Fenyő György
Szobarészlet, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1938. okt. 1.

MDK

Fenyő

1927. "medaglia commemorativa"-t kapott

UME 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr.

ya 1944-ben elpusztult. A nyolcszög
Síkmennyzetes hajó. Két ónkanna, 1694
en Kata tányérja, 1741. Épült 1785-
l közt. Fallal keritve, XVI. sz.

templom a B. Rep. 1942, 137, 551 l — Gábor

FENYŐ György festő

Fenyő Miksa fia, Adyaltatót írt neki gyermekkorában.

l. Bóka László: Válogatott tanulmányok. Bp. 1966. 939 p.

Fenyő György
Udvar, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1941. nov.

Fenyő György, Pécs

Megemlítve. („Fenyő Miksa Pécs-ja.")

Dévényi Iván: Rózsa Miklós emlékezete
245-246.

JELENKOR, Pécs, 1974. március XVII/3

Fenyő György
Csendélet

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 17 1.

Dürer hamis monogrammjával. (
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírás
Magyar Sion, XVI., 1885., 849. l. —
laghy II., 427. és 428. szám.

OLASZ FESTŐ, Pinturicchio után

VI. Sándor pápa

Vászon, olaj, 80×67 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 409. szám.

OLASZ FESTŐ, Piombo után

Krisztus ostorozása

Réz, olaj, 58×41 cm. (26. szoba.)
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírá
Magyar Sion, XVI., 1885., 763. l. —
laghy II., 87. szám.

OLASZ FESTŐ, Tizian után

III. Pál pápa arcképe

Vászon, olaj, 105×85 cm. (Lépcsőház.)
—ó: Az esztergomi Hercegprímási
Magyar Korona, III., 1879., 20. sz.
Maszlaghy II., 403. szám. (Paris Bo

OLASZ FESTŐ, Jacopo Salimbeni után

Krisztus keresztelése

Szent János keresztelése

Fa, olaj, egyenkint 61×81 cm. (Kupola.)
Az urbinói S. Giovanni freskóinak má

MDK

Fenyő György

Tájkép, olaj
Sashegy, olaj

KUT kiáll. N. Szal. 1943. okt. 2 l.

Fenyő György

Leány virággal, olaj
Csendélet, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1936. febr. 1 1.

MDK

Fenyő György

Tájkép, olaj
Sashegy, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1943. okt. 31.

Fenyő György

Tengerparton ülő nő, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1934. dec. 3 l.

Fenyő György

Müteremben, olaj
Kertészet. "
Csendélet, "

KUT kiáll. N.Szal. 1937. ápr.

MDK

Fenyő György
Római táj

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 14 l.

MDK

Fenyő György

/e.s./: A KUT kiállitása. Ujság. 1934. dec. 2.

MDK

Fenyő György
Táj

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 10 1.

MDK

Fenyő György

Táj

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.
1933. márc. 1o 1.

MDK

Fenyő György

részt vett a kiállitáson

Benczo László: A K.U.T. kiállitása a Nemzeti Szalo
ban.
Képzőmüvészet 1935. 12.1. 80.

MDK

Fenyő György

Müteremben, of.

Kertészet, of.

Csendélet, of.

KUT 1937. ápr. II.Szal.

EA.....ltsz. Gyűjtés he

MDK

Fenyő György

Római táj

Munkácsy Céh 5.kiáll. Ernst Mus. 158.kiáll.
1933. márc. 14 l.

MDK

Fenyő György

"Nagyszüleim" c. kép repr.
Az Ernst-Múzeum kiállitásáról.

Képzőművészet 1930. 34.sz. 216.l.

MDK

Fenyö György, festö

Udvar. Olajf.

XXXXXX Nemz. Szalon. Kut. 1941 nov.-dec. Kat.

MDK

Fenyő György

Tamás Galéria 128. sz. Önarcképek. 1942. febr.

Fenyő György

Székesfehérvárott a szemindriumi templom falfestményeit restaurálta.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő László stb.: Magyar Műemlékvédelem I. (1949-1959) Budapest, 1960.

1681.

Fenjő György

a bpesti Deleti pályaudvar falfestményeit restaurálta.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Gerő László stb: Magyar Műemlékvédelem, I. (1949-1959) Budapest, 1960. 167 l.

Fenyő György

a Csesti Magyar Tudományos Akadémia folfestményeit restaurálta.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Gerő László stb.: Magyar Müemlékvédelem, I. (1949-1959) Budapest, 1960.

1678

Fenyő György

restaurálta 1955-ben a belv. templomban az egyik ülő fülke (Krisztus az Olajfák hegyén)

A.Czétényi Piroska: Középkori falképek helyreállítása a pesti belvárosi templomban. - Műemlékvédelem, 1970.4s.z 239-245. l.

239. l.

Fenyő György.

Müveinek gyüjteményes kiállitását rendezte az Ernst muzeom 1935-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

FENYŐ György

158

Oltványi 1991

a modern zsinagógákban. A buda
lom /1859. szeptember 6-án ava
sú Tóra-olvasó asztala már elő
szószék és a frigyszekrény köz
művészi gyertyatartó látható.
retű/ gyertyatartó disziti a
Leó úti/ zsinagóga Tóra-olvas
8-án avatták fel/, amely egés
mécses árnyékában húzódik meg
gában /avatása: ~~1903~~ 1903. m

MDK

Fenyő György

Művével résztvett a Munkácsy céh kiállításán.

Művész-Élet, 1933.II.5-6.sz. 9.l.

FENYŐ GYÖRGY

Látkép 1952. Olaj 7ox5o.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

szövarch 20.- 220.lap

Fenyő György.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Fenyő György

Nagyszüleim, repr.

Képzőművészet 1930. 34. sz. 216.l.

Fenyő György

Fák

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

Fenyő György.

Az Ernst muzeom kiállitást rendezett müveiből 1930-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Fenyő György

Szobarészlet, of.

KUT; N.Szal. 1938. okt.

Ferrijó György

Fiatalon külföldre lelepült

Dévényi Iván: Rafael Györö

Műnyszét, 1970. szeptember – 22 kep.

FENYŐ GYÖRGY

KÜLFÖLDRE KÖLTÖZÖTT MAGYAR MŰVÉSZ.

DÉVÉNYI I.: RAFAEL GYÖRGY

MŰVÉSZET, 1970. SZEPT.

Fenyő György

a Bpesti Belvárosi templom falfestmé-
nyeit restaurálta.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő László
stb: Magyar Műemlékvédelem, (1949-59) I.
Budapest, 1960. 167 l.

Fenyő György

P.N.935.IX.22.
B.H.935.IX.22.
Est,935.IX.22.
M.935.IX.20.
M.935.IX.22.
N.U.935.IX.25.
Uj Magy.935.IX.22.
Ujság,935.IX.22.
P.N.935.IX.22.

M. 935. IX. 22

FERENCZY KÁROLY-HAGYATÉKOK ÉS FENYŐ GYÖRGY AZ ERNST-MUZEUMBAN

Ha a festő észreveszi, hogy a kor stilus, mely fölnevelte, elhaladt mellette: nyugtalanná válik, az ujabb korirányzatokhoz, vagy önmagához igyekszik menekülni, aszerint, hogy melyikben bizik jobban. Innen a mai müvészek ideges nyugtalansága, keresései és irányváltozásai, még az egészen fiataloké is, hiszen csak a legutóbbi másfél évtizednek is mennyi sarkos irányváltozását érezhettük. *Fenyő* Györgynek mostani Ernst-muzeumi gyüjteményében találunk néhány képet, amelyek mintha régebbi gyüjteményből maradtak volna ki, mutatják az ut hosszuságát, amelyet azóta is bejárt. Mai képeiben csupa-agyvelő müvésznek látjuk; testetlen szellemlények képein még a tájak és csendéleti tárgyak is. Gyakran ugy érezzük, hogy összevont gyorsirásjelekkel dolgozik az ecsete, a kép inkább háttér, előtérben a program áll. Program, mely nem mindig tud elhitetni. Feltünik képein végül a jelzett árak rendkivül magas volta, mások áraihoz képest.

Ferenczy Károly hagyatékából már többször ki-kiállitottak gyüjteményeket. Ezuttal is még egész csomó, vagy nyolcvan ujonnan előkeritett rajzát és festményét sikerült ide összehozni. Áhitatot keltő becsületesség, őszinteség, érzi kminden ikből. Egy-egy nagyobb, ismert müvéhez készülődő előtanulmányból, ötlet-vázlatból eszünkbe jutnak Aranynak hátramaradt apró és még apróbb plasztikus éposz-töredékei, sőt Tóth Árpádnak amaz ismeretessé vált pár posthumus gyorsirásos töredéke, melyeknek pár jelében valóban benne van a megfogantatott, kihordásra és megszületésre váró költemény egész lelke. De amellett érezzük a gyönyörködtető kikészitő vázlatokon, hogy nem voltak végcél. Mennyire távol volt e kor müvészétől a mü-egyszerüség, a mü-naivság, sőt mü-tudatlanság raffinált póza. Igaz, nyugalmasabb, kialakult formáit kiélő kor volt az, nem volt még oka meghasonlásra, de lám, élete végéről ott találjuk Ferenczynek néhány ujabb korba hajló képét, az uj összevonással, uj akarattal: mennyire meg tud győzni azokkal is, mennyire elhiteti, hogy erőlködés nélkül sétált ez uj utcsapáson!

M. 935. IX. 22

E két gondosan összeállitott és egymásból sokat megértetőn összepárositott egyéniség gyüjteményét *Ernst* Lajos és *Lázár* Béla finom rendezéssel állitotta össze. *B. A.*

Újra kell bemutatni: ..... n..... oszt

Alkalmi kabátok

(Rendelésszerüen készitve)

60.— pengőtől

óriási választékban

FEHÉR M. MIKSA

világvárosi ruhaáruházában

KÁROLY KIRÁLY-UT 12.

Mérték után divatöltönyök 95 P

DISZELŐADÁSOK A KATOLIKUS NAGYGYÜLÉS ALKALMÁBÓL

A jövő héten kezdődő katolikus nagygyülés ünnepi hangulatába a budai Simplon-filmpalota is bekapcsolódik, amennyiben csütörtöktől kezdve bemutatja a *Szentatya beszél hozzátok*

Fenyő György

P.N.935.IX.22.
B.H.935.IX.22.
Est,935.IX.22.
M.935.IX.20.
M.935.IX.22.
N.U.935.IX.25.
Uj Magy.935.IX.22.
Ujság,935.IX.22.
P.N.935.IX.22.

MŰVÉSZET

ŐSZI KIÁLLITÁS AZ ERNSZT-MUZEUMBAN

Az Ernszt-muzeum szeptember 22-én, vasárnap megnyitó első őszi kiállitása *Fenyő György* és *Ferenczy* Károly válogatott müveit mutatja be.

M-935 IX/20

MDK

Fenyő György

Udvar, o.

Oltványi Imre emlékkiáll. Türr I.Múz. Baja, 1963.

Fenyő György

Szerepelt a KUT és MME közös kiállításán.

M. 1932. XI. 6.

Fenyő György

Az Ernst-Múzeumban rendezett kiállításon vesz részt

E. 93e. X. 19.

Fehyó györgy

Preálpi

c. munkákával szerepel az Ernst- muzeum kiállitásán

U. 93o. XI. 19.

Fenyő György, [ ]

MDK

Nem szerepel. „Pedig Fenyő György munkáit annak idején a magas szimonalú angol folyóirat, az Apollo méltatta"

Dévényi Iván: Jegyzetek a magyar származású XX. sz.-i művészek tárlatáról

53-55

JELENKOR, Pécs. 1971. január XIV/1

Fenyő György
festő

A londonban élő festőművész
édesapja, Fenyő Miksa 95-éves ko-
rában 1972. áprilisában meghalt.

Devecseri Gábor: Fenyő Miksa
Művészet, 1972. július - 12 oldal

Fehyó györgy

Pesitano

c. munkákával szerepel az Ernst- muzeum kiállitásán

U. 93e. XI. 19.

Fehyó györgy

Ködös párizsi part

c. munkájával szerepel az Ernst- muzeum kiállításá

U. 93o. XI. 19.

'ehyé györgy

Vöröshaj lány

c. munkájával szerepel az Ernst- Múzeum kiállításán

U. 930. XI. 19.

ehyó györgy

Feketeruhás parasztlány

c. munkájával szerepel az Ernst- muzeum kiállításán

U. 93o. XI. 19.

Fenyő György

Képekkel vezetnek a KVT kiállításán a Neuvreti Szalonban

Neuvreti ~~Szalon~~ lipság 1937 IV. 4.

Fenyő György

"Nagyszüleim", "Olasz leány", "Feketeruhás parasztleány" és "Karosszékben ülő nő" c. művei és atyjáról festett képe az Ernst-muzeum kiáll.-án.

P.H.930.X.19.

Fenyő György

Festményeivel először mutatkozik be Bpesten az Ernst-muzeum csoportkiállitásán.

P.N.930.X.19.

Fenyő György

"Olasz tavasz" c. műve "Atyja portréja","Nagyszűleinek kettősképe", "Önarcképe" és a "Vöröshaju lány" c. művei az Ernst-muzeum csoportkiállitásán.

E.K.930.X.19.

Fenyő György

*** Az Ernst-Muzeum csoportkiállítása.** Az Ernst-Muzeum nagysikerű csoportkiállításán *Fenyő* György és *Kirchner* Jenő festőművészek mellett mutatkozott be először a tizenöt éves *Peterdi* Gábor Vásárolták is a képeit s a főváros is megvette *Mikófalva* című festményét a Fővárosi Muzeum számára. Az Ernst-Muzeum e nagyérdekű csoportkiállítása vasárnap délután két órakor zárul, utána pedig a *Munkácsy-Céh* kiállítása következik.

M.930.X.31.

Fenyő György

Művei az Ernst-muzeum kiáll.-án.

M.O.930.X.19.

Fenyő György

E. 930. X. 19.

Ernst-Múzeum

Két jeles költőtől, a csontos *Peterdi* Andortól és a törékeny *Várnai* Zseni-től származik az a robusztus, tizenöt esztendős gyermekóriás, aki mint bámulatraméltó képességekkel megáldott festő-csodagyerek mutatkozik be az Ernszt-múzeumban. Ez a gyermek ma ott tart, a hova igen tehetséges művészek nagy küzdelmek után harminc éves korukban tudnak csak eljutni, ha szerencséjük van. Ahogy fizikailag is teljesen kifejlett férfi, hatalmas arányaival és atléta izmaival, úgy van művészetével is. Mit is tanulhat még, hová fejlődhet? Izgató és megható látvány ma, de még izgatóbb, hogy mi lesz vele, hová tud és fog fejlődni? Egyes remek költői tájai előtt zavarba jön a fantázia ennél a gondolatnál. — Ismeretlen előttünk a másik kiállító, *Fenyő* György is. Angol és francia lapokban igen hízelgő kritikákat olvastunk már róla s két termet megtöltő képeit látva, magántúl külföldi sikereit Izig-vérig

Fenyő György festő

PH. 930 II. 25.

— **Magyar festőművész kiállítása Londonban.** A londoni Arlington Gallery-ben *Fenyő György* magyar festőművész mutatja be műveit kiállítás keretében. Az angol sajtó igen barátságosan fogadta a magyar művész kiállítását. A megnyitón báró *Rubido Zichy Iván* magyar követ, *Greenwood* közegészségügyi miniszter és családja és előkelő közönség jelent meg.

P.H.930.II.25.

Fenyő György

E.K.930.II.25.

Az angol kritika Fenyő György képeiről

A londoni Arlington Gallery-ben — mint már megirtuk, — most *Fenyő* György kiváló magyar festőművész mutatja be müveit egy kiállitás keretében. Az angol sajtó igen barátságosan fogadta a magyar művész kiállitását. A *Morning Post* szerint *Fenyő* technikája és felfogása teljesen modern, némileg hasonlit a francia post-impresszionizmushoz, de erős és független egyénisége megvédi a modorosság vádjától. Egyszersmind kitünő rajzoló, arcképei határozottan tiszteletet parancsolnak, köztük legjobb önarcképe, továbbá atyja portréja és egy bámulatosan egyensulyozott női arckép. A *Daily News* szerint a kiállitás egyik legbájosabb darabja *Greenwood* angol közegészségügyi miniszter lányának pompás arcképe.

Fenyő György

** **Egy fiatal magyar festő kiállítása Londonban.** Londonban e hó tizenhetedikén nyílt meg az Old Bond Street egyik előkelő kiállító szalonjában, az Arlington Gallery-ben *Fenyő* György, fiatal magyar festő gyüjteményes kiállítása. Fenyő Györgynek, aki német és francia művészeti iskolákban nevelkedett, ez az első megjelenése a nyilvánosság előtt. A külföldi kritika véleményét akarta meghallani, minekelőtte itthon is bemutatná művészetét. Londoni kiállításán körülbelül harminc festménye szerepel, többnyire délolaszországi tájképek, azonfelül pedig néhány arckép.

Ujság, 930.II.22.

Fenyő György

* **Külföldi magyar sikerek.** A londoni *Arlington Gallery*-ben *Fenyő* György magyar festőművész mutatja be müveit. Az angol sajtó igen barátságosan fogadta a kiállitást A *Morning Post* szerint Fenyő tehnikája és felfogása teljesen modern, némileg hasonlit a francia post-impressionizmushoz, de erős és független egyénisége megvédi a modorosságtól. A *Daily News* szerint a kiállitás egyik legbájosabb darabja Greenwood angol közegészségügyi miniszter leányának arcképe. —

M.930.II.25.

M.D.K.

Fenyő György, Jesző (1904 –

nevét azok körött emlitu Horvath. akik 1937. decemberében lentartak Szárszóra József Attila temetésére Jelenleg Londonban él.

Beszélgetés Horváth Tiborral

Irodalmi Muzeum, Szerk.: Dr.Lakatos László,
I.Emlékezések, Sajtó alá rend.: Vezér Erzsébet,
Muzeumok Rozaüzeme, Bp.1967. 136 old.

125 old.

Fenyő [illegible]

Tamás Galériában
rendezett modern
rajzkiállítása
nevepel.

[illegible] 1934. XII. 11.

Fenyő György

Művével szerepel a Nemzeti Szalonban rendezett KUT Kiállításon.

Újság, 1934. XII. 1.

Fenyő György

Műtermiészlete szerepel a KUT kiállításán a Nemzeti Szalonban (emlitve)

Magyar Hirlap 1937 IV. 3

Fenyő György

kiállítása nyílt a Mária
Valéria utcai szalonban

Pesti Napló 1938 IV. 3

MDK

Fényő György, restaurátor

A pesti belvárosi plébánia templom gotikus ülőfülkéinek egyik képét "A Megváltó imádkozik az Olajfák-hegyén" 1955-ben restaurátlta

Gerő László: A pesti belvárosi plébánia templom Müemlékeink. Bp.1956. 12 l.

MDK

Fenyő György (restaurátor)

Többekkel együtt a Keleti Pályaudvar jegypénztáránál levő Lotz- és Thansecco-k felújításán dolgozik.

Szemes Piroska: Remekművek orvosai.

Nők Lapja, Bp. 1956. február 2. [10-11. l.]

MDK

Fenyő (Gyögy) restaurátor

és Devitsch Sándor kutatásai [redacted] bizonyították egy addig Giovanni Battista Tiepolonak tulajdonított festménnyről, hogy az Domenico Tiepolo munkája.

Szemes Piroska: Remekművek arcvasai. Nők Lapja, Bp. 1956. február 2. [10-11.l.]

Fenyő György

Több festményét restaurálta.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő László:
Magyar Műemlékvédelem I. (1949-1959)
Budapest, 1960.

167/

Fényi György

festőművész

Munkácsy-céh kiállítása - Ernst Múzeumban - képével szerepel.

Az Est
1933.III.19.

Fenyő György

festőművész

Munkácsy-cóh kiállitása - Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1935.III.19.

Fenyő György

festőművész

Munkácsy-cén kiállitása - Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Esti Kurir
1933.III.23

MDK

Fenyő György

a Céh művésztagja, festő

Munkácsy Céh 8.repr.kiáll. N.Szal. 1935. márc.

3.l.

M.D.K.

Fenyő György

Az Ernst muzeumban kiállitott képei közül négy alkotását bemutatja a lap: "Szürkeruhás nő", "Szoba sarok", „Flóra" és "Olvasó lány" cimekkel.
Repr.-ók.

Szinházi Élet. Bp. 1935. szept. 29.-okt.5.
XXV. évf. 4o. sz. 34-35. lap

M.D.K.

Fenyő György

Hatvany Viola bárónőről készült portréjának repr.-
ját bemutatja a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1932. dec. 18-24. XXII. évf.
52. sz. 133. lap.

Fenyő Gyula

A 30-as években Párisban pár fiatal ő a leg-párizsiasabb. Megemlétik „Női arckép" ét. 72. l.

Lyka Károly, Festészetünk a két világháború közöt, Bp. 1956,

Lyka Károly, Fegyénetem a két világháború közöt. Bp. 1965.

Fenyő György,festő .1904-

A Szép Szó baráti köréhez tartozott.Londonban él.
125.old 4.jegyz

Beszélgetés Horváth Tiborral 117.old

Irodalmi Múzeum I.Emlékezések.-Szerk:Dr.Lakatos
László,-Gyüjt.és összeáll.a Petőfi Irod.Múz.dokumentá
ciós csoportja Bpest.1967

MDK.

Fenyő György festőművész

" Nagyszüleim" kép

Ernszt Muzeum kiállitásáról.

Képzőművészet, 193o. 34. sz. 216 . l.

M.D.K.

Fenyő György

"Angol hölgy karosszékben" c. alkotásának repr.-ját hozza a lap a Műcsarnok őszi tárlatról.

Szinházi Élet. Bp. 1930. okt. 26.-nov. 1. XX. évf. 44. sz. 27. lap

Fenyő György

festő

U. 3246

a londoni Arlington Galleryben gyűjt. kiáll. Poszimpresszionista festő. Évekig dolgozott Párizsban, Olaszországban és Londonban

Magyar Hírlap

1930. márc. 15.

(K. M.: Az angol sajtó elismerő bírálata egy fiatal magyar festőművészről.)

561 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Min. Pintalja Dr Lueg.
114 P 80. fill. Kolozsvári utiszámláját.

A beadvá

Melléklet

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat s

Másolta:

Összeolv

Fenyő György

1930

[illegible] galériában,

következő napon, február 17-én nyílt meg az Arlington Galleryben *Londonban Fenyő György* kiállítása. A kitünő *Apollo* e szavakkal jellemzi a fiatal magyar festőművészt: „Mr. Fenyő has a good sense of space feeling in his landscapes and an admirable sense of character in portraits." Dicsérettel emlékszik meg róla a *Morning Post, The Times* és az *Observer is.*

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 124. l.

dupl

Olaszul arte celebrare-nak nev
Nemcsak a formák vannak behelyc
sitve absztrakt formákkal által
nem a müvész is egy absztrakt e
rel.A törekvés nyilvánvaló.Ime
gi ténusfestészet,finom árnyala
Ezek mind eltünnek.Csak a lénye
adják,azt a néhány tipust,melye
érdemes a ~~xxxxxxx~~ valóságból e
natkoztatni,vagy melyet a müvés
konstruál meg.Annyira egyszerü
vészet,hogy mások is utána csin
hatják.Picasso pedig rendkivüli
tehetség volt és mindazt tudta,
az akadémiákban,képtárakban és
zeumokban megtanulhat.De Párisb

Fenyő Géza

Fő kép

Angol-óra, of

Köszönteni tis
öt most ideálló
Kívánom, hogy a
sokáig éltesse,
Kis Zsuzsiját kis
Mindéltig szer

Szeret

Zsuzs

Gy

Fenyő György

Koll. Kiáll. Fränkel.

Budapesti Hirlap

1938. ~~dátum levágva~~

ápr 3.

Y. E

* (Képkiállítás.) A Mária Valéria-utcai képszalonban Fenyő György ujabb festményei láthatók. A fiatal művész hosszabb ideig Párizsban dolgozott, teljesen a modern francia festészet hatása alá került. Matisse a vezércsillaga, de nem veszítette el a közvetlen kapcsolatot a természettel. Friss, égő szinekkel ábrázolja a motivumot, kiküszöböli a sötét árnyékokat, jól összhangba hozza a térbeliséget a dekorativ színhatással. Képei, még ha egyebet ábrázolnak is, valóságos szincsendéletek. Egy női arcképén merészen kék karszékbe ülteti a zöldruhás alakot, mégsem hat rosszul a két szin együttese. Mindig jól összehangolja az élénk szineket, melyekkel a rajzot is megadja. Csendéletei, egy két kanapés kis interrieur és egy fürdőkádas kép a legsikerültebb művei, ezekben világosan foglalja össze a szinfoltokat, egyes tájképeinek szinhatása viszont még nem tisztult meg teljesen. Női aktot ábrázoló mozaikot is kiállított, stilusa ősi társaira emlékeztet, technikája azonban uj, mert égetett mázas kövecskékből áll. (Y. E.)

gner Sándor müépi-
ernak

Budapest.

ek helybeli épitészek által
si mérnök és a városi szám„

Fenyő György

Fenyő György

új képeit a Mária Valéria uccai szalónban állítja ki. Kokoschkától Cézanne és Van Gogh képein keresztül egészen Matisse-ig a hatások egész sorát lehetne kimutatni kompozícióin; Fenyő azonban ezeken a hatásokon túl egyéni ízű festő, akinek komoly és értékes mondanivalója van tájképeiben csak úgy mint figurális alkotásaiban. Egy-egy motívuma ismételten visszatér, mintha ő maga is küzdene a kifejezés különböző lehetőségeivel és árnyalataival. Legközelebb érezzük magunkhoz positanoi tengerpart-részleteit

Pesti Napló

1938 ápr 3

Dupl

A miniszter rendeletéből:

dr. Balogh László s.k.

miniszteri tanácsos

A kiadvány hiteléül:

Bátky

min.s.hiv.igazgató.

Fenyő György

festő

Műcs. kiáll, 1936 tól

Pipics 112. C.

Római fibulák V. 252

Fenyő György

l.

Ernst Mur. 131. kiadh
155. sz.

Gulyás Pál dr. IV. 56, 57, 58, 59.

Fenyő György

festő

Koll. Kiáll.

29 – 56. nám.

Ernst Múzeum kiállításai

CXIV. 114 (1930)

8–9 l.

V

Fenyő György

koll. kiáll

l. Ernst Muz. kiáll

154. sz

1935.

~~Alföldi Magyar Kötnövelődési Egyesület~~

~~V. 310.~~

Fenyő György

Jestő

Gyűjt. Kiáll.

Ernst Mur. Kiáll

154. sz.

1935. Sept.

Főv. Képtár

Fenyő György

MAGYAR MŰVÉSZET
1930. ~~124~~ (564)
1932. 384. kép

Fenyő György

Genthon - Morszáj
- műemlékei -

48. l

dupl

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK IV. MÁRIA VALÉRIA UCCA 8

Fenyő György

MEGHIVÓ

FENYŐ GYÖRGY

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

1938 ÁPRILIS HÓ 3.-ÁN,

DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

Nyitva naponta 9-től 6-ig, ünnepnapon 9-től 2-ig. A kiállitás április hó 17.-én zárul. Ez a meghivó a kiállitás megnyitására két személynek belépőjegyül szolgál.

FENYŐ GYÖRGY KIÁLLITÁSA FRÄNKELNÉL
BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8. TELEFON: 382-122

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula úrnak
úrhölgynek

Bpest.
Rákos u 10.

Fenyő György
festő
IV. Szerb u. 17

MKSz 1947

Fenyő György
festő
gyűjt. kiáll.

Ybl Ervin: Az Ernst-
Múzeum kiállítása.
Budapesti Hírlap
1935. szept. 22.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁG

~~Polgármester~~

Fenyő György

festő

koll. kiáll. Fränkelnél

írod

z

Újság. 1938. ápr. 3.

(-e. a.: F. Gy. fest-

meinyei.)

neretlen művész.

zázadból.

egyoldalú dombormű elő-
látható, kissé jobbrafordult
jusza és körszakálla hosszú.
kucsma és pánczéling. Fel-
HUNNORUM«.

8 cm. — Lelt. sz. 1045. — Ér-
mil ajándéka 1907 április 30-án
9 november 24-iki 5395 (1950–
351–910) és a 3211–910 eln. sz.
10-iki (2095–909) és az 1910
egyzékek alapján. — Bejelen-
08).

Fenyő György

festő

Kollt. kiáll.

Ujság - 1930. okt. 19.

(e.a.: Három fiatal művész az Ernst-Múzeumban.)

gnifer ábrázolásunk alatt is talál-
nézve, hogy a római provinciális
etűk (Genio Populi Romani) és
usával. Csak azt gondolhatjuk,
ták, mely előttük feküdt, amelyek
nán, vagy egyáltalán középkori
tról Momsennek is volt tudomása
látta volna. Forrásai alapján az
.[92]) J. N. Mathesnél, Momsen for-
tkezőképen van meghatározva :
ti alicuius figuram ostentans, ad
ersum, a superiori sinistro angulo
confractum, musivo labore ex-
quasi vexillum tenentis exhibet,
videntur :. G. P. R., quae forte
ent. A meglehetősen nagyvonalú
márványberakás egy része még
s a láb ellágyuló vonala és éppen
s említ mégegy második alakot,
ltal említettel. Erről azt olvassuk
nilis originis est lapis Tab. eadem
s, hominis nudi, manu dextera
que victima uno genu flectentis
Pugilis Romani speciem referens.
a jellemző cosmata díszítőszalag
a litográfián nem említi a beraká-
ntik római töredékről van szó.

2

Fenyő György

ivód

Times (London)

1930. márc

MUSEUM ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
547 1943 szám.
Ert. 1943 év aug. hó 23. n.

A m.kir.vallás-és közoktatásügyi mi
keb.Számvevőség VII.osztályához int

Utasitom,hogy a 127.689.s
nal dr.SZENTIVÁNYI GYULA MOB-f
re-u.10;/a Szent István Mauzol
Budapest-Székesfehérvár és vis
mával felmerült utiköltségeirő

Rózsa M.: F. h.

Bev. Jan. orvnyt
Miall. kat
Fränkel
1938 ápr

Fenyő György

festő

Fenyő Miksa fia.

Fenyő Miksáné arc-

képe reprodukálva:

Pesti Napló 1933.

szept. 26. szép

sz. 2361

Catina, l. *Katane.*

Cattaneo. *Carlo* (1801—69). Köztársasági érzelmű olasz író; 1848. Milanó diktátora.

Cattaro. A világháborúban sokat szerepelt montenegrói kikötő. 6000 l.

Chaise-longue (fr. séz-long), nyugágy, diván.

Chalcedon. Tömött kvarcféleség, némely fajtája féldrágakő.

Chalden. Dél-, majd (800 Kr. e.) egész Babylonia neve. *Chaldaeusok* (Biblia) annak babylonlak előtti sémi (?) lakói.

Chalkidike, Salonikitől K.-re kiugró és 3 földnyelvben végződő félsziget, mert az itteni telepek többnyire az euboiai Chalkis gyarmatai. Érctelepei vannak.

Chalkis. A görög Euboea-sziget főhelye, az antik *Ch.* romjaival. 11.000 l.

Chalkokondylas, *Laonikus* ((?—1450?). Bizánci történetíró. Műve a tör.-magy. harcok történetére nézve becses kútforrás.

Chalkopyrit = $Cu^2Fe^2S^2$. Négyzetes krist. rendszerű gyakori ásvány. Fontos rézérc.

Challenger-expedíció (1872—76) a systematikus oceanográfiai kutatás kezdete.

Chalmers *Tamás* (1780—1847). Glasgowi ref. lelkész. Kiváló egyházi szónok. A nagyvárosi proletariátushan az egyházi szeretetmunkának úttörő szervezője. A skót ref.-ok közül kivált szabadegyház vezéralakja.

Chalons-sur-Marne (sálon szür márn), forradalmi em
lyett, ezért m
kísérlete. Vele
lád, tróningény
Chamisso, *A*
menekült ner
botanikus.
Chamonix (s
üdülőhely a M
Champagne
platótól K.-re
tájék. Ny.-i d
Ch.), termékei
lépésjén híre
tás van. K.-i
humide (nedv
Champagnei
hább.-ban (l. c
1915 febr. 21–
Champignon
ban gomba;
compestris) ne
Champion (
a perdöntő pá
harcos. Ma a
Champollion

gömböcske, mely a célzásnál a fegyver irányítását segíti elő.

Celldömölk. Nk., Vas m., L 5528 M. Fontos vasuti csomópont, bucsujáróhely.

Celldömölki apátság, l. *Bencések.*

Cellini (csellini), *Benvenuto* (1500—72). Firenzei szobrász és ötvösművész. Kevés ipari művészi munkája közül a bécsi múzeum sótartója emelendő ki. Szobrászati művei, a híres Perseust, Cosimo Medici arcképét az ornamentika s a bronzkezelés finomsága tünteti ki. Önéletrajza nemcsak mint dokumentum jelentékeny, hanem nagy iróí készségről tanuskodó olvasmány is.

Cello, l. *csello.*

Celloidin. Nem robbanó nitrocellulóza; enyvkülsejű táblákban kerül forgalomba. A kollódiumgyapotból különleges oldószerek használatával és az ismét kiszárított anyag összepréselése útján készült. Alkohol-éteres oldatát a normális kollodium helyett állatszövettani készítmények beágyazására, a fotografiában fényérző rétegek készítésére használják. L. *Celloidinpapir.*

Celloidinpapir. Fotográfiai másolópapir. Celloidinrétegében finom eloszlású kőrezist van, mely a fénytől megbarnul, megfeketedik.

Fenyő György

F. J.

(*Fenyő György festményei.*) A *Ferenczy Szalonban Fenyő György* gyűjteményes kiállítása nyílt meg. Fenyő festőisége oly nyíltan tápalkozik *Henri Matisse* iránt való rajongásából, hogy nemcsak színben és rajzban, hanem még témáiban is lehetőleg erre a nagy francia festőre utal. — asztalnál ülő, olvasó vagy kártyát vető, pamlagon heverő női alakok; gyümölcs- és virágcsendéletek, tengerparti tájak számtalan változatban szerepelnek kiállításán, amely bemutatja a festőnek egy bizarr mozaik-kísérletét is.

F. J.

Pest. Hírlap

1938. ápr. 3

MEGHIVÓ

A Budai Vigadóban (II., Corvin tér) 1938. január 21-én pénteken este fél 7 órai kezdettel tartandó nagygyűlésre.

Sorsdöntő magyar kérdések

Választójog — Revizió — Gazdasági szabadságharc

cimmel beszélnek:

Salló János,
Rajniss Ferenc,
Vágó Pál

Rendezi a

NEMZETI FRONT

Országos Központ
IV., Dalmady Győző-u. 9.
Telefon: 18—82—87.

Bajtársak **szürke ingben** jelenjenek meg!

Fenyő György

írói

Nemzeti Legény

1938. ápr. 5.

A B C tesis

Fenyő György

cred

Morning Post (London)

1930. márc.

MÚZEMLEKEK ORSZÁGOS BIZOTTÁGA

546 / 1943 szám.

Ex. 1943 év aug. hó 23. n.

A m.kir.vallás-és közoktatásügyi mi
keb.Számvevőség VII.osztályához int

Utasitom,hogy a 127.689.sz
utaljon ki dr.LUX KÁLMÁN müszak
Endre-u.10./ a szegedi művészet
pest-Szeged és vissza történt k
rült utiköltségeiről és napidij
érvényesitett utiszámlája kiegy
három pengőt.

Fenyő György

írod

Manchester Guardian

1930. márc

II./ a 127.689.sz.csekksz

Kiküldetési költségel

Budapest, 1943.évi au

A hivatalos másolat hiteléül:

min.s.hiv.igazgató

Fenyő György

Női képmás c.
festménye repr.

Magyar Művészet
1932. 384. l.

Fenyő György

MAGYAR MŰVÉSZET
1930. 124.

Fenyő György
londoni kiállítása.

Lárár B.:

F. Gy

Bev: tan. sünt
kiáll. katal.
Ernst Mus
1935 trept

Fenyő György

Irod

Konody P. G.:

Observer (London)

1930. márc

ek.

s t.

476/1943.

tudomá-

döm.

7.-én.

:

MŰEMLEKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
557 1943 szám.
1943 év aug. hó 25 n.

A m.kir.vallás- és közoktatásügyi
a keb. Számvevőség VII. Osztályához

Utasitom, hogy a 127
utaljon ki Lux Kálmán miniszteri
Hőgves Endre-u.10.:/ az erdőbény

Fenyő György

festő

Mit. 1906. Bpest.

Lásd

Ki-Kicsoda?

205. l.

NYOMTATVÁNY

Budapest

úrnak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Fenyő György

Nagyszülein c. képe
repr.

Képzőművészet

1930. 34. sz.

kép

BELVÁROSI VÁLTÓÜZLET R. T.

A M. KIR. OSZTÁLYSORSJÁTÉK FŐÁRUSITÓJA

:: BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 37. ::

LEVÉLCIM: BUDAPEST 62. PÓSTAFIÓK 40.

Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula nak

H.

I. Lenke tér 7

Fenyő György

festő

Gentmüeml.

48. l.

19.

Fenyő György

festő

vod

v

Forum

1935. 302. l.

(Budapesti ki-

állítások)

Római Kőszoborfej VIII. 186.

Fenyő György
Önarckép

Tamás Galéria XXIII. kiáll. 193o. okt.

Főrangu manekenek, suba mint estélyi kepp az Opera szinpadán

A ma délelőtti főpróbán kizárólag nőkkel telt meg az *Operaház* nézőtere, elvétve csak ha egy-két férfi akadt az izgatottan várakozók között. Ma délelőtt tartották meg ugyanis *annak a magyaros divatbemutatónak főpróbáját, amely a kormányzóné kezdeményezésére irányt és utat akar mutatni a legkülönbözőbb társadalmi rétegekhez tartozók asszonyainak és lányainak,* hogyan használják fel a magyaros motivumokat öltözködésükben, különös tekintettel az eucharisztikus kongresszusra.

Szürök és subák divatban

Tizenegy órakor érkezett meg Horthy Miklósné a főpróbára, vitéz *Sónyi* Hugóné, a honvédség főparancsnoka feleségének kíséretében. Addigra már teljesen megtelt a nézőtér, részben a felvonulásban szereplő arisztokrata hölgyek hozzátartozóival, részben pedig a ruhák tervezőivel. Fenn a karzaton pedig a budapesti leányiskolák apró növendékei helyezkedtek el, hogy lelkesítő tapsaikkal kivétel nélkül minden ruhát köszöntsenek.

A magyaros ruhabemutató műsora három részre oszlik. Először mikor a függöny felmegy, *a dunaparti korzó egy részletét kapjuk, háttérben a Várral* — ebben a miliőben *Fekete* Pál konferálása mellett a *délelőtti és délutáni ruhák serege vonul fel,* de nem hiányzanak a magyaros motivumu strandruhák, napozók s *rokolyák,* amelyek a dirndli ellen veszik fel a küzdelmet.

Igen csinos mannequinek vonulnak el a legkülönbözőbb toaletteben, szárrancos *„strandpizsamákban"*, cigányszoknyában, stb. Még a lovaglóruha is magyaros motivumokat kapott a mai délelőttön, *a csikósok és juhászok szüre és gatyája pedig egyenesen társaságképes lett. Egy kis bihari szür például viharos tapsot kapott, de ugyanugy mindenki általános tetszésével találkozott a pásztorsuba, mint estélyi kepp is.*

A műsor második részében ünnepélyes harangkongás és orgonazugás közben a különböző leányiskolák *„küldöttségei"* vonultak végig lassan kigyózó sorban az *Operaház* szinpadán és bemutatták azokat a magyaros formaruhákat, amelyeket az eucharisztikus kongresszuson viselni fognak. Furulyázó pöttöm kis elemista fiuk nyitották meg a sort, aztán már jobbára *középiskolás lányok* követ-

A ma déli magyaros divatbemutató főpróháján. Balról jobbra: Urbán Péterné, Horthy Miklósné, Sónyi Hugóné.

A nézőtéren keresztül a magyar arisztokrácia dámái vonulnak fel a nézőtérre. Gróf *Pongrácz* Jenőné nyitja meg a sort, azután egy *Andrássy grófnő* következik. Nagy taps ünnepli a bátran mosolygó *Rassay* Mártát ruhájáért, s megtapsolják *Ligeti* Juliskát is, fekete nagyasszonyos ünneplőjében. Gróf *Festetics* Miklósné után az estély egyik legszebb ruhájában *Pallavicini* Tyra vonul be, őt *Csáky* Miklósné, egy *Teleki* grófkisasszony és a miniszterelnök unokahuga: Darányi Erzsébet követi.

A tetszés moraja zug végig a nézőtéren, amikor báró *Prónay* Györgyné következik, a legnagyobb ünneplés azonban egy pesti amerikai dámának, Mrs. Clara *Edersonnak* jut ki magyaros motivumu, merészen kivágott estélyi toaletjéért. Szinte végeláthatatlan a felvonuló nők sora, a nézők szeme már káprázik a sok szintől, szabástól, hajdisztől, tolltól és szalagtól, de *vitézül kitartanak az utolsó pillanatig...*

Imrédyné estélye a szinpadon

A harmadik részt várták a legfeszültebb figyelemmel. Mikor a függöny felszaladt, szalónná varázsolt szinpad áll a néző előtt. Néhány perc mulva megkezdődik az estély, amelynek háziasszonya: Imrédy Béláné fekete-fehér magyaros estélyiruhában fogadja vendégeit. Segitségére az Operaház néhány fiatal hölgytagja, közöttük *Szalay* Karola és *Bordy* Bella, ők állanak lent a földszintre ivelő aranyhid sarkán, hogy a szinpadi járás nehéz tudományában bizony nem nagyon járatos gróf és bárókisasszonyokat átsegitsék a nehézségeken.

Utazási ügyben forduljon az Esti Kurir Utazási Osztályához. Mindent elintéz Ön helyett

Tavaszi szépitő kezelések
FEHÉR JOLÁN-nál
Vilmos császár-ut 15/a. Bazilikával szemben. Telefon: 116—493. Hajszál-, szemölcsirtás végtelegesen, villannyal. Kvarc.

A VILÁGPOLITIKA UJABB ÉRDEKES FORDULATAI

Az angol-olasz megegyezés főbb pontjai
Feltünő angol-amerikai jegyzék Japánhoz

Tokió, április 2.

(Havas.) **A külügyminisztérium közlése szerint a japán kormánnyal pénteken közölték azt az angol és amerikai jegyzéket, amely bejelenti a londoni tengerészeti szerződés biztonsági záradékának alkalmazását.**

A Domei félhivatalos hirszolgálati iroda a jegyzékhez füzött megjegyzésben sajnálatának ad kifejezést azon, hogy Anglia és az Északamerikai Egyesült Államok Japánra háritják a fegyverkezési verseny kezdeményezésének felelősségét.

A közlemény emlékeztet arra, hogy Jonai tengernagy a japán országgyülésen nemrégiben megállapitotta, hogy amikor a japán kormány vonakodik közölni hajóépitési programját, ez nem jelenti azt, hogy Japán a tengeri szerződésekben megállapitott korlátozásokat tullépi a hadihajók épitésében. A tengernagy ebben a beszédében kijelentette azt is, hogy a japán kormány kénytelen lenne megfelelő rendszabályokkal válaszolni, ha más hatalmak a megállapitott tonnatartalomnál nagyobb tonnatartalmu páncélosokat fognak épiteni. (MTI)

Végetértek a francia sztrájkmozgalmak

Páris, április 2.

Vincent-Auriol államminiszter megegyezést teremtett a munkaadók és a sztrájkolók között.

A szakszervezetek képviselői és a munkaadók megbizottai elfogadták azt a javaslatát, hogy a döntőbiró 24 órán belül mondjon itéletet a munkafeltételek szabályozásáról, amelyet mind a két fél el fog fogadni, mire a sztrájkolók kiüritik a megszállott üzemeket és hétfőn reggel munkába állanak. Még ma lesz a szavazás a munkások között és előreláthatólag létre fog jönni a béke.

Az angol-olasz megegyezés

London, április 2.

Az angol-olasz tárgyalások már annyira előrehaladtak, hogy az angol-olasz egyezmény aláirására a jövő héten sor kerül. Londoni politikai körökben pénteken este már olyan hirek is voltak, hogy az egyezményt máris parafálták. Ezt a hirt megcáfolták. A való helyzet az, hogy

az egyezmény szövegét nagyjában már megállapitották és az utolsó simitások után a jövő héten sor kerül annak aláirására. A lapok egybehangzóan jelentik, hogy az utolsó nehézségeket is elsimitották s a miniszteranács a legközelebbi napokban már megkapja felülvizsgálat céljából az egyezmény pontos szövegét.

A *Daily Express* részletekre kiterjedően közli az egyezmény tartalmát. A lap diplomáciai szerkesztőjének értesülése szerint az aláirás előtt álló angol-olasz egyezmény a következő nyolc szakaszból áll:

1. Földközi-tenger. *Anglia elismeri Olaszország létfontosságu érdekeit a Földközi-tengeren,* mig Olaszország a maga részéről is elismeri, hogy Angliának létfontosságu érdekei vannak a Földközi-tengeren. A két ország kölcsönösen elismeri a másik állam jogát arra, hogy *területét saját belátása szerint megerősitse,* kötelezi magát azonban kölcsönösen arra, hogy minden év januárjában tájékoztatja a másik országot erődítményeiről és katonai terveiről.

2. *Palesztina.* Anglia kötelezi magát arra, hogy abban az esetben, ha megváltoztatja Palesztina kormányzati formáját, ugy *tekintetbe veszi Olaszország érdekeit.*

3. *Szuez-csatorna.* Anglia kifejezetten elismeri, hogy a szuezi csatorna használati joga békében és háboruban is minden nemzet hajóinak biztositva van.

4. *Vörös-tenger.* Olaszország elismeri, hogy *Dél-Arábia* kifejezetten angol érdekkör alá tartozik és semmiféle olyan intézkedést nem tesz, amely bármilyen tekintetben is befolyásolhatja a *Vörös-tenger* keleti partvidékének viszonyait.

5. *Tana-tó.* Olaszország kötelezi magát arra, hogy semmiképpen sem hajt végre olyan intézkedéseket, amelyek veszélyeztetnék a szudáni és egyiptomi gyapotföldek vizszabályozását.

6. *Abesszinia* Közös határmegállapitó bizottságot küldenek ki, amely *pontosan megvonja a határt Abesszinia és a szomszédos angol gyarmatok között, továbbá megállapodást kötnek az angol gyarmatok és Abesszinia közötti gazdasági kapcsolatok szabályozására.*

7. *Propaganda.* Olaszország *kötelezi magát az angolellenes propaganda beszüntetésére* ugy az angol, mint az angol befolyás alatt álló területeken.

8. *Spanyolország.* Olaszország ujból biztositja Angliát afelől, hogy *Spanyolország területi sérthetetlenségét minden körülmények között tiszteletben tartja* és ugyanakkor arra is kötelezi magát, hogy a spanyolországi háboru végeztével csapatait visszavonja Spanyolországból.

A *Daily Express* közli végül, hogy Anglia az angol-olasz egyezmény aláirása után *azonnal megteszi a szükséges lépéseket, hogy a Népszövetségnél szorgalmazza Olasz-Keetafrika elismertetését.* Az elismertetés megtörténte után Olaszország lényegesen lecsökkenti Libiában állomásozó haderejét.

London, április 2.

(Inf.) Az angol felfegyverzés ütemének gyorsitása egymagában másfél millió fontsterling ujabb költséget jelent. *Sir Thomas Inskip,* a nemzetvédelem egységesitésének minisztere pénteken este mondott beszédében felszólitotta az angol közvéleményt, hogy vállalja ennek az összegnek a terhét is, mert

a sulyos külpolitikai helyzet következtében elkerülhetetlenné vált a felfegyverzés ütemének gyorsi-

OSTENDE
KOSÁRY EMMY
ISMÉT ÓRIÁSI SIKER!

TAKARITÁSKOR
ne menjen négyfelé!

négyfélét egyhelyen
IZSÁK
FIÓKOKBAN

tása. Eredetileg öt év alatt akarták végrehajtani a nagy fegyverkezési tervet, a bekövetkezett nemzetközi fejlemények azonban szükségessé tették, hogy ezt az ütemet gyorsitsák. Bizonyosra veszi — mondotta a miniszter —, hogy az angol nép áldozatkészen vállalja a többletkiadást is.

A miniszter beszéde további részében elismerő szavakkal adózott az angol munkásság szakszervezeti vezetőinek, akik *készségesen vállalkoztak a munkásság nevében azokra az áldozatokra, amelyeket a fegyverkezés ütemének gyorsitása jelent. Hangoztatta a miniszter, hogy ezzel szemben a munkáspárt parlamenti frakciója részéről a kormány nem lát olyan megértő magatartást.* A kormány álláspontja az, hogy Anglia biztonságának kérdése a legfontosabb és a biztonság kérdése nem hozható összefüggésbe a pillanatnyi külpolitikával.

Ujból megjelenik a Dimineata és az Adeverul

Bukarest, április 2.

A Goga-kormány által betiltott Adeverul és Dimineata cimü lapok ujból megjelenhetnek. Szombaton reggel a lapvállalat falragaszokon közölte, hogy a lapok ismét megindulnak. Hir szerint a lapvállalatot uj vezetés alá helyezték. Miután a kormány biztositékot kapott arravonatkozóan, hogy a lapvállatnál ezentul elsősorban román tőke lesz érdekelve, visszaadták a két lap megjelenési jogát.

A Vatikán lapja az osztrák püspökök állásfoglalásáról

Róma, április 2.

Az Osservatore Romano közli: Tekintettel arra, hogy az osztrák püspöki kar ismert nyilatkozatát különféleképpen és gyakran irányzatosan értelmezték, az Osservatore Romanot felhatalmazták, hogy a tényállás megállapitása és a kérdésnek minden politikától való elvonatkoztatása érdekében közölje, hogy az emlitett nyilatkozatot az osztrák püspöki kar a Szentszék előzetes vagy utólagos hozzájárulása nélkül a saját felelősségére tette. *(MTI.)*

Róma, április 2.

Az *Osservatore Romano* közli azt is, hogy *Monsignore Cicognani bécsi pápai nunciust sem értesitette előzetesen a készülő nyilatkozatról* és hogy

a Vatikán köreiben már annakidején is meglepetést keltett Innitzer bécsi biborosérsek lojalitási nyilatkozata.

A legujabb fordulat következtében a hangulat annyira megváltozott a Szentszéknél, hogy ugy látszik, hosszu időre nem lehet szó *modus vivendi*-ről a Vatikán és a német birodalmi kormány között, még kevésbé a konkurdátumnak a Szentszék intencióinak megfelelő végrehajtásáról.

A Vatikán sajtója *majdnem minden nap nyiltan vagy burkoltan támadta a német nacionalszocializmust* és a mai helyzet olyannak tetszik, hogy most semmi kilátás nincs a Szentszék és a német birodalmi kormány kibékülésére. Nehogy a jövőben az episkopátus mégegyszer a maga hatáskörében és a Vatikántól függetlenül hasonló döntéseket hozhasson és önálló politikai lépéseket tehessen, *a Szentszék megfelelő intézkedéseket fog hozni.*

Róma, április 2.

(Magyar Távirati Iroda.) **A vatikáni rádióállomáson tegnap németnyelvü nyilatkozatot olvastak be, amely szerint a politikai katulicizmus helyes értelmezése az, hogy a pápa és a püspöki kar, valamint a hivek a Teremtő és Megváltó Elveinek minden téren, tehát állami és társadalmi téren való érvényesitésére is törekszenek. Ezzel szemben van egy hamis politikai katolicizmus is, amely bizonyos bekövetkezett, vagy várható tényekhez való helytelen alkalmazkodásban áll.**

Egyes magas egyházi méltóságok ennek a hamis politikai katolicizmusnak szellemétől áthatva nyilatkozatot tettek, amelyben egy kormányzati rendszert kizárólag annak gazdasági, szociálpolitikai és népi politikai eredményei szerint itéltek meg. A hiveknek meg kötelességük ezt a megitélést mint a hivatott egyházi hatóság megitélését magukévá tenni és azt politikai joguk gyakorlásánál irányadóul venni.

Készülődés az osztrák népszavazásra

Bécs, április 2.

A választás napjára a város egész külső képe megváltozik. A tereken hosszu sorban zászlórudakat emelnek. A fontosabb utvonalak két oldalán tornyok épülnek, amelyek között óriási betükből összeállitott felirásokat helyeznek el. Sok épületen a *Führer* hatalmas méretü arcképe látható, amelyet este kivilágitanak. Az iparosszövetség felhivást bocsátott ki, amelyben felszólitja tagjait, hogy a népszavazás napján igennel szavazzanak.

Bürckel körzetvezető

felhivta a gépkocsitulajdonosokat, hogy a választás napján a választási vezetőség rendelkezésére bocsássák gépkocsijaikat.

A felszólitásnak igen sok gépkocsitulajdonos tett eleget. A *Wiener Kirchenblatt* is átengedte gépkocsiját.

Göring vezértábornagy szombaton érkezik Salzburgba, ahol választási beszédet mond. *Salzburgot* ünnepélyesen fellobogózták és különös gonddal diszitették fel azt az emléktáblát, amely az 1921. évi népszavazás emlékét őrzi. *Salzburgban* ugyanis 1921-ben nemhivatalos népszavazást rendeztek, amelynek során a lakosság 99 százaléka a Német Birodalomhoz való csatlakozás mellett szavazott. *(MTI)*

Este 2-3 szem ARTIN reggelre normális ürülés
Enyhe, biztos hashajtó
2 szem 12 fill., 12 szem 54 fill., 20 szem 90 fill., 60 szem 250

Bock vezérezredes visszatért Németországba

Berlin, április 2.

Bécsből jelentik a Német Távirati Irodának: Bock vezérezredes, a 8. hadtest parancsnoka, szivélyes bucsu után elhagyta Bécset és visszatért Németországba. *(MTI.)*

MI UJSÁG A PIACON?

A forgalom a piacokon és a vásárcsarnokokban lanyha volt. Az árak csekély ingadozással változatlanok.

A vásárcsarnokok és nyilt piacok kicsinybeni árai:

Marhahus: Rostélyos, felsál kgként 170—300, leveshusok, tarja, csontos oldalas, szegye kgként 130—200.

Borjuhus: Comb, szeletelve kgként 260—340, borjuvesés kgként 160—260.

Juhhus: Hátulja kgként 160—200, eleje kgként 130—160.

Sertéshus: Karaj, hosszu, rövid kgként 200—260, tarja, comb, lapocka 160—172, oldalas 132—176, szalonna, zsirnak való 148—160, háj 160—176, zsir kgként 164—180.

Élő baromfi: Csirke darabonként 200—320, tyuk drbként 250—400.

Tisztitott baromfi: Csirke kilogrammonkint 200—380, lud és ruca, hizott kgként 170—220, tyuk kgként 160—200.

Tojás: Tea 10 darabig darabja 6—7, 11 drbtól kgja 120—130, főző és apró 10 drbig drbja 5.5—6, 11 drbtól kgja 115—120.

Halak: Ponty, élő, nagyság szerint kgként 120—200, ponty, jegelt és nem élő kgként 110—140

Zöldségfélék: Fokhagyma kgként 24—40, vöröshagyma, makói kgként 24—30, fejeskáposzta, külföldi 38—60, kelkáposzta, hazai kgként 40—60, karfiol, tisztitott, külf. kgként 100—130, burgonya, rózsa nyári kgként 10—12, gülbaba 10—12, őszi rózsa 8—10, Ella 6—8, savanyukáposzta 40—48, petrezselyem és sárgarépa vegyesen 48—60, paraj, tisztitott 16—30, fejessaláta, ujd. drbja 10—30, kalarábé 22—32, kalarábé, ujdonság drbja 25—60, sóska, szabadföldi kgja 25—50, hónapos retek, melegágyi, csomója 10—36.

Gyümölcs: Alma, közönséges, kgként 70—110, narancs, sárgabélü 76—96, narancs, vörösbélü 88—120, alma, külföldi 64—100.

Fenyő György festő

Néhány éve már, hogy *Fenyő* György festő müvészetéről azt a megállapitást tettük, hogy kifejező ereje, alkotásainak festőisége *a szineken* épül s ha kielemezi szineiből a drámai sötétet s ezzel mellőzi a konturok tulzott hangsulyát, nagy eredmények horizontja nyilik meg előtte. Ime, *Fenyő* György rátért arra az utra, amyleen már nem kétséges a müvészi siker. A Fränkel-szalon Mária Valéria-utcai helyiségeiben ma nyilik meg gyüjteményes kiállitása, amely egybefoglalja a müvész utóbbi éveinek eredményeit. *Fenyő* György modern, haladó irányu festő. Franciás impresszionizmus, egyetemes problémáju expressziv-törekvések, a formák mellőzése s a természettől való függetlenség nehéz kérdéseivel vivódott indulásától kezdve és kutatásainak minden egyes állomása, amelyet alkalmunk volt megbirálni, figyelmet keltett.

Ha müvészetének mai megjelenését szemléljük, látjuk, hogy szinei megvilágosodtak, természetesen, keveretlenül igyekeznek a naturához igazodni, levegő övezi figuráit, a távlati hatások szinte tökéletesek. Képei a legtisztább, a legszabatosabb naturalizmus jegyében készültek, de magukon viselik *Fenyő* György izgalmasan érdekes egyéniségének és nagy tehetségének rendkivüli karakterisztikumait. Mondanivalóinak mélysége egy müvészi lélek határtalan őszinteségén keresztül dekorativ igyekezetben olvad fel. Kiállitásának bizonyára nagy és megérdemelt sikere lesz.

b. m.

Az ESTI KURIR hirdetéseinek csak ára kicsi, eredménye nagy!

Szigoru takarékosságot követel a belügyminiszter a fővárostól

Jóváhagyták a főváros 1938-as költségvetését

Széll József belügyminiszter ma délelőtt intézkedett a főváros uj költségvetésének jóváhagyásáról.

A leirat, amely ma délben érkezett meg a városházára,

változtatás nélkül hagyja jóvá az uj fővárosi költségvetést,

de hangsulyozza, hogy azok az észrevételek, amelyeket a régebbi belügyminiszterek tettek, továbbra is fönnállanak. Főként azt követeli a belügyminiszter, hogy

a főváros háztartásában nagyobb megtakaritásokat eszközöljenek és általában az egész vonalon érvényesitsék a takarékossági szempontokat.

Előirja a belügyminiszteri leirat, hogy *a gazdaérdekeket nyomatékosabban kell figyelembe venni* és sajnálattal állapitja meg, hogy ebben a tekintetben a jelenlegi költségvetés sem mutat haladást. Kifogásolja továbbá a belügyminiszter, hogy

a főváros nem gondoskodott a légoltalmi kiadások fedezéséről és megállapitja, hogy ezen a cimen 1938. év folyamán kétmillió pengő szükséglet merül fel.

Arra kell törekedni, hogy ezeket a kiadásokat *megtakaritások révén fedezhesse* a főváros. Utasitja a belügyminiszter a főváros vezetőségét, hogy *a Beszkárt üzletvitelét terhelő tartozások törlesztésére vonatkozó előirásokat szigoruan tartsák be.* Erre annál is inkább szükség van, mert a Beszkártnak a szanálás során biztositott *költségvetési egyensulyát feltétlenül meg kell őrizni,*

Végeredményben tehát a főváros uj költségvetését változatlanul hagyta jóvá a belügyminiszter, akinek *a takarékossági szempontok hatékony érvényesitésére vonatkozó követelését a városházi pártok körében is helyesléssel veszik tudomásul.*

A Kuria itélete Böszörmény Zoltán *112 hivének bünperében*

Böszörmény Zoltán, mint a magyar nemzeti szocialista párt egyik vezetője, mozgalmat kezdett, amelynek az volt a kimondott célja, hogy minden más politikai párt félretételével *ők vegyék át a kizárólagos uralmat és Böszörmény kerüljön az ország élére.* A szervező munkálatokat Békésen is folytatták, ahol *Bereczky* Zoltán és ifj. *Vass* Ferenc megalakitották a Böszörmény-féle rohamosztagot.

A rendőrség eljárást inditott a vezetők és a beszervezett tagok ellen, ugy hogy a *szegedi* törvényszék előtt megtartott főtárgyaláson ennek a bünpörnek 112 vádlottja volt.

A törvényszék *Bereczky* Zoltánt *egyévi börtönre,* ifj. *Vass* Ferencet *tizhónapi* börtönre, *Lovas* Gábort nyolchónapi börtönre és *Hégely* Gábort háromhónapi fogházra itélte el. A többi vádlott rövidebb-hosszabb fogház, illetve elzárásbüntetést kapott.

A szegedi tábla nagyrészt jóváhagyta a törvényszék itéletét, csupán *Hégely* büntetését emelte föl nyolchónapi börtönre.

Ma foglalkozott ezzel az üggyel a kir. Kuria *Loyzel-tanácsa,* ahol dr. *Kéler* Béla koronaügyészhelyettes felszólalása után *Lovas Gábor büntetését hathónapi börtönre szállitották le, mig a kisebb büntetéssel sujtott vádlottak büntetését a novella 1. szakasza alkalmazásával háromévi próbaidőre felfüggesztették.*

A börtönre itélt vádlottak semmisségi panaszát a Kuria elutasitotta, ugyhogy *ezeknek a büntetése jogerőssé vált.*

DR. BODON KÁROLY TANÁR:
HOGYAN ÉLJEN A SZIVBAJOS EMBER?
SZIVBAJ, ÉRELMESZESEDÉS, MAGAS VÉRNYOMÁS
cimü könyv már a IV. kiadásban jelent meg!
A mü mindazt tartalmazza, amit a szivbajosnak és az egészséges embernek a szivről tudnia kell!
Tartalomjegyzékből: A szivbetegségek legfőbb tünetei: Gyengeség, kifulladás, szivdobogás, szivtájéki fájdalom — A lélek és a szív — A szivbajok keletkezésének okai — Rendetlen életmód — Általános étrendi szabályok — Munka, pihenés, sport, táplálkozás — Szeszes italok, kávé, tea — Dohányzás — Nemi élet — Házasság — Alvás — Érelmeszesedés — Vérnyomás — Meg lehet-e gyógyitani a szivbajokat? — A szivbetegek kezelése — Gyógyszeres kezelés — Klimaváltozás, nyaralás — Torna, masszázs — Fürdőkúrák — Villamos kezelés — Érvágás — Lelki kezelés — Mikor forduljunk orvoshoz?
Minden negyedik ember szivbajban hal meg, kellő tájékozottság azonban ezt a számot csökkenthetné!
Ára csak P 2.60.
Kapható az Esti Kurir kiadóhivatalában, V. Vilmos császár-ut 34.

HIVATALOS VALUTA- ÉS DEVIZAÁRFOLYAMOK

Pénznemek:	Pénz	Áru
Angol font (1 font)	16.80—	17.—
Belga (100 belga)	56.90—	57.50
Cseh korona (100 cseh kor.)	10.—	11.70
Dán kor. (100 dán kor.)	74.30—	75.60
Dinár (100 dinár)	7.15—	7.70
USA dollár (100 dollár)	337.20—	341.20
Francia frank (100 frank)	10.10—	10.60
Holland forint (100 forint)	187.00—	189.00
Lengyel zloty (100 zloty)	60.00—	61.40
Lei (100 lei)	2.50—	2.80
Leva (100 leva)	3.60—	4.00
Lira (100 lira)*)	16.90—	17.90
Norvég kor. (100 norv. kor.)	84.25—	85.15
Svájci frank (100 frank)	77.40—	78.30
Svéd kor. (100 svéd kor.)	86.40—	87.30
Kanadai dollár	332.00—	337.00

*) 500 és 1000 lirás bankjegyek kivételével.

Külföldi valuták:		
Amsterdam 100 holland frt	187.40—	189.00
Athén 100 drachma	3.025.—	3.055
Belgrád 100 dinár	7.82—	7.88
Berlin 100 márka	135.70—	136.70
Brüsszel 100 belga	57.06—	57.50
Bukarest 100 lei	3.41—	3.44
Kopenhága 100 dán korona	75.025—	75.625
London 1 fon sterling	16.80—	16.95
Milano 100 lira	17.66—	17.8864
Newyork 100 dollár	338.60—	341.20
Oslo 100 norvég korona	84.45—	85.15
Páris 100 frank	10.25—	10.63
Prága 100 szokol	11.79—	11.93
Szófia 100 leva	4.11—	4.15
Stockholm 100 svéd korona	86.60—	87.30
Varsó 100 zloty	63.75—	64.25
Zürich 100 frank	77.60—	78.30

— A nagyváros ördögi forgatagában ezer veszély leselkedik rád! Köss balesetbiztositást!

Fenyő György

Vasárnap, 1938. április 3.

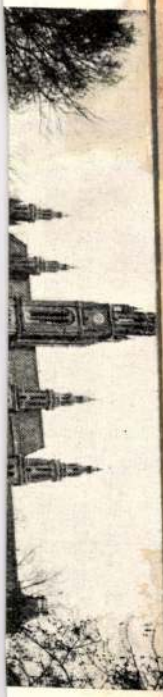

— **Fenyő György kiállítása.** A katalógus elárulja, hogy a fiatal művésznek ez már negyedik gyüjteményes kiállítása. Huszonnyolc új képe, amelyet most a *Fränkel Szalón*ban látunk, már úgy mutatja őt, mint aki túl jutott a keresgélés izgalmán s mint aki megtalálta ideáljait. Fenyő György eszményképe a párizsi művészet, az az érzékeny, nemzetközi színvilág s témakör, amelyet Párizsban élő idegen művészek alakítanak ki nagy francia modern mesterektől megbűvölve. A párizsi háztetők alatt ezer és ezer művész műveli, szolgálja, csiszolja, gazdagítja s tartja fenn ezt a stílust. Ezer és ezer európai, ázsiai, amerikai, afrikai, fehér, sárga és fekete bőrű piktor állítja össze ugyanazokat a csendéleteket s néz le a magasból az ismerős városrészekre. Egyforma lelkesedéssel és hasonló színekkel festik azokat a képeket, amelyeknek minden célja az, hogy »franciásak« legyenek. A tehetséges idegenek, mint Fenyő is, ezt a célt el is érik. Ő is franciás és párizsias festő. Színei kellemesek, vidámak és ízlésesek. Ne hasonlítgassuk, ne mérlegeljük egyik vagy másik nagy mester mellé állítva, ami igazságtalan eljárás egy fiatal művésszel szemben. Fenyő legtöbb képe állja az igényesebb néző kritikáját, sőt van olyan is, amely díszére fog válni bármely nívós modern gyüjteménynek. *(—ny)*

Steindl Imre mégis, a vele született polgári hajlamoknak engedve, jól érezte magát műegyetemi tanártársai s a kor neves építészeinek igen előkelő szellemi színvonalon álló, de nyugodt, biztos polgári életet élő, kedélyesen meghitt, szűk körében.

De ez a külsejében semmi grandseigneuri vonást el nem áruló, modorában keresetlen, sőt a nyerességig szókimondó, de csupa szív ember, akinek jóságánál csak szerénysége volt nagyobb, — egy soha el nem nyugvó, nagy belső lelki harcokat vívó, forrongó művészlélek volt, aki, mint egy beteljesülésre váró álmot hordozta magában kora ifjúságától kezdve a nagyotakarás, az örökké való alkotás vágyát.

Minden művész közül az építész az, akinek alkotásához az örökkévalóság gondolata talán legjobban hozzátartozik, s ma már Steindl Imre halála után 35 esztendővel bízvást elmondhatjuk, hogy az Országházával

Fenyő György

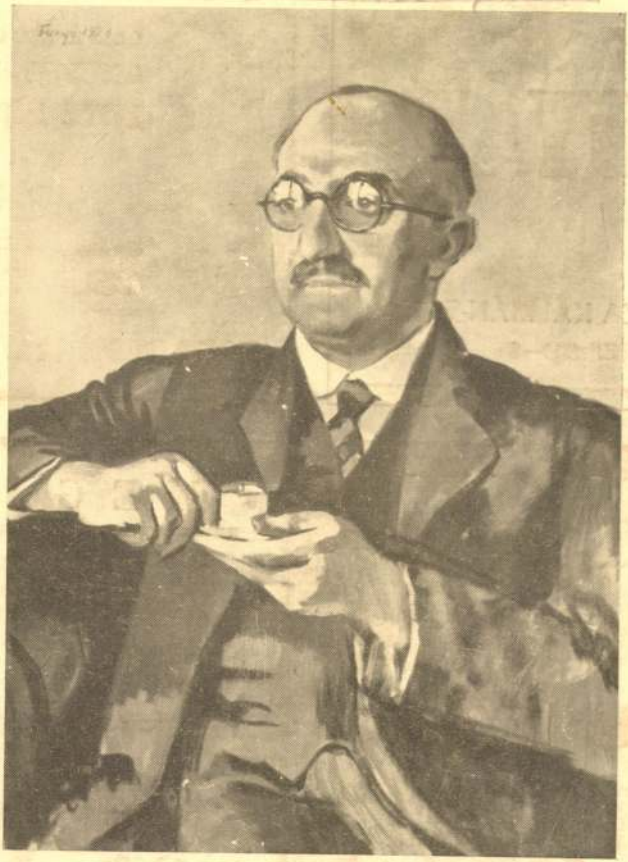

A művészet édesanyja.
Magyar Művészet 1930. 8. 4.

OROSÍTÓ IPAR
R.-T.
SÉGYÁR
I., TISZA KÁLMÁN-TÉR 6
ON: JÓZSEF 302—85

C. ANGERER &
CSÁSZ. KIR. UDVARI S
CHEMIGRAFIAI M
ZETE ÉS KLISÉ
TELEFON: J. 4
BUDAPEST, VII., CSENG

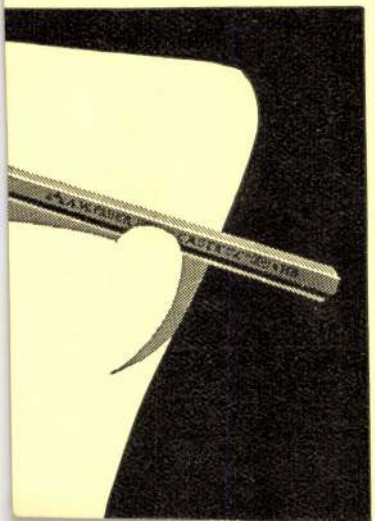

MEGJEL
AD
ÖSSZES VI
1043
VERS
1

Fenyő György

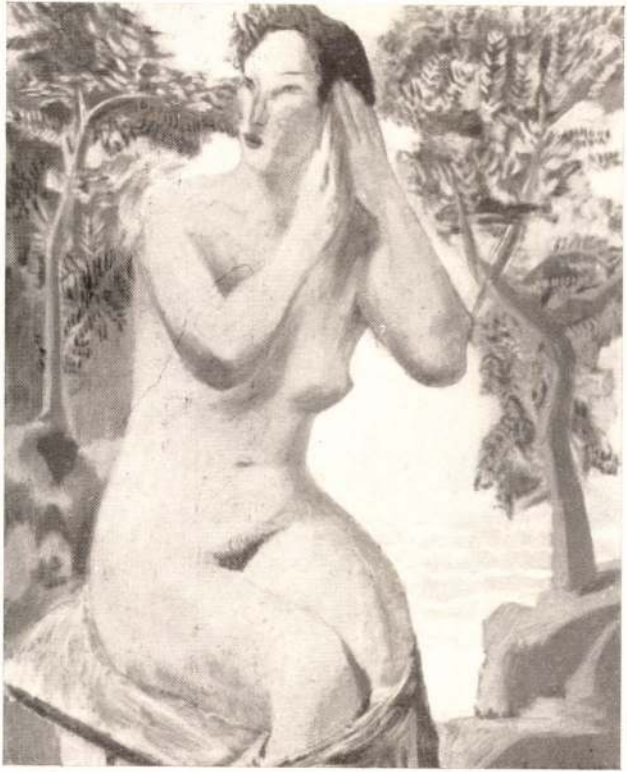

Fenyő György: Tengerparton ülő nő. Femme assise au Bord de la Mer. Woman sitting at the sea-side.

Vecsey József: Krisztusfej, Üvegfestmény, Tête du Crist, Peintüre sur verre, Head of Christ-Painting upon glass

Fenyő György

Fenyő György. Fia a kiváló Fenyő Miksának. Él, hal a festészetért, kineveti azokat, akik bankokban helyezkednek el, ő is csinálhatna karriert a GyOSz-ban. Eszébe se jut.

Nagyobb öröm neki jól lefesteni egy tízpengőst, mint keresni egy százast.

És a többi. A gazdag család női sarja, aki nem eszik mást, mint füget, diót és zabpelyhet. Zabpelyhet eszik, bivalyokat fest. Vagy a másik, aki Szentendrén lakik és gyalog jön be, ami pénze van, azt elfesti.

Van köztük szent, van köztük őrült. Életük gyötrelem, éhezés. És mégis... boldogok, mert hisznek.

Nádas Sándor: Festők, rajongók... Pesti Napló 1936. márc. 19.

A Kut 1936-iki kiállításáról szóló művészekről szól a cikk.

BUDAPEST
MAR. 19
LKB
LKB

bele alkotásaiba, spontán invencióját mintha erőszakkal a háttérbe tolná, mintha nem bízna saját ihletettségében. Pedig mikor elfeledkezik néha mestereiről (Fürdő nő), felszabadulva, finom hangú, lazább színkötésű egyénit alkot.

dr. d. m.

Fenyő György képei

Fenyő György talán túlsokat látogatta a francia festők műtermeit, túlsokáig nézegette Van Gogh, Cézanne és Matisse képeit s a nagyok iránti őszinte tisztelet lehet oka annak, hogy az emlékek állandóan elevenen élnek benne s még gátolják egyéniségének kialakulásában.

Fenyő a problémákat inkább a valóságban, mint az örökérvényű rendben látja. Néha matisse-i dekoratívsággal dolgozik, máskor női alakja leegyszerűsített formákkal plasztikusan ül a térben, az előtér neobarokk asztalának pedig minden kis játékos díszét arabeszkszerűen hangsúlyozza. Látása mégis inkább a valószerűség felé hajlik s önmaga is bevallja, hogy konzervatív. Tanultsága, műveltsége és kultúrája mindig elsősorban szól

Bársony Rózsi

Andrássy Színház
(szemben az Operával)
Nemleszek hálátlan!
Táblás házak!

Volpone – Magyar Színház
Remekmű!

VÁROSI SZINHÁZ
Ma, szombat este 8 órakor Ábrahám Pál

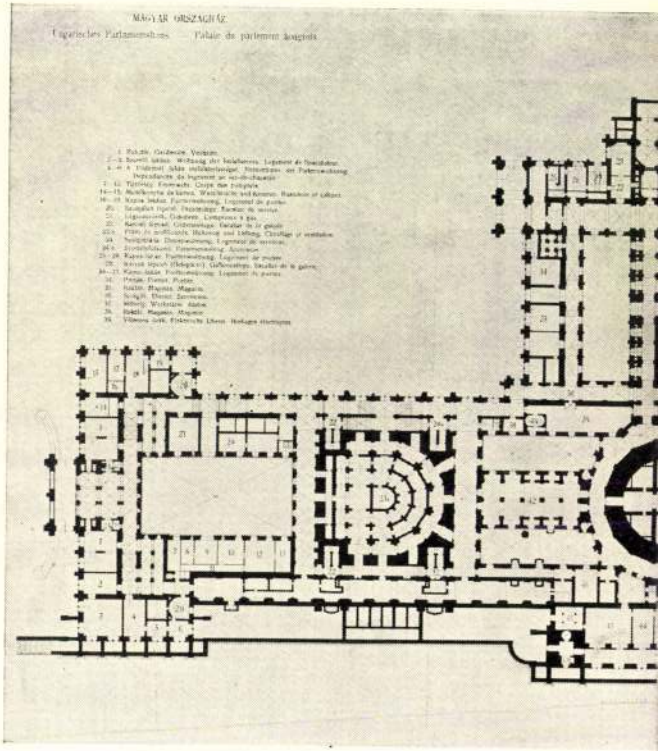

20. Az Országház pincéjének alaprajza.

Fenyő György festő; sz.

1906. Bpesten. Fenyő Miksa a M. Szariparosok Orsz. Szövetsége igazgatójának, a Nyugat c. folyóirat egyik alapítójának fia. Bpesten Kmetty Jánosnál majd Berény Róbertnél, a M. posztimpressionista Clöfutárjánál ~~[illegible]~~, majd München Heymann magániskolájában s végül a drezdai akadémiában [tanult. Éveket töltött Párisban, és Londonban [és Olaszországban Kokoschkától Cézanne és Van Gogh képein keresztül Matisig a hatások egészsorukinutatható kompozíciókban, de nem vesztette el közvetlen kapcsolatát a természettel

[Kokoschka Oszkárnál

Budapest

XI. Lagymányosi u. 16.

1930 febr. London-
ban az Arling-
ton Gallery-ben
rendezte első
egyp. kiállitá-
tát, és Bpesten
ugyanez év ok-
tobereben az
Ernst Muzeum-
ban. Harmadik
kollektiv kiálli-
tása ugyanitt
volt 1935. s a
negyedik a Fränkel Sza-
lonban. (1938)
Érdekes kisérlete volt
egy vakolatba ágyazott kincs
mozaik-kockákból
összeállitott ~~mozaik~~ kép.
mely Venuszt ábrázolja a
szabad természetben

Angol óra c. olaj festmény, a
Föv. Kapt. szerült.

Fenyő György

Pesti Napló Képes mell.
1935. szept. 29.

FENYŐ GYÖRGY: FLÓRA

ÉNYEG UGYANAZ MARAD . . . «

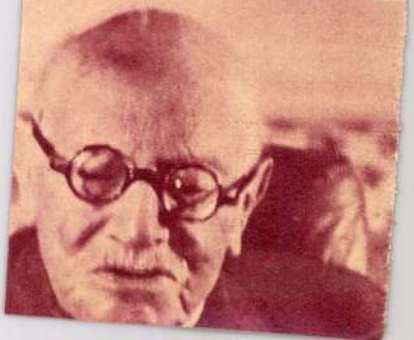

Fenyő György

150

— **Fenyő György festményei.** A Fränkel Galériában mutatja be ujabb munkáit a fiatal festő. Mikor néhány évvel ezelőtt utoljára láttuk képeit ugyanott, másfelé kereste a stilusát. A szineket apró foltokra bontotta fel és belejük vegyitett fehérrel, egyéb tompitó szerekkel igazitotta össze harmóniába. Minden jel szerint a szín a problémája Fenyő Györgynek. Mikor először jelentkezett a nyilvánosság előtt, fejlett rajztudásával lepett meg. Ugy tudott rajzolni egész fiatalon, mint a nemzedékebeli festők között igen kevesen. A szin azonban kevésbé kezesnek mutatkozott ecsete alatt. Egy hosszabb olaszországi utjáról azután, amelynek során végigjárta a salernói öböl gyönyörü partjait, váratlanul megszinesedve tért haza. Ugy látszott, megtalálta a szinek világában azt az utat, amely önmagához vezet. A rajz felbomlott keze alatt és szinfoltokká szélesedett ki. A lefokozott hangzatu szinfoltok pedig engedelmesen egymáshoz simultak. Fenyő György rajzos stilusa azon az utján festői stilussá alakult. Az eredmény azonban, amelyet elért, szemlátomást nem elégitette ki. Ujabb próbálkozások következtek, ujabb sugallásokra figyelések, ujabb mintaképek követése. Ez a mostani kiállitása sem megállapodás valami megtaláltban, valami véglegesben, hanem a keresés folytatása. Nem csupán Fenyő György sorsa a fiatal müvészek sorában. A világ és benne az emberélet s abban minden emberi törekvés annyira elbizonytalanodott, hogy érthető, ha a cél, a kivánatos és vágyva-vágyott cél, hol itt látszik feltünni, hol ott. A fiatal ember utánakap és minden mozdulata egy-egy stilusváltozat.

Fenyő György képességeit, felkészültségét és festői tudását legjobban egy női arcképe mutatja meg. Zöld csipkezubbonyos, feketekalapos, karosszékben ülő fiatal nőt ábrázol az arckép. Legszebb képe azonban egy

Ujság 1938. ápr. 3.

adár Kőrösfői-Kriesch.
Pêche » et de « Chasse »

cette même salle, est
Victor Tardos-Krenner :
t les Vendanges.
ent des peintures de
hâteaux célèbres dans
De ces châteaux —
encsén et Clissa — un
ans le voisinage de la
t en territoire hongrois

ond Vajda a représenté
les scènes les plus remarquables du cycle légendaire hunno-
magyar en des tableaux trahissant une science du dessin
très sûre, beaucoup de « métier », mais quelque chose
de décousu et d'incertain dans la composition. Il y per-

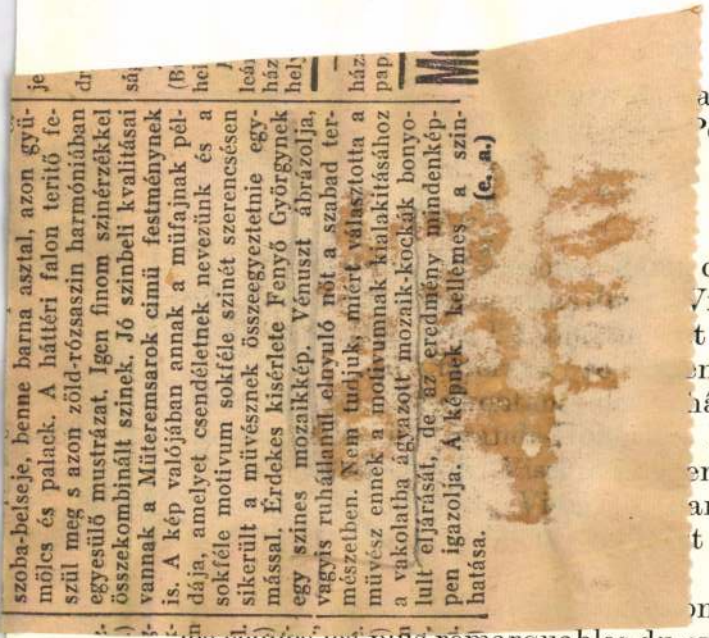

szoba-belseje, benne barna asztal, azon gyü-
mölcs és palack. A háttéri falon terítő fe-
szül meg s azon zöld-rózsaszín harmóniában
egyesülő mustrázat. Igen finom színérzékkel
összekombinált színek. Jó színbeli kvalitásai
vannak a Müteremsarok cimü festménynek
is. A kép valójában annak a müfajnak pél-
dája, amelyet csendéletnek nevezünk és a
sokféle motivum sokféle színét szerencsésen
sikerült a müvésznek összeegyeztetnie egy-
mással. Érdekes kisérlete Fenyő Györgynek
egy színes mozaikkép. Vénuszt ábrázolja,
vagyis ruhátlanul elnyuló nőt a szabad ter-
mészetben. Nem tudjuk, miért választotta a
müvész ennek a motivumnak kialakitásához
a vakolatba ágyazott mozaik-kockák bonyo-
lult eljárását, de az eredmény mindenképpen igazolja. A képnek kellemes a színhatása. (e. a.)

Fenyő György

M.H.930.III.15.

Az angol sajtó elismerő bírálata egy fiatal magyar festőművészről

(A Magyar Hirlap londoni tudósítójától.) Az Arlington Gallery-ben, a Bond Streeten, amely egyike a legismertebb és legelőkelőbb kiállítási műtermeknek, — mint már jelentettük — most egy fiatal magyar festő, *Fenyő* György, gyüjteményes kiállításával mutatkozott be az angol közönségnek. Fenyő György kiállítása az angol műértő körökben, úgyszintén az angol napisajtóban szokatlan feltünést keltett, ami annál figyelemreméltóbb, mivel ismeretes az angol művészi körök insularitása minden külföldről jövő művészi behatással szemben. A nagy napilapok szigorú művészeti kritikusai, akik arról ismertek, hogy semmiféle tekintélyt vagy hírnevet nem tisztelnek, ha arról van szó, hogy idegen fizléssel szemben való elzárkózottságukat kifejezzék, a legnagyobb méltatás és elismerés hangján irtak Fenyő György művészetéről. A *„Morning Post"* kritikusa tökéletes mesterségbeli tudását, együdálló stílusát és színérzékét emeli ki, amely egyetlen művészi iskola kereteibe sem foglalható (bár a poszt-impresszionizmushoz áll legközelebb, a *„Times"* kritikusa a rossz kiállítások sivatagja közepette fölfedezett oázisként üdvözli Fenyő kiállítását, a *„Manchester Guardian"* kitünő portréit és önarcképeit dicséri és mély sajnálkozását fejezi ki afölött, hogy a kiállítás nem marad hosszabb ideig nyitva, a *„Daily Mail"* hosszabb cikkben csodálatos színérzékét és nagy rajzbeli tudását ecseteli.

A legkitünőbb kritikát azonban a leghíresebb angol műkritikus, P. G. *Konody* irta a legelőkelőbb angol lapban, az Observerben. „Ritkán rendelkezik fiatal művész annyi elhatározóképességgel és praktikus érzékkel — irja Konody az *Observben* —, hogy meggátolja őt abban, hogy a nyilvánosság elismerését keresse mielőtt művészete egészen kiforrott és meggyőződése megállapodott volna. Fenyő Györgynek, aki származására magyar, nevelésénél és tapasztalatainál fogva kozmopolita, sikerült visszatartania hírnév utáni ambícióját és évekig dolgozott Párizsban, Olaszországban és Londonban anélkül, hogy időelőtt a nyilvánosság elé lépett volna. Arlington Gallery-beli kiállítása az első lépés a nyilvánosság elé és ezzel egyszeriben be is bizonyította, hogy mint festő, nemcsak mesterségbeli tudása tökéletes, de egyedülálló víziója van és aki ért ahhoz, hogy képeit izgató és megkapó formákba organizálja, brilliáns színekkel. Egyetlen iskolába sem sorozható és magyar eredetét csak egy-egy csendélet magyar motívuma árulja el. Legmegkapóbb munkái, úgy a lényeges elemek összefoglalásában, mint napfényben ittatott színeinek vakító brilliánsságában és tisztaságában, mint képeinek mindig izgató, de sohasem nyugtalan rajzában, a délolaszországi tájképek. Egyik legsikerültebb koncepcióinak a halványzöld-ezüstös lombozat és a Földközi-tenger mélykékjének, úgymint a rózsaszínű és narancssárga házak és a sötétvörös tetők szembeállítása. Portréban tudja miként kell alkalmazni technikáját modelljéhez és kitünően ért ahhoz, hogy modelljeinek megtalálja az igazi karakterét, legyenek azok nők vagy férfiak, öregek vagy fiatalok."

K. M.

ELJÜNK!

omra ünnepi ruha

a

Sevillá-t

ányai nemzetközileg
ó minőségüek

x-Georgette Milonga
Primavera

Sevilla ruhaanyag vásárlót, akik a Filtex-
pályázat folytatódik, minden vevő pályázhatl
n.

negye.
8. Pestmegye.
u ucca 23/a, IV. 2.
ucca 6.
nor ucca 63., II. 78.

ucca 18.

Fenyő György

8.0.U.930.X.21.
M.930.X.19.
P.H.930.XI.1.
P.H.930.X.21.
E.K.930.XI.1.

II.

Három fiatal festő az Ernst-muzeumban

Csontvári-Kosztá kiállításának továbbra is látható két terme mellett három fiatal festő szerepel először kollektiv kiállítással az Ernszt Muzeumban. Legérettebb érték közülük *Fenyő* György, aki nagy egyszerűséggel, a síkproblémáknak szellemes dekorativ megoldásait adja: mindig biztos tudással és kulturával. Portréinak realizmusa mellett főleg néhány szép tájképe hat ránk bizonyítóan letompított világos színeivel, erős átgondoltságával és erejével. *Kirchner* József az akvarell technikáját kezeli jó fantáziával és felkészültséggel. Összefolyatott színei jól fogják össze a kissé lazán kezelt formákat néhány akton és tájképen. Harmadiknak két teremre való anyagával egy tizenötéves fiatalembert mutat be az új kiállítás. *Peterdy* Gábor autodidakta és kétségkívül erős tehetség. Nyers még és egyes művészek látott képei erősebb impresszióval voltak rá, mint maga a külső valóság és a maga belső világa, ennek ellenére azonban meglepetés a frissesége, fantáziájának bősége és eszközeinek sokhangúsága. A fejlődése természetesen legalább annyi várakozásra számíthat, mint amennyi érdekességet mostani kiállítása hozott.

gy. i.

gy ha történelmi egyházaink jelentőségük-
egfelelő megbecsülésben részesülnek a társa-

Fenyő György

P.H.935.IX.22.
B.H.935.IX.22.
Est,935.IX.22.
M.935.IX.20.
M.935.IX.22.
N.U.935.IX.25.
Uj Magy.935.IX.2
Ujság,935.IX.22.
P.N.935.IX.22.

Két kiállitás.

Ernst-Muzeum.

Ferenczy Károly nagy nevével indul az *Ernst Muzeum* idei éve, a halhatatlan nagybányai mester egész sereg ismeretlen festményét és rajzát mutatja be a kiállitás egyik része. És mégsem ismeretlenek ezek a képek, hiszen majdnem mindegyik csak replikája vagy előtanulmánya a mester olyan munkáinak, amelyek a muzeumok és nagy magángyüjtemények falain élik örök életüket. Itt van — például — a Szépművészeti Muzeumban annyiszor megcsodált *Hármas arckép* egy pompás változata, a *Tékozló fiu* drámai szükszavuságu vázlata, a hires, bordóvörös hátterü női-aktnak egy szép replikája, még egy kisebb alakkal, de vannak a mester különböző korszakaiból való, eddig valóban még nem ismert alkotások is, például az *Alvó cigánylány*, a sárgásvörösnek, fehérnek és testszinnek páratlanul elragadó szinakkordjával és néhány, utánozhatatlanul dus „Ferenczy-zöldben" ragyogó tájkép és tanulmány. A mester értékeléséhez — persze — nem fűz hozzá semmi ujabb megismerést ez a kiállitás, de erre nincs is szükség, éppen elég az a gyönyörüség, amelyet ezeknek az ismeretlen alkotásoknak bemutatásával ad.

Talán nem is véletlen, hogy a kiállitás másik részében *Fenyő György* festményeit és rajzait látjuk. *Gyomláló* cimü tempera-vázlatától egészen nagy vásznáig, igen sokszor megérzünk a fiatal festő munkáiban egy-egy Ferenczy-szerü izt, hangot, hangulatot. Különösen azokban az egyszerü előadásu, de mégis zamatos tájaiban, parkrészleteiben, amelyekben a kifejezésnek ez a nobilis egyszerüsége sokkal őszintébb, mint egyes figurális vásznain. Annyi bizonyos: sok keresés után Fenyő György jó uton halad, erre mutatnak elsősorban *Körtvélyesi kis ház*, *Kastélykapu*, *Jácint* cimü munkái, átélt hangulatukkal, szép szineikkel és a *Pax* cimü, jó francia eredményeket leszürő szimbólikus festmény.

urak és estiruhás hölgyek ülnek a páholyokban, kis fehér labdák röpködnek, szines léggömbök kóválygnak a levegőben. Zajos unalom. Füst. Az egyik páholyban frakkos, monoklis, fehérszakálas, előkelő öreg úr, egyedül. Senkisem tudja kicsoda, ő sem ismer senkit. Idegen, nemcsak a mulatóban, talán a városban is. Alighanem kül-

Ujság 1938 IV. 3

Fenyő György

— **Fenyő György festményei.** A Fränkel Galériában mutatja be ujabb munkáit a fiatal festő. Mikor néhány évvel ezelőtt utoljára láttuk képeit ugyanott, másfelé kereste a stilusát. A szineket apró foltokra bontotta fel és beléjük vegyitett fehérrel, egyéb tompitó szerekkel igazitotta össze harmóniába. Minden jel szerint a szin a problémája Fenyő Györgynek. Mikor először jelentkezett a nyilvánosság előtt, fejlett rajztudásával lepett meg. Ugy tudott rajzolni egész fiatalon, mint a nemzedékebeli festők között igen kevesen. A szin azonban kevésbé kezesnek mutatkozott ecsete alatt. Egy hosszabb olaszországi utjáról azután, amelynek során végigjárta a salernói öböl gyönyörü partjait, váratlanul megszinesedve tért haza. Ugy látszott, megtalálta a szinek világában azt az utat, amely önmagához vezet. A rajz felbomlott keze alatt és szinfoltokká szélesedett ki. A lefokozott hangzatu szinfoltok pedig engedelmesen egymáshoz simultak. Fenyő György rajzos stilusa azon az utján festői stilussá alakult. Az eredmény azonban, amelyet elért, szemlátomást nem elégitette ki. Ujabb próbálkozások következtek, ujabb sugallásokra figyelések, ujabb mintaképek követése. Ez a mostani kiállitása sem megállapodás valami megtaláltban, valami véglegesben, hanem a keresés folytatása. Nem csupán Fenyő György sorsa a fiatal müvészek sorában. A világ és benne az emberélet s abban minden emberi törekvés annyira elbizonytalanodott, hogy érthető, ha a cél, a kivánatos és vágyva-vágyott cél, hol itt látszik feltünni, hol ott. A fiatal ember utánakap és minden mozdulata egy-egy stilusváltozat.

Fenyő György képességeit, felkészültségét és festői tudását legjobban egy női arcképe mutatja meg. Zöld csipkezubbonyos, feketekalapos, karosszékben ülő fiatal nőt ábrázol az arckép. Legszebb képe azonban egy szoba-belseje, benne barna asztal, azon gyümölcs és palack. A háttéri falon teritő feszül meg s azon zöld-rózsaszin harmóniában egyesülő mustrázat. Igen finom szinérzékkel összekombinált szinek. Jó szinbeli kvalitásai vannak a Müteremsarok cimü festménynek is. A kép valójában annak a müfajnak példája, amelyet csendéletnek nevezünk és a sokféle motivum sokféle szinét szerencsésen sikerült a müvésznek összeegyeztetnie egymással. Érdekes kisérlete Fenyő Györgynek egy szines mozaikkép. Vénuszt ábrázolja, vagyis ruhátlanul elnyuló nőt a szabad természetben. Nem tudjuk, miért választotta a müvész ennek a motivumnak kialakitásához a vakolatba ágyazott mozaik-kockák bonyolult eljárását, de az eredmény mindenképpen igazolja. A képnek kellemes a szinhatása. **(e. a.)**

Ujság 938. IV. 3

Cégliga-futball

I. osztály

Kábelgyár—Magyar Pamut 2:1 (1:1), Kispesti Textil—Magyar Acél 4:1 (2:0), Chinoin—Wertheim 4:1 (1:1), Kemény—Ujpesti Posztó 1:0 (0:0), Budavidéki Posztó—Flóra 1:1 (0:1), Danuvia—Growe 2:2 (1:1).

II. osztály

Vasfonal—Radiator 6:3 (1:0), Weiss M. I.—Magyar Posztó 4:2 (1:0), Gamma—Shell 1:0 (0:0), Lőwy—Engel 5:0 (2:0), Hirmann—Gizella Gőzmalom 3:0 (2:0).

Fenyő György

KÉT KIÁLLITÁS

Fenyő György a *Fränkel* Szalonban, *Beck* Judit a *Tamás* Galériában állitja ki legujabb munkáit. Két festő, két külön egyéniség. A férfi mosolygós szine, az élénk kékek, a diszkrét szürkék, az izes rózsaszinek derüs életkedvet sugároznak. A nő mélytüzü piros, aranyos barna és tompa zöld szinei szenvelgő méla akkordok kisérői, komor hangulatok hordozói. Külön kellene velük foglalkozni és hogy mégis együvé kapcsoljuk őket, azt nem az összehasonlitás könnyebbségéért tesszük, hanem azért, mert egyben megegyeznek. Szinte csodálatos, hogy a mai festészetnek külső megjelenési formáját: a *stilust*, mily könnyen lehet elsajátitani! Mindketten a ma emberei, szükségszerüen nem a régi patinás művészet stilusát népszerüsitik, hanem a legujabbét. Sokkal stilusosabbak, mint akár az olasz *Casorati*, a francia *Matisse*, vagy a magyar *Szőnyi* István. Művészetükben hivebben tükröződik vissza a kor képe, mint az emlitettekében, mert azok egyénisége fölülemelkedik a maiságon és *az örök művészet stilus bélyegét viseli magán*. Mindketten hibátlanul beszélnek a XX. század nyelvén, de amit mondanak, nem egészen az övéké, sokszor hallottuk már. Szinte fájdalmas az a kongó üresség, mely *Fenyő* György képeinek stilusos külsősége mögött huzódik meg. A művészi modort lehet utánozni, sőt magunkévá is tenni, de a mondani valót nem. Itt bukik, vagy győzedelmeskedik a festő. *Fenyő* György képei is itt véreznek el. — Sokkal több a tartalom az idegen felszin alatt *Beck* Juditnál. Az az érzésünk, hogy ő mintaképeit nemcsak külsőségeikben látta meg, hanem *Berény*, *Czóbel*, *Nagy-Balogh* stb, borongós lelki hangulatait, fanyar szentimentalizmusát ujra átélte, magából is ad valamit. És mert ujra átélte, kis tört része is már figyelmet érdemel és reményt nyujt, hogy a fejlődés folyamán mind több és több lesz látható művészi énjéből.

B. P. L.

N.U. 938.IV.5

N.U. 938.IV.5

Fenyő György

P.H.935.IX.22.
B.H.935.IX.22.
Est,935.IX.22.
M.935.IX.20.
M.935.IX.22.
N.U.935.IX.25.
Uj Magy.935.IX.22.
Ujság,935.IX.22.
P.N.935.IX.22.

— Ferenczy Károly ismeretlen művei és Fenyő György kiállítása az Ernst-muzeumban. Egy teremnyi Ferenczy-képet gyüjtött össze az Ernszt-muzeum a nagybányai mester hagyatékából. Magángyüjteményekben rejtőzködtek eddig és most csodálatos revelációként kerülnek elő, hogy teljessé tegyék Ferenczy Károly oevrejét. Az évek, amelyeket egy-egy rokoni, vagy baráti otthon mélyén töltöttek, nem vénítettek, nem avitották ezt a különös intellektuális erőt, ami Ferenczy Károly képeit mulatlan frissességben őrzi. A művészi értelem elhomályositja a mesteri tudást, szin, rajz és kompozició e képeken nem e virtuóz káprázlató játékát szolgálja, hanem e mélységes intellektus mesterkéletlen kifejezésének eszközei. Egyike-másika a kiállitott képeknek messze tulhaladja a „hagyaték" művészettörténeti érdekességet, kettős *Akt*-ja, *kettős arcképe*, a *Festő és felesége* és nehány remek portréja szerencsés *trouvaille*, amely most már teljessé fogja tenni a nagy magyar mester művét.

Ferenczy Károly képei mellett *Fenyő* György gyüjteményének adott helyet az Ernst-muzeum és a fiatal festő nem méltatlan a szomszédos termek képeiből emanáló Géniushoz. Utolsó gyüjteményes kiállitása óta lehiggadt és most szinte kiábrándultan kerüli a formai kisérletezést és a művészi csalódásokat. Egy-egy portréja *Modiglianira* emlékeztet, *Flórá*-ja, *Pax*-ja klasszikus vonzalmakra figyelmeztet, — de nem ez a jellegzetes *Fenyő* György munkájában. Emlékektől és mozgalmaktól már elszabadult, hogy visszavonuljon érzésvilágának érzékeny, néha melankólikus őszinteségébe. Leheletszerüen és sejtelmesen tárja fel világát előttünk, tájai és alakja valószinütlenné válnak, olyan valószinütlenné, mint minden, ami emberi és őszinte az életnek mechanizált rendjében. Ez a gyüjteményes kiállitás komoly művész munkájának eredménye. *(V. A.)*

nitószövetség elnöksége elhatározta, hogy a ko-
ségi és nyugdijas tanitók érdekeinek védelmé
külön országos bizottságokat szervez. Ezzel
megoldással közmegelégedésre teljesedésbe meg
mindkét tanitócsoport régi és jogos kivánság
s olyan formában, hogy az amugy is nehéz v
szonyok közt élő érdekelt tanitókat anyagil
a legkisebb mértékben sem terheli meg. A
Egyetemes Tanitószövetség elnöksége az orsz
gos bizottságok szervezésének előkészitő mu
kálatait megkezdte s a közeljövőben nyilváno
ságra hozza a szervező munka eredményét.

— **ORVOSI HIR.** *Sebő* Imre dr. belgyógyá
nőorvos rendelését V., Katona József utca 2
sz. alatt folytatja. Telefon: 26—3—25.

Ujság 935 IX/22

Fenyő György

festő

Művészet, 1938. III. évf. 16-17. sz. 61. l.

Erdélyi Árpád: Fenyő György a Fränkel Szalonban.

Fenyő György kiállítása, – Fränkel-szalon

Bp., 1938.

Művészet, 1938. III. évf. 16.-17. sz.

61. l. – Erdélyi Árpád: Fenyő György a

Fränkel szalonban.

Fenyő György. festő

Művészet, 1937. II. évf. 6. sz. 64. l.

A K. U. T. a N. Sz.-ben. (— dégi. —)

Mozaik terv – „Vénusz" – Fenyő György

Művészet, 1938. III. évf. 16.–17. sz. 61. l.

Erdélyi árpád: Fenyő György a Fränkel-
Szalonban.

7

FENYŐ GYÖRGY
FESTŐMŰVÉSZ
GYÜJTEMÉNYES
KIÁLLITÁSA
1938 ÁPRILIS 3–17

megnyitva
Fenyő György

FENYŐ GYÖRGY

Egyik képe: *Csendélet Cézanne-reprodukcióval.* Egy másik: *Csendélet Van Gogh-reprodukcióval.* Ha a képek maguk (nemcsak ez a kettő, de a többiek is!) nem beszélnének egész világosan — pedig ugyancsak érthetően szólnak, — ez az önkéntelen exhibicionizmus minden félreértést kizáróan közölné velünk a festő művészi hitvallását. Ha még *Matisse*-reprodukció is díszítené valamelyik csendéletét, ez a hármas szólam mint egy wagneri „Leitmotiv" megadná az „Auftakt"-ot egész gyűjteményes kiállításához.

De nehogy félreértés legyen. Nem a képek *címéről* van itt szó, hanem arról a *szellemről*, mely ezekről a művekről oly meggyőzően sugárzik. Alkotójukat láthatóan lelke legmélyéig áthatotta az a francia festői kultúra, mely *Páris* művészetét már a századfordulón újjáalakította, de amelynek golfárama szinte csak napjainkban ért el hazánkig. Mert bár voltak már a század elején is magányos hősök — a *Nyolcak* és „elvtársaik", — akik egymaguk akarták megostromolni a magyar naturalizmus és impresszionizmus Bizáncát, de a posztimpresszionizmusról, mint magyar szellemi tömegmozgalomról, igazán csak napjainkban beszélhetünk.

Fenyő Györgyöt egész művészi multja arra predesztinálta, hogy ennek a szellemnek hivatott tolmácsolója legyen. Még szinte a gyermekkorban *Kmetty* János vezette be a festés titkaiba s jellemző festőnknek a maga önálló szemléletét ma is féltékenyen őrző művészi magatartására, hogy már akkor sem mestere, hanem — *Rippl-Rónai* hatott rá, ha a kis festőpalánta tán nem is tudott magának számot adni erről a hatásról. S ha első mesterét a véletlennek köszönhette is, a másodikat már tudatosan választotta. És ez a második: *Berény* Róbert volt, a *Nyolcak* Berény Róbertje, egyik előfutára a magyar posztimpresszionista festészetnek. Aztán a bajor főváros jött, a szinte kötelező *müncheni* stúdium. De az „Isaar-parti Athén" semmi nyomot nem hagyott művészetén. Csak *Drezdában* találta meg azt a művészt, aki őt választott útjának: a Kmetty—Rippl-Rónai—Berény-vonalnak helyességében megerősíthette. Ez a művész *Kokoschka* volt.

Az egész életre szóló nagy élményt persze *Páris* adta, ahol addig megtett útja után nyilván úgy érezte magát, mint aki hazatalált S a negyedfél esztendő, amit *Fenyő* Párisban töltött, most már végleg meggyőzte, hogy jó úton halad. *Cézanne, Van Gogh, Matisse* munkáiban megtalált mindent, amit addig „keresett". Most már tudta, hogy *az ő centrális problémája is: egy nevezőre hozni a színt, a formát és a teret.* Ám *Fenyő* magyar művész s ennek szinte öncélú, bár magasrendű művészi törekvésnek, akár a többi magyarok, ő sem áldozta fel az érzékelhető valóság festői örömeit. Mint majdnem minden magyar festőnek, neki is idegen a tiszta elvontság. *Ábrázolni akar.* Ha transzponálja is a látványt, ábrázolása mindig telítve van az élet valószerűségével. Ha még oly erőteljesen hangsúlyozza is képeinek szerkezetességét, a formák tömegét, súlyát, tömörségét és térbeli elhelyezkedését, figyelme mindig kiterjed a dolgok testi valóságára s ha mégúgy egybefogott látással adja is vissza a természet, vagy az élet festői jelenségeit, formái és színei mindig megőrzik érzékletes életszerűségüket. Beszédesen jellemzi ezt a magyar kétarcúságot egyik *interieurje*, elomló, pihenő, vagy olvasó nővel a kék kanapén. Négyszer birkózott meg ezzel a kompozícióval, csakhogy minél tökéletesebben adhassa vissza a formák merész testiségét, a kék szín gazdag skáláját s a kompozíció feszülő erejét, melyek összességükben végül is egy darab élet plasztikus hatású illúzióját adják. Ugyanez az életszerűség nyilatkozik meg *tájképein* s ha paradoxonnak hangzik is ez, *csendéletein* is. Milyen szélesen összevonva tárul elénk *A kert* kolorisztikus pompája, forma és szín milyen logikusan — festőileg logikusan — és mégis valószerűen simulnak egymásba s az *Öböl* és a *Positanoi tengerpart* drámai látomásait milyen jólesően enyhíti a képek minden hamis páthosztól ment polgári valószerűsége. És mennyire *nem csak* tárgyias hűségű ábrázolás, de a festői rendbe szedett optikai valószerűség látomása a *Műteremsarok*, a maga ízes rózsaszíneivel és diszkrét szürkéivel, vagy a *Hotelszoba*, a zöld és kék fények artisztikus játékával.

Fenyő György színlátásának különben is van egy olyan érénye, mely éppen napjainkban nálunk nem éppen mindennapos. Ez a színlátás ugyanis egészen *egyéni*. Festőisége nem az a hangulatokat sugalló, érzelmeket tolmácsolni akaró, puha és oldott festőiség, mely ma — *Zebegény* hatása alatt — olyan „divatossá" lett; az ő színharmóniái egészségesen teltek s képei minden térbeliségük mellett folthatásukban dekoratívek. (Egy régebbi keletű tájképe is mutatja, de egy egészen új csendélete is, hogy festőnk szívesen keres üdülést a dekoratív hatások gazdag változatosságában!) A művész egyébként nem riad vissza a nyerseségtől sem, ott, ahol a színek lírikus összehangolása tompítaná expresszivitásának

9. POSITANI TENGERPART

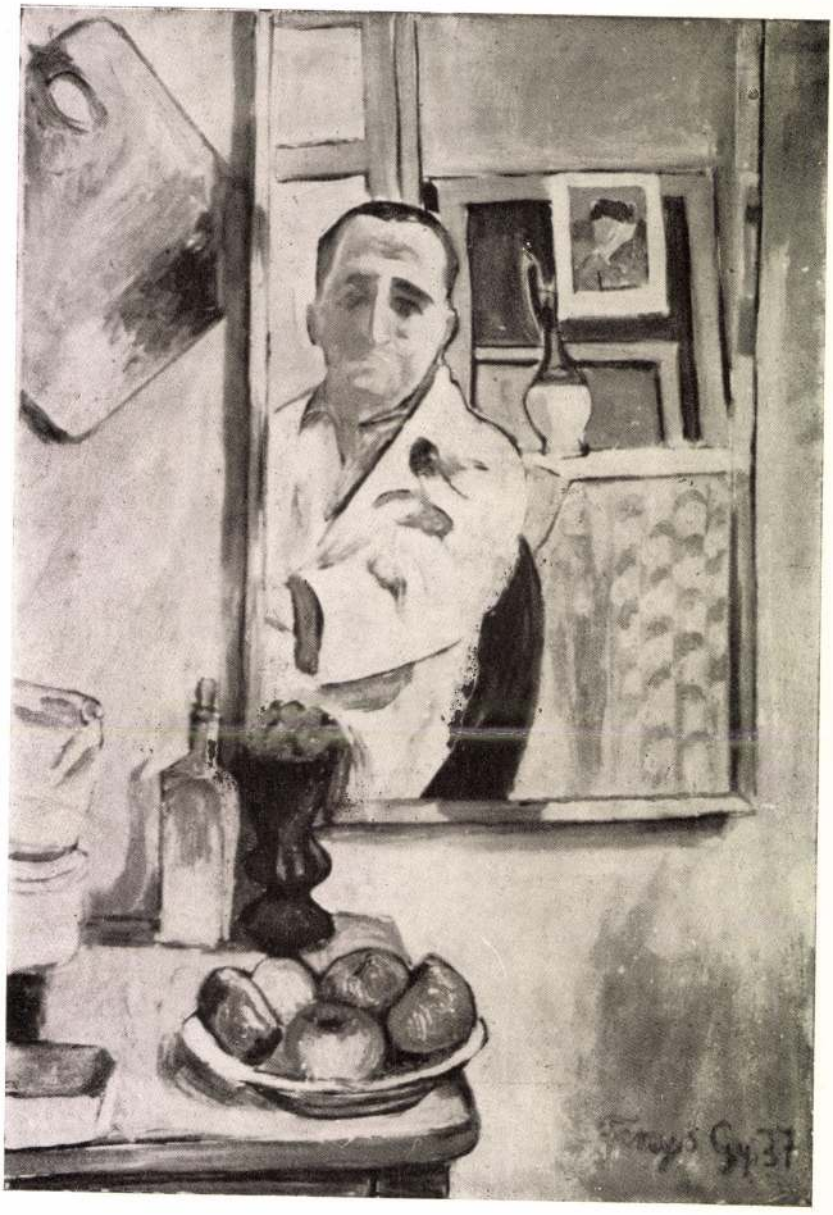

26. ÖNARCKÉP CSENDÉLETTEL

14. A KERT

erejét. Nem szereti a színkáprázatokat, csak az anyagot is jellemző színfoltokat, melyekből felépítheti a kép szilárd architektúráját. A színeknek térbeli, súlybeli erejét mérlegeli, nem a színharmóniák „költőiségét". Képei nem adnak fel metafizikai rejtélyeket sem s nem szenvelegnek vérszegény átszellemültséget. Nem vesznek el talajtalan fantáziákban s nem idézik expresszionista lázálmok bódulatát. Nem lelki, inkább intellektuális izgalmakat tükröznek.

Fenyő György fiatal kora ellenére — a művész még csak 34 éves, — aránylag nagy utat futott már meg. Ez ugyanis negyedik gyüjteményes kiállítása s amit eddig mutatott, mindig több volt, mint változás. Fejlődés volt. (Ha tán csak véletlen is, mégis jellemző, hogy első bemutatkozása nem idehaza, hanem nyugaton, *Londonban* történt!) Ez az evolucionista szellem a festői képzésnek bizonyára sok fázisát fogja még megjárni. Lehet, hogy munkái a jövőben még tudatosabban fogják hangsúlyozni az erős színellentéteket s lehet, hogy a festői finomságok keresésével fog áttérni egy új, a mainál bonyolultabb színköltészetre. Megtörténhetik, hogy szorosabb, talajízűbb kapcsolatba lép a természettel, de az is lehet, hogy egy absztraktabb, jelképes erejű művészet realizálására még a mainál is zártabb egységbe fogja a formáknak és a térnek látható szerkezetét. De egyben bizonyosak vagyunk. Ez a művészet, ahogy szilárdan tartotta eddig, ezután is meg fogja tartani szoros kapcsolatát a nyugateurópai művészettel. A művésznek szellemi hazája a nyugat s ez egyéni hangja mellett is letörölhetetlen bélyeget nyom munkáira.

*

Míg a képeit nézem, azon kapom magam, hogy egyre a művészettörténet jólismert frázisa kavarog a fejemben: „míg dörögtek a porosz-francia háború ágyúi, Leibl nyugodtan tovább festette a maga dachaui parasztjait". És arra gondolok, hogy mikörülöttünk viszont most a világtörténelem tankjai dübörögnek.

Fenyő György nemzedékének az a szerep jutott osztályrészül, hogy ezekkel a harci kocsikkal ne engedje legázolni a művészetet, hogy tartsa fenn a szellemi kapcsolatot a nyugattal s mentse át a ma értékeit egy talán a jelennél boldogabb jövendőbe. A szerep tán tragikus, de vállalni kell. Nemcsak az ő sorsuk, művészi kultúránk jövője is attól függ, hogyan teljesíti majd ez a nemzedék történeti hivatását.

Rózsa Miklós.

17. MŰTEREMSAROK

Nehezemre esik az egyes szám első személy...

Dacára, hogy ennek a gyüjteményes kiállításnak az összbenyomása röviden szólva: modern (nem kedvelem a szót, mert rendkívül tág jelentésűvé kopott), hogy úgy mondjam, önhibámon kívül — konzervatív vagyok. Konzervatív azért, mert vonzódásom erősebb a tizenkilencedik századhoz, mint a huszadikhoz. Önhibámon kívül pedig merem állítani azért, mert a jelen század oly perspektívákat mutat, mely ellen művész és kultúrember önkéntelenül is védelmi helyzetbe vágja magát. A tizenkilencedik század nagy vívmánya a festészetben az intím, a meghitt élet ábrázolása volt. Ez talán megkurtított akkoriban bizonyos festői témakört, viszont végtelen gazdagra fokozta is azt. (Gondoljunk csak például Van Gogh burgonyás csendéletére, vagy Cezanne kispolgári csendélet kellékeire.) Én ennek a felfedezésnek a hatása alól nem tudok szabadulni és tartom olyan jelentősnek, mint a pompei-i festészetet, mint a keresztény piktúrát, mint az egyiptomit és a többit. Tessék csak arra gondolni, hogy máma festett „monumentális" freskók vagy képek alkotói, mennyire kénytelenek halott stílusokhoz nyúlni. (Tudom persze, hogy a stílusok újra élednek.) A mult század festői nyelve még él és hibás képzet az, hogy a századforduló, vagy a háború határt szabott neki.

18. CSENDÉLET CÉZANNE REPRODUKCIÓVAL

Ami pedig az alkotási folyamatot illeti, arról az enyémnél hivatottabb tollak írtak, hogy resteiném éppen a saját képeim jegyzékében megtoldani, vagy megismételni azokat. Nem szeretem a fontoskodást: az embernek csak akkor van joga önmagáról beszélni, ha evvel mulattatni képes.

F. Gy.

Szépen kiáll. Fränkel 1938 ápr. szújt

KÉPEK JEGYZÉKE

1.	Olvasó nő	(101×127)	1500 P
2.	Csendélet	(40×50)	500 P
3.	Római táj (1927)	(59×70)	600 P
4.	Budai villa	(30×40)	400 P
5.	Chiantis üveg	(64×70)	650 P
6.	Virág a festékszekrényen	(70×85)	800 P
7.	Kék szalón bútor	(30×40)	400 P
8.	Interieur	(50×60)	600 P
9.	Positanoi tengerpart	(55×70)	650 P
10.	Virág és alma	(55×60)	600 P
11.	Az „olvasó nő" vázlata	(50×60)	500 P
12.	Kilátás terraszunkról	(50×60)	600 P
13.	Positano	(55×70)	700 P
14.	A kert	(51×61)	600 P
15.	Hotel szoba	(55×70)	650 P
16.	Női arckép	(70×80)	
17.	Műterem sarok	(60×80)	700 P
18.	Csendélet Cézanne reprodukcióval	(64×77)	700 P
19.	Asztalnál	(83×94)	1200 P
20.	Öböl	(55×70)	650 P
21.	Csendélet Van Gogh reprodukcióval	(47×60)	600 P
22.	A kék dívány I.	(60×80)	700 P
23.	A kék dívány II.	(60×80)	700 P
24.	Vénusz (Mozaik)	(70×100)	1500 P
25.	Zöld terítő	(60×73)	700 P
26.	Önarckép csendélettel	(70×100)	1000 P
27.	A fürdőszoba	(60×73)	700 P
28.	Patience	(54×65)	650 P

23. A KÉK DIVÁNY II.

Fenyő György

festő"

4 od

Erdélyi Árpád: F. Gy.
a Fränkel-palotában
Művészet. 1938. 61. l.

helyett.) — Gerevich PA, 243—244. l. (Id. Jan Breughel.)

CHALKEN, GOTTFRIED (hollandi festő, 1643—1706)

áklyát fúvó gyerek

a, olaj, 16×12 cm.

imor prímás vásárolta a brünni Volavy-gyüjteményből.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 285. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. — Lepold—Lippay 56. l.

áklyát fúvó gyerek

a, olaj, 16×12 cm.

Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. Lepold—Lippay 56. l.

EGHERS, DANIEL (flamand festő, 1590—1661.)

ngyali üdvözlet virágkeretben (133. kép)

éz, olaj, egyenként 53·5×40 cm.

ántóffy Antal esztergomi kanonok hagyatékából.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 33. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki kép-

Fenyő György

festő

l.

R. Gy. I. 311 l

[illegible] 1898. februar [illegible] (80/98).
— Frohner János hagománya.

52

Frohner J. hg 1891. march 28.

Uj belt 483

Fenyő György

Daily Mail (London)
1930. márc

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
550 1943 szám.
1943. évi aug. hó 23. n.

ett
u-

A m.kir.vallás-és közoktatásügyi mi
a keb.Számvevőség VII.osztályához i

Felhivom,hogy a Müemlékek
havi javadalma fejében a Bizott
számlájára a következő összegek
I./ a 127.688.sz.csekkszám
Beszerzési költségekre
Elhelyezési költségekr
Öss

III. M. képe Mall 1952-53

(Mucs)

Látkép 1952, of

M. Képrm Sz. tr.

1945 jul. I. tr. N. [illegible]

Svábhegi of

Omkt

Fenyő Mária

1936 máj.-jun. jub

Fák II

Munkácsy Cék.

1933 május (Ernst).

Római táj, festve

Tamás Gál

1930 okt. 23.
Önarckép II

1934 dec. 53.
Ülő nő I
Festő II

1942. febr. 128.
Önarckép V

KMT

Fenyő Mária

1932 (KME vel köz. N. Sz.)

Női portré
Szobasarok) of

Fenyő György

Ernst Múz. kiállításai

CXXXI. 1932

155.

Csendélet II

FENYŐ György festő

házassága Halápy Jánus festő első
feleségével Hatvany Violával – H. Lajos
leányával. Ld. részletesen
Halápy Lili: Halápy János. Bp. 1987. 16. p.

KULTÚRÁRÓL

)KTÓBER

lmi és Társadalmi Havi Lap közös sza-
it az érdeklődők előtt, a *Merlin Színház-*
nap harmadik csütörtökjén, este hét

Ákos nagy meglepetést keltett azzal,
hogott, s a kremlinológiáról alig esett
tvenes évek törmelékkultúrájáról, az
bb. Tagadta, hogy ronda lenne az
ja, akiről annyi szó esett, nem más,
ő és szerkesztő. Az est végén elszavalta
ményét, köztük a Rádió pályázatán

or ***Márton László***, a 2000 ked-
padi szerző lesz a vendég és a főszerep-
-e neki a reznek, hogy miből gon-

Fenyő György

Szerepel a K. V. T. Kiállításán a Nemzeti Szalonban

B. H. 936 II, 23

Fenyő György

Szerepel a K. U. T. Kiállításon a Neuvreli halon-ban

Est, 936 II/23

Fenyő György

1935 október 6-tól október 13-ig.

KÖNYVTÁRAK.

Nemzeti. Naponta 9—½2. — **Akadémia.** Olvasóterem hétk. 3—7-ig. — **Egyetemi.** Folyóirat olvasó: hétköznap ½9—2-ig és 3—8-ig. Könyvkölcsönzés hétk.: ½9—2-ig. Cs.-tól: nagyolvasó hétk. 8-tól este 8-ig. — **Fővárosi könyvtár** (Reviczky-u. 1. Wenckheim-palota) hétk. 9—7-ig. vas. és ünnep 10—1-ig. — **Iparművészeti Muz. könyvtára** (Üllői-út 33.) H. d. e. szomb. d. u., vasárnap és jövő vas. zárva. Többi napon 10—6-ig. — **Mezőgazdasági Muzeum könyvtára.** Naponta: 10—1-ig. — **Népegészségügyi Muzeum olvasótara.** Hétk 10—1-ig. — **Technologai könyvtara** Olvasóterem és könyvkölcsönzés. Vas. 9—12-ig. H., k., szer., cs., p. 9—1-ig és d. u. 5—8-ig. Szom.: d. u. 5—8-ig. Ünnepen zárva.

KIÁLLITÁSOK.

Ernst Muzeum. Ma: Fenyő György és Ferenczy Károly gyüjt. kiáll. 9—2-ig. H.-tól rendezés. — **Fővárosi képtár** (Egyetem u. 6.) Hétk. ½10—½4 ig. vas. és ünnep 10—½2. — **Nemzeti Szalon.** Magyar arcképfestők társ. kiáll. Naponta 9—4 — **Szépművészeti kiállitás helyiségei** (Mária Valéria-utca 8.) Csoportkiállitás. Hétk. 9—6-ig. — **„Műterem" Képzőművészeti kiállitások helyiségei** (Kossuth Lajos-u. 12.) Jánosa Lajos, G. Fekete Giza és Valér Erik gyüjt. kiáll. Ma: 10—2-ig H., k. zárva Szer.-tól: Nagy János gyüjt. kiáll. Hétk.: 9—6-ig. vas. 10—2. — **Iparművészeti Társ.** (Andrássy-ut 69.) Háziipari mintakiáll. Hétk. 9—2. — **Uj Magyar Képtár** (Andrássy-ut 69.) Naponta 10—½2-ig. — **Magyar őstehetségek kiáll.** (Erzsébet-tér 2.) Naponta 9—5-ig.

Fenyő György MDK

Látkép 1952, olf.

Mücsarnok 1952-53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Fenyő György MDK

Leány virággal, olf.
Csendélet, olf.

Nemzeti Szalon 1936.febrámárc.8.
KUT kiállitás

MDK

Fenyö György, festöm.

Angliai sikerei után most mutatkozik be a magyar közönségnek. Tájképein dekorativ szinfoltokból épiti fel képeinek temperált koloritu harmoniáit. Egyébként vérveli portréfestö.

Kettös arckép. Feketeruhás parasztlány.
Önarckép. Panni.

Az Ernst Muzeum csoport kiállitása.

Képzömüvészet.1930. 34.sz. 224.l.

MDK

Fenyö György, festö

Látkép 1952. Olaj.

/Műcsarnok?/-III.Képzőműv.kiáll.1952.dec.-1953.márc.
Kat. 7.l.

MDK

Fenyö A.Endre, festö

Békés öregség. Olaj.

/Műcsarnok?/-III.Képzőműv.Kiáll.1952.dec.-1953.márc.
Kat. ?.l.

MDK

Fenyő György

Fák.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója. 1936. máj-jun. 11.o.

Fenyő György

Kiállít

Pfh 1942. II. 6.

. . . . . .

. . . . . .

sok: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

y müveivel: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

on: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Fenyő György.

"Szobarészlet"olajf

Képzőművészek Uj Társasága/kiállitás Nemzeti Szalón
1938 október 30-november 13/katalógusból.

Fenyő Gyula

Kiskit

Ujvidék 1930. X. 12.

Fényő György

Kiállít

A Reggel 932 nov. 21.

Fenyő György

Kiákít

E.K. 1930. X. 15.

Fenyő György MDK

Fák

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

FENYŐ GYÖRGY

48 Tengerparton ülő nő olajfestmény 1500.— pengő

1933 alt

Nemzeti Szalon 1934. dec.

Kut

1941

A

95. CSOPORTKIÁLLITÁS KATALÓGUSA

ANDRÁSSY KURTA JÁNOS
KUN SÁNDOR
MUSZÉLY ÁGOST
NOVOTNY EMIL RÓBERT

Fenyő György

45	Leány virággal	olajf.	800.–
46	Csendélet VII	,,	400.–

Nemzeti Szalon 1936.

Kut febr-márc

1937 ~~ápr~~ (k.o)

Mű Tiremben
Kertészet
Csendélet VIII
of

FENYŐ GYÖRGY

48. Szobarészlet olajf.

Nemzeti Szalon

1938. okt. nov

Kut

1941 nov-dec (Ko)

Udvar, of

1943 okt-nov (Ko)

Tájkép

Sashegy) of

† DERKOVITS GYULA: Szövőmunkások.

FENYŐ MIKSA műgyűjtő

M. 1972.7.

HERMAN LIPÓT (1884–1972)

Az emlékezés örvénylésében ítélkező önarcképét látom magam előtt. Fájdalmasan hasít belém a tudat — nincs többé.

Talán egy hónappal halála előtt jártam nála, gyengélkedett, már kerülgette a halál fakó árnyéka, a betegség úgy őrködött ágya mellett, mint egy láthatatlan kegyetlen felügyelő. Szeme úgy lobogott, mintha fáklyák égtek volna benne, testében még elszánt nekirugaszkodás • feszült, viccelődött, miközben naplóiból írt memoir-kötet részleteit olvasta; kéziratomba bele-bele javított, hosszan magyarázta a javítás okát, szinte kiröppenni látszottak belőle az öregedés gondjai.

Amitől tartottam bekövetkezett, homlokán már nem rendeződnek szigorra a ráncok, az élet természetes menetrendjében végállomásra érkezett. Emlékdarabkákat keresgélek róla. Amikor megismertem és munkakapcsolatunk is keletkezett, már idős ember volt. Tudom — sokszor mesélte — nagyon szerette a határainkon túl felnőtt festők közül Rembrandtot, Leiblt, Van Goghot, Matisset. A bibliomán szenvedélyességével gyűjtötte a művészeti könyveket, polcait dugig töltötte képektől hemzsegő kötetekkel.

Legendás hírű naplóját szerzetesi szorgalommal vezette, miközben lejegyezte kortársaival való kapcsolatát, a különböző magatartások, emberi utak és sorsok krónikásává vált.

Századunk születésekor már iróniával a kézben rögzítette a világot és élményeit. Még nem érte el a negyven évet, és a művészpolitika jelentős faktorává vált. Ott volt a Kecskeméti művésztelep, a Szinyei Társaság, a Lechner Társaság alapítói között. Szervezett, irányított, csoportosított. Feiks Jenő több mint fél évszázaddal ezelőtt méltán írta róla: „. . . *Amikor nem dolgozik, gondolatban kizárólag képzőművészeket csoportosít, csoportokat tömörít, tömörítvényekért agitál, minden szabad percében a szépért, a jóért harcol . . . életének nyilt boldogsága, hogy Szinyei bácsi és körülötte a mi legjobb piktoraink, a nagybányaiak és a többiek mind az ő lajstromozása szerint csoportosultak, ha nem is az Olympuson, de a Japán kávéházban, hogy Pali bácsi Herman nélkül semmire sem tudta magát elhatározni. A jó Lipót viszont Pali bácsi nélkül a magyar piktor életet nem tudja elképzelni . . .*"

Herman nemcsak izmos tehetségű festő és elsőrangú grafikus volt, hanem kitűnő karikaturista, akinek e műfajbeli munkáit finom szellemesség, jóízű humor tette különösen becsessé. Több mint egy évtizeden át a Pesti Naplóban jelentek meg művészeti írásai kortársairól, művészetről és művészekről, *Művészasztal* c. könyvében anekdotikusan emlékezik kortársainak sorára, a Japán-asztalbeli művészekre, ebből is kicsendül Szinyei és Lechner iránti mélységes tisztelete.

A reneszánszból itt felejtett ember volt ő, aki a polihisztor tudásával és a művész érzékenységével reagált az őt körülvevő és folytonosan változó világ számtalan problémájára.

Életében sokat utazott, az olasz festőóriások vásznai vonzották Európa nagy múzeumaiba, de az ecsetet akkor sem tette le. Utazása közben is rajzolt, festett, vázlatokat készített, műveinek egy része külföldön maradt múzeumokban, barátoknál, mecénásoknál. A 20-as évektől vásznait lajstromozta, méretével, témájával, tulajdonosának regisztrálásával. Utazása közben egyik szemével mindig Pestre figyelt, mert élettere ez a város volt, ezt a világot vallotta magáénak, a FÉSZEK, az Erdélyi borozó, a Hungáriává avanzsált New York nélkül mindenütt idegen volt.

Egy zsúfolt élettel és terjedelmes életművel mögötte halt meg abban a városban 1972. július 1-én, melynek nagyvárossá születésében minden mozzanatot képben vagy írásban megörökített, melytől sokat kapott, de sokat — egész életét, munkáját és művészetét — adta.

Pereházy Károly

*

FENYŐ MIKSA (1877-1972)

Ez év áprilisában – életének 95-ik esztendejében – elhunyt Bécsben *Fenyő Miksa* kritikus, esztéta, a *Nyugat* című folyóirat egyik alapítója és szerkesztője, Fenyő György (a Londonban élő festőművész) és Fenyő Iván művészettörténész édesapja.

Fenyő Miksa a századelő haladó magyar irodalmának szentelte az életét, Bródy Sándor, Szomory Dezső, Osvát, Ady, Babits, Móricz küzdőtársa, Schöpflin Aladár szerint a *Nyugat* gárdájának „legélesebb pengéje" volt – de *sok szál fűzte őt a képzőművészet világához is.* „Ami kimaradt az Odüsszeiából" című könyve (1963) azt árulja el, hogy kevesen ismerték nála jobban Itália reneszánsz és barokk művészetét; ugyanakkor fogékony volt a modern piktúra és szobrászat iránt is. A 20-as években tagja volt a Képzőművészek Új Társasága (KUT) propagandabizottságának, bensőséges kapcsolatban állott kora számos prominens festőjével és szobrászával (Márffy Ödön, Pátzay Pál stb.), gyermekei portréját Tihanyi Lajossal festette meg . . . Mecénási, műgyűjtői tevékenysége is jelentős. Rippl-Rónai József, Beck Ö. Fülöp, Kmetty János és más legkiválóbb kortárs-művészek alkotásaiból állott a gyűjteménye (Rippl-Rónai meg is örökítette Fenyő vonásait; a mesteri kis arckép a kaposvári múzeum tulajdona.)

Fenyő Miksa eltávozása egyaránt fájdalmas vesztesége irodalmi és képzőművészeti életünknek.

Dévényi Iván

VÉRTES MARCELL

Több mint tíz éve 1961. november 1-én halt meg Párizsban – hatvanhat éves korában, szívbénulásban – Vértes Marcell festő és grafikusművész, kiváló könyvillusztrációk, 1918/19-es forradalmi plakátok, a női szépséget ünneplő litográfiák, a nyugati metropolisok éjszakai életét megörökítő rajzok, metszetek alkotója.

Vértes Marcell 1895. augusztus 10-én született Újpesten. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Károly volt a tanítómestere. Neve korán – már 1916-ban – ismertté vált; e évben jelent meg Karinthy *Tanár úr kérem* . . . című kötete, amelyet ő illusztrált. Az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság idején szuggesztív plakátokat („Őfelsége, a király nevében!" „Lukacsics", „Velem vagy ellenem") tervezett – ezért a kommün bukása után el kellett hagynia az országot. Előbb Bécsben élt (itt – „Rajzok a magyar pokolból" címmel – a magyarországi fehérterrort megbélyegző grafikai albumot adott közre 1921-ben), majd Párizsba költözött.

A 20-as, 30-as években Vertès-nek több nagysikerű kiállítása nyílik Párizsban és New Yorkban, s Colette, Pierre Louys, Francis Carco, Pierre Mac Orlan könyveit illusztrálja. London, New York és Párizs nagy operaházai és színházai – közöttük a Comédie Française – számára díszleteket tervez, murális megbízásokban is részesül. A második világháború után Longos pásztorregényéhez, a „Daphnisz és Chloé"-hoz, Verlaine és Apollinaire erotikus verseihez készít hidegtű-karcokat; 1952-ben munkatársa a Toulouse-Lautrec életét feldolgozó – John Huston által rendezett – Moulin Rouge című angol filmnek. Ugyanez évben lát napvilágot önéletrajzi könyve, az „Amandes vertes" („Zöld mandulák"), amely – Vértes Varieté címmel – nemrégiben magyarul is megjelent.

Vértes Marcell 1940-ben a Franciaországot előzönlő németek elől az Egyesült Államokba emigrál. Párizsba való visszatérése után – 1946-ban – a Charpentier-galériában kiállítja a tengeren túlon készült munkáit. Az 1946-os *Vertès*-tárlat katalógusának előszavát Jean Cocteau írta: „Kedves, kecses, elbájoló, imádnivaló, könnyed, gyengéd . . . Mindezeket a jelzőket – amelyeket a túl gyakori használat elkoptatott – újjá szeretnénk varázsolni, hogy *Vertès*-re új öltözetként alkalmazhassuk . . ."

Vértes Marcell 1925-ben, majd a halála előtti esztendőben, 1960-ban Budapesten is kiállított; 1960-as műcsarnoki tárlata alkalmából pár napra haza is látogatott. A Magyar Nemzeti Galéria közel száz sokszorosított grafikát őriz Vértestől („Táncosnők" „Kislány lóval", „Kislányfej", „Pierrette hegedűvel" stb.) – ezek a művész ajándékaként kerültek a Galéria gyűjteményébe.

Vértes munkásságát a hazai művészeti irodalom is (Aradi Nóra „A szocialista képzőművészet története", Pataky Dénes: „Vértes Marcell grafikái a Magyar Nemzeti Galériában") és a külföldi művészeti kiadványok is (pl. Raymond Nacenta „School of Paris" című testes monográfiája) megbecsüléssel tárgyalják. A párizsi Larousse kiadó „Dictionnaire de l'art contemporain" című kézikönyve (1965) külön címszóban foglalkozik Vértessel, „a nő és a szerelem ábrázolójával", akinek lapjait „friss kolorit, báj és elevenség jellemzi".

Dévényi Iván

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

Fenyő István

1968 SEP 27

KIÁLLÍTÁSRÓL KIÁLLÍTÁSRA

1021

Velencei rajzok, grafikák

Mint már hírt adtunk róla, a Budapesti Művészeti Hetek keretében újabb szép kiállítást nyitottak meg a Szépművészeti Múzeumban. A kiállítás anyagát, amely szorosan kapcsolódik a négy szocialista ország (Csehszlovákia, Lengyelország, NDK és Magyarország) múzeumainak kincseiből rendezett Velencei festészet című tárlathoz, ezúttal csupán a Szépművészeti Múzeum gazdag rajz- és grafikagyűjteményéből válogatta össze *dr. Fenyő Iván*, a bemutató rendezője.

Ez a tény azonban korántsem csökkenti a kiállítás rangját, hiszen velencei mesterek alkotásaiban oly gazdag a múzeum gyűjteménye, amellyel talán csak a bécsi Albertinában őrzött anyag vetekedhet.

A rendezés során a múzeum birtokában levő anyagot összevetették azokkal a szocialista országokban őrzött művekkel, amelyek a Velencei festészet című kiállításon is részt vesznek. Ez összevetés során azonban nem találtak olyan munkát, amelynek jelenléte vagy hiánya lényegesen befolyásolta volna a kiállítás színvonalát. A múzeum gyűjteményében a velencei művészet három évszázadának minden jelentős mestere rangosan szerepel. A kiállítás egyik legnagyobb erénye éppen az volt, hogy e sok ezer lap közül valóban csak a legérdemesebbeket mutatják be a nézőknek. Így került bemutatásra az 55 rajz és mintegy 140 sokszorosított grafika.

A rendezés egyik lényeges szempontja, hogy az így bemutatott anyaggal kapcsolódjanak a múzeum másik, nagy közönségsikert aratott kiállításához, mintegy ki is egészítve azt. E törekvés megvalósulása nyomán jó néhány olyan nagy művész alkotásával találkozhatunk a grafikai teremben, akinek olajképe a Velencei festészet című kiállításon szerepel. Ebből a szempontból külön is jelentős *Giorgione, Jacopo Tintoretto* és *Veronese* bemutatott néhány rajza, valamint a két *Tiepolo (Gian Batista* és *Domenico)* rézkarcsorozatai. Érdekes kuriózumnak számítanak Domenico Tiepolónak apja festményeiről készített művei.

A velencei sokszorosított grafikák között olyan művekkel is találkozhatunk, amelyek a settecento nagy festőinek, *Piazettának* és *Pietro Longhinak* képeiről készültek, figyelemreméltóan kiegészítve a festészeti kiállítás e korszak életképfestészetét bemutató anyagát.

A kiállítás legkorábbi lapjai a *XV. századi játékkártyák* színes fametszet-levonatai. Ugyancsak egyedülálló ritkaságoknak számítanak azok a XVI. századi fametszetek, amelyekbe a feltevések szerint *Tiziano* is belerajzolt. A kiállítás *Lorenzo Sacchetti*, a XVIII—XIX. századforduló úttörő jelentőségű színházi dekorátora műveinek bemutatásával zárul. Megkapóan érdekesek Sacchetti perspektívára törekvő vázlatkönyvei, amelyeket a rendezés ügyes fogással a tér érzékeltetésével mutat be.

Kondor Lajos művei a Dürer-teremben

Kondor Lajos 21 művét mutatják be a Dürer-teremben. A kiállító helyiség csupán arra alkalmas, hogy jól válogatott „ízelítőt" adjon a tehetséges művész munkásságából. Kondor Lajosnak elsősorban illusztrációi figyelem felkeltőek. Egy másik művészettől, az irodalomtól inspirálva, úgy látszik, ebben a műfajban lendül meg igazán a művész teremtő fantáziája. *Krúdy-* és *Kosztolányi*-illusztrációi nem csupán e művek szemléltetését szolgálják, hanem hangulatukat, belső történésüket is híven visszaadják, egy másik szuverén alkotóművész személyiségének prizmáján átszűrve. Különösen sikerült Kondor Krúdy: Asszonyságok díja című sorozata. Önálló kompozíciói közül a *Pusztulás* és a *Torzó* című munkáit emelhetjük ki.

Rideg Gábor

M. Makkai Piroska fametszetei a Könyvklubban

A Nagybányáról elindult s tizenkét éve Budapesten élő *M. Makkai Piroska* kolozsvári, nagyváradi és nagybányai kiállítások után érkezett el a Könyvklubban megnyílt kiállításához.

A Szépművészeti Főiskolát Kolozsvárott végezte, ahonnan nemcsak a fametszet nemes erdélyi hagyományait hozta magával, hanem a táj lelkét is, amelynek szépségeit nemrég az ugyancsak erdélyi *Gy. Szabó Béla* fametsző- és *Nagy István* festőművészetében láthatta a műbarátok tábora a Magyar Nemzeti Galériában rendezett nagyszabású kiállításon.

Az irodalmi-tartalmi mondanivalót illetően M. Makkai Piroskát a magyar ősmondavilág — Arany János közvetítésével éppúgy ihleti (régi hiányt pótolva), mint korunk nagy kulturális üzenetei (Bolyai- és Cantata profana-sorozatok), a történelem alakjai éppúgy, mint a kétkezi dolgozók mindennapi munkája. Sokhúrú művész, s a formafejlődés fokozatai nála a stílus elmélyülését és egységbe kovácsolódását szolgálták. Megmaradt a fekete-fehér puritán eszközeinél, mégis merész festői hatásokat képes elérni. Többnyire föllazított felületekkel dolgozik, kissé a linómetszet hatását is idézi, azonban sohasem annyira, hogy elveszítené a fametszet sajátszerűségét. Makkai lapjaira általában a tiszta vonalvezetés jellemző, s ahol a gondolat érzékeltetése miatt ettől eltér, ott is tudatos fegyelemmel, gondosan előkészített tervszerűséggel műveli azt. Geometriai elemeket is alkalmaz, megtöri a kontúrokat, de a kompozíciós egységet mindig megőrzi. Nem futott versenyt a gyorsan elkopó művészeti divatokkal s mégsem marad el a korától. Jelképrendszere sohasem elvont annyira, hogy értetlenné válna, vagy kifárasztaná és elkedvetlenítené a nézőt, de nem is menti föl a gondolkodás és a beleérzés kötelessége alól. Nemcsak az irodalmi tartalom utal eszmei komolyságra, hanem tiszteletet ébreszt a mesterség alapos tudása is. M. Makkai Piroska kultúrált ízlésű és formai finomságokban gazdag fametszeteinek kiállításán gondolatokban súlyos, érzelmekben velünk közös életművet ismertünk meg.

Szíj Rezső

RDETES

Azonnali belépéssel felveszünk kezdő és gyakorlott gyors- és gépírókat. Jelentkezés személyesen: Elektromi-zeripari Berendezés-ek Gépgyártó Vállalat Bp. VIII., Asztalos S. u. 9. Munkaügyi cso-port.

ELZETT
Fémlemezipari Művek
Zár- és Lakatgyára
(Budapest, XIII., Váci út 117—119.)
felvételre keres
KÖNNYŰ MUNKA-TERÜLETEKRE BIZTOSÍTOTT ÓRABÉRREL
fiatalkorú leányokat, fiúkat
44 ÓRÁS MUNKAHET, KÉTHETENKÉNT SZABAD SZOMBAT.
Jelentkezés a vállalat munkaerő-gazdálkodásán.

KAZÁN FŐVÁLLALKOZÁS TERÜLETÉRE FELVESZÜNK
gyakorlattal rendelkező
LETESÍTMÉNY FELELŐSÖKET
és
BONYOLÍTÓKAT,
mérnöki és technikusi képzettséggel, valamint
ÉPÍTÉSZ-MÉRNÖKÖT,
illetve
TECHNIKUST.
FELVESZÜNK
továbbá
fizikai dolgozókat az alábbi munkakörökben:
MARÓSOK, FÚRÓSOK, DARABOLÓ GÉPMUNKÁSOK, HEGESZTŐK, CSŐSZERELŐ LAKATOSOK, SAMOTT KŐMŰVESEK és SEGÉD-MUNKÁSOK.
Jelentkezés:
Budapest, XIII., Váci út 152.
Láng Gépgyár.

Beton- és Vasbeton-ipari Művek szentend-rei gyára (Szentendre Dózsa György út 34.) azonnali belépésre fe-vesz csökkentett mun-kaidővel **férfiakat por-tás munkakörbe.** — Nyugdíjasokat nem al-kalmazunk. Munkás-szállót és üzemi étke-zést biztosítunk.

Azonnali belépéssel keres ruházati nagy-kereskedelmi ...

Rakodómunkásokat, — villanyszerelő és par-kettás szakmunkáso-kat felveszünk. — V. ker. Építő Ktsz. Bp., V., Kálmán u. 22. sz.

FELVÉTELRE
keresünk
VILLANY-SZERELŐKET,
ÁLTALÁNOS LAKATOSOKAT,
ELEKTRO-MŰSZERÉSZEKET,
BADOGOSOKAT,
FÉMNYOMÓKAT
és
MŰSZERÉSZEKET.
FELVESZÜNK
villanyszerelők mellé
SEGÉD-MUNKÁSOKAT,
részükre szakmatanulási és felszabadulási lehetőséget biztosítunk.
Szabad szombat.
NEON ÉS FÉNYCSŐ KTSZ.
Budapest, VI., Majakovszkij u. 16.

IPARI SZERELVÉNY- ÉS GÉPGYAR FELVÉTELRE KERES
sajtoló-
és
forgácsoló gépmunkára férfiakat.
Vidékieknek munkásszállás.
Műszakjáratok:
Moszkva térről és Móricz Zsigmond körtérről.
Napközben:
Móricz Zsigmond körtérről 40-es busz, Budaőrs végállomásig, onnan 9, 10 és 11 órakor gyári járat indul (7 perc).
Telefon: 166—450/122 mellék.

Raktári kiadókat
és
raktári segéd-munkásokat keresünk

A Filmtechnikai Vállalat KERES AZONNALI BELÉPÉSRE
12 órai portai szolgálatra **PORTAST,**
gyakorlott **ERŐSÁRAMÚ MŰSZERÉSZT,**
1—2 éves gyakorlattal rendelkező **MECHANIKAI MŰSZERÉSZT,**
SEGÉD-MUNKÁSOKAT,
KÖSZÖRÜST,
ASZTALOSOKAT,
FAIPARI GÉPMUNKÁST,
közgazdasági technikumot végzett **kezdő ANYAG-KÖNYVELŐT,**
kisegítő PORTAST,
nyugdíjast KERES.
A vállalat szabad szombatos, egyműszakos.
Jelentkezés:
Budapest, XIV., Szabó J. u. 12. szám.
Munkaügyi osztály.
Telefon: 225—090.

BUDAPESTI NAGYVÁLLALAT
KERES
AZONNALI BELÉPÉSRE
gépész-mérnököket
tervezői, vagy több éves beruházói gyakorlattal.
Jelentkezés az eddigi működés leírásával és a fizetési igény megjelölésével »Sürgős 4700« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

KŐBÁNYAI KÖNNYŰFÉMMŰ

Tűzifa fűrészelésére
és
baltázására
október 15-én
tanfolyamot indítunk.
Férfiak részére
BETANÍTOTT MUNKÁS VIZSGÁVAL
— teljesítménybérben —
SZAKMUNKÁS-KERESETET BIZTOSÍTUNK.
A tanfolyam kezdetéig felvett dolgozókat telepeinken segédmunkásként foglalkoztatjuk.
Jelentkezés:
Tüzelőanyag-kereskedelmi Vállalat,
Budapest, IX., Közraktár u. 32.
Üzemeltetés.

Jó kereseti lehetőséggel,
Karbantartó Üzemünkbe:
Kőműves, festő,
és
mázoló, villanyszerelő szak-munkásokat felveszünk.
Tüzelőanyag-kereskedelmi Vállalat Javító és Karbantartó Üzem,
Budapest, X., Ceglédi út 1—3.

MÉRLEGKÉPES KÖNYVELŐT
BELSŐ ELLENŐRNEK,
KÉPESÍTETT KÖNYVELŐT
HÁLÓZATI ELLENŐRNEK,
továbbá

FELVESZÜNK
portásokat,
öltözőőröket,
takarítónőket
és
darukezelőket.
Jelentkezés:
Bányagépgyártó V.
Budapest, IV., Baross u. 91—95.

GÉP, SZERSZÁM

Hidraulikus és kézi műanyagprésgépek szabad kapacitására szerszámmal ez évre és 1969. évre munkát vállalunk. — »Béke« Vegyesipari Ktsz. Jászapáti, Tel. 25.

Dagasztógép eladó, — Ördögh, Békéscsaba, Orosházi út 23.

BÚTOR

Bútorvétel: Hagyatékot, tipusbútort, hálószoba bútort, 3 ajtóst, kombinálatot, rekamiét, konyhabútort 336—027

Lottón nyert »Csongor« szobaberendezést igényesnek jutányosan átadom. Megtekinthető »Otthon« Áruházban. Igénybejelentés 166—406 tel.-számon.

Vásárolok tipusbútort, hálószobát, kombinálatot, rekamiét, garnitúrát, hagyatékot, — ruhaneműt, ágytollat. 332—275.

HANGSZER

Rövid fekete zongora, hárfás, kitűnő állapotban eladó. 6 után: 332—482.

JÁRMŰ

Forgalomból kivont régi, oldalkocsis motorért Jawa Ideált adok, vagy eladom. — Müllner, XI. ker., Kopaszi-gát. ELTE vizitelep.

ADÁS-VÉTEL

Hordozható világos vajszínű cserépkályhát vennék. XV., Geisler u. 36.

LAKÁS

Rózsadombi központi fűtéses egyszobás komfortomat, egy- vagy kétszobás hallos személyzetire cserélem Délután: 363—917.

Elcserélném soproni másfélszobás erkélyes, gázbojleres, komfortos lakásomat, hasonló budapestiért. Horváth, Sopron, Kossuth 16. II. em.

Családtagként vidéki diáklány személyében szobatárs kerestetik — tanévre. Fürdőszoba, telefonos, külön bejáratú szobához. — »Csendes 32320« jelig. a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Fiatal házaspár, idős személy vagy házaspár eltartását vállalná lakásért. »Megbecsüljük — 37336« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

INGATLAN

Eladó beköltözhető 3 szoba összkomfort, 300 ... kerttel. Bpest,

Fényes Mihalovits Kásta

(nál 1922)

Bulgár kerlénetben. o. v. 71 × 86
cm. J. j. l.: Fényes Mihalovits.
A művész tul.

Mesőjaselaj a képzőművénetben.
A Kat. bev. Matolcsi János.
Bp. 1959

21. l

Fényes Mihalovits M. MDK

Alkony a Balatonon, olf.

Mücsarnok 1958 Magy. Képzőművésznők kiáll.

1968 MÁR 6
Fejér P
1021

EUGEN VON SAVOYEN IN DER LUFT...

Am 3. März, dem ersten Sonntag des Frühlingsmonats, waren die Spaziergänger am Donauufer Augenzeugen eines interessanten Ereignisses. Die Reiterstatue des Prinzen Eugen von Savoyen, eine Zierde der Umgebung des Budaer Schlosses, wurde durch einen Kran von ihrem Fundament gehoben. Die 1897 von dem Bildhauer József Róna fertiggestellte Reiterstatue steht seit der Jahrhundertwende vor der großen Mittelkuppel auf der Frontseite des Schlosses von Buda. Der Held im Kampf gegen die Türken hatte den Löwenanteil an der Zurückeroberung des Schlosses, und eine seiner rühmlichsten Taten war die Schlacht bei Zenta, durch welche die türkischen Truppen endgültig vom Gebiet Ungarns vertrieben wurden. Nach Ansicht einiger Kunsthistoriker ist dies die schönste Reiterstatue von Budapest. Der in stattlicher Haltung auf dem Pferd sitzende Heerführer macht im Garten des Budaer Schlosses einen imposanten Eindruck. Im Verlaufe des zweiten Weltkrieges wurden die Reiterstatue durch Granatsplitter, ihr Fundament und die an beiden Seiten angebrachten Reliefs, welche die Schlacht von Zenta und die Zurückeroberung von Buda darstellen, beschädigt. Im Laufe der Rekonstruktionsarbeiten des Budaer Schlosses wird auch die beschädigte Statue ausgebessert, und deshalb war es nötig, sie von ihrem Fundament zu heben. Nach Beendigung der Arbeiten wird sie wahrscheinlich schon im Herbst dieses Jahres in alter Pracht ihren traditionellen Platz einnehmen.

Bild und Text: T. Fényes

Brandt drängt auf Notstandsgesetze

Bonn, 5. März (ADN) — Der Bonner Außenminister Willy Brandt hat in einem Interview mit der Bonner „Rundschau am Sonntag" auf die Verabschiedung der Notstandsgesetzgebung „in den nächsten Monaten" gedrängt und die offizielle Gegnerschaft des Kiesinger—Strauß-Kabinetts zum Atomwaffensperrvertrag bekräftigt. Das CDU-nahe Blatt veröffentlicht das Interview mit dem SP-Vorsitzenden unter der fünfspaltigen Überschrift: „Unsere Interessen dürfen durch Sperrvertrag nicht Schaden leiden". Brandt erklärte: „Ich hoffe, daß der Text noch klarer formuliert wird" und verlangte eine Änderung der „Verfahrensbedingungen des Vertrages".

Als wichtigste innenpolitische Aufgaben der Bonner großen Koalition nannte Brandt die Notstandsgesetzgebung. Die von der CDU/CSU geforderte Wahlrechtsverschlechterung und die Finanzreform.

Washington (Reuter) — Ein amerikanischer Abgeordneter hat von Außenminister Dean Rusk Auskunft darüber verlangt, ob die USA die Bundesrepublik und andere Staaten in irgendeiner Weise diskriminieren werden, falls diese den angestrebten Atomsperrvertrag nicht unterzeichnen wollen. Paul Findley, Mitglied des Repräsentantenhauses, berief sich in einem Telegramm an den Außenminister auf Bundestagsabgeordnete, die ihm erklärt haben sollen, von amerikanischer Seite sei für den Fall eine Liefersperre für Kernbrennstoffe angedroht worden.

Junta wirbt um Popularität

Washington, 5. März — (TASS) — Die griechische Militärjunta hat eine der größten Werbefirmen von New York, Thomas Deegan Co., für 500 000 Dollar verpflichtet. Die Junta will damit ihr ramponiertes Prestige in der amerikanischen Öffentlichkeit erhöhen. D...

SP

Nino Benvenuti greift an

INTERFOTO MTI/UPI

BENVENUTI UND FRAZIER GEWANNEN

New York — Vor 18 000 Zuschauern fand am Montagabend (Ortszeit) im kürzlich eingeweihten neuen Madison Square Garden eine Box-Großveranstaltung statt, bei der gleich zwei Weltmeistertitel zu vergeben waren. Im ersten Hauptkampf des Abends holte sich der 29 Jahre alte Italiener Nino Benvenuti durch einen klaren Punktsieg über den 30 Jahre alten farbigen Amerikaner Emile Griffith den Weltmeistertitel im Mittelgewicht zurück, den er vor fünf Monaten ebenfalls nach Punkten an Griffith verloren hatte.

Anschließend standen sich die beiden bisher ungeschlagenen farbigen Amerikaner Joe Frazier und Buster Mathis um den Weltmeistertitel New Yorker Version im Schwergewicht gegenüber. Durch einen K. O.-Sieg in der elften Runde siegte der als Favorit gestartete 24 Jahre alte Joe Frazier und sicherte sich damit den Titel, der außer in New York auch noch in den Staaten Maine, Illinois und Massachusetts sowie vom World Boxing Council anerkannt wird. Die meisten übrigen Staaten und die Weltboxkommission erkennen diese Meisterschaft dagegen nicht an, sondern suchen durch ein noch nicht beendetes Turnier einen Nachfolger für den früheren Schwergewichts-Boxweltmeister Cassius Clay zu finden. Viele jedoch betrachten nach wie vor den ungeschlagenen Cassius Clay, der wegen Wehrdienstverweigerung seines Titels verlustig erklärt wurde, als den wahren Boxweltmeister aller Klassen.

18 096 Zuschauer zahlten die neue Rekordsumme von 658 503 Dollar. Der bisherige Einnahmenrekord von 511 000 Dollar war beim dritten Kampf zwischen Floyd Patterson und Ingemar Johansson, in Miami Beach erzielt worden. Frazier und Griffith erhielten je 175 000, Benvenuti 80 000, Mathis 75 000 Dollar.

MARK SPITZ SCHNELLSTER FREISTILSCHWIMMER

Bremen — Seit Montagabend ist der 18jährige Amerikaner Mark Spitz schnellster Freistilschwimmer der Welt. Bei einem speziellen Versuch einen Tag nach Abschluß des internationalen Bremer Schwimmfestes erzielte Mark Spitz auf der 25- 52,3 Sekunden und blieb damit um drei Zehntelsekunden unter dem offiziellen Weltrekord seines Landsmannes Ken Walsh. Spitz wird allerdings nicht als Weltrekordinhaber geführt werden, weil Weltrekorde ... Bahnen ge-

Fenyő

Kiállít

Sóú. 1930. X. 14.

Fenyő
asztalos

M.D.K.

Méltatás.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959

129 l.

Fenyő Béla

Résztvesz a Budapesti Tanítóképző tárlatán

Szántó Gábor: Festő pedagógusok
Körnevelés, Bp. 1969 ... 23.

Fenyő István, egyetemi tanár

Jevgenyij Beresztovszkij: Valóban szenzáció?

Gerzkovics Alekszandr 1970-ben megírta és megjelentette Moszkvában „Petőfi költői színháza" c. könyvét. A könyvet megvitatták a MTA Irodalomtudományi Intézetében. A szerző köszönetet mondott Fenyő István, Solt Andor és még több magyar tudósnak.

Budapest folyóirat, 1988., 10., 30-old.

Fenyő István, grafikus

Fenyő István bosítékrajza díszíti dr. Honti Rezső angol anyanyelvűek részére írt magyar nyelvkönyvét

— : „Lingua" Polyglott Manuals: Hungarian

2

A Könyv, Bp. 1936. október [III./10.]

FENYŐ Iván műtát.

91 10. 78

FENYŐ Iván

18-19, 223

Oltványi 1991

Szerkezeti vázlat 6.

6. Iparművészet

A felvilágosodás különböző
az iparművészet klasszicizá
eltolódások okai az iparmüv
Az egyházi-főnemesi változa
megbizások, berendezések. /
belsők/
A klasszicizáló későbarokk
A mindennapi élet tárgyi kö
vészeti tárgyak funkcióváltá
szintü" iparművészet.
A korai klasszicizmus közne
művészetben.
A bútormüvesség vezető szer
A kerámia, az üveg, a texti
egyedi alkotások.

FENYŐ MIKLÓSA műgyűjtő

91 11 4

DER JÜNGSTE UNGARISCHE HERDER-PREISTRÄGER

Arbeit und Zerstreuung wird eins bei *Iván Fenyő*, dem Leiter der graphischen Abteilung des Museums der Schönen Künste. Er sammelt, entdeckt, publiziert Zeichnungen und arrangiert Ausstellungen, stellt Fachkataloge zusammen. Anfang Mai fährt er nach Wien, um dort am 10. Mai, auf der Wiener Universität den Herder-Preis feierlich entgegenzunehmen.

„Jedes Jahr wird einigen Repräsentanten des wissenschaftlichen und künstlerischen Lebens der ganzen Welt diese Ehre zuteil. Ich freue mich sehr, daß ich nach dem großen Komponisten Zoltán *Kodály*, dem ausgezeichneten Schriftsteller László *Németh* und meinem Kollegen Dezső *Dercsényi* der vierte ungarische Herder-Preisträger bin", sagt Iván Fenyő. „Meine Freude wird durch den Umstand erhöht, daß ich diese Anerkennung von Distinktion an derselben Universität übernehmen werde, an der ich einst studierte und mein kunsthistorisches Diplom erwarb."

EIN LIEBHABER VON ZEICHNUNGEN

Iván Fenyő hat sich seit zwölf Jahren dem Zauber der Zeichnungen gewidmet, vorher befaßte er sich ausschließlich mit Malerei. Ergebnis seiner mit leidenschaftlicher Hingebung ausgeführten Arbeit ist, daß die Zeichensammlung unseres Museums der Schönen Künste heute internationales Ansehen genießt.

„Ich hätte nie gedacht, daß die Beschäftigung mit Zeichnungen zu solcher Leidenschaft werden kann. Diese Auszeichnung meiner Arbeit habe ich natürlich nur durch die Hilfe meiner Mitarbeiter in der graphischen Abteilung erreichen können."

„Auf welche dieser Publikationen sind Sie am stolzesten?"

„Natürlich auf diejenigen, in denen ich meine eigenen Entdeckungen veröffentlichen konnte. Im Jahre 1953 bin ich in der Bibliothek des Budapester Bezirks der Reformierten Kirche auf eine wunderbare Zeichnung gestoßen: ein bis dahin unbekanntes Hauptwerk von *Lucas Cranach*. Meine Abhandlung darüber wurde in einer der bedeutendsten wissenschaftlichen Kunstzeitschriften, im englischen Burlington Magazine veröffentlicht. Das internationale wissenschaftliche Interesse, das durch meinen Artikel wachgerufen wurde, bezeichnet die erste, wichtige Station meiner Forschungsarbeit. Einige Jahre später konnte ich Correggio Zeichnungen publizieren. Danach wurde ich in das Redaktionskollegium der Newyorker Zeitschrift Master Drawings, das sich ausschließlich mit Zeichnungsforschung befaßt, gewählt.

NEUE ENTDECKUNGEN

„Was ist ihre neueste Entdeckung?"

„Ein Krankenbesuch hat mir zu der Entdeckung einer bis jetzt gänzlich unbekannten Malerei von *Gian Antonio Guardi* verholfen. Mein Aufsatz über dieses Bild erscheint demnächst im Burlington Magazine."

Die Venezianischen Graphiken unseres Museums wurden 1965 im Kunsthistorischen Institut von Venedig, in der Fondanzione Giorgio Cini mit großem Erfolg gezeigt. Das wichtigste Ereignis unserer Bildenden Kunst im vergangenen Jahre war die große Ausstellung der Albertina in Budapest, die nahezu hunderttausend Besucher hatte. Auch für diese Veranstaltung sind wir Iván Fenyő zu Dank verpflichtet.

„Den Erfolg der Ausstellung haben wir vor allem dem Direktor der Albertina, Herrn Walter *Koschatzky* zu verdanken. Er hat uns, unter anderen, zwei weltberühmte Zeichnungen von Raffael, sowie einige hervorragende Werke von Breughel, Rubens und Van Dyck zur Verfügung gestellt.

„Dürften wir etwas Näheres über die zur Ausstellung gewählten Werke erfahren?"

„Eine Zeichnung von Köpfen, Studien des Leonardo *da Vinci* zum Bild »Die Schlacht bei Anghiar«. Je zwei Zeichnungen von *Raffael* und *Correggio*, Blätter von *Tintoretto*, *Veronese* und *Tiepolo*. Von den Franzosen des 17. und 18. Jahrhunderts: *Poussin*, *Claude Lorrain*, *Watteau*, *Boucher* und *Fragonard*, berühmte Zeichnungen von Künstlern des 19. Jahrhunderts, wie z. B. von *Delacroix*, *Corot*, *Manet*, *Rodin*, *Renoir*. Diese schöne Reihe beschließt ein prächtiges Aquarell *Picassos* aus dem Jahre 1904: »Mutter mit Kind«."

Ildikó Heimann

in die Schnapsbude in der Skranekstraße" — sagte er zu meiner größten Überraschung. Dann wandte er sich zu mir:

„Auch Sie werden wir vielleicht brauchen, kommen Sie unbedingt, wenn es nur irgendwie geht!"

Die suggestive Wirkung des Professors machte es im voraus unmöglich, nein zu sagen.

Anderntags, pünktlich zum verabredeten Zeitpunkt, fanden wir uns alle drei am Tatort ein. Der Neuropsychopathologe war in seinem Element:

„Sehen Sie sich nur um", sagte er zu Lajos und zeigte mit breiter Geste um sich:

„Die Schiffbrüchigen des Lebens. Jedes Schicksal eine Tragödie! Schluchzende Frauen, verkümmerte Nachkommen und so weiter, und so weiter — was pflegen Sie als erstes zu bestellen?"

„Matrosentrunk. Ein kleines Himbeer mit einen halben Dezi Rum. Das ist immer der Anfang", gestand Lajos verschämt.

„Nun", fragte der Professor mit scharfer, befehlender Stimme, „sind sie bereit, heute zu Ihrer Kur dieselbe Summe zu opfern, die Sie sonst bei jeder Gelegenheit vergeuden"?

„Natürlich!!" antwortete ich rasch statt Lajos.

„Also dann bestellen Sie einen Matrosentrunk."

Der Adamsapfel meines Freundes begann verdächtig

von betagten
die im Gef
weil sie in
wichtige
ausplplplausch
Zunge ging
schwer.

Erschüttert

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bp. Rundschau
APR 21

Das Piti-Presso wird wiederhergestellt

Wegen Umbauarbeiten ist das Piti-Presso in der Stromfai-Gasse schon seit fast sechs Jahren geschlossen. Die Bewohner der Umgebung wandten sich mit Briefen an unser Blatt, den Grund der Verzögerung zu erfahren.

Wir interviewten Béla Prepatics, den zuständigen Referenten der Technischen Abteilung, der uns bereitwilligst über die beliebte Gaststätte folgende Aufklärung gab:

Das „Piti" war eines der besuchtesten Unterhaltungslokale im Bezirk, darum beschlossen wir seine unverzügliche Modernisierung. Zuerst war geplant, es nach westlichem Muster als Buffet einzurichten. Doch die Maurer fanden unter den Linoleumüberzügen Reste von Tapeten. Bald stellte sich heraus, daß der wertvolle Fund aus dem Jahre 1873 stammte, als in dem Lokal das Orpheum „Venus" hauste, wo man die brüchige Maschinerie der Monarchie nächtlich mit zotigen Witzen verulkte.

Da wurde beschlossen, zur Auffrischung des Stadtbildes das Piti-Presso in seiner ursprünglichen Form zu rekonstruieren und die Wiederherstellung wurde aufgrund der erhaltenen Daguerreotypen begonnen. Die Installateure fanden aber unter den Tapeten einen wurm-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1967 MÁR 19.

NÉPSZABADSÁG

K. Fenyő Iván

Magyar műtörténész a Gottfried von Herder-díj idei kitüntetettjei között

1027

A közép-európai országok kulturális kapcsolatainak elmélyítésében kifejtett sokirányú tevékenységéért és az egyetemes művészettörténetet több nagy jelentőségű téma feldolgozásával gazdagító munkásságáért az 1967. évi Gottfried von Herder-díjjal tüntették ki *dr. Fenyő Iván* professzort, a budapesti Szépművészeti Múzeum grafikai osztályának vezetőjét. A nemzetközi díjat a magyar művészettörténésszel együtt szocialista országokból való hat másik művész, illetőleg tudós is megkapta.

15 000 tonna acélöntvény. *(Tervező: I*

FENYŐ IVÁN

Eckhart Knab:

Dr. Ivan Fenyő †

Österreichische Zeitschrift für Kunst und Denkmalpflege, Bd. XXXIII. 1979. Heft 3/4. S. 125.

Fenyő János

A művész díjat nyert az Év Képei pályázaton melyet a Magyar Fotóművészek Szövetsége bírált el.

Magyar Hirlap 1979/4o/1o

FENYŐ IVÁN

IN MEMORIAM

FENYŐ IVÁN

1979-ben nagy veszteség érte a magyar művészettörténet tudományt, elhunyt Fenyő Iván, aki 1955-től a Szépművészeti Múzeum grafikai osztályának volt a vezetője, nyugdíjba vonulása óta haláláig a Múzeum szaktanácsadója maradt.

1905. november 30.-án született Budapesten, művészettörténész diplomáját a bécsi egyetemen szerezte, ahol Julius von Schlosser professzornál doktorált. A hírneves osztrák tudósnál folytatott tanulmányai egész életére meghatározták kutatásainak körét és módszerét, s mint mestere, Fenyő Iván is főként a 15—18. századi európai művészet anyagában érezte otthon magát, publikációi a vizsgált problémákat szerteágazó művelődéstörténeti összefüggéseikben dolgozták fel. Speciális érdeklődési körén túl azonban minden képzőművészeti jelenség élénken foglalkoztatta, s találó értékelést adott, olvasmányos esszéket írt századunk jelentős művészeiről. Mint a maga területén kitűnő szakembernek kitekintése volt a művészet, a kultúra egész panorámájára, s éppen a gondos, körültekintő részletstudiumok segítségével tudott eligazodni az általánosabb törekvések, korszakos fejlődéstörténeti folyamatok között is. Tehetségét a művészetügyének szolgálatába állította, sokoldalúan, szerteágazóan, a tudományos érdekek képviseletében éppen úgy, mint a közművelődés céljainak vállalása tekintetében.

Fenyő Ivánt a tudósok mint a Szépművészeti Múzeum grafikai gyűjteményének a gondozóját, egyes ritkaságainak meghatározóját tartják számon. A rajzok között sok értékes felfedezést tett, a többiek között azonosítani tudta Correggio néhány vázlatát, melyeket így be lehetett sorolni a múzeum világhírű kincsei közé. Trouvaille-aival, ezekkel a kvalitásérzékről, tudományos körültekintésről tanúskodó találataival méltán vívott ki magának nagy tekintélyt itthon és külföldön egyaránt. Azok közé a tudósok közé tartozott, akiknek a munka, a búvárkodás igaz örömet okozott, s akik pályájuk folyamán — a nemzetközi tudományos fejlődéssel együtt haladva — értek el szép eredményeket, ezeknek az eredményeknek a szakma és a közönség elé tárásával széleskörű elismerésben részesültek, munkásságukat eleven érdeklődés kísérte.

Fenyő Iván úgy is kitűnt, mint kiállítások nemzetközi cseréjének a szervezője. Központi szerepet vitt néhány külföldön megvalósult tárlat előkészítésében, rendezésében, minden fórumon maradandó sikert aratott Bécsben, Velencében, Leningrádban, Moszkvában a Szépművészeti Múzeum gyűjteményéből kiemelt grafikai lapokkal, s azokkal az összehasonlító vizsgálatokkal, melyeket a kinti múzeumok anyagával összevetve folytatott egy-egy régi iskola, művészeti központ emlékei között. A Budapestről kapott tárlatokért a partnerek viszonzásként elhozták féltett értékeiket a Szépművészeti Múzeumba, s Fenyő Iván nemzetközi megbecsülését mutatja az is, hogy a külföldről küldött művek összeállítását többnyire őrá bízták. Ilyenkor rendkívüli körültekintéssel válogatott, mégpedig úgy, hogy az amsterdami múzeumokból, a bécsi Albertinából, a lipcsei gyűjteményekből jött anyag — az esztétikai élvezeteken túl — a Magyarországon levő rajzok, képek eredetének a meghatározásához is támponttal szolgáljanak.

Aktív szakirodalmi munkássága mellett igen tevékeny volt a tudományág különböző szervezeteiben. A Művészeti Lexikon számos szócikkét, összefoglalását ő dolgozta ki, a Régészeti és Művészettörténeti Társulat választmányi tagjaként is számítani lehetett cselekvő közreműködésére. Nagy megtiszteltetésnek vette, hogy a Társulat kitüntette az Ipolyi-emlékéremmel. Hazai megbecsülését több nemzetközi elismertetés követte, tagja lett a Burlington Magazine, a Master Drawings szerkesztőbizottságának. 1967-ben megkapta a Herder-díjat, a középeurópai humanisták legkülönbjeinek ezt a rangos kitüntetését. 1969-ben vendégprofesszorként előadássorozatot tartott az Amerikai Egyesült Államokban a Harvard-egyetemen. Igényes tevékenysége nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a magyar műtörténelem-tudomány ma előkelő helyet foglal el a nemzetközi együttesben.

Fenyő Iván fiatalon a magyar képzőművészettel kezdett foglalkozni, 1934-ben Szőnyi Istvánról adott közre egy érzékeny interpretálásáról nevezetessé vált, finom elemzésekben gazdag tanulmányt, a tudománytörténetben oly emlékezetessé lett „Ars Hungarica" könyvsorozat egyik legolvasmányosabb kötetét. Amikor 1950-től a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának nyilvántartási osztályán megkezdte közületi szolgálatát, jó hasznát vette a művészeti életben szert tett tájékozottságának, az új magyar festészet világában szerzett tapasztalatainak. Akkor jutott szorosabban vett szakképzettségének megfelelő munkakörhöz, amikor a Szépművészeti Múzeumba került. Itt készült főműve, az északitáliai rajzokról írt, 1964-ben németül, 1965-ben angolul kiadott könyve, mely a nemzetközi szakirodalom egyik sokszor idézett, alapvető publikációjának tekinthető. Ez a nagysikerű kötet a Szépművészeti Múzeumban fellelhető lapokat rendszerezi történeti, stíluskritikai szempontok szerint. Az anyagban egy gyűjteménytörténeti bevezetés segít eligazodni, a katalógus-rész pedig a rajzokra vonatkozó legfontosabb tudnivalókat összegezi. Fenyő Iványnak azért sikerült oly szerencsés megoldást találnia az észak-olasz rajzművészet sajátságainak meghatározásához, mert sok energiát fordított a múzeum grafikai gyűjteménye szakkatalógusának munkálataira, s közben alkalma volt az összetartozó művek csoportosítására, időrendjük, egymáshoz való viszonyuk feltérképezésére. Fenyő Iván e könyvének különös jelentőséget biztosít az a sok új felfedezés, ami általánosan érvényes következtetéseket is megenged a szakkutatóknak, s támogatja munkájukban mindazokat a művészettörténészeket, akik bárhol a világon ezzel az emlékanyaggal foglalkoznak. Érthető, hogy a vonatkozó külföldi irodalom oly gyakran utal Fenyő Ivánnak erre a kiadványára.

Az elmélyült műgonddal végzett részkutatások közben néhány sikeres népszerűsítő könyvet is írt, Dürerről egy monográfiát, mely két kiadást is megért, majd külön Dürer grafikáiról, s egy bécsi kiadónak Kokoschka rajzairól, karcairól, litóiról. Ez utóbbi 1976-ban, Ausztriában „az év legszebb könyve" minősítést kapta. Fenyő Iván az úgynevezett „ismeretterjesztő" műveket is tudományos komolysággal, példás alapossággal oldotta meg, mindaz megtalálható bennük, amit a szaktudomány legújabb kutatásai feltártak, a szintézisre törekvő szerzők mint helytálló értelmezést az adatokból kikövetkeztettek.

Fenyő Iván sokat, fáradhatatlanul dolgozott, nem rangsorolta a hivatásával járó feladatokat, a nagyhord-

Művészettörténeti Értesítő 1979/3

a dolgozat záró, az életmű egészét értékelő fejezetében a művésznek az egyetemes művészet egészében betöltött helyét még pontosabban, még konkrétabban megjelölni, illetve körülírni." A javaslat nagyon fontos kérdést vet fel. Fülep Lajos így fogalmazta meg a problémát: „Kérdés, van-e ennek a művészetnek nemzeti jellege, s nemzeti jellegének egyetemessége, azaz van-e olyan művészi-formai problémája, amelyet neki és éppen neki kellett fölvetnie s megoldásán fáradnia, ugyanakkor egyetemessé téve azt, ami nemzeti?" A válaszkeresés módszerében számomra kiindulási pontot jelenthet az, ahogyan Körner Éva legutóbbi írásában elemzi Derkovits kapcsán a nemzeti és egyetemes jelleg kérdését. Körner Évának ez az írása dolgozatom benyújtása után került publikálásra, így annak történeti-elméleti tanulságait a dolgozatban nem tudtam hasznosítani. Hárs Éva kérdésének lényegére gondolva, úgy értelmezve azt, hogy a provinciális (helyi) és az egyetemes érvény közötti különbségtétel nem színvonal-kérdés, hanem az érvényesség problémája, nyilvánvaló, hogy a további kutatásnak is erre kell koncentrálnia. Az eddigi tapasztalatok nem könnyítik meg a válaszadást, mert Egry mindeddigi legkomolyabb külföldi visszhangja az 1926-os berlini és drezdai bemutatása során követhető nyomon, de legjellemzőbbnek tartott, ún. „balatoni" korszakának alkotásaira alig rezonáltak külföldön. Persze, nem ez az egyetemesség mércéje, és Egry József egyetemes érvénye nyilván nem stiláris analógián múlik. De ez olyan komplex problémakör, amely nemcsak az Egry-pálya további kutatása szempontjából fontos, hanem különleges mélyfúrást igénylő esztétikai-elméleti kérdés is.

Hadd utaljak itt egyetlen részletkérdésre. Egry balatoni korszakának kompozíciói — akár periodizációs segédeszközként — leegyszerűsíthetők az ellipszis, parabola, hiperbola alapforma-rendszerére. Erre részben utal a dolgozat, de nem emeli ki Egrynél magát az alapforma-kutatást, holott az (ha bonyolultan is) adekvát a korszak legfontosabb avantgarde törekvéseinek némelyikével. Más kérdés, hogy Egrynél ez mennyire volt ösztönös, illetve öntörvényű folyamat; minduntalan tapasztalhattam azonban azt, hogy a puszta formarendre való koncentrálás, ha segít is filológiailag az eligazodásban, periodizálásban, csak alárendelt szerephez jut a művek egymásutánjának értelmezésében.

Pogány Ö. Gábornak a dolgozat 141. lapjára hivatkozó megjegyzése, miszerint „nem felel meg a művészettörténeti tényeknek az, mintha a magyar nép csupán Egry, Derkovits, Dési Huber művészetében jelent volna meg", feltehetően félreértés, mivel az adott helyen nem a magyar nép művészi megjelenítéséről van szó, hanem az említett művészekhez kötődő eltérő és speciális értelmezéséről; elfogadom azonban észrevételét, mert differenciáltabban kellett volna összevetni az adott szempontból a pályákat: ez kikerülhetővé tette volna a félreértést.

Egy másik, a 151. lapra vonatkoztatott észrevételével kapcsolatosan, miszerint szinkronba hozom a fasizálódás felgyorsulását és a szentendrei elvont irányzat megjelenését, meg kell jegyeznem, hogy az adott lapon a fentiek és egyéb jelenségek eseménytörténeti egymásutániságának jelzésére kerül sor, nem pedig többre vagy másra.

Elfogadom Pogány Ö. Gábor azon észrevételét, hogy a Grünewald-élménynek — Egry életútjának ismeretében — talán túlzott jelentőséget tulajdonítottam. Befolyásolhattak ebben azok az újabb kutatások, amelyek a korábbinál bonyolultabban vizsgálják Grünewald hatását a 20. század művészetében; hasonlóképpen a legújabb kutatások nyomán tárgyalja a szakirodalom (meglehet, hogy eltúlzottan) a német romantika tájértelmezésének szerepét a későbbi korok művészetében.

Végezetül visszakanyarodnék válaszom első gondolatához, reagálva Pogány Ö. Gábor zárómegjegyzésére. Ténykérdés, hogy Egry József apja földönfutóvá lett szegényparasztból építőmunkás lett; anyja viceházmester. Ez nem determinálta Egry osztályhoz tartozását, de érthetővé teszi a küzdelmes pályakezdés tematikai érdeklődését. Egry József későbbi művészeti „ideája" pedig — függetlenül attól, hogy hány fajta nagylélegzetű, esetleg társadalmilag hatékonyabb festészeti „idea" érlelődött meg az övével egy időben — egy közel félszázados történelmi, művelődéstörténeti folyamat termékeként értelmezhető és értékelhető.

Helyesbítendő részletkérdésekre, elírásokra nem térek ki. Azokat természetesen köszönettel fogadom és a többi, válaszomban részletezett megjegyzéssel együtt már figyelembe vettem munkám publikációs kéziratában.

Befejezésül szeretném kifejezni örömömet, hogy opponenseim dolgozatom egészével, annak szerkezeti felépítésével és eredményeivel egyetértettek, s mégegyszer szeretném megköszönni segítőkész, értékes észrevételeiket, amelyeket további munkámban, valamint a monográfia nyomdai előkészítése során messzemenőleg figyelembe fogok venni. Kérem tisztelt opponenseimet és a nagyrabecsült Bizottságot, hogy válaszomat — amennyiben azt megfelelőnek tartják — szíveskedjenek elfogadni.

Az opponensi vélemények és a jelölt válasza után a kiküldött bizottság javasolta a Tudományos Minősítő Bizottságnak, hogy Láncz Sándornak a művészettörténeti tudományok kandidátusi fokozatát adja meg. A Tudományos Minősítő Bizottság 1979 február 1 hatállyal Láncz Sándort a művészettörténet tudományok kandidátusává nyilvánította.

erejű problémák miatt nem mellőzte a kisebb jelentőségűnek vélt tennivalókat. A tudományágnak igencsak hasznára váltak azok a recenziók, melyeket a különböző folyóiratokban olvasni lehetett tőle, könyvismertetései — a bennük felsorolt korrekciók, vitapontok — megkönnyítették a szakma folyamatos informálását. Írásai a Szépművészeti Múzeum Közleményeiben, az Acta Historiae Artiumban, a Művészettörténeti Értesítőben, a Művészetben, jónevű külföldi folyóiratokban jelentek meg. Az Österreichische Kunsttopografia 1977-ben kiadott 43. kötetének egyik nagyszabású fejezete az ő összegező munkáját tartalmazza.

Fenyő Iván egész életét a képzőművészetnek, munkájának szentelte, érdeklődése soha nem lankadt, ha a művelődés múltjának, jelenjének dolgai voltak napirenden. Fenyő Miksának, a „Nyugat" ismert patrónusának, szerkesztőjének, írójának volt a fia, Fenyő György festőművész-restaurátor öccse. Hozzátartozói között történészek, szakmabeliek, gondolkodók, publicisták, műgyűjtők is találhatók, mindig is a kulturális aktivitás atmoszférája vette körül. Közismerten szellemes, széles látókörű, minden iránt érdeklődő ember volt, aki szívesen vitatkozott, soha nem agresszíven, megátalkodottan, mindig is biztos tudáson alapuló érvekkel, szelíd következetességgel. Tudományos eredményeit ezért tudta elfogadtatni honi kollegáival csakúgy, mint a külföldi szakértőkkel. Megállapításai, melyeket kiművelt ítélőképességével, pontos indoklásával bizonyított, végül lemérhetően megemelték a múzeum grafikai anyagának értékét.

A múzeum iránti ragaszkodására az is jellemző, hogy Egon Schiele két rajzával megajándékozta az őt foglalkoztató intézményt, Kokoschka önarcképét pedig jelképes formában engedte át a XX. századi gyűjteménynek.

Fenyő Iván mindig arra törekedett, hogy a Szépművészeti Múzeum, és a magyar művészet jó hírét gyarapítsa mind itthon, mind a nemzetközi fórumok előtt, a grafikai osztály anyagát különösen szívén viselte.

A múzeumhoz való tartozására és munkaszeretetére utal, hogy még súlyos betegen is bejött a Múzeumba dolgozni. Habár az utóbbi időben köztudomású volt súlyos betegsége, eltávozásának a híre mégis váratlanul érte kollégáit, munkatársait. Nagy űrt hagyott maga után. Halála egyaránt veszteségе a magyar és a nemzetközi művészettörténetnek.

POGÁNY BALÁS EDITH

FENYŐ IVÁN MŰVEINEK JEGYZÉKE

MÉ = Művészettörténeti Értesítő
AHA = Acta Historiae Artium
Bulletin = Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts. A Szépművészeti Múzeum Közleményei

Fenyő Iván és Genthon István: Régi magyar képek a Szépművészeti Múzeumban. Magyar Művészet. IV. 1928. 71–95.
Fenyő Iván és Genthon István: A Magyar Nemzeti Múzeum szárnyasoltárképe. Magyar Művészet. VII. 1931. 440–460; 493–519.
Szőnyi István. Budapest. Bisztrai Farkas F. Kiad. 1934.
Der Maler István Szőnyi. Forum. IV. 1934. 198–199.
Régi festmények budapesti gyűjteményekben. Múzeumi Híradó. I. 1951. 27–30.
Sebastiano del Piombo budapesti keresztvivő Krisztusa. MÉ. I. 1952. 44–49.
A Szépművészeti Múzeum új Magnasco festménye. Múzeumi Híradó. II. 1952. 34–35.
Tizennyolcadik századi olasz művészet. A Szépművészeti Múzeum kiállítása. Szabad Művészet. VI. 1952. 288–290.
Pittoni-tanulmányok. MÉ. II. 1953. 32–45.
Lucas Cranach. Szabad Művészet. VII. 1953. 274–277.
Lucas Cranach emlékkiállítás. Budapest. Szépművészeti Múzeum. 1953. Katalógus.
Der Kreuztragende Christus Sebastiano del Piombos in Budapest. AHA I. 1953–54. 151–163.
Zur Kunst Giovanni Battista Pittonis. AHA. I. 1953–54. 279–300.
Un dessin et quelques tableaux de Cranach au Musée des Beaux-Arts. Cranach-rajz és néhány festmény a Szépművészeti Múzeumban. Bulletin. 5. 1954. 44–53; 114–117.
Lucas Cranach ismeretlen korai műve. MÉ. III. 1954. 72–80.
Dürer. Budapest, Képzőművészeti Alap, 1955.
Abel Stimmer svájci későreneszánsz festő ismeretlen festménye. MÉ. IV. 1955. 195–200.
Deux tableaux de Jan Wildens. Jan Wildens két festménye. Bulletin. 8. 1956. 43–46; 109–110.
Deux dessins inconnus de Fontebasso. Fontebasso két ismeretlen rajza. Bulletin. 9. 1956. 48–57; 108–111.
A múzeum legszebb rajzai. A múzeum 50 éves fennállása alkalmából rendezett kiállítás. Budapest. Szépművészeti Múzeum. 1956. Katalógus.
Dürer. Budapest. TIT. 1956. Soksz.
Deux tableaux inconnus de Francesco Maffei. Francesco Maffei ismeretlen festményei. Bulletin. 11. 1957. 61–71; 123–129.
Recenzió Pigler Andor Barockthemen c. könyvéről. MÉ. VI. 1957. 259–261.
Dessins italiens inconnus. Ismeretlen olasz rajzok. Bulletin. 13. 1958. 59–86; 135–143.
Contributo ai rapporti artistici tra Palma Giovane e Bernardo Strozzi. AHA. V. 1958. 143–150.
Palma Giovane és Bernardo Strozzi. MÉ. VII. 1958. 1–8.
Some Newly Discovered Drawings by Correggio. The Burlington Magazine. CI. 1959. 421–425.
Corregio ismeretlen rajzai. MÉ. VIII. 1959. 1–11.
Disegni veneziani nel Museo di Belle Arti di Budapest. AHA. VI. 1959. 87–133.
Dessins vénitiens du Settecento. AHA. VII. 1–2. 1960. 91–101.
Dessins inconnus des Carracci. Ismeretlen Carracci rajzok. Bulletin. 17. 1960. 23–45; 117–125.
Velencei és egyéb észak-itáliai rajzok. Budapest. Szépművészeti Múzeum. 1960. Katalógus.
Sur guelgues dessins italiens du XVIe siècle. Néhány XVI. századi olasz rajzról. Bulletin. 1+. 1961. 59–75; 125–133.
XVIII. századi holland és flamand rajzok az amsterdami Városi Múzeumból. Budapest. Szépművészeti Múzeum. 1962. Katalógus.
Dessins italiens inconnus du XVe au XVIIIe siècle. Ismeretlen olasz rajzok a XV–XVIII. századból. Bulletin. 22. 89–123; 175–186.
Some Newly Discovered Drawings by Parmigianino. The Burlington Magazine. CV. 1963. 145–149.
Su alcuni disegni del Parmigianino nel Museo di Belle Arti di Budapest. Arte Antica e Moderna. VI. 1963. 139–143.
Középitáliai rajzok. Bologna, Firenze, Róma. Budapest. Szépművészeti Múzeum. 1963. Katalógus.
Dürer. Budapest. Képzőművészeti Alap. 1964.
An unknown drawing by Gianantonio Guardi in the British Museum. Master Drawings. II. 1964. 276–268.
Norditalienische Handzeichnungen aus dem Museum der Bildenden Künste in Budapest. Budapest. Corvina. 1965. (Angol nyelven is)
A budapesti Szépművészeti Múzeum Parmigianino rajzairól. MÉ. XIV. 1965. 1–16.
Recenzió O. Benesch: Meisterzeichnungen der Albertina. Salzburg, 1964. könyvéről. AHA. XI. 1965. 349–53.
Disegni veneti del Museo di Budapest. Venezia. Fondazione Giorgio Cini. 1965. Katalógus.
Remekművek a bécsi Albertinából. Budapest. Szépművészeti Múzeum. 1966. Katalógus.
Drawings by Annibale Carracci in Budapest. Master Drawings. V. 1967. 255–264.
Meisterzeichnungen aus dem Museum der Schönen Künste in Budapest. Wien. Albertina. 1967. Katalógus.
An unknown processional banner by the Guardi brothers. The Burlington Magazine. CX. 1968. 65–69.
Velencei metszetek és karcok. Budapest. Szépművészeti Múzeum. 1968. Mappa.
Über ein Gemälde des Meisters der Khanenko-Anbetung. Miscellanea I. Q. van Regteren Altena. Amsterdam, 1968. 24–26.
Le „Hercule endormi" et autres dessins du Parmesan. Az alvó Hercules és más Parmigianino rajzok. Bulletin. 32–33. 1969. 69–79; 181–184.
Mesterrajzok a Lipcsei Képzőművészeti Múzeumból. Budapest. Szépművészeti Múzeum. 1969. Katalógus.
Katalógus.
Шедевры рисунка Музея изобразительных искуссив в Будапеште. Ленинград. Эрмитаж. 1970. Katalógus.
Albrecht Dürer fametszetei és rézmetszetei. Budapest Magyar, Helikon. 1971. Mappa.
Oskar Kokoschka: Die frühe Graphik. Wien, Euroart. Reinhold Bethusy-Huc. 1976.
Die Kunstdenkmäler des Benediktinerstiftes Kremsmünster. 2. Teil. Die Stiftlichen Sammlungen und die Bibliothek. Wien A. Schroll. 1977. (munkatársként)

Zentai Loránd

KÖNYVSZEMLE

KÁNTOR LAJOS: KÉP, VILÁGKÉP. A RÉGI *KORUNK* AZ ÚJ MŰVÉSZETÉRT. Bukarest, 1977. Kriterion.

Kántor Lajos a KORUNK-at abból a szempontból vizsgálta meg, hogy mit tett a művészetért. A magyar nyelvű művészettörténetírásban eddig csak a Nyugattal foglalkozott behatóbban egy tanulmány, az is csak könyvművészeti vonatkozásban, s most végre egy másik tanulmány — immár könyvalakban — a régi KORUNK-at vette bonckés alá, azt vizsgálva, mit tett az akkori *új* művészetért. Kántor Lajos munkája voltaképpen két főrészre osztható. Ami benne szokatlanul új, az a könyvesztétikai vizsgálódás, amelynek során a KORUNK tipográfiai és tipografálási kérdéseivel foglalkozik. Főleg a fedőlap kialakulásával, s a rajta levő rajzzal. A másik főrészben azokat a cikkeket ismerteti, amelyekben a két világháború közötti új művészet kérdései kerültek többoldalú megvilágításba.

A KORUNK szerencsésebben nyúlt a művészet kérdéséhez, mint bármelyik más magyar nyelvű irodalmi-társadalmi folyóirat. De ettől függetlenül is: a Kántor Lajos által közölt legtöbb idézetből kiderül, hogy a művészettel foglalkozó írók többnyire világosan, mondhatni szemléletesen fogalmaztak, s a legtöbb szóbakerülő festői irányzat reprodukció nélkül is megképzik az olvasó agyában és szinte maga előtt látja a képeket.

Ami a részleteket illeti, mint mondottuk, a legföltűnőbb, hogy Kántor a folyóirattal kapcsolatban tipográfiai, azaz könyvesztétikai kérdésekkel is foglalkozik. Voltaképpen ezzel indítja könyvét, miután bemutatja, hogy a két szerkesztő, Dienes László és Gaál Gábor között az indulás éveiben milyen különbségek álltak fönn az egyes művészeti kérdésekben. Dienes mondhatni fönntartás nélkül állt az új, elsősorban Kassák Lajos által képviselt modernista törekvések mellé, míg vele szemben az óvatosabb s előbbre látó Gaál Gábor jóval józanabb álláspontot képviselt. S ha később némi engedményt tett is, valójában megmaradt a realizmus talaján, s a modernista irányzatokról kitűnő bíráló cikkeket engedett megjelenni a KORUNK hasábjain, elég utalni Háy Gyula, Dési Huber István, Aurel Ciupe írásaira, amiket Kántor Lajos ugyancsak ismertet könyvében.

A szerző az után is nyomoz, hogy vajon ki szerezhette a KORUNK címlapjának rajzát — de a titok megmarad titoknak. A címlapot konstruktivista szellemben tervezték, kár, hogy Kántor nem veszi kellő figyelembe azt az alapvető tételt, hogy a könyvművészet *az arányok művészete*. Ez a KORUNK fedelén nem tapasztalható. Ha valaki e tételt kirúgja maga alól, mindent fölborít s a zuhanást senki és semmi meg nem állíthatja. Minden más művészetben lehetséges egy bizonyos határig a formabontás, de a tipográfiában, a könyvművészetben nem, mert azonnal elszabadul a pokol, s az eklektikus kor minden szörnyűsége lehetségessé válik. A KORUNK borítólapján (a két világháború közötti korszakáról beszélünk) az arányok művészete sohasem érvényesült, a szöveg és az üres fölület között végig hiányzott az egyensúly. Vagyis a Kassák-féle mesterkéltség itt is éreztette hatását, úgyszintén a Bauhausé is. A modernista irányzatok a könyvművészetben (tipográfiában) nem termettek maradandó értékeket — a reklám más terület s ott némi eredmény letagadhatatlan. Amikor a Bauhaus azzal az indoklással törölte el a nagy kezdőbetűt, hogy a nyomdász munkáját ezzel könnyítse — ugyan miért kellett éppen ezzel „könnyíteni", arról nem is beszélve, hogy nem is könnyítette, ellenben az olvasást megnehezítette. Pedig a tipográfiában, a könyvművészetben, egyáltalán a szöveggel szemben támasztott elsőrendű, mindenekfölött álló követelmény a jól, a könnyen olvashatóság! Pontok, vesszők, nagybetűk elhagyása mind az olvasást nehezítette, annak folyamatosságát akasztotta el. A fölöslegesen görbe sorok, amelyek kottákat, zenét, dallamot stb-t akartak pótolni teljesen fölöslegesek voltak: az olvasó szellemi elmaradottságára (infantilizmusára) épitettek, miközben azt hitték, hogy fölötte állnak a közönségnek, akit „föl kell emelni" a maguk magasnak vélt szintjére.

Amily lényeges, és úttörő vállalkozás Kántor részéről, hogy tipográfiai szempontból is megvizsgálta a KORUNK födéllapját, hiányossága a megfelelő kritika elmulasztása. Holott ezzel a KORUNK érdeme nem kisebbedik, hisz a könyvművészet és az építészet az a két terület, ahol a végeredményen már nem lehet változtatni: a terv kitűnőnek mutatkozik, de a megvalósítás sok-sok tekintetben eltorzíthatja. Ezt minden könyvet és épületet tervező tudja.

A födéllap az oldalról-oldalra érvényesítendő követelményekről nem szól, holott az utolsó oldalig, betűig egységesen megtervezettnek kell lennie a nyomdai terméknek — Kner Izidor szerint egy báli meghívónak éppúgy, mint Kner Imre szerint még a marhapasszusnak, vagy Végh Gyula szerint az egyszerű bélyegnek is. Ez a követelmény a KORUNK-ban nem érvényesült. Ennek nem anyagi okai voltak, hanem ízlésbeliek. Ugyanis a nyomdászatban a minőség nem mindig von maga után költségtöbbletet. Magyarán, a hozzáértés hiányzott, a könyvtervezési elvek tisztázatlansága. — Sohasem téveszthető szem elől, hogy az acélba vésett betű szépségét semmiféle kézzel rajzolt betű nem érheti utol. Erről Kassákék mit sem tudtak, ahogy az 1920 utáni magyar bibliofil könyvkiadásnak is egyik rákfenéjét az erőltetett vonalvezetésű, rajzolt betükből álló címlapok okozták. Ebből sokan a mai napig sem gyógyultak ki.

Amikor a KORUNK indult, már enyhült Romániában a kommunisták elleni hajsza, aminek kíméletlenségéről — többek közt — Kahána Mózes könyvei oly szemléletesen számolnak be. Kassákék tehát Budapest mellett Kolozsvárott is szóhoz juthattak, noha Kassák hamarosan szakított a KORUNK-kal, mivel Gaál Gábor nem volt hajlandó bizonyos szélsőséges nézetek mellett egyoldalúan állást foglalni.

Kassák fölfogása sokáig kísértett a KORUNK-ban. Kántor részletesen foglalkozik Kassák és a vele kapcsolatos irányzatok értékelésével. Idézi Bori Imrét, Passuth Krisztinát, Körner Évát, Szabó Júliát stb., stb. csak éppen azt nem teszi hozzá, hogy ezek a magyarázatok, mint kiés belemagyarázások jóformán semmi megnyugtató választ nem adnak. A Bori-Körner-féle Kassák könyvről meg is jegyezte a kritika, hogy Kassák művészetéről Körner semmi megfoghatót sem tud mondani. Mert hogy a festmény „képarchitektúra" — ez az értelem számára semmit sem mond, a többnyire koszos színek pedig nem tanúskodnak különösebben a festőtől megkívánható színérzékenységről.

Kántor könyve azokban az években született, amikor

A Magyar Fotográfusok Háza
tisztelettel meghívja Önt és barátait

FENYŐ JÁNOS

FÉNYKÉPEI

című kiállításának megnyitójára
2001. április 19-én, csütörtökön 17 órára
a Nagy Kiállítóterembe

A kiállítást megnyitja **TÓTH JÓZSEF** fényképész

A kiállítás megtekinthető 2001. május 30-ig
hétköznap 14 és 19 óra között,hétvégén és ünnepnapon 11.00 és 19.00 között

MAI MANÓ HÁZ
1065 Budapest, Nagymező utca 20.
Telefon: 473-2666 Fax: 473-2662
E-mail: maimano@matavnet.hu

FENYŐ JÁNOS

FÉNYKÉPEI

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

A MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA SZAKMAI TÁMOGATÓI

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma • Nemzeti Kulturális Alapprogram • **SIEMENS** • Fenyő János Alapítvány • Westel Mobil Rt. Budapest Főváros Önkormányzata • Nikon Kft. • AGFA Hungária Kft. • Fujifilm Magyarország Kft. • Kodak Magyarország Kft. • Fővárosi Idegenforgalmi Alap Magyar Külkereskedelmi Bank Rt. • Canon Hungaria Kft. • Dr. Ladányi Jenőné örököse • AB-Aegon Általános Biztosító Rt. • Olympus Kft. • Heti Világgazdaság Kiadói Rt. Reafotó Kft. • Tripont Kft. • Fotex 2000 Fotószolgáltatási Kft. • Zsigmond Vilmos / Cam 35 Kft. • Pannonia Hotels • Marriott Budapest Hotel Jack Klein (Boca Raton, Fl., USA) • Émix Kft. • Tiara Rt.

A HÁZ ÚJJÁÉPÍTÉSÉNEK TÁMOGATÓI

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma • Terézvárosi Önkormányzat • Nemzeti Kulturális Alapprogram Országos Műemlékvédelmi Hivatal Műemlékfelügyeleti Igazgatóság • Budapest Bank Budapestért Alapítvány ÁJK SATEC Gyengeáramú Építő Kft. • Szántó és Mikó Építészek Kft.

RJA AZ OLVASÓ

s 180 milliárdot – és az 1999-ben a t 50 milliárd forin- A nyugdíjasok ér- nciáltan szükséges lacsony jövedelmű yzetét minőségileg öbbiek nyugdíjának kell őrizni. Ala- tekinthető, akinek átlagnyugdíjat nem édesanyákat szerin- y illesse a gyerme- szja 10 százaléka. űen megvalósítha- , címét és nyugdí- z adóbevallásban alék egy összeg- gdíjbiztosítónak, napon keresztül lyósítja a ked- Ha civil szerve- jogunkban áll z édesanyák tá- n fontos feladat. jasok nem felej- vett 9 százalék avalyról beígért, os korrekciót is. a visszásságok ben szervez or- vetséget kínálva a A Generációk Re- talok dinamizmu- ók szakértelmét és talatát kívánja öt- felemelkedés érde- rról, hogy bárki ag- a megtölteni a parla- en, hogy ezek a nagy rendelkező emberek ítsék a parlamentbe a snak tartott – politi- tlen – elismert szak-

locsán István, Ajka

henyi nkezne

elháborítónak tartom agandatrükköt, hogy n nagyságú közpén- zen – több mint 1,8 milliárdos (!) költségvetésből –, Hídember címen filmet készíttet állítólag Széchenyi Istvánról. Azért mondom, hogy „állítólag", mert azt a legrövidlátóbb ember is felismerheti, hogy a közel kétmilliárd forintos Széchenyi-filmben, ami épp a választások idejére készülne el, a kormány és – ami a legfelháborítóbb, Széchenyi személyébe önmagát beleplántálva – maga a miniszterelnök készített magamagáról propagandafilmet. Mi tagadás – az illusztris főalak nem sajnálja önön ábrázolására az adófizetők pénzét. Kedvenc színészével és személyes jó barátjával (a régebben csakugyan jó produkciókat nyújtó), Eperjes Károllyal – állítólag – napi 1, azaz egymillió forintos gázsiért játszatja el a főszerepet. Gondolom, velem együtt az egész idősebb generációt ez az egész vállalkozás a személyi kultusz legrosszabb éveire emlékezteti. Csak mellékesen jegyzem meg: ugyancsak nem kevés pénzért a közelmúltban valakik (egy állítólagos költő és egy alig ismert nevű zeneszerző) egy Antall József-oratóriumot tervezett. De – szerencsére! – az egészből nem lett semmi, mert a néhai miniszterelnök családja kategorikusan tiltakozott az egykori Sztálin-kantáta szellemét idéző képtelenség ellen. (Mint ahogyan abba sem egyeztek bele, hogy Antall Józsefről most, alig hét évvel tragikus halála után nyilvánvalóan jobboldali pártpropaganda célból Budapesten utcát vagy teret nevezzenek el.) Emberségben, ízlésben, európai magatartásban nagyon mélyre süllyedünk akkor, ha ennek a Széchenyi köpönyegével takarózó milliárdos politikai reklámnak a ránk erőltetését szó nélkül hagyjuk! Tudom, a film horribilis költségvetését és a szintén horribilis színészi honoráriumát illetően elhangzottak egyes nem túl meggyőző cáfolatok. Mindenesetre a cáfolatpróbálkozásoknál hitelesebb az a tény, hogy előbb a film produceri tisztéből, majd most egészében, a filmet gyártó Mafilm Rt. éléről távozik Sipos Kornél vezérigazgató. (Úgy látszik, vannak még olyan köztisztviselőink, akikben van annyi önérzet, hogy nem hajlandók mindent parancsszóra végrehajtani.) Széchenyi, mint tudjuk, igazi hazafiként, köszönetet nem várva, önzetlenül munkálkodott nemzetéért. A Tudományos Akadémia megalakítására nem közpénzt kért, hanem saját birtokainak egyéves jövedelmét ajánlotta fel. Gondoljunk csak bele – gróf Széchenyi mit szólna ehhez a monstruózus ízléstelenséghez?

Dr. Sziebert Albert, Balatonalmádi

Nyugdíjreform mint ördöglakat

Orbán Viktor éppen most agyalt ki egy szerintem ördöglakatot, amellyel a már többször lefékezett nyugdíjreformot szánja még jobban összekuszálni. Szerintem sokban arról van szó, hogy a Fidesz vezette kormányzat egyszerűen nem tud elszámolni a legkiszolgáltatottabb rétegnek, a nyugdíjasok rovására „kézből kézbe" átjátszott milliárdokkal. A régi történet szerint Mátyás király szeme láttára tűnt el az a marék liszt, amit az udvari bolond a királynak szánt, de előbb a sor elején álló főúr kezébe tett. Az továbbadta a következő főúrnak, és így tovább. Végül a királynak már semmi sem jutott a lisztből. Épeszű nyugdíjas bizonyára emlékszik a most hangosan meghirdetett újabb álreform idején, hogy 1998-ban Orbán Viktor első lendületében vetette el a törvényben előírt nyugdíjemelést, helyette alamizsnát adott. Most „erkölcsi" magaslatra helyezte magát, és kijelentette: „A pontos elszámolás alapja a hosszú barátságnak." Beszédírói jól becsapták, de az is lehet, hogy rossz az emlékezete. Ő és kormánya ugyanis még nagyon sok mindennel nem számolt el. Székháztól nyugdíjkasszáig hosszú a sor. Mikor újszerű, ördöglakatra emlékeztető nyugdíjrendszer-változtatási ötletekkel áll elő, figyelmébe ajánlom a miniszterelnöknek Vodiáner báró egykor Eötvös Józsefhez intézett szavait: „Akinek már van néhány millió-ja, könnyen szerez hozzá becsületet."

Péceli András, Budapest

Tisztelt Olvasóink!

Az olvasói leveleket a Szerintem rovatban általában rövidítve, esetenként szerkesztett formában adjuk közre. Az írások levelezőink nézeteit tükrözik, amelyek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőség véleményével.

TELEVÍZIÓMŰSOR

m1

5.42 Hajnali gondolatok
5.45 Agrárvilág
6.00 Ma reggel
8.30 Ezredforduló
8.35 Tévétorna Norbival
8.40 Mindent a szerelemért
9.10 Mindent a szerelemért
9.40 Naprakész
12.00 Déli harangszó
12.01 Híradó délben
13.00 Rondó
13.55 Domovina
14.20 Van öt perce?
14.30 Őriárat az égen
22.10 Magyar félmúlt
23.00 Záróra
0.00 Az álom én vagyok
1.35 Aktuális
2.00 Iskola utca

DUNA TV

5.30 Indul a nap
8.40 Isten kezében
9.40 Táncpercek: Maros menti ponturi és hategana
9.45 József
11.15 Egy század emlékezetes pillanatai
11.50 Híradó
harangszó
1.05 Tűzről pattant hölgy
2.55 Vers éjfél után

RTL Klub

6.30 Reggeli
8.55 Joker
9.05 Recept Klub
9.20 Tiltott szerelem
9.45 Titkok és szerelmek
10.35 Top Shop
11.30 Delelő
11.55 Joker
12.30 Recept Klub
12.55 Joker
13.00 Híradó
13.20 Kavalkád
23.55 Túlélő
0.55 Mrs. Dalloway

Satelit

5.55 Hírtükör
6.00 Nap mint nap
8.45 Közvetlen ajánlat
8.55 Hírtükör
9.00 Celeste
10.00 Zajlik az élet
11.15 Hang-fal
12.00 Génjeink titkai
13.00 Nap mint nap
14.00 Stílusok
15.00 Hírtükör

„Érzékeny ember volt”

Fenyő János fényképeinek kiállítása a Mai Manó Házban

Ma 17 órakor nyílik meg a Mai Manó Házban a Fenyő János fotóiból rendezett kiállítás. A tárlatot Gera Mihály fotográfiai szakíró, a kizárólag kortárs magyar fotográfusok albumait kiadó Interart Stúdió főszerkesztője, egyben a Mai Manó Ház művészeti vezetője rendezte. Munkatársunk vele beszélgetett Fenyő Jánosról, a fotóművészről.

Bóka B. László NÉPSZAVA

– Fenyő Jánosról sokan tudják, hogy fotóriporterként kezdte a pályát. De magukat az általa készített fotókat alighanem csak kevesen látták.

– Azzal kell kezdjem, hogy én magam nem voltam barátságban Fenyő Jánossal, de ismertem őt, mint fiatal fotográfust, hiszen édesapját, *Fenyő Imrét*, a Magyar Fotóművészek Szövetségének egykori titkárát jól ismertem és tiszteltem. Így hát figyelemmel kísértem az induló fotóriporter Fenyő János pályáját. Csakhogy ez a pálya később feledésbe merült, hiszen ő külföldre ment, és amikor visszajött, már nem fotográfiával foglalkozott. A halála után úgy gondoltam, érdemes lenne „láthatóvá tenni” fotóriporteri múltjának darabjait. Így kezdett el motoszkálni bennem a kiállítás ötlete, és *Urbán Tamás* fotóriporter bátorítása is megerősített. Később mások is egyetértettek az ötlettel, hiszen Fenyő fotóriporteri teljesítményét teljesen elfedte mindaz, amivel életében később foglalkozott. Meggyőződésem, hogy a tárlat és a kiállítással egy időben megjelenő, de könyvárusi forgalomba nem kerülő album sokak számára meglepetés lesz. Fenyő János munkássága a kortárs magyar fotográfia elidegenítetlen része. Érdekes egyébként, hogy legutolsó interjújában éppen azt nyilatkozta, újra kedve lenne fotografálni.

– Miért gondolja, hogy sokan meglepődnek majd Fenyő János képein?

– Mert aki ismerte is őt mint fotóst, abban a Martinászok egy napja díjnyertes fotósorozata vagy a Naplemente című, a Fiatalok Fotóművészeti Stúdiójának első kiállításán szerepelő képe idéződik fel. De a legtöbben nem emlékeznek arra a sok minden iránt fogékony fiatalemberre, akinek volt érzéke az élet apró rezdüléseihez. Fenyő érzékeny ember volt, de ma nem erre az emberre emlékeznek.

– Tehetséges fotóriporter volt?

– Igen, ráadásul olyan, akit módfelett érdekeltek a hétköznapi pillanatok. Sokan úgy ismerték, akit csak az élet szép oldala vonz. De ez az ember elment Moszkvába, és hozott onnan egy olyan színes riportot, ami arról szólt, hogy hogyan épül a szocializmus a mindennapokban. Ezeken a képeken valami megfoghatatlan pravoszláv hangulatot sikerült megörökítenie.

– A legtöbben mégis divatfotósként emlékeznek rá.

– Azért, mert újat tudott hozni ebben a műfajban is, hiszen a fotóriporter mozgékonyságával, „hirtelenségével” fényképezett. Abban az időben nem volt szokás kivinni az utcára a modelleket. Ő megcsinálta: autóbusz-pályaudvaron jönnek szembe vagy gyereksereg közepén állnak. Szerette ezt az időszakot; egy interjúban elmondta, hogy a boldogság ideje a Práter utca végétől az Ez a divat szerkesztőségéig terjedt.

– Milyen jellegű képriportokat készített?

– Egyszer elkísérte a Faluszínház egyik csoportját egy vidéki előadásra és lefényképezte a közönséget, a színészeket, ahogyan viszik a díszleteket, majd ahogyan öltöznek. Egy másik képsorozaton megörökítette az Ifjúsági Parkot, amely lényegét tekintve az óbudai Sziget elődje volt a Vár aljában. Megkapó képeket készített, amelyben benne van az egyénisége, a jelleme, a felfogása és az érzékenysége. A képein nem a kísérletező fotográfus végiggondolt, megalkotott fotóit kell fürkésznünk, hanem egy olyan ember képi világát, aki jártában-keltében meglátja és kimetszi a valóság végtelen folyamatából a fényképnyi lényeget. *Susan Sontag* szerint a múló idő jót tesz a fényképeknek, mert megnemesednek. Meggyőződésem, hogy ebben az esetben is éppen ez történt.

A kiállítás rendezés közben a Mai Manó Házban

BALOGH ERIKA FELVÉTELE

Fenyő János munkássága a kortárs magyar fotográfia elidegeníthetetlen része

MDK

Fenyő Lajos műszaki tanácsos

A német birodalom épitési tevékenységet ismerteti a Városépitésügyi Törvényalkotás c.könyvben

Dr.F.G.: A városépités időszerü kérdései

Épitő Ipar - Épitő Művészet 1932.14.1.

FENYŐ Lajos épitész

Bátyai Gitta: A professzorok háza.
= Szeged, 1994/1. 30-31., ill.

1923, Tábor u. 3.

M.D.K.

Fenyő Sándor

"Királyi vadászatok- c. közleményt illusztrálta hat rajzzal.

Magyar Salon, Bp. 1885. febr. 1. II. kötet.
299-306. lap

Fenyő Miksa

eszlétta

Rijzpl-Rónai József őrökítette meg Fenyő Miksa portréjat. A mű a kaposvári múzeum tulajdona.

Dévényi Iván: Fenyő Miksa.

Művészet, 1972. július 12 oldal.

Fenyő Miksa.

Vedres Márk emlékének, magasabbrendű alakításában szerepet játszott Fenyő Miksa halálára is.

Gleitler László: Vedres Márk.

Találkozás 1971/1-2 153old.

Fenyő Tivadar

Részt vesz az Ernst-Múzeum csopertkiállitásán

B.H. 93e. X. 19.

Fenyőharaszti pusztai

Podmaniczky-Kastél

Verseg közelében

Ep. 1868

fegyver és metszet-

gyűjtemény-

nyel

Barbpestbalp

101. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

...nyves (Fischmann) Adolf

1900/1 – 1903/4

Ferkèpzomfoiskèvk

81. l.

Ez Fényes

Adolf

képei (Páris és Heléna, Brutus. A szabin nők elrablása, mindhárom a Louvre-ban) csak növelik hírnevét, míg végre a császárrá koronázott Napoleon udvari festőjévé nevezi ki. Ekkori reprezentatív vászon-kolosszusain (A koronázás, a Louvre-ban, A sasok szétosztása, Versailles-ban) már mindinkább elhatalmasodik az a színpadias szellem, alakok, ruhák, színek felhalmozott beállítása, amely lassan ként teljesen kiöli művészetéből a hívő friss enthuziazmus közvetlenségét. Brüsszeli számkivetésének produktumai (A Marsot lefegyverző Vénusz, brüsszeli múzeum) már teljes elbágyadásba, öreges mesterkéltségbe fúlnak. Egyedül portréi kivételek. Az a realizmus, amely utat keres olykor a figurális művekben is (Marat halála, Reims), itt a legfrappánsabb. A híres, de kicsit édeskés Mme Récamier-nél, a rendelésre készült Napoleon-képeknél (Átkelés a Szt. Bernáton stb., Versailles) érdekesebbek az Önarckép, XVII. Pius portréja, A gand-i hölgyek (mindhárom a Louvre-ban) és a Bonaparte József leányai (Toulon). Ezekben a művekben fedezzük fel a másik D.-ot. Nem a számító hatáskeltés, a bársony-, brokát- és húsgomolyok akademizált scenikusát, hanem a szűkszavú, döbbenetesen őszinte, figyelő művészt, aki így kapocs és megfejtés számunkra: méltó előfutárja a XIX. sz. második művészi evolúciójának: a romanticizmusnak. — Irodalom: *A. Thiers* (Párizs, 1826). *A. Thomé* (1826). *Miette de Villars* (1850). *Ch. Blanc* (1860). *Ch. Saunier* (1904). *L. Rosenthal* (1905). *Gál.*

DAVID D'ANGERS *Pierre Jean*, francia szobrász, * Angers 1788. † Párizs 1856. Küzd

1 • 9 • 3 • 6
JUNIUS 14
VASÁRNAP

PESTI HIRLAP

VASÁRNAPJA

58-IK ÉVFOLYAM
24. SZÁM

LAKÁS ÉS EMBER

Sokszor eszembe jut, hogy az emberek az önmaguk és mások alapos megismerésére miért vélik a grafológiát az egyetlen célravezető módszernek. Hiszen bizonyos: az íráselemzés ma már egészen komolyanvehető tudománynak kezd számítani, amelynek óriási irodalma van, szakkönyvei, tudósai, egyesületei vannak, sőt nem lehetetlen, hogy nemsokára már egyetemi tanszéke is lesz. Én csak azt az egyet nem értem, hogy miért ez a nagy kizárólagosság? Miért hiszik az emberek, hogy jellemük, lényük, egész multjuk és jövendőjük, földi rendeltetésük tükrét *csak éppen* a kézírásuk vonalaiban, görbéiben, szálkáiban, hajlataiban, egyszerűségében vagy cicomáiban fedezheti fel az avatott szem.

Holott van valami, ami a kézírásnál is őszintébb vagy legalábbis ugyanilyen őszinte tükröt tart elénk a sajátmagunk vagy mások jelleméről, csak épp olvasni kell tudni ebben a tükörben. És mennyivel egyszerűbb, áttekinthetőbb, közvetlenebb az a kép, amelyet *ebben* a tükörben látunk, mennyivel keresetlenebb, — nem is szólva arról, hogy itt igazán nem kell azzal is számolnunk, hogy az illető, akinek képét mutatja, eleve megnehezíti feladatunkat, torzító vagy hizelgő tükröt tartva elénk.

Én azt hiszem — és napról-napra erősebben hiszem —, hogy jellemünk, egyéniségünk, lényünk *igazi* tükre: a lakásunk. Vezess a lakásodba és megmondom, ki vagy! Megmondom, ki vagy, mert lehetetlenségnek érzem, hogy valaki élni tudjon olyan falak, butorok, képek, csecsebecsék között, amelyek mások, mint ő maga. A lakásunk rugalmasan hozzáidomul lényünkhöz és megőrzi egyéniségünk lenyomatát, mint a vánkos a fej formáját. Ilyenformán minden lakás valóságos negativját adja a falai közt élő emberi egyéniségnek, — töltsd ki ezt a negativot bizonyos képzelőerővel, emberismerettel és előtted áll maga az ember. És pedig, nemcsak szellemi tulajdonságaiban, mintegy elvontan, ahogy a grafológia tükrében látod, hanem egész testi, érzéki, megfogható valóságában, egész légkörével együtt.

Egy várószobában épp elég időm volt a napokban erről gondolkozni. És ez a várószoba, amely a hivatalos órákon tul a lakás szalónjának szerepét tölti be, mindennél jellemzőbb képet adott gazdájáról, sőt egész családjáról. Vigasztalan (nekem legalább vigasztalan, de lehet, hogy sok embernek megnyugtató) kispolgáriasságot áraszt ennek a szobának régimódi mintázatu szürke festése, amelytől még félhomályosabbá válik a legragyogóbb tavaszi vagy nyári délutánokon is, hiszen ablakai szűk utcára nyilnak. Erről, persze, nem tehet a lakás gazdája, de a fal festése bizonyára megfelel izlésének. Butorzata ama bizonyos gyári tucatmunkára vall, minden egyéniség és lelemény nélkül való, nem drága, nem is a legolcsóbb, látszik, hogy valamikor, az otthonalapitás idején, butorkereskedő szállitotta, a megrendelő izlésbeli igényeinek közelebbi megjelölése nélkül. Mindennél jellemzőbbek azonban a képek, ahogy (legalábbis az én számomra) a képek a lakás szemei, mintahogy a szem viszont a lélek tükre. Itt — például — a lehetőségig szabályosan elhelyezve, de mégis össze-nem-tartozóan, a következő képek függnek a falakon: egy modern festő nagyon szines és nagyon rossz pasztellje, alatta egy képeslevelezőlapszerüen gicces táj. Szemben három bekeretezett gobelin-kép, olyan, aminőt az ember előnyomva és félig kidolgozottan ezerszámra lát a kézimunkaboltok kirakataiban. A főhelyen a jó öreg säckingeni trombitás, amint kétségbeesetten fujja kürtjét egy távoli várkastély felé, alatta menüettet táncoló rokokó pár, ez alatt pedig az a bizonyos hattyu az alkonyodó tavon. Egy másik falon, jó magasan, hogy az ember nyaka kificamodik, ha szemügyre akarja venni, a lakás urnőjének arcképe, csupa rózsaszinü és világoskék ünnepélyességben. A csecsebecsék? Bronz vagy műbronz állatok, porcellán bábu csipke krinolinban, az egyik ablak mellett bronzra aranyozott gipszállvány, egy idült napfényéhségben senyvedő, bánatos szobanövénnyel.

Mármost, mit olvasok ki ebből a „kézírásból"? Azt, hogy a lakás gazdája igen derék, igénytelen, kispolgári életfelfogásu uriember, aki okvetlenül a leglelkiismeretesebben müveli hivatását, a legpontosabban fizeti házbérét, adóját, példásan eleget tesz családfenntartói és állampolgári kötelességeinek, de képzelete, lelki kulturája egyenlő a nullával, sőt szemmelláthatólag nem is érzi szükségesnek, hogy képzelete, lelki kulturája legyen. Ez az ember, bár igen derék polgár, egész bizonyos, hogy nem járt még künn a Szépmüvészeti Muzeumban, nem nézett meg egy kiállitást, fogadószobájának azt a rossz, modern képét ajándékba vagy tiszteletdijképpen kapta és egészen mellékesnek érezve, milyen, falára akasztotta a säckingeni trombitás társaságába. Ennek az embernek fogalma sincs róla, éppen mert igénytelen, kispolgári és fantázia nélkül való, hogy nagy mesterek alkotásainak reprodukciói mennyivel müvészibb hatásuak egy lakás falain, mint a véletlenül ajándékba kapott rossz „eredeti" festmény vagy a gyárilag előállitott säckingeni trombitás. Ez az ember elégedett, boldog a maga szük látókörében, éppen mert nem tudja, hogy más horizontok is vannak, vagy ha tudja, nem érzi fontosnak.

De ismerek más lakásokat is. A butorzat afféle modern, ugynevezett kombinált. Minden izléses, elegáns, minden a maga helyén van, rendes, tiszta, sima és kellemes. A képek is kedvesek, a csecsebecsék is. Csak épp az egyéniség hiányzik az egészből. Ez a lakás, ugy ahogy van, millió más ember lakása is lehetne, mintahogy gazdája is *egy* a millióból: derék, uri, polgári hajlamu ember, az átlagosnál fejlettebb izléssel, bizonyos fantáziával, amely szivesen keresi azt, ami szép, de az egyéniségnek az a, nyugtalan és nyugtalanitó vonása, amely az egyént kiemeli a tömegből, teljesen hiányzik belőle.

Ismerek lakásokat, amelyek olyanok, mint egy kedves, kedélyes öreg nagynéni. Ismerek lakásokat, amelyek hisztérikusak, idegesek, határozatlanok, de mégis érdekesek, egyéniek, mint lakójuk. Ismerek lakásokat, amelyekben ott él gőgös, elzárkózott, dacos kevélységben, az egész békevilág, mint ahogy gazdájuk is csak ittfelejtődött ebben a mai életben. Ismerek sznob-lakásokat, álszenteskedő lakásokat, gonosz és jó, beteg és egészséges, pesszimista és optimista lakásokat és mindegyik olyan, szakasztottan olyan, mint a gazdája. Ismerek embereket, akik nem tudnak, csak szállodában élni. Ezek azok a „szállodaszoba-emberek", akiknek egész élete felett az ideiglenesség érzése feszül.

Sok embert, sok lakást ismerek, — minden ember: a lakása; minden lakás: az ember, aki benne él.

Vajjon lesz-e valaha is időm és erőm, hogy erről egyszer egy egész könyvet irjak? Lehet, hogy ez volna az első lakás-lélekelemzési szakmunka, ezé az érdekes tudományé, amelyet — bizonyos merészséggel összeolvasztva magyar és görög szavakat — ezennel elnevezek: *otthonológiának* . . .

Fóthy János.

Sport a film-fővárosában

Ma már nem ujdonság, ha valahol sportolnak, még kevésbé meglepő, hogy a film fővárosában, Hollywoodban élénk sportélet folyik. Ez a sportélet azonban lényegesen más, mint amit mi megszoktunk sportnak nevezni. Komoly, nagyobbszabásu sportesemények, versenyekről nincs szó, az ilyent meghagyják a szomszédos világvárosnak, Los Angelesnek és a sportegyesületeknek, de annál nagyobb időt és figyelmet szentelnek az olyan sportoknak, amelyeknek valamiféle hasznát lehet venni a filmsztárok korlátok közé szabott életében is. Mert — amint már jóformán mindenki tudja — a filmsztárok mindennapi élete egyáltalán nem fenékig tejfel, nem csupa mulatozásból, szórakozásból, pénzköltésből és imitt-amott néhány filmfelvételből áll. Nagyon sokat és erősen kell dolgoznia mindegyik filmnagyságnak, hogy állja a versenyt a

Az íjászat nemes sportja nagyon népszerü Hollywoodban. A kerekes korcsolyát azért szeretik, mert a láb vonalait teszi széppé.

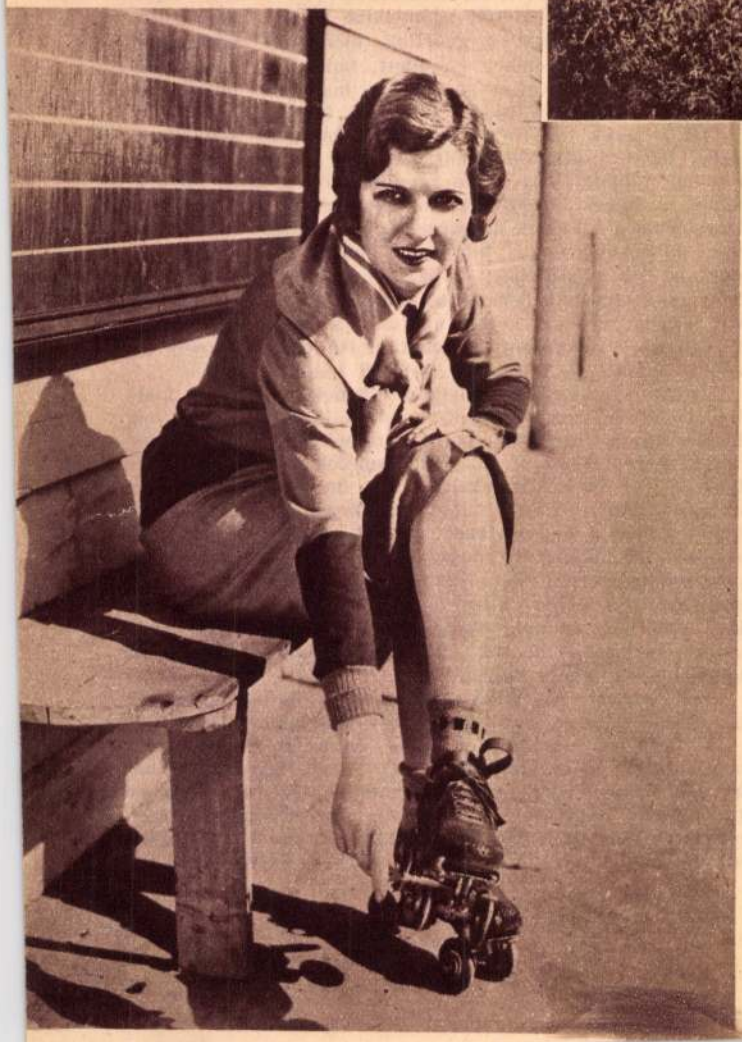

többiekkel, nemcsak azokkal, akik vele együtt ott vannak Hollywoodban, hanem azzal a sokezer névtelen reménykedővel is, akik a világ minden sarkában arra készülnek, hogy ők is bekerüljenek a nagy filmhirességek közé. Miután pedig Hollywoodban nincs más ajánlólevél és más kvalifikáció, mint a tényleges tudás és alkalmasság, mindent meg kell tenni, hogy a nagynehezen megszerzett pozíciót meg is tartsák és el ne hóditsa előlük a tudja Isten honnan előkerült uj tehetség.

A sport az egyik legalkalmasabb és leghasznosabb eszköz a test rugalmasságának, ellenállóképességének megtartására, egyuttal természetesen a fiatalság látszatát is megőrzi a sportban edzett test, mert az állandó egészség mellett a mozgás frissesége és fiatalossága az állandóan sportolóknál nem csökken olyan mértékben, mint akik kikapcsolják az életükből a sporttevékenységet. A mozgás tudatos kiegyensulyozottsága, ritmusának tökéletessége és szépsége nem is érhető el máskép, mint az állandó megfelelő sportolással. Nem is szólva arról, hogy a korral együtt járó testsulygyarapodást is remekül lehet szabályozni a rendszeres sportolással. Nagyon jól tudják mindezt Hollywoodban is, sőt talán jobban, mint bárhol másutt, mert a film fővárosában lét vagy nemlét, azaz egy-egy kitünő szerződés sorsa függ a fiatalság megőrzésétől, a mozgás frisseségétől és harmonikusságától, vagyis a sporttól.

Ezért sportol Hollywoodban mindenki, aki a filmen való szereplésre igényt tart. Ezer fajtája van a sportnak

PESTI HIRLAP

FENYVES EDIT: MARISKA

KORAI CSERESNYE.

(Balogh Rudolf fényképe.)

Fenyves Edith

Pesti Napló képes melléklete
1937. január 31.

Fenyves Edith : Vásárfia

Fenyves Edith
38 Női fej I olajf. Mgtul.

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jun

1932 szept
Nő földben, of

1932 dec.
Tan. fej III of

Fenyves Edith
festő.

Nagys. dr. Szentiványi Gyula Úrnak!

Nagybecsű lapjára válaszolva van szerencsém az alábbiakat közölni.

Budapesten 1913 II. 4-én születtem. 12 éves koromban kezdtem rajzolni. Glatter Gyula, Aldor János László majd Glatz Oszkár tanítványa voltam. Az érettségim után rendszeresen részt veszek a Műcsarnok kiállításain. Főleg portrait és akt-festéssel foglalkozom. 1933-ban, húsz esztendős koromban a Ballo Ede képzőművészeti díjból részesültem majd 1934-ben

a fővárostól nyertem dicsérő elismerést.

Kiváló tisztelettel

Fenyves Edith

Budapest 1934 IX. 25.

Fenyves Edith

festő, Wesselényi u. 60.

megnyvá

1934. téli kiáll. 63.280.

Ry. 65

lenciében a XVI. század közepén.

.

ptében, a nehéz zöld draperia előtt ~~tromson~~
bra fordult Madonna s kezeivel tartja
álló gyermek Jézust, ki az ~~balról látható~~
zt. Katalin által felajánlott virágok után
ával anyjának szűk ujú piros ruháját fog-
bra ~~van az ősz haja~~ szt. József, látható kinek ke-
n. A Madonna fején fátyol van és palástja
~~bal~~ vállán át fehér kendő van vetve, mely-
bal kezére ~~lóg~~ ~~le~~ hajlik vissza; szt. Katalin
űző, szűk ujú ruhája derekán meg van kötve,
sárga. Jobb felől a szabadba tekintünk, hol
el városal. Az égbolt felhős.

retei 50:68 cm.
anos László ajándéka.

Omkt (1) Fenyves Edit

1932 tav
Tav. fej I. festm

1932-33 téli Vera I of

1933 ápr.-máj. (N. képe kiáll)
Női fej II

1933 szept. Fiatal mův kiáll
Ami elmúlt...) of
Mise előtt
Vera II

1934 téli Lány akt) of
akt

1934 szept.-okt Nemz. kiskehét
Pécsmegyei kiszám
„Hiszek és Istenben") of

1936 máj.-jun.-jul. Arc kép

(2)

1936 okt-nov. Nő a műv –
Kesléy a kutsóbon
Kurapi hanyulat.

1937 Téli. Grey parasit
Vásár fia

1938 Téli Fiú a mezőn

1939 Téli Munka után

1939-40 Kapuban
Ablaknál I

---

(3)

Fenyves Edit

KMTárs 1940. febr-márc A gyermek

Első cigaretta
Bőzsike II

1940 tav Női fej III
Női akt

1941 febr-ápr. jub Várlat

1941 nov Arch kiáll
Archép

1942 tav Tan. fej IV

(197)

1942-43 téli Falusi lány

1943 tav Csavargó
Alvó Justi

1943 téli Ablakban II

Lébény – Templom
alapraja. Méret nél-
kül. Stacha G.
Tollrajz. Nagyp. 60 x 43

Fenyves Edit

festői naturalizmus

~~Műcs. kiáll, tól~~
Pipics 78. l.

Tav. Ital
1934

SALAMANDER · A.-G.
MÄRKA

FENYVES EDITH

59	Tanulmányfej II		100.—
60	Bözsike I	olajfestmény	400.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1934

Stallum, Középhori, csetneki ev. templomé

VIII. 50.

Fenyves Edith
festő

FENYVES EDITH

47 Áhítat, olajfestmény . . . . . 220.—

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1936

1337

1337. Piete

A paraszt és a vajkere

Az előtérben egy ősz
paraszt halad fején puha kala
telt kosarat és két szárnyas
fejére vett vizes dézsát fogja.
ujj nélküli szürke kabát, ug
Mögötte sajtot, vajat és halat
fordult és kezeit egymásra té
zett teknőben lévő vajat néz
szabadba nyerünk kilátást.

Fa, méretei 170 : 82 cm. —
október 22-én Gebr. Bourgeoistól
(131–95). — Elszámoltatott 189
elszámolásra nézve lásd a 34149-
61301 sz. min. előadmányi ívet.
1900 november 28-iki 4561 (6
26-iki 373 eln. sz. leirat (464-

Kifüggesztésére vonatkozó

a) Az Orsz. Képtárban. 1
Aartsen: A paraszt és vajkeresk

b) A Szépművészeti Múzeu
Aertsen (de lange Pier): A par
1910 : Cab. K. 673. *P. Aertsen,*

Jegyzet. L. az 1896-iki lajs
Preisliste Nº 222.

III

Vá. 1894

Fenyves Edith

54 Fekvő akt olajf. 480.— P

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon 1937

s Gassel.
táján. † 1570 körül.

ben, hol épületromok kötik
k a felvértezett szentet, ki
val a fejét visszafordító sár-
köpenyét a szél lobogtatja.
sszetette és nézi a szép ifjú
ay fehér ruhát, kék palástot
a szikla tövében a sárkánytól
onyája hever. A középtérben
. Az égbolt felhős.

— Lelt. sz. 1339. — Vétetett
istól 400 M-án vagyis 476 K-án
június 24-én (153–95). — Az
5 és az 1895 november 28-iki
— Az elszámolást elfogadta az
35–900) és az 1901 augusztus
901).

datok: a Szépművészeti Múze-
van Gassel: Szt. György meg-
b. J. 623. *Lucas van Gassel:*

. 24. l. — Verzeichniss Nº 240.

III
88 (1339).
613 (171).

88

Fenyves Edith

Szende Eszti arcképe, olaj.

Nemzeti Szalon

M. Arcképfestők Társasága repr. kiáll. kat. 1935 okt. 5-20.

MAGYAR RÉZKARCOLÓ MŰVÉSZEK EGYESÜLETE

1937 okt (Arcképfestők) N. (Szal

Marika, of

minden festőművész

M. Mův ért

1940 febr (r. lunes)
Várakozás, of

1940-41 (lunes)
Vasárnapi fiúnés, of

1942 jun (ko) ablakban 171

1943 máj) Énarchép
Leány a korsával), of

OMIKE

1942 jan

Tanfej V

Bözsi ünnepkőben

1943 ápr

Női fej III

Kiskapunál, of

Fenyves Edith

festō

l.

E. G. I 311. l

pengőt a 122623. számu kiad

Budapest, 1929. augusztus

Dr. Mariay Ödön s.k. minis

A hivat

mi

Fenyves Edit
pest. nak

Ferkapzomfoisk vk
1933-34.45. r.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
368 29.
1929 szept. 24.

Fenyves Edit

festő V.é.

Képröm. Fönk. Evk

1935-36. 73. l.

343

ék György

S KÉPKERETEZŐ

~~ZONDY UCCA 75.~~

POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI
SZÁMLA SZÁM : 38,786

cca 69.

Budapest. 937. Decb. 7.

ámla

Gyula urnak.

					fill	
×75 cm					65	00
e bronz						
; 100/80 cm					78.	00
r ... 0/40					18.	00
... 50 cm					22.	00
... 44 cm					16.	00

Fenyves Edith

Női portré c.
képe
aepr.
Nemzeti-Élet
1933-8.sz.
8.l.

Szilárd Vilmos: A Huldschinsky-aukció 198
— : Magyarország múzeumi kincsei 211
A múzeumi szövetség kongresszusa Budapesten 256
Kongresszusi mozaik 281
A műbarátok kongresszusa 305
Szilárd Vilmos: Az aukciók szaporítása 325
— : Az ajándékozás művészete 347
N. P.: Három aukció 348
A porcellángyárak megfiatalodása 354
Panoptikum 360

Gyüjtők és gyüjtemények:

Havas László: Belga tranzitó-piac 30
A budapesti régiségpiac — német szemmel nézve 58
N. P.: A múzeumi törvény 116
Fónagy Béla: Magyar főúri gyüjtők 178
Nádai Pál: Májusi délelőttök 181

L. Fenyves Edit
Jestő
Wesselényi u. 60

MKSz 1947

Fenyves Edit

festő

Műcs. kiáll, 1932 tól

Pipics 112. l.

Római Katonai Bűnügyek V. 25

Fenyves Edit

festő

OMKT. 1932-33.

téli 603. sz.

Fenyves Edit

festő Műcsarnok

1932. tav. tárl. 327 ✓

1932/33. téli kiáll. 603 ✓

1933 nemz. képzm. kiáll ✓
161.

Fenyves Edith

Jestő Mücsarnok

1933. nept. Fiatal művészek

kiáll. 17, 40. 36,

Fenyves Edith

1931/32 — 1932/33

Ferképzomfoiskévk
1932-33 81. l.

Fenyves Edit, festő; n. 1913 febr. 4. Budapesten. Glatter Gyulánál és Aldor Imrénél tanult, majd 1931–33. a képzőművészeti főiskolában Glatz Oszkárnál tanult. 1933. Ballo Ede-díjat nyerte, 1934. a fővárosi Ernst-díj pályázatán dicsérő elismerésben részesült.

a renaissance hatása alá kerül s ennek első német szobrászképviselői közé tartozik. Az ottani Szt. Anna-templom Fugger-kápolnájának stallumaira ótestamentumi félalakokat (voltaképen Fugger-képmások) faragott fából (maradványai a berlini múzeumban), az annabergi főtemplom számára renaissance-stílű kőoltárt. Fia, Hans (1485 körül—1538), még határozottabban a német renaissance képviselője, domborműveit többnyire kis méretben, igen finom technikával solnhofeni kőből faragta. A legtöbb, főleg profán és mítoszi tárgyú műve a bécsi múzeumba került, így egy szép Mária-relief, Párizs ítélete. Solnhofeni kőből faragott fejedelmi arcképmedaillonjainak egész sorozata Rupprecht bajor herceg birtokában van. Említendő még Dr. Wolfgang Peisser epitáfiuma az ingolstadti egykori minoritatemplomban.

DAVID, *Jacques Louis*, francia festő, * Párizs 1748, † Brüsszel 1825. Boucher stílusából, a rokokóból indult ki. (Mars és Minerva harca, Louvre.) Elnyerve a Prix de Rome-ot, öt évre Itáliában telepedik meg s itt megy végbe benne az a gyökeres változás, amely a francia klasszicizmus megalapítójává emeli s amelynek első programmszerű kifejezése: A Horatiusok esküje (Louvre). Színkezelése itt már síma, szinte hideg, de vonalainak tiszta és — Boucherhez képest! — leegyszerűsített szépsége, főkép pedig az a lelkes, fanatizmusba szökellő erő, amely ritmikus kompozíciójának csoportjaiból, az alakok gesztusaiból lüktetett — mindez reveláció volt a maga korában és mint a várva-várt új művészi irány elementáris megnyilatkozása hatott. Ettől kezdve D. 25 évig diktátora volt

Fenyves Edith

"Ami elmult" c. női képmása a "Fiatalok a Műcsarnokban" c. kiáll.-on.

P.H.933.IX.10.

MDK

Fenyves Edit, festö

/ [illegible] /

Fiu a mezön.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp. Mücsarnok. Kat. 23.l.

M.D.K.

Fenyves Edith

81. Első cigaretta

"A gyermek a művészetben" Kiáll. tárgymutatója 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társ. Bp. 11. l.

M.D.K.

Fenyves Edit

575. Bözsike.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója
Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 32.l.

MNK

Fenyves Edit, festő

331. Női akt. Olf.

564. Falusi menyecske. " 21.1.

Bp. Műcs.-"A Magyar Művészetért. Képzőm. Kiáll. 1942. jun. 6.-22. Kat. 15., 21.1.

MDK

Fenyves Edith, festö

Nöi fej. Olf.

Nemzeti szalon.-Tavaszi Tárlat. 1932. junius. Kat.

Fenyves Edit MDK

Kislány a küszöbön

Műcsarnok 1936. okt.nov.
A nő a művészetben kiáll.

Fenyves Edit MDK

Ünnepi hangulat

Mücsarnok 1936. okt.nov.
A nő a müvészetben kiáll.

MDK

Fenyves Edith

Várakozás, of.

Magy. Művészetért kiáll. r. Műcs. 1910. febr.

17. l.

Fenyves Edith MDK

"Hiszek egy Istenben...", olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Fenyves Edith MDK

Pócsmegyeri kisleány, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Fenyves Edith

MDK

Pócsmegyeri kisleány

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Fenyves Edith MDK

Női fej

Műcsarnok 1933. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Fenyves Edith MDK

Leányakt, olf.

Mücsarnok 1934 Téli kiállitás

MDM

Penryse Edith

Leamyake, olf.

Milcaarrok 1934 Téil Kiallitéa

Fenyves Edit MDK

Fiu a mezőn

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

Fenyves Edith

MDK

Ablaknál

Műcsarnok 1939 dec-1940 január

Fempres Edith

Kiallit

E. K. 932. XII. 21.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

n: . . . . . .

. . . . . .

Fenyves Edith MDK

Kapuban

Mücsarnok 1939 dec-1940 január

Fenyves Edith

Szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

EK 1932. XII. 25.

Fenyves Edit

szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

NN 1932. XII. 25.

Fenyves Edit MDK

Ablakban

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Fenyves Edith

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1934.I.14.

Fenyves Edit

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

8 Órai Ujság
1934.I.14.

Fenyves Edith

festőművész

Téli Tárlat- Mücsarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1934.I.13.

Fenyves Edith

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Friss leányakt.

Pesti Hirlap
1934.I.14.

Fenyves Edit

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Jó aktot állitott ki.

Magyarság
1934.1.14.

Fenyves Edith

Szerepelt az Arcképfestők kiállításán.

PH 1935. X. 5.

Fenyves Edith

szerepel az Arcképfestők kiállításán.

Ujság 1935. X. 6.

Fenyves Edith MDK

Első cigaretta

Műcsarnok 1940.Gyermek a művészetben c.kiáll.

Fenyves Edit MDK

Munka után

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Fenyves Edith MDK

Mise előtt, olf.

Műcsarnok 1933 Fiatal művészek kiáll.

Penyves Edith

Miss Olott, Clif.

Renyves Edith MDK

Vera, olf.

Mücsarnok 1933 Fiatal művészek kiáll.

Remyren Edith

Vera, olf.

Fenyves Edith

MDK

Ami elmult..., olf.

Műcsarnok 1933 Fiatal művészek kiáll.

Fenyves Edith

Ami elmult..., olf.

Fenyves Adith

MDK

Vásárfia

Műcsarnok 1937 Téli kiállitás

Fenyves Edith MDK

Öreg paraszt

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Fenyves Edit MDK

Elhagyatva

Műcsarnok 1938 Szent István Kiállitás

Fenyves Edit MDK

Ünnepi hangulat

Micsarnok 1936 Nő a művészetben c. kiáll.

Fenyves Edit MDK

Kisleány akúszöbön

Mücsarnok 1936 Nő a müvészetben c. kiáll.

Fényves Edith MDK

Vera, olf.

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Fenyves Edit MDK

Leány korsóval, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Fenyves Edit

MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Fenyves Edit MDK

Bözsike

Mücsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Fenyves Edit MDK

Vasárnapi pihenés, olf.

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Fenyves Edit

MDK

Női akt

Miccarnok 1940 Tavaszi tárlat

Fenyves Edit

MDK

Női fej

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Benyves Edit

MDK

Arcképek olf.

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

MDK

Fenyves Edith: Áhitat, olf.

Nemzeti Szalon, 1936. ápr.
XI. Tavaszi Szalon

Fenyves Edith MIX

Vázlat

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállítás

Fenyves Edit

MOK

Tanulmányfej

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Fenyves Edit

Női akt, olf.

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c.kiáll.

Fenyves Edit

MDK

Falusi leány

Műcsarnok 1942-43 téli kiállitás

Fenyves Edith

MDK

Csavargó

Műcsarnok 1943 Tavaszi kiállitás

Fenyves Edit MDK

Falusi menyecske, olf.

Mücsarnok 1942 A magyar müvészetért c.kiáll.

Fenyves Edith

Alkotásával szerepelt a Képzőm.Térs. tav. tárlatán.

P.H.932.IV.24.

Penyves Edith

Fenyves Edit

Alkotása, a Műcsarnok tav. tárlatén.

M.932.IV.24.

Ferdyes Edit

Fenyves Edit

Szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

E.K.932.IV.24.

Tennyson Edit

Fenyves Edith

MDK

Akt, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállitás

Fenyves Edit

MDK

Ablakban

Mücsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Fenyves Edith, festö

Leány a korsóval. Olajf.
Önarckép. "

Mücsarnok. IV.Képzömüv.kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj.16-30. Kat. 17.1.

Fenyves Edith festőművész

"Hiszek egy Istenben..."

Magyar kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok.1934.

Fenyves Edit festőművész

Kislány a küszöbön

Ünnepi hangulat

"Nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Mücsarnok.

Fenyves Edith festőművész.

Vera

Mise előtt

Fiatal Művészek Kiállitása katalógusa 1933
Műcsarnok.

Fenyves Edith festőművész

Ami elmult ....

Fiatal Müvészek Kiállitása katalógusa 1933
Mücsarnok

Fenyves Edith festőművész

Pócsmegyeri kisleány

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok. 1934.

MDK

Fenyves Edith
műve:

Pócsmegyeri kisleány.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 41.l.

MDK

Fenyves Edith, festö

Tanulmányfej. Olajf.

Nemzeti Szalon. -Téli tárlat. 1932. dec. Kat.

Fenyves Edit

Pócsmegyeri kisleány

Mécsvirok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Fenyves Edit

MDK

Munka után

Műcsarnok 1939. téli tárlat

MDK

Fenyves Edith, festö

Nö zöldben. Olajf.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1932. szept. Kat.

MDK

Fenyves Edith

Fiatalok a Műcsarnokban. Művész-Élet 1953. 14-15.sz. 7.l.

MDK

Fenyves Edith

Kapuban, of.

Horthy jub. kiáll. Wien. 1939. dec. 21. 1.

MDK

Fenyves Edith

Ablaknál, of.

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec.
22. 1.

MDK

Fenyves Edith

Ablaknál, of.

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec.

22. 1.

MDK

Fenyves Edit

Női fej

Tavaszi Tárlat 1940 ápr.-máj. 9.1.
Mücs.

MDK

Fenyves Edit

Női akt.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 20.l.
Műcs.

Fenyves Edith MDK

Tanulmányfej

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

MDK

Fenyves Edith

Művével szerepelt a Műcsarnok 1934.évi téli tárlatán.

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934.Jan.13. 11.lap

MDK

Fenyves Edith

Vasárnapi pihenés, o.f.

" A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 1D.1.

MDK

Fenyves Edith

Művével résztvett a kiállításon.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállító művészek névsora. 25.lap

FENYVES EDITH

Öreg paraszt.
Vásárfia.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MD K

Fenyves Edit, festőm.

müve kiemelendő az olf.-k,vizf.-k, grafikák a anyagából.

Műcs.-Téli tárlat 1942.
Függetlenség. 1942. dec.6. 6.l.

MDK

Fenyves Edit-, festő.

7. Tanulmányfej.

48. Bőrsi ünneplőben.

Omike. - III. Képzőm. kiáll. - 1942. jan. - Tm.

MDK

Fenyves Edith

Mise előtt, of.

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.

9 l.

MDK

Fenyves Edith

Vera, of.

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.

9 l.

MDK

Fenyves Edith

Ami elmult..., of.

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.

8 l.

MDK

Fenyves Edith ,festő.

Szende Eszti arcképe of.-

Nemz. Szal.Müv. Egyes.- Magy. Arck.fest.Társ. repr. Arck.Kiáll. katal.- Bp.1935 okt. 5-2o.-ig.

MDK

Fenyves Edit

Fiu a mezőn

KMTárs. Téli tárl. 1938.

MDK

Ady-Kör Kiáll. 1946. dec.

MDK

Fenyves Edith

Női fej

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

17 1.

MDK

Fenyves Edith

Fekvő akt, olaj

XII. Tavaszi Szal. N.Szal. 1937. máj.

9 l.

MDK

Fenyves Edith, festö

Marika. Of.

Nemz.Szal. Repr. Kiáll. - Balló Ede emlékezetére.
Magy. Arcképfestök Társ. 1937.okt.9-24. Kat.

Fenyves Edith

Szinyei Társaság fiatal művészeinek kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Die drangvolle Stimme einer mutigen Naturalistin klingt aus den Frauenbildnissen der Edith *Fenyves* heraus.

Pester Lloyd. 934. IV. 1.

MDK

Fenyves Edith

Női fej

Kiskapunál, of.

OMIKE IV. kiáll. 1943. ápr.

Fenyves Edith

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

EK 1933. IV. 20.

Fenyves Edit

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

Ch. 1933. IV. 20.

Fenyves Edith

Szinyei M. Társaság tavaszi kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt

PH. 934.IV.1.

ám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

tal .....

.....*ért*

[redacted]

[redacted]

[redacted]*fizetendő.*

.....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

Fenyves Edit

Alkotásával szerepelt a fiatal művészek kiállitásán a Műcsarnokban.

M.933.IX.10.

Fenyves Edith

szerepelt a Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán.

EK 1933. IV. 16.

Fenyves Edit

Winkler László-val közösen elnyerte a Balló Ede alapítvány pályadíját.

MTI. 1933. V. 6.

Fenyves Edith

szerepelt a Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán.

Mo. 1933. IV. 16.

Fenyves Edit

szerepelt a Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán.

Ill. Fl. 1933. IV. 16.

Fenyves Edith

Szerepel a Műszaruk tél

Táraatán

Esti Kurir 1938 II. 9

MDK

Fenyves Edith,

Női fej.

Bp.Műcs.-OMKT. Nemz.Képzőművv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall. és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 17.1.

MDK

Fenyves Edith, festö

Pócsmegyeri kisleány.

"Hiszek egy Istenben...." 14.1.

Műcs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28.
Kat. 13.1. és 14.1.

MDK

Fenyves Edit, festö

Bözsike.

Mücs.-MKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.-III
Kat. 32.1.

MDK

Fenyves Edith, festö

Elsö cigaretta .

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.
Kat. 11.1.

Fenyves Edith
Tanulmányfej

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április.
21 l.

287. kép. *Vecsernyepalást, 1480 körül.*

MISERUHA KERESZTJE,

újabb vörös bársonyszöveten. — A domború hímzésen baldachinok alatt Krisztus és a két lator a kereszten, alattuk Mária és Szent János evangélista, lentebb Bűnbánó Magdolna térdel. A vízszintes keresztszárakban egy-egy térdelő angyal.
Mag. 138 cm.
Magyar munka, 1480 körül.
Szepességi templomból. A budapesti műkereskedelemből, 1937.
Lepold Katalógus 154. sz.

MISERUHA,

zövete arany alapon piros réteges bársony, nagy nanász-mintákkal. Firenze, XV. század. — Domború keresztjén Madonna Jézussal, a vízszintes keresztszárakban két angyallal, alatta Szent Katalin, majd Dorottya.
Mag. 131 cm.
Magyar munka, 1490 körül.
Először az 1609. évi leltárban.

Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya Bp. 1875—76., 190. l. — Dankó 99—100. l. (Képe XXXVIII. táblán.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ., XIV., 1880., 289—290. l. — Irodalom. Egyház-

MDK

Fenyves Edith

Fiatalok a Nemz.Szalonban. Esti Ujság 1937. jun. 16.

MDK

Fenyves Edith festő

/e.a./: A Szinyei Társaság Tavaszi Szalonja. Ujság. 1937. V.16.

Fenyves Ella

1 iparrajz.

9 hónap, jeles eredm.

Tanár György Kálmán

Iparrajziskola 1901.

Fenyves Sándor

grafikus

Kassák Lajos:

Egy emlékkiállítás

Új Idők

1945. dec. 1.

3 Kat. Manszvét Prot. Hilda	O görög 21. Tádé
HÉTFŐ **4** Kat. V. Róza Prot. Rozália	22. Zotik
KEDD **5** Kat. J. Lőrinc Prot. Viktor	23. Kallinik
SZERDA **6**	

MDK

Fenyves Sándor

Tamás Galéria. 1931. dec. 29.kiáll.

M.D.K.

Fenyves

Rab Gusztáv: "Rokonok és ismerősök" c.
könyv cimlapját tervezte.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. okt. 1o-16
IV. évf. 41. sz.

M.D.P.

Fenyves

Mollináry Gizella: "Betelt a föld hamisság-gal" c. könyvének cimlapját és Harsányi Zsolt: „Whisky szódával" c. könyvének cimlapját tervezte.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. dec. 19-25. IV. évf. 51. sz.

M.D.K.

Fenyves

Jean Giono: "Örömmel élni" c. könyvének és Illyés Gyula: "Kora tavasz" c. müvének cimlapját tervezte.
Repr.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. dec. 5-11. IV. évf. 49. sz. a lap hátsó boritólapján.

Fenyves Sándor

Bartók Béláról készült grafikája szerepelt a MUNKA folyóirat VIII. évf. 48. számában.

Kassák Lajos: Az izmusok története, Budapest, 1972

3/01

Fenyves Sándor

-nak a Munka c. folyóiratban megjelent grafikáit említi

Csaplár Ferenc: A Munka-kör képzőművészeti tevékenysége
Művtört. Ért. 1972. 2. sz. 124-132. l.

137.1.

Fenyves Sándor

Fenyves Sándor (1907–1944): festő és grafikus. Éveken át Párizsban élt. Elsősorban a könyvgrafika terén voltak sikerei.

Mihelyfi Ernő: Művészek, barátaim
Bp. Corvina 1977.

FENYVES, grafikus

Illyés Gyula munkáinak első kiadásai

GIONO, Jean: VALAKI A HEGYEKBŐL. /Un de Baumugnes/-Pán hat
got próbál/Prélude de Pan/-Ford: I. Gy. /Bp. 1940/
Révai, 203 l. 19 cm. -/Világsikerek/-Színes borító-
lap: Fenyves, 173. old

PÁL FERENC: -Illyés Gyula munkáinak első kiadásai 169. old

A Petőfi Irodalmi Múzeum Évkönyve, 9. Bp. 1971-72.

FENYVES, festő, grafikus

Illyés Gyula munkáinak első kiadásai
KORA TAVASZ, Regény. /Bp.1941/. Révai, 2. kötet: 221, 214 l.
19.cm. Szines boritó: Fenyves 170.old

PÁL FERENC: Illyés Gyula munkáinak első kiadásai
169.old

A Petőfi Irodalmi Muzeum Évkönyve, 9. Bp. 1971-72

Fenyves Sándor, grafikus

L.: Berény R.

Csaplár J.: „Ime a zene .... 355-356.

Élet és Tudomány, Bp. 1981. márc. 20. XXXVI/12

Fenyves Sándor grafikus

Magyar Csillag, 1944 III. 15.

IV. évf. 6. sz. 375. o.

Radnóti Miklós: Fenyves Sándor halálára.

KUT-UME 1932 nov.
(N. tel)

Csendélet, temp

Fényves Sándor

festő Műcsarnok

1933. nemz. képzm. kiáll.

162

Csendélet

Fenyves Sándor

grafikai emlék kiállítása

Bibliotheca-Officina.

1945. nov. 11.

Fővárosi Népmüvelési Központ.

Munkaterv. 1945 november.

VEREBELY

T.

VEREBELY
BAG VAR KIR. POSTA
42 I. -6.12
C

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Szépen Mur

1946. Új szerzem (1945) mall

karosszékben ülő nő

Férfi pipával tusz

Alkotás

1947 máre a művész
2 arca

Önarckép

Fenyves Sándor

festő

Art and Industry

(London) 1947 jún

Sz. (képek)

Műcs. kiáll. 1933 tól

Pipics 112. l.

A mulasztott órák és késések igazolása.

A mulasztás					A szülő vagy orvos igazolja
kezdete		vége		oka	Sajátkezű aláírás
hó	nap	hó	nap		

Fenyves Sándor
rajztanár

l.

Erődi-Bodnár

150 l.

Tvelkező a Bp szfi IV. ker.
Kozs. Tótvás J. reálisk
feváll. 75. évf. re

1931

NY MÚZEUM

1944 jan. 18
Hétfő
XXII. évf., 6. szám
Szerkesztőség: Budapest, V, Vilmos cs.-út 34
Telefon: 128-536

ESTI KURIR

FŐSZERKESZTŐ: RASSAY KÁROLY

20 fillér
Előfizetési árak: Egy hó 5.60, 3 hó 16.—P.
Kiadóhivatal: V. ker., Vilmos császár-út 34.
Tel.: 112-188, 125-405.

A HADI ÉS DIPLOMÁCIAI HELYZET ÁTTEKINTÉSE

Erős német állásokba ütköztek a támadó angolszász erők Légitámadás olasz városok ellen • Svédország nagy figyelemmel kíséri a lengyel-szovjet probléma alakulását • Ryti finn államelnök beszéde a háború súlyos megpróbáltatásairól

Kirovográd kiürítése után a német csapatok átvették a harci kezdeményezést a déli szakaszon

A Cserkaszitól délre húzódó kiürített német állásokat órák hosszáig lőtte a szovjet tüzérség — Kievtől délre megrövidített állásokban fogták fel a németek a szovjet erők rohamát — A krimi arcvonalon fokozódnak a szovjet támadási előkészületei

Berlin, január 10. *(Interinf.)* **A keleti arcvonal déli szakaszának súlypontján, Kirovográdnál és Berdicsevnél erősebb német páncélos tagozatok vették át a kezdeményezést Kirovográdtól délre, délnyugatra és északra is, miután Kirovográdot a német csapatok súlyos és elkeseredett utcai harcok után, éjnek idején kiürítették.**

E kezdeményezés alapvonalaként az *Ingul folyócska* északdéli vonala szolgált, amelyen át sugárirányú előretöréssel vegyes páncélos és páncélosgránátos harcicötelékek szálltak szembe *a szovjet támadó tömegeivel.*

A szovjet áttörési kísérleteit a várostól északra ugyanakkor hatásosan tudták keresztülhúzni és a szovjet harccsoportokat visszavetették.

Cserkasszitól délre a bolsevisták órákhosszat tartó erős pergőtüzet zúdítottak nagy tömegben összevont tüzérségi kötelékeikkel a német állásokra. Az állásokat azonban már előzőleg kiürítették, úgy hogy a bolsevisták a levegőbe lőttek.

Kievtől délre a német csapatok megrövidített állásaikban felfogták nagyobb szovjet erők többszörös előretöréseit.

Néhány jelentéktelen helyi betörésüket haladéktalanul elreteszelték és meghiúsították minden áttörési kísérletüket.

A Pogrebiscsenél tört hézagból déli irányban kíséreltek meg előretöréseket a bolsevista alakulatok, ezek azonban nem sikerültek.

Ugyanilyen balsiker várt a szovjet erőfeszítésekre is, hogy összevont kötelékekkel délnyugat és nyugat felé *Voronovica és Vinnica felé keresztültörjenek.* Itt, úgyszintén Berdicsevtől délre a bolsevisták vérvesztesége különösen nagy volt, azonkívül elvesztettek 14 páncélosukat.

A krimi arcvonal

Berlin, január 10.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti:

A krimi arcvonalon az elmúlt napokban fokozódott a Szovjet felderítő tevékenysége.

Kisebb szovjet előretöréseket német részről visszaverjek.

Ugyanakkor kísérletek történtek arra is, hogy a sötétség védelme alatt felderítő osztagokat tegyenek partra.

A tűztevékenység időnként igen heves volt. A Szovjet tüzérségi és aknavető tüzét a német ütegek a Szovjet lövegállásainak és csapatmozdulatainak lövetésével viszonozták.

Kerestől északkeletre a Szovjet igyekszik felfrissíteni kötelékeit s szintén fokozza felderítő és rohamvállalkozásait.

A légi tevékenység is fokozódik, már amennyire az időjárás megengedi. Német harci repülőgépek főleg *az ellenség partraszállási helyeit támadták.* Légiharcok során a németek három nap alatt 37 szovjetgépet lőttek le.

A félsziget déli részében húzódó Jalta-hegységben a németek nagyszabású tisztogatási akciót hajtottak végre a partizánok ellen.

Nem kevesebb mint *127 partizán rejtekhelyet* emeltek ki és két nagy *élelmezési, valamint lőszerraktárt* lepleztek le. Nagymennyiségű élelem és hadianyag került a németek kezére.

Heves szovjet támadások Recsicától nyugatra

Berlin, január 10.

(Német Távirati Iroda.) **A Recsicától nyugatra fekvő térségben január 8-án a bolsevisták heves tüzérségi tűz után erős gyalogsági kötelékekkel támadást kezdtek. A német csapatok kemény harcokban visszaszorították az előretörőket, a néhány betörést pedig elreteszelték.**

Légitámadás Róma és Fiume ellen

Milánó, január 10. **A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: A szombaton Róma ellen végerhajtott légitámadás a Garbatella nevű lakónegyedet sujtotta erősen. Ugyancsak szombaton Fiume ellen is légitámadást hajtottak végre a déli órákban.**

Mintegy hatvan bombát dobtak le a városra hatezer méter magasságból. A városi kórházat hat bomba találta és egyik épületét elpusztította. A város környékén a gyujtóbombák sok munkásházat borítottak lángba.

Ismét bombatalálat érte az aacheni dómot

Berlin, január 10.

Mint a Német Távirati Iroda értesül, néhány angol repülőgép január 9-re virradó éjszaka nyugatnémetországi helységek ellen intézett támadásai alkalmával ellalálta bombáival az aacheni dómot és több más templomot. *(MTI)*

Légitámadás San Remo és Lucca ellen

Róma, január 10.

(Német Távirati Iroda) **A római rádió jelentése szerint San Remo, az olasz Riviera ismert fürdőhelye, valamint a többezer éves történetéről, válogatott műkincseiről és egyedülálló építkezési módjáról híres Lucca toscanai város volt szombaton célpontja az angol-amerikai légierő újabb heves támadásainak. Luccában pótolhatatlan műértékek pusztultak el. A polgári lakosság mindkét helyen súlyos veszteségeket szenvedett.** *(MTI)*

Hétfőn kezdődik a kongresszus új ülésszaka

Washington, január 10.

(Bud. Tud.) Itteni politikai körökben *feszült érdeklődéssel tekintenek a kongresszus hétfőn kezdődő új ülésszaka elé.*

A mostani ülésszak a 78. az Egyesült Államok történetében. Általában azt hiszik, hogy a novemberi választás már előreveti majd árnyékát és ezért különös érdeklődéssel várják az elnök üzenetét, amelyet Roosevelt talán személyesen terjeszt a kongresszus elé.

Azt hiszik, hogy az elnök *a belső front surlódásaival fog foglalkozni, különösen az ipari munkásság sztrájkkal való fenyegetésével.*

Az Army and Navy Journal annak a véleménynek ad kifejezést, hogy Roosevelt elnök munkaszolgálati törvényt jelent majd be.

A többi probléma, amit az elnök üzenetében előreláthatóan felemlít és amelyekkel a kongresszus vitájában foglalkozni fog, a tengerentúl lévő amerikai katonák szavazati joga, az élelmiszerárak rögzítése, az árellenőrzés kérdése, új adózási törvény és háború utáni kérdések. Az utóbbiak között szerepel majd az Egyesült Államok részesedése az egyesült nemzetek segélynyujtási és újjáépítési bizottságainak munkálataiban.

„Borzalmas hegyiharcokat" jelent a délolasz hadszíntérről a szövetséges főhadiszállás

Algir, január 10.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: *A szövetséges főhadiszállásra érkezett vasárnapi haditudósítások, borzalmas hegyiharcokról» számolnak be és azt hangoztatják, hogy a délolasz hadszíntéren a harcok kezdete óta még nem tombolt ilyen elkeseredéssel a küzdelem. A német csapatok rendkivül erős állásokat foglaltak el Cassinónál. Az 5. USA hadsereg offenzivája a nyugatolaszországi hegyvonulatok vidékén mindössze 16 kilométer széles arcvonalra terjed ki. A harcok minden terhét a gyalogság viseli és a tüzérség nem tud hozzáférközni a beépített német állásokhoz.*

Nápoly, január 10.

(Bud. Tud.) **Clark tábornok főhadiszállásáról jelentik, hogy az 5. hadsereg csapatai a sanvittorei út mindkét oldalán néhány magaslati állást foglaltak el.**

Mindazonáltal rá kell mutatni arra, hogy *az amerikaiak a fele utat sem tették meg San Vittore és Cassino között.*

A Rómába vezető utat az amerikai csapatok elérték, azonban az országút mindkét oldalát hófedte hegyek szegélyezik, amelyeken a németek kiválóan megerősített állásokat építettek ki.

Ezekből az állásokból állandóan tűz alatt tartják az országutat, úgy hogy az amerikaiak magán az országúton nem vethetnek harcba nagyobb kötelékeket. Különösen San Giusto körül erős német állások védik a Cassino felé vezető utat. A harc rendkívül fáradságos és elkeseredett s ezért nem lehet számítani arra, hogy a szövetségesek hamarosan jelentősebb sikert érnek el.

CIANO GRÓF PERE

Zürich, január 10.

Rómából jelenti a Svájci Távirati Iroda: Veronában szombaton délelőtt kezdődött meg Ciano gróf volt külügyminiszter pere. Az esküdtek kizárólag a fasiszta párthoz hü maradt párttagok. Nagyon nehéz részleteket megtudni a Ciano gróf elleni vádról, valamint a vádlottak védekezéséről. Azt hiszik, hogy a tárgyalás rövid tartamú lesz.

Ciano grófhoz közel álló körökből a következőkről értesülnek:

A vádlott tagadja, hogy meg akarta buktatni a fasiszta kormányzatot. Remélte, hogy oly megoldást talál, amely biztosítja a hadviselésnek minden olasz részéről való támogatását.

Az olasz sajtó még nem adott ki semmiféle jelentést a per megkezdéséről. *(MTK)*

Ryti finn államelnök beszéde

Helsinki, január 10.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Ryti finn államelnök vasárnap délután beszédet mondott a nemzeti segélyakció gyülésén.

— Védelmi háborúnk, melyet tovább folytatunk, súlyos veszteségekkel, szenvedésekkel és terhekkel sujtja népünket — mondotta az elnök.

— A háború nehéz nyomása és súlyos megpróbáltatásai azonban csak megacélozták és erősítették a finn népet. Népünk világosan felismerte, hogy semmi ár sem túl magas az önállóságért és *szabadságért.*

A továbbiakban az elnök utalt arra, hogy a háború közvetlen következményeit a legjobban a hadiözvegyek s hadiárvák, a hadirokkantak és családtagjaik, a veszélyeztetett arcvonalakon harcoló katonák, a városokból és falvakból eltávolított lakosság, valamint a bombatámadások áldozatai sínylették meg.

A felelősséget értük az államhatalom akarja viselni. Az állami segélyakciót az elmult évben fokozták ugyan, ez egymagában véve azonban nem elegendő. Az állam segítsége különben sem lehet mindig olyan gyors és rugalmas, mint ahogyan lennie kellene. Ezért más segítségre is szükség van.

Hálával gondol a finn nép arra a nagyszabású külföldi segítségre, amelyben főleg a kiürített területek lakossága részesült a téli háború napjaiban és a két háború közötti béke idején.

A külföldi segítség, így különösen *a skandináv szomszédállamok* részéről, később is kifejezésre juttatta az igazi testvériség szellemét a súlyos háborús megpróbáltatásoknak kitett finn nép irányában. Azóta is jö segítség, így főleg a finn hadirokkantak és hadiárvák részére.

Ez a segítség azonban mindig összezsugorodik.

Ezért van most szükség becsületes *belső segítségre.* Az önkéntes segélyakció az elmult két évben több mint 220 millió finn márkát hozott évenként, ami azt mutatja, hogy a finn nép tudja, mi a kötelessége azok irányában, akiket a legerősebben sujtott a közös védelmi harc. Ebből a szempontból a nemzeti segélyakció a belső arcvonal megerősítésére alkalmas eszköznek bizonyult s a jövőben is pótolhatatlan marad.

A szövetségesek új vezérkari főnöke

Az *angol hirszolgálat* washingtoni jelentése szerint a hadügyminisztérium közölte, hogy *Walter Bedell Smith* vezérőrnagyot *Eisenhower* tábornok, *a szövetségesek főparancsnoka mellé vezérkari főnöknek nevezték ki.*

Smith eddig a *földközitengeri szövetséges erők* vezérkari főnöke volt.

A moszkvai rádió közölte a „Lengyel Hazafiak Uniójának" nyilatkozatát

Moszkva, január 10. A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: A moszkvai rádió vasárnapra virradóra lengyelnyelvű hírszolgálatában közölte az úgynevezett „Szovjetoroszországi Lengyel Hazafiak Uniójának" nyilatkozatát. A nyilatkozat közvetlen kapcsolatban áll az utóbbi napokban Lengyelország újjáépítéséről megjelent számos megnyilatkozással.

A „Lengyel Hazafiak Uniójának" szóvivője a londoni lengyel emigráns kormány nyilatkozatára célozva kijelentette, hogy *az unió demokrata és parlamentáris Lengyelország létesítését óhajtja.* A lengyel csapatok sokkal jobban tudják, mint *„ezek a londoni professzionátus politikusok"*, hogy *Lengyelországot a fehéroroszokkal, ukránokkal és csehekkel való testvéri együttműködéssel kell ismét felépíteni.*

A szovjetsajtó nem említi a lengyel követeléseket

Moszkva, január 10.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti:

A szovjetsajtó egyáltalán nem vett tudomást az emigráns lengyel kormány mult szerdai minisztertanácsi határozatáról, amelyet erra a szovjetjelentésre hozott, hogy a volt lengyel határt átlépték.

Moszkvában semmiféle kommentárt sem fűznek eddig ehhez a lengyel határozathoz.

A lengyel emigránskormány határozata azt a várakozást fejezte ki, hogy a lengyel nemzetnek teljes igazságot és jóvátételt szolgáltatnak. A határozat nyomatékosan ellenezett minden erőszakos megoldást, amely a lengyel kívánságokkal ellentétes volna. Hangsúlyozta, hogy ilyen erőszakos megoldást sohasem ismerne el.

Svéd lapok Moszkva magatartásáról

Stockholm, január 10.

(Német Távirati Iroda.) A Nya Dagligt Allehanda aggasztónak tartja Moszkva magatartását a lengyel emigráns bizottsággal való vitájában, valamint a Baltikummal kapcsolatban.

A lap megállapítja, hogy Moszkvának ez a magatartása nyugtalanító Svédországra nézve is.

A svédek úgy látják, hogy a teheráni nyilatkozatban kifejezésre jutott a nagyhatalmaknak az a közös akarata, hogy *a világ rendjét az összes népek önkéntes együttműködésén építsék fel.* A *Pravda* legutóbbi cikke után, amely a *Kreml* hivatalos állásfoglalásának tekintendő, *a dolgok azonban egészen másképp állanak.*

Abból az elvből, hogy valamely nagyhatalom egyoldalúan dönthet el egy területi kérdést, semmi jót sem lehet következtetni a jövendő nemzetközi együttműködés szempontjából.

Amikor a *Pravda* kijelenti, hogy *a Szovjet angolszász beavatkozás nélkül fogja megoldani a keleteurópai problémákat,* ez nagyon is az érdekterületek politikájára emlékeztet. Már pedig Svédország semmi esetre sem fogadhatja el az érdekterületek elvét *(MTI.)*

Stockholm, január 10.

(Német Távirati Iroda.) A *Svenska Dagbladet* a lengyel kérdésről azt írja, hogy *a lengyelek segélykiáltásai mind a Szovjet-Unió szomszédos államai, mind az északi államok számára baljóslatúak.*

Úgylátszik, hogy Moszkva keleteurópai tisztán politikai helyzetét tovább akarja kiterjeszteni nyugat felé.

Moszkvának talán semmi kifogása sem lenne az ellen, ha az Egyesült Államokban ismét az elszigetelődés politikája kerekednék felül. A lap felveti a kérdést, hogy vajjon Lengyelországot keleti területeinek elvesztéséért Kelet-Poroszországra, Pomeránia és Szilézia tartományokra vonatkozó bizonytalan ígéretekkel kívánják-e kárpótolni, amiáltal *Lengyelország és Németország viszonyát mindörökre elmérgesítenék.* Minden esetben a Szovjet-Unió uralkodna és irányítana a jövő Európájában. (MTI)

Svédországban nagy figyelemmel kísérik a lengyel-szovjet viszályt

Stockholm, január 10.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti:

Svédországban igen nagy figyelemmel kísérik a lengyel-szovjet viszály körüli vitákat, mint általában az összes keleteurópai kérdéseket.

Noha Svédországban egyáltalán nem óhajtják azonosítani magukat a lengyel emigránskormány magatartásával, vagy politikájával, a nyugati hatalmak állásfoglalása mégis nagy bizalmatlanságot ébresztett. A konzervatív Svenska Dagbladed a lengyel—szovjet viszállyal foglalkozó cikke végén a következőket írja: «Az Oroszországgal szomszédos népek számára és számunkra, északeurópai államok számára is ezek az ellentétek vésztjóslóak és azt a benyomást keltik, hogy nyugaton a keleteurópai kérdéseket a zöld asztal mellől nézik, nem pedig a hamisítatlan valóság szempontjából.

Magábanvéve érthető, hogy Washingtonból és Londonból hivatalosan semmit sem közölnek, mivel az invázióra való nagy előkészületeket nem akarják zavarni, hogy a világháború első menetét megnyerjék.

Úgy látszik azonban, hogy ugyanakkor *Moszkva arra törekszik, hogy politikai helyzetét Keleteurópában megerősítse.* Talán azt akarják — kérdi a lap, hogy Lengyelországot keleti területeinek elvesztéséért Keletporoszország és Szilézia odacsatolásával kárpótolják és ezáltal örökre megmérgezzék a lengyel—német viszonyt? Mindkét esetben Oroszország uralkodna Európában és egyenetlenkedést hintene szét.

Egyiptom első követe elutazott Moszkvába

Ankara, január 10.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: *Az egyiptomi kormány első moszkvai követe,* Kerim *Abdul Rahim,* aki eddig Ankarában képviselte kormányát, hétfőn Moszkvába utazott, hogy átvegye új hivatalát. A moszkvai egyiptomi követség rajta kívül két titkárból áll, akik már *a szovjet fővárosban tartózkodnak.*

A Szovjetunió kairói követségének létszáma ezzel szemben 93 fő.

A Szovjet ezenkívül rövidesen konzulátust is akar nyitni Alexandriában és Port Szaidban.

Orosz lap támadása az amerikai szakszervezetek ellen

Moszkva, január 10.

(Bud. Tud.) *A Háború és a munkásosztály című lap legujabb számában hevesen támadja az American Federation of Labourt és azt írja, hogy a szervezet vezetői reakciós beállítottságuknál fogva akadályozzák a szakszervezetek nemzetközi együttműködését. A reakciós magatartásukat azzal leplezik, hogy álszenteskedő nyilatkozatokban fejezik ki a vörös hadsereg iránti csodálatukat.*

LEY NYILATKOZATA

Berlin, január 10.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: A Völkischer Beobachter hétfőn kivonatot közöl egy új könyvből, amely a legközelebbi napokban jelenik meg a német könyvpiacon. A könyvet a német munkafront vezére, Robert *Ley* dr. írta. Az első fejezetben Ley dr. a többek között a következőket mondja:

— *Soha még nagyobb optimista nem voltam, mint ma.* Az összes körülmények mérlegelése alapján mélyen meg vagyok győződve arról, hogy *most már úgy német, mint ellenséges részről olyan események következtek be, amelyek biztosítják a német győzelmet.* Mostanában minden héten területről területre járok és mindjobban meggyőződöm *a német emberek állhatatosságáról.* Úgy ismerem a német népet, mint talán kevesen közülünk. Éppen ezért teljes bizonyossággal állítom mindazt, amit előbb mondottam.

A légiháborúval és annak kihatásaival kapcsolatban Ley dr. elismeri ugyan, hogy ezek a támadások igen súlyosan érintik a német népet, mindjárt megállapítja azonban azt is, hogy a németek magatartása kifogástalanul szilárd és bátor.

— *Ha majd eljönnek a megtorlás napjai* — és el fognak jönni —, akkor majd kiderül, hogy melyik a szívósabb a két nép közül: *a közmondásszerűen szívós angol nép,* vagy pedig az ifjú, tudatára ébredt és ereje teljében lévő nemzetiszocialista német nép.

Moratórium két olasz tartományban

Róma, január 10.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Az olasz kormány Frosinone és Littoria tartományokban moratóriumot rendelt el *az ottani pénzügyi nehézségekre való tekintettel.*

A HARCTEREK ÉS A KÜLPOLITIKA ESEMÉNYEI

Ismeretes a Budapesti Tudósítónak az a stockholmi jelentése, amely szerint a svéd lapok *berlini* tudósítói elmondják, hogy *a birodalmi fővárosban a feszültség a legmagasabb fokra hágott.* Katonai és politikai körökben *már ezen a héten fontos eseményeket várnak.* A *Stockholms Tidningen* berlini tudósítója azt jelenti lapjának, hogy *egy magasrangú német köztisztviselő* — nyilvánvalóan *felsőbb jóváhagyással* — a következő nyilatkozatot tette: *A nyugatról fenyegető invázió valóban komoly.*

Lehetséges, hogy *Németország lemond bizonyos területekről,* hogy nagyobb erővel folytathassa *védelmi háborúját* a védelmi erők összpontosítása révén. Egy második és harmadik arcvonal elhárításának előkészületei miatt Nyugatnémetországban 100 hadosztályt kell készenlétben tartani. *Ezuttal nincsen szó idegháborúról, mert a német felderítő repülők fényképfelvételeinek alapján megállapították, hogy óriási vállalkozás készül.*

Ez a veszedelem bizonyos mértékben *befolyásolja a németek helyzetét a keleti fronton.* Az invázió veszedelme miatt *Nyugat-Ukrajna védelme megnehezült* — hangzik a továbbiakban a magasrangú német köztisztviselő nyilatkozata. — Ezidőszerint a keleti arcvonalon nem vethetők harcba nagyobb tartalékok. *A keleti arcvonal eseményei azonban jelenleg csupán másodrangú fontossággal bírnak.*

•

Ezzel a nyilatkozattal egyidejűleg a Magyar Távirati Iroda egy jelentést közöl *Berlinből,* amely szerint berlini illetékes katonai és politikai körök szó szerint a következőket szögezték le: *„A keleti küzdelem a döntésért folyik, de ez a döntés nem csupán a keleti háború, hanem egész Európa sorsát pecsételi meg.* Ezzel az offenzívával szemben *minden más hadszíntér jelentősége eltörpül,* még a sokat emlegetett angolszász offenzivát sem véve ki."

•

A NEMZETKÖZI SAJTÓ TUDÓSÍTÓ egyik jelentése ugyancsak a keleti arcvonal helyzetével foglalkozik és idézi berlini katonai körök véleményét. Eszerint a keleti arcvonalon folyó szovjet támadások most már általános offenzíva jellegét öltötték. Az offenzívát a Szovjet rendkívüli erőfeszítésének tekintik Berlinben, ennek célja a keleti német arcvonal szétzúzása. Ha egyszer köztudomású lesz, hogy a Szovjet milyen óriási erejű csapatokat és hadianyagmennyiséget vetett ebbe az offenzívába, kétségkívül csodálkozik majd mindenki, hogy a Szovjet még mindig milyen erőfeszítésekre volt képes — mondják az említett német vezető katonai körök.

Erre vonatkozik a Nemzetközi Sajtó Tudósító tolmácsolásában megjelent német katonai nyilatkozat, amely a világ csodálkozását helyezi kilátásba a Szovjet erőfeszítéseinek eljövendő megismerése pillanatában. De erre vonatkozik Göring birodalmi marsallnak az a nyilatkozata is, amelyet egyik ismeretes beszédében mondott a Szovjet-Unió katonai felkészültségéről, megállapítván, hogy Moszkva a finn háború idején és a német-szovjet háború kezdeti stádiumában példátlan félrevezetési manőverrel játszotta ki a világ éberségét.

•

A BRIT HÍRSZOLGÁLAT a napokban jelentette, hogy 1941 óta egy magasrangú angol tisztnek találmányával kísérleteztek. A találmány egy újfajta, úgynevezett rakétarepülőgép, amelynek nincs propellere, ehelyett a gépet a szárnyak alatt elhelyezett szerkezeten lévő sűrített levegővel és különféle robbanó légvegyülékekkel hajtják. A gép hihetetlen sebességet ér el, állítólag 1000—1200 kilométer az óránkénti sebessége.

•

Mint a Nemzetközi Sajtó Tudósító jelentette, berlini katonai körökben állásfoglalás nélkül vették tudomásul azokat az angol sajtóhangokat, amelyek szerint a Csatorna partvidéke, főleg pedig a Calais-szoros környéke ellen intézett különleges angolszász légitámadások az ottani megtorló német előkészületek ellen irányulnak. Lehetséges, — mondották német katonai körökben, — hogy az angolok és amerikaiak az állandóan támadott területeken német megtorló-fegyvert gyanítanak. Német részről éppoly kevéssé nyilatkoznak arról, hogy van-e az említett területeken ilyen fegyver, mint ahogy általában semmi közelebbit nem mondhatnak jelenleg a megtorlásra vonatkozó előkészületek állásáról. Berlinben tudomással bírnak arról, hogy Michael Lyarson híradása megfelel a valóságnak, amely szerint Angliában speciális kutató-bizottságot létesítettek, amely a német titkos fegyverek hatását vizsgálja azokon a bombavetőkön, amelyek súlyos sérülésekkel érkeznek vissza támaszpontjaikra. A vizsgálóbizottság tagjai alaposan átvizsgálják a repülőgépek sérüléseit, hogy azok hogyan és milyen újszerű fegyverek behatása következtében keletkeztek.

•

A *Magyar Távirati Iroda* közli illetékes német köröknek érdekes kommentárját *Montgomery* tábornok egyik nyilatkozatával kapcsolatban. Montgomery Angliába való érkezésekor mondott üdvözlő beszédében többek között azt a kijelentést tette, hogy *ezt a háborút voltaképpen nem az anyagfölény, hanem a katonák lelki készsége dönti el.* Nem az irott parancsok teszik a katonákat képessé a legnagyobb teljesítményekre, hanem a személyes érintkezés, amelyet a parancsnokok katonáikkal fenntartanak.

Az említett német katonai körök Montgomery ezen nyilatkozatával kapcsolatban arra mutatnak rá, hogy *ugyanez a német felfogás is.* Fiatal német tábornokok a háború első napja óta csapataik élén saját szemeikkel tekintve át a helyzetet, irányították a hadműveleteket. Ezzel olyan eredményeket értek el, amelyekből *Németország ma, a védekezés időszakában,* erőt tud meríteni. A légi fegyvernemnél, a haditengerészetnél is ugyanaz a helyzet, mint a szárazföldi hadseregben.

A német véderő mindhárom része vezető tábornokokat és tengernagyokat vesztett nagy számban, ami világosan bizonyítja, hogy a két ellenséges táborban milyen alapvető felfogásbeli különbségek vannak.

Montogomery terve tehát az, hogy az angol hadseregben is hasonló állapot következzék be. A katonáknak a vezetőkbe vetett hite és irántuk megnyilvánuló szeretete *hegyeket képes megmozgatni. Montgomery ezt elsőnek ismerte fel az angolok közül* — hangzik a *Magyar Távirati Iroda* által ismertetett német katonai nyilatkozat.

Fenyves Jenő és neje sz. Klein Erzsébet, mint szülei, távollevő Fenyves György testvére, Fenyves Györgyné sz. Spitzer Éva sógornője megtört szívvel siratják

Fenyves Sándor

festőművész, okl. középiskolai tanár

hosszú szenvedés után 37-ik életévében történt elhúnytát.
Földi maradványainak elhantolása f. hó 12-én délelőtt ½12 órakor lesz a székesfehérvári Feltámadás (Csutora) temető kápolnájából.
Engesztelő szentmiseáldozat 12-én reggel 8 órakor a Felsővárosi Szt. Sebestyén r. kat. plébánia templomban.
Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Lusztig Jenő a maga, leányai: Marion és Trudi, unokája Bálint, valamint vejei: dr. Surányi Gyula és Victor Lajos nevében mély fájdalommal jelenti, hogy hűséges élettársa,

Lusztig Jenőné

rövid, de súlyos szenvedés után f. hó 7-én elhúnyt.
A megboldogultat lényéhez illő csendben temettük el a farkasréti temetőben.
Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Hoffmann János férje, távol levő fia Pál, Gänczler Imréné Mády, Ági és Erzsi leányai, Gänczler Imre veje, Deutsch Ernő és Dán Artur testvérei és az egész rokonság nevében porig sujtva tudatják, hogy a legeszményibb feleség, legönfeláldozóbb anya, anyós és rokon,

Hoffmann Jánosné

szül. Deutsch Ilona

f. hó 9-én, életének 64., boldog házasságának 42. évében elhúnyt.
E hó 11-én d. u. 3 órakor a szegedi izr. temetőben helyezzük örök nyugalomra.
Minden külön értesítés helyett.

ÚJBÓL MEGINDULT A SVÉD HAJÓFORGALOM DÉLAMERIKA FELÉ

Stockholm, január 10.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: *Most indult el az első svéd hajó Délamerika felé,* amióta mult év őszén *zár alá helyezték a hajókaravánforgalmat* — jelenti a *Stockholms Tidningen* göteborgi tudósítója.

Kedden írják alá az új német-svéd kereskedelmi szerződést, amely ismét lehetővé teszi ezt a hajókaravánforgalmat.

Svéd kereskedelmi körökben nagy örömmel üdvözlik ezt a szerződést, miután *Délamerika a jelenlegi viszonyok között vezető szerepet játszhat Svédország ellátásában.*

A FINN HADIGAZDÁLKODÁS vezetője a finn hadiipari vállalkozókhoz és a vállalatoknál alkalmazott munkásokhoz felhívást intézett s kijelentette, hogy Finnország hadigazdálkodása a mult gazdasági évben az ott foglalkoztatott erők legnagyobb megfeszítésével végrehajtotta termelési programját s ez nemcsak az arcvonalat elégítette ki, hanem ezen túlmenően jelentős tartalékot biztosított a jövő számára is.

Kósa János:

Thomas Mann a humanista

Kósa János tanulmánya érzékelhetően emberi közelségbe hozza a porosz írófejedelem alakját, azt az alakot, amely emigrációja révén politikailag is a második világháború érdeklődésének kereszttüzébe került és talán irodalmi súlyával is vetekedő politikai súlyt kapott. A tisztán irodalomtörténeti síkra vetített életrajz lépésről-lépésre haladva kimutatja, hogyan lett Thomas Mann Európa első humanistája — ami egyben minden érvnél ékesebben megmagyarázza a hitleri Németországból való emigrációját is.

A sok új és érdekes nézőpont alapján készült tanulmány a Dante Uj Könyvtár sorozatában jelent meg, *Geleji* Dezső „Tito és az új Jugoszlávia", valamint *Rabinovszki* Máriusz „Művészet és válság" című köteteivel együtt. **L. M.**

Időjárásjelentés

Budapesten csütörtökön délben a hőmérséklet 6 fok Celsius, a tengerszintre átszámított légnyomás 762 mm, erősen süllyedő irányzatú.

Várható időjárás péntek estig: Élénkebb déli-délnyugati, később erős északnyugati szél. Éjjel köd és átvonuló eső, pénteken szakadozott felhőzet, helyenként még futózáporok. Az éjjeli lehűlés gyengül, a nappali hőmérséklet kissé csökken (MTI)

Új nagy fényképkiállítás a Szépművészeti Múzeumban. A Magyar-Szovjet Művelődési Társaság a Szépművészeti Múzeum termeiben nagyszabású képkiállítást rendez *„Igy él a Szovjetúnió"* címmel. A kiállítás ünnepélyes megnyitása november 10-én délben fél 12 órakor lesz.

Orvosi hír. Dr *Licskó* Andor rendelését újból megkezdte, szombat kivételével 3—5-ig. József-körút 52—56. ½ em. 9.

Dr *Györffy* Iván egyetemi tanársegéd ismét rendel d. u. 3—4. Baross-u. Női klinika.

Fenyves Sándor emlékkiállítása november 10-én, szombaton délután 4 órakor nyilik meg a Bibliotheca-Officina Andrássy-út 47. szám alatti helyiségében.

A Balkáni Bizottság újjáalakuló közgyűlése *Auer* Pál országgyűlési képviselőt választotta ügyvezető-elnökké. *Kárász* Artur, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, ezután a balkáni országok szerepéről a magyar külkereskedelemben tartott előadást. Társelnök társai: *Balkányi* Kálmán, dr *Némethy* Károly és *Baross* György tartottak még a Balkáni Bizottság feladatkörét ismertető előadásokat.

A Magyar Keskenyfilm Szövetség (Reáltanoda-utca 13-15) előadótermében pénteken délután 5 órai kezdettel bemutatják „Egy nap az újvilágban" című és „Egy gyermek elindul" című kitűnő filmeket.

Megnyilt a táviróforgalom Romániával. A magyar kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter most megjelent új rendelete közli, hogy megnyilt a táviróforgalom Romániával. Küldhetők állami táviratok, közönséges és sürgős magántáviratok és hirlapi táviratok, amelyeket azonban angol, francia, vagy orosz nyelven kell megfogalmazni. Közönséges távirat szódíja 0.17, a hirlaptávirat szódíja 0.085 arany frank.

Halálozás. Távollévő Édesapja *László* Mihály, *László* Mihályné mint szülők, valamint *László* György testvér a sors borzalmas csapásától összetörve tudatják, hogy imádott kincsüket, *László* Endre orvostanhallgatót 23 éves korában a nyilas banditák 1944 dec. 4-én hazája iránt teljesített kötelessége közben meggyilkolták. Örökké siratunk. November 7-én csendben eltemettük. Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Hirschler Elemér és felesége szül. Mandelbaum Janka mint szülők, deportálásban lévő két huga Juci és Edit összetört szívvel, kimondhatatlan fájdalommal tudatják, hogy egyetlen fiuk, testvér, sógor, rokon, barát és munkatársai, a becsület, a jóság mintaképe,

Hirschler István

a Singer Adolf üzletikönyvgyár cégvezetője

élete tavaszán, 25-ik évében tragikus hirtelenséggel e hó 3-án elhunyt.

Temetése pénteken, 9-én d. e. ½11 órakor a rákoskeresztúri izr. temetőben fog megtartatni. Emlékét örökké őrizzük.

Rendőrségi hírek

A politikai rendőrségről a népügyészségre vitték át *Gyulasy* Jenő volt nyilas pártszolgálatost, aki résztvett több zsidókísérésben, majd a gettó őrizetével lett megbízva. Egy ízben egy gettó-látogatóba belelőtt úgy, hogy a szerencsétlen asszony félkarját elvesztette.

●

A Teréz-körút 47. számú házban lévő lakásán két revolverlövéssel meggyilkolt dr *Löwy* Elemér nőorvos ügyében érdekes fordulat állott be, amennyiben megkerült az áldozat karjáról eltünt arany karóra, amelyet a gyilkos közvetlenül a tett elkövetése után egyik körúti ékszerésznél értékesített háromszázezer pengőért. A nyomozás szerint a gyilkos minden valószínűség szerint *Török* István 29 éves MÁV órabéres, aki ellen a rendőrség most körözést adott ki.

●

A pesterzsébeti aluljárónál csütörtökön hajnalban egy MÁV-mozdony összeütközött egy gépszerelvénnyel. Az utasok közül *Feith* György meghalt, hárman megsebesültek.

●

Beszámoltunk arról, hogy a váciutcai Breitner szűcsüzletből egy férfi elrabolt egy többmilliópengős bundát, valamint egy ezüstrókát. A rablást megelőzően egy fiatal nő alkudozott a bundára. Az illető nő — a nyomozás szerint — összeköttetésben állott a rablóval. Az ismeretlen nő személyleírása 30 év körüli, 158 cm magas, molett, gömbölyűarcú, símára fésült, barna hajú, világosbarna színű teveszőrkabátot viselt, bedolgozott övvel, méregzöld selyemsállal és zöld sapkával. A balkéz gyűrűsujján korállköves gyűrűt és karikagyűrűt viselt. A károsult szűcs a nyomravezetőnek *egymillió pengő* jutalmat tűzött ki.

A napilapok új ára

A Lapkiadók Szövetsége legutóbb tartott ülésén foglalkozott a napisajtó ármegállapításával. Előző ülésén az egyensuly helyreállítása érdekében a napilapok árának 50 pengőre való emelését határozta el. Közben történt meg a munkabérek és fizetések újabb 100%-os emelése, ami természetesen a napilapokra is újabb 100%-os terheket ró. Ennek következtében *a napilapok árát f. hó 11-étől, vasárnaptól kezdve 100 pengőben állapította meg.*

Egyhavi előfizetés díja 2500 pengő. **Lapkiadók Szövetsége.**

Megalakítják a diákság önkormányzati szervét

Az illetékes tanügyi hatóságok elhatározták iskolabizottságok szervezését, amelyek a diákság önkormányzati szervének feladatát töltenék be. Miután még legalább 1—2 csonka tanévvel kénytelenek az iskolák megküzdeni, fokozottan érzik annak szükségességét, hogy a diákifjúságot lelkileg is visszavezessék az iskolához. Ez csak úgy történhetik, ha a tanulók előtt is nyilvánvalóvá lesz, hogy az iskola az övék. Az iskolabizottság előmozdítaná azoknak a készségeknek a kifejlődését, melyek a tanulót az életben képessé teszik arra, hogy igazán demokratikus állampolgárrá váljék.

A Rádió műsora

7: H. **7.15:** Reggeli zene. **8:** Pesti színházi levél és filmszemle. **8.15:** Hanglemezek. **9:** Vonószenekar. **10:** H. **10.15:** Üzenetek az őszi vásárról. **12:** H **12.15:** Tallér Gyula jazz-zongoraszámai. **12.40:** Előadás. **13:** Szalonzenekar. **13.45:** Rendeletek **14:** H. **14.10:** A Vöröskereszt. **14.20:** Üzenetek az őszi vásárról. **16:** H. **16.10:** Pécsi Sebestyén orgonál. **16.45:** Szakszervezeti tanácsadó. **17:** Világhiradó. **17.10:** Ifjusági rádió. **17.30:** C. Franck: Szimfónikus változatok. **17.50:** Sport. **18:** H. **18.05:** A Vöröskereszt. **18.15:** A rádiózenekar. **19:** Zenés visszaemlékezés egy régi badacsonyi szüretre. **20:** H. sport. **20.20:** Jazzegyüttes. **21.05:** A Vöröskereszt. **21.15:** Sibelius: II. szimfónia. **22:** H. **22.15:** Könnyű zene. **23:** H. orosz, angol és francia nyelven. **23.30:** Chopin prelüdök és etüdök.

Házasság. *Heller* János és *Gárdi* Magdolna házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

SÍRKŐAVATÁS.

Értesítjük mindazokat, akik drága jó férjemet, ill. Édesapánkat ismerték és szerették, hogy

Sidlauer Ignác

sírkőavatását f. hó 11-én, vasárnap d. e. 11 órakor tartjuk a rákoskeresztúri izr. temetőben. (22. parc., 46. sor, 26 sír.)

Gazdasági hírek

Szilárd a tőzsde

A csütörtöki értéktőzsdén a bányapapirok piacát kivéve ismét a kereslet volt túlsúlyban, úgyhogy túlmagas pénzajánlatok miatt a legtöbb jegyzést fel kellett függeszteni. A kötések a következők voltak: Bauxit 146.000—143.000, Kohó 3450, MÁK 85.500, Salgó 4400, Rima 23.000, Trust 13.500, Magyar Cukor 99.000. Felfüggesztések pénzárfolyamon: Első Magyar Általános Biztosító 106.000, Foncière 12.600, Goldberger 24.500, Pamut 19.500, Szegedi Kender 79.000, Fegyver 9900, Nasici 60.000, Délcukor 26.300, Izzó 97.000, Dreher 120.000, Gschwindt 260.000, Kőbányai Polgári Sör 132.000, Magyar Ruggyantaárugyár 19.400, Aszfalt 2850 áru. Nagybátonyi 7850 pénz. A hetipénz kamatlábánál lényegesebb változás nem volt.

Drágulás a szőrmepiacon

Hosszú ideig elhanyagoltak voltak a prémárak. Bár erre a cikkre az évszakok változása kevesebb hatással van, mint azt általában hiszik és a kereslet nem okvetlenül a téli időjárás küszöbén szokott jelentkezni, ez alkalommal a vásárlások megélénkülése éppen erre az időpontra esett. Nemcsak az olcsó prémek árai emelkedtek lényegesen, hanem megdrágultak a nemes és drága prémfajták is, amelyeknek ára azonban még mindig nem közelíti meg a külföldön jegyzett árakat, ami érthetővé teszi, hogy a vevők között nagy számban vannak külföldiek is. Rendkívül megdrágult az irhabunda is és ez a cikk, amelynek ára még a háború folyamán is ezer pengő alatt volt, most csak többszázezer pengőért szerezhető meg.

A Magyar Külkereskedelmi Igazgatóság bukaresti működése

A Magyar Külkereskedelmi Igazgatóság értesíti az érdekelteket, hogy bukaresti kirendeltsége november közepén megkezdi működését. Az Igazgatóság felkéri az exportőröket és importőröket, hogy magyar-román árucserejavaslataikat, az árucikkek pontos megnevezésével, árak és szállítási határidők föltüntetésével, lehetőleg mintákkal és prospektusokkal ellátva, az Igazgatósághoz (V., Szemere-u. 6. III. emelet) két példányban mielőbb nyujtsák be. (MTI)

Tart a pénzszűke és az üzlettelenség

Az árupiaci üzlettelenség, ami az utóbbi időben különösen a textilpiacon éreztette hatását, e héten is tovább tartott és a forgalom e piacon változatlanul csekély volt. A pénzszűke okozta üzlettelenség más piacokon is érezteti hatását, így például a vegyiszakmában is. Nem valószínű, hogy az újabb béremelésről érkező hír ösztönzőleg hatna a forgalomra. A magasabb bérek és az ezt nyomon követő magasabb árak nagyobb mennyiségű bankjegyet igényelnek és kérdéses, hogy ez a kellő időpontban rendelkezésre áll-e. Ilyen körülmények között valószínűleg megismétlődik az a korábban tapasztalt tünet, hogy tényleges üzleti forgalom nélkül az árupiaci árak emelkedő tendenciát mutatnak.

A KOKSz

képviseletében eddig *Reisinger* Ferenc foglalt helyet a Nemzeti Bank főtanácsában. Képviselővé történt megválasztása miatt lemondott tisztségéről s helyére a KOKSz Markovits László orsz. elnököt delegálta.

Szovjet krómszállítmány érkezett

A szovjet-magyar árucsereforgalom-egyezmény keretében szerdán megérkezett Magyarországra *az első krómszállítmány.* Hat vagon króm érkezett a Szovjetúnióból.

A Lengyelországgal kötött megállapodás keretében ugyancsak a szerdai nap folyamán újabb ezer tonna sziléziai szén futott be az egyik budapesti teherpályaudvarra.

A textilgyárak

újabb drágításra készülnek. Ezzel függ össze, hogy az utóbbi napokban árut alig szolgáltattak ki. A drágítás szakkörök szerint, jelentékeny lesz, bár a piac teherbírása szempontjából aggályok merültek fel.

Milyennek látja Bölöny György Budapestet 25 év után?

A napokban érkezett haza huszonötéves párisi emigráció után *Bölöny* György, a kitűnő magyar esztéta, Ady Endre életének és személyiségének legnagyszerűbb megrajzolója. Az egyik dunaparti hotelben lévő lakásán kerestük fel Bölöny Györgyöt, hogy tájékozódjunk nála, tulajdonképpen hogyan is cseng most a magyar név a felszabadult Franciaországban?

— Egész életemben kritikus voltam — mondotta Bölöny György — s megvallom, most is azzal a szándékkal jöttem, hogy az építő és termékenyítő kritika szellemét alkalmazzam. Ebben a pillanatban azonban még csak szemlélődöm. Franciaországban őszintén szólva *nem sokat beszélnek a magyarokról,* ami jó is, mert ha vigyázunk, komoly hitelt tudunk teremteni ott a demokratikus Magyarországnak. Érdekes, hogy viszont irodalmi téren komoly magyar siker van Párisban: *Kosztolányi* Dezső „Néró"-ja és *Illyés* Gyula „Puszták népe"-jének fordítása.

— Ha már irodalomnál tartunk — kérdezzük —, igaz-e, hogy Franciaországban is elhallgattak az írók?

— Természetes, hogy Franciaországnak e legszomorúbb korszakában, mely a közelmultban játszódott le, az írók nem igen írtak, de nem is írhattak. Bár Paul *Claudel* egészen klasszikus színművet tudott kihozni a legsötétebb Gestapo elnyomatás idején is. Meg aztán meg kell említenünk, hogy az ellenállásnak is komoly irodalma volt, söt talán egy időben csak az irodalmon keresztül nyilvánult meg a «régi» Franciaország lelkiismerete. *Aragon,* de különösen a magyar eredetű Vercors művei, melyek magasabb régiókból tekintve, lélektani alapon, de kemény politikai elszántsággal taglalták a megszállt Franciaország kérdéseit, az írók kiállásának bizonyítékait.

— Mi a benyomása a képviselő úrnak Budapestről?

— Huszonöt esztendeje nem láttam ezt a várost, kissé fájt tehát látnom a belőtt házakat és az emberkígyókat az élelmiszerüzletek előtt. De útközben láttam Bécset, mely este már olyan holt és hideg mint egy koporsó, míg Budapesten mégis csak van élet, bizalom és reménység. Táncsics Mihályról, erről a sokat üldözött «magyar apostolról» írtam legújabb könyvemet, elhoztam a kéziratot magammal Budapestre. E könyv írása közben sokat gondolkoztam a magyar népi demokrácia eddigi akadályain és megteremtésének lehetőségein. Nem merek még hozzászólni a napipolitikai kérdésekhez, de annyit már meg kell említenem, hogy Budapest is, de az egész magyar nép is csak akkor tud feltápászkodni jelenlegi helyzetéből, ha nem az UNRRA-tól vagy akármelyik más külföldi segélyforrástól várja sorsának fellendítését, hanem *önmagától.*

A. G.

Üzenetek Amerikába

Pénteken jelenik meg az „Amerikai Üzenetek" legujabb száma, amely részben az amerikai magyarság magyarországi hozzátartozóihoz intézett üzeneteit, részben a hazai magyarság Amerikában élő hozzátartozóihoz szóló legujabb üzeneteit közli. Az „Amerikai Üzenetek"-et az Amerikában megjelenő magyarnyelvű napilapok egész terjedelmükben átveszik.

A jegyzék kapható az ujságárusoknál és az Ibusz pavillonokban.

Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. megvételére keres

tömőcsákányt, lapos hegyes csákányt, földhányó vaslapátot

minta szerint

hótoló vaslapátot

és pesti kubikosformájú, erősen vasalt, keményfából készült

talicskát.

Érdeklődés: Budapest, VII., Akácfa-utca 15. IV. em. 434. szoba.

Villám hirdetőiroda

hirdetéseket felvesz az összes lapok részére. VI., Király-u. 20 és V., József Attila-u. 1. (azelőtt Gr. Tisza István-u.)

Színházi hírek

Nyugati partraszállás

a Corso mai premierje

Az angolszász hadsereg nagy erőpróbája és a háború kimenetelét döntően befolyásoló hadművelete a nyugati partraszállás volt, amelyet oly szívszorongva vártunk és amelynek sikeréért mennyit imádkoztunk. Most kényelmes zsöllyében ülve nézhetjük végig a partraszállás gigászi teljesítményét az első normandiai csatától, Cherbourg elfoglalásán a coutancai áttörésen keresztül, Páris felszabadításáig, tehát a nagy invázió minden izgalmas etapját. Százhatvan, haláltmegvető filmriporter és negyven automata felvevőgép készítette ezt a történelmi filmriportot a nyugati csaták forró poklában. Ennél izgalmasabb élményt filmfelvevő lencse még meg nem örökített és ha dobogó szívvel, elfulladó lélekzettel végignézzük ezt a modern hőskölteményt, tudjuk meg, hogy tulajdonképpen mit is jelentett a partraszállási manőver és a gyilkos tűz milyen borzalma fogadta az angolszász hősöket Normandia véráztatta partjain. Ez a film nem titkol el semmit, nem kisebbíti a véráldozatokat, nem becsüli le a nehézségeket és megrendülten tapasztalhatjuk minden egyes katona hősies kiállását, amelynek nagy része van abban, hogy számunkra is ütött a szabadság órája.

Ezt a filmet mindenkinek meg kell néznil

Száraz, húzódó arcbőrére és idöelőtti ráncok ellen használjon Ön is Hormocith-krémet!

Még egyszer az „éhező nagykövetek"

Az «éhező nagykövetek», — a magyar írók és művészek sorsa — élénken érdekli a közönséget. Jobban szeretnénk, ha ez a téma egyáltalán nem létezne, ha nem akadna nélkülöző művész és író, de ha a kegyetlen sors csapásait kikerülni nem tudjuk, legalább az az örvendetes e szomorúságban, hogy a közönség érdeklődik szellemi életünk jeleseinek anyagi ügyei iránt. Az is örvendetes, hogy a demokratikus magyar kormány felismerte, mi tennivalója van ezen a téren és már júliusban 40 millió pengőt szavazott meg a művészek támogatására. Ebből 30 millió pengő felett a kultuszminisztérium rendelkezett, 10 millió a miniszterelnökségen került kiutalásra. A kultuszminisztérium az illetékes tényezők meghallgatása után osztotta, illetve osztja ki a 30 milliót. A miniszterelnökség rendelkezésére álló 10 millióból a szakszervezetek és a művészi érdekképviseletek meghallgatása alapján 7 milliót már kiosztottak, a többit pedig gyorssegély formájában adják ki ugyancsak az illetékes érdekképviseletek meghallgatása után.

Megnyugtatásul közöljük, hogy *ezeknél a gyorssegélyeknél sikerült a bürokráciát teljesen kikapcsolni* és valóban gyorssegélyt nyujtani, mert minden kérelmet rövid úton, huszonnégy óra alatt intéznek el. Természetesen ez az összeg sem elég, hiszen a kultuszminisztériumban annyi kérvény fekszik, hogy valamennyinek kielégítésére 300 millió pengő kellene. *Balogh* István miniszterelnökségi államtitkár nagy megértéssel támogatja a kultuszminisztériumi akciót is és *itt is rövidesen újabb összegek kerülnek kiosztásra.* A mai inflációs világban mi is helyeseljük ezt a tervet, hogy *ne részletekben, hanem egy összegben adják a segítséget* és reméljük, hogy az illetékesek ezentúl így is járnak majd el.

Autószerelő és lakatos iparigazolvánnyal, helyiséggel és szerszámmal

pénzes társat keres

«Komoly» jeligére főkiadóba.

KI TUD

MANDL DICKY

(RICHÁRD) 17 éves fiamról, aki május végén

MAUTHAUSENBEN

volt amerikai sátortáborban? Aki bármit tud róla, esetleg kivándorlásáról, nagyon kérem értesítsen. Mandl Zsigmondné bőrkereskedés, Paulay Ede-utca 20, d. e. 9—½2-ig, vagy lakásomon, Andrássy-út 6.

Kilósruha,

megvárható folttisztítás.

TEMPO vegytisztító és ruhafestő, József Attila-u. 10. udvar

Mozik műsora

ADY: Vihar után (magyar) Fényes A. Uray Tivadar (½12, 2, 4, 6)
BELVÁROSI: Reszket a föld (orosz) (½3. ½5. ½7 v. és ü. ½2. ½3. ½4. ½5. ½6. ½7.)
BETHLEN: Árviz Indiában (amer.) Myrna Loy (½3. ½5. ½7.)
BODOGRÁF: Asszonylázadás. Stan és Pan Hamvazó szerdája. (3, 5, 7, v. és ü. 11, 1)
CAPITOL: A kis fenség parancsa S. Temple (am.) Hiradó. (1, 3, 5, 7, v. 11)
CORSO: A nyugati partraszállás (am.) Hiradó (2, 4, 6, sz., v., ü. 12)
CORSO: Metro matiné: Német főbűnösök Nürnbergben. Angol Dokument filmek. Szines rajzfilmek. Inzulin. 10—1-ig folytatólag. szomb., vas. csak 10 és 11-kor.
CORVIN: Három testőr (amer.) Ritz Brothers (3, 5, 7, v., ü. 11, 1)
DAMJANICH: Csak angyaloknak van szárnyuk (½3. ½5. ½7. v. ½1)
DÉCSI: Kis kölyök (svéd) Tom Olson (½2. ½4. ½6. ½8)
FORUM: Gaucso szerenád (amer.) Ann Sheridan (2, 4, 6, v., ü. ½12)
HIRADÓ: Mafirt krónika és különkiadás. A csúf kis kacsa Walt Disney szines rajzfilmje. Orosz és szövetséges filmhiradó Chaplin, a holdkóros Folytatólagosan reggel 9-től este 9-ig.
HOMEROS: Budai cukrászda. Hiradók (3, 5, 7)
IPOLY: Péntekig nincs előadás. Péntektől: Stan és Pan: Fra Diavolo (3, 5, 7, v. ½11, 1)
JÓZSEF ATTILA: Asszonylázadás (am.) M. Dietrich (½3. ½5. ½7, vas. 1)
KAMARA: Örök Éva (amer.) Deanna Durbin (½12, 2, 4, 6)
LLOYD: Örök Éva (amer.) Deanna Durbin (½3. ½5. ½7)
OLYMPIA: Kis lány nagy kaland (11, 1, 3, 5, 7)
PALACE: Gyere velem nyomorni (am) Joan Blondel (11, 1, 3, 5, 7)
PÁTRIA: Az óceán hősei (amer.) (½3. ½5. 7)
PETŐFI: Három kis ördög D. Durbin (½3. ½5. ½7. v. ½1)
PHÖNIX: Asszonylázadás (am.) Mar. Dietrich (½11. ½1. ½3. ½5. ½7)
ROYAL APOLLO: Gunga Din (amer) Gary Grant (2. ½5. ½7. v. ½12)
SÁGVÁRI: Muzsika szárnyán (orosz) (½3. ½5. ½7. v., ü. 11)
SCALA: Az alvilági szűz Ginger Rogers (amer.) (½3. ½5. ½7)
STUDIO: Isten hozzád, szerelem (1, 3, 5, 7, v. 11)
SZABADSÁG: Bagdadi tolvaj (szines) (3, 5, 7, v., ü. ½12)
TINÓDI: Allah kertje (amer.) Charles Boyer, M. Dietrich (½3. ½5. ½7)
TINÓDI: Délelőtt 10—2-ig folytatólag: Kapituláció, a végleges győzelem Sztalingrádtól—Berlinig.
TURÁN: Marco Polo kalandjai Gary Cooper (11, 1, 3, 5, 7)
URÁNIA: Asszony akarok lenni (am.) D. Durbin (2. ½5. ½7. v. ½12)
VÁROSI SZINHÁZ: Az uj világ szimfóniája (Toscanini. Memphis Belle) (amer.) (½3. ½5. ½7)
VESTA: Az uj sheriff. Műkedvelő cowboy. Stan és Pan a muzsák kedvence (11, 1, 3, 5, 7)

Színházak műsora

Opera: Nincs előadás.
Nemzeti: Orosz emberek A 3 (5) **Nemzeti Kamara:** Szent szörnyetegek (5) — **Víg:** Dollárpapa (½6) — **Fővárosi Operett:** Napsugárkisasszonyok (5) — **Belvárosi:** Egy pohár víz (5) — **Magyar:** Csendháborító (5) — **Művész:** Rettenetes szülők (5) — **Pesti:** Fatornyok (½6) — **Pódium:** A mi kis kormányunk (5) — **Medgyaszay:** Válók (½6) — **Kamaravarieté:** Kisértetjárás (½6) **Vidám varieté:** Fejjel lefelé (5)

A Budai Kamaraszínház szombaton, november 10-én mutatja be *Szedő* Lajos *Szeptember végén* c. háromfelvonásos operettjét. A főszerepeket ifj. *Latabár* Árpád, *Miklós* Kata operaénekesnő és *Borsovai Lengyel* László játsszák.

Robert Montgomery hármas szerepet játszik az utóbbi évek egyik legérdekesebb, egyben legvidámabb filmjében, amelynek címe *Zűrzavar a mennyországban* (Here Comes Mr. Jordan); rendező James Hall.

Az Operettszínházban színrekerülő *Napsugárkisasszonyok* című operettet vasárnap délután 5 órakor közvetíti a rádió.

Szombaton tartja premierjét az új *Royal Varieté,* amely kitűnő szereplőkkel prezentálja az első *Ehrenthal* Teddy produkciót. Főrendezője *Szabolcs* Ernő.

A szezón első eredeti magyar bemutatója a Művész Színházban lesz 16-án, amikor *Zágon* István *Az asszony és a szellem* című társadalmi szatíráját mutatják be. Az asszonyt *Sennyei* Vera, a szellemet *Várkonyi* Zoltán játssza. Az érdekes barabban *Pataky* Jenő és *Tapolczai* Gyula játszanak még főszerepet. *Both* Béla, a Magyar Színház igazgatója mint vendégrendező készíti elő a darabot a premierre.

Hollywoodi arcápolás, amerikai szépség, pesti nőnek csak

FRIED PIROSKA

kozmetika, Teréz-körút 56.

Felhivás.

Az Országos Építésügyi Kormánybiztosság által kitermelt és el is szállíttatott óvóhelyfa-tulajdonosokat felhívjuk, hogy a fa ellenérték felvétele végett Madách Imre-tér 3—4. sz. alatt a Kormánybiztosság számvevőségénél jelentkezzenek.

Kormánybiztos.

Rádiójavitások

gyorsan, szakszerűen. Bármilyen csövet pótolunk! CSALA RÁDIÓ, Madách-tér 5. félemelet. Telefon: 423—966.

Péntek
1945 november 9

Magyar Nemzet

Ára: 30 pengő
I. év 156. sz.

A klasszikus választás

(V. M.) Nem hiába érdekelte a külföldi közvéleményt annyira a magyarországi szavazás, nyugodtan írhatjuk le, hogy ez alkalommal a magyar társadalom kitűnően vizsgázott. Egy héten belül kétszer bizonyosodott be, hogy akármilyen erővel zúdult át a háború ezen a tájon, mégis ízig-vérig kultúrország vagyunk, a formák tiszteletével és az arányoknak lassan visszatérő érzekelésével.

Az első próba a nagy háborús bünper megindulása volt. Meg kell állapítani, hogy szemben a modor olyan elfajulásaival, melyekért a kifejezéseiben mindig mérsékelt *Times* például egyszerűen botrányosnak nevezte a Laval-féle esküdtbírói tárgyalást Párizsban, nálunk: a háborútól jóval véresebben sujtott Budapesten a nagy per első etappja mindvégig megtartotta hagyományos komoly tónusát, amit a külföldi sajtó sem mulaszthatott el feljegyezni.

De mennyire komolyabb és jelentősebb próbatétel volt az első széleskörű, titkos képviselőválasztás Magyarországon!

Maga a választójogi törvény, a szavazás menete, végül pedig az eredmény olyan volt, hogy megérdemli ezt a címet: *a klasszikus választás.* Mindezt csodának kellene nevezni, ha nem magyarázná mégis, hogy Magyarország bár nem volt demokratikus, de egy-egy osztályrétegeződésen belül parlamentáris már nagyon régóta, a megyei és községi, részben az egyházi önkormányzatok edzették és formálták itt a társadalmat, hibák és gyarlóságok ellenére, nem egészen eredménytelenül.

Ez az a választás, amikor a menyasszony nem túl szép, de azért olyan, hogy mindenki találhat rajta valami tetszetőset és jót. A menyasszony nem túl szép: *a menyasszony egészséges.*

És ez többet ér.

Nem kell újra hangsúlyozni a választás tisztaságát, nyugalmát. A vezetők, sőt a szavazók mérsékletét, higgadtságát, józan eszét, ami ez alkalommal a választási küzdelem formáiban és a koalició fenntartásának akaratában megnyilvánult. Magát a választójogi törvényt a nagy közönség talán kevéssé ismeri, ezért nem lényegtelen megemlíteni, milyen gonddal alkalmazza a matematikai igazságosság elvét. A pártoknak lemorzsolódó, úgynevezett töredék szavazatai sem veszhetnek kárba választói törvényünk szerint, mert ezek az egyes kerületekben elveszett töredék szavazatok, az országos listánál, mely összesen ötven képviselői megbízást jelent, újból érvényre jutnak, minthogy az országos osztásnál minden egyes szavazat számít, amit egy-egy párt kapott.

Rettenetes bajok közepette és egy ilyen háború csapásai után a szegény kis Magyarország valóságos *jaltai ideált* produkált, ami nem csak a mi kormányzatunk és közönségünk érdeme, hanem a Szövetséges Ellenőrző Bizottság megértésén, elsősorban a Szovjetúniónak a jaltai határozatok szellemének teljesen megfelelő magatartásán is múlott.

Általános és nem titkos megelégedésre túl lennénk tehát ezen a komoly vizsgán. A mindennapok próbái pillanatnyilag talán nehezebbek: kenyér, tüzifa, ablaküveg, cipőtalp és pénz, amiből minél több van, annál kevesebb lesz. De a választások nagy vizsgája szorosan összefügg a mindennapok próbáival és gyötrelmeivel. Nagyon sokféleképen függ össze és nagyon távoli kihatásai lehetnek. De nem kétséges, hogy Magyarország ujbóli elismertetésének és befogadásának, ha úgy teszik, visszafogadásának előfeltétele volt, hogy bizonyságát adja a demokratikus akaratnak és képességnek. Ez megtörtént. Kifogástalanul és hiánytalanul.

Nézzük most már a legszembeötlőbb politikai változatait és eredményeit a szavazásnak. A magyar választás sok analóg tünetet mutat a [illegible] pen előtte lezajlott francia választással. Ott ugyan a kommunista párt kapta a többséget, mig nálunk a kisgazdák, de a végeredmény: *a hárompárt-rendszer* és a kis pártok eltörpülése itt is, ott is azonos. Ugyanaznap este, amikor a választási kép Magyarországon már kialakult, jelentette be De Gaulle a francia alkotmányozó nemzetgyűlésnek formai lemondását. A francia kormány is koaliciós lesz, aminthogy a magyar kormányzás is az marad.

A hárompárt rendszernek még az eszmei tagozódása sem mutat erős eltérést. A szocialista és kommunista két pillér mellett a középpárt; a kisgazdák, illetve ott a haladó katolikusok, akik résztvettek az ellenállásban és tagjai voltak a függetlenségi frontnak. Hogy képzőművészeti hasonlatot használjunk, ami valószínűleg azért jut eszünkbe, mert valami belső arányosság érződik a választások eredményében, az új parlament úgy emelkedik fel, mint egy hármas oltárkép, melynél a középső, magasabb rész a kisgazdapárt, a két *egyenlő* szárny a kommunista és a szociáldemokrata párt, de az egész mű egybe van hangolva és összetartozik.

Azt, hogy a kisgazdapárt a kép közepe, mindenféle kézenfekvő és hangoztatott, vagy elhallgatott indokon kívül, magyarázza meg két egyszerű tény. A magyar természettől fogva nem doktrinér és az ország struktúrája elsősorban mezőgazdasági, vagy a mezőgazdasággal kapcsolatos. Igy semmi meglepő nincsen abban, ha a negyedszázados kisgazdapárt ma hatvan százalék körüli többséget kapott.

A kommunista és a szociáldemokrata párt nem csak a szavazatoknak feltünő arányossága miatt két szimmetrikus szárny, hanem azért is, mert eszmei rokonság áll fenn közöttük; azonos tőről fakadtak, csak fejlődésük volt merőben más. Ami vezethet néha taktikai ellentétekre, melyek azonban a végső elvek, ez esetben az elindító elvek testvériségén mit sem változtatnak. Meglepőnek ebből a szempontból legfeljebb azt mondhatjuk, hogy a választók zöme mennyire tisztában van e körülménnyel.

A szociáldemokrácia meg lehet elégedve a választásokkal, mert nagyjából és egészéből sikerült megtartani, sőt helyenként megerősíteni régi és érett meggyőződésű hívei táborát. A kommunista párt legalább ugyanilyen mértékben meg lehet elégedve, mert alig egy éve rendelkezvén a szervezkedés szabadságával, teljesen tiszta választásoknál máris a szociáldemokráciával fej-fej mellett haladó erőt, a bányavidékeken és egyes nehézipari körzetekben határozott többséget mutatott és ezen túlmenően biztosította a maga számára nem egy helyen az agrárproletáriátus szavazatait is. De még a tíz százalékon alul maradó parasztpárt sem panaszkodhat, mert szociológiai írók és lelkes fiatalok csoportosulásából fakadván, egyes jól beszervezett, vagy egyéni vonzóerő köré sereglő körzetekben még többséget is kapott és jogos bizakodást a jövőre. Ami a polgári demokrata pártot illeti, ez már nevében sem tagadta, hogy mindig városi párt volt és keskeny rétegekre támaszkodott csak. Eredményei ennek és a régi táborának megfelelőek.

Ez az a klasszikus választás tehát, amikor senki sem érezhet keserűséget, jogos csalódást, vagy felháborodást.

A nemzet számára pedig végre megszünt az ideiglenességnek még formai-politikai síkon is ható érzése. A háború következtében mindannyiunk élete annyira ideiglenes, szüntelenül rendezkedő, rend nélkül, hogy fellélekzés tudni: a nemzetgyűlés és a kormányzat ideiglenessége végre megszünik és ennek nyomán lassan egybehegesztődnek majd az egyéni élet törvényhez tapadó, szilárd abroncsai.

Hétfőn megalakul az új kormány

A politikai helyzet tisztázására összeült pártközi értekezlet tárgyalásai annyira előrehaladtak, hogy a *kormányváltozás hétfőn megtörténhetik.* A kormány tagjai hétfőn reggel kilenc órakor minisztertanácsra ülnek össze, amelyen elhatározzák, hogy a jelenlegi kormány, befejezvén misszióját, leköszön. A politikai bizottság még aznap, hétfőn délelőtt tizenegy órakor ülést tart, amelyen tudomásulveszi a kormány lemondását és javaslatot tesz az új miniszterelnök személyét illetően. *A kormány új fejét a nemzetgyűlés elnöksége nevezi ki.*

A politikai bizottság délután újból ülést tart és ezen a már kinevezett miniszterelnök előterjesztése alapján javaslatot tesz a Nemzeti Főtanácsnak a kormány tagjainak kinevezése iránt. *A kormány tagjait tehát a Nemzeti Főtanács nevezi ki,* amelynek egyik tagja most már a délelőtt kinevezett miniszterelnök lesz. Az újonnan kinevezett miniszterelnök a nemzetgyűlés elnöksége, az új kormány tagjai pedig a Nemzeti Főtanács előtt teszik le az esküt, illetve a fogadalmat. Igy az új kormány november 13-án, kedden hivatalbalép.

Zsedényi Béla, az ideiglenes nemzetgyűlés elnöke az új kormány hivatalbalépése után intézkedik a nemzetgyűlés összehívását illetően. *Valószínű, hogy az új nemzetgyűlés november 20-án kedden délelőtt tíz órakor tartja első ülését.*

A pártvezérek megbeszélése

A Függetlenségi Frontba tömörült pártok vezérei csütörtökön folytatták tárgyalásaikat. A napok óta folyó tanácskozások a legnyugodtabb légkörben és a megértés szellemében folynak, ami lényegesen megkönnyíti a problémák megoldását. Kétségtelen, hogy annak az egészséges politikai atmoszférának, amely a magyar belpolitikai életet jellemzi, igazi okát a lefolyt választásokban, illetve e választások demokratikus jellegében és tisztaságában kell keresnünk. A pártok — akár beváltak számításaik, akár nem — megelégedéssel vették tudomásul a választások eredményét, mert azt tapasztalhatták, hogy *a választók akarata az egész országban szabadon nyilatkozott meg,* sem a befolyásolásnak, vagy a terrornak, sem a titkosság megsértésének sehol nyoma sem mutatkozott. Igy a pártvezérek azzal az érzéssel ültek le a zöldasztalhoz, hogy joggal képviselik a mögöttük álló tömegeket és tisztában vannak egymás erőviszonyaival.

A csütörtöki tanácskozáson a kormány átalakításával kapcsolatban túljutottak az elvi megállapodásokon és *most már az egyes tárcákról, sőt ezek betöltésével kapcsolatban személyekről is tárgyaltak.*

Kihirdették Nagy-Budapest választási eredményét

A nagybudapesti nemzetgyűlési képviselőválasztások eredményét szerdán éjjel 23 órakor hirdette ki a IV. kerületi elöljáróságon *Sátor* László, a központi választási bizottság elnöke. Az eredményhirdetésen jelen voltak a pártok megbizottai, továbbá a központi választási bizottságba minden párt részéről delegált egy-egy tag. Az eredmény a következő:

NPP	12.523	1	mandátum
RP	5.186	—	„
PDP	26.131	2	„
MKP	173.867	14	„
FKP	404.533	33	„
SzDP	223.808	18	„

A Budapesten megválasztott nemzetgyűlési képviselők névsora a következő:

Nemzeti Paraszt Párt: Kovács Imre.

Polgári Demokrata Párt: Szent-Iványi Sándor, Slahta Margit.

Magyar Kommunista Párt: 1. Rákosi Mátyás, 2. Rajk László, 3. Vas Zoltán, 4. Kossa István, 5. Gerő Ernő, 6. Szobek András, 7. Kádár János, 8. Révai József, 9. Kiss Károly, 10. Szabó Piroska, 11. Kovács István, 12. Drahos Lajos, 13. Ratkó Anna, 14. Apró Antal.

Független Kisgazda Párt: 1. Tildy Zoltán, 2. Varga Béla, 3. dr Oltványi Imre, 4. Bereczky Albert, 5. dr Csornoky Viktor, 6. dr Kővágó József, 7. Bognár József, 8. dr Auer Pál, 9. dr Gulácsy György, 10. Tildy Zoltánné, 11. dr Jékelyi László, 12. Dessewffy Gyula, 13. dr Pfeiffer Zoltán, 14. dr Pásztor Tamás, 15. Stühmerné Oberschall Ilma, 16. dr Pesta László, 17. Felvinczi László, 18. Veress Anna, 19. Gyulai László, 20. dr Eckhardt Sándor, 21. dr Baláta Kálmán, 22. dr Jármay Gyula, 23. Horváth János, 24. Futó Dezső, 25. Tessik Pál, 26. Csurgay István, 27. dr Palinay Ferenc, 28. dr Szenner József, 29. dr Szolnoky István, 30. Gordon Ferenc, 31. dr Eszterhás György, 32. Sári Ignác, 33. Halter Béla.

Szociáldemokrata Párt: 1. Szakasits Árpád, 2. Kéthly Anna, 3. Bán Antal, 4. dr Ries István, 5. Száva István, 6. Kelemen Gyula, 7. dr Révész Mihály, 8. Szamay Lajos, 9. Dávid János, 10. Halász Alfréd, 11. dr Faragó László, 12. Mónus Illésné, 13. Ivanics István, 14. Vágvölgyi Tibor, 15. Jancsecz Imre, 16. Lányi Béla, 17. Gallay Lajos, 18. Kárpáti Antal.

Nagy-Budapest eredménye — százalékban

Nagy-Budapest választókerületében, amely a közigazgatási Budapestet és a környékbeli városokat és falvakat foglalja magában, százalékosan ez az eredmény:

Kisgazdapárt	47.53%
Szoc.-dem. párt	26.30%
Kommunistapárt	21.02%
Demokratapárt	3.07%
Parasztpárt	1.47%
Radikálispárt	0.61%

Magában a közigazgatási Budapesten, tehát a főváros 14 kerületében a leszavazottaknak ez a százalékos aránya:

Kisgazdapárt	50.59%
Szoc.-dem. párt	23.81%
Kommunistapárt	19.61%
Demokratapárt	3.71%
Parasztpárt	1.59%
Radikálispárt	0.69%

Budapest *környékén* így fest a szavazók aránya:

Kisgazdapárt	41.00%
Szoc.-dem. párt	32.10%
Kommunistapárt	24.01%
Demokratapárt	1.37%
Parasztpárt	1.20%
Radikálispárt	0.32%

Mint látható, elég lényeges különbség van Budapest és a környék között a szavazatok megoszlásában.

A mandátumok eloszlása a nemzetgyűlési választásokon

A belügyminisztérium csütörtök reggeli összeállítása szerint a nemzetgyűlési választások alapján a mandátumok eloszlása a következőképpen alakul:

Nemzeti Parasztpárt	23
Polgári Demokratapárt	2
Magy. Kommunista Párt	69
Független Kisgazdapárt	242
Szociáldemokrata Párt	69

Tekintettel arra, hogy az egyes választókerületekből a választási jegyzőkönyvek még nem érkeztek be, lehetséges, hogy a fenti mandátumeloszlás némileg megváltozik.

New York és London a magyar választásokról

A *New York Times* megállapítja, hogy a magyar választások határozottan *a demokrácia győzelmét* jelentik. *A legnagyobb elismeréssel kell adózni a magyar népnek,* amely mintaszerű rendben és fegyelemmel járult az urnák elé.

A newyorki rádió hírmagyarázója arról beszélt, hogy egy felfordult világ közepette *reményt és életkedvet* hirdetnek a magyarországi választások, amelyek szabadon és titkosan történtek a Vörös Hadsereg befolyása nélkül. Ez a választás volt az ország történetében az első szabad és igazán demokratikus választás.

A Reuter-iroda kommentátora szerint sürgősen meg kell alakítani az új kormányt, hogy ezáltal lépéseket lehessen tenni *Magyarország fokozatosan hanyatló pénzügyi helyzetének megjavítása érdekében.* Az új kormány első tevékenysége valószínűleg az lesz, hogy *halasztást kér* a szövetségesektől a jóvátétel teljesítése kérdésében.

Az amerikai kereskedelmi forgalom újrafelvétele Magyarországgal

Washington, nov. 8.

(Reuter) A washingtoni kereskedelmi minisztérium külkereskedelmi közleményeiben november 7-én jelentette a korlátolt kereskedelmi forgalom újrafelvételét Bulgáriával, *Magyarországgal* és Romániával. A rendelkezés azonnal hatályba lépett és a három országot a forgalomba bekapcsolták. *(MTI)*

Az Egyesült Államok dunai hajókat használatra átad Magyarországnak

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Ecker-Rátz László, a budapesti amerikai misszió gazdasági osztályának vezetője november 6-án hivatali helyiségében felkereste *dálnoki Miklós* Béla miniszterelnököt és az ideiglenes nemzeti kormány elnökének átnyujtotta az Egyesült Államok kormányának alábbi emlékiratát:

Az Egyesült Államok kormánya kész felhatalmazni Magyarország kormányát arra, hogy használhassa az Egyesült Államok által megszállt német és osztrák területeken levő azokat a dunai hajókat és bárkákat, amelyek az Egyesült Államok megszálló erőinek szükségletét meghaladják és utasítja katonai szerveit arra, hogy ezeket a felesleges hajókat megfelelő magyar megbízottaknak rendelkezésére bocsássa az alábbi feltételek figyelembevételével:

1. Magyarország kormánya formálisan elismeri, hogy a hajókat *ideiglenesen* bocsátják rendelkezésére abból a célból, hogy azokat legsürgősebb szállítási szükségleteinek ellátására felhasználhassa.

2. Magyarország kormánya formálisan elismeri, hogy a hajók Magyarország számára való kölcsönzése nincs vonatkozásban a hajók felett való valóságos rendelkezés jogával és arra nem prejudikál.

3. Magyarország kormánya vállalja, hogy az Egyesült Államok kormányának felszólítására az Egyesült Államok által megszállt német és osztrák területen adja vissza a kölcsönkapott hajókat az Egyesült Államok katonai hatóságának ellenőrzésére.

4. Magyarország kormánya vállalja, hogy az Egyesült Államok katonai hatóságait állandóan informálni fogja a kölcsönkapott hajók felhasználásáról.

5. Magyarország kormánya biztosítani fogja a szövetséges ellenőrző bizottság jóváhagyását és intézkedését az azokkal kapcsolatosan vállalt kötelezettségek tekintetében.

6. A magyar megbizottak, akik a hajókat az Egyesült Államok katonai hatóságaitól átveszik, nyilatkozatot fognak aláírni, amely az átvett tételek részletes leírását tartalmazza.

Mielőtt Magyarország kormánya további lépéseket tenne ebben a tárgyban, az Egyesült Államok kormánya annak közlését kéri, vajjon a magyar kormány kész-e a fent körvonalazott feltételeket elfogadni és a tervet jóváhagyás végett a szövetséges ellenőrző bizottság elé terjeszteni.

Az emlékirat kelte november 6.

A pozsonyújfalui internálótábor borzalmai

Érdekes cikket küldött be hozzánk lapunk egyik barátja a pozsonyilgetújfalui internálótáborral kapcsolatban: 1945. május 3-án kezdődött meg Pozsonyban a magyarok elhurcolása. Tíz perc alatt kellett elhogynia mindenkinek lakását és lakhelyét. Senki sem vihetett el többet magával, *mint tiztizenöt kilós csomagot.* Előfordult töbizben, hogy *16—18 éves partizánok* öregasszonyokat a helyszínen össze-vissza vertek. Ilyenkor azt mondták a szlovák katonák, hogy mi mindannyian *disznó magyarok vagyunk és fasiszták.* Eleinte még megengedték, hogy ha valakinek kerékpárja volt, ezen vihesse a holmiját, de később ezt is betiltották. A magyarokat Pozsony másik oldalára, *Ligetfalura* deportálták, ott átadtak bennünket a civil partizánoknak. Egy ideig menetünket, körülbelül 800 magyart ide-oda vezettek, majd egy istállóban helyeztek el bennünket. A kiutasítási iraton az áll, mivel magyarok vagyunk, tartózkodásunk Bratislava város területén az állam békéje érdekében nem kívánatos. A ligetújfalui internálótáborban alvólehetőség nincs, *rohadt szalmazsákokon feküdtünk.* Különösen sokat szenvednek a csecsemők, akiknek az ottani nemzeti tanács rendelkezése értelmében tejet adni nem szabad. Élelmezésünkről nem gondoskodtak és *június végéig az éhhalál veszedelmének voltunk kitéve.* Három hónapig nem kaptunk kenyeret, most a helyzet annyiban változott, hogy a *szlovák Vöröskereszt* naponta és fejenként 5 deka ehetetlen kenyeret ad. A legszörnyübb *tél előtt állunk,* a hiányos orvosi kezelés következtében rengeteg a sulyos beteg. Van közöttünk sok világtalan és szélütött s összesen kétezren vagyunk a ligetújfalui táborban. Ezek közül *a legtöbb 60 éven felüli.* Magyarul imádkozni tilos, a templomba is csak lopva mehetünk be. A terhes anyák nem mehetnek be Pozsonyba szülni. Az összes, itt világra hozott gyerekek elpusztultak, mert sem gyógyszerük, sem táplálékuk nincsen. A legtöbb panaszkodó magyarnak azt a választ adják, hogy akassza fel magát, bár kár lenne még a kötélért is.

Jóváhagyták az újabb százszázalékos fizetésemelést

A Szakszervezeti Tanács a munkabérmegállapító bizottságnak javaslatot tett a bérek újabb megállapítására. A bizottság a javaslatot elküldötte a kormánynak, amely megszerezte a miniszterek hozzájárulását a kért fizetésemelés jóváhagyására. A 100%-os újabb fizetésemelés végrehajtási utasítása valószínűleg a *Magyar Közlöny* pénteki számában jelenik meg.

Fenyves Sándor

grafikus

wód

Magyar Kulturszemle

1942. febr. 15.

(A művészi védbortók,

képekkel.)

XL

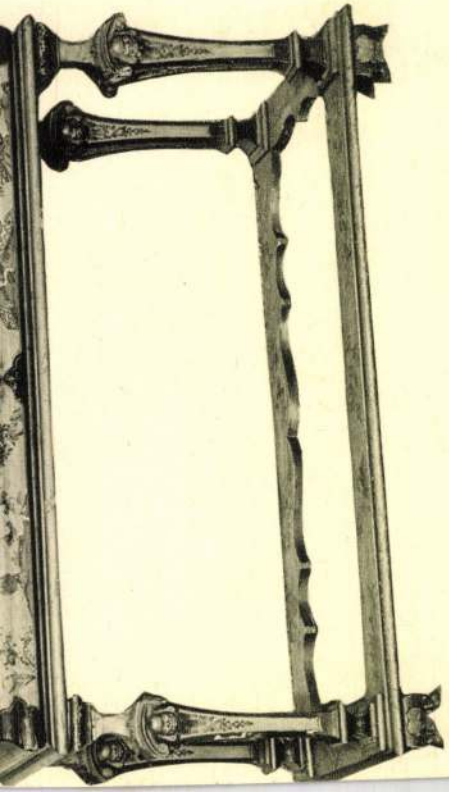

Fenyves Sándor

grafikus művész,
tanár

tervezte a
Reklámélet 1938. 4.
(jub. számának) több
szünü fiústapját.

Fenyves Sándor

graphus

szül. 1907. Székesfehérvár

lásd

Schneider Juh Fejérvár

301. l.

MUVM.

1937

5 Október

Fenyves Sándor
Graphen

l.

Szabad Művészet
1947. 128. l.

(Mův-i hírek)

KASSA

Székesegyház

Henszlmann Imre: VV 1859, 242 l.

Fenyves Sándor, sz, 1907 jul. 26. Székesfehérvár - Rudnay

+ 1944 febr. 10

ugyanott

Képzőmův. fotik-
anyak

Rónai M.

1944
37
1907 [illegible]

Fenyves

a Hálókocsi tarsaság
plakátja,
repr.
Művészet 1937. 7. sz

SÄNGERBUNDESFESTES IN WIEN.

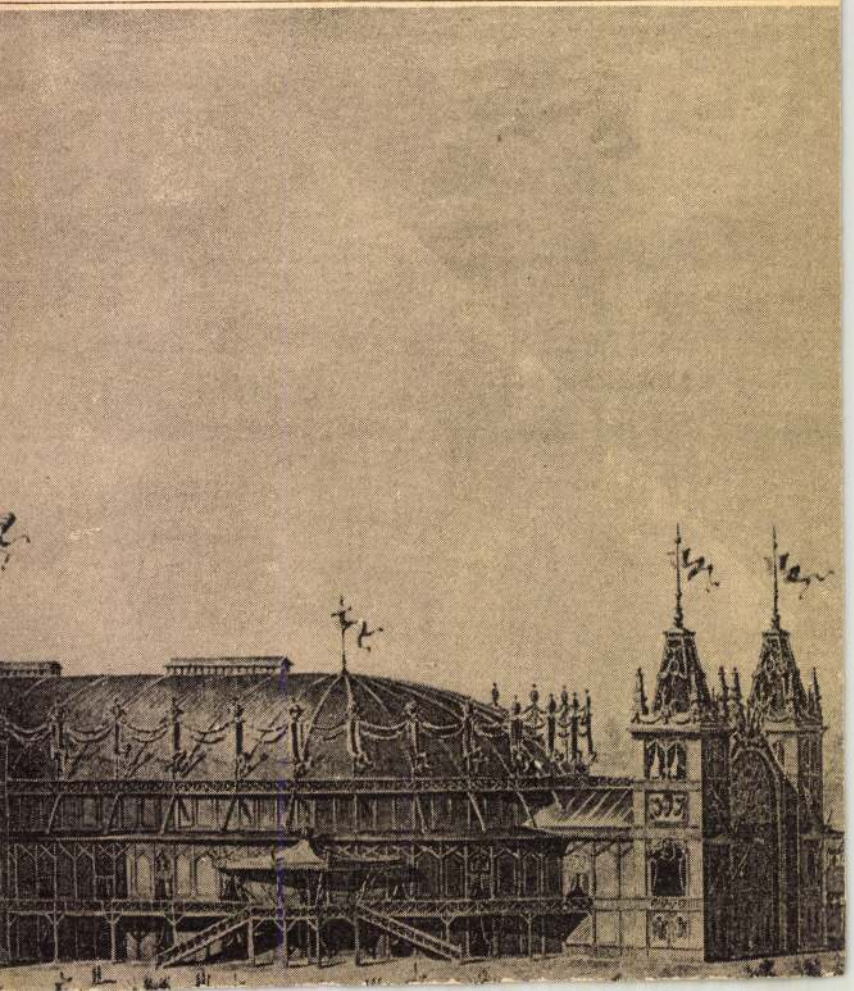

Fenyves Sándor

1926/27 - 1929/30

Ferkèpzomfoiskèvk

1932-33 81. l.

alkalmazott grafikában volt sikerei. Szamos könyvcímlapot, T könyvkötés servet stb keritett

T több plakatot

DARET, *Jacques*, németalföldi festő, Tournaiban élt a XV. sz. 1. felében. Robert Campin tanítványa. 1434—35. egy arrasi templom számára festett oltárának két szárnya (Berlin) közel áll az ú. n. flémallei mesterhez.

DARMSTADTI MŰVÉSZTELEP. Ernst Ludwig hesseni nagyherceg alapítása a múlt század utolsó éveiben. Ez időben új építészeti és iparművészeti törekvések jelentkeztek mindenfelé s Angliából egy új és modern művészet friss levegője áradt be. A lelkes, ifjú darmstadti fejedelem az angol Baillie Scott-tal és C. R. Ashbee-vel terveztet új palotája számára interiőröket, majd a német fiatalok mecénása lesz; Otto Eckmannal, az új iparművészeti törekvések egyik vezérével dolgoztat s személyesen hívja meg Darmstadtba az új művészet német úttörőit. Hans Christiansen és Paul Bürck festők és rajzolók, Rudolf Bosselt és Ludwig Habich szobrászok, Patriz Huber interiőr-művész alkották az első csoportot, majd 1899. a bécsi Olbrich és Peter Behrens csatlakoztak hozzájuk. A nagyherceg külön lakóházkolóniát építtetett művészeinek a Matildenhöhen, amelynek Olbrich volt a tervezője, s a kolóniát, mint a „hetek" művészetének reprezentatív kiállítását, 1901. mutatták be a közönségnek. Az emberek túlnyomó része természetesen értetlenül állott az új művészettel szemben; ebben nagy része volt Olbrichnak, aki — minden zsenialitása ellenére — itt-ott túlfinom és egyszerű formákban tervezte meg házát. E kiállítás volt a D. fénykora; azóta egyre változnak a kolónia lakói, s jelentősége fokozatosan csökkent.

Barát.

< Fényves Sándor >

festő és grafikus

Radnóti Miklós:

< > + Magyar Csillag

1944. I. 375, 376. l.

Meghalt 1944 febr. 10./2 37 éves korában. A képzőm. főiskolán rajztanári oklevel. évekig Párisban élt. Főleg könyvcímlapokat tervezett. 1931 ben állított kiutoljára a Tamás Galériában. A British Museum graf. osztálya 2 lapját őrzi. A külföldi szakfolyóiratok (Publicity, Gebrauchsgraphik) sűrűn számolnak be működéséről. Sok száz könyvborítólapot kenitett. Székesfehérvárott, szülővárosában te-mettek el.

1936 dolgozott Mhon

Fényes Sándor
festő

a Vörösmarty-Társaság
1932. dec. kiállításán fes-
tőtől képes vett a kultusz-
minisztériumtól.

Székesfeh. Szemle
1932. 61. l.

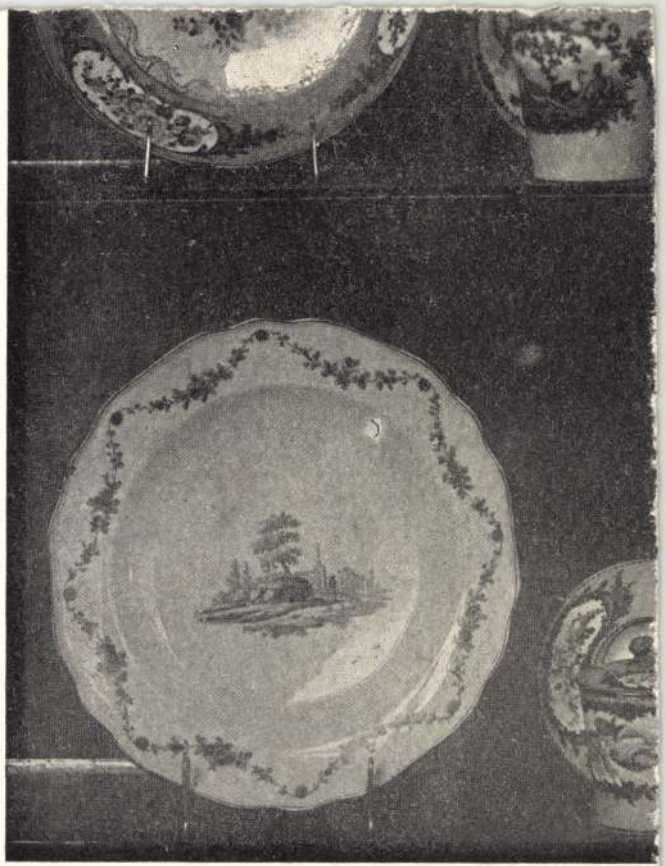

1495
900 47
865

830
998
900/

Fenyves Sándor, festő és grafikus, sz. 1907. jul. 26. Székesfehérvárott, ruh. 1944. febr. 10. ugyanott. 1926–30. a Iparti Képzőművészeti Főiskolában Rudnay Gyula novendéke volt s. rajztanári oklevelet szerzett Ezután évekig Párvisban élt. ~~1932. [illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~a Képzőművészeti Gyulai [illegible]~~ ~~[illegible]~~; 1936-tól a Thon-dolgozott. Fokeg az alkalmazott grafikában voltál sikerei. Számos könyv cím lapot, több plakátot (Szafo kocsi tarsasag plakatja stb)

Könyvkötés terét
stb. kiszitett
A British Muzeum
graf ontálya mett
lapját őrzi.
A Bécsmuz. Mk. 2
(Epist.)
tusrajzat, a Nó-
kesfehérvári Mu-
zeum egy tem-
pera ben déle-
tél nyerte
meg.

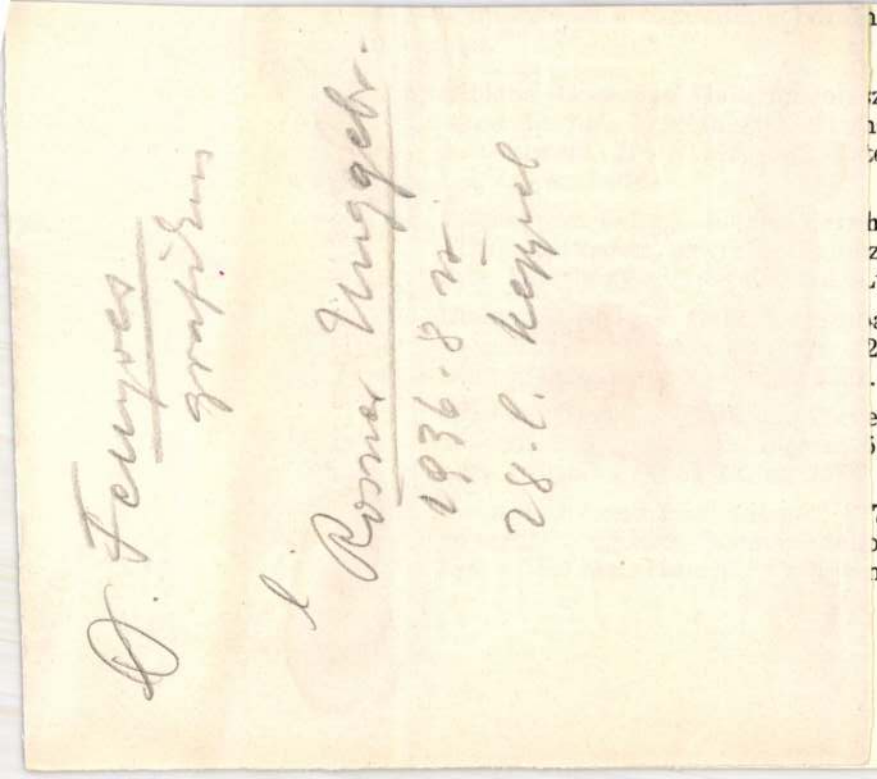

és kripta színpadok

z; 1696—1756): Osz-
nén színezett, lavíro-
erházy gyűjtemény-

hard (osztrák; 1756—
zett toll. 608 × 665
t. sz. 674.

a belseje, homlokzat
26 × 268 mm. Ester-
.

ezet egy vallásos elő-
526 × 263 mm. Ester-

70-ben a müncheni
ráció terve. Biszter.
ményből. Lt. sz. 620.

76. **Cochin, Charles Nicolas,** Watteau, Jean Antoine után: Szerelem a francia színházban. Rézkarc és rézmetszet. Goncourt 65.

77. **Baron, Bernard** (francia; 1700—1762) Watteau, Jean Antoine után: Olasz színészek. Rézkarc és rézmetszet. Goncourt 68.

78. **Liotard, Jean Michel** (svájci; 1702—1788) Watteau, Jean Antoine után: Francia színészek. Rézkarc és rézmetszet. Goncourt 64.

79. **Volpato, Giovanni** (olasz; 1738—1803) Maggiotto, Francesco után: Bábszínház. Rézkarc és rézmetszet.

80. **Bartolozzi, Francesco** (olasz; 1727—1815) Ferretti, Domenico után: Harlekin visszatérése a háborúból. Rézmetszet. De Vesme-Calabi 1340/2.

81. **Schmidt, Georg Friedrich,** Tiepolo, Giovanni Battista után: Három Pulcinella. Rézkarc. Wessely 187.

82. **Bartolozzi, Francesco,** Ferretti, Domenico után: Colombina felfedezi Harlekin csínyjét. Rézmetszet. De Vesme-Calabi 1341/2.

~~Fenyves Sándor~~

Litkey György

1944. 202, 191 l. 8-r. 2 köt. 1-ell 12.—,
kötve 18.—

Maugham W[illiam] Somerset. Első személyben. (First person singular.) Ford. *Vasvári* Tibor—*Németh* Andor. A fedőlapot *Fenyves* Sándor terv. 2. kiad. Bp.: Bárd (Monor: Popper ny.) [1944.] 328 l. 8-r. (Szép írások 11.)

fordító

hódoltság k
olyan erős
nak ellent t
És új bástya
biztos védel

Fürdőte
évtized alati
lója, 18 per
dó és 10 e

Mint Fü
dekel, hanei
venyfürdője,
rekre lehet i
kérezni lágy
rög-forog, h

A fürdő
a kertművés
kutak, mest
sok, az idén
nü fenyők, t
rek, díszcser

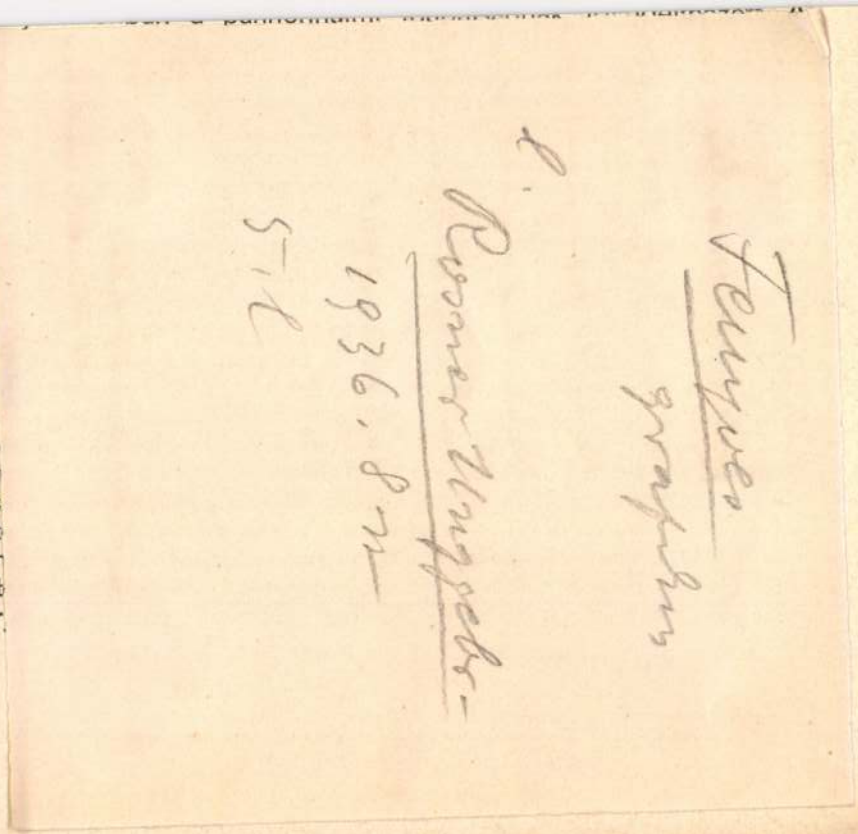

már kikopott belőle, mert Mátyás király 1474-ben a tihanyi konvent által, Báthory István országbirót iktattatta a vár birtokába.

Ahogy nem ismerjük keletkezési idejét, úgy nem tudjuk azt sem, mikor lett rommá. Valószinüleg a török-magyar harcok korában pusztult el a közeli Somogyvárral egyidőben, mert a XVI. század végén már mint romvárról beszélnek róla.

Visszatérve Földvárra, a látottak felejthetetlen benyomásával folytatjuk balatonmenti útunkat. Szántódhoz, Zamárdihoz közeledünk. Látjuk, hogy a Balaton tükre összeszorul. A Tihanyi-földnyelv két részre osztja itt a hatalmas vizet, úgy hogy a partok mintegy másfél kilométernyire közelednek egymáshoz. A Balaton legkeskenyebb de egyszersmind legmélyebb helye ez, hol ugyszólván mindig fütyül a földnyelvbe ütköző szél, örvénylik a víz, mely a szoroson túl előbbeni szélességébe terül és a hatalmas felületnek ismét a megszokott kedves keretet adja.

Ez a része a partnak ellentéte a szemközti zalai oldalnak. A dombhátak lassan, észrevétlenül, mindjobban fövenyesedő lapállyal simulnak a vízhez, melynek csaknem a szélére telepedve, a parányi családi nyaralók egész raját találjuk. A nap tikkasztóan tűz. A porlepte, petyhüdt akácok, füzek és réti bokrok nem adnak árnyékot. Igy, ebben az égető napfényben teszünk meg 6—7 kilométer utat, mikor egy hatalmas türdőtelep képét látjuk kibontakozni a távolból.

Fenyves Sándor rajzaival

Isten tudja, mi jutott reggel eszembe.

Vasárnap volt, igaz. De évek óta már nem első vasárnap, nem első április és nem első füttyös ébredés. Ahogy a szemem kinyilt, rögtön kitágult és nevetni kezdett. A nap sem sütött be magányos és örömet nem látott szobámba, semmi játék nem akadt félénk kezemügyébe, mégis, ragyogó tervem támadt.

Öltözni kezdtem, mint máskor, csakhogy most ez is örömet okozott. Órámra pillantottam, mintha valahova sietnem kéne és magamban annyit fecsegtem, mintha nem élnék már tengersok napja egyedül. Fecsegtem száz hangon, mint egy verebektől megszállott szegény útszéli fa, poroslevelű, csenevész, virágtalan és haszontalan, melyet a csiripelők megbolondítottak és ami vasárnap virradóra megindul a távolban fehérlő templom felé. Azt gondolja, hogy ő ma reggel templomba megy, szamár fejjel valóban azt hiszi, hogy az országúton gyalogol és valóban mingyárt eléri a templomot. Megy a lombjában zsibongó gonosz madarakkal, melyek mindent elhitetnek vele, még azt is, hogy ő pirosszoknyás, fehérröpikés parasztmenyecske, selyemkendő van a fején, hogy aranyfényű szeme van, a boldogság tükre, tavaly húsvétkor ment férjhez, ugyanebben a templomban esküdött.

Kiléptem a folyosóra és bezártam a szobát. Lesütött szemmel álltam az ajtó előtt és kesztyűmet huzogattam. Az egyetemi hallgató úr a szomszéd szobából biztosan kijön, ha meghallja az ajtónyitást és megkérdi, hova megyek.

— A pályaudvarra! — mondom majd és föltekintek szelíden, mintegy irígységet várón.

Itt fogok állni előtte piros arccal fehér kalapom árnyékában, két év óta első ünnepi arcommal, mert ezt, mióta itt vagyok, még sohasem öltöttem föl. Mióta itt vagyok, nem járok örömek után. — A pályaudvarra! — mondom majd mingyárt az egyetemi hallgató úrnak; erre gondoltam és makacsul, kissé már túlsok ideig álltam az ajtó előtt.

Végre kinyitotta ajtaját és kidugta csúf fejét, mely éppen olyan örömtelen volt, mint az én napjaim. Vigyorgott és kilépett, fiatal létére nem átallotta, hogy arcomba vigyorogjon.

— Áh, — mondta bólogatva — így kicsípett? Ugyan hova indul, fehér kalapban?

— Vendéget várok, — feleltem halkan és csaknem kitörő kárörömmel — a pályaudvarra megyek, a reggeli gyorsvonat vendéget hoz nekem!

Ezt mondtam jelentős mosollyal és majd meghaltam, úgy örültem örömömnek. Szinte mondtam ennek a málészájúnak: Látod? Látod, hogyan kell élni? Az embernek örömei legyenek. Nem ám csak a tanulás mindig, a munka, a neuraszténiás, izzadt évek és ki hallott már olyat, egész

négy bölcsészgólya «Gaudeamus»-nak nevezi el a hajót. Egyetlen délutánon a legfantasztikusabb neveket találja az ember, mint például: «Gyere velem», «Romeo és Julia», «Szitakötő», «Buddha», «Kandalló», «Amethyst», «Csunika», «Sreng», «Tarifa», «Gólem», «Durazzo» . . .

Kevés pair-oar és sok scull-evezőscsónak fut a Dunán, de a kétevezős típusok legraffináltabb és legszokatlanabb formáit is megtaláljuk: három- és ötevezős csónak éppúgy nem ritkaság, mint az orthodox klubember számára szörnyű hétevezős «hajó». De a vadakat mindez nem zavarja. Az a fő, hogy egész héten lehessen készülődni, terveket szőni, izgatottan meteorológiai jelentéseket lesni, aztán felpakkolni elemózsiát, dobozokat, telve nyers, féligkész és ehető holmikkal, amelyeknek elfogyasztása kikötés után grammofónos piknik közben történik, mialatt a sorshúzás útján kijelölt járőrök ivóvíz után cserkésznek. Mert sok helyen nagy zősök, akik — akárcsak a régi vitorlás tengerészélet matrózai — nem tudnak úszni . . .

Kevésbbé tragikus a találkozás, ha motorpuffogás siklik el a víz csendes tükre fölött, és jön a «vízicuki», a motoros fagylaltos, akitől nyílt vizen lehet vásárolni a hűstartalmú ostyákat, s amely víziüzem a találékony kereskedői szellem egyik legmodernebb hajtása.

Idén is óriási lendülettel kezdődött az evezősélet. De idén sok a vadak panasza is. Elemi csapás volt az egyik nagy csónakház égése, ahol százan és százan vesztették el vízi-vagyonkájukat, nyaralási lehetőségüket. Állandósuló panaszuk, amely pedig minden méltánylást megérdemelne, a rossz közlekedés. A főhadiszállásra, a római partra még mindig nem vezet villamos, az idén beállított autobusz pedig újabb komplikációt jelent szerénybüdzséjű vadevezősök számára. Kérve-kérik a head quarter felé vezető Nánási-út portalanítását is, hogy

probléma az ivóvíz, és öreg vadak fejükben hordják a Dunavölgy egész kút-térképét, s éppúgy nem árulják el a vízlelőhelyeket, mint a sivatagi tuareg a szaharai rejtett kutakat.

Rendkívüli szórakozás a «lecsorgás». Ami abból áll, hogy hazafelé a vadak a lehető legkevesebb evezőcsapást reszkírozzák csak meg, s rábízzák magukat a jó öreg Duna sodrára, meg a kormányosra, és gitárpengetve, mandolinozva, bendzsózva bocsátkoznak lefelé, élvezve a naplementét, nagyokat csapkodva a lesült testükön lakmározó szúnyogokra, s ha szembetalálkoznak a bécsi hajóval, vagy egyéb hullámverő járművel, menthetetlenül odairányozzák kis csónakjukat, élvezni a hullámok ringatását, mely idillikus élvezet sűrűn vezet tragédiákra, s az évente ötszáz vízbefúlt áldozat közül nem egy ilyenkor borult fel és tűnt el a hullámok között. Meg kell még jegyezni, hogy furcsa, de így van, még mindig akadnak evene kelljen bokáig érő porban gyalogolniok, aztán villanyvilágítást szeretnének, póstaládát is kérnek . . .

Ami azt mutatja, hogy íme, a vad és kóborló nomádok már kezdenek letelepülni. Életük elérkezett a második történelmi etapphoz: wigwamokba húzódik a nemes törzs, polgári élet körvonalai bontakoznak ki, a pionirok kezdenek megállapodott korú családapák lenni, a sokszor oly igazságtalanul rikítóan kiszínezett vadevezős-flirtinget átengedik az ifjú generációknak, ők maguk először csak szobácskát bérelnek egy szezónra száz-százhúsz pengőért, nyaralgatnak, aztán telkecskét vesznek, részletre, aztán kunyhót, házikót építenek, berendezkednek, kertet ültetnek, tavaly már fürdőteleppé alakultak, sőt: napi hármfilléres kurtaksákról is szó van már, úgyhogy lassacskán kialakul az első városka, amelyet a Duna szerelmesei, a vadevezősök alapítottak.

vasárnapon át semmit sem csinálni, cigarettázni és bámulni ki az ablakon, az udvar szürkeségébe. Elébe kell menni az örömnek, fehér kalapot tenni.

Ezzel kiléptem a folyosóra és kopogósarkú cipővel sétáltam le a lépcsőn. Nyolc óra volt, az utca üres, a villamos is üres volt, a kalauz tétlenül álldogált a kocsi közepén és egykedvű, jókedvű hangon mindig megmondta az utca nevét, ahol a villamos megállt. Nem akadt utas, senki nem szállt föl és le sem szállt senki, mégis megállt a kocsi minduntalan. Csillogó ablakokkal futott tovább, elrobogott a sárga színekben égő nagy remíz előtt, ahova a sínek nagy tömege kanyarodott be és ahonnan a friss, ma még nem futott kocsik monoklis, pajzán tekintettel bámultak kifelé.

Végre odaértünk az állomás elé és leszálltunk, akik utasai voltunk, egy-két szál ember és bementünk az épületbe. Én magam perronjegyet váltottam és kimentem a sínek oldalára.

— Hány órakor jön a gyorsvonat? — kérdeztem a rendőrt, aki ott posztolt a szellős perron előtt a napon. Gondoltam, talán ő is tudja. De nem tudta.

— Én rendőr vagyok — nevetett rám és szalutált. Én is nevettem, ez a rendőr talán azt hiszi, én őt vasutasnak néztem?

— Bocsánat, — mondtam és odébb álltam, őgyelegve és mulatva. Még félóra idő volt az érkezésig. Minthogy nagyon jól tudtam: úgysem kapok vendéget, ez a félóra, amíg a vonatot várhatom, kész ajándéknak számított. Kicsit sem voltam türelmetlen, lassú cipővel sétálgattam, fél arcomat cirógatta mindig a nap.

Ám egyszercsak megálltam és a vaskerítéshez támaszkodtam. Furcsa gondolatom támadt. Mi volna, ha valóban vendéget kapnék? Milyen béketűréssel sétálgatok itt, már hogy ilyesmit a fejembe vettem, már ez is milyen öröm. Úgy látszik, eszembe sem jut, hogy valódi örömöket kívánjak. Mi volna, ha valóban megjönne, akit várok? Talán bizony túlsok volna? És kibámultam az üres sínekre, melyek fölött a szép, hűvös-meleg reggel kéken ragyogott. Elgondoltam, hogy egyszercsak bejön a vonat, megáll, fütyül és továbbmegy. Ahogy már elfutott szemem elől, akkor látom csak meg vendégemet, aki a túlsó oldalon szállt le a vonatról, hogy meglepjen engem. Ez aztán az öröm!

Elhúztam szájamat, mert hiszen mindennél, mindennél biztosabbra vehettem, hogy nem kapok vendéget. Csoda volna, ha kapnék, égi csoda. Hogy magamat-csalón kijöttem ide vasárnap reggelen és hogy a hazugság megvalósuljon? Lesütöttem szemem, mint a javíthatatlan tréfacsinálók, akik néha túllőnek a célon és keserves könnyeket okoznak. Utóbb így járok én magam is; nem elég, hogy a vonat érkezéséig bolondítom magam, most már arról beszélek, hátha a túlsó oldalon fog leszállni. Erről beszélek, hadd várjam meg, míg a vonat elmegy és percekig tartson, amíg majd az üres állomást el tudom hagyni. Igen, mikor reggel az egész dolog eszembe jutott, egy percig sem gondoltam arra, hogy vendéget kaphatok, egy percig sem számítottam a vendégre. Jóhiszeműen indultam el hazulról, most kezdem csak az alkudozást és olyasmi jut eszembe: Hátha mégis? Szinte varázslón gondolok a közelítő vonatra, csodára számítok, hogy kívánságom, erős, erős várakozásom testet öltsön és akit várok, valóban szálljon le a vonatról, ha nem ült föl rá, akkor is.

— Ebből pedig most már nincs szabadulás, míg az egész dolognak vége nincs — mondtam magamnak és ismét járkálni kezdtem. Korántsem voltam már olyan türelmes. Féltem a vonattól, meg vártam is. Ez már nem volt kellemes, így sétálni, a tréfa csaknem megrikatott és különös, semmi áron el nem tudtam volna hagyni a pályaudvart, most már semmiképpen sem hagyhattam volna el, míg a vonat meg nem érkezik.

Miközben így tépelődtem, megjelent a vonat, befutott, megjelent, mint valami tünemény, minthogy annyi érzést, várakozást, örömet és fájdalmat fűztem hozzá, vasárnap reggeli mulatságnak.

Ahogy előttem állt, ez már nem is volt különösen izgalmas. Megkövülten, de azért csaknem nyugodt szemmel figyeltem. Ketten szálltak ki belőle, hordár vitte utánuk csomagjaikat és elsiettek mellettem. Persze, idegenek voltak. A vonat most fütyült, lassan megmozdult és ekkor szépen levettem róla tekintetem.

Biztosan tudtam úgyis, hogy nem áll senki mögötte.

Leszegett fejjel lépegettem a kijárat felé, hátam mögött a vonat elhagyta a pályaudvart és csak az ajtóból néztem vissza. Reménytelen madárként röpült el pillantásom a sínek fölött, persze, hát persze, hogy nem jött vendégem, hiszen tudtam, hogy nem fog jönni.

Gyalog indultam hazafelé és csaknem másfél órába telt, míg megtettem a hosszú utat. Reggel kikelt növénykéim leforrázva bágyadtak szívemben; fáradtan lépegettem és hiába is akartam volna a magam számára kedvet keríteni. A tréfacsináló ugyan nevetett bennem és szememre vetette hálátlanságom. Igaz, hiszen igaz — mit vesztettem? Csak nyertem a tréfa által.

Ahogy hazaértem, már vártam, hogy az egyetemi hallgató úr vigyorogva fogadjon és biztosra vettem, hogy rámolvassa hazugságomat. Nem fogja elhinni, hogy csakugyan vártam valakit, hogy okom volt a reggeli sétára. Egészen bizonyos lehettem abban, hogy kitalálja a turpisságot, amilyen ravasz és kárörvendő fiatalember.

De ahogy benyitottam, csöndesség fogadott az egész lakásban, úgy látszik, már ő sincs idehaza. Ennek nagyon örültem és azt gondoltam: legalább nem fogja megtudni, hogy nem volt vendégem. Hogy semmi, egy szó sem igaz abból, amit reggel mondtam neki. Legjobb volna, ha elmennék hazulról és csak késő este jönnék haza.

Bezártam szobámat és leültem az ablak előtt. Ugyan hova mehetnék? Különös valóban, hogy sehol sem várnak, senkinek sem köszönhetek be kéretlenül, senki barátom nincs, aki mindig, bármikor is örülne látásomon, akit nem zavarnék meg bonyolult és ideges napjában, mint az idegen embereket. Férfi sem vagyok, hogy a napot egyedül tölthessem a városban.

— Itthon maradok — mondtam magamnak és szoros szájjal néztem ki az ablakon. — Bezárom az ajtót és csöndben leszek, mintha a szoba üres volna. Reggel az öröm elé siettem; talán oka vagyok annak, hogy fiatal létemre remete módjára élek, talán megnyomorítom ezzel lelkemet? Inkább semmilyen öröm, mint valami festett — ezt gondoltam és valóban szobámban töltöttem a napot, az egész hosszú, hosszú vasárnapot, mely — mindent számba vettem — misék, tavaszi séták, szerelmek és lakomák örömével volt tele.

— Április — gondoltam estefelé, mikor az ünnep már múlóban volt — áprilist járattam saját magammal, ilyet is csak egyszer tehet az ember.

Vendégemre gondoltam, aki nem jött el hozzám.

— Az öröm, — mondtam ki csaknem hangosan — nem szállhat le olyan vonatról, melyre föl sem ült.

Elhúztam a függönyt és kikönyököltem az udvar homályába. A lift lassan kúszott fölfelé nyitott aknájában, mint valami gyerekjáték, gyufaskatulyából. Talán senki sincs idehaza, senki az egész házban, az egyetemi hallgató úr is csak most érkezett a lifttel és köszöntött engem, az ablakban könyöklőt.

— Nos, — kérdezte fennhangon — hol a vendég, a vendég?

— Már elutazott — mondtam ártatlan arccal és az egyetemi hallgató úr, láttam arcán, első szóra elhitte nekem. Ugy látszik, igazat mondtam.

MDK

Fenyves Sándor

Csendélet, temp.

KUT és UME kiáll. N.Szal. 1932. nov.

lo l.

MDK

Fenyves Sándor / 1887-1944/

Dolgoztass, hogy dolgozhass! 1938., 94x61 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960. Műcsarnok. Kat. 20.1.

Fenyves Sándor.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Fenyves Sándor

1887-1944

"Dolgoztass, hogy dolgozhass!" 1938.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
20.l.

MDK

Fenyves Sándor

Csendélet, temp.

A fejér vmi és Szfvi Muz. igazg.jel.1933.évről.
Székesfehérvári Szemle, 1934. 3-4.sz.

107.1.

MDK

Fenyves Sándor

Karosszékben ülő nő, tusr.

Férfi pipával, "

Szépmüv. Kuz. uj szerzemények. 1946.

MDK

Fenyves Sándor

könyvboritólapjainak bemutatása az angol lapban.

Szabad Művészet, 1947. 6-7.sz.128. l.
Az Art & Industry....

Fenyves Sándor MDK

fának grafikája: két ülő munkás

Radnóti Miklós pesti lakásában volt.

Ortutay Gyula: Radnóti Miklós otthona.

Hatvany Lajos /szerk/: Beszélő házak.
Bp. 1957. 238-245.l.
242.l.

MDK

Fenyves Sándor, festö.

Önarckép, olajfestm.

Az Alkotás Művészház XXXII. kiállításának katalogusa.
"A Művész Két Arca". 1947.III.9-25.

MDK

Fenyves Sándor

/rajz/

Illyés Gyula: Kora tavasz c. könyve

A művészi védboriték. M. Kultur Szemle, 1942. febr. 15. képpel.

31 c.

Tenyves Sándor

A könyvhétre megjelent Művészeti Lexikon második kötetében szerepel. A londoni British Múzeumban ma is több grafikáját őrzik.

Esti Hírlap 1966. jún. 3.

MDK

Fenyves Sándor

/rajz/

Mollynáry Gizella: Betelt a föld hamissággal
c. könyve.

A művészi védboriték. M. Kultur Szemle, 1942. febr. 15. képpel. 32 l.

Fenyves Sándor
festőművész

Szent István heti festőhét kiállítása - elmaradt

Nemzeti Ujság 1931.VIII.19.

Fenyves Sándor

A tizenhatéveseknek munkái közt vannak kiállítva művei a Pedagógiai Szemináriumban rendezett tehetséges gyermekek második munkakiállításán.

Magyarság 1926. I. 17.

Fenyves Sándor
az ismeretlenség homályából bukkan elő
erőteljes, céltudatos, biztos grafikájával.

Két karácsonyi kiállítás.
Est, 931. XII. 6.

Fényes Sándor

tiz próteljes pajzsot állítok ki.

m.v.: A Tamás Galériában . . .

N. U. 931. XII. 6.

MDK

Fenyves Sándor

Csendélet

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

17 l.

Fényes Sándor

Kiállít

PH. 1981. XII. 6.

Fenyves Sándor

Kiállít

GK. 1931. XII. 6.

Tempus Sándor

Kiállít

PH. 1931. XII 6.

Tempes Sándor

Kiállít

PN. 1981. XII. 6.

MDK

Fenyves Sándor, 1887--

Dolgoztass, hogy dolgozhass

1885-1960. M. plakát-tört. kiáll. Mücs. 1960.

Fenyves Sándor

Kiákít

MO. 1931. XII. 6.

Fenyves Sándor

Kiállítása
1931. XII-6-28-ig

a FG. megbízója.

Fenyves Sándor

Csendélet

Műcsarnok 1933. Országos Képzőművészeti Kiáll.

Fenyves Sándor MDK

Dolgoztass, hogy dolgozhass!, 1938

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Fenyves Sándor, grafikus MDK

A londoni British Museumban
több grafikáját őrzik. 1944. ben
hunyt el.

László Miklós: Vonásszem és kulcsom 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. jún. 3.

Fenyves Sándor

ired 1936 óta dolgo-
zik itthon. Könyv-
borítékokat tervez

Rosner Ung. Buchkunst

275. l Archiv für Buch-
gewerbe u. Gebrauchs-
293. l. keppel graphik
(Leipzig) 1938

Könyvkötés tervek

299/a. l. keppel.
301. l. "
317. l. "
319. l. "
321. l. "
323. l. "

Delhaes I.

ői balkezet, egy lelogó férfi jobbkéz-
szoritó jobbot szemlélhetünk. Jelzése

34 cm.
ol.
(465/901).

24
1390

FENYVES SÁNDOR

TÁMOGATÓNK:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Fenyves Sándor rajza Kassák Lajosról a Munka1936. februári számából

75 ÉVE JELENT MEG A

munka

szocialista társadalmi és művészeti beszámoló

szerkeszti: kassák lajos budapest lehel-utca 6

PROGRAM

Délelőtt 10 órától:

Csaplár Ferenc:	Tudományos munka a Munkáról – kutatások, eredmények
Pintér István:	Adalékok Kassák és a munkásmozgalom kapcsolatához
Svéd László:	Az ifjúság és a Munka
Székely Gábor:	A fasizmusról a Munkában
Konok Péter:	A Munka kör szellemi, politikai hátországa

Ebédszünet

Délután 14 órától

Albertini Béla:	A szociofotó Magyarországon az 1920-as, 30-as években
Szabó Júlia:	Dokumentum, Munka – képzőművészet
M. Pásztor József:	A Munka a baloldali folyóiratok között
Kővágó Sarolta:	Az avantgarde színház, a baloldal és Kassák
Standeisky Éva:	Az (ön)átértékelő Kassák

2003. szeptember 29. (hétfő)

POLITIKATÖRTÉNETI INTÉZET
Budapest V., Alkotmány u. 2.
III. emeleti tanácsterem

Fried Miksával Kövesen terverte a Budai-Attila utca 75 sz. öt emeletes korszerű bérházat.

Trombitás uti villa,

Kettős bérház a Rudolf-tér 4/B., Margit körúti bérház, az dobbi 7, az utobbi 6 emeletes

A Szemere-utcai bérház 7 emeletes

A Kisrokus utcai kislakásos ikerbérház

Retek utcai bérház

Bérvilla Budán

Kárálán utca

Olasz fasorban

Szemere és Szin utcában

Galadi ház

Endrész György-féri bérház

Resztvett az

~~Az~~ Architecteure

d'Aujourd'hui folyóirat-

tól 1933. Párizsban rende-

zett II. modern nemzetk.

építészeti kiállításon és

a milanói triennalen

a felszabadulás után

osztályvezető építész-

mérnök a Könnyűipari

Épületszervező Intézet-

ben.

Az 1930-as években nagy-

szabású korszerű bérhá-

zakat (Attila u., Endesz

György-sér, Margit körút

Olasz fasor, Retek u.,

Szemere u. Szív u., Rudolf

tér) kislakásos ikerbér-

házat (Kiosz[illegible]) [illegible]

[illegible] és magán

[illegible] és [illegible]

[illegible] a fővárosban.

Fenyves és Fried

Attila u. 75 m 5 emele-
tes bérház terre
fentiektől -
Repr. és lenni

Építőmunka
1935. 1. n. - 7 l -
képpel

CIPŐGYÁR RT

K· UCCA · 53-57

Fenyves és Fried

építészek

Retek utcai bér-
ház

Repr.

Magyar Építőművészet
1931. 4-6. n. 24 l.

Nép

I
SOK

25. 1—3. SZÁM

INDEN·HOBAN
GY·ÉVRE 300.000 K
80.000 KORONA·

A Tito-klikk már nemcsak gazdaságilag, hanem politikailag és katonailag is nyílt együttműködésre készül az angol-amerikai imperialistákkal

A Tartós békéért, népi demokráciáért! legújabb számában Todor *Zsivkov* elvtárs, a Bolgár Kommunista Párt Központi Vezetőségének titkára cikkben foglalkozik a fasiszta Tito-klikk legújabb balkáni háborús provokációival. A cikk részletesen vázolja, hogyan tette a Tito-klikk az angol-amerikai imperialisták felvonulási területévé, balkáni hídfőjévé Jugoszlávia területét.

Jugoszlávia északkeleti határa mentén gyorsított ütemben építik az erődítményeket.

Az Adriai-tenger partján megnagyobbítják a kikötőket és újakat is építenek. A Trieszt—Zágráb—Belgrád stratégiai autóútnak Szkopljéig és Szalonikiig való meghosszabbításával két fontos tengeri támaszponttal kötik össze Jugoszláviát, hadianyagszállítások és katonai átcsoportosítások céljából. Ezzel egyidejűleg több országútat szélesítenek ki, hogy használhatóvá tegyék őket az amerikai haditechnika céljaira, eszeveszett gyorsasággal bővítik a repülőtereket és építenek újakat az amerikai nehézbombázók, sőt rakétagépek részére. Mindezekhez az építkezésekhez Rankovics janicsárjai erőszakkal hajszolják az embereket.

Zsivkov elvtárs leleplezi, hogy a Tito-klikk és az USA között 1949 decemberében létrejött légügyi egyezmény az átrepülésen kívül

biztosítja az USA számára azt a jogot is, hogy ellenőrizze a jugoszláv repülőtereket.

Az USA-ban már megszüntették Jugoszláviára vonatkozóan a tilalmat a fegyverek és hadianyagok, valamint a fegyvergyártást szolgáló gépek és felszerelések bevitelére. *Allan* belgrádi amerikai követ megígérte Titónak, hogy *„a Truman-elvet Jugoszláviára éppúgy kiterjesztik, mint Görögországra és Törökországra"*. Százával indítják Nyugat-Németországból, az amerikai hadsereg úgynevezett „fölöslegeiből" a páncélosokkal, tábori és légelhárítóágyúkkal, repülőgépmotorokkal, sőt „V—2" lövedékekkel megrakott szerelvényeket. Az amerikaiak sürgették, hogy a görög monarchofasiszta kormány létesítsen Szalonikiben szabad övezetet Titóék számára, hadianyagszállítás céljából. *Százával utaznak Jugoszláviába amerikai és volt hitlerista katonai szakértők, akik a jugoszláv hadsereg átképzését végzik.*

A cikk a továbbiakban elmondja, hogy

a Tito-klikk jelenleg egymillió teljes harckészültségben lévő emberrel rendelkezik a különböző katonai alakulatokban.

Ez jelentősen meghaladja a Jugoszláviával határos népi demokratikus országok fegyveres erőinek együttes létszámát. 1949-ben a hadikiadások még a jelentősen kicsinyített hivatalos adatok szerint is 33 százalékát tették az ország összes kiadásainak. *1950-re már 51 százalékot irányoztak elő hadikiadásokra* és ennek előteremtésére 1949-hez képest 20 milliárd dinárral emelték a dolgozóktól beszedett adókat. *Ugyanakkor a szociális kiadásokat 5 milliárd dinárral csökkentették.* Az amerikaiak ezenfelül még azt is követelik Titóéktól, hogy 1950-ben mintegy megkétszerezzék 1949-hez képest a stratégiai nyersanyagok kitermelését.

Zsivkov elvtárs ezután áttér a Tito-klikk úgynevezett „diplomáciai" tevékenységének elemzésére. Ma már dokumentumok bizonyítják — írja —, hogy a népi demokratikus országokban működő titóista képviseletek kémközpontokká alakultak át.

E képviseletek valamennyi tagja, követtől sofőrig, beleértve a jugoszláv diplomaták feleségeit, kémkedéssel foglalkozik.

A cikk kitér azokra a határszéli provokációkra is, amelyeket a Tito-banda rendszeresen folytat. A diplomáciai tevékenységhez tartozik az úgynevezett „Belgrád—Athén-tengely" létrehozása is, ami betetőzése a görög monarchofasiszták és a Tito-klikk között már régóta meglévő összjátéknak. Az angol-amerikai imperialisták arra készülnek, hogy hozzácsatolják ehhez a tengelyhez Törökországot, Olaszországot és más államokat, s létrehozzák ezzel a jóelőre kiagyalt úgynevezett Földközi-tengeri egyezményt. Titónak az a nemrégiben megtett kijelentése, hogy fejleszteni fogja a „gazdasági", a „politikai" és „minden más együttműködést" azokkal az országokkal, amelyek „kifejezik készségüket az ilyen együttműködésre", azt jelenti, hogy

a Tito-kormány nemcsak — mint eddig — gazdaságilag, de politikailag és katonailag is nyíltan együtt fog működni az új háború angol-amerikai imperialista gyujtogatóival.

További részében a cikk a Tito-klikk úgynevezett „ideológiai" manővereivel foglalkozik. A Tito-klikk egyfelől tagadja annak veszélyét, hogy az imperialisták új háborút akarnak kirobbantani, másfelől siet „alátámasztani" Acheson USA külügyminiszternek azokat a rágalmait, amelyek „imperialista törekvésekkel" vádolják a Szovjetuniót. Kardeljnek azt a kijelentését idézve, hogy *„Nyugat-Európa minden országában megszilárdult a kapitalizmus és jelenleg nincs szüksége háborúra..."* és Gyilasznak arra a beszédére utalva, amely szerint valamiféle válság volna a szovjet rendszerben, amelyet a szovjet kormány állítólag külpolitikájával igyekeznék megoldani, Zsivkov elvtárs cikke megállapítja: A belgrádi árulók jól betanulták az angol-amerikai gazdák által nekik kiosztott szerepeket. Kardelj „megszünteti" a válságot a nyugateurópai kapitalista országokban, Gyilasz pedig azt „fedezi fel", hogy válság van a Szovjetunióban. Kardelj azt hazudja, hogy a kapitalizmusnak „nincs szüksége" háborúra, Gyilasz viszont azt a rágalmat kürtöli világgá, hogy a szovjet kormány állítólag agressziv szándékot mutat. Tito, a főáruló pedig megismétli mind Kardelj, mind Gyilasz hazugságát és rágalmát.

A cikk megemlíti azt is, hogy

a „Borba" eltitkolta a jugoszláv népek előtt az atomfegyver betiltására vonatkozó stockholmi felhívást

és a Béke Híveinek Világkongresszusát provokáló módon „a szovjet kormány eszközének" nevezte, amit a washingtoni és londoni reakciós propagandagépezet sietve átvett tőle.

Befejezésül a cikk megállapítja, hogy a jugoszláv dolgozók fokozzák a harcot Tito és Rankovics rendőri-fasiszta rendszere ellen és hogy minden kommunista, minden haladó ember az egész világon *szent kötelességének tartja, hogy támogassa a jugoszláv népet ebben a harcban.*

1950-ben a magyar-lengyel árucsereforgalom kétszerese lesz az 1949. évinek

A magyar-lengyel gazdasági együttműködési állandó bizottság varsói tanácskozásai

A magyar-lengyel gazdasági együttműködési állandó bizottság varsói tanácskozásairól a következő hivatalos közleményt adták ki:

Június 3-a és 9-e között tartotta a magyar-lengyel gazdasági együttműködési állandó bizottság hatodik ülésszakát Varsóban. A tanácskozáson az állandó bizottság lengyel szekciójának elnöke, Stefan *Jendrychowski* miniszter elnökölt. Az ülésszakon résztvett a magyar szekció elnöke, a magyar külügyminisztérium államtitkára, *Berei* Andor. Ugyanakkor tartották ülésszakukat az ipari, műszaki, kereskedelmi, terv- és statisztikai, mezőgazdasági és közlekedési albizottságok.

A tárgyalások folyamán a bizottság megállapította, hogy

a magyar-lengyel együttműködés területén komoly előrehaladás történt, különösen a kölcsönös műszaki segítség és mezőgazdasági tapasztalatcsere tekintetében.

Az utolsó félév folyamán a két ország között a szakemberek és gyakornokok kölcsönös látogatása jelentősen kiszélesedett. Jelentékenyen megnövekedett a két ország közötti árucsereforgalom is. *1950-ben az árucsereforgalom majdnem kétszer olyan nagy lesz, mint 1949-ben volt.*

Az ülésszak folyamán az állandó bizottság egy sor határozatot hozott, amelyek a gazdasági együttműködés további elmélyülését és fejlődését eredményezik. Megállapodás jött létre a kölcsönös műszaki segítség kiterjesztésére, különösen a vas-, szén- és gépipar, a vegyipar, textilipar és élelmezési ipar területén. A bizottság kidolgozta a magyar-lengyel árucsereforgalmi egyezmény tervezetét az 1951—54. évekre. A közlekedési albizottság mostani első ülésén a közlekedés fejlesztésének kérdésére vonatkozólag kötött megállapodást és a többi között rendezte a lengyel kikötők magyar áruszállítások céljaira való használatát.

A terv- és statisztikai albizottság a tervezés módszereire vonatkozó tapasztalatokat cserélte ki. A mezőgazdasági albizottság megállapodott a rendszabályokra vonatkozólag, amelyek a fokozódó gazdasági együttműködést szolgálják és főként szabályozta az egyes vetőmagvak termelésének megosztását a két ország között.

A tárgyalások baráti, szívélyes légkörben folytak le. A magyar-lengyel gazdasági együttműködési állandó bizottság következő ülésszakát Budapesten fogják megtartani.

A lengyel-magyar gazdasági együttműködési állandó bizottság lengyel és magyar vezetőinek és tagjainak tiszteletére *Szántó* Béla elvtárs varsói magyar követ június 9-én este fogadást rendezett. Lengyel részről megjelent a fogadáson *Jendrychowski* elvtárs miniszter, *Szyr* elvtárs miniszter, a Tervhivatal elnökhelyettese, *Gede* külkereskedelmi miniszter, *Radamowsky* közlekedési miniszter, *Sobierajski*, a külügyminisztérium politikai osztályának vezetője és sokan mások. Magyar részről jelen volt a fogadáson *Bebrics* Lajos elvtárs, közlekedési miniszter, (aki a lengyel közlekedésügyi miniszter tavalyi magyarországi látogatásának viszonzására érkezett Lengyelországba), Berei Andor elvtárs, külügyi államtitkár és a Varsóban tartózkodó gazdasági és kereskedelmi küldöttségek tagjai.

Nyolc titóista kémügynök bűnpere Albániában

Szombaton kezdődött meg az albániai Duressben a titóista UDB szolgálatába szegődött nyolc trockista szabotőr és kémügynök bűnperének tárgyalása. A nyolc vádlott: Feti *Dvorani*, Vera *Kokalari*, Jahar *Jazso*, Hekuran *Darani*, Szeit *Csorapi*, Abdulla *Lici*, Tafil *Gardelli* és Szadik *Radeci*, mint UDB-ügynök kémanyagot szolgáltatott titóista megbízottaknak és az albán vasútvonalakon elkövetett szabotázscselekményekkel 13 millió lek anyagi kárt okozott. A szabotázscselekményeket Feti Dvorani irányította. *A csoport a belgrádi Tító-fasisták utasítására működött.*

A japán munkásosztály és a nemzetközi demokratikus közvélemény harca a Japán Kommunista Párt üldözése ellen

Mint az AFP jelenti, a tokiói rendőrség behatolt a Japán Kommunista Párt több szervezetének irodájába és sok röpiratot elkobzott. Osakában letartóztatták a Kommunista Párt ottani szervezetének elnökét és a Párt több tagját. Letartóztatási parancsot adtak ki az állami és községi alkalmazottak szakszervezetének főtitkára ellen is.

A japán képviselőház kommunista tagjai közös nyilatkozatban kijelentették, hogy

továbbra is minden erővel harcolnak Josida miniszterelnök politikája ellen,

amely gyarmati sorba süllyeszti és katonai hídfővé teszi Japánt az imperialisták támadó háborúja számára. Hangsúlyozták, hogy *küzdeni fognak a kormánynak a Japán Kommunista Párt törvényen kívül helyezésére irányuló minden kísérlete ellen.*

A Japán Egyetemi Diákszövetség a kormány elleni tiltakozásul, június 20-ra általános sztrájkra hívta fel tagjait. A tokió-yokahamai autógyár dolgozói csütörtökön — tiltakozásul a reakciós kormány mesterkedése ellen — sztrájkba léptek.

Háromszázezer japán dolgozó tovább sztrájkol,

követelve az amerikai parancsra elrendelt terrorintézkedések visszavonását.

A dolgozók világszerte szolidaritási nyilatkozatokkal foglalnak állást a Japán Kommunista Pártot sujtó fasiszta terrorintézkedések ellen.

A Trud *„Japán dolgozók visszaverik a fasiszta reakciót"* című cikkében megállapítja, hogy

MacArthurnak, a Japán Kommunista Párt elleni terrorja megmutatja, mennyire félnek ezek az urak a japán munkásosztály szervezettségének növekedésétől és a béke harcosainak szélesedő mozgalmától.

Az utóbbi hónapokban sztrájkhullám söpört végig az országon, csupán márciusban 1.2 millió volt a sztrájkolók száma. A sztrájkok oka — írja a Trud — a fasiszta erőszakon kívül a japán munkásosztály egyre fokozódó elnyomorodása.

A teljes és részleges munkanélküliek száma legalább 13 millió.

A Francia Kommunista Párt Központi Bizottsága a Japán Kommunista Párt elleni terror-intézkedések hírére üzenetet küldött a japán testvérpárthoz és élesen tiltakozik az amerikai imperialisták gyalázatos elnyomó lépése ellen. Az üzenet biztosítja a japán testvérpártot arról, hogy

minden francia kommunista tevékenyen küzd egységben az egész világ békés erőivel a japán nép ellen indított támadás meghiusításáért.

A pekingi *Peoples Daily* így ír: Világos, hogy MacArthur legutóbbi utasítása és valamennyi reakciós intézkedése nyilt megsértése a potsdami határozatoknak és a távolkeleti bizottság politikájának. *Azzal, hogy MacArthur elindította ezt az újabb támadást a Japán Kommunista Párt ellen,*

meg akarja gyorsítani a japáni amerikai katonai támaszpont kiépítését.

A *Japán Általános Szakszervezeti Szövetség* levelet intézett Louis *Saillanthoz*, a Szakszervezeti Világszövetség főtitkárához és felkéri, hogy terjessze a Távolkeleti Bizottság és a Japán Szövetséges Ellenőrző Tanács elé a MacArthur által elrendelt elnyomó intézkedések ügyét. A japán szervezett dolgozók levele hangsúlyozza, hogy *a végsőkig vívják a harcot a potsdami határozatok megvédéséért.*

KOREA EGYSÉGÉÉRT

A Koreai Egységes Demokratikus Hazafias Front központi bizottsága június 7-i teljes ülése felhívással fordult Észak- és Dél-Korea demokratikus politikai pártjaihoz, társadalmi szervezeteihez és az egész koreai néphez. A felhívás hangsúlyozza Korea mielőbbi egyesítésének fontosságát. Ennek érdekében *a központi bizottság ajánlja, hogy augusztus 5—8-án Észak- és Dél-Korea egész területén általános választásokat tartsanak* és teremtsék meg az egységes legfőbb törvényhozó szervet. A felhívás javasolja továbbá, hogy június 15—17-ig hívják össze tanácskozásra az ország békés egyesítését kívánó északi és déli politikai erők képviselőit. A tanácskozásnak határoznia kell *a békés egyesítés feltételeiről, az általános választások megtartásának rendjéről és a központi választási bizottság megalakításáról.*

Az Angol KP felhívása a maláji gyarmati háború ellen

A maláji földi háború kitörésének második évfordulóján az Angol Kommunista Párt Politikai Bizottsága nyilatkozatot adott ki, melyben felhívja az angol népet a maláji földi háború megszüntetését követelő tömegmozgalom fokozására. A béke ügye és Anglia életbevágó nemzeti érdeke egyaránt a legszélesebbkörű tömegmozgalmat kívánja, amelynek jelszava: *„Vessetek véget a maláji földi háborúnak. Vonjátok vissza a csapatokat. Ne szállítsatok sem hadianyagokat, sem katonaságot a maláji földi háború céljaira. Ismerjétek el a maláji föld nép önrendelkezési jogát!"*

Felavatták az építőipari dolgozók kultúrházát

Szombaton délután ünnepélyesen felavatták az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének új kultúrpalotáját. A székház átadását szeptemberre tervezték, a dolgozók azonban már májusra elkészültek az építkezéssel.

A kultúrpalota kongresszusi termében tartott avató-ünnepségen megjelent *Rónai* Sándor elvtárs, az Elnöki Tanács elnöke, valamint az Elnöki tanács több tagja, *Kovács* István elvtárs, az MDP Központi Vezetősége titkára, *Apró* Antal elvtárs, a SZOT főtitkára, *Szobek* András elvtárs, külkereskedelmi miniszter és *Köböl* József elvtárs, a MÉMOSZ főtitkára.

Török János elvtárs, a MÉMOSZ elnöke megnyitó beszéde után *Apró* Antal elvtárs hangoztatta: az építőmunkások szervezetének most legfontosabb feladata, hogy tanítsa a dolgozókat, tudatosítsa a munkához, a társadalmi tulajdonhoz való új szocialista viszonyt. Ehhez a munkához Pártunk minden segítséget megad az építőmunkásoknak. Ez a gyönyörű kultúrpalota is úgy jött létre, hogy *Pártunk Politikai Bizottsága, Rákosi elvtárs javaslatára elhatározta a székház megépítését.* A székház felavatásakor elismeréssel kell szólni a hősies erőfeszítésekről, melyekkel az építőmunkások kultúrpalotájuk megépítésében közreműködtek.

A székház építkezésének dolgozói nevében *Varga* József, a tervezők nevében *Gádoros* Lajos szólalt fel. Az ünnepség után a részvevők megtekintették az új székházat, majd az építőipari dolgozók művészegyüttesei és kiváló fővárosi művészek adtak kultúrműsort.

Bao-Dai rendőrsége kínaiakat bántalmaz és gyilkol

Április 22-én Cholonban *Bao-Dai rendőrsége 10 kínai diákot letartóztatott.* Később szabadonbocsátották őket, de iskolájuk középfokú tagozatát hatósági rendelettel bezárták. *Május 6-án a diákok tömegesen tüntettek az iskola előtt és követelték a bezárt osztályok megnyitását.* Ekkor az igazgató kérésére közbelépő rendőrség

több, mint 70 kínai diákot letartóztatott, sokat pedig megsebesített.

Az őrizetbevett diákokat durván bántalmazták és azokat, akik a rendőrség „feketelistáján" szerepeltek, kínzásoknak vetették alá. *Az egyik diák belehalt a kínzásba.* A Vietnamban élő kínaiak nagy felháborodással értesültek a történtekről.

Június közepén kezdődnek a vidéki könyvnapok

A budapesti könyvnapok minden eddigit felülmúló sikere után fokozódó lendülettel készülnek a dolgozók a könyv vidéki ünnepére.

A vidéki könyvnapok alkalmával mintegy 350 ezer könyv kerül majd körülbelül ezer helyen eladásra. Június 15-től 18-ig — a falvakban június 17-én és 18-án — rendezik meg a vidéki könyvnapokat. A tömegszervezetek, a Szikra és a Könyvesbolt NV felkészült a könyvnapok ünnepélyes megnyitására. Ezeken a napokon a legkiválóbb magyar írók látogatják majd végig a falvak és üzemek könyvsátrait, hogy tapasztalatokat gyüjtsenek, elősegítsék könyveink elterjedését a dolgozók között és még szorosabbra fűzzék a kapcsolatot az irodalom és a dolgozó nép között.

13 büffésátort állít fel a Büffé NV vasárnap

Vasárnap a következő helyeken állítanak fel büffésátrakat: Margitsziget 3, Rómaipart 2, Dagály-utcai strand 4, lőrinci strand, Hűvösvölgy, Városliget és Császárfürdő 1—1 büffésátor. Ezenkívül a város minden részében járni fog a büfféautó.

Vidám vasárnap délelőtt a budapesti filmszínházakban

A legnépszerűbb filmvígjátékokat tűzik műsorra vasárnap délelőtt az alábbi filmszínházak:

Vörös csillag, Forum, Május 1. Savoy, Munkás, Szabadság, Felszabadulás, Bethlen, Bástya, Bodográf, Rákosi Mátyás Kultúrotthon, Alkotás, Glória, Krisztina, Korzó (Újpest), **Royal** (Kispest), **Táncsics** (Csepel), **Tavasz** (Rákospalota), **Kossuth** (Rákosszt.), **Rákoskeresztúr, Brigád** (Pestlőrinc), **Árpád** (Soroksár), **Budafok** (Attila), **Pestszentimre.**

1 forintos egységes helyárak!

★ ÍGY DOLGOZIK ÉPÍTŐIPARUNK ★

A békeúti építkezésen transzportőr viszi a betont a csatornához, innen billenőkocsi szállítja tovább

MODERN VÁROSRÉSZ ÉPÜL A BÉKE-ÚTON

Csak néhány hete, hogy beköltöztek a hat új épületbe a lakók s most újra motorzúgástól hangos a hatalmas terület. Új épületek alapjait rakják le az építőmunkások. Három épülettömb kilenc épületének elkészítéséhez kezdtek hozzá. A 265 új, fürdőszobás, hideg-, meleg folyóvizű központifűtéses lakásba — a tervelőirányzat szerint — december 2-án beköltözhetnek a lakók.

A dombos-völgyes terület a földgyalú munkája nyomán simul, egyenesedik. Földkiemelők, egymás mellé állított szállítószalagok viszik, hordják a kiásott földet. A betonkeverő gépből is transzportőr viszi a pincébe a betont, innen csuszdán folytatja útját. Öt korszerű transzportőr segíti a dolgozók munkáját. A magasabb dombokról nem fáradságos kézierővel viszik az anyagot a mélyebben fekvő területekre, hanem „garatokat" szerelteek fel. Ennek felső torkán át bezúdítják az anyagot, amelyet már vár a garat alján elhelyezett csille.

A rövid ideje folyó építkezés azonban mégis lemaradt. Jól látható ennél az építkezésnél, milyen súlyos károkat okoz a tervfegyelem lazasága, amelyről *Gerő* Ernő elvtárs is beszélt a Központi Vezetőség ülésén. Az építést végző nemzeti vállalat későn kapta a megbízást, amikor pedig megkapta — akkor a tervek késtek. Ez késleltette a munka helyes és időben való megszervezését (hetekig nagy volt a kapun belüli munkanélküliség, most pedig a késői tervfelbontás miatt sokan még nem kapták meg munkalapjukat). A munkaverseny szervezésében tervszerűtlenség, kapkodás mutatkozik. Igaz, az ifjúmunkások versenye jól halad, versenyzőik száma nap mint nap emelkedik. A felajánlásokban is élen járnak. Tizenhét átképzős vállalta, hogy a szakmát öt hónap helyett négy és fél hónap alatt sajátítja el. A „Budapesti 11" tanulóbrigád, amelyet *Weisz* Ottó sztahánovista kőműves tanít, vállalta, hogy az ifjúsági kongresszusig elsajátítja a sztahánovista munkamódszert.

Az ifjúmunkások versenyén kívül azonban nincs még komoly verseny az építkezésen. Igaz: a tervek, a megbízás késett, most pedig anyagellátási bajok vannak, de a pártszervezetnek és az üzemi bizottságnak már meg kellett volna kezdenie a politikai felvilágosító munkát, a verseny szervezését. De még mindig csak 5 szakszervezeti bizalmi van az 500 építőmunkáshoz, a népnevelő gárda alig dolgozik. Igy érthető, hogy a versenyszerződési lapokat nem írta alá még egy munkás sem.

Az építkezésen — még ilyen körülmények között is — néhány nagy teljesítmény született. *Boa* József kovács, *Rózsa* Sándor kőműves, *Serfőző* Béla ácsbrigádja, *Dankó* György/ kubikos-brigádja, *Vida* János kubikos-brigádja a legjobbak. Versenytábla azonban, mely büszkén hirdethetné eredményeiket — nincs. Sokszáz olyan dolgozó van az épületen, akik sztahánovista munkamódszerrel szeretnének dolgozni. Most nagyban folyik a vasbetonszerelési munka és erre megvan a jól bevált sztahánovista munkamódszer. De a békeúti építkezésen a munkások nem ismerik ezt: nem mutatták meg nekik, hogyan dolgozhatnak újfajta módon.

A békeúti már befejezett építkezések határidő előtt készültek el — pedig egy időben azoknál is volt lemaradás. Az új építkezéseknél is be kell hozni a késést.

Öt hónap mult el ötéves tervünk első évéből, s máris kibontakoznak szemünk előtt az első nagyszerű eredmények. A fővárostól a messzi tanyákig erőssé, gazdaggá, jómódúvá épül hazánk. Nagyszerűek az eredmények — így állapította meg Pártunk Központi Vezetőségének legutóbbi ülése — amelyeket e néhány hónap alatt elértünk: az, hogy ipari termelésünk áprilisban 11 százalékkal haladta meg a mult év decemberi színvonalat, az hogy 5—10 millió mázsával több termést várhatunk idén, az, hogy négy hónap alatt 70 ezer fővel emelkedett a foglalkoztatottak száma, s az, hogy ez évre előirányzott beruházási keretünket tíz százalékkal felemelhetjük. Különösen jelentősen emeltük a budapesti és vidéki ipari központokban a lakásépítésre, útépítésre, mezőgazdasági építkezésekre fordítandó összegeket.

A nagyszerű eredmények mellett hibák sorozata nehezíti szocialista építésünket — erre is rámutatott a Központi Vezetőség ülése. Ahhoz, hogy előirányzott programunkat maradéktalanul végre tudjuk hajtani, építőmunkánkból ki kell küszöbölni e hiányosságokat: a tervfegyelem lazaságát, a bércsalásokat, normalazulásokat, a munkafegyelem lazaságát, a takarékosságban, az önköltségcsökkentésben mutatkozó hiányosságokat. Így tudjuk csak végrehajtani nagyarányú építkezési programunkat is, amelynek méreteit néhány példa is megmutatja.

A Ganz Árammérőgyár építkezésére 16 millió forintot fordítunk, a Vasszerkezeti-gyár épületére 21 milliót. Tizmillióba kerül az Épületelemgyártó üzem, 12 millióba egy nagyobb téglagyár. Szerte az országban könnyű- és nehézipari gyárak egész sora épül: műszaki gumigyár, mérleggyár, szennylúgfeldolgozó ipar, ruhagyár. A bányavidékeken pedig bányászfürdők tucatjai.

Ime, néhány kiragadott példa az ezévi mezőgazdasági építkezésekből: 30 millió forintért 150 gépállomást építünk és fejlesztünk tovább. Majdnem mind mellett kultúrterem is épül. A bácsbokodi tejüzem 2.8 millió forintba kerül, a hajdunánási gabonaraktár 3 millióba, a sopronhorpácsi kísérleti üvegház 1.1 millió forintba. Ezenkívül sok magtár és három hűtőház, számos sertésfiaztató és hízlaló épület és 18 millió forint értékben tehénistálló is épül.

Budapesten és a vidéki ipari központokban (Miskolc, Győr, Szolnok, Tatabánya, Salgótarján, Komló, Diósgyőr, stb.) 1890 új lakást építünk fel, ennél is többet állítunk helyre. Dolgozó parasztok és vasutasok részére egész sor típuslakás készül. Ujpesten és Salgótarjánban tízmillió forintért hatalmas áruházakat építünk.

Hatalmas összegek jutnak a szociális építkezésekre. Elég példának felhozni a 2500—2800 személy részére készülő kispesti OTI-rendelőt, amely 11 millió forintba kerül. Dobán 1.6 millió forintért vakok elhelyezésére és foglalkoztatására épül intézet. Napközi-otthonok, bölcsődék, óvodák egész sora épül szerte az országban. Miskolcon már megkezdték a nehézipari müegyetem építését: 43 millió forint a költsége, 2520 egyetemi hallgató folytathatja majd itt tanulmányait. Kohóipari székház épül 18 millió forintból, 1000 személy részére. Kibővítjük egyetemeinket, s az ország számos helyén általános iskolákat, gimnáziumokat építünk. Harminchatmillió forint költséggel 2420 iparostanuló részére készül kilenc hatalmas iparostanuló-otthon.

Ime, a megvalósítandó nagyszerű építkezési program egy része. Lássuk most: hogyan hajtjuk végre e nagyszerű programot?

Munkában a szovjet exkavátor a Sportstadion építkezésénél. Ebből a nagyteljesítményű gépből kétfélét kaptunk a Szovjetuniótól. A kisebb 25, a nagyobb 60 köbméter földet emel ki egy óra alatt és rakja a szállító járműre

Látogatás a Könnyűipari Épülettervező Intézetben

A Könnyűipari Épülettervező Intézet Kossuth Lajos-téri rajztermeiben egész városrészek, gyártelepek színes papírmasséból készült parányi másait láthatjuk. A falakon, asztalokon a már elkészült 1950. évi tervek: a Ganz Árammérő-gyáré, cement és mészégető-üzemeké, az új épületelemgyáré, téglagyáraké, a váciúti és a győri iparostanuló-otthoné, az Építéstudományi Intézet központi kutatólaboratóriumé, a simontornyai bőrgyáré és így tovább.

Kovács Aladár igazgatóval, *Fenyves* István osztályvezető építészmérnökkel és *Kardos* Andor főmérnökkel, a szakma legjobbjával beszélgetünk az eredményekről, a tervekről.

— Ebben az évben 400 millió forint értékű épületet tervezünk, a tavalyi 180 millió forint értékűvel szemben — mondja Kovács elvtárs.

A Szovjetunió tervezési tapasztalatainak átvételével, alkalmazásával igyekeznek gyorsítani a munkát, leszorítani az önköltséget. Az épülő Vasszerkezeti gyár csarnoképületének tervezésénél például a tavalyi árral szemben mintegy 20 százalékos önköltségcsökkentést értek el azzal, hogy előregyártott elemeket alkalmaztak, gördülő zsaluzást. Az egyik cementgyár 35 méter magas oszlopát pedig úgy tervezték, hogy azt nem kellett zsaluzni, állványozni, hanem a földön készülhetett el az oszlop s ezt a helyszínen megtalálható munkaeszközökkel emelték a magasba. Igy három vagon mennyiségű fát, 70—80.000 forintot megtakarítottak.

De a jövőben még inkább súlyponti kérdésként kell kezelni a gazdaságosabb tervezést, hogy építkezéseink önköltsége jelentősen csökkenjék. *Gerő* Ernő elvtárs a Központi Vezetőség ülésén hangsúlyozta, hogy sokan nem fordítanak gondot erre az alapvetően fontos kérdésre, nem folytatnak komoly harcot az önköltség csökkentéséért. Ez a hiba még mutatkozik a Tervező Intézetnél is. Csak nemrég történt, hogy az egyik mészmű építkezésénél jóval több betont, vas- és zsaluzóanyagot használtak fel — hibás statikai számítások miatt. Ez 100.000 forint kárt jelentett.

A tervezőiroda munkatársai versenyben dolgoznak. A 196 műszaki dolgozó közül 124 egyéni versenyben áll. Feladatuk, hogy a jövőben az eddiginél sokkal inkább alkalmazzák a tipizált épületelemeket, amelyeknek felhasználásától ma még jónéhány tervező idegenkedik. Meg kell *végre* valósítani azt is, hogy a tervezők állandó kapcsolatban álljanak az építőmunkásokkal, sztahánovistákkal, akiktől sok hasznos gyakorlati tapasztalatot sajátíthatnak el.

A gépesített építőipar felé

A tervtörvény hangsúlyozza, hogy építőiparunkat gépesítéssel, a munkamódszerek korszerűsítésével nagyüzemi jellegű iparrá kell fejleszteni. A kapitalista Magyarországon olcsó munkabérért jutott munkaerőhöz a tőkés, özönlöttek a falu nincstelenjei. Minek is gépesített volna? A népi demokrácia mérföldes léptekkel halad előre a gépesítésben: az 1950-ben megindult építkezéseken már a Szovjetuniótól kapott hatalmas teljesítményű korszerű gépek, a magyar gyárakból kikerült újfajta építőipari felszerelések teszik könnyebbé a dolgozók munkáját, kímélik munkaerejüket, gyorsítják, olcsóbbítják az építkezést. A legfontosabb építkezéseken lévő szállító- és anyagkeverőgépek az ottdolgozó segédmunkások egyharmadát szabadítják fel és ezzel lehetővé válik, hogy egyre növekvő munkaerőszükségletünk egy része kielégítést nyerjen. Milyen újfajta építőipari gépeket készítenek gyáraink?

A Vegyipari Gép- és Radiátorgyárban habarcskeverő gépek készülnek nagy mennyiségben. E szovjet mintájú gépből 8 óra alatt 22—25 köbméter habarcs kerül ki. A Hofherr-gyár szériában gyártja a billenőkocsikat. Erre rakja majd a földkiemelő gép a földet. A Szerelőipari NV hőlégfuvó berendezéseket gyárt. Ezek nélkülözhetetlenek a téli építkezéseknél. Egy készülék öt-hat emeletet is fűt és nemcsak az embereket kíméli a hidegtől, hanem szárítja is a falakat. A Roesseman és Harmata-gyár folyamatosan készíti a transzportőröket (szállítószalag). Ez bármilyen anyagot gyorsan szállít a kívánt helyre, megszünteti a fáradságos cipekedést.

1950-ben sokszáz szállítóberendezés, különféle daruk, habarcskeverőgép, gyorsfelvonó, betonkeverőgép, vibrátor, ezenkívül motoros mozdonyok, robbanós döngölők kerülnek ki az építkezésekre. Mindebben hatalmas segítséget nyujt a Szovjetunió, ahonnan egész sor habarcsszivattyút kaptunk és kapunk a jövőben (ez több emelet magasságba viszi fel a habarcsot) ezenkívül földkiemelő exkavátorokat, „Sztálinyec" földgyalukat, toronydarukat.

Az építőipar gépesítése tehát gyors ütemben megindult. Ez azonban nem jelenti azt, mintha máris bőven el volnánk látva építőipari gépekkel. Éppen ezért meg kell szünnie az olyanfajta vállalatvezetői sovinizmusnak, amely például a Vasbeton Gyárépítési NV-nél mutatkozott. Az NV egyik pestkörnyéki építkezésénél egy hatalmas méretű betonkeverőgép három hétig állt kihasználatlanul, csak azért, mert a vállalatvezetőség nem küldte vissza az ÉMUK-tól kölcsönkapott gépet — így akarta „biztosítani" későbbi munkájukhoz. Az ilyen „gazdálkodás", a géppark rossz kihasználása — ahogy Gerő elvtárs mondotta — nagyban hozzájárul a termelékenység egyenlőtlen és csak igen lassu emelkedéséhez. (És ez nem egyedülálló eset.)

Az Általános Lakásépítő NV egyik vidéki építkezésénél a rossz kenőanyag, a gondatlan kezelés miatt hosszú ideig állt a gép. Pedig a gép — a dolgozóké. S ha az építőmunkások soraiban még akadnak olyanok, akik nem értik meg, hogy a gépet gondozni, ápolni kell, akkor jó politikai felvilágosító munkával, szakképzéssel kell segíteni őket. Igen sok esetben az építőipari gépeket kölcsönadó ÉMUK követ el hibát. Ez persze, ugyancsak nem szolgálja az önköltségcsökkentési harcot. A békeúti lakásépítkezéshez például az ÉMUK bejáratás nélkül küldte ki a betonkeverőgépet, amelyről ott derült ki, hogy rossz a puttonya. Vissza kellett küldeni s ez nemcsak időkiesést jelentett, hanem megzavarta a tervfelbontás és darabbérbevezetés munkáját. Az ilyen hibákat kell kiküszöbölni és akkor építőiparunk gépesítése még eredményesebben halad előre.

A Dunavölgyi Timföldgyár

A Dunavölgyi Timföldgyár építkezése a hároméves tervben kezdődött, az ötéves terv során fejeződik be.

Tökéletes, korszerű lesz a gyár gépi berendezése. A beérkező bauxitvagonokat vagonbuktatók ürítik ki, majd puttonyok emelik fel az anyagot a raktárba. A finomra őrölt bauxitot levegőelszívó berendezésekkel, csöveken szállítják egyik üzemrészből a másikba.

Negyvennyolc korszerű lakóház készül a dolgozók részére. Minden lakáshoz konyha, előszoba, fürdőszoba, széles erkély. A fürdőszobákban beépített csempés fürdőkádak, az új lakótelepen kultúrház, orvosi rendelő, üzletházak és sportpálya.

Az épülő gyárba kerülő szakmunkások képzését már megkezdték: 70—80-as csoportokban egyhónapos átképzésre küldik az almásfüzitői dolgozókat.

Munkaversenyben épül a gyár. A dolgozók vállalták, hogy a Nagy Októberi Forradalom 33. évfordulójára, 1950 november 7-ére egy gépsorozatot üzembehelyeznek s az évfordulón már kész termékeket gyártanak. Vállalták, hogy szeptember 1-ig az összes lakóházakat 15-ig a kultúrházat, orvosi rendelőt és a sportpályát készen átadják. Felajánlásukat lendületesen teljesítik. *Molnár* József lakatos május 1 óta 282-ről 313 százalékra emelte teljesítményét. A SZIT II. Öreg Pál-brigádja 215-ről 253 százalékra, a Gerő-brigád 180-ról 199 százalékra emelte teljesítményét. Az utolsó bérhéten a kohóbrigád 236, az Előre-brigád 200, a darúszerelők brigádja 188 százalékot ért el, *Halupka* Gyula festő 323 százalékot, *Ferenczi* János villanyhegesztő 216 százalékot, *Baranyi* Mihály segédmunkásbrigád 243 százalékot, *Verna* László vasbetonszerelő-brigád 228 százalékot, *Orosz* Tibor kőműves 269 százalékot. A feladat a versennyel kapcsolatban: kiküszöbölni a tervfelbontásban mutatkozó hiányosságokat, mely egyelőre még — főként a segédmunkásoknál — fékezi a versenyt.

Néhány hónap még és az ország egyik fontos üzeme tervgazdálkodásunk egyik jelentős alkotása, megkezdi működését.

Ezer építőipari sztahánovista

1949 szeptember hó 29-én történt, hogy *Pozsonyi* Zoltán nyirségi kőműves, a Nyirségi Dohányfermentáló építkezésénél a falazásban sztahánovista eredményt ért el. A Szovjetunióban szerzett tapasztalatai alapján, elsajátítva *Orlov* és *Savljugin* elvtársak módszereit — 1135 százalékot teljesített. Pozsonyi elvtárs állandóan járja az országot, hogy munkamódszereit továbbadja. Tapasztalatairól így számol be:

— A munkamódszerátadás következtében 1000-re emelkedett az építőipari sztahánovisták száma. Egyedül a Miskolci Magasépítési NV-nél már 60 sztahánovista van. A sztahánovista konferencián Rákosi elvtárs beszélt a maradiságról, mint a sztahánovista mozgalom fékjéről. Ma is találkozom ilyenekkel: legutóbb a nyiregyházi és a komlóbányavidéki építkezésen. Felvilágosulatlan, faluról nemrég az építkezéshez került szaktársak ezek, akik még idegenkednek az új munkamódszerek átvételétől. Tehát az eddiginél sokkal jobb politikai felvilágosító munkára van szükség, hogy a sztahánovista-mozgalomba minél többen bekapcsolódjanak.

— Hiba, hogy az építőmunkás sztahánovisták mintegy 70 százalékban a falazókőművesek közül kerültek ki. Pedig vakolásnál, vasbetonszerelésnél, ácsmunkánál is vannak jól bevált sztahánovista munkamódszerek. De a napokban 10 építkezésen hozzákezdtek ahhoz, hogy mindenfajta munkát sztahánovista módszerrel végezzenek (falazást, vakolást, vasbetonszerelést, zsaluzást). Ezt a szervezési munkát a nemzeti vállalatoknál lévő sztahánovisták és a minisztérium instruktorai végzik. A szervezés egy-két hét alatt befejeződik. Mind a 10 építkezés vállalta a munkának határidő előtti befejezését.

~~Tenyves és~~ Frid

nincs céd.

Béhár Budapesten
Repr.

Tér és Forma
1932. 67. l.

VESZPRÉM

Veszprém völgyi apácák zárdájának romjai

E. L.: Veszprém. W 1869, 478 l.

FENYVES ÉS FRIED:

Az Attila ucca 75. szám alatt épült bérház a budai Várhegy nyugati oldalán, a Vérmező és Korlát ucca sarkán áll. Az ötemeletes sarokbérház luxuskivitelben készült, a vesztibül a mennyezetig márvánnyal van burkolva.

A bérház emeletenként egy háromszoba-hallos, három kétszoba-hallos és egy egyszoba-hálófülkés lakásból áll. A lakások beosztásánál és méretezésénél legfőbb szempont, hogy — eltérően az utóbbi időkben készült bérházaktól — azok ne minimális, hanem a lehető legnagyobb méretekkel bírjanak. Az építtető nagyvonalúan gondolkodott s ez tette lehetővé a jól méretezett lakások tervezését és az egészen elsőrendű kivitelt. A ház lapostetővel készült, amely tökéletesen van szigetelve, aszfaltburkolattal, úgy, hogy a lapostető terrasznak használható. Az épület vasbetonvázas szerkezettel épült téglakitöltő falazatokkal, jó hő- és hangszigetelés céljából belső parafaszigeteléssel van ellátva. Mindenik lakás nagyméretű nyitott erkélye a homlokzatot a Vérmező hangulatába szervesen beleilleszti.

Általában az épületet úgy külső megjelenése, mint belső elrendezése tekintetében a legnagyobb elismerés illeti meg és a Vérmezőt szegélyező bérházak között igen előnyösen érvényesül.

Tetőszigetelését és tetőburkolatát: Gosztonyi és Társa Shell-féle Flinkotéval készítette.

Erős- és gyengeáramú villamos-berendezési munkáit Szommer Miklós cég végezte.

Üvegezési munkálatokat Seiler Ármin épületüvegezési vállalata végezte. (Budapest, VIII., Kőris ucca 19. Telefon: 30-0-46.)

Hőszigetelési munkálatokat Parafakőgyár R. T., ezelőtt Kleiner és Bokmayer végezte.

Festő-, mázoló- és tapétamunkákat Czeizel és Elischer szobafestő-, mázoló- és tapétázó üzeme végezte.

Vasportálokat készítette Haas és Somogyi.

FOTO SEIDNER

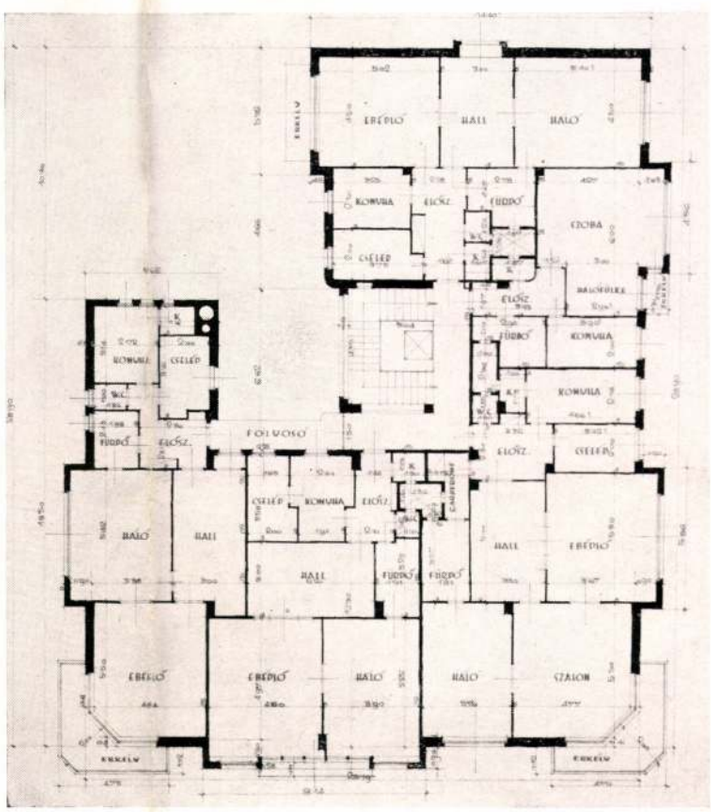

Építőmunka 1935. 1. szám

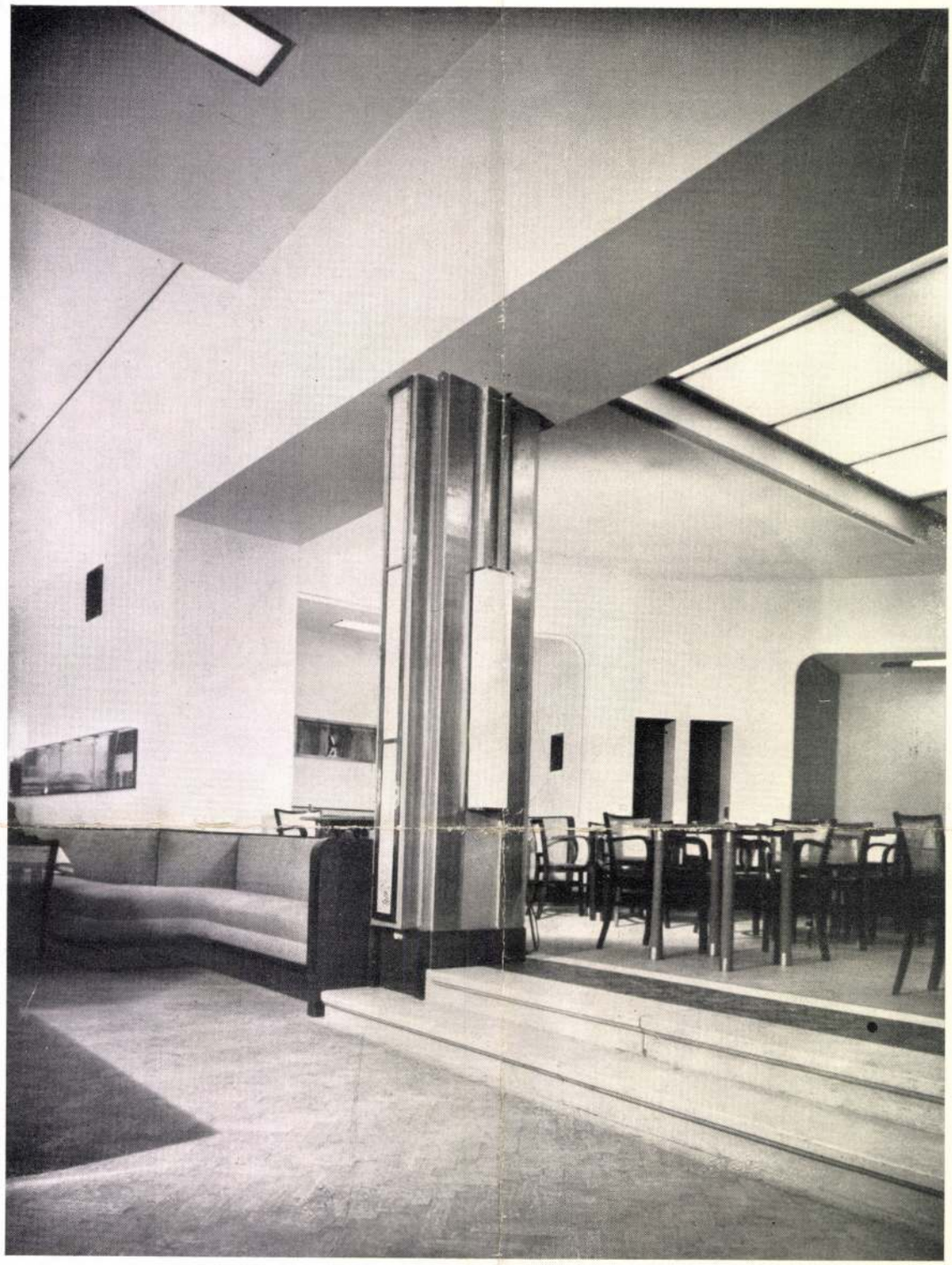

FOTO SEIDNER

Beutum János: Andrássy (azelőtt Drechsler) kávéház átépítése:

A tervező építésznek nehéz feladata volt, hogy néhai Lechner Ödön mester alkotásának keretein belül korszerű, a mai igényeknek megfelelő kávéházat és éttermet tervezzen. Ezzel a feladattal együtt jár az is, hogy olyan megoldást kellett keresnie, melyben a Lechneri mű belső architekturájának szépségei megmaradnak. A nehéz feladatoknak megoldását a tervező úgy érte el, hogy az amúgy is hosszú Andrássy-úti homlokzatra támaszkodó helyiségből a két sarkon egy-egy kisebb helyiséget elválasztott és ezekben a régi kiképzés jellegét megtartotta. A középső, még mindig eléggé tágas részből alkotta meg a korszerű kávéházat.

A régi, valóban művészi alkotással szemben tanúsított tisztelet, mellyel a tervező építész ezt a kávéházátalakítást megoldotta, jellemző a fiatal építész- és művésznemzedékre. Nem türelmetlen a mult igazi, nagy mű-

Fried Lajosa

értékes eszmét tartalmaz 80 pengőért megvásárolni. Az első dijjal jutalmazott terv szerzője nyer megbizást a részletes tervek és költségvetések elkészitésére és a mü épitésének vezetésére, mely munka teljesitéséért 2000.— P dijazásban részesül. Amennyiben azonban a beérkező pályázati tervek nem felelnének meg a kitüzött célnak, ugy a bizottságnak jogában áll ujabb pályázatot hirdetni. 4. A biráló bizottság tagjai: A polgármester, a v. müszaki tanácsnok és Schless István ur. 5. A részletes pályázati feltétel, az elhelyezésre vonatkozó helyszinrajz és a tervezési program a v. mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt beszerezhető, vagy válaszbélyeg beküldése ellenében megrendelhető.

Nagykanizsa, 1933. évi október 25-én.

Dr. Krátky István s. k., polgármester.

A NEMZETI SZALON helyiségében okt. 8-án megnyilt a Magyar Bridge Club. A Nemzeti Salon ezzel szemben kiállitásait csak november hó 19-én nyitja meg. Úgy gondoljuk, illenék, hogy a Nemzeti Salon legalább olyan szorgalmas legyen, mint a Magyar Bridge Club.

Fenyves és Fried: Szemere uccai bérház

Képzőművészet

1933.

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZ
HI

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE elnöki tanácsa és választmánya *Glatz Oszkár* elnöklete alatt megtartott ülésén a magyar képzőművészek összessége nevében tiltakozását fejezte ki a cseh megszállás alatt lévő Kassa, Pozsony, Ungvár magyarsága jogainak megfosztása miatt.

Szentgyörgyi Gyenes Lajos ügyvezető igazgató bejelentette a Szövetség munkaprogrammjának megindítását, mely a magyar képzőművészet gazdasági és szociális kérdéseit van hivatva megoldani. A szociális kérdések a segély és nyugdíjalap megalkotását célozzák, melyet egyhangú lelkesedéssel fogadott el az elnöki tanács. Tudomásul vette az Igazgató bejelentését a különféle kedvezmények megszerzésében a Szövetség tagjai részére. Elhatározta az igazgató előterjesztésére, hogy elhalt képzőművészeink sírját halottaknapján felkeresi s a magyar képzőművészek koszorúját leteszi kegyelete jeléül Munkácsy Mihály sírjára. Róna József országos elnök *Déry Béla* síremlékének a kerepesi temetőben való felállítását szorgalmazta, melynek felállítására *Telcs Ede* tette az indítványt. Majd a Munkácsy-lepel ügyében tette meg javaslatát, melyet *Márk Lajos, Ligeti Miklós, Magyar-Mannheimer Gusztáv, Say Géza, Petri Lajos, Orbán Dezső, Glatz Oszkár, Szőnyi István*, stb. hozzászólása után egyhangulag elfogadott. Majd a Szövetség hivatalos lapjának jelentette ki a *Képzőművészetet. Glatz Oszkár* a műteremlátogatások megszervezését és tervezetét ismertette, melyben a társadalmi egyesületeink nagyszámban vesznek részt. Elhatározta az elnöki tanács *sz. Gyenes Lajos* indítványára, hogy a tavaszi vásáron nagyszabású idegenforgalmi kiállítást rendez, melyen minden magyar képzőművész résztvehet, melyen az idegenforgalom propagálására alkalmas magyar vonatkozású képekkel és szobrokkal lehet részt venni. A kiállítás sorsjátékkal lesz egybekötve, s a kiállításon húszezer pengő körüli összegben pályadíjak tüzetnek ki, magyar vonatkozású alkotások díjazására. A Szövetség a magyar képzőművészetnek az idegenforgalmi propagandába való bekapcsolódását a vidékre is kiterjeszti. Lépéseket tesz a Szövetség *a vidéki városok kultúrházainak* felállítása, s egy Budapesten szervezendő *idegenforgalmi múzeum ügyében. Róna József* országos elnök indítványára elhatározta, hogy Lotz Károly 100 esztendős jubileuma alkalmából a Szövetség méltóan hódolni kíván a nagy magyar festő emlékének.

TAGSÁGI DIJ. Értesítjük tagjainkat, hogy a Szövetség 1 P éves tagsági díját a *Képzőművészet* inkasszánsa útján fogjuk beszedni. Szíveskedjenek tehát a *Szövetség* hivatalos elismervénye ellenében az 1 P tagsági díjról szóló nyugtát a pénzbeszedőnél beváltani.

~~Fenyves és~~ Fried M.

Nincs
céd

Bpesti Rezek
utcai-hár
repr.

Architecture d'aujourd'hui

Paris, 1932.

Kép

~~Tempesei~~ Fried M.

l. D) építészek 1935

Györgyinymagyépítőm. I.

7. l.

nép

1724. EBÉDLŐBUTOR, kredenc, ü
Speisezimmergarnitur, Kredenz,

1725. LÁDA, diófa, faragott fonadé
mit Schnitzerei. Italienisch, X

1726. ASZTAL, mahagonifa, bronzv
mit Bronzebeschläge und grü

1727. IRÓSZEKRÉNY, körtefa, két
Birnenholz, am Aufsatz Glast

1728. FIÓKOSSZEKRÉNY, fekete
Holz, mit Figuren. Ungarisch

1729. ASZTAL, körtefa, négyszögü
Ungarisch, Louis XVI.

1730. ALACSONY SZEKRÉNY, c
zweitürig. Biedermeyer.

1731. SZÉLES KÉTAJTÓS SZEKR
türiger Schrank, Nussholz, mi

1732. ASZTAL, diófa, négyszögü la
Balusterfüsse. XVIII. Jh.

1733. TABERNAKULUM, békatek
szerzetesképe. Spanyol, XVII

kér. Empire. — Zwei Eckschränke. Pappelwurzel.

esznyefa. Bidermeyer. — Zweitüriger Bücherschrank,

nőalaku lábakkal. Osztrák, XIX. sz. — Klavier im Jh.

rakással, bronzverettel, fehér márványlappal. Francia inlage in Boullemanir, Bronzbeschläge und Marmor-

kkel, lenyiló irólappal. Empire. — Secretaire, Maha-

rágos berakott diszitéssel és aranyozott bronzrokokó is XV. — Kommode, Palisanderholz, mit Blumen- Französisch, Louis XV.

IX. sz. — Truhe, Eichenholz. XIX. Jh.

csavaros oszloppal, diófa, berakott diszitéssel, bronz- ommode, Nussholz, an den Ecken gewundene Säulen, nisch, Anf. XVIII. Jh.

sz. — Tellerregal, Eichenholz. Ungarisch, XVIII. Jh.

Bidermeyer. — Zwei Stühle, Nussholz, mit Brand-

céd 9

~~Fenyverés~~ Fried Miksa

és Ligeti Pál

Kettős bérház

(Rudolf-tér 4/B

Repr. 1938

Györgyi újmagyép II.

18. l.

19. l

népet

és Margit körúti bér-

ház

~~Fenyves és~~ Fried Miksa

céd
S

Komor János:
Kislakásos bérház
Budapesten. Tér és
Forma. 1930 516,
517. l. képekkel.

P [II. Kisrókus utca]

Tervezték fentiek

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: DR. KOLOSSVÁRY MIKLÓS H. VEZÉRIGAZGATÓ
Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

AUKCIÓJA,

amelyen különböző hagyatékokból és magángyüjteményekből származó műtárgyak és egyéb berendezési tárgyak kerülnek eladásra.

KIÁLLÍTÁS: 1939 október 1-től 4-ig. Látogatási idő d. e. 10 órától ½ 2 óráig, azonkívül 2-án es 3-án délután is 4 órától ½ 8 óráig.

ÁRVERÉS: 1939 október 5-től 18-ig, naponként d. u. ½4 órai kezdettel, a katalógusban feltüntetett sorrend szerint.

A katalógus ára 1·20 pengő.

Az előző napok árverésein el nem kelt tárgyak újra árverésre kérhetők.

Tempes és Fried M.

MAGYARSÁG 1934. jun. 24.

Buddn épült modern bérvillatypus. Tervezték: Opus rt. épitővállalat, Stimpfl Hugó mérnök

Fenyves és Fried. Épitette:
épitõmester vezetése mellett

KISLAKÁSOS BÉRHÁZ BUDAPESTEN

Tervezték:
Fenyves és Fried

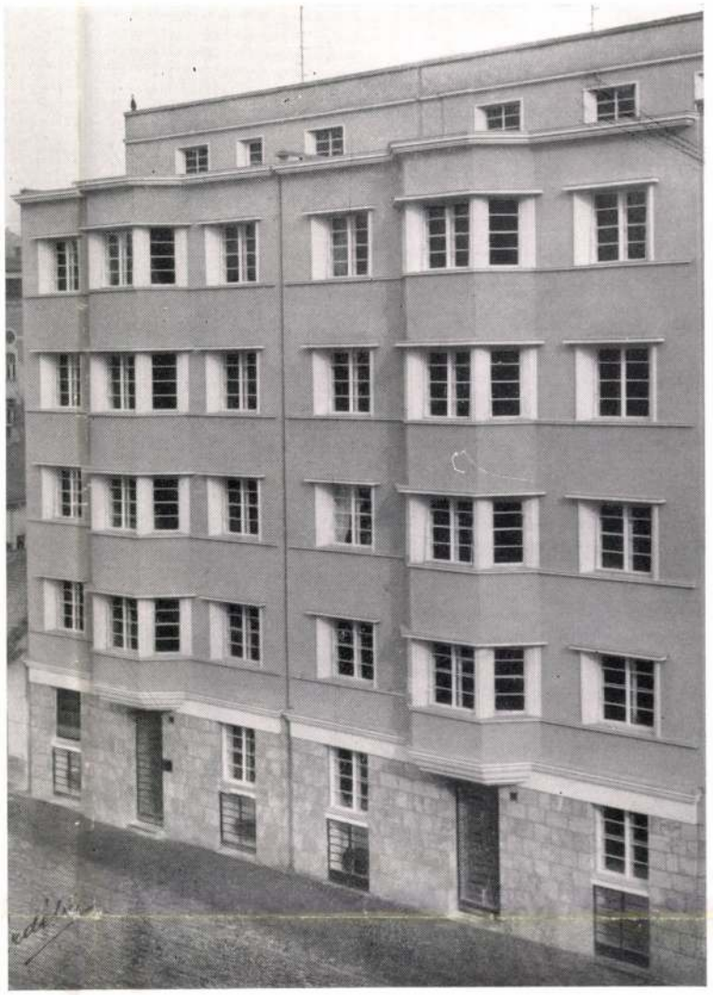

Erről a helyről nem egyszer szólaltunk fel a háború utáni pesti bérház-építés kérdésében. — Nem egyszer nyílt alkalmunk tanulságos összehasonlításokra egyrészről az új Lipótváros, a budai oldal egyes részei, vagy a Kelenföld új építkezései, másrészt a nagyszámban bemutatott külföldi, európai és amerikai példák között. Megállapítottuk nem egyszer, hogy a pesti lakástermelés nem áll a feladat magaslatán és hogy mindezeken felül építőművészeti szempontból sem jutott túl az eklekticizmus idejétmúlt dadogásain.

Annál nagyobb örömünkre szolgál, hogy most módunkban van egy jól megépített budapesti bérházat bemutatni, amely elsősorban külsejével ragad meg. Fenyves és Fried II. kerület, Kisrókus uccai kislakásos iker-bérháza kimagaslik az utóbbi évek bérház architektúrái közül. Tulajdonképpen két teljesen különálló bérházról van szó, amelyek külsőleg teljesen egyformák. Az alprajz szabálytalan ferdeszögű telket mutat, amelyet két részre is kellett osztani. Az udvar egytraktusos körülépítése, ha elveink ellen van is, de hazai viszonyaink mellett érthető és a telek értékének jobb kamatozását segíti elő. Ebben az egytraktusos részben csak egyszobás, míg az uccai részen kétszobás lakások vannak. A belső magasság 3.10 m. Az épületnek lapos fedele van, úgynevezett „Presskies", a legfelső emelet födéme vastartók közötti kovaföld tömbökkel van megkonstruálva. A legfelső visszaugró rész mosókonyhát és szárítóhelyiséget tartalmaz. A lapos fedél szigetelése olyan módon oldatott meg, hogy mintegy zárt vasbeton medence képezi a ház felső határolását. Ebből a medencéből az esővíz minden külső csatorna vagy lefolyó nélkül, egy szűrőszerkezeten keresztül a W. C.-k lefolyócsövein át távozik a csatornába. Ez a körülmény mindössze azt jelenti, hogy 125-ös helyett, 150-es lefolyócsövek nyertek alkalmazást. A folyosó korlátja gázcső, szalagvas és kovácsoltvas oszlopok kombinációja. A homlokzat sárgásszínű nemesvakolatból (Corazit) és pilisborosjenői homokkőből készült. Az ablakok fölött mintegy 30 cm kiülésű lemezek vannak, amelyek a koszorúgerendából kinyúló vasbetonlemezzel konstruáltattak.

Az épület homlokzata egyszerű, szinte kézenfekvő. Mindössze a színek játéka, nyílások és falfelületek egyensúlya adja az architektúrát és az a körülmény, hogy a lakásokat jóval az épület befejezése előtt teljes számban ki lehetett adni, bizonyítja, hogy semmiféle pszichikai tényező nem kényszeríti a pesti bérházépítőt arra, hogy mindenáron „palotát", „bérvárat", vagy hogy egyéb kívül büszke, belül nyomorult spekulációs merényletet kövessen el a bentlakó és kint szemlélő magyar közönség ellen. Szabad egyszerűnek lenni, szabad modern meggyőződéssel építeni és a bérbeadásnál mégis csak az lesz a lényeges, hogy a bérek olcsók, a lakások jók legyenek. Nem szükséges siratni az eltűnő háztetőket, a bérházak tetején fenyegető máglyákat, a padlást a sok korommal, lim-lommal, szeméttel.

A modern építészet a jó életfeltételekért küzd,

struktív és formai nagyvonalúságához simulnak, mert azt a mai formairánnyal rokonnak érzik. Ebben rejlik Holzmeister és követői művészetének egészséges varázsa.

A példa megszívlelendő! Persze, nem abban az értelemben, hogy „Holmeisterkedni" kezdjünk, hanem abban, hogy az igazi tradíciót, *az anyagokban és szerkezetekben rejlő tradíciót keressük meg, hogy a népiest, a nemzetit ne a díszítő formában akarjuk megtalálni, hanem az építészi lényegben.* Ha egy anyag ma is azt a szerepet játsza, amelyet évszázadokon át játszott egy vidéken, akkor annak felhasználása észszerű és okszerű, akkor annak alkalmazása nem romantikus játék a múlttal.

Befejezésül még külön kell szólanom a loferi szálló új termének belső kiképzéséről. A terem magja magasba nyúlik s így nem hat nyomottan s sok vendég jelenléte esetében is kellemes. Az ucca felőli oldalán néhány lépcsőnyivel magasabban kis esztrád vonul végig, amely behajlik két, a terembe szögellő kisebb helyiségig: a szélfogó és a vendéglős ellenőrző szobájáig, amelyen keresztül szolgálnak ki. Ez a maga, a terem közepét átölelő formájával kitünő térmegoldást ad. Viszont a kockaalakú dobozként a terembe nyuló két kis tér falai dekoratív kifestésük által adnak különösen finom varázst az egésznek. Falaikat Franz v. Zülow borította be eredeti freskókkal, melyeknek egyrészt eredeti színezésük, másrészt helyi legendákból merített stafázs figurái adnak sajátos, lokális zamatot. A színek erős primaer színek, emlékeztetnek a mult század elejei népies fametszetek friss kézi színezésére: kénsárga, mitiszöld, kobaldkék, karminvörös sajátos egységbe olvadnak. Az egész könnyed, játékos hatású és ilyetén mivoltában érdekes kontrasztot alkot a terem nagy és szinte komoly tagolásával, annak derüs karaktert kölcsönöz. Holzmeister dekoratív munkatársainak megválasztásában is mester: a salzburgi ünnepi játékok házának Faistauer-freskói, komor nagyságukban épúgy nélkülözhetetlen tényezői a térnek, mint ahogy itt Zülow játékos freskóit sem szeretnők nélkülözni.

— *rl.* —

A nagyterem és festése

~~Fenyves és~~ Fried

épitérsek.

(Két bérház a Káplár utcában)

terverték fentiek.

Repr.

Tér és Forma

1932. 313. l.

Képekkel és alap-rajzzal.

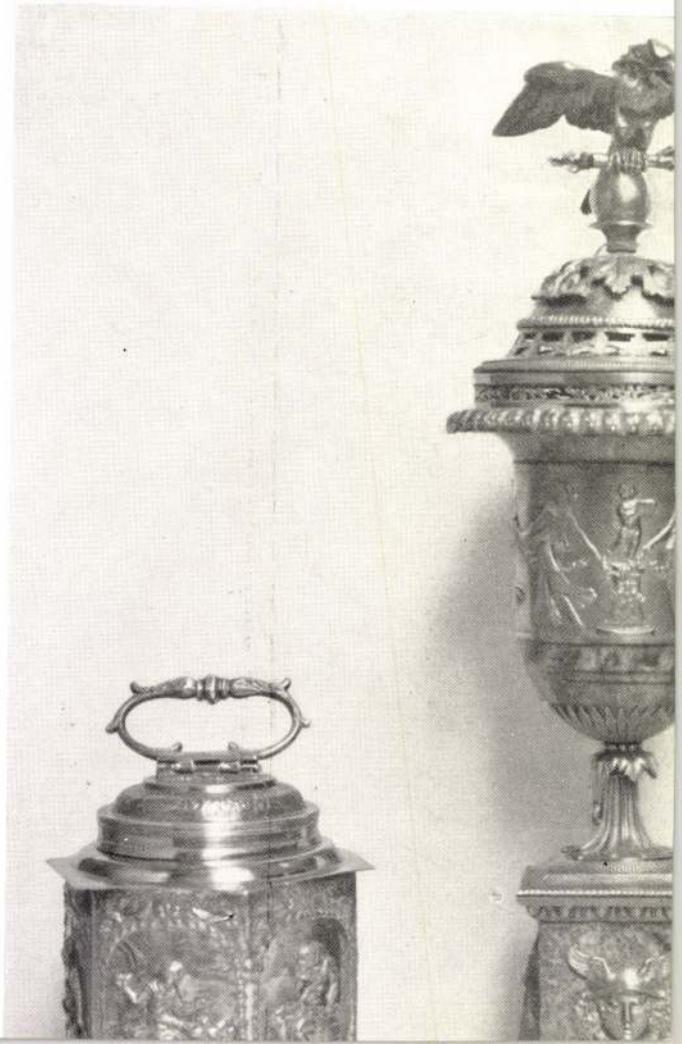

~~Tempres és~~ Fried

építészek -

Bérház a Szemere-
utcában

Tervezték festették.

Tér és Forma.
1933. 345. l.
képpel és alaprajz-
tal.

Bérház a Szív utcában
Tervezték festették.
Repr -
M. o. 1933. 347. l.
képpel és alaprajz-
tal -

~~Tenyves és~~ Fried

wód

z

Tér és Forma

1933. 185. l.

(Magyar építészek kiállítása Párizsban.)

Fried
Platschek Imre

Fenyves és Fried:
Bérház az Olasz-fasoron

Kivitelezte:
Szűcs Jenő okl. mérn., építőmester

A kritika oldalai: Levél egy magyar szépíróhoz

Walter Gropius előadása nemcsak a magyar építészeti karnak volt nagy eseménye — jelentőségében túlnőtt az Építész- és Mérnökegylet előadótermének keretein. Ezt bizonyította az a pár száz főnyi hallgatóság, amely két ízben is meghallgatta előadását s amely igen nagy részben nem építészekből toborzódott. Az új építészet gondolata ma már nemcsak az építész mesterségét gyakorlókat érdekli — ma már érdekli azokat is, akik számára mi építeni akarunk, avagy szabatosabban, a mai felfogású embereket, akik mai módon gondolkodnak és akarnak élni. Épp ezért nem volt meglepő az, hogy a sajtó is erős érdeklődést mutatott ez előadás iránt — sőt az sem lepett meg, amikor azt hallottuk, hogy Márai Sándor — akiről azt mondja a fáma, hogy a legmaibb szellemű magyar újságíró, a legmodernebb magyar szépíró, — ugyancsak nagy cikket írt Gropiusról. Annál nagyobb csalódást jelentett, amikor ez a cikk kezeinkbe került, amely előtt értetlenül állunk, amelynél csak azt kérdezzük — mint sok napilapcikk előtt! — hogy miért írta ezt a szerző? Vajjon csak azért tette ezt, hogy azokról a fájdalmas egyéni szenvedéseiről beszámoljon, amelyek akkor sujtják érzékeny művészlelkét, amikor mai gondolkodású barátainak mai értelemben berendezett lakásában vendég? Szenvedő kortárs, ahogy magát kifejezi. Avagy megragadta Gropius pesti tartózkodását, hogy szemrehányást tegyen annak a neki okozott fájdalmakért? (Megnyugtathatjuk: nem fordítottuk le cikkét Gropiusnak!) Cikke, az érző kebel, a kispolgári díszítésekben gyönyörűséget találó és azt nélkülöző szenvedő szívnek e panaszos felhördülése mellett azonban mégsem mehetünk el szó nélkül!
Márai bevallja, hogy nem ért az építészethez — és ezt ítéleteivel bőségesen igazolja. Pl. úgy látszik, hogy még soha nem járt az általa nagyra becsült, hőszigetelést nyujtó padláson, amely nyáron forró és még hűvös éjszaka sem engedi lehűlni az alatta levő lakást, télen farkasordítóan hideg és a lakás mennyezetén át elszívja a meleget, de szerinte kitűnő hőszigetelő! De ha nem ért ehhez a mesterséghez, akkor miért szól mégis ezekhez a kérdésekhez? Bizonyára azért, mert mint állan-

Tér és Forma
1934. 3. sz. 85. l.

Fried Lajos

Platschek Imre: Bérház a Budafoki-úton
Kivitelezte: Delmár Béla építőmester

magukat ezekben a skatulya-házakban, „melyek műtőkre és a vasútiállomások modern pissoirjaira emlékeztetnek." Hogy Márai, az íróművész, ilyes ellenszenvvel nézi az új házakat, az új interiöröket — meg lehet valamiképpen magyarázni. Egy ilyen világos és áttetsző modern interiör a maga egyszerűségében és áttekinthetőségében bizony aligha nyujt valamit az irodalmi brocantöröknek és az Old curiosity shop stílusában megfigyelőknek — mert hiszen a legélesebb ellentétben állanak azokkal az interiörökkel, amelyeknek „gazdagságát és festőiségét" báró Jósika Abafijának módszereivel lehet oldalakon át körülményesen és kimeríthetetlen szókinccsel leírni, a türelmes olvasó elé állítani! Mert ezekben a modern interiörökben nincsenek titokzatos félhomályos sarkok, amelyek árnyékából itt-ott felismerhetetlen tárgyak bizonytalan felületei csillognak, ragyognak, amelyek a termékeny fantáziájú szépíró számára hasonlatok, álom és rémképek, vágy és rémálmok plaszmáivá válhatnak! Pedig az ilyen bizonytalan és határozatlan formák minő kitűnően használhatók fel a kevély avagy megtört lelkű hős lelkiállapotának festői érzékeltetésére: mert azokból kis rutinnal a hős hangulatának megfelelő rémképeket avagy bájos tündéreket lehet elővarázsolni! Bizony egy modern ház lakóját más — kevésbbé elhasznált! — eszközökkel kell jellemezni s nem lehet már a Balzac, Dickens és Poe epigonjai által jól kidolgozott utakat követni! Elismerjük, hogy ez bosszantó lehet egy író számára, — de nem tudjuk őt ezért sajnálni — legfeljebb megértjük ellenszenvét e mesterségét megnehezítő építészet ellen!

Márai, az elismerten kitűnő újságíró, a bel- és külországokban nagyrabecsült és sokat olvasott szépíró bevallja, hogy nem ért az építészethez — és mégis pálcát tör egy világszerte diadalmaskodó építészeti irány felett. Vajjon mit szólna Márai ahhoz, ha mi, akik nem vagyunk írók, hanem csak építészek s legfeljebb szakírók

dóan olvashatjuk, a jó újságírónak mindenhez kell értenie. Számára nem kétséges, hogy ő kitűnő újságíró. A logikus következtetés tehát, hogy az építészethez is ért — ha a szerénység látszata kedvéért tagadja is ezt!

Máraira úgy hatnak Gropius házai — látta azokat? — mint egy „mezteleu hisztérikus sikoly"... Márai szerint az acélcsőbútorok „hazudnak", mert azt az érzést keltik benne, mintha gyakori Párizs—London közti útjain a repülőgépben ülne... (Vajjon ha Louis XIV. székben ül érzékeny lelkiismeretével, nem érzi-e úgy magát mint hogyha a Napkirály vagy legalább is Saint Simon herceg lenne? Lehet, hogy ez neki jól esik!!) Márai szerint ezek a „napsugaras" házak a betegség képzetét keltik benne s nem hiszi, hogy emberek otthon érzik

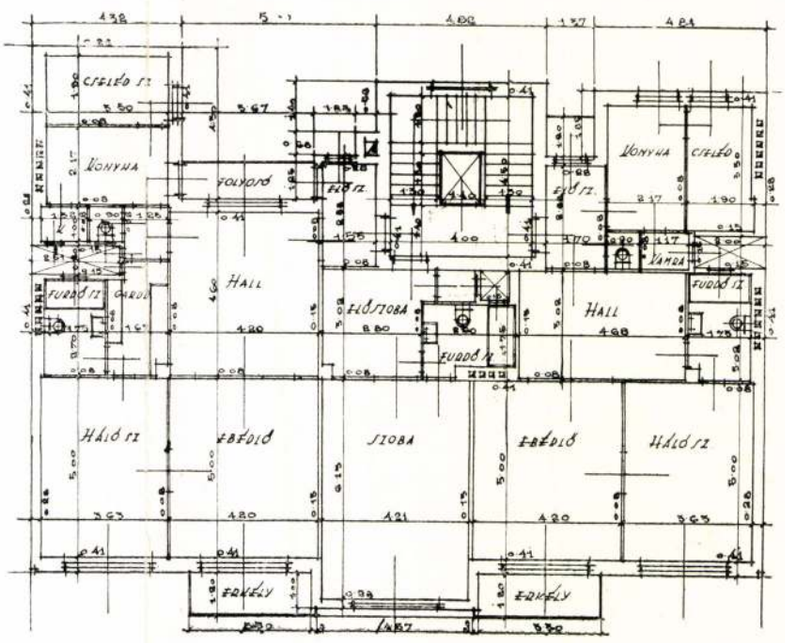

~~Tempes és~~ Fried Miksa

épitészek

nincs
cod

l.

Tér és Forma

1934. 273. l –

274. l.

75. Ismeretlen festő.
A XVIII. század végéről.

75. Sigray Károly báró.

364

Derékig, balra fordul, ál
kart asztalra, balját pedig csipőjé
möldöke barna, szeme szürke, arcza
fekete, ezüst zsinórzású prémes bek
nöröv szoritja. A háttérben, balra a
és pecsétviaszk fekszik. A levelek
Libero Baroni Carolo Sigray de Fels
Apostolice Mattis Consiliario. Tabu
Comitatus Sümeghiensis Supremo Comi
Fluvii Sárviz Delegato Comissario R
dissimo. Per Ginzium Ivancz. Ex Off

Vászon, méretei 83: 75 cm
— Bene Károly ajándéka 1869
[redacted]

Kifüggesztésére vonatkozó
A Nemzeti Muzeumban. 1876
A Tört. Képcsarnokban. 18

304: V. 2.

Fenyves és Fried: Családiház
Kivitelezte:
Szüts Jenő építőmester

KÖNYVEK ÉS FOLYÓIRATOK

Szeged városépítési problémái, szerkesztette dr. Pálfy Budinszky Endre és Hergár Viktor. Kiadja a Magyar Mérnök és Építész Egylet szegedi osztálya és a Szegedi Alföld Kutató Bizottság. Szeged, 1934. 220 oldal, számos ábrával.

A Magyar Mérnök és Építész Egylet szegedi osztálya az Alföld Kutató Bizottsággal karöltve az elmult évben egy nagyszabású előadássorozatot rendezett, amelyen 16 előadóval úgyszólván minden részleteiben behatóan megvilágította Szeged város városépítési vonatkozásait. Az előadássorozatokat rendező testületek e kötetben kiadták az elhangzott jelentéseket úgy, hogy ma mindenki, aki ezen kérdés iránt érdeklődik, akinek valamely vonatkozásban fontosak ezek a problémák, a legkitűnőbb szakemberek tollából eredő tanulmányokból nyerhet tájékoztatást azokról.

A legnagyobb elismeréssel kell lenni azok iránt, akik látókörük szélessége folytán, városuk iránti szeretetből ennek az értekezletnek alapjait megvetették, a rendezés fáradságát magukra vállalták, az előadásokat elkészítették, ezen túlmenőleg az előadásoknak nyomtatásban való kiadásával járó munkától sem riadtak vissza. Ők igen jól tudták egyrészt azt, hogy Szeged város jelentőségénél fogva megérdemli azt, hogy azzal ilyen alaposan foglalkozzanak, mert a távolabbi mult hibái, mint a közelebbi bűnös mulasztásai feltétlenül megkövetelik azt, hogy a javítás módjait megkeressék és megtalálják. Ennek az ankétnak a komolyságából, a városépítési kérdés iránti érdeklődésből, hozzáértésből azonban részünkre nyilvánvaló lesz az is, hogy az a nagyszabású városépítési kezdeményező munka, amelyet gróf Klebelsberg Kunó éppen Szegeden kezdett meg, máris meghozta azokat az eredményeket, amelyekre számított és amelyek várhatók voltak. Gróf Klebelsberg Kunó nagy kísérlete reá irányította a figyelmet a városépítési kérdések fontosságára, megéreztette a szakértőkkel azt, hogy ezek milyen nagyfontosságúak és így azok, akiknek tudása bizonyára régibb keletű, indíttatva érezték magukat arra, hogy a most már felismert, nagyjelentőségű problémákkal minél behatóbban, minél nagyobb odaadással foglalkozzanak.

Ha a kötetet lapozzuk, akkor meglepetéssel kell megállapítani azt, hogy az ankétnek a programmja milyen átfogó volt, minden részletre kiterjedő és minden részletet alaposan tárgyaló. Nincs módunkban, hogy minden egyes cikket részletesen és behatóan tárgyalás alá vegyünk és ismertessük. Fenntartjuk magunknak azt a jogot, hogy későbbi alkalommal az egyes cikkekre részletekben is rátérjünk, itt csak felsoroljuk azokat: Városrendezési terv és városfejlesztési programm: Veress Gábor; Régebbi városkép kialakulása: Cs. Sebestyén Károly dr.; Szeged földrajzi viszonyai: Kogutovicz Károly dr.; Demográfiai és statisztikai viszonyok: Sztankó Dezső dr..; Szeged gazdasági viszonyai: Tonelli Sándor dr.; A városrendezés magasépítési kérdései: Bierbauer Virgil dr.: A belváros rendezésének kérdése: Sebestyén Endre; A közúti forgalom városrendezési vonatkozásai: Hergár Viktor; A vasúti, vízi és légi forgalom kérdései: Koren Emil; A gyárnegyed elhelyezése: Kozma

Bejárat

fordás

273 – 74
Családiház
kiepekkel

Tér és Forma
1934. 9. 4. (Rej házak – Uj építés.)

Fried Miksa

Fenyves és Fried

Fenyves és Fried: Családiház

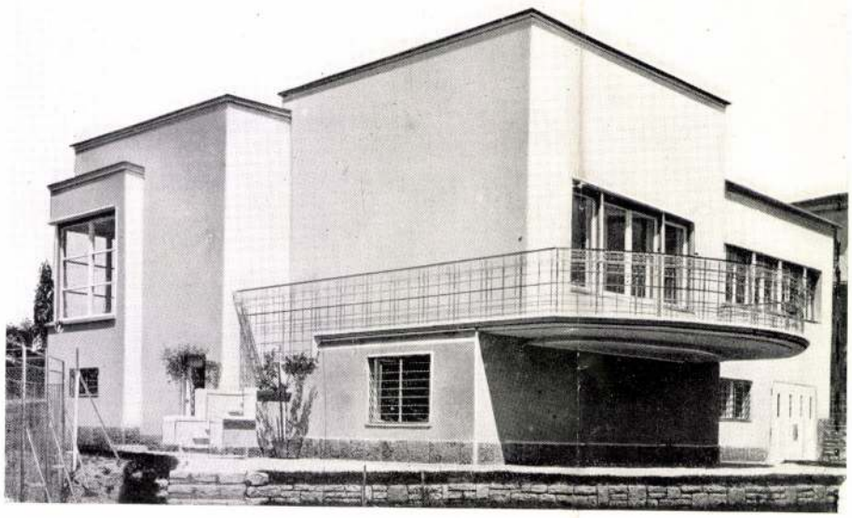

Marcell; Szabadterületek és zöldterületek: Pálfy Budinszky Endre dr.; Csatornázás és vízvezeték: Hergár Viktor; Jogi, pénzügyi és adminisztratív vonatkozások: Berzenczey Domokos; A városépítési törvény szükségessége: Szekerke Lajos dr. Mindezekhez a cikkekhez igen értékes és hasznos ábraanyag csatlakozik azok magyarázatára. A kötetből már terjedelménél fogva is külön kiemelkedik Koren N. cikke, amely egész mintaszerűen tárgyalja Szeged városnak közlekedési problémáit, egy olyan tanulmány ez, amelyről példát vehetne sok, Szegednél nagyobb város is, amelyhez hasonló hozzáértéssel és alapossággal megírt tanulmányt szeretnénk látni Budapestről, nevezetesen egy olyan tanulmányt, amely a valósággal számol és nem délibábos légvárakat kerget. Hasonlóan külön említést érdemel Pálfy Budinszky tanulmánya a szabadterületekről és zöldterületekről, amely az erre vonatkozó tudásunknak szinte enciklopedikus összefoglalása. Igen érdekes és mélyenszántó Hergár Viktor cikke a csatornázás kérdéseiről, amely kíméletlen kritikával mutat reá a királybiztosság korszakának felfoghatatlan tévedéseire, azokra a tévedésekre, amelyek Szeged város sorsát hosszú időre, avagy talán örökre megpecsételték. A majdan egyszer megírandó magyar városépítési tankönyvben Hergár Viktor kritikájában kimutatottak, mint iskolapélda fognak szerepelhetni arranézve, hogy bizonyos ideológiák és elfogultságok milyen végzetes következményekkel járnak.

Egy már hosszabb ideje készülő tanulmányomban reá kívánok mutatni arra, hogy miként kezd most kialakulni Magyarországon az az építészet iránti érzék, mint pedig a városépítés problémáinak megsejtése. Ezt a szellemi eseményt részemre elsőnek a szegedi egyetemi tér képviseli. Felfogásomat igazolják azok az események, amelyek azóta következtek be: a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1929. évi városépítési ankétje, a dr. Harrer Ferenc elnöklete alatt működő budapesti városépítési bizottság több reményre jogosító működése, a szegedi ankét, a lassan kialakuló városépítési irodalmunk.

Megragadjuk az alkalmat ezek felsorolására: Dr. Szalay József: A város; Berzenczey Domokos: Városrendezési problémák a magyar vidéki városokban; Pálfy—Budinszky: A modern városépítés problémái; Elischer—Haag—Münnich: Budapest szabályozása a közúti forgalom szempontjából; dr. Bierbauer Virgil: Budapest városépítési problémái; Tóth János: Szombathely városesztétikai problémái. Vasi Szemle, 1933. évf. 248—258.

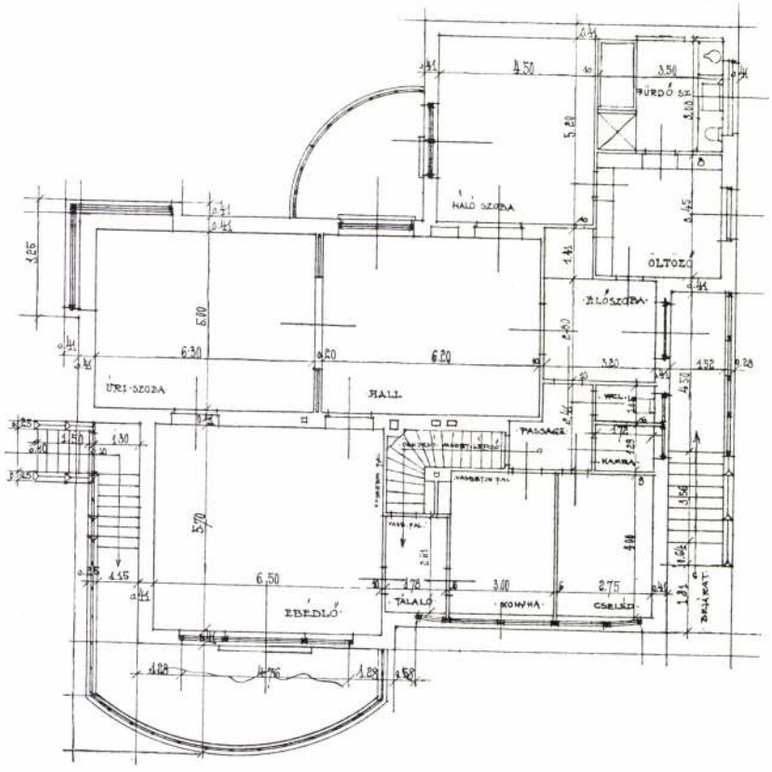

Alaprajz

~~Ferguson és~~ Fried

épitészek

nincs cél

Tér és Forma

1936. 164. l

~~Temperés~~ Fried

l.

Térés Forma

1936. 172. l
176. l.

Fenyves és Fried

Két bérház a Káplár utcában, fentiek tervezték

Repr.

Tér és Forma

1932. 10. szám

képekkel.

dupl

Tek.

Europa Film Vörp Lopterszt.

és körp. kiadó R.T.

Budapest

V Rothermere úz. 12. III. 2.

Bérház az Endresz György-téren. Tervezte: **Fenyves** és **Fried** — Seidner felv.
Sarok-acélablakok: Haas és Somogyi — Homlokzat puha mészkő

Mindez azonban csak rövid foglalata annak, amit erről a kérdésről el lehetne mondani, mert a mai építőanyagipar nyújtotta homlokzatburkolati anyagok és eljárások egész soráról kellene még beszélni. Egy ilyen pl. az ú. n. Contex-eljárás, amely a beton homlokzati területének kémiai-mechanikai kezelésével annak kavicskeverékét alakítja homlokzati kéreggé.

Néhány év óta Amerikában a különböző új fémeket is alkalmazzák homlokzati anyagul, pl. a nem rozsdásodó acélt, avagy a különböző aluminiumötvözetekből hengerelt lemezeket. Ez évben már Európában is történtek ilyen kísérletek és ilyen homlokzatképzések legkülönbözőbb fajait láthattuk a párisi világkiállításon.

Kétségtelennek látszik tehát, hogy a homlokzatburkolat kérdése napjainkban nagy fejlődésnek néz elébe és mi még talán nem is sejtjük, hogy mily gazdagok azok a lehetőségek, amelyek korunk iparának méhében rejtőznek.

Homlokzati kőburkolatok

Írta: ifj. Weisinger György

Az utóbbi években mind gyakrabban láthatjuk a budapesti építkezéseknél a homlokzatoknak terméskőlapokkal való burkolását. Építészeink — nagyon helyesen — lassanként kezdenek visszatérni az évszázadok tűzpróbáját kiállott legnemesebb építőanyaghoz, a természkőhöz.

Míg a régi, háborúelőtti épületeink homlokzatainak kövei tetemes vastagságú, természetesen az épülettel együtt falazott, darabokból állottak, addig a mai homlokzatokat csak burkolják kővel, megfelelően a modern építkezés sajátosságának és követelményeinek. Hiszen a jelenkor vázas építkezési módjának, továbbá egyszerű homlokzati stílusának és nem utolsó sorban a felépítés gyorsaságának nem is felelhetne már meg a tagozott tömbkövekből készült kőfaragó munka. Viszont a kor sohasem nyugvó szelleme mégiscsak megtalálta a módját, hogy a nemesen egyszerű modern homlokzati felületeket igazán nemes anyaggal tegye értékessé, széppé és maradandóvá, s így született meg a kőhomlokzatburkolás.

A gyakorlatban jelenleg általában háromféle kőanyagot használnak a homlokzatburkoláshoz: márványt, travertint, illetőleg édesvizi kemény mészkövet és puha mészkövet, köznyelven homokkövet.

A legritkábban használatos e célra a márvány, részben drágasága, részben pedig azon ok miatt, mivel kevés időálló márvány van és ezeket is nagyrészt külföldről vagyunk kénytelenek behozatni (ruskicai márvány). A fentemlített okok miatt a márványt inkább belső burkolásokra, vesztibül díszítésekre, lépcsőburkolásra és portálburkolásokhoz használják. Így ezzel bővebben nem is kívánok foglalkozni, mert ez túlhaladná az általam tárgyalt témakört.

Tér és Forma 1937. 301. l.

Fényes és Fried

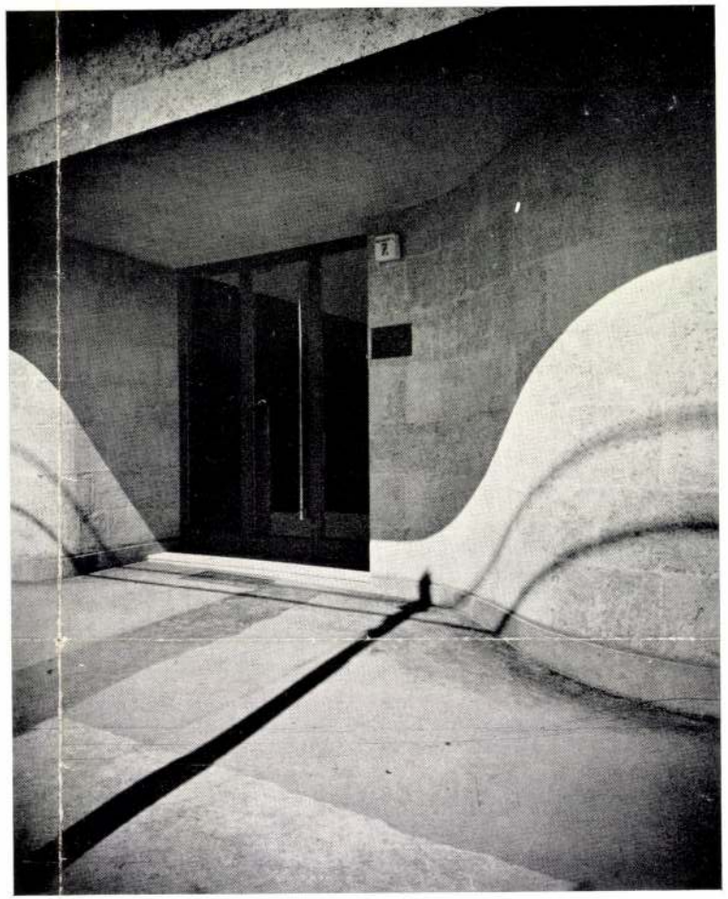

Hofstätter és Domány: Bérház a Bem József-utcában. Lépcsőház és kapubejárat. Előbbi márvánnyal burkolva, az utóbbi, mint a bérház egész homlokzata, puha mészkővel.

Máté Olga felv.

Általánosabb és gyakrabban alkalmazott burkolati anyag a kiváló minőségű travertin kemény mésztufa, melyből 2—3 cm. vastagságú lapokat használunk fel falburkolati célokra és pedig fűrészelt síma, valamint csiszolt és fényezett felülettel. Ezen anyag legtöbbnyire tömör sziklákban fordul elő, de van réteges képződésű is. A fűrészelés a rétegekkel párhuzamosan vagy a rétegekre merőlegesen történhetik. A fűrészelés ezen két módja ugyanazon anyagból két különféle strukturájú és színezetű lapot ad. A németeké az érdem, hogy a réteges követ merőlegesen átmetszették és ezzel egy csíkozott, érdekes felületet kaptak, melynek rajza a mai modern kivitelű homlokzatoknál igen kedvező hatást gyakorol.

Hazánkban különösen Süttő és Budakalász vidékén található ezen anyag tetszés szerinti mennyiségben és a legkiválóbb minőségben.

A harmadik anyag, melyet homlokzatburkolatok készítésére felhasználunk: a puha mészkő, köznyelven puha homokkő.

Ezen anyagból a legkiválóbb minőségű sóskuti kőbányából fejthető, mely anyagot már közel 100 éve használják az ország legjobb építkezéseihez. A sóskuti kő tetszés szerinti mennyiségben fejthető és lapburkolatok készítéséhez kb. 5—6 cm. vastagságban alkalmaztatik. Nagy előnye az eddig felsorolt homlokzati terméskőburkolati anyagokkal szemben, hogy súlyban könnyebb és ami nem utolsó sorban említendő, lényegesen olcsóbb. Az anyag természeténél fogva szemcsés strukturájával különféle változatokban érvényesül és a símára dolgozott felületben van erő és élet.

A kialakult számítások szerint egy puha mészkővel burkolt épület légköbméterenként kb. 1.— pengővel kerül csak többe, mint egy nemesvakolattal ellátott homlokzatú épület.

Fenyves István, épitész MDK

Szegedi Textilmüvek tervezője.
3 repr.

MagyÉp 1945-55.

MDK

Fenyves épitész

Magánépitési engedélyek. Épitő Ipar ú Épitő Müv.
1928. aug. 1. 12o l.

MDK

Fenyves István építész, az ÁÉTI tervezője

három társával tervet készített a Mártírok útján volt egykori Regent-ház telkének beépítésére.

Új lakótömb a Regent helyén.

Érdekes Ujság, Bp. 1957. augusztus 10. 7. l.

magyar

Fenyves István

építész 402-657

szül. 1897, hol

nincs közölve

mindegyet. végzett.

Szabó Erzsi hajstrona

társa:

Fried Miksa

Lakó. terváel

MDK

Fenyves épitész

Munkájával részt vett az 1933-ban Párisban rendezett nemzetközi kiállitáson. Az épitészeti kiállitást a L'Architecture d'Aujourd'hui c. francia épitészeti f.rendezte.

Sz.: Magy.épitészek kiáll.Párisban.

Tér és Forma, 1933. 6.sz. 185.l.

MDK

Fenyves

A magyar nyomdamüvészet,könyv-és reklámmüvészet prágai kiáll. Magyar Iparmüvészet 1938.
53,54.l.

M.D.K.

Fenyves

Plakátrajza "Wagons-Lits Cook" cimmel a Menetjegyiroda reklamirozásához.

Szinházi Élet, Bp. 1938. febr. 13-19.XXVIII. évf. 8. sz. hátsó boritólap belső felén.

M.D.K.

Fenyves és Fried

"Uj lakások modern bérpalotákban" cimmel a lap bemutat két bérházat, egy bérpalota hallját és egy másik bérpalota előterét. Valamennyit Fenyves és Fried tervezte.

Szinházi Élet. Bp. 1938. febr. 13-19.XXVIII. évf. 8. sz. 76-77. lap

M.D.K.

Fenyves és Fried, építészek

Servei szerint a Vilmos császár [ma Bajcsy Zsilinsky] uton felépült ötemeletes, modern bérházát ismerteti a lap egy fényképpel.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

szept. 7. sz. 6. old.

Fenyves

építén

Tér és Forma, 1932

V. évf. 65-87.o.

Dr. Bierbauer Virgil: A lakóház forma, alacsony, közép magas, vagy magas lakóház.

Fényes

építész

Tér és Forma, 1930

III. évf. 316-317. o.

Komor János: Kislakásos bérház Budapesten.

Fenyves

épitén

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 313.o.

Uj bérházak Budapesten.

Építészet - világi

Bérházak (Bp.) — Fenyves és Fried - Hamburger István - Hikisch R. - Sailer J. - Rumbauer Gy. - Wimmer L.

Tér és Forma, 1932

V. évf. 65-81.o.
Dr. Bierbauer Virgil: A lakóház-forma, alaprajz, közép magas, vagy magas lakóház.

Építénet - világi

Két bérház (Bp. Káplár-u.)

Terv: Fenyves és Fried

Kiv.: Szüts Jenő

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 313. o.

Új bérházak Budapesten.

MDK

Fenyves

kiáll. Párisban

Tér és Forma 1933. VI. 185.

Fenyves MDK

Rétekutcai bérház. repr.

Magyar Építőművészet 1931.4-6. sz. 23-24.o.

MDK

Fenyves építész

A m. építőművészet Párisban és Milanoban.
Vállalk. Lapja 1933. máj. 11.

MDK

Fenyves, építész

Modern magy. épitőmüv.i kiáll. Párisban. Vállalk. Lapja, 1933. ápr.6. 4.l.

Fényes

építész

Az Architecteur d' Aujourdhui folyóirat rendezésében meg nyílt Párisban a II.modern nemzetközi építészeti kiállítás. Általános elismerést és tetszést arattak a magyar kiállítók,akiknek csoportjában külön-külön,vagy pedig együttes tervekkel szerepelt.

Nemzeti Ujság
1933.IV.4.

M. D. K.

FENYVES István építész

Mártírok útja 43-45. „Regent és Komjós házak (Repr.)

Társtervező: ~~Fenyves István~~
Pál Dezső
Hont Róbert
Heggi Lajos

Bene László: Lakásépítkezések Budapesten

Magyar Építőművészet 1959. 5/6 sz. 163. l.

de D.K

FENYVES István építész

Bp. Mártírok útja 43-45. sz. lakó-
ház

Társtervező: Dul Dezső, Slont Robert

Pintér Béla: Építészetünk szemlélete
Magyar Építőművészet 1960. 2. sz 10. l.

M.D.K.

FENYVES István építész
(1897 – 1957)

Általános Épülettervező Vállalat irodavezetője.
Bp. lakóházak
Szeged, Textilművek
Bp. Martinovics átja 45-47. („Regent"-ház)

Magyar Építőművészet 1957. (VI.) 5/6.
132. l

Fenyves és Fried, építészek M.D.K.

Tervei szerint felépült modern bérházat ismerteti a lap (Bajcsy-Zsilinszky-utca) egy fényképpel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

szept. 7. sz. 7. old.

M.D.K.

Fenyves és Fried müépitészek

Tervezték az István-ut 61. sz. bérházat, melynek fényképfelvételét közli a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1929. szept. 8-14. XIX. évf. 37. sz. 85. lap.

MDK

Fenyves és Fried és Ligeti Pál

Kettős bérház /Rudolf-tér 4/b/.

Györgyiujmagyép. II. 18.1.

MDK.

Fenyves István

Gyermekrajzkiállitáson szerepelt

Szolnokmegyei Néplal 1965 máj.26.lap -

MDK

Fenyves és Fried Miksa

Részt vett a L'Architecture d'Aujourd'hui c. francia folyóirat 1933.elején Párizsban rendezett II. nemzetk. modern építészeti kiállitáson.

Fenyves Károly, építész

A magyar mérnedfordulós építészet emlékei II. rész. Arad és Nagyvárad /Oradea/ mérnedfordulós épületei.

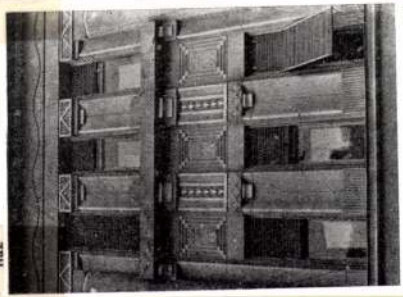

1

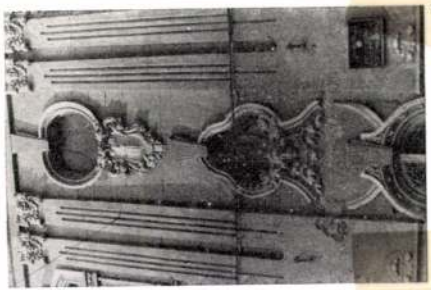

2

1. Arad (Arad), Str. Vasile Alecsandri 6. lakóház (Fenyves Károly)
2. Arad (Arad), Str. Closca 4., lakóház

Magyar Építőművészet, 1986. 3., 52-old.

Q pancsovai izr. templom épitése

VK

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG
Olcsó és kitünő épitkezési anyag.
fagymentes, szintartó, kőkemény, plasztikus
Több szinben szállitja: SÁTORI-GYÁR BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.

hogy a törökkanizsai vármegyei közkórházzal kapcsolatban elmegyógyintézetet létesit. Az e tárgyban folytatott tárgyalásoknak az az eredménye, hogy a törökkanizsai kórházat már az őszszel egy pavillonnal kibővitik, amely 15 elmebeteg számára szolgálna. Amennyiben sikerül az elmebetegek házi kezelése, akkor a vármegye a jövő tavaszszal 80—100 beteg számára elmegyógyintézetet épit.

Utburkolás Hajdu vármegyében. A debreceni m. kir. államépitészeti hivatal árlejtést hirdet a dunaföldvár—debrecen—máramarosszigeti áll. közut 218·570—221·330 km. közti püspökladányi átkelési szakaszának 74878 kor. 80 fillérrel előirányzott kőburkolatára. Az ajánlatok október 2-án d. e. 10 óráig nyujtandók be.

Vizállomási berendezés Székelykocsárd állomáson. A máv. kolozsvári üzletvezetősége a Székelykocsárd állomáson létesitendő vizállomási berendezés munkálataival a Budapesti szivattyu- és gépgyár részvénytársaságot bizta meg 30078 kor. összegben.

Földmunkák Küküllőszög állomáson. A Küküllőszög állomáson végzendő földmunkák teljesitésével a máv. kolozsvári üzletvezetősége Kaufmann Gyula tövisi vállalkozót bizta meg 1 kor. 98 fill. egységár mellett 41580 kor. összegben.

A nagyszentmiklósi „Berta" kórház kibővitése. Nákó Sándor gróf elhatározta, hogy az általa alapitott nagyszentmiklósi „Berta" közkórházat négy pavillonnal és a tüdővészes betegek számára való teraszszal kibővíti. Erre a célra a gróf a vármegye jótállásával 160 ezer koronás kölcsönt vesz föl. A gróf beterjesztette a vármegyei közig. bizottsága elé a kórház kibővitésének terveit s a kölcsönről szóló kötvényt. A közig. bizottság ugy a terveket, mint a kölcsönkötvényt tudomásul vette.

Utépités Csanád vármegyében. A kereskedelemügyi minister értesitette Csanád vármegye alispánját, hogy a tótbánhegyesi th. ut kiépitéséhez szükséges helyszini bejárás határnapját szeptember 23-án d. e. 10 órára tüzte ki és a bejárás vezetésével Petracsek Ferenc müszaki tanácsost bizta meg.

Utépités Bihar vármegyében. A Bihar vármegye által kiépitendő sarkad—szalontai utat a kereskedelemügyi minister döntése szerint Hofbauer és Lehner budapesti cég fogja kiépiteni.

Téglagyár épités Pészakon. A pészaki rakodóhely mellett épült vállalat tulajdonosai, Ebinger J. tengerészmérnök, Dr. Cocronné, Krausz M. községi jegyző, Dr. Reitter Imre ügyvéd, Reitter Miklós, Thierjung János, Wirsz Miklós, Schang József birtokosok és Schütz Ádám tak.-ptári könyvelő téglagyári részvénytársaságot alapitanak. A részvénytársaság alaptőkéje 500000 korona lesz. Bővebb értesitést a bogárosi téglagyár nyujt.

Vizvezeték és csatornázás a kassai pályaudvaron. A kassai pályaudvar épületeinek vizvezetéki és csatornázási munkálataival Balog és Simon kassai cég van megbizva, mely a munkálatok teljesitését legközelebb meg is kezdi.

Győrsziget csatornázása. Győr sz. kir. város mérnöki hivatala szeptember 9-én árlejtést tartott Győrsziget városrész csatornázási munkáinak biztositására. Ajánlatot tettek: Melocco Péter r. t. (Budapest) 128601 kor. 66 fill., Beton-hid- és mélyépitő r. t. (Budapest) 120665 kor. 27 fill., Fried és Adorján (Budapest) 112831 kor. 76 fill., Barcza Dániel (Győr) 106.405 kor. 07 fillérrel.

Barcza Dániel ajánlatát fogadták el.

Gimnázium épités Nagymihályon. A vallás-és közoktatásügyi minister egy 4 osztályu állami gimnáziumnak Nagymihályon államköltségen való felállitását engedélyezte. Az épület telkét a város bocsátja az állam rendelkezésére.

Magasépitmények Szajol állomáson. A máv. aradi üzletvezetősége a Szajol állomáson létesitendő I. oszt. emeletes felvételi épület, 2 db. földszintes kettős őrház és melléképületei előállitási munkáira augusztus 31-én árlejtést tartott. A következő aradi épitészek ajánlkoztak: Steiner József 72948 kor., Kotsis Lajos 79978 kor. 79 fillérrel.

Steiner József ajánlatát fogadták el.

Az aradi közkórház kibővitése ügyében mult héten Aradon járt a belügyminister megbizásából Raisz Gedeon dr. miniszteri tanácsos, aki Schill József vármegyei főjegyző és Paretz Gyula dr. kórházi igazgató-főorvos közbejöttével megtekintette az egész kórház bel- és külterületét. A miniszteri tanácsos Andrássy Gyula gróf belügyministerhez tett jelentésében kiemelte, hogy a kórház minden osztálya sürgősen kibővitendő s egy teljesen uj belgyógyászati pavillon felépitése is elodázhatatlan. Ezen kivül az elmebetegek megfigyelő osztálya is kibővitésre kerül. A közkórház kibővitésének költségei négy-ötszázezer koronára fognak rugni.

Iskolaépités Nagykörösön. A Feketén felállitandó iskola épitésével — a megtartott árlejtés — alapján Karai István bizatott meg 11600 kor. vállalati összegben.

Polgári leányiskola épitése Besztercebányán. A Besztercebányán épitendő uj polgári leányiskola előmunkálatait a mult héten kezdte meg Peierberger Alajos besztercebányai épitő cég. Az iskola a „Stadler Tófor" parton a zárdával szemben fog épülni s egy emeletes lesz.

Országos tébolyda épités Kecskeméten. A kormány Kecskeméten hatalmas koloniális rendszerü állami tébolydát épit a jövő tavaszszal. A tébolyda háromezer betegre van szánva, háromszász ápolóval és körülbelül husz orvossal. Az épitési költségek több millióra rugnak. A tébolydára szükséges kétszáz holdnyi méheslapos-dülőbeli földet, mely a város alatt fekszik közvetlenül, ingyen felajánlotta a városi közgyülés, de a felajánlott téglamennyiséggel együtt ¾ millió korona hozzájárulást biztositott a város közönsége. Ez ügyben mult héten Raisz Gedeon dr. belügymiszteri osztálytanácsos és Konrád Jenő dr., a lipótmezei kórház igazgatója Kecskeméten jártak, hogy a városi tanácscsal a tárgyalásokat megkezdjék. A hatalmas tébolyda épitéséhez már kora tavaszszal hozzáfognak. Az ivóviz kutatási próbát a mult hetekben tartották meg, mely kedvező eredménynyel járt, amennyiben a szükséges napi ezer hektoliter viznek épen kétszeresét eredményezte.

A debreceni villamostelep csatornázása. A városi tanács az elmult héten döntött a villamostelep csatornázása ügyében s a munkálatok elvégzésével Lukács Vilmos vállalkozót bizta meg.

Vasuti átjáró épités Pécsett. Pécs város közig. bizottsága kérelmére a kereskedelemügyi minister elkészittette a malom-utcai átjáró terveit és költségvetését, melynek összege 263000 koronát tesz ki. A terv mielőbbi kivitele érdekében Kovácsffy Kálmán müszaki tanácsos közelebb helyszini tárgyalást tart.

Vizvezeték- és csatornázás Szegeden. A szegedi csillagbörtön igazgatósága megkereste város tanácsát aziránt, hogy a fogház épületbe a vizvezetéket vezettesse be. A tanács kiadta a kérelmet a mérnöki hivatalnak, mely terveket készitett egyidejüleg a Dugonics-térnek 2000 koronát igénylő csatornázás munkáiról is.

Cukorgyár létesités Szegeden. A Szegedhez közel eső cukortermelési vállalkozások tulajdonosai Szegeden cukorgyárat akarnak létesiteni. A vállalkozás élén Tallián Béla v. b. t. t., volt földmivelésügyi minister áll.

Főgimnázium épités Kecskeméten. A közoktatásügyi ministerium 160.000 koronát engedélyezett a kecskeméti ref. főgimnázium átalakitására. Mivel azonban az iskolafentartó testület 260.000 korona kiutalását kérte: a minister ugy döntött, hogy a kért támogatást az esetben nyujthatja csak, ha a gimnázium elhelyezésére uj épületet emelnek. Az egyházi tanács az uj épület kérdésének tanulmányozására, valamint kimeritő javaslattételre bizottságot alakitott.

A szegedi kulturpalota kibővitése. A városi mérnöki hivatal elkészitette a kulturpalota kibővitésének terveit és a költségeket 461.700 koronával irányozta elő. A tervezet szerint emeletenként négyes beosztással tizenkét terem szükséges, amelyeket rendes lépcsőzet kötne össze.

A pancsovai izr. templom épitése alkalmával szükséges tervek beszerzése végett a hitközség pályázatot hirdetett, amelynek során az első dijat és a müvezetéssel való megbizatást Fenyves Károly aradi müépitész nyerte el, aki a részletes terveket kidolgozta. E tervek alapján a hitközség az épitési munkákra már kiirta a versenytárgyalást. A pályázati határidő szeptember 22-ike.

A gyöngyösi villamos központi telep létesitésére hirdetett árlejtés határidejét a város tanácsa f. é. szeptember hó 30. napjának d. u 5 órájáig meghosszabbitotta. Az árlejtés egyéb feltételei nem változtak.

Telefonhalózat bővitése Szegeden. A szegedvárosi telefonhálózatot — a budapesti telefonközpont mintájára — 240.000 korona költséggel átalakitják és kibővitik. A kábelek lerakása már megkezdődött.

Szeszgyár épités Nemesócsán. Már régebben mozgalom indult, hogy Nemesócsán gazdasági szeszgyár létesülhessen. Az ügy kedvező stádiumban van ugy, hogy jövő tavasszszal hozzá foghatnak az épitkezéshez.

Nyitravármegye székházának átalakitásához szükséges vasbeton munkákra Dümmerling Ödön budapesti müépitész tervei alapján a vármegye alispánja augusztus 30-án árlejtést tartott, melyen egyedül Melocco Péter részv. társ. ajánlkozott 27772 koronával. Ajánlatát elfogadták s jóváhagyás végett felsőbb helyre terjesztették.

Vizvezeték épités Marosvásárhelyt. Marosvásárhely város tanácsa a vizvezeték kiépitésénél végzendő — eddig kiadatlan — munkákat, melyekre augusztus 14-én tartottak árlejtést, — a következő cégekre bizta: Hinterreiter Istvánra a kutépités munkáit 18896 kor. 73 fill., a Fegyver és gépgyár részvénytársaságra a gépészeti berendezés szállitását 88645 kor. 08 fill. összegben.

Templom épités Zólyomban. A városi közgyülés a Fő-téren 785 m² területet engedett át a zólyomi ág. evang. egyháznak templomépités céljaira. A terveket Hugyecz és Rosenauer cég készíti.

Aszfaltozás Szarvason. Szarvas község elöljárósága a Csáky Albin-utca aszfaltozására 22.000 kor. előirányzattal e hó 14-én árlejtést tartott, melynek alapján a Neuchatel aszfalt társaság budapesti cégnek adott megbizást. Vállalatnyertesen kivül a következők pályáztak: Magyar aszfalt r. t., dr. Heidlberg Tivadar, Gálik Mátyás (B.-Csaba) kövező munkára és Schreiber Izidor (Mezőtur) betonjárdára.

POPPER ZSIGMOND
ácsüzlete és épitési vállalata
BUDAPESTEN.
Iroda: V., Lipót-körut 15. Telep: Dráva-u. 12.

Elvállal minden e szakmába vágó ácsmunkákat, épületek tervezését és kivitelét, — ugyszintén becsléseket és expertiseket.
Telefon 44—73. Telefon 44—73.

A kecskeméti rendezőpályaudvar épitése. A m. kir. államvasutak igazgatósága a kecskeméti Katona telepen, a várostól mintegy 7—8 kilométer távolságra, nagyszabású rendezőpályaudvart létesit 800 méter hosszú vágányzattal. A területkisajátitási eljárások legközelebb folyamatba tétetnek, hogy a jövő év tavaszán az épités megkezdhető legyen.

Vizvezeték épités Nagykanizsán. A Nagykanizsán tervezett városi vizvezeték ügyében a város azzal a kérelemmel fordult a földmivelésügyi ministeriumhoz, hogy vizmüosztályával hivatalból készittesse el a vizvezeték terveit és végeztesse az előmunkálatokat. A minister válaszában közli, hogy a kérést tudomásul vette és azt sorrend szerint előjegyeztette.

A komáromi főgymnasium épitését a megtartott árlejtés alapján Nagy Mihály és Hajagos Andor komáromi épitőmesterek kapták meg. A vállalkozók megtették a kellő előmunkálatokat és a napokban teljes erővel kezdetét veszi a földmunka és az épület alapozása.

A pápai felvételi épület bővitése. A m. kir. államvasutak igazgatósága kidolgoztatta a pápai felvételi épület és áruraktár kibővitésére vonatkozó terveket. Az épitkezés 172,000 koronával vétetett előirányzatba, de a költségek csak a jövő évi költségvetésben találhatnak fedezetet.

Körkemence épités Ipolyságon. Engelhardt Mihály ipolysági téglagyáros egy uj nagyszabásu körkemencét épittet téglagyári telepén.

Téglagyár epites Buziásfürdőn. Muschong Jakab buziásfürdői fürdőtulajdonos az uj fürdők, szállodák és gyógyterem épitésének céljaira téglagyár levesitését is tervbe vette.

Menedékház épites Nagyszombatban. A nagyszombati izr. hitközség az épitendő menedékház munkáit Szeszler Jakab fia Mór galgóci vállalkozónak itélte oda 24000 kor. összegben.

Artézi kut furása Szentesen. Székely József szentesi gőzmalomtulajdonos engedélyt kapott, hogy üzlettelepén ártézi kutat furasson.

Fővárosi hirek.

A középitési bizottság e hó 15-án ülést tartott. Az ügyosztaly javasolja, hogy a 20 millió koronás burkoló-kölcsön kiviteli programmját oda módositsák, hogy a fölvett munkálatokat ne 7, hanem 9 év alatt végeztessék el.

Rudolf trónörökös szobrának elhelyezésére a bizottság a Városligetben levő Fővárosi Muzeum előtt levő területet jelölte ki.

Javasolja a bizottság, hogy a Népszinház előtt levő Tinódi Sebestyén-szobor körül elterülő parkot megfelelő módon alakitsák át.

A gróf Batthyány Lajos emlékezetére szolgáló örökmécsest a Hold- és Aulich-utca kereszteződésében levő téren fogják fölállitani.

A székesfőváros közgyülése 1878-ban elhatározta, hogy a Gellérthegy északi részét szabályozni fogja, és az ott levő apró házikókat a kinálkozó alkalommal, kisajátitó-egyezség utján megszerzi. Az egyezség 53 tulajdonossal sikerült, mig 24 házra nézve a kisajátitási eljárást kell elrendelni. A tanács fölhivta a középitési bizottságot, hogy ebben az ügyben tegyen javaslatot. Szabó József azt javasolta, hogy kérjék fel a tanácsot utalná át az ügyet a telekeladó bizottsághoz előkészités végett. Többek hozzászólása után a bizottság kimondotta, hogy mivel kényszerszerződésekkel állanak szemben, de meg az idő is rövid az ujabb határozathozatalra, fölkéri a tanácsot, hogy intézkedjék a pénzbeli fedezet kimutatásáról.

Kence és fénymázak szállitása. A m. kir. államvasutak részére 1908. január 1-től 1910. december 31-ig szükséges szárító kence (siccativ) és különféle fénymázak szállitására a junius 4-én tartott árlejtés alapján a következő cégek nyertek megbizást: Schramm Kristóf szárítókencére 11.340 kor., damar fénymázra 160 kor., előkészitési fénymázra 20250 kor.. kocsi fénymázra 9.900 kor.; Hollós Oszkár mozdony fénymázra 5000 kor., tölgyfa fénymázra 3375 kor., vas fénymázra 50086 kor., előkészitési fénymázra 20250 kor., kocsi fénymázra 9900 kor.; Strobentz testvérek r. t. szárítókencére 9135 kor., a sárgarézhez való fém-fénymázból felmerülő szükséglet szállitására 200 kor. hl.-kénti ár mellett, földszurok fénymázra 360 kor., tölgyfa fénymázra 15885 kor; Krayer E. és társa szárító kencére 14.931 kor.; Pozsonyi lakkgyár (Flugger és Boecking) előkészitési fénymázra 4350 kor., kocsi fénymázra 10780 kor. és vas fénymáz szállitására 30 korona vállalati összegben.

Élelmezési és elszállásolási vállalat. A m. kir. belügyministerium lapunk mai számában árlejtést hirdet a Fiumében létesitett kivándorlási ház bérlete és a kivándorlók élelmezésének 5 év tartamára való biztositására. Bánatpénz 20.000 kor. Az ajánlatok október 5-éig nyujtandók be a belügyministerium segédhivatali igazgatójánál s október 6-án déli 12 órakor fognak a ministerium rendőri osztályában felbontatni.

Borszesz szállitás. A máv. igazgatósága a szükségelt 1200 hl, 95 fokos denaturált szesz szállitásával — melyre julius 27-én tartottak árlejtést — Kalmár Sándor budapesti szeszgyárost bizta meg 39 kor. 70 f. hl.-kénti ár mellett 47640 korona vállalati összegben.

Szén szállitás. A budapesti kir. törvényszék és az ahoz tartozó kir. járásbiróságok évi 2000 mm. szénszükségletét — az augusztus 22-én tartott árlejtés alapján — Zwiebel Ármin cég fogja szállitani.

Termény szállitás. A székesfőváros tanácsa a székesfővárosi marha- és sertésvásárokon és közvágóhidakon 1907. november 1-től 1908. október 31-ig szükséges 600 mm. szemeskukorica, 8500 mm. kukoricadara és 200 mm. árpadara szállitásával 15 kor. 30 fill., 16 kor. 28 fill. és 17 k. egységár mellett a budapesti Király malom r. t.-ot bizta meg.

Ajánlható cégek:

GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapest, IV., Muzeum-körut 3.
— a „Királyi József Müegyetem" átellenében. —
Speciális üzlet épitészeti-, mérnöki-, müszaki- és vasutépitészeti nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban. Rajzeszközök gyári főraktára, valódi svájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokban.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve.

REITER HERMANN
mázoló-mester
Mühely: Budapest, VII., Izabel a-utca 43. sz.
(Kemnitzer-utca sarok.)
Elvállal üzlet-berendezés, kávéház, épület- és butorok mázolását modern és diszes kivitelben.
SPECIALISTA FAUTÁNZATOKBAN.
Telefon 97—77. Telefon 97—77.

TELEFON 68—34. TELEFON 68—34
NEMES SÁNDOR
elektroteknikai vállalat
IX. KER., RÁDAY-UTCA 4. SZÁM.
Villamos világitás és erőátvitel. Gyárak, malmok és lakberendezések
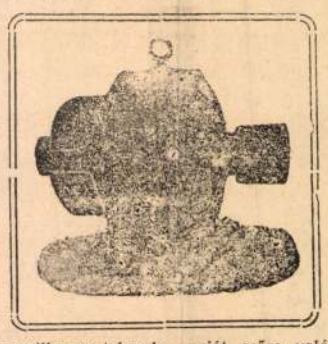
Telefon, csengő-jelzők és villámháritó berendezések. Betörés ellen biztos jelző készülékek.
Különlegesség: villamos telepek, saját erőre való berendezése — Motorok, csillárok és berendezési anyagok gyári raktára. —
Költségvetések dijtalanok.

ELSTER S.
LÉGSZESZGYÁRI SZÜKSÉGLETEK GYÁRA
Budapest, V., Tisza-utca 9.
Gyártási ágak:
Nedves és száraz légszeszmérők, többfele typus szabadalmazva; a legjobb anyagból, több évi jótállás. Gázautomaták, nedves és száraz szerkezettel, bármilyen légszeszárra beállithatók. Gázszivógépek (Exhaustor) teljes felszereléssel. Állomási légszeszmérők, tetszés szerinti nagyságban. Tisztitó berendezések, Jäger-féle szabadalom szerint Városi nyomás szabályozók, suly és automatikus megterhelésre. Önmüködő nyomásmérők, szivás és nyomásra, csinos kiállitásban, kézben viheiők. Különleges nyomásmérők (Manometer) állandó vizszinnel. Fényvizsgálati müszerek és kellékek. Gázfőző- és fütőkészülékek, vasalók, takaréktüzhelyek.

Elismert elsőrangu cég. Alapittatott 1885.
Nikmond Ignác
szobafestő, mázoló és fényező vállalata
iroda és mühely: II. ker., Erőd-utca 2. sz.
(Margit-körut mellett.)
Elvállalja: **paloták, bérházak, intézetek és szállodák mázolását, festését** izléses kivitelben. — **Költségvetés ingyen.**

Specialisták domboritott fürdőkádakban
Fliegl és Stumpf
Budapest, VII., Szövetség-utca 45. sz.
Épület-mübádogosok, légszesz-, vizvezeték- és csatornázási vállalkozók.

A budapesti légszeszgyárak
felszerelő irodái:
IV., Aranykéz-utca 6. VII., Erzsébet-körut 19.
Elvállalnak mindennemü gázvezetékek szerelését a világitás, fütés és ipar céljaira. Raktáron tartanak legjobb és legszolidabb mivü gázcsillárokat, egyszerü és diszes alakban, mindennemü gázfőző és fütőkészülékeket és melegitőket.

Passepartout-müintézet — villamos erőre berendezve
CZIRER LAJOS
Budapest, VII., Dob-utca 10. szám.
Épitészeti tervek passepartourozását és cachirozását elvállalja. — Az épitőművészek hivatalos szállitója

LIFT A SCHLICK-FÉLE FELVONÓK ZAJTALANUL, RÁZKODÁS MENTESEN ÉS BIZTONSÁGGAL MÜKÖDNEK.
ISTÁLLÓ BERENDEZÉSEK.
KÖZUTI ÉS VASUTI HIDAK.
IPARTELEPEK GÉPEZETI BERENDEZÉSE.
ÉPITÉSI VASMUNKÁK.
QUOILIN-FÉLE FÉMTETŐFEDÉSEK.
VASUTI KOCSIK:
TEHER- ÉS SZEMÉLY SZÁLLITÁSRA.
VILLAMOS VASUTI KOCSIK.
GÖRPÁLYAKOCSIK.
Mindennemü épületbádogos munkák, tetőfedések vas-, horgany- és rézbádoggal, serpenyő- és hullámos lemezekkel.
Épitési fémöntvények fém- és bronz-kandelaberek, lámpakarok, kutalakok, horgany és bronzdiszitmények és mütárgyak.
Müemlékek és szobrok.
Állandó nagy raktárkészlet: hengerelt vasgerendákból vasuti sinek, bányasinek, mindenféle épitkezési vasnemüek.
SCHLICK-FÉLE VASÖNTÖDE és GÉPGYÁR
RESZVÉNY TÁRSASÁG
BUDAPEST,
GYÁR és IRODÁK: VI., VÁCI-UT 45.

KAINRÁTH GUSZTÁV
mü- és cimtábla öntőde
Budapest, VII., Almássy-utca 6.
Elvállal ezüst-, bronz- és horgany-öntéseket, valamint öntvényeket mindennemü célra és méretben, minta vagy rajz szerint.

Hirmann Ferenc fémárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9
Felszerelések gőz-, viz és légszeszvezetékhez, rézcsapok, réz, érc- és horganyöntvények, felirattáblák minden célra és méretben.

~~Fényes~~ Fényves, *) Károly.

M.D.K.

aradi építész

első díjat (600 K.) nyert a pancsovai izr. templom terepelyúzatán.

*) helyeigazítás:
jun. 5. sz. 12. old.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

máj. 29. sz. 11. old.

FENYVES KÁROLY épitész [Ungvár ?-?]

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 46.p.

M.D.K.

Fenyves Károly, aradi építész

tervei szerint a lugosi gör. kath. püspökség egy temp-lomot és két bérházat épittet Aradon.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

márc. 23. sz. 10 old.

megírva

Fenyves Károly

aradi építész

A nagyszebeni körtemető
építkezések homlokzata
tervpályázatán II
díjat nyert

Magyar Pályázatok

1906. 11. sz. 30. l.
(Lefárt pályázatok.)

MDK

Fenyves Károly

Művészet 1906. 421.l.

Fenyves Károly, építész Aradon. 1906-ban a nagyszebeni köztemetői építkezések homlokzat terveire hirdetett pályázaton második díjat nyert.

Magyar Pályázatok. V. 2. sz. — *Művészet.* 1906. 421. l.

Fenyves Károly, aradi építész

M.D.K.

második díjat nyert a nagyszebeni köztemetői épitkezések homlokzataira kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

okt. 24. sz. 10. old.

Ø Fenyves József

butortervező 1918-1922

Éimisk 1930. 83. l.

Fenyves Leon

1920 jan.-febr.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Mon. repos. olajfest.

Lelet, rinnasombati VI. 90, 94

Fenyves Mária
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
festőművész, tollrajz
FŐVÁROSI KÖZMŰ
1984 -11- - 2
1021

Versek, tollrajzok

Finomság és művesség

„A nagy fák édes csendjében
a friss szél simogat
csitul bennem a gond
s a kezem szül szép álmokat"

Fenyves Mária Annunciáta verssoraiban ugyanazok a motívumok találhatók meg, mint rajzain. Kiállítását október 16-án nyitották meg a FŐSPED vszb-klubjában. A bevezetőben *dr. Szij Rezső* művészettörténész a következőképp méltatta a tollrajzokat és pasztellképeket, melyek témája az erdők, mezők egyszerű virágai és a tátrai táj: „A művésznő a természet szeretetével a tehetséget is örökségül hozta. A természet szépségei iránti igény ma ismét óriási az emberekben, s az alkotók is egyre gyakrabban festenek, rajzolnak közérthetően. Elmúlt az az idő, amikor az volt a sikk, ha minél érthetetlenebbnek tűnt az irodalmi vagy képzőművészeti alkotás. Sokszor álltunk meg egy-egy alkotás előtt: mit is akar ez mondani? S előfordult, hogy a kép igazán nem közölt semmit. Ettől persze még lehet művészet, és az érthető is lehet rossz munka. Fontos az, hogy az alkotás hozzánk szóljon és legyen emberi. Fenyves Mária tollrajzaiban és pasztelljeiben halk, szelíd szó van; finomság és művesség."

A művésznő édesapjától tanulta az ecsetkezelést. Más festőkkel már többször vett részt közös kiállításokon. Gyermekkönyvtárosként dolgozik, ahol szívvel-lélekkel kutatja a tehetségeket. Gyakran szervez különböző évfordulók alkalmából pályázatokat, amelyekben rajzzal, festménnyel vagy plasztikával indulhatnak a gyerekek.

Fenyves Mária verseit a Nők Lapja, a Kisdobos és a Dörmögő Dömötör hasábjain is olvashattuk. A verseken és a rajzokon kívül szenvedélye a zene. Nagy türelemmel dolgozik képein otthon vagy a hegyek között, ahol a táj szépségei adnak nyugalmat és ihletet.

— jé —

Elemez és koordinál az operatív b

Érdekeltté tette[illegible] a dolgozókat

November másodikán, és a megelőző napokban, hetekben a temetőket több ezren — a nagyobbakat több százezren keresik föl, hogy a sírokon elhelyezzék a kegyelet virágait. A halottak napi forgalom a Temetkezési Intézet szinte valamennyi tevékenységi területét és dolgozóját kiemelkedő feladatok elé állítja. Ezeknek a korábbi éveknél eredményesebb megoldására idén először az intézet operatív bizottságot hozott létre. Tevékenységéről, szerepéről, célkitűzéseiről *Balázs Attila* igazgatóhoz fordultunk kérdéseinkkel.

— Az intézet első félévi gazdálkodása különböző okokból nem úgy alakult, ahogy azt tervezték. Vajon ez késztette a vezetést az operatív bizottság létrehozására, vagyis hogy ezzel is a mostani időszakban rejlő bevételi lehetőségeket kihasználják?

— Nem ez volt az elsődleges szempont, noha természetesen szerepet játszott az operatív bizottság felállításában. A köztudatban úgy fogalmazódik meg, hogy a Temetkezési Intézet legfontosabb feladata a temetéssel kapcsolatos teendők lebonyolítása, de ugyanakkor összességében hasonlóan fontos más szolgáltatás jellegű alapfeladat ellátása is. Ebbe tartozik a halottak napi kegyelet lerovásához kapcsolódó nyi anyag egyharmadát kertészeteink állítják elő, kétharmadát külső termesztőktől szerezzük be. Ennek a beszerzése, előkészítése és forgalmazása nagyon komoly feladatot ró az adott területen dolgozókra, nem lenne szerencsés ezt teljesen magukra hagyatva végeztetni velük. Szükséges egy átgondolt és koncentrált irányítás, mely folyamatosan felméri az egyes temetőknél jelentkező igényeket, élve az átirányítás lehetőségével. Áraink a szokásosan alacsony fix állami árak, aminek garanciáját üzleteinkben és az alkalmilag

felállított mozgóárusoknál is hitelesített árcédulákkal, illetve fokozott belső ellenőrzéssel biztosítjuk. Az időszak tervezett árbevétele csaknem hárommilió forint, ennek a költségoldala kétmillió egy-kétszázezer forint. Ha merev gazdasági szempontból közelítünk, akkor feltétlenül nyereséget is kell képezni.

— Túllépve a gazdálkodás kérdéskörén, az említetteken kívül, mit tesz az intézet azért, hogy a halottak napi látogatók megnyugvással térjenek haza a temetőkből?

— Nagy súlyt helyezünk arra, hogy a temetők tisztán várják a hozzátartozóik sírjánál kegyeletüket kifejező látogatókat. Ehhez, mint minden évben most is társadalmi munkára mozgósítottuk dolgozóinkat, 697-en vettek részt a sírkertek takarítására szervezett kommunista szombaton. Sokat jelentett, hogy a Közterületfenntartó Vállalat nagy teljesítményű gépekkel közreműködött a szemét eltakarításában. Ilyen természetű segítséget fölajánlott a Csatornázási Művek és a Településtisztasági Szolgáltató Vállalat is, hasonló akciókon szeretnénk élni ezzel, már jövő év első negyedében. Az említett közművállalatoknak ezúton is megköszönöm azt a segítséget, amivel a

FENYVES Mária

Ref.Lapja. 1992. aug.16.

A csákvári templomban a Református Népfőiskola rendezésében, István király emlékére augusztus 16-án délelőtt háromnegyed 11-kor kerül sor Fenyves Mária: Emlékek közt járva... című irodalmi műsorára, valamint kiállításának megnyitására.

románstílusú angol-normann művészet. = Katolikus Szemle, 36, 1984, 3. 288-290.

635. SZÉKELY György: Koronaküldések és királykreálások a 10-11. századi Európában. = Századok, 118, 1984, 5. 905-949., F R

636. VÁRALJAI Csocsán Jenő: Mátyás király és a magyar renaissance. In: Gesta Hungarorum I. Szerk. Saáry Éva. Zürich : Svájci Magyar Irodalmi és Képzőművészeti Kör, 1984 179-181.

637. VELLEDITS Lajos: A számyasoltárok tervezésének kérdései a középkorban. = Múzeumi Műtárgyvédelem, 11 1983 (1984) 95-115., ill.

638. Zolnay László: A középkori Esztergom. Bp. : Gondolat, 1983 **rec.** KERNY Terézia = Ars Hungarica, 12, 1984, 2. 298-299.; (mátyás) [MÁTYÁS István] = Népszava, 1984. február 12. 6.

Építészet

639. ÁCS Zoltán: Reneszánsz emlékek [Szalónak]. = Új Tükör, 1984. január 29. 22., ill.

640. ALTMANN Júlia: Románkori kőemlékek az óbudai várból, I. = Budapest Régiségei, 25 (1984) 431-437., ill. G

641. ANGHEL, Georghe: Noi date în legatura cu vechea cetate medievala da la Alba Iulia. = Apulum, 22 (1984) 113-122., ill. G

642. Antoni, Erhard: Die Grosshenker Kirchenburg. Bukarest : Kriterion, 1982 **rec.** GALTER, Kurt = Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde, 7, 1984, 2. 219-220.

FENYVES MÁRIA ANNUNCIÁTA
festőművész kiállítása nyílt meg Budapesten, a VI. kerület Majakovszkij utca 34. szám alatti kiállítóteremben.

Népszabadság, 1984. X. 18.

Fenyves Mária Annunciáta Kaposvár, 1932. – Budapest, 1119 – Közel 30 évig könyvtárvezetőként dolgozott. Tanárának dr. M. Kiss Pált, mesterének Róna Emyt tartja. Grafikáinak témája a virág, a természet. Nemcsak kiállító, hanem évtizedek óta kiállításokat szervező, irodalmi és zenei műsorok szerkesztője is. 35 önálló kiállítása volt. Írásai, versei – több mint háromszáz – folyóiratokban, újságokban, évkönyvekben láttak napvilágot. Irodalmi munkásságát 1992-ben Krúdy-emlékéremmel ismerték el, s abban az esztendőben jelentettük meg Emlékek közt járva című verseskötetét, 30 grafikájával.

Elnökségi tag

Titkár

ten dolgozott. 1981-től a Borsod-Abauj-Zemplén megye Budapesti Baráti Körének titkára. Elnöke az 1994. őszén megalakult Magyar Nemzeti Múzeum Baráti Körének, s a Nagykörút és Nagyvilág Kör vezetőségének is tagja. A Pro Urbe Miskolc kitüntetés és a Kozma Sándor díj birtokosa.

FENYVES MÁRIA Annunciáta

Szombaton Fenyves Mária Annunciáta kiállítását a József Attila Művelődési Házban Pogány Gábor nyitja meg délután 3 órakor.

Vasárnapi Hírek
1992 6. 22.

Bodoni antikva

ó kiformálódása óta sokféle változáson ment át, de ha a mait
i római kéziratok csupa kezdőbetűből álló soraival, érezzük
már akkor az a tendencia vezette, hogy a gyors olvasás és a
edés kedvéért is a betűknek túlságosan egyéni megformálását
A betű-forma tipusos fölépítése, a megalkuvás, nem beszélve
ottságról, viszont nem olyan leküzdhetetlen akadályok, hogy
r eszközével ne lehessen egyéni zamatot adni cserébe. Aki a
el tud merülni, s aki a sok-sok apró szépséget élvezi, az előtt
milyen karakterisztikus különbséget lehet kihozni a vékony

RAJZOLÁS MAGAS ISKOLÁJA AZ ORNAMENTIKÁNAK

új és gazdag nyelvén a mindennapi életünk majd
g tud szólalni, a régebbi iparművészeti alkotásokat
ljuk. A modern könyv, mint művészi alkotás sem
yvek tipográfiai szépsége mellett. A mai gazdag, dús
latin betűket használó nemzetek megteremtették
ikat. Az angolok erősen régies mediaevalja, bár a
al érdekesebb és jobban olvasható, alapjában véve
i ballasztot cipel magával, nem friss, meglehetősen

KÖNYVEK LEGSZEBB BETŰJE A SZÁZ ÉVES

ggyé akar olvadni a betűvel, úgy le kell
rásos véletlenségekről s koncentrálnia
ndanivalóját, a metszés jellegzetes és
. Az ornamentika legyen friss, egyéni

FENYVES MÁRIA ANNUNZIÁTA

FENYVES MÁRIA ANNUNZIÁTA

1932-ben született Kaposváron. Közel harminc évig könyvtárvezetőként dolgozott. Tanárnak M. Kiss Pált, mesterének Róna Emy-t tartja. Első verseskötete Emlékek közt járva címmel jelent meg a Művészetbarátok Egyesülete kiadásában. Azóta több kötete látott napvilágot.

Művészetbarátok 2003 kiállítás a Patay Galériában.

2003. OKT. 20 - NOV. 15.

FENYVES MÁRK

ÚJ MŰVÉSZET

2000/jan.

P-9945

17.o.

A dátum: postabélyegző.

MTAK Kézirattár Ms 4589/82. Megj.: Mo

Kézírás Tanu. Németh László kritikai

Címzés: Nagys. Dr. Fülep Lajos egyet.

Baranya m.

1. Ld. 983/2.
2. A levél nem maradt fenn , de Németh
   ható, milyen kifogásokat írt FL a
3. Illyéstől ekkor a Puszták népe c. r
   (1934. 2.sz. 81-89.p., 1935. 4-6.,
   561., 625-637., 691-702.p., 1936. 1
   227., 261-271.p.) Kötetben 1936-ban
4. Ld. 1018/5.

Fenyvesi Félix Lajos

Tanulmány/ceruzarajz/

Vigilia 1972/2 98.old.

Fenyvesi Félix Lajos

rajza, Tamási Áron szülőháza

Magyar Hirlap 1969 2.évf.249/9

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-775

VIGILIA
Budapest

Fenyvesi Félix Lajos

1972 FEB

1021

Fenyvesi Félix Lajos:
Tanulmány
(ceruzarajz)

olyan
düli
csak
lenné
gondo
az eg
kodni
hanem a konvenció, a divat vagy a sznobság visz el hozzá. Érdemes tehát a széles út és a keskeny ösvény evangéliumi hasonlatán elgondolkodni.

Humanizmus és a lélek kultúrája: ez az a bonyolult, nem éppen egyértelmű, de mégis értékes elem, mely megmaradt a kereszténység nagyon is ellentmondásos örökségéből. A marxizmus erkölcsi eszménye különbözik a kereszténység erkölcsi eszményétől. Mégis, azok, akik akár az egyiket, akár a másikat vallják, közelebb állnak egymáshoz, mint azokhoz, akiknek nincs semmiféle erkölcsi eszményük.

— *Egyik tanulmányában írja: „Az irodalom nem oldhatja meg az élet minden kérdését, és csak rosszhiszeműen lehet ilyesmit számonkérni rajta. De egyvalamiben segíthet: az emberi tudat helyes irányba fejlesztésében, a mi korunk erkölcsének kialakításában." Hogyan felelhet meg az írott szép és okos szó ennek a követelménynek, hogy a gyakorlat mielőbb igazolja is formáló erejét és tisztító hatását?*

— Szerintem az irodalomnak, de a tudománynak is újból az élet tanítómesterévé kell válnia. Az erkölcs arra tanít, hogyan kell élnünk. Az életnek mindig voltak törvényei, és az élt helyesen, aki ezt a koronként változó törvényt betartotta. Más volt az Ószövetség törvénye és más az Újszövetségé. Az Újszövetség is a törvény betöltésére törekedett. A mi korunknak is meg kell le-

Tempesi Ferenc.

Az Ady-emlékpályázat zsürijének megnyerte tetszését pályaműve.

Pesti Napló, 1928. febr. 12.

Fenyvesi János

tervezte a Szentendrei Cső- és Betondrugyárat. Építész: Magyar P.

Iparterv: Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972

160

Fenyvesi Otto

VIT képzm. kiáll

1949 aug. - szept.
(Főv. képtár)

Munkásokról

Fenyvesi József festő

Jó reggelt!

- Reggeli párbeszédünk következik Fenyvesi József cigányfestővel, akinek most Pécsett van kiállítása. Mielőtt ő maga elmondaná, hogyan kezdte a festészetet, miért rajzol Kovács Péter bemutatja ki is Fenyvesi József.

- A vásznakon erős, mély meghökkentően összeválasztott színek. Cigánytemetés, putrik az erdőszélen, a vajda portréja, cigányasszony megy a szélfútta uton. Aki csak látta Fenyvesi József cigányfestő képeit a Baranya megyei amatőr művészek tárlatán sokat időzött előttük. Fenyvesi József 48 éves. 40 körül járt akkor, amikor a magyarmegyeskei tanító először mutatta meg neki az olajfestéket.

- Mondotta nekem a Szekura tanító ur, hogy ilyen is léteznik a világon. Hát akkor megkérdeztem, hát hol is lehet ezt kapni? Vagy hogy is lehet ehhöz jérni? Hát azt elmondta, hogy menjek el Pécsre, itt is ebben a papirboltba, ugy kérjé, hogy művészi vászon. Ilyent is kérjen. Meg ecsetet. Hát kértem a rokonságtól pénzt, adott erre a célra, elmentem Pécsre. Mondom hátha

nem kapok, nem vagyok én müvészember, hát én sosem hallottam ilyenről. Hát nagynehezen adtak nekem. Hát vettem én sárgát, zöldet, hát mindenféle szint, vettem. Kimentem a cigánytelepre, az országut innenső részén, előttem a cigánytelep az erdőben és ahogy magában ott látható az a cigánykunyhók a fák között ottan, azok szerint megpróbáltam én. Hát csak hasonlit mondom ehhez, az oláhasszonyok is járkálak ott, hát jó volna egyet oda rögziteni abból is. Na hát aztán akkor ilyen szépen formába rendezgettem én eztet az egész dolgot magam módjára.

- Kisgyerek korától rajzol, először vizfestékkel, később olajjal festett, sokszor problémát okozott az, hogy megvegye a festéket.

- Mindent megspóroltam és hogy a családom se nélkülözzön, de hát ettől se akartam megválni, hogy ez is elmaradna ugye. Nem csak hogy éppen szeretem, mert szeretem, de azok az élmények, az az életmód, amit máskülönben nem tudok kifejezni, amin mentem körösztül én is és az én társaim a cigányság, ez sugallamazta talán tudatlanul, én nem tudtam mindezt, az egész családomra nézve, rokonságomra nézve irni, olvasni nem tudtak. Ezért, hogy az életbe vissza abba a nyomorba ne kerülhessen ez a nép. Ezért föstöm, ezért teszem mindezt.

- Tetszik az embereknek, amit fest?

- Hát kéremszépen nagyon tetszik, nagy örömmel nemcsak ,hogy a cigányságnak is öröme van benne, mindenkinek. Amint látom most már kéremszépen a negyedszeri kiállitás most, hogy Pécsen is, hát nagy port zavart föl a tetszés. Itt is, amikor el-eljönnek nagyon sok helyről, vidékről megnézni, meglátogatni a képeket és amikor megmutogattam nekik, hát szóval egyik jobban tetszett, mint a másik és nem tudtak, nem tudtak válogatni szinte, hogy most melyik a legszebb. Szinte már magam is ugy kételkedeme nem-e, nem-e gunyolnak engem evvel a szépséggel. De hát már most meggyőződök lassan, megnyugszok én is, hogy hát nem gunyolás, hanem valóság. Valóságban tetszenek ezek a képek nekik. Nem tudok mit mondani mást, én hálával tartozok, de hát ezt a hálát mással nem tudom megszolgálni, csak a munkámmal. Egyszemélyben hrom vagyok, mert a családnak is dolgoznom kell, a vállalatnak eleget kell tenni, de ennek is akarok elegettenni. Hogy ne legyen panasz ebben sem. Még a kezdetén állok, nem vagyok megelégedve a magam részéről még nem, még nagyon sokat szeretnék mondani.

1978.XI.22. 4,25 N.

Jó reggelt!

Fenyvesi József, cigány festőművész

„Péter bácsi"

Mózes Lajos:
Csoporthép.

Tükör, Budapest, 1979. júl. 15.

Fenyvesi József festő

l. Gábor Imre festőnél

(P. Szücs J.: „Hejettes ízomjárók" – igazi ékezők)

Népszabadság, 1989. aug. 12.

FERENCZFFY Lóránc

91 11. 49

Új Művészet

Új Művész

Fenyvesi József cigány festőművész

Molnár Judit:
Cigány képzőművészek
országos kiállítása.

Pest Megyei Hírlap,
1979. jan. 24.

Fenyvesi József: Péter bácsi portréja

juk.

Általános hidegvér

Nagymarosnál már nincs teherforgalom a Dunán, így Visegrádra igyekezvén ismét csak Vácra jutunk. Nagy János, a Toldi Miklós komphajó vezetője, annak ellenére, hogy *szárazföldi patkány* létünkre felmerészkedünk a hajóhídra, készségesen válaszol:

— A magas vízállás kissé megnehezíti a munkánkat, hiszen sokkal óvatosabban kell manőverezni. Ezen kívül a víz által sodort farönkök bizony komoly sérülést okozhatnak a hajócsavarban, így erre is külön vigyázni kell. Persze ez nem jelenti azt, hogy valami komoly áradás van. Pár nap alatt elvonul az egész...

A *dunabogdányi* víkendházak tulajdonosai is legalább *ekkora* nyugalommal — uram bocsá! — *flegmával* viseltetnek a rakoncátlankodó Duna irányában. Ki a kertben dolgozik, ki a fák alatt pihen, s legkevésbé sem izgatja, hogy a telek alja már vízben van:

— Volt már itt olyan is, hogy a kerítés felett jöttünk be csónakkal. Most meg látatja, az oszlopok közepéig is elig ér a víz. Néhány lágyszárú növény, amit oda, a kerítés tövébe ültettem, valószínűleg kipusztul, de nagyobb kár nem hiszem hogy érne.

A piros virágú ricinus mellett, melyet tehát hiába ülte-

Vajon nyugodt délutánra-estére számítanak-e a vízügyi szakemberek is? *Dr. Lélfay Botond*, a *Közép-dunavölgyi Vízügyi Igazgatóság* ügyeletese:

— Nagyon remélem, hogy nem kell dolgoznom, s ez egyben azt is jelenti, hogy az árhullám minden gond nélkül vonul majd le. Véleményem szerint európai mércével mérve is olyan jó a mi árvízvédekezési rendszerünk, hogy egy ilyen vízszint *szinte meg se kottyan.*

— Nem fenyegeti-e veszély a ráckevei—dabasi járás öntözőcsatornáit?

— Nem Budapestről délre sincs komoly eseménye, következménye az árhullámnak. A Kvassay-zsilipet ugyan lezártuk, de ennek elsődlegesen vízminőségvédelmi okai voltak. Láthatták, milyen piszkos, szennyezett most a Duna. Nos, szeretnénk elkerülni, hogy ez a soroksári ágba bejusson.

★

A pillanatnyi helyzet bemutatása után már csak egyvalami maradt hátra: mikorra várható az árhullám levonulása? Ezt az Országos Vízügyi Hivatal ügyeletesétől, *Polgár Lászlótól* kérdeztük meg:

— Ez az összességében nem jelentős árhullám szombaton reggel 622 centiméteres vízállást jelentett Budapestnél, s tetőzése 650 centiméterrel vár-

Fenyvesi József festő

Sárba ragadt madár

FENYVESI JÓZSEF FESTŐMŰVÉSZ

Az 1928-as tél olyan volt, mintha a telek összeházasodtak volna. Vakondtúráshoz hasonlítottak a hóval lepett gyeptéglás kunyhók Gilvánfa határában. A falutól messze, de a világtól elzárva élte megszokott életét a tíz beás cigánycsalád. Tüzelőjük megszerzésére sem tudtak a néhány négyzetméteres kunyhóból kilépni. Csak a több napos éhség, szomjúság űzte őket, hogy a tíz körmükkel elkaparják a havat a kunyhó kijárata elől. Egymásról szedték össze a ruhát, hogy néhány ember a faluba jusson valami élelemért. A pár ember, aki az otthon maradtak gönceibe bugyolálva indult élelemért, a másfél méteres hó tetején közelítette meg a falut. Néhány faedényt a hónuk alatt szorongatva a faluban házról-házra menve próbálták élelmért elcserélni portékájukat. Lisztet, krumplit, káposztát kaptak cserébe az edényekért. A családok létszáma szerint osztották el a gyér alamizsnát, mely csak arra volt elég, hogy életben maradjanak. Másnap egy újabb csapat indult alamizsnáért. Nappalra be-becipeltek egy-egy fagyott fatuskót, melyből kínkeservvel melencét, hószóró lapátot csináltak. Ez a 28-as tél nem csak a zordsága miatt marad emlékezetes a cigányoknak, hanem azért is, mert ez volt a törvényileg előírt letelepedés éve. Azokat, akik e törvényt megszegték, a csendőrség visszatoloncolta születési helyükre. A letelepedett cigányok a települést csak eltávozási engedéllyel hagyhatták el. A községi bírótól kellett 14 éves kortól engedélyt kérni.

Eltávozási engedély – Alulírott igazolom, hogy Bogdán Vendel részére rokonlátogatás céljából engedélyeztem 24 órai eltávozást Magyarmecskére.

Az eltávozás kezdete 1928. február 21-én 0 órától február 22-én 14 óráig érvényes.

Gilvánfa, 1928. február 21.

Palkó Máté
bíró

Fenyvesi József 1928. március 16-án Gilvánfán (Baranya megyében) született. Születésének évében a magyar kormány törvényerejű rendelettel telepíti le a cigányokat, hogy elejét vegye az évszázados vándorlásuknak. A rendelet úgy szólt, hogy minden cigánycsaládot születési helyén kell letelepíteni. A helyi község vezetőinek gondoskodni kell arról, hogy a cigánycsaládok olyan helyen kapjanak letelepedést, ahol ivóvíz van, de a falutól tisztes távolságra legyenek. A rendelet azt is előírta, hogy a községeknek kell biztosítani a kunyhók építéséhez faanyagot, szalmát. Mivel a cigányok ezeket a rendeleteket

Romane chachipe

Te kishljarelpes majfeder kislo zhanel. Kishljimasko lil mang kishlestar.

Sukar gindura sakkones shaj aven, ba na sakkon iskirille tele.

Te loshal kodoleske ke tu majgodjaver san khonjik na zhanel. Inke chi tjiri dej.

Le manusheske pa peste rumul majphares lesko lasho gindo.

O trajo: le shavorutne sunengo lokelokes bisterdjipe.

O patjape, le manushesko feder baro avrisikadjipoj: la godjako thaj le jilesko jekhardjipo: o absolutno biburdipo.

Ande muro trajo – sar rom – kodi si e trageda thaj e dar, ke nashtig kerav so kamav, keren ande muro than.

Rode le Devles, arakhesa shavores.

Na rov te merel ekh phuro, voj pesko manro aba xalas.

Lasho manush vi te trin zhene sile, resen tela ekh perina.

Izdramne vastestar inke vi o kolako kerkoj.

Te si tut dosta love, vi o raj jertechunya mangla tutar.

Te sila dosta love, vi te korrij, bangij o Del delala romes.

Tjiri butyi bararla tut na tire love.

Chi ande tjo gad na patja. nashtig zhanes ke naj ande leste zhuva.

Sostar nashel o shoshoj le vesheske? Ke o vesh nashtig nashel le shoshojeske.

Zha majintja – phenel o masho –, na les sama ke azbasma! Kaj te zhav – phenel o kaver –, haj chi dikhes ke ande jek tigalja petjuvas?

Cigány mondások

Fogyókúrázni legügyesebben soványok tudnak. Fogyókúrás receptet soványtól kérj.

Szép gondolatai mindenkinek lehetnek, de nem mindenki írja le őket.

Örülni annak, hogy te okosabb vagy senki nem tud. Még saját anyád sem.

Az ember saját magáról alkotott véleménye változik legnehezebben.

Az élet: a gyerekkori álmok fokozatos elfelejtése.

A hit, az ember legmagasabbrendű megnyilvánulása: az értelem és az érzelem szintézise: az abszolút egyensúly.

Az én életemben – mint cigány – az a tragikus és döbbenetes, hogy nem dönthetek önállóan, döntenek helyettem.

Keresd az Istent, gyereket találsz.

Ne sírj ha meghalt egy öreg, ő már megette a kenyerét.

Jó emberek közül hárman is elférnek egy dunna alatt.

Reszkető kezekből még a kalács is megkeseredik.

Ha van elég pénzed, még az úr is elnézést kér tőled.

Ha van elég pénze, ha sánta, ha vak, az Isten ad neki férjet.

A tetteid tesznek naggyá nem a pénzed.

Még saját ingedbe se higyj, nem tudhatod, nincs benne tetű.

Miért szalad a nyúl az erdőnek? Mert az erdő nem szaladhat a nyúlnak.

Menj odébb – mondja a hal –, nem látod, hogy zavarsz! Hova menjek – mondja a másik –, nem veszed észre, hogy egy lábasban sülünk?

nem ismerték, így a község elöljáróságának jó- vagy rosszindulatán múlott, hogy mennyire emberséges helyre, vagy távolságra telepítették a családokat a falutól. A visszaemlékezések szerint mindenhol igyekeztek a cigányokat a község határának peremére szorítani. Így megnehezedett a gyerekek iskolába járása, sőt a rossz idő beálltával ez lehetetlenné is vált. Fenyvesi József a család negyedik gyermeke, két fiú és egy lány mellett. Közülük a két fiú már nem él. Egyikük valahol a Donnál halt meg, a másik természetes halállal. A lánytestvér ma is él. Naca csak néhány hónapig ült az iskola padjában, mert túlkoros is volt, de a bagózást is olyan mértékben űzte, hogy a tanító úgy látta jobbnak, ha a Naca otthon marad. Gilvánfán először egy lepusztult gémeskút környékén telepedtek le, melynek környékét valaha a község disznó, tehén és ló deleltetésére használta. Valamilyen okból egy másik helyet választottak az állatoknak, s helyükre a tíz cigánycsaládot telepítették. Itt látta meg a napvilágot Fenyvesi József egy márciusi napon. A tíz családból álló törzs minden tagja meglátogatta az újszülöttet. A törzsben élő legidősebb asszony vezette le a szülést, s az odalátogatókat örömmel tájékoztatta, hogy az anya igazi cigányasszonyként viselte el a szüléssel járó fájdalmakat.

Férje korai halála miatt az anyára maradt a négy gyermek nevelése. Fenyvesi József így emlékezik vissza az édesanyjára:

– Nagyon szép asszony volt az anyám. Ősi tehetsége, ereje akkora volt, hogy értünk – gyerekeiért – a tíz körmével is előkotorta volna a megélhetésünkhöz a táplálékot. Naponta be-bejárt a faluba, hogy apró-cseprő munkákat vállaljon a magatehetetlen öregeknél: tapasztott, tyúkólakat takarított, meg nagyon szépen tudott falat meszelni, amiért szívesen adtak neki lisztet, krumplit vagy babot. Talán anyám volt a legelső kezdeményezője annak, hogy a többiek is hozzáláttak a faluban valamilyen munkát keresni. Emlékszem, hogy anyám néha magával vitt, de csakhamar rájött, hogy csak hátráltatom a munkájában. Még nagyon kicsi voltam, úgy négy-öt éves, a sivár telepünk után nekem a falu olyan volt, mint egy elsőként látott múzeum. Ha anyám valamely portán dolgozott, úgy én az udvaron csak ámultam-bámultam a pajtában a vetőgépet, vagy a szelelő rostát, de a ládában, cserepében virító virágokat is. Az udvaron csipegető csirkéket, libákat, gyöngytyúkokat, mert négyévesen most láttam őket először. Az csak természetes, hogy szerettem volna megfogni, megsimogatni a tárgyakat, az állatokat. A bensőmben öröm, de büszkeség is lángolt, hogy én ezeket látom. Hazaérve a körém sereglő gyerekeknek mint valami mesét, mondtam el az élményeimet. Ez idő tájt ősszel már iskolások lettek néhányan a tanyán, s azok csakhamar, ha nem is újat, de nagyon jó állapotban lévő első osztályos könyveket hoztak haza magukkal. Még egyetlen betűt sem ismertek, csak a képekkel hencegtek. Csak messziről mutogatták, de feléjük közeledve elrejtőztek a kunyhókban, vagy a rongyos gúnyájuk alá dugták. Azért is tették ezt, mert a tanítójuk szigorú verést helyezett kilátásba azoknak, akik könyvükre nem vigyáznak. Ezt onnét tudom, mert néhány év múltán a tanítóm emigyen figyelmeztetett bennünket, amikor az első osztályos könyvet a kezünkbe adta: „A könyvetekre úgy vigyázzatok, akár a szemetek világára."

– Akadt azért egy fiú, aki a kunyhójukba invitált, hogy a többiektől elzárkózva megmutassa a könyvében a képeket. Vigyázzatok arra, hogy én hozzá ne érjek a könyvhöz,

s csak bámultam a színes képeket. A betűket ő sem ismerte, de azok minket nem is érdekeltek. Csak a képek, melyek már-már megszólaltak. Másnap alig vártam, hogy az iskolás barátom hazaérkezzen a csodálatos könyvvel, melyben a képek olyannyira lekötöttek, és izgalomba hoztak, hogy az éhségemről is elfeledkeztem. Egy más világ képei voltak ezek.

– Talán a tanító sajnálata, vagy a cigányasszony munkája puhította meg a község lakosságának szívét, hogy a faluhoz jóval közelebbi helyet adtak át nekünk. Ha nem is házakat, de az előzőknél valamivel emberségesebb kunyhókat építettünk. Minden család a maga tehetségével, erejével építette a hajlékját, melyben öten-nyolcan, de néha tízen is éltek. A kunyhók belseje még hasonló volt az ősi szokásokhoz: kívülről táplált tűzhely, majd belülről egy legtöbbször durongból készült priccsszerű fekvőhely. A takarónk: egy-egy elnyűtt kabát, vagy pokrócdarab.

– 1935-ben rég várt vágyam teljesült, amikor anyám az általa megfoltozott vagy javítgatott ruhában iskolába indított a kunyhónk előtt gyülekező fiúkkal-lányokkal. Valamit ettünk reggelenként, de napközben semmit, míg haza nem értünk, így a gyomrunk mindennap csak siettetett haza bennünket. Amekkora volt a várakozásom, olyan nagy volt a szomorúságom is az első napokban, mert az egy helyben való ülést, a szótlanságot nehezen viseltem el. Talán mentségemre volt az a lehetőség, hogy a palatábla mindkét felén rajzolgathattam. Olyannyira beletemetkeztem, hogy sokszor nem is hallottam mi történik körülöttem. Egy-egy ceruzacsonkot is sikerült a padok alól megszereznem, melyet valamelyik magyar gyerek táskájából estek ki. Így már első osztályos koromban a palatáblán kívül irkalapra is próbálkoztam az első osztályos könyvből rajzolgatni. Majd később, amikor már rajzórák is voltak, az én rajzaimat hosszasan nézegette a tanító, de sokszor magával vitte az asztalhoz, s hol engem, hol meg a rajzot méricskélte. Nem tudtam, mi járt a fejében. Egyszer néhány rajzlappal ajándékozott meg a tanítóm, és kért, hogy otthon is rajzolgassak. Szívesen tettem, mert soha nem voltam játékos, s így az otthoni napjaim nem voltak unalmasak. Csak a palavessző, meg a ceruza foglalt le, csak azok birtokában éreztem magam jól. A tűzhelyen talált fasződarabkákat úgy másodikos koromban fedeztem fel, de ezekkel a darabkákkal csak a kunyhónk falára, vagy ha éppen száraz volt a föld, úgy a földön rajzolgattam. Meg is gyűlt a bajom néha szegény anyámmal a fal firkálása miatt, mert viszolygott a fekete színtől.

– A vajdánkat a csendőrök jelölték, de jól, mert a törzs tagjai mindnyájan tisztelték. Magas, szikár ember volt a Józsi bácsi. Mindnyájan tartottunk tőle, mert szigorú nézésű ember volt. Mindenért ő felelt, mert a csendőrök csak az ő kunyhójába bújtak be, de csak úgy, hogy az egyik a kunyhón kívül maradt. Nagyon szép felesége volt, de gyerekük az nem volt. Korán meghalt a vajda, és a virrasztását egy falusi hitvány ember arra akarta felhasználni, hogy elhagyjuk ezt a második települést, melyen valamennyire már gyökeret kezdtünk ereszteni. A falusiak is – bár lassan –, de kezdték felismerni, hogy nem vagyunk veszedelmes emberek. Minden munkát vállaltak az asszonyok, meg a férfiak. Olyannyira, hogy a csendőröktől sem kellett félni, mert nem volt miért. Ha mégis akadt egy-két magáról megfeledkezett cigány, úgy azt akár ott helyben, de legtöbbször a bírónál jól elnáspángolták. Ma is kellene a szigorúság – jegyzi meg Fenyvesi Jóska –, mert szerinte törvény nélkül a demokrácia zűrzavarrá válik.

– Ha anyám nem szigorúan nevelt volna bennünket, úgy mi is a semmiben tengődnénk. A vajda halálát három napig virrasztották a felnőttek, mert olyannyira erős tél volt, hogy a föld hatvan centire megfagyott. Történt az utolsó napon, hogy a faluban felbéreltek egy mindent vállaló embert – mert ilyen akad mindenhol –, hogy néhány liter borért bújjon a halott vajda felravatalozott priccse alá. Amikor este a cigányok a halott köré gyülekeztek, az ember megemelte a priccset. A vajda összekulcsolt kezei szétcsúsztak, mintha mozognának, s a gyászolók hanyatt-homlok kimenekültek a kunyhóból, s rémülten kiabáltak. Az odaérkező két csendőr vetett véget a nagy felfordulásnak, mert a faluban értesültek a kegyetlen tréfáról.

– Talán így akartak elriasztani bennünket a falutól, talán néhány embernek nem volt ínyére, hogy kezdenek bennünket emberszámba venni, talán annak a néhány embernek voltunk szálka a szemében, akik azt állították, hogy tolvajok vagyunk, hogy mi nem tudunk mást, csak henyélni. Ma is akadnak ilyenek, de egyre kevesebben. Talán soha nem fogy ki a fajtája, mert az emberi természet jó-rossz oldala is újratermelődik.

– Alighogy az iskolából kitettem a lábam, szegény anyám elszegődtetett a faluba kanásznak. Ennek némi hagyománya volt a családban, mert az egyik bátyám már évek óta a közeli uradalomban juhászkodott. Anyám csakhamar rakatott az udvaron egy kemencét, mert a szolgálatunkért gabonát is kaptunk. A papír, a ceruza pásztorkodásom idején is mindig kéznél volt. Persze csak akkor rajzoltam, ha egy kis nyugvásom volt, mert az állatok sok gondot okoztak. Talán a jó meg a rossz úgy öröklődik az állatoknál, mint az embereknél. A nyugtalan anyadisznónak, nyugtalan malacai voltak. Nagyon sokszor az állatok terelgetése közben is a ceruza, papír a kezemben volt. Sokáig az állatok gazdái azt hitték, hogy valamit az állatokról jegyzek fel, de később mindent megtudtak...

– Történt egyszer, hogy egy reggelen a kihajtásnál láttam az egyik ház falán pihenve egy nagyobb szárnyas rovart, talán szitakötő volt. Gyorsan szerettem volna lerajzolni, de hol az utca egyik, hol a másik oldalára repült, s én futottam utána a rajzlappal, a ceruzával. Az asszonyok nem láthatták a csodálatos állatot, s így azt hitték, hogy megzavarodtam. Talán egy fél órát is kergettem. Ha látok egy embert az utcán, ide-oda szaladgálni, én is hibbantnak hinném.

– A tanítóm – Isten nyugosztalja! – mindig érdeklődött a sorsom felől. Nagyon sokszor a zsebemből szedtem elő a rajzaimat, melyeket gondosan kisimított és megnézett, majd visszaadta és biztatott: – „Csináld csak Jóska fiam." Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem esett jól. Sokat segített.

– A szomszéd falu, melynek lakói nagyon meg voltak elégedve a pásztorkodásommal, nagyon szerettek, mert megérezték, hogy szeretem az állatokat. Szerettem is őket. Gyöngyfán ezért röviddel a kanászkodásom után megkértek, hogy nem vállalnám-e a tehénpásztorkodást. Ha valaki nem tudná, hát ez egy más mesterség, mert ezekkel az állatokkal másként kell bánni. Hát anyám is úgy látta, hogy a nagyobb keresetért – mert most már a bátyám árváit is nekünk kellett eltartani – fogadjam el a tehenek őrzését. Ha nem is igazán, de a tehenek mellett már kicsit nyugodtabban voltam, mert ha azok jól voltak terelve, úgy órákat elkérődztek a delelőn. Ilyenkor csak előkerültek a rajzlapjaim és hason fekve hol vázlatokat, hogy kisebb rajzokat tudtam csinálni. Boldog

voltam, hogy most már az eléggé népes családot – ha nem is nagyon fényesen – de eltartom. Ezen a tanyán a családok nagy többsége a faluban tanult meg másként küzdeni a másként élésért. Csakhamar néhány családdal kiléptünk a tanyából, egy valamivel jobb, de keményebb világba. Ebben az időben már eljutottam a vízfestékhez, meg a gyengébb ecsethez is. Szinte soha nem látott habzsolással csináltam a vízfestékes képeket, melyeket a zöld gyepre terítettem, hogy előbb megszáradjon. Egy ilyen alkalommal meglepett a tanárom, aki elsőként látta kísérletemet a vízfestékkel, ha lehet ez festéknek mondani. Egymás után kapkodta fel a képeimet a gyepről, s pillanatok alatt szinte felfalta a szemével a most már rajzlapra készült képeket.

– Drága Józsikám! Józsikám, hát jól éreztem én, hogy neked arany kezed van! – kiáltott fel olyan örömmel, hogy elérzékenyültem, de nagyon boldog is voltam, mert olyan örömet szereztem ennek az arany embernek. Hát nagyon szerettem... Ha ő nincsen... hát elvesztem volna.

– Krisztusnak eljött a feltámadás, hát az én katonáskodásom is megjött. A katonaság, az katonaság: megtörnek, megaláznak, hogyha eljön az óra, dühödtebben menetelj a halálba. Elment három évem az életemből... A katonaság, az csak katonaság! Ne is beszéljünk róla, mert csak szenvedést okozott.

– Ahogy innét megszabadultam, a városban kerestem munkát, mert kívánkoztam is egy kicsikét a rajzaim miatt a város felé. Nagyon jó, de kemény munkát végeztem az útfenntartó vállalatnál. Szerettek is engem, mert jó kétkezi munkás voltam, de itt is, ha tehettem az ebédidőmet is a festéssel töltöttem. Ennél a vállalatnál egy építész látott meg néhány vázlatomat, s nagy elismeréssel biztatott, hogy iratkozzam be valami pécsi rajzszakkörbe. Őszinte vagyok, ha azt mondom: azt sem tudtam, hogy eszik vagy isszák. Azt hiszem ezt leolvasta az arcomról ez a kedves építész, majd nagyon érthetően megmagyarázta mit, hogyan lehet ott a szakértő tanároktól tanulni. Hát a tanulással már torkig voltam, mert ez ideig mindig csak tanítottak...

– Soha nem fogom elfeledni, hogy a falunkba telepedett meg egy vándorcirkusz, hogy esténként a faluban előadást tartson, s mi gyerekek a tanyáról csapatosan elmentünk megnézni a vasat görbítő erőművészt. Csak a faluban tudtuk meg, hogy csak szénáért, fáért, kukoricáért meg pénzért lehetett jegyet váltani. Hát nekünk ezek közül egyik sem állt a rendelkezésünkre. A cigánygyerekek súgtak-búgtak, hogy hogyan lehetne, és honnét valamit szerezni, hogy a cirkuszba jegyet válthassunk. Anyám a szomszédasszonyt kérte meg, hogy az ő gyerekével egyetemben engem is térítsen haza. Feldúlt arccal jelent meg a szomszédasszony, akinek a kezében egy durungféle volt. – Jóska, Pista, Ferkó! – szólított ki bennünket a gyerekek közül, és a durunggal fenyegetőzve hazaparancsolt bennünket. Hazamentünk, s anyám durván leszidott. Egész éjjel a cirkuszban voltam álmomban, s talán többet is láttam, mint ami a valóságban azon az estén történt, de reggel, hogy kikászálódtam a vackomból, csalódott voltam, amitől az egész napom nyomott és sivárrá változott. Azon a napon már az iskolában hallottuk, hogy a csendőrök néhány gyereket a községházán náspángolnak, mert a helyi fűszeres boltból pénzt, cigarettát meg miegymást raboltak. Olyan nagynak, tiszteletre méltónak láttam anyámat, meg a botos szomszédasszonyt, hogy az este még feldúlt arcuk hirtelen jóságossá változott a képzeletemben. A pásztorkodásom idején magam is meggyőződtem,

hogy embernek-állatnak kell a szigor, a rend, mert a természetben is ez uralkodik. Talán a kunyhókban, a vándorlások idején nem kellett a rend? Annak az életformának is megvolt a rendje, s ez tartott együvé bennünket. A rendhez tartozott, hogy egy napon anyám lágyan, de némi megalázottsággal a tudtomra adta, hogy itt az ideje a nősülésnek. Talán nem is lepett meg anyámnak ez a finom figyelmeztetése, mert a bensőmben már ott érlelődött ez a gondolat.

– Csakhamar találtam is egy hozzám hasonló korú lányt, aki örömest kötötte hozzám az életét. Született négy gyermekünk is, de én soha nem tudtam az ő életformáját követni, ő meg nem tudta az enyémet. Ennél több már nem is kell ahhoz, hogy egy házasság felbomboljon. Elváltunk. Talán nem is kellett volna megnősülnöm, ha korábban felismerem, ha megvilágosodik bennem, hogy én rabja vagyok a festészetnek, s ezt a rabságot csak úgy lehet elviselnek, ha nem teszek rá még egy súlyt.

– Csak annyira hiányzik egy asszony – mutat a konyhában a konyhaszekrényre, hogy valamilyen rendet tartson, hogy néha valakivel beszédbe elegyedjek. Persze nem vagyok egy könnyű ember. Aki egy kicsit is belekóstol a művészetbe, az tudja, hogy bár valamennyi szabadság minden szakmában kell, de ebben elengedhetetlen.

– Mindenki csak biztogatott, de talán olyan is, aki még egyetlen ecsetvonást sem látott. Ha nagyon őszinte akarok lenni, akkor azt mondom, hogy enyhe bánat ülte meg a bensőmet. Mit akarok én? Miért kell nekem, hogy ezt a megszokott életemet most felbolygassák? Nem láttam én messzebb a kunyhó peremétől. Mindnyájunknak jó a szemünk, de mégsem látunk túl a kunyhón. Röviden a tanító egyik látogatását követő valamelyik napon megbeszéltük a feleségemmel, hogy megkeressük azt a boltot Pécsett, ahol festéket, ecsetet lehet vásárolni. Pénzünk nagyon kevés volt, mert egyrészt beteg-állományban voltam, másrészt másra tartogattuk azt a néhány száz forintot. A felségem mégsem ellenezte, s így megvettünk néhány festéket és jobb fajta papírt, ami eléggé leapasztotta a családi kasszánkat.

– Csakhamar meghívtak a város vezetői azzal, hogy vigyek magammal néhány képet, melyek olajjal készültek. Nagy elismeréssel fogadták őket a megyei hatalmasok. Biztattak, dicsértek, meg mondogatták: – Csinálja Fenyvesi kartárs, elvtárs, meg mindenhogyan mondogatták. Jó volt ez a biztatás. Hazaérve a feleségem azzal fogadott, hogy most mi lesz velünk pénz nélkül, mert az eszközök már akkor is drágák voltak. Nyugtattam a feleségemet, de ugyanakkor magam sem voltam nyugodt. A dicséretek sem nyugtattak meg, mert magam sem voltam tisztában azzal, hogy mire is van képességem.

– Meghívást kaptam a Csontváry-múzeumba, hogy nézzem meg a művész képeit. Kértem a feleségemet, hogy szegényes ruhámat valamennyire simogassa ki, hogy az urak közt ne úgy fessek ki, akár egy ágrólszakadt. Csak néhány nappal korábban kaptam meg az értesítést, de ez a néhány nap éppen elég volt ahhoz, hogy testben-lélekben felkészüljek. Életemnek a legizgalmasabb napjai voltak. Féltem, de hogy mitől, csak később eszméltem rá... A génjeimben hozott kisebbségi érzés, az elmaradottság, meg a más életforma. Álmatlan éjszakáim azzal teltek, hogy mitévő legyek, miért is rajzolgattam? Így kérdeztem önnön magamtól éjszakánként. Megérkezett az a nap, hogy beállí-

tottam a múzeumba, de a szívem már akkor a torkomban volt. Nagyon kedvesen fogadtak, de azonnal észrevették, hogy testem minden porcikájában remegek.

– Bátorítottak, de én már a rosszullét határán voltam. Hogy miért? Attól is féltem, hogy nem tudom magam úgy kifejezni, hogy megértsenek. Meg életem legelső útja volt, hogy az urak közt vagyok. A parasztembert sem szoktam meg még, hát mit hozott nekem a sors, hogy ekkorát kellett lépnem. Minden bajom volt: az ingem nyaka szűk lett, pedig otthon egy ujjam is mellé dughattam volna. Úgy lüktetett a vér az ereimben, hogy talán a kalapom is mozgott a fejemen. A teremben kísértek, majd kértek, hogy tekintsem meg a Csontváry munkáit. A kalapomat a kezemben szorongatva méltóságteljesen szemléltem a hatalmas alkotásokat. Úgy éreztem, hogy nem is ezen a világon vagyok. A terem úgy forgott velem, akár a ringlispil búcsúkor a faluban. – Tessék csak a többieket is megtekinteni – invitált egy úr, aki mindvégig velem volt.

– Csak a szemem értett ezekhez a képekhez. Ugyanúgy tetszettek, mint a természetben az ég csodálatos színei, melyeket gyerekkorom óta bámultam. Most ebben a teremben találtam meg a kedvenc színeimet, melyek az égboltról mindig olyan gyorsan eltűntek. Ez a művész megfogta, ide lehozta az én kedvenc színeimet. Öröm, bánat vegyült bennem, miután megtekintettem Csontváry munkáit.

– Csakhamar Pestről jött hozzám egy látogatóm, mely képeimet tekintette meg. Miután kellő alapossággal végigmustrálta a munkáimat, azt ígérte, hogy rövidesen többedmagával meglátogatnak. Úgy is volt. Egy egész autóval jöttek hozzám a Megyei Művelődési osztálytól, és csakhamar Magyarmecskén rendeztek kiállítást munkáimból. Ugyanekkor lehetővé tették, hogy a pécsi képzőművészeti szakkörbe járhassak. Nagyon sokat köszönhetek Lantos tanár úrnak, ki állandóan bátorított. A második kiállítom Szigetváron volt, és bár itt képeket nem adtam el, de mégis kaptam vagy háromezer forintot. Akkortájt ez nagy pénznek számított. A vendégkönyv beírásai megerősítettek abban, hogy nem hiába dicsér ennyi ember. Volt aki Csontváryhoz hasonlított, de nagyon sokan azt írták a vendégkönyvbe: miért végzek az útfenntartó vállalatnál kubikusmunkát, s miért nem a festészetet folytatom inkább. Elkívánkoztam Gilvafáról, mert egyre inkább elviselhetetlen körülmények alakultak ki a tanyán. A mindennapi perlekedések, a gyerekek zaja egyre inkább rossz hatással volt rám, s így üzötté váltam. Menni, menni, de mindezt nem tehettem, mert szűkös anyagi körülményeim gúzsba kötöttek. A munkáim egyre inkább csalogatta, vonzotta az érdeklődőket, s maguk is csodálkoztak, hogy ilyen mostoha körülmények között dolgozom. A bensőmben én is éreztem, hogy valamit tennem kellene, de a kiutat nem találtam: a hogyant. A legnagyobb akadály a szegénység volt. Most már négy gyermekem eltartásáról kellett gondoskodnom, de ez idő tájt a családi harmóniám is egyre gyengült.

– Talán a művészkedésem ára volt a házasságunk felbomlása? Nem tudom, mert ezen most is nagyon sokat töprengek. Annyi biztos, hogy mindentől, ami zavarta bensőmet, megfogalmazott, megszületett képeket igyekeztem menekíteni. Talán egy lakatlan szigeten, talán egy erdő rengetegében kellene magamban élni? Amíg az ember meg nem érik valamire, addig nincsen előrelépés. Valami igénynek kellett párosulni a menekvésemmel. Csakhamar megszületett az a döntésem, kilépek a tanyáról. A szomszéd faluban, Magyarmecskén megnézegettem egy eladó házacskát, mely minden szempont-

ból megfelelt az akkori igényeimnek. Álmaimban sem gondoltam még ez idő tájt műteremre, mert azt sem tudtam, hogy mi fán terem, csak egy nyugodt, csendes házra volt igényem, mert a kunyhót már kinőttem. Ha az Isten nem áld meg ezzel a festői... hát mit mondjak tehetséggel, talán most is ott fetrengek a tanya pókhálós homályában. Nagyon sokan ott hagyták a tanyát, hogy én kitörtem onnét, de azok, akik ott maradtak, most is sínylődnek, akár a sárba ragadt madár. Talán ez is az Isten vagy a sors valami csodája, hogy hol megindulnak a népek a jó, az emberi felé, majd megállnak, és csak úgy vánszorognak az élet tarlóján. En nem vagyok ehhez a tudományhoz elég okos, de vannak emberek, akik megmagyarázzák, de csak magyarázzák, mert igazából ők sem fejtették még meg.

– Még nagyon sok megfejtetlen dolog van a földön – válaszolom Jóska fejtegetéseire.

Eközben Jóska gyújtást hasogat egy kézbe való baltával a konyha kövén. Néha a balta ügyetlenül meg-megcsúszik, szikrát villant meg a jó acélpenge. Homály van már, esteledik, s a mély csendet a szomszéd kutyája töri meg csaholásaival.

– Nem kellene meggyújtani a lámpát? – kérdem tapintattal.

– *Nem jó az égő* – válaszolja Jóska, majd kissé dühödten a sparherdajtót csapkodja.

Egy darab tölgyfa padlót emelek ki a sparherd alól, majd nevetve azt mondom:

– Ezen hasogasd a gyújtóst, mert kicsorbul a fejszéd éle.

– Látod, hogy te milyen okos vagy – feleli dicsérően. – Megértem hatvannégy évet, de most sem jutottam el odáig, hogy valamit is értsek ezekhez a szerszámokhoz. Anyám azt mondta, hogy apám csak a kanálkészítésig jutott el, ennél többre nem tudta vinni. Nem örököltem az ősi mesterségből, mert ahogy anyám mesélte, az ősei nagy teknőket, melencéket csináltak. Soha nem tudtam meg, hogy anyám-apám mikor, hol született, mert elmondása szerint állandóan úton voltak. Ők maguk is menni-menni akartak, de ha mégis megpihenni akartak, akkor a magyarok törvényei űzte őket tovább. Kit, vagy mit bántottunk mi? Örültünk annak, hogy meghagyták életünket, hogy annak idején sem a németeknek, sem a magyaroknak nem volt idejük, hogy elpusztítsanak bennünket. Nem haragszom én a magyarokra, de a németekre sem, mert a nép soha nem bűnös, ahogy a cigányok sem azok. Minden népben van jó, de rossz is, most ezt a rosszat kellene valahogy eloszlatni, vagy mit tudom én... Te jobban tudod.

– Jóska! Te éppen ezen dolgozol, éppen ezt próbálod orvosolni.

– *Hogyan orvosolom én...?* – kérdezi tétován.

– Úgy, hogy a művészeteddel felébreszted az emberekben a szép iránti érzést, s ezek az érzések pallérozzák, finomítják az emberek lelkét.

– *Hát ezen én is már gondolkodtam..., talán igazad van.*

Orsós Jakab

KOVÁCS JÓZSEF HONTALAN

Sequoiabeszéd

Újra tamburamese. Kerületvezető erszény. Szarvasblöd. Széneltolás. Csíkos kabátom elrepül. Kastélydombó. Dunaföldváribajorsör. Túróscsúsza. Vegyes késekkel. Trafipackázás. S új bekezdések Balogh Imi tollával. Ajándéksequoia. Délipápa. Capuccinocsónak. Ízekre szedve. Több medve. Idd meg utolsó köröd s menjünk, mondta Szegedi Tibor.

Félholtan. Felhőre. Nappika. Régi maszkitók a bárban. Megcsinálod vagy kivárod. Dollárpara. Zöldkövet. Keskeny New York. Hidak a csúzdák felé. Ezredszázadvéglek. Bécspuha. Múlik. Ami kardinális. Elűzni! De, hová? Lehetőség szerint támogatni kell, aki véres. Aszfaltterem. Hulladekkolás. Itt élek a közelben.

Fekete korsó. Száraz virág. Lilasárga. S kék revolver. Halántéktok. Megállíthat bárhol. Léptedet lesi. Torokszűz. Ha felírod, dúvaddá változik. Kékkápó. Így pusztít. Börtönnarancsok. Nem szeretem a közöltözködést. Küretmerész. A száján varangy, penész. Tankkal ragyog. Tienanmen téri ocsmányság. Diákingek ellen.

Végre megint esik. A tus leesik. Áron felüli kép. Tárlat Péli nélkül. Persze, helybéli. A világ fölött ragyog. Színeivel. Szintjeivel. Michelangelo rokon. Versben is jó. Képíróénekes. Vermutja nem érdekes. Nagy táblákra fest. Szalmakalapomban. Ilyen meg olyan alkat. Földbolygóvaluta. Működő Ecset. Toll. Rím.

Máshol. Kabar ék. Habarás ok. Szervez és bűntet. Frigytábla. Összecsomózható ceruza. Villog. Fehérpiros cipőben. Zokni nélkül. Szeptembermeleg séta. Bágyadtan laza. Reklámhajó. Ez egy csalárd összejövetel. Ezért a kockát most elrejtem.

Lépcsőesés. Kékre van festve. Alkoholmány. Porba fojt tűt. Övön alul magas.

Biztos útrahajló. Bolondcenti. Dunakábel. Kínballon. Tizenhatos hurok. Hat darab. Hétszázötven forint. A rét lekaszálása. Tudorosítás. Térmentességi alapon. Dilis tézisek. Ki érti meg havad? Nem tekintem omlettnek.

Birtokbátorítás. Bakitelekizárszó. Mulyálkodás az öreg tengernél. Irodalmi lapon. Tápfutás. Pentelén. Kiütések utánelőtt. Érseksekrestyés. Nyiszálja sápadt nyakát.

Kockás lap Dunaföldvárról. Pantallóvízesés. Valaki babrált a karon. Nádmagasság. Nem tud a tető alatt elmenni. Odaide csúszkál a toll. Mint fokhagymapác a lángoson. Csirkecomb a templom mellett. S ausztrál sör. Tömött túsz. Mohács felé. Ferdén világít. Paksatom. Titkos elárasztások. Esthajnalvérpadégő. Ezüstbíbor. Körülöttem ragyog.

Negyedelve felezés. Felejtés. Virrasztás a Kossuth Lajos utcában. Béke poraira. Holtak és élők csontjaira. Az idő listája. Vékony penge. Zengve. Görög kórusok. Lakatos Lacival ettünk Theodorakisz fotója alatt. Pinceeurópa. Spanyol,

FENYVESI JÓZSEF - festő

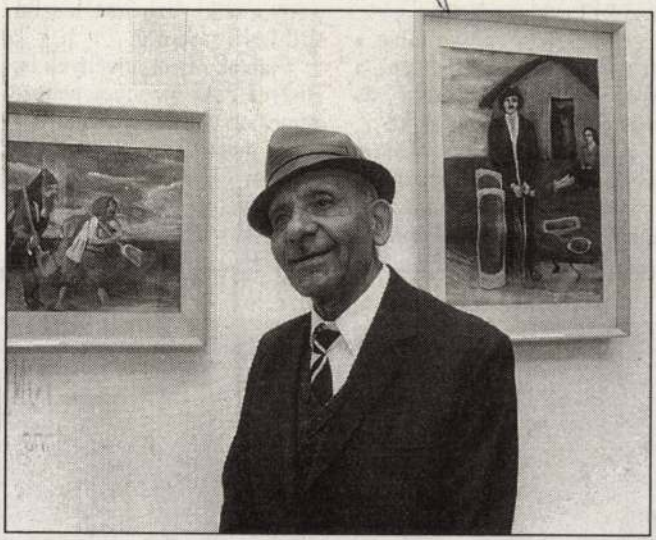

A mester és két jellemző kép FOTÓ: TÓTH

Festészet hetven éven át

MAGYARMECSKE

Fenyvesi József festőművész 70 éves. Ebből az alkalomból a Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület kiállítást szervezett a Nemzetközi Angol Központban. Nehéz körülmények között, félárván nevelődött. Ennek ellenére mindig keresett magának egy kis időt arra, hogy csomagolópapírra vagy a föld porába rajzoljon. Aztán az erdészetnél dolgozott, s a természettel való mindennapos érintkezés meghatározó hatással volt művészetére. Első kiállítása Magyarmecskén volt, ahol ma is él. Aztán az országos ismertség is megszületett. 1995-ben a megyei közgyűlés művészeti díját nyerte.

Dunántúli Napló 1998. 08. 31.

adottságaira lehet következtetni, az ilyen növényeket talajjelzőknek nevezzük.

A mészben gazdag talajt a vetési szarkaláb, a baltacin, a boldogasszony papucsa és más növények mutatják ki.

A savanyú talajon főként a juhsóska, repcsényretek nő.

A nitrogénjelző csalán, különféle labodafaj, tyúkhúr az jelenléte sovány talajra utal.

A sókedvelő és sótűrő növény a sziki őszirózsa, a sziki útifű és a sziksófű.

Vannak olyan növények is, melyek csak bizonyos nehézfémek sóit tartalmazó talajban élnek meg.

Nem kis költséggel és munkával megváltoztathatjuk kertünk, telkünk talaját.

Fenyvesi József

festőművés

17 hódmezővásárhely; őszi tárlat anyagából

„altató" c. (repr.)

Népművelés

1979 nyf.

FENYVESI JÓZSEF

✶ *Baranya megyében Magyarmecskén él és dolgozik az 50 éves Fenyvesi József, aki gyerekkora óta az általa belülről ismert cigánysorsot igyekszik festményein megörökíteni. Életképeit, portréit először 1973-ban állította ki Tokajon, de azóta Salgótarjánban, Zalaegerszegen és Pécsett is megismerkedhettek munkáival. Képei állandóan megtekinthetők a luzsoki tájházban. Az alkotó a közeljövőben Jugoszláviában is bemutatkozik.*

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

1982. SEP. 7.

A berni lengyel

Terror

FENYVESI JÓZSEF
1021

In Magyarmecsek (Südungarn) lebt und arbeitet der 50jährige Zigeunermaler József Fenyvesi. Von Kindheit an stellt er das Leben der Zigeuner dar. Seine erste Ausstellung wurde 1973 in Tokaj gezeigt, wo man auf die spezifische Thematik und das schöne Kolorit seiner Bilder aufmerksam wurde. Nach einer Reihe weiterer Ausstellungen in ungarischen Städten sollen seine Arbeiten demnächst in Jugoslawien vorgestellt werden. Vom Leben seiner Volksgruppe zeugen auch die Werke „Trogmacher" und „Die Mutter". FOTO: MTI/É. HORVÁT

Menta (Renia) auf Datsun. Der gende Finne Hannu Mikkola, mit seinem Quattro nach den sten neun Sonderprüfungen Feld angeführt hatte, war im offiziellen Klassement der erst Etappe dann nicht mehr unter d fest: Der Lotus-Rennstall här ersten Sechs zu finden.

London – Seit Mittwoch steht sich an den Turbo-Trend an u wird ab der kommenden Form Eins-Saison für zwei Jahre mit d „Wunder-Motoren" von Renault ausgerüstet werden. In einem Kommuniqué gab das Renaultteam bekannt, daß es Lotus den Motor „Gordini V-6 1500 Turbo" und „technische Hilfeleistung" zur Verfügung stellen werde.

Bombenanschlag auf Eisenbahnlinie

Belfast, 12. Aug. (AP/Reuter/AFP) — Nach einer Bombenexplosion ist die Haupteisenbahnstrecke von Belfast nach Dublin seit Mittwochabend unterbrochen. Nach Angaben der Polizei explodierte der vermutlich von IRA-Extremisten gelegte Sprengsatz kurz vor dem Übergang von Nordirland zur Republik Irland. Durch den Anschlag entstanden an einem Güterzug leichte Schäden.

Die Polizei hielt weitere Bombenanschläge für möglich. In dieser Gegend war nach Angaben eines Polizeisprechers erst am Dienstag eine Landmine entdeckt worden.

Eduardo dos Sar
polis. Er erklärte,
kanischen Truppe
genwärtig im
zentrum von
N'Giva, und we
Ortschaften static

Von angolani
wurde der Abzug
kanischen Trup
mehrmals geford
Behauptung, daß
zungstruppen be
gen worden seien,
mentiert.

Der angolanische Präsident bekräftigte erneut, der Abzug der sich in Angola aufhaltenden kubanischen Truppen hänge von einer zweiseitigen Vereinbarung zwischen Angola und Kuba ab und stehe mit der Frage der Unabhängigkeit Namibias in keinerlei Zusammenhang.

Auch Meldungen vom Donnerstag bestätigten, daß die

Milliarde DM verglichen mit 15 Mrd. DM im gleichen Vorjahreszeitraum. Wenn man dabei noch berücksichtige, daß sich Anfang 1982 die Zinszahlungen an das Ausland erhöht hatten, so könne man von einer praktisch ausgeglichenen Leistungsbilanz ausgehen.

Im Außenhandel stiegen die Überschüsse auf 24 Mrd. DM das Vierfache des ersten Halbjahresergebnisses 1981. Mit 31 Prozent stiegen die Exporte

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
DAILY NEWS
1982 AUG 13

Fenyvesi József, cigány festőművész

A szokesfehérvári Ikarus Gárdonyi Géza Műv. Házban megnyílt az autodidakta cigányművészek kiállítása.
Fenyvesi József portréi mély emberismeretre, jellemábrázoló készségre vallanak, cigányvárosi életképei harmonikus színvilágú szociális látleletek. /említve/.
„Bölcső" c. /repr./

Á. Szabó János: Cigány festők az Ikarus gyárban.
Fejér Megyei Hírlap, 1979. dec. 11.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Fenyvesi József cigány-festőművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1982 SEP 2 5

1021

Alkotás közben

Baranya megyében Magyarmecskén él és dolgozik az 50 éves Fenyvesi József, aki gyerekkora óta az általa belülről ismert cigánysort igyekszik festményein megörökíteni. Életképeit, portréit először 1973-ban állította ki Tokajon, de azóta Salgótarjánban, Zalaegerszegen és Pécsett is megismerkedhettek munkáival. Képei állandóan megtekinthetők a luzsoki tájházban. Az alkotó a közeljövőben Jugoszláviában is bemutatkozik

(20), Monacsi (9)
Gebei (23). Cser
Fritz, Dudás. E
László. Fegyelme
munkával nyert
egyik legjobbja
noki csapat. A
tékét növeli, h
dik félidő köz
kezdőjátékos kipontozódott.

replésben.

Hétvégi események

KÉZILABDA

NB I. B. Női: Lehel SC—Olajbányász SE, Jászberény, hűtőgépgyári sporttelep 15. NB II. Férfi: Kunhegyesi ESE—Kondoros, Kunhegyes 15.

KOSÁRLABDA

NB II. Férfi: Karcagi SE—Nyíregyházi TK, Karcag szabadtéri pálya 11,30.

RÖPLABDA

Tomi Kupa nemzetközi torna, Szolnok, tiszaligeti sportcsarnok 9. NB II. Férfi: Sz. TITÁSZ—DUSE, Szolnok, Dr. Csanádi krt. isk. 10, Mezőtúri FSE—Kazincbarcika, Mezőtúr, városi sportcsarnok 11. Női: Lehel SC—Tipográfia, Jászberény, hűtőgépgyári sporcsarnok.

SALAKMOTOR

Nemzetközi meghívásos csapatverseny, Rákóczifalva 15.

VÍZILABDA

OB I. Szolnoki Vízügy

TÖMEGSPORT

A Középtiszavidéki Vízgazdálkodási Társulatok és a Vízügy SE társulati sportnapja, Szolnok, Millér sportközpont 8,30. HVDSZ megyei döntő, Szolnok, Vésző úti sportlétesítmények 9.

LABDARÚGÁS

Megyei bajnokság: Középtiszai MEDOSZ—Szajol, 15 Abonyi. Területi ifjúsági bajnokság: Szolnoki VSI—Lajosmizse, Mátyás kir. u. 11,30, Pálinkás, SZVSI II—Gyula Tiszaliget 10, Balázs, Mezőtúri Honvéd—DÉLÉP, 14,30 Csényi. Serdülő: SZVSI—Lajosmizse 10 Mák, Mezőtúr—DÉLÉP 13, Tóth.

Vasárnap

KOSÁRLABDA

NB II. Férfi: Karcagi SE—Miskolci EAFC, Karcag szabadtéri pálya 10.

RÖPLABDA

Tomi Kupa nemzetközi torna, Szolnok, Tiszaligeti sportcsarnok 9.

SAKK

Megyei I. osztály: Jászbe-

Fenyvesi Márta

Értesítjük és ezúton tisztelettel meghívjuk
Önt, kedves családját, barátait
a Pataky Galériába
(Pataky Művelődési Központ, Bp., Szent László tér 7-14.)

Fenyvesi Márta
festőművész
és
Sztrákos László
szobrászművész

kiállítására, amely megtekinthető
1997 április 5 - 28-ig
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

A Galéria megközelíthető a 13-as, 28-as villamossal, valamint a 9-es, 17-es, 32-es, 51-es, 62-es, 85-ös autóbusszal

Pataky

BUDAPEST 148
-3. 4. 97
AL-I/48

MAGYARORSZÁG
≈016
FORINT

Új Művelnet Szerkesztősége

P. Szabó Ernő

néhre

Budapest V.
Báthori u. 10.

1054

Dataky

Fenyvesi Márta

XXV. Nyári Tárlat Szegeden.

Magyar Nemzet, 1986. VIII. 19.

páratlan oldal

Az ÉS glosszaversenye a Soros Alapítvány támogatásával, XI. forduló

A VÉLEMÉNY HÍR, A SZENT SZABAD

néprajzi töredék; új gyűjtés

Hallgatózom; buszon, férfiakat.

— A ká anyád!

— Kikérem magamnak ezt a tiszta hangot! — és rám néznek reménykedve, mintha bizony én volnék az ő elveszett ká anyjuk és a tiszta hang, egy személyben, kikérve.

(esti)

CAR OIL PLUS

len nemcsak arcra pakolásként ajánlanak a csalafinta Óperencián túliak. Ám nem értettem, hogy mi szükség erre a körömágy ápolásához.

Szótárazás, mlegyebek. Nem Apolló rúd, hanem ápoló rúd.

Nem akarván hosszúra nyújtani banánköztársaságunknak szánt üzenetet, már csak egy idézet a *Frissítő maszk* című hetedik fejezetből: — eltávolítja a bőr tisztátalanságait és a felesleges zsírt. Egyenletes felületi struktúrát alakít ki. A faggyútermelést optimizálja.

117 éves nagyapámnak megmutattam a postaládába bedobott hidratizáló üzenetet. Hosszan tanulmányozta, majd bölcsen bicccentett:

Ferenc Jóska idejében kocsikenőcsnek hitták az ilyesmit.

mint negyven éven át, ezt neveztük *átkosnak*, ezért vannak csövesek, ezért lopnak a kormányőrök (is!).

Abban is hazudtam, hogy nem lesz. *Lesz!* Expo, újabb szépségverseny, General Motors, lágymányosi híd, Nemzeti Színház, toronyház és Európai Sufni.

De a mondatom harmadik részében sikerült becsúsztatnom az igazat. Amikor honatyáim a *kell* vagy *szükséges* szavakat használják, akkor hétszentség, hogy ráfizetünk, de nagyon. Ha nem számítana gyalázkodásnak, azt hinném, hogy államunk vezetői közönséges gyávák, de én ilyet nem írok le róluk.

A sok galádság közül csak egyet említek: nem a benzint, a kenyeret, a húst, hanem a

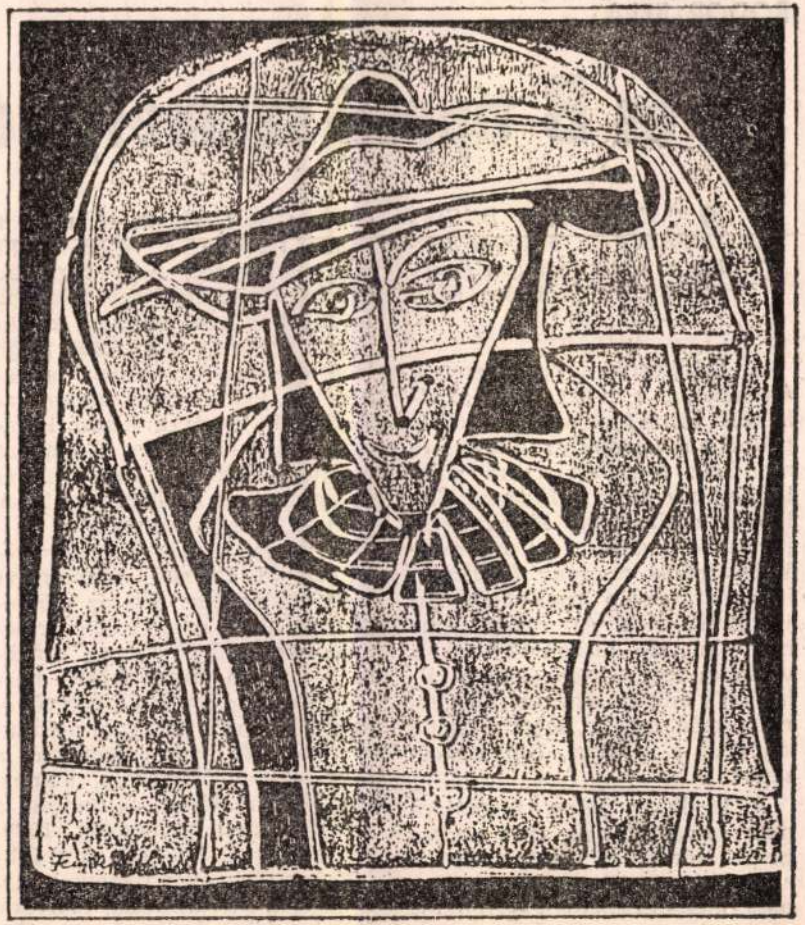

Fenyvesi Márta rajza

BODOR BÉLA:

A és B típusú személyiségtől Ámonig

■ *CAMBRIDGE ENCIKLOPÉDIA, a Magyar Hírlap és a Maecenas Könyvkiadó közös kiadása. (Első ív, 1—24. lap)*

A kritikusnak, recenzensnek általában az a dolga, hogy az elkészült és megjelent könyvekről próbáljon véleményt alkotni és mondani. Igencsak ritka alkalom adódik tehát a Magyar Hírlap és a Maecenas Könyvkiadó jóvoltából, akik a Cambridge Enciklopédia magyar fordítását ívenként, a lap mellékleteként jelentetik meg, és vétek lenne nem élni vele, hiszen így még a végleges megjelenés előtt bírálhatom a művet, amikor talán arra is mód nyílik, hogy a kiadó kijavítsa a hibákat, fogyatékosságokat.

A kiadvány jelen formájára nem szeretnék sok szót vesztegetni. Már maga az ötlet is bizarr, hogy az állandó kapkodásban, lótás-futásban készülő újságot és a dolgozószobák és könyvtárak csendjében, szőrszálhasogatóan elteszi, vigyáz rá, mint a szeme fényére, a végén mégis azt veszi észre, hogy legalább egy hiányzik. Úgyhogy célszerű, ha most minden számból kettőt vesz, karácsony előtt aztán majd lehet csereberélni, mint a Lutra-képeket. Persze ennél sokkal valószínűbb, hogy a kiadó karácsony előtt előáll egy jó papírra nyomott, bekötött könyvvel, és az egész éves reklám jóvoltából komoly sikert arat vele.

Az angol kiadás főszerkesztője, David Crystal, elismerésre méltó ígéreteket tesz az előszóban. A könyv anyaga 25 ezer betűrendbe szedett címszó, további hétezer a függelékben; harmincötezer személyről, helyről és egyéb témakörről szóló felvilágosítás; 128 lapnyi táblázat a függelékben. Tömörség, alaposság, közérthetőség, aktualitás; a világtörténeti események 1989-cel zárulnak. Különös súlyt fektettek a világ azon részeinek tárgyalására (Ausztrália, Afrika, Dél-Amerika, India, Japán, Közel-Kelet), amelyeknek az „egykötetes" lexikonok hagyományo[illegible] szerint olykor eltérnek ettől. Bizonyára helyes *Aineiász*-ról beszélni, de a köztudatban Vergilius írásmódjában él, *Aeneas*-ként. Helyes lenne ilyen esetekben legalább egy utaló szócikket (Aeneas ld. Aineiász) beiktatni.

telmező szótár funkcióját. Az eddigi hasonló magyarországi kiadványok esetében az átfedés sokkal nagyobb volt. Például: az *aberráció* fogalmának általános értelmezése nem lexikonba, hanem szótárba való; így itt, ez alatt a címszó alatt csak a szó csillagászati jelentését találjuk, igaz, azt — ismeretlen okból — nagy kezdőbetűvel írva. A magatartásbeli, személyiségbeli, vagy kromoszómaaberrációk nyilván a magatartás, személyiség, kromoszóma címszó alatt lesznek megtalálhatók.

A szerkesztők csakugyan a szokottnál nagyobb figyelmet szentelnek például az afrikai irodalomnak, bár Peter Abrahams neve máris fájóan hiányzik, akinek *A fergeteg útja*, *Ékesítse koszorú* és más regényei a dél-afrikai irodalom jelentős alkotásai. A nigériai Chinua Achebe benne van ugyan, de a szerkesztők nem tartják fontosnak megemlíteni *ibo* nemzetiségét, ami pedig az ostoba afrikai határok ismeretében szinte fontosabb

Vannak aztán furcsa hiányosságok. Az elsősorban kémiai vonatkozású *adszorpció* (megkötés) megtalálható a szócikkek között, a kémiai, fizikai, biológiai, fényképészeti fogalomként egyaránt közhasználatú *abszorpciót* azonban hiába kerestem. Pedig lehetetlennek tűnik, hogy valamennyi diszciplina szócikkírója megfeledkezett volna róla. Érdemes megnézni, hogy pontosan hogyan veszett el a szócikk, mert ezzel további, rokonhangzású szócikkek kimaradását lehet megelőzni.

Az orvostudomány fogalmaival is vannak gondok. *Agygerincvelői folyadék* magyarul ismeretlen fogalom. Konyhanyelven agyvíznek szokás emlegetni aki pedig valamennyire is járatos az orvoslásban, az liquornak (legrosszabb esetben likvornak) ismeri. Az angol köznyelvi elnevezés tükörfordítását semmi sem indokolja. A bajok akkor kezdődnek, ha meg akarjuk keresni a fogalmat, hiszen maga a szócikk hívószava hiányzik, kö[illegible] rint: „a középagy hátsó felszínén négy kerek dudor") valójában micsoda, az tartalmas órákat tölthet az anatómiai atlasz társaságában. (Lehet próbálkozni a *corpus*, a *gemini*, esetleg *gemello* kezdetű szócikkekkel. Persze hiába, hiszen a *lamina tecti mesencephali* felső és alsó colliculuspárjáról van szó.) Az anatómiai neveknél tehát, még ha írja is a szöveg az angol név fordítását, feltétlenül fel kellene tüntetni az általánosan használt latin alakot is.

Úgy látom, hogy a szerzők szívesen írnak az emlegetett személyekről általában, míg műveikről hallgatnak. Szinte elképzelhetetlen, hogy *Peter Abélardról* (ismertebb nevén Petrus Abealardusról) szólva ne említsük meg főművét, a *Sic et non*-t (Igen és nem), vagy az életéről szóló *Szerencsétlenségeinek történetét;* hiszen szegény jámbor teológust jószerével csak Heloïse-hoz fűződő szerelme miatt emlegetjük. Képzőművészek és zenészek esetében hasonló a helyzet.

Remélhetőleg egy későbbi szócikből kiderül majd, hogy az angol főnemesi címek és rangok milyen logikát követnek, mert egyelőre a „negyedik earl" vagy „első báró" megjegyezés a név után így, hol lefordítva, hol nem,

MDK

Fenyvesi Ottó, festő
MÁVAG

214. Munkásököl.

Nagy. Kj. Képcsarnok. Kiáll. /VII/
Füv. Képtár. 1969 aug.19.-szept. 20. Kat.

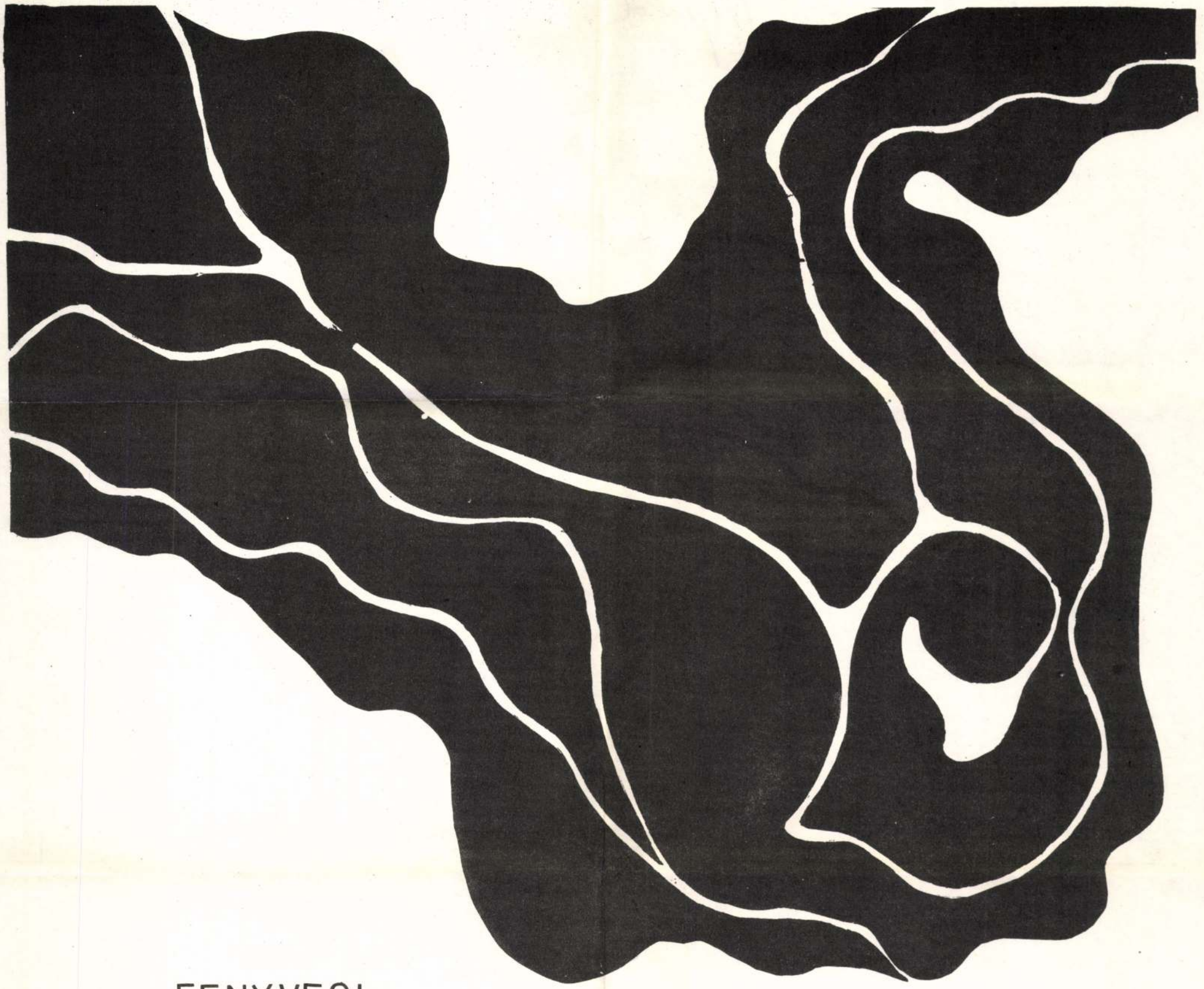

FENYVESI

TÓTH ÁRPÁD

grafikák

1973. november 8~20.

„HOTEL MÜSZAKI"

B. M. E. Münnich Ferenc Kollégium

nyitva: 11 – 20 óráig.

Benyovszki Tóth Árpád

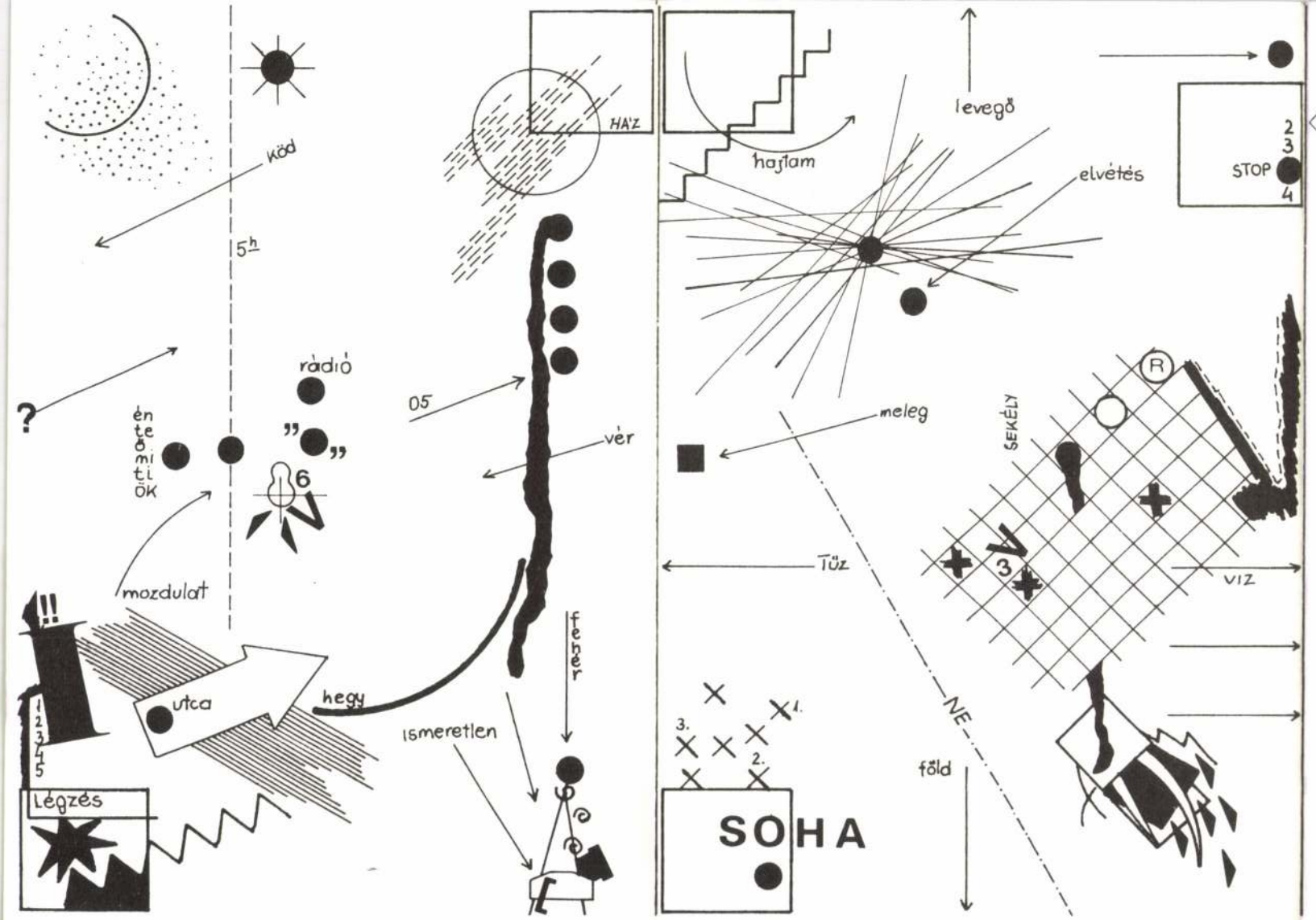

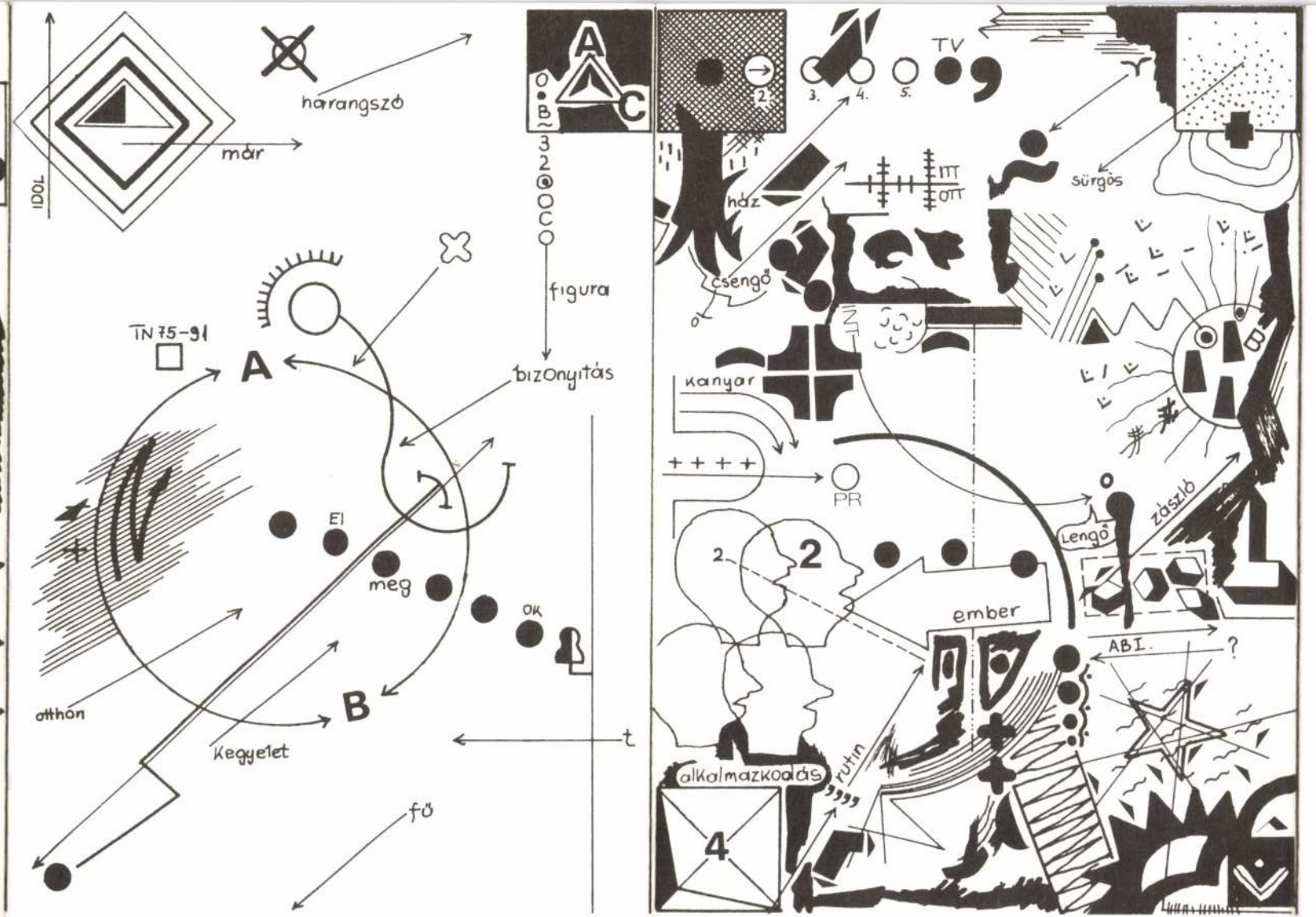

ÁBTPÁD STRIP 4.

KÉPREGÉNYEK

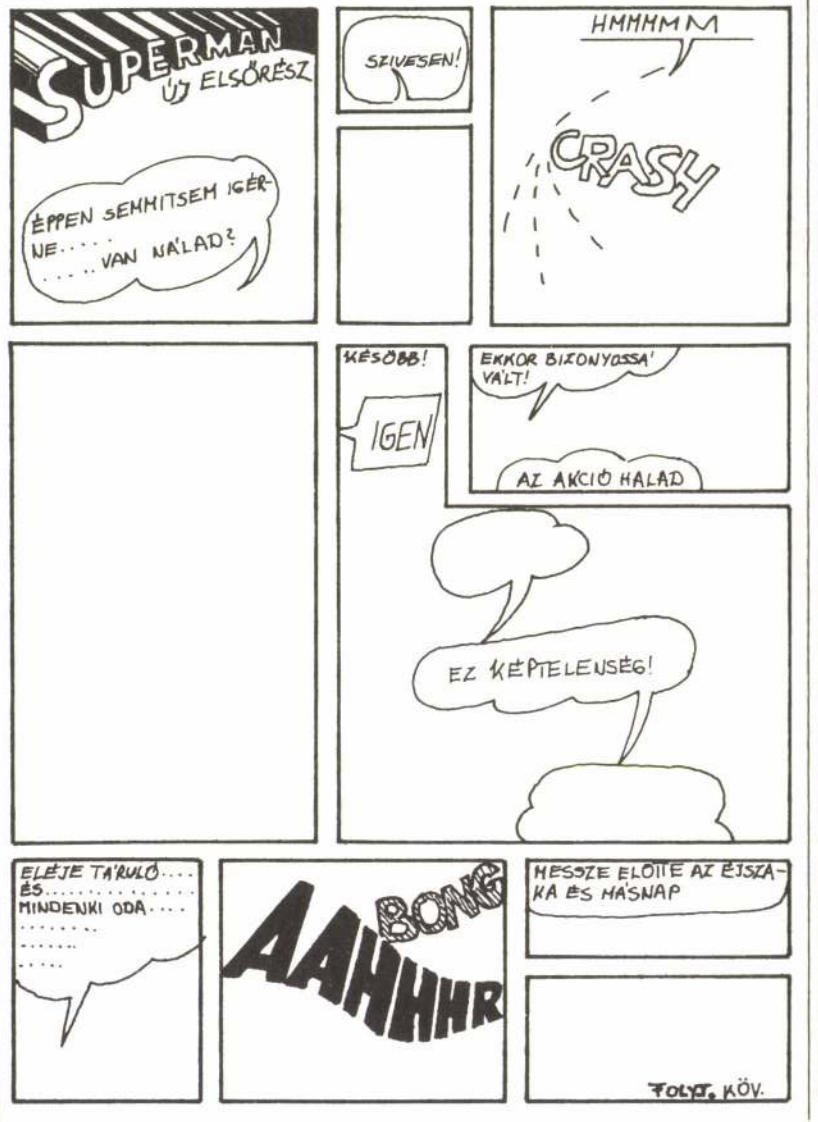

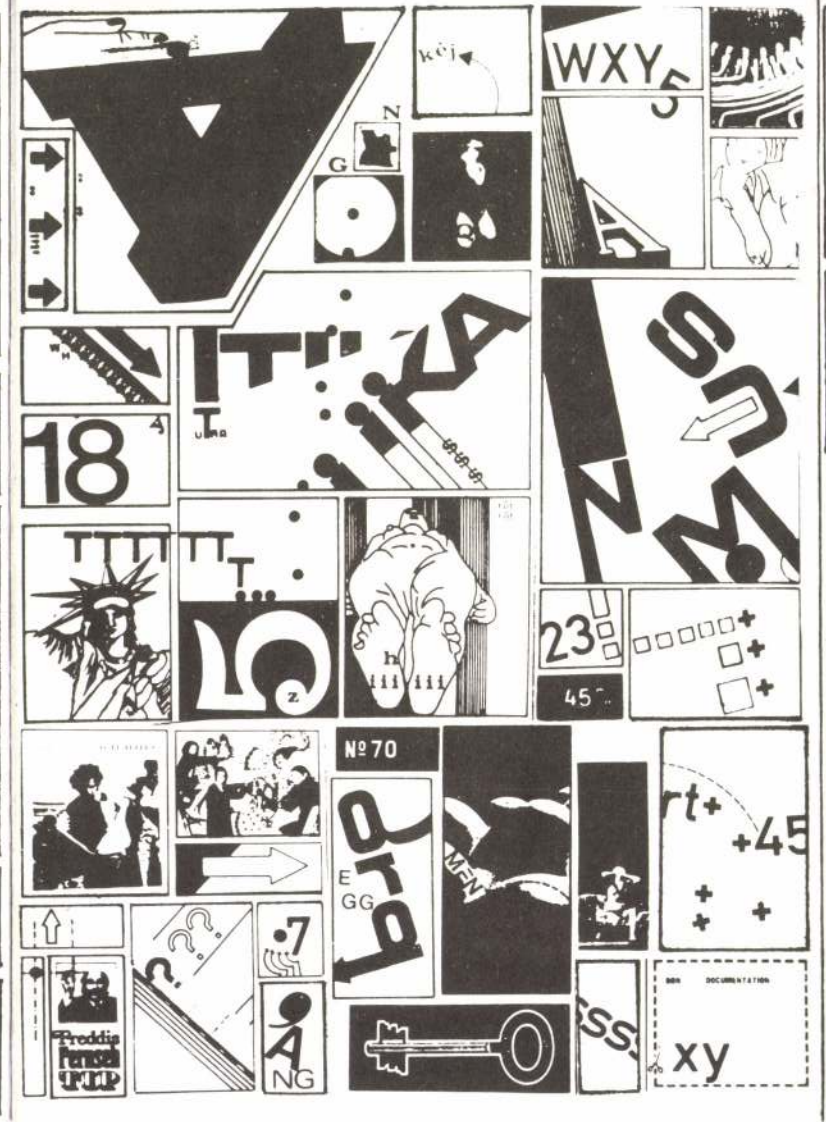

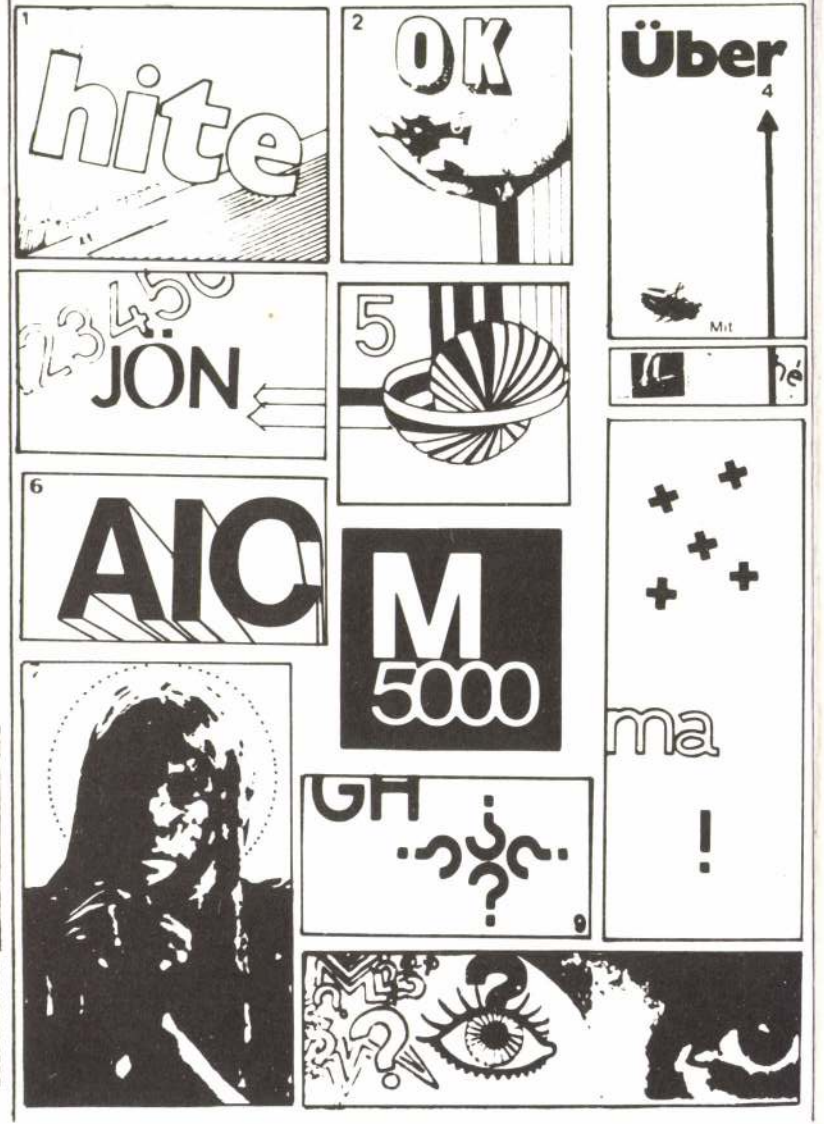

fenyvesi TÓTH ÁRPÁD

KÉPREGÉNYEK

kiállítás az
Óbudai Pincegalériában
Budapest III., Fő tér 1. (Zichy-kastély)

Megnyitja 1987. szeptember 7-én 18 órakor
SZOMBATHY BÁLINT
(Új Symposion, Újvidék)
Közreműködik: TÓTH GÁBOR – Életképek

Megtekinthető: 1987. szeptember 27-ig
hétköznap 14– 18;
szombat– vasárnap 10– 18 óráig
hétfőn zárva

A kiállítást rendezte: Andrási Gábor

FENYVESI TÓTH ÁRPÁD

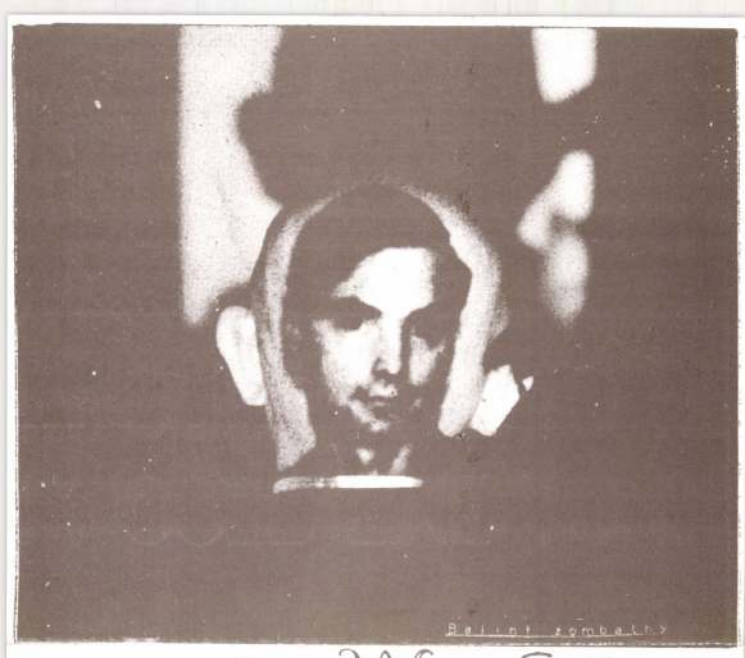

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA

Bp. III., Fő tér 1. (Zichy-kastély)

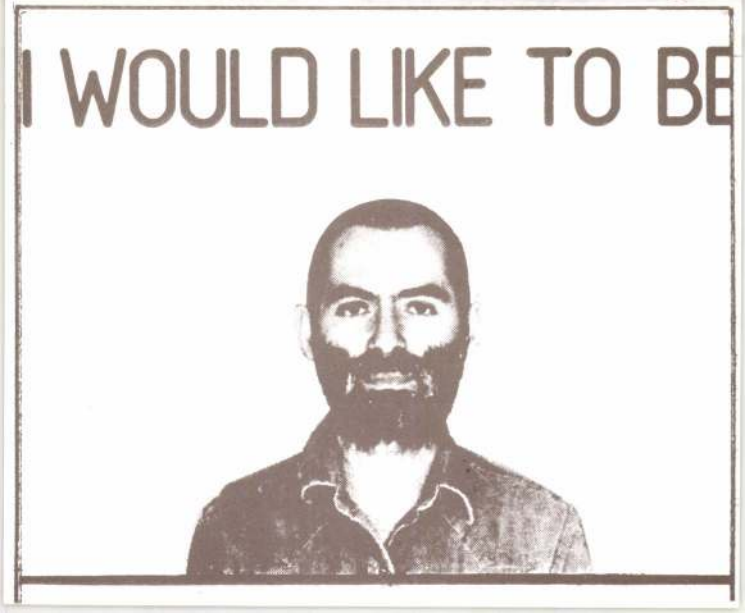

FONTVESI TÓTH ÁRPÁD

Fenyvesi Tóth Árpád

A Fészek Müvészklubban Dallos Jenő karikatura kiállitása megtekinthető április 23.-ig.
A Szolnoki Mini Galériában Fenyvesi Tóth Árpád április 23.-ig,
a Szolnoki Aba Novák Teremben Somogyi-Soma László április 27.-ig,
A Helikon Galériában Tellinger István grafikus április 2o.-ig,
a Miskolci Galériában Anna Margit festőmüvész május 1.-ig,
a miskolci József Attila könyvtárban Szabados Árpád grafikus május 2o.-ig mutatja be alkotásait, -közli a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 15. XXII. évf 15. sz. 8. lap.

Fenyvesi Tóth Árpád, grafikus

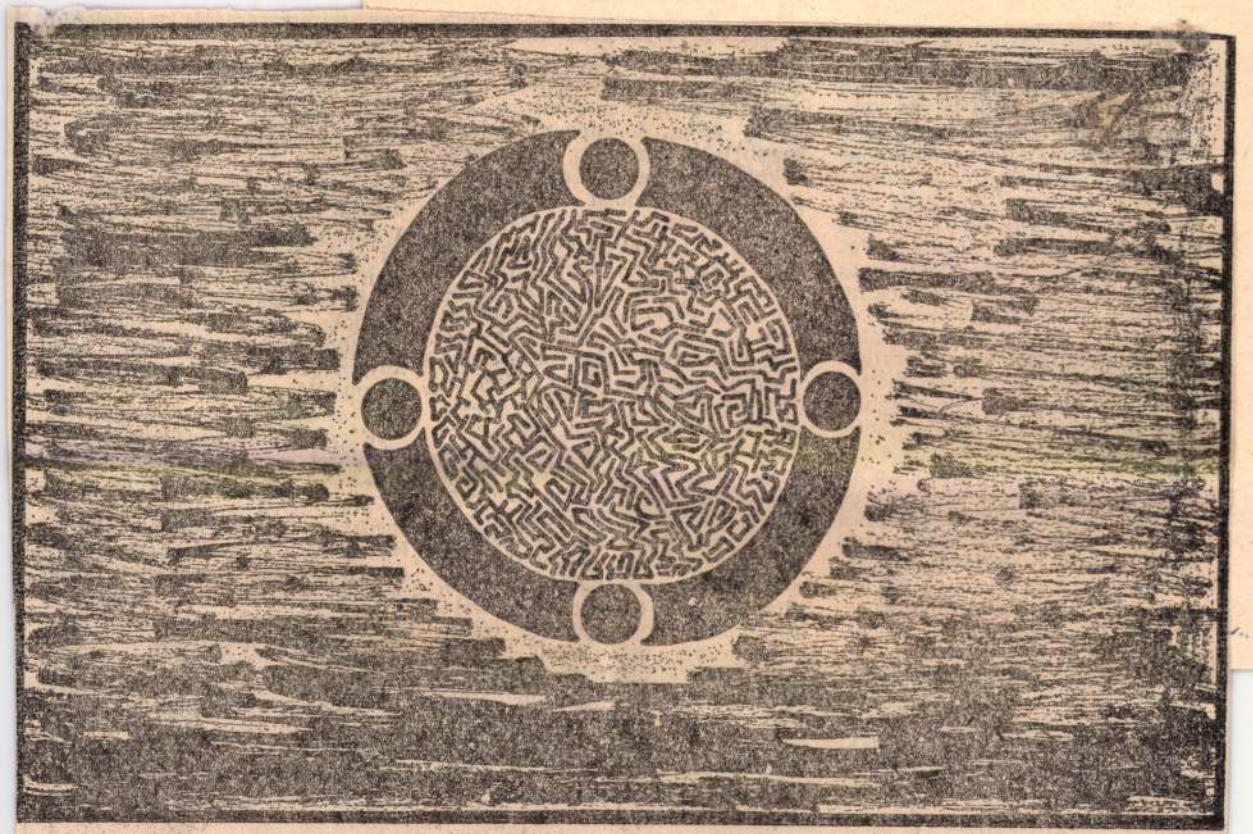

Fenyvesi Tóth Árpád: Mandala

M.

G. XXVII/49

minitragédiáját megjelenítő
nár Erika.

inden kritikusi lélekfurdosás,
ságérzet ellenére tehát: miért
is ők, miért nem inkább a
i produkció? Hiszen a tanul-
kra is igaz lehet: sok kicsi
a megy. Lehet, hogy igaz. És
s, hogy nem hagyhatók fi-
men kívül a kisebb jelentősé-
események sem, aminthogy
is lehet mindig csak nagy
atokra vállalkozni. De a nagy
lat — úgy tetszik nekem —
ához növeszti azokat, akik
matosan és programszerűen
nérköznek vele. Akik szá-
az aprómunka és a műhely-
tenység csupán felkészülés,
incs az a demokratizmus,
az az igazságosság, nincs az
éltányosság, mely velük egy
helyezhetné azokat, akik a
szülés nevében sosem vállal-
ak, nem is teljesítenek. Akik
nsági futamokkal elégszenek
s tehetségüket, mint a pél-
zédbeli tálentumot, nem ka-
matoztatják, csupán úgy-ahogy
megőrzik, sőt, olykor elvesztegetik. A művész találhat magának mentséget, a kritikus hihet a magyarázatoknak — a művészet azonban csak a legnagyobb eredmények pilléreire épít, nem igazságos.

S akkor nem csalás-e igazságosnak lenni, ellenében?

égető izgalom, gondolati aktualitás, hogy valami olyasmit ragad meg a mi világunk problémagubancából, ami egyre időszerűbb, mert megmaradásunk esélyeit érinti, hogy *Inke László* élvezettel és élvezetesen játssza a Nagyfőnök szuperisteni figuráját, egy kozmikussá növesztett személyi torz vigyor, eltúlzott clown-eszközök — ez a ripacs tudja magáról, hogy az; mint ahogy férjként is sejtve viseli szarvait. Aztán *Végvári Tamás* Skibińskije: a jobb híján alkoholizmusba fulladt értelmes élet vágyának megtestesítője. A vontatott, elenyésző mozgások közé a józanság néhány für-

Fenyvesi Tóth Árpád, grafikus

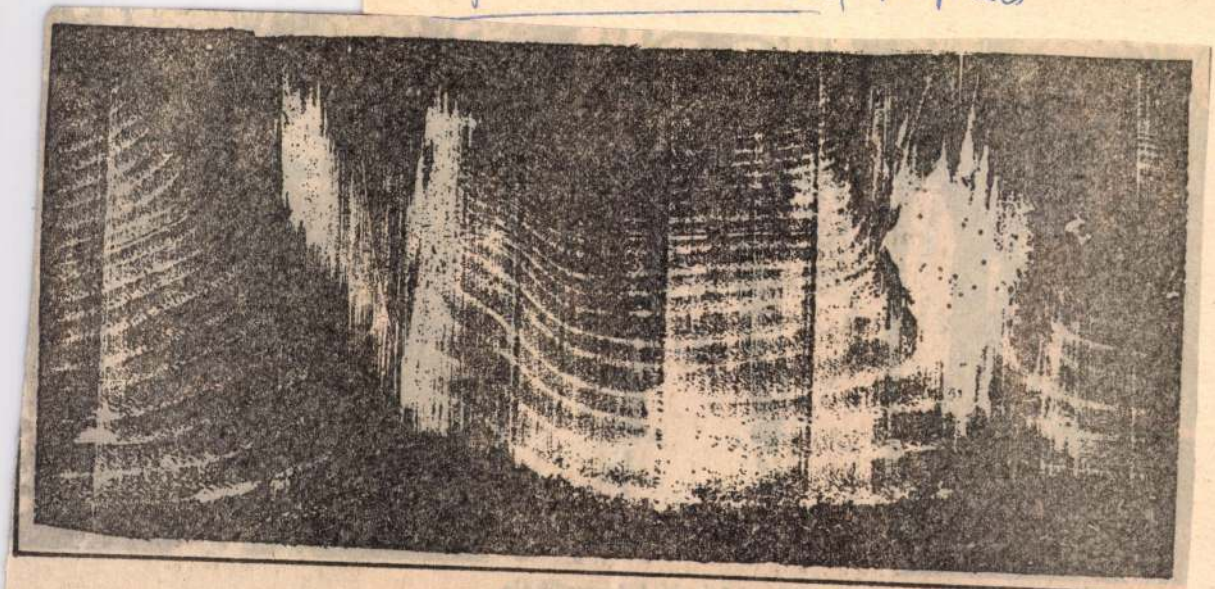

Fenyvesi Tóth Árpád: FM

13.

aug. 12.

MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Fenyvesi Tóth Árpád,

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 AUG 12

1021

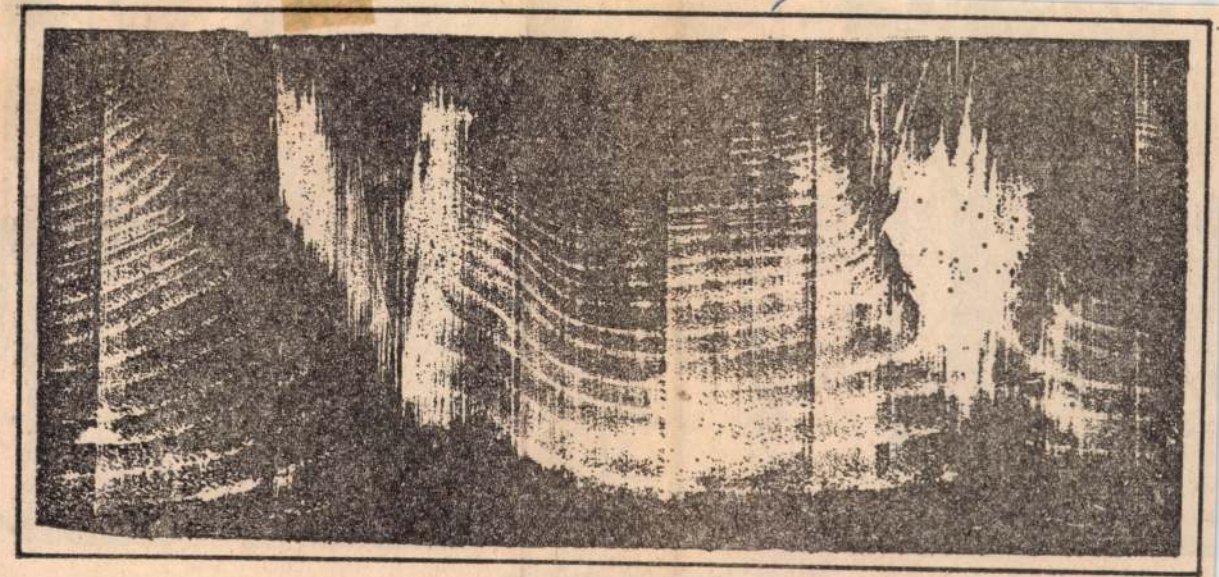

Fenyvesi Tóth Árpád: FM

1983. AUGUSZTUS 12.

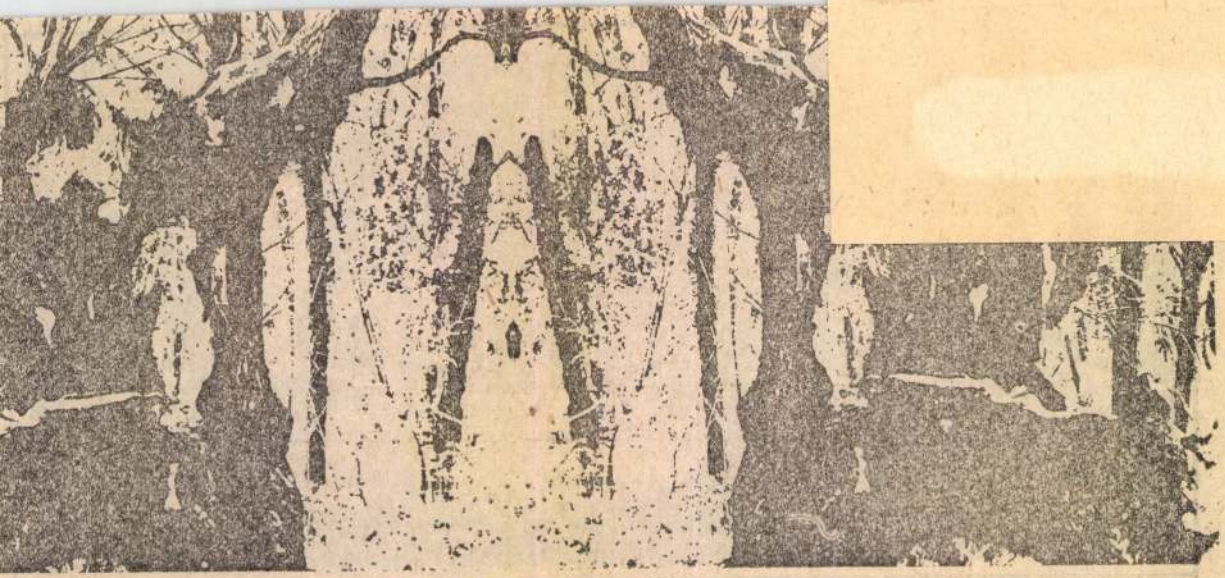

Várnai László fotógrafikája

Fenyvesi Tóth Árpád, grafikus

Fenyvesi Tóth Árpád: Tükörkép

züllöttséggel azonosítják. Akárhogy is: ki hallott már középkorúak vagy aggastyánok tömeges világtalálkozójáról?

Ha pusztán az adatokat nézzük, a fiatalokról a tévében is „gondoskodva van" (ezt a fordulatot egy jelölőgyűlésen hallottam, nagyon megtetszett): működik az ifjúsági szerkesztőség, meg a KISZ kísérleti stúdió, láthatunk csakis az ifjúságnak szánt műsorokat, et cetera. Mégis, ha az ember (mondjuk, tizenöt és negyvenéves kor között) szorgalmasan és válogatás nélkül figyeli az úgynevezett műsorfolyamot, előbb-utóbb homályos hiányérzete támad. Az *egész* mintha csak tizenöt éven aluliaknak és negyvenöt éven felülieknek készülne.

Vannak ragyogó, szellemes, profi gyermekműsorok. Ámde mikor

nabb egyéniségeknek, mint a lyenek. Azonosak maradhattak magukkal, nem kellett hol gy metegnek, hol felnőttesnek mu kozniuk (ellentétben az egyenes korosztálynak szánt *Mitiők* s replőivel).

Van továbbá *Péntek esti ran vú*. Bizonyos szempontból k vénc műsorom. Az ifjontian behurgya kezdetek után végül belezökkent valamiféle kerék gásba. A rendesbe? Ahogy ve szük. Mivelhogy tökéletes *feln* program. Legalábbis, amikor s dióbeszélgetéseket tartalmaz. M villantja, hogy milyen *lehetne* lunk a televíziózás. Nem túl hí de értelmes, magas tisztséget n viselő, de viszonylag tapaszt személyek társalognak közérde dolgokról. Komolyan, de nem ny satnyelten. Oldottan, de nem

BOR AMBRUS:

Csökkent értéki

A *Rádiónapló* szociálpolitikai másfél órájával — a vendég miniszterelnök-helyettes, Csehák Judit nyilatkozataival, riportokkal, interjúkkal — alighanem kénytelen-kelletlen egyetértett a műsor alighanem rengeteg hallgatója. Ami realista és őszinte, arra csak rábólintani lehet, ha aggodalmasan-búsan is olykor. Se miniszteriális vendég, se más felelős nem ígérhet holnaptól fogva dupla nyugdíjat a nyugdíjasoknak. Egyelőre még annyi emelést sem, amennyi árán a nyugdíj, mondhatni, együtt mozogna az árakkal. Ezért is jó odafigyelni, ha azt mondják, hogy a szociálpolitika sem olyan automata, amelyet egyszer megindítottunk népköztársaságilag, és most már majd megy magától. Sőt: magában zakatolva anyaggá alakítja át az eszmét, esetleg előlegbankót nyomtat, „mindenkinek igénye szerint" föl-

volt, hogy milyen úton-módon hetjük a társadalom minél érté sebb tagjaivá a különböző fogya kosokat, a születésük óta csek munkaképességűeket és azol akik később csonkultak, bénult süketültek, vakultak meg. utóbbiak neve „megváltozott m kaképességűek" volt. Jó szó Aki kitalálta a „csökkent munka pességűek" helyett, biztosan berségesen és tapintatigényé találta ki. De hát tévszó ez, mis. Mert bűvölő. Aki elveszt a fél kezét vagy a szeme vilá annak csökkent a munkaképe ge, egy teljesítményskálán le változott, és ezt nem lehet „megváltozott" határozósz mássá minősíteni. Rehabilit senkit sem lehet szóval, ilyen csületes indíttatásúval sem. E szó csökkent értékű. S ezt a mondom — nem jelentésárnyal kon lovagolok — mert mind á

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Fenyvesi Tóth Árpád

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 DEC 9

1021

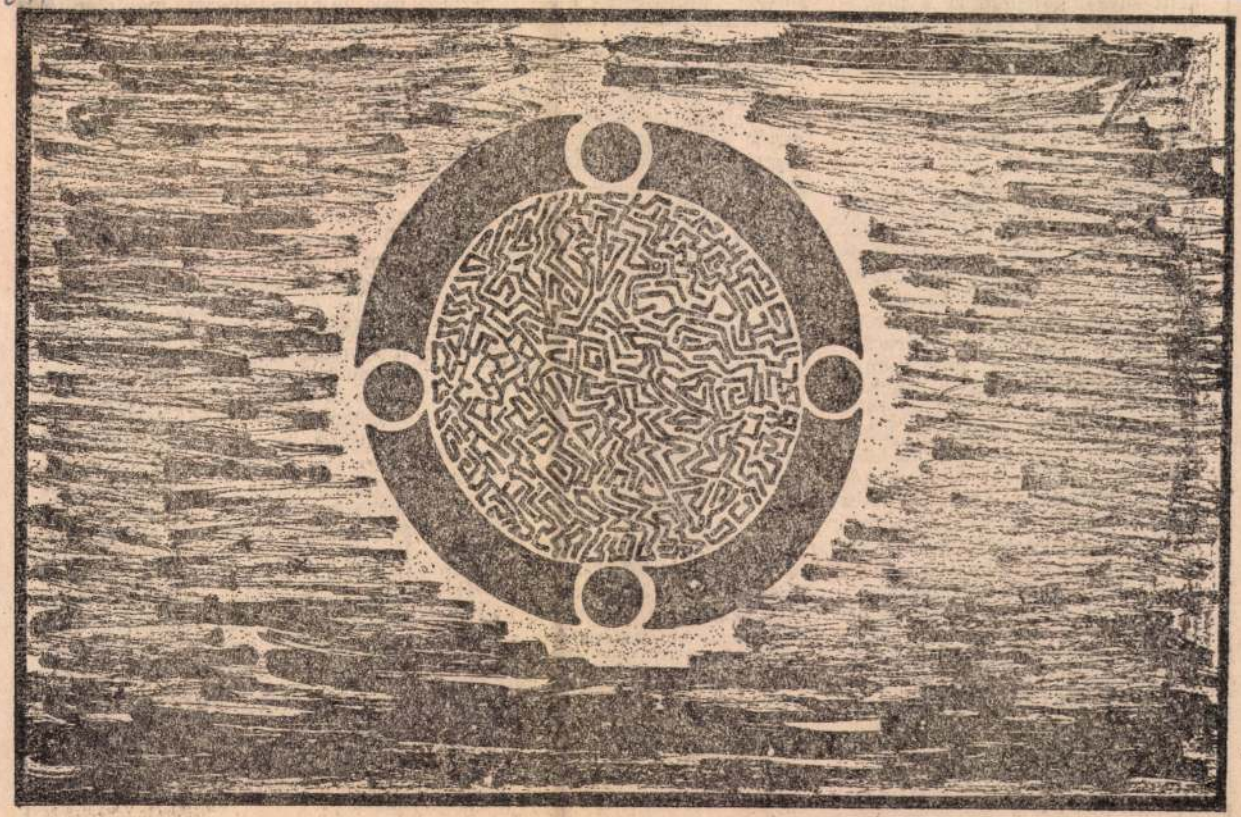

Fenyvesi Tóth Árpád: Mandala

ként meg-megjelenő futó nőalakok életszerűvé (vagy látomásszerűvé?) formálására... Nem bírnám elhallgatni ugyan, hogy a Godot-ra várva, *Bódi István* vendégrendezése, tisztes előadás, hogy benne *Haumann Péter* Estragon-Gogója, *Márton András* Vladimir-Didije a megszokottan kiváló alakítás, hogy *Koltai János* Luckyja tiszta és precíz, hogy *Körmendi János* Pozzóként végre mélyebb és igazabb mint a tőle megszokott, önmagát kioltó ötletpetárdázás — az egészből mégis hiányzik minden aktuális izgalom... Torkomra forrna ugyan, ha nem mondhatnám el, hogy a Fáklyalángban még az egész, szocreál-romanticizmustól terhes darab, meg a kevés invenciót mutató előadás ellenére is átütő erejű Kossuth és Görgey (*Bitskey Tibor* és *Mécs Károly*) aradi vitájának költői lángolása s hogy Mécs Görgey-figurája különben is eleven, sok rétegű, jól megformált jellem... Nem bírnám magamban tartani, hogy Gáll darabja viszont csupa égető izgalom, gondolati aktualitás, hogy valami olyasmit ragad meg a mi világunk problémagubancából, ami egyre időszerűbb, mert megmaradásunk esélyeit érinti, hogy *Inke László* élvezettel és élvezetesen játssza a Nagyfőnök szuperisteni figuráját, egy kozmikussá növesztett személyi

adni valakinek. Enyhén felhúzott szemöldöke alatt nyájas, bocsánatkérő jóindulat csillog.

És még hányféle, szeretetteli gúnyrajzolata ripacsságnak, lerobbant provincializmusnak, kiégett, talán sosemvolt, csupán egyéb lehetőség híján hitt tehetségnek. *Rajhona Ádámé*, aki Rogowski szerepében kíméletlen, mégis megbocsátó karikatúraportréját festi meg a vidéki sztárnak. Annak az örök típusnak, aki rettentő igyekezettel próbál megfelelni a vezető színész imágójának. Aki mindent elkövet, de csupán allűrjeinek bagyképűsége valóságos. Aki még vérig sértve is „nagyjelenetet" produkál, hatásvadász módon, rosszul, pózol, szerepel, átvonul a színen, keze-lábaszeme-szája egyik beállított mesterkéltségből a másikba merevedik, a valóságos érzelmek átfutnak rajta, mint víz a szitán. Ugyanez a figura, önhitt illúziók nélkül: *Szacsvay László* Kamińskija. Néhány begyakorolt komikus mozdulat, roggyantott térdű szögletesség, gnómszerű járás, torz vigyor, eltúlzott clown-eszközök — ez a ripacs tudja magáról, hogy az; mint ahogy férjként is seitve viseli szarvait. Aztán *Végvári Tamás* Skibińskije: a jobb híján alkoholizmusba fulladt értelmes élet vágyának megtestesítője. A vontatott, elenyésző mozgások közé a józanság néhány fürfeladatokra vállalkozni. De a nagy feladat — úgy tetszik nekem — magához növeszti azokat, akik folyamatosan és programszerűen megmérkőznek vele. Akik számára az aprómunka és a műhelytevékenység csupán felkészülés. És nincs az a demokratizmus, nincs az az igazságosság, nincs az a méltányosság, mely velük egy sorba helyezhetné azokat, akik a felkészülés nevében sosem vállalkoznak, nem is teljesítenek. Akik biztonsági futamokkal elégszenek meg, s tehetségüket, mint a példabeszédbeli tálentumot, nem kamatoztatják, csupán úgy-ahogy megőrzik, sőt, olykor elvesztegetik. A művész találhat magának mentséget, a kritikus hihet a magyarázatoknak — a művészet azonban csak a legnagyobb eredmények pilléreire épít, nem igazságos.

S akkor nem csalás-e igazságosnak lenni, ellenében?

mint hogy rögzíti, pontosan megfogalmazza a pillanatot, amelyben él. Ehhez azonban ide kellett volna hozni ezeket a műveket. De akár észreveszik a rendezők, akár nem: *a művek írják a művészettörténetet*, s a művek túlélik az alkalmi koncepciókat.

Talán alcímet kellett volna adni a kiállításnak, s az megszabhatta volna a válogatás irányát és a rendezés szempontjait. De bármi lett volna is ez, nehezen hihető, hogy a hatvanas évek művészetét bemutató művek között a legmonumentálisabb Lossonczy Tamás Európai Iskola-szellemiségű festménye — bármennyire visszacsendülnek is melodikus vonalai a vele szemben elhelyezett Molnár Sándor-képről. Tisztelet Lossonczynak, de ennek a korszaknak nem ő volt a hőse. Sokkal inkább elmondható ez Kondor Béláról, akitől azonban *egyetlen egy* festményt látunk (és három grafikát, illetve rajzot): míg az akkor semmiféle szerepet nem játszó, talán utólag felfedezett Fenyvesi Tóth Árpádot hat lapból álló, jelentéktelen grafikai sorozat képviseli.

Teljességgel elfogadhatatlan, hogy a korszak olyan főszereplőit, mint Jovánovics György, mindössze kettő, Hencze Tamást három, Nádler Istvánt kettő, Keserü Ilonát négy, Bencsik Istvánt egy mű képviseli, Méhes Lászlót pedig *egyetlen egy sem* (bár a katalógus ígér *egy* képet), teljesen hiányzik a tehetséges és sokoldalú Kovásznai György — csak a legdurvább aránytalanságokat sorolom —, míg a hatvanas évek megújuló szellemiségétől meglehetősen távol álló Vígh Tamás három művel van jelen; valamilyen okból Varga Imre is megjelenik, Türk Péter kevésbé izgalmas műveiből hatot is láthatunk; a főként a következő korszakhoz, a koncept arthoz tartozó Erdély Miklóst pedig, aki sokkal inkább személyes barátként, inspirátorként és az elkövetkező idők előrejelzőjeként volt jelen, semmint e *kifejezetten festészeti és szobrászati* megújulás részeseként, több mint két tucat fotó, illetve mű idézi meg. Ezenkívül megjelenik az Európai Iskola néhány fontos és kitűnő művésze, akiknek a műveit nagyon szívesen látnám egy *Európai Iskola* című kiállításon.

Más kérdés, hogy a fiataloknak közvetlen motivációt jelentő Korniss, Kassák, Gyarmathy, Veszelszky és

Jovánovics György: Ember 1968.

Martyn Ferenc művei itt vannak: az ő jelenlétük nagyon fontos volt ebben a korszakban, akárcsak a hirtelen megfiatalodó Schaár Erzsébeté és Vilt Tiboré. Műveik azonban követhetetlenül szóródnak szét a kiállítás terében, Kornisst csak kalligráfia-festményei képviselik, holott más művei is erősen hatottak a fiatalokra, Kassák pedig két művével nyomja agyon követőjét, a jelen tárlat egyik virtuálisan fontos szereplőjét, az itt egyetlen művével megjelenő Fajó Jánost. Persze nemcsak számokról, *művekről* is szó van. A korszak nem jeleníthető meg hitelesen Keserü Ilona nagylélegzetű, kolorittól lobogó képei nélkül, mint a *Nagy Vidám*, a *Tükörkép* és számos *Sírkő*festménye; sem Méhes *Hétköznap*ja vagy *Palánk*ja nélkül; hiányzik Pauer *Pszeudo*ja mellől a *Pszeudo Manifesztum*, amelyet ő maga mindig kiállított, és folytathatnám. Tóth Menyhért magányos művészete nem kapcsolódott e korszak lendületéhez, ugyanezért irreleváns az örök klasszikus Borsos Miklós jelenléte is. Az ő műveik helyett jobb lett volna bemutatni Donáth Péter 1968-as kiállításának néhány darabját, Siskov Ludmil egy képét, vagy többet Karátson Gábor képeiből, Major János néhol Francis Bacont idéző grafikáiból. S ha a rendezők jónak látták dokumentálni a korszak happeningjeit, amelyek kétségtelenül érdekesek voltak, akkor dokumentálhatták volna az olyan eseményeket is, mint a két Iparterv kiállítás, az „R" kiállítás, a „Mozgás 70", a Szürenon, Halász Péterék színházának az előadásai, az Egyetemi Színpad eseményei, a Balázs Béla stúdió stb., stb., stb. S nem korrekt és nem is korhű, hogy Perneczky Géza és Körner Éva, Sinkovits Péter, Szabadi Judit kritikusi és szervező tevékenységére még a katalógus is alig utal. Az ő elfelejtésük éppúgy a történtek meghamisítása, mint egy-egy művész vagy mű kihagyása.

Mintha a rendezők nem látnák, vagy nem akarnák látni, mi történt itt a hatvanas években, amikor, ha rövid időre is, a képzőművészet hitelesebben és bátrabban fogalmazott, mint az irodalom, még ha el volt is rejtve a nagyobb nyilvánosság elől. Ez egy okkal több arra, hogy legalább utólag láthatóvá váljék mindez. A kiállítás nem idézi meg hűen, nem mutatja be a kort úgy, ahogyan az akkor hihetetlenül rövid idő alatt létrejött művek ma már történeti távlatból is láthatóan kimagasló kvalitása megköveteli. A korszak legnagyobb egyéniségeit szürkébbekkel, jelentéktelenebbekkel mosták egybe, más korszakok szereplőivel elegyítették, legfontosabb műveiket el sem hozták. Nem idézték meg azoknak az éveknek a fényét és pezsgését.

„Mi mindannyian az egész világot akartuk" — mondja katalógusinterjújában Keserü Ilona: erről szólt ez a korszak, és erről szóltak azok a művek, amelyek ezeknek az éveknek a hiteles kifejezői, s amelyek nagy része hiányzik erről a bemutatóról. Persze, éltek mások is. Például Anna Margit, aki arra emlékszik vissza: „Akiben volt pezsegnivaló, az pezsgett... Nem tudom, én nem pezsegtem." Őket másutt és máskor kellene megidézni.

Forgács Éva

gadja azt. Csak a tényekre figyel, de számára tény a gyengeség, az önáltatás, a hazugság is. A megváltók szemében éppen miatta nem megy előre a világ – ő azonban mikroszkópja fölé hajolva csak mozgást lát, irányokat nem. Szerinte az önáltatástól kába hangya-lét önmozgását segíteni kell, nem pedig halálra bénítani, mint teszik azt a Gregers-féle világboldogítók. A doktor talán boldogtalan, de ezt bőséges reggelivel és néhány üveg borral jól elviseli.

Ők nem változnak, vitájuk lezáratlan. Kettejük között hever az áldozat, ők pedig mint gombostűre tűzött érdekes példány felett folytatják életidegen párbeszédüket. A drámaírók többsége itt megáll: két összebékíthetetlenül szembenálló pólus konfliktusa, és köztük az áldozat – drámának ez elég. Csakhogy Ibsen tudja, hogy a lényeg éppen az, ami az elvek közé szorul – legyen az mégoly kisszerű és gyarló, mint például Hjalmar Ekdal fotográfusnak és családjának története.

Gregers persze nem sokra tartja ezt a hazugságból és álmokból épített családi fészket, és igaza van, neki ,,elvileg'' mindig igaza van: ha jobban megpiszkáljuk a család múltját, lefoszlik a jelen harmóniája, kiderül az igazság. És van-e szentebb az igazságnál? Az öreg Ekdal (Győry Emil) szenilis vénember, megy és megtömi pipáját, ezt mondja, de titkon konyakot vedel, néhány szánalmas karácsonyfa közt nyulakra vadászik a padláson, büszkén lóbálja a megnyúzott zsákmányt, és elégedetten vihog, pedig az az igazság, hogy mindene elveszett, erdeje is, önbecsülése is. Hedvig (Szentendrei Angéla), a tizennégy éves kamaszlány rajongva csügg apján, elvégzi helyette a retusálást, és rézmetszésről, rajzolásról álmodik, de az igazság az, hogy lassan meg fog vakulni, ezt a betegséget örökölte apjától. Mert az is igaz, hogy apja minden valószínűség szerint a látását hamarosan elveszítő öreg Werle (Kátay Endre). Erről anyja (Spolarics Andrea) hallgat. Terített asztala mellől nézve úri feleslegességek az elvek, hiszen az élet a mindennapok apró tényeiből épül. Az asszony a kép fölé hajol és gondosan retusál, lusta örömmel adja át magát a pillanatnak, múlt és jövő horizontja számára lezárul a mai kiadások feljegyzésével és a holnapi reggeli eltervezésével. Szinte lénye meghosszabbítása a kés, a tányér, az asztal, és miközben együgyű határozottsággal megterít, olyan ártatlan természetességgel néz a világra, hogy elhisszük: nem az a lényeg, férje elmegy-e a háztól, hanem az, nem felejti-e feltenni sálját, kalapját. A férfi pánikban van: kalapját nem találja, egyáltalán, elveszíteni látszik azt a helyet, ahol eddig otthon tudhatta magát. Menekült a vendégségből, hol karótnyelt görcsben, merő feszültségben, megaláztatásként élt meg minden pillanatot. De volt hová menekülnie: várta a házikabát, várta a padláson titkon nevelt vadkacsa és várta a család. Egyik oldalon tehát az otthon, másikon a nagybetűs Igazság. Köztük billeg zavarodottan Ekdal fotográfus. ,,Egy olyan ember, mint én...'', motyogja elesetten, és próbál ,,felnőni'' barátjához, az elvek emberéhez, ,,majd útközben veszek egy kalapot'', tervezi, de büszkesége elillanóban, már viszszafordult az ajtóból, az asztalnál ül, kávét kortyol, vajaskenyeret majszol. És a reggelivel szemben barátjának sincsenek érvei, Ekdal menthetetlen. Kérdés, meg kell-e őt menteni.

Bérczes László

A HATVANAS ÉVEK MŰVÉSZETE

Magyar Napló III. évf. 1 sz.

Egy korszak hűlt helye

Intenzív képi élményt, a hatvanas évek képi sűrítményét vártam ettől az első összefoglaló bemutatótól, amelyre már nem nehezedett semmiféle, művészettörténeti megfontolásoktól idegen nyomás. És mégis zavarosra sikeredett, eltorzítja és meghamisítja azt a korszakot, amelyet egymással összeegyeztethetetlen szempontok szerint mutat be.

Lehetett volna kiállítást rendezni azzal a címmel: *A hatvanas évek a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében*, s akkor a torzkép egyúttal a hivatalos műgyűjtés pontos képét adta volna. Vagy raktárba lehetett volna hordani a Galéria állandó kiállításának teljes anyagát, és megtölteni az összes termet a hatvanas években készült művekkel, ha valaki ennek értelmét látja, a Vásárhelyi Iskolától a szocreálból kimosakodók 1960 és 1969 között készült munkáiig mindennel. De tudják a rendezők – hiszen 1970–1971-es műveket is kiállítanak –, hogy a *hatvanas évek* szókapcsolatnak önálló jelentése van, csak nem döntötték el, mi. Pedig a művészettörténet háziszótárában ez elég pontosan körülhatárolható. Aminthogy *ötvenes éveken* az 1949 és 1956 közötti szocreált értjük (és nem az ugyanezen naptári években készült Gadányi, Vajda Júlia, Czóbel stb. műveket), úgy *hatvanas éveken* mindenekelőtt annak az akkor pályakezdő nemzedéknek az 1970–1972-ig készült műveit, amelyek nyitást és megújulást jelentettek a magyar művészetben; s mellettük a korszak olyan nagy magányos egyéniségeit, akik ekkor alkották főműveiket, mint például Kondor Béla, Bálint Endre, Ország Lili.

Hogy a kiállítás hangsúlya hova essék, azt eldönti az, mennyire egyedülálló a magyar művészet történetében az ilyen kirobbanó tehetségű, nagyformátumú egyéniségektől népes generáció színrelépése. Különösen, mivel fiatalságuk egybeesett egy történelmileg is ifjúsági pillanattal, a remény utolsó hiteles korszakával. Ha a rendezők nem emlékeznének mindenre, elolvashatják saját katalógusuk néhány művészinterjújában, tanulmányában, de érzékelhetnék a műveknek abból a máig ható sugárzásából, amely csak kivételes alkotói korszakok sajátja. Olyan ritka pillanatoké, amikor egy generáció véletlenül időben érkezik, és nem is tehet mást,

FENYVESI Tóth Árpád

FERBER 1. FÄRBER

Pr.Z.

Fenyvesi Tóth Árpád, grafikus

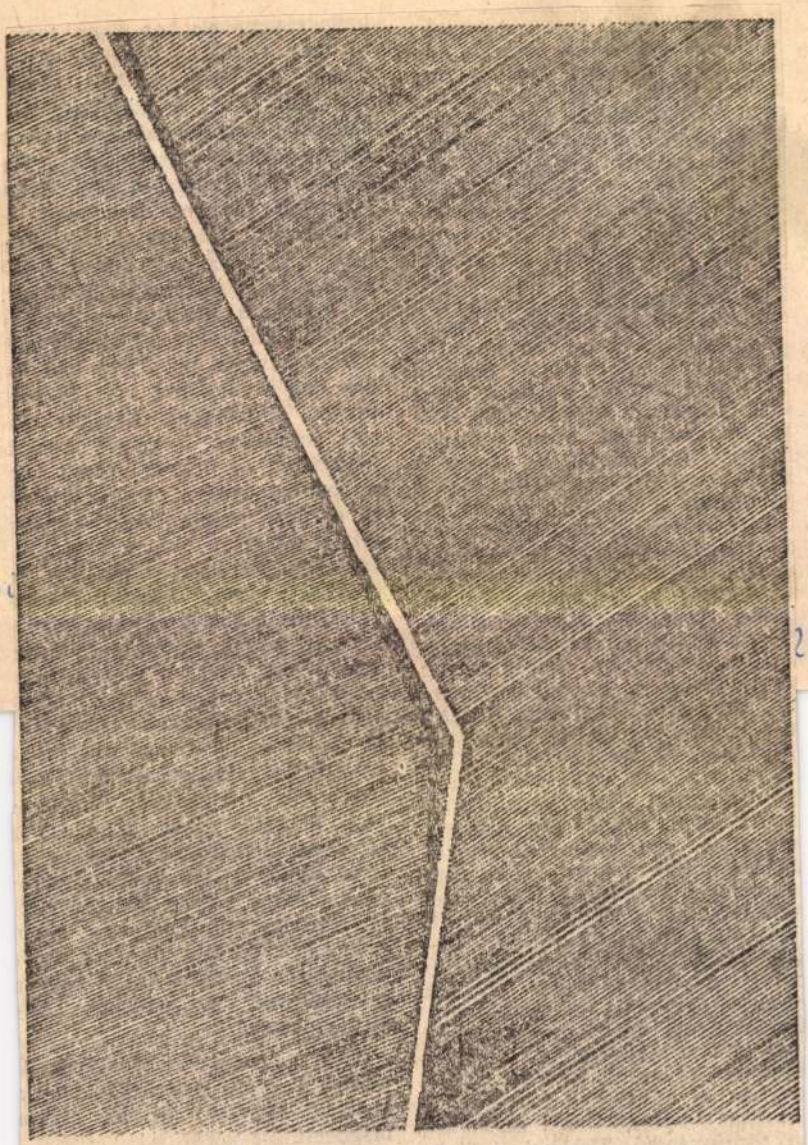

Fenyvesi Tóth Árpád: Tao te king

5.

Fényvesi

Élet

2. XXX/18

sot. Mondatfolyamokban bomlik
ki Markovits Rodion vádirata.
„Gyalázat, hogy hagyták éhen
veszni a költőt, rettenetes, hogy a
magyar nyelv tüneményes dalno-
kának nem akadt egy falatnyi
nyugalma, egy percnyi biztonsá-
ga, hol voltak a hivatalos és nem
hivatalos díjak, kinek lehet most
már odaadni a lángész járadékát,
ha Neki nem adták oda, aki leg-
szegényebb és legtehetségesebb
volt?" A vélt-valóságos közönyt
ostorozó temesvári író társadalom-
bírálatát fogalmazta meg a szabá-
lyos költőminősítéssel. Az osztály-
ellentétektől tagolt hatalmi rend-
szerben a nélkülözés természetes
ussa az igazi költőnek, pusztulá-
sa törvényszerű. Későbbi — fel-
szabadulás utáni — emlékcikké-
ben derűsebben közelíti meg té-

nyével gazdagította irodalmunkat
és fejlődése első szakaszában a
szegénység szépségeinek költője, a
szegények vágyainak kifejezője
volt. Második szakaszában ezt a
szegényembertudatot felemelte az
örök ember költői megfogalmazá-
sába. Ezek a versek mai történel-
mi fordulatunk közepette olyan
erővel hatnak, mint hatott a negy-
vennyolcas fordulón Petőfi vagy a
századfordító évtizedekben Ady
Endre versei."

Ezek a temesvári adalékok is
jelzik: a gyász összekötőkapocs a
kortársi figyelem és az utókor
megbecsülése között.

Kovács János

Fenyvesi Tóth Árpád, grafitenszüvéri
Szombathy Bálint: Képek és képregények. Óbudai Pincegaléria
1986 IX.7-27.

Fenyvesi Tóth Árpád: Képregény (részlet), 1987

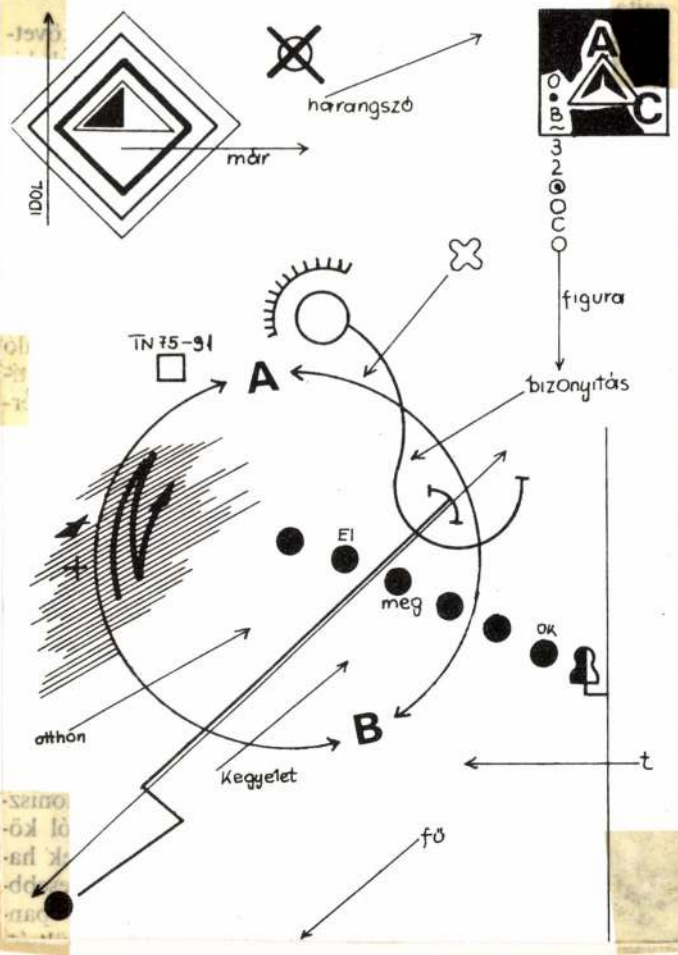

Művészet, 1988. Ápr., 5P – old.

Fenyvesi Tóth Árpád

Fenyvesi Tóth Árpád grafikáiból rendezett kiállítás tekinthető meg május 8-ig az érdi MSZMP-székházban.

Magyar Nemzet 1987. V. 1.

FENYVESI TÓTH Árpád

ÉS 1992. nov. 6.

Splendid isolation — Pompás elszigetelődés

Fenyves: TÓTH ÁRPÁD kiállítása a győri Art Galériában (Győr, PSVMK Ifjúsági Ház, Árpád u. 44.)

Szombathy Bálint: Splendid Isolation = Pompás elszigetelődés egyirányú kommunikációs forma. A kollázstechnikát alkalmazó művek az egyén heroikus küzdelmére reflektálnak, s az emberi bensőben tartalékolt humánus érzéseket a külső világ — a nagyvilág — gépesített, technologizált eldologiasodásával szembesítik. Az örökös kétkedés és elbizonytalanodás diagnosztikája fogalmazódik meg bennünk. Az egyén arra kényszerül, hogy tulajdon énjével vívja meg a harcot, önmagával szálljon vitába, és önmagával folytatva problémaoldó párbeszédben tisztázza dilemmáit. (...) *A kiállítás november hónapban, vasárnap kivételével, naponta 10—19 óráig látogatható.*

MDK

Fenyvessy Adolf

O. képzm. tár. ... Vas. Újs. 1874. 572. o.

MDK

Fenyvessy Adolf

1897-ben lett a m.iparmüv.társulat rendes tagja.

Cikk:Hiv.Tudósitások

Magy.Iparmüvészet,1897/98 416 l.

Ø Fenyvessy Béla

nobrazt

1929

Éminisk 1930. 83. 1.

Fenyvesi Béla
festőművész

M.D.K.

Fenyvesi Béla festőművész meghalt

Vapi Hortenzia, 4 l.
Magyar Nemzet, 1979. szept. 11.

Fénykövi Blahy József (1891. febr. 11. - ?): bányamérnök, vadászati író. * *Lh.*: 1962-: Spanyolo. * *Tag*: Spanyol Antropológiai és Őstörténeti Társaság, Londoni Királyi Földrajzi Társaság.

M: 1. *Angola en el visor del rifle y de la cámara.* Tan. (Madrid 1953; port. Lisboa, 1958). – 2. *Sendas incógnitas y grandes trofeos de caza en Angola.* Útikalandok. (Madrid, 1958).

I: Bölöny.

Fenyő D. Márió: történész, egyetemi tanár. * *Lh.*: Franciao., majd USA. * *Karr.*: Az Univ. of Portland tanára.

M: 1. *Hitler, Horthy and Hungary.* (New Haven-London, 1972). – 2. *Literature and Political Change: Budapest 1908-1918.* (Philadelphia, 1987).

Fenyő Miksa (Mélykút, Bács-Bodrog vm., 1877. dec. 8. - Bécs, 1972. ápr. 4.): politikai és közgazdasági író. * *Tan.*: PPT, jogi dr. * *Lh.*: 1948-: USA. * *Tag*: MISZK. * *Áln.*: Kúthy Mihály. * *Publ.*: Magyar Műhely, Új Európa, Új Látóhatár, Irodalmi Újság, The Hungarian Quarterly, Military Affairs.

M: 1. *Följegyzések a „Nyugat" folyóiratról és környékéről.* Eml. (Niagara Falls, 1960). – 2. *Ami kimaradt az Odysseiából.* Útiemlékek. (München, 1963). – 3. *Chorin Ferenc emlékezete 1879-1964.* (New York, 1964).

I: MIL. – MÉL. – Bölöny. – Mérő. – Nyugati. – ÚÍ 1963/6. (Illés E.). – ÉI 1964/39. (Gellért O.). – ItK 1972/3. (Szabolcsi M.). – IÚ 1972/5-6. (Ignotus P., Cs. Szabó L.). – It 1974/3. (Vezér E.). – ÉI 1977/29. (Fenyő M. D.). – Lite 1980/1. (Melczer T.).

Fenyő Pál: újságíró. * *Lh.*: Brazília. * *Karr.*: A Kultúra főmunkatársa.

Fenyvesi Károly (Debrecen, Csongrád vm., 1937. nov. 23. -): újságíró. * *Tan.*: Debrecen; Harvard Univ. * *Lh.*: 1956-: USA. * *Karr.*: A National Jewish Monthly szerk.-je, a The Washington Post, az U.S. News and World Report rovatvezetője, a The New Republic és a New York Times munkatársa.

M: 1. *Hungary 20 Years Later. A Veteran of the 1956 Uprising Finds the Dream of Freedom has Diedreplaced by Peace, Prosperity and a Bad Odor.* (New York, 1976). – 2. *Royalty in Exile.* (London, 1981).

I: CA 102.

Fenyvesi Márton: szerkesztő. * *Lh.*: Franciao. * *Karr.*: 1959-: a Lámpás (Strasbourg) kiadója és szerk.-je.

I: Mildschütz.

Fenyvessy Jeromos (Vámoscsalád, Vas vm., 1915. ápr. 19. - Köln, 1970. márc. 15.): kat. pap, művészettörténész. * *Tan.*: PPT, teológia; 1945: uo., filozófia dr.; Zürich; Köln; Rheinische Friedrich-Wilhelms Univ. Bonn, irodalom, szociológia, régészet, művészettörténet. * *Felsz.*: 1940. * *Lh.*: Németo. * *Karr.*: A német dominikánusok Studium Generalejának tanára, az Albertus Magnus Akadémia (Bonn) docense. A Pásztortűz és a Szétszórt Parazsak szerk.-je. Az Ungarisch-Deutscher Literarischer Dienst e.V. és az Amerikanisch-Ungarischer Buchdienst GmbH. alapítója. * *Áln.*: Csermely Károly; Hieronymus. * *Ford.*: P. Calderon. * *Publ.*: Új Hungária, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Új Élet, Délamerikai Magyar Hírlap, Kárpát, Ahogy Lehet, Magyarok, Amerikai Magyar Világ és Mindszenty Akadémia. Előadások. (Köln, 1952); A Délamerikai Magyar Hírlap évkönyve. (Sao Paulo, 1954); A lappok földjén. Ant. (Köln, 1968?); Ismertek minket? Ant. (London, 1971); Liebe, Reise und Friseur. Ant. (Bonn, ?).

M: 1. *Magyar karácsonyfa.* (Bonn, 1949). – 2. *Fra Angelico.* Tan. (uo. 1949; ang. New York, 1952). – 3. *Ungarn heute.* Propagandairat. (Bonn, 1950). – 4. *Tündöklő Róma.* Útirajz. (uo. 1950). – 5. *Svájci képeskönyv.* (uo. 1950, 1951). – 6. *A szépek szépe.* (Köln, 1950). – 7. *Neue Ausgrabungen in Ungarn.* (uo. 1951). – 8. *Die soziale Frage in der modernen Kunst.* (Bonn, 1951; ang.-fr. uo. 1953). – 9. *Aranyszív.* Vál. v. (New York-Köln-Sydney, 1951). – 10. *Naplójegyzetek. 1932-1952.* (Hamburg, 1952). – 11. *Szárnyas igék. Worte an die Zeit.* Előad. (Köln- Hamburg, 1952). – 12. *Die Masse.* Tan. (Köln, 1952). – 13. *Es singen die Dome!* V. (Bonn, 1952). – 14. *Sorsum corda! Emigrációs vademecum.* Szerk. (Köln-New York, 1952). – 15. *Christ und Staat.* Tan. (Köln, 1952, 1953; sp. uo. 1960). – 16. *Világirodalom zseblexikona.* (Köln, 1953). – 17. *Március idusán.* C. (Marl, 1954). – 18. *Szépségek kincsesháza.* Útijegyzetek. (München, 1955). – 19. *Az alvadt vér csodája.* R. (uo. 1955). – 20. *Óceánok partjain.* V. (Köln. 1956). – 21. *Éneák érthetetlen vétke.* Elbeszélések könyve. (München, 1957). – 22. *Mein Traum wurde Wirklichkeit.*

FENYVESSY Jeromos művészettörténész

MEIL I.Bp.,1990

Ø Fényvessy Manci

Képzőműv. Szabadiskola
(1916–18) növendéke
volt.

De Fer

Budát ábrázoló vedutáját, ill. helyszínrajzát említi

Molnár József: * A budai hajóhíd a XVI. és XVII. században. - Műemlékvéd elem, 1970. 1.sz. 39-43.l.
4o.l.

Le Fer

francia geografus

1696-ban kiadja geografiai
münveben Munkács vára képét.
1705. II-ik kiadás.
A Rossi = Theatro della guerre
contro il Turco c. münben neg-
erod
felent kép utan

Sas Andor dr =

Szabadalmas Munkács
város levéltára. 1376-
1850. Munkács, 1927
121, 122 l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
294 1931.
Érk.: 1931 év julius hó 17. n.

ott-
- -
7.
do-
,

A m.kir. vall.és közokt. m
alatt a keb. számv. VII. os
lata.

1931/32.évi kezelés. "Müvé
illeték: 0.5 % = 6 P.

Utaljon ki
iró részére /:Mezőkeresztes
tercita templom monografiá
P-t a 127690 sz.kiadási os
letéből: Dr. Tihamér Lajos

O Fer, Charles

párisi litografus

Szerelmey rajza után

a holnoki ütközetet

rajzolta köre.

ivod

Szentiványi Gula dr

Szerelmey Miklós-

Petrovics Elek emlékkönyv.

Bpest, 1934. 118. l.

T. 7100.

partjain látjuk a térrajzban feltün-
en lerombolt házak és mecset látha-
retben:

= csoportja

k. 21.5 : 26.2 cm.

Fer, de

magyar vadrejek

Janota I. 9. l

A képek ikonografiai értelmezé
vő "koimesis" kompozicióó nemcsal
motivumot pl.Szent István fehérvá
kalmazták. A kéttornyu templom és
bele a Mária halála szokásos ábrá
rendszerint szoba és tanui az apo
zül egynek sincs nimbusa, mint a
angyalainak, tehát nyilvánvalóan
nyugati fal halál és mennybevitel
jelentős tagjai.

Fer,Ch. M.D.K.

A szolnoki csata / rajza után Szerelmey litográfiája/

repr.

Keresztury Dezső:A magyar irodalom képeskönyve Bp. 1956.
211.1.

Charles de Fer

litográfiája Feodor August Dietz rajza nyomán: „Jelenet az 1849. III. 5-i szolnoki ütközetből". 594. sz. reprodukció.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolca kortársak szemével, Budapest 1973. 575l

MDK

Ferabosco olasz katonai mérnök

megfordult Győr várának épitésénél XVI.sz.

Jankó L: Könyvismertetés. MMÉKözl. 1935.II.19.
[illegible] 42 l.

Ferabosco
(Farabosco) Domenico

XVI. 4.

Gnör

l

Hadtört. Közl.

1933. 13. l.

Fegyver, ujabbkori VIII. 181.

MDV.

Pietro Ferabosco, mérnök

Győr várának építésében részt vett a XVI. sz-ban. Ő az első modern bástyaöv tervezője. 298.o.

Gazdag László: Győr város térképei. 295.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr

Ferabosco Pietro

1583-ban a trencséni vázat meg-
tekintette.

H. Takács Marianna: Magyarországi ud-
varházak és kastélyok, Budapest, 1970.

2451

Ferabosco Pietro

ismert olasz mérnök Magyarországon.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

891

Ferabosco Pietro

tervezte a kanizsai várat; a vár fából
készült mintáját 1577-ben Bécsbe küldte.

H. Takács Marianna: Magyarországi
udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

1528

Pietro Ferabosco

Egerben épített reneszánsvédművet.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,

Budapest, 1970. 551 + 971

110

Pietro Ferabosco

Tervezte Győr városát övező bástya-rendszert.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970. 152 l

191

FERABOSCO Péter /

olasz mester, a győri vár erődműveinek, egyik terverője a XVI. században

Czigány Jenő: A győri vár, a Vármuzeum és a Bástyamuzeum
Győ r, 1959.

/5

FERABOSCO, Pietro /

comoi származású, a győri vár erődítményeinek tervezője

Czigány Jenő: A győri vár és a Vármuzeum Bp., 1957 /1958/

/3

MDK

Pietro Ferabosco, mérnök

1539-ben felségfoljamod ványbon közöl-
te, hogy a győri várató terverte 300 old.

Gazdag László: Győr város térképei. 295.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

M.D.K.

Ferabosco, Pietro, királyi építész

1568-ban az egri vár megerősítési munkálatainak kapcsolatában tűnik fel, amikor általa 2000 ft.-t küldenek a prágai kamarának az egri vár építésére.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 329. old.

Pietro Ferabosco csárjári főépítész

tervei alapján épült a győri reneszánsz vár, s annak mungati bejárata, a Bécsi-kapu homlokzatát díszítő rusztikus, toszkán oszlopokon nyugvó címeres-feliratos főpárkány, ahogy azt a múlt század közepén még lerajzolták.

Koppány Tibor: Győr, Vaskakas taverna

Vendégváró régi házak, Műszaki kiadó Bp. 1979. 61. o.

FERABOSCO, épitész

Balogh Jolan a Bécsi kaput 1568-as évszammal feltételesen a nagy győri varépitő FERABOSCO nevéhez kapcsolja. Érdekes volna ismerni azt a két diszkaput, melyet ez a mester Pozsonyban allitott fel 1563-ban Miksa koronazasakor. Valószinü alkotasai közül az egyetlen ma is létező a bécsi Hofburg Schweizertorja /1552-53/. 23 9. 239.old. 212.jegy

ROTH MELINDA: A sarvari var épitéstörténete 19[illegible].old

SAVARIA, A Vas megyei Muzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

PIETRO FERABOSCO, épitész

Győrött,1559 tajan az ő munkaja nyoman elkészült elképzelések a fabastyás és földtöltéssel erősotett falrendszer olasz tipusu továbbfejlesztését,kő-és téglaeröditménnyé való átépitését tüzték ki célul. 205.old

GROSÉNYI LAJOS: Győr városa 1526 után 195.old

ARRABONA, A Győri Kantus János Máz.Évkönyve, 18. Győr, 1978

Ferrabosco Márton

Ø

Kőmíves

1567-ben a vár építésén dolgozott.

Bedy Vince: Adalékok a győri ipar történetéhez. Győri Szemle

1941. 184 l.

Feraborco

(Farabasco) Martin

építőmester

XVI. sz.

l.

Hadtört. Közl.

1933. 13. l.

Felkai Tátra - Múzeumegylet múzeumá-
nak megalakítása 1913-ban VIII. 130.

Ferabosco, Petrus , épitész MDK.

1561 . márc 29. a pozsonyi várban végzendő épitkezésekre kap megbizást.

Kapossy János, Müvészettörténeti regeszták a királyi rendeletekből és határozatokból. I. XVI.sz. (Közzéteszi Bánrévi György)
Müv. Ért. 1956. V.évf. 1. sz. 47-53.
51. o. 89. 95. 98. adat.
52. o. 105. adat. 109.110.113.114.adat.

1566.Máj.10. a "superintendens aedificiorum Jauriensium et Comaromiensium"-nak szóló rendelet.
U.o. 53.o. 148.adat.

1566. jun 26. A pozsonyi várban levő kut rendbehozatalának adatait 300 frtra becsüli.
U.o. 150. adat.

Ferrabosco, Petrus, épitész MDK

1575. márc. 9. A pozsonyi vár megerősitéséről.
319.o. 354.adat.
v.ö.324.o. 488.499.501. adat.

1580. szept. 11. Szentgyörgy és Bazin várának felülvizsgálatára "Suae Maiestatis architectum" ~~P~~ küldik.
323.o. 476. adat.
V.ö. 324.o. 488. adat.

1583. ápr. 23. A trencséni vár felülvizsgálatára küldik ácsmesterekkel és egyéb szakértőkkel.
324./ØØØ/ o. 505. adat.
(V.ö. 506. adat.)

Kapossy János: Müvészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. III.
(Közzéteszi Bánrévi György.)
Müv. Ért. 1956. V. évf. 4. sz. 318-330.o.

Ferabosco Petrus, épitész.

1568. jan.31. Az egri vár épitkezéseire pénzt kap.
191.o. 168.adat.

1568. jun 21. A kanizsai mocsarak lecsapolására 500 frtot kap.
191. o. 182.adat.187. adat.

1569. okt.11. a kamara pozsonyi palotájában Karlingh báró tanácsos lakosztályának ~~hely~~-helyreállitási munkáit vizsgálja felül.
193.~~221~~ o. 221. adat.

1571 febr.2. jelentést kérnek az utiköltségként kért 140 frtról.
194.o. 253. adat.

1569.okt.25. Elszámolást kérnek. 193.o.222.ada

Kapossy János: Művészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. II. XVI.sz. (Közzétesszi Bánrévi György)
Műv. Ért. 1956. V. évf. 2-3.sz. 190-197.

MOL

Ferabosco, Pietro olasz hadmérnök

(Ferrabosco g.)

elkészítette az egész várost (Győrt) magába foglaló új erőd tervét 1546 és 1551 között. A Király elé terjeszti hat bástyát magábanfoglaló erődítési tervét 1559-ben. (A terv alapján kivitelezett megoldás alaprajza 1564-ből repr.)

Borbíró-Valló: Győr, Bp. 1956. 53., 66., 95., 97. l. 303. l.

MOK

Fevabosco Péter olasz városépítő

tizennégy évig építette a györi vár falait; 1575-ben fejezte be az építkezést. (más adat nincs.)

1. A györi vár alatt.

ság. Bp. 1957. június 22. 16. l.

megírva

Ferabosco, Pietro
várépítő

íród

Maggiorotti, Leone Andrea

— Banfi, Florio: La fortezza di Giavarino in Ungheria ed i suoi architetti militari italiani spezialmente Pietro Ferabosco. Roma, 1932. 8-r 110 l, 21 ábra.

Ez a mű Győr várának a XVI. században való építéséről és az azt végrehajtó fenti építészről szól. Cikkem megírásánál olvlásd e mű ismertetését:

Gyalókay Jenő: Századok 1933. 79—81. l.

Ugancz Banfi-nál

36.685. — K. M. E. Ny.

Il Preside della Facoltà di Filosofia
della
R. UNIVERSITÀ PIETRO PÁZMÁNY
DI BUDAPEST
ha l'onore di invitarVi alla prolusione che il

PROF. PAOLINO MINGAZZINI

professore ospite della Facoltà,

inaugurando il corso di Archeologia romana,
terrà sul tema

I PIÙ RECENTI SCAVI NELL' URBE

(con proiezioni)

mercoledì, 26 corrente alle ore 11
nella grande aula della Facoltà (Aula VIII.)
(Múzeum-körút 6—8.)

IL PRESIDE DELLA FACOLTÀ:
TIBERIO GEREVICH

(Ferrabosco)

Ferabosco, Pietro, olasz épitész és festő ; sz. 1512 körül Laino községben /Itália, Como tartomány/. Apja: F.Márton, kőmüves volt, aki az akkor ~~osztrák megszállás alatt levő~~ Ausztriához tartozó szülővárosából, családjával együtt Bécsbe költözött és ott müködött. Pietro festőnek indult és a törökök elleni háboruban mint tábori festő dolgozott Salm Miklós gr. szolgálatában. ~~Ezidőben készült müveiből semmi sem maradt fenn.~~ 1545 körül I.Ferdinánd császár kegyeibe férkőzött és Bécsbe hivták az udvarhoz, ahol mint festő müködött. ~~1548 februártól~~

arany
havi 10 frt-ot kapott munkájáért a császártól. 1550. a bécsi Ágostonrendiek kolostorának folyosófalait festette és a Hofburgban is készitett dekorációs festéseket. Utóbbi munkájáért külön havi 5 aranyforintot kapott. Ezidőben a mintázással is kisérletezett és ekkor készült szobrászati munkái a pozsonyi királyi várba kerültek. De főként mint polgári és katonai épitész szerzett magának hirnevet. Eleinte bécsi, pozsonyi és prágai udvari épitkezéseket végzett, majd a gyakori török támadások miatt sürgőssé vált katonai építke-

zéseknél kapott megbizásokat. Első erődités-tervei Horvátország, Dalmácia és Alsóausztria területének váraihoz készültek, majd a pozsonyi erődítéseknél dolgozott, ahol javitotta, korszerüsitette a várfalakat. Ilyen javitómunkálatokat Bécs falain is végzett. 1552. a bécsi Hofburg "Svájci kapu"-ját és a linzi Landhaus kapuzatát épitette. 1544. készitette Komárom erődítésének tervét, amelyet Giovanni Maria da Speziecasa velencei mérnök kivitelezett, az ő felügyelete alatt. 1547. Francesco de Spazio felülvizsgálta és "modern, erős

vár"-nak minősitette Komáromot. /A várépitést 1572 után Urbano Suess és a milanói Bernardo de Magno, majd a következő évtizedben Francesco Capra fejezte be./ - 1556 februárjában Ferabosco havi javadalmazását 24 aranyforintra emelte fel a császár és megelégedése jeléül a császári lovagok rendjébe vette fel, sőt, nemesi címert is adományozott neki. Ugyanez év juliusában megbizta a nagyszombati erődítések munkájának felülvizsgálatával. 1558. a cseh király számára is dolgozott, de egyidejüleg foglalkozott már Győr erődítésének tervével is.

1559. ujabb fizetésemelést kért és a császár 16 aranyforinttal szaporitotta havi jövedelmét, ugyhogy most már 40 aranyforintot kapott havonta az udvartól. Ebben az 1559 körül időben Pozsonyban polgári épitkezéseket hajtott végre: a királyi várkastély Nagytermét és bronz fedőszerkezetét, valamint földalatti vizvezetékét készitette. Utóbbi munka bizonyitja, hogy hidraulikus munkákhoz is értett. Egy hidat is épitett a Dunára, Pozsony számára. 1561. és 1562. felváltva dolgozott Győrben és az ausztriai Heimburgban, majd a bécsi erditéseken, a Rothen

Thurm körül. 1564. épitészeti főfelügyelővé nevezték ki a császár. Ugynebben és a következő évben majdnem állandóan Győrben dolgozott, ahol sok nehézség merült fel az erődépitésnél: pénz- és anyag-hiány miatt. Közben Korómai katolikus lakosság számára kis fatemplomot épit. 1564. nagy pártfogója: Ferdinánd császár meghalt és utóda Miksa lett, aki még cseh király korából ismerte, F.-t. 1565. Károly főherceg megbizásából a görzi erődítményeket vizsgálja felül, amiért 100 aranyforintot kap. Ezután Miksa császár meg-

1566. dunai és drávai hidak terveiért 2000 tallér jutalmat kapott. 1568. az egri és kanizsai erődítményeken dolgozik. Egri munkájáért /kazamáták, vizvezeték/ 7000 ar.frt.fizetett neki a város. 1568-77-ig dolgozott a kanizsai erődítésen.

Miközben

bizásából a nagykanizsai erődi-
-ahol mocsarakat kellett lecsapolni-
téseken dolgozott, ~~de közben~~ ál-
landóan akadt valami megbizása
Egerben, Pozsonyban és Prágában
is. ~~Exkxx~~ Éveken át felváltva
müködött ezekben a városokban.
1572. azt kérte a comói kormány-
zattól, hogy iktassa őt - érde-
mei elismeréséül - ~~x~~ szülő városának
patriciusai közé. Ugyanekkor
Mattheo nevü fiát a bolognai
egyetemre küldte és évi 100
aranyforint ösztöndijat szerzett
számára a császártól. Ezt a ke-
gyet nyilván az 1572. évi koro-
názásra készült átalakitó mun-
kálataiért és a bécsi Mölker-

Bastei építéséért kapta. 1578.meghalt Miksa császár és ezzel F.karrierje lejtőre jutott. Az uj uralkodó: II.Rudolf eleinte ugyan kegyesnek mutatkozott vele, mert 2000 tallérral ajándékozta meg, de helytartója: Ernő főherceg, aki ismeretlen okokból gyülölte F.-t, hamarosan kiturta őt a császár kegyeiből. 1579. Prágába hivták, de nyomban szabadságolták. 1580. visszaküldték Kanizsára, az ottani munkát folytatni. 1580-82. a pozsonyi Magyar Kamara felülvizsgálta a szentgyörgyi, bazini és trencséni erődítéseket, amelyeken F. dolgozott és

vége az ő kéziratomban.

Feraboscо Péter (Pietro)

Balogh J.:
A renaissance építészet kezdete

MAGYAR MŰVÉSZET

~~1927. 273-4 lapok~~

1933. 332, 339

jon ebből a nagy munkából.
n ez fokozottan nagy feladatokat ró reánk.
ágod-
hoz, hogy ha csak egy pengővel is, jut-
méltóztassék eldobni az ide mellékelt csekk-
szívesen áldoz a csapat szegény cserkészeinek
csekk-lap felhasználásával hozzánk juttatni.
ok cserkészfiunk áldó hálája fogja kisérni.

Hazafias üdvözlettel:

a 197. sz. Baross cserkész csapat

szervező bizottsága.

Terabosco Pietro

vrd
=

Balogh Jolán: A késő-
renaissance és a kora-
barokk művészet.
Magyar Művelődéstört
III. k. 519, 520, 521. l.
524. l.
538

2018.

Ferrabosco de Laymo,

Pietro

Peter Farabeszco

Fero Buschko Petter

épitész és festő

1552 – 1568 – ?

1. Hoffmann Pozsony 40. l.

a Kőfér Korban 1938

Hoffmann Südost

Pressburg im Mittelalter

Südostdeutsche Forschungen

1938. III. Jhgang Heft 2

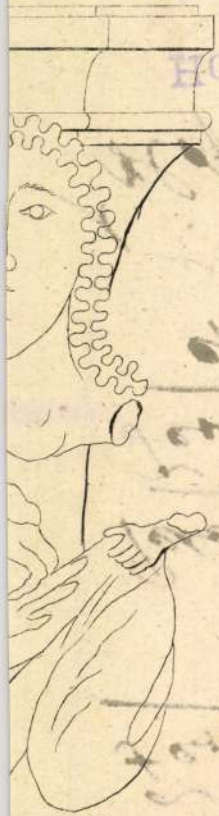

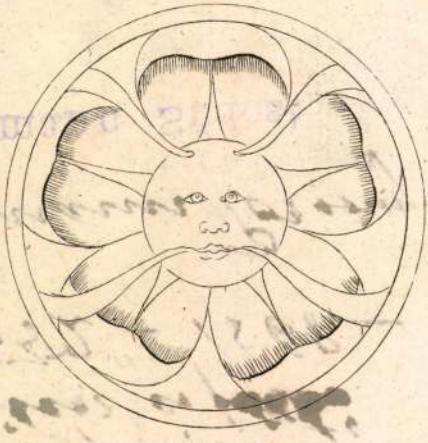

9.

5.

Ferabosco Pietro

a pozsonyi kir. vár
egyik épitésze

wód
z

Balogh művel

538. l.

F: A késő renaiss
és a kora barok
műv.
M. műv
Tört.
III. K.
C. u.

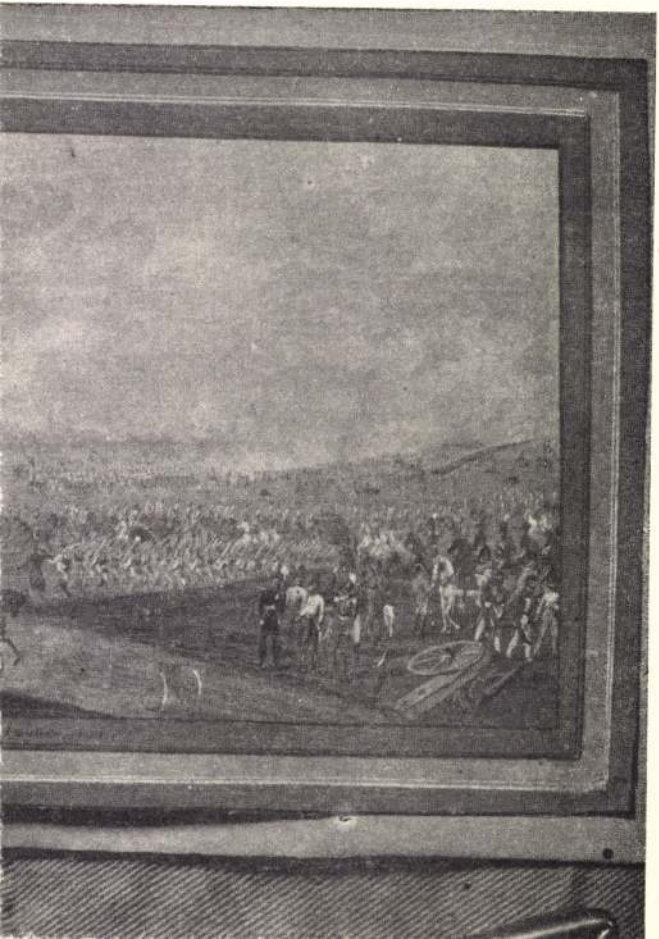

Ferrabosco, Pietro

Ötszögletes terv készül 1577-78. táján Kanizsa Zámára, melyet Maggiorotti fentinek tulajdonit

Maggiorotti 237. l.
88. tabla

J.
Balogh Végh-Várad
G. l. - vára
Kvár
1947

Budapest székesfőváros IV.

1228. szám
192 8

Válasz esetén legyen szíves erre a számra hivatkozni.

Tekintetes

Müemlékek Országo

Hivatkozással a 9
13691/927-IV.sz. a IV. ker. V
tási engedélyére, értesitjük
hogy az épület bontását 1928.
Amennyiben a tek
kapcsolatban még esetleg hivá

Banfi, Florio — Magiorotti, L. A.: Fortezza di Giavarino in Ungheria ed i suoi architetti militari italiani, specialmente Pietro Ferabosco. Roma, 1932. 4-r, 21 kép, 110 l

ism. Jankó L.

MMÉE hoïl

1933 febr 19. 41-42. l

Ferabosco, Pietro

Ferabosco Pietro

a győri vár tervezője

irat

F. Banfi – L. A. Maggiorotti: La fortezza di Gavarino. ~~[illegible]~~ Atti dello Istituto di Architettura Militare. Roma, 1932. II. k.

Ism. Lovas Elemér: Pannonhalmi Szemle 1933. 65. l.

ÁLDOZATI KENYÉRTÁLKA,
középen Krisztus, körül 12 apostol vésett képével.
Velencei munka, XVIII. század.
Ezüst, átm. 14 cm.

KERESZT,
XVIII. század.
Gyöngyház, ezüst foglalatban, mag. 14 cm.

KERESZT,
közepén niellóban angyal, hasított szárain domború félalakok.
Az angyal XV. századi, a kereszt balkáni munka,
XVIII. század.
Mag. 9·5 cm.

KÖNYVFEDÉL,
előlap Kálvária, hátlap Feltámadás.
Balkán, XVIII. század.
Aranyozott ezüst, 11·5×19 cm.
A San Marco-gyűjteményből.

KRISZTUS FÉLALAKJA,
öntött és vésett oromzattal.
Balkáni munka, XVIII. század.
Réz, mag. 13 cm.

MELLKERESZT,
kettős, áttört dísszel
XVIII. század.
Ezüst, mag. 8 cm.

FEDELES KANNA

Ferabosco Pietro

épitest

Budinis C

87-89, 155 l.

Gli artisti italiani in Ungheria

Roma, 1936

Kilenervenkilen rosv
én alulirott fenti
pósta hefiretési lap
Kelt Dásztán 19

Ferabosco, Pietro

l.

För. Kompt. Erk.

II. 164. l.

1002. Vajda Zsigmond,
Sz. Bucarestben 1859 már
Önarczkép.

Mellig és kissé jobbr
zében papirost tart, a mely
bajusza és barkója szőke, á
léru ing, csokorra kötött n
tő kabát. Jelzése fölül job
mond. É.

Lemezpapir, mér. 63.0
Vétetett az 1906: II.
6-iki 18218 sz. leirat alap

Ferabosco, Pietro

Kanizsa várát
terverte.

vód
Gyal Maggiorotti

okay J. L.A.

Architetti e
architetture
militari. II. k.
Rome 1936

320. l.
321

Hadtört köl

1936, ~~317-23~~

Ferrabosco Pietro

rod

2

Győr s. kir. város kiáll. 1943 tört. emlékei

11. l.

Győr város
szabad és királyi
rangre emelésének
200. évf. alk. rend.
kiáll. katal.
Győr 1943

Gy.

Európa

könyv- és lapterjesztő r. t.

Budapest I

Rothermere-utca 12.

Ferabosco, Pietro

Madimérnök

Lásd

Hadtört. Közl

1933. 8. l.
9. l.
10. l.
12. l. 13. l. 15. l.
16. l.

~~Földtani Társulat VIII. 121.~~

Ferabosco Pietro

l.

Hadsört. Közl

1934. 309. l.

30 ÉV

AZ UJSÁGIRÓ-PÁLYÁN

EZ A KONYV
1930. ESZTENDŐ MÁJUSÁBAN
A HUNGÁRIA HIRLAPNYOMDA R.-T.
NYOMDÁJÁBAN
FAMENTES NYOMÓPAPIROSON
KÉSZULT

Ferabosco, Pietro

l.

Hadtört. Közl

1940. 147. l.

148. l.

149. l.

és 1. melléklet

730

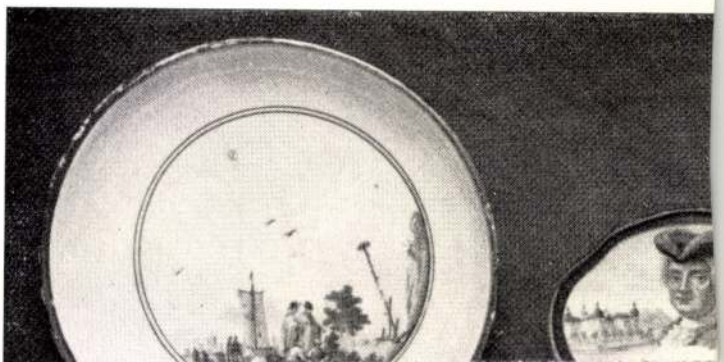

8

Ferabosco, Pietro

wód
z

A

Hekler Ung. Münst

geschichte. 91 l.
Berlin
1937

83955 1907 AUG. 9.

A tekintetes budapesti kir. kereskedelmi és Váltótörvényszék mint Váltóbirósághoz.

Sommás váltó keresete

III ik kerületi Bank mint szövetkezet budapesti bej: czég /: III. Zsigmond u. 68 :/

felperes — *nek*

képv.: Dr. Botzenhardt János

preziose, ed alla principessa vesti all'ungherese e preziosi gioielli. Lodovico il Moro dona ai signori ungheresi oggetti d'oro e d'argento.

Morto Mattia, Lodovico il Moro offre la mano di sua figlia a Vladislao II; gli manda il ritratto della principessa e chiede in cambio quello del re. Il ritratto di Bianca Maria era stato attribuito già a Leonardo; oggi lo si attribuisce ad Ambrogio di Predi. L'arcivescovo Tommaso Bakócz, che dirigeva i negoziati, ha in regalo dal Moro preziosi vasi d'argento. La catastrofe di Mohács (1526) e la caduta della capitale Buda (1541), troncano questi rapporti. Gli artisti milanesi evitano Buda, e vanno a lavorare in altre città. Così Ferrabosco a Pozsony, Alessandro Vedani a Sárospatak, ed altri altrove. Ma i tempi sono cambiati ed essi danno la loro opera nei lavori di fortificazioni.

Horváth, Enrico:
Budapest e Milano.
(Bpest, 1940.) 17. l.

Nei centocinquant'anni di dominazione turca, cessano quasi completamente gli scambi e le relazioni spirituali di Buda e delle regioni ungheresi occupate dalla Mezzaluna con l'Occidente in genere, e con l'Italia in specie. Il distacco non è però assoluto, la chiusura non è ermetica: prova ne è che l'architettura rinascimentale turca, la quale si afferma specialmente nella costruzione di moschee e di bagni e di cui l'esponente più famoso è l'architetto Sinan che lavorò anche in Ungheria, — presenta evidenti elementi palladiani e lombardi, addirittura sostanziali.

Liberata Buda nel 1686 dalle armi cristiane dopo lunghe e faticose campagne nelle quali si distinguono comandanti e tecnici italiani, si impone subito l'arduo problema della ricostruzione e riorganizzazione del paese devastato e spogliato. Riprende immediatamente e fattivamente l'architettura, tanto negletta durante la dominazione turca, e le nuove città si rivestono di forme barocche, nella loro prima interpretazione italiana. Ritroviamo così nuovamente a Buda ed a Pest numerosi artisti italiani e lombardi: architetti, scultori, marmorai, stuccatori, ecc. Tra i monumenti di quell'epoca ricorderemo qui il monumento alla SS. Trinità collocato ora nella Piazza Sigismondo a Buda Vecchia, e nel frattempo radicalmente trasformato, le cui statue rimaste intatte sono del lombardo Bernardo Ferretti.

Ferabosco Péter.

kir. épitész
XVI. sz

l. (: a)

Kem Pozsoji vár és
váralja
u. a. 1933

12, 13, (többszor,
ugyanitt rövid életrajz)

44. l.

Ferabosco Piétro

főforrássa, Orv. lásd

ezen az alapon kell megírni:

Magiorotti, L. H és Banfi F. Piétro Ferabosco. Hadtört-Közl. 1933. 156 — 173. l.

(Ferabosco, Pietro)

Maggiorotti – Banfi:

L) Kny. Hadtört.
Közl. 8-r. 20 l.
Bp. 1933

Gent (1463)

A pécsi püspök urnak, Pécsett, 1917. máj
kelt és a vallás-és közokt.m.
iratának másolata:

Nagyméltóságu Mini
kir. katonai parancsnokság ép
lent püspöki irodámban Vajda
hogy a legutóbb elrendelt réz
előzetes megbeszélést folytas
réztetőzetének felvétele s e

Tekintettel azonba
országos müemlék, s mint ilyen
gának ellenőrzése alatt is á
hogy minden valamirevaló müe

Ferabosco, Pietro

ined
2
Magg. 26. l

Izrotti, L. A

a hadiépítészet
Mors, tört-ben
Hadtört köil

1935
26, 34, 36, 37, l

Ifj. BAUER ADAMNÉ
dohánytőzsde
TOLNA.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ferrabosco Peter

A XVI. században I. Ferdinánd megbízásából terverte és építette a pozsonyi várat „Inisgadó Bertalan építőmester közreműködésével –

Menclová, Dobroslava

Hrad Bratislava.
Bratislava, 1936.
32. l.
33 l.

Farabasco Péter

---

csánzári épitomester

irod

Mohl Antal dr:

Győr eleste és vissza-
vétele 1594 - 1598.

Győr 1913. 13. l.

Rendszeres állami alkalmazottak segélyezése.
Csekkszám: 114.000
:7. Központi Illetményhivatal

I T O KIMUTATÁS

Az azonos fizetési oszt.-ban lévő egyének száma	Az azonos fizetési osztályban lévő személyek után járó egy heti illetmény együttes összege
1	180.
2	217.50
2	180
2	150
2	129
1	90.25
Összesen	906.75 frt
	31.50 "
Végösszeg:	938.25 frt

.50

forint 25 fillér

7123

Ferabasco, Pietro

emlékerme Abon-
diotól.

lásd
z
Numizm. Közl.
1929-30. 69. l.

Ferabosco Péter

XVI

l

V: a XVI. sz-i

Patakivárépítés

108. mos-on

a Bécsi M. Tört Szt-ben

I. Bp 1931

108, 109, 113, 114, 117,

122, 125, l

Ferabosco, Pietro

A bécsi Kaditanács megbízásából 1568 febr. 26-án jött Egerbe, felvette a vár alaprajzát s javaslataival felküldte Bécsbe.

Pataki Vidor dr. Az egri vár élete. Eger, 1934. 26. l. (22)

Az egri vár reánk maradt hivatalos alaprajzai közül leghasználhatóbb az 1568-as Ferabosco-féle.

u. o. 29. l.

[illegible]

Ferabosco

iród
v

Pfannl Jenő:
Újabban talált képek
Győr várából
Győri Szemle
1936. 52. l. – 55. l.

– ILLUSTRATIONEN

48

Ferabosco, Pietro

— ATHENAEUM

irod

Pigler Andor: Kemény Lajos: A pozsonyi vár és a váralja. (Pozsony 1933.) Magyar Művészet 1934. 96. l.

Kunstliteratur 90

ILLUSTRATIONEN :

Brüsseler Wandteppich vom Beginn des XVI. Jahrhunderts. Kunstgewerbemuseum in Budapest. Leihgabe des Vereins der Museumsfreunde 66
Giorgio de Chirico : Selbstbildnis..... 68
Giorgio de Chirico : Sich bäumende Pferde 69
Giorgio de Chirico : Pferde 69
Giorgio de Chirico : Stilleben 71
Giorgio de Chirico : Stilleben 73
Giorgio de Chirico : Nach dem Bade 73
Giorgio de Chirico : Erinnerung an Italien. 1914 74
Chorgestühl aus Bártfa. 1483. Nationalmuseum in Budapest 76
Die Wappen des Königs Matthias und der Königin Beatrix am obigen Chorgestühl 77
Abteilungen aus dem Chorgestühl der Jakobskirche in Lőcse. Ende d. XV. Jahrh. 79
Chorgestühl aus der Jakobskirche in Lőcse. 1494. 80
Chorgestühl aus Szepesdarócz. Ende d. XV. Jahrh. 81
Abteilungen aus dem Eckchorgestühl in Bártfa. Aegidiuskirche. 1492 81
Detailaufnahme vom Chorgestühl aus der Kirche in Gölniczbánya. Anfang des XV. Jahrh. Ungarisches Nationalmuseum .. 82
Geschnitzte Details vom Chorgestühl in Leibitz 1511..... 84
Chorgestühl in Késmárk. 1518 85
Chorgestühl in Eperjes. St. Nikolauskirche. Ende des XVIII. Jahrhunderts 88
Chorgestühl Meister Simons. 1468. Késmárk 87
Chorgestühl aus Maldur. Um 1500. Museum in Kassa 87

Ferabosco, Pietro

Pigler A: Kemény L: A pozsonyi vár és Váralje c. kozo ism

Magyar Művészet

1934. 96-l.

Ferabosco Pietro

épitéz

érme Antonio Abondio-
tól

Rassay M. F. l.

M. vonath. olasz
emlékérmek
Bp 1946
(dr értek. kérint)

Feraboso Péter

Epiteos

1512 – 1588.

Schlissy L.: Szemerédben morsz- i mivészek

A. Mübarat

1923. 17 l

nálam mit

Farabaso Péter van meg.

l. Dr.

Poprádi múzeum fejlődése 1910-ben

V. 183.

Ferrabosco Péter

1561-ben Kölbel Benedek királyi épitészszel kiküldik a győri várépitherések felülvizsgálására. F. (1512–1588) épitette a pozsonyi, a horvát és a prágai várakat. (Thieme-Becker, Künstlerlexikon XI. 394.) A Como-tó vidékéről származó Ferrabosco Péter és társai a várat csak olasz renaissance-stílusban épithették újjá. Sajnos, a falakból csak néhány kazamáta falrészlete maradt ránk, ezekből a vár 16. századi képét nem rekonstruálhatjuk. A török kiüzését ábrázoló képeken szabályos, egyenes falakat látunk, a püspökvárnál nagy öregtorony, hatszögü tetején félgömbalakú sisakkal.

gl. M.

Stengyőr G. l.

Leisd Farabosco alatt is

Műemlékei. 4.0.1931.

BUDAPEST
93 SEP. 28. 24
A 72 A

HALLÓ ÚTI RADIÓ
NAPI ✕ FILLÉRÉRT
KELLEMESEN
SZORAKOZHATIK

BUDAPEST
93 SEP. 23. 24
A 72 A

ARADJ
KÉTFILLÉR
OKTAT
SZORAKOZ
2 MAGYARORSZÁG

Dr. Szentiványi Gyula ú.

BUDAPEST.

I Horthy Ch. út 104

Farabosco Péter

Vele azonos az alabbi forrásban említett Majlandi Péter olasz vaszegítő"??

Hendrei: Hadtört emlékek. Bp. 1896.

914. l.

szonöt /:25:/ koronat bélyegelt

másod elnöke által láttamozott

./. alatt méllékelt utiszámla c

zoktatásugyi miniszteri tárcza

A hivatalos másc

igazg

Farabaso Péter, kir. építőmester. A XVI. században élt s I. Ferdinánd király szolgálatában állott. 1561-ben Salm Egon gróf győri főkapitány és Thanhauser György haditanácsossal együtt őt küldte ki a király Győr új erődítésének felülvizsgálatára s ez a bizottság 1561 ápr. 17-én kelt jelentésében megelégedését fejezte ki a munkálatok felett.

Villányi Szaniszló: Győr vár és város helyrajza, erődítése, háztelek és lakossági viszonyai a XVI. és XVII. században. Győr, 1882. 43. l.

Thieme - Becker

XI. K.

394-95.

Ferrabosco di Lagno,

Pietro

épiteur és festő

XVI. sz. (1512–1588)

pozsonyi nerepléséről

Toman P) 129. l.

Nový slovník česko-slovenských výtvarných umělců.

Praha 1936

Ferrabosco, Pietro

a győri vár építője

cród

Valló István: A

győri vármuzeum terve.

Győri Szemle. 1935. 77. l.

Farabasco Péter

kir. építőmester

Győr 1561

l. ányi Sz.

Villfrör vár és

város helyrajza, 43. l 45. l.
erődítése, hártelek-
és lakosság- MOB Kat. 3166.
viszonyai
a XVI és XVII. sz-ban
u.o. 1882.

KM Minister Úr!

Van szerencsém a magyarorsz. műcsel. idegy bizottságának 1874 dik évi működéséről szóló évi jelentésemet tisztelet teljesen beküldni

Buda Pest 1875 dik jan 1 jén

Excellenciádnak

legalázatosabb szolgája

Ferabosco Pietro

l.

Vladtöst. Közl

1933. 16,

dupl

Ferabosco, Pietro

1512 - 1599.

architetto, scultore, pittore lombardo

ciod

87-89 l.

Budinis 155 l.

à Tirve

281

Ferabosco Pietro

1572 — 1599.

épitész, szobrász, festő

hadi mérnök

Lombardiai-

irod

Budinis

155 l.

átírva

Méltoságos

1 KORONA

Forster

Országos Műemléki

Alulirott ezzel
járulok a Mélto
sagi Elnök
irott folyton
következő templ
mind köfarago
és magamviselete
mutadom b

Ferabosco, Pietro

1566 és 1572 között
kis hatalmas bástyál,
a tervezett ötszögű új
védőöv alkotórészeként
Kanizsán. Az ötszögű
védőöv-ből négül is
négyszögű lett.

Irod

Magg. 34. l.

átírva

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ferabosco, Piétro

Komárom elsö erödítési
fervcit a XVI. században
fenti készitette. A
kapu most is úgy ál, aholy
fenti épitette.

irod

Magg.

dupl

Dunaszerdahely

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ferabosco, Pietro

a győri vár uj
vidőövés tervezte
a XVI. század
közepén

irod.

Magg. 34, 36. l.

átvive

Jóss Alsóventgjörgy

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ferabosco, Pietro

a XVI. század má-
rodik felében vezet
vett Pozsony erő-
ditési munkálatáiban.

irod
z
Magy 37. l

átiroc

Lajosmizse
Postató utcza.

LAJOSMIZSE
9 APR 23 - 9
D

Ferabosco (*) Péter.

XVI.

l

Patakivárep

átvive

109. l.

113. l.

114. l.

(Feraboschko, Veraboco, Verabitscha, Verabucha)

Ferabosco

l.

Patakivárép

117-l.

átivoc

Farabosco

l.

Patakivárép

122 l

átívva

Ferabosco Péter

l.

Patakivárép.

125, l.

ářivec

Ferabosco Pietro

l.

Hadtört. Közl

1933

dupl

Feraboscо Pietro

Banfi Florio - Magiorotti, L. A.: Forteżza di Giavarino in Ungheria ed i suoi architetti militari italiani specialmente Pietro Feraboscо. Roma 1932. Képekkel.

Gent (148)

dupl

Feraboscо Péter

Magyar Művészet
1927 113-4

dupl

Perugia San Francesco - templom

II. 26

Érkezett 1904 február 12.

106/904. (Szeged 1904 február 8. 45 sz. a.)

A szegedi Somogyi könyvtár és városi muzeum igazgatósága jelentést tesz Szász Gyulának a könyvtárnál szakdíjnoki minőségben történt alkalmaztatásáról (Levelet az igazgatósághoz 1904 február 22.)

Ferabosco, Pietro

Maggiorotti – Banfi:

Pietro Ferabosco.

Kny. Hadtört. Kötl.

Bpest, 1933 8r. 20 l.

dupl

; de Marie-Therese a Pozsony. 4 o, 3 K
est, 1921.
sal: Adatok az esztergomi főszékesegyhá-
történetéhez. /Kny. Esztergom,/ 8 o,
Esztergom, 1929,
d'art de la Hongrie. /Név nélkül, ir-
István./ Kis 8 o, 10 K, 12 L, Budapest
/1934./
sef: Ciceronul catedralei catolice din
....Rövid utmutató a gyulafehérvári
z megtekintésére. 8 o, 0 K, 28 L,
vár, év nélkül.
ső: Az Árpádkor Krisztus-képe. /Kny.
i Szemle. / 8 o, 0 K, 20 L, Pannonhal-

: Középitkezések Budapesten 1920-1930.
94 L, Budapest, 1930.
: Budapest szobrai és emléktáblái. 8 o,
, Budapest, 1934.

Ferabaschko

d. Ferabosco

Ferabosco, Pietro

laid

Holik-Barabás L. –

Maggiorotti L. A

La fortezza di Giavarino in Ungheria ed i suoi architetti militari italiani, specialmente Pietro Ferabosco. Attività dell'Istituto di Architettura Militare e del Museo del Genio. Roma, 1932.

dupl

Kőnyi Károlyné

FERABOSCO vagy FARABOSCO, Pietro /1512-1599./, a comói Lajno-ból. Több, mint negyven évig dolgozott a magyarországi, ausztriai és csehországi várakon. Már atyja is dolgozott Ausztriában. Fiatal korában tábori festő volt a magyarországi háborukban, majd udvari festő és szobrász lett, s mint ilyen diszitette a pozsonyi királyi várat. Ezután a polgári és hadi épitészetre adta magát, Alsó-Ausztriában készitett vár-terveket és dolgozott Ebersdorfban, majd Bécsben és Prágában, átalakitva a régi védőmüveket; Bécsben 1552-ben tervezte a Schweizertort és ugy látszik a linz-i Landhaus-kaput is. 1544-ben megkezdte a komáromi /Comorra/ erődítéseket saját terve szerint, amelyeket azután GiovanMaria de Speziecasa és Francesco de Spazio fejeztek be. 1556-ban, megkezdte a győri erődítmények tanulmányozását és erősitését, amelyeket szintén más olaszok folytattak, miután Ferabosco más várak tökéletesitéséhez látott, mint pl. Tyrnau, Heimburg és Bécs, ahol azután dolgozott a Rotenturm-on 1558-ban Szigetváron tervezett és Pozsonyban erődítményeket; Bernardo Magno-val együtt készitett egy tervet Pápa bástyás várfalára

/FERABOSCO/

Nem hanyagolta el a polgári épitkezést sem,amelyek közül diszitette a pozsonyi és prágai várakat; tervezett hidakat a Dunára és a Drávára is.Tökéletesitette az egri és kanizsai /Canissa/ városfalakat, ellenakna-folyosókat konstruálva és vizvezetékeket épitve.1583-ban nyugalomba vonult./Kreyczi;Mueller;Boeheim;I.K.O; Scala/.

Mag giorotti,434.

Ferabosco, Pietro

Tata várának kor-
szerűvé tételen 1566
és 1573 között dol-
gozott.

irod.
Gyal Magg
320. l.

átírva

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ferabosco, Pietro

Készítette a Komá-
romi vár korszerűvé
alakításának tervét
melyet 1544-től
hajtottak végre

cród
z

Lyal Magg.
321. l.

átívve

FERABOSCO, Pietro epitém

Koppány T. – Studia Agriensia 17. 155, 156,
159, 160, 161, 168
169

Bev

Akkor, amikor arra kérem
ját, hogy mondja el véleményét
egyben arra is, hogy véleménye
tel a következőkre:
Az itt bemutatott könyvt
vel egyszerre több feladatot sz
ménk nyilvántartásba venni
1 a Magyarországon található r
2 a könyvek kézírásos bejegyzé
3 a XVI-XVIII. századi olvasm
it (magukat a jegyzékeket
4 e jegyzékek egyes tételeit
5 a XVI-XVIII. századi olvasm
adatokat
Ezek az adatbázisok köv
az egyes gyűjteményekre vonatk
így lehetővé válik Magyarország
ténete helyrajzi bibliográfiájá
Az említett adatbázisok m
ni, hogy
1 a kisebb gépeken (Commodore
látható idő alatt olyan
tükrözte olvasmányanyag
s néhány egyszerűbb hason
2 a nagyobb gépeknek lehessen
vonatkozó kérdéseket fe
1570-1650-ig volt-e oly
akinek megvolt Platon v
ban, amely bőrkötéses, a
vonatkozó töredékadat).
Éppen ezért, ha olyan ki
csolatban, hogy ehhez még kel
mielőtt ez a kifogás megfogalma
kot megvizsgálni, hogy nem szer

FERABOSCO, Pietro

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. OMvH, 1993 39

Rexa, Dániel 340
Reznák Erzsébet 376
Rhedey, Andre 2581
Riamnóczy Gyula 1703
Gy.Riba János 2582
Ricz Péter 131, 520
Rideg Gábor 59, 1607, 1610, 1825, 2025, 2048, 2798
Ridovics László 533
Riederer, Josef 285
L.Riedl Lóránt 287
Riez Albert Béla 2583
Riezler, W. 71
Rigó László Szabolcs 2584
Rill, Martin 682
Rimanóczy Gyula 328
Rippl-Rónai József 1572
Ritter P. Tibor 80, 453, 741, 1345
Rivas, Francisco 1818
Rizzi, Wilhelm Georg 1213
Rjabusin, A. 1711
Róbert Miklós 2688
Robotti, Ciro 655
Roboz Zsuzsi 2585
Roesner, Carl 1573
Román András 288, 289, 290, 291, 292, 293, 919
Román György 115, 533
Román Kati 115
Romány Pál 689
Rombauer Tivadar 1433
Rómer Flóris 140
Romic, Ivan 198
Romváry Ferenc 1666, 1777, 2197, 2505
Rónay László 117
Rosenthal Dávid Konstantin 1574
Rosetti, Dante Gabriel 1575

FERABOSCO, Pietro

KOPPÁNY Tibor: Chateaux de Hongrie XIIe-XIXe siecles. Bp. : OMvH, 1993 27.

FERARI, Cesar, pozsonyi önöntözegéd

C. F. Zinngiesser gesell, 8 napos fia meghalt (1790, 4/1)

Pressburger Zeitung
(Geuthen)

GIOVANNI FERATI, /Johann Feráti, Ferate/, kőművesinas

A szombathelyi Giovanni Bernardo Ceresola kőművesmester 1670-ben inasokként vette fel Giovanni Feratit, és Caspar Piccolot/Pigalo, Pigolan/, mikor is ajánlóként ómaga, a lékai céh pénztárosa, Pietro Orsolino és a céhhez tartozó Georg Beimel segéd fungáltak. 443.old

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Ceresola, a szombathelyi Szt. Márton templom építője 441.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

JOHANN FERATI,/Giovanni Ferati,Ferate/,kőművesinas

A szombathelyi Giovanni Bernardo Ceresola kőművesmester 1670-ben inasokként vette fel Giovanni Feratit,/Johann Ferati,Ferate/,és Caspar Piccolot/Pigalo,Pigolan/,mikor is ajánlóként omaga a lékai céh pénztárosa,Pietro Orsolino és a céhhez tartozó Georg Beimel fungáltak. 443.old

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Ceresola,a szombathelyi Szt.Márton templom épitője 441.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

FERATE,/Giovanni Ferati,Johann Feräti/,kőművesinas

A szombathelyi Giovanni Bernardo Cersesola kőművesmester 1670-ben inasokként vette fel Giovanni Feratit/Johann Feräti,Ferate/,és Caspar Pivcolot/Pigolo,Pigolan/ mikor is ajánlóként önmaga a lékai céh pénztárosa,Pietro Orsolino és a céhhez tartozó xxixxx Georg Beimel fungáltak. 443.old.

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Ceresola,a szombathelyi Szt.Márton templom épitője 441.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

GIOVANNI FERATI, kőművessegéd

A szombathelyi Giovanni Bernardo Geresola kőművesmester 1670-ben inasául fogadta. 1675-ben felszabadította. Kétségtelenül Itáliából, valószínűleg a Como-tó vidékéről származott. 445.old

HARALD PRICKLER: Giovanni Bernardo Geresola, a szombathelyi Szt.Márton templom építője 441.o.

VASI SZEMLE, XXII. évf. 3.szám. 1968. Szombathely

Ferary, Antonio

kőfaragó, l.

Ferrari A.

Ferary, l. *Ferrari.*

Ferbát Alfréd

[FERBÁT]

→ Anna Margit

MŰVÉSZET 1985/1/64

FERBER / FÄRBER

Ferber Farkas, ötvös. A XVI. század közepén alighanem Szepesváralján ~~élt~~. Fia, János 1579-~~ben~~ u. o. ~~lakott~~. élt.

Kemény Lajos: Adatok az ötvösség történetéhez. *Arch. Ért.* 1902. 73. l.

Ferber Farkas

ötvös

L ötvös (?)

Ferber, Joseph, porsonyi ötvös-
legény V. 154.

Ferber József
ötvöslegény

Ferber József, ötvöslegény. 1852-ben Maasseberg Henrik (l. o.) pozsonyi mester szabadította fel.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 154. l.

M.DK.

FERBER Veit augusztinus netzetes kstö

megh. Budán

Garas XVIII. 17. 217. l.

M.D.K.

FERBER Veit festő

* ? — 1771

Garas XVIII. sz. 217. l

megrva

Ferber Vitus

budai augustinus
építész

XVIII-ik

Bierbjezsinták
27. l –

tésének jórészét is. A felépitésben a gótika egyszerü, de a szerkezetet világvényesült. Az oszlopfőkön és ~~záráköxxx~~ zont a ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ főkapu és észitő faragók képzeletdus, ~~franciás~~ felsőrajnai smerhetjük fel.

Ferber Vitus

festō

XVIII. 22

l.

Fallenbüchl Ágostr

104. l.

122, 153, 171 l.

Ferber Vitus

festo

+ 1730. okt. 13

lásd okv

Fallenbüchl Agostr

171. l

172. l.

letra, (sátorcövek fokokkal) stb.

Evezősök:

ponyva és sátor viharlekötője, vitorla szerelő és kormányszál, csónakkikötő, függőágykikötő kötele stb.

●

Az «Univers» sportkötél csattok nélkül föltétlen biztos hurokfüzéssel akár a végtelenségig meghosszabbítható. Nézze meg sátrunkon kifüggesztett fényképfelvételeinket és kérje az «Univers» sportkötél gyakorlati használatának bemutatását.

Készséggel állunk rendelkezésére

Ára drb-ként P 1·60 Kuncze Rezső és Béla kötélgyárosok.

●

Az „Univers" sportkötél üdülésünknek tartalmat ad, akadályokat leküzd és veszély ellen biztosít, málhánkat nem terheli meg, mert fejenkint 4—5 méter hosszú kötél csak 1/2 kg.

Ha megnyerte tetszését, mondja el sporttársainak!

Ne induljon túrára «Univers» sportkötél nélkül!

Magyar szabadalom!
Magyar gyártmány!
Magyar vevő!

Tisztelettel

Csarnogurszky József
a szab. tulajdonosa.

DON BOSCO-NYOMDA, RÁKOSPALOTA

Ferber Vitus 24 festo

A. A bridai
Schoenf Anna templ.
Bp. 1930. 24. l.

nevezni. [illegible]
tan megtartja az elemi formákat és
e formák természetes összefüggéseit,
az elemi formákat azonban plasztiku-
san szögletessé teszi, a köztük levő
térbeli viszonylatokat pedig pregnán-
san kiemeli. A tárgyak szögletessé te-
vése két célt szolgál: világosan meg-
mutatja a síkokat, amelyek a tárgyat
körülhatárolják, geometrikus formái-
hoz viszont a térbeliségnek igen erős
érzése kapcsolódik. Az egyes tárgyi
elemek között levő térviszonylat meg-
mutatására ez a plasztikus K. olyan
beállításokat keres, amely az elemek-
nek a tér mélységeiben való rétegező-
dését jól megmutatja. Ilyen pl. az erős
felülnézet. A középső szakasz az ana-
lítikus K. nemcsak elemeiben, hanem
összefüggésében sem ragaszkodik a
valósághoz és attól merészen eltér.
Lefejti a tárgyakról a határoló lapo-
kat és a síkra téríti azokat, vagy pe-
dig egészen önkényes jelölésekkel
igyekszik útbaigazítani a nézőt, hogy
mely síkok jelentik az előtérnek, hát-
térnek síkjait vagy az előtérből a
háttér felé tartó síkokat. Ez a mód-
szer a formák olyan anarchiáját te-
remtette meg a kubista képeken, hogy
néha a leggyakoroltabb szem sem ké-
pes azokon eligazodni. Pedig a ku-
bisták igyekeznek a legegyszerűbb té-
mákat választani. Kerülik a megfog-
hatatlan, geometrikus síkok közé nem
szorítható távlatokat, levegős mély-
ségeket, kerülik a laza matériákat,
mint a falombokat és ezek helyett
olyan témákat keresnek, ahol a mély-
ség kicsi, a távlat fallal vagy más
határozott síkkal van elzárva, ahol
az egyes formák geometrikusan össze-
foglalhatók: emberi alak vagy fej,
gyümölcs- és edénycsendélet, legfel-
jebb interiőr. Nagyon szeretik a hú-
ros hangszereket ábrázolni és anali-

Ferber Vitus

Ágostonrendi szerzetes festő

l. 1711–20 + 1730 működvelő festő

Schoen Óbuda

52. l.

Ferber Vitus festő, ágostonrendi szerzetes. [Allitolig] Mint épitész is működött. Szombathelyen született. 1713–25. óbudai plébánia telkesze volt s 1718. a plébánia szülétési, házasszegi és halotti anyakönyvei nek ismhapjait vizfestmenyekkel diszitette.

1725-26. pécs, 1728-30 budai
harfonok volt. Meghalt
Budan 1730. okt. 13.

Pesti neinet szinház VII. 31

Ferber Vitus

Jestő

C.

A. i.

Schoen Óbuda mult-jából.

62. l. Br. 1935

többször is

Keresztelés c. vizfertménye az óbudai rk. plébánia Liber copulatorum címlapján

Halál c. vizf. u.o. a Liber mortuorum címlapján

Keresztelés, ~~vizf~~ (~~1718~~) a keresztelsek, ~~vizf~~ házasságot kötöttek a házasságot kötöttek is a Halál, halányi vizf 1718-ból a halottal ennyi könyvének címlapján az óbudai rk. plébánián

Csikszeredai r. k. főgimn. könyvtára

VII. 788.

Ferber

ágostonrendi szerzetes
épitész

l. XVIII. sz.

Scholen A. Buda és Óbuda

3. l. a XVIII. szárcdi templomai.

Bp. 1937

Budapest IV. 172

magyar

Ferch, Franz

bánáti festő

Reiter, Robert:

Franz Ferch. Ein Banater Maler. Herausgegeben vom Gaukulturamt Banat der Deutschen Volksgemeinschaft in Rumänien. Temesvár, 1940. 12 festménye repr.

Reiter Róbert kiserő szövegével

n.kir.minister 1911.julius 27-én
.állampénztárhoz intézett rende-
nása:

sen Foerk Ernő tanár vezetése
munkák költségeire Egyezer/:1000:/
az állampénztárt, hogy ez össze-
sága elnökének hivatalos nyugtá-
ége mellett, fizesse ki s tárcám
kiadáskép számolja el.
ius hó 27. A minister helyett:

Ferch Franz

festō

nul. 1908. Bogáros

Laid

Osvát Kálmán dr

Erdélyi Lexikon.

Nagyvárad, 1928. 91. l.

4208. Pier Franc

A mester sz. Trevisob

Mária a gyermekkel.

Sötét színű, de piros s
térdig van ábrázolva. Fejét
az ölbevett gyermek Jézust
jával karolja át, míg baljáv
jobb kezében almát tart, baljá
összehúzta. Közülök Mária
ruhát és palástot visel, a gy
A háttér hegyes tájék felhős

Fa, méretei 52·6 : 42 : 4
értéke 4000 K. — Néhai gróf P
november 14-én (1429–908). —
hagyására vonatkozó adatokat
Bejelentetett 1913 márczius 16

Kifüggesztésére vonatkozó
ban 1913 : 12. *Pier Fr. Bissol*

Jegyzet. Az e festményre v

a) a törzsleltárban (1920
Madonna mit dem Kinde. Ölgei
goldeten Holzrahmen. Das Bild
Stiegenhalle);

b) a leltári kivonatban (20
Madonna mit dem Kinde. Auf
(Im Treppenhause);

c) a hagyományi jegyzé
Francesco Bissolo: Madonna a

d) az átvételi okmányba
Bissolo: Madonna a gyermek J

Hag. 1912.
gr. Pálffy

Ferch Ferenc

l.

Szabad művészet

1949. 2-3. sz. 126. l.

1949. részt vett a romániai állami képzőművészeti kiállításon, melyen az egyik állami nagydíjat nyerte.

é Elnök Úr!

nes Uram!

rével fordulok Nagyméltóságod-
ref. egyház presbyteriuma
i műemlék templomra egy

Férch Ferenc

Szabad Művészet 1949.

III. évf. 2-3. sz. 126. o. Hírek.

Erdélyi magyar művészek kitüntetése.

Művészi díj: Közterrető homlokzata
Nagyszeben
Tempves Károly

Művészet V. évf. 1906. 421. l.

Ferch Ferenc festő

-Lausch Gyula, Molnár Zoltán, Gál András, Kazinczy Gábor, Jecza Péter mellett említi, a temesvári termekben kiállított munkáról szóló cikkében, a szerző

Wágner István: Temesvári Művésztelep 1970

Igaz Szó 1971/3 449 old

Ferch Ferenc festő

- akvarelljeiért rendkívül keresett művész.

Említve: Gy. Szabó Béla, Gál Anna Lausch Gyula, Jecza Péter, Benczédi Sándor, Molnár Zoltán, Kazincyné; Vitályos Magda, Jeczáné Bíró Klára, Szakács Zoltán, Gál András Bandi Dezső, Szentimrei Judit, Csulak Magda, Kósa Huba Ferenc, Fuhrmann Károly, Barabás István, Izsó Miklós, Szervátiusz Jenő, Nagy Pál, Fux Pál, Tóth László, Hunyadi László, Kozma István, Paulovics László, Árkossy István.

Wágner István: Képzőművészet és közönségigény

Igaz Szó: 1973/4 561. old.

Ferch Ferenc festő

FERCH Ferenc
Bogáros, 1908.
Drezda, Stuttgart, München, festő
(A 70-es évek eleje óta az NSZK-ban él.)

Banner Erdély

nban nem lehetetlen, hogy az Italiai
legfontosabb monostorába, Rossanó-
a Szent Neilosszal került kapcso-
t is fölkeresett. Vitatott, hogy
l, de ha tudott, akkor a görög
mat itt ismerhette meg. Tanulmá-
sen tért vissza a Szent György-mo-
n perjel lett, majd társai bizalma
ázta rá. Talán a Szentföldön meg-
ejátszott abban, hogy Gellért há-
ről lemondva a Szentföldre indult
l először Zára kikötőjébe akart
t azonban Isztria partvidékén kö-
várakozás során a Szent András-mo-
audentius nevü volt szerzetestár-

MDK

Ferda Manyi

Rajzok, repr.

Az Est 1939. márc. 19. 8.1.

M.D.K.

Ferda Manyi

A Nemzetközi Vásárra tervezett modelleket az Egyesült Magyar Filatorigát -Patszentlőrinci Textilmüvek számára.

Szinházi Magazin, Bp. 194o. ápr. 28. III.évf. 18. sz. 39-4o. lap

M.D.K.

Ferda Manyi

Hat ruharajzát bemutatja a lap "Leading ladyk
ruhái a pesti társaságból" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 194o. jan. 7. III.évf.
2. sz. 33. lap

M.D.K.

Ferda Manyi

Hunyady Sándor filmhez tervezte Mezei Mária szinmüvésznő ruháit, -irja "Ferda Manyi kis beszámolója" cimmel a lap.

Szinházi Magazin, Bp. 194o. jan. 28. III. évf. 5. sz. 39. lap

FERDA ZSUZSA

Mindent megtett, hogy agyagozhasson

A keramikusművész Ferda Zsuzsa leányfalui ékszerkiállításának megnyitóján Fábry Sándor azt mondta: egy átlag amerikai ötször kezd új életet, Ferda Zsuzsa legalább tizenötször. A művésznő szerint Fábry túlzott.

– Színész szerettem volna lenni – mondja *Ferda Zsuzsa,* de többek szerint olyan magas nőnek, mint én, nem tudtak volna szerepet adni. Lemondtam róla. Terveztem operaénekes-karriert is, hiszen az nem elképzelhetetlen ezzel a mérettel. De a közönség előtt zavarba jövök, így rá kellett jönnöm, a fellépés nem nekem való.

Ferda Zsuzsából lett tervezőintézeti technikus, a televízióban a rendező asszisztense, illetve vágóasszisztens. Három évig dolgozott a tévében, utána – 1965-ben – kirúgták, mert a filmművészeti főiskolára jelentkezők filmjét megvágta. Ráadásul a Híradó vágószobájában, amely tele volt titkos anyagokkal.

Ekkor döntött úgy, elmegy a szerelme után Franciaországba. Párizsban építészirodában műszaki rajzolónak vették fel. Közben egy francia családnál dolgozott naponta három órát – kosztért és kvártélyért. Mivel nem akart ártani hazai rokonainak, nem kért menedékjogot. Később egy svájci-francia divatboltban rendezett kirakatot. Bejárt oda *Pierre Cardin* divattervező is, aki megkérdezte, akar-e modell lenni. Az igenhez azt fűzte Cardin, tíz kilót kell fogynia egy hónap alatt. Mivel a gyógyszeres kúra megviselte idegrendszerét, összesen egy hónapig volt Cardinnél modell. A betegség miatt hazajött, a szerelemből sem lett házasság. De mivel francia útja sértette a közérdeket, nem kapott sem útlevelet, sem munkát itthon. Végül is az Országos Sertéshizlaló Vállalatnál lett hizlalásügyi előadó.

– Ennél jobban hangzó munkám nem volt – mondja a keramikus. – Bár nem azt jelentette, hogy naphosszat a trágyában sétáltam, hanem a Széchenyi utcai irodában ültem. Jártam a kertészeti egyetemre is, csak harmincvalahány évesen nem volt kedvem befejezni. Kertészeti kivitelezőként parkot építettem, például az M7-esnél Székesfehérvárig. Aztán a Budapesti Lakásépítő Vállalatnál műve-

Ferda Zsuzsa saját készítésű ékszereivel FOTÓ: PETŐ ZSUZSA

Mikor végre módja nyílt rá, egy színész barátnőjével – az országban elsőként – szoláriumszalont akart nyitni a vállalkozó kedvű Zsuzsa, aki akkor örökölt egy óriási lakást. A színésznő kiszállt a vállalkozásból, és az üzletet csak két télen át vitte tovább egymagában.

– Sosem érdekelt nagyon a pénz, a szórakozás szintű önmegvalósítás volt a cél – mondja. – Erős akaratom volt, van bennem dac. A dolgokat akkor hagytam mindig abba, ha eluntam.

A nyolcvanas évek elején gmk.-t alapított egy varrónővel, kedvére tervezett ruhákat. Nem tanulta sehol a tervezést, de nagynénjének, Ferda Manyinak a Váci utcában volt ruhaboltja, és rengeteg színpadi kosztümöt készített – például Karády-filmekhez. És persze Párizsban is sokat elleshetett a divatszakmából. Meséli: belebukott a ruhakészítésbe, noha ő csinált Magyarországon először műszőrméből bundát, tervezett furcsa sapkákat, kalapokat, muffokat is. Mindig vonzották az öltözködés kiegészítői.

Mikor megkapta az útlevelet, tíz év után ismét elment Franciaországba, rokonokat látogatni. Ment *Alain Vaghhoz,* akinek a manufaktúrájában rendkívüli minőségű csempéket festettek. Zsuzsa akkor fogott először a kezében agyagot, és nem tudott tőle szabadulni.

– Bármire hajlandó voltam, hogy az agyag közelébe engedjenek – emlékszik vissza –, olyan voltam, mint egy ötéves. Ahol Vaghék környékében Salernes-ben minden ház fazekasműhely volt, és mindenütt reneszánsz utánzatú kerámia készült. A kerámiafestést négy hónapig tanultam náluk, majd Vagh lányával, Vanessával, aki agyaggal a kezében jött a világra, kitaláltunk egy nyakláncot. Mivel még nem láttam mázas kerámiából ékszert, úgy döntöttem, ez lesz az utam. Nagyon sajnálom, hogy nem húszévesen kezdtem el.

Ferda Zsuzsa ékszerei sokszor virágot, gyümölcsöt formáznak. Legkedveltebb a napraforgós karkötője és nyaklánca. Tudja, nem ő használt először napraforgót a képzőművészetben (lásd például Van Gogh), de imádja őket. Sokféle virágot ismer, azt mondja, egy virágos ékszer igazán jól kiemeli a női nyakat. Amióta meglátta a tengert, kedvenc színei közé tartozik a türkiz. Kerámiáival követi a divatot, nemrég az egyik bemutatójára lila, rózsaszín ékszereket is készített.

– Utálok boltos lenni, ezért nem nyitok üzletet. Ékszereket és vázákat főként kiállításaimon és óbudai műtermemben árulok, ahol el tudok beszélgetni a vevőkkel. Most éppen a novemberi genfi bemutatóra készülök, ahol öten állítunk ki, én vagyok az egyetlen magyar. Mindezt *Jeney Eszternek* köszönhetem, akivel gyerekként együtt nyaraltam Leányfalun.

Címeres plakettet is készített Leányfalunak. A plakettet – amelyen egy leány lantot tart kezében és a felirat rajta: Üdv a Dunának – pár hete helyezték el az önkormányzat épületének falán.

Szemere Katalin

Angyalföld: telekeladási dömping

gyetlen ülésén jelentősen túlteljesí-tte az idei költségvetésben telekel-dásból tervezett 630 millió forintos evételét a XIII. kerületi testület. A épviselők hat terület eladásáról sza-aztak, ezek összértéke meghaladja z 1,1 milliárd forintot. A hat terület özül hármat az önkormányzat saját agyonkezelő cége vett meg.

Hat nagyobb telek eladásáról döntöt-ek legutóbbi ülésükön az angyalföldi épviselők. Döntéseikkel mintegy hu-zonnyolcezer négyzetméternyi területet dtak el. A csaknem háromhektárnyi te-ületért cserébe több mint 1,1 milliárd orint folyik be az önkormányzat kasz-zájába. Ezzel egy nap alatt túlteljesítet-ék az idei évre telekeladásból tervezett evételt, amely a költségvetés szerint 30 millió forint.

A hat telekből hármat az önkormány-at saját vagyonkezelő cége vásárolt neg. Az összesen csaknem másfél hek-áros területért az Angyalföldi Vagyon-ezelő Rt. több mint 342 millió forintot izet egy összegben. A cég mindhárom negvásárolt területen – az Országbíró utcában, a Gömb, a Teve és a Pap Károly utca által határolt telken, illetve a Frangepán és a Reitter Ferenc utca kö-zött – lakást épít majd.

A telkek között akad olyan – a Róbert Károly körút és a Csata utca sarkán lévő, három telekből álló ingatlanegyüttes –, amelyet egyszer már eladott az önkor-mányzat, de a vevő nem tudta kifizetni a vételárat. 1997-ben százmillió forintért volt rá vevő, de többszöri határidő-mó-dosítás ellenére sem tudott fizetni. Most több ajánlat is érkezett, a képviselők úgy döntöttek, hogy négyzetméterenként mi-nimum 61 ezer forintért, azaz összesen csaknem hatszázmillióért lehet eladni. (Egy cég már ajánlott négyzetméteren-ként ötszáz forinttal többet a minimum-árnál, és egy összegben fizetne, de még tisztázni kell velük a beépítés lehetősé-geit.)

A Szekszárdi utcában fekvő, összesen 6217 négyzetméteres telekegyüttest ta-valy kétszer is megpróbálta pályázaton értékesíteni az önkormányzat. A kiírás szerint egy négyzetméter ára húszezer forint, azaz összesen 122 millió. Mind-két pályázat eredménytelenül zárult. Az idei költségvetésben ennek megfelelően csak százhúszmillió forintot terveztek a terület eladásából. Egy befektető azon-ban fantáziát látott a területben – amire egyébként a rendezési terv szerint össze-sen tizenkétezer négyzetméter lakás, va-lamint háromezer négyzetméternyi üzlet építhető –, és kétszázmilliót ajánlott készpénzben. A képviselők ezt a javas-latot is elfogadták.

A. G.

AZ ANGYALFÖLDI ÖNKORMÁNYZAT LEGUTÓBB ÉRTÉKESÍTETT INGATLANJAI

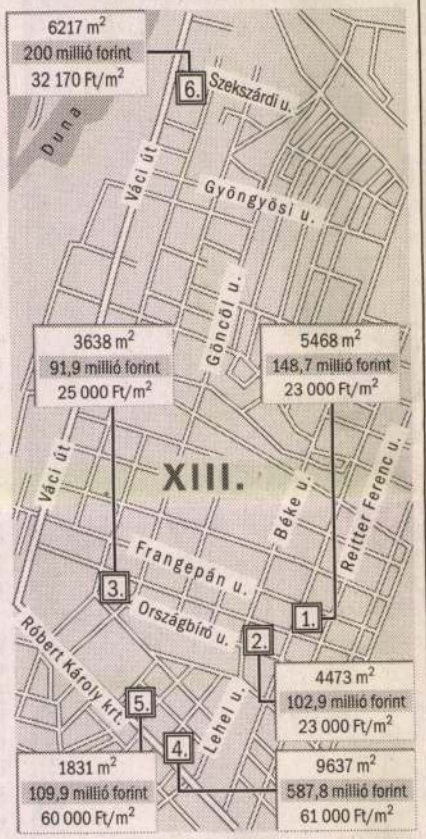

Az 1., 2. és 3. számmal jelölt ingatlant az Angyalföldi Vagyonkezelő Rt. vásárolta meg. NÉPSZABADSÁG-grafika

Megállt a drágulás a la

Továbbra is egyéves lemaradással küzd

Az év első felében több mint 44 ezer adásvételi szerződés érkezett a Fővárosi Illetékhivatalhoz, ami csaknem hetven százaléka a tavalyi egész éves forgalomnak. A jelentős növekedés valószínűsíthető elsődleges oka, hogy sokan mostanában próbálják kivenni a nyereséget ingatlanbefektetésükből.

Az elmúlt évtizedben több mint háromszorosára nőtt az ingatlanforgalom Budapesten. 1989-ben és 1990-ben még csak évi húszezer adásvételi szerződést nyújtottak be a Fővárosi Illetékhivatalhoz, 1995-ben már csaknem ötvenezret, tavaly pedig hatvanötezret. Ez év első felében újabb robbanás tanúi lehetünk: június végéig több mint negyvennégyezer 2000-ben kötött szerződés érkezett illetékkiszabásra. *Heves Gábor* hivatalvezető szerint az ugrás okai összetettek. A jelzáloghitelezés bevezetése, a 35 éven aluliaknak járó illetékkedvezmény, a tőzsde bizonytalankodásai is gerjesztették a vásárlási kedvet. Ugyanakkor a valószínűsíthető fő ok, hogy a korábban spekulációs céllal vásárlók mostanában mind egyszerre igyekeznek kivenni a nyereséget ingatlanbefektetésükből.

A megnövekedett kínálat azonban az utóbbi hónapokban megtorpanásra kényszerítette a másfél éve töretlenül szárnyaló árakat, amire az is rásegített, hogy a kialakult túl magas árszint az elmúlt időszakban már eleve a kisebb, az-az olcsóbb ingatlanok felé terelte a vásárlókat – mutatott rá Heves Gábor. Ezt támasztja alá, hogy egy év leforgása alatt a gazdát cserélt budapesti lakások átlagos mérete 59 négyzetméterről 54-re csökkent, ezen belül a legfeljebb négylakásos társasházakban lévőké 99-ről 73 négyzetméterre. 2000 második negyedévében a társasházi lakások átlagos vételára éppen csak meghaladta a 4,6 millió forintot, másfél évvel ezelőtt ugyanez az érték négymillió körül volt. Az ingatlanpiac lendületvesztése abban is megmutatkozik, hogy júniusban már a csak szokásos havi szerződésszám fele érkezett illetékkiszabásra, amiben persze vélhetően szerepet játszik az is, hogy nyáron egyébként is mérséklődik a vásárlási kedv.

A FŐVÁROSI ILLETÉKHIVATAL E

1999. I. fél év (Mrd Ft)

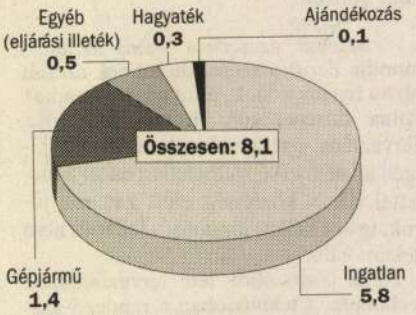

Forrás: Fővárosi Illetékhivatal

A felpezsdült forgalom negatív következménye, hogy a Fővárosi Illetékhivatal szemernyit sem tudott ledolgozni a földhivatali ügyirathátralék kampányszerű felszámolásából keletkező saját egyéves lemaradásából. Tavalyról 79 ezer ügyet hoztak át erre az esztendőre, ebből jelenleg még 30-35 ezer elintézetlen, igaz, legalább az 1998-as keltezésűeket április végére letudták. A hivatal munkatársainak asztalára most kerülnek a tavaly júniusban kötött adásvételi szerződések, ami azt jelenti, hogy az új tulajdonosoknak akár egy évet is várniuk kell az illetékkiszabásra. Bizonyos ügyeket azonban előbbre sorolnak – nem titkoltan azokat, ahol magasabb a kivethető illeték. Így a gazdálkodó szervezetek a szerződéskötéstől számított 3-4 hónapon belül megkapják az értesítést a fizetendő

Megnőtt az é

Megugrott az építési kedv a fővárosban az adtak át, negyedével többet, mint az előző é gosan enyhe csökkenés volt tapasztalha szervezet volt a beruházó. Még dinamikusa va – nőtt az építési engedélyt kérők száma kezdődött el, ami negyvenszázalékos emel Az építkezés hosszúsága a lakások felénél zák fel egy éven belül, negyedüknél 3-4 évi radó hányaduk pedig öt évig vagy még tová zési idő 1999-ben 428 nap volt, fele annyi

ANDRÁSSY 36.

az Oktogontól 1 percre

ZOOM GALÉRIA

FASHION CAFÉ

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívjuk **2000. március 6. hétfő 20 óra**l kezdettel

ferda

Art Deco Influence

majolika ékszerkollekciójának

megnyitójára.

A kiállítás médiatámogatója: Találkozások Magazin

találkozások

21 órától a hangulatról a
WOODCRAFT latin jazz-rock
zenekar gondoskodik.

A kiállítást támogatta:

arculat stúdió

A N D R Á S S Y 3 6 .

a z O k t o g o n t ó l j p e r c r e

ZOOM GALÉRIA

FASHION CAFÉ

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívjuk **2000. március 6. hétfő 20 órai** kezdettel

Ferda

Art Deco Influence

majolika ékszerkollekciójának

megnyitójára.

A kiállítás médiatámogatója: Találkozások Magazin

találkozások

21 órától a hangulatról a
WOODCRAFT latin jazz-rock
zenekar gondoskodik.

A kiállítást támogatta:

circular studio

Ferdel Lajos von Mindszent Bp. II. Iskola-u.6.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Á tutalás megyva

Ferdel Lajos

szobrász

lád

Mindszenty Fer-
del Lajos

alatt.

Az egész reá vo-
natkozó anyag

M-be osztandó be

ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
BUDAPEST, 80.
VIII., NEMZETI MUZEUM.

Dr. Szentiványi Gyula urnak,

Bp.

Ferdel Lajos Mindszenty

Könyörgő.
Szobor. Bronz. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Ferdel Lajos, Mindszenty

Könyörgő, br.szobor

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

Galéria Art-Ma
Vás srdečne pozýva
na otvorenie spoločnej výstavy

Ferdics Béla / Ferdics Gábor

v stredu o 17^{00} hodine
2. júna 1999

Výstavu uvedie
Nagy Kornélia historička umenia

Výstava potrvá do **16. júna 1999**
Galéria je otvorená v utorok až piatok
od 12^{00} do 17^{00} hod.

Az
Art-Ma Galéria
tisztelettel meghívja Önt

Ferdics Gábor / Ferdics Béla

közös kiállításának megnyitójára
1999. június 2-án
szerdán 17^{00} órakor

A kiállítást megnyitja
Nagy Kornélia művészettörténész

Megtekinthető **1999. június 16-ig**
Nyitvatartás kedd-től péntekig
12^{00}-17^{00} óráig

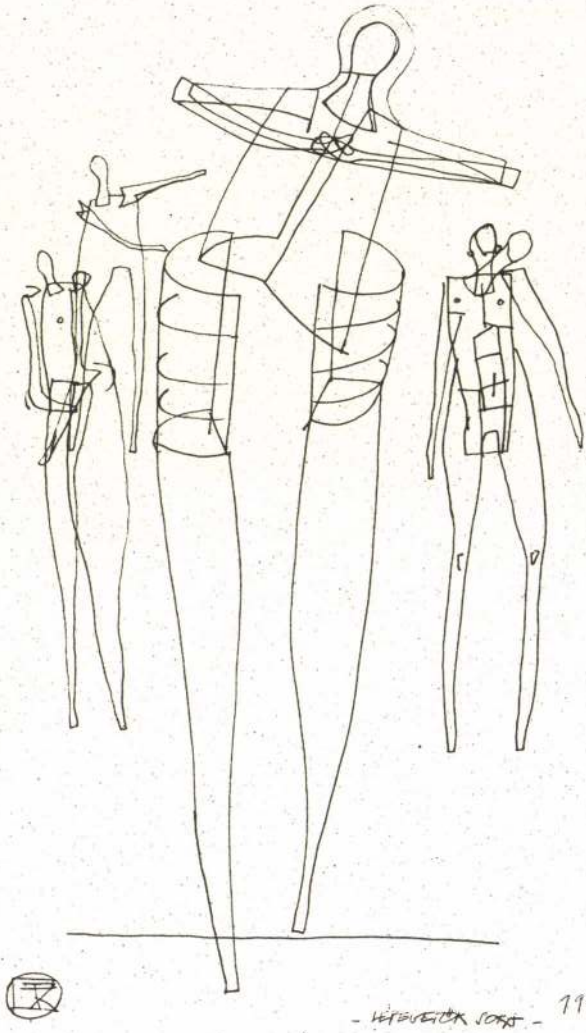

G A L É R I A

Bacsákova ul. 10
929 01 Dunajská Streda
Tel.: 0709/552 78 71
Slovakia

M.D.K.

Ferdel Lajos Mindszenty

1025. Könyörgő. Szobor 21 cm. mag. bronz.
Elveszett. /Fővárosi Képtár/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
73. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Ferdel Lajos /Mindszenty/ szobrász

Prokopius Béla gyüjtése.

MDK

A szekszárdi képzőművészek kiáll.Szekszárdon.
Dunántul, 1937. dec. 6. 4.l.

Ferdel Lajos MDK

Ádám és Éva, bronz

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Ferdel Lajós

Dobrass

lásd

Mindszenty Ferdel

Lajos alatt

— ss.

Ferdel Lajos

wobraz

l.

E. G. I 311 l.

NEMZETKOZI SZALLITMÁNYOZÁSI ÉS RAKTÁRHÁZ VÁLLALAT
BUDAPEST, V., JÓZSEF-TÉR 9.

Nagyságos

Dr.Szentiványi Gyula urnak

XI.,Budafoki-ut 10/c.

B u d a p e s t

Ferdel Lajos

1918/19 II., 1919/20 I.

Ferképzomfoiskèvk

81. l.

Ferdel Lajos

szül. Buziáson 1891 jul.
10. Rk. Gimn. érettes.
1918/19 II. elsőéves mű-
vésznő Radnai Béla.
1919/20 I. másodéves Réti Istv.

Herendi porcellán VIII. 177.

Ferdel Lajos, Mindszenti

Mucsarnok szobrazy Bpt
1924. tav. Eiall: 188, 546.

Tacre, Czinkotai VI. 149.

M.-D. K.

FERDEL Lajos, mindszenty szobrász

Fésülködő nő

A M. N. Galéria állaggegyzéke I./a r.

Bn. 1959 112. l.

Mindszenti Ferdek Lajos

Alkotás Mk

1924 márc. szűjt.

Kiáll:

Ádám - Éva
Álló lány
Könyörgő fiú
} bronz

Napba néző I-II
Fésülködő nő
Női portrait
} gipsz

Brutus, kő

Ferdel Lajos

nobrán

1911

Ennisk 1930.83.l.

Mindszenti Ferdel Lajos

Gmkt

1924 Tav: 188, 546

1939 Téli: 78, 216

(mintszenti) Ferdel Lajos

Geboren zu Buziás den 10. Juli 1891, absolvierte derselbe an der Budapester Universität das kunsthistorische Fach, hiebei während zwei Jahren, 1911–1913, gleichzeitig die Kunstgewerbe-Schule als Volontär besuchend und ausser dem Modellieren, das Hauptgewicht auf möglichste Ausbildung im Zeichnen legend. Das folgende Jahr verbrachte F. bis Ausbruch des Krieges in Firenze, als Besucher der „Accademia delle belle arti." Nach dem Kriege beendete F. seine Studien in Budapest auf der Akademie der bildenden Künste. Seine Meister waren Géza Udvary, Imre Simay, Géza Radnai, Mark Vedres und Istvan Rethy, während er sich in Italien hauptsächlich dem Studium der Kunst des Quattrocento widmete. Seine Studienreisen führten ihn nach Nürnberg, München, Dresden, Venedig, Bologna, Ravenna, Siena, Firenze etc. F. befasste sich bisher mit Kleinplastik, architektonischer Bildhauerei und mit der Medailleurkunst ohne jede Spezialisierung.

6 nüvel felsorolva.

Hu Primagyerem 219. l.

Visegrád.

A középtérbeli hegy
látjuk; az előtérben a Dunár
háttérben pedig hegyek hull
szalagon, mely fölött mérta

VICEGRA

fölül jobbra: 140.
alól középütt: yyy.
és a lap hátán a Siebende A

Rm., mér. a rl. 17.2:

131-91

Ferdel Lajos

vrod

z

Hu Pr magyarem

XLII. Tabla

a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
aki félországot hódított meg a nemzeti nép-
ársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
:alandmentes külpolitikát akar.
jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
becsületes iparkodással szolgáltam minden
t, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
ehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-
n jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
el.**
sdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

FERDICS BÉLA

Magyar Iparmúv.

2003/1.

59. old.

Hétfő déli táviratod meg
led nem enyhitette, inkább fo
hogy a délutáni vonattal viss
szószerint veszem annak szájá
lami meg nem csorbitotta előt
tom szerint a Te kijelentésed
nül visszajössz, hacsak valam
meg nem halsz. Táviratodból s
ilyesmi nem ért, s mégse jötté
dokolod igéreted megmásitását,
tételeként, itt nem hangzottak
sitoriumot már idáig is jogosu
földhöz a levelem, hogy Te azt
dirigálok benne - ami igaz is,
birom, de azontul már nem s ép

FERDICS Gábor szobrász

Időben és térben : Cseh-Szlovákia-i magyar szobrászművészek kiállitása, Duna Galéria, 1991. decmber 12. Megnyitja: Sz.Haltenberger Kinga.

Darázs Rozália,Ferdics Gábor,Gáspár Péter, Lipcsey György, Löffler Béla,Mag Gyula,Nagy János

Ferdider Ferenc

Kőnnves XVIII sz

l.

Entzündvarhok templ

107. l.

ksachen

An die
Ungarische Landeskommis
für Denkmalpflege

B u d a p e s t .

M.D.K;

Ferdider József vicepallér

1808-ban a csiksomlyói kegytemplom épitésének vezetésével bizzák meg.

Boros Fortunát:A csiksomlyói kegyhely.Kolozsvár 1943
37.38,

I. Ferdinand király

ikonograf.

l

Vayer Lajos ifj

Magyar uralkodók.

Bp. 1942. 23. tábla

festő. * Piacenza 1695. † Róma 1768. Andrea Locatelli és Benedetto Luti tanítványa Rómában, ahol nagyrészt dolgozott, de rövid ideig Párizsban is volt (1732 óta a francia akadémia tagja). Épületeket, római romokat, tájkép- és figurális staffázzsal festett. Antik romokat ábrázoló képei szinte fogalommá váltak és a legtöbb képtárban előfordulnak. Leghíresebb képei: Ünnepély a Piazza Navonán Rómában (1729), A Szt. Péter-templom belseje Rómában (1730), Hangverseny a pápa tiszteletére a francia követségen Rómában (1724, valamennyi a Louvreban). Képei továbbá: Római táj antik épületromokkal (1735, Berlin), 4 kép római épület- és szoborromokkal (Bécs, Kunsthist. Mus.), Szt. Pál prédikációja Athénben (nagy oszlopos csarnok, elől csonka oszlopok és a Belvedere Apollo-szobra), Antik romok (mindkettő Budapest, Szépműv. Múz.). — Irodalom: *Ozzola:* Gian Paolo P. (Torino, 1921).

PANNÓNIAI RÓMAI MŰVÉSZET. Pannónia római tartomány Magyarország dunántúli részét, a Száva jobbpartját és a nyugati határos részekből Bécs, Pettau, Laibach környékét foglalta magában. A római uralom terjeszkedése a Kr. e. 35. évvel veszi kezdetét, de csak Kr. u. 6—9 között csendesedett le a Dráva és Száva vidéke, míg a keleti részek, a Duna-vonal megszállása az I. sz. közepére. Claudius császár korára esik. A legyőzött és behódolt bennszülött keltáknak volt bizonyos fokú kultúrájuk, érintkeztek a rómaiakkal, különösen a déli, Itáliával szomszédos vidékeken. A fémek feldolgozásában nagy jártasságra tettek szert, önálló díszítőelemeik is vol-

I. Ferdinand király

ikonografiája

képmása

II. Ferdinand király

III. Ferdinand király

dtto

Schmitner F. L. bécsi

rézmetszőtől a gróf

Nádasdy-féle Man-

soleum nyomán

Iv Gár Czakó

77. l

Megjelent

Werbőczy Corpus Juris

Nagyszombat. 1743

könyv- papír és írószerkereskedés
ujságáruda
—NAGYMEGYER—

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

I. Ferdinand király

ikonográfia

Hasonmás

68.

fényképgyűjteményének tanusága
ban, lakható állapotban volt. A
névleges vételárban Károly rom
lenére sem forditottak rá gond
épitészetnek e jellegzetes, sz
fosztva, az összemlás állapot
delfedele, fedélszéke, ajtói é
fel volt szedve. 1942-es állapo
képek állnak a Műemlékek Orszá

Tárgyilagosan meg ke
lékek legtöbb, mondhatnánk szer
viához csatolt muraközi részek
kulturája, vallásossága és nem
szakemberek, különösen Franz S
a muraközi XIV.-XV. századi gót
szükkel együtt elég jó karban

Midőn 1939-ben a Fel
került, a műemléki gondozást k

I. Ferdinánd király

ikonográf.

A király arcképe a
M. Tört. Képcsarnokban.

Repr.

Veress Endre

Izabella királyné.
1519–1559. M. Tört.
Életr. Bpp. 1901. 221 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

II. Ferdinand magyar
király ikonograf

l

Harsányi

13. l

14. l

tékelést állitottunk össze, mely
a veszteségeket, tekintve azok-
vészi és nemzeti értékét, továbbá azt
ehetetlen pénzben értékelni, miértis
ét vettük csak számitásba.
l a németek által okozott müemléki
llemzésére, azokról topográfiai
vetkező képet adjuk, részletekben
pján:
ért vettük elsőnek, mert az or-
ert müemlékekben a legtöbb vesz-
a német ellenállás utolsó fészke,
stnek legrégibb városrésze, utcá-
maival és házaival, a királyi pa-
összefüggő, nagy müemlék. A Vár-
ház nem maradt benne. Az egykori

II. Ferdinand Erzh.

ikonograf.

l

Vayer Lajos ifj

Magyar uralkodók.

Bp. 1942. 27. table

skytha-törzseknél fejlődött ki. Ebben sem hiányoznak azonban az uralaltáji kapcsolatok, amelyek egész Szibériáig követhetők. Amaz a kora hallstatti korral párhuzamos, emez a késő hallstattival és a kora La Tène-nel nemcsak korban, de mint jelenség is. A szabatos klasszikus formák csodálatos keveréket képeznek ezekkel az elemekkel a barbár interpretációban, amely interpretációnak egységes leszűrődött dekorativ tendenciája nincs. Stilizált állatalakok kedveltek mindkét kultúrában, a Kaukázusban a nagy kecske és egy kitátottszájú ragadozó állatféle, nyilván oroszlán, amely azonban a farkas jobban ismert alakja után átstilizáltnak látszik. A skytha-formák közt a görög minták közvetlen utánzásán kívül a szarvas és az argali a legnépszerűbbek (Tápió-Szentmárton).

Európa nyugati részén is megy végbe hasonló folyamat; itt is a görög iparművészet termékei a gyujtó szikra, az átvevő itt is barbár nép, a kelták, de ezek letelepült nép és a talajt a görög művek befogadására már előkészítették a bizonyára régebbi összeköttetések is, melyek tengeren át a Földközi-tenger keleti partvidékével fönnállottak, ahhoz azonban, hogy az a szép díszítő művészet, amelyet az őskor barokkjának nevezhetünk és amely a kelták nagyarányú terjeszkedésével egész Közép-Európát meghódította, létrejöhessen, bizonyára legtöbbet járult a kelta faj rendkivüli dekorativ érzéke. Új életet visz az a lehiggadt görög mintákba, amelyeknek organikus összefüggését rokonos

II. Ferdinánd

római császár és
magyar Király ikonogr.
rézm. arcképe

-

repr.

Fraknói Vilmos

Pázmány Péter.
1570–1637. Bp.
1886. 102. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JELZÉS):

III. Ferdinand

római császár és
magyar király
ikonografiája.
Archéje Van Dyck
festménye után
Galle Kornéltól
rézre metszve
Repr

Fraknói Vilmos

Pázmány Péter
1570-1637. Bp.
1886. 160. l.
után

HELYSÉG

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

III. Ferdinand
magyar Eiráty ikonograf

l.

Harsányi
15. l.

III. Ferdinand Király

ikonograf.

Arcképe Sandt-
mann-tól
rézkarc
Repr-
Szécsy Károly

Gróf Zrínyi Miklós
1620-1664. III. k.
M. Tört. Elet.
Bp 1900. 279. l.

IV. Ferdinand király

ikonograf.

A király képe Clyens(?) tól, vezve metszette Szelepcsényi György nyitrai püspök.

Repr.

Széchy Károly

Gróf Zrínyi Miklós 1620-1664. III. k. M. Tört. Elektr. Bp. 1900. 5 i. l.

tás alkalmával a kifagyás köv
egészitették ki.Azóta a kiegé
lyen magukkal rántva az alatt
lás olyan nagy foku,hogy a fe
már csak idomtalan csonk.Több
vannak olyan zárókövek,melyek
nyultak s mégis nagy elmállás

A kollégium igazgatósága
sának

IV. Ferdinand király

ikonograf.

Szelepcsényi György
vérmetszete

Repr.

Vayer Lajos ify

Magyar uralkodók
Bp. 1942. 29. tábla

ten és ízléssel illeszti bele a díszítésnek új elemét, a zománcot (Battersea-paizs) és olykor egy kevés figurális elemet is. A stílus virágkora a Kr. e. I. századra esik, déli Angliát, a Temze-völgyét, Kentet is beleértve tekintik annak központjául; ebben a virágkorban az út új görög behatások számára a terjeszkedő római hódítás által már el volt zárva és a régebben fölvett motívumok teljesen leszűrődtek, de egyszersmind annyira meghonosodtak, hogy túlélték a római hódítás korát és hatásuk angol földön még sokáig érezhető a történelmi idők művészetében. — Irodalom: *Hoernes*, Urgeschichte der bildenden Kunst is Europa (Wien, 1898. 13. kiad., Menghin átdolg. 1925). Max *Verworn*, Zur Psychologie der primitiven Kunst (Jena, 1898). Die Anfänge der Kunst (u. o. 1909). E. *Cartailhac*, H. *Breuil*, *Capitan*, Te Peintures et gravures murales des cavernes paléolithiques. Vol. I. Altamira (Monaco, 1906, II. Font de Gaume (u. ott 1910), III. Cavernes Cantabriques (u. o. 1912). *Cartailhac*, L'évolution de l'art pariétal des cavernes (u. o. 1907), Exemples de figures dégénérées et stilisées à l'époque du renne (u. o. 1907). *Piétte*, L'art pendant l'âge du renne (Párizs. 1907). *Déchelette*, Manuel d'archéologie préhistorique, celtique et gallo-romaine (Párizs, 1908), vol. I—III. S. *Reinach*, La sculpture en Europe avant les influences gréco-romaines (Angers, 1896). *Obermaier*, Der Mensch aller Zeiten. Band I. (Berlin—München, 1913). *British Museum*, a guide to the Antiquities of the early iron age. *Reallexikon der Vorgeschichte* (Leipzig, 1924-től). *Schuchhardt*, Alteuropa u. seine Kultur- u. Stilentwicklung (1921). *Scheltema*, Altnordische Kunst (1922). Ebert, Südrussland im

IV. Ferdinand

chronograf

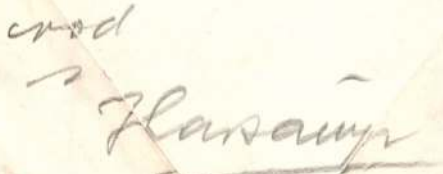

Iora

V. Ferdinand ikonograf

Weber Henrik = V. Ferdinand meghoronázása Pozsonyban.
Emlitve

Szépmüvèszet
1943. 66 l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

V. Ferdinand Király

ikonograf

A Király arcképe
Szeinayz Ranftl-től
1841.
M. Tört. Képcsarnok

Repr.

Vayer Lajos Ifj.

Magyar uralkodók.
Bp. 1942.
37. tábla

izlésű, a [illegible] ikedésektől tartózkodó, tipikusan francia művész, de művein olykor Borromini hatása is érezhető, akinek munkáit római tartózkodása alatt ismerte meg.

OPPLER, *Ernst*, német festő, * Hannover 1867, † 1929. Münchenben tanult, azután Londonban és Hollandiában élt, Angliában Whisthor erős hatása alá került. Hazatérése után a berlini szecesszióhoz csatlakozott. Az utcák mozgalmas életének, tenniszpályáknak, tánctermeknek finom megfigyelője.

OPSTAL, *Gérard van*, flamand szobrász (1595—1668), ama flamand művészek egyike, akik Párizsba kerültek és ott elfranciásodtak. 1630 óta résztvesz a Louvre. Maison-kastély, a párizsi Hôtel Carnavalet szobrászati díszítésében, kivált azonban Rubens hatása alatt álló festői terrakotta és elefántcsont-domborművei hosszú sorával aratott sikereket. A párizsi műv. akadémia rektora volt.

ÓRA. Kerekes Ó.-kat a XIV. századig csak székesegyházak és városházak tornyain alkalmaztak, idővel azonban az Ó. a lakás felszerelésének nélkülözhetetlen tárgyává válik. A XV. századi fali Ó.-k igen egyszerűek, a szerkezetet burkoló Ó.-szekrények gótikus architektúra formáit tüntetik fel, vagy festéssel vannak díszítve. A XVI. század első felében a rúgós szerkezet feltalálása következtében az Ó. külseje lényegesen megváltozik: azóta készülnek az álló Ó.-k különböző alakjai. A renaissance művészete nagy gondot fordított az Ó. külsejének díszes alakítására. Ekkor a toronyalakú, többnyire aranyozott bronzból készült kereszt- és könyvidomú Ó.-kat kedvelték. Ezeket a XVII. század első felében a szegletes és kerek asztali órák követték. A század második felében a

4

egy idő után az épület fedettnyitott, lábakkal elemelt főtömege alatt kerülnek kialakításra. A ház két legjelentősebb gesztusa a bejárati, illetve az autókból, a főút irányából érzékelhető főhomlokzat.
Sajtos és a megbízója erejéből még egy klasszikus aulára is futja, itt van kiállítva az a nyereményautó, amit az ikszszázadik üdítőszelvényt beküldők között sorsolnak ki. Belül folyamatosan az az érzés, hogy igen, eljött a nyugat. Nem az ócska, minket kissé lesajnáló, hanem az igazi. Sajtos – és a Spar – a belső homlokzatokat és térfalat ízléses távolságra elhelyezett árukból rakja ki. Míg itt az áru, a termék a maga három dimenziójában él és válik térfallá, addig a külső homlokzatra képként kerül már ki.
A parkoló felé eső homlokzatot a szögtörésekkel kiemelt bejárat és a piros szín motiválja, míg az oldalhomlokzaton mintegy filmszalagként fut előttünk egy grafikus elem, ami a gyümölcsök gigaposzter méretű fotóiból áll. A sötétszürke eternitlapok kellően jó kontrasztot teremtenek a fotóknak és – nem tudom máshogy értelmezni, mint a hazai építészeti elit irányába kacsintó viccként – a téglaburkolatnak. Nem tudom, mennyire tudatos Sajtos részéről ez a gesztus, de a legnagyobb poén számomra, hogy vannak ezek a kis téglabetétek. Ahogy nézegetem őket, szinte hallom, hogy szólnak hozzám, hozzánk, magyar építészekhez. Valami ilyesmit susognak, hogy „tudom, hogy multi, tudom, hogy nem templom, és nem is borászat, de a legtöbbet kihoztam belőle, látjátok? Még tégla is van rajta."

5

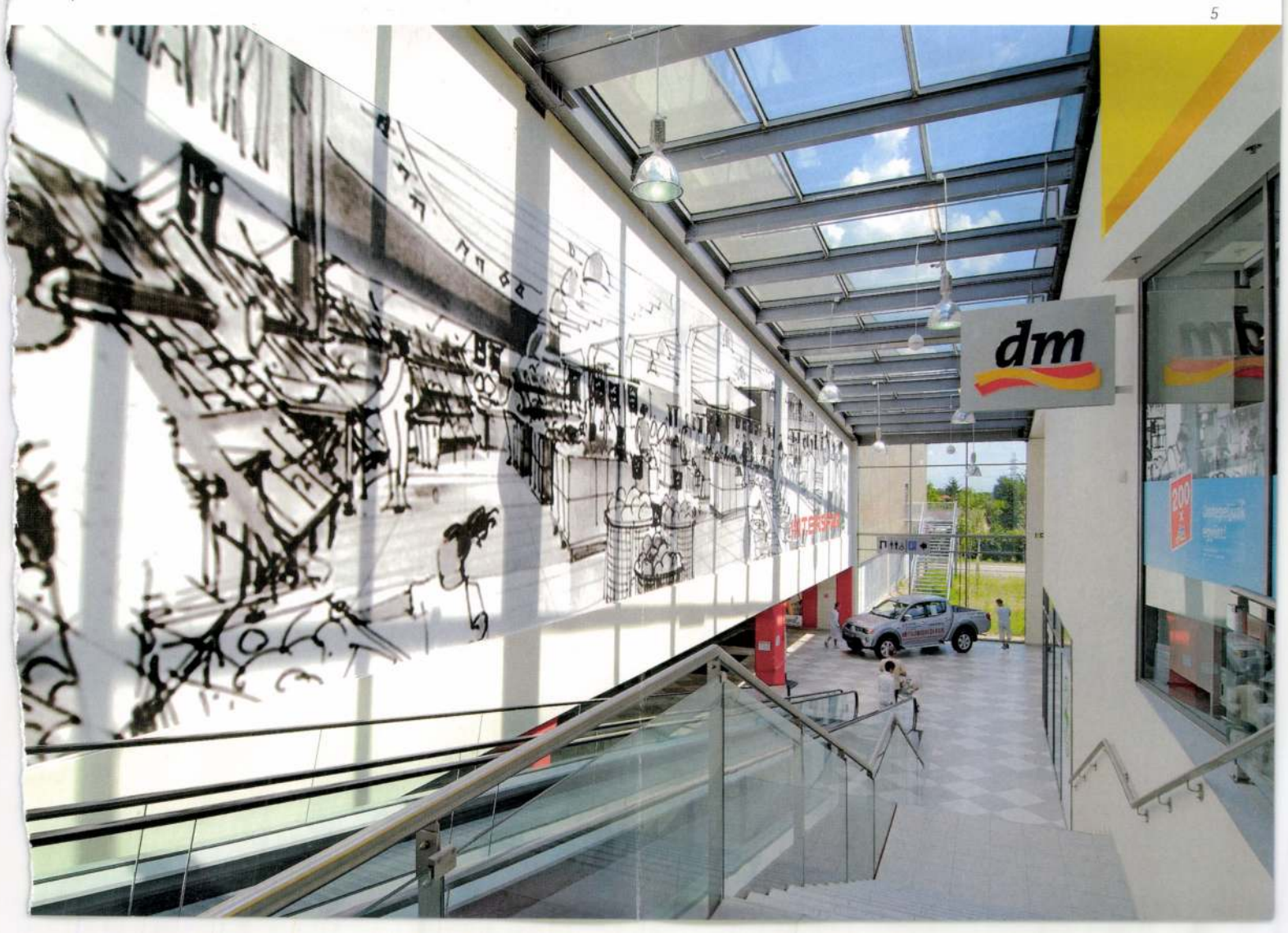

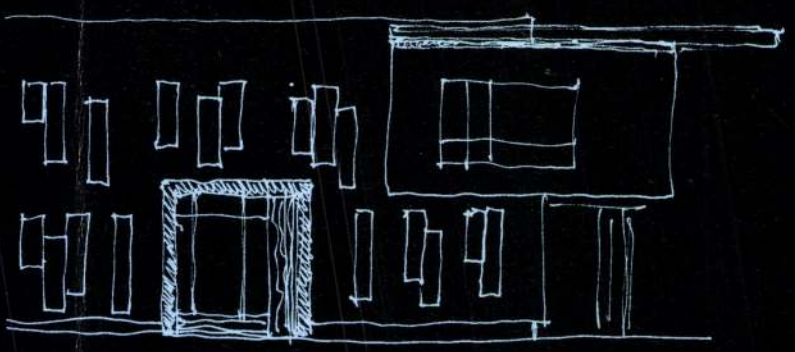

Facsarnok

Pannon Falap-Lemez Kereskedelmi Központ

1. Főhomlokzat
(fakereskedelem az erdő szélén)
2. Helyszínrajz
3. Földszinti alaprajz
4. Keleti homlokzat

Entz Sarolta

A Ferdinánd és Ferdinánd Építésziroda faipari kereskedelmi központja kiemelkedik Biatorbágy környékbeli ipari épületei közül: rögtön elhelyezkedésével, ahogy a meredek útról felnézve uralkodik az alatta elterülő tájon, de formailag is újat hoz, a „hagyományos" – a környéken elég gyakori – ipari telephelyekhez és épületekhez képest.
Hely/zet. Meredek domboldalban, a kialakított parkoló mögött, éles vonalakkal metszi ki helyét az épület, illetve épületsor. A látványt teljesen domináló főépület mögött, nyaktaggal csatlakoztatva nagy raktárépületet is találunk. Az ipari építészet puritán, funkcionalista „szabályai" e legutóbbinál tökéletesen érvényesülnek: a több mint 1500 négyzetméteres alapterületű, téglány alaprajzú, két hajóra osztott, kívül fehérre festett, előregyártott vasbeton elemekből, pillérekből és gerendákból nyolc méter belmagasságú egyszerű, tároló funkciójú tereket terveztek az építészek.
Valami merőben más koncepció érvényesült a főépületnél mind formailag, mind pedig anyaghasználatában.
Anyag. A kétszintes, beton sávalapra épített irodai és kereskedelmi funkciót ellátó reprezentatív szárny Binder BBS falapokból épült. Mind a tartó – a faelemek a betonlemezen

1

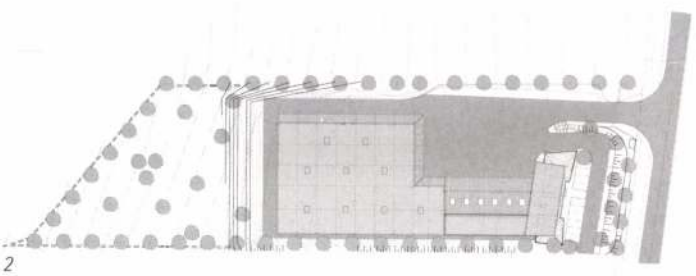

2

3

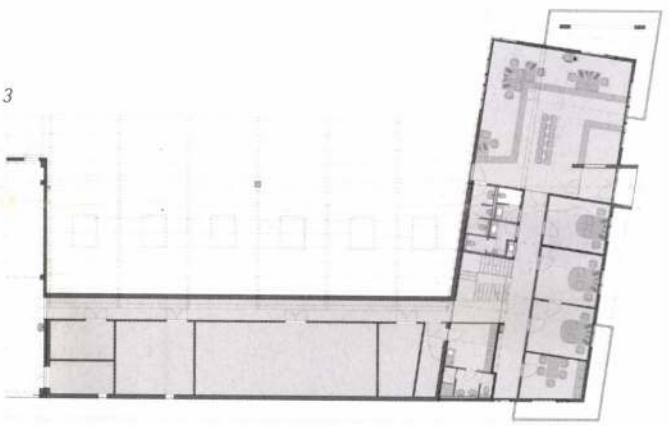

4

1. Hosszmetszet
2. Nyugati homlokzat
3. Látszóbeton-fatartó-tárgyaló-szárnyak
4. Főbejárat

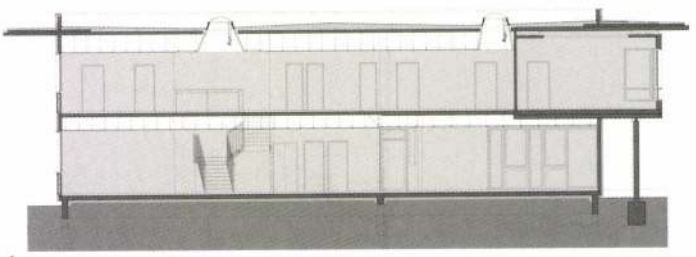

1

2

keresztül az alaptestekre vezetik le a terhet –, mind az elválasztó, mind pedig a lefedő funkciót ezzel az egy anyaggal oldották meg. A falapok egymásra keresztirányban épített táblásított fenyőrétegekből állnak. Jó teherbírást, illetve kiváló pára- és hőtároló képességet tulajdonítanak neki. Az előregyártott lapokat ácsüzemben, az előzetes elemtervek alapján méretre vágták, majd a helyszínen tíz nap alatt összeszerelték. Ez volt talán a 2006 novemberétől 2007 júniusáig tartó építkezés legrövidebb fázisa.

Forma. A telek szélével párhuzamos nyaktaghoz bal oldalával, kicsit előrehúzva, ferdén csatlakozik az enyhén trapéz alaprajzú tömb. Magát a térformát a második szinten jobb- és bal oldalon az épület sarkainál, egy-egy kiugratott, ugyancsak trapéz alaprajzú kubus bontja meg; mintha külön építőelemként, külön tárgyként rá/belehelyezték volna őket az épületbe. Tovább bontja az egyszerű geometriát a kubusok tetejének szintjében merészen előrehúzott és a második szint homlokzati vonalát követő fa tetőelem. A homlokzat síkját, a földszinten a bejáratot keretező ugyancsak BBS-ből készült egyszerű geometrikus szélfogó osztja. Az építészek következetességét mutatja, hogy alaprajzilag itt is egy trapézformával találkozunk, aminek a homlokzatot metsző vonala szépen folytatódik a belső terek felé. A térbelileg kiugratott három elem színével is kiemelkedik az épületből: míg a felmenő falszerkezeteket mindenütt világos, pasztell szilikátvakolat borítja, a kiugratott elemeknél látszónak hagyták a BBS felületeket, mindössze zöldesszürkés árnyalatú, UV-álló

3

Építtető: Pannon Falap-Lemez Kft.

Építészek:
Ferdinánd Árpád, Nagy Krisztián

Kivitelező: Unger Gmbh és Grabarics Kft., VSTR Hungária Kft.

Statika: Facskó Gergely

Épületgépész: Lencsés János

Épületvillamosság: Lisz Rezső, Vas Attila

Utak, közművek: Ferencz Gusztáv

Fotó: Oravecz István

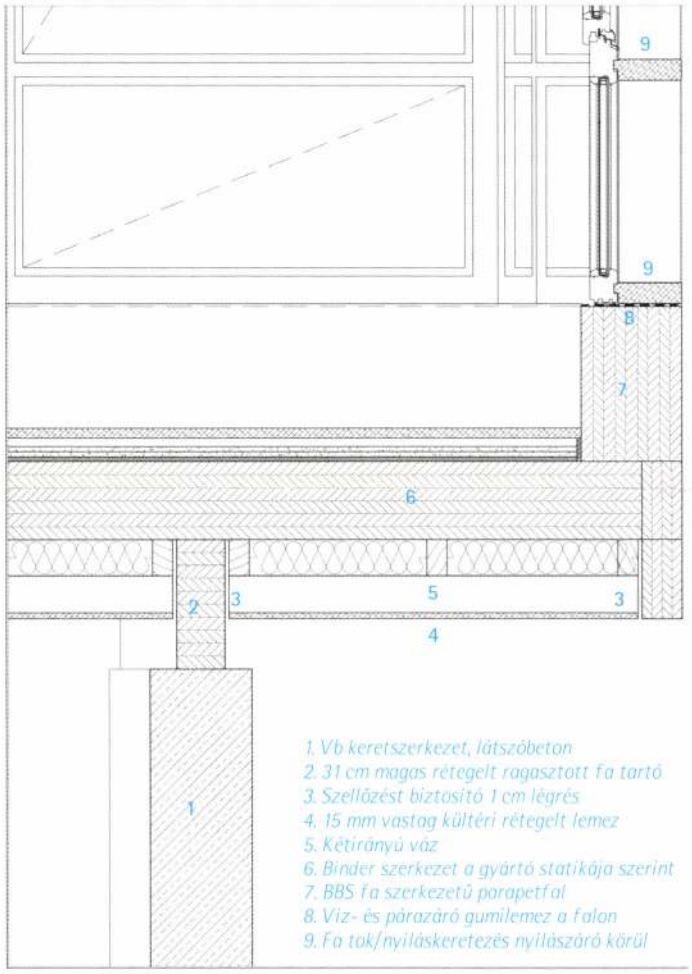

1. Vb keretszerkezet, látszóbeton
2. 31 cm magas rétegelt ragasztott fa tartó
3. Szellőzést biztosító 1 cm légrés
4. 15 mm vastag kültéri rétegelt lemez
5. Kétirányú váz
6. Binder szerkezet a gyártó statikája szerint
7. BBS fa szerkezetű parapetfal
8. Víz- és párazáró gumilemez a falon
9. Fa tok/nyíláskeretezés nyílászáró körül

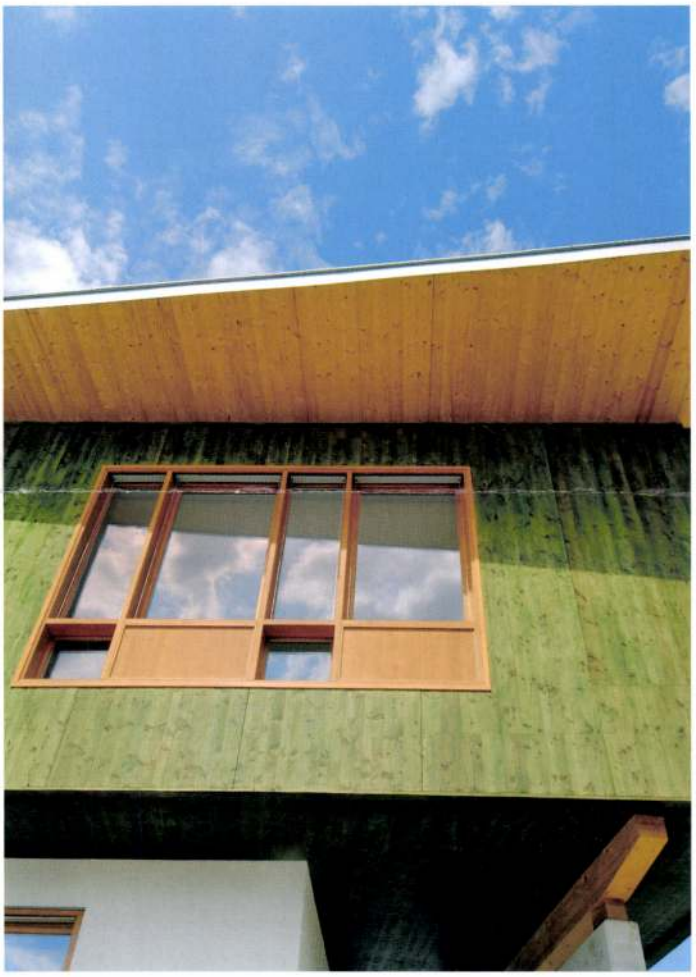

vastag lazúrréteggel kenték le a fafelületet.

A fa nyílászárók szépen tagolják a homlokzat síkban hagyott részét. A nyílászárókon belüli osztások az aranymetszés arányrendszeréhez közelítenek, ahol az alsó nagyobb osztásokat mellvédszerűen fával borították, és a bal vagy éppen jobb oldali keskenyebb osztást falécezéssel tették változatossá. A homlokzat elsőre szinte szimmetrikus benyomást kelt, de tulajdonképpen jobb oldali hangsúlyt kapott: a kiugró „fadoboz" elem ott valamivel nagyobb, és az épület jobb oldalsó homlokzatával párhuzamosan külön oszlopos alátámasztást is kapott, illetve a bejárat is kissé jobbra tolva helyezkedik el a főhomlokzaton. Ez a hangsúlyeltolás jogos, hiszen az épületegyüttes további részei, az udvar, a nyitott-fedett és a zárt raktárrészek mind erről az oldalról közelíthetők meg.

A megrendelő célja tehát, hogy az épület megjelenésében is a cég profiljára utaljon, és funkcionálisan is megfeleljen, teljesült: a felépült központ mindenképpen példát mutat az új fa szerkezeti elemek (BBS lapok) építészeti használatában, de belső tereiben is mindenütt hangsúlyosan használja fel a fát; ugyanakkor 2500 m²-es fedett területével mindenféle kereskedelmi és raktározási funkciónak is megfelel. Mindezen felül pedig az épület a faszerkezetektől megszokott könnyedséggel szemben meglepő stabilitást sugároz, ami, ha ezt egy céggel azonosítjuk, szintén nem megvetendő karakterjegy.

Transzparens gondolatok

Hosszú az út Szombathelyig. Mintegy 230 km.

Skardelli György

Hajnalban leparkolva a Kelenföldi pályaudvar előtt, egy pillanat alatt a 60-as években találod magad. Kisvárosi indóház, néhány reménytelen tekintetű ember, évtizedekre visszanyúló hangulat, már kora reggel kipakoló árusok, összefirkált falak, rozsdás perontető, monolitikus szürkeség, nyomasztó kilátástalanság.
Ez volna Budapest talán legfontosabb intermodális csomópontja... 4-es metró, ments meg minket!
A vonaton felcsillanó remény (tiszta, kényelmes, udvarias jegykezelő) szövetségese a mindent szebben mutató novemberi napsütés, kiolvasol két napilapot is (egyiket kicsit restelkedve), pontosan érkezve a célállomásra és egy kellemes séta után a mellékutcába bekanyarodva már elő is tűnik a keresett ház sarka.
Lehengerlő az épület eleganciája. Nem érted, hol vagy, melyik országban. Elfelejtettél időben leszállni, észrevétlenül átsuhantál a határon, egy osztrák minimalista épület előtt állsz, vagy olyan mélyen sikerült az alvás, hogy a helvéteknél ébredtél fel és a vágyott építészeti színvonallal szembesülsz, egy keserű megjegyzést elnyomva magadban (ezek tudnak...).
A megérkezés színtere az épület előtt kialakított városi tér, a célszerű attraktivitást magában hordozó anyaghasználat, formavilág. Natúr beton térburkolat, fekete műkő padok, rejtett világítás, fém kiegészítők. Az idetervezett ülőkék, szemetesek, fasor és zászlósor, vízfelület, kerékpárparkoló az épületformáló szellem kivetülése a köztérre. Méltó felvezetés egy valódi középülethez. És ez minden kétséget kizáróan az.
A sportcsarnok multifunkcionális céllal épült, egyetlen város sem engedheti meg magának a tiszta sportcélú működtetést. Egy ilyen épületnek mindent be kell tudni fogadnia a sport mellett: a táncversenyt, a rockkoncertet, a karácsonyi vásárt, kiállításokat.

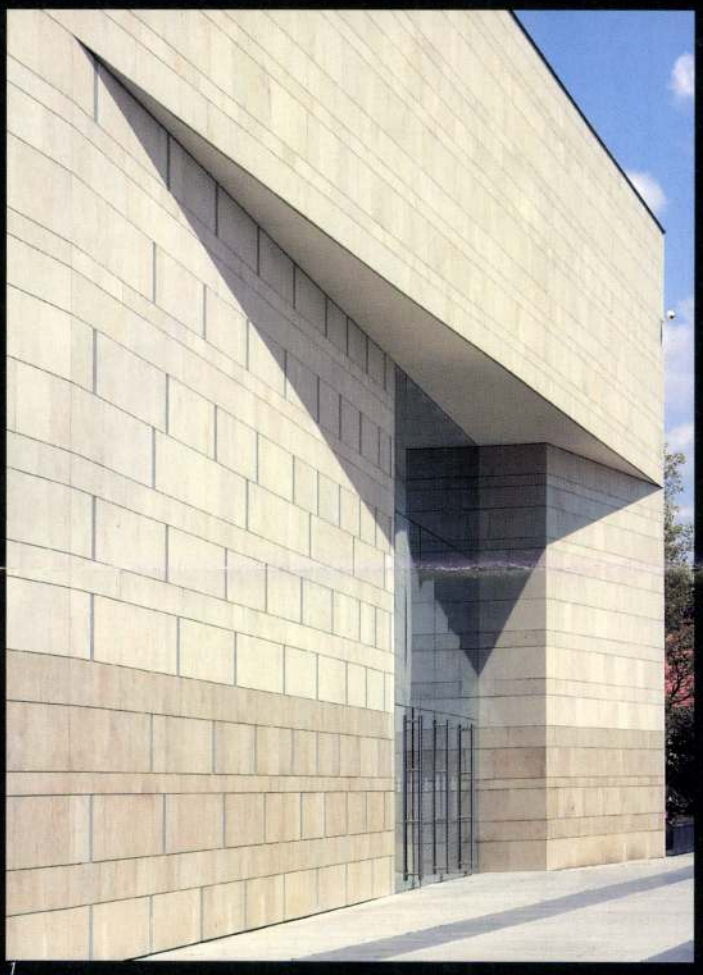

1

2

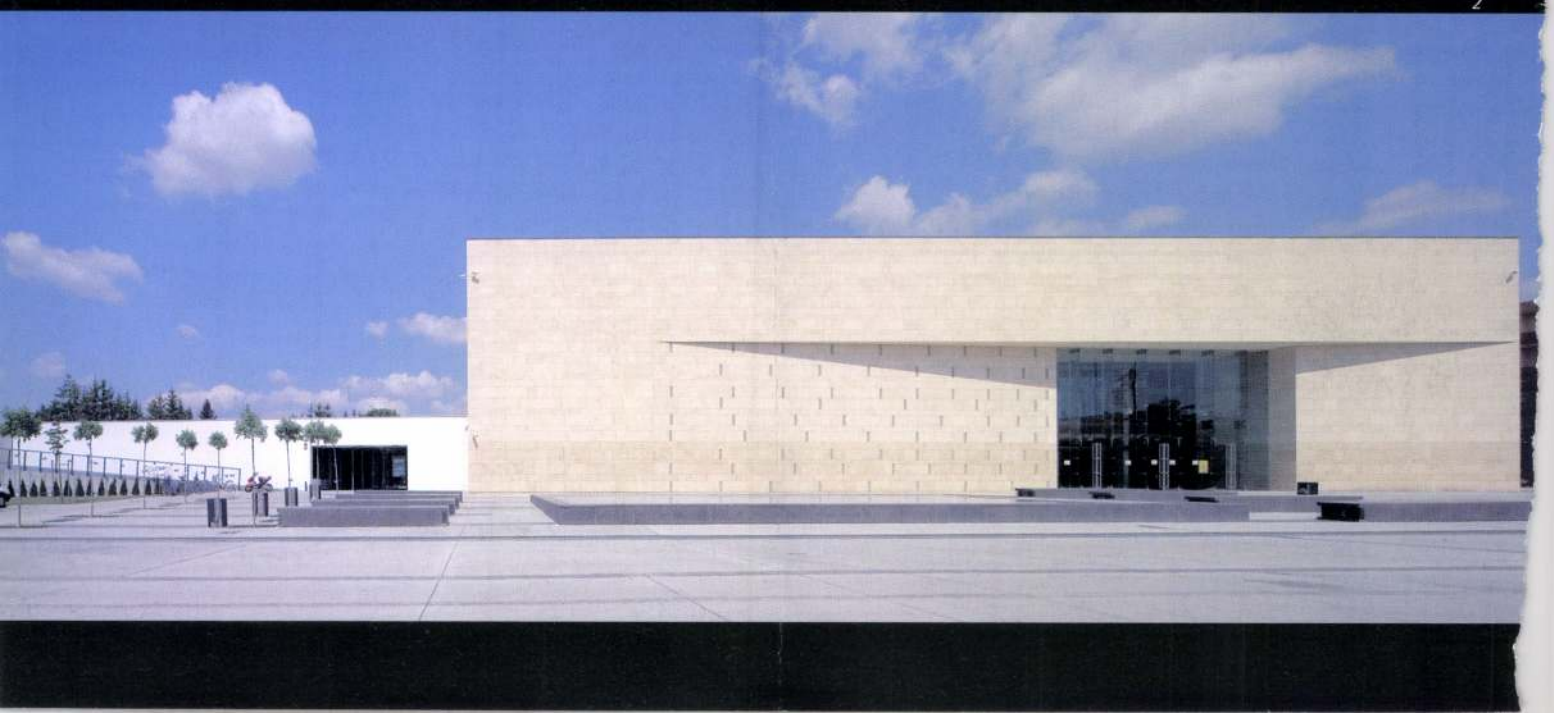

Ferdinánd és Ferdinánd építési iroda

Az okos polgár és a buta internet

Ma 350 millió PC-alapú számítógép van a világon, s az előrejelzések szerint 2003-ra is csak 400-500 millió lesz belőle. Ugyanakkor csupán 1999-ben 275 millió mobiltelefont adtak el. 1998-ban 307 millió mobiltelefont használtak, tavaly a felhasználók száma elérte a 468 milliót. A trendek szerint 2003-ban 1 milliárd mobiltelefonnal lehet majd telefonálni – és nem csak telefonálni.

Japánban már ma 6 millió ember mobiltelefonon keresztül éri el az internetet. Egyes előrejelzések szerint az emberiség az évtized végére nem helyhez kötött számítógéppel, hanem jellemzően mobiltelefonnal kapcsolódik rá a hálóra. Az internethez kapcsolódás jelenlegi mobil eszköze a WAP-ot (Wireless Application Protocol) alkalmazó mobiltelefon. Már ma is kaphatók azok a WAP-ra képes mobilok, amelyeknek nagyobb a kijelzőjük, és klaviatúrájukon ott vannak a WAP kezelését megkönnyítő elemek. De ezek még mindig jóval nehézkesebben kezelhetők és lassúbbak, mint a jelenlegi PC-k, vagy mint a későbbi mobil-internetező készülékek. A rendelkezésre álló WAP-alapú internetes oldalak száma is csekély, és tartalmuk korlátozott. Ennek ellenére a WAP-nak szép jövőt jósolnak.

Magyarországon ma körülbelül 400 ezer internethasználóval számolhatunk. A félmilliónyi számítógéppel rendelkező háztartásnak csak egyötöde fizet elő internetszolgáltatónál. Viszont a mobiltelefont használók száma több mint 1,7 millió.

Az arányok (természetesen nem az abszolút számok) hasonlóak, mint Japánban. Ott a lakosság 14 százaléka használja az internetet, a mobilok elterjedtsége 41 százalékos. Így már kevésbé meglepő a fentebb idézett adat, hogy Japán 17,5 millió internetezőjéből 6 millió mobiltelefonon keresztül megy fel a hálóra. Így olcsóbb, és kisebb beruházást is igényel.

A magyar lakosság még inkább költségérzékeny, mint a japán. Érdekes módon a WAP egyik hátránya, a manuális kezelhetőség nehézkessége nálunk előny lehet, emiatt ugyanis a kezelésnek szükségképpen egyszerű [illegible]

ra jellemző, azt feltételező viselkedések térhódítása.

Így például a beszélgetés bármikori kezdeményezhetősége csökkentheti a közlés összefogottságát, rendszerezettségét, teljességét, pontosságát. A kommunikációs aktus közbeni gondolkodásunk is ennek megfelelően változik, sőt az aktusra való felkészülésünk is, mert utólag bármikor módosíthatunk, kiegészíthetünk. A befogadó esetében csökkenhet a figyelem, a pontos megértésre, a hallottak rendszerezésére, a teljes memorizálásra való törekvés, hiszen utólag bármikor bármire rákérdezhetünk, az információkat megismételtethetjük.

Az azonnali közlés lehetősége a brainstormingra emlékeztető kommunikációs helyzetet eredményez, elősegíti, hogy az eszünkbe jutó ötletek ne kallódjanak el, másrészt növeli az elhamarkodott, nem elégséges tájékozottságon alapuló, „hirtelen felindulásból elkövetett" közlések valószínűségét is.

A mobil használatakor gyakori, hogy folytatom azt, amit csináltam, amikor hívtak, nem hagyom el, esetleg nem is tudom elhagyni a társas vagy fizikai teret (villamos, lift stb.), amelyben voltam a hívás pillanatában. Vagy ellenkezőleg: például munkahelyi mobilhívás esetén lehetőségem van arra, hogy a közösségi térből távozva biztosíthassam az intimitást vagy a titkosságot. Egyrészt tehát a valós (közeli) és virtuális (távoli) környezetek, például intim és nem intim szférák egyneműsödnek és keveredne, másrészt növekszik a nyilvánosnak, illetve privátnak szánt kommunikáció elkülönítésének lehetősége. Mindkét lehetőség, mindkét gyakorlat átalakítja az egyes szférák kommunikációs modelljét, s ennek nyomán a viselkedés- és gondolkodásmódot is.

A mobiltelefónia ily módon növeli a formális intézményi struktúrákat kere[illegible] tagjai (ami nemcsak azért [illegible]információhoz

megfontoltabbak, igényesebbek, s a közügyek iránt nyitottabbak, mint az átlag.

John Katz megállapítja, hogy a hálózati polgárban a politikával szemben az átlagnál nagyobb az ellenőrzés igénye, kisebb a tekintélytisztelet, többet képes és hajlandó tenni érdekei érvényesítéséért. A Forrester „The Netpowered generation" című felmérése 8500 16 és 22 év közti fiatal megkérdezésével készült. E felmérés tanulsága szerint a fiatalok tudják, hogy a mély és pontos információk bármikor és bárhol elérhetők a neten, és igénylik is ezeket; hogy a személyes információnak értéke van – a piac szereplőinek fel kell valamit ajánlaniuk, ha a vásárlói szokásokról és attitűdökről szeretnének adatot gyűjteni; hogy a választás emberi alapjog – a kínálati oldalnak sok kombinációt/konfigurációt kell produkálnia.

Mindezt bizonyára azért tudják, mert nemcsak a tömegkommunikáció információival élnek, hanem a hálón aktív információszerzésre is lehetőségük van; informális (esetenként virtuális) szociá-

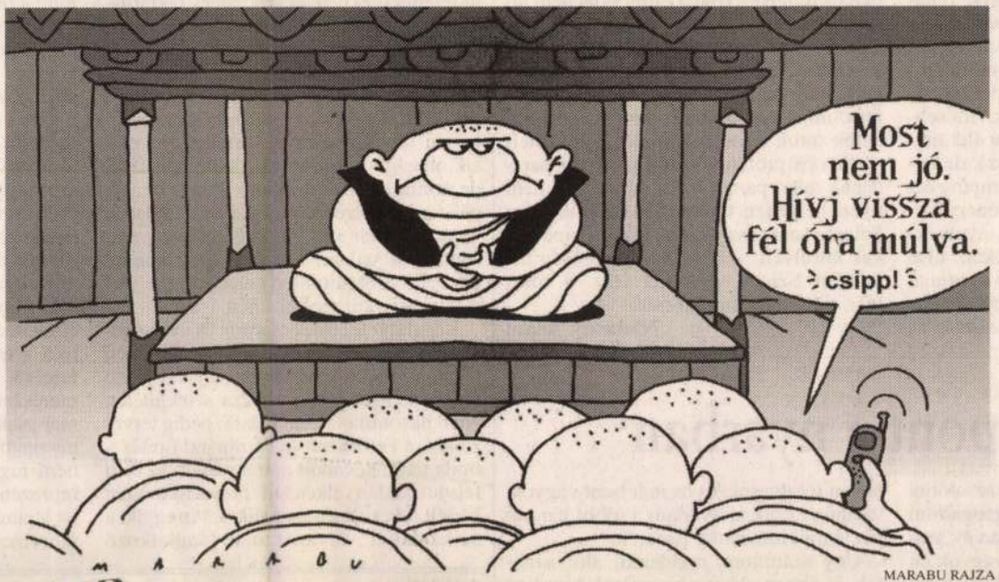

MARABU RAJZA

televíziózásra és újságolvasásra fordított idő, csökken a privát kapcsolatokat ápoló telefonálások száma;

– pontos, mély és „független" információ szerezhető be és továbbítható haladéktalanul: ott és akkor, ahol és amikor éppen szükség van rá, s így lehetségessé válik, hogy a hálózati polgárok választásaikban megfontoltabbak és igényesebbek legyenek;

– a „haladéktalanság" lehetővé teszi, hogy a hálózati polgár többet legyen képes és hajlandó tenni érdekei érvényesítéséért;

– a kínálati oldalnak (áru, szolgáltatás, ideológia, érték?) teljesebb információt és több kombinációt/konfigurációt kell produkálnia, el kell mélyítenie azt a vélekedést, hogy a választás emberi alapjog;

– a megnövekedett ellenőrzési lehetőség és az információs háló fokozottabb leválása a pénz-hatalom-presztízs hálóról (a hierarchiáról) tovább erősíti a hálózati polgár kontrolligényét, és csökkenti a tekintélytiszteletét.

A mobil-internet elterjedése korrigálja a mobiltelefon használatának követ-

sajátosságait közelítik a szóbeliéihez. Érdekes, de nem meglepő, hiszen az e-mailezés esetén is rendelkezésre állnak a mobiltelefonálásnál említett egyes lehetőségek: az utólagos gyors kiegészítés és korrekció, gyors visszakérdezési és válaszlehetőség stb.)

– Csökken az elhamarkodott, elégtelen tájékozottságon alapuló, „hirtelen felindulás" motiválta közlések létrejöttének a valószínűsége, mivel a közlés előtt a WAP segítségével tájékozódhatunk.

– Fokozódik a különböző valós (közeli) és virtuális (távoli) környezetek egyneműsödése és keveredése az utóbbiak jelentős mennyiségi növekedése következtében.

– Növekszik a formális intézményi struktúrákat keresztbe metsző informális szociális struktúrák létrejöttének lehetősége.

– Tovább csökken a társadalmi kontroll (az intézményi és a nyilvános egyaránt).

– A mobiltelefonálás a mobil-internettel kiegészülve még inkább csökkentheti az intézmények túlhatalmát, az (inter)aktív, decentralizált információcsere megnövekedett lehetősége még inkább ellehetetlenítheti tények, események eltitkolását, s a többfunkciós mobil a civil kezdeményezés még inkább „kézre álló" technikai eszköze lehet.

A jóslatok néha bejönnek, néha nem. A WAP-pal szemben számos ellenérvet sorakoztatnak fel. Például:

– miért informálódnak az emberek WAP-pal, hiszen mobiljukon ezt (valamelyik információs szolgálatot felhíva) élőszóban is megtehetik;

– a WAP annyira lebutított internet, hogy már nem is tekinthető annak, hiszen csak karakteres megjelenítést tesz lehetővé, a kis képernyőn kevés információ, kevés továbblépési lehetőség jelenik meg;

– a billentyűzet és a képernyő kis mé-

SZIGET

Irdatlan osztálykirándulás

Ahogy az ember öregszik, egyre több dologról derül ki, hogy mindig ugyanolyan. Ezek között élen jár a nyár, hátul kullog a szerelem. Úgy értem, a nyárról korán, a szerelemről későn derül ki, hogy mindig ugyanolyan. Szerintem a Diáksziget (vagy Pepsi Sziget) erről a kettőről szól, a nyárról és a szerelemről, és ez rendjén is van, ezek fontos dolgok, és a fiatalok életében (tehát mindnyájunk életében) összekapcsolódnak. A szerelem kifejezést most nagyon tág értelemben használom, ide értem a nagyon hirtelen és nagyon heves összebarátkozást is, a barátok váratlan egymásra találását. Vagyis általában az érzelmi jellegű embertalálást. Erre az ilyen popfesztivál-féleségek mindig nagyon alkalmasak. Régen vásárnak hívták őket, meg bikaviadalnak, meg zarándoklatnak; a lényeg, hogy sok helyről sok ember jöjjön össze, adódjon válogatási lehetőség.

A szerelemről a Pepsi Sziget résztvevői még nem tudják, hogy mindig ugyanolyan, ezért jönnek, és jönnének még sok évig. A nyárról viszont éppen itt, a koncentrált „nyárság" napjaiban tudják meg, amikor másodszor-harmadszor eljönnek, már egyre felnőttebben, hogy mindig egyforma. Ezért van az, hogy egyre fiatalabb és egyre gyorsabban cserélődik a Sziget közönsége. Az első néhány Sziget még általános esemény volt, nem kizárólag a fiataloké, még egy pici politika is volt benne (legalábbis nekünk, idősebbeknek, akiknek talán már egész életünkre minden egy picit politika lesz), de ennek vége. Igazi nagy ifjúsági kemping ez, sörrel, porral, vízcsappal, konténervécével, göröngytől fájós derékkal, nyelvekkel, szagokkal, szőrzettípusokkal, első berúgással, első belépéssel, első kotonnal (reméljük). Mintha egy nagy hajó volna, irdatlan osztálykirándulás, a bezártság és összezártság édes érzésével: itt csak mi vagyunk, ide nem szállhat be más, és túlerőben vagyunk a tanárokkal szemben. Nem bántjuk őket, s egymást, ez nem a Legyek ura, de azért jó érzés a bicepszünket kissé megfeszíteni.

A Szigetre nem a műsorok és a kulturális (vagy kulturálatlan szórakoztató) kínálat miatt mennek a legtöbben – legalábbis ezt állítom. Ehhez képest tény, hogy nagyon jó a kínálat, és ez lényeges, mert kell valami, amire a szerelem, a nyárkoncentrátum felfűződik. Semmit sem utálnak jobban az emberek, mint úgy elmenni ismerkedni, hogy az legyen a kimondott cél.

Nincs szomorúbb, mint a kendőzetlen társkeresés vagy barátkoztatás, mint amikor a lányos anya teákat ad, hogy legyen társaságuk a lányoknak. Az ide látogató úgy érezheti, hogy ő a koncertek, a felolvasások, a népzenei, főzési, vallási micsodák kedvéért jön. Érezze is. Pár éve Berlinben voltam, amikor éppen egy Love Parade nevű monstre rendezvény zajlott. Elmentünk mi is, hatoltunk egyre beljebb a tömegbe, kerestük a közepét, a dolgot, a tulajdonképpeni eseményt, amire ez a rengeteg ember eljött – és nem találtunk semmit. A közepe ugyanaz volt, mint a széle, és onnan megint kifelé ment az ember, mint a kerek erdőből. Lehangoló volt: kiderült, hogy az egész nem más, mint egy megadiszkós szuperutcabálba oltott óriás felvonulás, egy értelmetlen és profán körmenet, amely parádénak talán parádé volt, de a Love nem ilyen helyeken terem. Sokkal inkább a Sziget csenevész akácfái vagy csápolókkal körülvett színpadai táján. Még ha minden Sziget egyforma lesz is most már, mint minden első csók.

Nádasdy Ádám

Biztos pont a nyárban

Előreláthatóan az idén is, mint az utóbbi hat év mindegyikében, megfogadom majd, hogy ez volt az utolsó olyan év, mikor kimentem a Szigetre, öreg vagyok én már ehhez, és minden évvel csak öregebb leszek. Nem lelkesít hat évvel ezelőtti fetrengő önmagam látása, de a fetrengéshez napon felolvasok, és ha már bent vagyok, valahogy csak megoldom a többi hat napot, annyi mindenkit ismerek.

Úgy számítom, mindenki, akit ismerek, és éppen akkor nem nyaral, kint lesz a Szigeten, én sem tudom a sorsom elkerülni: egyfelől a csordaszellem, másfelől

Országúti szuvenír

A Bautrans Transporta központja Biatorbágy határában FOTÓ: SZABÓ BARNABÁS

Megpróbálom elképzelni magam, amint még be nem avatottként autózom Tatabánya irányába. Nincs sztrádamatricám, a régi egyes úton haladunk, nem szűnő csodálkozással a virulens piacgazdaság új telephelyekben, depókban és raktárbázisokban testet öltő terjeszkedésén. Enyhe balkanyar, itt kell elfordulni Biatorbágy felé, arra, lent a völgyben szinte sejthető a falu és az a bizonyos viadukt, a felső oldalon viszont valami furcsa, szokatlan látvány: mintha hirtelen egy másik országból, mondjuk Skandináviából, de minimum Ausztriából villanna be egy pár száz méteres kép. Mire helyére kerül bennünk, már el is hagytuk. Néhány másodpercre valami szebbet, azaz valami oda nem illőt láttunk a kelet-európai ipari tájak kietlen senkiföldjén.

Legalább fél tucat csarnok és irodaépület rendeződött itt a levegős modernség utcájává, de hűvös eleganciájával kettő különösen magához vonzza a tekintetet. Nem hasonlítanak egymásra, pedig tervezőiket, a Ferdinánd és Ferdinánd Építészirodát nevadóit már ugyanitt, az utca felső oldalán elkészült projektjük után kérték fel ezekre a munkákra. Az egyik, a nemzetközi fuvarozással foglalkozó Bautrans Transporta kamion szervizzel kombinált cégközpontja a merészebb, a másik, a faipari alapanyagokkal kereskedő finn Baillou raktárbázisa a konzervatívabb, de földközelibb. Ami a közös bennük: a feladatra koncentráló eredetiség.

A betonból, alumíniumból és üvegből emelt irodaház karakterét két teljesen ellentétes ihletésű L alak összeillesztése adja: a zártabb képet mutató északkeleti részhez délen és nyugaton a nap útja felé forduló, hatalmas üvegfelületek kapcsolódnak. Viszont nem úgy, ahogy a gyári szabványokhoz alkalmazkodva a legtöbb esetben tagolják, a mechanikus, füzetrács osztatú csillogás helyett itt a fekvő és álló idomoknak erős kézzel hangszerelt kompozíciója tükrözi az égen rohanó felhőket. Amúgy is a merész ellentétek, az épülettömeg és a fölötte lebegtetett lapos tető, a nyitottság és a zártság, a síkok és tömbök egymást indukáló játéka teszi merészen egyedivé ezt a székházat. Az már csak ráadás, hogy ez az igényesség – ellentétben azzal, ahogy nálunk szokás –, nem fogy el akkor sem, amikor a telep reprezentációs zónájából az „ipari" zónába lépünk át: az esztétikai beruházásból a szervizcsarnok sem maradt ki.

Hagyományosabb, de a szó szoros értelmében pofásabb viszont a Baillou Kft. központja. Mivel tömbjének nagyobbik részét a raktár teszi ki, nem annyira körbejárható – a műút felé viszont a lehető legattraktívabb képét mutatja. Egészen konkrétan: amit először észrevesz belőle az ember, az a valószínűtlenül rozsdabordó (mint utóbb kiderült, pácolt cédrusfa) borítás és annak szegecselése. Úgy tűnik, mintha a megrendelők itt némiképp visszavonulót fújtak volna a tervezői fantázia túlzott nyomulásának, de az épület mégsem egy lett azok közül a szabvány irodaházak közül, amelyeket egy-egy középen futó folyosóra fűznek föl. Homlokzatán előreugranak az emeleti sarokelemek – egyik oldalon a tárgyalószobáé, másikon az igazgatóié – utóbbi olyan karakteresen, hogy az szinte őrtoronynak tűnik. Nincs semmi külső csicsa, meg a belépés nagyszerűségét hangsúlyozó fémtraverzek a bejárat fölött: az épület tehát diszkréten szellemes képet mutat, és ez a „minőségi, de kreatív" sugalmazás rendszerint termékenyen száll vissza a megrendelőkre is.

Torma Tamás

az Octogon építészetkritikai műhely tagja

TELEVÍZIÓ

M.D.K.

Ferdinánd Ferenc, egri ácsmester

1829-ben (mint sulvási ács) a Cenárddarócí templomhoz tervez hesút – Holvár és Gabonyival együtt.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1959. Akadémiai Kiadó, 324. old.

M.D.K.

Ferdinánd Ferenc, ácsmester

1824-ben az egri városi adókonyvben szerepel, mint szilvási ácsmester. A lénárd-daróci templomhoz Jabonyi ácsal és Holvák [másuk Hulvák] kőművessel együk készít tervek 1824-ben

Heves megye müemlékei I irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 324. old.

FERDINÁND Ferenc egri ácsmester, aki Egerben 1824-ben szerepel a városi adókönyvben. 1829-ben mint szilvási /Szilvásvárad/ ácsmester a lénárddaróci templomhoz --+ Hulvák kőművessel és --+ Gabonyi Áccsal együtt készit templomtervet.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Ferdinand Gregor Waldmüller

festőművész

Bíró Béla: Waldmüller beadványa a magyar országgyűléshez 1847-ben

M.M.M. Évkönyve 1951, 127 l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 JUN 4

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Ferdinánd Judit

1021

Ferdinánd Judit kiállításáról

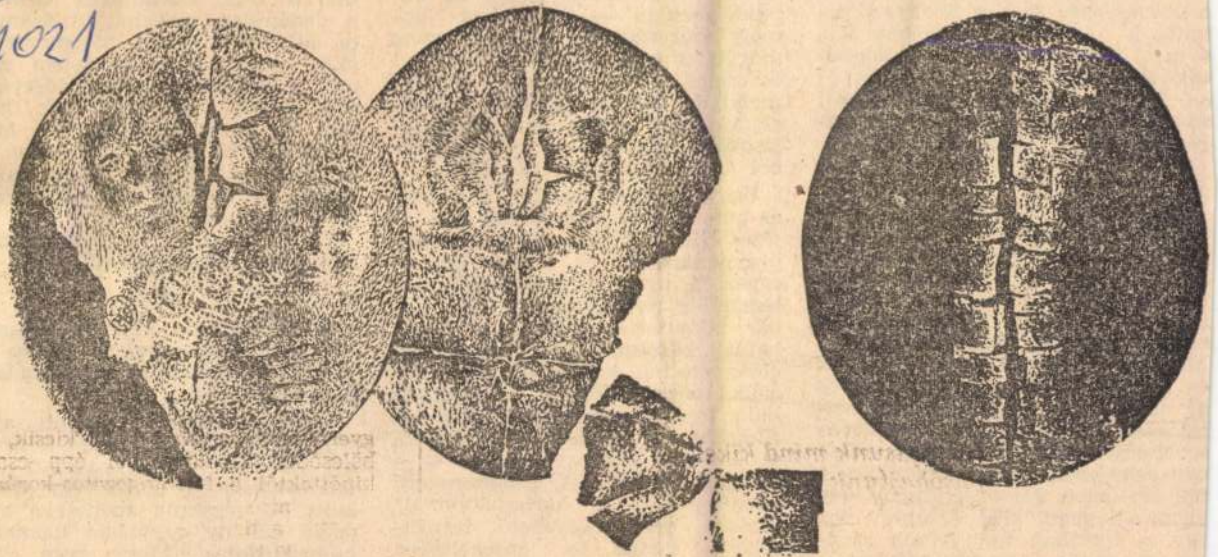

MAGYAR ÉLET ÉS IRODALOM

Budapest

MAGYAR ÉLET ÉS IRODALOM
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 139-088, 337-178, 340-758

...ma szívében, a Campo di Fiori, a Farnese-tér meg a környező sikátorok fertályán: megismernek, s ezzel mintegy már be is fogadtak maguk közé, újra, mintha el se mentem volna — mit számít nyolc vacak kis esztendő egy városban, amely „örök"?

★

Talpam alá veszem a köveket s körbeholdolom a környéket, egyre táguló körökben, a Largo Argentinától, a Panteonig, aztán tovább a Kolosszeumig s másik irányban a Szent Péterig: afféle szemrevételezés ez, gyors leltár. Minden a helyén van, a kövek és az obeliszkek, a templomok és az üzletek — valamennyire emlékszem, habár egyikben sem váltam soha; ez utóbbiak közül egy sem szűnt meg vagy szűnt ...ről, ami nem kis teljesítmény egy ...olyan világban, ahol — amint ezt ...egy, a témában úgy látszik járá...os ismeretlen ismerős kifejti — ...mutatók időnként

irátok előállítására a rendezésekkel — jelz... mögött, messze nyúló és nem kevés pénz... mondják, az autono... geinek egy részét a... lásokból, illetőleg a... ból befolyt összegek

Hogy személy szerint kik ezek az autonómok? Egy részük hivatásos bűnöző. Ezen túl a válaszok bizonytalanok, és csak egyben egyeznek meg: az autonomók valószínűleg nem egyetemisták, habár talán egyetemisták is akadhatnak közöttük. Egy biztos: nagy előszeretettel használják fel akcióik megrendezésére a fiatalság különböző tömegmegmozdulásait (Rómában egyébként májusra gyülekezési tilalmat rendelt el a belügyminiszter). A programszerű „konfrontáció a karhatalommal" minden esetre érezhető feszültségben tartja az érdekelteket. „Vadásznak rájuk, mint a nyu...

dollár — magyar pénzben nyolcvan forint körül.

Úgy látszik, le kell mondanom a jövőben Arcangelóról.

★

A költségesre sikerült étkezéshez azonban Arcangelo kétség kívül találhat valamit, amit máshol nem kaphatnék.

Szemben ülök a nyitott ajtóval, amely így egy apró színpadnyi kilátást nyit a szemben levő ház sarkára s a tér egy csücskére. A házsarok mellett a vendéglő néhány egymásra halmozott bútordarabja: Mario nem rakta szét valamennyi asztalát odakinn,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BP Rundschau
Ferdinánd Judit
1967 JUL 2 1.
1021

Frauenporträt
von Judit Ferdinánd

Ungarische Landschaft einst und

Tihany, der Zaub

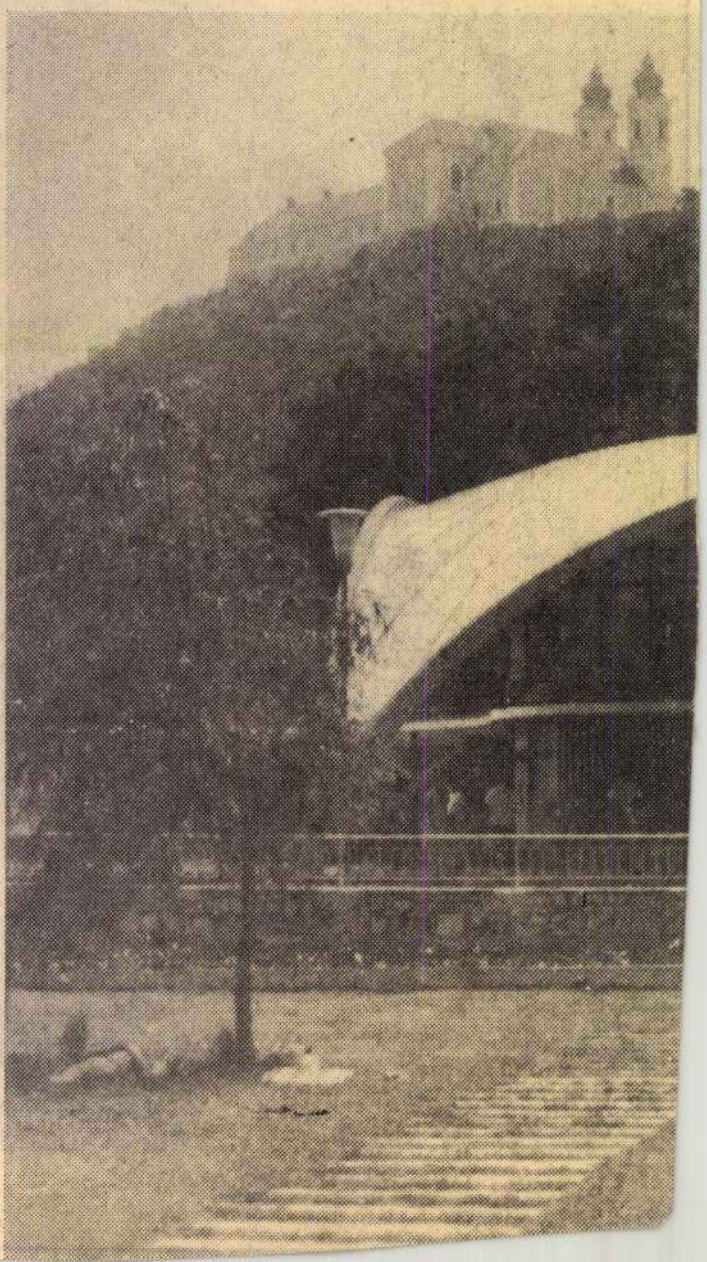

Berdinánd Judit MDK

Női fej, szén

Mücsarnok 1960.Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

hogy a friss, egészséges gondolkodású fiatal mire megszerzi

versenyeken se baráti „összetartás", se tekintélyelvek ne érvényesülhessenek;

erőt, erő és szeretet.

Termékeny ez a föld. Tisztelet művelőinek.

Ferdinánd Judit

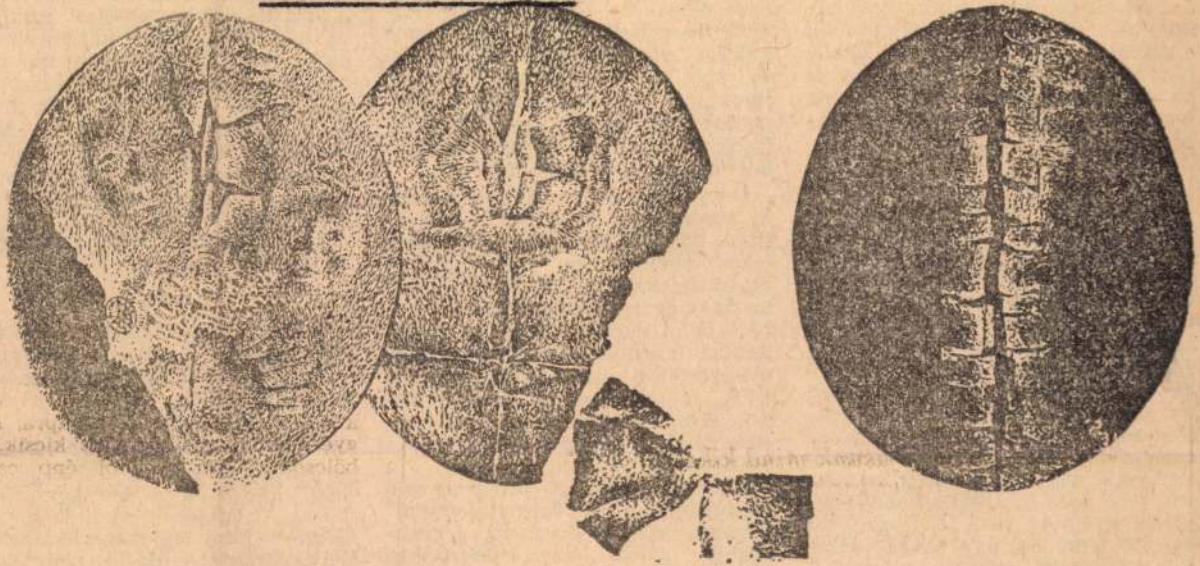

Ferdinánd Judit kiállításáról

Élet és Irodalom, Bp. 1977. juni. 4.

XXI. évf. 23. sz. 4. lap.

fordultam akkor a nanterre-i tanár felé. De nem csak pénzzel, hanem

köszönjön) — egyszóval
negismer, aki csak va-
ámít a „történelmi Ró-
en, a Campo di Fiori,
ér meg a környező si-
ertályán: megismernek,
ntegy már be is fogad-
közé, újra, mintha el
volna — mit számít
k kis esztendő egy vá-
ely „örök"?

★

alá veszem a kövezet-
eloholom a környéket,
ló körökben, a Largo
, a Pánteonig, aztán
Kolosszeumig s másik
Szent Péterig: afféle
lezés ez, gyors leltár.
helyén van, a kövek
iszkek, a templomok és
— valamennyire em-
abár egyikben sem vá-
oha; ez utóbbiak közül
zűnt meg vagy számolt
em kis teljesítmény egy
gban, ahol — amint ezt
nában úgy látszik jára-
tlen ismerős kifejti —
ági mutatók időnként
asztrofális értékeket je-
gy a „nyugati" gazda-
rtők napra kiszámítják
kor kell nem az egyes
e az egész olasz gazda-

őrültek, a felfedezett arzenálok hálózata — fegyverekkel, hamisított autórendszámokkal és hamis iratok előállítására alkalmas berendezésekkel — jelzi, hogy komoly szervezet áll a terrorizmus mögött, messze nyúló érdekekkel és nem kevés pénzzel (habár, mondják, az autonomok költségeinek egy részét az emberrablásokból, illetőleg a váltságdíjakból befolyt összegek fedezik).

Hogy személy szerint kik ezek az autonómok? Egy részük hivatásos bűnöző. Ezen túl a válaszok bizonytalanok, és csak egyben egyeznek meg: az autonomók valószínűleg nem egyetemisták, habár talán egyetemisták is akadhatnak közöttük. Egy biztos: nagy előszeretettel használják fel akcióik megrendezésére a fiatalság különböző tömegmegmozdulásait (Rómában egyébként májusra gyülekezési tilalmat rendelt el a belügyminiszter). A programszerű „konfrontáció a karhatalommal" minden esetre érezhető feszültségben tartja az érdekelteket. „Vadásznak rájuk, mint a nyulakra" — mondja valaki, s valóban: nincs nap, hogy tűzharcban elesett rendőrről ne írnának a lapok. Még a jámbor közlekedésiek sincsenek biztonságban: a minapában egy szabálytalankodó

gi ízeket a keverésnél), a víz helyett iható kellemesen gyenge, száraz vörösbor... Egyszóval: minden a régi. Leszámítva az árat: a diszkréten összehajtott számlán ez áll: 3500. Azaz háromezer-ötszáz líra. Ha emlékezetem nem csal, egy ilyen jellegű ebédért annak idején 1200—1500 lírát fizettem a húsételtől függően. Most három és fél ezer. Ami a mai árfolyamon körülbelül három és fél dollár — magyar pénzben nyolcvan forint körül.

Úgy látszik, le kell mondanom a jövőben Arcangelóról.

★

A költségesre sikerült étkezéshez azonban Arcangelo kétség kívül tálal valamit, amit máshol nem kaphatnék.

Szemben ülök a nyitott ajtóval, amely így egy apró színpadnyi kilátást nyit a szemben levő ház sarkára s a tér egy csücskére. A házsarok mellett a vendéglő néhány egymásra halmozott bútordarabja: Mario nem rakta szét valamennyi asztalát odakinn, lóg az eső lába... A székek egyikén már odaérkezésemkor egy öreg üldögél: ő is ismerős, nyolc éve is megvolt már; gondolom, a Farnese tér egyik tartozéka: arcát bőfehér szakáll keretezi, a

Ferdinánd Judit, grafikus, művész 2.) Folytatás.

Aszalós Endre: Reflexivitumok és jelképes formantalások... Ferdinánd Judit grafikáiról.

Mintha az eddigi életút alatt mi sem történt volna: Ferdinánd művészete az eddigiek ellentétébe csapott át: az „Emlék" c. (említhe) mű a tudatosan meghatározott alkotói magatartást művészi ösztöntevékenység váltotta fel. Egymáshoz hangolt, áttetsző színekben komponált, geometrikusan meghatározott, de nem éles egzaktsággal alakított formák, valójában egy behatárolt síkon helyezkednek el.

„Fohász" c. műve (említhe) a lélektani tartalmak jelenléte eddig is egyik meghatározója volt a művész grafikáinak. A „Fohász"-szal e tekintetben fontos csúcsra jutott.

Művészet, 1989., okt., 40-41-old.

Ferdinánd Judit, grafikus

Szombathelyen, a Derkovits-városrészen lévő iskolában rendezték a Derkovits-ösztöndíjasok kiállítását. – A technikai kísérletek kedvelője a művész.

Budai Rózsa: A Derkovits-ösztöndíjasok kiállítása.
Vas Népe, 1977, ápr. 10.

Tisztelettel meghívjuk Önt

FERDINÁND JUDIT

grafikusművész

kiállításának megnyitójára
1994. június 15-én 17 órára
a
VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

A kiállítást megnyitja:

Aszalós Endre

művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 1994. június 15-től július 3-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA

Magyar Alkotóművészeti Alapítvány

MT REKLÁMIRODA

édességárus kiskereskedők részére a Pannónia Ringen, Ostffyasszonyfán ahol több ezer ember jelenlétére lehet számítani. Területi bérleti díj: 4 m²/10.000 Ft. Jelentkezni lehet a területi igény megjelölésével 1996. július 31-ig az alábbi telefonszámon: 94/318-660. (200565/2K)

Készítők figyelem!
A Hold méteráru nagykereskedés várja vásárlóit Szombathelyen az Aranypatak u. 58. szám alatt.
Kínálatunk:
Gyűrt viscosok, pamutok, lenes anyagok, gabardinok, olcsó blúzselymek, béléselymek.
Nyitva: H-P 8.30 - 17.00
Tel.: 94/337-980
Megrendelésre bármilyen méterárut beszerzünk.
(200021/1K)

10-30 q tritikáli egyben vagy részletben eladó. Aratása 1 hét múlva. Tel.: 424-488. (200685/2K)
Nyugdíjas bejárónőt keresek. Sárvár, Munkács u. 2. Tel.: 95/323-071. (200719/1K)
Kőszeg, Temető utca környékén elvesztettem kék színű pénztárcámat. Kérném a becsületes megtalálót juttassa el a címemre. Fontos okmányok voltak benne. Telefon: 360-784. (200729/1K)

BÚTORVÁSÁR
20- 30 - 40%
engedménnyel
Szombathelyen az Oladi Művelődési Központban.
(Simon István u. 4 sz.)
1996. július 16-17-18. (k-sz-cs.)
Nyitva: 9-18-ig.
KÖZVETLENÜL A GYÁRTÓTÓL!
Konyhaszekrények, étkezők, szekrénysorok, kárpitozott garnitúrák,- hitellevélre is.
(200690/1K)

450 db 3 m-es akácfa szőlőtámnak vagy oszlopnak eladó. 250 Ft/db vagy 4.700 Ft/m³. Tel.: 94/371-142. (200742/1K)
Színes kiságy baldachinnal, fürdető + pe-

Vásározó vállalkozókat keresek Vas megyében, akik „100 Ft-os" termékek árusítását végeznék vásárokon, búcsúkon. Tel.: 06/60/376-517. (200869/1K)

Kg-os RUHAVÁSÁR
július 18-án 8-17 óráig
PETŐFI ÜZLETHÁZ
KÁOSZ'95

Üveg 3 raklap 720 ml, 1 raklap 800 ml gyári csomagolásban, 12 Ft/db eladó. 95/492-063. (200881/1H)
PB gázpalack eladó. Érdeklődni: 377-281-es telefonon. (200887/1K)

ÉPÍTKEZŐK FIGYELEM!
AKCIÓS ÁRON KAPHATÓ:
tetőtéri ablak,
HB 36-os, B-30-as blokktéglák, 6-os, 10-es válaszfaltégla,
kisméretű tégla, parketta.
Szállítás utáni fizetés.
VASI AKÁC BT.
AGROKER Telep,
Szombathely, Pálya u. 5.
Tel.: 06/94/314-530
Tel./Fax: 94/329-151.

Német rozsdamentes hidrofor eladó. Érdeklődni: 377-281-es telefonon. (200888)
Belvárosi szépségszalonban üzletrész 2 fodrásznak eladó. „Alacsony rezsivel 200890" jeligére választ a VN Reklámirodába kérek. (200890/1K)

AKCIÓ!!! AKCIÓ!!!
(július 15-től)
Szentgotthárdon a Novák-piacon az A-8-as pavilonban
40-50 %-os árengedmény
- bőrdzsekik
- kabátok
- zakók

794, 312-047-es telefonon. (200332/1K)
Szombathely, belvárosában 220 m²-es helyiség vállalkozás céljára kiadó, vendéglátás is lehetséges. Érdeklődni: 06/60/377-585, 353-741-es telefonon. (200730)
Közel INGYEN! 20 m²-es helyiség kiadó. Szombathely, Hunyadi u. Tel.: 327-991, 318-858. (200765/1K)

OKTATÁS

Németből nyelvvizsgára, pótvizsgára felkészítek. 94/337-047. (200733/1K)
Német nyelvoktatást és nyelvvizsgára felkészítést vállalok Körmenden olcsón. Tel.: 410-298. (200771/1K)
Angol intenzív nyelvtanítás, nyelvvizsga előkészítés, korrepetálás. Tel.: 321-953. (196170/1K)

TÁRSKERESŐ

Találkozzunk 19 órakor a Szily János szobornál. „Szombat esti randevú július 20-án." (200756/1K)
43 és 48 éves rendezett körülmények között élő, 5 és 11 éves kisfiaikat egyedül nevelő kedves, vidám, házias barátnők 50-60 éves, biztos háttérrel rendelkező érettségizett urak jelentkezését várják. „Családfőt keresünk 200815" jeligére a VN. reklámirodába. (200815/1K)
24 éves fiú keres házias, csinos, független lányt tartós kapcsolat céljából. Válaszokat „Augusztus 200931" jeligére a VN. reklámirodába kérek. (200931/1K)
Keresek 49-54 év közötti egyedül élő hölgyet aki élettársam lenne. válaszokat „Hulló levelek 200945" jeligére a VN. reklámirodába kérek. (200945/1K)

FELVESZÜNK

TERÜLETI ÉRTÉKESÍTÉSI KÉPVISELŐT keres kozmetikai termékeket gyártó és forgalmazó cég országos hálózata működtetéséhez Vas megye területén. Tel.: 06/1/250-3807. (200455/2K)
Ausztriában munkalehetőségek különböző szakterületeken, közel 170 szakmában. Tel.: 06-60/491-288, 06-60/491-642.
A kőszegi Jurisics Miklós Gimnázium férfi testnevelő tanár számára testnevelés-szakos állást hirdet. Alkalmazási feltétel: testnevelési egyetemi illetve ennek megfelelő testnevelési főiskolai végzett-

FERDINAND JUDIT képeiről

VAS NÉPE '96. július 17.

Variációk tollpihére és madarakra

A sárvári Galeria Arcis — a Nádasdy-várban — maga is műalkotás: boltívei, termeinek meglepetéseket sejtető szögletei különös hangulatot adnak minden műalkotásnak (szobornak és képnek), amelyet időről időre megnézhet itt a közönség. Ezúttal — egészen augusztus másodikáig — *Ferdinand Judit* grafikusművész képeivel találkozik a látogató, ha a Galeria Arcisban jár.

Ferdinand Judit magát a szabadságot foglalja keretbe (kalitkába?): állandó motívuma a madár. Bár a keret mindig pontosan megjelöli a határokat, mégsem érezzük úgy, hogy ezek a madarak rabok: a művész olyan finoman dolgozik. Szállnak a tollak, a pihék, és a részekből — akár egészen leheletnyi változtatással — mindig új és új minőség születik a képeken.

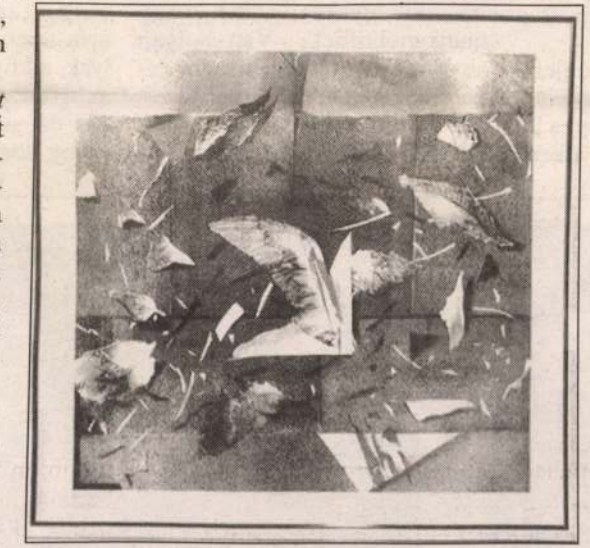

Fotó: Benkő Sándor

Akár még banálisak is lehetünk egy kicsit, ha *Ferdinand Judit* képeivel ismerkedünk. Hiszen ha madár, akkor nemcsak szabadság, hanem — feltéve, hogy az a madár kék — boldogság is. Kék madár: tiszta, áttetsző, könnyű és olyan elérhetetlen, mint maga az ég. Ne kapkodjunk utána: várjuk meg, míg csöndben a vállunkra száll.

lékában az alkohol az oka a menekülésnek. A férj ittasan hazamegy, ütlegelni kezdi a családját, vagy késsel támad rájuk, de előfordul más is.

— Mi más?

— Például szexuális zaklatás. Előfordult, hogy az apa a saját lányaival élt szexuális életet, amit az anya egy idő után nem tűrt tovább, nem törődött a férj fenyegetéseivel, agresszív fellépésével, ide menekült. Volt, hogy 8-9 éves kislányt zaklatott a saját apja, vagy hogy a részeg férfi nagykéssel támadt rá a gyerekeire. De kerülnek ide kilakoltatott önkéntes lakásfoglalók is.

— Ilyenkor mi a folytatás? Egyszer csak megjelenik itt a férj, az apa?

— Igen, általában megjelenik. A szállásra be nem mehet, csak az előtérben beszélhet a feleségével, többször csak a kerítésen hosszabbítani.

— A krízisszálló miből áll?

— Van négy szobánk, bennük összesen 16 ágy. Egy 6 ágyas, kettő 3 ágyas, egy 4 ágyas. A konyha és a fürdő közös, emellett rendelkezésükre áll két wc, adott a mosási lehetőség.

— Itt ingyen kapnak mindent?

— Nem. A napi teljes ellátásért 210 forintot kérünk, a gyermekek után ennek felét akkor, ha a család egy főre jutó jövedelme 10 ezer 600 forinton felül van.

— Mi jellemző az idemenekülő anyák körülményeire?

— Inkább olyanok jönnek ide, akik gyesen vannak, vagy munkanélküliek. Van olyan anya, aki nyolcszor-tízszer lakott már itt a szállón gyermekével. Ez lett az életformája. Állami gondozott, nem tudja, hogyan kell egy lakást fenntartani, nem tudja, mi a takarítás, a főzés, a mosás. Ő is gyermek, akinek gyermeke van.

— Mi a tapasztalata, van valamilyen kiútjuk, kilábalási lehetőségük az idemenekült anyáknak?

— Az attól függ. Kivételes az olyan történet, ami megesett. Egy állami gondozott lány nagypapa korú élettársra akadt, olyanra, aki mos, főz, süt. Boldognak tűnnek. Az anyákat nagyon nehéz kitenni innen, mert Szombathelyen szinte reménytelen egy-két-három gyermekkel albérletet találniuk. Régóta mondjuk: hiányzik egy albérlők háza, egy olyan ház, amelyik a fiatal házasokéhoz hasonlóan működne. Tágabb összefüggésekben értelmezve helyzetüket úgy vélem: mindaddig, amíg az ország gazdasága nem fejlődik, nem teremtődnek új munkahelyek, addig eléggé reménytelen az ilyen családok élete. Olyan élet ez, mint egy mókuskerék. Forog körbe, céltalanul.

N a p v é d

a káposztarepce

● **Pölöskey**

Régiónk akár a repcetermesztés hazája is lehetne, hangzott el azon a tanácskozáson, melyet a repcetermesztés aktuális kérdéseiről rendeztek a múlt héten Pápán.

Az őszi káposztarepcét az utóbbi években a nemszeretem növények közé sorolták annak ellenére, hogy a megváltozott gazdasági körülmények következtében ez a növény a magyar mezőgazdaság jelentős tényezője lehetne. (Igaz, a napraforgóval és a kukoricával árban egyelőre nem versenyezhet.) Az ipari növények között már csak azért is fokozott figyelemre számíthat, mert olyan területeken is sikeresen termeszthető, ahol a talajra igényes ipari növényeink — mint a cukorrépa, mák, napraforgó és mások — már nem. Továbbá úgy tűnik, a feldolgozók érdeklődése fokozódik iránta.

A tanácskozáson *Baráth János,* a Cargill Mag Kft. igazgatója ismertette a kiváló genetikai tulajdonságokkal rendelkező Cargill fajtákat, melyek mind a termelő-, mind a felhasználóipar céljainak megfelelnek. Rövid cégismertetőjében szólt arról is, hogy a Cargill multinacionális amerikai céget 125 évvel ezelőtt két család alapította. A világ vetőmagpiacán a 4., 5. helyet foglalja el. Magyarországon 1990-ben kezdte meg működését, és azóta 3 milliárd forintot fektetett be. Ebből 1,5 milliárdot a szegedi vetőmagfeldolgozó üzemre költött. Ez az üzem a régió legkorszerűbb vetőmagfeldolgozója. Ezzel a beruházással a Cargill a térség vetőmagtermesztőinek biztos piacot és stabil árbevételi pontot hoznak létre. A Cargill egyébként a napraforgó és repce vetőmagok forgalmazásában világelső, hazánkban egyelőre a napraforgó vetésterületek mindössze 4,8 százalékát vetették be Cargill maggal. Ám részesedésüket a következő években jelentősen növelni szeretnék.

A repce termesztésének tapasztalatairól *Dr. Csigó Kálmán,* a pápai Agroprodukt Rt. termelési igazgatóhelyettese számolt be. Elmondta, hogy gazdaságukban 50-55 ezer forintos költséggel termesztik az őszi káposztarepcét, ami mindössze 2 tonnás termésátlaggal számolva is 21-23 ezer forintos hasznot hoz. (Persze megjegyezte, hogy ez az árbevétel nem a Cereol Rt.-vel kötött üzletből származik.)

Szólt arról is, hogy ezzel az eredménnyel a repce a napraforgóval és a kukoricával alkotott hármasból még mindig az utolsó helyen áll. S ha az illetékesek azt akarják, hogy jelentős területeken termeljenek repcét, javítani kell a jövedelmezőségen. Ami annyit jelent, hogy emelni kell a felvásárlási árakat.

A találkozón a várakozást meghaladó számú érdeklődő megismerkedhetett *Orbán Imrével,* az Agrograin Kereskedelmi Rt. vezérigazgatójával is. A főleg terménykereskedelemmel a termények exportálásával

Az olasz egészségügyi minisztérium a múlt héten megszigorította az állategészségügyi vizsgálatokat a kelet-európai országokból Olaszországba érkező száj- és körömfájásra hajlamos élőállatokra vonatkozóan — tájékoztatta az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium sajtóosztálya az MTI-t.

A közlemény szerint a szállít-

Vonul a t

● **Pölöskey**

Ha valaki reggel 8 óra tájban szeretne átautózni Rábahidvégen, váratlan közlekedési akadállyal kell számolnia. Ilyenkor hajtják ki ugyanis a magángazdák teheneit a legelőre. A jelen-

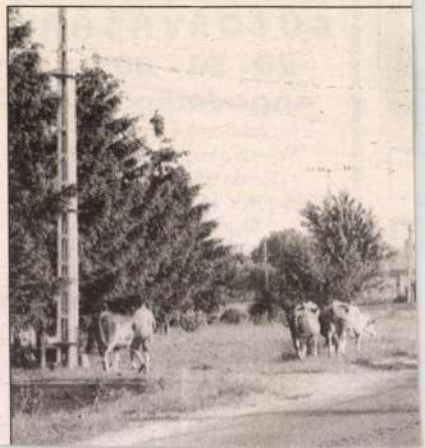

Ferdinánd Judit

A zalaegerszegi Kisfaludi-Stróbl teremben május 12.-től Palicz József festőművész kiállitása,
a Studió Galériában május 14-től Ferdinánd Judit grafikus kiállitása,
a Csók Galériában május 19.-től Kádár J. Miklós kiállitása,
a Műcsarnokban május 2o.-tól Szabados János festőművész kiállitása tekinthető meg, közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. május 14.
XXI. évf. 2o. sz. 8. lap.

Ferdinánd Judit grafikus

„Szökrény" linoleummetszet 36x39 cm

szerepelt a Studió 1978-as kiállitásán
-katalógus a könyvtárban-

Ferdinánd Judit [ ],

Kiállít.

↓

— : új tárlat a Studió Galériában

2.

EST/HIRLAP, Bp. 1972. jún. 27.

Rekvizítumok és jelképes formautalások...

Ferdinánd Judit grafikáiról

Mindezeket a gondolatokat grafikusunk önálló kiállítása katalógustanulmányában fogalmaztam meg, s úgy érzem, általánosságban – a stílusfejlődés, -alakulás ellenére – napjainkra sem vesztették időszerűségüket.

Az 1977-es önálló bemutatkozás a Stúdió Galériában már egy szűk évtized egyéni fejlődéséről adhatott számot. Az egykori *Ék Sándor-, Raszler-, Rozanits*-tanítvány – felvértezve a különböző grafikai technikák teljes körű mesterfogásaival – úgy tűnik, amolyan záróakkordnak szánhatta tárlatát. Ugyanis attól kezdve – bár fokozatos változással s a 80-as évek elejére beéretten – egy új alkotóperiódus bontakozott ki.

Klasszicizáló múltidézés – talán ennek nevezhetnénk a 60-as évek végétől jelen évtizedünk elejéig ívelődő korszak gazdag tematikájú sorozatlapjait. A hagyományos linómetszéses technikával készült grafikák két szempontból teljesen egységesek: faktúrakezelésük és kompozíciós rendjük mármár klasszikus egyensúlyban tárják elénk a fölidézett látványt. Másrészt az ábrázolt motívumoknál alkalmazott s az aquatinta technikára emlékeztető „pontozásos" metszési eljárás általában mindenütt kontrasztáló egységes mélyfekete felületekkel teremt belső feszültséget. Természetesen nem feledkezhetünk meg arról a plasztikus és feketefehér átmenetekben gazdag formaszépségről sem, ami a képi jegyeket áthatja, s a teljes jelenséget artisztikussá avatja. Néhol formarészlet-elcsúsztatások, repedések és törésfelületek jelennek meg a grafikai lapokon; művészi céljuk nem csupán egy-egy oda nem illő ellentét alkalmazása a szinte már klasszikusan harmonikus megjelenés irradiációját megbontandó, hanem hozzájárulás a múltidézés motívumkincsének hitelessé tételéhez: az archaikus és kultikus képi jegyek, a mementóként megidézett képi téma történelmi pusztulásra ítéltségének érzékeltetéséhez.

• ...minden művét szakmailag kifogástalan technikai biztonság, műgond, artisztikum és ízlés hatja át; a tartalmasság követelménye pedig lényegi jegyekben mutatkozik: mindig van pontosan feltárható közölnivalója a számunkra.

• ...a valóságjegyek által determinált motívumvilága igen érzékeny szelekciós képessége alapján kerül grafikai lapjain előadásra... a megragadott központi képtémát... kiemelve, ... értékében megnövelve, ... a motívumok önálló jelentéstartalmát felerősítve... minden egyes grafika mementóként idéz fel bennünk... élményt. ...gondolatébresztő rekvizítumok és szimbolikus értelmű formautalások... válnak... egyedi vizuális tartalommá.

• ...jelenésszerűen döbben elénk egy-egy megidézett élmény, vizuális gondolat, ... hogy elsősorban meditatív alapélményben részesítsen bennünket.

• ...Ferdinánd Judit művészete... egyenes szándékú munkásságban fogant. Tartalmában mutatkozó gazdagsága, mindig igényes művészi színvonala biztosítja hitelét, minőségének aranyfedezetét.

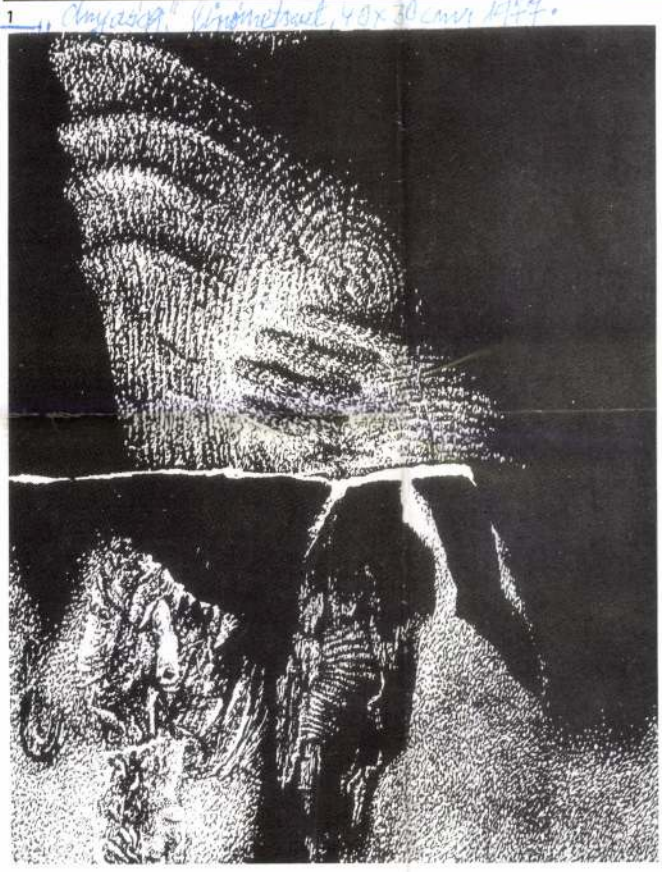

1 Ferdinánd Judit: Anyaság, linómetszet, 40×30 cm, 1977

Ferdinánd előszeretettel fordult a Madonna-kőszobrok, a krisztuskorpuszok, a népművészeti értékeket képviselő régi használati tárgyak, a népi építészeti töredékek-részletek, összegezve: az archaikus múltidézés tárgyi emlékeihez. Az *Anyaság* ennek a stíluskorszaknak kiemelkedően szép darabja. Sűrítetten magába foglalja mindazokat a jellemző előadási jegyeket, amelyeket már említettünk, s a teljes periódusra érvényesek. Mindazonáltal ez a mű a címben foglalt gondolatiság motivikus telitalálata is: az angyalfigura szerepeltetése művészettörténeti régmúltat idéz, mivel úgy tűnik, az „angyali üdvözletek" reneszánsz kori egyik szereplője jelenik meg az allegóriává tömörített jelenség: a kézfej és a másállapotot láttató részletmotívum kísérőjeként. Mint ennél a metszetnél is, a lassan továbbalakuló stíluskorszakra az elvont gondolatiság és a tényleges tárgyi utalás kompozíciós ötvözése, a szerkezeti és belső plasztikus egyensúly, valamint a szemlélődő, lírai töltésű lélektani hőfok volt a döntően jellemző. Mindez tudatosan alakított képi nyelvezet és belső alkotói

Rekvizítumok és jelképes formautalások...

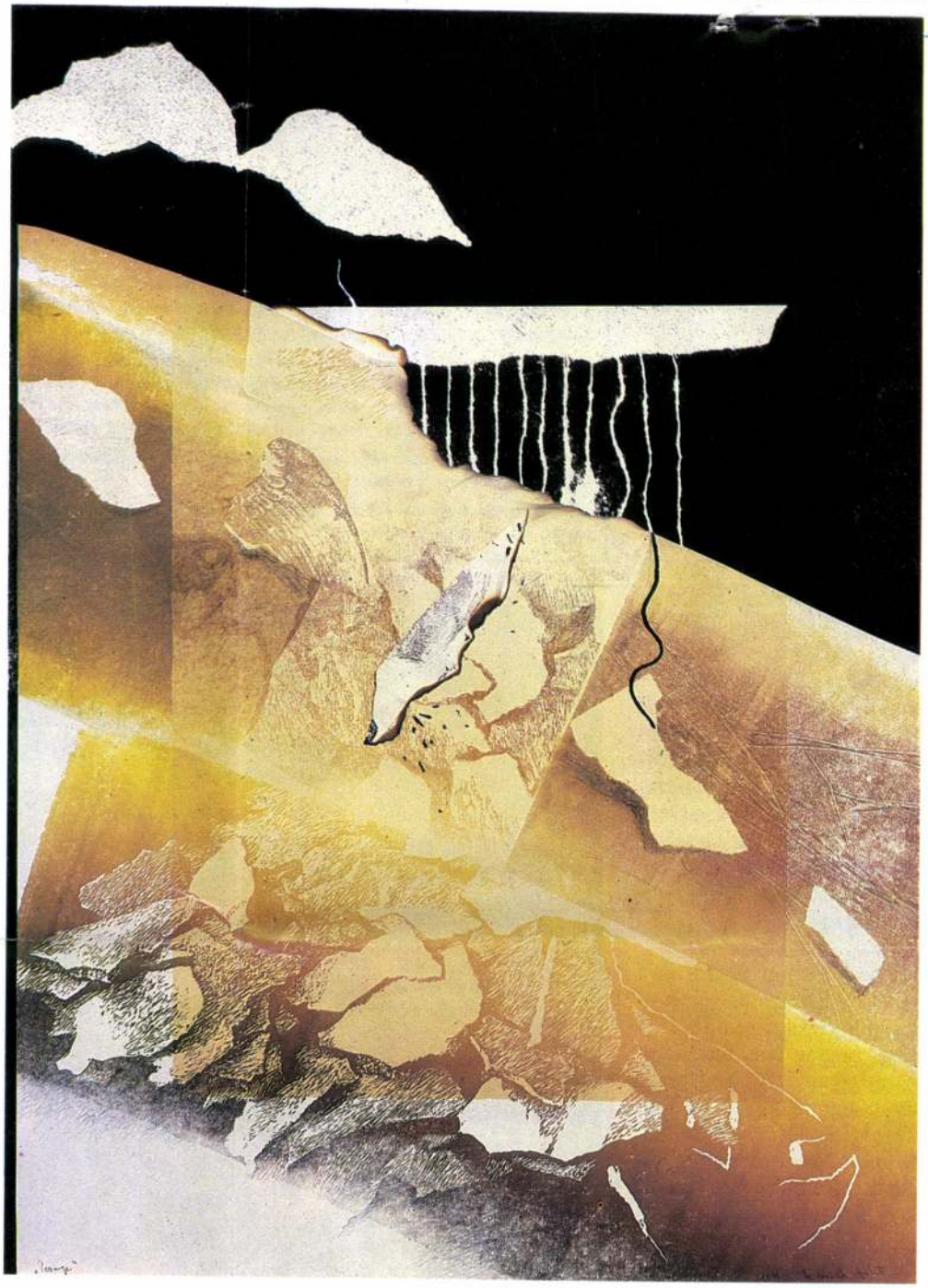

kényszer talaján lendült fel az elmúlt évek folyamán méltányolhatóan színvonalas művészi szintre; behatároltsága a technikai korlátokban és a felhasznált motívumok történeti-időbeni meghatározottságában mutatkozott.

A művész további útja, alakulása az előbbiekben említett mindkét elem fellazításán és tágításán, az ösztönös művészi alapállás erősödésén keresztül vezetett. Témavilága erőteljesebben absztrahálódott a már meghaladott stílusfázishoz viszonyítva. Sokszor szecessziós formavetésű tárgyi kellékek, elvontabb és a síkhoz közelítő, geometriájukban élesebben hangsúlyozott jelenségek váltották fel a régmúlt emlékvilágát. Változik a technika is: egyéni-eredeti eljárással alakított linomonotypiák a hordozói az áttetszővé és lebegően könnyeddé finomodott grafikai sorozatoknak. Ezeken redukáltan és halkszavúan tűnnek fel behatárolt felületeken opálos és egynemű, de mindig tompított színek. A „klasszicizáló múltidézés" utóélete ez; jelen évtizedünk közepének legfontosabb eseménye azonban az egyéni fejlődés szempontjából a *Fordulat*.

Mintha az eddigi életút alatt mi sem történt volna: Ferdinánd művészete az eddigiek ellentétébe csapott át. Elég ehhez úgyszólván egyetlen monotypiát, az *Emlék*et megnéznünk és elemeznünk. A tudatosan meghatározott alkotói magatartást művészi ösztöntevékenység váltotta fel. Egymáshoz hangolt, átmetsző színekben komponált, geometrikusan meghatározott, de nem éles egzaktsággal alakított formák illuzionisztikus térre emlékeztető, de valójában egy behatárolt síkon helyezkednek el. Szinte ösztönösen, „minden művészi beavatkozás nélkül" találják meg helyüket; mégis kompozíciós egyensúlyt teremtenek együttesen, amelyhez az egymáshoz hangolt világos sárgásbarnák lebegő könnyedséggel járulnak. Összhatásában ez a művészi szemléletmód a század első harmadában élt, de részleges jelentőségű metafizikus festészet életérzésével van távoli rokonságban, csak nem használ fel mágikussá fokozott tárgyi kellékeket.

A formák meghatározottabbá válása, a szerkezeti hangsúlyoknak eddigi jogaikba való visszatérése azonban óhatatlanul követte az Emlékkel illusztrált előadási módozat rendkívül halkszavúságát, finom hangvételét. Példa lehet erre a változásra a két évvel későbbi keletű, vegyes technikájú, festői gazdagságú alkotás *(Pernye)*. A kollázst is alkalmazó technika komplex megoldásokkal dinamizálja a szürrealisztikus jelenséget – bizonyítva, hogy Ferdinándtól a drámai-tragikus életérzés, a nagy feszültségek teremtése sem idegen. A ragasztások mellett a sokszorosítási eljárások nyomattechnikája, az alig észrevehetően elcsúsztatott formaáttetszések épp

3. „Rekvizítumok", linotypia, 69×50 cm, 1987.

úgy jelen vannak, mint a belerajzolások, vagy a repesztett felületek. Az alkalmazott módszerek gazdagsága, egyidejű jelenléte már-már a képi konstrukció szétrobbanásával fenyeget ebben az időszakban és több grafika esetében. Hamarosan – természetesen más kompozíciókon – ez be is következik, amit szükségszerűen követ a szerkezetalakítási lehetőségekben az *Újjárendeződés*.

A *Rekvizitumok*, a *Kis gyűjtemény* című linotypia kompozíciók kiváló minőségű szinten képviselik a „robbanás" utáni újrarendeződés állapotát. Emlékfoszlányok, élménytöredékek megkülönböztetett képi jegyekkel, emblematikus szűkszavúságú szerves, vagy geometrikus motívumokkal követik a következetesen még nem rendeződő és összefüggő gondolatok atomizáltságát. Csak elhelyezkedésük irányultságában rendezik újjá a hagyományos, megszokott képi szerkesztést; a komponálási mód tablószerűen számol be a művészi alakítás belső indíttatásáról. Utóbbiból nem hiányzik a disszonanciaképzés mozzanata, csak jóval kegyetlenebb, elménkbe hasítóbb. Gorombasága a jelenünkben is dívó „action painting" gesztusával rokon. Nemcsak elégedetlenséget, hanem rombolási ösztönt is megidéz, és figyelmeztet megszokott formák, jelenségek szépségének talmiságára. Talán ennek a művészi hatásnak feloldásaképpen születhetett még ebben az évben az a gondolatiságban rendkívül tartalmas grafika, amelyet úgy ítélhetünk, hogy *Út a spirituális élmények felé*.

Fohász a címe, anélkül, hogy megjelenésében bárminő tényleges szakrális, vagy vallásos jelenséget tükrözne. Mindenesetre, emelkedett hangvétele, a lebegő könnyedséget szárnyalóvá fokozó előadási módja talán valóban a spirituális élmények irányába tett egyik első lépés művészetének további alakulásában. A lélektani tartalmak jelenléte eddig is egyik meghatározója volt a művész grafikáinak. A Fohásszal e tekintetben fontos csúcsra jutott.

Szinte eszköztelenségig egyszerűsítetten váltotta ki azt a művészi hatást, ami az alkotói fejlődést illetően (és ennek az alkotásnak esetében) képzeletében szunnyadt, s kevés szóval sokatmondóan testet öltött.

Ferdinánd Judit művészi útja valószínűleg ebben az irányban folytatódik.

Aszalós Endre

2 Ferdinánd Judit: Pernye, vegyes technika, 70×50 cm, 1988

3 Ferdinánd Judit: Rekvizítumok, linotypia, 69×50 cm, 1987
(fotók Somfai István)

Alkotótábor és kiállítás Hollóházán

Az 1988 nyarán hat hétig tartó hollóházi Alkotótábor, majd az ott készült munkák őszi-téli bemutatása a Porcelángyár Múzeumában már jócskán mögöttünk áll. Ha azonban nem az időbeli távolságot, hanem a jó és a vitatható példák általánosítható tanulságait vesszük figyelembe, akkor ez az utólagos visszapillantás talán mégsem hiábavaló.

A részvétel hazai és külföldi jelentkezőkből való válogatás alapján történt. Eszerint a magyarok közül *Benedek Olga, Császma József, Gulyás Katalin, Ludmány Mária, Sikota Győző, Turnyányi Judit;* külhonból

1

pedig *Jevgenyij Csornij* (Szovjetunió), *Csótó László* (Csehszlovákia) és *Demeter István* (NSZK) kapott meghívást. Zavartalan működésüket – a szállástól kezdve a nyersanyag biztosításáig – a Porcelángyár pénzelte. Kezdeményezése példamutató.

Amit pedig e mégiscsak rövid időtartam alatt produkáltak a művészek, az mindenképp felkészültségüket igazolja. Ugyanis elképzeléseik megvalósításánál szinte még kiigazításra se volt lehetőség. Csak a megálmodott gondolatok ösztönös kifejezésére maradt idő, melynek szorítását még jobban érezte az, aki a porcelántervezés több válfajával is próbálkozott. Mi tagadás, a tervek kivitelezésénél derekasan segített a gyár szakmunkásgárdája, mely a művészek elképzeléseihez szívvel-lélekkel adta szaktudását a jól boldoguló üzem korszerű technológiai adottsága mellé. Pedig nem kizárólag a kereskedelmi érdek kínálta föl a lehetőségeket, bár nem zárta ki annak esélyét sem, hogy a részvevők produktumai friss intenciókkal bővítsék a gyári sorozatgyártást. Így társadalmi jelentősége is más, mint pl. a kecskeméti vagy a siklósi kerámia stúdióké, ahol inkább az egyedi alkotásokra helyezik a hangsúlyt. Az – persze – ma még nem tudható, hogy a Hollóházán most látott porcelánművek sorozatgyártásra kerülnek-e. Ha nem, akkor is helyet kapnak a gyár archív anyagában, és további inspirációkra serkenthetnek. Műszaki szempontból mindenképp tanulságosak: megmutatják mit bír ki az anyag a művészi forma újszerűségét keresve, mivel a sorozatgyártásnak korlátai vannak.

2

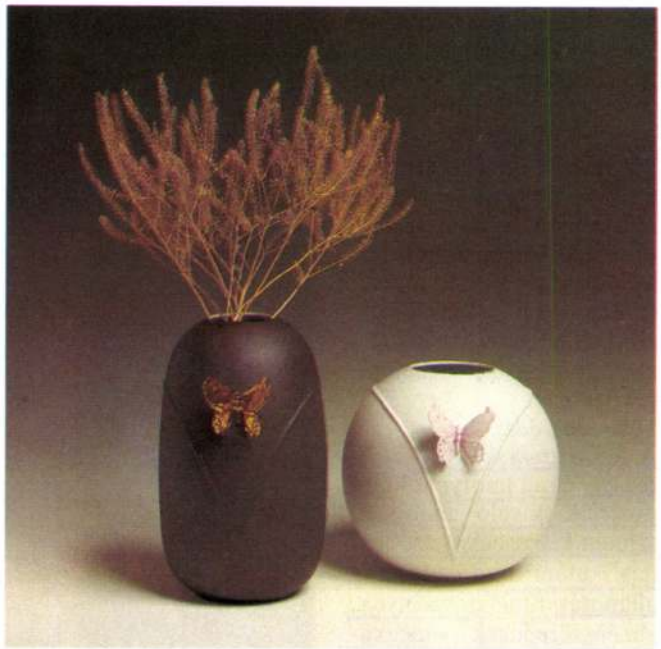

Köztudott, hogy a kerámia – akár porcelán, akár égetett agyag – két nagy csoportra osztható. Az egyik a különféle étkészleteké, ahol a feladat kötöttebb s egyben hagyományosabb formaadást követel; a másik a dísz- és használati tárgyaké, melyek nagyobb lehetőséget kínálnak az alkotói szabadság szárnyalásához. Követhetnénk ezt a sorrendet is az alábbi értékelésnél, de akkor egyes kiállítók neve többször is szerepelne szélesebb skálán mozgó tevékenységük révén. Ezt elkerülendő csak egyszer, s mindent érintve foglalkozunk egy-egy művésszel – megjegyezve, hogy e vitatható módszer a korlátozott terjedelem kényszere. Ugyanakkor az emberi érzékenységre való tekintettel – meg a kritika eleve szubjektív volta miatt is – óvakodunk valamiféle vélt minőségbeli sorrend felállításától. Tehát névsor szerint összegezzük a látottakat.

Első látásra meghökkentett Benedek Olga „nyakatekert" (egy látogató megjegyzése) teáskészlete, mivel a csészék megtört formája s ferdére alakított szája az öncélúság és funkcióellenesség érzetét keltette. Inni kellett az egyikből, hogy meggyőződhessünk: alkalmasak az ivásra. Így vált megtévesztővé az egyébként attraktívan újszerű, „kubisztikus" formaképzés a maga nemesen egyszerű aranyozott széleivel. Ennek fekete-fehér szövetszerű dekor változata viszont kifejezetten ártott a készlet küllemének. Szintúgy a dekor rontott Császma József hálószerű grafikai rajzolatokkal tarkított, különben ízléses formázású dísztálainak s vázáinak hatásán. Mert a kerámia műfaji sajátossága nem mellőzheti a díszítés „nyelvi" követelményének tiszteletben tartá-

Ferdinánd Judit

Műve szerepel a Magyar Grafika 1978.

c.kiállításon

Magyar Nemzetmi Galéria,1979.február

- katalógus a könyvtárban-

Ferdinand Judit
részt vett a kiállitáson.

Bojár Iván: Studio '72 Fiatalok az Ernst
Múzeumban.

Magyar Ifirlap 1973/2 6 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÖNTŐ
Ferdinánd Judit
1962 JAN 23
1021

tasra.
— Viszlát!

★

— Vége a leltárnak?

— Egy macskaugrás, mindjárt ott leszünk.

...

RÉGI BÁNYAVIDÉK

Rajzolta: Ferdinánd Judit

gyteret mutatja, amelyre most

ázolta ez a felvétel, előtérben
ce alapozási munkáival. Ma

— A legfontosabb, hogy a nehéz fizikai munkát — értem alatta a lapátolást — a minimálisra csökkentsük, ez egyben természetesen a termelékenység növekedésével is jár. Hiszen a gép egyenletesebben dolgozik mint az ember, s az a célunk, hogy emberi erőt csak a gép kiszolgálására irányítására használjunk fel.

Ennek érdekében az év elején üzembe állítjuk a fogadó rampánkat. S ígéretünk van egy forgó rakodóra is, reméljük valóra válik 1967-ben.

Szeretnénk mielőbb üzembe állítani egy Trautmant, hogy a kádból is géppel tudjunk kirakodni. A gyantás üzemben nagyobb kollereket kívánunk beszerelni, az nekünk 50 százalékos többlettermelést jelent majd. Ha két sort beállíthatunk a gyantás üzembe, akkor az azt jelenti, hogy egy műszakban annyit tudunk termelni, hogy a jelenlegi igényeket ki tudjuk elégíteni. Ez energiában, és munkaerőben komoly megtakarítást jelentene számunkra s nem utolsósorban az önköltségünket csökkentené.

— Ezeket a terveket mikorra tudják valóra váltani?

— A második negyedben szeretnénk a második kollersort is beindítani.

— Van-e [illegible]

kérn
pont
—
—
tést
egy
lett
raj
Ez
KÖVAC, a [illegible]
Soroksár. Sőt ilyen tréfát már az 1967-es rendelésnél is űzött velünk a soroksári gyár. Márpedig mi a rendelések alapján igényeljük a nyersanyagot s ha nem viszik el a kért mennyiséget, akkor amellett, hogy az anyag és a munka kárbavész, még úgy is járunk, mint a múlt évben, hogy 10 napot kellett állnunk amiatt, hogy tömve voltak a raktáraink az el nem szállított készanyaggal, — fejezete be a beszélgetést Szabó elvtárs.

Reméljük, hogy a kis kollektíva valóra váltja terveit 1967-ben s korszerű, minden igényt kielégítő kis gyárrá fejlődik, ahol a nehéz fizikai munkát már gépek végzik s a munka minden fázisa pontosan ellenőrizhető lesz, ami minden bizonnyal minőségjavulást is okoz. Munkájuk, szorgalmuk alapján minden támogatást megérdemelnek, nemcsak a központtól, hanem a testvérgyáraktól, gyáregységektől is.

Ferdinánd Judit 1
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÖNTŐ
1966 FEB

1021

Bemutatjuk Ferdinánd Juditot

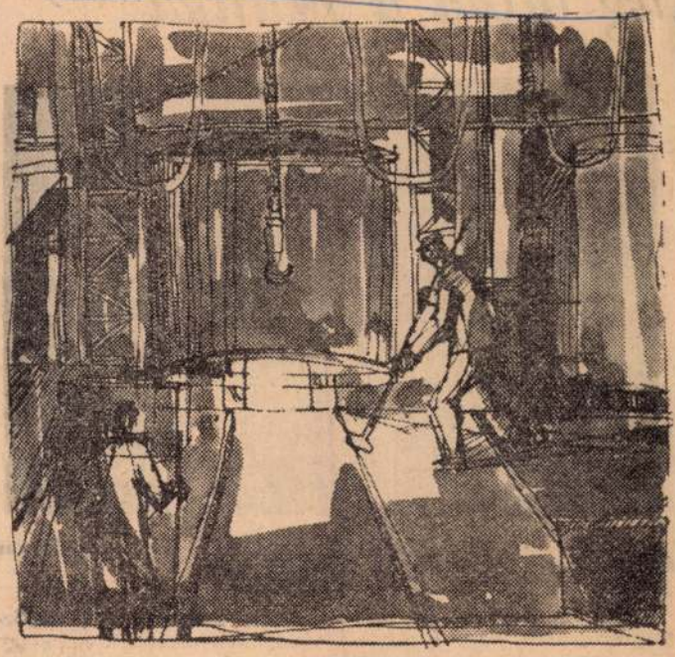

A mellékelten közölt grafikákat Ferdinánd Judit alkotta. Fiatal képzőművész, a Képzőművészeti Főiskola harmadéves növendéke. Egy évvel ezelőtt szakmai gyakorlatra az Ózdi Kohóművekbe utazott, és hosszabb időt töltött ott, hogy elsajátítsa a munkásábrázolás korszerű módszerét. „Az öntőde" című képe itt született.

1965-ben a Képzőművészeti Főiskola ösztöndíjjal Olaszországba küldte. Nyáron két hónapon keresztül Rómában, Nápolyban és Szicíliában járt. Mestere Ék Sándor Kossuth-díjas festőművész. „Az asszony" című munkája, amit az alábbiakban közlünk, Olaszországban született.

yleg öröm a munka"

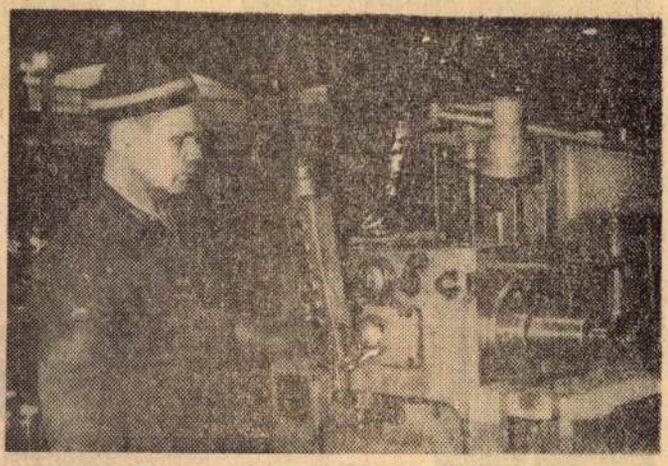

A szovjet portálmarón a Kőbányai Szerszámgépgyár ágyait marják Zwik Mátyás vezetésével.

Scheiring Boldizsártól megtudjuk ezután, hogy a nagyolóban 47-en dolgoznak, s ebből csak tíz a szakmunkás, a többiek betanított munkások. Az átlagos órabér 7,70 forint, és természetesen a különböző munkáknál ez változik. A gé-

sztergályos fiatal ember, de
n.

peknél általában két műszakban dolgoznak, de egyes gépeknél három műszakot állítottak be. A hiányosságokról szólva, az üzemvezető a következőket mondotta:

— A gépállás a meghibásodások miatt elég magas, havonta mintegy 8—10 százalé-

— A lámpákat higanygőzvilágításra cserélték ki, s így most akár rajzolni is lehetne a műhelyben. De menjünk ki, és győződjenek meg erről saját maguk.

A műhelyben a kinti hideg ellenére kellemes meleg van, a fűtés jól működik. A világítás is jó, és szembetűnik a nagy rend és tisztaság. A munkások szerint öröm itt dolgozni. Egy dolog azonban meglepő, a korszerű műhelynek rendkívül korszerűtlen a szállítása. Az egész nagyolóban egyetlen targonca sincs, hanem egy kézikocsival húzogatják ide-oda a több mázsás öntvényeket. Mint a mellékelt képünkön is látszik, a művezető irányítja a kis kocsikat, és sokszor bizony az üzemvezető tolja hátulról. Hát ez minden, csak nem korszerű szállítás! Ezúton is felhívjuk a vállalat beruházási osztályának vezetőit intézkedésre, hogy ez az állapot a nagyon szép és korszerű nagyolóban mielőbb megszűnjön. A villamos targonca beállítása termelékenységnövelő tényező is lenne, és a munkadarabok hamarabb érkeznének el az egyes munkapadokig, ha nem kézi erővel vinnék odáig.

Mindenesetre a gyalusok, a

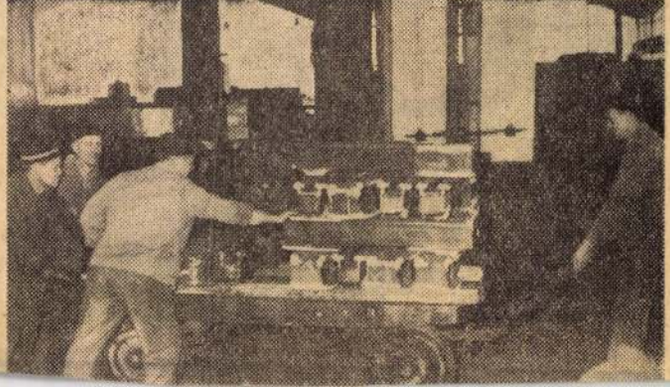

Ferdinánd Judit, grafikus

FERDINÁND JUDIT grafikus és Fóth Ernő festőművész alkotásaiból kiállítás nyílt meg a KISZ Központi Iskoláján (XIV., Amerikai út 96.). A közös tárlat két hétig látogatható.

– Hí

8

Népszabadság, Bp. 1980 máj. 27.

Ferdinándy Judit

Maurer Dóra, Pásztor Gábor, Zala Tibor és Csohány Kálmán képviseli Magyarországot az V. Krakkói Nemzetközi Grafikai Biennálén, husz rézkarccal, linóleummetszettel, vegyestechnikáju lapokkal,-közli a lap: "Biennálé Krakkóban, Firenzében"-cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 22.
XVIII. évf. 25. sz. 6. lap.

Ferdinánd Judit

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat stúdiójában rendezett „Környezetünk" című kiállításon szerepel műve.

„Átalakulás" c. lapja. (emlétve)

Láttuk, hallottuk.

1992. VI. 22. Kossuth, 21.08/11/ Ki.

Ferdinánd Judit

Az idő II. repr.

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Ferdinánd Judit

1. Az idő I. linó 65×42

2. Az idő II. —"— 65×42

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Ferdinand Jurkit

Ballada I, II, III.

tus 50 x 37,5

Studio Galéria 72

Ferdinánd Judit

Ferdinánd Judit grafikusmű-
vész kiállítása a Stúdió Ga-
lériában május 18-án nyílt
meg.

-----:Kiállítási naptár.
Művészet,1977.május - 48.oldal.

Ferdinánd Judit

Ferdinánd Judit grafikai kiállítása a Stúdió Galeriában megnyílt.

H. Gy.: Ferdinánd Judit grafikái.

Nők Lapja, 1977. június 5-3 lap.

Ferdinánd Judit

Bérmulatjuk Ferdinánd Juditot. - Ötö,
1966. febr.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-284.l./

258. l.

Ferdinánd Judit

Illusztrálta Kopré József: hasta-
bosszantó hakula :: könyvének (ekl.)

magyar Nemzet 1970 X. 4 13 old.

Ferdinand Pilotti

Az Árverési Csarnok aukciós-kiállításán More Tamás a bőrszínben c. képével szerepelt.

PH.930.XII.7.

GEORGIUS FERDINANDY, textilfestőmester

Az 1805-ös céhtörvény alapján a Gömöriek elváltak 1817 ben Lőcsétől Jolsva székhellyel. Jolsva, Nagy Röce, Kövi, Gömör-Panit, Kun-Tapolca, Ohtina, Katkó, Csetnek 18 mestere vállalta a céhszabályok költségét. -Ezek egyike:

9.- Georgius Ferdinandy, Röszen Färber, z. Stunden von Eltsch /Nagy-Röce/

123.old. 39.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhel I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

megvan

Ferdinándy Ignác

órás, Pesten.

Üzlete Belváros 588. n. a.

Tatán született. Polgárjogot nyert 1809 júl. 29-én.

Pritz 53. l.

—1280

1278. Mandé Daguerre.
Sz. Cormeillesben 1789-
Paris mellett 1851 ju

1278. Kossuth Lajos ~~arcképe~~

Egész alak, kissé jobb
Jobb kezében, a melylyel ~~egy~~ pá
dik, tollas nemez kalapot tart,
bársony galléru ~~selyem kabát~~, fe
pantallo.

Daguerreotypia, préselt
Vétetett 1910. julius
-- A vételár kifizettetett 191(
ta az 1910. julius 22-iki 7953(
tatott 1910. julius 8-án 1264 s

Ferdinandy Ignác
órás Pest

1826. KÉTOSZLOPOS ÓRA, fa, bronzverettel és két alabástrom oszloppal. Jelezve: *Ignátz Ferdinandy in Pest.* Magyar, empíre. 60.—

Almásy-Teleki VI

1941.

547.

JOANNES FERDINANDY, textilfestőmester

Az 1805-ös céhtörvény alapján a Gömöriek 1817-ben elváltak Lőcsétől Jolsva székhellyel. Jolsva, Nagy-Röce, Kövi, Gömör-Panit, Kun-Tapolca, Ohtina, Ratkó, Csetnek 18 mestere vállalta a céhszabályok költségét.-Ezek egyike:
Joannes Ferdinandy, Röszen Färber 2. Stunden von Eltsch /Nagy Röce/. 7.-
123.old. 39.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhel I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Ferdinandy J. és
Teglás F.

Szalonszekrény
vert fémdiszítéssel.
tervezték fentich,
készült a kolozsvári
állami ipari szakis-
kola műhelyében.
(Turini kiállítás)
Repr.
Magyar Iparművészet
1902. 194. l.

VENEZIA

Mostra di Tiziano

25 Aprile - 4 Novembre 1935 - XIII

Palazzo Pesaro

---

12 Cartoline

Serie B

megvia

Ferdinándy József

ötvös

lásd

Horvmagyötv Bécsben

g. l.

Ferdinandy Ignác

órás Pest, XIX. sz. elje

lásd

Lay Brestiparmüvkiáll

47. l.

[illegible]nály müvtört.

Vigilia,1990.10.

A Vigilia beszélgetése

Ferdinandy Mihállyal

— Először azt szeretném tőled kérni, hogy röviden foglald össze életedet, hiszen a legutóbbi időkig itthon még a lexikonok is elfelejtettek megemlíteni. A tavaly megjelent Kortárs Magyar Írók Kislexikona az első olyan mű, ahol rövid összefoglaló olvasható rólad.

— Nehéz összefoglalni egy életet, mindenesetre megpróbálom. 1912-ben születtem Budapesten, elvégeztem az elemit, elvégeztem a gimnáziumot, beiratkoztam a bölcsészeti karra, és a nyolcadik félév utolsó napján ledoktoráltam. Művészettörténetből, a magyar föld régészetéből, és magyar történetből Gerevich Tibornál, Alföldi Andrásnál és Szekfű Gyulánál. Azután Gerevich Tibor ösztöndíjjal elküldött először Rómába, majd Berlinbe, kilenc hónapra. Megjegyzem, berlini kirándulásom csinált belőlem egész életemre komoly, elszánt, képzett antinácit.

— Mikor volt ez a berlini ösztöndíj?

— 1936-ban. Visszatérve Magyarországra, Gerevich megkérdezte, akarok-e »a tanszékéhez jönni«. Ott voltam tanársegéd egy ideig, ami nagyon kellemes sine cura volt, közben kezdtem el a könyveimet írni. Megírtam a *Mi magyarok*at, megírtam az *Istenkeresők*et.

— Azt hiszem, az Istenkeresők*ben a szentkorona-tannal kapcsolatban hivatkozol egy nagybátyádra, Ferdinandy Gézára. Ejtenél róla egy-két szót, illetve a családi hátteredről?*

— Engem a családi háttér nagyon determinált. Apám, aki nem volt történész, és hétéves voltam, amikor meghalt, olyan történeti tudatot adott át nekem, hogy tulajdonképpen ő döntötte el, hogy történész leszek. Ferdinandy Géza, aki jóval tovább élt, a Honvédelmi Minisztériumban volt államtitkár; ugyanakkor furcsa módon, címzetes nyilvános rendes tanára volt a közjognak az egyetemen. Több nagy munkát írt, amelyeket sok évvel halála után is nagyon jól lehetett használni, főleg az Aranybulláról írt kitűnő tanulmányát. Az ő fia volt Ferdinandy László, aki sajnos nem tudós lett, hanem ügyvéd, de olyan hihetetlen tudással rendelkezett, hogy fiatal ember koromban hozzá vittem történelmi munkáimat, amelyeket kitűnő kritikai érzékkel bírált el. Ennyit családi hátteremről.

— Az Istenkeresők *utószavában utalsz arra, hogy a* Mi magyarok *félreértéseket szült, ezért szükségesnek tartottad, hogy szólj röviden a szellemi háttérről, azokról az indíttatásokról és nagy tudósegyéniségekről, akiknek szellemében dolgoztál. Először azt kérdezném, mik voltak ezek a félreértések? Utána pedig kicsit részletesebben Kerényi Károlyról, Szondi Lipótról, Szekfű Gyuláról, azokról a meghatározó egyéniségekről, akiknek szellem-ujja feltűnik munkáidon.*

— Erre visszatérnem azért nehéz, mert nem akarok Gerevich Tiborról rosszat mondani, aki végtére atyai módon bánt velem. De már a doktorátusom után bementem egyszer Kerényi pénteki órájára, és fölfedeztem őt. Valamivel később ő is felfedezett engem, s én rájöttem arra, hogy Kerényi Gerevichnél, Husztinál jóval nagyobb formátumú egyéniség, igazi egyetemi tanár. Kerényivel aztán személyesen is összebarátkoztam.

SZÉKELY MAGDA

Az én prófétám

Az én prófétám nem azonos egyik bibliai prófétával sem. Valamennyiük eggyévált alakja ő, mindazoké, akiknek szava belém épült ifjúkoromban, amikor, évek hosszú során, lelki apám, dr. Benoschofsky Imre budai főrabbi útmutatásával olvastam őket héberül, magyarul. Ez az elvont, egyre fényesebb körvonalú prófétafigura mind határozottabban rajzolódik elő bennem az idő múlásával, jelentése mind egyértelműbb. Nem azonos azzal, akit oly sűrűn használ jó ideje az irodalmi divat, mintegy szinonimájaként a látásznak, a szentnek, sőt, sokszor a sámánnak. Az én prófétám nem szent, nem hibátlan; esendő ember, elbukik — végtére ő Jónás is. Nem az emberinél mélyebb rétegekből fakadó, sajátos önkívületben nyilatkozik meg, mint a sámán. Gondolatait másféle világosság hatja át, felsőbb régiókból való. S nem is látész, nem a megváltoztathatatlan jövő tudója, s kérésre hirdetője. Az én prófétám kéretlen jóslatait belső kényszer, etikus követelmény sugallja. Mivel töltitek földi napjaitokat, gyalázatosak? — rivall a bűn kényelmében élőkre. *Ha* meg nem változtok, akkor bizony ez és ez történik majd veletek. A kívánatos erkölcsöt, életnormákat testesíti meg népe számára, s mindig szembeszegülve, egymaga képviseli őket Isten előtt — ha a nép megkövezi, magamagát kövezi meg.

A próféta jellegzetes tulajdonsága a vonakodás. Soha nem akarja vállalni elhivatását. Fut előle, mint Jónás. Ifjúságára hivatkozva könyörög mentségért, mint Jeremiás. Tisztátalan ember-voltára mutat, mint Ézsajás, hökölve a feladattól. Az önjelölt próféta — hamis próféta.

Az én prófétám bujdosni kényszerül, kinevetik és följelentik, szegényebb a szegénynél, koldusnál nyomorultabb.

A gazdag próféta — hamis próféta.

Az én prófétám tanítása törvényszerűen kudarcra ítélt. Szemben áll a világi s az egyházi hatalommal egyaránt.

A sikeres, a hatalomra került próféta — hamis próféta.

Amit az én prófétám kíván, az e világon nem valósulhat meg. Követelése a szüntelen mérték.

A próféta léte Istenre bizonyság. Ő, aki, mint bármely más halandó, porból lett s gyarló, nem a maga szavait mondja, hanem Istenéit. Akarva-nem akarva, rugódozva ellene. De mondania kell: az isteni szó gyötrelem, parázs a szájban. Személyes léte árnyékká halaványul. Nem tudunk róla semmit. Üldözik, prédikáljon bár háborút vagy békét. A próféta maga az érvényesség, ha egyszál egyedül van is. Népe helyett ő a nép. Az emberiség helyett ő az ember.

Amikor Gerevich ezt észrevette, kijelentette, hogy „mi latinok vagyunk és nem görögök! Ezt gondold meg Mihály." De akkor már késő volt: én a *Mi magyarok* első fejezetében, amely a magyar mítoszról szól, tulajdonképpen már Kerényi tanítványa vagyok. Gerevichnek nem volt ekkora sugárzó tanári ereje. Tudta a dolgát, de nem úgy, mint Kerényi, aki egészen apostolszerű volt. Kialakult körülötte egy kör, akik nem voltak mind a szó szoros értelmében vett tanítványai, de akik neki köszönhettek mindent. Például: a Karinthy fiúk, Zolnay Vilmos, Dobrovits Aladár és folytathatnám még a sort. A *Mi magyarok* megjelenése után Szekfű szakított velem, a mai napig sem értem, miért. Amikor odamentem hozzá a dékáni hivatalba, s mondtam: Professzor úr, köszöntem! Erre azt válaszolta: Kérlek, nem vettem észre!... és köszönt. Így lettem én ennek a kicsit ellenzéki, és nem teljesen befogadott, Kerényi-pártnak a tagja.

— *Tehát úgy érezted Kerényivel való megismerkedésed után, hogy addigi szellemi környezeted a maga pozitivizmusában — ha ezt így általában mondhatjuk, olyan egymástól is különböző társaságra, mint az említett Huszti, Gerevich és Szekfű — olyanfajta laposságot, vagy a konzekvenciák levonásától irtózó nyárspolgárságot takar, mint az Ady fellépte körüli szellemi életben, amelyet a* Mi magyarok *végén rajzoltál meg? Adynak ki kellett ebből szakadnia, föl kellett ez ellen lázadnia. Neked ezen lázadás lehetőségét a Kerényi-kör adta meg.*

— Pontosan! Nincs is semmi hozzátennivalóm.

— *Hogy alakult kapcsolatotok a továbbiakban?*

— Amikor a Magyar Nemzetnek voltam cikkírója, Pethő Sándor azzal küldött el Kerényihez, „menj el hozzá, beszélj vele az integrális humanizmusról". Éppen akkor jelent meg *Történeti táj* című terjedelmes esszém az Athenaeumban. Kerényi megkérdezte, azonos vagyok-e azzal a Ferdinandyval, aki ezt az esszét írta. Mondtam: igen, és ezután magázásból tegezésbe csapott át. Az integrális humanizmusról nem sok szó esett, de Kerényi attól a naptól kezdve meghatározó hatást gyakorolt rám és munkáimra.

— *Furcsa, hogy a marxisták, akik mindenestül kitagadták a magyar szellemi életből a Kerényi-kört a hozzá tartozó, vagy vele rokonszenvező írókkal együtt, Prohászka Lajost úgy állították be, mint a nácizmus szállascsinálóját, és* Vándor és bujdosó *című művét mint a politikai magyar—német sorsközösség hirdetőjét.*

— Prohászka Lajosra nagyon szívesen gondolok vissza, kapcsolatunk jó volt. Mikor Rómában voltam ösztöndíjas, a Minerva c. folyóiratban, folytatásokban megtaláltam a *Vándor és bujdosót* is, amiről addig egyáltalán nem tudtam semmit. Úgyszólván lázasan olvastam el, és a mai napig állítom, hogy egész szellemi fejlődésemre nagy hatással volt. Meg kell említenem, a kultúrám igen nagy része német volt, mert a német tudományos könyvek — persze nem a náci, hanem az igazi német könyvek — sokkalta érdekesebbek voltak, mint a magyar tudományos könyvek. Engem magával ragadott a német szellem. Goethe akkori bálványozása, valamint Kerényi hatása a német kultúra felé sodort. Ugyanakkor szerencsém volt abból a szempontból, hogy mindenki láthatta, a Pesti Naplóban és a Magyar Nemzetben közölt cikkeim olyan vadul náciellenesek — a cenzúra bevezetése előtt ezt még lehetett —, hogy Weesenmayer, a német követ, elment Hómanhoz, és azt követelte, vagy kérte, hogy távolítsanak el az egyetemről. Amire Hóman — noha ismerjük politikai nézeteit — azt válaszolta: „bár nem értek egyet Ferdinandyval, azonban egy magyar egyetemi doktornak szabad, sőt kell kimondania a véleményét szóban, írásban, nyomtatásban akkor is, hogyha ez a kormánynak nem tetszik". Ez nagy mondás volt akkor!

— *Azóta sem sok ilyen hangzott el! Első munkáid — amelyekről meg kell mondani, hogy Kerényi nagyon gyümölcsöző módszerét a leghatásosabban alkalmazták a magyar*

történelemre, és azóta sem átfogó, sem részlettanulmányok ilyen szempontból nem jelentek meg — remélhetőleg most, ilyen hosszú dermedtség és cenzurális tilalom után, ismét bekerülnek a magyar szellemi élet vérkeringésébe.

Visszatekintve hogy látod magát az alapgondolatot? Ha jól veszem ki azt, hogy egy történelmet mindig az istenséghez való viszonyában kell vizsgálni, akár egy család, egy dinasztia történetéről van szó (mint az Istenkeresőkben *az Árpádokról), akár magáról a nemzetről, ahol mondjuk a 19. század tragédiáját, vagy a 20. század eleji magyar összeomlás tragédiáját Széchenyi és Ady Istenhez való viszonyán át világítod meg. Mostani szemmel, illetve a mai történettudomány szemszögéből, hogy ítéled meg ezt a vállalkozást?*

— Ez a vállalkozás nagyon spontánul, nem előre kitervelten jelent meg munkáimban, és kitartottam mellette mindvégig, és talán túlzó módon utasítottam vissza minden olyan irányzatot, amely nem állt teljesen a szellemnek — a magyar szellemnek is — a szolgálatában.

— A pozitivizmus részéről való elutasítást már említetted. De hogy fogadta mondjuk a hozzád közel álló, vagy veled rokonszenvező kör azokat a megállapításaidat, amelyek a magyarságot ily módon a szentség kategóriájában tárgyalták?

— A Kerényi-kör nagyon pozitívan fogadta, mégpedig nemcsak azok, akik tudománnyal foglalkozó emberek voltak. Emlékszem egy szegedi festőre — a neve nem jut eszembe — aki a legnagyobb rajongással beszélt az *Istenkeresők*ről. Azt mondta, hogy ez az a könyv, amire várt! Ő is a Kerényi-körhöz tartozott, gyönyörű portrét festett Kerényi Károlynéről.

— Kerényiről esett már némi szó. Térjünk most rá Szondi Lipót hatására, akitől a sorsválasztás kategóriáját veszed, amely az egyik leghasznosabb fogalom az Istenkeresőkben. *Gyakorlatilag arról van szó, hogy az Árpád-házi házasságokat vizsgálva azt nézed meg, miféle ősöket választanak egy-egy dinasztikus házasság megkötésekor az Árpád-házi fejedelmek az utódaiknak, és ezáltal milyen kultúrkörbe kapcsolják be saját családjukat, illetve a nemzetet.*

— Szondi Lipót húsz évvel volt idősebb nálam, és Kerényivel úgy került kapcsolatba, hogy migrénjét meggyógyította. Egy este Kerényivel elmentünk Szondihoz, és hosszú beszélgetés alakult ki közöttünk, melynek során Szondit nagyon megszerettem. Szondiban volt valami — Kerényit idézem —, „ami emlékeztetett az Úristenre": nagyon nyugodt, a dolgokat felülről néző, bölcs ember volt (akkor még aránylag fiatal: én 24, ő 44 éves). Az emigrációban is fönntartottuk a kapcsolatot levelezés formájában, s mikor aztán eljutottam Svájcba, mindig meglátogattam, akárcsak Kerényit. Kerényiéknél szállóvendég voltam, Szondiékhoz csak beugrottam a Jupiter utcába — ott lakott —, ami nagyon helyes volt, mert úgy fogtuk fel (Kerényi meg én), hogy róla van elnevezve.

— Az Istenkeresők, *egy kicsit Szekfűre visszaugorva, mintegy vetélytársa lehetett az adott kontextusban a* Hősök és szentek *kötetnek, amelyhez Szekfű írt előszót, és amely a magyar szenteket neobarokk álláspontból — annak is egy nagyon kifinomult változatából — tekintette át. Nyilvánvalóan súrlódásokat okozott, ahogy Szent Erzsébet és Marburgi Konrád viszonyát tárgyalod, ahogyan Szent Margitot, illetve a sírja körül kialakult nekropoliszt mutatod be; vagy azt, hogy Szent Margit műveltségéről — amelyet Marcellus révén kapott — írsz.*

— Marburgi Konrád és Szent Erzsébet viszonya valósággal botránykő volt a Nemzeti Újságban, és egy pap — akinek már nem emlékszem a nevére — valóban a lehető legkeményebben utasította vissza interpretációmat. Szegény anyám mondta erre a kritikára, hogy „Ez azért van, fiam, mert az a pap nyilvánvalóan nem katolikus, te azonban az vagy!"

— *Más egyházi körökben esetleg kedvezőbb megítélésben részesült-e a könyved?*

— Nem tudok visszaemlékezni rá. Csak azt tudom, hogy nem az *Istenkeresőket*, hanem a Magyar Szemlébe írt tanulmányomat — „A magyar őstörténet új útjai" címmel — egy bencés történetíró a könyvében elejétől végig átvette anélkül, hogy közölte volna a nevemet.

— *Most emigrációdról kérdeznék: hogyan hagytad el az országot?*

— Én nem tartom magam emigránsnak, és sohasem tartottam magamat annak! Engem Hankiss János, aki államtitkár volt akkor a Kultuszminisztériumban, egy nap magához kéretett, és azt mondta: „Emlékszem rá, egyszer a debreceni Nagyerdőben találkoztunk, és egy portugál könyvet olvastál... Érdekelnek még a portugálok?" Én azt válaszoltam, hogy igen, mire ő: „El akarsz menni Portugáliába, mint magyar lektor? Meg kellene alapítani a magyar lektorátust." Apósom tanácsára elvállaltam. Nagy nehézségek támadtak a kiküldetésemmel kapcsolatban, mert a Külügyminisztérium egyes részeiben kimondottan náciellenesek voltak, más részeiben azonban nem. A kulturális osztály vezetője, Zilahi Sebes Jenő, meg is mondta nekem: „Te, aki olyan németellenes cikkeket írtál, te nem fogod elhagyni ezt az országot!" Erre apósom elment egyik jó barátjához, Kállay Tamáshoz, ő szólt Kállay Miklósnak, aki akkor Magyarország miniszterelnöke volt. Kállay Miklós többek között azt mondta: „A te portugáliai feladatod az lesz, hogy majd odaállsz a magyar követ mögé, hogyha mi különbékére készülünk, és — mivelhogy a magyar követek nem tudnak egyáltalában semmit (mondotta szóról szóra) — te demográfiai, történeti, egyéb tudományos szempontból tanácsokat fogsz adni neki. Ezért kinevezlek egyben kulturális attasénak is. Fedő szereped az lesz, hogy megalapítod a lektorátust, és tanítod azokat a portugálokat, akik magyarul akarnak tanulni." Felvette a telefonkagylót, és azon a furcsa magyar módon, amit külföldön nem ismer senki, azt mondta Zilahi Sebesnek a fülem hallatára: „Jencikém, nekem az a kívánságom, hogy Ferdinandy Mihály, családjával együtt, a jövő hét folyamán elinduljon Portugáliába." És én el is indultam — életemben először — Portugáliába. Ez 1943 őszén volt.

— *Akkor jártál először Portugáliában?*

— Akkor.

— *Mennyiben különbözött attól a latinság-élménytől, amelyet Rómában szívhattál magadba?*

— Rendkívüli módon. A portugálok kedvesek és udvariasak, de nagyon kell vigyázni nehogy megbántsa az ember őket, nehogy megsértse nemzeti érzéseiket, kétségbe vonja nemzeti dicsőségüket. Nem is láttam sem azelőtt, sem azután olyan népet, amely olyan mértékben érzékeny lett volna. Találtam egy pár igazán jó barátot, akikkel később is fönntartottam a kapcsolatot. A német kultúrképviselők nagy csodálkozására, én ezekhez egyszerre bejáratos lettem, látogattuk egymást. Tulajdonképpen az történt, hogy ők fedezték fel, hogy magyarbarátok, amiről addig nem tudtak.

— *Nem segített ebben a Luziáda híres passzusa a portugál dinasztia magyar eredetéről?*

— De, segített.

— *Ez általában elterjedt hit? Nyilván az iskolai oktatás révén mindenki tudott róla.*

— Igen. Például a mi kis cselédünk azt kérdezte: „Tudja-e Don Miguel, hogy a mi királyaink mind magyarok voltak?" — ami azért egy kicsit túlzás.

— *Milyen volt Portugáliában abban az időben a szellemi helyzet? Mennyire volt nevezhető önállónak, mennyire volt valami nagyobb szellemi tartomány függvénye, mennyiben befolyásolta a politika?*

— Portugália voltaképpen diktatúrában élt abban az időben, Salazar diktatúrájában. De Salazart az jellemezte, hogy ő volt azt hiszem az egyetlen diktátor a világon, aki soha egyenruhát föl nem vett! A pénzügyi jognak volt a professzora Coimbrában. Rendbe tette az országot. Egy hibája volt csak: az államot tette megint egészségessé, a maga kis körében elfogadottá és hatalmassá, de nem volt szociális tézise. Tehát a nép meglepő szegénységben — sőt helyenként nyomorban — élt, amin lehetett volna segíteni.

— *Politikai küldetésed milyen tetteket követelt?*

— Követelt volna sok mindenféle tettet, de mind megbukott: március 19-ével mindennek vége lett. Március 19-e után körülbelül egy héttel azok, akik nem voltak nácibarátok, disszidáltak (a követ is, és többen mások is). Aki nem disszidált, sőt rögtön chargé d'affaires lett, az az első követségi titkár, Újpéteri Elemér volt. A követ Wodianer Andor volt. Egy apáról, anyáról zsidó származású ember, és becsületére legyen mondva az akkori Magyarországnak, hogy mindvégig megtartották állásában. Sok éven át volt követ, és ha nem jön március 19-e, nem is disszidált volna.

— *Hova disszidáltatok?*

— Mi akkor még Portugáliában maradtunk, és kezdetben egy komité törődött velünk: adott valami kis pénzt, hogy ne haljunk éhen. Valamivel később, más tisztviselőkkel együtt, bekéretett Wodianer és közölte, hogy a magyar kormány még a katasztrófa előtt ötmillió svájci frankot helyezett el — az akkor már nem követ, de — volt követ Barcza György kezébe, aki Svájcban élt. Ebből a pénzből kifizetéseket eszközöltek számunkra, úgyhogy mi, disszidált követségi tisztviselők, régi fizetésünk felét (azt hiszem 45%-át) megkaptuk 1946 közepéig. Amikoris — szintén Wodianer — közölte, hogy ő többé nem meri vállalni a felelősséget értünk a magyar kormánnyal szemben, és beszünteti ezeket az úgynevezett juttatásokat. Ezután — otthagyván minket — minden gondoskodás nélkül elhajózott Argentínába, ahol egy nagyon fényes hotelben, a Lancasterben élt, és úgy tudom, ott is halt meg. Azt hiszem, 1950-ben, de nem tudom egészen biztosan.

— *Felmerült benned, hogy hazagyere?*

— Én tulajdonképpen jelentkeztem Keresztúrynál. Egy rokonom vitte el neki a levelem, és adta a kezébe (akkoriban a postaszolgálat nagyon gyenge volt). A levelemre kaptam választ, de erre a kérdésre nem felelt. Viszont tízezer svájci frank volt letéve a lisszaboni magyar követségen azzal, hogy ha a magyar lektor bajba kerül, akkor ez az összeg neki kifizetendő. Keresztúry Dezső — a mai napig hálás vagyok neki — akkor, abban a nyomorult helyzetben, kifizettette nekem ezt az összeget, amit teljes egészében megkaptam, és addig, amíg a mendozai, argentínai egyetemről a meghívót meg nem kaptam, ebből a pénzből éltünk.

— *Minek volt köszönhető ez a mendozai meghívás?*

— Annak, hogy én egy szép napon átmentem Spanyolországba azt hívén, ott katedrát tudok szerezni magamnak, de hát erről szó sem volt. Ellenben összetalálkoztam néhány nagyon okos, kedves, művelt spanyol tudóssal, akik szeretetükbe fogadtak, és összeköttetésbe hoztak az Instituto de Cultúra Hispánica — ami egy az egész spanyol világra kiterjedő kultúrintézet volt — igazgatójával. Ő alaposan kikérdezett, hogy ki vagyok, mi vagyok, aztán visszamentem Portugáliába. Két hónap múlva kaptam tőle egy hosszú táviratot, amelyben közölte, hogy a mendozai egyetem — nyilván az ő közbenjárása folytán — „elfogadta", ez volt a kifejezés: „elfogadta az ön kollaborációját". Ez 1947-ben történt.

— *Milyen egyetem volt ez a mendozai, jellegét és szellemét tekintve?*

— Mikor megérkeztem, föllendülőben. Tulajdonképpen kis egyetem volt, de akkoriban minden tanszéken alapítottak folyóiratot. Volt egy évkönyvem, amelyet nagy lendülettel szerkesztettünk; én akkor kezdtem spanyolul publikálni. Egy nagyon kedves, jó

barátom, Hilario Rodriguez Sanz segített nekem nyelvileg. Egy év alatt körülbelül nyolc tanulmányt jelentettem meg különböző folyóiratokban, és azt képzeltem, hogy ott maradok halálomig. A perónista kormány tézise azonban, ami eleinte úgy hangzott — és ennek köszönhettem, hogy oda kerültem —: jöjjön a külföldi! Szükségünk van a külföldire!... egyszerre megfordult: A külföldire semmi szükségünk nincs! Mi egy autochton kultúra vagyunk, és a külföldiek, ha lehet, menjenek el!... Erre aztán kerestem magamnak más helyet. Puerto Ricó meghívott táviratilag azzal, hogy azonnal válaszoljak, mert az állást csak negyvennyolc órán át tudják betöltetlenül hagyni. Azonnal elfogadtam (ez 1950-ben volt), odamentünk, és ott vagyok a mai napig is, persze most már nyugdíjasként.

— *A Puerto Ricó-i egyetemet mikor alapították, és amikor oda kerültél, milyen állapotban volt?*

— 1903-ban alapították, és amikor én odakerültem, akkor fellendülőben volt. Amíg a kitűnő Jaime Benitez volt a rektor, virágzott ez az egyetem, és remélni lehetett, hogy legalábbis a felső kurzusok európai nívót fognak elérni. Aztán 1966-ban vagy 1968-ban aljas módon, politikai okokból, mert a másik párt került fölül, egyik percről a másikra elbocsátották az egyetemről — nem a Puerto Ricó-i életből, amelynek a mai napig is egyik vezetője —, így tönkretették az egyetemet. Ez a mai helyzet. Én 1977-ben mentem nyugdíjba.

— *Akkor még egy jó évtizedet végigéltél a hanyatlás korszakából is. Azon történeti tudományok fejlődése, amelyeket műveltél, és amelyek oktatását nyilván fel is kellett építeni Puerto Ricón, hogy alakult, kikre támaszkodhattál, milyen volt a hallgatói kar, milyenek voltak a publikációs lehetőségek?*

— A publikációs lehetőségek nagyon rosszak voltak. Ma jobbak. Elsősorban a rektorra tudtam támaszkodni, és a diákokra. Bár egyébként mindenféle zavargások voltak, főleg a külföldi, amerikai professzorok ellen: nem engedték be az óráikra őket, nem tudtak előadni. Engem soha senki sem bántott, a diákság mindig szeretettel övezett.

— *Milyen tárgyakat oktattál?*

— Sok mindent. Ott az egyetem nem katedrarendszer szerint működik, mint itthon. Középkori egyetemes történettel kezdtem, aztán ehhez hozzávettem az antik egyetemes történetet is. Később ellentétbe kerültem a történelem-départementtel, és akkor egy amerikai kollégámmal együtt, a dékán segítségével, megalapítottuk előbb az összehasonlító irodalom szekcióját, majd départementjét, aminek összesen nyolc, vagy kilenc tanára volt. Két témakör volt a vesszőparipám, amire mindig és mindig visszatértem: Homérosz és Vergilius, valamint Goethe.

— *Hogyan fogadták, s mennyiben volt újdonság, amit tanítottál? Támaszkodhattál-e olyan szellemi mozgalomra, amely a karjaidba terelte a diákokat?*

— A diákokat a karjaimba terelte az összehasonlító mitológia. A többi tárgykörnél, mint például Goethénél, az embernek tényleg egy kicsit fognia kellett a diákokat, amíg összeterelte azt a négyet, akire szükség volt ahhoz, hogy meg lehessen tartani a kollégiumot. Olykor megtörtént, hogy a mitológia-kurzusomra százhatvankét ember iratkozott be. Kétségbeesve kértem a dékáni hivatalt, hogy zárják le a matrikulát, mert ennyi embert nem lehet tanítani. Később aztán lemorzsolódtak, mert az első órán megijesztettem őket, hogy mi mindent fogok tőlük kívánni, de így is rengetegen maradtak.

— *Összefügg ez a Latin-Amerikát jellemző vallásos nyugtalansággal, hogy ennyire tódultak az óráidra?*

— Nem tudom egészen biztosan, mert az a sok szekta Puerto Ricón, azt hiszem hogy éppen nem teszi a talajt termékennyé a mitológia számára. De ezek a diákok — és ez a

mai napig is így van — szeretik a mitológiát, olvasnak mitológiát. Mikor Kerényi hozzáférhetővé vált angol nyelven, elkezdték olvasni, és az óráim tényleg nagyon látogatottak, eredményeim kielégítőek voltak.

— *Nem szorította ki később a Kerényi-hatást Lévi-Strauss népszerűsége?*
— Lévi-Straussról alig volt szó Puerto Ricón.

— *Most beszélj kérlek a spanyol nyelven írott történeti munkáidról, amelyek Magyarországon szinte ismeretlennek számítanak.*
— Volt egy esszégyűjteményem: En torno al pensar mítico címmel, magyarul: *A mítoszi gondolkodás körül.* Ez a kötet kilenc tanulmányt tartalmaz, és elég különböző témákat ölel föl: különböző kultúrákban, költőknél, művészeknél kerestem mítoszi elemeket, mint például Goethe, Michelangelo műveiben. Azt hiszem talán *A makrokozmosz szimbóluma Michelangelo Utolsó ítéletében* az egyik legjobb tanulmányom. Goethe démonisága volt másik vesszőparipám.

— *A kötet kiadása után mivel foglalkoztál, mint spanyol nyelvű történész?*
— A Puerto Ricó-i egyetem kiadta két kötetben spanyol nyelvű történeti értékezéseimet. Valamivel később lányom és vőlegénye lefordította németről spanyolra *V. Károly* című könyvemet. Ez szintén a Puerto Ricó-i egyetem kiadásában jelent meg 1964-ben. Németül valamivel később jelent meg, mint spanyolul. Gyermekkoromtól készültem arra, hogy írjak II. Fülöpről. Ez 1977-ben 450 oldalon meg is jelent németül, majd tavaly Barcelonában spanyolul. Úgy látszik, hogy ez sikerkönyv lesz, vagy lett, mert már több, mint 2000 példányt eladtak, pedig a könyv elég drága, és nem éppen az utca irodalma. Egy Puerto Ricó-i történésznő írt is a könyvről, és bemutatta azt egy nagyon válogatott társaság előtt. Én is beszéltem a könyvről, 36 példányt meg is vettek, ami Puerto Ricóban azt jelenti, mintha Magyarországon megvennének 6000 példányt.

— *Mivel magyarázod ezt a közönyt, az éghajlattal?*
— A Puerto Ricó-i ember nem részesült iskoláztatásban. Mikor odakerültünk, akkor például egy diplomás asszonnyal egyáltalán nem lehetett beszélgetni. Csak igennel, vagy nemmel válaszolt. Manapság már sokkal jobb a helyzet. A népnek az a része, amelyikkel kapcsolatba kerültem, nagyon jó benyomást tett rám. A taxisofőrök például képzett politikusok, és nagyon jól lehet velük beszélgetni. Sose fogom elfelejteni az egyiket, akivel a fővárostól a házamig tizenegy kilométert utaztam, és hamarosan kiderült, hogy az ottani politikára vonatkozó nézeteink teljesen megegyeznek. Olyan jól elbeszélgettünk, hogy nem akart elfogadni pénzt tőlem.

— *Ez a kultúra elsősorban latin-amerikai kötöttségekkel bír-e, az Egyesült Államokhoz igyekszik-e hasonulni, avagy európai példákat követ?*
— A Puerto Ricó-i irodalmi és szellemi élet szinte évről évre erősödik, aminek én nagyon örülök. Ez természetesen spanyol nyelvű. Én magam is — szemben azokkal, akik arra törekednek, hogy tünjön el Puerto Ricón a spanyol nyelv, és az angol vegye át a helyét — azoknak a sorába állottam, akik a Puerto Ricó-i, tehát a spanyol nyelvet pártfogolták. Eszembe jutott, hogy mi mindent meg lehetett csinálni a magyarokkal például III. Károly, Mária Terézia és II. József alatt, de mikor József megalkotta a nyelvrendeletet, akkor az egész nemzet föllázadt ellene. A nyelvét nem adja egy nemzet! Ezt láttam kicsiben Puerto Ricón.

— *Ha már visszakanyarodtunk a magyar történelemhez: megjelent egy könyved Mohácsról, illetve a Mohácsot előkészítő évtizedekről. Mennyire volt módod a magyar törté-*

nelmet becsempészni az oktatási anyagba, illetve mennyi lehetőséged maradt, hogy tovább műveld szakmád ezen részét?

— A „becsempészni" szót külön köszönöm! Hiszen Magyarország olyan messze esik Közép-Amerikától, hogy nagyon keveset — szinte semmit sem — tudnak rólunk. Itt meg kell említenem szívbéli jó barátomat, Vajay Szabolcsot, akivel együtt spanyol nyelvű publikációinkkal sikerült megtörnünk azt az elterjedt tévhitet, hogy az „húngaro" tulajdonképpen cigányt jelent. Például Juan Ramón Jimenez, Nobel-díjas költő, a *Platero* című híres könyvében amikor „húngaro"-t mond, az cigányt jelent. Amikor megtudta rólam, hogy nem tudok hegedülni, többet nem állt szóba velem.

— *Tényleg meghökkentő, hogy talán Jorge Luís Borgesen kívül, nem tudnak a magyarokról. Ő viszont tudott — igaz, hogy ennek életrajzi oka is van, hiszen ismerte Remenyik Zsigmondot. Mindenesetre te belecsöpögtettél valamit a Puerto Ricó-i fejekbe. Hogyan jutott rá időd, hogyan szerezted meg az ehhez szükséges irodalmat?*

— Előbb az előző kérdésedhez szeretnék még annyit hozzáfűzni, hogy amikor megjelent a Mohácsról szóló könyvem, melynek azt a címet adtam, hogy: *Magyarország romlása*, az egyik kedves diákom megkérdezte: Melyik? — merthogy romlásokban gazdag nép vagyunk.

Az utóbbi kérdésedre pedig azt mondhatom, hogy európai útjaimon, amelyeket a Puerto Ricó-i egyetem tett lehetővé, igyekeztem leginkább antikváriumokban — főleg Ausztriában és Németországban — összevásárolni amit csak lehetett. Olyan könyvtárat sikerült összegyűjtenem Puerto Ricón, hogy nem kellett kitennem a lábamat a lakásból ahhoz, hogy megírjam Anjou-könyvemet. Hát persze nincs meg minden, amit egyáltalában publikáltak, ez magától értetődik, de azért nem panaszkodhatom. Tulajdonképpen magyar anyaggal jól el vagyok látva. Azonkívül rengeteg van spanyolul és portugálul, nem beszélve az egyetemi könyvtár anyagáról.

— *Milyen kapcsolatot tartottál fenn hosszú kintléted alatt a magyar emigráció különböző köreivel?*

— A magyar emigrációval két szempontból tartottam fenn a kapcsolatot. Egyrészt volt egy csomó barátom köztük, másrészt létrejöttek nagyon nívós folyóiratok Nyugaton, mint például az Új Látóhatár, vagy a Katolikus Szemle, az Irodalmi Újság és a Bécsi Napló: ezekben publikáltam. Azonkívül 1957 elején volt egy összejövetel — 156-an voltak egy müncheni kocsmában —, ahol megkérdezték, hogy én hogy találtam meg a helyemet a világban? Én ültömben beszéltem róla: elmeséltem a nehézségeimet, viszontagságaimat, eredményeimet. Akkor azt mondták, hogy az emigrációnak szüksége van egy tanár-elnökre, és engem fognak megválasztani. Erre fölálltam, megköszöntem a tisztességet, és azt mondtam, hogy két okból nem fogadhatom el: az egyik ok az, hogy én, akit az utolsó — általam törvényesnek elismert — Kállay-kormány küldött ki, nem vagyok emigráns, hanem külföldön élő magyar. A másik pedig az, hogy én nem Németországban élek, Puerto Ricón pedig nincs magyar diákság. Ennek ellenére a 156-ból körülbelül hatvanan reám szavaztak. Ennyi volt kapcsolatom az emigrációval.

— *Elképzelhetőnek tartod, hogy hazaköltözzél?*

— Ha nem lennék ilyen öreg! Nekem megvan az otthonom Angliában és Puerto Ricón is. Magyarországon mindent elölről kéne kezdeni, s ez igazán nagy nehézségek elé állítana. De azt, amíg bírom szusszal, megígérem magamnak és a hazámnak is, hogy minden évben egyszer haza fogok jönni. Talán még halálom után is...

— *Akkor most visszaugrunk pályád kezdetéhez. Azt már említetted, hogy publicisztikát is műveltél, de mikor kezdtél el szépirodalommal foglalkozni? Tán az egyetemen, vagy már annak előtte?*

— Tizenharmadfél éves koromban a verseimmel nyertem meg egy országos pályázatot. Gimnáziumom a II. kerületi Királyi Katolikus Gimnázium volt, melynek közismertebb neve Ferenc József, mert a bentlakók a Ferenc József Intézetben laktak. Én 10 percre laktam az iskolámtól. Nyolc esztendőn át kínoztam szegény tanáraimat, mert nagyon rossz diák voltam. Kivéve azokat a tárgyakat, amiket nagyon szerettem. Ezek közé tartozott: a hittan, a magyar és a történelem.

— *A hittant miért szeretted? Esetleg olyan magas szinten tanították, ahol már dogmatikatörténet, vagy liturgiatörténet?*

— Én mind a mai napig kitűnőnek tartom a katolikus hitoktatást. Az első évben katekizmus, a második és harmadik évben az Ó- és Újszövetség, negyedikben a liturgia — ami rendkívül érdekelt —, ötödikben dogmatika, hatodikban morális, hetedikben egyháztörténet, nyolcadikban apologetika. Ez olyan nagyszerű program volt, hogyha az ember nem esett a feje lágyára, és egy kicsit odafigyelt, sok mindent megtanulhatott. A papunk, aki azt hiszem nagy csibész volt, határozottan művelt, bizonyára a legműveltebb tanár volt a gimnáziumban. Világosan, jól magyarázott. Nagyon sokat tanultam tőle, főleg olyan témákban, amikről különben egyáltalán nem volt szó a gimnáziumban. Például a liturgia, a morális, az egyháztörténet és az apologetika területén, amely tulajdonképpen az egyháztörténet tanításának vitája. Egy nyolcadikos diáknak már feje van ahhoz, hogy tényleg részt tudjon venni ebben. Úgyhogy én, aki nem voltam klerikális, sőt épp az ellenkezője, mégis azt kell, hogy mondjam, ennek a nevelésnek nagyon sokat köszönhetek. Nem közvetlen, inkább közvetett módon.

— *És az irodalomtanárod?*

— Zombori Jancsi bácsi! Ő nagyon kedves ember volt, aki többnyire nem volt egészen italtalan állapotban, hogy szelíden fejezzem ki magam. Az első időkben nagyon nem szeretett engem. Én ettől függetlenül olvastam magyar irodalomtörténetet, mert amit a középiskola adott, az nem volt elég. Hatodikban például nekiültem, és nyolcadikig egész jól megtanultam finnül, úgyhogy a Kalevalát eredetiben tudtam olvasni — szótárral, de fordítás nélkül.

Nagyon nagy hiba volt a gimnáziumban, hogy Titus Liviust öt, nyolc, tíz soronként adták föl. Később jöttem rá arra, hogy milyen óriási író! Főleg az első és az ötödik könyv volt rám nagy hatással. Az ötödik könyvből lett az az én mai napig kiadatlan munkám, melynek a címe: Veii — ez az etruszk város — *Veii, avagy a meghívott halál.* Úgy látszik, senki sem akarja meghívni a halált, ezért nem akarják kiadni.

— *Ez történeti tanulmány, vagy regény?*

— Olyasmi, mint a *Kun László,* ami tulajdonképpen humanista dialógusokon alapul. A *Veii* fiktív kongresszus margóján kialakuló beszélgetés hat tudós között: ezek vitatkoznak arról, hogy mi történik akkor, ha egy nemzet, egy város minden külső ok nélkül magára idézi a pusztulást.

— *Ezt a témát sok szempontból jártad körül a már tárgyalt könyveidben, és az etruszkok eltűnése adatot szolgáltathat a magyar történelemről vallott nézeteidhez is. Kun Lászlót az Istenkeresők* „Démon" *c. fejezetében negatív főszereplővé avatod. Róla beszéljünk egy kicsit.*

— A Kun László úgy született, hogy hatodikos koromban éjjel egyedül jöttem a Nemzeti Színházból — ami szigorúan tilos volt —, ahol a III. Richárdot néztem meg, és akkor eszembe jutott, hogy Kun László hasonlít III. Richárdhoz. Elhatároztam, hogy drámát írok róla. Ebből meg is született egy oldal, amit később megtaláltam, és mondhatom, nagyot nevettem rajta. Azután telt-múlt az idő, engem Kun László még mindig

nagyon érdekelt, és akkor a kisebbik leányom hozott nekem egy detektívregényt: *Az idő leánya, az igazság*. Fölhabzsoltam: arról szólt, hogy egy detektív megbetegszik, és kéri barátait, hozzanak neki valami olyan témát, amivel az ágyban is tud foglalkozni. Beviszik neki III. Richárd a Londoni Történeti Képtárban található arcképe fotóját, a rá vonatkozó adatokat és dokumentumokat. Rájön arra, hogy Shakespeare szörnyű alakként állította be III. Richárdot, aki azonban úgy lehet nem volt ilyen. Így találtam meg azt a formát, amelyben Kun Lászlóról írni lehet. Rám tört ez a téma, és napokig írtam. Azt hiszem, körülbelül tíz nap alatt elkészültem vele. A kiadással voltak nehézségek, de kiadta boldogult Újváry Sándor, aki a kiadónk volt Münchenben, és akivel jó viszonyban voltam — még akkor is, amikor szegény már majdnem teljesen vak volt, feljártam hozzá, és fölolvastam neki ezt-azt, ha Münchenben jártam. Az elkészült könyvet elküldtem többek között Klaniczay Tibornak, aki visszaírt nekem, hogy ő nagy érdeklődéssel olvasta, és volna-e kifogásom az ellen, hogy Magyarországon megjelentesse? Én azt válaszoltam, hogy nem. Ő elvitte Illés Endrének, de úgy látszik, Illés nem akarta elolvasni. A végén — igazán nagy hálával emlékezem meg róla — Varga Katalin, a Szépirodalmi egyik főszerkesztője, fölfedezte a könyvet. Ez azt hiszem 1987-ben vagy talán már 1988-ban volt. Akkor engem még nemigen fogadtak a Szépirodalmiban, ellenben Varga Katalin egy szép napon telefonált, találkoztunk, nagyon jó barátságba kerültünk mindjárt. Volt egy nagy hiba valahol a müncheni kiadásban, azt ott rögtön kijavítottuk, és ezzel megindult a Kun László magyarországi kiadása. Meg is jelent tavaly, és úgy látszik, talált olvasókra, mert amikor Pécsre mentem előadni, sorba jöttek az emberek, legalább tizenöten, kezükben a Kun Lászlóval, hogy dedikáljam. Mondhatom, nagy öröm volt ez számomra, hiszen ezzel a feltámadásom ünnepelhettem.

— *Jelenleg milyen könyved magyarországi megjelenéséről van szó?*

— A könyvnapokon árultuk az *Ünneprontók*at, amit végső kétségbeesésemben, mert a Magvető visszautasította, én adtam ki. Ez tulajdonképpen a regényciklusnak, a *Szentgáliak*nak a negyedik darabja. Az első a *Szentgáliak*, a második a *Menekülők*, ezek még akkor jelentek meg, amikor Magyarországon éltem. Következett egy körülbelül 35 éves szünet, azután megírtam, és Bécsben kiadattam saját költségemen a *Baklovagok*at. Hiányzik az ötödik és hatodik kötet, amit már megírtam. A hetediket tervezem, de még nincs kész, és azzal zárulna a regényciklus. Ez egy magyar család története 1825-től 1919-ig.

— *Annak idején a szellemi környezeted hogyan fogadott be mint szépírót?*

— Azt mondta nekem egy ifjú magyar, hogy a *Szentgáliak*kal beloptam magam a magyar irodalomba. Ha én akkor nem a Rózsavölgyinél vagyok egyrészt, mint bevezetett író, másrészt, mint kiadói főnök, akkor valószínűleg nem jelent volna meg. Tudományos műveimmel elmentem mindenüvé, és kierőszakoltam azok megjelenését, de a szépirodalommal félénk voltam, mert ezeket belső ügyeimnek tekintettem. Rózsavölgyinél viszont Mauthner Manó — szintén nagy hálával emlékezem meg róla, ő volt az igazi kiadói főnök, aki egyike volt a legcsúnyább és legtisztességesebb zsidó embereknek — elolvasta a kéziratot, és azt mondta nekem: „Hallja doktor úr! Én igazán a legnagyobb örömmel eltanácsolnám magát, mert minek oda még egy író, ahol már annyi van, de ez egy jó könyv, ezt mi ki fogjuk adni."

— *Hogyan tudtad ilyen sok évtized múltán fölvenni a fonalat a regényciklushoz? Voltak közben vázlataid, vagy pedig egyszerre csak kiszakadt belőled, mint a Kun László?*

— Egyszer csak eszembe jutott, hogy mégiscsak folytatni kellene a *Szentgáliak*at, és akkor leültem, és azt hiszem, hogy öt vagy hat pontban leírtam, miért nem lehet és nem érdemes magyar regényt írni Puerto Ricón. Aztán elmúlt két nap, nekiültem, és hét hónap alatt megírtam az egész regényt.

— Családodon kívül ki volt az első olvasó, akinek megmutattad? Voltak-e az emigrációban irodalmi barátaid?

— Bizony nem! Nekem azt mondta egyszer egy Puerto Ricó-i asszony, hogy olyan erőm van, mint egy bölénybikának. Egyedül, mindenkitől elhagyatva adom az óráimat az egyetemen, ahol még csak szeretnek engem, s hogy kitartok a magyar irodalom mellett... Akkor egymásra nevettünk, és a mondatnak nem lett vége.

— Nyilván iszonyatos bölénybikaság kellett egész életedhez. Az emigráció lélekölő hatásáról Rákóczival kapcsolatban írsz. Hogyan tudtad ezeket a hatásokat ellensúlyozni? Kellett valamifajta reménynek élnie benned a hazával, a magyarsággal kapcsolatban, amely majd leveti magáról a kényszerzubbonyt.

— A *Kun László*ban van egy mondat, amit sok magyar rossz néven vett tőlem. Amikor portugál barátom azt mondja: Te tulajdonképpen nem szakadtál ki a magyarságból! Még határozottabban fogalmazom meg — mondja a portugál —: ahol te vagy, ott van Magyarország!

— Azt hiszem, ennél jobb befejezést találni sem tudnánk, úgyhogy nagyon köszönöm a beszélgetést!

Szörényi László

TŰZ TAMÁS

Az Orion felé

Napló nappalok nélkül
csak egybeömlő éjszakák
végeláthatatlan folyosók
a Rajna átszeli a Tejutat
léglökéses repülők húznak
az Orion felé
álmatag léteim beleolvadnak
a spirálködökbe
orvosolhatatlanul elviselhetetlenül

nincs írott szöveg csak élőszó
kiment az is a fejemből
szemem sincs csak halántékom
átlüktetek vele
az idő útvonalain
számítgatom
már egy órája egy napja egy éve
a széttaposott éjszakának

PAULUS FERDINANDY, textilfestőmester

1817

Az 1805-ös céhtörvény alapjan a Gömöriek elvaltak 181[illegible]
ben Lőcsétől Jolsva székhellyel. Jolsva, Nagy-Röce, Kövi,
Gömör-Panit, Kun-Tapolca, Ohtina, Katkó, Csetnek 18 mestere
vallalta a céhszabalyok költségét.-Ezek egyike:
10.-Paulus Ferdinandy, Röszen, L. Stunden von Eltsch/Nagy
Röce/.

123.old. 39.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textil-
festők első nyomai 101.old

ARCADIA. A Kantus János Múz.évkönyve, 16. Győr,
1974.

FERENC, kiralyi épitész

A Sárváron szereplő Ferenc mester nem azonos Ferenc kiralyi épitéssel, aki sokkal jelentősebb, mint bástyam mérő névrokona. 227.old. 140.jegy

FÜNI MELINDA: A Sarvari Var épitéstörténete 19?.old

SAVARIA. A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 197?

FERENC MESTER, épitőmester

1554.márc.2."Az mel Ferench mester Saarwaratt az bastiakat merte,annak colgaianak uram adatotth...".H.Takács azonosnak véli a Sennyey elszámolasbanmszereplő Magister Franciscus Murator de Hegkwwel,majd később Ferenc kirépitéssel azonositja. Előbbi lelentéktelenebb,utóbbi jelentősebb. 227.old. 140.jegy

ÓTH MELINDA: A barvari vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

FERENC MESTER, építőmester

A sárvári hasonnevü kőművesek-kőfaragók közül leginkább egy magyarosan Ferencnek mondott mesterrel azonositható a bástyamérőt. Sennyey említi 1552-ben, 1560-ban paripát kér, hogy Keresztúr és Sárvár között járhasson. Más szemé-olasz?-a bé csi ház épitésénél többször emlitett Francisco. 227-old. 140. jegy. /v.ö. 85. jegy/.

PÓTH MELINDA: A sárvari vár épitéstörténete 193. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

FERENC MESTER, építőmester

Bizonyos Ferenc mesternek, aki a nagyszámu ilyen nevü Nédasgy-birtokon dolgozó mester valamelyikével azonosithatunk, neve bástyaméréssel kapcsolatban maradt fenn. Egy bástyát jól lathatunk Wolfgang Lazius 1556-ban készült térképén. 227.old. 140., 141. jegy. 33. kép.

TÓTH MELINDA: A sarvari vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

Ferenz (?)

A 26. képaukción egy műve a kikiáltási ár harmadrészéért kelt el (meglepetésre).

E.K.: Aukció-kritika; Műgyűjtő, 1972/2.sz. 56.l.

FERENC Kőfaragó

Csak egy tételben szerepel a budai Ferenc kőfaragómester, akinek 1517 szept.18-án a nádor utasitasara hat forintot küldenek Budara apalota ablakának munkajáért.-196.old.56. jegyz

JÓÓ TIBOR-ZSÓKY JÓZSEF: Tolcsva műemlékei 2ll.old

A Herman Ottó Múz. Évkönyve, XIII-XIV. Miskolc, 1975

Ferenc kőmüves

Ujvár, 1725

Tört.Tár, 1902, 89

MDK

jászberényi Ferenc asztalos 1557 októberben Albert mesterrel együtt ablakoz.153.lap.

Déshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 ~~xxxxxx~~ között.II. közlemény.153.lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve.II.Eger 1964

MDK

miskolci Ferenc kályhás 1558-ban ott dolgozik

Dóshy Miklós Mihály:Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között.II.közlemény. 157.lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve.II.Eger 1964

MDK

Ferenc mester az 1506.évi tüz után a székesegyház nagy ablakait üvegezi 10 forintért. Ő táblákba tette az üveget/ prepara~~tiv~~ ~~[illegible]~~ -vit/

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitk4zésein 1493 és 1596 között. Második közlemény. 152. lap

Az Egri Múzeum Évkönyve. II. Eger 1964.

Ferenc, kőműves mester, Sopron, 1534
MDK

Pullendorfer Mihály soproni polgár
hárának becslője. Az okiratot Mol-
lay Károly után idéri:

Riedlmayer Gyula: Műemléképü-
let helyreállítása Sopronban

Műemlékvédelem, I évf. 1. sz. 1957.
28-30. 31.

M.D.K.

Ferenc kőműves

nevét Gyöngyösön a Ferencesek históriás domusa 1720-ban említi, mint aki a rendház nyugati oldalának építésénél dolgozik.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 324. old.

M.D.K.

Ferenc, kőműves

Gyöngyösön 1720-ban a ferencesek rendházának nyugati szárnyának építésében vesz részt.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 324. old.

M.D.K.

Ferenc, miskolci kályhás

1558-ban dolgozik az
egri várban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

324 old.

Ferenc, ács

M.D.K.

1553-ban dolgozik az egri várban

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

324 old.

FERENC kőmüves Gyöngyösön a Ferencesek historia domusa 1720-ban emliti, mint aki a gyöngyösi Ferences rendház nyugati szárnyának épitésében vesz részt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

mdk

Ferenc Kesztkelyi Kovács

Készíti a pántokat is szegeket, amellyel beférelik az 1734-ben javításba küldött Szt Márton templom toronyvráját, amikor a templom tornyát javítottak

Magyar Műemlékek: Kesztkely, 1962. 42. l

FERENC, szabómester

1539-ben Konrad bécsi kereskedő, egykori győri lakos elad
adta Piac utcai kohazat 85 forinton Ferenc szabónak.
212.old

GECSÉNYI LAJOS: Győr városa 1526 után 195.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 18.
Győr, 1975

MDK

Ferenc mester, szobrász

1540.

Csatkai E:

Soproni szobrászat. Magyar Müvészet, 1928.7.sz.
538 l.

melk.

Ferenc Kovács és Tüler János mesterek
keszthelyen

Keszítették az ujorgonáloz 1734 az orgona
házat, amikor a fürött harangot zekeren vittét
Grázba megjavitani (Szt Márton templom)

Magyar Müemlékek: Keszthely, 1962. 42. l

MDK

Ferencz /működött Brünnben 182o körül/

Nőiarckép, akv.

Ernst Muz. 18. auk. 1921. dec.
53 1.

MDK

Ferencz I.

Női akt, cer.

Tanulmányfej, I. cer.

" II. "

Grafikai kiáll. Műterem, 1937. aug.

2 l.

?

MOK

I. Ferenc király. erc nobor.

Szent György Céh, M. Am. és Gyűjt. Egyes. 15. aukc.-Kat.
329. l.

M.D. K.

Ferenc szobrász

a pozsonyi Gode Lajos segédje
A majki kamalduli remetesség egyik mestere.

Magyar műemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966. 201. l.

Ferencz, milanoi ~~származású zárai~~ ötvös,
l. *Francesco di Milano.*

Milanói Ferenc
nev alatt
is szerepel
az irodalomban

Ferenc, milanói
ötvös

l. Francesco
di Milano.

~~Szutalás megvan~~

~~O~~ Ferenc
byrthelmi plébanus
kodexmásoló
1397
l.
Magyar Könyvszemle
1879. 47. l.

Piadatott

M. l. ir.

állampénztár

Budapest 1903 évi X/18

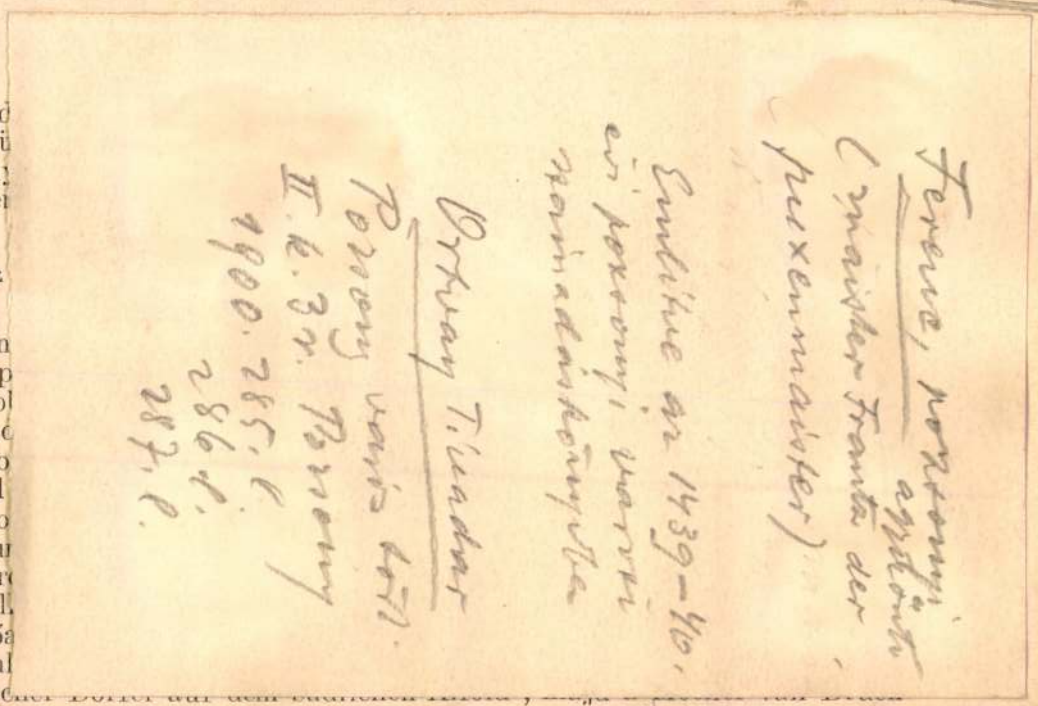

Archivban „Die Bäuerin im Wandel der bauerlichen Kultur“ címen.

Rézler Ilona (1912, Miskolc, róm. kat.) magyar-német szakos okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Kornis professzor), Berlinben folytatott tanulmányokat a Humboldt Alap ösztöndíjával. „Die literarisch tätige Frau in der 2. Hälfte des 19. Jahrhunderts" című doktori disszertációján dolgozott. Beiratkozott hallgatója volt az egyetemnek, s több szemináriumi előadást tartott Franz Koch és Farkas Gyula professzoroknál. Tanulmányi kirándulások kapcsán gyárakat, szociális berendezéseket és munkatáborokat tekintett meg. A modern német pedagógiai módszerek tanulmányozására több iskolát volt alkalma meglátogatnia.

Simonyi Margit (1909, Budapest, róm. kat.), német-francia szakos okleveles középiskolai tanár, Pécsről (Koszó professzor), filmtanulmányokat folytatott Németországban a Humboldt Alap ösztöndíjával. Rendes hallgatója volt a berlini egyetemnek, ahol filmesztétikai és filmpropaganda tanulmányokat folytatott. Megismerkedett a Reichsfilmkammer szervezetével, résztvett a tanév folyamán tartott filmkongresszuson is. A Reichsstelle für Unterrichtsfilm szervezeténél az oktatófilmet tanulmányozta s engedélyt kapott iskolák látogatására, ahol az oktatófilm gyakorlati alkalmazását tanulmányozhatta. A Film- und Bildamt intézményénél Günther igazgató vezetése mellett készítette disszertációját, s keskenyfilmkezelési képesítést nyert. Résztvett a Lehrgang für Bilderstellenleiter und für Schulräte tanfolyamán is.

Ferencz, ágyúöntő *(maister frantz der pugsen maister)*. 1439-ben Pozsony város szolgálatában állott s heti 5 schilling fizetést húzott, melyet egy hónappal később megjavítottak. Az ágyúöntés mellett golyóöntéssel is foglalkozott s egy segéddel dolgozott.

Ortvay Tivadar: Pozsony város története. Pozsony, 1900. II. k. III. r. 286—287. l.

Ferencz, építő *(Francz maurer)* 1442—1443-ban Körmöczbányán. Emlékét a város régi adólajstromai őrizték meg.

U. o. 631. b. l.

Ferenc, kőmüves

Körmöczbánya

Ferencz
eperjesi ács
1441

l.

Muz. Kot. Ért.

1918. 11 5. l.

Ács Ferenc
néven
közölve

Ferencz, pénzverő *(Franz Muenczer)*. 1442—1450-ben Körmöczbányán élt.

Fejérpataky László: Magyarországi városok régi számadáskönyvei. Budapest, 1885. 627, 637. l.

Ferenc
pénzverő

Ferenc, molnár

(Franciscus Molnar)

1467. Békés

Bal2lel (120. l.

25. l.)

Haan L.: Békés

vármegye hajdana.

Pest 1870. II. 82. l.

BUDAPEST
43 III 8-2

megrva

Ferenc festő

(Franciscus Kepyro)

1483

Oklevélben emlitve

Bal XV–XVI. mův

II. 559. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

megjöv

Ferenc, budai ötvös

XVI. sz. elége

az alábbi kápolna

vezére készített egyházi

szerei felsorolva.

lásd

Dankó, Josephus:

De ortu progressuque

Capelle Bakácsianae

commentariolum.

Strigonii 1875. 14, 15. l.

(2 arany

kelyhely, keresztel, stb)

MOB könyvtár

302. sz.

ha kell, lásd!

unk értelmében elkészittettem a
kastélyok jegyzékét s azt 47 gé-
esztem.

s 25.

Ø Ferenc, esztergályos

(Franciscus Ezthergardus)

a bácsi püspökség
rénére benedett egyhá-
zi tized lajstroma
1522
Reizner
Szeged tört.
IV. k. 116. l.

15 Január

Ferenc ötvös *(Franciscus Aurifaber)*. 1512—1522 között Szegeden működött.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 188. l. — *Reizner János:* Szegéd története. Szeged, 1900. IV. 115. l.

Ferenc (Franciscus)

ötvös Szeged

1522

l. képmúvészet

1940. 75. l.

Ferenc, ötvös

(Franciscus Aurifaber)

Szeged 1522.

Reizner

Szeged tört.

IV. K. 115. l.

5 Július

Ferenc, kőművesmester

1534. okt 22-én a soproni tanács felkérésére többekkel együtt felbecsülte Fullendorf mesternek a Szent György utcában lévő házat. 197. old

Mollay Károly: Háztörténet és várostörténet. A Szent György utca 3. számú ház /1379-1550/. Folytatás, 193. old

Soproni Szemle, Folytatt. folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Ferenc mester

1554-ben Sárvárott a bástyák felmérésével foglalatoskodott.

H. Takács Marianna: Magyarországi várak és kastélyok, Budapest, 1970.

2851

271

Ferenc mester

talán azonos az oltenburgi Francis-
cus kőforagával.

H. Takács Marianna: Magyarországi ud-
varházak és kastélyok, Budapest, 1970.

1481

Ő Ferenc sepsiszent-
györgyi frater
másolta a Teleki-
kódexet 1525-31.
Laid Sepsiszentgyö-
gyi Ferenc frater
alatt

Tátra X. 125.

Ferenc

eperjesi kőfaraló

1523

l.

Muz Kot. Ért

1918. 30. l.

31. l.

35. l.

Franciscus

lapicida

Ferenc (Franciscus Lapicida), Eperjesen a XVI. sz. elsőfelében. 1523. Perényi Péter zemplénü főispán terebesi várában dolgozott. s e munkához Eperjes kőbányájából szerezték be a követ.

Hekler
Iranyi I-II.

Ferenc kőfarago

1523

Iv Eperjes

312. l.

Ferenc Köfaragó

operjesi

1523-ban a terebe-

si kastélyban dalgozott.

Lásd

z

Hekler Ung

57. l.

48. Ereklyemuz.

és

gondor

~~ül~~. Mindkét kezével a szék támlájára ne-
dját fogja. Jobbfelől elválasztott hajat
körül szakállt hord. Mellénye és atillája

3 cm.
rczi emlékek muzeumából (107/95).
-iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

720

Ferenc
(magister Francis-
cus Italus auri fa-
ber Budensis)
1526.

S2-S2

Ferenc, ötvös *(Franciscus Aurifaber)*. 1530-ban budai polgár volt. Lehetséges, hogy azonos az előbbivel.

Pettko Béla: Szamosközy István tört. maradványai. *Tört. Tár.* 1889. 309. l.

Ferenc építő *(Maister Francisce)*. 1526—27-ben Pozsonyban legényeivel és napszámosaival a szent Mihály kapú bástyáin dolgozott.

Danninger József, ifj.: Pozsony szab. kir. város 1526—7. évi számadáskönyve művelődéstörténeti szempontból. Budapest, 1907. 132. l.

Ferenc, építőmester (Magister Franciscus). 1526-27. Pozsonyban legényeivel és napszámosaival a Mihály-kapu bástyáin dolgozott.

Danninger J.: Pozsony város 1526-27. évi számadáskönyve művelődéstört. szempontból. Bp. 1907. 132. l.

megírva

Ferenc

olasz Kőfarago

1531.

l.

Budapest Régiségei

XIII. 323. l.

J. VAN RAVESTEYN

Ferenc. Olasz kő-
faragó Budán
1531-ben

Gerevich László

Gotikus hárata
Budán.
Budapest Régiségei
1950. 199. l.

Kolozsvárra történt hivatalo
utiköltségeinek és napidijai
Kilencvenhat pengő 80 fillér

Budapest,

A mi

dr.

mi

A hivatalos másolat hitelé

Bátonyi

miniszteri s.hiv.igazgató

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

megirva // Ferenc

ács

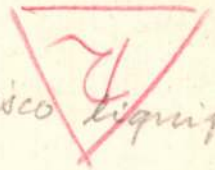

---

l

Francisco liquifatro II-R-

385, 413, 498,

499, 540, 544,

545, 579, 642

661. l-

1535. 1537, 1538, -1546.

Quellen zur Geschichte d. St. Kronstadt. U.O. 1889. 385. (l. Néomunatót).

árczius 10-én.

Egy korti karosszékben

brázolva. Az asszony a vaskályha mellett férfi pedig jobbról foglalt helyet, jobb kezé-n, nyugtat, kendő bart s baljával füstöl-ton bekereteztett pezt kép, a szegen egy ujság és a fogason fökötőt, magas ruhát és kék kötényt visel, míg szőrt férfi öltözete: sötét mellény, szürke

balra: H. Oemichen

Lelt.sz.4559.-- Értéke 300 K.--
nya 1912 márczius 9-én /621-
um örökletéte /1381-913/.-- ~~Át-~~
~~/2046-913/.~~-- Bejelentetett
4/.

ét
~~sas~~ lerugta és a ki mögött
n két csésze tünik pemünk-

152

megirva

Ferenc

Kőrnves

R III

III. k.

Franz Muerer
Maurer

6, 312. l.

Brassó 1539. és 1553.

okm. emlitve

Quellen zur Geschichte
d. St. Kronstadt.
III k. u. o. 1896. 6. 312.
l.

megjiva

Ferenc

Köfaragó Sopronban
(Franz Steinmetz)
szerint A sopron városi namadások
1540. segédjeivel az Elő-
Kapunál dolgozik

Csatkozl

Ezt az adatott
többé tehol sem
emliti, tehát
kihagytam.

Ferenc,

kőfarago

Derecsenyi - Csathai

Sopron

105. l.

megírva

Ferenc, ács
(Franciscus carpen-
tarius de Felseoapsa)
1540. Máramaros Higet

Balthel 121. l.
25. l.

Tört. Tár
1902. 463-4. l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Ferenc

arcufex II. 12.

l.

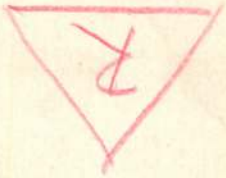

153. l.

L ~~[illegible]~~ éles

polna.

nplom L Battisterojaa ~~[illegible]~~ a ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
a Francesco Segala által készitett és ker.
robor ~~[illegible]~~ áll és a mely mögött lám-
nsi. Rienäcker. St. Marko, Venedig. 04.4.

.7:46.7 cm.-- Lelt.sz.4560.--
y Dénes hagyománya 1912 már-
gyar Nemz. Muzeum örökletéte
~~3 április 23-án /621-913/.~~
30-án /245-914/.

153

Ø Ferenc, paizsmives

l

RIII

III k.

249, 597, 632
637, 638, l.

I. Ferenc magyar király

ikonograf

l.

Harsányi

32. l. 448–

449-ik

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

I. Ferenc király

ikonográfiája

Amerling festménye

repr.

Vayer Lajos

Magyar uralkodók

Bp. 1942. 36.

tábla

ORCAGNA (ejtsd: *Andrea*, tulajdonképeni nevén *Andrea di Cione* (működött 1344—1377), a XIV. századbeli Firenze egyik leggazdagabb skálájú mestere. Építész, szobrász és festő. Mint építésznek nagy része van a XIV. század második felét jellemző toscanai gótika kifejlődésében 1358-tól az orvietói székesegyház capomaestrója és a firenzei Loggia dei Lanzi építésében is közreműködött. Ő alkotta a trecento egyik legtöbbet emlegetett remekét, a firenzei Orsanmichele márvány-oltárházát. A négy pilléren nyugvó, baldachinos, színes kövek ragyogásától terhes, gazdag faragású munek plasztikai díszei, domborművei, szobrocskái a firenzei gotikus szobrászat fejlődése szempontjából is igen nevezetesek. A tabernaculum alján lévő reliefek Mária életének történetét, a hátsó oldalon lévő dombormű pedig Mária sírbatételét és mennybemenetelét ábrázolja. Az előbbin az alakok a relief színpadán minden irányban szabadon mozognak, akárcsak a festményeken és a háttérnek is nagy szerep jut az alakok mögött. A nagy dombormű két jelenetében O. mesterien kapcsolta össze a zsúfolt alsó jelenet realizmusát Mária mennybemenetelének szépségére törekvő, ragyogó idealizmusával. Legszebbek azonban az oltárhoz sokszögeiben látható erényallegóriák és próféták, melyek a kidolgozás finomsága, a kifejezés bensősége szempontjából felülmúlják a többi domborművet. A tabernaculum sarkain levő szabrocskák viszont a szabadon álló szobor fejlődése szempontjából jelentékenyek. Több szobrászi művet O. nem alkotott. Híres freskói,

MDK

Ferenc ács

dr.Iványi B: Eperjes város középkori építkezései és
építészei. Mus. és Könyvt. Ért. 1918. XII.évf. 2.sz.
115 l.

M. D. R.

Ferenc (Octuaes) ötvös

1569. Csehi

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 177. l.

Művért. 1953. 1–2. sz

M.D.K.

Ferenc (Kötvös) ötvös

1668. Varannó. Egy pénzhamisítási perben tanú

Horváth Tibor adatai: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 180. l.

Művészt. 1953. 1–2. 57.

M. D. L.

Ferenc (Ewtwes) ötvös

1556. Nagybánya

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 178. l.

Művért. 1953. 1–2. sz.

Ol./D. K.

Ferenc (kötvös) ötvös

1639. Sárvár. Iselér telken él

Horváth Tibor etutal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történelmez főleg a XVI–XVII. Században 179. l.

Művért. 1953. 1-2. 17

M. D. K.

Ferenc (Eötvös) ötvös

1658. Sárvár, egy hold földje van.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen leveltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI-XVII. században 179. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

M. D. K.

Ferenc (kötves) ötvös

1631. Ungvár egy quartaja van.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 180. l.

Művért. 1953. 1–2. sz.

M. D. K.

Ferenc (Oetvos) ötvös

1565. Tokaj

Horváth Tibor Antal. Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 182 l.

Művért. 1953. 1–2. 17.

Ferenc (Kötvös) ötvös

1599. Szombathely. Ötvös Istvánnál tanult

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI-XVII. században 179. l.
Levéltár. 1953. 1-2. sz.

M. D. L.

Ferenc aurifaber

1522. Szeged

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levél-
zári adatok az ötvösök történetéhez
főleg a XVI–XVII. században 170. l.
művárl. 1953. 1-2. 17-

MDK

Ferenc, szobrász

1525-i oklevél Ferenc kolozsvári polgárt szobrásznak, sculptornak nevezi.

256.o.

Entz Géza:Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264.o.

Ferencz kőfaragó

Muzeumi és Könyvtári Ért. 1918.III.évf.1.füzet
Iványi B: Eperjes középkori kőfaragói és szobrász
szai. 30 l.

Ø Ferenz A.
festö 1839

lásd

Kat. Szemere aukció

334. n

Már Ferencz A.
alatt megirtam
de töröltem is
mert nem
magyar

Palcsics János, sárospataki jezsuita főiskolai VI-252.

FERENCZ Ágnes
Brassó, ?
IA Képz. Főisk. Kvár, keramikus

Banner Erdély

ása még hátra van. Azonban ettől
tét és személyiségét a már rendel-
tok segitségével is hitelesen lehet
nnmaradt teológiai értekezése:
n trium puerorum a Dániel próféta
es ének magyarázata.
tre épitett Velence a X. század
vik legjelentősebb városa volt. Ez
ntézményeiben is. A város központ-
Pietro Orseolo dózse veje, Giovan-
y lovag tiszteletére monostort a-
tesek Szent Benedek Szabályzatának
az evangéliumi tökéletesség eléré-
ve állt a monostor, amikor egy

Ferencz Anett, gyermek rajzos

„Képek a békéről," ezzel a címmel gyermek rajz- és festménypályázatot hirdetett a Fogyaszt. Szövetkezetek Orsz. Tanácsa, az Orsz. Béketanács támogatásával.

A 9-11 évesek kategóriájában második lett Ferencz Anett munkája.

Veszeli Lajos: Képek a békéről.
Napló /Veszprém/, 1984. febr. 9.

megírva

Ferencz, Anton

brünni festő

XIX. n. elsőfele

l.

Forum - 1933. 161 l.

HERAUSGEGEBEN VON DAGOBERT FREY

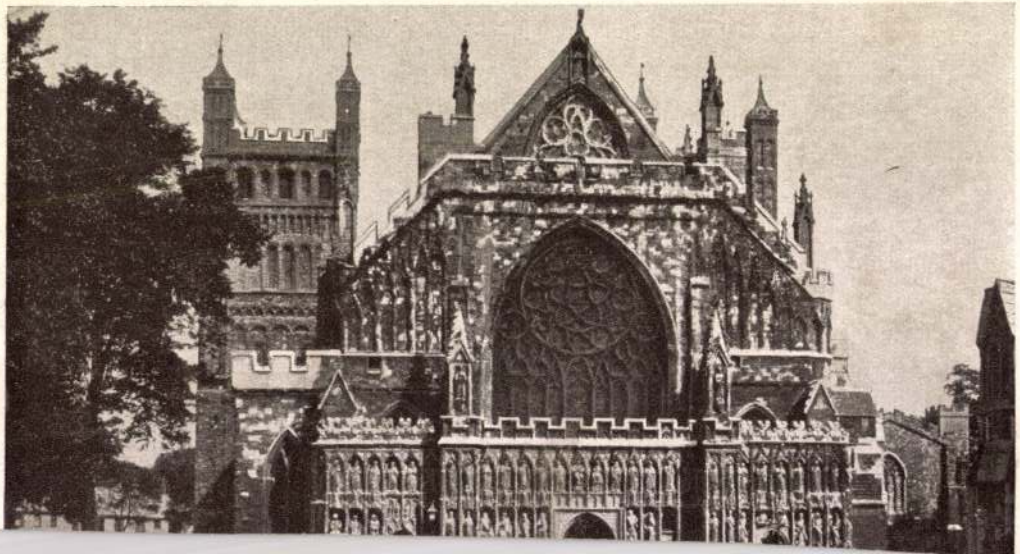

Ferencz (ig.!)

miniaturfestő
1850 Eörnl Brünn-
ben

Lemberger, Ernst

Meisterminiaturen
aus fünf Jahrhun-
derten. Strassburg,
1911. (Künstler-Lexi-
kon der Miniatur-
malerei, 32. (.)

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 évi hó n napján

délelőtt / délután órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy:

Elnök megbízásából:

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Forever Béla

Kecses szépség

Vendégünk a dél-koreai Inchon

Hogy ez a kicsiny, tizenöt-tizenhat fős együttes *valami mást*, nálunk szokatlant jelenít meg, az már az első számukkal nyilvánvaló volt. A *Csojong Mu*, ez a több ezer éves legendán alapuló, igen régi udvari tánc, téveszthetetlenül távol-keleti maszkjaival, a ruhák szimbolikus értékű színeivel, méltóságteljes, lassú, kitartott mozgásaival, lépéseivel bevezet ebbe a másságba. A valóságos idő és a táncidő közti különbség érzékletesen jelenik meg itt, s a nézőnek az a benyomása: ez a tánc tulajdonképpen nem más, mint mozgásokkal kifejezett filozófia, a végsőkig letisztított stilizáltság eszközeivel.

S a másság demonstrációja a nagy szólótánc, a *Salpuri Csum*, amelyben a pici, piros díszítésű fehér ruhás táncosnő (történetesen az együttes vezetője, *Li Csong Ja*) jóformán kizárólag a hosszú, leheletfinom anyagú ruha ujja és egy hasonló anyagú fehér sál segítségével mond el egy sámánisztikus extázisig hevülő drámát, miközben pillanatra sem veszíti el az ellenőrzött, kordában tartott szenvedély fegyelmét, és egyetlen mozdulattal képes átváltani a megszállottság örvénylő elragadtatásából a fájdalom, a szenvedés elegáns magába roskadásába.

Az *Inchon*, amely hagyományőrzőnek mondja s mutatja magát, természetesen nem oly módon őrzi a koreai táncművészet sokrétű, ősi hagyományait, mint egy hajdani népdalgyűjtő fonográf hengerei a nótafák hangját. Mai színpadi keretbe foglalt, színpadi megjelenítésre szánt táncok ezek, de ilyen formájukban is felmutatják eredetüket. Időnként pedig elbűvölnek a táncok és a táncosok – elsősorban persze a törékeny termetű, pillekönnyű mozgású táncosnők – azzal a kecses szépséggel, amely nem csupán a táncosok alkati adottsága, hanem a táncok belső lényege is. Mindehhez járul a szintén belülről fakadó derűs mosoly, ami azonban sosem válik maszkszerűvé – talán mert a szemekből sugárzik igazán.

Nem nélkülözik a táncok – legalábbis közülük néhány – a valósággal *akrobatikus* elemeket sem. A férfiak szalagos tánca – sapkájukra erősített, sok méter hosszú fehér szalagokat mozgatnak-pörgetnek-forgatnak bravúrosan – vagy a lányok Jindo-szigeti dobtánca – mind az öt táncos három dob közé beállva produkál lenyűgöző mozgás- és ritmuskombinációkat, virtuóz dobszólók és *„dobtuttik"* megszólaltatása közepette – a fölényes technikai tudás szinte súlytalan alkalmazásával ámítja el a nézőt. És ha szépségről, bájról, kecsességről beszélünk, elsőként kell említenünk a *Bucsae Csumot*, azt a legyezőtáncot, amely táncosonként két nagyméretű legyező kifogyhatatlan ötletességű alkalmazásával teremt változatos térformákat, és érezteti meg egy kifinomult, nagy tradíciójú mozgáskultúra számunkra óhatatlanul egzotikusnak ható értékeit.

A Magyar Honvédség Művelődési Házában fellépő Inchon, mely műsorát Kecskeméten is bemutatta, jobb előzetes propagandát érdemelt volna – bár tény, hogy a magyar táncszakma képviselői érthetően nagy érdeklődést tanúsítottak a bemutatkozás iránt.

(takács)

Találkozás Aldo Ceccatóval

„Itt mindenki szereti a muzsikát"

Aldo Ceccato, a világjáró olasz dirigens gyakori vendég nálunk. Júniusban az Állami Hangversenyzenekarral, szeptemberben a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarával adott hangversenyt a Budapest Kongresszusi Központban. A műsorban két Brahms- és két Liszt-mű szerepelt. Közreműködött Michele Campanella zongoraművész.

FOTÓ: FELVÉGI ANDREA

– Zenei tanulmányait Milánóban kezdte, majd Berlinben folytatta. A német karmesteriskola vonzotta?

– A döntésemnek inkább gyakorlati okai voltak. Akkoriban az olasz konzervatóriumok nem rendelkeztek olyan zenekarokkal, amelyekkel gyakorolni lehetett, és nem volt olyan osztály, amely kiemelten a dirigálással foglalkozott. Berlinben a vezénylés több ágával is megismerkedhetett az ember; a koncertdirigálás mellett volt operai tanszak. Az ott tanuló énekesekkel évente színre állítottunk egy zenedrámát, s így elsajátíthattuk a dalszínházi vezénylés fortélyait. Ez a tanszak Olaszországban nem létezett.

– Ön is zongorista, mint a karmesterek többsége, vagy játszik más hangszeren is?

– Hegedülni tanultam, persze; nem akartam szólista lenni. A vonósok alkotják a zenekar alapját, a vezénylés miatt kellett megismernem ezt a hangszert. A legjobb dirigensekkel már nagyon fiatalon megismerkedhettem: Milánóban gyakran szerepelt Arturo Toscanini, Bruno Walter, Wilhelm Furtwängler, Dimitri Mitropoulos, Issai Dobrowen és a feleségem édesapja, Vittorio de Sabata is.

– Több évig vezette a Detroiti Szimfonikusokat, a Hamburgi Filharmonikusokat és a német rádió zenekarát. Miben különböznek a tengerentúli együttesek az európaiaktól?

– Az amerikai zenekarok mind tökéletesek, mindenki fantasztikusan játszik. Ott valaki vagy remek muzsikus, vagy nem lehet az együttes tagja. Amerikában nincs arra mód, hogy egy rossz zenész politikai vagy egyéb okok miatt a zenekarban maradhasson. De hiába tökéletes minden, mégis hidegen, gépiesen játszanak, nem viszik bele az érzelmeiket a muzsikálásba. Ez valahogy az ottani élet velejárója, amely szinte katonai fegyelmet követel és a pénz az egyetlen értékmérő. Igaz, hogy a zenekari tagok többsége nem a tengerentúlon született, de a mindennapi körülmények őket is egyformává teszik. Solti György hosszú ideig dolgozott a Chicagói Szimfonikusokkal, de ez az együttes sem vált igazán másmilyenné. Az európai muzsikusok játékában viszont expresszivitás, kifejezőerő van.

– Gyakran vendégszerepel Magyarországon. Mi a véleménye az itteni zenekarokról?

– A magyar muzsikusoknak kitűnő iskolájuk van, elég Kodály Zoltán, Doráti Antal vagy Ormándy Jenő nevét említeni. Szívesen dolgozom itt, mert érzem, mindenki szereti a muzsikát és nem munkaként fogja fel a koncerteket. Ez az alapja mindennek. A következő hetekben is magyar együttessel fogok dolgozni, szeptember 12-től próbálok az Állami Hangversenyzenekarral és 16-án már utazunk is a Besancon Fesztiválra. Utána egy cataniai operaházban vezénylem a Tannhäusert, majd Genovában Mahler IV. szimfóniáját. A Szlovák Filharmonikusokkal kezdett Schubert–Bruckner sorozatom a hatodik részéhez érkezett, ezzel a koncerttel zárom majd az évet.

– Szimfonikus darabokat vagy operákat vezényel szívesebben?

– Egyformán kedves számomra mindkét műfaj. Zenés darabokat akkor dirigálok igazán szívesen, ha az énekesek hajlandóak a hosszabb, intenzív munkára és nem olyan utazó sztárok, akik ma Bécsben, holnap New Yorkban lépnek fel. Monteverditől Messiaenig minden nagy alkotást szeretek, csak a dilettantizmust nem. Sajnos, ez több kortárs zeneszerző alkotására jellemző. Nagyon sok olyan mű születik, amelynek semmilyen mondanivalója nincsen. Egy alkotó pedig nem saját magának ír, hanem a hallgatóságnak.

– Fellépett a világ jelentős operaszínpadain, rengeteg nagy együttest dirigált. Mi az, ami még hiányzik pályájáról?

– Szeretnék egy saját dalszínházat, ahol az elképzeléseim szerint, stagione-rendszerben dolgoznánk. Olyan produkciókat szeretnék létrehozni itt, amelyek közelebb hozzák a közönséget az operához, s talán a fiatalokkal is megkedveltetik a műfajt.

Réfi Zsuzsanna

A kisebbségek napjai Békésben

A románok méhkeréki és a szerbek battonyai rendezvényével szeptember 24-én megkezdődik a Békés megyei nemzetiségek kulturális napjainak rendezvénysorozata; október 1-jén Gyulán a németek, október 8-án Nagybánhegyesen a szlovákok, végül október 24-én Mezőberényben a cigányok kulturális seregszemléjére kerül sor. A két kezdő rendezvény közül minden bizonnyal a méhkeréki lesz a népesebb, hisz Békésben él a hazai románság zöme. Így kultukozó, táncház s az aradi Doina Muresului néptáncegyüttes előadása színesíti. A szeptember 24-i battonyai szerb nap rendezvényeinek a csanádi kisváros művelődési háza ad majd otthont, ugyanis szerbek Békés megyében csak e településen élnek. A békési németek napján, október elsején Gyulán két helyen folynak majd az események: az Apor Vilmos tér színpadán a kisebbségi együttesek mutatkoznak be, s az Erkel Ferenc Művelődési Ház[illegible] kiállítás várja az ér-

Honfoglalás kori leletek Újkígyóson

Egy honfoglalás kori pogány asszony lovas sírját is föltárta a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum régésze az Újkígyós határában most befejeződött ásatás során. A kutató a valószínűleg több száz sírból 39-et ismert meg. *Medgyesi Pál* régész elmondta: a legérdekesebb leletanyagot egy [illegible] találták. Az ak[illegible]atkeztek őseink.

A békéscsabai múzeum, készülve a honfoglalás 1100. évfordulóját ünneplő kiállításra, a nyáron kezdte meg a kígyósi lelőhely föltárását. A falu mellett az 1970-es évek elején fedezték föl – homokbányászás közben – a honfoglalás kori temetőt, amelybe a mostani ásatás tanúsága szerint a X. század közepétől a XI. századig te[illegible]

SaRock

Olyan vagy!!!

Ezzel a címmel jelent meg a *Sziámi Zenei Társulat* legújabb CD-je és kazettája, melyre nyugodtan mondhatjuk, hogy zeneileg a két és fél évvel ezelőtt újjáalakult zenekar eddigi legjobb, legkiforrottabb munkája. Szövegében *Müller Péter Sziámi*, az együttes lelke ezúttal is hozta a tőle már megszokott, poétikus dalköltéményeit, nyelvi leleményeit. (Ez persze nem jelenti azt, hogy rutinból dolgozott volna, egyszerűen csak nehéz túlszárnyalni mindazt, amit az elmúlt másfél évtizedben ebben a műfajban elkövetett.)

A kiadvány sok szempontból messze kiemelkedik a hazai átlagból. Elsősorban azért, mert tökéletesen egyensúlyoz. A kom-

Vasárnap:

Órát igazíts!

Vasárnap, szeptember 25-én *hajnali három órakor ér véget a nyári időszámítás,* tehát hivatalosan ekkor kell visszaállítani háromról kettőre az órákat.

Az óraigazítás miatt nem változik a Volán, a Mahart, a Malév és a MÁV menetrendje, ám szeptember 25-én *életbe lép a vasút 1-es számú menetrendi pótfüzete,* amelyben az utasoktól nyáron összegyűjtött észrevételek alapján több mint száz személyvonat menetrendi kiegészítésének adatait közlik. Az órák átállításának éjszakáján a MÁV nemzetközi gyorsvonatai közül csupán a *Puskin expressznek* Moszkva felé tartó járatát érinti magyar területen a változás, és így Röszkén egy órát vár a vonat. A Volán nemzetközi járatai közül az átállás éjszakáján *egy órával korábban érkezik Budapestre* a Rimini-Riccioni, a barcelonai, müncheni, rovinji és opatijai járat, valamint ugyancsak egy órával hamarabb ér célállomására a Budapestről Hamburgba közlekedő Volán autóbusz.

A palóc régió összefogása

Tudósítónktól:

Az idén harmadik alkalommal nyitja meg kapuját a *szlovák–magyar* regionális gazdasági vásár *Magyarnándorban.* A szeptember 23–25 közötti program a vásár mellett alkalmat kínál üzletemberek találkozására, a kapcsolatok széles körű építésére.

A határ menti települések, *a palóc régió összefogása a térség életképességének* megtartásán túl a fejlesztés lehetőségét is magában hordozza, példaértékű lehet a szlovák–magyar kapcsolatok egyengetésében. Ám a gazdasági kapcsolatok élénkülése csak *a határok átjárhatósága révén.* S ebben a kérdésben magasabb helyen döntenek. Igaz, helyben máris szemmel látható eredményei vannak a közeledésnek, a közös lépéseknek.

Magyarnándor törekvése tehát a jövőt formálja, s talán az is sokat mond, hogy a rendezvény fővédnöke *Göncz Árpád* köztársasági elnök.

Praktikákra gyanakszanak a Pátria dolgozói

Az ÁVÜ visszautasítása

A Pátria Nyomda MRP-szervezete a távirati irodához eljuttatott közleményében azt kifogásolja, hogy az Állami Vagyonügynökség – a szabályosan megkötött előszerződés ellenére – még mindig nem írta alá a dolgozói tulajdonlást szentesítő végleges szerződést. A munkavállalók praktikákra gyanakszanak, szerintük az ügy elhúzódásának oka az ellenérdekelt vezérigazgató aknamunkája.

A dokumentumban a *nyomda helyzetének és privatizációjának tarthatatlanságát* panaszolják fel a dolgozók, emlékeztetve a vezérigazgató MRP-t megkérdőjelező kereseteire, amelyeket még a privatizációs pályázat ideje alatt és a törvényes bejegyzés után nyújtott be a Fővárosi Bíróságra és Ügyészségre. Véleményük szerint *félő, hogy a halogatás miatt az MRP-szervezet mint vevő eleve hátrányos induló pozícióba* kerül, s nem tud megfelelni szerződésben vállalt kötelezettségeinek. Aggályosnak tartják a munkavállalók a cég helyzetét is: a társaság féléves eredménye romlott, s kedvezőtlenül alakult likviditási helyzete. A dolgozók úgy vélik, *képesek a megmérettetésre, ám nem kívánnak részt venni a beadványok és zárt ajtók mögötti praktikák* versenyében.

Kérdésünkre *Ferenczné Földvári Katalin,* az Állami Vagyonügynökség igazgatóhelyettese elmondta: *szó sincs szándékos halogatásról,* a végleges szerződés megkötése nem az ÁVÜ apparátusán múlott. Miután az MRP bírósági nyilvántartásba vétele késett, így addig nem volt mód a szerződés megkötésére. Miután ez is megtörtént, így az érvényes előszerződést tiszteletben tartva, a vagyonügynökség igazgatótanácsa holnap tűzi napirendjére az ügy megvitatását. Ezt követően már valóban sor kerülhet a végleges szerződés aláírására.

V. É.

Mozgalmas hét vége a határokon

A románok a fékre léptek...

Mozgalmas hét végét tudnak maguk mögött a Határőrség munkatársai. *Kőmüves József* helyettes szóvivő tájékoztatása szerint a fronthatás nem csak az időjárásban éreztette hatását. *Ezerhatszáznál több személyt* fordítottak vissza, kétszázharminccal szemben pedig intézkedniük kellett. Százhuszonnégyen próbálkoztak tiltott helyen átlépni a magyar határt, csaknem negyvenen pedig *hamis úti okmányokkal* akartak hozzánk bejutni.

Barcsnál egy olasz, Biharkeresztesnél pedig egy cseh állampolgár akadt fenn a szűrőn, mert *lopott személygépkocsival* közlekedett. Az olasz férfi hozzánk akart belépni, míg cseh társa Romániába igyekezett átcsempészni a *több milliót érő* autót. Találtak még hamis húszdollárosokat is három román férfinál, harmincheten pedig az idegenrendészeti törvény megsértése miatt kerültek összetűzésbe a törvénnyel.

Megtudtuk továbbá még azt, hogy a románok által bevezetett 15 ezer lejes határilleték érvénybe lépése óta *jelentősen csökkent* a személyforgalom, s ez elsősorban a gyalogos, illetve az autóbusszal érkezők létszámában érződik.

R. M.

HÁTTÉR

Külkereskedelmi számháború

Az első félév külkereskedelmi termékforgalmában a kivitel és a behozatal azonos mértékben, egyaránt 27 százalékkal növekedett az előző év azonos időszakához képest. Az áruforgalmi mérleg 219 milliárd forintos (2,1 milliárd dollár) hiányt jelez – tűnik ki a KSH-nak a január-július közötti külkereskedelmi forgalom alakulásáról közzétett legfrissebb adatai szerint.

A külkereskedelmi forgalom egyik sajátossága, hogy a behozatal 780,6 milliárd forintot tett ki, míg az azonos tempóban bővülő kivitel összességében csak az 561,5 milliárd forintos értéket érte el. A behozatalon belül az *Európai Unió* országaiból történt beszerzések 37 százalékkal bővültek, míg a kelet-európai import növekedése 22-24 százalékos volt. Hasonló a helyzet az export terén is, hiszen az EU-országokba irányuló kivitel tavaly óta erőteljes lendületet vett: 36 százalékos a gyarapodás, míg a kelet-európai országok részére 12 százalékkal exportáltunk többet, mint tavaly.

Az importon belül legnagyobb mértékben a fogyasztási cikk- és az élelmiszer-behozatal növekedett (20-21 százalékkal), míg a gépbeszerzések volumene csak 10 százalékos emelkedést mutat. Az energiahordozók beszerzése mindössze 4 százalékkal bővült. Hasonló a helyzet az exportnál is, mivel a kivitelen belül szintén a fogyasztási cikkek viszik el a pálmát 24 százalékos növekedéssel, míg például az anyagkivitel 15 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi szintet. A különféle ügylettípusok közül a bérmunka forgalma megélénkült. A kivitel csaknem egynegyedét kitevő aktív bérmunka értéke a tavalyi mérséklődést követően idén 44 százalékkal emelkedett, ugyanakkor a javítások értéke – az exportban és az importban egyaránt – körülbelül 12 százalékkal esett vissza.

Ajándék a Sziklatemplomnak

Ferencz Béla erdélyi származású, az Egyesült Államokban élő faszobrász alkotásaiból a Pálos-rendnek adományozott egy tucatnyit, amelyet a Gellért-hegy lábánál lévő sziklatemplomban helyeztek el. Ezek közül a legjelentősebb az oltár, amelyet a művész a Pálos vértanúk emlékére faragott.

Máthé Péter pálos rendtartomány-főnöki megbízott a tegnapi sajtótájékoztatón kijelentette, hogy a templom ezentúl nemcsak a lelkivigaszra váró hívőknek nyújt majd segítséget, hanem a főváros egyik idegenforgalmi nevezetessége is lesz.

Ferencz Béla nemes gesztusa figyelemre méltó, mert emberi-művészi üzenetét az imádkozó emberhez úgy szándékozik eljuttani, hogy a világ piaci törvényeit figyelmen kívül hagyva, ezt a templomnak ajándékba adta. Igaz, a művészet által megfogalmazott ige, ha isteni ihletésűküldetésű, nem is váltható pénzre. Azért is rendkívül értékes Ferencz Béla gesztusa, mert bár az alkotó 1951 óta az Egyesült Államokban él és dolgozik, munkáit mégis nekünk ajándékozta.

Ferencz Béla a Sziklatemplomban elhelyezett oltáron, szószéken, faliképeken és gyertyatartókon kívül gyóntatófülkét is szándékozik faragni. Bizonyára úgy véli, esztétikus környezetben az ember szívesebben néz önmagába.

(agócs)

FOTÓK: CSER ISTVÁN

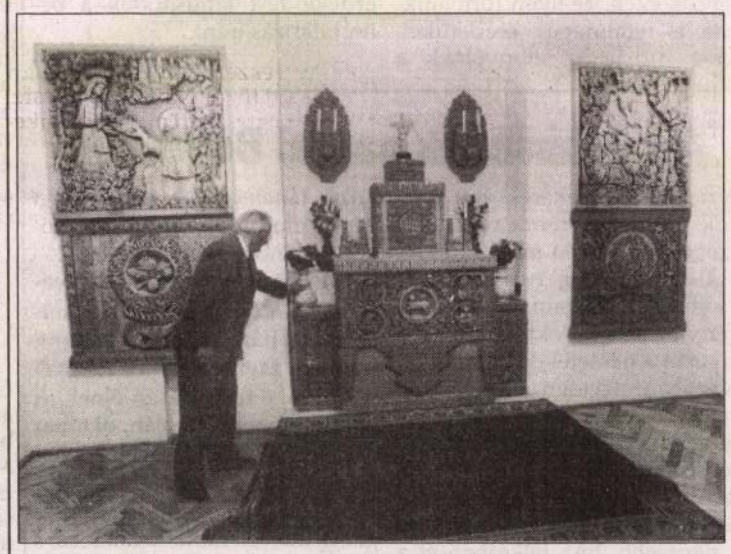

FERENCZ Béla szobrai

Vasárnapi Hírek
1992. szept. 6.

Szerdán az Óbudai Pincegalériában (Bp. III., Főtér 1.) Brigitte Sasshofer bécsi szobrászművész kiállítása nyílik. — Ferencz Béla díszítő faszobrász műveinek kiállítása a Gellért Szálló Teaszalonjában nyílik délelőtt 11 órakor.

Népújság Marhely
1991. X. 8.

Székely faragó Hawaii-ban

Néha a téma házhoz jön. Ferencz Bélával is így ismerkedtünk meg. Kíváncsi volt a szerkesztőségünkre, aztán rövidesen kiderült, őt illeti a kíváncsiság. Élete, ahogy mondani szokás, kész regény. Nem egyedi, igaz, e zaklatott század sok hazánkfiát szórta szét a nagyvilágba, ez az életpálya azonban mégis bővelkedik rendhagyó elemekben. Mert nem sokan mondhatják el magukról, hogy kopjafát állítottak Oroszországban, ámulatba ejtették a totem-faragó hagyományokon felnőtt hawaii-akat bemutatkoztak a washingtoni Capitoliumban és így tovább. Ferencz Bélának több más hasonló elégtétel megadatott. Illetve helyesebb, ha úgy fogalmazok, ő maga volt e sikerek és rendkívüli élmények kovácsa.

Nyilván, amikor a marosvásárhelyi Kossuth Lajos utcai otthonukban gyermekeskedett, még senki sem gondolt ilyesmire, csak arra figyeltek fel, hogy szeret faragni. Később Brassóban, majd Székelyudvarhelyen a faragó iskolában sem számíthattak arra, hogy valamikor eljut Amerikába. De tehetségét kiművelte, a népi faragászat a vérébe ivódott, s bárhova vetette a sorsa, onnan többé erővel sem lehetett volna kisajtolni. Még a háború sem tudta végleg kivenni a kezéből a faragókést. Aztán következett a menekülttábor Németországban és hat év után az áttelepülés Clevelandba. Ott újra faragni kezdett. Újabb költözködés Kaliforniába, ahol tíz esztendős kihagyás után, teljes energiával egymás után készíti szebbnél szebb faragványait. Az elismerés, a díjak sem maradnak el. S mióta nyugdíjas, időzavarral sem kell küszködnie. Los Angeles-i lakásuk kész népművészeti múzeum, egymást érik a rendelések.

Négy évtizede amerikai állampolgár, de mint vallja, a szíve itt van, Erdélyben, Marosvásárhelyen, ahol 94 éves, idős édesanyja él, amint teheti jön tehát, ezután remélhetőleg minden évben, hiszen már szétszakadt a vasfüggöny, a nyugati látogatóban sem látnak ellenséget lépten-nyomon.

Hosszasan beszélgettünk, sokat mesélt munkáiról, terveiről. Albumait, kiállítási katalógusait lapozgattuk. Csapongva, ahogy egy-egy fénykép vagy reprodukció elindította az emlékezések árját, idézzünk fel néhányat gondolataiból, emlékeiből. Nagy hévvel részletezte valamennyit, olyan aprólékosan, szerves egybefonódással, ahogyan alkotásainak sűrű díszei borítják faragványait, az olykor a reneszánsz vagy a szecesszió, máskor a naiv művészet bűvöletében fogant szobrokat, domborműveket, faragott használati cikkeket, bútorokat.

— Sokan nézik meg lakásomban ezt a hatalmas urnát. Fény és árnyék a címe. Kívülről teljesen befedi a virágmotívumok halmaza. Egy részen, mintha feldőlt volna és kitört volna belőle egy darab, feltárul a belvilága s abban Egervár kegyetlen ostroma. Azt jelképezi, hogy amíg Európa egyes részein a reneszánsz virágzott, egy nemzet vérzett, küzdött a civilizáció védelmében. Ez a munkám 1976-ban II. díjat kapott a kanadai faragász világkiállításon. Voltam én azután is ezen a világrendezvényen, díjaztak is. Megfaragtam a Toldiból a farkasjelenetet. Ez nem dombormű, szobor lett belőle. Hondurasi mahagóniból készült, kiváló anyag, tömörebb, mint a Fülöp-szigeti. Nagyon drága, a vetemedése nulla, vagyis egyáltalán nem repedezik. A mintaasztalosok használják az öntödékben. Majdnem receptre adják, olyan ritka. Na ez a szobor mintegy két-három mázsa súlyú. Csak az anyag ezer dollárba került. Megcsináltam, ezzel is meghívták Kanadába. 1978-ban ez lett a kiállítás fénypontja. Ezt nem én mondom, ez volt az általános vélemény. A zsűri azonban lepontozott azzal, hogy a nádasban nem élnek farkasok, a téma valószerűtlen. Hiába mondtam, hogy ezek magyar farkasok, azt válaszolták, ilyen nincs. Torontóból jövet megálltunk Clevelandban, ahol az Árpád Akadémia hagyományos rendezvényén három nap alatt mintegy ötezren fordulnak meg a világ minden tájáról. Ott rendkívüli tetszést aratott a munka...

Vannak egzotikus témáim is. Kifaragtam az oklahomai földosztást, ahogyan itthon bizonyára a western-filmekből ismerik. A jelre, a lövésre a szekeres, lovas roham megindul, hogy minél nagyobb földterületet keritsen be magának... Vagy itt van ez a munkám, amely annak a 25. évfordulójára készült, hogy Hawaii belépett az Amerikai Egyesült Államokba. Többször jártunk ott, olyan csodálatos hely, hogy meg kellett örökítenem. Belesűrítettem a sziget egész történetét, az őslakosok életét, a misszionáriusok érkezését, az angol uralmat, az amerikai érát. A kormányzói palotában állították ki a domborművet. Persze más ez, mint a helybeli faragók munkái, mert én nem hawaii faragó vagyok, hanem székely faragó Hawaiiban... Jártunk a San Diego-i Szent Kapisztrán kolostorban is. Oda is készítettem egy többrétegű mélydomborművet. Megfaragtam Kapisztránék csatáját a törökökkel. Az ottaniak talán nem is tudják, mit ábrázol a faragvány. Los Angelesben I. díjat nyertem vele, az Árpád Akadémián aranyérmet. Több magyar művész munkáival együtt a Capitoliumban is kiállították...

Svéd diplomaták kérésére fába metsztem Szent Brigitta életét is. És nemcsak azért kedves számomra ez a mű, mert megkaptam érte a Szent Brigitta lovagrendet, hanem azért is, mivel Mindszenty bíboros is fogadott Los Angelesben és elismerően nyilatkozott róla... A pápától is van emlékem. Tavaly nyáron a magyar cserkészet 80. évfordulóján hatvan magyar cserkész ment Rómába a Castello Gondolfo palotába. A pápának vitt ajándékok közt ott volt az én faragványom is, amely őszentsége életének fontosabb állomásait örökítette meg. Az átadásról egy gyönyörű képet küldtek a Vatikánból.

Faragtam én sok mindent még. Erre késztetett az USA 200. jubileuma, a Los Angeles-i olimpia éppúgy, mint a szomorú, márciusi marosvásárhelyi események. De ami külön említést érdemel, az egy négyéves kemény munkám. Los Angelesben a katolikusok Szent István templomát felújították. A szószék, az oltár, a tabernákulum, a főszék, tíz másik szék, két mellékoltár, az egész liturgikus tér az én faragványom. 1987-ben fejeztem be. Avar, ősmagyar, szittya motívumokkal, vallásos jelenetekkel népesítettem be. A kanonok és az ötezer hívő elégedett a munkámmal. Most a reformátusoknak dolgozom. És van egy vágyam. Amikor Tőkés László nálunk járt, említette, hogy Temesváron Szabadság-templomot építenek. Nem tudtam beszélni vele, de már akkor elhatároztam, hogy felajánlom, a templom számára megfaragom a szószéket. Nagyon szeretném, ha elfogadnák az ajánlatomat. Boldog lennék, ha valami Erdélyben is maradna utánam.

NAGY MIKLÓS KUND

ION ILIESCU: A kényes

(folytatás múltheti lapszámunkból)

— Mi Románia politikája szomszédaival való viszonyában?

— Nem csupán kijelentettük, de a gyakorlatban is igyekszünk előnyben részesíteni a szomszédainkhoz fűződő kapcsolatainkat. És gondolom, hogy természetes, elemi politikai logika, hogy a külkapcsolatok bővítésére törekedve mindenekelőtt a szomszédokkal való viszonynak szenteljünk figyelmet. Azt hiszem, közös érdekünk, hogy lerakjuk a kölcsönös megértés és a teljes mértékű együttműködés alapjait, mert összefűz bennünket a közös történelem is, meg a jelenlegi közös érdekek is. A szomszédság mindig lényeges eleme a nagyon jó kapcsolatoknak. S előnyös is, ha egymást kiegészítő elemek találhatók a nemzetgazdaságokban. Gazdasági vonalon a közvetlen cserék a legelőnyösebbek. Az emberi kapcsolatokban pedig a kis távolságok mindig megkönnyítik a kommunikációt. S ez a kölcsönös érdek mindig is megvolt, még annak ellenére is, hogy a történelem folyamán bizonyos pillanatokban elég feszült helyzetek alakultak ki. Az elmondottak fokozottan érvényesek a Magyarországgal való kapcsolatokra. Tőlünk függ, hogy lerakva a jelenlegi és a jövőbeni kérdések megoldására irányuló megegyezés alapjait, csökkentsük és kioltsuk a múltból jövő gyanakvásokat.

Mire jó a történelem?

— A történelem minduntalan visszatér. Az emberek hordozzák ugyan a történelmet, de a mindennapokat élik. Márpedig a napi politikában is nagyon gyakoriak a történelmi utalások: ez valamikor így, vagy úgy történt. S ebben van egy védekező attitűd is: ha akkor úgy volt, most sem kell, hogy jobban legyen. Az ön megnyilatkozásaiban is visszatérő elem a múltra utalás...

— Valószínű, hogy ez természetes. Láthattuk ezt a magyar politikai vezetők legfrissebb állásfoglalásaiban is, egyesek éppenséggel Trianonra hivatkoztak. Vagyis, valószínűleg van a történelemnek egy kísértése, amely megakadályoz bennünket abban, hogy megszabaduljunk tőle. Bár nem érdektelen azért ihletődni is a történelemből, hogy elkerüljük a negatív mozzanatokat és felhasználjuk mindazt, ami pozitív a közös hagyományokban. Én azt hiszem, hogy ez kell hogy legyen a lényeges érdek, amikor a történelemre hivatkozunk. De rossz dolog, amikor azért fordul elő a történelemre való hivatkozás, hogy belőle feszültségi elemeket hozzanak fel.

— Mi a román álláspont az európai integrációs folyamatokkal kapcsolatban?

— Ez egy objektív folyamat, amely a szemünk előtt bontakozik ki, és a mi nemzedékünk részese ennek. Ezek a folyamatok — Európa mesterséges megosztottsága miatt — eltérően bontakoztak ki mindeddig. Úgy vélem, hogy jelentős pozitív lépés történt a párizsi konferencia és a párizsi Európa-charta aláírása révén, ami lerakta a tömblogika meghaladásának, átlépésének alapjait, ama mentalitás meghaladásának alapjait, amely a megosztottság európai politikáját uralta a katonai tömbökben is, gazdaságilag is, kulturális vonalon is. Létrejött tehát, megnyílt egy új korszak Európa történelmében: a közeledés és az együttműködés fejlesztésének,* valamint az összes európai állam egyenlő biztonságának korszaka. De ez csak egy első nyitás. Maga a folyamat sokkal hosszadalmasabb lesz, mert a tényleges Európai Gazdasági Közösség megvalósítása erőfeszítéseket követel mindenkitől külön-külön, és az európai közösség egészétől is. Annak érdekében, hogy felszámolják az európai országok között meglevő szintkülönbségeket, s azért, hogy legyűrjük azokat a nehézségeket, amelyekkel a kelet-európai országok szembetalálják magukat. Hiszen ez lényeges feltétele annak, hogy az európai kontinensen létrejöjjenek a gazdasági megosztottság megszüntetésének előfeltételei. Láthattuk, példának okáért, milyen nehézségekkel találta magát szemben Magyarország is, Lengyelország is és Csehszlovákia is az Európai Közösséggel folytatott tárgyalásokon. Amikor gazdasági érdekről van szó, már kezdenek megjelenni a konkrét gondok az európai mezőgazdasági piaccal és más kérdésekkel kapcsolatban is. Tehát a folyamat hosszadalmas lesz. Éppen ezért, és annál inkább, az említett feltételek megteremtésének egyik része az államaink közötti együttműködés, és egészében véve az általános európai és térségenkénti együttműködés, mindenfajta diszkrimináció és gyanakvás megszüntetése. Ezért tettünk javaslatokat az ilyen elkülönülési tendenciák meghaladására. És arra, hogy áttetszőbb és nyitottabb jelleget adjunk olyan regionális és államközi együttműködési formáknak, mint a triennálé vagy a pentagonálé. Igen fontos az a mód is, hogy miként kezeljük az ilyen kérdéseket. Hogy a kölcsönös bizalmat, ne pedig a gyanakvás légkörét hozzuk létre. Mi is akciókat fejtünk ki a Balkán térségében, a Fekete—tenger térségében. Javaslatot dolgoztunk ki a Duna-medence államai közötti kapcsolatok fejlesztésére, amelyet távlatilag egybe lehet kapcsolni a Rajna—medence országaival, s ily módon egy Duna—Rajna—Majna vonalon húzódó európai kommunikációs útvonal alakulhat ki. Ez esetleg jó elképzelést kínálhat a megosztott Európa két pólusának közelítésére. Más szóval, mi amellett vagyunk, hogy nyitottan kell megközelíteni a kétoldalú, a regionális, a sokoldalú és az általános európai együttműködés fejlesztésének különböző formáit.

Románia nem föderáció

— Ezek folyamatosan terjeszkedő együttműködési formák. Ezért is volt érthetetlen számunkra, hogy ezekben a napokban milyen ideges reagálás volt tapasztalható Romániában egy regionális együttműködésre vonatkozó lengyel tanulmányra.

— Ezen nem kell csodálkozniuk. Mert egy ilyen gondolat — a ma meglevő államalakulatok figyelmen kívül hagyása — nagyon káros. Már megjelent egy ilyen, bizonyos regionális alakulatra vonatkozó gondolat 1964-ben, amely figyelmen kívül hagyta az államhatárokat. Az az ötlet a KGST logikájában fogant. Annak a tanulmánynak az eszméje, amelyre önök most hivatkoznak, körülbelül ugyanazon a vonalon halad. Figyelmen kívül hagyja az állami struktúrákat és olyan gazdasági alakulatokat képzel el, amelyek figyelmen kívül hagyják a meglevő határokat és a létező államokat. Erdélyt nem lehet kiszakítani a román állam nemzeti entitásából. Ez valami egész más dologhoz hasonlít, ami csak felháborodást és visszavágást válthat ki.

— Ez egy lengyel intézet elképzelése. A reagálásnak azonban mintha egy kis magyarellenes éle is lett volna Romániában. Azt a sugallatot lehetett érezni: a hang Ézsaué (a lengyeleké), de a kéz Jákobé (a magyaroké)...

— De miért tekintik magyarellenesnek a reakciót, a választ, és miért nem tekintik románellenesnek magát az akciót. Ami a reakciót, a választ kiváltotta. Mert ha ilyen logikával ítéljük meg, akkor ugye...

— Sértheti Romániát...

— Nemhogy sértheti, hanem egészen biztosan sérti is.

— A visszavágás mértéke aránytalan. Ezt az egész lengyel tanulmányt Magyarországon nem is ismerik, sehol meg sem jelent...

— Ennek a tanulmánynak a megjelenése egybeesett egész sor más állítással és tézissel, ame-

Szent István kápolnája a Gellérthegyen

A kápolna csodálatosan faragott oltára

Egy gyönyörű részlet a faragott táblaképről: Szent István felajánlja Magyarországot Szűz Máriának

A budapesti Gellért-hegyi sziklakegyhelyen szeptember 19-én Szent István kápolnáját mutatták be az érdeklődőknek. A táblaképek és liturgikus berendezési tárgyak alkotója az erdélyi, Maros menti származású, jelenleg Kaliforniában élő Ferencz Béla *díszítő faszobrász, aki személyesen adta át ajándékát az egyetlen magyar alapítású szerzetesrendnek, a pálosoknak és a Kárpát-medence magyarságának. A művész három esztendeig faragta a berendezési tárgyakat, amelyeket páter* Imre Csanád *házfőnök mutatott be a nagyszámú érdeklődőnek.*

A kápolna közepén helyezték el az oltárt, amelyet az 1951-ben mártírhalált halt pálos atya, Vezér Ferenc *emlékére készített a művész. Ettől balra a falra függesztett táblakép azt a pillanatot ábrázolja, amikor Szent István felajánlja Magyarországot Szűz Mária oltalmába. A jobbra látható táblakép a pálosok foglalkozásait örökíti meg. A másik oldalon kapott helyet a szószék, a misézőoltár felett pedig a turulmadarat karddal és koronával ábrázoló táblakép.*

A művész magyaros-ős-magyar-avar díszítőelemeket használt fel munkájához, amelynek motívumait László Gyula *és* Juhász Gyula *forrásmunkáiból,* Fettich György *ötvösművész gyűjteményéből merítette.*

Gy. L.

Ferencz Béla és Imre Csanád házfőnök

KÚTVÖLGYI MIHÁLY FELVÉTELEI

Csáky Gyula egészséges jobboldali pártnak tartja a MIÉP-et

Dr. Csáky Gyula az MDF etikai bizottságának tagja, majd elnökhelyettese kilépett pártjából és néhány napja MIÉP-tag.

– *Miért?*

– Az MDF egy *elbizonytalanodott párttá vált,* állandó *kompromisszumkötésekre kényszeríti* önmagát. Számomra ez *elfogadhatatlan.* Egyre inkább személyi összefüggések határozzák meg az MDF vezetőinek politikai irányultságát. Gondolok itt a különböző igazgatói tanácsokban, részvénytársaságok bizottságaiban részt vevő MDF-esekre, akik féltve ezen anyagiakkal járó pozícióikat, feladják a pártjuk nemzeti irányvonalát. Ezek a gazdasági társaságok liberális befolyás alatt állnak.

– *Hogyan látja a nyolcadik országos gyűlésen megválasztott MDF-vezetőséget.*

– Mindenekelőtt *szakítania kellene az antalli hagyományokkal.* Habár nem *Szabó Iván* lett az elnök, fennáll a veszélye annak hogy *liberális irányban fog eltolódni* az MDF. Az SZDSZ felé történő eltolódást alátámasztja *Szabó Iván* és csapata együttműködése *Kis Jánossal,* aki a *Beszélő* augusztus 18-i számában ekképp vélekedik: egy kétpólusú politikai rendszerben az SZDSZ-nek egy jobbközép váltópárttá kell válnia. A jobbközép a jelenlegi koalíciós baloldali *MSZP-nek egyenes ellentéte.* Az SZDSZ időben *el fog lépni az MSZP mellől,* mert tudja, hogy a baloldalban csalódó választópolgárok a *jobboldalra fognak voksolni a következő választáson.* Ehhez kíván *partner lenni Szabó Iván és köre,* melyet most egyértelműen jobboldalinak tüntet fel a sajtó. Érdekességként, illetve kuriózumként itt megemlíteném, hogy Kis János nemrég még az SZDSZ-ről úgy nyilatkozott, mint baloldali értékeket hordozó pártról. Baloldali értékeket hordozó jobbközép? Abszurdum. Ezek olyan *ellentmondások,* melyek után a liberalizmus maszlaggá válik Magyarországon.

– *Tehát az MDF-ben van egy bomlasztó liberális vonal. Ezt hogyan tűri a tagság?*

– Lehet, hogy furán hangzik, de az MDF vezetőinek a politizálása *eltér* a tagságétól. Például az MDF tagságának jelentős része *szimpatizál Csurka Istvánnal.* A vezető réteg ezzel szemben próbál, igyekszik megfelelni – a „baloldali értékeket" hordozó – liberálisoknak. Miközben *egyre nyájasabbak a koalíciós SZDSZ-szel,* addig a radikálisabb változtatásokat diktáló saját tagságukkal szemben egyre elutasítóbbak.

– *Ennyire gyengülőben, lehanyatlóban volna az MDF? Vagy éppen valakik teljesen fel akarják számolni?*

– Ha nem szakítanak az antalli hagyományokkal *el is tűnhet az MDF* a politikai palettáról. Antall József pártelnöksége alatt kialakult egy olyan közerkölcsi magatartás az MDF-en belül, mely inkább *eltűri a liberalizmust és cinkosa a baloldalnak,* minthogy vállalja a jobboldaliságot.

– *Miért választotta új pártjának a MIÉP-et?*

– A kereszténydemokrata pártok között, melyek annyira *hasonlítanak egymásra, a MIÉP a nélkülözhetetlen élesztő szerepét* tölti be. Arra a radikalizmusra, amely ebben a pártban jelen van, *nagy szükség* van ma.

– *Erre a radikalizmusra tapasztják rá a szélsőséges jelzőt…*

– Ahhoz, hogy egy pártot bejegyezzenek, az alkotmányban lefektetett elveknek kell megfelelnie. Ezt annak idején megvizsgálták és *nem találtak kifogást,* mint ahogy *ma sem találni* e párt ellen. A rá aggatott szélsőséges jelzők *hazugok és hamisak.*

– *Ön, mint az MDF egykori etikai bizottságának tagja, azon etikai bizottságnak, mely felülbírálta Csurka István és megrovásban részesítette első tanulmányáért, hogyan ítéli meg az akkori helyzetet és MDF álláspontot?*

– Nekem akkor a Debreczeni-féle álláspont mellett *ellenző, külön véleményem* volt. Ezt akkor fel lehetett volna fogni egy *párton belüli vitának.* Csakhogy ehhez *be kellett volna tartani a párt alapszabályaiban foglaltakat.* Ezt lépte túl Debreczeni.

– *A következő választásokon lesz-e esélye ön szerint a MIÉP-nek? Meghatározó párttá tud-e válni?*

– *Ezért* vagyok itt. *Remélem mások is követnek.* Egy egészséges *jobboldali pártnak tartom.*

Bágyi

Folyamatok és esetek

Úgy hallottam, már pszichológusokat, pszichiátereket is foglalkoztat Kolozsvár mostani hírhedt polgármestere. Próbálják megfejteni lelki indítékait, azt a mániát, ahogy helyezgeti meg helyezgetné a szobrokat egyik helyről a másikra, köztük a Mátyás-szoborcsoportot is, tologatná a szintén kisajátított anyafarkast is, hasa alatt a római nép két legendás puttójával, Romulusszal és Rémusszal. Hogy mi köze eme farkastejen fölnevelkedett római legendához a középkorban békésen pásztorkodó román népnek, azt most hagyjuk.

Tény, hogy Funar nem klinikai eset, egyáltalán nem az. Funar egy román nacionalista, idegengyűlölő fasiszta politika hullámlovasa, egy jelenség politikai vadhajtása, amely egyre inkább közel került a kormánypárti politikához, sőt a közelmúltban több miniszteri tárcát is megszerzett.

Funar nem egyedi eset, hanem egy folyamat eszköze, bizonyság erre a szilágysomlyói elképzelés. A szilágysági kisvárosban emlékházat létesítettek a román vasgárdista mozgalom megteremtőjének, Iuliu Maniunak. Az ő nevéhez fűződik a gárdisták számos mészárlása Észak-Erdélyben, a Székelyföldön.

A mostani román politika valósággal kitermeli Funart és társait, folyamat ez, mely tart európa szeme láttára évtizedek óta, és egyetlen célja a román nemzeti állam összehozása, az ország lakossága sokmilliós kisebbségének kiirtása vagy kiüldözése. És ez már kemény gyakorlat, nem elmélet.

A szilágysomlyói katolikus egyházat értesítették, hogy Iuliu Maniu fasiszta vasgárdista vezér örök dicsőségére emléktáblát akarnak elhelyezni az 1738-ban fölállított Szentháromság-szobor talapzatán.

A Szentháromság-szobrot hálaként emelte a város azért, mert Isten kegyelméből és a pestis kiszámíthatatlan szeszélye folytán az iszonyú járvány valahogy elkerülte Szilágysomlyót, holott egész Erdélyben pusztított.

Rémülten teszik föl az emberek a kérdést: Miért épp a 260 éves magyar katolikus szobor talapzatára akarják tenni a magyart gyilkoltató Maniu emlékeztető márványtábláját?

Idegenforgalmi látványosság a Szentháromság-szobor. És magyar. És a magyarnak és a római katolikusnak nem hazája a mostani Románia. Az emlékházat valahogy összehozták Maniunak, ám az még nem látványosság, azon nem mondana annyit, nem sértené és alázná a magyarokat és vallásukat a tábla úgy, mint a szobor talapzatán.

Funar nem egyedi eset, nem is klinikai példány, mert nem beteg őkelme. Ő egy folyamat embere, egy a sok közül, akik semmit sem kímélve és háborítatlanul ügyködnek a kétmilliós romániai magyarság ellen. Itt – ott – erről van szó.

Van-e, ki szót emel,

Van-e, ki összegyűjti ezeket az adalékokat és asztalára teszi azoknak, akik alapszerződések aláírásában tüsténkednek? Ha már megteremtettük a végzetet, szolgája ne legyünk annak mások nagy gyönyörűségére!

Nálunk is van, ki az Arany Bullát s a mostani alkotmányt kócnak tekinti, de az sem klinikai eset. Jelenségekkel van dolgunk, nem személyekkel, folyamatokban kell gondolkodnunk és nemzetben, nem esetekben.

Czegő

HUMÓRUM

HUMOROS OLDALAINK A MAGYAR HUMORISTÁK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLTEK

Izé

Nem politizálok, nem politizálok, inkább teát iszom és bekapcsolom az emtévét. Kormányhű rémalak inte felém: ha adod, elveszem, ha nem adod, akkor kétszer. Eztet mondja, de nem ilyen szabatosan, hanem valahogy ilyenformán: kéhrem széphen, izé, ahdig tessen nyújtózkodni, ameddig a lópokróca ér! (Ami alól kilóg a kamatláb.) Aki szakértő, az szakértő, élettársi kapcsolatban van a (fél)műveltséggel.

De kedves kolléga, szól közbe a vitapartner, jobb, ha ezt nem feszegetjük, a döntéseket mi a saját hátunk mögött hozzuk, nemdebár?

A riportőr is közbeszóla: őőő, de a nézők talán nem értik, őőő, több magánhangzó most nem jut eszembe, a pistabácsik, meg a józsinénik, esetleg nem tudják a békesarc miként-jének inflációlegerjesztő hatása miként-jének… őőő, hol is tartottam?

Értem a kérdést, mosolyog vidoran az úrelvtárs. Csak az a bökkenő, hogy a nép félreérti az érette hozott szociális intézkedéseinket. S ebben a médiák is ludasak, *a nem oda illő orgánumoknak figyelmébe ajánlom: jobb, ha nem hőbörögnek, mert sajtófelelősünk, Döbrögi úr, nem ismer pardont. Már annak sem örül a félretájékoztatott plebs, hogy csak 40–50%-kal emeljük az emelnivalót! Pedig 1711% volna esedékes, pro pátria et liberátor!*

Hanghordozónk nem jön zavarba, megállapítja: ez a kormány szemenszedett zsenik gyülekezete, bezzeg az előző! Azt sem tudta, jobbkormányos autóban ül-e, avagy a váci fegyházban?

Node, mondá a liberkapitalista-szocialista, föltétlenül meg kell hozni és szavaztatni a törvényről szóló törvényerejű rendeletet, ami szabályozza a nyári szezonban eladható hóemberek gyártóinak szubvencionálását, s ezáltal könnyebbé tehetnénk a nyugdíjasok…

Ebben a pillanatban – szerencsére – áramszünet lesz, s én zsongó-zsibongó koponyámban megpróbálom rendszerezni a hallottakat. Miről is volt szó? Fogalmam sincs. Egyetlen értelmes gondolat ragadt meg bennem, az, hogy: izé. Ezt értem.

– Zsuzsikám, miért van áramszünet? Kiégett a biztosíték?

– Ne hülyéskedj, Bélus! Negyven éve nem fizeted a villanyszámlát! Ez föl se tűnt neked?

Novák Béla Dénes

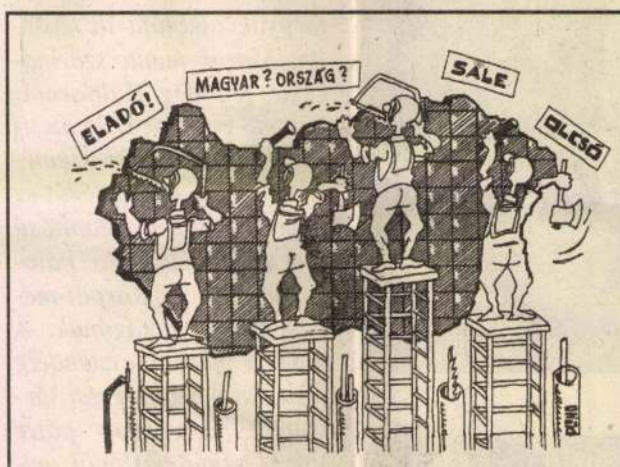

– Mindez a Soros Alapítvány jóváhagyásával történik.

DLUHOPOLSZKY LÁSZLÓ RAJZA

HADITITOK

– Pszt! Mindenkit, mindenki, mindenkor lehallgat… megfigyel…

DLUHOPOLSZKY LÁSZLÓ RAJZA

ELLENŐRZIK AZ ALAPÍTVÁNYOKAT

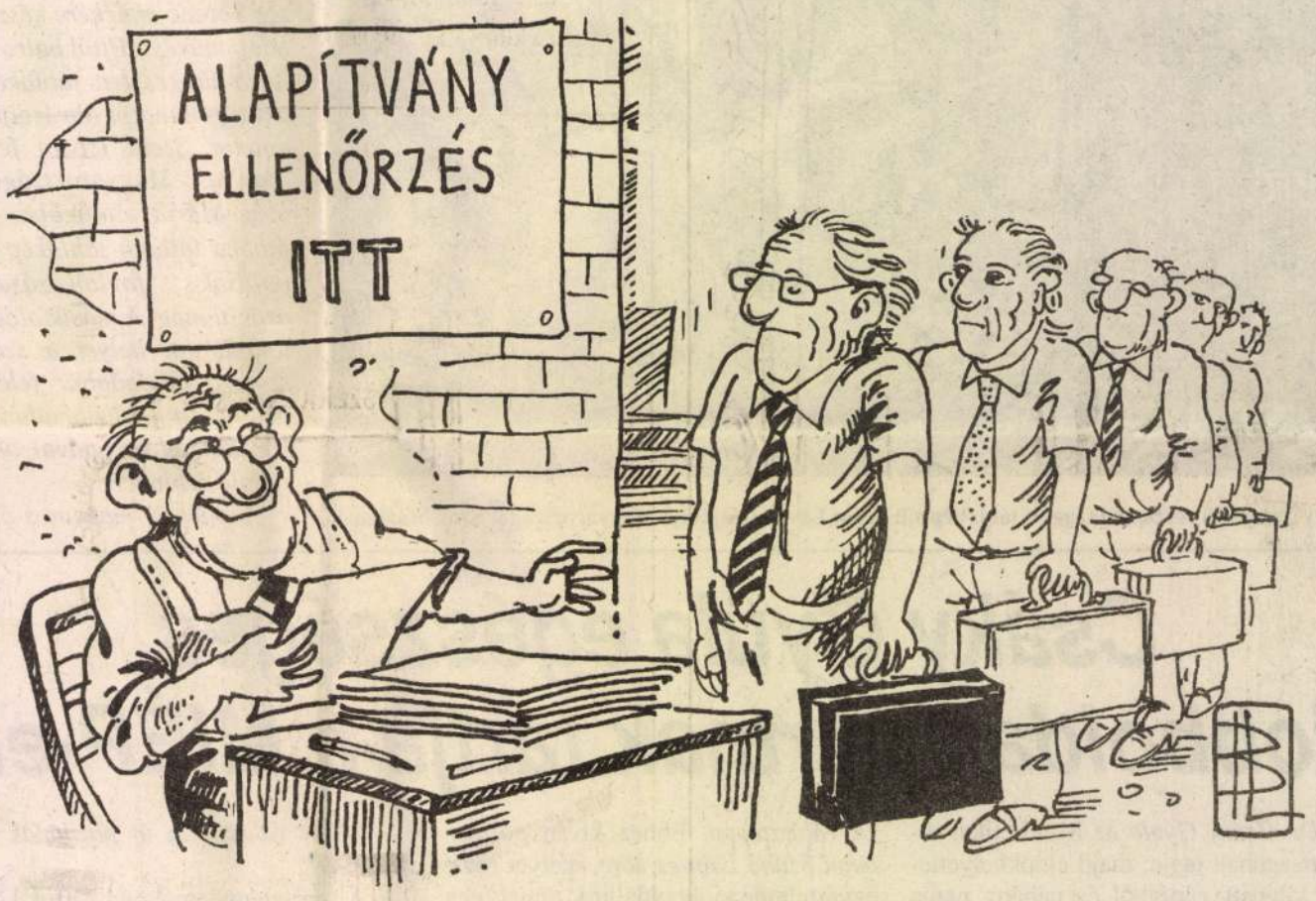

– Nos uraim, melyikük következik, melyikük „soros”?

BALOGH LAJOS RAJZA

ALAPSZERZŐDÉS

– Elismeri, hogy a karóra, amit elvettem öntől, az enyém. Én viszont megígérem, hogy vigyázok rá.

JELENSZKY LÁSZLÓ RAJZA

„MINDNYÁJAN ÍGY JÁRHATUNK!”

DLUHOPOLSZKY LÁSZLÓ RAJZA

FERENCZ BÉLA
DÍSZÍTŐ FASZOBRÁSZ MŰVÉSZ ÚR

Tisztelettel meghívja Önt a Gellérthegyi Sziklatemplom
Szent István kápolnájának ünnepélyes megáldására rendezett

fogadással egybekötött sajtótájékoztatójára.

A sajtótájékoztató helye:	Hotel Gellért - Különterem
Címe:	Budapest XI., Szent Gellért tér 1.
Ideje:	1994. szeptember 19., délelőtt 11 óra

Program:

11.00 -	Vendégek köszöntése és fogadása
11.10 -	Az erdélyi származású művész Amerikából érkezett haza, hogy személyesen adhassa át az általa készített, nagy értékű, liturgikus bútorokból álló ajándékát a Pálos Rendnek és Magyarországnak. Ez alkalommal szeretne találkozni a Magyar Sajtó reprezentatív képviselőivel.
11.30 -	A sajtó kérdéseinek megválaszolása
11.40 -	Fogadás

Szeretettel várja Önöket
a Hotel Gellért vezetősége
és Uzsoky Adrienne sajtófőnök.

Kérjük, hogy részvételi szándékát feltétlenül jelezze szeptember 14-16-án, 10-14 óráig a 269-4366-os telefonon, Tóth Erikánál.

FERENCZ Béla szobrai

Ferencz Béla szobrász

MN 1995
dec. 22

FERENCZ BÉLA díszítőszobrász Sopron városának adományozta tizenhét, a magyar történelem eseményeihez, személyiségeihez kapcsolódó munkáját. A művész, aki Budapesten a gellérthegyi sziklakápolna liturgikus berendezéseit faragta, és azokat a magyarországi pálos rendnek adományozta, 1951 óta él az Egyesült Államokban.

édelmi Slivatal

patóly vezető

Budapest
Tancsics M. u. l.
1014

Fereworfy Kovács Attila

KÖTVÉNYEK A BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDÉN

Név	Futamidő	Névérték Ft	Árfolyam-érték, Ft	Átlag-árfolyam, %
1996/P	1995. 06. 21.–1996. 12. 21.	1 000 000	1 055 320	98,50
1997/C	1993. 03. 01.–1997. 03. 01.	20 000	17 718	80,00
1997/D	1994. 01. 10.–1997. 01. 10.	600 000	720 960	98,00
1997/U	1995. 07. 19.–1997. 01. 19.	580 000	583 482	95,80

KINCSTÁRJEGYEK A BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDÉN

Név	Futamidő	Névérték Ft	Árfolyam-érték, Ft	Átlag-árfolyam %
180 k. 95/IV.	1995. 04. 06.–1995. 10. 05.	17 500 000	17 183 250	98,19
180 k. 95/IX.	1995. 06. 15.–1995. 12. 14.	40 000 000	37 072 000	92,68
180 k. 95/V.	1995. 04. 20.–1995. 10. 19.	7 820 000	7 593 220	97,10
180 k. 95/VI.	1995. 05. 04.–1996. 11. 02.	108 940 000	103 896 078	95,37
180 k. 95/VII.	1995. 05. 18.–1995. 11. 16.	42 400 000	40 117 968	94,62
180 k. 95/VIII.	1995. 06. 01.–1995. 11. 30.	240 000	225 528	93,97
360 k. 95/I.	1995. 02. 03.–1996. 02. 02.	360 440 000	318 917 400	88,48
3 hk. 09. 20.	1995. 06. 21.–1995. 09. 20.	4 420 000	4 394 806	99,43
3 hk. 09. 27.	1995. 06. 28.–1995. 09. 27.	93 800 000	92 843 830	98,98
3 hk. 10. 11.	1995. 07. 12.–1995. 10. 11.	41 720 000	40 692 386	97,54
3 hk. 10. 18.	1995. 07. 19.–1995. 10. 18.	2 320 000	2 252 800	97,10
3 hk. 10. 25.	1995. 07. 26.–1995. 10. 25.	3 940 000	3 795 754	96,34
3 hk. 11. 01.	1995. 08. 02.–1995. 11. 01.	1 100 000	1 053 800	95,80
3 hk. 11. 08.	1995. 08. 09.–1995. 11. 08.	20 280 000	19 288 904	95,11
3 hk. 11. 15.	1995. 08. 16.–1995. 11. 15.	68 580 000	65 106 582	94,94

BEFEKTETÉSI ALAPOK A BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDÉN

Név	Üzl. sz.	Árfolyamérték Ft	Értékpapír darab	Átlagár Ft	Minimumár Ft	Maximumár Ft
Alpok A	1	200 000	10	10 000	10 000	10 000
Alpok B	1	240 000	10	12 000	12 000	12 000
Aranytallér	2	194 000	10	9 700	9 700	9 700
Budapest II. AA	1	260 000	10	13 000	13 000	13 000
CA A	3	200 000	10	10 000	10 000	10 000
Danubius	2	2 860	72	95	48	
Hunnia II.	2	273 600	12	11 400	11 300	11 900
Millennium II.	2	2 181 900	11	99 177	98 950	99 450
Pillér I. A	11	1 637 670	2 423	338	330	340
Pillér II. A	13	2 092 970	2 569	407	400	420
Profit	1	18 600 000	930	10 000	10 000	10 000
Profit Plusz	1	111 600	12	4 650	4 650	4 650
Prémium	4	206 000	100	10 300	10 200	10 400
Rezidencia II. A	1	500 000	25	10 000	10 000	10 000
Tallér	2	382 400	23	8 313	8 200	8 400

TV-TŐZSDE

1995. SZEPTEMBER 3–8.

Játékos	1. részvény árf. vált., %	2. részvény árf. vált., %	Összesen %
1. Pillár Zsolt	Egis	–	
Postabank Értékpapír Rt.	0,3	–	0,3
2. Pleschinger Gyula	Egis	Richter	
OTP Bróker Rt.	0,3	-0,4	–0,1
3. Hanti László	Egis	Prímagáz	
	0,3	-0,8	–0,5

TV-TŐZSDE

Jelentkezési szelvény

NÉV: .....

CÍM: ..... IRÁNYÍTÓSZÁM: .....

FOGLALKOZÁS: .....

TELEFONSZÁM: .....

A szelvényt a Magyar Televízió címére lehet beküldeni.
(1810 Budapest, Szabadság tér 17.)

ÚJ

A bajor HYPO-BANK
100%-os leányvállalatánál

HYPO-FLEX

vonzó magán folyószámla

EGYENLEG (HUF)	KAMATLÁB (ÉVI)	ÉVI EFFEKTÍV KAMATLÁB
250.000-től	7%	évi 7,18%
500.000-től	15%	évi 15,86%
1.000.000-tól	20%	évi 21,55%
2.000.000-től	22%	évi 23,88%
5.000.000-től	23%	évi 25,06%

1995. szeptember 1-jei állapot

A kamatozási struktúrát az aktuális piaci kamatokhoz igazítjuk.

HYPO-FLEX

- azonnali hozzáférhetőség
- negyedéves kamatjóváírás
- magas kamatozás

Budapest 1/269-0400
Győr 96/312-111

HYPO BANK
HYPO-BANK HUNGARIA RT.

További német kamatcsökkentés, a dollár nem élt helyzeti előnyével

A múlt hét elejének legfontosabb eseménye a pénzpiacok számára a német repo kamatláb újabb csökkentése volt, ami azonban egyes szakértők szerint nem feltétlen szükséges a német gazdaság motorjának olajozásához, hiszen a héten napvilágra került vártnál jobb gazdasági adatok bizonyítják a német gazdaság egészséges növekedését. A hírek szerint a Deutsche Bundesbank mégis eltökélte magát, hogy a korábbi 4,5 százalékról fokozatosan 4,0 százalékra szállítja le a repo kamatlábat. Ha így van, a jelenlegi 4,2 százalékos szint még nem jelenti a végállomást. A márkakamatok csökkenéséből legtöbbet az olasz líra profitált, ami jól jött az olasz kormány EMS-hez történő újracsatlakozási terveihez. A lírát tartósan az 110-es szint alatt adták-vették márkért a pénzpiacokon. Ez megfelel a kormány által szabott alapfeltételnek, mely szerint a DEM/ITL árfolyamnak tartósan legalább az 1050-1100 közötti sávban kell mozognia. Az olasz pénz jó szereplésében sokat segített, hogy *Berlusconi* ígéretet tett az 1996-os költségvetési terv támogatására, és ez teljes politikai támogatást jelenthet a gazdasági stabilizációhoz. Nem volt szerencséje a francia franknak, hiszen annak ellenére, hogy a francia kamatok nem követték a németet, tovább gyengült a márkához viszonyított árfolyama. Folyamatosan a 3,45 fölötti szinten adták-vették a devizakereskedők. Ennek oka lehet, hogy a francia növekedési adatok nem festenek elég kedvezőnek. Így a franknak nem segített *Chirac* köztársasági elnök nyilatkozata sem, mely szerint a francia kormány eltökélt szándéka a költségvetési deficit jelentős lefaragása.

A dollár/márka árfolyamra ugyan jótékony hatással van a német kamatcsökkenés, a dollár azonban helyzeti előnyét nem tudta igazán kihasználni a kedvezőtlen gazdasági mutatók miatt. Lassan apad ugyan az amerikai munkanélküliség, de tovább növekedtek az eladatlan árukészletek és folyamatosan csökken a kiskereskedelmi forgalom is. Ez előrevetíti a FED újabb kamatcsökkentését a jövő heti ülésen. E várakozásoknak megfelelően az USD/DEM árfolyam meg sem közelítette a kritikus határnak tekintett 1,50-es szintet, a devizapiacokon csak a megelőző hetivel azonos 1,4560-1,4885 közötti sávban adták-vették a dollárt a márkával szemben. Nem igazán sikerült a dollárnak a 100-as szint áttörése a japán jennel szemben sem. Többször a lélektaninak mondott határ fölé jutott ugyan, de mindig ismét alászállt. Japánnak sok jót tenne a jen további gyengülése, mivel a lehetetlen szinten álló japán kamatok lecsökkentése 0,5 százalékra nemigen lendíthet a gazdaság szekerén. A közelgő japán gazdasági évzárás azonban még jó időre megakaszthatja a dollár erősödését, mivel a profit hazavitele ellensúlyozhatja az utóbbi időben az Egyesült Államokba történő egyre növekvő mértékű japán pénzáramlást, így a dollárvásárlók és -eladók egyensúlyba kerülhetnek.

Udvari Tamás
Magyar Külkereskedelmi Bank Rt.

Megtorpant a hossz a tőzsdén

A szerda a mamutkötéseké volt

Megtorpant az elmúlt két hétben megszokottá vált hossz a Budapesti Értéktőzsde részvényszekciójában. A hét elején néhány húzópapír árfolyama még emelkedett, de az emelkedés átmenetinek bizonyult, és később enyhébb visszaesés következett be.

A szerdai nap a mamutkötések napja volt. Elkelt egy 30 ezer darabos OTP-részvénycsomag kibocsátási árfolyamon, 12 ezer darab Zalakerámia is gazdát cserélt, valamint Richter Gedeon részvényből egy 10 ezer darabos pakett 2485 forintos áron.

Kisebb ár- és forgalomingadozás jellemezte a **Danubius Rt.** részvényeinek kereskedését. A hétfői 14 ezer darabos kötés adta a heti forgalom gerincét. A csütörtöki 1170 forint jelentette a mélypontot, de végül korrekció hatására 1250 forintig emelkedett a papír árfolyama.

Újra rekordot döntött a **Richter Rt.** részvényeinek árfolyama. Hétfőn két üzlet keretében 4000 darab részvény 2450 forinton cserélt gazdát. Már ez az ár is magasabb volt, mint az eddigi csúcs, de kedden 2485 forintért is akadt vevő a gyógyszergyári papírra. A hét második felére a megerősödő eladói oldal nyomására visszaesett a papír jegyzése 2140 forintra.

Tovább gyengélkedett a **Fotex**. A heti mélypontot 155 forint jelentette. A **Humán** árfolyama névérték alá esett vissza, igaz, később valamelyest magához tért a papír. Feltűnt a parketten a **Zalakerámia**, és ha már feltűnt, egy nap alatt 10 százalékkal emelkedett az árfolyama. Kis mértékben gyengült a **Graboplast,** míg a másik műanyagipari cég, a **Pannonplast** árfolyama tartotta az 1600 forint körüli árat.

Stabilan a 3000 forintos ár fölött forogtak az **Egis Rt.** részvényei. Csütörtökön egy ötezer darabos csomag 3070 forintért talált új tulajdonosra. A hét közepi gyengélkedést követően 3110 forinton zárta a hetet a papír.

Hét végére ismét 1100 forint fölött zártak az **OTP Bank Rt.** részvényei. A jó félévi eredmények kedvezően befolyásolták a bankpapír árfolyamát.

A **Pick Rt.** részvényeinek árfolyama a már megszokott 6550-6650 sávban mozgott. Elkelt egy 1650 darabos csomag 6600 forintért. A hét utolsó kötését 6650 forintos árfolyamon kötötték a szalámigyári papírra.

Hét elején tovább javult a **kárpótlási jegyek** megítélése, amit a privatizációs ígéreteknek tudhattunk be. Feltűnést keltett egy 83 ezer darabos, 240 forintos áron létrejött üzlet, ami a keddi forgalom kétharmadát adta. A hét végére azonban megfordult a trend, és végül 220 forinton zárt a jegy.

Tovább csökkentek a hozamok a **három hónapos diszkont kincstárjegyek** aukcióján. Ötmilliárd forintos túlkereslet jelentkezett a meghirdett tízmilliárdos mennyiségre. A maximum 32,28 százalék volt, az átlag további 0,25 százalékkal csökkent.

A **hat hónapos** papírok aukcióján is túlkereslet jelentkezett. A 12,5 milliárd forintnyi felajánlott mennyiségre 37 milliárdos igény érkezett, aminek következtében az átlag kerek 34 százalékra zuhant vissza.

Dérczy F. Péter
Arany Bróker Értékpapír Ügynökség Kft.

A BUDAPESTI ÁRUTŐZSDE ELSZÁMOLÓÁRAI

1995. SZEPTEMBER 7.

Határidő	Forgalom (kontraktus)	Nyitott kötésállomány	Elszámolóár
GABONASZEKCIÓ			
Takarmánykukorica			
október	55	685	13 570
november	5	1485	14 100
december	30	1760	14 970
március	10	360	16 800
május	0	155	17 200
július	15	100	17 530
Étkezési búza			
október	0	921	16 600
december	0	828	17 800
január	10	95	18 000
március	10	395	18 900
szeptember	0	60	15 900
október	0	35	16 200
Takarmánybúza			
december	0	5	13 100
Árpa			
október	0	5	13 100
december	0	55	12 300
Napraforgó			
október	10	719	37 200
november	15	410	38 300
december	0	55	38 100
október	0	145	41 880

Határidő	Forgalom (kontraktus)	Nyitott kötésállomány	Elszámolóár
Liszt			
október	0	0	27,00
november	0	0	27,50
HÚSSZEKCIÓ			
Vágósertés I.			
október	0	2	202,00
november	0	2	198,00
december	0	2	200,00
január	0	1	200,00
február	0	1	202,00
március	0	2	203,00
április	0	5	207,00
május	1	5	207,00
június	2	3	207,00
Vágósertés II.			
október	1	12	205,00
november	0	4	204,00
december	0	3	203,00
január	0	1	205,00
február	0	1	203,00
március	0	1	203,00
április	0	2	204,00
május	1	7	205,00
június	0	4	206,00
december	0	2	218,00

A FŐBB EURÓPAI VALUTAPIACOKON ÉRVÉNYESÜLŐ ÁRFOLYAMOK

1995. SZEPTEMBER 8.

	USD	GBP	CHF	DEM	ATS	NLG	FRF	BEF	ITL
1 USA-dollár USD	1,0000	0,6460	1,2216	1,4831	10,4310	1,6623	5,0950	30,4600	1622,00
1 angol font GBP	1,5481	1,0000	1,8912	2,2960	16,1482	2,5734	7,8876	47,1551	2511,02
1 svájci frank CHF	0,8186	0,5288	1,0000	1,2141	8,5388	1,3608	4,1708	24,9345	1327,77
1 német márka DEM	0,6743	0,4355	0,8237	1,0000	7,0332	1,1208	3,4354	20,5381	1093,66
100 osztrák schilling ATS	9,5868	6,1926	11,7112	14,2182	100,0000	15,9362	48,8448	292,0142	15549,80
1 holland forint NLG	0,6016	0,3886	0,7349	0,8922	6,2750	1,0000	3,0650	18,3240	975,76
1 francia frank FRF	0,1963	0,1268	0,2398	0,2911	2,0473	0,3263	1,0000	5,9784	318,35
100 belga frank BEF	3,2830	2,1207	4,0105	4,8690	34,2449	5,4573	16,7269	100,0000	5325,02
1000 olasz líra ITL	0,6165	0,3982	0,7531	0,9144	6,4309	1,0248	3,1412	18,7793	1000,00

Regiszter

CÉG vezetés

A gazdasági vezetők számára a héten az alábbi kötelezettséget válnak időszerűvé. (Az összeállítást és a jogszabály-ismertetőt a Cégvezetés című folyóirat bocsátotta rendelkezésünkre.)

Szeptember 15.

– a kommunális és az iparűzési adó, valamint az építményügyi és telekadó esedékes részletének befizetése,

– mezőgazdasági támogatások igénylése,

– nyilatkozattétel az előző hónapban vámkezelt kőolajról, kőolajtermékekről,

– az útalap-hozzájárulás befizetése, visszaigénylése,

– az idegenforgalmi adó bevallása és befizetése,

– a fogyasztási adó befizetése és a fogyasztói árkiegészítés igénylése,

– a társasági adó negyedéves előlegének befizetése.

❑

A Szerencsejáték Felügyeletnek (SZF) a pénznyerő automaták üzemeltetéséről szóló általános játékfeltételeit (ájf) a Pénzügyi Közlöny 1995. évi 10. száma tartalmazza. A játékszervező cégeknek az engedély érvényességének ideje alatt játéktermenként legalább egy teremfelügyelőt kell alkalmazniuk, a jogszabályban és az ájf-ben foglalt változás- és egyéb bejelentési kötelezettségüknek pedig – bizonyos kivételektől eltekintve – az SZF székhelyén (1051 Budapest, Sas u. 23/A) kell eleget tenniük a bejelentés tárgyát képező esemény bekövetkezésétől számított 8 napon belül.

A játéktermekben csak érvényes engedéllyel rendelkező pénznyerő automata, illetve érvényes nyilvántartásba vételi igazolással rendelkező játékautomata helyezhető el. A működési feltételek között szerepel egyebek mellett, hogy az I. és II. kategóriájú játéktermekben a játékosok által jól látható helyre látogatási szabályzatot kell kifüggeszteni.

A játékszervezőknek az I. vagy II. kategóriába sorolt pénznyerő automata, illetve játékterem üzemeltetésére jogosító engedélyüket, az üzemeltetői naplót, a havi pénzforgalmi jelentést és az ellenőrzési naplót kell az általuk üzemeltetett játéktermekben tartaniuk.

Az üzemeltetésben beálló esetleges változások a játékszervezők számára minden esetben szigorú adminisztrációs kötelezettségekkel járnak. Ezek közül kiemeljük, hogy a pénznyerő automata tartós üzemképtelenségét az SZF játékterem helye szerint illetékes területi csoportjának kell az engedély egyidejű leadása mellett bejelenteni, míg a működés szüneteltetéséhez annak kezdő időpontja előtt az SZF székhelyén kell engedélyt kérni.

Az ájf meghatározza a játékszervezők által fizetendő adókat és egyéb fizetési kötelezettségek összegét, valamint a játékfeltételekben szereplő előírások megszegése esetén az SZF által kiszabható bírság összegét (ez utóbbi 100 ezer forinttól 1 millió forintig terjedhet). A szervezők az I. kategóriás pénznyerő automaták után minden megkezdett hónapban 25 ezer forint, a II. kategóriába sorolt gépek után 10 ezer forint játékadót kötelesek fizetni, míg a játéktermek éves adózott árbevételének 2 százalékát idegenforgalmi hozzájárulás címén, a játéktermenkénti negyedévi tiszta játékbevétel 5 ezrelékét pedig a felügyeleti ellenőrzési tevékenység díjaként kell megfizetniük.

Az ájf 1995. július 20-i hatálybalépéséig engedélyt kapó játékszervezők engedélyét az SZF 1995. december 31-ig ingyenesen kicseréli, míg az ezen időpontig ki nem cserélt engedélyek hatályukat vesztik.

Pavarotti és barátai

A Music TV (MTV) legújabb felfedezettjét Luciano Pavarottinak hívják. Pedig a bozontos szakállú, kövér, izzadós olasz október 12-én már hatvanéves lesz. De két dologban utolérhetetlen. Még mindig a világ egyik legvarázslatosabb tenorja, ráadásul tökéletes biztonsággal megmondja, ki zenész és ki bohóc a popvilágban. Pavarottit emiatt körbeudvarolják a rockzene csillagai. Modenába szeretnének egyszer eljutni.

A világ három legjobb tenorja között számon tartott olasz énekes ugyanis itt szervezi – immár negyedik alkalommal – a popvilág legfényesebb csillagaival közös megakoncertjét.

– Imádom a popzenét. Őszinte rajongással követem azokat a fiatal tehetségeket, akik muzsikájukkal, hangjukkal képesek eljutni a hallgatóság szívéig – jelentette ki a szervezés lázában égő világhírű tenor.

Pavarottinak idén nem volt nyara. Ingajáratban közlekedett pesarói birtoka és Modena, a szeptember 12-i koncert színhelye között.

Pavarotti és barátai legutóbb 1992-ben ejtették ámulatba a világot. A Sting és Lucio Dalla vendégszereplésével megtartott este az itáliai zenei élet az évi legrangosabb eseménye volt. A „Pavarotti and friends"-koncert jegyeiből, a szerzői jogokból és a lemezbevételekből a tenor másfél milliárd lírát adományozott a thalassaemiában szenvedő gyermekek kezelésére. (A thalassaemia a vészes vérszegénységnek a Földközi-tenger vidékén gyakori, egyik örökletes formája.)

Pavarotti idén egy látványos és zeneileg rendkívül igényes dzsemborival akarja meglepni a világot – és persze születésnapja előtt egy hónappal önmagát.

Itt lesz Bono a U2-ból, Brian Eno az Edge-ből. Felvonul a Duran Duran, valamint az „őrült vörös lány", Dolores O'Riordan vezérletével az ír Cranberries – a Take That riválisa – is. Közös előadásukban hangzik fel először a Miss Sarajevo.

Őrültségre készül hatvanadik születésnapján REUTERS-FOTÓ

Az olaszok közül nem hiányozhat Zucchero és Jovanotti, az olasz popzene koronázatlan királya sem, aki egy „mixet" ad elő saját szerzeményeiből Rap-szerenád címen. A finálé természetesen Pavarottié lesz.

A koncertet rögzíti az olasz állami televízió. A videofelvételen kívül a hanganyagot lemezen is kiadják majd. A koncert részvevői a bevétel egy részét felajánlották a boszniai Mostarban létesítendő zenei központ számára.

– A popzene világának sztárjaival rendszeresen találkozom hivatalos alkalmakkor. Ilyenkor szoktunk összebeszélni: csináljunk jó zenét együtt. Az én hangom isteni adomány. Ha pedig így van, meg kell becsülnöm, jól kell vele sáfárkodnom – nyilatkozta a tenor.

Pavarottiról köztudott, hogy rendszeresen hallgat popzenét.

– Nem vagyok olyan finnyás és főleg olyan sznob, mint egyes kollégák és kritikusok. Ezeket a fiatalokat ugyanis nem lehet a hagyományos kódrendszerben elhelyezni. Az ő zenéjük az igazi kortárszene. Még csak azt sem mondhatom, hogy modern. Leonard Bernstein volt modern. Egy zseni, ha az ember a West Side Storyra gondol. Jó lenne, ha a mai zeneszerzők a fiatal popzenészekkel közösen írnának operákat. Idáig nem történt meg az általam remélt csoda. Így a popgeneráció feltörekvő tehetségei kénytelenek megírni saját dalaikat. Le a kalappal előttük.

Pavarotti a megakoncert előestéjén beszélt arról is: egy őrültségre készül hatvanadik születésnapja alkalmából.

– A New York-i Metropolitanban lépek fel Donizetti operájában, Az ezred lányában. A szerep tele van olyan magas hangokkal, melynek kiénekelését csak egy őrült kockáztatná meg hatvanévesen. De éppen most ne kockáztassak, amikor egész életemben mást sem csináltam?

Nagy Csaba

Világmodell, könyv, koponya

Találkozás Ferenczfy Kovács Attilával

Amikor beléptem a lakásba, a félig nyitott konyhaajtón keresztül láttam, valami fő egy fazékban. Azt gyanítottam, húsleves készül. Figyelmemet azonban máris elterelte a különös otthon, amelynek teraszáról elkalandozhat a tekintet a Dunakanyarig is. A szoba tele-tele furcsa tárgyakkal, itt egy perspektivikusan rövidülő sakktábla, ott egy vizet csepegtető „homokóra", amott egy építkezési anyagokkal „festett" táblakép. Mikor pedig elkezdtem lapozgatni azokat a katalógusokat, fotógyűjteményeket, amelyek Ferenczfy Kovács Attila műveit dokumentálják, már tudtam, a szokott kérdezz-felelekkel semmire sem jutunk. Abba a lábasba kellett volna belekukkantanom legelőször, mégis arról faggattam eleinte, valójában építésznek, képzőművésznek, filmes vagy színházi tervezőnek érzi magát inkább.

Penzumok mellett

– Építészként végeztem, üldögéltem is négy évig egy pécsi tervezőintézetben. De ez az „üldögélés" sehogy sem ment nekem. A hetvenes évek derekán nemigen voltak megbízatások. Nem készíthettem terveket, s amit csináltam mégis, az nem jöhetett létre, mindössze egy óvoda valósult meg. Holott én alkotó embernek érzem magam.

– *Mikor lett önből képzőművész?* – kérdem, és válaszul fotót tesz elém egy 1974-ben készült installációjáról, amelynek címe is – Emlékmű – még az építészetet idézi, és valójában egy épületterv modellváltozata. A lépcsőzetes, foncsorozott gömb tetejű, kocka testű, központi alakzat mellett, baloldalt egy búvárharang, mint egy izolált, kapszulaszerű, egyszemélyes lakótér, jobboldalt pedig a kepleri világmodell, amelyet akkor lakóházként képzelt el, két évtizeddel később pedig a *Salome* című, Kamondi Zoltán rendezte miskolci színielőadás játékteréként.

– Nem húztam éles határvonalakat a műfajok között, ma sem teszem. Még voltak olyan penzumaim, mint az életben maradás, amikor már többfelé is kalandoztam. Készítettem tízegynéhány perces *non-professional* filmeket, amelyeket látva Bódy Gábor azt tanácsolta, menjek a filmgyárba dolgozni. Miért ne? Minden jobb annál, mint amilyen feladat akkoriban, már egy pesti állásban nekem jutott, voltaképpen irodista munkát végeztem. És a magyar film éppen progresszív korszakában volt. Már azt is élveztem, hogy nem kellett látszattevékenységet mímelnem, nem vették rossz néven, ha az állami ünnepeken az ember nem mutatta magát. Szabadabb lehettem, s kaptam sorra a tervezői feladatokat. Az 1985 előtt készült produkciókra, amelyekben részt vettem, mégis az volt túlnyomórészt érvényes, amit egyszer Kornis Mihály mondott: Miért csodálkozol, hogy ezek a filmek sorra megbuknak? A rendező akkor hív díszlettervezőt, amikor semmi egyéb ötlete nincsen...

– *Azért a pályarajzi adatai között találtam olyan filmeket, amelyek e művészet kiemelkedő állomásai voltak. Csak akadt kedvére való is...*

– A díszlet vagy nemigen látszik a filmen, vagy úgy látszik, hogy attól kiráz a hideg. Amikor a kamera végigpásztázik rajta. No, csináljunk egy ajándék snittet Attilának! Nem ez okoz nekem örömet. Az *Álombrigád* volt az, Jeles András rendezése, ami többet adott, mint egy puszta megrendelés. Még a forgatókönyvbe is beleavatkozhattam, így született meg a narrátor kószája, amelyhez hasonlót gyermekkoromban láttam egy balatoni házban, az úgynevezett Kripta-villában. A filmhez Pauer Gyula festette meg sziklára ragasztva azt a fehér selymet, amelyet a falakra, bútorokra kasíroztak fel, azután, mintha köből lenne minden, még a narrátort játszó Rátonyi Róbert öltözete is. Én el tudom a számat tátani például egy amerikai film hihetetlen szaktudással előállított, realista díszlete láttán, de mégiscsak izgalmasabb egy új világot kreálni, mint rekonstruálni egy meglévőt.

Operai látvány

A fotók között mind sűrűbben bukkannak fel azok, amelyek Szabó István filmjeit és színpadi rendezéseit mutatják. Az első közös munkájuk a *Találkozás Vénusszal* volt, a legutóbbi a nyáron forgatott *Offenbach-titok*, de nem az utolsó. Mert készülnek már egy Budapest-filmre, amelyet egy *direktors plays*-sorozathoz a BBC rendelt meg, és tavaszra újabb játékfilmet is terveznek. Jó lenne, ha beszélgetésünket sok-sok képpel illusztrálhatnám, nem kellene dönteni, melyiket „írjuk le". *Válasszon egyet az operai díszlettervei közül!*

Fájó szívvel félretesszük az egész *Ringet*, amelyet a nyolcvanas évek második felében, Torinóban rendezett Gianfranco de Bosio. Mi több, félrekerül az 1993-as, bécsi *Trubadur* is, amelyhez Szabó színházi miliőt képzelt el, Ferenczfy Kovács pedig a Verdi-operához a világháborúban lebombázott Staatsopert idézte fel. A szintén Szabó rendezte, 1993-as, lipcsei *Borisz Godunov* példájánál maradunk.

– Nagyszabású látvány volt. Egy kilenc méter magas, hét méter széles, öt méter vastag, kerekeken gurítható kódex állt a színen. Először zárva láttuk, majd a könyv megfordult, megmutatta magát, a fedeleit, gerincét, lapjait. A koronázási jelenetre nyílott szét úgy, hogy a lapok közé rejtett aranyszínű kötelekkel húzták, olyasféleképpen, mint Gulliver haját a liliputiak. Ez a gigantikus kötet nyolc és fél tonnát nyomott, a belsejében lévő négy emeleten negyvennegyvenöt ember foglalt helyet, mégis húszan mozgatni tudták. Mert a hamburgi filmgyár zseniális mérnöki konstrukciót kivitelezett...

Még szót váltanánk arról a nagyharangról, amely hol e kódex fölött kondult meg, hol lereszkedett a színpadra, amikor a zárójelenetben a bolond énekel, de csöngetnek. Egy orosz származású, a magyart is törő, berlini galériatulajdonos érkezik. Egy ottani – Berlinben már nem első – tárlatot beszélnek meg, miközben én katalógusokba mélyedek. Van bőven, hiszen Ferenczfy Kovács Attila nemcsak itthon állított ki, hanem Koppenhágában, Dublinban, Chicagóban, New Yorkban, Washingtonban is. Meglep engem, aki „élőben" a díjazott *A szív bűneinek* és a *Hamletnak*, a *Furcsa párnak*, a *Salomének* díszletét ismerem, mennyire más stílusjegyeket mutatnak a képzőművészeti munkái.

Szabadkőművesség

– Éppen az az üdítő, hogy más- és másfélét csinálhatok. Ha a díszlettervezés „alkalmazott művészetét" művelem, sohasem akarom a magam stílusát erőltetni, mindig az anyagból indulok ki. Nem is izgat már, mint korábban, hogy film- vagy színházi rendező legyek, hiszen a terveimhez éppúgy végiggondolom a darabot, a dramaturgiáját, a koncepcióját, nemcsak egy hátteret szolgáltatok. Most volt az állítópróbája annak a díszletnek, amelyet az *Ivanov* pesti színházbeli előadásához terveztem. És párhuzamosan készülök egy szeptemberi, ljubljanai kiállításomra. Ott lesznek azok a „vasképeim", amelyekkel még a nyolcvanas évek második felében a kommunista heroizmus szétbomlására reflektáltam. Éppoly iróniával viszonyultam ahhoz, mint annak utána a rendszerváltást követő, újkeresztény törekvésekhez, amelyek a tiltás után örömest kötelezővé tették volna a vallást. Mint egy römikártyán, az én Golgotámon a három kereszttel három kommunista emlékmű felesel.

– *De ennél is tovább lépett. A Műcsarnok szobrászati kiállításán egy papírtéglából készült asztala-széke áll, a Ludwig-gyűjteményben téglából épített koponyát állított ki...* Ekkor észreveszem, hogy az egyik polcon is három papírkoponya áll.

– Már a szabadkőművesség foglalkoztat és az építés, mint az alkotás egyik formája. Egy ház nekem többet jelent, mint egymásra rakott téglák halmaza. Nemcsak praktikus szemszögből látom, hanem a magasztosságát is, a benne rejlő szellemi energiákat, a spirituszt. A három papírkoponya alatt, ahol most egy fatáblafélét lát, műgyantával kevert homokból rajzolódik majd ki három betű úgy, mint amikor egy régészeti feltárásnál lesöprögetik a földet a letről. Vagyis az írás csontokból olvasható ki: SML – small medium large... Azokból a csontokból, amelyeket most főzök a konyhában.

Az embernek kissé összerándul gyomra a gondolattól és a gunyorosságtól. *Nem a művek esztétikuma, inkább az eszméjük szervezik egységessé a munkásságát* – mondom.

– Az a szigorú építész, aki voltam, mindig tudni vélte, mit tegyen, mit tartson a világról. Valamikor úgy hittem, ha egy korlát elindul, annak végig kell vezetnie. Már nem gondolom, hogy enyém a bölcsek köve. Csak egyszemélyes az én túlélési receptem, amelyért megküszködtem.

Bogácsi Erzsébet

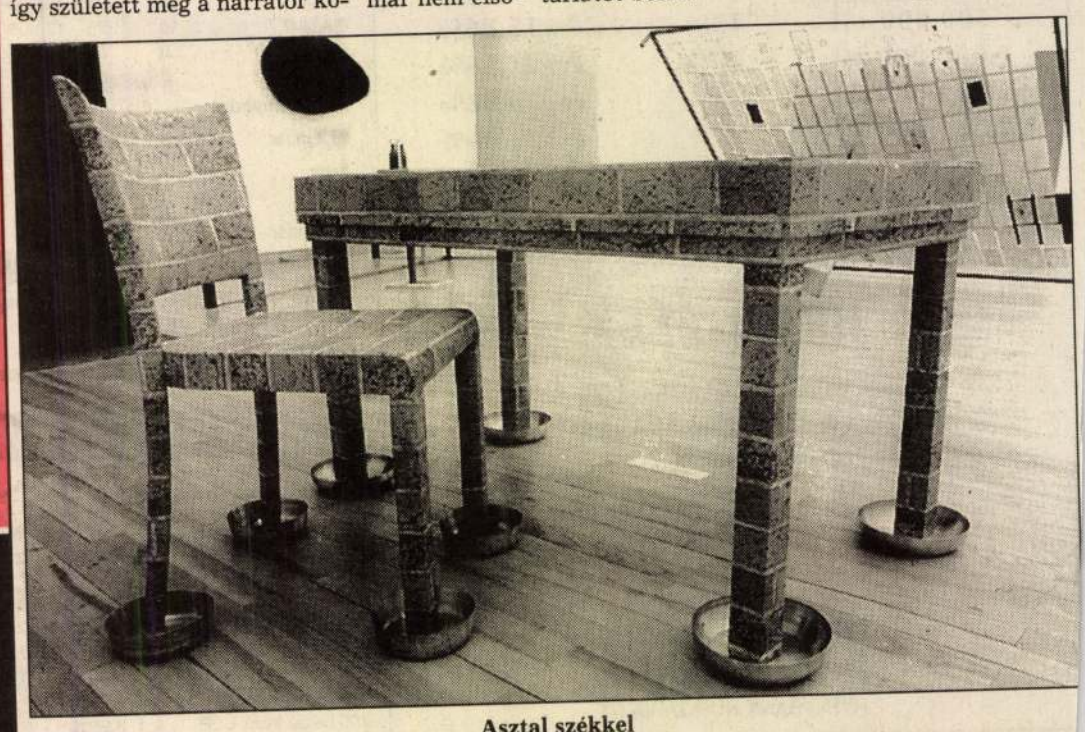

Asztal székkel

Sokan a figyelmet szeretnék felhívni,
mások inkább a lényegre figyelnek.
Az igazi!
OPERATOR
Text
Lényeg a lényeg. Egy üzletembernek fontos, hogy bárhol, bármikor elérhető legyen. Erre való az OPERATOR személyhívó. Csak éppen sokkal kevesebbe kerül megvenni is, használni is. És tud néhány apróságot, melyeket használója nagyra értékelhet. Az OPERATOR személyhívóval nincs több időt és pénzt rabló üres beszélgetés, és tetszése szerint rangsorolhatja, hogy kit, mikor hív vissza.
A megállapítások az üzenetek vételére vonatkoznak.
OPERATOR
Hívja az OPERATOR-t, 267-9911
Mert van, hogy a legkisebb üzenet hozza a legnagyobb üzletet.

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal értesítjük, hogy szeretett fiunk,

REISZ ENDRE

46 éves korában, tragikus körülmények között elhunyt. Temetése Pécsett, a Szív utcai temetőben, 25-én, vasárnap délután 3 órakor lesz. Mély fájdalommal gyászolják szülei és testvére. (138997/1T)

Megrendülten, mély fájdalommal tudatjuk barátaival, volt munkatársaival és mindazokkal, akik ismerték, szerették, tisztelték és nagyrabecsülték, hogy

SZILÁGYI BÉLA

ny. nagykövet 1995. június 18-án, 87. életévében elhunyt. Végakaratának megfelelően csendben, szűk családi körben búcsúzunk tőle. Emléke tovább él bennünk és mindazokban, akik szerették. Felesége Szilágyi Éva, gyermekei János és Anna, menye és unokái. Részvétlátogatást kérjük, mellőzék. (230991/1K)

Fájdalommal tudatjuk, hogy

NÉMETH PÁL

tart. százados, oktató, 73. éves korában elhunyt. Temetése 1995. június 29-én délután 4 órakor lesz az Új köztemető 53-as szóróparcellájában. A gyászoló család.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik

SOÓS KÁLMÁNNÉ

ny. iskolaigazgató elhunyta alkalmával temetésén személyesen részt vettek, vagy bármi más módon együttérzésüket kinyilvánították. A gyászoló család.

Állás

☎ **Babysitter Nyugat-Európában:** 260-6199. (134526/2T)

☎ **Gazdasági információ gyűjtésére** és feldolgozására, jó megjelenésű, tárgyalóképes nyugdíjas BM- és HM-tiszteket keresünk. Budapesti lakás, telefon és gépkocsi szükséges. Bemutatkozás: 1386 Budapest, Postafiók 906/27. (136079/3H)

☎ **Frissnyugdíjas házaspárt** keresek háztartási és kerti munkák végzésére. Lakást biztosítok. „Szolgálati lakás 138366" jeligére a kiadóba. (138366/2T)

Kereskedelmi részvénytársaság keres
MÉRLEGKÉPES KÖNYVELŐT.
Alkalmazás feltételei:
külkereskedelmi végzettség,
számítástechnikai jártasság,
a könyvvitel területén szerzett,
legalább 5 éves gyakorlat.
Jelentkezni lehet
a 270-4030-as telefonszámon,
a humánpolitikai osztályon. (F)

Pályázati felhívás! Cégünk egy dinamikusan fejlődő és lassan vezető pozíciót betöltő autóalkatrész-értékesítő és -importáló cég. Képviselete vagyunk több külföldi multinacionális konszernnek. Piaci pozíciónk megőrzése, illetve javítása érdekében pályázatot hirdetünk az alábbi munkakörökre. **Product manager.** Feladata lesz az importtermékek készletfigyelése, rendelés előkészítése. Piaci stratégiánk kidolgozása, önálló feladatmegoldás, nagy vevőkkel kapcsolattartás. Ha részese akar lenni a sikernek: legyen kereskedelmi végzettségű, nagyon jó szervező, önálló feladatmegoldó, kreatív. A sikerorientált gondolkodás elengedhetetlen. Legyen fiatal, de legalább 2 éves kereskedelmi gyakorlattal rendelkező. **Kereskedelmi asszisztens.** Német és angol felsőfokú nyelvtudással, illetve gépírói ismerettel rendelkezzen. Feladata: komplex feladat, információs kapcsolattartás külföldiekkel, programok szervezése, marketingmunka. Pályázatokat szakmai önéletrajzzal, bizonyítványmásolattal, illetve fényképpel kérjük a következő címre: Time Line, 1558 Budapest, Pf. 182. (230547/1H)

A KŐBÁNYAI SÖRGYÁR RT.
3 műszakban országos érvényű targoncavezetői vizsgával rendelkező munkavállalót alkalmaz.
Bérezés megegyezés szerint.
Jelentkezés:
Katus Lászlónál.
Telefon: 262-4553, vagy a 261-1111/1753 melléken.
Cím:
1106 Budapest, Gitár u. 28.
(138840/2H)

☎ **Cipőipari** felsőrészkészítő szak- és betanított dolgozókat felveszünk. Jelentkezés: Lázár Károlynénál. Telefon: 169-3731, 169-3886, 8–13 óráig. (138430/3H)

Országos szerveződésű nyugdíjpénztár jó megjelenésű, jó beszédkészségű, érettségizett hölgyeket, urakat keres üzletkötői munkakörök betöltésére. Érdeklődni a 267-2700-es, 267-2701-es telefonszámokon, munkaidőben lehet. (F)

Kereskedelmi végzettséggel és gyakorlattal rendelkező, MARKETINGVEZETŐ-HELYETTEST keres budapesti cég.
Tel.: 251-4355. (138848/1T)

Az ÁB-AEGON Általános Biztosító Rt. XIV–XV. kerületi üzleti igazgatósága felvesz gyakorlattal rendelkező munkatársakat, biztosítások címanyag szerinti értékesítésére! Jelentkezés: Blaskó Péter üzleti menedzsernél naponta délelőtt 8–12 óráig a 164-5625-ös telefonszámon, vagy a XV. kerület, Páskomliget u. 6. szám alatti irodában. (F)

Balatonfüredi étterembe szakácsot felveszünk. Szállást, teljes ellátást biztosítunk. Jelentkezés: 06 (87) 343-263, CIMBORA GRILLKERT, Széchenyi út 9.

☎ **Fegyvervizsgával rendelkező** biztonsági őröket budapesti munkákra felveszünk. Jelentkezni 9–15 óráig: 168-7777. (138606/2T)

☎ **Németországi munkára** gipszstukkó renoválási munkákra önállóan dolgozni képes munkatárs jelentkezését várjuk. Tel.: (52) 410-985. (138614/2T)

Tűzvédelem és faanyagvédelem területén jártas, gépkocsival rendelkező, utazó munkatársakat keresünk vevőlátogatásra. A szerződést vállalkozási engedéllyel és 100 000 Ft letét befizetésével létesítjük (mely kilépéskor természetesen visszajár). Telefon: 295-0000. (F)

☎ **Újpesti munkahelyre** bútorértékesítésben jártas boltvezető-helyettest keresünk, szeptemberi munkakezdéssel. Érdeklődni: 169-2289, (27) 358-133, munkaidőben 8–16 óráig. (138631/2T)

Humán Profil Személyzeti Tanácsadó Iroda
Külföldi tulajdonú nagyvállalatok, valamint pénzintézetek megbízásából németül és/vagy angolul legalább középszinten beszélő, gyakorlott
TITKÁRNŐKET keresünk.
Ügyintézői, illetve számítógépes (Winword, Excel) gyakorlat előnyt jelent!

Országos hálózattal rendelkező vezető pénzintézet exkluzív belvárosi fiókjába
ÜGYFÉLFOGADÓ-HOSTESS munkatársakat keresünk.
Olyan megbízható, kulturált, dekoratív megjelenésű hölgyek jelentkezését várjuk, akik legalább két idegen nyelven (a legfontosabbak: angol, német, olasz, francia, spanyol, orosz) társalgási szinten beszélnek. Több nyelv ismerete és banki gyakorlat előnyt jelent. Amennyiben Ön jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkezik és szeret emberekkel foglalkozni, jó eséllyel pályázhat erre az állásra. Jelentkezését mindkét állásra a 155-7560, 156-9979, vagy a 202-4800 telefonszámon várjuk.
(139062/1H)

Gyógyszergyártó munkára, több műszakos munkarendbe gyógyszergyártó szakmunkásokat, vegyipari vagy egészségügyi érettségivel rendelkező, gödöllői vagy környéki női munkaerőket felvesz a HUMANPHARMA Gyógyszergyártó Kft. Jelentkezés önéletrajzzal a HUMAN Rt. munkaügyi osztályán, Gödöllő, Táncsics Mihály út 82. Telefon: (28) 320-733/113-as mellék. (230738/1H)

☎ **Budapesti** munkahelyre targoncavezetőt, gázüzemű targoncára bt. felvesz. 06 (37) 342-188. (138681/2T)

Kft.-nk mellékfoglalkozásban alkalmazna 1 fő mérlegképes könyvelőt. Kft.-nk területén **műhely és irodahelyiségek** kiadók. Cím: Újpest, Perényi Zs. u. 2. Tel.: 169-4151. (F)

KuASY fröccsöntőgépek
Modernizálás miatt termelésből kivett, felújítható vagy alkatrészként hasznosítható **fröccsöntőgépek eladók.**
Megtekinthetők (előzetes egyeztetés után) 2890 Tata, Bacsó Béla u. 41. Novák János
☎ **06/34-382-699** PRP

SZAKKIADÓ megbízásából – legalább ötéves büntetőbírói gyakorlattal rendelkező – jogtanácsost keresünk. Olyan jelentkező pályázatát várjuk, aki teljes munkaerejét a cég szolgálatába állítja, és egy ismert jogi kiadót szakmai rendezvényeken, sajtótájékoztatókon, tévé- és rádióműsorokban megfelelően reprezentál. Feladata: jogi tanácsadás – a cég vezetői és az olvasók részére egyaránt – tárgyalások, per előtti egyeztetések vezetése, jegyzőkönyv vezetése, szerződések, jogi levelek szerkesztése, lektorálása, valamint képviselete perekben és hatóság előtt. Fényképpel kísért, kézzel írott önéletrajzát – amelyet bizalmasan kezelünk – az alábbi címre küldje: U-MAN Hungary Kft. 1539 Budapest, Pf. 687. (F)

Könyvelőcég számítógépes gyakorlattal rendelkező, mérlegképes kontírozó könyvelőt, pénzügyi előadót felvesz.
Tel.: 209-0710.
(138555/2T)

☎ **Gyakorlattal rendelkező** autószerelőt és karosszérialakatost felveszünk. MTM Car Mérnökiroda Kft., Budapest X., Halom u. 42., Görgényi Miklós, tel.: 261-0500. (138759/2H)

☎ **Önállóan dolgozni tudó,** fiatal szobafestőt felveszek. Tel.: 06 (20) 350-458. (138762/2T)

☎ **Óvóképzős főiskolás** lány július hónapra gyermekfelügyeletet vállal Budapesten, 3–10 éves korig. Érdeklődni: (37) 317-257, 17–21 óráig. (138786/2T)

☎ **28 éves,** jó megjelenésű, sportoló fiú, angolnyelv-vizsgával, jogosítvánnyal, jól fizető alkalmi munkát keres. 129-0722, 20 órától. (138794/2T)

Élelmiszer-ipari rt. újonnan létesített, XVIII. kerületi üzemébe keres **azonnali belépéssel, felsőfokú szakirányú végzettséggel és gyártási tapasztalattal rendelkező MŰVEZETŐT továbbá sütőipari és élelmiszergyártó SZAKMUNKÁST, gyártósorra BETANÍTOTT MUNKÁST.** Érdeklődni: 215-6127-es telefonon, vagy Budapest IX., Haller út 11–13., Asztalos Béla humán erőforrás igazgatónál lehet. (138910/1H)

A Köztársaság Párt Országos Központjába angolul tudó munkatársat keresünk, titkársági feladatok elvégzésére. Telefon: 266-3204, 266-3203, 138-4642.

☎ **Alapítványi gimnázium** szövegszerkesztői alapismeretekkel rendelkező iskolatitkári állást hirdet. Jelentkezni június 27-ig a következő telefonszámokon lehet: 129-6878, 06 (30) 431-569. (138820/2T)

☎ **Kisiparos** felvesz épületburkolót, azonnali kezdéssel. 169-6790. (138830/2T)

Azonnali belépéssel felveszünk gyakorlattal rendelkező meóst és hiddarukezelőt. Érdeklődni: BAUGÉP KFT., 1095 Budapest, Soroksári út 150. Bíró István üzletágvezetőnél. 280-6928.

☎ **Lakatos és kőműves** szakmunkásokat ausztriai munkára felveszünk. Németnyelvtudás, autó előnyben. Jelentkezni: 163-6665, 10–13 óráig. (138856/2T)

☎ **Érettségizett hölgyet,** IX. kerületi cukrászdába kiszolgálónak felveszek. 215-8776 napközben, 168-8442 este. (138859/2T)

☎ **Külföldi állásajánlatok!** 270-3696, 270-3697. Budapest XIII., Révész u. 13. (136977/6T)

☎ **Gépelni tudó munkatársat** World for Windows ismeretekkel felveszünk. Jelentkezni lehet, munkanapokon 8–16 óráig: Cronus Kft., Budapest VIII., Mária u. 10., tel.: 114-1433, Tóth Katalin. (138872/1T)

☎ **Elegáns** szolárium, kozmetika, körömstúdióba kozmetikust keresünk. Jelentkezni 8–20 óráig: 117-1002, vagy VIII., Szentkirályi u. 13. (138880/1T)

☎ **A Szent Rókus Kórház** felvesz gépjárműügyintézőt, alapfokú képesítéssel. Jelentkezni lehet a 266-2752-es telefonszámon, vagy személyesen az üzemeltetési osztályon. (138919/1T)

Faipari belsőépítészeti berendezéseket gyártó műhelyünkbe keresünk 30-35 év körüli, tapasztalattal rendelkező művezetőt. Érdeklődni lehet: 291-7200. Jelentkezés szakmai önéletrajzzal. Cím: W.A.D., 1184 Budapest, Jegenyesor u. 15/a. (230906/1K)

Bel-budai gimnázium magyar–angol és matematika–fizika–számítástechnika szakos középiskolai tanárt keres. Tel.: 175-2282. Cím: 1012 Bp., Attila út 135. (F)

Dinamikusan fejlődő élelmiszer-ipari rt. felvételre keres magasraktározási gyakorlattal, számítástechnikai ismerettel és szakirányú felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező munkatársat,
RAKTÁROZÁSI OSZTÁLYVEZETŐ
munkakör betöltésére.
Pályázatokat a hirdetés megjelenését követő 1 héten belül, „Agilis 138938" jeligére a kiadóba kérjük.
(138938/1H)

Angolnyelv- és WORD szövegszerkesztő ismerettel, ügyintézési gyakorlattal munkatársat keresünk júliustól, háromhavi, határás munkára, kiemelt fizetéssel. Tel.: 209-2040. (F)

Baukaufmannt (építésgazdászt) keres osztrák tulajdonú fővállalkozó cég. Várjuk fiatal, közgazdasági, pénzügyi ismeretekkel bíró építészmérnök, illetve építész ismeretekkel rendelkező közgazdász jelentkezését, legalább középfokú németnyelv-tudással. Tel.: 112-5895. (F)

☎ **Szoftverfejlesztő cég** keres titkárnőt korhatár nélkül, alapfokú angol, és szövegszerkesztői ismeretekkel (WinWord). Tel.: 212-2528, 212-2529. (138764/2H)

☎ **Cipőfelsőrész-készítésben** jártas szabászt keresünk XVI. kerületi munkahelyre. Lehet kezdő is! Keresünk még 1 fő mindenes kisegítőt is. ORTOPÁN Bt. 271-2026. (138858/2T)

PÉNZINTÉZETET ÜZEMELTETŐ KFT.
azonnali belépéssel felvesz gázkazánkezelői vizsgával is rendelkező
VILLANYSZERELŐ SZAKMUNKÁST,
általános karbantartói és gázkazánkezelői munkakörbe.
Jelentkezni lehet levélben, önéletrajzzal, a következő címen, „Karbantartó" jeligére:
1146 Budapest,
Ajtósi Dürer sor 10.

Budapest, Győrffy István téri építkezésünkre sürgősen keresünk kőműveseket és kőművesbrigádokat. Érdeklődni: H. Építőipari Kft., Gárdony, Kovács János építésvezetőnél, a 06 (30) 473-067-es rádiótelefonon. (F)

☎ **Asztalosokat** jó kereseti lehetőséggel felveszünk. Vidékieknek szállást vagy utazási költséget térítünk. Budapest XI., Csóka u. 7., tel.: 206-6153. (138980/1T)

UTAZÁSI SZAKBIZTOSÍTÓ NEMZETKÖZI OSZTÁLYA
belvárosi munkahelyre sürgősen keres fiatal, kreatív, spanyolul és még egy világnyelven magas szinten tárgyalni és levelezni képes munkatársakat, érdekes, változatos,
FŐÁLLÁSÚ MUNKAKÖRBE.
Telefon: 266-2141, munkaidőben. (F)

☎ **Fiatalos, megbízható nyugdíjast** keresünk hosszú távra, délelőtti háztartási munkára. Tel.: 149-1271. (138986/1T)

XIII. KERÜLETI, VÁCI ÚTI, EXKLUZÍV ÜZLETEMBE MŰKÖRÖMÉPÍTŐT FELVESZEK. Telefon: 120-8460.

Központi államigazgatási szerv felvesz szakirányú egyetemi (főiskolai) végzettségű közgazdászt, költségvetési pénzügyi, számviteli gyakorlattal, gazdasági osztályvezetői beosztásba, továbbá beosztott munkatársnak. Jövedelem a Ktv. szerint. Telefon: 201-3925, 175-0139.

☎ **Budapesti Sört Értékesítő Kft.** pesterzsébeti telephelyére középfokú végzettséggel rendelkező, gyakorlott **számítógép-kezelőt** keres. Tel.: 284-4101, 283-0794. (139008/1H)

ÉPÍTÉSZ- VAGY ÜZEMMÉRNÖKÖT
keresünk magasépítő ipari és felújítási munkák irányítására. Kivitelezés irányításában gyakorlott szakemberek jelentkezését várja a DUPLEX KFT.
a 261-7506-os telefonszámon.

A TADIMA BT. területi képviselőt keres mezőgazdaságban használatos eljárás terjesztésére. Hívja a (74) 411-933-at.

☎ **Ügyes és erős** fiatalembert keresek eladósegítőnek. Tel.: 06 (30) 321-481. (139012/1T)

☎ **Nyári munka** fiataloknak, Balatonalmádiban és a tihanyi révnél. Érdeklődni délelőttönként: 226-6793. (139040/1T)

Az Operator hungaria Kft. jól képzett, gyakorlattal, számítástechnikai ismeretekkel rendelkező, főállású pénztárost keres. Feltétel: erkölcsi bizonyítvány. Jelentkezni lehet Horváth Tamás főkönyvelőnél, a 267-9516-os telefonszámon. (F)

☎ **Beszélgethet gyógynövényekről,** egészségről, havi 80 000-ért. Egészségügyisek, védőkiek is. 290-4938. (139051/1T)

Vállalkozás

SZÁMLAGONDJÁT megoldjuk. Tel.: 131-1059. (230128/1K)

Eladó amerikai magáncég. 164-0955. (230322/1K)

Közlemények, információk

Elveszett

HYDRA TOURS Utazási Iroda 1067 Budapest, VI. ker., Eötvös u. 46. I. em. 11. Tel+fax (1) 132-9463 feliratú bélyegző elveszett. Használata érvénytelen. (F)

☎ **Elveszett** a Ganz-Ansaldo Villamossági Rt. alábbi szövegű bélyegzője: A szállítólevélen feltüntett árut szállítmányozásra átvettem, a mennyiségi és minőségi átvétel telephelyünkön történik. GANZ-ANSALDO VILLAMOSSÁGI RT. 10. IEB Rt. 218-98567/1046625001. A bélyegző érvénytelen! A mai naptól semmiféle felelősséget nem vállalunk a bélyegzővel történő vásárlásokért. (139035/1H)

☎ **A Rákosmenti ÁFÉSZ,** BB Rt. 209-37267-707, Adóig. sz.: 10036233201 lenyomatú **bélyegző használata érvénytelen.** (139005/1H)

☎ **Elveszett a Blue Box Kereskedelmi Bt. Hortobágy,** adószámmal, bankszámlaszámmal ellátott bélyegzője. Használata: 1995. június 12-től érvénytelen. (139055/1T)

Utazás

EGYHETES HEGYVIDÉKI ÜDÜLÉS A PILIS LEGSZEBB RÉSZÉN, PILISSZENTLÁSZLÓN, REGGELIVEL 6000, FÉLPANZIÓVAL 7900 forintért. CAR TOUR, 118-0562, 118-1133. (F)

☎ **Wenczel Tours** rendszeres mikrobuszjárata Németország nyugati területén háztól házig, hetente háromszor. Érdeklődhet: (69) 311-389, (60) 360-934. (135373/3T)

A Saxon Utazási Irodával csak nyerhet! Rimini szálloda + fp.: 19 800 Ft/héttől. Szicília repülővel: 38 000 Ft/héttől. Tunézia repülővel + fp.: 42 900 Ft/héttől, Málta repülővel + fp.: 47 000 Ft/héttől, Egyiptom rep. + fp. programokkal: 52 900 Ft/héttől, Floridа: 110 000 Ft/héttől. A befizetett út árának felét visszanyerheti! Ne kockáztasson, kockázzon velünk! 1149 Budapest, Egressy út 17–21. Tel.: 221-8532, 251-8555/39, 06 (20) 416-702.

Színvonalas körutazások: Benelux-államok augusztus 5–12., október 7–14-ig 64 000 Ft, Skandináv fővárosok július 27.–augusztus 4-ig 102 000 Ft; norvég fjordok augusztus 7–14-ig 102 500 Ft; Skócia augusztus 24–29-ig 105 900 Ft. Egyéni szállásfoglalás. Benelux Tours, 1091 Budapest, Üllői út 87. Tel.: 218-6022. (F)

Nyaraljon a Costa Braván! Két- és háromcsillagos szállodák, teljes panzióval, autóbuszos vagy repülős közlekedési lehetőséggel. Fantasztikus gyerekkedvezmények, a második gyermek már ingyen nyaralhat! Akció: július 1–8-ig 5000 Ft kedvezmény! TCD Utazási Iroda, 1086 Bp., Üllői út 14. Tel.: 113-0477, 133-0536. (F)

NYÁRI ÜDÜLÉSEK megbízható partnerével, a CHEMOL TRAVEL-lel! Utazások charterrepülővel, elhelyezés 3-4 csillagos, tengerparti szállodákban. **PORTUGÁLIA,** Lisszabon: üdülés az Atlanti-óceán partján július 12-től hetente, 8 nap reggelivel 69 900 Ft-tól. **MÁLTA,** a legősibb európai sziget: július 11-től hetente, reggelivel, 56 900 Ft-tól. **SZICÍLIA,** Cefalu: július 14-től hetente, félpanzióval, 84 100 Ft. **KORFU,** a legzöldebb sziget: július 25-től hetente, félpanzióval, 56 900 Ft-tól. **NETANYA,** a Földközi-tenger izraeli partja: július 2-től hetente, reggelivel, 58 800 Ft-tól. Jelentkezés: **Chemol Travel,** Budapest V., József nádor tér 8. Tel.: 266-2261, 266-2173, 266-8545. (F)

☎ **KING TOURS Utazási Iroda ajánlata:** 1 hét Krétán 34 400 Ft-tól, 1 hét Tunéziában 51 900 Ft-tól, 1 hét Egyiptomban 55 900 Ft-tól, 1 hét Cipruson 50 000 Ft-tól, 10 nap Rio de Janeiróban 140 500 Ft-tól. Részletes információk: 1056 Budapest, Irányi u. 10. Tel.: 266-5917. (137302/1T)

AKCIÓ! Nyaraljon KEDVEZMÉNNYEL Spanyolországban, Santa Suzannán 2 csillagos szállodában, 7 éjszaka teljes ellátással, 1995. július 1–8-ig. Utazás fullextrás autóbusszal. Ára: 31 700 Ft/fő. Érdeklődés, jelentkezés: GREAT TOURS KFT., 1086 Budapest, Karácsony S. u. 7–11. Tel./fax: 113-9905, 134-1030, 134-5609. (F)

A tenger szerelmeseinek: francia, spanyol, görög utak. Isztria: Rabac; Krk-sziget, Dalmácia: hotelek és apartmanok. Andóra Kft., Bp. XI. ker., Fadrusz u. 17. Telefon: 186-9536, 209-3055. (F)

KANÁRI-SZIGETEK a Sundayjel, Gran Canarián, nem éri csalódás! Gyönyörű környezet, középkategóriás árfekvés. Várjuk a Sunday udvarban: V. ker., Petőfi Sándor u. 5., vagy hívja a 266-5792-es és a 118-5069-es telefonszámokat. LAST MINUTE-AKCIÓ! Június 17-i és 24-i indulással, 10 000 Ft/fő kedvezmény a katalógusárból. Repülőjegy már 25 000 Ft/fő + reptéri illeték. (F)

IBIZA! FŐSZEZONI AKCIÓS ÁRON, a most következő időpontokban 9000 Ft/fő kedvezménnyel! Július 2., 9., 16., repülővel, tengerparti szállodában, svédasztalos félpanzióval, 1 hét 49 900, 2 hét 69 900 Ft. Jelentkezés: **RIVIERA TRAVEL,** Budapest V. kerület, Arany János utca 15. Tel.: 269-1606, 269-4085, fax: 269-1607. (F)

☎ **AUTÓBUSZ-RENDELÉS, mikrobusz-bérlet:** 132-1997, 132-2996. (135124/18T)

BIBIONE: több mint ezer apartman színes katalógusból! VIVALDI, 1073 Budapest, Erzsébet krt. 53. Telefon: 267-9013, 267-9310. (235010/1K)

KORFU – autóbusszal és repülővel hetente! Magas színvonalú tengerparti apartmanok és szállodák – igen kedvező árakon! VIVALDI, 1073 Budapest, Erzsébet krt. 53. Telefon: 267-9013, 267-9310. (230498/1K)

NYARALÁS folyamatosan, hetente: OLASZORSZÁG 12 500 Ft, GÖRÖGORSZÁG 18 900 Ft. AKCIÓS ÚTJAINK (Last Minute): Görögország, június 26., 17 000 Ft, 10 százalék kedvezmény; Spanyolország 20 300 Ft, 15 százalék kedvezmény. Áraink a szállást + az útiköltséget tartalmazzák! AUTÓBUSZ-bérlés! FORGÓ TRAVEL. Tel.: 294-3178. (F)

AUTÓBUSZ fuvarvállaló iroda. Mario-Bus. Tel./fax: 342-0762, 341-4375. (230433/1K)

Fedezze fel Skóciát! 11 napos angol–skót körút félpanzióval, 3 csillagos szállodában, Londonig repülővel, majd autóbusszal. Indulási időpontok: 1995. július 23., augusztus 6. Ára: 129 000Ft/fő. Érdeklődés, jelentkezés: GREAT TOURS Kft., 1086 Budapest, Karácsony S. u. 7–11. Tel./fax: 113-9905, 134-1030, 134-5609.

IBUSZ TOURS AJÁNLATA! Mexikó – Orlando: 11 nap repülővel és autóbusszal. Elhelyezés kétágyas, zuhanyozós szobákban, félpanziós ellátás. Indulási időpont: szeptember 14. Résztvételi díj: 179 900 Ft/fő. Jelentkezését várjuk irodáinkban, és minden IBUSZ-utat árusító irodában.

KEDVEZMÉNYES KORFU! Indulások: hetente többször, június 26. és július 5. között. Egyhetes repülős utak, apartmanok: 29 900 Ft/fő; háromcsillagos szállodák úszómedencével, félpanzióval: 39 900 Ft. Fakultatív programok, kirándulások! **TAN-TÚRA Utazási Iroda,** 1065 Budapest, Lázár utca 6. Tel.: 266-1386, 131-5368; 6722 Szeged, Kálvária sgt. 16. Tel.: 06 (62) 325-488. (F)

☎ **A PASSPORT PLUS,** a Teréz krt. 33. legjobb utazási irodájának „MÉZESMADZAG" ajánlata: június 24-től július 1-ig: horvát tengerpart, Krk szigetén, B kategóriás szálloda, 14 850 Ft/fő félpanzióval, július 1-jétől további turnusok 19 000 Ft-tól. Repülővel Tunézia 39 900 Ft-tól, Málta 59 900 Ft-tól, Spanyolország 61 000 Ft-tól. Hívjon bennünket a 269-5681, 132-5300, 132-2750 telefonon, vagy a 343-4717/333 voice boxon hagyjon üzenetet! (138899/1T)

☎ **A PASSPORT PLUS,** a Teréz krt. 33., legjobb utazási irodájának vonzó repülőjegyajánlata, telefonon megrendeli és mi házhoz szállítjuk: Ibiza 26 500 Ft, Rodosz 26 000 Ft, Costa Brava 25 000 Ft, Malaga 34 000 Ft, Mallorca 28 000 Ft, Tenerife 45 000 Ft, Madrid 35 000 Ft, Barcelona 32 000 Ft, London 27 500 Ft, München 20 000 Ft, Prága 19 000 Ft, Velence 17 000 Ft. Tel.: 269-5681, 132-5300, 132-2750 + voice box: 343-4717/333. (138902/1T)

TUNÉZIA! LAST MINUTE, utolsó helyeink: június 24., repülővel, hotel Nozha Beach, háromcsillagos, légkondicionált, tengerparti szálloda, svédasztalos félpanzióval, 1 hét 37 900 Ft. Jelentkezés: **RIVIERA TRAVEL,** Budapest V. kerület, Arany János utca 15. Telefon: 269-1606, 269-4085, fax: 269-1607. (F)

☎ **INGYEN VAN!** 7 nap az Alpok szívében, szállással, utazással együtt, szombatonként, 9800 Ft/fő. **MAKROVILÁG,** 215-0636. (139019/1T)

☎ **Spanyolnyelv-tanfolyamok a Costa del Sol-on.** Tel.: 250-3929. (139057/1T)

☎ **A KULTÚRA KINCSESHÁZA – anatóliai körutazás.** Útvonal: Antalya–Pamukkale–Sarbes–Bursa–Isztambul–Ankara–Ürgüp–Kappadokia–Konya–Antalya. 8 nap a SunExpress charterjáratával, légkondicionált autóbusszal, 3 csillagos szállodákban, félpanzióval, magyar nyelvű idegenvezetővel: **Csak július 3-án. Ár: 76 700 Ft/fő.** Egyhetes hosszabbítás a török Riviéra tengerparti luxusszállodájában, félpanzióval: 18 900 Ft/fő. Jelentkezni lehet: **FOCUS TRAVEL,** 1081 Bp., Köztársaság tér 10., tel.: 114-1613, 114-0459, 134-0966, **valamint viszonteladóinknál.** (139060/1H)

Tanfolyam

NYELVTANULÁS külföldön! BIGBEN, 134-2353. (229778/1K)

INTERNET gyakorlati tudást adó tanfolyam júliustól az EUROTEREND-nél. Részvételi díj: 16 800 Ft. Jelentkezés: Budapest XIV., Komócsy u 5. Tel.: 251-8455. (F)

A Szakszervezetek Fővárosi Művelődési Háza (1119 Bp., Fehérvári út 47.) **1995. június 26-tól július 7-ig, illetve július 10–21-ig.** 10 napos nyári szövőtanfolyamot indít 10–16 éves korosztály részére. Beiratkozás: 1995. június 16-ig, 12–20 óráig. Részletes információ a 181-1360-as telefonon.

☎ **Intenzív angoltanfolyamok** minden szinten, heti 5x4 órában, július 3-tól. **Nemzetközi nyelvi tábor** 11–17 éves lengyel és magyar gyerekeknek, június–júliusban, Egerben és Csehországban: angol anyanyelvi tanárok, kulturális és sportprogramok, egész napos kirándulások, teljes ellátással. Beiratkozás, szintfelmérés naponta 9 és 18 óra között: Budapest II., Bimbó út 7. Tel.: 212-4010, 212-4219. **Külföldi nyelvtanfolyamok** valamennyi világnyelven! INTERNATIONAL HOUSE – **öt kontinens 90 városában!** (138188/2H)

INTENZÍV nyelvtanfolyamok, vizsgaelőkészítők. Diákkedvezmény! 112-0290. (224701/1K)

☎ **OLCSÓ TENISZTANFOLYAM GYERMEKEKNEK** (4–14 évesig): 175-6163. (137164/10T)

Ingyenes nyári tanfolyamainkra **pedagógusok** jelentkezését várjuk! Telefon: 226-9568, naponta 9–17 óra között. (230620/1H)

OLASZ NYELVI ÉS SZAKMAI TOVÁBBKÉPZŐ ISKOLA. Kétéves, modulrendszerű szaktanfolyam az olasz–magyar gazdasági, kulturális és idegenforgalmi kapcsolatok területén elhelyezkedni kívánók részére. A tanfolyam két felsőfokú szakképesítést nyújt: **idegenvezető-hostess, irodavezető-menedzserasszisztens,** a második tanévben olasz kísérőtolmács, valamint angol nyelvi képzés is folyik. Állásközvetítés a végzős hallgatóknak. Követelmény: középiskolai végzettség, középszintű olasznyelv-tudás. Jelentkezés a felvételi vizsgára: augusztus 7-ig. STUDIO ITALIA OLASZ ISKOLA, Bp. XII., Somorjai u. 1/B. Telefon: 186-8533, 166-2779. (F)

Egyéb

Mocsa Községi Önkormányzat Képviselő-testülete értesíti az érdeklődőket, hogy 1995. június 24-én országos állat- és kirakodóvásárt tart a községben. (F)

TERMÉSZETGYÓGYÁSZ Moszkvából! 164-0955. (230321/1K)

☎ **A Diákújságírók Országos Egyesülete július 13–22-ig újságíró és rádiós szaktábort** szervez Mezőberényben, 17–27 éves korosztálynak. A táborban profi szakemberek vezetésével, profi technikai berendezés segítségével tevékenykedhetnek a résztvevők, kipróbálhatják, mire képesek az írott és sugárzott sajtó birodalmában. Jelentkezni lehet a 222-8213-as vagy a 220-5844-es telefonon, június 28-ig. (138698/2H)

A PK-ECONO Rt. (Budapest, Lónyay u. 38.) mint a Veszprém Megyei Vendéglátó Vállalat felszámolója eladja a vállalat, Veszprém, Megyeház tér 2. sz. alatti épületkomplexumát. Értesítés időpontja: 1995. július 20., 10 óra. Részletes információt ad: Kajos István, (88) 423-036. (51725/H)

DEDIKÁLÁS! Fehér Klára és Nemes László holnap, június 23-án 16 órától dedikálják új könyveiket az olvasóknak a LIBRI könyvesboltjában (Könyváruház a Keletinél, Bp. VII., Baross tér 22.). Minden érdeklődőt szeretettel várunk! (230671/1H)

A Sabaria Siesta Cipőgyár Márkaboltjai szeretettel várják kedves vásárlóikat. az egészséges lábért – "Első lépéstől Siesta" - cipő. Bp. V., Cukor u. 1., Székesfehérvár, Vár krt. 48. (51803/2K)

A Budai Tégla Menedzsmentje Befektetési Kft., 1065 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 5. értesíti tisztelt ügyfeleit, hogy a társaság 1994. évi beszámolója a társaság székhelyén, a II. emeleti tárgyalóban tekinthető meg a nyilvánosság számára, 1995. augusztus 10-én 10–15 óráig.

PÁLYÁZAT! A Sajómenti Önkormányzatok pályázatot hirdetnek a tulajdonukban álló, Köröm külterületén lévő, 95 Celsius fokos hőforrás és 5 ha 4503 nm terület teljes körű hasznosítására, az alábbi feltételekkel: a hasznosítás határozatlan időre szólna; a tulajdonosok a működéshez támogatást nem nyújtanak; követelmény az eredeti profil: strandfürdő, palackozás. A pályázatokat a tevékenység(ek) és az ajánlat részletes ismertetésével a megjelenéstől számított 1 hónapon belül kell benyújtani, zárt borítékban, „Melegvíz-pályázat" felirattal, Köröm község polgármesterének (Köröm, Rákóczi utca 11. sz.). A pályázat elbírálásának várható időpontja: 1995. augusztus 31. A hasznosítással kapcsolatosan tájékoztatást Tóth Tibor polgármester ad (Köröm, Rákóczi utca 11. sz.), telefon: (49) 355-243. (F)

MEGHÍVÓ! A SZIMKER Szerszámgépgyártó és Kereskedelmi Részvénytársaság 1995. július 28-án (pénteken) 10 órakor a Társasági Alapszabályok 6. paragrafusa alapján rendkívüli közgyűlést tart a társaság székhelyén (Budapest X., Halom u. 8/A), melyre ezúton meghívja a társaság részvényeseit. A közgyűlés napirendje: 1. A társaság egységes szerkezetbe foglalt alapszabályának elfogadása. 2. A társaság 1995. évi üzleti terve. 3. A választott vezető tisztségviselők felmentése, megválasztása, megerősítése, díjazása. 4. A rendkívüli közgyűlést kezdeményező tulajdonos beszámolója a társaságra vonatkozó üzleti elképzeléseiről, illetve a birtokában lévő részvények sorsára vonatkozóan. 5. Egyebek. Amennyiben az előzőkben meghatározott időpontban a közgyűlés határozatképtelen lenne, úgy a megjelentek számára tekintet nélkül az igazgatóság közgyűlést hív össze ugyanezen helyre, azonos napirenddel, ugyanezen a napon, 13 órára. Valamennyi részvényes személyesen, vagy magánokiratba foglalt meghatalmazással képviselheti magát részvényesi mivoltának igazolása mellett. A SZIMKER RT. igazgatósága.

Bevándorlás Kanadába! A kanadai Schwalb & Burton tanácsadó cég mérsékelt áron kínálja szakszerű szolgáltatásait. Díjmentes tanácsadás! A kanadai konzulens június 25-ig Budapesten tartózkodik. Érdeklődni a 185-0862-es telefonon lehet. (F)

Visegrádon Duna-parti magánvendéglő sürgősen eladó. Telefon: 221-7576, 18 órától. (230372/1K)

ÁFÁS számlával vásárolhat magánszemélytől közreműködésünkkel. Telefon: 282-8051, 351-0151.

☎ **Üzemanyag

Szász narancs

Elég jó eséllyel pályázna a legrondább operaház címre a lipcsei. Az épület különös keretszerződése a mozinak és az uszodának. Az ajtó üveg és valamilyen sárgás fém, az előtér csupa csempe, mindenütt félhomály, az itt-ott látható fotelek a régi orosz nyelvtankönyvek illusztrációira emlékeztetnek. A nézőtér olyan, mint az Erkel Színházé, de ami nálunk otthonosan slampos, itt rideg. A falon a faborítás okkersárga, a székeken a huzat durva, a sorok között nincsen út. Az akusztika gyenge, hátul már fülelni kell.

De mindez nem sokat számít, ha fölmegy a függöny. A díszlet szép, *Ferenczffy Kovács Attila* műve, egy óriási könyv. Az előadás a Borisz Godunov, *Szabó István* rendezésében.

Erősebb az alapötlet, mint maga a rendezés, a nyitható könyv föllelkesíti a nézőket. A tömegjelenetek a kereszttel díszített borító előtt játszódnak, a cári udvar viszont már bent van, magában a kódexben. Pimen saját művét írja és lakja, a kocsmajelenetre pedig megfordul a könyv, szétnyílik a gerince, polcok, korsók, lehajtható asztalok láthatók. A különleges díszletben, *Szakács Györgyi* gazdag ruháiban azonban a játék a leghagyományosabb Borisz-előadásokat idézi. Nem válik kulcsfigurává Pimen attól, hogy szerzőként van jelen, a cár az őrülési jelenetben most is olyan, mint a burleszkfilmeken a gonosz kövér: kócosan és dúlt arccal meresztgeti a szemét. A második felvonás lengyel képe a mélypont. A könyv egészen a háttérbe kerül, és a színpad közepére szökőkutat építenek, igazi vízzel. Annyira igazi a víz, hogy az már túlzás. Csobogása elnyomja az énekeseket. Azt azonban így is meg lehet hallani, hogy Marina hangja kopottas, Rangoni pedig hamis. Grigorij viszont erős hangú, férfias csengésű, bár a magasságoknál kicsit bizonytalan amerikai tenor, *Kenneth Garrison*.

A címszerephez kissé korán jutott hozzá *Alexander Morosow*. Világos még a hang, kiérleletlen a személyiség, bizonytalan és másokat utánzó a játék. Az est legjelentősebb énekesi produkciója a huszonötödik operai évadját ezzel a fellépésével záró *Kováts Kolos* nevéhez fűződik. Egészen más minőségű a hang, mint környezetéé, nagyobb, tisztább, fontosabb. Ovációt is kapott a basszista az egyébként nem túlságosan hevülékeny közönségtől.

Kulka János vezényelt, ésszerű kompromisszumokkal. Nem kívánt többet a kórustól és zenekartól, mint amennyit teljesíteni tudtak, inkább elvett valamennyit a tempóból, de nem tűrt meg a karmester pontatlanságot, szétcsúszást, maszatolást. Az eredmény egy szászországi Borisz: kicsit sápadt, kicsit savanyú – de az övék.

Fáy Miklós

Zene, te édes!

Alighanem elirigyelte Lendvay Kamilló Fellinitől az Édes életet, Shirley MacLaine-től meg az Édes Irmát, írt hát *Zene, az édes* címmel szerenádot vonószenekarra. Kis éji zenét, anno 1995. Szinte meg sem száradt a tinta a hangjegyeken, április utolsó napján készült el az opusz, és pünkösd hétfőjén már el is játszotta a Concentus Hungaricus a Lázár Eszter-féle századunk zenéje rádiós sorozatban. Sajnos, ritka e nagy sietség manapság, négy-öt évet is előszobáznak zeneszerzőink, míg műveik bemutatóhoz jutnak.

A vonószenekar hangzása valóban csábít csurgatott méz effektusokra. A Concentusé, mely telt, dús és virágzóan szép, kiváltképp csábító. Hanem Lendvay zenéje inkább keserédes, megkeményszik egy-egy drámai pillanatban, lüktető ritmikus feszültséggel szór villámokat, fenyegető konfliktusok hordozója, de hozza a feloldást is. Ez a muzsika tud énekelni felszabadultan s cicázni játékosan. Választékos koktélja beszédes és táncos elemeknek. A roppant feszes, tömör szerkezetű, mindössze negyedórás alkotásban egy hangnyi üresjárat sincs, a roppant műgonddal megmunkált s játszani nem éppen könnyű anyag iskolapéldája a zeneszerzői koncentrációnak. Hangzása a csúcspontokon rendkívül tömör, a szertefoszló szólamokban végtelenül oldott.

Hangversenyteremre váró szép darab született.

Breuer János

FILMJEGYZET

A becsület szupermarketje

Búcsúzóban

Rég láttam már kosztümös filmet, és mivel a cím *(Rob Roy)* gyerekkori olvasmányemlékemet, Walter Scott egyik regényét idézte, gondoltam, kipróbálom. Egyébként is, napjainkban egyre több a történelmi film, még az is lehet, hogy divatba jött a régmúlt. Persze, többnyire New York-i verekedéseket látunk romantikus maskarákban. Ezúttal nem ez történik. Szegény Walter Scott forogna ugyan a sírjában, ha látná az eredményt, mégis valami megmaradt az egykori sztori romantikájából. Hiszen olyan dolgokkal, hogy a becsület mindennél fontosabb, vagy hogy légy önmagad, és ne kövess idegen erkölcsi normákat, nem sokra lehet jutni az életben. Szóval: a mese korszerűtlenségéből vettem észre, hogy ezúttal valami másról van szó.

Rob Roy *(Liam Neeson)* nem hajlandó pénzért hamisan tanúskodni a főúrnak – erre aztán házát felégetik, marháját lelődösik, feleségét *(Jessica Lange)* elveszik, barátaira vadásznak. Ám akkor sem törik meg, mikor a rendező *(Michael Caton-Jones)* jóvoltából az asszony is ellene fordul, és elmagyarázza neki (és a nézőnek), hogy mennyivel többre jutottak volna egy kis hazugsággal. És milyen igaza van ennek az asszonynak – legalábbis mai tapasztalataink alapján: kis és nagy hazugságok az élet kenőzsírjai, nélkülük nem forognak a dolgok, nem megy az üzlet és politika. De Rob Roy hajthatatlan, minek következtében hullanak körülötte klánja emberei, égnek a házak Skócia-szerte, végül őt magát is lófarokra kötve vonszolják a nagyúr elé. Hát kellett ez neki?

Szóval mély erkölcsi dilemma csillan át a naiv történet fonákján, nevezetesen, hogy sokba kerül a tisztesség, de még az is, ha az ember vállalja önmagát. Legalábbis ma már tudjuk, hogy az etikus viselkedés luxus. Vagy fordítva: okos enged, szamár szenved.

Persze a csodálatos skóciai tájtól – a film fő érdeme a turisztikai reklám – hollywoodi szokás szerint happy enddel búcsúzunk: Rob Roy végül mégiscsak legyőzi sötét ellenfelét, háza újjáépül, kertjében pedig várja hűséges asszonya. Boldogan élnek, míg meg nem halnak.

Apropó hűség. Egy másik korszerűtlen téma. Nemcsak ők ketten hűségesek, ebben a mesében még létezik barátság, van szolidaritás – pedig ez a Rob Roy fiú olykor elköti ám más marháit is, és ha beleköpnek a levesébe, gyerekkori pajtását is megöli. Hát persze, annyi *highlander*-történet után már tudjuk, hogy ezek a fickók nem a „tiszta erkölcs" birodalmában élnek. Itt viszont filozófia lesz a különbségből: *más* dolog elkötni egy marhát, és megint *más* esküt szegni vagy cserbenhagyni a barátot. Az *egyik* lényegtelen, már ami az ember integritását illeti, a *másikon* viszont elvesztheted önmagad. És mit mondjak, vonzó ez a naiv filozófia. Ez is része a romantika újrafelfedezésének, amire, úgy tűnik, ki vagyunk éhezve. Úgy értem, arra, hogy lássuk: régen másképp voltak a dolgok. Hogy az emberek tudták, mi a lényeges és mi a lényegtelen, nemcsak önmagukra adtak, hanem a másikra is. (Amiben mégiscsak visszaköszön a kovbojetika...)

Miután jól lelepleztük és megbüntettük a régi rendszert (a feudalizmust, hoppá!), örülhetünk a régi világ erkölcsének. Amitől nem lesz könnyebb eligazodni ebben a mai, simlis világban. De legalább pár órára álmodhattunk. Igaz, ebben az álomban több volt a naivitás a kelleténél, így viszont irigykedhetünk a szomszédra, aki Skóciában tölti az idei nyarat. *(Forgalmazza az UIP-Duna film)*

Almási Miklós

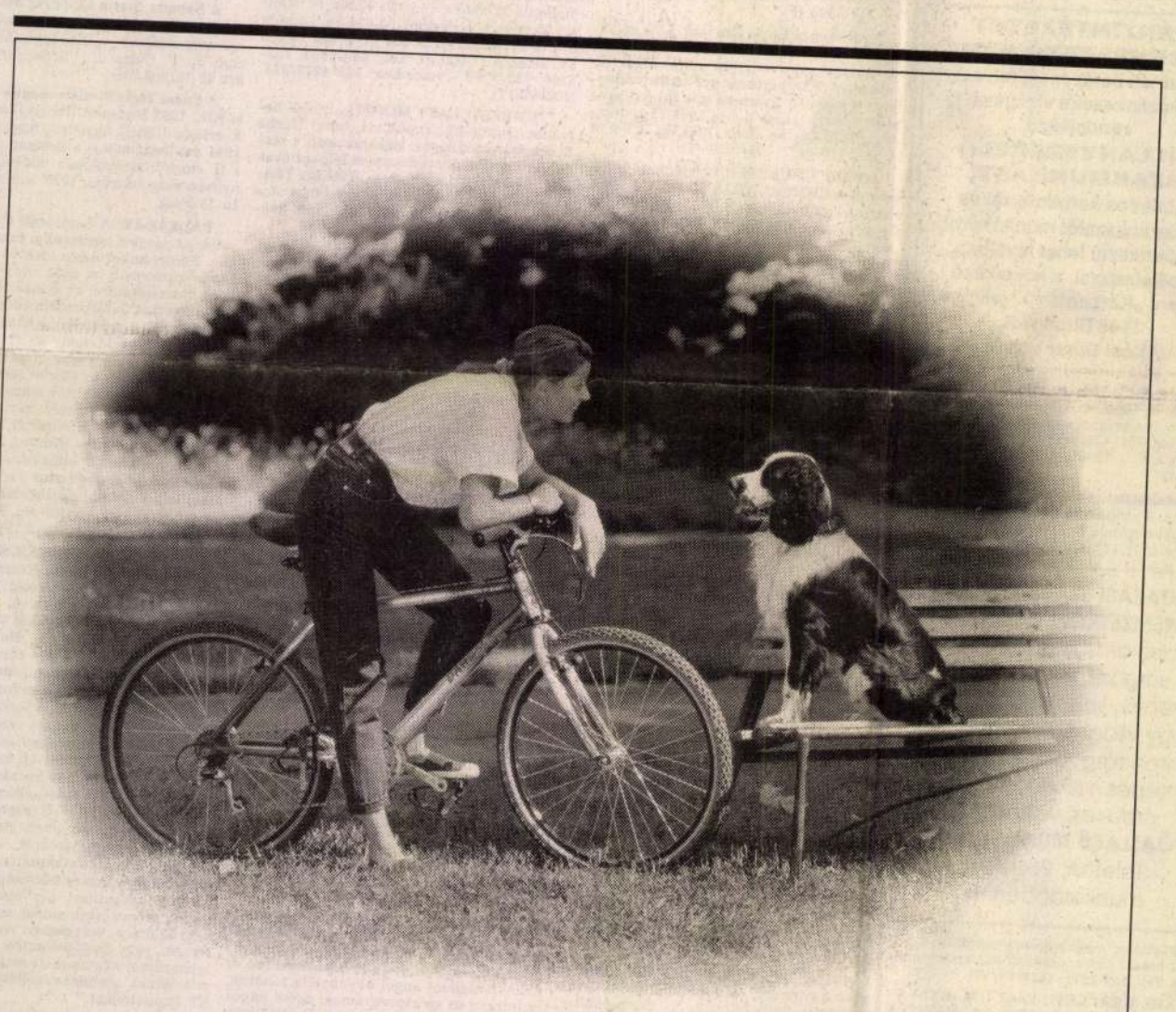

MIVEL TÖLTENÉ SZÍVESEBBEN AZ IDEJÉT SZÁMLAFIZETÉS HELYETT?

Nyisson lakossági bankszámlát a Budapest Banknál! Ettől kezdve közüzemi számláinak kiegyenlítése már a mi dolgunk, így Ön sorban állás és idegeskedés helyett azzal töltheti idejét, ami igazán jólesik.

A bankszámlán elhelyezett összegből átvezetési és átutalási megbízásokat is teljesítünk. A számlán lévő szabad pénzeszközök ráadásul többféle konstrukcióban és időtartamra leköthetők az Ön megtakarítási szokásaitól függően.

A látra szóló lakossági bankszámla kamata nálunk már 13 %, amely a piaci kínálathoz viszonyítva igen kedvező.

Jöjjön el hát bármelyik bankfiókunkba, és a részleteket beszéljük meg személyesen!

Budapest Bank. Velünk az idejét is megtakarítja!

BUDAPEST BANK RT.

A dallam

Bertók László: Három az ötödiken

Él Pécsen egy ember, akinek kilenc éven át ugyanaz a dallam volt a fülében. És mivel a legkevésbé sem őrült bele, valószínű, hogy neki ez a korszak nem kilenc év volt. Akár egyetlen napnak érzékelhette. Bertók László költőnek 1986 és 1994 között egyetlen csodálatos napja lehetett, amikor reggeltől estig 243 verset írt meg a fülében kísértő dallamra.

A dallamot nem ismerjük. Annyit tudunk csak róla, hogy a szövege nem más, mint szonett. Szonett sokféle van. A Bertók-szonett mindig ugyanaz: nyolc szótagos, lazán jambikus sorok, három négysoros szakasz és egy kétsoros csattanó. Csak két rím, *a* és *b* végig, ezek felelgetnek egymásnak. Nincs másféle szonett Bertók László könyvében. Címe: *Három az ötödiken*, 243.

Az idei könyvhét egyik legnagyobb költői teljesítménye. Megkerülhetetlen. Egyszerűen ott van. Ott van, mint a zordon Kárpátok Petőfinek.

Hibát keresek benne. Az nincs. Fogódzót. Azt is alig találok. A jó szonett szinte idézhetetlen. Vagy az egészet kell idézni, vagy semmit. A szonett a líra természetes nyugalmi állapota. Ha a jó költő nem figyel oda, szonettet ír. Az íródik magától. Megíródik, és be is zárul. Megköt, mint a beton. Ott vannak benne a szavak, de külön már nem lehet hozzájuk férni. Mondjunk is ellent rögtön magunknak, és idézzünk: „s úgy ragasztja össze az űrt / mint a kavicsot a cement". Pontosan így tesz a szonett. Szonettben bármi versnek látszik. Szonettet írni túlságosan biztonságos. Ezért merészség. 243 szonettet írni pedig provokáció. A polgár visszapukkaszt. Hibát keresek, de nem találok.

A *minimalizmust* vélem felfedezni Bertók László nagy szonetteskönyvében. A *minimalizmus* a modernség kudarca utáni irodalom egyik iránya. A másik az úgynevezett *posztmodern irodalom*. Mindkettő ugyanarra keres választ; hogy az irodalom elvesztette a magabiztosságát. *Minimalizmus:* csakis azt írni, ami még biztos. Azt a keveset, de azt nagyon pontosan. Elkerülni azt az ördögi labirintust, amelybe a *posztmodern irodalom* beleszédül. A *posztmodern irodalom* a posztmodern kor romantikája. A *minimalizmus* a posztmodern kor realizmusa.

A Bertók-szonett tartalmilag sem egészen az, ami még a klasszikus modern szonett is volt. Bertók nem sűríti-formálja-kerekíti bele a világot a tizennégy sorba; hanem tizennégy sorokra szaggatja. A számítógépes nyelv kifejezése szerint „elmenti" a világát a szonettbe. Azt, hogy mit kell és miért elmenteni, a 23. szonett csattanója mondja meg: „és senki sincsen a helyén / csak a szótárban a szavak". Hát akkor ezt kell. Ez tehát az a bizonyos minimum. Ez a módszer, a szonettekbe való elmentés áldozatokkal is jár: a Bertók-szonettben, általában a sorok végén megcsonkul a mondat vagy akár egy-egy szó. Ilyen sorok jönnek létre: „Mit tudott, aki legközel?" vagy: „Ha megérti belehülyü." Ez a módszer a lehető legtávolabb éppen a nyelvi játékosságtól van, amivel összetéveszthető. Itt a szonett forma úgy uralkodik és őrködik a szavakon, mint a törvény az emberi egyedeken. A „belehülyü" szó elveszett l-betűje tehát áldozat. A költészet és ezen keresztül a világ fennmaradásáért feláldozott szegény kis betű.

Bertók László kötete katartikus *törvénykönyv. (Magvető)*

Kemény István

Ferencz Ernő

a csiki művésztelephez tartozó

művész -neve említve

Korunk 1974/2 250.old.

FERENCZ ERNŐ

Balogh József:
Arcképvázlat FERENCZ ERNŐről.

Uj Élet, XXIII.évf. 20.sz. 1980.
okt. 19.old., képpel.

Ferencz Ernő, szobrász (Csíkszereda).

Huszonhét képzőművészt hívott meg az idén Hargita megye Művelődési és Szocialista Nevelési Bizottsága, a Képzőművészek Országos Szövetsége Csíkszeredai Fiókja Szárhegyre. — Az aug. 28-i záró-ünnepségen a művész is felszólalt, elmondta, hogy még tavaly számbavették, kik azok, akik valamilyen formában kapcsolódnak Hargita megyéhez. Szobrot kapott Puskás Tivadar mert Ditvó körmjékén gyerekeskedett. Bethlen Gábor szobrának elkiszítéséhez az idei jubileum adta az ötletet és az a tény is, hogy Erdély fejedelme Szárhegyen a Lázár kastélyban töltött néhány évet. A márvány 2 1/2 mtr.-nél is magasabb, ebbe faragták bele a hatalmas fejet, Citrom Béla egyetemi hallgatóval. (emlitve).

Sz. Murnay Magda: Milyen volt a VII. Képzőművészeti alkotótábor — Szárhegyen?

Utunk: 1980. szept. 26. 7. old.

Ferencz Ernő, szobrászművész

Egyre mélyebbre süllyedünk az új romániai magyar szobrászattal szembeni adóságainkban. - Hevenyészett névsor, idő- és értékrendi szempontok nélkül: Ferencz Ernő, Baróthy Ádám és a többi művész.

Banner Zoltán: Korondi Jenő + 1 nemzedék.
Utunk, 1981. júl. 24. 7. old.

FERENCZ Ernő *107, 111, 135, 136, 138*
Csíkszereda, 1944. február 6.
IA Képz. Főisk. Kvár, szobrász
(1989 óta Magyarországon él.)

Banner Erdély

resztény birodalmat; s
Adalberttel folytatott
beszélgetések tárgya eg
megalapozása, másrészt
Adalbert választása a V
szokra esett, s ebben r
a nyelvüket. A térités
birodalom kelet felé tö
uralkodó, Bátor Boleszl
tudakolta meg a prágaia
pöküket, s a csehek vál

Adalbert lelkileg ké
sára és 996. őszén fölk
nek sirjait. Szent Márt
ben, Szent Dénes Párizs

Ferenc Ferdinánd

SIMÁCKOVÁ, Milana: A tüzelmetlen trónörökös tráfeái. = Interpress, 1992/1. 54–58. p. ill

Konopiště. Vár – Ferenc Ferdinánd műgyűjteménye

21. kép.

Zoltai Lajos az 1900-as években. Gondy és Egey fényképe.

Tizenötéves hírlapírói pályája legjava idejét lapunknál, a Debreczeni Ellenőrnél töltötte. Egyidőben felelős szerkesztője volt e lapnak, állásától önként vált meg, mivel a hivatali munkálkodást és a nappali szerkesztést nem tudta összeegyeztetni. Mint hírlapíró leginkább páratlan tevékenységével, rendkívül megbízhatóságával, szerény és tapintatos modorával tűnt fel. Kollégái különösen nagyrabecsülték és békés természetére vall, hogy tizenötévi vidéki hírlapírói pályafutása alatt sohasem különbözött össze senkivel. A hírlapírásban különösen akkor volt

megírva

Ferencz Gáspár

ács

1679. Igenyén

Szabó Kalotaszeg

192. l.

Ferencz Gáspár

ára

1679. Jegenye.

Balthel 127. l.

51. l

Európa

Kiraly

Lapterjesztö

R té V/ Rótemere

utca 12 III/2

Budapest

V/ Rólemere ut 12

[illegible]let 2.

Ferenc György
nyelvgyűrű

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1984 -10-

IRODALMI SZEMLE

1021

Ferenc György: Husziták

Kisded csapat a fénylő mag kö
Ahol kigyúlt ott ő dereng a lél
s a szétfutók a körbe visszatérn
Terében *volt van lesz* egybeveg

Előborong az égő *most* mögül
a *volt* s a *lesz* — a szögletek az
a holtsötét a *nem-volt* és a végz
s gyomron velőn vigyorgó démo

Majd elmerül a *már-nem* és a *még-nem*
távol a magtól messze túl a fényen
— szemük s hangjuk — mint egy-egy éji tárgy

és csak a *most* dereng a tompa képben
a pille lángban ő remeg csak ébren
a zárt jelen a pillanat a vágy

Csak jelbeszéd

Nincs héja Mindent átjár szétsugárzik
Nincs-héján át — gömbökben hullám — szétrezeg
Árny- s fénycsomók egymásba ömlő végletek
Általa s benne *látsz* míg messziről csak *látszik*

Hívó szelíd szavára földereng a válasz
Amit faggat: létével mondja el magát
puhán a tárgy — barátnak hallgatag barát
Csak néma jelbeszéd: sugárzó mégis árnyas

/1021

Ferenc György
nah. ánusok

Ferenc György: Gyászolók

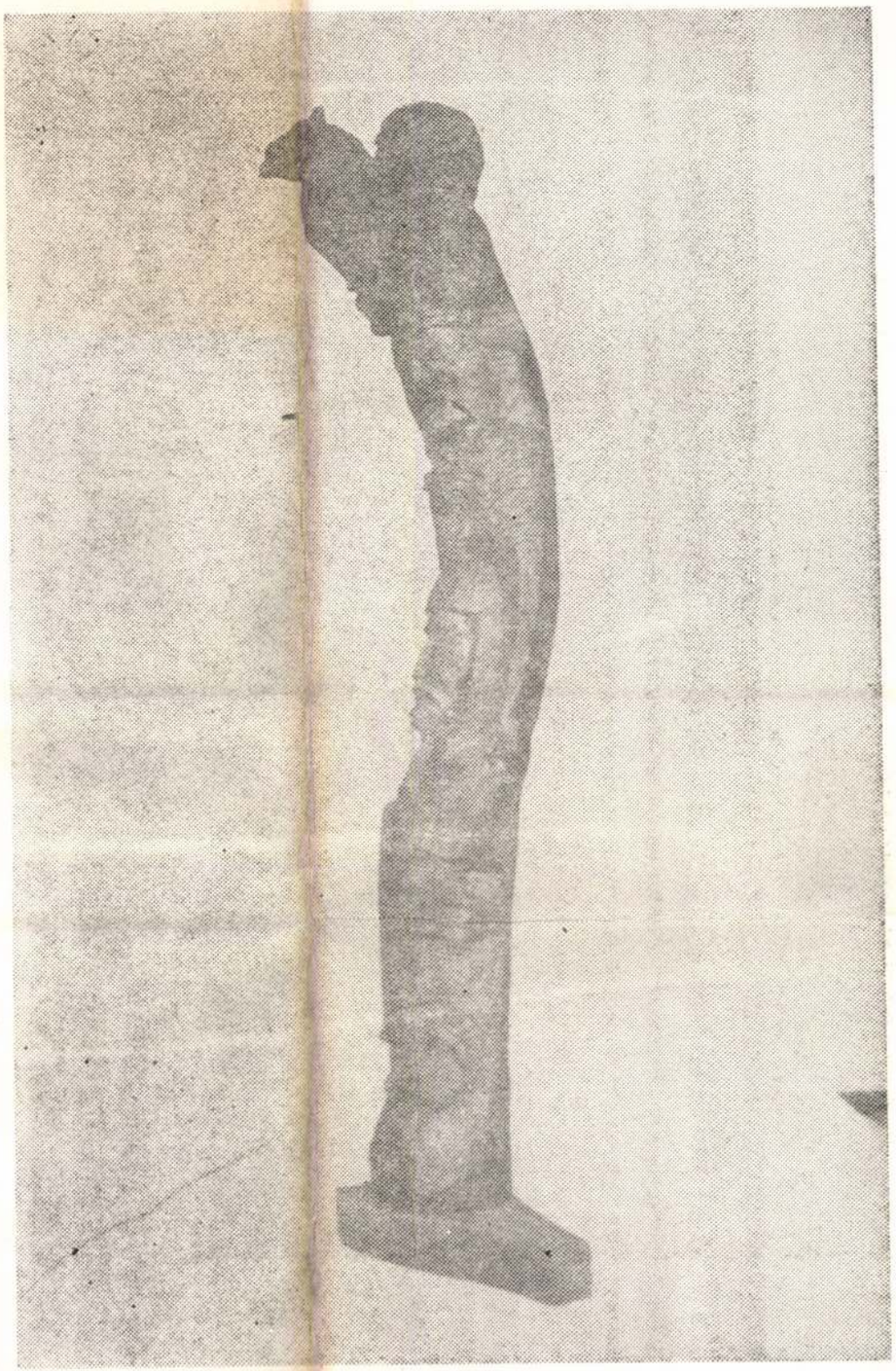

Ferenc György: Harcosok

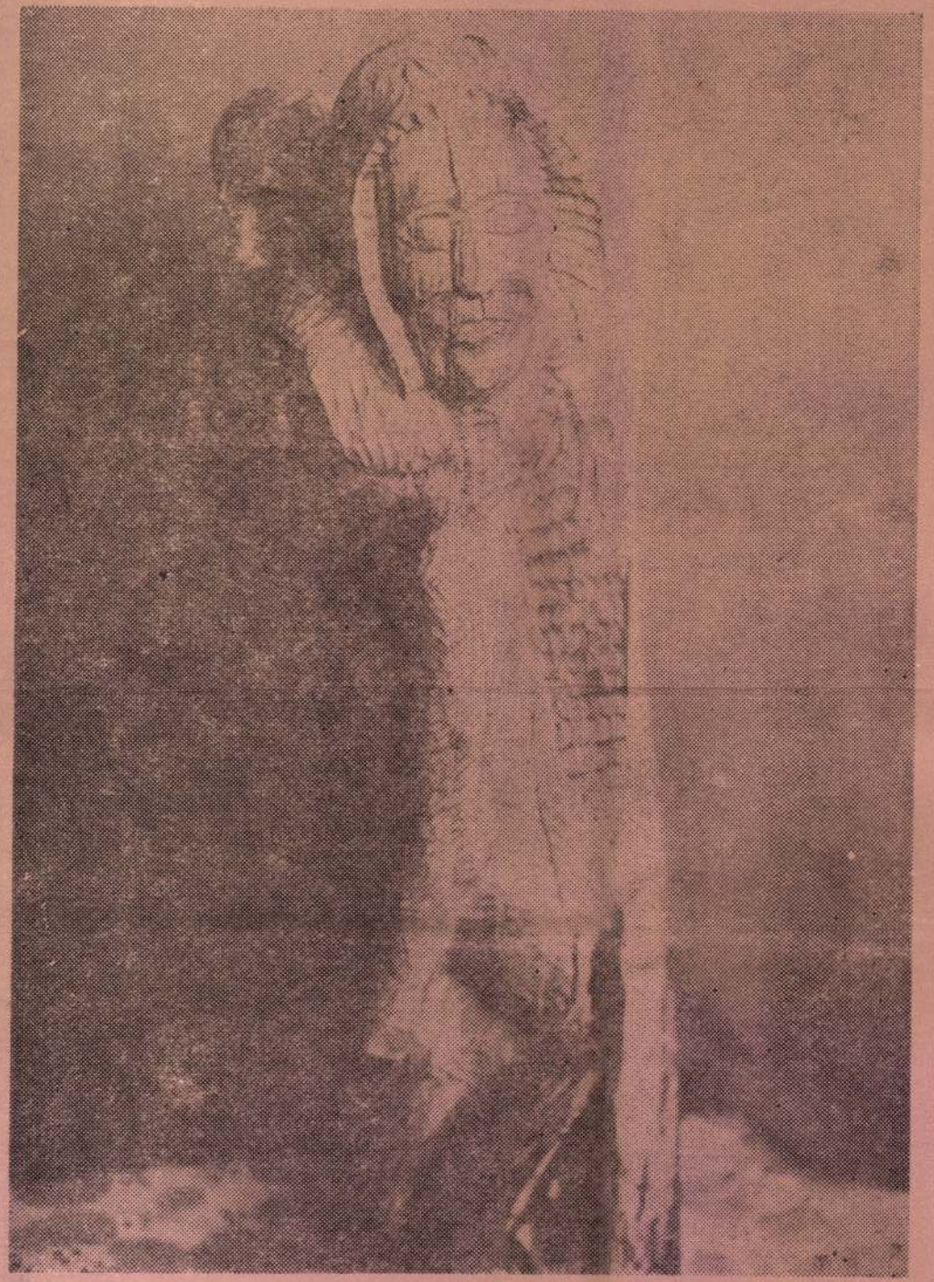

Ferenc György: Család II.

A Madách Könyv- és Lapkiadó legújabb kiadványaiból a hónap 3 könyvét ajánlja az IRODALMI SZEMLE szerkesztősége

Zalabai Zsigmond
MINDENEKRŐL SZÁMOT ADOK

Nem tudom én, minemű édesség vonja az embert, Hogy született földjét el ne felejtse soha... Ovidius, a római költő viaskodott így, jó kétezer éve, e régi-új kérdéssel (...) Keresem hát a választ, a sokféle közül azt, amelyikkel a leginkább azonosulni tudok — írja a szerző könyve kapcsán. Az ősi kérdés egy ősi megválaszolója, egy görög bölcs igazít útba: Nemcsak azt kell vállalni, akik vagyunk, hanem azt is, akik voltunk, és akik lehetnénk. Bolyongva elmúlt századokban, jövőnket szeretném meglelni tehát. Oly módon mégpedig, hogy a múlt Ipolypásztójának kis közösségéről beszélve mánk és holnapunk nagyobb közösségéhez is szólnának szavaim. A lehetnénk végett. Múltismeretben: történelmi tápászkodásokban, „önösszeszedésekben" megedződött mai önmagunk életre hívását, az emberi-közösségi tartás és magatartás holnapi erkölcsének istápolgatását kísérli meg szolgálni ez a könyv.

Rácz Olivér
A LÓTUSZEVŐK FEHÉR SZIGETÉN

Rácz Olivér a csehszlovákiai magyar irodalom sokoldalú, sokműfajú képviselője: költő, prózaíró, verses gyermekmesék és ifjúsági regények szerzője. Műveit nagy műveltséganyag s az ehhez kitűnően igazodó atmoszférateremtő képesség jellemzi. Új kötete — egzotikumot ígérő címéhez híven — egzotikus országokba: Egyiptomba, Tunéziába, Kubába és Mexikóba kalauzolja el az olvasót. Nem útikönyvről van persze szó: Rácz Olivér szépíró, a rejtelmes, távoli országokban szerzett élményeit, tapasztalatait érdekes, fordulatos, az útirajzszerű leírást és információ átadást a hősök és az emberi helyzetek logikájának alárendelő, vérbeli elbeszélésekben tárja az olvasó elé.

Alabán Ferenc
FOLYTATÁS ÉS VÁLTOZÁS

Fiatal kritikus jelentkezése, sajnos, meglehetősen ritka esemény a szlovákiai magyar irodalomban. Ezért is érdemel különös figyelmet Alabán Ferenc bemutatkozó kötete. A szerző bírálatai, recenziói, tanulmányai az utóbbi években egyre sűrűbben, rendszeresebben olvashatók lapjainkban. Írásairól szólva — amelyek közül az igényesebbek, a hosszabb lélegzetűek kerültek a kötetbe — két legjellemzőbb vonásukat emelhetjük ki. Az egyik az, hogy Alabán tárgyilagosan, nemzedéki elfogultságtól mentesen igyekszik leírni és vizsgálni a felszabadulás utáni szlovákiai magyar próza és líra jelentősebb alkotásait, illetve írói pályáit. A másik lényeges vonás pedig az, hogy elemzéseiben — de általánosabb, más irodalmakat érintő tanulmányaiban is — elsősorban közösségi és eszmei szempontokat érvényesít, mindig értékelve a művekben kifejeződő világnézetet, az alkotók elkötelezettségét.

HOZZÁSZÓLÁS

Megvalósul-e egy magyar találmány?

A londoni és az illinoisi egyetem, az Amerikai Angol Tanárok Nemzeti Szövetsége, kanadai, szovjet, francia, brazil, lengyel szervezetek, intézmények és személyek, amerikai evangélikus apácák és a manilai Miss Aurora kértek bővebb információt a „magyar találmányról", amelyről az International Reading Association (Nemzetközi Olvasási Szövetség) és az Educational Resources Information Center (Nevelésügyi Tájékoztatási Központ) kiadványaiból értesültek. A Tankönyvkiadó és a könyv kiadását támogatók jóvoltából angol és orosz nyelven küldhettük el az *Olvasótábor* című kiadványt. Válaszul — a köszönő és dicsérő leveleken kívül — érdemi ismertetések jelentek meg csehszlovákiai, lengyel, angol, szovjet és amerikai szaklapokban.

Többször is elvégeztem egy „életveszélyes" gondolatkísérletet: Miss Aurora, vagy az evangélikus apácák, vagy bárki bármelyik egyetemről betoppan valamelyik olvasótáborba, anélkül, hogy megkérdezne minket, hogy melyiket is érdemes felkeresni. Ugyanis ők már tudják a *Camp for Young Readers, a Hungarian Educational Experiment* című könyvből, hogy mindegyik olvasótábor egy megismételhetetlenül eredeti mű. Most, elolvasva *Keresztes Ágnes* izgalmas és folytatásra késztető írását (Élmény és körletrend, Új Tükör, 1980. 43. sz.), ismét rám nehezedett a lidércnyomás (hogy megjelenik Miss Aurora stb.) és az sem enyhítette, hogy nemrégen ismét levelet kaptam Pozsonyból Jan Sand barátomtól, az 1978. évi bakonyoszlopi olvasótáborunk szlovák munkatársától (az első nap volt csak vendég, a másodiktól már egyenrangú munkatársunk lett), amelyben még mindig bakonyoszlopi élményeit idézgeti fel.

●

[illegible]y közép-hatósugarú közműve[illegible]ési tótumfaktum — „találóan" [illegible],közművelődési izének" nevez[illegible]azt, amit Keresztes Ágnes — [illegible]alóan — „mozgalommá terebé[illegible]sedett valaminek" nevezett. [illegible]nnyű lenne elintézni azzal, [illegible]y a tömegesedésnek felhígulás [illegible] következménye, még akkor is, [illegible]a ezt vaskos tények bizonyítják. Kevés kulturális jelenségről készült mozgalommá válása időszakában csaknem teljes körű felmérés. Az olvasótábor szerencsére ezek között van. Jellemzőnek tartom, hogy az ötlet éppen az olvasótábori csoportvezetők 1977-es tatai továbbképzésén merült fel, tehát *önvizsgálat* indult az olvasótáborokat „örökbe fogadó" Hazafias Népfront és a KISZ támogatásával. A nyolcvan közül hatvanhárom olvasótáborban töltötték egy-két napot a kutatás munkatársai; 210 csoportvezető és 2100 gyerek és fiatal válaszolt kérdéseikre. A vizsgálódást irányító Bánlaky Pál, Havas Katalin és Somorjai Ildikó — maguk is kitűnően sikerült olvasótáborok munkatársai — ,megállapíthatták, hogy a „gyerekanyagtól" egyáltalán nem függ a táborok milyensége és minősége, hanem kizárólag a vezetők (szervezők, táborvezetők, csoportvezetők) jó vagy rossz munkáján, tehetségén, személyiségén, hozzáértésén és felelősségén múlik minden. Van megállapításaik között egy számomra megdöbbentő mondat: „A résztvevők számára, ha jó, ha rossz, pozitív élményt jelent, egyszerűen azért, mert mindenképpen valami más, valami több mindennapi életük élményvilágához képest."

●

Ennek a másságnak, ennek a többletnek a minőségét firtatja, kéri számon — joggal — Keresztes Ágnes. Miért kapnak jó néhány olvasótábor résztvevői — Bulgakovot idézve — „másodlagos frisseségű árut"? Miért szerepel „OLVASÓTÁBOR" áruvédjegy az olvasótáborra *is* hasonlító, de annak nem nevezhető „közművelődési vaalmiken"? Egyáltalán, van-e, lehet-e mérce, ha egyszer az olvasótábor egy „egyszeri, megismételhetetlen együttes élmény, kollektív, társszerzős alkotás", ahogy ezt a magyar találmány leírásában Miss Auróra és érdeklődő társai olvashatják — alig túlozva — világszerte? Van. Maguk a „feltalálók" szövegezték meg, és erre ütötték pecsétjeiket az „örökbefogadók". A mérce értelemszerűen csak a *minimumot* tartalmazza; ilyesmiket: „Az olvasótábor legalább *10—12 napig* tart." Ezzel szemben több tucatnyi „olvasótábor-hamisítvány" csak egy hétig, de volt már négynapos is. „Alapvető módszer *a kiscsoportos tevékenység*". Minden évben akadt több „hamisítvány", ahol csak előadások voltak. „Egy-egy kiscsoport *legfeljebb tizenöt főből* állhat." Előfordult nemegyszer, hogy 50 fő jutott egy „kiscsoport"-vezetőre. „Nincs olvasótábor megfelelő *könyvtár és folyóirat-állomány* nélkül." Sajnos, van, nem is egy! „A beszélgetések nem csak a művészet vagy a tudomány alkotásaiból indulnak ki, hanem az ott levő *fiatalok egyéni és közösségi gondjaiból*, terveiből." Ez még a már igazi olvasótábornak nevezhető vállalkozásokban sem érvényesül következetesen. „Nincs úgy olvasótábor, hogy a vezetők előzetesen nem alakítottak ki egy *közös koncepciót* és ennek megfelelő programot." Talán itt van a bajok gyökere, hogy alig van még olvasótábor, amelynek terve igazi szellemi műhelyben készül el. Ki a felelős a minőség védelméért, a hamisítás megakadályozásáért? A táborokat megtervező alkotóközösségek, a táborok életre hívói, szervezői és a táborokat anyagilag támogató szervek. Hiába ajánlotta fel segítségét az Olvasó népért mozgalom olvasótábori munkabizottsága, hogy véleményezi a programokat, segítséget ad a gondosabb előkészítéshez, de csak azok kapjanak tízezreket a közművelődési alapból, akik igazi olvasótábor létrehozására képesek, akik élhettek volna vele, nem használták ki ezt a lehetőséget. „A megyéknél akad el minden" panaszkodott egykoron Eötvös József. Hangsúlyozva, hogy akadnak egyértelműen pozitív kivételek is, sóhajthatjuk mi is. Sok megyében „fent" döntik el, hogy legyen, mondjuk, öt olvasótábor. Hogy miért éppen öt? Mert az elmúlt évben még csak négy volt, mert a szomszéd megyében szintén öt lesz, mert többet lehet jelenteni. Elfelezve a normális táborok kéthetes, tíznapos időtartamát, már tíz tábort szervezhet és jelenthet év végén a „bajnoki címre" törekvő megye. Mindeközben jó, ha egyetlen valamirevaló „olvasótábori stáb" is akad a megyében. Nem egy helyen „fent" állítják össze az olvasótábori csapatot, „egy király, egy huszár" alapon. Olyan is előfordult, nem is egyszer, hogy a táborvezetőség a megnyitón ismerkedett össze. Mi lenne a „normális ügymenet"? Pályázatot kiírni, ki jelentkezik jobb programmal. Felkutatni az olvasótábor rendezésére rávehető szellemi műhelyeket. Belátni végre, hogy átmenetileg — a kevesebb több lenne.

●

Világosan kell látni, ötletekben, hatékony módszerekben meglehetősen szegény közművelődésünknek az olvasótábor lett ügyeletes zsenije. Ha tucatnyi különféle művelődési és nevelési kísérlet versenyezne egymással, hullana ám az olvasótáborok férgese. Mivel nincs más, azt sokszorozzuk, ami van, így nő a két-három tucatnyi jó olvasótábor „mozgalommá terebélyesedő valamivé".

Az olvasótábor nagy lehetőség emberségünk és vitézségünk kipróbálására, ám ne fogjon senki könnyelműen a húrok pengetéséhez. Nem elég a lelkesedés, szaktudás és személyiség is kell hozzá. A demagóg „jogom van hibázni" szemlélet ezen a területen mérhetetlenül káros lehet. Az olvasótábor olyan vállalkozás, ahol nem kötelező és nem szükségszerű rosszat *is* csinálni. Nem jó, ha a kiscsoportvezető nincs együtt csoportjával, ha a tábor vezetői külön tűznél sütik szalonnájukat — állapítja meg Keresztes Ágnes. Ez nemcsak nem jó, ez tűrhetetlen!

●

Szerencsére minden évben akad egy-két nagy felfedezés, egy-két Miss Aurorának is megmutatható olvasótábor, idén például Vincze Erzsébet és egyetemista társai olvasótábora, Hanák Gábor és társai olvasótábora, ez adhat okot némi optimizmusra a folytatást illetően!

A találmány alkalmassága, továbbfejleszthetősége, más területeken való alkalmazhatósága már bizonyított. Nem csak általános és középiskolásoknak, szakmunkástanulóknak és fiatal szakmunkásoknak, hanem munkásszálláson lakó idősebb munkásoknak, népművelőknek és könyvtárosoknak is rendeztek már kitűnő olvasótáborokat. Alkalmaznak már olvasótábori módszereket KISZ-vezetőképző táborokban, osztályfőnöki órákon, irodalmi szakkörökön, klubokban, könyvtárakban. Olvasótábori találmányokra épül a Kagylózene című rádióműsor, olvasótáborok munkatársaival konzultálnak alkoholistákkal foglalkozó pszichológusok, kollégiumi nevelőtanárok, fiatalokkal foglalkozó lelkészek. Magyarországi tapasztalataik alapján szervezték és rendezték meg első olvasótáborukat az elmúlt évben a szlovák kollégák.

●

Az is bolond, aki olvasótábort szervez Magyarországon? Talán még nem, de rögeszmésnek kell lennie, és meg kell küzdenie rögeszméiért. Nem mindenki kerül olyan szerencsés helyzetbe, mint a bakonyoszlopi olvasótábor munkatársai Veszprém megyében, ahol a legteljesebb alkotó szabadságot biztosították számukra. Sok helyen bizony, így szól a nóta: „Szabad a vásár, lehet alkotni, rögtönözni, de aki nem lép egyszerre, nem kap rétest estére!" Megvalósul-e Magyarországon ez a magyar találmány? Ha csak munkatervi pontok pipálódnak ki ennek érdekében, akkor nem. Ha újra gomboljuk a mellényt, akkor talán igen. Ha nem is jövőre, de remélhetően még Miss Aurora megérkezése előtt.

KAMARÁS ISTVÁN

Magyar művészek

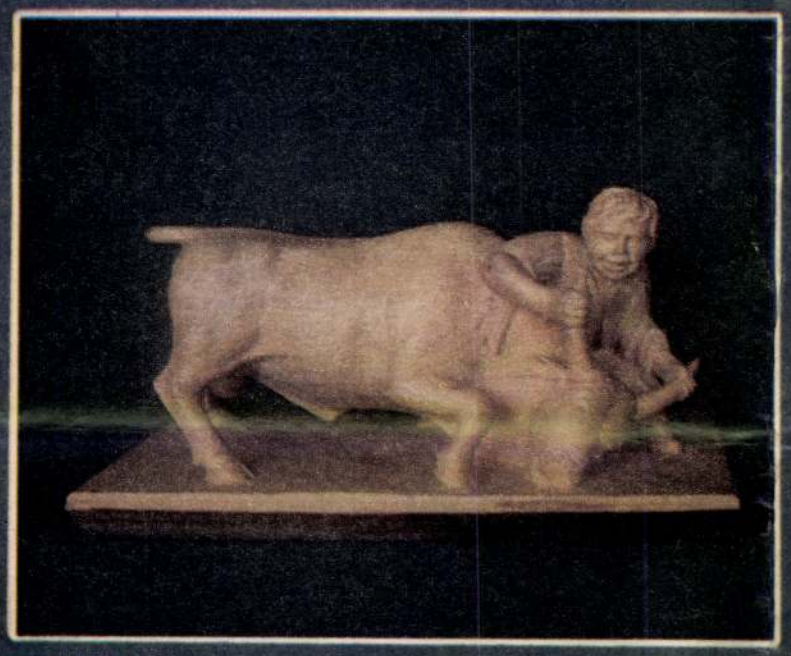

Binó István:
Toldi a bikával

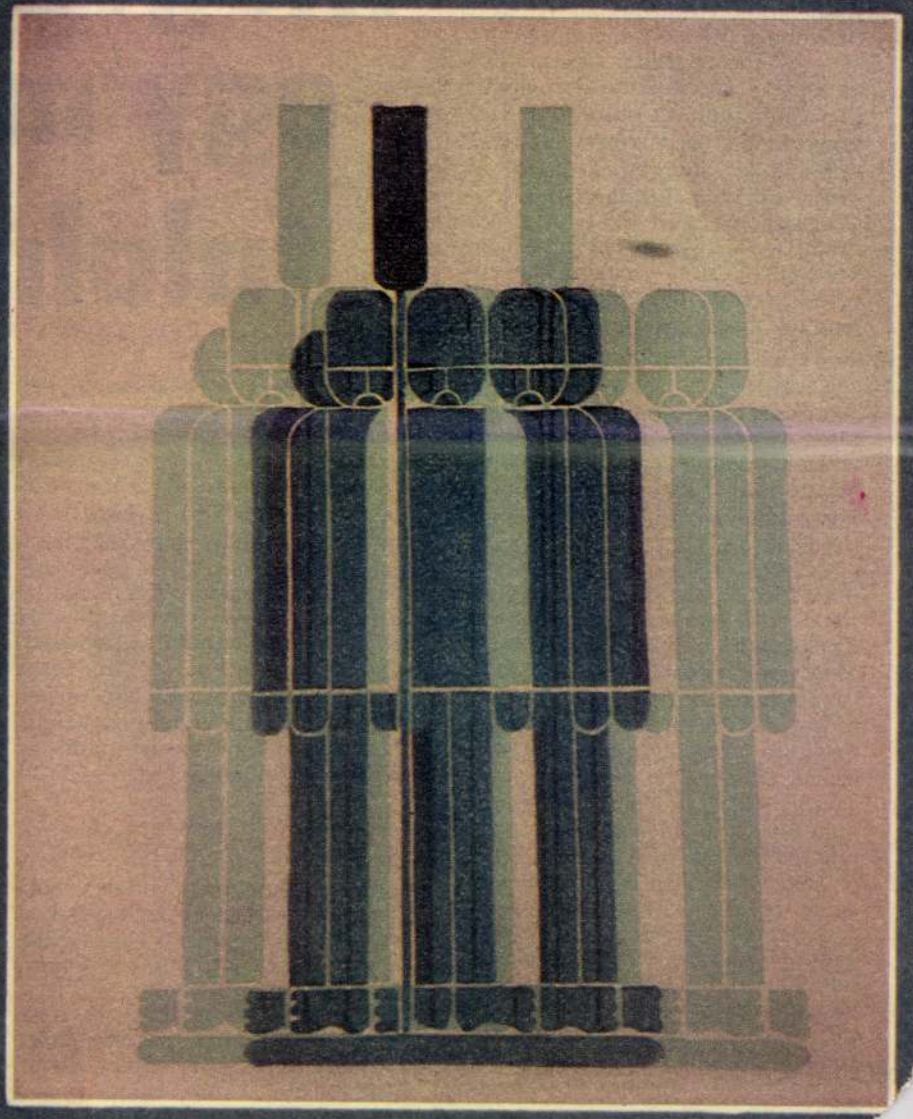

Csóka László:
Evezősök

Szlovákiában

Véletlen vagy valamilyen hajszálgyökérként élő hagyomány teszi, de: a középkori magyar művészet legjelesebb emlékei a Felvidékről valók; a XIX. század három mestere, Csontváry, Szinyei Merse Pál, Mednyánszky László is erre született; s hogy a szlovákiai magyarságban éppolyan eleven a képzőművészet iránti érdeklődés, mint az erdélyiben az irodalmi.

A szlovákiai, magukat amatőrnek tartó művészek szoros kapcsolatban állnak a tokaji és sárospataki művészteleppel, és a CSEMADOK-kal együttműködve gyakran viszik közönség elé képeiket. Legutóbbi, királyhelmeci tárlatukról mutatunk be néhány kiállító művészt.

V. Pásztor Mária:
Olvasó lány

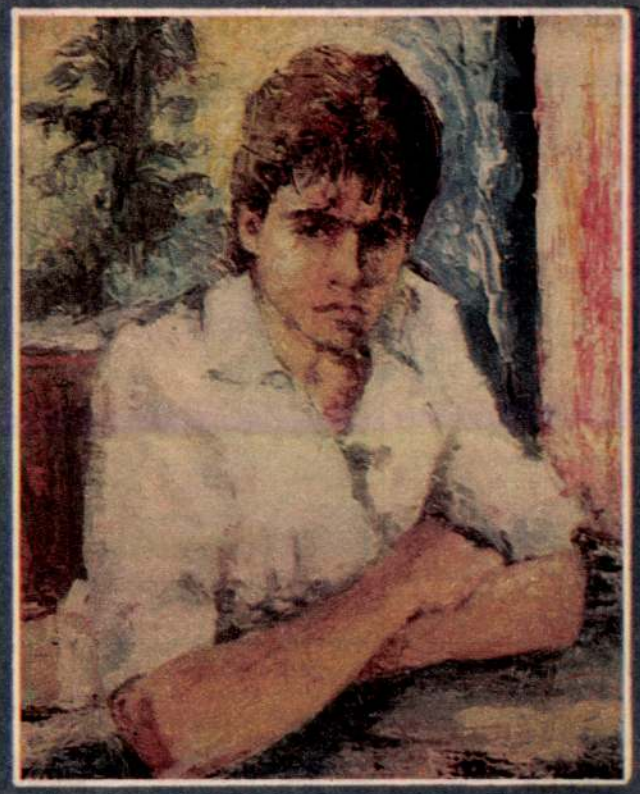

Sárogh István:
Fiúportré

Ferenc György:
Fába faragott arcok

Őfelsége komédiása

BULGAKOV-BEMUTATÓ A VÍGSZÍNHÁZBAN

Van egy-két kisebb hibája a Vígszínház előadásának; és ezt azért bocsátom — a szokástól eltérően — előre, hogy ne vádolhasson senki elfogultsággal, ha majd később (mégpedig lelkesen) dicsérek. Nos hát: mindenekelőtt zavar a darab „zenésítése": újabban mintha divat volna a változásokat rettentő hangeffektusokkal átvezetni, a tanulságot meg alkalmanként muzsikával aláhúzni, de nem egészen világos, miért. Lehet, hogy a technika bűvölete ez, lehet, hogy a rádiójátéktól tanult dramaturgiáé, vagy filmes ötlet; ám a mi esetünkben igazán méltatlan ez a „dúsítás", ami a lényeg, azt el tudja mondani a szöveg is. (Persze, csak ha lehet hallani.) Hasonlóképp vitatható az a „rájátszás", ami most a kosztümökben és néha a díszletben mutatkozik meg: a bulgakovi mondanivaló ugyanis nem markánsabb lesz ettől, hanem redukáltabb, mégpedig a példázat irányába.

Ez a kemény és keserű darab, amely korábban *Álszentek összeesküvése* címmel szerepelt nálunk, s most — szellemes módosítással — mint *Őfelsége komédiása* bukkan elő, felfrissülve, és igazán méltó társulattal, 1932-ből való és 1936-ban mutatták be; minden oka meglett volna tehát a szerzőnek, hogy közvetlen utalásokkal rakja teli arra vonatkozóan, amit később, kifejletében, személyi kultuszként ismerünk. De Bulgakov ezt, noha nem ijedt meg az árnyékától (lásd: *A Mester és Margarita*), jó okkal (és ez esztétikai ok!) nem tette. A Molière-ről szóló darab persze *eleve* utalás, ahogy már történelmi tematikában ez megszokott; de ugyanakkor *szuverén* és a maga nemében kerek mű, ebből bizony nem lóg ki semmi és nem kacsint ki senki; ez bizony nem a tézisek vagy a nézőpontok drámája, hanem az embereké. Következésképp nem egy „hatalom — erkölcs" képlet megfejtésén kell a nézőnek fáradoznia (akár egy számtanórán), hanem sorsokat kell átélnie, azonosulva a főhős ellentmondásos (tehát emberi) dilemmájával, és megkínlódott felmagasztosulásával. Mindehhez — elismerem — finom

Darvas Iván és Hernádi Judit KELETI ÉVA FELVÉTELE

pesti ötlet a Napkirály fehér zubbonya, fekete csizmája, az egyházi férfiak katonás állatvédelmi testülete, meg a színészek ütemes tapsa, de ez a didaxis nem sokkal járul hozzá a drámához, sőt, mintha ezzel a „konkretizálással" éppen a legfontosabbat, az „emberi lényeg" igyekezetének egyetemességét csökkentené némileg.

Lehetséges tehát, hogy a hangmámor, a közvetlen kosztüm-allúziók, és a kafkaian mozgó díszlettömbök nélkül, jobban magára a műre hagyatkozva, még szélesebb értelmű és megrázóbb produkciót láthattunk volna; ám ami a Vígszínház színpadán most elénk kerül így s ezzel együtt is kiemelkedő munka, ritka élményt adó. És aki a nemes, gondolat-, valamint érzelemigazdag teátrumokat kedveli, gazdagabban fog távozni az épületből, mint ahogyan oda belépett. A rendező, Marton László szerepértelmezése kitűnő: úgy tetszik, a viszonylatok érett elemzésében van legfőbb ereje, s ebben pompás partnert talált a rendkívül nagyot alakító Darvas Iványban, aki egész tükör-rendszert dolgoz ki összetett (és annyira korszerű) darabbeli személyiségének felépítéséhez. Minden ennek van alárendelve egyébként, és helyesen: és új és még újabb oldalai tárulnak fel így Molière-ünknek: a szeszélyesen diktátori Napkirályhoz fűződő, meghatározó viszonyában (Lukács Sándor újabb figyelemre méltó alakítása), a régi és az új szerelem közti hányódásban (Ruttkai Éva kivált a komédiabetétben találja meg helyét, Hernádi Judit eléggé passzív marad), a színházi gyertyakoppintó és szolga szemlátomást népet jelképező alakjával kidolgozott kettősben (Miklósy György kitűnő francia—orosz alakteremtése), a fogadott fiú (Szakácsi Sándor) tragédiájában, és így tovább. Pontosan a megfelelő feladatot kelti életre a magát finom humorral mozgató Koncz Gábor (az önelégült, korlátolt katona), a sajnos kissé túlontúl rendőrfőnökké rendezett Szilágyi Tibor (a hercegérsek!), és egy aprócska, bár fontos jelenetben Szilágyi István (a megszállott vándorprédikátor), meg az igazmondó takács, amolyan udvari bolond Gáspár Sándor. (A Krónikás szerepét játszó Reviczky Gábornak nem sok lehetőség jutott, míg az attraktív Andai Györgyiről tulajdonképpen nem derül ki, miért is kell — persze, a nézőtér nagy örömére — fekete harisnyatartóban, s hozzá illő ledér alsóruhában sétálgatnia.)

Ilyen csapattal, s ennyire átvilágított, végső soron a megalkuvást próbálgató, majd legyűrő, a hit és a kiábrándulás humán lehetőségeit végigzongorázó, a személyiség kiszolgáltatottságát és méltóságát egyszerre felmutató rendezéssel pergő, s a figyelmet mindvégig fogva tartó előadást kapunk, mely Elbert János fordításán alapul, s gyarapszik két szerencsés Molière-színműbetéttel is. Nem tudom, mennyire próbája egy produkciónak, hogy meddig és hogyan él tovább az emberben, másnap és hetek, hónapok, évek múltán; nyugodtan megkockáztatom viszont, hogy mindaz, ami a Vígszínházban most látható, hosszú időre, s főleg Darvas Iván miatt talán színháztörténetileg is emlékezetes marad.

SZABÓ GYÖRGY

Mikkamakkáék Nagyváradon

A HÉTFEJŰ TÜNDÉR BEMUTATÓJA

Lázár Ervin mesejátéka már nem csupán a pesti gyerekek kedvence: október közepén megérkezett Nagyváradra, az ottani gyerekek és színészek örömére.

A darabot a Nagyváradi Állami Színház Magyar Tagozata mutatta be. Váradon nincs gyermekszínház, évek óta még csak gyerekelőadás sem volt. Ezt a régi hiányt pótolták most a bemutatóval.

A váradi színészek tudják, hogy gyerekeknek játszani komoly dolog. Kis Török Ildikó, a nagyváradi színház magyar tagozatának vezetője, Ló Szerafinként egészen ló módjára emelgette lábait, rázta gondosan befont haját, ráadásul remekül mondja a szöveget. Varga Vilmos, aki Ady-estjével Magyarországon is járt, Dömdödöm kevés szavú szerepét alakította szeretetreméltóan. A fogával hetvenkedő Bruckner Szigfrid teljesen oroszlánszerű volt Darkó István megjelenítésében. Az ijedős Szörnyeteg Lajost a néhány magyar filmben vendégszerepelt Kakassy Ágnes játszotta. Kedvvel vett részt az előadásban a többi színész is: Laczó István (Kisfejű Nagyfejű Zordonbordon) Wellmann György (Aromo) Bányai Irén (Mikkamakka), Gábor Kati (Vacskamati), Tóth György (dr. Zirr-Zurr, Gepárd Géza).

Kitűnő csapatmunka volt az előadás. Demián József, operatőr-filmrendező, az előadás vendégrendezője bukfences-húsklopfolós-tejszínhabos ötletparádét rögtönzött a cél érdekében. Maria Hateganu az elképzelhető legmesebelibb tarkaságú ringy-rongyokból tervezett kitűnő jelmezeket, rugóra járó sapkákat, sisakokat, vasalószerű fejfedőket. Erdeje olyan csodazöld volt, a bárányfelhője olyan fehér, amilyenre csak a gyerekek festenék. A nálunk is járt, lemezekről ismert, folk- és popzenét egyaránt kitűnően játszó Józsa Erika—Horváth Károly zeneszerzőpáros a darab humorához, mondanivalójához jól illő, hangulatos, dallamos, vidám dalokat komponált.

Felnőttek és gyerekek egyforma érdeklődéssel, értéssel figyelték Lázár Ervin mesejátékát, tapsoltak a mindenkihez szóló humornak, nevették a pomogácsriadót, a fog-emlékmű történetét. Megszerették a bölcs Ló Szerafint, a félős Szörnyeteg Lajost, kinevették a hiú Bruckner Szigfridet, a diktátori hajlamú Kisfejű Nagyfejű Zordonbordont.

Mikkamakkáék sikert arattak Váradon. A gyerekek többször is visszatapsolták a szereplőket, zeneszerzőket, rendezőt, és a bemutatón részt vevő írót, Lázár Ervint. A színház két szereposztásban is játssza *A hétfejű tündért*, és hamarosan más városokba, falvakba is eljut a darab.

TÓTH ILDIKÓ

Mikkamakkáék sikert arattak Váradon

PATI NAGY BENCE FELVÉTELE

HAGYATÉK ÉS VESZTESÉG

Kósa Imre: A girondista kalandjai

Jövő századbeli olvasója, ha lesz ilyen valami véletlen folytán, több szempontból is érdekes dokumentumra találhat a fiatalon elhúnyt Kósa Imre kisprózáiban. Nem téveszti meg, hogy az író alteregója, *a girondista* korszerű konzervativizmusával dicsekszik, ez szemlátomást nem fontos; valójában az álöltözet titka az, hogy kezdettől vesztest takar, a rajtnál azonnal felbukót, akit mindenképp megillet a részvét... és ő, ott a jövőben, jóindulattal fogadja majd az egyéni vonásokat, még a gyengeségnek vélhetőket is. Tanulságos irodalomtörténeti adalékként bizonyos örömmel szemlélheti a kordivat összes megnyilvánulását, többek közt a hosszúra nyúlt hetvenes évtized jellegzetes vitalizmusát – pedig ez az értékrend sok kárt tett nem is egy generációnak, nem is a legszerényebb tehetségeiben. Hozzánk, sajnos, még túl közel van mindez. Könnyebben tévedünk a végeredmény megítélésében, de pontosabban mérjük föl a szándékot. Talán emiatt érződik a könyvön valami ásító kedvetlenség. A lapokat szálkás betűkkel nyomtatták, a szokásosnál kisebb felbontású rendszeren; a nagy tehetségű Eperjesi Ágnes ezúttal nívótlan borítót tervezett, amit csak ujjlenyomatvételre alkalmas papírból készítettek el. Az igazán fájdalmas az, hogy a szöveg mégiscsak harmonizál külalakjával. Megtalálhatjuk benne, különösen a lírai részleteknél, a szervetlenül fölaggatott dekorációt, a pusztán magánjellegű érdekességet (például *A girondista mozog* fejezet inkább naplóba való spanyolországi útirajzában) és, szerzőjének lelkiismeretessége dacára, valamiféle elkentséget.

Kósa lelkesen kísérletezett, szemléletmódjával éppúgy, mint a nyelvvel. Néhány darabjában, melyeknek alanyiságát a pózok játékos sorozatával takargatja, szellemessége igazán sziporkázik. Ilyen a *Mélykalandok*, a *Kísértetek* és a rettegést garaczis nyegleséggel leplező, egészen kiváló *ha majd 60 éves leszek*. Még akkor is kárpótolják az olvasót a fönt említett hibákért, ha tény, hogy önmagukon túl nem sok mindenre mutatnak ezek az élvezetes írások. Gyakran és virtuóz módon idéz föl az író különféle nyelvezeteket, a dagályos vadromantikustól a porszáraz hivatalosságig. Mondani azonban csak annyit szeretne, hogy ,,ez van''; kezdeni tehát, megformálnivalók híján, csak annyit kezd irigylésre méltó eszközkészletével, hogy kirakja – és nézi, azaz – és ez emberileg – művészileg egyaránt fájdalmas: – nézte.

Írói énje az újnaturalista novellákban mutatkozik meg a legtisztábban... és a furcsán megkésett hagyományosabbakban is, mert, mondjuk, a *Lávsztori*ba Móricztól emelte át mindazt, amit átvenni nem volt érdemes: ,,– Gyere már enni! – kiáltotta az asszony, és levette a tűzről a pörköltet. (...) Fogadjunk egy láda sörbe, hogy megkefélem a Klárit! (...) Fölrángatta a vértől lucskos nadrágot, elhajította a tőrt. A holttestet a kezénél fogva a legelő felé húzta.'' Máskor, ahogy mondja, ,,elutazik a mindennapiságból'', de csak annál nyilvánvalóbb mindent meghatározó ösztönkultusza. (Ez rokonítja olyannyira különböző írókkal, mint Hajnóczy és Csaplár, vagy Szemes Zsuzsa és Andrassew Iván.) Többnyire fotórealisztikusan őszinte képekkel indít – egy vonatút, egy fizikai munkahely, egy közös mosdóhelyiség – mégis azonnal érezni a háttérben bújkáló, üggyel-bajjal féken tartott torzító szándékot; egy átmilitarizált társadalomfelfogás és darwini emberkép folytonos, disszonáns beszivárgását. Csak a matériák úszhatják meg, azokat nem az író leplezi le diadalmasan, hanem önmagukat tárják föl, határtalan siralmasságukban: az ócska tárgyak erotikumát. ,,A mosógép nem működik, a szobában a fotel karfája végén a piros műbőr ujjnyi gyűrött vágatba torkollik.'' Jók, még mélyek is a maguk módján ezek a csöppnyi víziók. Annál veszélyesebb csapdának bizonyulnak a nagyvonalú látomások! Ha rámutatott, természetesen az ösztönben miről első mozgatóban, egy történés *miért*jére, a naturalista hajlamos esztétikainak hinni a racionális kielégülést. Sikerrel vágott le egy kanyart, semmi szükség tovább vacakolni a *hogyan működik* kérdésével. Pedig a *miért*re ugyanazok a válaszok következnek ezredszer is, mindig és mindenféle emberek között, míg a *hogyan* megunhatatlan és kimeríthetetlen. Maga az élet, de csak úgy közönségesen – nem a véres nagy absztrakció. (Kósa irodalmi védőszentjei, úgymond, ,,vérrel írtak, nem golyóstollal''.)

Annak, amit elkentségnek neveztem, jellegzetes példája az *álmatlanságok* című fejezet, egy céltalan kirándulás rémmeséje. Először a hétköznapi agressziót járja körül, bűnösségét és bűvöletét, majd az erőszak szétfeszít minden mértéket: isteni tökéletességű harci helikopterek lepik el a város fölött az eget. A hatásos jelenéssel végül Kósa – nem kezd semmit. Ugyanott folytatná a történetet, ahol félbehagyta, persze hiába. A látomás éppúgy nem kapcsolódik az ábrázoláshoz, ahogy korábban a stílusgyakorlatok sem kaptak ilyesféle funkciót.

Szerzőnk szívesen beszél művészi elveiről. (Megható szerénységgel úgy tesz, mintha elég rapszodikus tájékozódásának szilárd pontját, Hamvas *Karneváljá*t védené a bírálóktól.) Így meglehetősen biztonsággal tudható, hogy nem a tehetség hiánya vagy egyszerű fölkészületlenség akadályozta meggyőzőbb kibontakozását. Kétes értékű etikai választásról van szó. A hétköznapi valóságot az elfojtással, a vizionárius valóságot az igazság világával azonosította. Gondosan vegyíteni a kettőt erkölcsi kompromisszum lett volna a szemében, amihez ő nem akart érteni. Önmagát inkább formálhatónak láttatja, nem formálónak. Kedvetlenül babrál a kifejezéssel, hibáit meghagyja, sőt szinte reklámozza: ,,Micsoda MARKÁNS és EMELKEDETT képek! (...) Le is lepleződött.'' Csak mély meggyőződése menti a formával pepecselő ,,íróbácsi'' gúnyrajzát: ,,mindent tud, még azt is, hogy mégsem tud mindent, egy kicsit megereszti, egy kicsit meghúzza a gyeplőt, árnyal, tempera, olaj. Ez a művészet. Az íróbácsi nem kockáztatja az életét, az üzleten csak nyerhet''...

Nos, a művészet csakugyan ,,tempera és olaj''; munka is, bár nem csak az. Elhatározásainktól a munka függ, nem a tehetség. A művészi kudarcra ugyan rámehet az élet, fordított irányú cserét mégsem lehet kierőszakolni. A halálos kockázat vállalásáért, önmagában, egy atomnyi művészetet se kapni. Az egészen más világ keményebb valutája. Ott Apolló az úr, nem a szerencsétlen sorsú Marszüász. *(,,Kiadja a Magyar Írószövetség Dél-magyarországi csoportja'')*

Hajdú Gergely

Festő és közönsége

SZERBUSZ, TOLSZTOJ

Jeles András színháza

A PUSZTULÁS SZAVAI

Egyszercsak színházban találjuk magunkat. A Merlin előadásán egy teátrum illúziótkeltő belső terében foglalhatnak helyet a nézők. Kétszintes, díszesen imitált páholysor öleli körbe a világítóan fehér tetővel fedett, cirkuszporondot is idéző játékteret. (A lenyűgöző díszlet Antal Csaba munkája.) Minden páholy egyszemélyes. Csupa magányos néző figyelheti hát azt a magányos embert, akinek megadatott a kínnal telt öröm, hogy beszéljen magáról. Értetlen árvaságáról. Az isten nélküli világ árvaságáról, az embert értetlenül figyelő isten árvaságáról, a történelem istentelenségéről. Az emberek által egymásra rótt gyötrelmekről, a gyötrelem magányáról.

A *Szerbusz, Tolsztoj* című előadás nagyrészt egyetlen monológ köré szerveződik. Ugyanígy *„A nap már lement"* című Jeles András-darabnak – melyet most az eredeti elképzeléstől eltérő kamaraváltozatban rendezett meg a szerző – szintén Nizsinszkij laza szervezésű magánbeszéde adja az alapját. Képzettársítások áradó sora, szabad ötletek zaklatott sorolása ez a szöveg. Egy ember számvetése életről, történelemről – túl az életen, kívül a történelmen. Tele töredékformában, sejtésszerűen kimondott gondolattal, kifejtetlen, csak a beszédáradat egészében értelmes utalással.

Éppen most születő szöveg ez. Nem kész szavak várnak benne arra, hogy kipróbált nyelvi klisék szerinti formát adjanak rendezett gondolatoknak. Inkább azt az állapotot mutatja benne a nyelv, amikor éppen formává válik, amikor éppen születnek a szavak. Nizsinszkij menedéknek remélt, megvilágosodást kereső mondatait indaként fonja maga köré. Képtelen menekülni ebből az önfeledt elszántsággal szőtt hálóból. Ahogy beszél, megsejt valamit a világban elveszetten tévelygő önmagáról, az elveszett világ önmagában felismerhető tévelygéseiről, de nem tudhat semmit bizonyosan. Ahogy kimondja azt, ami már megtörtént vele (és ami megtörténik éppen benne), újra teljessé válik végzete. Kitaszítottként vergődik, emberbe, Istenbe egyaránt hiába kapaszkodna.

Öntörvényű szöveg ez a monológ, önmagába záródó verbalitás. Kérdés az, hogy ennek a zárt nyelvi logikának meg lehet-e találni azt az adekvát színházi formáját, amely nemcsak érvényesnek, hanem színpadszerűnek is mutatja ezt a sajátos Jeles-darabot.

„A nap már lement" ugyanis dráma utáni dráma. Amikor elkezdődik, minden megtörtént már, magánéletben is, történelemben is. Kiindulópontja tehát egy feltárulkozó állapot, s nem egy kiteljesedésére váró folyamat. Menetét nem a kiindulóhelyzet által gerjesztett pillanatok egymásutánja adja, hanem az idő torlódik benne össze. Egy teljes életutat idéz fel – kívül az időn, a folytatás, a változtatás bármilyen esélye nélkül. Az egész történelem felsejlik benne – egymásba fonódó szegmentumai jelzik apokaliptikus teljességét –, túl bármiféle emberi reményen, a pusztulás teljes bizonyossággával. Nincsen története a darabnak, de a felidézett életesemények, történelmi helyzetek rímelnek benne egymásra. Ezért lehet a darabban olyan kiemelkedő szerepe a szimmultanizmusnak. Benne a dialógus lehetőségét egymásra vonatkoztatott – egyformán monológszerű – szövegidézetek együttállása helyettesíti.

A mostani bemutató azonban – az eredeti darabot alapvetően megváltoztatva – megszüntette a különböző szövegek szinkronitását. Lényegében két részre bomlik szét az előadás, a Nizsinszkij-monológra, és az ezzel eredetileg párhuzamos szövegidézetekből szerveződő külön egységre. A két rész összetartozását az jelzi csupán, hogy a Nizsinszkij-monológ közben a színfalak mögül több olyan kórusrészlet is felhangzik – mint tétován belopakodó motívum –, mely majd a második részben hangzik fel teljes egészében.

Az előadás első részének alapvetően arról kellene meggyőznie a nézőket, hogy a kimondás által több lesz a Nizsinszkij-monológ formálódó nyelve, az élő előadásban gazdagabb lesz jelentése, intenzívebbé válik ereje. Nyilvánvalóan ez akkor történhet meg, ha színpadon maga a szöveget teremtő ember mutatkozik meg. Ha a színész nem a szöveget értelmezi, hanem elementáris emberi létezését mutatja fel. Mert valóban szabad ötletek sorának tekinthető az, ami elhangzik; felöderengő asszociációk, éppen csak felsejlő összefüggések, az értelem felcsillanó fényei, intuiciók ellobbanó sorozata. Nyilvánvalóan a színészi szövegformálás sem jelenthet reflektálást a kimondott szavakra, a játszó nem értelmezheti azt, ami a darab szerint is csak intuitív, asszociatív értelmezési kísérlet. Jeles korábbi munkáiban is tartózkodott attól, hogy az élőszót hangos szöveginterpretációnak tekintse. Előadásainak, filmjeinek hangzó rétege mindig is határozottan eltorzította az élőnyelvet (vagy épp a színészi szövegmondás steril hagyományát az élőbeszéd torz valóságával szembesítette). Az *Anygyali üdvözlet*ben gyerekek suttogták, affektálták Madách szövegét, a *Drámai események* szereplői makogva, vontatott nyögdécseléssel szóltak, *A kis Valentino* töredéknyelve valóban hangzó zűrzavarként hatott. A *Szerbusz, Tolsztoj*ban azonban Jeles tartózkodik attól, hogy felismerhető deformálásnak vesse alá darabjának nyelvi rétegét. Nem torzította el, de nem is formálta meg a hangos beszédet. Kovács Lajos kicsit izgatott, reszelős hangján picit hadarva mondja a Nizsinszkij-monológot, de nem billen sem afelé, hogy értelmezze a szöveget, sem afelé, hogy a szavak jelentését szinte meg is szüntetve egy létállapot artikulációs formáját teremtse meg. Közömbös, kissé semleges, kissé érdektelen az, amit hallhatunk. Sejthetően nem kapott elég rendezői segítséget a színész ahhoz, hogy meg tudja oldani a hatalmas feladatot. Mintha Jeles Kovács Lajost is, akárcsak szövegidézeteit, pusztán utalásként, hivatkozásként használná. A Jeles-darab nem teremt értelmezhető világot, és nem épít fel egy színpadi létében meghatározható világot, és nem épít fel egy színpadi létében meghatározható személyiséget, de hivatkozik kollektív történelmi tapasztalatokra és személyes létélményekre. Ugyanígy hivatkozik az előadás Kovács Lajos személyiségére, de egyaránt tartózkodik attól hogy színpadi jelenléte önfeltárulkozás vagy belülről építkező alakformálás legyen. A színész láthatóan küszködik a nyelvvel, és küszködik azzal a színházi formával is, amely a verbalitásból indul ki, de nem hisz előadást teremtő erejében. Jeles ugyanis kettős tükrözéssel stilizálja az elhangzó szavakat. Egyrészt a Nizsinszkij-monológot mondó színész partnereként megjelenik egy lassú mozdulatokkal, csendes dalokkal, halk szavakkal megnyilatkozó balerina, aki a beszélő férfi kommunikációs partnere is, sokszereplős múltjának megtestesítője is. Hol Nizsinszkijnek a feleségéhez, máskor az anyósához vagy épp Gyagilevhez fűződő viszonyát idézi fel kettejük színpadi helyzete. Kapcsolatuk, melyet érintések, mozdulatok, különböző testhelyzetváltások jeleznek, állandóan változik, ahogy maga a monológ is folyton átértelmezi a korábbi viszonyokat. Gyakran azonban úgy érezzük, hogy mindaz, ami a színész és a balerina között történik, inkább csak illusztrálja a szavakkal felidézett helyzeteket.

Ugyanez a benyomásunk a két bohóc színpadi szerepéről is, akik szintén néma résztvevői a játék első részének. Lassú érzéki mozdulatokat, türelmes ismétlésekkel kimérten alakuló pózokat, finoman hullámzó mimikai jelzéseket mutatnak. Időnként a négy figurából, a színészből, a balerinából és a két bohócból négyes alakzatok születnek. A színpadi képalkotásnak nagyon gyakran a kitartott testhelyzetű szereplőket mozgásba hozó forgó is alkotóeleme. De inkább tűnik ez a színházi forma artisztikusnak, mint elementárisnak. Semmiféleképpen nem tudja megteremteni azt a belső fűtöttséget, zaklatottságot, amely a Nizsinszkij-monológ szervező ereje. Ugyanakkor nem válik el egymásból olyan élesen a kép és a szöveg, hogy ellenpontozásra gondolhatnánk.

a zászlót, ofszájd! – de a játékvezető felülbírált engemet, nem volt apelláta. Nézze, művésznő. Gyerekkoromban olyan szegénység volt, hogy a nagymamám fűzős cipőjében jártam iskolába, míg a többiek észre nem vették, hogy magasabb a sarka. Magácskának jobban ment sorra, csak azért mondom, hogy lássa, honnan küzdöttem föl magam. Gimnáziumba jártam Újpesten, átvettük a Liber Sextit meg a Grammatica Sextit. Azután dolgoztam reggel hattól este hatig egy óra ebédidővel, ilyen inas voltam meg olyan inas, de nem akarom ezzel untatni magát. Mert a nagy tragédiák csak aztán jöttek, hogy azt hittem, révbe értem valahára.

Tudja, Jakab, őszinte leszek én is magához, hajol közelebb Miranda, régen leszámoltam az illúziókkal. Negyvenhatszor voltam meghallgatáson, olyan nevekkel nem játszottam végül, mint Kiss Manyi és Gaál Franciska. Azóta is csorog a könnyem a régi filmeken, a *Hyppolit a lakáj*-t meg tudnám nézni ezerszer, amikor azt mondja a Kabos, hogy ő a hagymát is hagymával eszi, meg kell halni rajta.

Hát, ingatja a fejét Márton partjelző, kitölti a vizet, belekortyol, végigfuttatja ujjait a pohár peremén, megdörgöl egy fehér maszatot rajta kívülről, belülről, én is voltam moziban jópárszor a nejemmel. Leesett az álla az ámulattól, kacagott, szipogott, mintha bizony én ott se lennék mellette, amikor pedig kijöttünk, egyre csak azt mesélte, hogy volt, mint volt, mondom is neki, te Denise, ne nekem meséld, láttam én is, amikor éppen nem téged néztelek. Habár inkább csak téged néztelek, a szöveggel együtt rebbenő ajkaid, amint csücsörítesz csillogó szemmel, ha a vásznon abban a szűrt fényben egymás felé hajolnak a szerelmesek, és rázendít a zenekar.

Még ezt is a szememre hányod, mondja halkan Denise, miután keresztett vetett, befészkelte magát a dunna alá, és eloltotta a villanyt, sose tudtál velem örülni, édesem, de legalább addig ne duruzsolnál, amíg imádkozom. Egyébként is hol van az már. Idejét se tudom, hogy mikor mentünk valahova együtt.

Én mindig hívtalak, ül fel Márton partjelző hirtelen mellette az ágyban, átnyúl Denise feje fölött, és felkapcsolja a kislámpát megint, de hogy én mindig hívlak, és te sose jössz, az nekem szégyen.

Csak azért mersz hívni, mert tudod, hogy úgysem jövök, mert ha egyszercsak azt mondanám, hogy jövök, rávágnád, hogy máskorra gondoltál, ma este feltétlenül le kell még nézned a fiúkhoz, számítanak rád, elvégre az ember nem szakíthat csak úgy ukmukfukk a barátaival, ezt mondanád, édesem, de most már aludjunk. Denise csukott szemmel is megtalálja a kapcsolót, újra sötét, csak lassú szuszogása hallatszik és a parketta nyikorgása a csöndben.

Te ne oltsd le a villanyt, amikor beszélek hozzád, fakad ki Márton partjelző, és rávág tenyerével a kapcsolóra, a mindenségit, hogy nem veszed észre magadat. Nem vagyok én papagáj, hogy letakarják a kalitkát, aztán tetszik, nem tetszik, kuss legyen. Mi vagyok én, Denise, erre felelj, papagájnak nézel te engem, hogy rám oltod itten a lámpát a mondat közepén?

Miranda a kanalával bíbelődik, kis falatokat emel a szájához, párnás ujjainkét arany jeggyűrű. Vagy amikor a Mály Gerő belép, és csak annyit bír kinyögni: Hippodrom! Vele is majdnem játszottam. Én majdnem mindenkivel majdnem játszottam, nem is értem, egy hajszálon múlott örökké, pedig szép voltam, talán még emlékszik, Jakab. Negyvenhat kiló annakidején. Most meg már le kéne fogynom, mert a szívem kipurcan ettől a súlytól, a kánikulákban levegőt nem kapok. Epeműtét. Visszér. Hét éve volt combnyaktörésem. Akkor mesélte egy néni a kórházban, hogy egyszer lenyelt egy szöget, az meg valami úton-módon bejutott a vérébe, ott vándorol évek óta, hol a karjában érzi az iszonyatos szúrást, hol a hátában, megy az ereiben erre-arra, az orvosok meg képtelenek megtalálni. Hát én éjszakákat nem alszom miatta, azt mondta a néni, már akkor csont és bőr volt, a jóég tudja, hogy mi lett vele.

Bodográf, azt mondja Márton partjelző.

Royal Apollo.

Corso.

Fórum.

Erről még senkinek se beszéltem, Miranda kedves, de mielőtt hazamennénk, tisztában kell lennie a valósággal. Volt énnekem egy asszonyom, soha meg nem bántottam akarattal, mégis csúfot űzött belőlem. Akárhányszor kártyáztunk, mindig csaltam, de ő tudta, és mégse szólt. Amikor viszont nem csaltam, abban a pillanatban észrevette, és rámfogta, hogy csalok. Aztán egy idő után már nem is kártyáztunk rendesen. Csak leültünk az asztal két oldalára, megkevertem én a paklit, odaadtam, emelt, akkor megkeverte ő, visszadta, emeltem, így ment vég nélkül. Legalább gyerekek lettek volna, akiket meg lehet taní-

Csapból ivó kutya

tani az ultira. Először csapdlecsacsi, aztán snapszer, makaó, ulti. Ebben a sorendben.

Én nem vagyok Miranda, de jólesik, hogy így szólít, Jakab, érzem belőle, hogy gondolt rám, ha messzire is vetett minket egymástól a sors.

Huszonegy, tízfilléres alapon.

Talán ha akkor meg merjük szólítani egymást, a maguk kis olajszagú alagsori műhelyében, minden másképp lett volna. Mert megmondom nyíltan, a sok kiábrándulás után elveszítettem lábam alól a talajt. Tetszettem a férfiaknak, ajándékokat fogadtam el, satöbbi, érti, mire gondolok. Az első férjem állított meg a lejtőn, vonatvezető volt a szerencsétlen, egyszer elütött hat tehenet, amikor áthajtotta őket a pásztor a síneken. Vagy a gulyás, törli meg a száját Miranda a szalvétával, iszik egy kis vizet, elrendezi a tálcát, tányért, kanalat, vagy a csordás, nem jut az eszembe hirtelen.

Márton partjelző kihúzza magát, hogy megroppan a dereka, aztán az asztalra könyököl. Borsos tokány, sertésjava Holstein módra, lecsós virsli, nézegeti a fehér táblákon kiaggatott menűt, az árakat, a pénztárosnő kék köpenyét, az öregeket az asztalok körül, egy vizespohárba kirakott protézist. Ne haragudjon, Miranda kedves, de most nem erről van szó. Hogyan is kezdjem el. Az ember már ebben a korban ne köntörfalazzon. De hogy én az imént a feleségemmel hozakodtam elő, annak súlyos oka van. Beismerem, talán én is hibáztam, habár máig nem tudom, mi lehetett az. A tények magukért beszélnek. No hát mik is ezek a tények példának okáért?

Példának okáért három hete volt a születésnapom, azt mondja Denise, meg tavaly is volt meg tavalyelőtt is, ünneplőbe öltöztem, és vártam csak egyetlen szavadat, de jövőre is ünneplőbe fogok öltözni, és kora reggel esetleg még az is megfordul a fejemben, hogy hozol nekem egy csokor virágot.

Emlékszem arra a virágra, amit akkor kaptál tőlem, amikor először ünnepeltük együtt a születésnapodat? Azt mondtam, préseld le, hatódik meg Márton partjelző, és megsimogatja a dunnát Denise válla fölött, az nagyon szép virág volt, nőszirom.

Az nagyon szép virág volt, susttogja Denise, és félig megfordul az ágyban, tenyerét a férfi kézfejére csúsztatja finoman, és annyira boldog voltam, édesem, nézegetem azóta is, ott nyílik ki a Bibliám, az Énekek énekénél.

Olyan virágok ma már nincsenek. Azért hoztam volna... hidd el nekem... de az én fejem se káptalan. Ezekkel az ünnepekkel bajban vagyok, ismersz. Még azt se tudom, hányadikára esik április négy. Aztán meg ott vannak, Denise... az igazi ajándékaim. Lehet, hogy néha kijövök a béketűrésből... mert néha amilyen keményfejű tudsz lenni, az már nekem is sok... de én mindig — hallgass rám, Denise... szeretlek. Van ennél igazibb, Denise? Nem vagyok a nagy szavak embere. Néha egyet-mást elfelejtek. De azt már csak tudom, hogy mit érzek a saját szívemben? Elmenet, hazajövet, a melóban, a meccseken? Hogy szeretlek, semmi mást.

Milyen szépen beszél, maga elkényeztette a feleségét, néz fölfelé lágy mosollyal Miranda, a tenyerén hordozta, mit nem adtam volna, ha az én emberemtől is jut egy kis gyengédség néhanap.

Ugyan, Miranda, ütögeti meg az asztalt türelmetlenül Márton partjelző, összekavarja már a fejemet teljesen, én azt magácskának akartam mondani, hogy szeretem.

Mert a második férjem, a házmester, világéletében goromba volt, mint a pokróc. Hogy én mit dolgoztam helyette is, és közben jöttek a lakók, hogy folyik a csap, megint nincs kitakarítva, én meg, hogy mit képzelnek, a családom persze senkit nem érdekel, rá kell nézni a gyerekeimre. Na, alighogy belépek a szobába, rámförmed a Pityu, hogy nincs kivasalt inge, de hát Pityu, nekem ott van a ház, reggeltől estig mosom a lépcsőket, mint egy hülye, érek én rá az ő ingével foglalkozni, így mondom neki, egy hajsza volt minden áldott napom, most is rohanhatok a korházba, hát szóljon ehhez, Jakab, egy perc nyugtom nincsen, azért is örülök, hogy újra találkoztam magával, hogy kibeszélgettük magunkat végre.

Én nem vagyok Jakab, feszeng a széken Márton partjelző, figyeljen már egy pillanatra, Miranda kedves. Hogy fejezzem be, ha ide se figyel? Még a tragédiába bele se fogtam, hogy a Denise-zel végül is mi lett. Habár az mondjuk ráér. Amire ki akartam lyukadni, ami a magva ennek az egész históriának, az az, hogy én immár szabad vagyok. Kutyául bánt velem az a nő, de magával más lesz. Csendesen leülünk a kisszobában, betakargatjuk a lábainkat, fogjuk egymás kezét, és elfelejtünk mindent együtt, arra gondoltam, hogy még biztosan maradt időnk elfelejteni mindent.

Azért nem mindent, áll fel Miranda, felveszi a kucsmát, igazgatja halántékánál a hajtincseket, leszorítja állával a sálat, míg a kabátjába bújik. Mindent nem szabad. De most már el kell mennem, ne haragudjon. Azt se tudom, hol áll a fejem. A férjem bent fekszik két hete, csakhogy holnap kiengedik, az ápolás is a nyakamba szakad. Vigyázzon magára. Találkozunk még, ha a jóisten is úgy akarja, amikor majd a Pityu járni tud megint, lejövünk egyszer-kétszer ebédelni ide. Isten áldja. Egyen maga is, azzal a kis vízzel nem lakik jól.

De hát nem érti, hát mégse érti? Én nem az vagyok, akinek gondol, fordul az apró léptekkel elsiető öregasszony után Márton partjelző, félig felemelkedik a székről, utánamenjen, ne menjen? Aztán visszaül elkerekedett szemmel, nézi a tálcát megkordul a gyomra.

Na, ez is szenilis már, ez a Miranda, hallhatta, főnök. Csak hajtogatja a magáét, még jó, hogy nem tárulkoztam ki teljesen. Én meg a hülye fejemmel majdnem összekötöttem vele az életemet hirtelen, szerencse, hogy jókor észbe kaptam. Esz a fene utána, tönkrevágom két és fél napomat, aztán tessék.

Fejét csóválva kell fel, a kiszolgálópulthoz lép, csúsztatja a tálcát maga előtt, végigolvassa a teljes menűt, savas nyál ízét érzi a szájában, marását a nyelőcsövében.

Hát, azt hiszem, maradok a sóletnél én is.

Vagdalt vagy füstölt hús, papa?

Hagyja, legyint Márton partjelző, és kihúzza a mélytányért az üveg alatt, jó az így üresen, minek bonyolítsuk.

Levélkamra

Balla Zsófiának, Kolozsvár

Kedves Zsófi!

virágvasárnapi leveled után nincs mit írni *tovább.* Te is tudod, hogy így van. Szünet, (le-)hulló koronával. Minden megváltozott általa. Nem folytatás hát, amit próbálgatok most, hanem valami olyasmi, ami levelezésünknek technikailag és tartalmilag is talán egyetlen igazi főtémája, *cantus firmus*a, tenorja: a megszakítás, a folytonosság-hiány. Aritmiás szívműködés, *de* működés, ziháló, *de* szívós lélegzetvétel, egyenetlen pulzálás – semmi sincs rendben. Még *a* semmi sem (lásd Cage). Miközben két levél közötti találkozásainkon egyre többet nevetünk, egyre többnek látszik a *divertissement*, már amúgy *sötétlő* értelemben, ahogy szeretnénk: Watteau és Pergolesi módján, mintha csak Cythère szigetére hajóznánk szeretteinkkel, barátainkkal. Egyre jobb a kedvünk, sőt a miéink is, mintha csak túl lennénk valami küszöbön, gáton, amiről nem tudjuk, hogy ott volt, mi is volt (persze tudjuk, pontosan ismerjük mindegyiket, csak hát most az *als ob*-ról írok, mert a valódiság az másutt van – a Te *kurzív* beszámolód tájékán). Mintha valahogy minden könnyebb lenne – és minden egyre vadabbul mélyebbre menne, no nem a fennkölt értelemben (mely a ,,mélységesen'' mindig a ,,fentit'' érti, jó német dialektikával), hanem úgy, hogy ami már megvolt, és egyre messzebb, egyre régebbi, annál élesebben, egyre *rohadtabbul*, egyre sötétebben vérzik, hogy az ember végül már szárazon röhög. És mégse rossz így. Te érted? Ami már megvan, megvolt: seb, heg, gézdarabok – jobban égetnek, de valahol a goethei *Anyák* tengerében, (égő tenger – láttunk már ilyet!), ahol nincs fönt, nincs lent, mint a 73 ütemen át ismételten elkezdődő ,,fekvő'' Eszdúr akkordfelbontás, ez a *primitív* zsenialitás, *A Rajna kincse* elején, amiről tudható, hogy egyúttal a vége is: ennél nyilvánvalóbban fatális Kezdet kevés van a kultúra és a művészet történetében (Thomas Mann, a jó öreg lübecki Ambivalens, egy életen át remegő imádattal és fejcsóválással emlegette, az öreg Ibsen ,,minden eldőlt már'' tónusát joggal hallva bele...). A goethei *Anyák*ról (világbanyákról) a Faust II. elején majd egyszer...; vajon hogyan ,,zenésítette'' volna meg ezt a szöveget Mozart, aki a weimari titkos (!) államtanácsos (hogy örülne e címnek most egy-két volt barátunk!) szerint az egyetlen méltó ko-operátor lehetett volna két részes tragédiájában? Igaza volt, hogy nem Beethovent mondott – mekkora tévedés lett volna! Máig *fecseghetnék* róla. Ez a vén, gnosztikus kobold-kurva tényleg halálpontos volt! Gondolj csak az Éj királynője első felvonásbeli áriájának lassú zenekari bevezetőjére – jön, jön, elnyelni; majd hirtelen csalóka, elképesztően őszinte fájdalommal megszólal. Beethoven anyái viszont, ha lettek volna, akár valamelyik Leonóra-nyitány... Nem mintha nem lennének jók vagy olykor remekek, csak éppen Beethoven talán azt nem tudhatta, nem akarta tudni, (hanem mást: talán a cisz-moll kvartett hét tételének egytételességét?), amit Goethe szeretett volna, ha Mozart ,,megzenésít'' *belőle*. Mert a radikális homályt, ami *ott* van, az Anyák őskép-birodalmában, *talán* Mozart *pucválta* volna fényesre, ha nem is érthetőbbre. Vakítóvá muzikalizálta volna, amit *emez* jó mélyre rejtett, hogy végül már maga sem igen értette (közhely: nem annyira fontos, hogy a ,,szerző'' teljesen tisztában legyen vele, mit is művel..). Goethe, ez a számomra titokzatos *Erdgeist*, aki egyáltalán, sőt még ellenkezőleg sem olyan, amilyennek mutogatja magát (pedig az is elég sokféle), biztos, hogy valójában zenei *lény* volt, kötődni képtelen, féléber hímnős, mint egy platóni csiga (vesd össze: Emlékiratok könyve) – maga a zene kétértelműsége, *polimorf* érzékisége, aki végtelenül barátságosan beszél, *kiváló társalgó,* – a hallásról szinte soha, a látásról folyton beszél –, holott azt mondja, s ezt épp a társalgásába rejti, mint J. A. egyik híres töredéke:

Komponista

,,Nincs közöm senkihez...'' Magához se. Erről beszélek, amikor emlékeztettelek imént: jobban, *nélkülem* vagyok, vagyunk stb. Goethére legföljebb az nem illik, hogy ,,világos'', inkább az, hogy: ,,nehéz''. De nem németes értelemben (,,Péter, *ne németezz*, kérlek!''), hanem a *mozarti áttetszőség*, mint *a* legnehezebb játék értelmében. Bizonyára *megütközöl* (az angol királynő szokott ilyen igéket használni) ezen a felelőtlen, az olvasók türelmével bizonyára visszaélő fecsegésen, mely ráadásul ,,egy ilyen íróra fut ki'', ahelyett, hogy a nápolyi szext használatáról beszélne a késő-barokk fuvolaverseny-irodalomban, amúgy fejnsmekker módjára. Csak hát, miként bebizonyíttatott (Q.E.D.): szépelgéseink, széplelkészkedésünk arra való, hogy eltakarja, *amint éppen elered a munkánk vére.* És ez is közhely: mindenkivel, mindig így volt és marad. Inkább így tehát (hátha alább ,,megváltozom jó irányban''):

Újra meg újra elolvasom legutóbbi leveledet, és rámtör a hozzá egyedül méltó írásgörcs, ajakharapdálás, ciccegés, férfi-félelem a női tudás szakadékaitól *és* nyugalmától (Ti, valamire való nők, mind ilyen súlyosan mozdulatlanok vagytok, éjszakai fehérek, mint egy *errefelé* ritka kerub óriásszárnya — mi meg itt, nagyzoló kis hímek, akár egy-egy okos, kevésbé okos szellő). *Rágódni,* hajtogatja az öreg Beckett (mikor nem volt az?). miközben ő is csak egy ilyen *agyagos szellő, ragyás törékenység, a Ti kurzívált*, véres szurdokaitokhoz képest. Nincs kerekség. Csikorgás és csikorgatás van. Zárt törés. Végiggondolt szakadás, kimért hasadás és (el-)vágás, már-már villámgyors, pontos *nyissz* a nyaki ütőéren. Ha most nagyot akarnék mondani (úgy látszik szeretnék), úgy mondanám: manap szinte csak Kurtág zenéjét hallgatva hallom ezt a megtört egységességet; olyan mélységélességű megértését a *női hang*nak mint principiumnak, ami intimitás és hideg csillagos éjszaka egyszerre. Ez már csakugyan ,,világos és nehéz'' (bele is vette nagyszerű József Attila-töredékeibe, persze szopránra-mezzoszopránra).

Láthatod, bóklászom, ténfergek, csetlek-botlok, mint egy átlagosan hülye apa-jelölt a szülőszoba környékén, egyikkel gyújtva meg a másikat (míg a körmére, a tüdejére nem ég). A baráti, méghozzá nyilvános baráti levelezés ma már ismeretlen műfaja azon a *kurzivált* ponton, pillanatban hirtelen mélységes barátságtalansághoz érkezik (persze nem köztünk, nem): munka és tényleges vérfolyás, forma és artikulátlan panasz, sírógörcs és keresztrím, elhagyatottság és demagóg fugato, ,,ach Golgotha'' és ,,eszközei teljes birtoklása'', Miatyánk és kisszekund-surlódás. És így tovább, satöbbi — ez a folytatás csődjének abbreviaturája. Stb., nekem ez — alvadt vérdarabok, mindig.

Zongorista

Bármilyen finomak (?), sőt kedvesek, előzékenyek óhajtunk is lenni, egymáshoz kevésbé, az olvasókhoz inkább (ez parancs, amire Lengyel Péter tanított meg, a *Macskakő* ,,révén''), csak áll az ember, álldogál, toporog, minden erejét bénaságába összpontosítva. Mégis, ha van egyáltalán folytatás, mintha mi sem történt volna, tehát: minden, sűrű, rejtélyes, satöbbiktől tarkítva, akkor az elmondásban, az elbeszélésben, sőt anekdotában, a történetben, a mesében (de nem a mesebeszédben) nyílik fel a lehetősége, nem a szavakban, nem is a mondásokban, nem is a mondatokban, s végül nem az ,,önreflexióban'', amelynek egyik nem túl jelentékeny, de valamennyire rutinos vétkezőjével levelezel, ha nem tudnád... Történeteket mondani, mindenáron, folyondárszerűen, amelyben hirtelen vagy lassan minden korrespondenciává válik, utalássá és összefüggéssé, rejtélyes *Mutterakkorddá,* amely az összes többit tartalmazza. Fürtökben lógnak bennem az együttállások, melyek nem enyhítik, nem szüntetik meg a törést, a szakadást, hanem tudomásul veszik, nincs választásuk, mert nem válaszolnak semmire, csak elmondják, hogy így meg így volt, tanulság, sőt értelem, *nuku*. A történetmondás mélyrepülésébe, végkövetkeztetés nélküli, vég nélküli, végtelen beszélgetésébe kotornám legszívesebben az alvadt vérdarabokat, az elkoszolódott gézcsomókat, a ,,*Négykézláb másztam. Álló Istenem / lenézett rám és nem emelt föl engem.*''-et, meg a Menüett, Köchel-Verzeichnis 1.-et, meg a ,,Kisfiam''-at (Pannonhalmi Szemle, 1993/1.), meg az *Aus tiefer Not schrei ich zu dir*-t, a *de profundis*-t meg a *libera me Dominé*t stb. — Tudom, az utalások közösségében bízni kétes dolog. *Erre* futja most. Erre *futok*. Az út visz, nem a leveled, jó messzire; nem én mozdulok. Én majd talán akkor, ha nem várom, ha nem figyelek eléggé. *Ez most ilyen:* bűnnél nagyobb vétek lett volna ott fölvenni a verítéktől iszamos fonalat, ahol Te, mint igazi Norna, elejtetted — botfülű ízléstelenség lett volna.

Addig is, a helyénvaló: frivol *repetitio a tempo* jegyében, míg vissza — ki — nem jössz Magyarországra, hallgasd meg a *Cosí* végéről az Aszdúr kánont. Az ám a valami! Majd legközelebb, ,,bald oder nie'' a zene valódi: vad és selymes történetei jegyében, folytassuk a mindig, legtöbbször folytathatatlant.

Szeretettel ölel:

(Balassa) Péter

Vidék, 1993. július eleje

volna 150. évfordulóját. Páratlan botránnyal azonban a futam meghalt. Volt – mégse volt. Az első rajtot elrontották valahogy (lovak, zsokék), ezek után jött a második, s a 39-ből egy ló, egy, egyetlenegy valami szokatlant művelt: bedugta fejét a rajthely (elpattintásra váró) gumikötelébe; nyilván dupla a szál. Bonyodalom támadt, több ló nekiment a kötélnek, végül elpattintották, de a rajtot visszahívták. Vagy tizen nem indultak el, tucatnyian leálltak később etc. Sok ló s lovasa teljesen hiába, a dolgot félreértve bukott stb. 75 millió font (!) volt a futamon, az állam is 6 millió fontnyi adótól esett el. (Fájó szívvel tűnődtem el ezen az angol adókulcson; sárga és fekete irígység evett. Könnyű ottan.)

Remélem, nem értettem félre a lényeget.

Bánom is én a lovakat, végső soron!

Na, ha bánom is, egyszer (Hamburgban, 1991) majdnem megcsináltam egy szuper hármasbefutót. Lomitas és Leone volt a favorit, hát... Kicsi vagyok én ehhez, gondoltam, s valami merészet határoztam el: 1 és 2 a két ló rajtszáma, az 12, azaz december, hát én 8-án születtem, németül az 8–1–2. Megteszem. Parányi összegre; de meg. Mert a 8-as ló zsokéjának neve Dettori, mert és mert és mert. Mentem a kasszához, mellettem egy butácska kislány gajdolta: ,,Megteszem a szülinapom...7...'' Etc. Hát ha te, értettem félre a helyzetet, szamár, akkor én nem. Eltéptem a cetlit. Kolosszális hármasbefutó lett a 8–1–2.

Hagyom is ezt akkor, gyémánt szavaim nem mértem karáton, ellenben egy korai műfordítói félrefogásommal zárom soraim: karate-expert, olvastam 1970 körül egy amerikai novellában. ,,Gyémántszakértő'', fordítottam kölcsönös örömekre. Nem hamuhodó lelemény.

Ám hogy ne önostorozva végezzem, íme: egyszer átírtam a Hamletkötet *Hommage* című versét (,,Ki szedi össze váltott lovait...'', íme, a lómotívum a 60-as évekből) annak az elvnek alapján, hogy az írógépen minden leütés: félreütés. (A Salinger-féle Teddy-alapelv.) Ergo bármit ütök le, rossz. Lásd még: Kafka, hogy mindig az író a hibás. És hogy a félreütés-írás ezt mondja. ,,Te egy nagyon, de nagyon rossz író vagy.'' (Ld. pl. KOPPAR KÖLDÜS, q.e.d.)

*

(Kísérlet mandulafával, félreugrás a semmi elől, csonthéjas költészet.) Félreértések, melléütések, eltévedések – erről szólunk, félreütések, melléfogások stb. sorozatával. Ha ugyan nem hiúság föltételezni, hogy a tévedések azok, amik, és nem valami mások. *Egész* mások: egészek másolatai. A dunántúli mandulafácska Janus Pannonius-i motívumát egyszer áttettem írógépre, ,,Elmozdulás: kísérlet'' címmel. Áttehető zongorára is: ha egy meghatározott ujjtartásban ütjük le a billentyűket, a szöveg (dallam) értelmetlen (fals) lesz. Az ujjrendet megtartva arréb mozdulunk, ott is fals, értelmetlen. És még arrébb is. Aztán egyszercsak fölhangzik a harmónia, előtűnik az értelem. De mozgunk tovább: már egy billentyűvel odébb ismét a káosz az eredmény. Az az értelmes mondat viszont, ami egy pillanatra fölvillant, az a dallam arról szól, hogy a mandulafa rosszul értelmezte helyzetét. Végzetesen tévedett. Félreértette körülményeit, körülményei között önmagát. A félreütések végtelen sorában az egyetlen, szinte véletlenszerűen értelmes közlés értelme tehát a félreértés, amit közöl, az a tévedés; és mégis, ez érthető, ez a tévút követhető. Aki effélékkel kísérletezik, hisz a saját szemének, fülének, eszének. A mandulafa később visszatérő újsághírré vált: ,,Az enyhe tél következtében idén másodszor is kihajtott...'' – ez a végzetes tévedés azonban nagyon is gyümölcsözőnek bizonyult. Nem tudom, minden mandulafa egyformán kísérletező hajlamú-e, vagy vannak köztük nehezebb felfogásúak, lassabb érzékelésűek. Ha igen, szemben azokkal, akik alkalmas időben meghozták valóságos gyümölcseiket, ez a fa bizonyos mértékig magamegszüntető tévedésével megteremtette a maga más jelentésű létét, ami természetesen maga a lét hiánya. Vagy csak lét félreértése?

Az elmozdulás-kísérlet értelmezhető úgy is, mint kísérlet a platóni idea-tan félreértésére. Egyszer valaki, akkor fontos volt nekem, egy lépcsőn lejövet – vajon ki jött le? ez abból, amit akkor írtam róla, nem derül ki – összetévesztett egy kövér emberrel. Őt velem, vagy velem őt? Mindketten szakállat hordtunk, régi történet. Azt írom, az a fontos személy a falnak dől-

Tévénézés

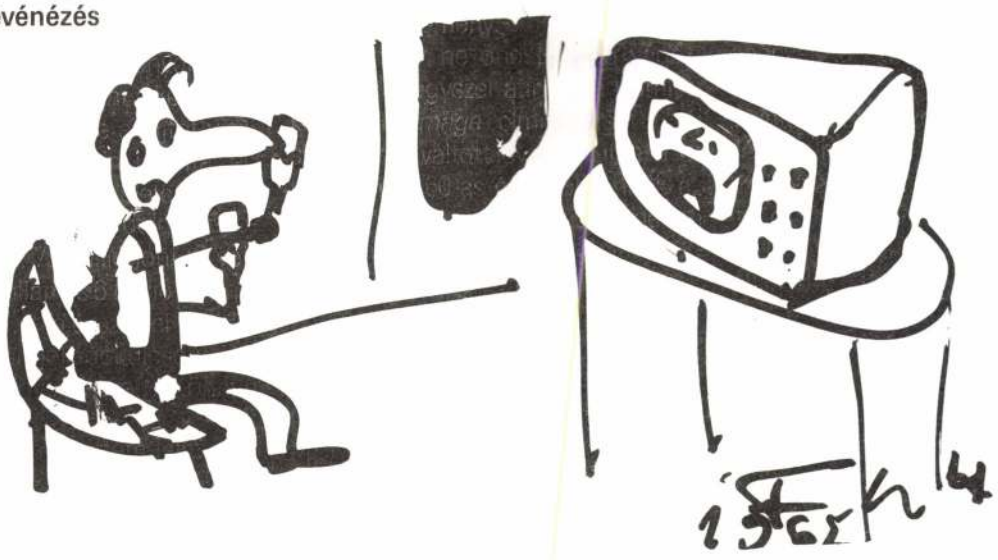

ve nevet tévedésén. Olyan képtelenség. Sovány vigasz, hogy *többre* tartott, közel kétszer többre. Fontosabb kérdés, hogy mi lehetett bennünk az az elvont közös? A közös nevező? És hogy végül is ki volt hármunk közül a tévedés áldozata. Az igazi áldozat. És még továbbá: itt voltunk mi, plátóni ideák megvalósult félreértései, és akkor egyszercsak valaki valami más *Egy*-et képzel mögénk. Azt hiszem, ez az igazi téveszme. És hogy ez merő spekuláció, hogy ennek aztán semmi fogható hatása nincs? Már hogyne lenne, amikor többé nem tudhatom, bizonyos körülmények között ki vagy mi vagyok? Valakinek a szemében, aki – meglehet, félreértés folytán – fontos volt, némi módosuláson esünk át. Az ő szemének higgyek? A sajátomnak?

Nem akartunk hinni a szemünknek, amikor bejött az osztályba. Tizenhat–tizenhét éves gimnazisták voltunk, éveleje volt, és új angoltanárt vártunk. Tudtuk, hogy új tanárt kapunk. Az angolórák koradélután, az ebédszünet után voltak, és mi ebédszünetben, főleg, amikor még inkább nyár volt, mint ősz, kimentünk a körútra. Akkor is kimentünk, különösebb cél nélkül, elütni az időt kettőig; rendes déli forgalom volt a járdán. Négyen voltunk, és feltűnt előttünk, feltűnő volt, egy vörös, vállig érő hajú nő, piros-sárga csíkos (talán még zöld – kék? – is volt benne) egyrészes, hosszúujjú ruhában. Jó ruha volt, emlékszem kicsit érdes szövésű anyagára, az évszakhoz képest mindenképp meleg. Ment előttünk a nő, behoztuk, csak hátulról láttuk, mi tagadás, négy tizenhét körüli fiú, tenyérbemászóan idétlenek, legeltettük rajta a szemünket. Elhittük a szemünknek, hogy nagyon jó nő, talán a forgatagban L. O. még félhangos megjegyzéseket is tett, mi lettünk volna a legnagyobb zavarban, ha meghallja, ha, mondjuk, hátrafordul. És persze viccelődni kezdtünk, ő lesz az új angoltanár. Ő volt. Kettőkor ő jött be, és, mi több, olyan volt, mint amikor először szúrtuk ki a körúti forgalomban. Tanárnak is éppoly kirívó volt, mint amilyen viccnek, hogy mi lenne, ha ő lenne az új angoltanár, és még jobb vicc volt, hogy valóban olyan képtelen angoltanár volt, olyan nemtanár tanár. Ma már meghatónak tartom azt csíkos, vastaganyagú ruhát, amit később annyit láttunk, mert illett vagy nem illett évszakhoz, azt hordta, az volt. Jó ruha volt. Ez is a félreértések egy fajtája, hogy tévedésből a megfelelő ujjtartással a megfelelő billentyűket ütöttük le. Ő is, anélkül nem ment volna; bizonyos értelemben ő mentette meg barátomat, mondhatnám, megmentett nekem egy barátot, mert igazából (?) azután lettünk barátok, hogy megmentette.

A folyóból nem húzta ki, és egyáltalán, csak utalásokból lehetett találgatni, hogy mit is csinált, nálam mindenesetre többet. Pedig akkor már különös jeleket észlelhettünk, (későbbi) barátom leadta különös jeleit, amit tapasztalat híján, hülyeség okán alig fogtunk. Aznap is, drapp ingének zsebéből kidudorodott valami, valahogy tudni lehetett, gyógyszer – honnan? erre is célzott volna? –, tornaóra elején, miután átöltöztünk, visszamehettem volna az öltözőbe, egymás mellett vetkőztünk, kivehettem volna a fogason lógó ing zsebéből azt a valamit, lehúzhattam volna a vécében. Így aztán csak elképzelhettem, hogyan állt a folyóban derékig, kezében a méreggel, amit kisodort a jótékony koratavaszi hullámzás, igazi hamleti-camus-i helyzet, méltó egy jövendő elméleti fizikushoz, később, párnapi hiányzás-lábadozás után egy bérház körlépcsőjén állva, valami hihetetlen mennyezeti freskó alatt éjszakákba nyúlva mindezt igyekeztünk értelmezni. Ide tehető az angoltanárnő belépése az ügybe; végül is nem történt más, egy alapos ön-félreértelmezés korrigálódott az *ugrásszerű* fejlődés által.

Az idő tájt én is meghaltam, másképpen persze, egy kissé, nem olyan erőszakos kísérlet következtében, mint amilyen a barátomé volt, inkább a dunántúli mandulafa öntudatlan öngyilkosságával, nem tudva akkor még, hogy a pszichológia jól ismeri ezt az esetet, a gyermekkori spontán, azonban művészettel határos, művészetbe torkolló önkifejezés hirtelen elzáródását. Váratlanul időm lett, szabadidő szakadt rám, talán valami jobb anyaghoz jutottam, papír, festék, és folytatni akartam, ami alig egy-két éve maradt abba, a megerőltető, időrabló gimnáziumi tanulás miatt, a rajzolást. A szobabútort kímélendő a konyhában ültem, egyedül voltam a lakásban, de teljesen mindegy: a kezem, amennyiben bármi is a kéz dolga itt, nem engedelmeskedett, egyáltalán nem azt rajzolta, amit kellett volna, egyáltalán nem én rajzoltam, amit rajzoltam. Másfelől nagyon is engedelmesen szolgálta a kéz a logika és önreflexió láncába vert elmét, amivé a gyermeki szellem az elvont stúdiumok hatására olykor hamarabb válik, mint kellene. Hamarabb, mert érzi gátoltságát, mert a szabad kéz egy eredeti szabadságától megfosztott elmét kénytelen szolgálni, a szabad szolgálja a szolgát, és amit létrehoznak, az nem visszalépésnek minősül, nem minősül semminek, nincs, minősíthetetlen. Ha lett volna sétabotom, bizonyára leszúrom a földbe, ráakasztom kabátomat és eluszom a folyó sodrával. Így azonban hagytam, hulljanak az elfagyott virágok, azokból úgyse lesz semmi; és csonthéjat szavakból növeszteni az íráshoz fordultam. Itt aztán lehet félreütni. Ha pedig négy kéz kopogtatja a billentyűket, mint most (,,kopogjon tört szemük dióverése''), félreértett áthallásokból komponálunk kíséretet egy nincs-mihez.

Festő és modellje

Ferencz Irma MDK

Leányfej

Mücsarnok 1938. Szent István kiáll.

Ferencz Irma

MDK

Leányfej

Műcsarnok 1938 Szent István kiállitás

Terence Irma

Jeffrey

Ferencz Irma

MDK

K. Gy. arcképe

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Ferencz Irma

MDK

Leányfej

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

MDK

Ferencz Irma, festö

Leány arcképe. Of.
Nöi fej. "

Nemz.Szal. Repr. Kiáll. - Balló Ede emlékezetére.
Magy. Arcképfestök Tára. 1937.okt.9-24. Kat.

MDK

Ferencz Irma

K.Gy. arcképe

KMTárs 1938. őszi kiáll. 25 l.

MDK

Ferenc Irma

K. Gy. arcképe, repr.

Müvészet 1938. III. 22. sz. 151.l.

MDK

Ferenc Irma, festő

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Mücs. 34 l.

Ferencz Irma

Szerepel a „Mütekem"
kiállításán

Lyság 1937 VI. 1.

NDK

Ferencz Irma, festö

Leányfej.

OMKT.-Mücsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
PB.1937. ápr. 29.-jun.20. Kat. 14.1.

Ferenc Irma, festöm. MDK

az ifjabb nemzedék közül elismerésre munkákkal szerepel.

Kende Béla: Szent István kiállitás a Műcsarnokban. Művészet.-Tárlatok. 1938. 88.1.

Ø Ferenc Irma

festő

Leányfej c. képe rgv.

(Archépfestők Kiáll-
Nemzeti Szalon)

Művészet 1937. 155. l.

DOBOZ
vésett jelenetekkel.
Osztrák munka, XVIII. század.
Ezüst.

KAMARÁSI KULCS,
XVIII. század.
Aranyozott ezüst.

FÜLES GOMBOK,
tíz darab, gyöngyház és zománcos.

CUKORTARTÓ, (192. kép)
háromlábú, fedeles, benne kék üvegedén
lalat áttört virágos dísz. Fedelén belül „
Máriássy Zsuzsanna 1840."
Esztergomi munka 1780 körül.
Ezüst, mag. 9·5 cm.
Bernolák Katalin, Kassa, tulajdonából
szerzemény.
Gy. K.: A kassai amateur kiállítás.
Iparművészet. 1—1897., 348. l. (Kép

EDÉNYKE,
fedeles és áttört, három lábon áll, hengere
kék üveg.
Augsburg, XVIII. század vége.
Aranyozott ezüst, mag. 12 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

KÁVÉSKANNA, (193. kép)
fafüles, lapított körteidomú, leveles, virágo

Sz.Ferencz Irma

Müvei kiállitásokon: OMKT. 1937. ápr.-jun./Nemz.Képzm.Kiáll./: Leányfej I., grafika. - 1938.aug. Szt.István-kiáll.: Leányfej II.- 1938.őszi: K.Gy.arcképe. - Müterem. 1937.aug. Graf.és kisplasztikai kiáll.: Női akt I.,Tanulmányfej I-II., cer.r. - M.Arcképfestők Társ. 1937.okt. /N.Szal./: Leány arcképe, Női fej, of. *

M.Nemz.Müvészet. 1938. 1. sz.15.l./Kép./ - Müv.2. 1937.82.l. /Kép./,-155.l./Kép./ -1938.18-19.sz 86.l./Kép./,-22.sz.151.l./Kép./

Sz. Ferencz Irma

OMKT

1937 ápr.-jun. (Nemz. képrm.)
Leány fej I. graf.

1938 aug. tél. Isto kiáll
Leány fej II.

1938 ori; K. Gy. arcképe

Mű Terem, 1937 aug. Graf. ~~kiáll~~
és kispl. kiáll

Női akt I
T. annulmány fej. I. II. cer. r.

M. Arcképfestők Tár. 1937 okt
(N. Tal)

Leány arcképe
Női fej
of

banthatsz... Te nem is ismersz...
Emlékszel...?
...én ott ültem a Rózsadombon egy kis

Ferencz Irma: Leányfej.

Magyar Nemzeti Múzeum
1938. I. 27. 15. e.

Ferencz Irma

Igen, örültem.

Igen, örültem. Ugy csapott
szivemre, mint friss, furcsa ár
az öröm. És a kerti út
tavaszba hullott hirtelen.
Tervezgető, gyors, ifjú láz
véremben vígan vágtatott,
s számon mosoly nyilt: mint virág
bimbós gyümölcsfa ágain.
. . . De újra jött a barna gond:
megfontolás-csizmáival
száz ólomlábú, lomha szó
zuhant szivemre. Most sikong,
de halkul bent a szent öröm.
Már téli reggel ring, remeg, —
s a szerteágazó úton
fagyott virágok friss hava
riadtan, sírva szembenéz
a holt mosollyal arcomon.

Walleshausen Éva

Élet . . .

Milyen az élet
Soha nem érted meg,
Te álmodó
Beteges lélek
Ki bennem lakol.
Magasba, messze,
Röpít el Téged
Minden szép álmod
Egy-egy igéret,
Nyulnál utána,
Kezeddel éred,
Ekkor veszed észre,
Hogy semmivé lett!

OLT VERA

Ferenc Irma

Leanyfej, olajf.
repr.

Müvészet 1938. 18-19 sz

86. l.

duplum

Förtelmes!

Greco: Toledo látképe — — — — — — — — 121
Greco: Orgaz gróf temetése — — — — — — — 122
Pátzay Pál: Dunai szél — — — — — — — — 123
Horvay János: Irinyi emléktábla — — — — — 124
Ligeti Miklós: Tüzéremlékmű — — — — — — 125
Csorba Géza: Ady emléktábla — — — — — — 126
Pátzay Pál: Gróf Zichy Jenő emléktábla — — — 127
Körmendi Frim Jenő: A merengő — — — — — 127
Antal Károly: Julián barát — — — — — — — 128
Dunaiszky László: Lendvay Márton — — — — 129
Beck Ö. Fülöp: Ifjúság — — — — — — — — 129
Szeged: Szabadtéri játékok — — — — — — — 130
Horvay János: Öreg honvéd — — — — — — 131
Zsáhody Csiszér János: Csengery Antal — — 131
Van Gogh: Tájkép — — — — — — — — — 132
ifj. Vastag György: Gróf Hadik András — — — 133
Van Gogh: Börtönudvar — — — — — — — 133
Reményi József: Báró Eötvös emléktábla — — 134
Sóváry János: Korsós leány — — — — — — 135
Csorba Géza: Napozó — — — — — — — — 135
Ottrubay Melinda — — — — — — — — — 136
Lenck Á. Béla: Hát akt — — — — — — — 136
Lenc Á. Béla: A művész neje — — — — — — 137
S. Gráf Magda: Rassay Károly — — — — — 137
Sikorska Zsolnay Júlia: Nyárfás puszta — — 138
Idrányi Tibor: Ausztriai emlék — — — — — 138
Gyulay Dezső: Tájkép — — — — — — — — 139
Gyulay Dezső: Kert a napsütésben — — — — 139
Kenedi Kern Andor: P. M. arcképe — — — — 140
Vadnay Géza: Téli táj — — — — — — — — 141
Révész István: Tájkép — — — — — — — — 141
Gyimessy Gy. Imre: Tere-fere — — — — — — 141
Darvas Lajos: A Cárpátia gyártelepe — — — 142
Darvas Lajos: Selyem- és bélésárúgyár gyártelepe 143
A Magyar Ruggyantaárúgyár Pálma plakátja — 143
Lakatos Arthur: Csomózott magyar szőnyeg — 144

Ferencz Irma

festő

Leánytej c. Égre

(Tv. nemzeti kiáll.)

Repr.

Művészet

1937. 82. C.

nagyon emlékezlet a hellenisztikus korból származó myrinai agyagszobrocskákra. Ezek gyakran másolatai vagy utánzatai olyan márványszobroknak, amilyen a miénk.

Arra a művészeti irányra, amely a myrinai és tanagrai terrakottákban nyilvánul, Praxiteles volt erős hatással. A mi szobrunk feje is határozottan Praxiteles típusa, egész alkatával, főképen pedig sejtelmes, mosolygó kifejezésével és a szemnek fátyolozott tekintetével. A női testformák lágy hullámzása, amely szobrunk művészeti hatásának talán legerősebb tényezője, szintén a nagy attikai szobrász öröke volt. Szobrunk nem állott szabadon, hanem meghatározott helyre: falra vagy fülkébe készült, mert hátsó része nincs egészen kidolgozva és itt még a fémszög is megvan, amellyel hátteréhez volt erősítve. És úgy látszik, meglehetősen magasra volt helyezve, mert így érvényesül a legjobban. Keletkezésének ideje a Kr. e. III. vagy II. század. Görög eredeti szobor.

Ferenc Irma

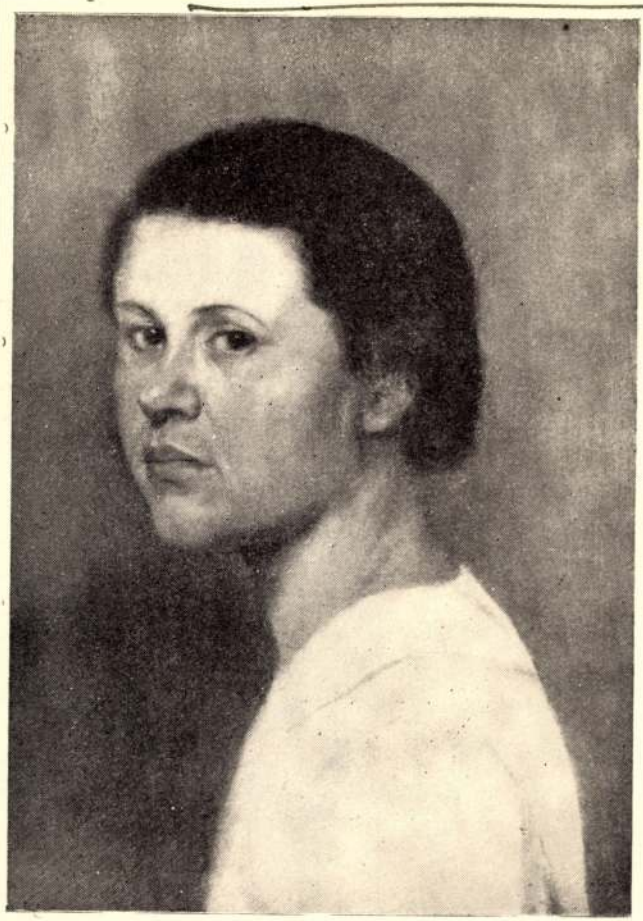

Ferenc Irma: Leányfej
A Műcsarnok Szent István kiállításáról

18-19. sz.

Művészet. 1938. 86. l.

leljen, ösvényt találjon, megoldásokat. Ez ebben a formában nem igaz. A fiatalság tényeket állapít meg, lelkesedik, de a határozott utat mindig csak az érettebb megfontolás tudja kijelölni.

Földi Mihály a „Szaharά"-ban berzenkedik osztálya ellen, e könyv megjelenésének idejéből származnak olyan írásai, amelyek gesztust jelentenek a szociálisták felé, de hamarosan rá kell, hogy jöjjön az örök igazságra. Az ember néha szakítani tud vallási meggyőződésével, eltéphet sok mindent, de azok

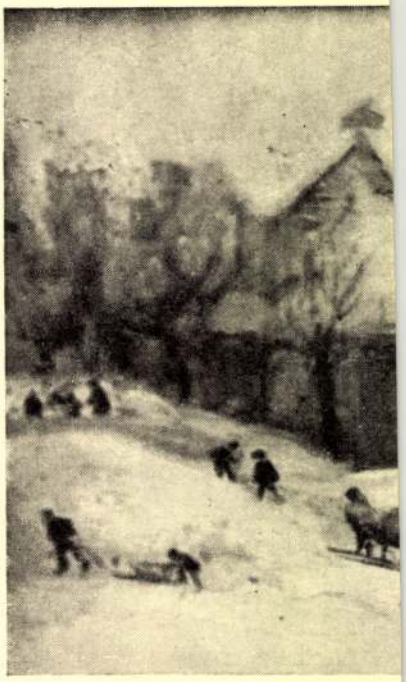

B. Vajda F
Az Ernst Múz

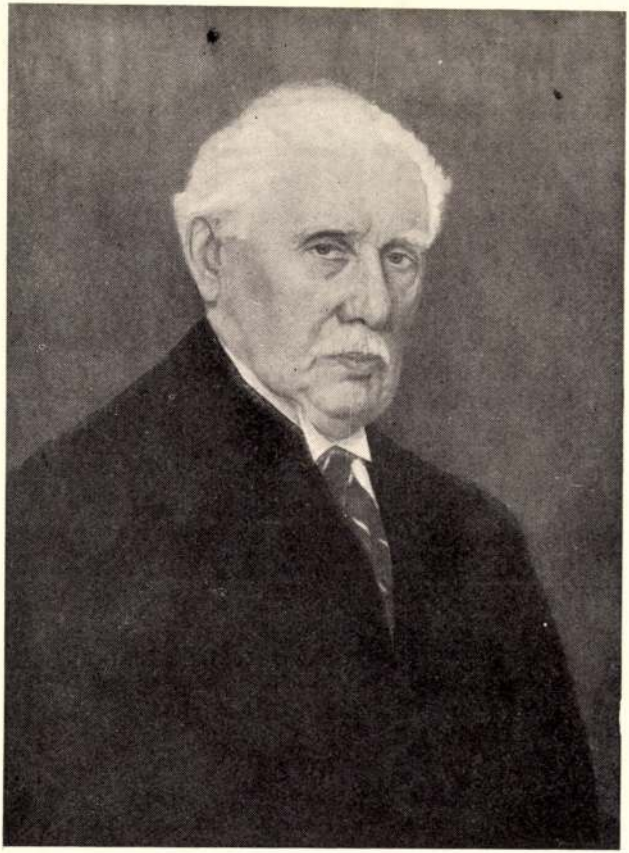

Ferenc Irma: K. Gy. arcképe
A Műcsarnok Őszi tárlatáról Foto Filmiroda

151

Műcsarnok 1938. III. 22 a. 1570.

Ferenc Irma

Tikáts Adolf: Maria Zell
A Műcsarnok Őszi tárlatáról

Ferenc István, iparművész

A miskolci épületek belső arculatának megformálásának kérdései és alkotó folyamatuk.

Miskolci stúdiónk felvétele

1996. I. 7. Petőfi 12.33 | Kjné |

1973. február 24. Televizió 18,25. /11/ KGyné

Képes krónika

- Kedves Nézőink ! a pályakezdés pillanatát kivántuk megragadni, amikor ellátogattunk a Képzőművészeti Főiskolára és szeretnék bemutatni néhány diplomamunkát. Tájékoztatásul csak annyit, hogy az Iparművészeti Főiskolán öt szakmai tanszéken és 12 szakcsoportban folyik az oktatás. Természetesen mindenhová nem látogathattunk el, ezért csak az épitészeti tanszék egy hallgatójának munkáját szeretném bemutatni és a formatervező tanszék ötvös szakcsoportjában végzettek munkáiból adunk kis izelitőt.
- Az Iparművészeti Főiskola épitészeti tanszakán sokoldalu képzés folyik. Az innen kikerülő belső épitészeknek tudniok kell épületet tervezni. Ez szükséges ahhoz, hogy jó és esztétikus belső tereket teremthessenek. A belső terek kialakitása mellett megtanulják az azokhoz tartozó berendezési tárgyak, butorok tervezését is. Diploma kiállitások talán legfrappánsabb, legötle-

1973. Február 24. Televízió 18,25. /11/ Kőyné

Gáss hrónika

- Kecves Nézőink! a pártszakszervezetek pillanatát kívántuk megragadni, amikor ellátogattunk a Iparművészeti Főiskolára és szerotnák bemutatni néhány diplomamunkát. Tájékoztatásul csak annyit, hogy az Iparművészeti Főiskolán öt szakmai tanszékes és 12 szakcsoportban folyik az oktatás. Tármaszatosan mindenhová nem látogathattunk el, ezért csak az építészeti tanszék egy hallgatójának munkájót szeretnám bemutatni és a formatervező tanszék ötvös szakcsoportjában végzettek munkáiból ádnak kis ízelítőt.

- Az Iparművészeti Főiskolás építészeti tanszékén sokoldalu képzés folyik. Az ínsen kikor 16 belső építészeknek tudniok kell épületet tervezni. Ez csúkszerűen annon, hogy jó és esztétikus belső tereket teremthesztenek. A belső terek kialakítása mellett megtanulják az azokhoz tartozó berendezési tárgyak, bútorok tervezését is. Diplomatervezés tulás legfrappánnabb, 18.Ofic-

tesebb butordarabjáról alkotója Ferencz István beszél.

- El kell mesélnem, hogy miért ültem ebbe a fotelbe. Fiatalok-
nak tervezett butor és általában a fiatalok, mig egymást meg-
ismerik és kialakul a közös esztétikai érzés is azalatt az idő
alatt eldönthetik, hogy milyen otthon karraktert akarnak létre-
hozni és ezért nagyon lényeges az, hogy az otthon épités folya-
matában a tárgy alkatrészként épüljön be, ne pedig egy megbont-
hatatlan értékként, merevedjen meg, az otthonukban. És éppen
ezek a tényezők voltak mondjuk meghatározói annak, hogy hát ez
a butor létrejött, amin most ülök. Ott lényeges szempontb volt
az olcsóság és az ember saját képére tudja alakitani a butort,
mert ettől válik kedvessé. Hogy elmondjam, hogy mi is ennek a
butornak a lényege egy pár szval.. Tulajdonképpen vászonba,
vászonzsákba töltött hungarocel gyöngy, amit megmutatnék, hogy
ez a hallgatóknak mit is jelent. Tehát egy tokba polituros
gyöngy van beletöltve és tulajdonképpen ez biztositja a .. ugy
a szerkezeti, mint a formai homogenitást és az alakithatósá-
got. Hát meg lehet nézni, hogy ez kb. hogy is müködik, mi is
a lényeg ? A lényeg az, hogy különböző ülésfázisokat lehet
vele elérni. A teljes kényelmes, elfekvő üléstől egész az egye-
nes, szép karrakterü üléshez hasonló ülést el lehet vele érni
a következő módon. A zsák belsejében átlós irányban egy zsinór
halad keresztül és ennek az összehuzásával és rögzitésével le-
het a zsákot tömöriteni.. és egy hát szóval lezserebb kezelés
után, amit nagyon egyszerü elsajátitani, lehet most már egy
egyenesebb ülést elérni. Ugyhogy ezt az ülésfokozatot érzéke-
nyen lehet végig követni és alakitani..

- A belső épitészek diploma kiállitásán ötletekben nem volt
hiány. Olyan munkaterület várja őket, ahol égető szükség
van uj szellemre, kezdeményezőkészségre, hiszen elég ha csak a

butorüzletek fantáziátlan, nemegyszer izléstelen és szük választékára gondolunk. Ezek a munkák az oktatás és tanulás folyamatának nem végső eredményei, de azt bizonyítják, hogy a friss diplomások készek és alkalmasak tárgy és környezetkúl-

gazdagitására.

Ferencz István építész életműve. 6.) Folytatás.

Újpesti Művelődési Központ, Budapest. Építész: Ferencz István Érdemes

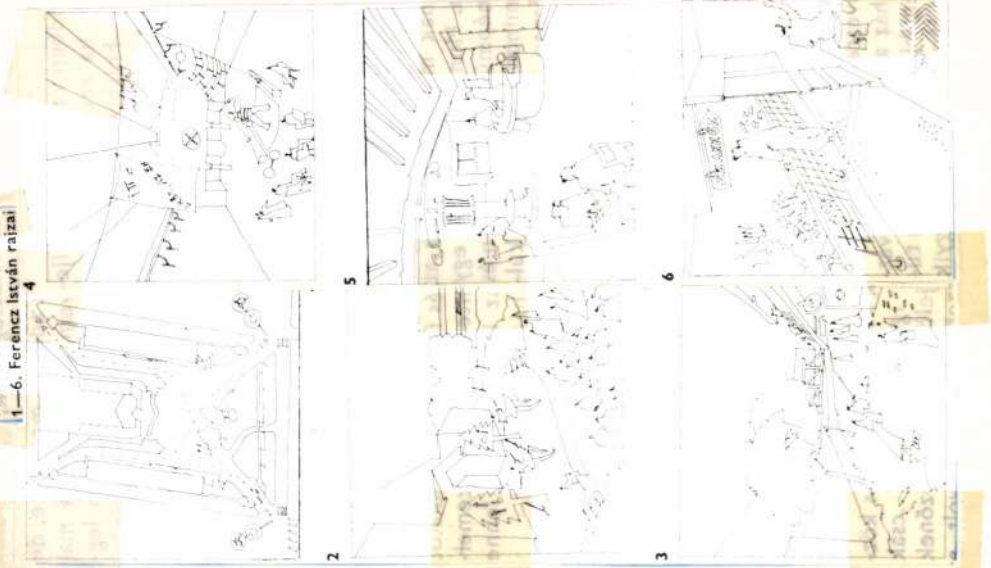

A 28. oldalon:
1—6. Ferencz István rajzai

Magyar Építőművészet, 1986. 6., 28-old.

Ferencz István, építész (Ézaktenor). 5.) Folytatás.

Újpest: Művelődési Központ, Bpest. Építész: Ferencz István (Ézaktenor).

Magyar Építőművészet, 1986. 6., 26-old.

2

2. A nagyterem belső képe

VILLANÓFÉNYBEN

Zárul a Nemzeti tervpályázata

(MTI) Ma jár le az új Nemzeti Színház tervezésére meghirdetett pályázat beadási határideje, az eredményeket május 26-án teszi közzé az Új Nemzeti Kht. A kormánybiztosi iroda – a Magyar Építészkamara egyetértésével – márciusban hét építészt kért fel: Dévényi Sándort, Ekler Dezsőt, Ferencz Istvánt, Karácsony Tamást, Kertész Andrást, Skardelli Györgyöt és Vadász Györgyöt. Schwajda György arra kérte az építészeket, hogy Siklós Mária koncepciója alapján készítsék el a főváros IX. kerületébe, a volt expótelekre, a Duna-partra elképzelt új Nemzeti Színház épületének tervét. Siklós Mária a színház-technológiai koncepciót készítette el, az ő programterve a tervpályázat kiírásának alapját képezte. A teátrum terveit hét-tagú bírálóbizottság értékeli. A testület elnöke Schwajda György kormánybiztos, társelnöke Balogh Balázs, a Magyar Építészkamara elnöke. A felkértek közül Vadász György tervezte a 2000-es hannoveri magyar expópavilont. Dévényi Sándor az organikus építészeti stílusban alkotók közé sorolható, épületei többek között Pécs belvárosában láthatóak. Ekler Dezső elsősorban lakóházakat, mezőgazdasági, ipari és középületeket tervez. Ferencz István tervezte a miskolci, avasi téglatemplomot, valamint a Miskolci Egyetemi Város bizonyos épületrészeit is. A modern stílus hatja át Karácsony Tamás és Kertész András munkáit, illetve ugyancsak a fiatal generációhoz tartozik Skardelli György, a Középület-tervező Intézet munkatársa. A kivitelezésre kiírt közbeszerzési eljárás már márciusban lezárult, a nyertes pályamunkát az Arcadom Építőipari Rt. nyújtotta be. A cég 2001. december 31-éig megépíti és átadja a Nemzeti Színházat. A nyertes árajánlata 2002-es árszinten – áfa nélkül 6,7 milliárd forint volt.

FERENCZ ISTVÁN

FERENCZ István

NAGY Tamás

TURÁNYI Gábor

LA BIENNALE DI VENEZIA 2002
next
8. MOSTRA INTERNAZIONALE DI ARCHITETTURA
Padiglione di Ungheria

VENICE BIENNIAL 2002
next
8th INTERNATIONAL ARCHITECTURE EXHIBITION
Hungarian Pavilion

VELENCEI BIENNÁLE 2002
next
8. NEMZETKÖZI ÉPÍTÉSZETI KIÁLLÍTÁS
Magyar Pavilon

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

la Biennale di Venezia
next
8. Mostra Internazionale di Architettura

Il Commissario Nazionale
DOTT.SSA JÚLIA FABÉNYI e

Il Curatore del Padiglione Ungherese
MIKLÓS SULYOK

hanno il piacere di invitare la S.V.
all'inaugurazione della mostra

L'ARCHITETTURA DI ISTVÁN FERENCZ, TAMÁS NAGY E GÁBOR TURÁNYI

che avrà luogo venerdì
6 settembre 2002 alle ore 18.00
nel Padiglione di Ungheria
Giardini di Castello, Venezia

La mostra verrà inaugurata dalla

DOTT.SSA MÁRTA SCHNEIDER
Sottosegretario di Stato
del Ministero dell'Eredità
Culturale Nazionale della
Repubblica di Ungheria

la Biennale di Venezia

next

8. Mostra Internazionale di Architettura

DR JÚLIA FABÉNYI
National Commissioner

MIKLÓS SULYOK
Curator of the Hungarian Pavilion

Request the pleasure of Your
presence at the opening
of the exhibition

THE ARCHITECTURE OF ISTVÁN FERENCZ, TAMÁS NAGY & GÁBOR TURÁNYI

at 6pm on Friday,
6 September 2002
at the Hungarian Pavilion

Opening speech by

DR MÁRTA SCHNEIDER
Deputy State Secretary of the
Ministry of National Cultural Heritage
of the Hungarian Republic

Castello Gardens, Venice

DR. FABÉNYI JÚLIA
nemzeti biztos és

SULYOK MIKLÓS,
a Magyar Pavilon kurátora

meghívják Önt a

FERENCZ ISTVÁN, NAGY TAMÁS ÉS TURÁNYI GÁBOR ÉPÍTÉSZETE

című kiállítás megnyitójára
2002. szeptember 6-án,
pénteken 18.00 órára.

A kiállítást megnyitja

DR. SCHNEIDER MÁRTA
helyettes államtitkár
Nemzeti Kulturális Örökség
Minisztériuma

Helyszín: Velence,
Giardini di Castello, Magyar Pavilon

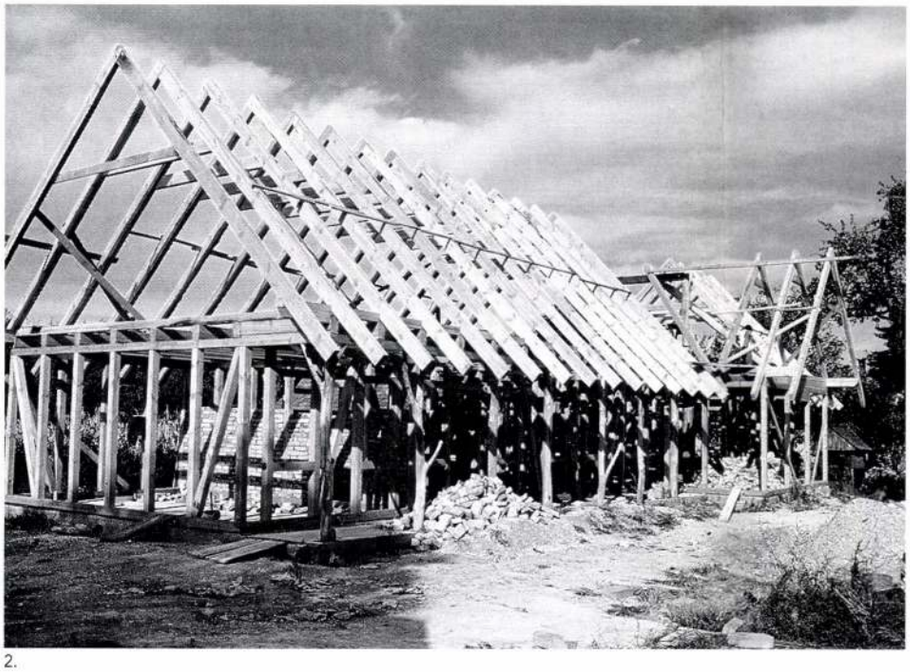

2.

4.

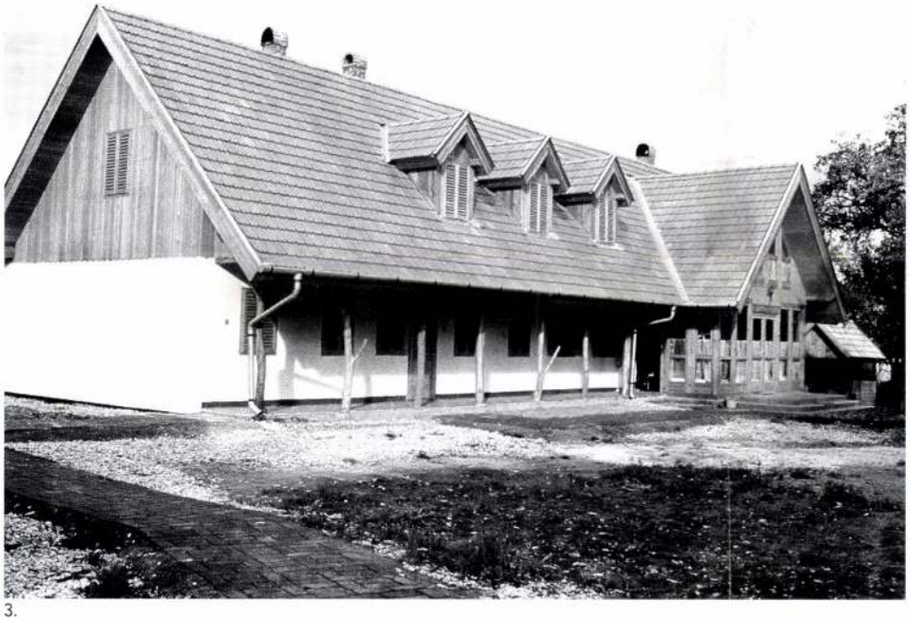

3.

1. Üdülőtelep | Holiday settlement, Hévíz, Dobogómajor. Kivitelező: Mezei Sándor
2-4. Bio Panzió | Bio Pansion, Csöde. Tervező és kivitelező: Mezei Sándor

- építésbiológiailag szinte semmi káros anyagot nem tartalmaz. Az épület vibrációja jó, a falak, födémek biztos védelmet adnak külső behatásokkal szemben (zaj, ultraibolya sugárzás, váltakozó mágneses tér, elektroszmog stb.);
- hőtechnikailag jó paraméterekkel rendelkezik, kedvező hőszigetelő képessége mellett a falak hőtáguló kapacitása is nagyon kedvező, ami a mai drágúló energiaárak mellett előnyös tulajdonság;
- árfekvése kedvező, egyrészt a felhasznált anyagok egyszerűsége, valamint az igen magas arányú saját munka lehetősége miatt. A speciális szaktudást igénylő (vázszerkezet szerelés, elektromos és gépészeti) munkák kivételével szinte minden feladat szakember műszaki irányítása mellett elvégezhető;
- fűtése hagyományos téglakemencébe vagy cserépkályhába épített hőcserélő segítségével vagy faelgázosító kazánnal kombinált szolárcellákkal, központi fűtéssel korszerűen, gazdaságosan megoldható;
- megfelelő szintű üzemi előkészítés mellett (favázszerkezet, kész vályogtégla, födémborítások) az építési idő lényegesen lerövidíthető: tapasztalati adataink esetében 6-12 hónap;
- a teherhordó faváz miatt a hagyományos vályogépülettel szemben nagy üvegfelületek és áthidalások nyithatók, így a tér tetszőlegesen variálható, a déli tájolású felületeken viszonylagosan nagy passzív szolár felületek helyezhetők el.

A kivitelezésnél a hagyományos fogadószintre felépített váz, tetőszerkezet és tetőfedés után kezdődik a kitöltő könnyített vályogfal falazása vagy zsaluzatba tömése. Így a kivitelezés viszonylag időjárás függetlenné válik, mert a megépített tető védelmet ad az eső káros hatásai ellen. A fa vázszerkezetéhez szinte minden fafajta felhasználható. A födém és a tetőszerkezethez fenyő javasolt.

Az alkalmazott könnyűvályog összetétele a helyszínen fellelhető anyagok különbözősége miatt változik. Ezek egymáshoz viszonyított aránya fenti okok miatt próbakeveréssel állítandó be (agyag, homok, faapríték, szalma, nádapríték).

A technológia a lakó és üdülő, pince, mezőgazdasági épületeken kívül különösen alkalmas üdülőfalvak létesítésére. Több termálvizes tervanyagon belül megjelenik a „korszerű" többszintes motelek, szállodák mellett a természetes házakból épülő „Naturfalu" létesítésének igénye. Itt különösen nagy lehetősége van a népi építészeti hagyományaink értékének megőrzésére a mai kor igényei szerint épített épületekben. Ezek a házak anyagukban, formájukban hagyománytisztelők, de funkcionálisan a mai ember igényei szerint épülnek. Az már külön adalék és lehetőség, hogy a környék agrártermelői ráállhatnak ökológiai, azaz biotermesztésre, így az egészséges házak lakóit elláthatják egészséges élelemmel. A kör bővíthető és variálható, a lényeg, hogy a cselekedetek mögött mindig a környezetvédelem, a fenntartható fejlődés szem előtt tartása, ezáltal az EMBER kell, hogy fontos legyen.

■ MEZEI SÁNDOR
építőmérnök

Ferencz István

- **Szakmai közéleti és oktatói munka**
  1980–82 Mesteriskola, tanulmányi bizottság
  1982–84 Mesteriskola mestere
  1991 BME Építészmérnöki Kar, külső konzulens
  1993– Magyar Iparművészeti Főiskola tanszékvezető

- **Díjak**
  1985 Ybl-díj
  1997 DLA fokozat
  1998 Miskolc város nívódíja
  1998 egyetemi tanári habilitáció és kinevezés

- **Fontosabb munkák**
  1982 Zenemalom, Miskolc
  1982 Broszmann-ház, Miskolc
  1984 Nehézipari Műszaki Egyetem, Jogi Kar, Miskolc
  1985 Újpesti Művelődési Ház, Budapest
  1985 Családi ház, Budapest
  1989 Podmaniczky-kastély átépítése, Verseg
  1995 Budai Vár 1100 éves ünnepi terve (Török Ferenccel, Cságoly Ferenccel, Lázár Antallal)
  1996 Martonyi-ház, Szada
  1998 Magyar Képzőművészeti Főiskola művésztelepe, Tihany
  1990–2000 Avasi egyházi együttes, Miskolc

Hely és jelenlét

Vázlat Ferencz Istvánról

Talán nem köztudott, de Miskolc a 20. század végén annyi jó építészt adott az országnak, hogy talán csak Pécs veheti föl vele a versenyt ebben a tekintetben. Elég felsorolni – a teljesség igénye nélkül – Bán Ferenc, Bodonyi Csaba, Ferencz István nevét és hozzágondolni a Miskolci Építész Műhely tervezőinek névsorát, s elcsodálkozunk, hogyan lehetséges ez? Amikor kezdő kiállításrendezőként a Műhely Budapest Galéria-beli bemutatkozását előkészítendő, Miskolcon jártam, megkérdeztem Szőke Lászlótól – maga is a Műhely tagja –, vajon miért költözött a csapatnyi fiatal építész ebbe a nem éppen történelméről és kultúrájáról híres városba? – Mert olyan szép – válaszolta. Az urbanisztikai tudása mellett vitriolos humoráról is híres kolléga bon mot-jából megtanultam, az építészet nem pusztán forma- vagy stílusakarásról szól, hanem valóságos feladatok kereséséről és megoldásáról, a látszólag legmostohább körülmények között is. A miskolciaknak mesterük, Plesz Antal tanította meg az alapigazságot: az építészet emberépítés, s ez valóban ott világlik minden jobb munkájukban.

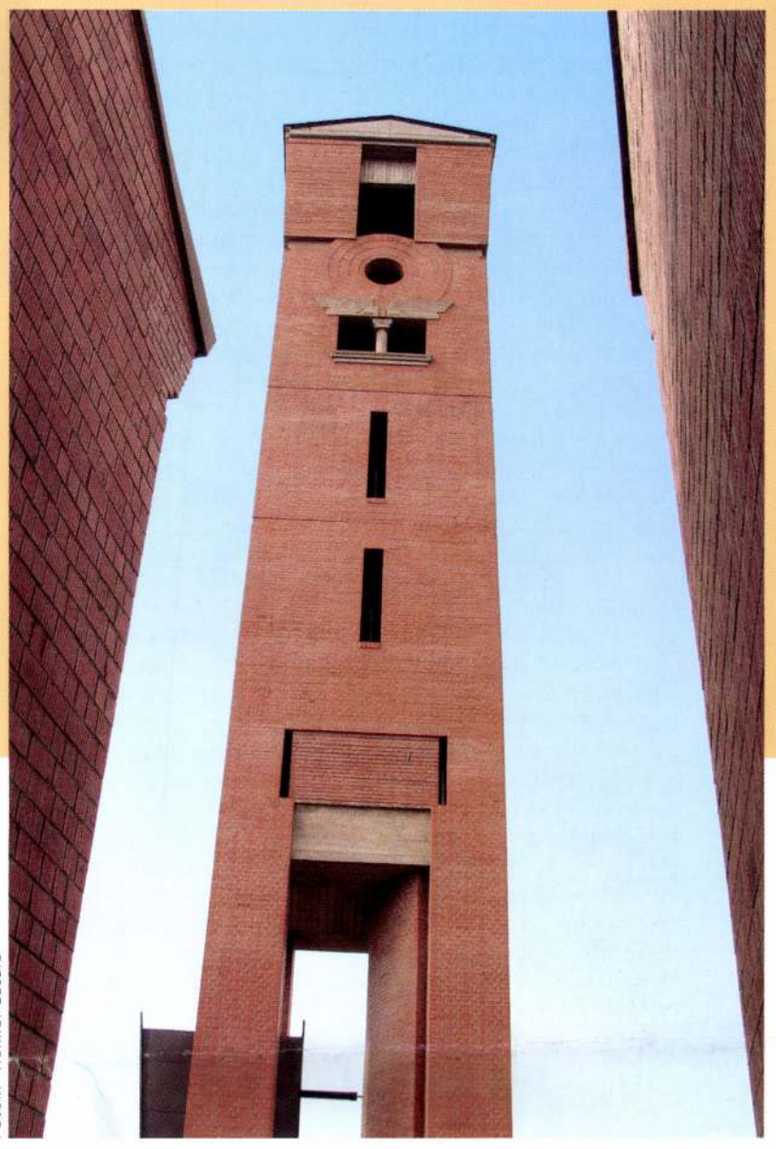

Fotók: Halmai László

Ferencz István fontosabb alkotásait áttekintve világosan látható: a forma mindig a feladat értelmezéséből születik, azt pedig a hely és a helyzet megfejtése előzi meg.

Első fontos munkája, a miskolci Zenemalom, nem más, mint egy lebontásra ítélt malom épületének megmentése, amelyhez azután (tervezői díjáról lemondva) megtervezte a felújítást és az átalakítást is. Máskor a Miskolci Nehézipari Egyetem auláját a megrendelő tudta nélkül, lehetőségként beletervezte a Jogi Kar épületébe, majd maga győzte meg megbízóját a „váratlanul", valójában nagyon is tudatosan előkészített lehetőség kihasználásáról. Az aulánál is, az oktatási épület esetében is adott szerkezeti rendszerrel kellett dolgoznia, tehát az építészeti forma kialakításában korántsem rendelkezett tág mozgástérrel – a szerkezet tisztasága és a tér nagyvonalúsága azonban mégis valódi építészeti minőségről tanúskodik. Az Újpesti Művelődési Ház esetében választ tud adni a rémes lakótelepi környezet minden minőséget csírájában elfojtó fenyegetésére: udvarokkal megnöveli az egyébként nem nagy méretű házat, és kerítőfalakkal kizárja a lakótelepet onnan. A versegi volt Podmaniczky-kastély felújítása és bővítése során mindvégig tekintettel van a birtok eredeti egységére, ugyanakkor formai tekintetben érzékenyen, mégis szabadon nyúl az épületek külső és belső megújításának problémájához. A Magyar Képzőművészeti Egyetem tihanyi üdülőjéhez úgy illeszt hozzá új épületet, hogy tudja, s tervével meg is győz bennünket arról, hogy az épületegyüttes „ős-építészeti" szépségű magtárja mellé tilos bármiféle megformált házat letenni.

Eddigi főműve – nemcsak méreteiben – a miskolci Avas Dél lakótelepen 1989 és 2000 között felépült katolikus egyházi együttes. Részletes elemzése most nem feladatom, erről Kovács Ágnes építésztől olvashatnak írást a lapban. Néhány alapvető szempontra mégis fölhívnám a figyelmet. Éretten, árnyaltan és teljes gazdagságukban látjuk itt viszont építészeti gondolkodásának korábban külön-külön is értékelt eredményeit. A feladat tisztázása: Magyarországon ötven éve nem épült ilyen léptékű egyházi együttes, s ha ezt méltó módon kívánjuk az ország legnagyobb és legcsúnyább lakótelepén elhelyezni, fel kell mutatni építészetileg – még egyszer: építészetileg, és nem didaktikus szimbólumokkal – azt a belső erőt, amelyet a katolikus egyház, illetve tágabb értelemben a vallás hordoz, s ezt szembe kell állítani a lakótelep brutalitásával, amely szinte minden belé helyezett építészeti értéket képes legázolni, megenni. Megint csak meglep nagyvonalú, merész formálásával a templom és a harangtorony esetében, ahol a téglák rakásmódjával egészen kivételes épületplasztikai hatásokat te-

remt. Az épületkomplexum egészét jellemző józanságot és a hagyomány legjobb értelemben vett tiszteletét pedig példaértékűnek tartom, hiszen, mint oly sokszor leírtam már, éppen az egyházi megrendelések, különösen a templomtervezés szolgáltatja a legjobb szándékból születő legrosszabb példákat – s nem csak a magyar építészetben – az üres, akár modern, akár hagyományos építészeti formák tobzódására. Ferencz ritka önfegyelemmel és méltósággal, minden fölösleges bravúroskodás nélkül teremt arányt és helyes léptéket a várositól a szoba méretig. A konstruálás, a szerkesztés, az építés iránti szeretete megóvja őt attól, hogy hamis építészeti formákat alkalmazzon. „Veleszületett" szerkezeti racionalizmusa, belsőépítészeti tapasztalata által mindig megtalálja a kellő arányt kicsi és nagy, s tágabb értelemben régi és új között.

Kenneth Frampton a következőket írja *Kritikai regionalizmus: az ellenállás építészetének hat pontja*[1] című írásában : „Ma csak utóvédharcként lehet kritikai építészeti gyakorlatot folytatni, és ennek egyforma távolságot kell tartania a felvilágosodás haladásmítoszától, illetve attól az irreális törekvéstől, mely szerint vissza kellene térnünk az iparosodás előtti korok építészeti formáihoz. A kritikai utóvédharcnak le kell mondania az egyre fejlettebb technológia optimalizásáról éppúgy, mint a nosztalgikus historizmusba vagy felszínes díszítgetésbe visszacsúszás folyvást kísértő hajlamáról. Azt állítom, hogy csak ebből a pozícióból lehet olyan ellenálló, identitást nyújtó kultúrát kialakítani, mely korlátozott formában az univerzális technikát is felhasználja." Ha vannak a mai magyar építészetben olyan tervezők, akikre ráillik az angol szakember meghatározása a kritikai regionalizmusról, akkor egyikük biztosan Ferencz István. Az ő hagyományfelfogása a Miskolci Építész Műhely regionalizmusát viszi tovább és fejleszti – nézetem szerint – a legjobb irányba. A hely és a jelenlét józan, pozitív építészeti eszközökkel kifejezett értelmezését adja munkáiban, mert a hely nem csupán a helyszínt, az építészeti környezetet, a meglévő beépítéshez való szellemi vagy formai illeszkedést, viselkedést jelenti számára. Tekintettel van a tág értelemben vett földrajzi, történelmi helyre, a klímára, az évszakokra, az építőanyagokra, a bennük megtestesülő kultúrára és hagyományra is.

■ SULYOK MIKLÓS

1 In: *A mérhető és a mérhetetlen, Építészeti írások a huszadik századból*, szerk., Kerékgyártó Béla, Typotex Kiadó, Budapest, 2000. Lásd az ÚjME 2001/1. Utóiratát.

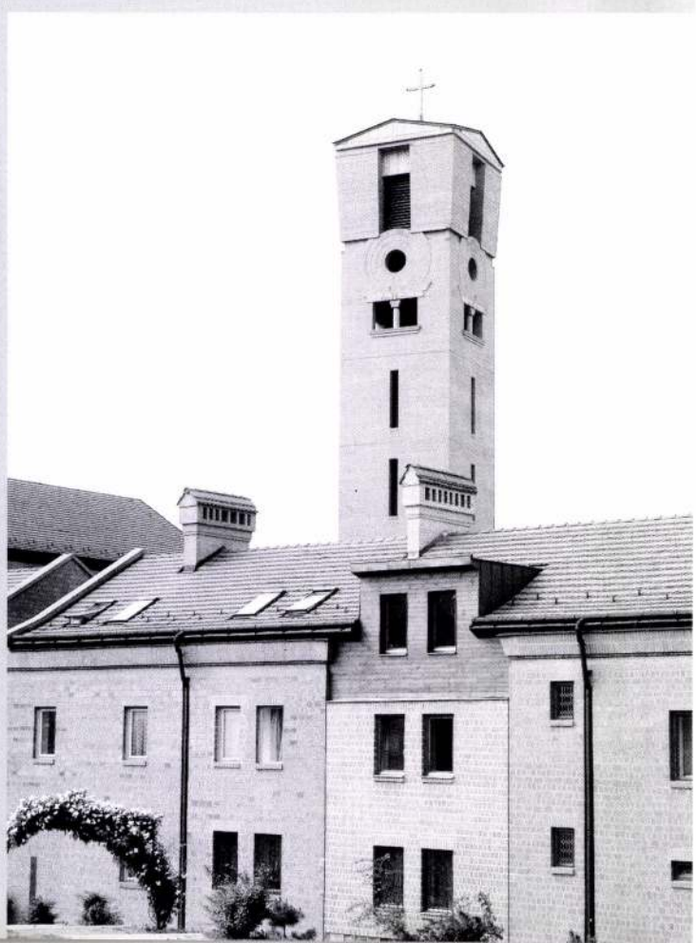

Lovak horkannak – vitézek robognak, vágtatnak a tavaszban

„Emberségről példát, vitézségről formát mindeneknek ők adnak! Midőn mint jó sólymok mezőn széllel járnak, vagdalkoznak, futtatnak." (Balassi Bálint: Egy katonaének)

Ahogy az öreg Janáky Istvánnak az Avas délnyugati lábánál, völgyek kereszteződésében létre kellett hoznia egy új beépítési minőséget a zártkertes övezet peremén, választania kellett egy szerkezeti és homlokzati rendszert az épülő új egyetemvárosnak (1952–1958), éppígy kellett Ferencz Istvánnak a panellakótelep szorításában az avasi nyeregbe ültetnie az egyházi együttest, s meghatározni egy vállalható minőséget. Egyaránt idegen volt a környezetük az adott feladat kapcsán.

Az avasi lakótelepnek nincs kapcsolata a Szinva-völggyel, a városi közeggel. Homogén szerkezete léptékénél fogva ördögi. „És itt állást foglalni csak erővel és méltósággal, időtlenséggel lehetett. Időt visszahozóan, szigorúan. Az említett tömeggel szemben csak feszes és fegyelmezett renddel." (Ferencz István, 1997)

Tudatosan épít a domboldal adottságaira. A lakótelep forgalmi tengelye, a négysávos út mellé egy hosszú épülettömeget tesz: vonal-mentén sorolt épületegységeit bejáratokkal, rózsakerttel, lépcsőházzal, a templom szentélyének határozott tömegével tagolja. A hegy lankái felé kisebb épülettömegekkel – oldottabb elrendezésben – tereket, teraszokat hoz létre. Az épületek oldalfolyosósak és háromszintesek, homlokzataik arányát ez határozza meg. Egy középkori város utcáinak léptéke ez. A sokszínű, de karakterében egységes épületegyüttes részletképzéseiben (kéményfejezetek, párkányok, ablakkeretezések, a faltestek lezárása és átfordítása) azonos elemsorral, de egyedi kimunkáltsággal jellemezhető: szoborfülkék, zárterkélyek, bejáratok. Az épületek két nagyobb teret fognak közre: a zártabb, elevenebb iskolaudvart, és a nyitottabb, nyugodtabb templom előtti teret. Ez utóbbi, magasabb térszinten kialakított teraszt az iskolaépületek magastetői keretezik, ill. kőmellvéd szegi le a Bükk vonulata felé. A templom mellett rangosan, délcegen leszúrva ott áll a Torony.

Az épületek belső terei változatosak, az oldalfolyosós szerkesztésben rengeteg játékosság rejlik. A lépcsőházi korlátok, a falvédő burkolatok, és a járófelületek más-más karakterűek, de korrekt minőségűek. Ferencz István régi bölcsessége: az építésztől nem vehetik el a tér alakításának jogát – az anyagokról, színekről, minőségekről viszont a megbízó bármely pillanatban rendelkezik (a végleges térburkolat sajnos rossz választás volt).

Minden tervezési fázisban az emberekre koncentrál, nincs üres tér a fejében. Ismeri az érzést: hátradőlve síléceken napozni a hóban, gyerekszemmel elkapni egy mozgó karikát, aprósággal játszani (Kosztolányi Dezső), félhomályos ablakfülkében tanári fenyítést kapni. Derűvel átszőtt fantáziával építi be a tervekbe mindezeket a részleteket, és a gyerekek igen könnyen megfejtik ezeket.

Anyaghasználatára a kettős méretű tégla a jellemző, a későbbi épületek homlokzatai törtfehér vakolattal tagoltak. Az egyszerűen szerkesztett tömegek gazdag részletképzését a tégla míves sorjázása mellett indokolt helyen, visszafogottan használt vasbeton-, acél- és faszerkezetek, és változatosan munkált kő felületek adják. Ferencz István temploma és egyházi együttese itáliai reminiszcencia francia román-kori elemekkel.

A tervezési feladatot Ferencz Bán Ferenccel és Balázs Tiborral közös pályamunkával nyerte el 1988-ban, majd maga vitte végig. A pályázatot pannonhalmi bencés tanárok írták ki a beépítetlen területre, melyet már a 60-as, 70-es években hallgatólagosan elfogadtak a város vezetői egy leendő templom helyének. 1989-ben a jezsuiták tervvel együtt vették át a területet – hasonlóan regionális iskola szándékával.

Boda Gábor, majd Hidasnémeti János szerkesztésében folyt a tervezés. Elsőként a templom és parókiaépületek (görög és római katolikus) készültek el, majd iskolaszárnyakat, éttermet, tornatermet és kollégiu-

Az avasi egyházi együttes épületei, 1989–2000

Építész | Architect:
Ferencz István, Boda Gábor, Hidasnémeti János, Rudolf Mihály
Szerkezettervezők | Structural design:
Bortnyák Imre, Révy Antal
Épületgépészet | Plumbing:
Várfalvi Géza, Budaházy Miklós, Csidey István, Ludvig István
Épületvillamosság | Electrical planning: Gulyás Isván
Közmű-és úttervezés | Public utilities:
Csala Kázmér, Márkus György
Kivitelezés | Main contractor:
Középület-és Lakásépítő Rt.

mot építtettek. Tíz év után, szinte utolsóként épült fel a Torony. A legutóbb átadott (középfolyosós, dupla tetőterű) gimnáziumi épületet Ferencz Istvántól függetlenül terveztették.

A második vatikáni zsinat határozata a 60-as években felszabadította a hagyományos térstruktúrát. Reprezentáció helyett a bensőség kapott szerepet: a barokk tér „mennyei Jeruzsálem reprezentációja" helyett az utolsó vacsora bensősége. A liturgia megszabta a térformákat, s ahogy a hívek közös munkája lépett előtérbe, összetettebb lett az építészeti tér hangsúlya. A gyülekezetet nem elsősorban a szentély és a bejárati kapu fogja közre, az iker oldalfalak hatása szokatlanul erős: tiszta szépsége, zsúfoltsága, szenvedélyes fénytörése. Az egyik oldal mindig élettel telibb a napfény által, vele szemben tükörképe árnyékoltan feszül. A szentély hátra húzva, félhomályban, szűk keresztmetszetben áll.

Ferencz István munkamódszere nem teoretikus. Az ötleteinek első levonatát, vonalzós szerkesztését maga készíti. Saját magát korrigálja. Továbbadva a munkát úgy érzi jól magát, ha helyzetbe tudja hozni környezetét annyira, hogy az élvezze is. Becsületes, ízes szavakkal szól mindenkihez – hozzáállása viszonyítási pont. Az építkezésen mindig jóba keveredett a mesterekkel. Megbűvölte, áttüzesítette őket. Ez szerencsésen meglátszik a házakon. Az oltárkép festőjétől két dolgot kért: ne ábrázoljon háttérként építészeti utalásokat, s hogy az arcok jellegzetesen magyar arcok legyenek. Tehetetlenül nézte, hogy ez nem sikerült.

A templom kapuja háttal áll az ateista közegnek, a paneleknek, és elegánsan a völgybe tekint. A második vatikáni zsinat iránymutatását nem követi. Eltakart belső udvarra kell belépnie annak, aki e falak védettségébe szeretne kerülni. A Torony küldi szét egészséges, hívó jeleit körbe az Avason, s le az alant futó völgyekbe. Rajta a napkorong: szárnyas sumér jel. Együtt él és uralkodik a hegyen. Nyeregben ül, megüli az avasi dombhátat. Harsogóan tiszta, kemény vitéz az harcos, futós időkből. Eget kér és kap.

■ KOVÁCS ÁGNES

Köszönöm a beszélgetést Ferencz Istvánnak, Hidasnémeti Jánosnak, Kuklay Antalnak, P.Forrai Tamásnak, Rudolf Mihálynak és Szőke Lászlónak.

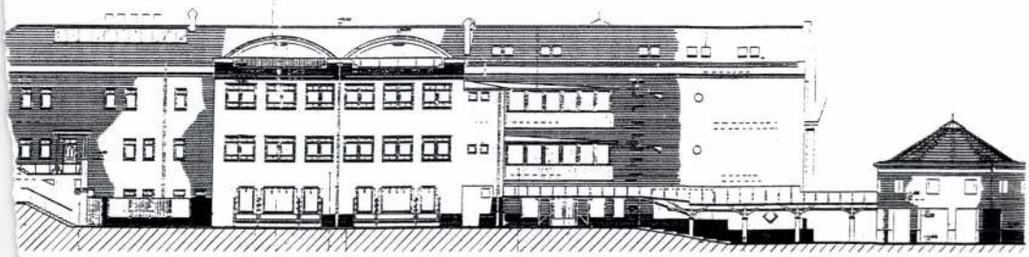

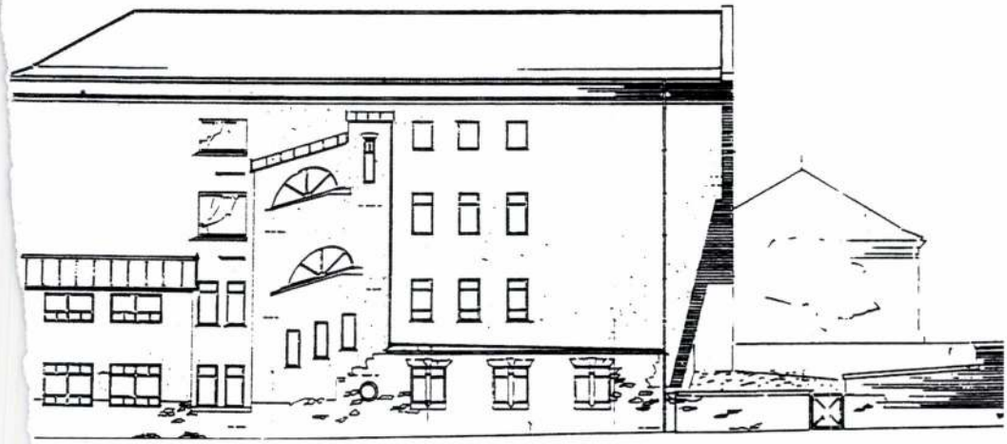

KÖZÉPÜLET ÉS LAKÁSÉPÍTŐ Rt.
3531 Miskolc, Kőporos út
KÖZ-LAKÉP RT

Részvénytársaságunk 1991-ben alakult létesítmények generál-kivitelezésére. Cégünk az ISO 9002 szabvány szerinti minőségbiztosítási rendszer szerint dolgozik. Elsődleges célunk, hogy a ránk bízott létesítményeket magas színvonalon, jó minőségben, határidőre készítsük el. Fontos szempontnak tartjuk megbízóink elvárásainak teljesítését. Munkatársaink szakképzettsége, szakmai elkötelezettsége, lehetővé teszi, hogy a mai minőségi és műszaki igényeket kielégítse.

1999-ben Mesterdíjat kaptunk a miskolci Deszkatemplom kivitelezéséért.

Szalay Antalné
ügyvezető igazgató

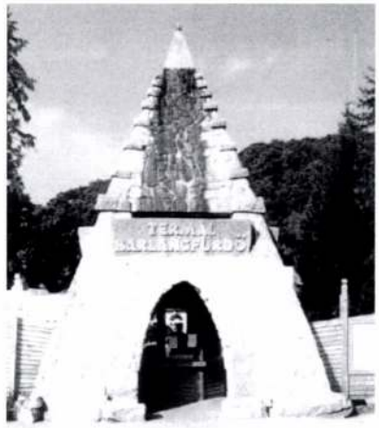

Emerging Architecture

Fonó, Budai Zeneház, szeptember 14 - október 14.

Az Architektur Zentrum Wien tavaly szeptemberben kiállítás-sorozatot indított, mely Közép-Európában a *Jövendő építészet* útjait fürkészi. Az elkövetkező években öt alkalommal megrendezendő kiállítás és a hozzájuk kapcsolódó, katalógusként is szolgáló könyv a legfontosabb kortárs építészeti irányzatok bemutatását tűzte ki célul. Otto Kapfinger és Sasha Pirker kurátorok elképzelése szerint minden évben újabb 10-10 olyan építésziroda mutatkozhat be munkáival e fórum keretein belül, melyek Ausztria mellett a szomszédos országok kortárs építészetét is reprezentálják. Terveik szerint 2003-ban fiatal magyar építészek munkáinak kiállítására is sor kerül.

Az első, eredetileg is több helyszínre tervezett kiállítás a kortárs osztrák építészet tíz tendenciájának felvázolására vállalkozott, Bécstől Vorarlbergig megvalósított munkákból nyújt ízelítőt. A Bécs és Frankfurt után Budapesten is látható a válogatott anyag – elsősorban Gunther Zsolt és Branczik Márta munkájának köszönhetően – Ausztria kulturális imázsát is szolgálja.

Az installáció maga a vándorkiállítás anyagát szállító konténer, melyet a kurátorok elképzelése alapján alakítottak ki. A tervek és fotók mellett videofilm vagy számítógépes animáció segítségével is bejárhatjuk az épületeket.

Posztmodern, modern, minimalista, hi-tech – a bemutatott anyag jólesően színes, stílusgazdag. Meghökkentő – már a funkció-társítás okán is – a Bulant & Wailzer iroda Piesendorfban épült bank és kulturális központ épülete, mely a 70-es években készült, alpesi parasztházat formáló banképület bővítéseként alakult ki. A transzparens üveg bejárati kubus összeköti a régi és új épületszárnyat, sőt kávéházként a kistelepülés találkozóhelyévé nemesedett. Valóban önkényes gesztus éppen ezt a nem túl nagy formátumú épületet emelni ki a kiállítás anyagából. De az építészeti színvonal és a közízlés ellentmondásos viszonyával naponta szembesülve, vegyes érzések kavarogtak bennem az említett épület kiállítási anyagát nézve. Legfrissebb hazai tapasztalataink lesújtóak. Az itt nem minősített plaza-architektúra mellett historizáló elemekkel felöltöztetett középületeket (lásd akár a készülő budapesti Nemzeti Színházat), romantikus-eklektikus díszítésekkel „gazdagított" székházakat, széttördelt homlokzatú, tornyokkal és kovácsoltvas kiegészítőkkel megbolondított lakóházakat látok, amerre járok. Köztük elenyészően kevés a letisztult formákkal és mai anyagokkal dolgozó, vállaltan 21. századi építmény.

E kiállítás kapcsán a jó ízlésű megrendelőért kiáltok. Megkockáztatom, nem képvisel világszínvonalú építészetet a bemutatott kortárs osztrák anyag. Korrekt, mai házakat láthatunk, ez a színvonal Magyarországon is megtalálható, és nem is csak kivételképpen. Ám amíg a közízlés – a megrendelői kör – a túldíszítettet, a giccset favorizálja, addig a mi holnapi építészetünket a Mammut 2 és Óbuda Újlak reprezentálja – kétes jövendő értékkel.

■ ANM

1. **Pichler & Traupmann: Ebner üveggyár épülete** | Glazier's work, Güssing, 1998
2. **Peter Ebner: Diákkollégium** | Student Hostel, Salzburg, 1999
3. **lichtblau.wagner: Irodaház** | Office building, Gleisdorf, 1998
4. **Marte. Marte: Családi ház** | Dwelling-house, Dafins, 1999

1.

2.

3.

4.

Meghalt Koltay Valéria

Meghalt *Koltay* Valéria érdemes művész, az Operaház nyugalmazott magánénekesnője. Hetvenhárom éves korában, szerdán érte a halál. Tanulmányait *Maleczky* Oszkár növendékeként a Zeneakadémián végezte. Az Operaház társulatának 1947-től volt a tagja, kiemelkedő sikereket ért el szinte valamennyi Mozart-operában hazánkban és külföldön is. 1994-től az Operaház Művészklubjának vezetője volt.

Olvashatók a halhatatlanok

A Magyar Irodalom Háza és a művelődési tárca kezdeményezésére megalakult a Digitális Irodalmi Akadémia, amelynek a harminckilenc élő Kossuth-díjas és babérkoszorús író és költő a tagja. Az úgynevezett „digitális halhatatlanok társasága" a soraiba választotta posztumusz *Weöres* Sándort, *Szabó* Lőrincet, *Pilinszky* Jánost, *Mándy* Iványt és *Illyés* Gyulát is. A negyvennégy író és költő valamennyi eddig megjelent és ezután kiadandó műve mostantól a Sulinet programon, illetve az Interneten olvasható. Ennek ellenében az irodalmárok életük végéig havonta a mindenkori minimálbér négyszeresét kapják kézhez a Nemzeti Kulturális Alap mecenatúrájának köszönhetően. A kezdeményezés idén mintegy ötvenmillió, jövőre százmillió forintba kerül. (A digitális halhatatlanok társaságába korábban meghívást kapott *Nemeskürty* István, *Fekete* Sándor, *Lengyel* Balázs és *Rába* György is, ám amikor kiderült, hogy ők nem Kossuth-díjasok, „csupán" Állami Díjban vagy Széchenyi-díjban részesültek, kihúzták őket a listáról, és bocsánatot kértek tőlük.) **(d. m.)**

Kilátás a Belső-tóra

Pénteken művésztelep-avatás Tihanyban

Mojzer Miklós művészettörténész, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója és *Németh* G. Béla irodalomtörténész, akadémikus avatja fel pénteken a Magyar Képzőművészeti Főiskola egyéves munkával, százharmincmillió forintos költséggel felújított művésztelepét Tihanyban, a Belső-tó partján, a Szent Benedek rend hajdani majorságának egyik részében. Emléktáblát avatnak, és kiállítást nyitnak meg Visszhang címmel a növendékek pályázaton kiválasztott műveiből.

Az Iparművészeti Főiskola tanszékvezető építésztanárának, *Ferencz* Istvánnak a tervei alapján felújított és korszerűsített épületeket, amelyeket télen is lehet majd használni, június 9-től veszik birtokba a diákok és tanárok.

A terület, amelyen ma két védett műemlék áll: az 1830-ban épült lábaspajta és a juhhodály, a kulturális örökség része. 1055-től a Szent Benedek rend tulajdonában volt. Az államosítás után a Badacsonyi Állami Gazdaság kapta meg. *Somogyi* József, *Sváby* Lajos és *Szőnyi* István, valamint a művelődési minisztérium két munkatársa közreműködésével sikerült elérnie, hogy a főiskola 1976-tól művésztelepként használhassa. A rendszerváltozás után a bencés rend mint jogos tulajdonát visszakérte az ingatlan, de a tárgyalások során lemondott róla, így az továbbra is az állam tulajdonában marad, kezelői joga pedig a főiskoláé.

Az U alakú, újjáépített „kasznárházban" a növendékeket kétágyas szobák várják, a tanárok kis apartmanokban lakhatnak. Egy nagyobb helyiségben, ami télen szolgálhat műtermül is, huszonnégy diáknak jut hely. Ide akár külön épületbe is jöhetnek osztálykirándulásra gimnazisták abban az időszakban, amikor a főiskola éppen nem használja a termet. A nappaliban meghagyták a régi épület fagerendás mennyezetét, fölötte, a galérián kap helyet a könyvtár. A hatalmas juhhodályt, a lábaspajtát és a „balettteremnek" elkeresztelt tágas termet, amelynek üvegfalain át pazar kilátás nyílik a tóra, műteremként is használják majd. A juhhodály boltozatos pincéjében kézi műhelyt rendeznek be. A terv az, hogy más művészeti egyetemek hallgatóit is fogadják itt.

A munka, ha kerül rá pénz, tovább folytatódik.

A lábaspajta mögött, ahol egyenlőre még óriási bodzabokrok nyújtogatják fehér tányérjaikat, kis lakást alakítanak ki, és rendbe hozzák a pajtával szemközti, hajdani levendulapárlót is. A terv az, hogy más művészeti egyetemek hallgatóit is fogadják itt. Ide jönnek a hallgatók szakmai gyakorlatra, amelyen bizonyára ezentúl is mérhetetlen mennyiség fogy majd *Szabados* Árpád grafikus-festőművész-rektor bográcsban készült főztjéből. Rendeznek itt nyelvtanfolyamokat, konferenciákat és koncerteket is.

Valóságos csoda – állítja a rektor –, hogy a gazdasági kényszer szorításában ilyen minőségű művésztelepet sikerült helyreállítani, felépíteni. *Bakos* Péter gondnok vezetésével lelkesen dolgozott mindenki. A kivitelező a Dór Kft. volt, ugyanaz a csapat, amelynek munkáját a tihanyi apátság rekonstrukciója is dicséri, az építkezést a Revital osztrák–magyar cég emberei ellenőrizték. Mindenkit rabul ejt a hely szépsége és szelleme – mondja Szabados Árpád –, ezt a fantasztikus örökséget nem szabad veszni hagyni. **(ferch)**

FERENCZ István épületei

TELEVÍZIÓ

MTV 5.30 Gazdatévé 5.50–9.30 Nap-kelte 9.35 Bor és hatalom 10.10–11.05 Még egyszer! 10.10 Helló, világ! 10.55 Mesterművek 11.10 Frankenberg-kastély 12.00 Déli harangszó, Híróra, Híradó, Gazdaság, Akt, Gazdatévé 14.00 Együtt 14.50 Unser Bildschirm 15.15 Örökségünk 15.30 Gyerekeknek! 16.00 Jövő-menő 16.30 A szerelem jogán 17.00 Gyorssegély 17.10 Csellengők 17.15 Ki marad a végén? 17.40 Europercek 17.45 Körzeti híradók 18.00 Örömünnep 18.20 Gyerekeknek! 18.35 A pampák királya 19.30 Híradó, Sporthírek 20.00 Szomszédok 20.35 Csodafoci 21.00 Stúdió '98 21.40–22.40 Aktuális 21.40 Hírek 21.45 Aktuális 22.15 Világkép 22.40 Halálugrás – am. film 0.20 Hírek

MTV 6.00 Híradó 6.15 Aktuális 6.45 Határtól határig 7.00 Híradó 7.15 Szabad verseny 7.45 Határtól határig 8.00 Tudóra 9.00 Tanoda 10.10 Szomszédok 10.35 Kincsestár 13.00 Híróra 14.00 Bolond nagysága – tévéfilm 15.05 A római kincse 15.30 Repeta 17.45 A szent hajdan gyöngyeiből 18.15 A. K. T. 18.30 Magyarország ma 18.55 Mesetűr 19.20 Magyarok cselekedetei 19.30 Híradó, Sporthírek 20.00 A mi XX. századunk 21.00 Yerma – magy.–ném. film 22.40 Mélyvíz

DUNA TV 5.30–9.00 Virradóra 9.00 (kis)Mamaklub 9.35 Régiók 10.10 Esti kérdés 10.25 Táncház 10.55 Trópusi hőség 11.45 Néptáncok 11.55 Vers 12.00 Déli harangszó, Lapozó 12.20 Folkest 12.35 A technika kora 12.50 Indiák – magy. ismeretterj. film 13.10 Volt egyszer egy egyetem – magy. dok.-film 13.50 Palota a Volhonka utcában – A Puskin Múzeum 14.15 Az állatok válaszolnak – magy. ismeretterj. film 15.35 Billy, a macskakölyök 16.00 Hungaria Litterata 17.00 Szegletkő 17.35 Mese 18.00 Híradó 18.20 Váltó 18.55 Esti kérdés 19.10 Talán az ördög – fr. film 20.45 Oh, my darling – holl. animációs film 21.00 Híradó 21.25 Sportpercek 21.35 Mozgó kép 22.15 Örökség – magy. film 24.00 Híradó 0.15 Vers

TV2 6.00 Nótaszó 6.25 Jelkép-kalendárium 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Délelőtt a Tv 2-vel 9.00 Csupa-csupa élet 9.25 Organikus narancs 9.50 Szerencsekerék 10.15 Kakukk 10.45 Satöbbi 11.15 Magnum 12.00 Nótaszó 12.30 Közvetlen ajánlat 13.00 Színkép 13.30 Stádium 13.45 Kakukk 14.15 Satöbbi 14.55 Dávid, a törpe 15.25 80 nap alatt a föld körül Willy Foggal 15.50 Parker Lewis sohasem veszít 16.15 A következő áldozat 17.00 Csupa-csupa élet 17.30 Baywatch 18.30 Gazdagok és szépek 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Forró nyomon 20.45 Rex felügyelő 22.00 Jó estét, Magyarország! 23.00 Magnum 23.55 Magyarország holnap 0.25 Stádium 0.40 Hajnaltól napestig 1.05 Tények 1.30 Közvetlen ajánlat

RTL KLUB 6.30 Jó reggelt! 9.00 A farm, ahol élünk 9.55 Rajzfilmklub 11.10 Klipklub 11.30 Az első csók 12.00 Kung-fu, utána Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettár 13.20 Receptklub 14.40 Rajzfilmklub 16.00 Az első csók 16.35 A farm, ahol élünk 17.25 100-ból egy, utána Meri vagy nem meri? 18.05 Kung-fu, utána Meri vagy nem meri? 19.00 Híradó 19.30 Fókusz 20.00 Bugs – A cég hullámhosszán 20.55 Egy másik világ – fr. film 22.35 Hírek, időjárás-jelentés 22.50 Megdöbbentő világ – Riporterek klubja 23.50 MMM 0.50 Fókusz

TV3 15.05 72 óra 15.35 MASH 17.45 Trükkös halál 18.45 Hír 3 19.15 Fejvadász 20.15 MASH 20.45 NBA-döntő 22.45 Hír 3 23.15 Trükkös halál 0.10 72 óra

SZÍNTV 6.00, 7.10, 9.30, 12.30: Zenei összeállítás 15.00 Információs magazin 7.00, 0.30 Napraforgó 9.00 Príma torna hölgyeknek 12.00 Gerincjavító torna 16.00 Terhestorna 16.35 Autósport 17.00 Ufó 18.00 Lesen 19.00 107 19.30 Én pici pónim 20.00 Szédülj el! 20.30 Sztárbár 21.00 Gyomok között – am. film 23.40 Ősamazonok

MOZAT 0.05 Music Box 6.30 „Vekker" 8.30 Music Box 13.45 A hekus 14.45 Játszd újra... 15.30 Music Box Top Ten 16.00 Bulivonal 16.30 News-Da 17.00 Szelep 18.00 Benny Hill 18.30 Alak-Art 19.00 A hekus 20.00 Drakula 20.30 Élő robotok 22.10 Alak-Art 22.40 Élve kell

BUDAPEST BP TELEVÍZIÓ 9.00-ig Játékcsatorna 9.00 Vásárlási tanácsadó 13.00 Tv-játékcsatorna 16.00 Műsorismertetés 16.00 Clip-turmix 16.30 Vásárlási tanácsadó 17.01 Mesezug 18.00 Média 2000+X Stúdió-produkció 19.00 Tippelje meg! – telefonos játék, a játék telefonszáma: 06-90-310-350

Péntek reggel 5.50 és 9.30 között Nap-kelte az MTV 1-en. Megszüntetni az Egészségbiztosítási Önkormányzatot? – Kinn, padon: Szűrös Mátyás – Aczél Endre külpolitikai jegyzete – Sorsforduló: Iványi Gábor – Öltöző: Furcsa pár – Jutalomjáték Fenyvesi Mátéval – Rájátszás: Politológusok a koalíciós tárgyalások lehetőségeiről

SZÍNHÁZ

Operaház: Anna Karenina (bérletszün., 7) – ***Budapesti Operettszínház:*** Hotel Menthol (7) – ***Játékszín:*** Furcsa pár (7) – ***Katona József Színház:*** Kulcskeresők (7) – ***Kamra:*** Alulról az Ibolyát (7) – ***Kolibri Színház:*** Bors néni (de. 10) – ***Madách Kamara:*** Páratlan páros (7) – Hofi-Élelem bére (éj. fél 11) – ***Merlin Színház – Klubszínház:*** Gyöngyöző cián (8) – ***Mikroszkóp Színpad:*** Vigyázz, NATO, jön a magyar (fél 8) – ***Nemzeti Színház:*** A kiátkozott (7) – ***Radnóti Színház:*** Anconai szerelmesek (7) – ***Vígszínház:*** A salemi boszorkányok (Lenkei L.-bérl. 6. ea., 7) – ***Pesti Színház:*** A dzsungel könyve (7) – ***Budapest Bábszínház:*** Marcipáncica (de. 10)

Isten háta mögött

Jezsuita oktatási központ Miskolcon, az Avasi lakótelepen

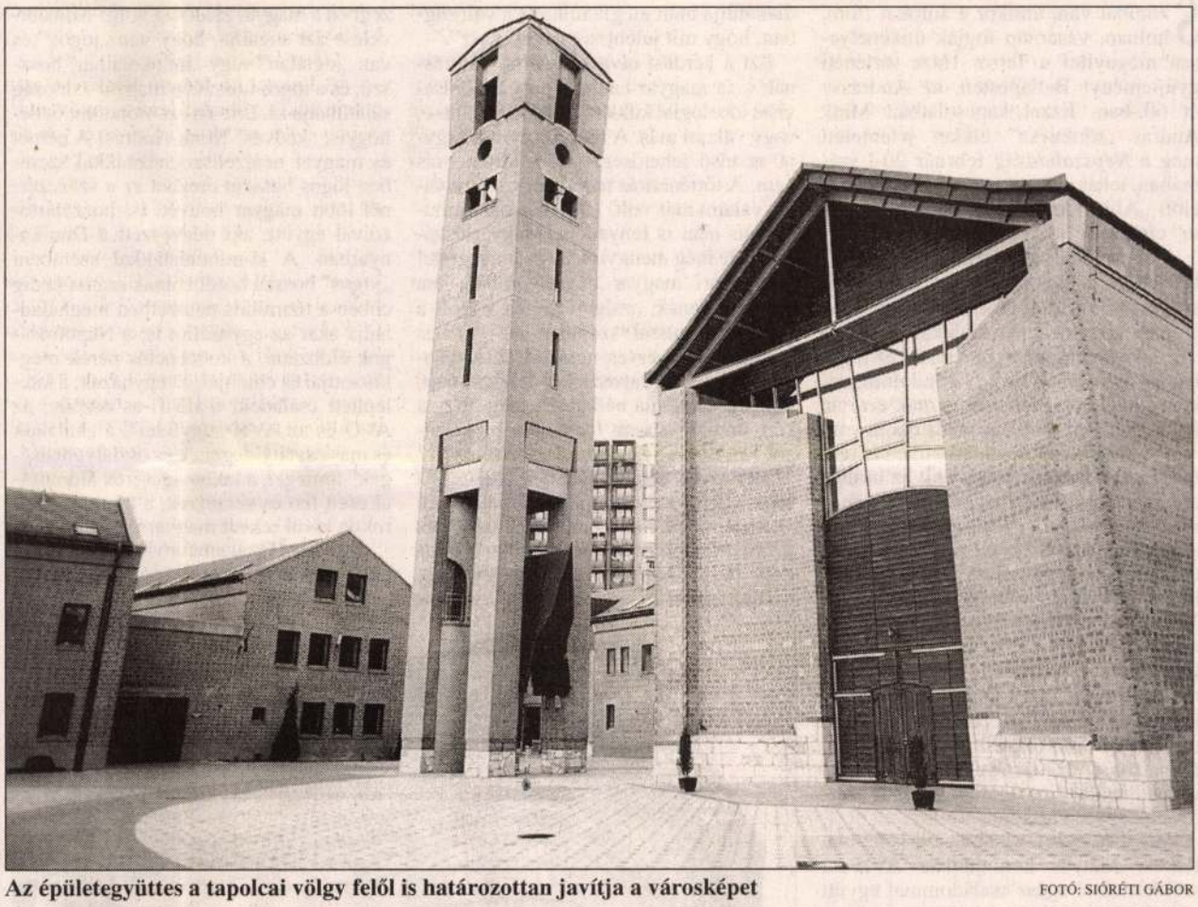

Az épületegyüttes a tapolcai völgy felől is határozottan javítja a városképet FOTÓ: SIÓRÉTI GÁBOR

Egyszerre megdöbbentő és felemelő látvány az új katolikus egyházi épületegyüttes, amely Miskolc-Avas betonrengetegében épült. A kisebb városrésznyi területet elfoglaló Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium és Kollégium, melynek tervezője, Ferencz István a tavalyi évben nyerte el a Pro Architectura díjat.

Egyházi épületegyüttest tervezni összetett feladat, különösen abban az esetben, ha az adott épületek egy minden képzeletet felülmúló lakótelep meghatározó területére kerülnek, ráadásul a tapolcai völgy felől nézve is a hegytető kitüntetett pontján magasodnak. Az elvárások ilyenkor fokozódnak: legyen magasztos és méltóságteljes, ahogy azt már megszoktuk, ugyanakkor vigyen színt és melegséget a véget nem érő szürke betonkockák közé, sőt nem kevésbé elhanyagolható szempont, hogy a völgy felől is impozáns látványt nyújtson.

Az anyagválasztás szinte adott, hiszen az Avasi lakótelep egymástól alig megkülönböztethető kockaházai közé újabb rideg konstrukciót emelni – még ha az minden szempontból modern is – valóságos merénylet volna. A tervező elhagyta tehát a fémet és az üveget, a könnyen áttekinthető egyenes vonalakat, és helyette téglával dolgozott, ami meleg színével megtöri a porlepte drill reménytelen szürkeségét, ráadásul alaptulajdonságaiból adódóan lehetőséget nyújt változatos formák kialakítására.

Az önálló életet élő zárt tömb, melynek részfunkcióit még felsorolni is hosszú lenne, egyszerre biztosít lehetőséget a tanulásra és a kikapcsolódásra, illetve a vallás gyakorlására. Szinte áttekinthetetlen az épületek sorozata, amelyekben az oktatás és az egyházi nevelés folyik. A sportpályák és a tornacsarnok, az iskola vagy a kollégium tömbjei mellett azonban a templom jut a leghangsúlyosabb szerephez, amely nem csupán magasságával emelkedik ki az épületek közül, hanem megformáltságát tekintve is mintaértékű és uralkodó. Talán itt látszik leginkább az a játékosság, ami az épületegyüttes más részein is megjelenik: a szokatlan formájú ablakok érdekessé és változatossá teszik a homogén téglafalakat, és belülről egyedülálló fény-árnyék hatásokat produkálnak. A templom keresztet formáló ablakai vagy szilánkosra tört, befejezetlen körablaka éppolyan meglepő megoldás, mint a lakótelep felőli oldalon csak jelzésszerűen megjelenő apró ablakhasadások, élére állított üvegezett négyszögek vagy szabálytalan formájú kisebb ablakok, amelyek egyaránt alkalmasak arra, hogy elhárítsanak minden kíváncsiskodó pillantást, ugyanakkor szándékosan dacolnak a panelházak szabványablakaival.

Nincs azonban olyan szabály, amely az épületkomplexum egészére érvényes lehetne. A tervező, úgy látszik, kisebb várost teremtett, amelyben nincs két egyforma épület. A hagyományos sátortetős házak éppúgy megjelennek itt, mint a modern kockák vagy a bástyaszerű lekerekítések. Jól és kevésbé jól sikerült tömbök, látványos vagy már ismert megoldások váltják egymást. Ami egy épületen belül zavaros és értelmetlen lenne, itt érdekes és életszerű. Változatos tömegformálás, aprólékos megformáltság jellemzi az épületegyüttest, aminek visszhangja még a teresedések kövezetében is megjelenik.

Az eltérő méretű és alaprajzú épületeket első pillantásra csak a vöröses tégla egységes alkalmazása fogja össze, ami már önmagában is nyugodt harmóniát teremt. Ferencz István épületegyüttese nehezen köthető bármely stílusirányzathoz – talán szándékosan is –, ami nem mond ellent az egyházi jellegnek. Lendületes és mozgalmas építészet ez, egyéni látásmóddal és újszerű megoldásokkal. A rendelkezésre álló hatalmas területen valóban nagyszabású épületegyüttes jött létre, a hozzá tartozó kisebb terekkel és gondosan ápolt parkokkal, amelyek teraszos elrendezése jól illik a különböző funkciójú épületekhez.

Bár a jezsuita gimnázium és a hozzá tartozó épületek összessége nem oldhatja fel az Avasi lakótelep nyomasztó hangulatát, már csak méreteiből és helyzetéből adódóan sem – hiszen az új komplexum tulajdonképpen hátat fordít a betonházaknak, és logikusan a völgy felé fordul –, közvetlen környezetében mégis kellemes hangulatot teremt és a tapolcai völgy felől is határozottan javítja a városképet.

Szász Katalin
OCTOGON Építészetkritikai Műhely

TELEVÍZIÓ

Hűséges írnokaink

A Magyar Televízióban a közművelődési és oktatási műsorok szerkesztősége kapta feladatul, hogy dokumentálja a szombaton másodszor kiosztott [illegible] Közművelődési és Oktatási Szerkesztőség lába is csak kicsit remegett, amikor a kame[illegible] és sikerült is megNem csinálták rosszul, de legjobb igyekezetük ellenére is világos volt, hogy betanult, begyakorolt buzgó irodalmi [illegible] produkciót látunk, heveny szer-

Ferenc István épületén

Két éjszaka, nappal nélkül

Hozzászólás Mink András cikkéhez

Szombat van, amikor e sorokat írom, holnap, vasárnap fogják ünnepélyesen megnyitni a Terror Háza történeti gyűjteményt Budapesten, az Andrássy út 60.-ban. Ezzel kapcsolatban Mink András „történész" cikket jelentetett meg a *Népszabadság* február 20-i számában, tehát néhány nappal a megnyitás előtt „Alibi terror – egy bemutatkozásra" címmel.

A Terror Háza felidézi a nyilaskeresztteseket és a kommunistákat Magyarországon. E két dologról minden magyar állampolgárnak lehet kialakult véleménye – örömmel üdvözölném, ha ez tényleg így is volna –, de úgy gondolom, nekem, a 75 éves volt magyarnak erre az átlagpolgárnál több jogom és okom van.

A nyilas időket fiatal felnőttként éltem meg, az én korosztályom volt az utolsó, amelyet a második világháborúban katonának hívtak be. A szemem előtt kísérték a pribékek foglyul ejtett zsidóikat a Duna-partra, hogy géppisztolysorozatokkal lekaszabolják, és a folyóba vessék őket. 1944 novemberében és decemberében az azóta már lebontott Margit körúti katonai fegyházban a nyilas Nemzeti Számonkérő Szék foglyaként töltöttem napjaimat, és néhány nappal szabadulásom után ott halt mártírhalált, ott végezték ki édesapámat, dr. Tartsay Vilmost, a magyar ellenállási mozgalom katonai szárnyának egyik vezetőjét.

Alig hét évvel később, 1951–52-ben Rákosi Mátyás kommunista ÁVH-sai szállítottak el egész családommal együtt a kitelepítésbe, ahol nagyapám öngyilkos lett, anyám pedig alkoholistává vált. Hat évvel később, 1957-ben a Magyar Nemzeti Bank forradalmi bizottságában betöltött tagságom miatt állásomból elbocsátottak, és évekig megfigyelés alatt tartottak. Ennyit magamról.

A Terror Háza kiállítást nemsokára, ha majd az első napok látogatótömegei kissé csökkenni fognak, magam is megnézem, nagyon tanulságos és valószínűleg – az említett okok miatt – nagyon személyes találkozás lesz ez életem sorsdöntő időszakaival.

Cikkét Mink András történészként jegyzi. Nos, egy történészről fel kell tételeznünk, hogy a tudomány embere, aki diszciplínájának sajátos követelményei szerint mindenkinél inkább kötelezett a tárgyilagosságra, az igazmondásra és a kiegyensúlyozottságra. Vajon hogyan vetemedhet egy „történész" arra, hogy egy történeti tárgyú kiállításról, amit még nem látott, napokkal annak megnyitása előtt, csupán az internetes ismertetőanyagra hivatkozva, sommás véleményt mondjon?

Ezt írja: „A kiállítás még nem nyílt meg. A »Bemutatkozás« szövegét olvasván azonban kénytelenek vagyunk azt vélelmezni, hogy a múzeum nem fog megfelelni ennek az elvárásnak."

Honnan veszed, Mink András, azt az elképesztő impertinenciát, hogy egy általad nem ismert kiállítást egy héttel a megnyitás előtt így minősítsél?! A talpnyalásnak erről a fokáról a német nyelvben van egy nagyon szemléletes kifejezés, a „vorauseilender Gehorsam", magyarul: „előreszaladó szolgalelkűség", amely meggörnyedt háttal sepri fel a mögötte következő fővezér előtt az utat. Szükségesnek tartottad cikked megjelenését az országgyűlési választások kampányának mocskos időszakában?

A cikkben ezt is olvashatjuk: „...mindkettőnek (fasizmus és kommunizmus) megvolt a maga áldozata, de a kommunizmus diadalútja után megtanulhatta a valóságban, hogy mit jelent: a „davaj csasz".

Ezt a kérdést olvassuk Mink Andrásnál: „...a magyar hadba lépést antibolsevista ideológiai küldetéstudat motiválta-e, vagy valami más. A mondat nyitva hagyja az első lehetőséget is, a történetírás nem. A történetírás tudja, hogy a motiváció valami más volt. 1941-ben a kommunizmus nem is fenyegette Magyarországot". De még mennyire, hogy fenyegette! Az akkori magyar társadalomban, ma úgy mondanák, „zsigeri" félelem volt a kommunizmussal szemben az 1919-es konkrét és keserves nemzeti tapasztalatok alapján. Ez tapasztalati félelem volt, minden ideológia nélkül. És még hogy a kommunizmus nem fenyegette az országot a második világháború előestéjén?!

Mink András hadba száll az ellen a felfogás ellen, amelyet ellenfelei szájába ad: „...a kommunizmus nemcsak hosszabb és gyötrelmesebb volt (mint a nyilasok uralma), de veszélyesebb is". A történész Mink András azt mondja: „...tarthatatlanná válik ez a prekoncepció...". Erre azt válaszolom: a magyar kommunizmus csaknem fél évszázados uralma ezt az országot a tönk szélére juttatta, a társadalom szerkezetét szétverte, az emberek erkölcsi tartását megbontotta, a lakosságnak több mint egy tizedét fizikailag és szellemileg megnyomorította, az országot eladta az oroszoknak, hazaárulók és gyilkosok diktatúráját honosította meg. Az én szememben valóságos csoda, hogy ez a nemzet a politikai rendszerváltozás után lassan-lassan ki tud kerülni abból a fertőből, amelybe a kommunizmus fél évszázada taszította. Így tehát a kommunizmus valóban halálos veszélyt jelentett a magyarságra.

Egy másik helyen Mink írásában ezt olvassuk: „...azt is állíthatnánk, hogy nekik (a nyilasoknak) sokkal kevesebb zsidó meggyilkolásában volt alkalmuk közreműködni, mint elődjének, a Sztójay-kormánynak". Mintha a gyilkosságot dekára és kilóra mérnék és mintha az, aki tízezer zsidót küld a túlvilágra, kisebb gyilkos volna, mint aki százezreket vagy milliókat pusztít el! Méltó folytatása e gondolatnak az alábbi: „A nyilasok valóban csak néhány

Honnan veszed, Mink András, azt az elképesztő impertinenciát, hogy egy általad nem ismert kiállítást egy héttel a megnyitás

zegben a magyar zsidóság volt." Mink érvelése azt sugallja, hogy van „jogos" és van „jogtalan" vagy „indokolatlan" boszszú, és a jogos bosszút a magyar zsidóság sajátíthatja ki. Erre én azt mondom: ó, dehogyis, „kedves" Mink András! A német és magyar nemzetiszocialistákkal szemben jogos bosszút érezhet az a százezernél több magyar honvéd is, hozzátartozóival együtt, aki odaveszett a Don-kanyarban. A kommunistákkal szembeni „jogos" bosszú hordozóinak száma pedig ebben a tízmilliós nemzetben meghaladhatja akár az egymilliót is: a Népbíróságok áldozatai, a koncepciós perek megkínzottjai és elítéltjei, az egyházak, a kitelepített családok, a III/III-as osztály, az ÁVO és az ÁVH „ügyfelei", a „kulákok és más osztályidegenek és osztályellenségek" tömegei, a lakosságcserék áldozatául esett tíz- és százezrek, a trianoni határokon kívül rekedt magyarság milliói...

A Terror Háza, amennyire ez az eddigi publikációkból kitűnik, éppenséggel azt bizonyítja kiállításával, hogy a magyar zsidóság egy részét képezi ugyan a huszadik században meghurcolt és megölt magyar tömegeknek, de valóban csak egy részét. Más szavakkal, a huszadik század két elnyomó rendszere, a nyilasokkal szimbolizált jobboldalian szélsőséges egyfelől, és a kommunista másfelől, a nemzetet gyökereiben ásta alá. Éppen ezért aligha jellemzi jobban ezt a korszakot más, mint Sulyok Dezső, az ismert szabadelvű-nemzeti politikus emigrációja után Svájcban magyarul kiadott könyvének címe: Két éjszaka, nappal nélkül.

Mink András „történész" igazi arca ebben a hosszú cikkben több helyütt is megmutatkozik. Egyike ezeknek ez: „A bevezetőben utaltam rá, hogy a két terrorrendszer szívesen mutogatott a másikra önmaga igazolásaképpen. Ez volt kedvenc hazugságuk." Erre én azt mondom: éppen ellenkezőleg! A két terrorrendszer, számtalan hazudozása és ferdítése-csúsztatása mellett, ebben kivételesen a valóságnak megfelelőt állított. Hogy tudniillik a mindenkori másik rendszer gyilkosok és hazaárulók gyülekezete.

Mink András cikkét azzal a feltételezéssel fejezi be, hogy egyfelől nem véletlen a kiállítás megnyitásának a választási kampány kellős közepére való ütemezése, másfelől pedig, hogy a Terror Háza kiállítás „a terror emlékét hazug, olcsó és visszataszító politikai propagandává silányítja". Amikor Mink András „történ-

A Terror Háza FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

Ferencz István

A MISKOLCI GALÉRIA, KÓS KÁROLY EGYESÜLÉS
és a BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI ÉPÍTÉSZKAMARA
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját 1999. június 22-én, délután 5 órára a
MISKOLCI GALÉRIA RÁKÓCZI-HÁZÁBA (Miskolc, Rákóczi u. 2.)
a 10 éves Kós Károly Egyesülés

MAGYAR ÉLŐ ÉPÍTÉSZET

című vándorkiállításának megnyitójára.

A kiállítást FERENCZ ISTVÁN D.L.A. építész,
Ybl-díjas tanszékvezető főiskolai tanár nyitja meg.

Közreműködnek:
a Fazekas Utcai Általános Iskola énekkara Halmainé Újvári Mária vezetésével,
Koncz Károly György előadóművész és Bodonyi Dániel.

Kurátor: Madarász Györgyi
Technikai rendező: Ádám János, Urbán Tibor

A megnyitó után beszélgetés az élő építészetről és más emberi dolgokról.
Vendégek: MAKOVECZ IMRE Kossuth-díjas építész
és a Kós Károly Egyesülés alkotó építészei.
Házigazda FERENCZ ISTVÁN építész.

MISKOLCI GALÉRIA

A kiállítás megtekinthető 1999. június 17-től július 4-ig, hétfő kivételével 9-17 óráig.

KÖS KÁROLY EGYESÜLET

Makovecz Imre terve a Katolikus Egyetem pliscsabai kápolnájához, távlati kép.

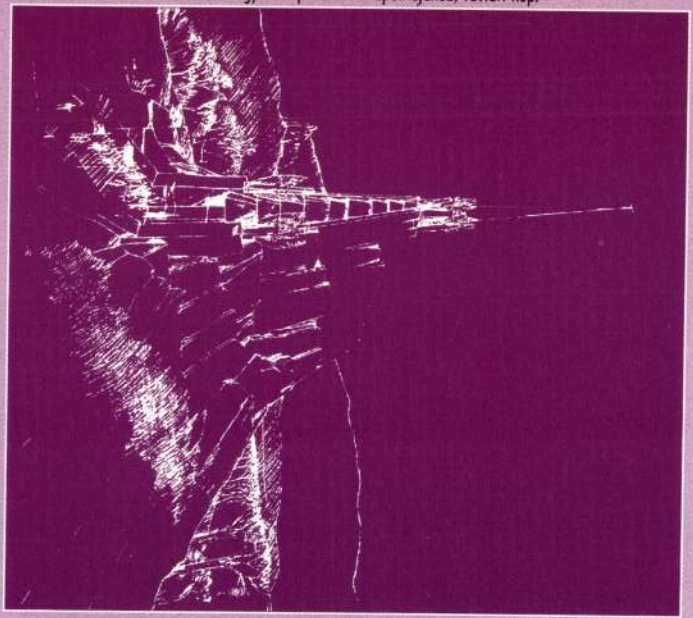

FERENCZ ISTVÁN

Rudolf Mihály: Templomban

Országépitő 1999, 3. sz. 24-27

ens bin ich schuldig - das sind
gelegenheiten, das geht Sie, meine
ondja Dmitrij Fedorowitsch első ki-
l és ebből kitűnik, hogy a puszta
gát: ezt a "Hegyi beszéd"-ben Krisztus
ogy megmondatott a régieknek: Ne ölj,
. Én pedig azt mondom néktek, hogy
yafiára ok nélkül, méltó az ítéletre." 7.
ra megrázza a gyilkosság híre, hogy
ti magát, felkiáltván: "Ich bin es,
e Schuld! Meinetwegen hat er gemordet!
" 8/ Látjuk, hogy itt a lelkiösmeret
é teszi magát, mert közvetve hozzá-
etéséhez.

FERENCZ István emlékére

Ferencz István: Anyag és szellem.
Habilitációs előadás a Magyar
Iparművészeti Főiskolán. = M. Ipm.
1998/1. 70-74. ll

/. sz. 120 cm

heríves

mal e fölött

ű rózsák.

ápolnába.

yból:

dalt

lábakon.

romszögletes

II. sz.

határozó tényező egy épületben, és végezetül, hogy az építész és a tér viszonya elidegeníthetetlen, kettejük kapcsolata szent – kell tudatosítani az építészekben. Mert akkor tudom, mit kell tennem ebben az országban, ezen a helyen, ha ennek a szűkebb környezetnek az ismeretéből akkumulálódik az az erő, ami létrehozza a művet. Mert az építészet helyhez kötött, helytulajdonságú, azaz el nem vihető. Nem áru, és hosszú időre ítéltetett. Az építész nem saját önkényéből kezd tervezni, hanem megbízásra dolgozik, egyszeri a válaszadás lehetősége és egyetlen válasza lehet egy kérdésre, amely válasz pedig hosszú időre szól és messzire hangzik.

Minden egyes feladatnál magasabbra van téve a mérce, mint amit igazából tudok. Van valami bizonytalansági tényező. A félelem, a bizonytalanság mértéke mint „puffer-tér"fontos, de soha nem érheti el a felelőtlenség határát.

Hogy hogyan hatott rám a korszellem? Az én életem három korszakra osztható. Az első, amit nem éltem meg, de elmesélték a szüleim. A második, amikor beemelt valaki a szakmába. Ez mámoros időszak volt. Ösztönösen belebújtunk, belemenekültünk a szakmába. A korszellem elől? Nem tudom, talán. A hazugság korszaka különleges észjárást termelt ki. A harmadik „korszellem" a változások utáni. Építészetileg semmi újat nem hozott. Ami esetleg új, az nem is biztos, hogy jó. De az fontos, hogy ma nem kell mást mondani itt és ott. És ha nem az enyém a feladat, belülről nem érint, nem inspirál, akkor mondhatom, hogy uraim, keressenek mást.

FERENCZ ISTVÁN
építész

Elhangzott a MIF dísztermében 1997 őszén, lejegyezte Zöldy Pál.

Ferencz István művének fotója a Magyar Iparművészet korábbi számában: 1994/6/44. o.

Művelődési ház
Bp. Újpest 1985

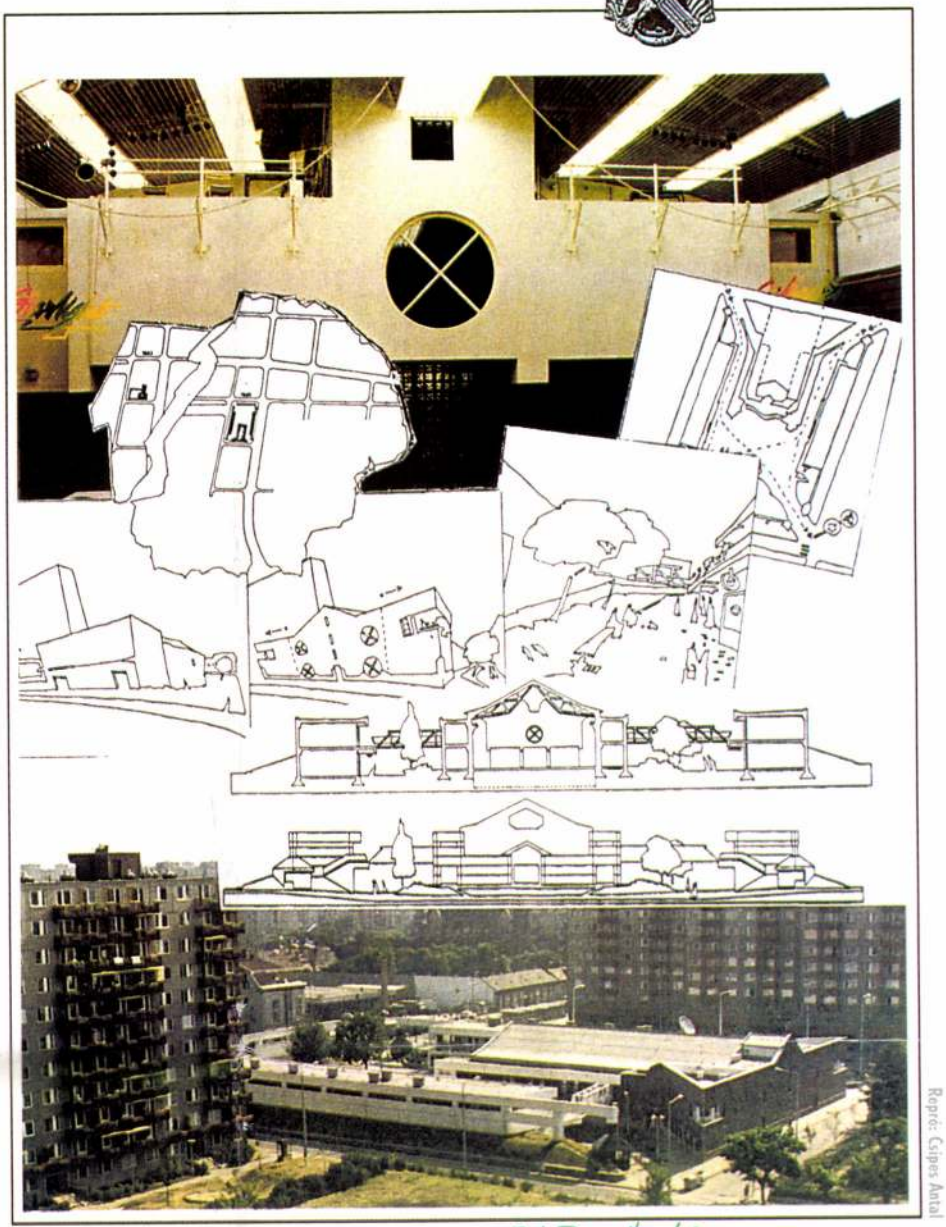

Repró: Csipes Antal

Ferencz István: Művelődési Ház, Budapest (Újpest), 1985 / István Ferencz: Cultural Center, Budapest (Újpest), 1985

Kós ház butorok
Miskolc 1986

Repró: Csipes Antal

zontmagasság jelentőségének megtapasztalása volt. Én 13 éven át utaztam Miskolc és Budapest között hetente egyszer legalább, az étkezőkocsiban, állva. A Kárpát-medencének azon a vonalán, ahol jobbra síkság, balra hegyek. A vonaton való állva utazás horizontemelést is jelent. Ugyanis a normál halandóénál mintegy 3 méterrel magasabbról látja az ember a világot. Itt utaztam ki tudja hány ezer kilométert, a koszos üvegen keresztül bámulva. Néztem kifelé miközben az iskolai feladatokon vagy a munkámon töprengtem, az összes munkám útközben készül azóta is. Asztal mellett már csak lejegyzem és kiszámítom a részleteket illető dolgokat.

De mi is ez a horizontemelés? A nagy távolságokra való látás és tekintet az átfogó tettek felé viszi az embert és nem az apró részletek felé. Nagylelkűvé válik az ember, hisz tekintete oly távlatos, hogy az apró, bosszantó részleteket békével összehozóvá válik. Ki kell próbálni. Olyan tulajdonságot kölcsönöz ez, amely nélkülözhetetlen az ebben a hazában élők számára, hiszen egyben hadd emlékeztessek lovas őseinkre, s a lovas ember magassága is emelt horizontú.

Hasonló, nagy horderejű tapasztalás volt az inasévek alatt – mikor nekem kellett elmenni a mesterek helyett tárgyalni –, hogy csak a tér az, ami az enyém. Minden más fölött a megrendelő rendelkezik, de amihez nem értenek a partnerek, az maga a tér. Őket más érdekli. Nekem pedig csak a térrel szabad törődni, ha nem akarok csalódni. A térrel, aminek kettős megjelenése van, a belső és a külső. És arra kell figyelnem, hogy avatatlan kezekbe ne kerüljön a tér alakítása. S nem is kell tudatosítani a partnerben, hogy ez nem az ő asztala. Mert szinte a tér az, amit egy építész kezéből nem lehet elvenni. Ehhez nincsen bátorsága senkinek. A tér elvehetetlen. Nemtelenné lehet tenni, meggyalázni lehet, de elvenni nem. Nem is készült el soha épületem elképzelésem ellenére. Ami nem sikerült, azért én vagyok a felelős.

Az említett szempontokat – tehát, hogy az építészetben erő van, a hely sajátossága meg-

Ferencz István: A Kós-ház bútorai, Miskolc, 1986 / István Ferencz: Furniture of the Kós-house, Miskolc, 1986

úgy, hogy másik tárgyat épít belőle, de lehet, hogy tisztelettel visszaépíti az eredetit. Ugyanarról szól a két stúdium, inspirálja a növendéket, megtanítja arra, hogy lásson, tapasztaljon és a tapasztalatait komolyan vegye. Egyúttal alkalmat ad neki arra, hogy döntsön a tárgyhoz és a kultúrához való viszonyáról.

A tanár jár egyik feladattól a másikig mindaddig, és figyeli, hogy a „tűzrakás művelete" sikerrel jár-e, a parázs már izzik-e, a hallgató érdeklődése belobbant-e. Ha mindezt érzékeli, akkor visszahúzódik és figyel.

Néhány gondolat arról, hogy mi alakította a munkásságomat és szemléletmódomat.

Az egyik felfedezésem, a falak ereje és „szelleme" volt. Mesteriskolás koromban Lőcsére mentünk és itt a külső körutat járva a falak, a városfal tömege fogott meg. Nem volt ez divatos gondolatkör azokban az években, amikor az előre gyártott elemek virágkorát éltük. A falak dimenziói, a nagy erejű megjelenési formájuk, geometriájuk rám óriási hatást tettek. Megértettem, hogy a falak testmélysége, szerkezete, lelki és anyagi stabilitása micsoda erő. Hogy a fizikai mélység mellé szellemi mélység is társul. Egy komoly test szellemileg is megjárható, és fizikailag is túlélő. Ez az élmény minden épületemet meghatározta.

Hogyan valósult meg ez a gondolat? Például a *Miskolc, Avas-Dél egyházi épületegyüttes* esetében. Ennél az egyházi együttesnél a falvastagság 116 cm, 60 és 51 cm-nél vékonyabb fal nincs. Téglából építették, és azok az emberek, akik előzőleg panelt raktak össze. Miért téglából terveztem, és miért ilyen vastagságúak a falak? Mert a 10 emeletes panelházakból álló lakótelep közepén van. Ez a lakótelep nem egy megfogható térszerkezet, hanem térség. Ijesztően homogén környezetben 40 ezer ember. És itt állást foglalni csak erővel és méltósággal, időtlenséggel lehetett. Időt visszahozóan, szigorúan. Az említett tömeggel szemben csak feszes és fegyelmezett renddel lehet állást foglalni.

Egy másik meghatározó élményem a hori-

N.M.E. aula
Miskolc 1985

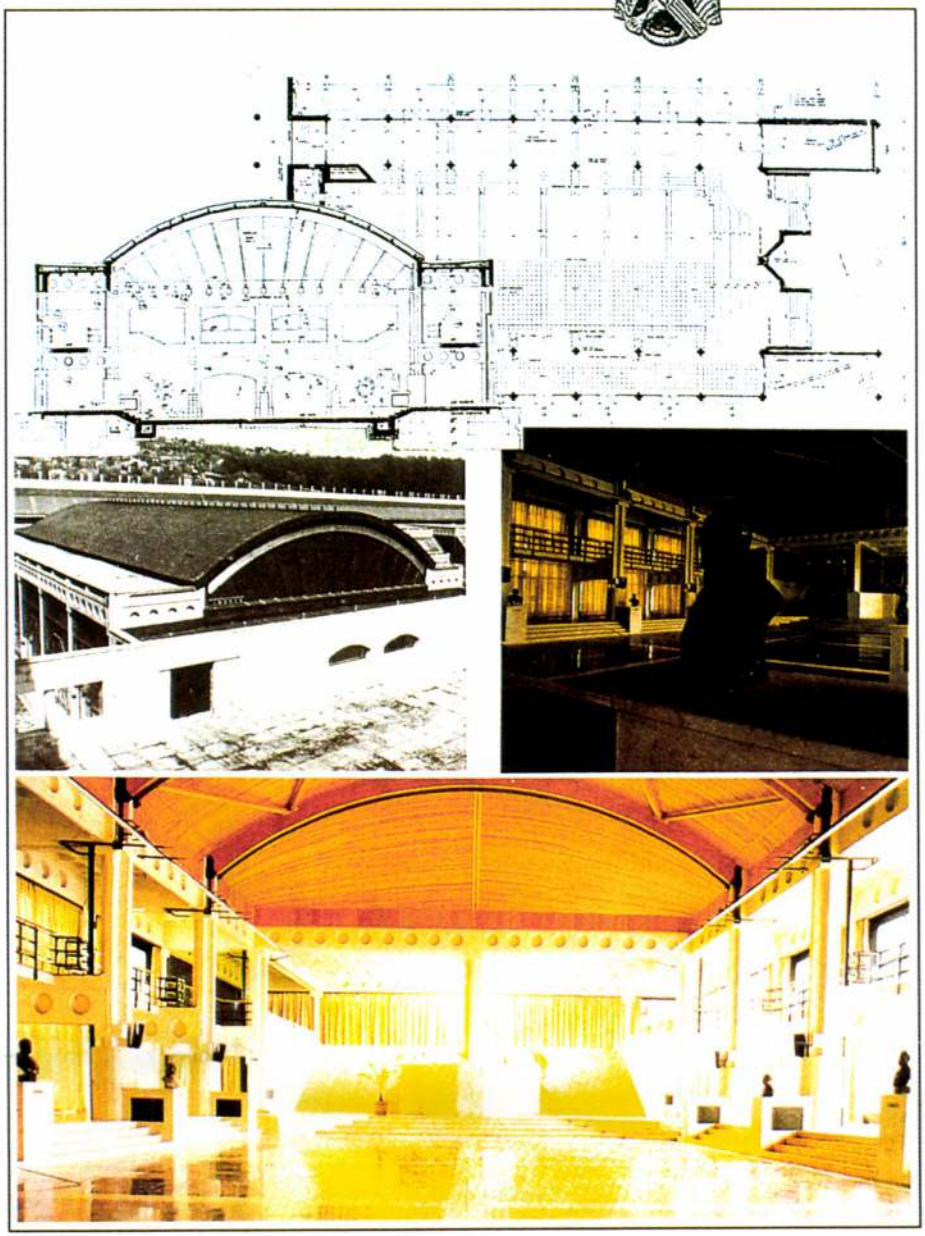

Repró: Csipes Antal

Ferencz István: Nehézipari Műszaki Egyetem, aula, Miskolc, 1985 / István Ferencz: Aula of the Heavy Industries Polytechnic University, Miskolc, 1985

bolt vállalta a közelmúltban, egész kirakatát az eseménynek szentelve.

Az elegáns kiadványt gyermekkori, mosonmagyaróvári családi fotók teszik személyesebbé, míg az európai hírű és rangú, magyar származású művészasszonyt müncheni műtermében és ottani lakásának őszi pompába borult udvarán *Ruska Judit* érző szemmel és értő kézzel felvett pillanatai hozzák emberközelbe. Mert Bárdy Margit világéletében ragaszkodott magyar gyökereihez, külföldön is büszkén vallotta minduntalan, hogy munkásságában Bernáth festői útmutatásait hasznosítja. Az ezer darabból száz számozott és dedikált példány készült párhuzamosan. Valamennyi album közepén – a 62–63. oldalak között – eredeti szitanyomatot helyeztek el betétként, áttetsző papíron, *Oscar Wilde Az infánsnő születésnapja* sejtelmesen szép spanyol kertjének díszletéről, a száz egyedi példányhoz azonban dobozban kollázst is mellékeltek az Anyegin első felvonásának parasztkórusából, mégpedig a finoman fakított, kézzel mintázott ruha-anyagmintákból. Így válik már-már prózaian egyszerűvé, laikus érdeklődők számára is a szó szoros értelmében kézzelfoghatóvá egy széles ívelésű, több évtizedet átfogó életmű titka... (*Petőfi Irodalmi Múzeum*)

WAGNER ISTVÁN
műkritikus

Beszélő tárgyak

A Petőfi család relikviái

A KÖTETET ÖSSZEÁLLÍTOTTA ÉS A BEVEZETŐ TANULMÁNYOKAT ÍRTA KALLA ZSUZSA ÉS RATZKY RITA

A katalógus megírásának ötlete hat éve, a *Petőfi Irodalmi Múzeum relikviatárá*nak átszervezésekor született. Az eredeti elképzelés szerint a hajdani *Bajza utcai Petőfi-Ház ereklyemúzeumá*nak anyagát rekonstruáltuk volna a meglévő tárgyak azonosításával. A munka során kiderült, az összefonódó hagyatékok kibogozásához fel kell dolgozni az *országos gyűjteményeke*t, később a teljesség kedvéért kiterjesztettük a kutatást a *vidéki*, majd az *erdélyi Petőfi-emlékhelyeke*re is. Összesen 244 tárgyat közlünk.

A kötetbe kerülő relikviák kiválasztásában egyszerre több szempontot érvényesítettünk. Érzékeltetni akartuk azt a – mai olvasó számára jórészt ismeretlen – *tárgyi világot, amely a Petőfi családot körülvette*, s egyszersmind felhívni a figyelmet az életmódból, tehetősségből, lakóhelyből eredő különbségekre. Kísérletet tettünk arra, hogy rekonstruáljuk a tárgyak segítségével, *hogyan alakította ki a költő*, a nagyon önálló ízlésű *Szendrey Júliával együtt, saját otthonát*. Felvettünk a katalógusba minden tárgyat, ami valamit elárul Petőfi saját ízléséről: ide tartoznak a ruhák, a könyvek, a metszetek és a botok, sétapálcák, pipák, apróbb személyes holmik némelyike. Indokoltnak tartottuk, hogy szerepeltessük azokat a relikviákat, amelyek – ha csak egy hasonlat erejéig is – kapcsolódnak az életműhöz. A valós tárgyi világ és az abból merítő költészet közötti finom szálak feltárása talán e munka legizgalmasabb eredménye.

A felsoroltakon kívül a kötetbe kerülés alapvető feltétele volt, hogy a tárgy szerepeljen egy köz- vagy egyházi gyűjtemény nyilvántartásában. Elveszett, eltűnt tárgyakat, akkor közlünk, ha érdemleges adatokat vagy fényképet, rajzot találtunk róla.

A katalógus függelékében szerepeltetjük a *Petőfi-kultusz néhány jellemző darabját*. E tárgyak a magyar századvég ízlésvilágának jellegzetes képviselői, sokat elárulnak a Petőfi relikviáit lelkesen gyűjtő, ereklyemúzeumot alapító kor eszményeiről, s maguk is kiállítási tárgyak voltak a Petőfi-Házban.

Minden tárgyról készült *fotó* (mintegy 150 színes, 50 fekete-fehér) feltüntettük a származás legfontosabb adatait, és részletes *muzeológiai leírás* segíti az olvasó tájékozódását. A katalógus egyben olvasókönyv is, hiszen az egyes tételekhez bőséges *idézetanyag* kapcsolódik. A katalógust Petőfi *életrajzi* adataiból összeállított *kronológia, név-, tárgy-, testület-* és *helységnévmutató*, valamint *Ratzky Rita*nak Petőfi öltözködéséről, ízlésének fejlődéséről és *Kalla Zsuzsa*nak a Petőfi-relikviák történetéről szóló tanulmánya egészíti ki.

A katalógus törzsanyagát a Petőfi Irodalmi Múzeum relikviái adják, ezen kívül a *Magyar Tudományos Akadémia kézirattárá*nak és *Tudósklubjá*nak, az *Országos Széchényi Könyvtár kézirattárá*nak, a *Magyar Nemzeti Múzeum* és a *Hadtörténeti Múzeum gyűjteményé*nek Petőfi-anyagát közöljük.

Fotó: Dobóczy Zsolt – Gál Csaba

Prielle Kornélia tintatartója, 1847 (Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest) / Kornélia Prielle's inkpot, 1847 (Petőfi Museum of Literature, Budapest)

Az egyházak birtokában lévő tárgyak eddig csak részben voltak ismertek – kivétel nélkül bekerültek a katalógusba (*Debreceni Református Kollégiumi és Egyházművészeti Múzeum, Evangélikus Országos Múzeum, Nagykárolyi Evangélikus Egyházközség, Sárszentlőrinci Evangélikus Egyházközség, Szatmárnémeti Egyházkerület Püspöki Hivatala, Tiszáninneni Református Egyházkerület Múzeuma*).

A vidéki és erdélyi relikviák jó része most kerül nyilvánosságra először, sőt van olyan is, amelyet ez a gyűjtés hozott ismételten napvilágra (*Aradi Múzeum – Arany János Emlékmúzeum, Nagyszalonta – Kiskun Múzeum, Kiskunfélegyháza – Petőfi Emlékkiállítás, Dunavecse – Petőfi Emlékmúzeum, Kiskőrös – Petőfi Emlékmúzeum, Szalkszentmárton – Petőfi Múzeum, Koltó – Vörösmarty Emlékmúzeum, Kápolnásnyék*.)

A hitelesség megállapításában az adatokon kívül a szaklektorok, *Fekete Sándor* irodalomtörténész, *Békési Éva* (Iparművészeti Múzeum, Ötvösosztály) és *Dózsa Katalin* (Magyar Nemzeti Múzeum, Textilgyűjtemény) véleményére támaszkodtunk. (*Petőfi Irodalmi Múzeum – Argumentum Kiadó*)

A kötetben szereplő Útmutató átszerkesztett változata.

Alapjr 1997/8.

Ferencz István miskolci templomáról

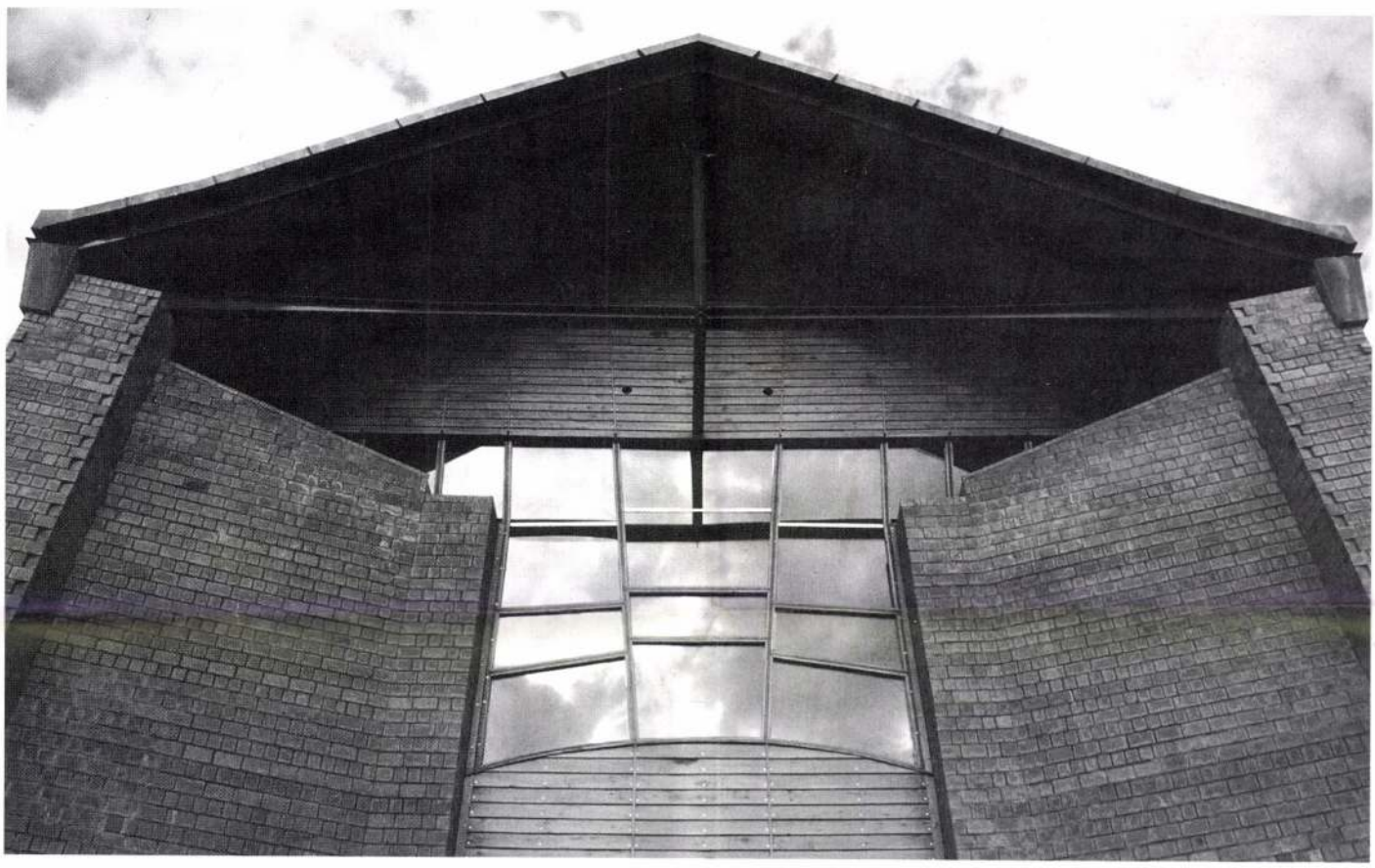

Ferencz István nem a teoretizáló, spekulatív építészek közé tartozik. Munkáin – az avasi templom esetében különösen – átsüt az intuitív megközelítés ereje. Ha egy olyan összetett, jelentéseiben gazdag műhöz keresünk fogódzókat, mint amilyen az avasi templom is, óvatosan kell bánnunk ezzel az intuitivitással: az ösztönös alkotók „becsapnak". Én legalábbis gyakran tapasztaltam, hogy ott, ahol a legnagyobb ösztönösséget véltem felfedezni, a legnagyobb tudatosságot találtam.

Az igazi nagy művek olvasatainak száma kifogyhatatlan. Az értelmezés, a megfejtés nem hiábavaló szellemi játék: az avasi templomot például afféle meditációs eszköznek használom.

Nézem a hatalmas falakat: felettük úgy lebeg a karcsú acéltartókra szerelt nehéz födém, mintha egy évezredes műemlék „didaktikus" védelme volna a célja. A helyenként egy méter vastag fal belső felületén az építész türelmetlensége végzi el azt az eróziót, amit egyébként az évszázadok szoktak. Műrom helyett az Idő jelenik meg stilizálva a falakon. A nyugati homlokzat, a főbejárat felőli nézet is olyan, mint egy metszet. Mintha egy félbehagyott épületet deszkáztak volna be... éppen úgy, mint a Beauvais-i katedrálist. Az avasi dombon viszont nem egy túlérett építési technika öncélúságának kudarcát, hanem egy mai ember vívódását és bizonytalanságát olvashatjuk le az „ideiglenes" homlokzatról, aki nem hazudik:

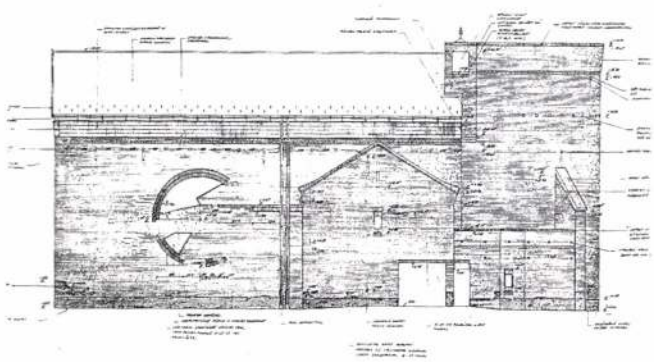

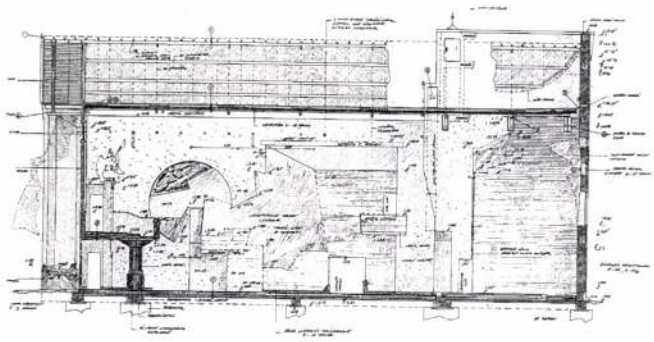

„Sokat kínlódtam ezzel a hom-

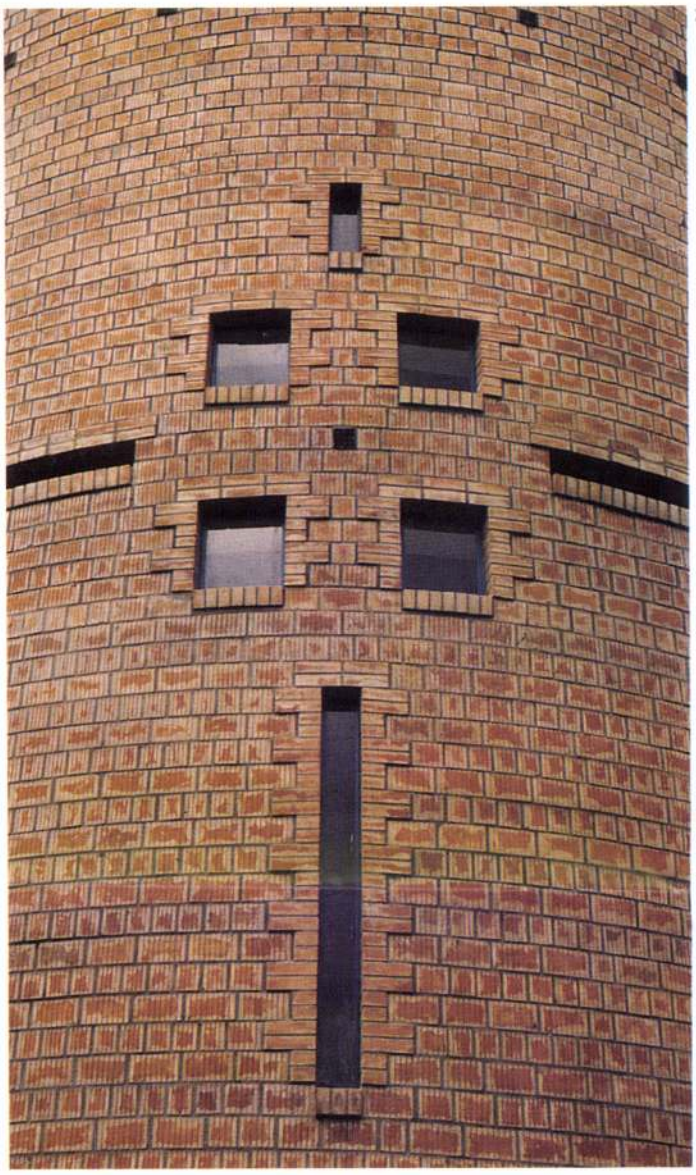

Fotók: Masznyik Csaba

1. A szentély mögötti homlokzati fal részlete

2. A templom tere a bejárat felöl

3. A templomtér a szentély felöl

4-5. A belső oldalfal és részlete

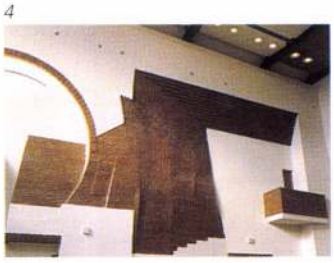

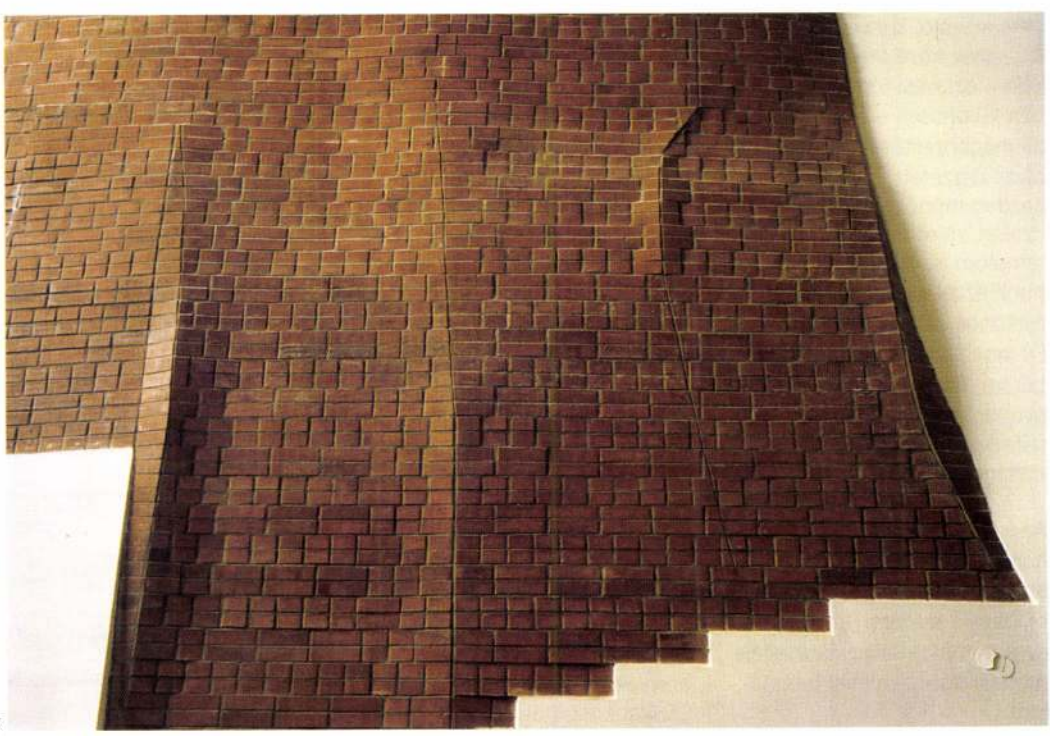

lokzattal – mondta az építész egy előadáson – kipróbáltam mindent, körablakot, ikerablakot, de valahogy hamisnak tűnt mind. Kapóra jött, hogy a papok világos templomot szerettek volna, én pedig tudtam, hogy a szentély környékét félhomályban kell tartanom - így ezt a homlokzatot nyitottam meg nekik." A főhomlokzaton feszengő körablak az oldalhomlokzatokon felszabadul a rárakódó asszociációk okozta gátlás alól és a formájában rejlő erőt maradéktalanul kihasználva „rendet vág" a stilizáltan töredékes formák között.

Reimholz Péter balassagyarmati iskolájában a tégla használata a manierizmust juttatja eszembe: az egyes részletek és motívumok szinte idézet-szerűen jelennek meg, léptékükben és helyzetükben váratlanul, de beazonosíthatóan. Nagy Tamás téglaépületei bevallottan a vidék (legyen az magyar, olasz, francia vagy dán) motívumokban kifogyhatatlan elemeiből építkeznek, egyéni felfogású házakat szolgálva.
A tégla az avasi templom esetében a stilizáció eszköze: hol titokzatos erőknek engedelmeskedve türemkedik ki szeszélyesen a fal síkjából, hol mívesen sorjázik egyik felülettől a másikig – akár egyetlen motívumon belül. A párkányok, az oromfalak lezárása és átfordítása, a nyílások szegélye és keretezése, a lábazat és a bejárat melletti kőburkolat csatlakozása ugyanarról szól, amiről maga az épület: vallomás az építészeti formák bizonyosságáról és bizonytalanságáról, a formák jelentésének egy- és többértelműségéről. Nem állítja, hogy tudja milyen egy templom, de elhiteti, hogy tudja mi benne a fontos. Kaphatunk ennél többet ma egy épülettől ?

Masznyik Csaba

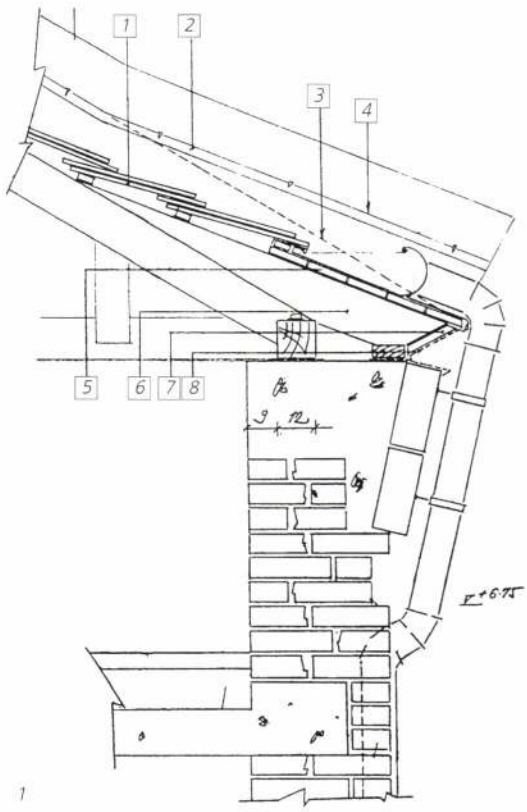

1

1. A templom eresz- párkány csomópontja
1. hódfarkú (korona) fedés
2. bádogszegély csatlakozás
3. mükőszegély vonala
4. utólag mart horony bádogszegélynek
5. ereszdeszkázás
6. vízcsendesítő idompalló
7. gyalult fedő szegődeszka
8. alu szegély

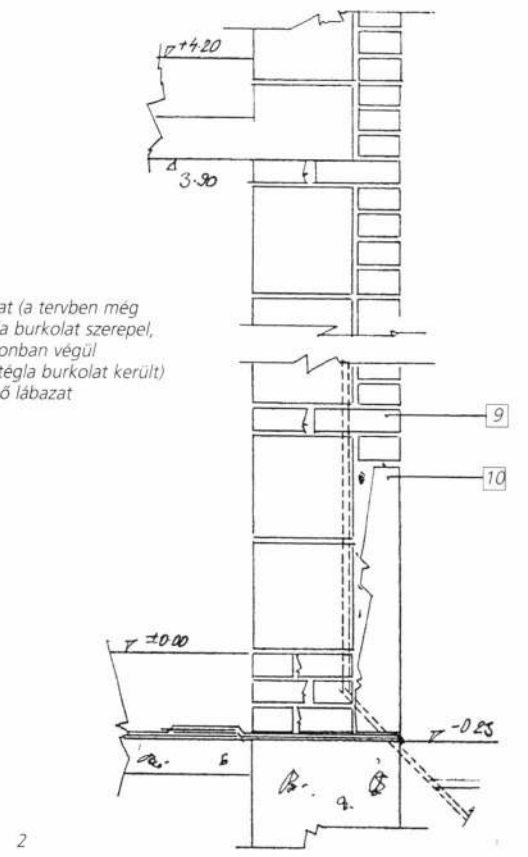

2

2. Lábazati részlet
9. téglaburkolat (a tervben még kisméretű tégla burkolat szerepel, az épületre azonban végül kettősméretű tégla burkolat került)
10. fűrészelt kő lábazat

Szemrevételezéses épületdiagnosztika

Kémények, szellőzők

A kémények és szellőzők általában az épület egyéb tartószerkezeteivel egybeépítve készülnek. Ennek következtében a rajtuk keletkező hibajelenségek átterjednek a határoló falakra is, és ez fordítva is igaz. A kémények és szellőzők kürtőszerű szerkezetként töltik be funkciójukat. A rajtuk átáramló gázok (például égéstermékek) agresszivitásától függően a korrózió mértéke nem azonos, és megjelenési formája is különböző.

Kémények és egyéb füstcsatornák a rájuk kötött tüzelőberendezésekkel csak együtt vizsgálhatók. A tüzeléstechnikus számára a kémény nem önálló épületszerkezet, hanem paramétereivel és műszaki állapotával együtt a tüzelőberendezési rendszer egyik fontos eleme. A kémény akkor jó, ha lehetővé teszi a tüzelőberendezés biztonságos, gazdaságos, korróziómentes, megbízható és a környezetvédelem követelményeit kielégítő üzemelését. A kémények ellenőrzési, tisztítási, karbantartási, javítási munkái a területileg illetékes kéményseprő vállalathoz tartoznak. Épületfizikai szempontból mind a kémények, mind a szellőzők tetősík feletti része fokozottabb igénybevételnek van kitéve. A hibajelenségeket ezért elsősorban a szerkezeteknek ezen a szakaszán észlelhetjük. Jellegükben megegyeznek a falaknál tapasztalható hibákkal, és kifejlődésük is fokozatos, általában nem áll elő váratlanul a veszélyes helyzet.
A szemléleti úton teljesen épnek mutatkozó kémény vagy szellőző is lehet hibás működésű. A hibák egy része időleges, mert működésüket az időjárási helyzet (szél, téli hideg, nyári meleg) is erősen befolyásolja. A működési hibák más része viszont állandó jellegű (például dugulás, válaszfal átszakadás vagy átégés, gáztömörség leromlása, stb.), és ezek felfedezése, valamint súlyosságuk megállapítása általában műszeres vizsgálatot igényel. Felderítésüket elősegíthetik azok az információk, amiket az üzemeltetőktől (lakóktól) lehet beszerezni.
A felsorolás nem teljes, mert itt csak a kőműves szerkezetű, gravitációs működésű, kémény- és szellőzőrendszerekkel foglalkozunk. Épületeinkben ezek mellett még számtalan mesterséges (gépi) működtetésű rendszerrel találkozunk, de ezek az épületgépészet szakterületéhez tartoznak.
Anyagukat tekintve, régebbi épületeinkben általában tömör téglából falazott szerkezeteket építettek, de az 1950-es évek elejétől kezdődően egyre nagyobb számban alkalmazták az előregyártott betonelemeket, melyeket a hőszigetelés érdekében tömör téglával vagy válaszfallappal szoktak körülfalazni.
A kémények, szellőzők felismerése és vizsgálata egyaránt a záródödém feletti szakaszon végezhető a legkönnyebben. Majdnem mindig találhatók olyan nyomok (koromlerakódás, tisztítóajtó, vakolatlehullás, stb.), melyekből a szerkezet funkciója és anyaga egyértelműen megállapítható.
Igen fontos körülmény a méretmeghatározás is, mert az előírt hőszigetelés mértéke csak ennek segítségével állapítható meg. Az érvényben lévő előírások szerint a tetősík felett a szellőzőknek legalább 12 centiméter, az egyedi kéményeknek 20 centiméter és a központi fű-

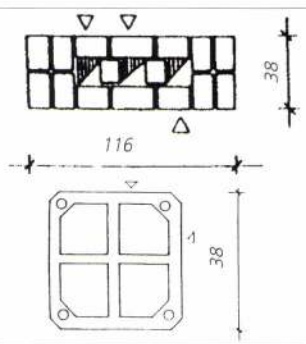

Egyedi kémények és szellőzők
Függőlegesen vezetett, vagy néha attól 30 fokig eltérő ferdeséggel kialakított, kürtőcsatornákkal rendelkező szerkezetek ezek, melyeknél minden kürtő 1-2 tüzelőberendezés füstelvezetését vagy 1-1 helyiség szellőztetését biztosítja. Alapvetően két típus különíthető el egymástól: a téglából falazott és az előregyártott betonelemekből épített változatok. Az utóbbiakat kiselemekből vagy emeletmagas elemekből szerelik össze.

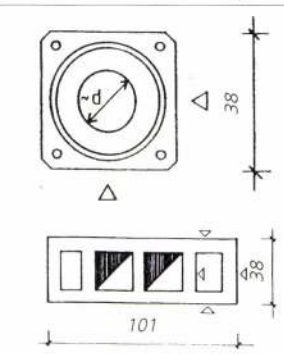

Gyűjtőkémény és szellőző előregyártott betonelemekből
Ezeknél a szerkezeteknél a kürtőkialakítás lehetővé teszi, hogy a kürtőre több tüzelőberendezés vagy helyiség is rákapcsolható legyen, az egymás feletti szintekről. Az egyik gyűjtőkéményt előregyártott kiselemekből építik össze, felfelé bővülő kürtőkeresztmetszettel. A mellékcsatornás gyűjtőkürtőknek kiselemes és emeletmagas változataik is vannak. Ezeknél a bekötés a mellékcsatornába történik, majd a következő szinteknél a gyűjtőcsatornába való átkötéssel kell a beáramló füstgázokat vagy a romlott levegőt egyesíteni.

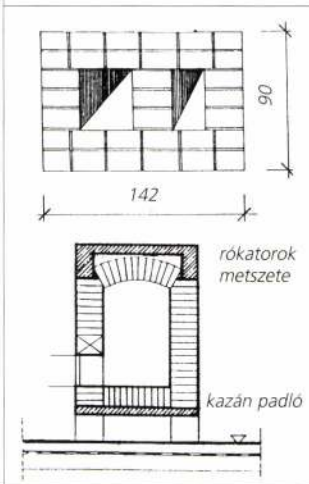

Központi fűtések kéményei
Az általában szellőzővel kombinált kéményeket, nagyobb teljesítményű kazánok (kazánházak) kiszolgálására építik, többnyire az épülettől különállóan és az épületszerkezetektől mindig függetlenítve. Rókatoroknak (kazánházi füstcsatorna) nevezik azt a kémény elé épített szerkezetet, mely a kazánok bekötésére és a füstgázok vízszintes irányú elvezetésére szolgál.

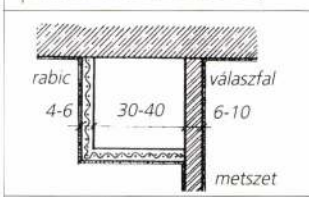

Rabbiccsatorna átszellőző
Vízszintes irányú szellőzőcsatorna, melyet a födém alatt alakítanak ki. Maximálisan 2,00 mm távolságig hatékony.

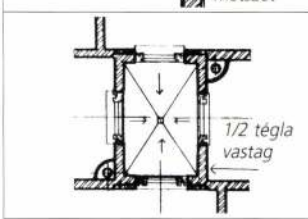

Légakna, légudvar
Az egymás feletti szintek azonos jellegű és szintenként azonos bérleményhez tartozó mellékhelyiségeinek szellőztetésére szolgáló nagyobb alapterületű szerkezetek. A körítő falakat a jobb huzathatás érdekében csökkentett hőszigetelőre építik.

Bod Péter Ákos

A magyar gazdaságpolitika tíz éve

Csupán tíz esztendeje van annak, hogy Lengyelországban megalakult az első „posztkommunista" kormány *Mazowiecki* vezetésével. Magyarországon a kerekasztal-tárgyalások során akkor körvonalazódott az új politikai rend. Térségünknek az volt a „nulladik" éve: a mához elvezető folyamatok jó része akkor indult el. Mondhatunk-e már történelmi ítéletet erről a tíz évről, vagy túl korán van még ahhoz? Másfelől van-e még értelme rágódni az akkori históriákon?

Tisztességes történelmi visszatekintéshez túl rövid az eltelt idő. Nem csoda, hogy leginkább személyes visszaemlékezéseket olvasni, semmint alapos elemzést. A személyes nézőpont persze érthető, mivel a pártállami rezsim vége nem kizárólag egy korszak lezárultát jelentette, hanem az új politikai korszak legtöbb szereplője számára magánélete irányának hirtelen megváltozását is. Aki ma aktívan politizál, 1989 óta vagy 1989 miatt politizál. Akik pedig nagy példányszámban szoktak fanyalogni „közvélemény-formálóként", sejtésem szerint legbelül legjobban azt kifogásolják az új viszonyokban, hogy nem ők az igazán fontos szereplők. De hát az ember már csak ilyen. Ezért is tekintek bizonyos empátiával a személyes élmények pontjain át meghúzott világtörténelmi egyenesekre. Mert persze számomra is azzal a következménnyel járt 1989/90, hogy tizenöt év kutatás és oktatás után egy évtizedre elragadott a közélet. Ma, amikor az utca embere a politizáláshoz a dodzsemmentalitást társítja, a közéletiség pedig a hasznosabb ügyekben lótó-futó többség számára ráérős értelmiségi passziónak látszik, nos, ma még visszagondolni is izgalmas az 1989-es évre.

Holott egy évtized távlatából is megborzongtat, hogy milyen irdatlanul súlyos volt például a gazdaság állapota. Ma az a legnagyobb vitatémák egyike a kormányzat és ellenzéke között, hogy évente vajon három vagy öt százalékkal nő-e a magyar gazdaság; akkor pedig két olyan év következett, amelyek során először 5, majd 11 százalékkal zuhant a nemzeti össztermék, és a kormánynak ezt a zsugorodást kellett szétparcelláznia a felemelkedést váró lakosság között. Akkor a legtöbben azt hitték, hogy mindez magyar sorscsapás. Ma talán annyival érettebb az érdeklődő közvélemény, hogy van valami ismerete az átmenet logikájáról, és annak a lengyel, cseh, román vagy magyar sajátosságairól és közös jegyeiről. 1989-ben még volt érdeklődés a térség iránt, de hamarosan eljött az a változásisebesség-nagyság, amely mellett már nem igazán maradt erő a társadalomban a kitekintésre. Mint ahogy az autóvezető látómezeje leszűkül nagy sebesség mellett, ugyanúgy saját ügyeibe zárkózik a társadalom a nagy változások idején.

De e kormányok és a politikai elitek kitekintőképessége is véges. És ez még akkor is igaz, ha az általános jóindulat megvan a partnerek sajátos gondjai iránt. Saját hivatali emlékeiből megelevenedik a volt NDK-ban, vagyis az akkor már egységes Németország keleti tartományaiban 1990 nyarán tett miniszteri utam, amelynek az lett volna a fő célja, hogy minél többet megőrizhessünk a szétesőben KGST életképesnek tekinthető szakosodási elemeiből. De az ottani vagyonügynökség minden jó szándéka ellenére sem volt hajlandó arra, hogy mondjuk a mezőgépipari és járműipari kooperációban érintett cégeit különleges módon kezelje. Majd az 1990 őszi út Moszkvába: vajon mi és miként őrizhető meg az úgynevezett szovjet piacból? Úgynevezett, mert hiszen piac az, amelyik fizet. Az intenzív tárgyalások ellenére azzal a tanulsággal tértem haza, hogy az akkor még létező Szovjetunió se hal, se hús gazdasági rendszerének nincs perspektívája, mint ahogy az akkor megismert vezetőknek sem. Csöpp stiláris adalék: engem ugyan „goszpogyin", azaz úr néven szólítottak, de egymás között, ha nem figyeltek, akkor leginkább a „tovaris" megszólítás járta.

FOTÓ: TALUM ATTILA

Ez a befelé koncentrálás nem csupán a saját átalakulási válságával küszködő Szovjetuniót, a keleti kibővülés nehéz és költséges folyamatára koncentráló Németországot jellemezte. Az új helyzet egészében véve meglepte a Nyugatot. A Szovjetunió ilyen gyors szétesését nem várták. Emellett az Európai Unió rosszul választotta meg prioritásait – legalábbis ezt írja a londoni Prospect legutóbbi számában e kor történésze (és szemtanúja), a brit *Timothy Garton Ash*. Dönthetett volna úgy az unió, hogy a Baltikumtól a Balkánig terjedő térség ügyeit és ezzel összefüggésben az európai közösség működésének megreformálását tekinti fő feladatának. Ehelyett az európai politikai elit az 1980-as évek legvégén a monetáris és gazdasági unió, valamint a közös valuta projektjét választotta az európai folyamat rákövetkező stratégiai szakaszának. T. G. Ash azután logikai és oksági kapcsolatot teremt az euró bevezetése és a balkáni öldöklés között. Ez túl erős; a mélyen meghúzódó gyűlölködést a ténylegesen megvalósulónál sokszorta aktívabb gazdasági segítség és támogató európai figyelem sem szüntethette volna meg. Ám az bizonyos, hogy a térség népeinek a rájuk hagyott szociális és gazdasági csődtömeget jórészt egyedül kellett felfogniuk. Amilyen sikert Kelet-Közép-Európa néhány országa – köztük hazánk – elért, azt lényegében saját erőből érte el. Amit pedig nem tudott megoldani egyik sorstárs ország sem, vagy rosszul oldott meg (gondoljunk a jövedelmi és vagyoni különbségek szétfutására, az életképes nemzeti iparok megrendülésére), azt a fennálló külső viszonyok között nem is igen lehetett megoldani. Ha túl hirtelen nyitottuk meg a piacot, felcseréltük a liberalizálás logikai sorrendjét, akkor az is jórészt a reánk erőltetett külső befolyás következménye volt.

Most pedig már adottság az, ami egy évtizede még alternatív döntési ügy lehetett volna. Az unió monetáris és gazdasági uniója a gazdasági stabilizálás eszmevilágában tud csak működni. Ám ez az eszme persze az átalakuló, újrakapitalizálódó magunkfajta országok adottságaival nemigen tud mit kezdeni. Kicsi adósság, megfékezett infláció, kiegyensúlyozott tőkepiac, deficitmentes államháztartás: ha ezek most az európai gondolat hordozói, akkor bizony nehezebb a volt szocialista ország sorsa, mint lehetett volna valamilyen második Marshall-terv esetén. (Ahol nemcsak a pénzügyi támogatás meglétе ösztönöz és segít, hanem magának a fejlesztési gondolatnak a léte és intézményi megtestesülése.)

Hol tartunk hát a mi saját időszámításunk szerinti második évtized küszöbén? Csak a gazdaságról szólva: amit annak idején a „termelési szerkezet" megújításának hívtak, nos az irdatlan ütemben valóban meg is újult. Nálunk az optimálisnál nagyobb mértékben külföldi tőkével, de vitán felül álló alapossággal. A kádári eladósodás öröksége már nehezebben múlik el: minden győzelmi jelentés ellenére a nemzeti össztermék hétnyolc százalékát viszi el az adósságszolgálat. Emiatt is visszatérő gond a költségvetési és fizetés mérleg egyensúlyának ügye. Nem azért, mintha a kormányok 1990 óta nem ügyelnének kiadásaikra; de az 1970-es évek közepétől ez a gazdaság rendszeresen többet költött el, mint amennyi jövedelmet megtermelt, az arányok visszaállítására pedig a legalkalmatlanabb korszak éppen a mostani újjáépítési szakasz.

De végre a gazdaság növekszik, a bővülés hordozója az európai országokba irányuló kivitel, a beruházás. Ha a gazdaságon a gépeket és a termelékenységet értjük, különösebb szégyenkeznivalónk nem lesz az uniós csatlakozás pillanatában. A tervgazdasági korszak alatti mulasztások és halasztások, a területi szerkezet gyengéi, a természeti környezet sérülései azonban sokáig elkísérnek minket. Amint egy elhanyagolt kertvégi árok súlyos gondok okozója lehet nagy esőzések idején, a magyar társadalom és gazdaság sok nehéz öröksége még sokáig kárunkra válik. Meglehet, második évtizedünk talán kevésbé lesz drámai és megindító, de cseppet sem könnyebb, mint amelyet most hagytunk magunk mögött.

A szerző közgazdász, egyetemi tanár (Veszprém)

LEVELEZÉS

Néhány gondolat a médiáról

Mindig beleborzongok, amikor hangszalagról meghallgatom 1956-ból a Szabad Kossuth Rádió születésénél elhangzott keserű beismerést, hogy rádiónk e pillanatig „hazudott éjjel, hazudott nappal, hazudott minden hullámhosszon". Egyben felemelő volt ígéretük, hogy ezután „az igazságot, a teljes igazságot akarjuk elmondani".

Most, nem említve a hazugság visszatérését 1990-ig, oldalakat tudnék írni az utána következő „sajtószabadságról", amikor az Antall-kormány után most második nemzeti kormányunk bemocskolásán fáradozik a – csak neve szerint – liberális és szocialista média. Gyűlölködnek „befelé". De „kifelé" is lejáratják a kormányt piti események felnagyításával, bizonyítatlan feltételezések kitalálásával. Még szerencse, hogy nem teljes sikerrel, hisz lényegesen pozitívabb a külföldi sajtó ítélete rólunk. Más kérdés, hogy a (kiküldött) negatívumok „visszacsócsálásával" (a többségi pozitív vélemény elhallgatásával) – mint önök írják (július 12., 4. oldal) „alapvetően befolyásolhatják a hazai közvélemény hangulatát és a nyugati politikusok és üzleti befektetők Magyarország-képét".

Fenti írásuk óta a televízióban kétszer is előjött a téma, és a megkérdezett főszerkesztők (Népszabadság, Magyar Hírlap) magyarázkodása egyszerűen értelmetlen. Ezen nem szabad csodálkoznunk. Nehéz kérdést kaptak. De sajnos nehezebb a miénk, amely ennek az áldatlan helyzetnek a feloldására irányul.

D. Zs.
Miskolc

Kis magyar történelem

A nyolcvanas évek közepén elhangzott egyik adoma szerint valahol a szovjet–török határon Iván és Ali a két határőr kiskatona beszélget. – Mondd, Ali – kérdezi Iván –, miért van az, hogy a magyarok sokkal jobban utálnak minket, mint annak idején titeket? Pedig mi csak negyven, és nem százötven éve állomásozunk az országban. – Ennek három oka is van – válaszolta Ali. – Mi soha, egyetlen percig nem állítottuk, hogy ideiglenesen és szívességből tartózkodunk az országban. Nem ragaszkodtunk ahhoz, hogy a magyarok megtanuljanak törökül. Végül nem köteleztük őket arra, hogy minden év augusztus 29-én megünnepeljék a mohácsi vész évfordulóját.

Ha már a történelemnél tartunk: kétségtelen, hogy ez idő alatt nem sikerült a földet sarkából kidönteni, és holnapra vagy holnaputánra megforgatni az egész világot. De az is biztos, valamennyi tudományág közül elsőként a történelmet állították a hatalom szolgálatába. Bizonyára vannak, akik emlékeznek még az egykor volt köztársasági indulóra. Ennek első sora így hangzott: „Elnyomás, szolgasors volt a rend ezer évig." Egy tízmilliós nép ezeréves történelme hét szóból álló kijelentő mondatba sűrítve. Internacionalista változata szerint: az emberiség történelme 1917. november 7-én kezdődött, előtte nem volt más, csak a sötétség. A legszebb gyöngyszem: Beethoven híres IX. szimfóniáját a nagy októberi szocialista forradalom dicsőítésére szerezte. Igaz: száz évvel korábban, de zsenialitását éppen az bizonyítja, hogy előre megálmodta a nagy történelmi eseményt. És ez nem április elsején, hanem kabarécsütörtökön hangzott el egykor a Magyar Rádióban.

Évtizedeken át folyt a múlt átértékelése oda és vissza alapon az ezentúl minden másként volt fedőnevű akció keretében. Ugyanarról az eseményről mást tanultak a mai nagyszülők, egészen mást gyermekeik és most az unokák. Holott annak idején okos emberek olyan szépen megfogalmazták: a történelem a megtörtént események hiteles és tanulságos elbeszélése. A filozófia egyik alaptétele szerint pedig a jelen nem más, mint a múlt egyenes következménye és a jövő záloga.

Miután ilyen hitelt érdemlően ismerjük a múltat, ember legyen a talpán, aki a távlati időjárás-előrejelzésből megbízhatóbb prognózist tudna adni a jövőt illetően most, a 2000. év küszöbén.

Kiss József
Miskolc

Az oldalon megjelenő vélemények, levelek nem feltétlenül azonosak a szerkesztőség álláspontjával.

A szorongató hiány krónikája

Mi történt barátaimmal? Hol rejtőznek? Hová züllöttek szép reményeink?

Gyermekkori pajtásaim szerteszéledtek, nyomuk veszett. Másokat kerestem helyükbe. Az elsővel gentlemen's agreementet kötöttem. Iskolai tanulmányai elvégzéséhez volt szüksége rám. Segítettem feladatainak megoldásában, súgtam neki. Cserébe szerdánként náluk üdülhettem. Villájuk teraszáról tekintettem alá a városra. Megérte fölkapaszkodnom? Noha jólesett a magaslati levegő, szerződésünk rossz üzletnek bizonyult, mert unalmas volt. Mihelyst leérettségiztünk, kapcsolatunk megszakadt. Azóta sem hallottam felőle.

A másodikhoz szellemi rokonság fűzött. Ugyanazon dolgok érdekeltek bennünket. Gyakran vitáztunk. Leendő történészek, történetcsinálók el- s visszakísértük egymást városnegyedünk elhanyagolt, sötét utcáin. Csak esztendők múltán indult bomlásnak kapcsolatunk. Nálam is rosszabbul bírta, hogy nincs helye itt. Feszültsége nőttön nőtt, ő maga rögeszmévé vált. Fura kijelentéseivel lepett meg: nemcsak a rendőrség (ami korántsem szokatlan), hanem szomszédai is figyelik és üldözik. Szakított a világgal, miként velem is. Szót érteni nem tudunk. Kerül.

Következő barátomat szerencsés véletlennek köszönhetem: egymás mellé ültünk az egyetemen. Én magányos voltam és riadt, ő könnyed és bohém. Éjszakákon át tanultunk, kártyáztunk, beszélgettünk. Szinte családtaggá fogadott. Valósággá akartam formálni a látszatot: húgába bolondultam. Szenvedélyem vadsága azonban taszította. Veszélyesnek ítélte az efféle kalandokba bocsátkozást. Nyárspolgárként kedvelt, ám csalódottan fordított hátat egy őrültnek.

Vigaszt ízig-vérig Kormos-figuránál kerestem. Férfias báj áradt belőle, komoly varázs. Kópésága szomorkás volt, fanyar is tán. Nem Frankhonért, hanem az Ibériai-félszigetért rajongott. A fehér városba, Lisszabonba álmodta magát. Hatalmi szóval marasztották idehaza. Családot alapított, házat épített. Kubikolt, mosogatott, közben összevagdalta a tenyerét. A harmadik vérmérgezésbe halt bele.

Sugárzóan kedves, segítőkész cimborára leltem ezután. Örömmel csapódtam volna hozzá, ha nem szakember. Csakhogy munkájához tartozott az emberbarátság, s hivatását képtelennek bizonyult elválasztani magánéletétől. Zavart, hogy nem tudom, lényének melyik oldalához tartozom: passzióból vagy szeretettel foglalkozik velem. Amikor helyet és szerepet váltott, simán megfeledkezett rólam. Én sem kerestem többé.

A hit és a munka hozott össze korszakunk egyik kulcsfigurájával. Azonos dologban mesterkedtünk: szabadságra vágytunk mind a ketten. Ő nyílt sisakkal lépett a küzdőtérre, míg én portyáztam csupán, s potyáztam. Vakmerőségéért nagy árat fizetett. Súlyos sebeket kapott, lélekben megrokkant. A sors választott szét minket, eltérő képességeink, netán a mersz különbsége? Bármint esett, nem tudunk mihez kezdeni egymással.

Londonban találkoztam az egyetlen igazán szabad emberrel. Érettebb volt, mégis gyermeki kedélyű. Csupa tűz, lobogás. Egy charmeur. Előbb ámultam rajta, majd csodáltam, végül megszerettem. Kevés időt tölthettünk együtt, mert a politika szenvedélye zsarnokoskodott felette is. Fölös perceit azonban néha megosztotta velem. Évődtünk, akár a kutyakölykök, és közben ádázul marakodtunk. Mire egymásra ismerhettünk volna, elragadta a szíve.

Idősebb volt a professzor úr is, kinek szigorától rettegtek az egyetemen. Pedig következetes lehetett csak, és jellemes. A kedélye csupa derű, gyakran csipkelődött, nem vetette meg a tréfát sohasem. Nyelvjátékokba bolondult világunkban elbűvölt szórakészségével. Jobb híján pimasz semmitmondással felelgettem. Tudálékossággal hidaltam át a köztünk húzódó életkori szakadékot. Türte. Nem a bosszúság, hanem a szeretet és az elismerés hiánya táplálta kór, a rák vitte el.

Utolsóhoz helyzetünk és nézeteink azonossága kötött. Kívülállóként szemléltük az események újabb fordulóit, s megvolt a véleményünk róla. Ő emigránsként háborgott, én belső száműzetésben ócsároltam jelenünket. Üdítő vetélkedésünk tárgya: ki bírja jobban és tovább. Gyökértelenül nehezebb elviselni talán a kirekesztődést, mert egy nap elhallgatott. Hitet cserélt, vagy föladta a küzdelmet, nem tudom. Eltűnt.

Kilenc ismeretség, kilenc esély. Három közülük elveszett, és egyik sem a maga idején. Egy összeomlásban, kettő megroppant lélekkel. A magam hibája, ha nem leltem kulcsot a többiekhez. Hogy mások szerencsésebbek-e, nem firtatom.

Sneé Péter

Napi MAGYARORSZÁG

Főszerkesztő: **D. Horváth Gábor**
Főszerkesztő-helyettes: **Tarr Péter**
O. Kovács Attila
Lapszerkesztők: **Gajdics Ottó, Ludwig Emil, Pusztai Emese**
Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 51.
Telefon: 216-1274, 06-30-916-3843, -44, -45, 06-30-916-3847
Telefax: 215-3197
Levélcím: 1450 Bp. 9. Pf. 74. • E-mail: mahir@mail.elender.hu
Internetcím: http://www.napimagyar.hu/
Kiadja a MAHIR Lapkiadó Korlátolt Felelősségű Társaság
Felelős kiadó: **dr. Győri Tibor** ügyvezető igazgató
Lapigazgató: **Lovas Lajos**

Terjeszti a Hírker Rt.,
a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapelőfizetési és Elektronikus Posta Igazgatósága (HELP). Előfizethető a hírlapkézbesítőknél, vidéken a postahivatalokban, Budapesten a HELP ügyfélszolgálati irodáinál, valamint a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (1089 Budapest VIII., Orczy tér 1.) Levélcím: Helir, 1900 Budapest, Orczy tér 1. Telefon: 303-3441, 303-3442. Telefax: 303-3440, közvetlenül, postautalványon vagy átutalással a Postabank és Takarékpénztár Rt. 11991102–02102799 pénzforgalmi jelzőszámon
Előfizetési díj egy hónapra 965 forint, negyedévre 2895 forint, fél évre 5790 forint, egy évre 11 580 forint
Hirdetésfelvétel: MAHIR Press Média Kft.
1075 Budapest, Wesselényi u. 8.,
Telefon: 322-2448, 342-6164. Fax: 342-6132
Nyomtatás: Magyar Hivatalos Közlönykiadó Kft. Lajosmizsei Nyomdája
Felelős vezető: **Burján Norbert** igazgató
Vidék ISSN: 1418-0863; Budapest ISSN: 1418-04 3 X

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az
»OBSERVER«
OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest VIII., Auróra u. 11. Telefon: 303-4738, fax: 303-4744
http://www.observer.hu

Jelentés a frankfurti könyvvásár előtt – viharfelhők nélkül (2.)

Egy kultúraközi találkozás tervezhetetlen és kiszámíthatatlan

Míg a frankfurti könyvvásár magyar díszvendégeinek legfontosabb megjelenési helyszíne természetesen a pavilon, amelynek tervezésével az Ybl-díjas építész Ferencz Istvánt bízták meg a szervezők, addig a program leghangsúlyosabb része óhatatlanul maga az irodalmi program. Ennek összeállításával két kurátor is foglalkozott: Kulcsár-Szabó Ernő egyetemi tanár és Dalos György író. Tegnapi számunkban a németországi megjelenést szervező Frankfurt '99 Kht. képzőművészeti tárlatokért, a magyar filmkultúra szemléjéért, a színházi bemutatókért, illetve a zenei programért felelős munkatársait szólaltattuk meg. Mai lapszámunkban a legtöbb nehézséggel és vitával járó két részterület (pavilon és irodalmi program) felelősével beszélgettünk.

Arcképcsarnok a polcokon

Széchenyi István, Csontváry Kosztka Tivadar, Hunyadi János, Pázmány Péter, Misztótfalusi Kis Miklós, Kőrösi Csoma Sándor, Semmelweis Ignác, Tessedik Sámuel, Bartók Béla, József Attila, Szent-Györgyi Albert és *Neumann János* mellszobrai díszítik majd a könyvvásár magyar pavilonjának tárlóit. Az ötlet gaz-

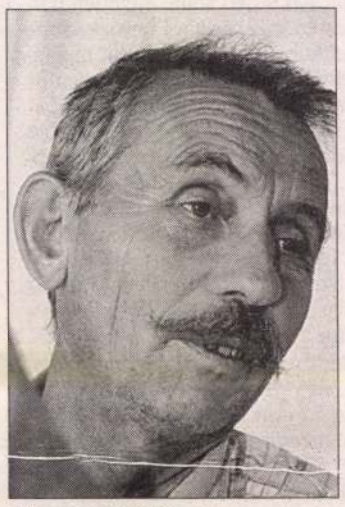

Ferencz István

FOTÓ: VÉGEL DÁNIEL

dájától, *Ferencz István* építésztől többek között azt kérdeztük, nagy változtatásokat igényelt-e a pavilon eredeti helyszínének májusi változása:

– A könyvkiállításnak eredetileg egyetlen központi gondolata volt: egy könyvtárló tizenkét szoborral – ismerteti Ferencz István díjnyertes pályázatának alapötletét. – Úgy terveztem, kiválasztok tizenkét magyart, akik egyben tizenkét gondolatkört, tizenkét különféle műfajt képviselnek. A könyvtárlóknak, amelyekbe a tizenkét szobrot elhelyezzük, van egy központi magjuk, s ehhez képest tekintenek a szobrok a négy égtáj felé. Az elrendezés szimbolikus: középre tekintenek azok, akik nagy dolgokat tettek a hazáért, kifelé pedig azok, akik világviszonylatban is nagy dolgokat vittek véghez. Ezt a központi motívumot szerencsére sértetlenül sikerült megőrizni, azaz átmenteni a németek által felajánlott pavilonban felépítendő kiállítás tervébe. Ebben az értelemben nincs tehát változás, mert noha az új pavilon jóval hosszabb, mint az előző, elég széles ahhoz, hogy az eredeti terv magját változtatás nélkül megvalósíthassuk. A különbség mindössze annyi, hogy míg az előző csarnokban a kiállítás körkörös elrendezésű volt, az új terv szerint a látogató hosszanti irányban haladhat a kiállítás mentén, mint egy sétaúton. A gondolat tehát „költöztethető" volt.

– A szűkös anyagi lehetőségek mennyiben kényszerítették kompromisszumokra? Volt olyan terve, amelyet végül nem sikerült megvalósítani?

– Mindig is kevés pénzzel számoltam, ezért a szűkre szabott költségvetés egyáltalán nem jelentett gondot. A kiállítás nem herdáló természetű, inkább „szűkszavú", egyszerű anyagokkal és eszközökkel. Ráadásul a tárgyak ügyes gazdálkodással újrahasznosíthatók. A lerakott rengeteg szőnyeg például a könyvvásár után eladható, a paravánok, a szobrok és tárlóik elárverezhetők. Ilyen értelemben tehát nem okozott problémát a kevés pénz, sőt valószínűnek tartom, hogy nem maga a kiállítás felépítése kerül sok pénzbe, inkább maguk a könyvek és a járulékos programok. A magam részéről nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy arányos voltam, nem költekeztem. A kiállítás egyetlen úgymond luxustétele éppen a szobrok kivitelezése volt, annak ellenére, hogy műanyagból készültek fiatal alkotók keze munkája nyomán, akik szinte áron alul dolgoztak.

– Hogy állnak az előkészületek? Minden időre elkészül?

– Jelen pillanatban a kiállítás minden darabja vagy már elkészült, vagy gyártás alatt van, s hetente áttekintjük, hogy minden rendben halad-e. Ez ugyanis olyan műfaj, amelyben nem szabad kicsúszni az időből, s a jelek szerint nem is fogunk. Igaz, nagyon későn indult a munka, s a németek komolyan késleltettek minket azzal, hogy új kiállítási csarnokot javasoltak. Ám el kell mondanom róluk, hogy a szükséges egyeztetéseket, építési engedélyeket és egyéb formaságokat a legnagyobb rugalmassággal és segítőkészséggel kezelik. Kifejezetten jó szándékkal figyelik a munkánkat, és drukkolnak nekünk.

– Akadnak-e olyan újdonságok a kiállítás tervében, amelyek még kevéssé ismertek?

– Jövőre Lengyelország lesz a díszvendég Frankfurtban. Az ő tiszteletükre, s utalva a lengyel–magyar barátságra is, egy Sárvári Katalin iparművész készítette lengyel zászlót mint egy stafétabotot adunk majd át az említett ország képviselőinek.

Középpontban az epika

A legtöbb vitát – érthetően – a könyvvásáron bemutatandó irodalmi produktumok, szerzők és programok váltották ki. Mint ahogy az a korábbi díszvendégek esetében történt, Magyarországnak is meg kellett határoznia saját kultúráját: mit és milyen hangsúlyokkal kíván bemutatni szellemi életéből, egyéni nemzeti arculatából. A feladat nem hálás, annál nagyobb kihívás, amelynek a két irodalmi kurátor, *Dalos György* és *Kulcsár-Szabó Ernő* kívánt megfelelni. Kulcsár-Szabót a berlini Humboldt egyetemen értük utol kérdéseinkkel:

– Százhatvan körüli azoknak a műveknek a száma, amelyek most először (vagy új kiadásban) jelennek meg a német könyvvásáron – kezdi beszámolóját az irodalmi kurátor. – E kötetek szerzői között vannak persze már nem élő klaszszikusok is, ezért a kortárs szerzők száma nyilvánvalóan alacsonyabb, ugyanakkor egyidejűleg magasabb is a mondott számnál. Egyrészt mert több olyan írónk van, akinek nem csak egy műve jelenik meg, illetve olyan szerzők is jelen lesznek a szövegeikkel, akiknek csak antológiákban tudunk – vagy akartunk – helyet biztosítani. Az összeállítás szempontjain – többször elmondtuk már – 1998 augusztusa óta nem túlzottan tudtunk változtatni, hiszen egy-egy könyv méltó fordítása nem oldható meg ennyi idő alatt. Így tehát abban kell reménykednünk, hogy elődeink – akiknek a már megvalósulóban levő elgondolásait néhány újabb szempont szerint igyekeztünk bővíteni – nem nagyon hibáztak el a bemutatásra érdemes magyar irodalmi kánon értelmezését. Ezek az új szempontok – minthogy a dolog nem tartalmi vagy értékdöntéseken múlik már ilyenkor – nem tették azonban lehetővé, hogy megjelentethessünk egy repre-

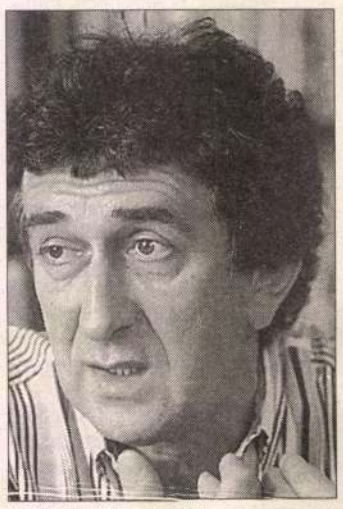

Kulcsár-Szabó Ernő

FOTÓ: BURGER ZSOLT

zentatív Oravecz- vagy Kovács András Ferenc-kötetet, s amit a legjobban sajnálok, egyelőre *Háy János* Dzsigerdilenjét is csak fordítják...

– Elképzelhetőnek tartja, hogy az idei könyvvásár nyomán egy magyar szerző népszerűvé válik a német olvasók körében? Ha igen, vajon ki lenne az?

– Titkos tippem nincsen, mert egy kultúraközi találkozás – még a köznapokban is, hát még a szövegek esetében – tervezhetetlen és kiszámíthatatlan. Vagyis én csak reménykedhetem ugyan például antológiaszereplő fiataljaink némelyikében, de ez legfeljebb évek múlva válhat valóságos eséllyé. Azt tudom egyetemi tapasztalatból, hogy Háy János Dzsigerdilenjének kiváló esélyei lennének, ha már itt lenne Németországban. Félő azonban, hogy a legjobb esélyt elszalasztja a könyv: nem mindegy, hogy mikor irányul rá a figyelem valamire. A német olvasók – mint más európaiak – alighanem epikát olvasnak a legszívesebben, s talán olyan emlékirat jellegű prózát, amely a közelmúltról, esetleg ma is érdeklődésre számot tartó történelmi eseményről szól. Van persze elvárási kánon is Frankfurtban, illetve Németországban. Ez jelenleg olyan diszkurzív helyeket kínál fel, amelyeket – piaci értelemben – (szerintem kérdéses) sikerrel lehet betölteni. Tehát a mi vonatkozásunkban ilyen diszkurzív hely a következő paraméterekkel tölthető be sikerrel: a kisebbségi lét vagy annak múltja (jelenleg lehetőleg délszláv térségből), a nőíró mivolt és lehetőleg feminista emancipatorikus téma – lehetőleg lágyított női modalitással. S legjobb, ha egyszerre mindezt egy személy tudja megtestesíteni. Hát van ilyen költőnőnk, Frankfurttól függetlenül is. De azt látni kell, hogy egy diszkurzív hely betöltése még nem automatikusan irodalomtörténeti érték. Azzal is tisztában kell tehát lennünk, hogy a könyvvásáron nem feltétlenül a csúcsértékeink lesznek keresettek. Több előkészületi értekezleten tapasztaltam, hogy Frankfurtnak is saját elvárási kánonja van, érthető, ha azt is szeretnék viszontlátni. A német recepció azonban vitathatatlan értékeinket is felvette, s ezért abban lehet bíznunk, hogy *Esterházy, Nádas* vagy *Kertész Imre* jelenléte valamelyes támogatást jelent a felfedezhető új értékek szempontjából is.

– A könyvvásáron bemutatkozó alkotók kiválasztása kapcsán többször is fellángolt a vita a hazai szekértáborokban. Létezik-e egyáltalán kompromisszum?

– Kompromisszumnak lennie kell, ha egyszer az a célunk, hogy a magyar irodalom legváltozatosabb képét mutassuk be. De itt is ügyelnünk kell arra, hogy a teljesség és a változatosság nem szinonim. A magyar irodalom jelenleg nem mozgatja meg a nemzetközi közérdeklődést. De mint egy kulturális peremterület ismeretlen esélyese, talán kelthet – kicsiben – hasonló érdeklődést, mint a latin-amerikai epika. Noha nem hiszem, hogy nekünk lenne egyszerre egy Fuentesünk meg egy García Márquezünk. Mi a német piacon eddig inkább tematikai és földrajzi-helyzeti értelemben keltettünk érdeklődést, nem pedig az alakítás olyan eredetiségével, mint a mexikóiak, a kolumbiaiak. És ez azért különbség, félő, hogy nem is elhanyagolható... Ezért félek attól, hogy a Garaczi–Kukorelly–Háy típusú epika

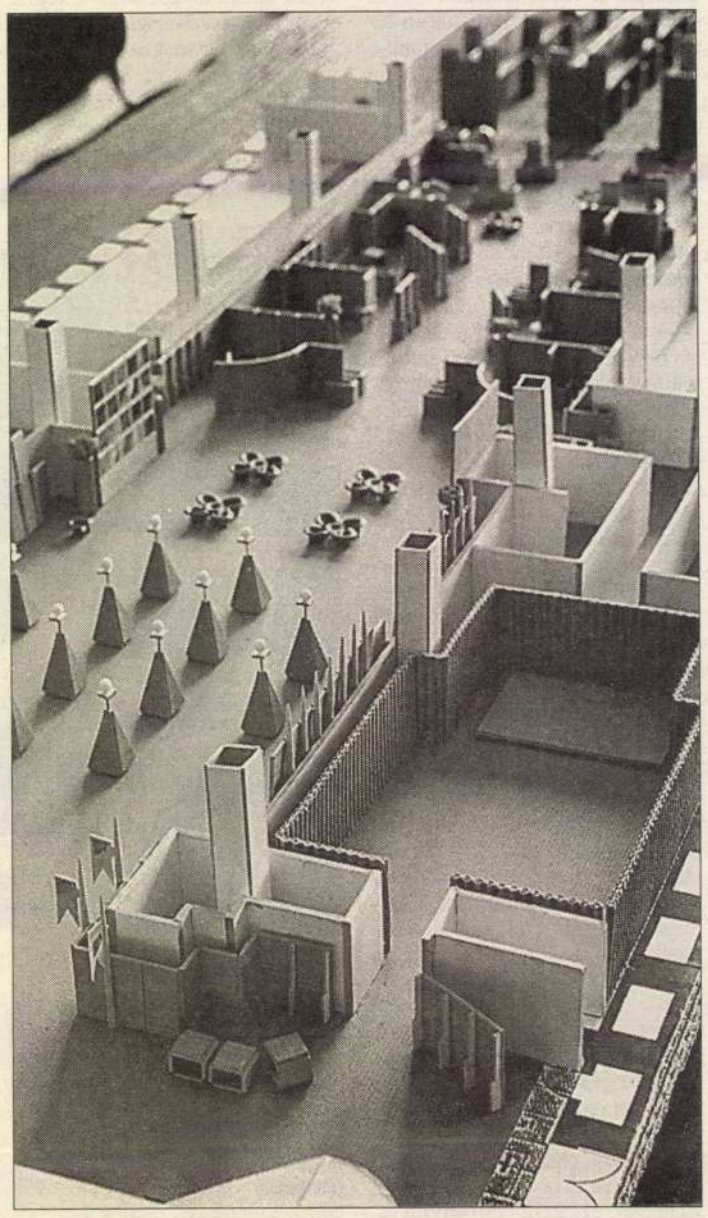

A változtatások után íme, a végleges makett

FOTÓ: SOMOSKÖVY BÉLA

vagy szövegirodalom nem jut majd át olyan egyértelműséggel, mint ahogyan azt én például személyesen szeretném. Nem, mert az előtérben hallható irodalmi szólamunk még mindig a posztszocialista problematika. Ez iránt ugyan Németországban is csökken az érdeklődés, de egy csapásra nehéz átadatni a helyét másnak: aki sikert akar, az a bevált horizontot jobban favorizálja, mint a bizonytalanság kockázatát. Ezért sajnálom, hogy nem sikerült a fiatalabb, a posztszocialista vagy késő '68-as látás- és beszédmóddal már kevésbé terhelt nemzedéket komolyabban szóhoz juttatni.

– Ön mely programokban vesz részt személyesen?

– Egy pódiumbeszélgetésben a kánon és a posztmodernség összefüggéseiről, s moderálnom kell a díszvendégek bemutatkozását. De ez már a kisebbik feladat. A több hónapos előkészületekben szerencsére sok avatott segítségem volt, főként a kollégáim, *Szirák Péter, Dobos István,* illetve a doktoranduszaim: *Bónus Tibor, H. Nagy Péter, Vajda Károly, Mesterházy Balázs.* Mind kiváló fiatal irodalomtudós. Az ő munkájuk és berlini munkatársaim, *Irene Rübberdt* vagy *Christina Kunze* nélkül megoldhatatlan lett volna ez a szerteágazó feladat.

– A felkészüléshez és a fordításhoz viszonylag rövid idő és kevés pénz állt-áll rendelkezésre. Vajon a sietség nem hagyott nyomot a fordítások minőségében?

– Csak idegen nyelvű könyveknek lesz úgynevezett élő bemutatójuk, de természetesen a nemzeti standon ott lesznek az értékesebb – még le nem fordított – kurrens alkotások is. Ezekre a lefordított munkák esetleges sikere hívhatja fel a figyelmet. Nemcsak a pénz volt kevés, hanem a szakavatott fordító is. Sajnos ma még nem Ted Hughes-szintű alkotók érdeklődnek a magyar irodalom iránt. Ezen változtathatna a könyvvásár. Hiszen ne feledjük, éltünk jobb időket is: egykor *Nietzsche* fordította *Petőfit* és *Thomas Mann* írt először *Kosztolányi* elé. Ma illúzió lenne hasonlóban reménykedni: előbb olyat kell tudnia mondani a magyar irodalomnak, amit más irodalomból nem így tudhat meg a külföldi olvasó, erre fel kell figyelnie aztán egy *Ransmayrnak* vagy egy Fuentesnek ahhoz, hogy kiemelkedő fordító is érdeklődni kezdjen a dolog iránt. Csak ilyenkor lehet sikeres az olyan intenzív kulturális diplomácia, amellyel a lengyelek *Gombrowiczot* végül el tudták fogadtatni. Ehhez a szinthez jelenleg két élő magyar író áll közel – mert viszonylagos olvasottságuk nem egy vagy két országra korlátozódik: Esterházy Péter és Nádas Péter.

Hanga Piroska

Szerzők Frankfurtban (a módosulás lehetősége fennáll): *Almássy Éva, Babarczy Eszter, Bacsó Béla, Balassa Péter, Balla D. Károly, Berniczky Éva, Balla Zsófia, Bartis Attila, Benedek I. Gábor, Bernáth Árpád, Bodor Ádám, Bodor Pál, Borbándi Gyula, Bordás Győző, Borzsák István, Buda György, Csiba László, Csollány Mária, Csoóri Sándor, Dalos György, Darvasi László, Ember Mária, Eörsi István, Esterházy Péter, Faludy György, Farkas Zsolt, Fehér M. István, Ferdinandy György, Filó Vera, Forgács Zsuzsa, Földényi F. László, Fried István, Gahse Zsuzsanna. Garaczi László, Gordon Agáta, Gömöri György, Görömbei András, Göncz Árpád, Görgey Gábor, Grendel Lajos, Győrffy Miklós, Gyurkovics Tibor, Hárs Endre, Háy János, Házsi Róbert, Hazai Attila, Horányi Katalin, Hubay Miklós, Imreh András, Janikovszky Éva, Jókai Anna, Juhász Ferenc, Kalász Orsolya, Karafiáth Orsolya, Kemenes Géfin László, Kemény István, Konrád György, Kontra Ferenc, Kornis Mihály, Kósa László, Kovács András Ferenc, Kőbányai János, Krasznahorkai László, Kristóf Ágota, Kukorelly Endre, Kulcsár-Szabó Ernő, Kulcsár-Szabó Zoltán, Ladik Katalin, Lakatos Menyhért, Láng Zsolt, Lászlóffy Aladár, Lengyel Péter, Márton László, Mészöly Miklós, Mezey Katalin, Monoszlóy Dezső, Mora Terézia, Nádas Péter, Németh Gábor, Oravecz Imre, Orbán Ottó, Petőcz András, Petri György, Pomogáts Béla, Rakovszky Zsuzsa, Rapai Ágnes, Sándor Iván, Schein Gábor, Somlyó György, Spiró György, Sütő András, Szabó Magda, Szántó T. Gábor, Szávai János, Szegedy-Maszák Mihály, Szépfalusi-Wanner Márta, Szijj Ferenc, Szilágyi István, Szirák Péter, Szkárosi Endre, Szőcs Géza, Tandori Dezső, Tar Sándor, Tatár Sándor, Temesi Ferenc, Térey János, Toldi Éva, Tolnai Ottó, Tóth Krisztina, Török Imre, Vajda Károly, Vámos Miklós, Vándor Györgyi, Vathy Zsuzsa, Wernitzer Julianna, Wirth Imre, Zádor Éva, Zalán Tibor, Závada Pál, Zemlényi Zoltán, Zilahy Péter, Határ Győző, Virág Ibolya.*

nénk élni, amelyben a polgárok érezhetik, hogy az állam értük dolgozik, ezért a közigazgatás fontos kérdés a magyar kormány számára – mondta *Stumpf* István az Államigazgatási Főiskolán. A kancelláriaminiszter kiemelte: az államigazgatás szilárd alapjainak megteremtése az ország egyik legégetőbb feladata. Első helyen a közigazgatás szolgáltató jellegének erősítését, illetve a polgárok igényeihez alkalmazkodó szolgáltatások szín-

helyettes államtitkár szólt.

Az Iparművészeti Főiskolát nem érinti az integráció, mégis erősen hat rá, hiszen az egyesülések nyomán létrejövő kulturális központokban szükség lesz olyan művészekre, akiknek meghatározó a külső környezet kulturáltsága – mondta *Szemkeő* Judit, az oktatási tárca közigazgatási államtitkára a tanévnyitón – adta hírül az MTI. A főiskola 2001. január 1-jétől Iparművészeti Egyetem néven működik tovább.

Frankfurt várja a magyar írókat

Tizenketten szobrot kapnak

Száz magyar író és költő személyesen, felolvasóesteken is bemutatkozhat az idei frankfurti nemzetközi könyvvásáron október 13. és 18. között. A magyar kultúra és irodalom bemutatkozásának végleges és pontos programja már elkészült, erről szeptember 21-én tartanak tájékoztatót a szervezők – tudtuk meg a hétfő délelőtti találkozón, ahol *Szegedy-Maszák* Mihály kormánybiztos és a könyvvásár tavalyi és jövő évi díszvendége – Svájc, illetve Lengyelország – budapesti követségének attaséja tartott előadást. (Magyarország az első olyan díszvendége a frankfurti vásárnak, amely lehetővé teszi a következő év bemutatkozó országának, Lengyelországnak az előzetes figyelemfelkeltést.)

„Járulékos rendezvényként" a Schirn Kunsthallében kortárs képzőművészeti kiállítást, Ripp-Rónai-tárlatot és az Esterházy-gyűjtemény olasz darabjainak bemutatását szervezték meg. A frankfurti zsidó múzeum vendégül látja a budapesti zsidó gyűjteményt, kiállítással készül a kecskeméti fotómúzeum is. A bemutatkozás megszervezését és sikerének biztosítását megkönnyíti, hogy az eddigi díszvendégekkel ellentétben Magyarország a vásárterület hármas pavilonját kapta meg, ez nagyobb, mint az előzőleg felajánlott épület – ezerkilencszáz helyett ötezer négyzetméter –, és a kiállítás központi területén van. A *Ferencz* István építész által készített tervek egyik érdekessége, hogy a kiállítási térbe képzel tizenkét szobrot – amelyek egyben tárlók is. Szobrot kap *Bartók* Béla, *Csontváry Kosztka* Tivadar, *Hunyadi* János, *József* Attila, *Kőrösi Csoma* Sándor, *Misztótfalusi Kis* Miklós, *Neumann* János, *Pázmány* Péter, *Semmelweis* Ignác, *Széchenyi* István, *Szent-Györgyi* Albert és *Tessedik* Sámuel. A nagyar kiállítási tér berendezését a Tiszai Bútorgyár készítette el.

Kísérőrendezvényként a német nagyváros operaházában szervezett gálakoncerten Liszt-, Bartók- és Ligeti-műveket, valamint magyar népzenét kínálnak a magyar színházi és filmbemutatók, fotókiállítások mellett. Fellép többek között a Nemzeti Filharmonikus Zenekar *Kocsis* Zoltán vezényletével, az UMZE kortárs zenei kamaraegyüttes, a Festetics vonósnégyes és *Ránki* Dezső, *Sebestyén* Márta és a Muzsikás. A Bockenheimer Depot négy színházi és táncművészeti produkciónak ad otthont, a budapesti Trafó ház pedig a Mouson-turmban mutathatja be kiállításait és multimédiás előadásait. A könnyedebb kultúraközvetítés színhelye a magyar pavilonba tervezett Pest-Buda kávéház lesz, ahol kötetlenül beszélgethet a vásárba látogató nagyközönség a magyar írókkal és művészekkel. **(r. t.)**

1999. 09. 14.

a legjobb magyar

A díjak kiosztásával és a gálahangversennyel hétfő este befejeződött a Liszt Ferenc Zeneakadémián a 34. budapesti nemzetközi zenei verseny, amelyen ezúttal a világ minden tájáról, többek között Oroszországból, Dél-Koreából, Nagy-Britanniából, Szlovákiából, Romániából, Bulgáriából érkezett orgonista fiatalok mérték össze a tudásukat. A háromfordulós, nyilvános, *Liszt* Ferenc emlékére meghirdetett versenyre, amelynek a rendezője az idén is az Interart Fesztiválközpont volt, harmincnégy orgonaművész jelentkezett, ám közülük végül csak huszonegy állt rajthoz.

A neves előadóművészekből és professzorokból álló zsűri munkáját *Lantos* István zongoraművész vezette, tagjai voltak: *Elekes* Zsuzsa, *Karasszon* Dezső, *Lehotka* Gábor, a francia Yanka *Hekimova*, a dán Christian *Larsen*, a német Andreas *Rothkopf*, a kanadai Ian *Sadler* és a román Hans-Eckhart *Schlandt*.

A zsűri a verseny első díját és a vele járó négyezer dollárt a brit Charles *Matthewsnak* ítélte, a második díjat pedig nem adta ki. A kétezer dolláros harmadik díjat magyar orgonaművész kapta meg, *Kovács* Szilárd, aki komoly sikert mondhat magáénak, hiszen a színvonalas verseny legfiatalabb résztvevőjeként lett a legjobb magyar. A harminchárom éves Charles Matthews Londonban és Cambridge-ben végezte zenei tanulmányait, Kovács Szilárd a Debreceni Zeneművészeti Főiskola növendéke.

A döntőben egyébként öt versenyző mérte össze tudását, a két díjnyertes művészen kívül *Kecskés* Mónika, *Nagy* László Adrián, valamint a magyar származású, de Nagy-Britanniában élő Jamie Dénes Maxwell *Hitel*. A díjazottak és a döntő résztvevői számos koncertmeghívást és különdíjat is kaptak. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának különdíját Nagy László Adrián vehette át. **(devich)**

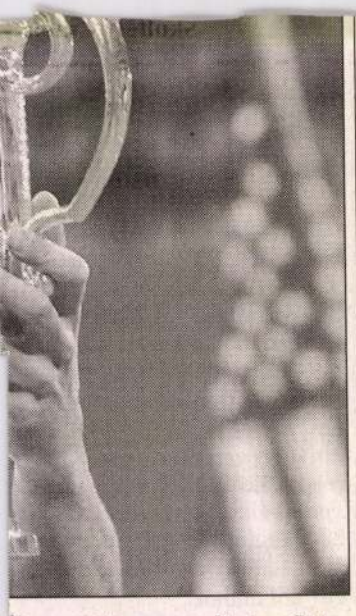

2-re verte az amerikai nyílt te-ranglista-vezető lett MTI-FOTÓ

ez a lényegen mit sem változtat: a honi elit két képviselője hosszas várakozás után – az osztrákok és a szlovének partnereként – végre bekapcsolódhat e rangos versenysorozatba.

Az idei esztendőben nyolc csapat vesz részt a tornán. Ausztriát a Wiener EV, a Villach, a Feldkirch és a Klagenfurt, Szlovéniát a Jesenice meg a Ljubljana, míg Magyarországot a Dunaferr, valamint az Alba Volán képviseli. Az osztrák válogatott A csoportos, a szlovén pedig abban a B osztályban szerepel, ahonnan Magyarország legutóbb meccsnyerés nélkül esett ki – mindez jelzi a riválisok országok hokisportjának szakmai erejét. Ráadásul a Jesenice kivételével valamennyi ellenfelet légiósok sora erőltetett menetelésre készülhetnek a játékosok, hiszen az Interliga alapszakaszában minden csapat négyszer találkozik a riválisaival, majd következik a rájátszás, vagyis legkevesebb harminc mérkőzést vív valamennyi együttes (s emellett a Dunaferr és az Alba Volán természetesen részt vesz a magyar bajnokságban, indul a Magyar Kupában, és szerencsét próbál a Kontinentális Kupában is). Az Interliga ugyanakkor nemcsak szakmai szempontból ígérkezik szigorú tesztnek, de a csapatok menedzsmentjét is alaposan megdolgoztatja, mert a mintegy 17 ezer kilométer utazással színesített nemzetközi versenyzés hozzávetőleg húsz-húsz millió forinttal növeli meg a két hazai klub költségvetését.

TP-verseny, tíz nap múlva Dánia elleni Davis Kupa-találkozó

r sikeres visszatérése

– Mindez azt jelenti, hogy vállalja a játékot a Davis Kupa-találkozón?

– A lábam, úgy tűnik, meggyógyult. Az összeállítás a kapitány dolga.

– A Dánia elleni feljutási osztályozón, az euro-afrikai I. ligaszereplésről döntő meccsen kulcsszerep vár a párosra.

– A páros mindig fontos, az első napi két összecsapás után akár már itt eldőlhet a továbbjutás. Ám úgy érezem, e találkozó kulcsszereplője Larsen lehet.

– Nem az éljátékos Carlsen?

– Én azt remélem, hogy az utóbbi hetekben nagyszerű formába lendült Sávolt Attila le tudja győzni a vendégek legjobbját. Igaz, hogy a dán teniszezőnek vagy negyven helyezéssel jobb a pozíciója a világranglistán, s Top 100 játékosként tiszteletre méltó eredményei vannak, a salakon azonban verhető. Nehéz diónak ígérkezik viszont a második játékosuk, Larsen, aki ezen a pályaborításon igazán veszélyes, s rettentően tud harcolni, nehezen adja meg magát. Ha megfelelően koncentrál…

– Az izraeli Levy ellen nem ezt tette, hiszen kikapott.

– Nem szabad könnyedén vennünk. Az ellene szerzett győzelem feljutással kamatozhat.

– Visszatérve az egyéni viadalokra, mikorra várható, hogy ismét a legjobb száz között lesz Köves Gábor neve a páros-világranglistán?

– Ez az év nem volt szerencsés, hiszen a sérült térd, majd a boka miatt összesen húsz hetet kellett kihagynom, a nyolcvanharmadik helyről csaknem ötvenet estem vissza, a következő hetekben még másfél száz pontot kell megvédenem. Kijev jó start volt, a mostani versenyen első kiemeltként Sávolttal is illene nyernünk, s aztán a Davis Kupa után valószínűleg délamerikai versenyek következnek. Szeretnék úgy szerepelni, hogy a jövő évi Ausztrál Openen már ismét a Top 100 tagjaként lépjek pályára. Egy pesti tornagyőzelem, a Davis Kupa-feljutás, s a novemberben esedékes ecuadori esküvőm hangulatilag megalapozhatja a sikeres visszatérést.

*

A Medicor Open keddi játéknapján a centerpályán 10 órától (sorrendben): *Fonó–Alvarez* (spanyol), *Sávolt–Navarro* (spanyol), *Van Garsse* (belga)–*Truyol* (spanyol), *Malcor* (francia)–*Balla*. A programban további öt egyéni találkozó, valamint négy párosmérkőzés szerepel.

Ferencz István, építész / Érzaktenv. 4.) Folytatás.

Újpesti Művelődési Központ, Bpest. Építész: Ferencz István / Érzaktenv.

1. Az épületegyüttes délnyugati sarka

Magyar Építőművészet, 1986. 6., 26-old.

Ferencz István, építész | Északterv. 3. Folytatás.

Újpesti Művelődési Központ, Bpest. Építész: Ferencz István | Északterv.

2. Az újpesti Művelődési központ emeleti alaprajza, metszetei, homlokzatai. | repr. |

2. Az újpesti Művelődési központ emeleti alaprajza, metszetei, homlokzatai

3. Összkép észak felől. | repr. |

3. Összkép észak felől

3. A „design" és az „anti-design" szék

3

Magyar Építőművészet, 1986. 6., 24-25-27-old.

Ferencz István, építész (építész)
Újpesti Művelődési Központ, Budapest, Építész: Ferencz István (építész) 2. folytatólag.

Magyar Építőművészet, 1986. 6. 24-old.

1. Az újpesti Művelődési Központ földszinti alaprajza és metszetei

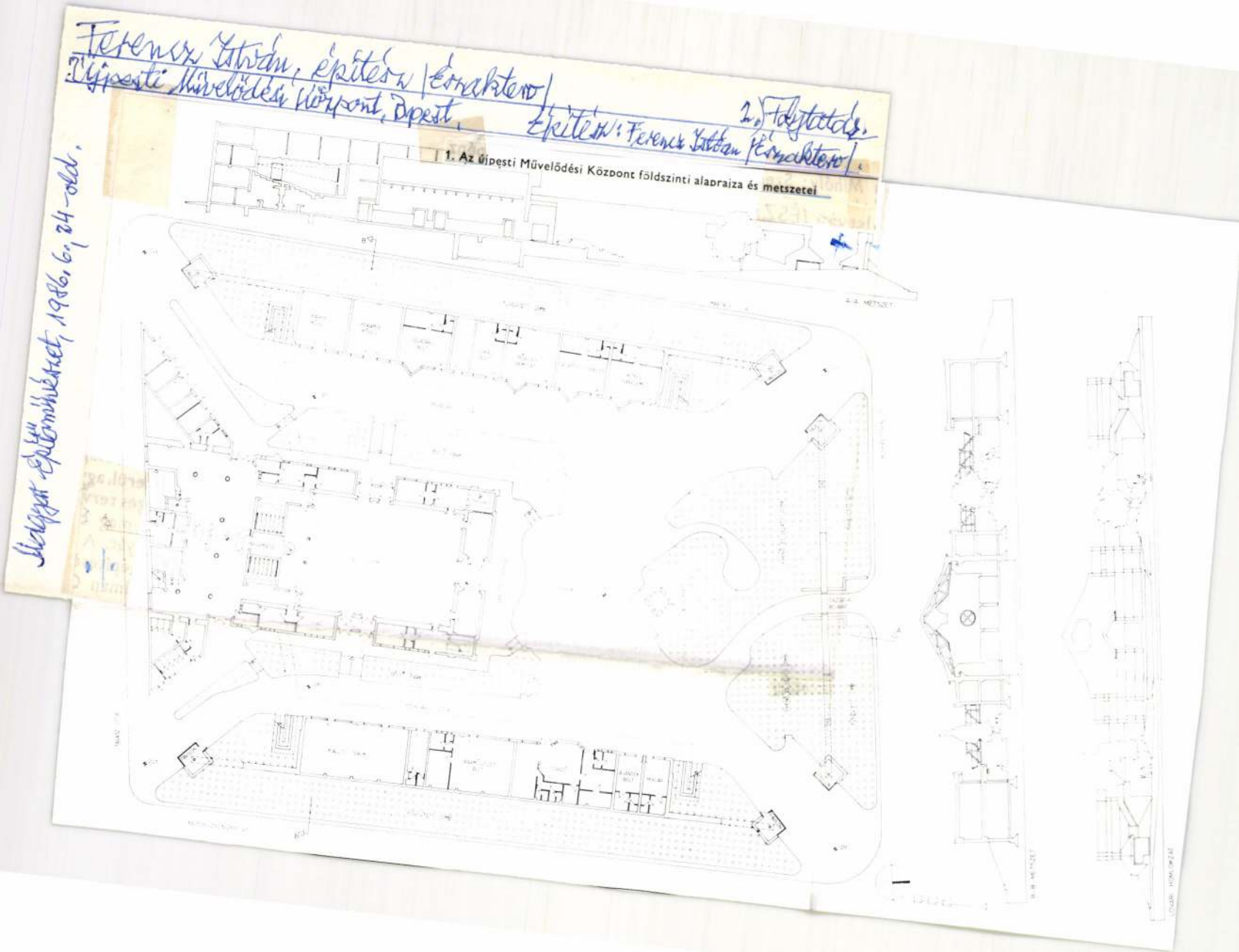

Újpesti Mű

Építész: Ferencz

Megbízó: Bp. IV. ker
tervező: Holló Csabo
Cservenyák Gábor,
elektromos tervező:
nerálkivitelező: INTI
Makai József. Tervez
(három tervfázis).
36 hónap. Tervezet
62 millió Ft. Tényleg
kb. 80 millió Ft. Bi
3910 m²; bruttó
20 460 Ft/m². A lé
1986. május 1. Fotók

Szerkesztőségi bes
Istvánnal

Ferkai András: Ke
a beszélgetésünket,
tál a megbízáshoz, melyek az Újpesti Művelődési Központ tervezésének előzményei?

Ferencz István: Újpest központjában állt az az üres terület, mely egykor a régi városszövet része volt, zártsorú utcai beépítéssel. Az iparosított technológiájú építészet fellazította ezt a városszerkezetet, melynek térarányait százados törvényszerűségek rögzítették. A terü-

adható üzletek is vannak benne. A másik ok, ami miatt Cságolyval szemben nyerni tudtam: Feri nagyon szép tervet csinált, de több ütemre bontott, fokozatosan bővülő épületet vázolt föl, ami végleges állapotát valamikor a távoli jövőben érte volna el. Én viszont azt mondtam magamban, ahol tíz éve várnak művelődési házra — ott nincs ütemezés. Épüljön meg egyszerre!

názium gyönyörű épülete, a tízs
tes panelházak, az ABC a sar
együttesen annyira szétesõ, zav
városi környezet, hogy a legcso
tosabb ház sem érvényesülhet be

Nekem területet kellett foglal
meg kellett fognom a szanált te
peremét, hogy kötődjék a vár
zárt beépítéshez, erősítsem az
szerepét. Ugyanakkor hiányzott
rem tartalma. Bővítenem kell

Ferencz István, építész (Ezaktero.) 1.) Folytatás.

Újpesti Művelődési Központ, Bpest. Építész: Ferencz István (Ezaktero).

1 1. Az újpesti Művelődési Központ makettje

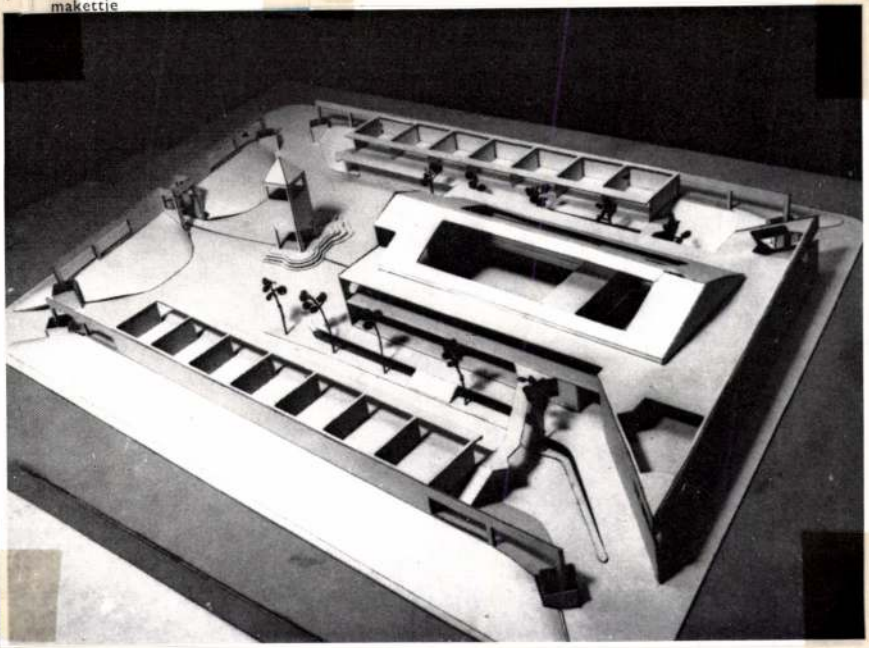

Magyar Építőművészet, 1986. 6., 23-old,

Ferencz István, építész

„Körbevelezőlap".

1. Téglából készült üzemi épület Bp. III., Bécsi út – Farkastorki út sarkán. | említve. |

2. Három téglakémény a csillaghegyi téglagyár melletti veteményeskertekben. | említve. |

3. Csillaghegyi téglagyár. | repr. |

Magyar Építőművészet, 1986.5., 13-old.

Ferencz István, építész 1.) Folytatás.

Magyar Építőművészet, 1987. 1, 8-oldal

Saját családi ház, Budapest III., Harsány lejtő 46.

Építész: Ferencz István

1. A ház nézete az utcai bejárat felől. Háttérben a nappali bontásból származó nagy ablaka.

Készült összesen hét hónap alatt

„Közismert, hogy Magyarországon egy 1971-es rendelet értelmében egy családnak egyetlen lakása és egyetlen üdülőingatlana lehet. E szabálynak számos hátrányos következménye ütközött ki az elmúlt években. Azok a családok, amelyek befektetésre váró vagyonnal rendelkeznek Magyarországon, pénzüket gyakran nagyméretű nyaraló építésére fordították, akár szükségük volt ilyen üdülőre akár nem. Így a kívánatosnál jóval nagyobb számban épültek fel nálunk olyan üdülőingatlanok, amelyek az év nagyobb részében kihasználatlanok. Nagy számban léteznek ugyanakkor olyan családi házak is az országban, amelyek messzemenően meghaladják az építtető valóságos szükségleteit. A társadalom számára úgy vélem, sokkal hasznosabb volna, ha az értékmegőrzést szolgáló luxusnyaralók és a túlzott méretű családi házak helyett további lakások épülnének Magyarországon, csökkentve ezzel a lakáspiacon tapasztalható feszültségeket. Így például lakásépítő és bérbeadó vállalkozások engedélyezésével talán segíteni lehetne a vagyonok ésszerű, a társadalom érdekét szolgáló felhasználását, ugyanakkor mérsékelni lehetne a legjobb módú rétegek politikai és gazdasági szempontból egyaránt káros, pazarló fogyasztását."

(Babus Endre: Interjú a vagyoni különbségekről Falusné Szikra Katalinnal a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem professzorával. „HVG" 1986. VIII. évf. 40. szám 51. oldal)

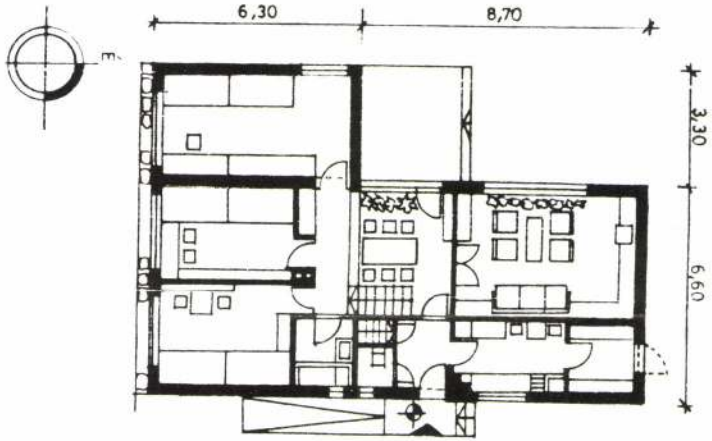

"It is common knowledge, that according to a decree passed in 1971, every family is entitled to posess one piece of real estate as its residence, and one as a holiday-house, respectively. Several disadvantageous consequencies of this regulation have been revealed in the course of the last years. Those families in Hungary who were in posession of wealth to be invested, have often allotted their money to the building of over-sized holiday-homes whether they needed such a holiday resort or not. As a consequence, holiday-homes have been erected in the country in a number which highly exceeds the real needs; buildings, which are not being used during the major part of the year. At the same time there is a great amount of family-houses in the country, which highly exceed the actual demands of their owners. In my opinion, it would be much more useful to the society, if instead of the luxurious holiday-homes functioning as safe-deposits, and the over-sized family houses, additional flats would be built in Hungary, thus easing the tensions that can be experienced in the housing market. Thus, for instance, the authorization of enterprises for the building and letting of flats could perhaps promote a more rational utilisation of private capital, which would serve the interests of the society and at the same time would moderate the politically and economically equally harmful extravagent, consumption of the most well-to-do social strata."

("Babus, Endre: An Interview with Mrs. Falus Katalin Szikra, a Professor at the Karl Marx University of Economic Sciences, on Wealth Differences; in: "HVG", 1986, Vol. VIII., Nr. 40, page 51.)

„A hazai nagy jövedelmek egyik elsődleges lecsapódási formája — a müködőtőke befektetésének mai szigorú korlátai miatt — az ir

Az árak felszökése különösen a legértékesebbnek tartott budapesti rózsadombi, illetve XII. kerületi lakásoknál, telkeknél érhe-

Ferencz István, építész 2.) Folytatás.

Saját családi ház, Bpest, III., Harsány lejtő 46. Építész: Ferencz István.

2. Az 1. képen látható sarokablak fölötti részlet.

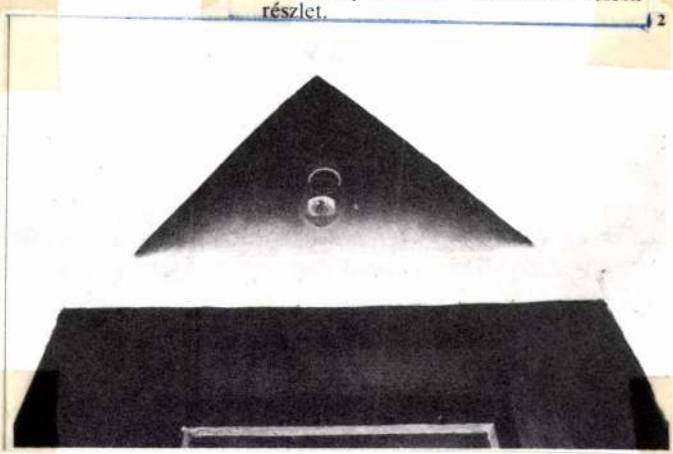

Magyar Építőművészet, 1987. 1., 8-old.

Ferencz István, építész 4.) Folytatás
Sajtt családi ház, Bpest, III., Harsány Lejtő 46. Építész: Ferencz István.

4. Metszet, axonometria, részletek. Ferencz István rajzai.

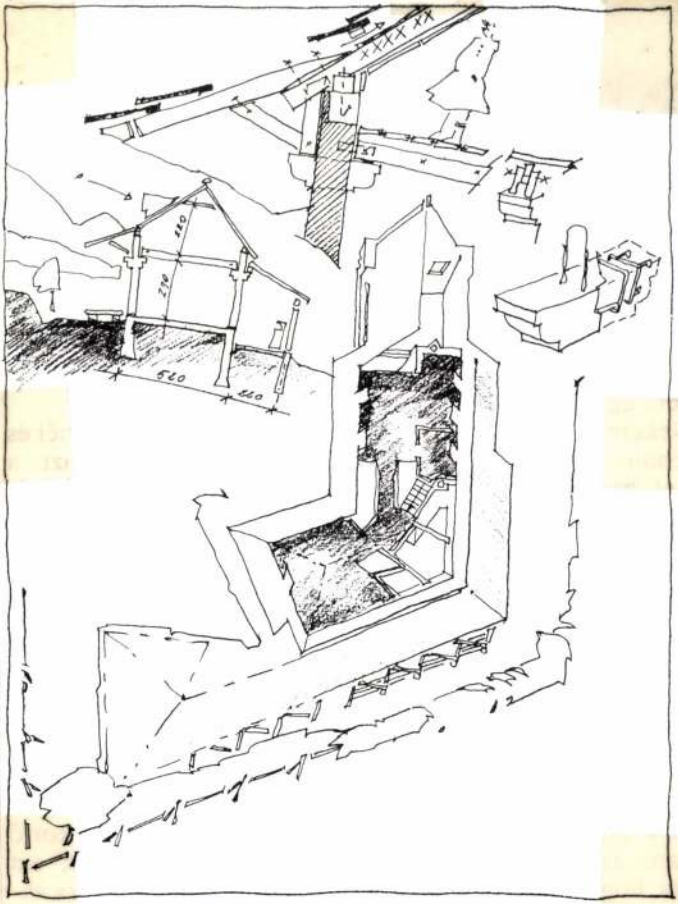

Magyar Építőművészet, 1987. 1., 9-old.

Ferencz István, építész 3) Folytatás.
Saját családi ház, B pest, III. Harsány lejtő 46. Építész:
Ferencz István.

3. Telepítés és alaprajz.

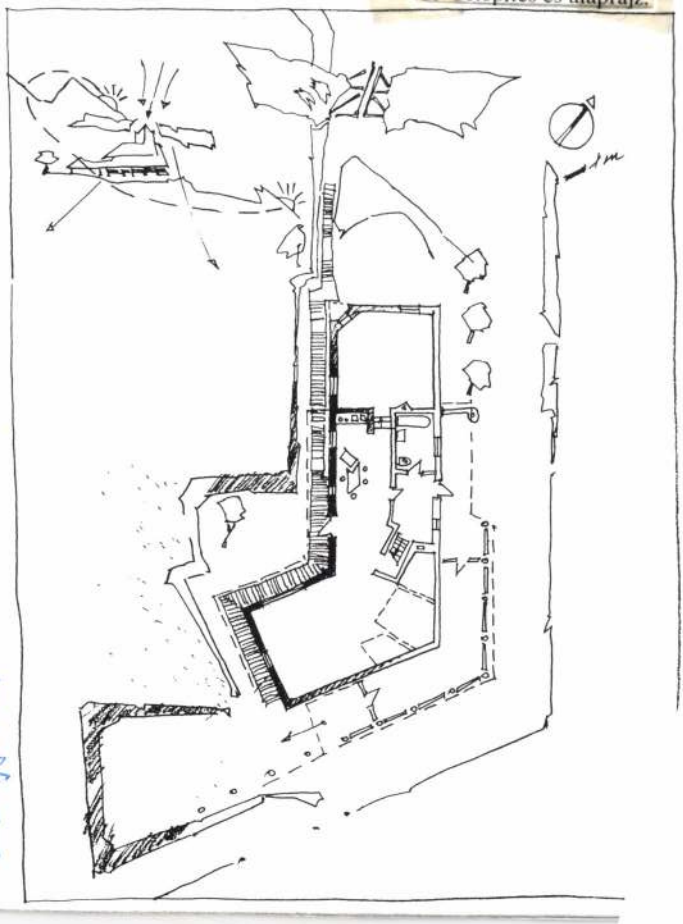

Magyar Építőművészet. 1907. 1. 9-old.

1

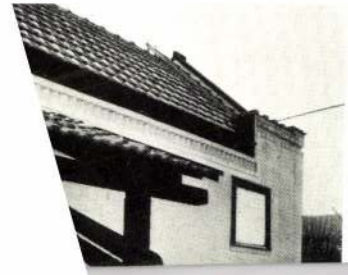

Ferencz István, építész 5. Folytatás.
Saját galádi ház, Bp. III. Harsány lépő 46. Építész: Ferencz István

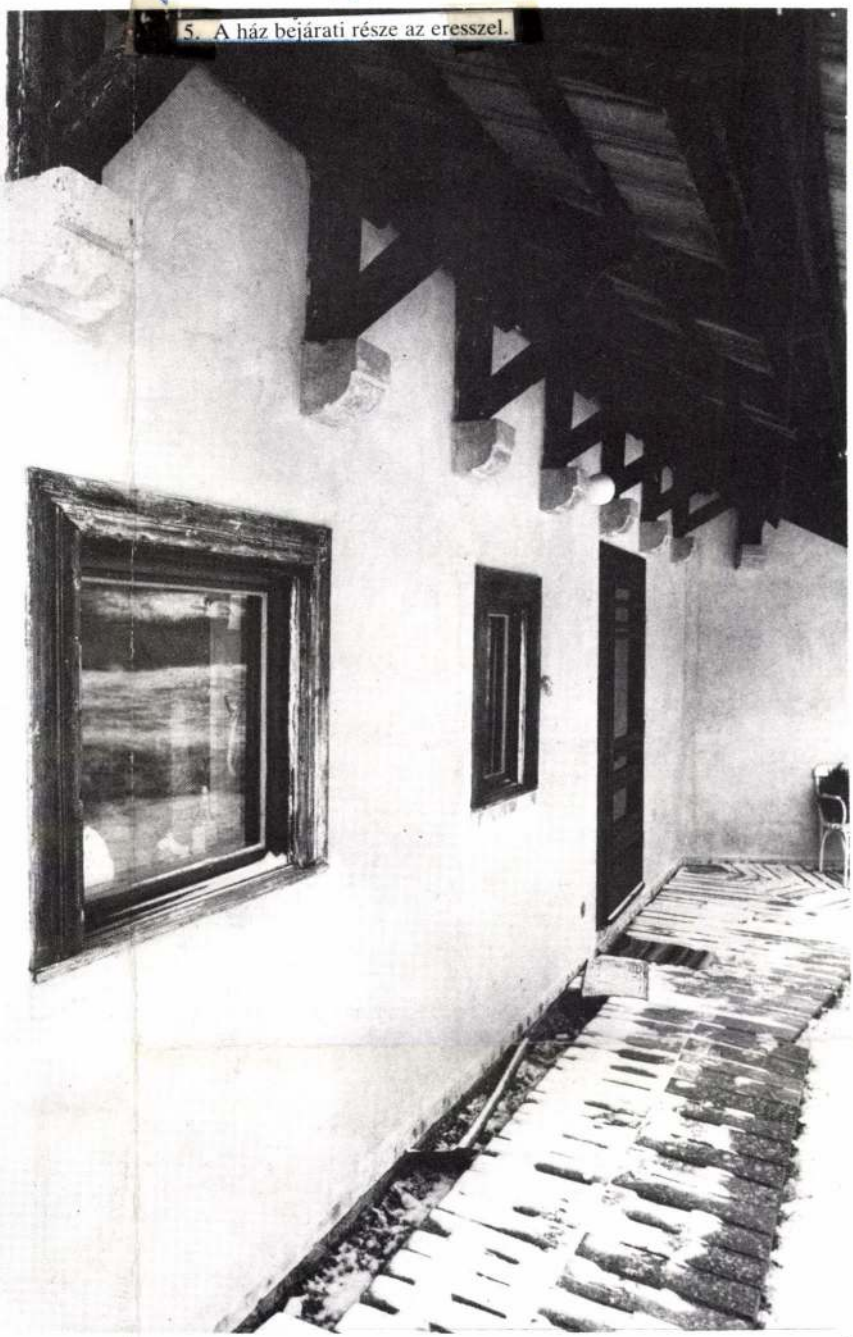

5. A ház bejárati része az eresszel.

Magyar Építőművészet, 1987.1.9-old.

Beszélgetés Ferencz Istvánnal a magánlakás-építésről

Ferencz István: A legrendesebb bókot akkor kaptam a saját házamra, amikor megkérdezték, hogy a század elején épült-e. Vadonatúj. Nem is a kor, hanem a hely a lényeges, az, hogy a házam ide, erre a helyre van tervezve. Amit komolyan mérlegeltem, terven le is rajzoltam, s attól egy jottányit sem tértem el: a ház keresztmetszete, tömege, alaprajzi kontúrja, és a telek szintjére való ültetése. A többi improvizálás — különben nem lett volna energiám megcsinálni. Egyedül, — család, két gyerek mellett — egy kiviteli tervet nem lehet megcsinálni, csak megcsináltatni. Ahhoz, hogy legyen erőm mindennap így újrakezdeni a munkát, az kellett, hogy újabb és újabb trükköket találjak ki, hogy meglepetésekkel szórakoztassam magam. Ezt a módszert az ember csak a saját házánál alkalmazhatja, ezt még ajánlani sem lehet másnak.

Van azonban az én házamban követhető elv is. Ezen a környéken a zöldövezeti törvény úgy védi a területet, hogy 15 vagy 10%-ban maximálja a beépíthető területet. Éppen ezzel teszi

Ferenczi István, szerkezet-tervező.

a „Vasalóház" felújítása, Szeged Építész Eszenyi Aladár.

szerkezettervező: Ferenczi István.

Magyar Építőművészet, 1984. 5., 31-old.

Ferencz István, Ybl-díjas építész (építész).
Nívódíjas építésznek, 1986.

Ferencz István

1944. január 27-én születtem Edelényben. Nős vagyok, három gyermekem van.

Iskoláim: gimnáziumi érettségi 1962. Miskolci versenyhajó-építő szakmunkás oklevél 1965 Budapest; építész diploma Magyar Iparművészeti Főiskola, 1973 Budapest.

Magyar Építőművészet, 1987. 4-5 szám, 79-old.

Ferencz István, építész 6.) Folytatás.

Saját családi ház, Bpest, III., Harányfejtő 41. Építész: Ferencz István.

Fevkai András: Beszélgetés Ferencz Istvánnal a magánlakás-építésről.

1. A ház nézete nyugat felől. Középen a bejárat, jobbra a nappali és terasza látszik. A kép jobb szélén a rajzon jelölt fészer fa szerkezete még hiányzik. /repr./
2. A ház hátsó oldala a gazdasági rész fölötti tetőel. /repr./
3. Design és „antidesign" bútorok a dolgozó berendezéséből. /repr./.
4. A dolgozószoba belseje az északi oromfal felé nézve. /repr./

Magyar Építőművészet, 1987. 1., 10-11-old.

Ferencz István
iparművész

Ferencz István és pályáró társai
díszítettek az első tervsorozatot
„0763" jeligével

Fehér György: Klubberendezések - problémákhol.
Művészet, 1973. február - 37 oldal.

ÉPÍTÉSZETI

MAKETT

KIÁLLÍTÁS

1992. 02.13–02. 26.

MEGNYITJA:

FERENCZ ISTVÁN

építész

1992. 02.13-án 19 órakor

magyar műhely
Párizs - Bécs - Budapest
GALÉRIA
Bp. XI., BERCSÉNYI u. 28–30.

BERCSÉNYI 28-30

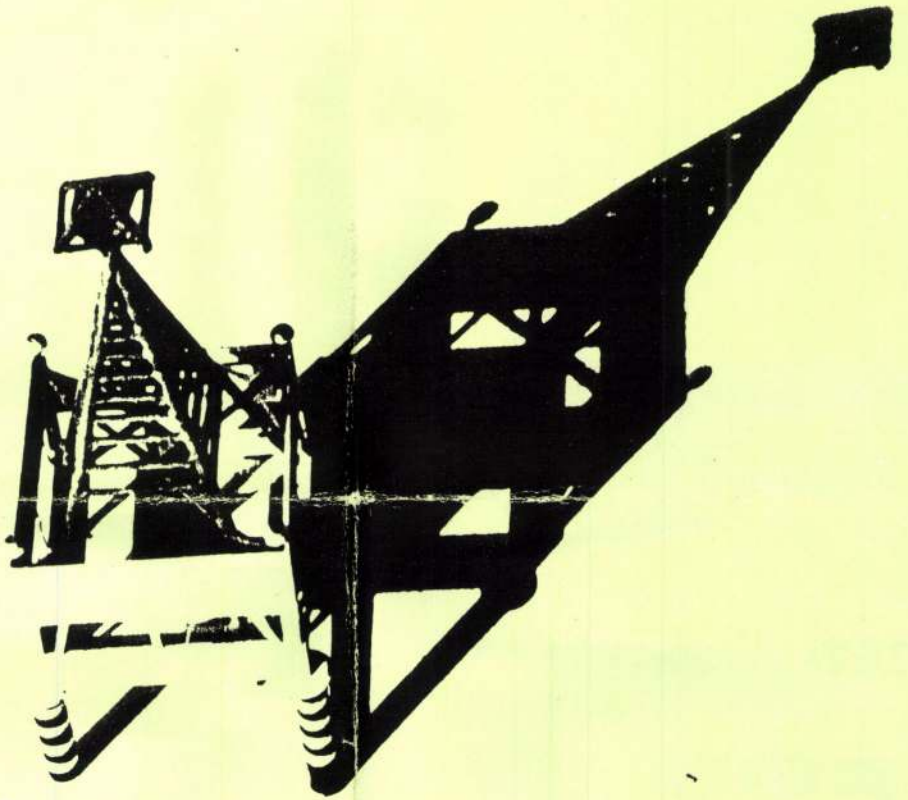

FERENCZ István épitész

I.helyezést kapott: 8.sz.ámu pályamü
Ferencz István, Bán Ferenc. munkatárs
Baálázs Tibor. = Egyházi Épitészet,
I.évf. 1.sz. 1991 7.p. és ill.

vits is szívesen élt.
e fejlődött volna, de az bizonyos,
kon nagyobb tehetséggel, és meg-
mint ő.
tményt állított ki. Egyik sem vál-
ünkön. Most is az az érzésünk,
helyben topog. Képei könnye-
Hincz valahogy félkézzel veszi a
ogy játéka bűvészmutatványnak
nk.
Malomban címűeket emelhetjük
szetében, de megvannak bennük
et becsüljük.
nű olajfestmény. Ezen a hangu-
abb, egyénibb. A többi felett ott
elleme. Vízfestményei rendkívül

FERENCZ Istvan ejutan

Ferkai András

Szigor és érzékenység II.

Megjegyzések a mai magyar építészet egy vonulatához

A tanulmány első felében említett építészek a modern építészet redukcionizmusát egyrészt tudatos sokrétűséggel, másrészt a spontán építészetre emlékeztető „megkomponálatlansággal" igyekeztek meghaladni.

Néhányan úgy vélik, és ebben a posztmodern szertelensége csak megerősíti őket, hogy a mai helyzetben realizmusra, racionális építészetre van szükségünk. Jürgen Habermasszal egybehangzóan állítják: „a Modern – beteljesületlen terv", vagyis a modern építészetben kiaknázatlan tartalékok rejlenek. Csak a dogmákat és a be nem vált megoldásokat kell elvetni. Következetes, etikus magatartás jellemzi *Mónus János* (1944) munkáit. Fontosnak tartja, hogy házaink ne akarjanak többet mutatni, mint amire lehetőségünk van. Szikáran szerkesztett, ökonomikus épületeit a tér kezelése, az arányok és a ritmus teszi kvalitásossá (de hiszen mi más lenne az *architektúra* lényege?), a gondosan formált részletek pedig humánussá. Jó példa az építtető pénzének okos felhasználására az újgazdag környezetbe tervezett Miller-ház, egy átriumházszerű puritán villa nyers téglából és betonból, tágas, otthonos belső terekkel, egyedi tervezésű mahagóni ajtókkal-ablakokkal.

Hasonló realizmus jellemzi *Ferencz Istvánt* (1944) is, aki csalódva a napra szóló korszerűségeszményben, diktált divatban és designban egyaránt, olyan tárgyakban-épületekben hisz, melyeknek utóélete van. Bármilyen kommersz szerkezetből, készen kapott termékből képes szokatlan módon házat, bútort összerakni. Eredeti építő logikája és játékos szelleme megóvja attól, hogy munkái olcsóságuk miatt szegényesnek tűnjenek. A hajdani Miskolci Építész Műhely tagjaként érzékenyen figyel épületei környezetére, de a kontinuitás számára nem nosztalgikus formákat, hanem a régi és új közötti feszültséget, értő továbbépítést jelent.

Tomay Tamás (1948) ugyancsak szikár, racionális alkat, de esztétizálóbb természetű. Miként a budafoki menedzserképző portaépülete mutatja, olykor hajlandó a funkcionális és szerkezeti logikát a vágyott kompozíciónak alárendelni. Épületeinek szigorú geometriáját poétikus elemek, szokatlan arányok és a gyakran alkalmazott burkolótégla oldja. Érdekes módon próbálja föleleveníteni a harmincas és hatvanas évek modernizmusának köznyelvivé vált fordulatait, idiomáit (Torockó utcai ikerház, Tölgyfa utcai áruház és irodaház).

Turányi Gábor (1948) első munkája, a Munkásőrség badacsonytomaji üdülője, nóvumként robbant a szakmába: sokrétűsége és esetlegessége nemcsak a heroikus és analitikus szemléletet kérdőjelezte meg, hanem általában minden következetes mű normarendszerét. Turányi egyformán érzékeny a világból és a közvetlen környezetéből érkező hatásokra (helyekre, hangulatokra), és zavarba ejtő frissességgel, eredetiséggel ötvözi a különböző hatásokat. Más és más eszközökkel él megbízásainál, ami valamennyiben közös: a környezet tisztelete, az elmélyült műgond, legyen szó lakóházról, plébániáról vagy lovardáról. Hol visszafogottságot, szemérmes érzelmeket tükröznek, hol pedig valami darabos egyszerűség sugárzik belőlük, a szó jó értelmében, az életközeliség, természetesség szinonimájaként.

Hűvös elegancia jellemzi Nagy Tamás (1951) munkáit. Téglaburkolatú foghíjbeépítései a premodern korszak szigorúságát idézik: akkor is, ma is absztrakt funkcionalizmus és szélsőséges individualizmus között kellett egyensúlyozni. Ahogyan akkor többen döntöttek úgy, inkább lesznek tartózkodóak, szükszavúak, semmint hogy olyat használjanak, ami nem bizonyul tartósnak, ma is vannak, akik hasonlóképp gondolkodnak. Törekvésük egybecseng az olasz racionalizmus klasszicizáló, típusalkotó szándékával. Nagy Tamás tiszta formákhoz, téglához fűződő eredendő vonzalmát, finom ízlését az Amerikában töltött két év, majd Makovecz Imre közelsége sem változtatta meg alapvetően, legfőljebb árnyalta, elmélyítette.

A pályáját Miskolcon, majd Janáky mellett kezdő *Dobai János* (1953) esetében érhető tetten legjobban a szigorúság motívuma. A hazai valóság indított el benne egy olyan önkorlátozó folyamatot, mely az öntörvényű formálástól a minden prekoncepció nélküli hétköznapiság felé vezetett. A tiszta szerkesztés legjobb IPARTERV-es hagyományát egyesíti a korábban elképzelhetetlen természetességgel: egy épületen többféle anyagot, burkolatot használ, a homlokzatok megkomponálatlannak tűnnek, mert a nyílások helye, mérete a helyiségekhez igazodik, mert spontánnak ható bővítmények, toldalékok tagolják. (fehérvári Glória CD-gyár; Chinoin üzemi épület terve) A végcél: anyagi és erkölcsi értelemben időtálló és hiteles épületeket alkotni.

A Mesteriskola VIII. ciklusa (1984–85) kiemelten foglalkozott az *archetipikus* fogalmával, vagyis az időtlen, az otthonos építészet mibenlétével. A hallgatók többsége természetesnek tartotta, hogy a kisvárosi-vidéki környezet léptékének, hagyományos beépítésmódjának megfelelő, egyszerű épületeket és együtteseket tervez, melyek meghitt hétköznapiságukkal, finom klasszicizálásukkal vagy laza spontaneitásukkal képesek újraszőni a felhasított városi szövetet, szétzilált helyi társadalmat, elillant hangulatot. E harmincas „fiatalok" (Balázs Mihály, Karácsony Tamás, Janesch Péter, U. Nagy Gábor, Sugár Péter) szemlélete többnyire még csak pályázati tervekből, fiókban maradt rajzokból olvasható ki. Azok helyzete előnyösebb, akik – mint Karácsony Tamás – serkentő szellemi közegbe és a több munkát ígérő vidékre került. Az esztergomi *É–11 Tervező Szövetkezet* (Kund Ferenc, Maros Tamás, Hámory Judit) méretét, összetételét tekintve ideális a környéken adódó változatos feladatok ellátására. A hasonló szemléletű két generáció egymásra hatásából izgalmas helyi építészet bontakozott ki.

A stílus a nemzet

1.

A nyelvet néha a szavaktól is féltem. A szavak szennyétől. A becsempészett jövevényszóktól. (Procc cucc: nagyzoló hóbelevanc.) Tudom, az ostoba ember idegen szót használ arra, amit nem ért.

A nyelv azonban okosabb az embereknél. Öntisztulása erős: lebontja, ülepíti a mocskot — a hordalékból végül csak a használhatót tartja meg. Meg a színaranyat.

A fertőző szavaknál jobban félek a buta gonoszságtól. A rossz, értelmünktől idegen észjárástól.

A csicsás, trágár, kelekótya szavak csak tünetek.

A legriasztóbb szótüneteknél is rémültebb aggodalommal tölt el a beteg gondolat. Minden szótévesztésnél, ferde hajlamú mondatnál, illetlen illeszkedésnél, a szavak viszályánál és fajtalankodásánál is vészesebb az ítélőkészség vírusos kórosodása. A nyelv honvédelmét, immunrendszerét támadja meg.

A nyelv ott romlik, ahol hazudik. Ahol szellemi rangján aluli szerepre kényszerítik. A nyelv bölcs, de ha ostobaságot, becstelenséget kell szolgálnia, megháborodik. Mint a tökéletes hallású muzsikus, ha hamisan kell játszania. (Mit számít akkor, hogy az ütem jó-e? Ha az orgonából egércincogást kell kicsalni-lopni.)

A tévedésektől még nem rokkan meg a nyelv. Ám nyomban fulladozik, elkékül, öklendez, ha mást kell mondania, mint amit tud, érez, gondol. A némaságot, ideig-óráig, még csak elviselné, mi több, voltak remekmívű hallgatásai is. De láz- és csalánkiütések lepik el, hullafolthoz hasonlóak, ha képmutatásra szorítják. Ha ezer éveket hordozó törvényeit kell megszegnie.

A szorzótábla nem képes sikkasztani.

2.

Attól tartok, újra kell kezdeni a nyelvtisztogatást — a nyelv alatti-mögötti tartományban.

A legékesszólóbb parlamenti féligazság is fertőzőbb, mint akár a habogva kinyögött, rosszul egyeztetett Cáfolhatatlan.

Politikai járványok dúlják föl a nyelv nemzetét, s pártok dialektusaira osztják. Nem az a baj, hogy megoszlunk, véleményekre csoportosulunk. Dehogyis. A monotóniánál mindig szebb a polifónia. A baj azonban az, hogy egyikmásik vezérszónoknak már eleve ismerjük minden szólamát. Új, olcsó szlengek, politikai argók zavarognak, zajonganak. Reklámmondatokat faragnak, politikai videóklipeket gyártanak imákból, nemzeti fájdalomból, hozzákevernek csipetnyi sajgó sóvárgást, fűszerként sót a sebekre, meg gyűlöletek nosztalgiáit — igen, vannak már új profik, akik pontosan tudják, mitől döglik a légy, mi az új politikai *sex appeal*, milyen gondolatnak áll jól a kacér szellemi miniszoknya, s ki viselheti a pörge kalapot. Eddigi nemzeti szerencsétlenségeinket lovagolják meg, tőkét kovácsolnak vasakból, miket nem ők tartottak a tűzben.

A tisztelet stilisztikai cenzúrájára volna szükség. Parancsolatokra, hogy fő szavainkat hiába ajkára ne vehesse senki, s főként: ne akárki. A bugyi-harisnya hirdetése mellé ne nyomathassa Pusztaszer politikai turistaplakátját. Saját kis telekszerző ügyeskedését ne álcázhassa új honfoglalásnak. Korábbi tétlenségét s tehetetlenségét ne tüntesse fel közéleti szüzességnek. Akinek nem volt mondanivalója és bátorsága, aki lapult és hallgatva lódított, most ne játssza meg az önmegtartóztató római jellemet. Dehogyis politikai aszkézisből maradt „tiszta"; petrezselymet árult, nem kellett senkinek, sem a korábbi hatalomnak, sem a hatalmon belüli ellenzéknek, reformerőknek, sem a hatalommal szemben álló, cselekvő ellenzéknek — s most úgy tesz, mintha csak neki lenne vízuma teveháton átjutni a tű fokán.

Érdekes: a mindenkori ellenállók és álmodozók, a cselekvésben kockáztatók, a börtönviseltek, akárcsak a körön belül (vergődve, lassan, szenvedve) igazságot keresők és fölismerők között alig-alig akadnak demagóg diadalmaskodók, köpködő hangoskodók, szószátyár szerepjátszók, gőgös engesztelhetetlenek, hatalomkisajátítók, másokat kirekesztők — ellenkezőleg: legtöbbje a történelmi boldogulásunk csöndes társszerzője igyekszik lenni, s ha higgadt és tárgyilagos, hát a nemzet nevében és érdekében az. Érdemes a szókincsüket, a stílusukat, a szavuk járását: az észjárásukat elemezni. Ha fájdalmas tényeket fogalmaznak meg — nekik is fáj. Könyörtelenek csak a tények kimondásában, az útkeresésben, és abban, hogy maguknak sem hajlandók hazudni.

A stílus a nemzet.

3.

Ne hadarj, édes fiam — mondom magamnak —, a sokatmondó szöveghez nem kell sok szó, s szapora beszéd. S ne is kiabálj. Aki az érveknél lennebb adja, az mind fölviszi a hangját. Tudod-e, kinek az igazában bízhatsz? Annak, aki azt meri mondani: „nem tudom". Meg annak, aki nem restell elhallgatni, amikor nincs mit mondania. Még színészben se azt szeresd, aki csak a sikerért szólal meg. Még a politikusok közül is jobban kedvelem a rossz szónokokat; azok biztosan csak akkor nyitják ki a szájukat, ha nagyon muszáj. A politikus, ha igen szeret szerepelni, csak saját magára figyel. Mint a hiú lány a buszmegállóban, aki a saját édesanyját sem ismeri meg, mert minden idegszálával csak azt figyeli, hogy őt hányan nézik.

4.

Ne szorongj. Az emberiség sosem volt jobb, sosem volt rosszabb. Ez végül is biztató. Hiszen megannyi tanulság gonoszabbá is tehette volna. Nem lett. Éppolyan gonosz, mint ötszáz, mint ezer, mint ezerötszáz évvel ezelőtt.

Ne szorongj. Még ha képtelen utópiának bizonyul is, hogy nemzeted egyszer majd mégis összefog. Ne ess végképp kétségbe, noha tudod: lehetetlen, hogy a magyarság legalább abban értsen szót, amin az élete múlhat. Viseld el, ha összeszorul is a torkod, és már-már sírva, fakadsz dühödben, hogy ez a nép még végveszélyben sem lenne képes megegyezni néhány alapszó értelmében.

Talán más utópiát kell kitalálni. Könnyebbet, egyszerűbbet, elérhetőbbet. Azaz: nem utópiát. Még csak nem is gyökeres fordulatot. Tudomásul kell venni, hogy az emberi jellem változik. Ne kívánjuk, hogy a magyarság egységes legyen, összefogjon, szót értsen — vegyük tudomásul, hogy egy eszdéeszes színmagyar szociológus nehezebben ért szót egy emdéefes színmagyar szociológussal, mint egy grönlandi eszkimó fókavadász egy kongói néger halottal. Vegyük tudomásul, hogy nincs szakadékosabb különbség, mint az árnyalatnyi.

Reméljünk hát igen keveset.

Mondjuk azt, hogy legyünk legalább udvariasak a gyűlöletben. Mi magyarok, a mi magyargyűlöletünkben. Köszönjünk előre politikai vetélytársunknak, mielőtt megfojtjuk egy kanál vízben. Legyen stílusunk. Mondjuk mosolyogva halálos átkainkat.

Lehet, hogy mind a ketten ugyanannak a nemzetnek ugyanazt a boldogulását szolgáljuk — de egymás ellen, mindhalálig. Széchenyi mondta a Hunniában: a magyarnak mindenkori s most is legnagyobb ellensége — a magyar.

Én megelégednék tehát a legcsekélyebb változással is: azzal, hogy legyen stílusunk. S nemcsak egymással folytatott párbeszédeinkben és páriadalainkban. Álljon itt egy másik Széchenyi-idézet is, vigasztalásul, hogy nemcsak egymást bántjuk: „A magyar nem szokott igazságos lenni, hanem szeret másokat sértegetni, s mivel ez neki nem fáj, azt hiszi, azoknak sem fáj, akiket sért."

Bodor Pál

OLVASÓINK ÍRJÁK

Levelek a Nemzeti Alapítványról

Szerkesztőségünk az utóbbi napokban is számos olvasói hozzászólást kapott, amiben a Nemzeti Alapítvánnyal kapcsolatos Eötvös—Csengey levélváltást, illetve az újságunkban megjelent véleményeket kommentálják. Ezekből mutatunk be néhányat.

Eötvös Pál főszerkesztő nézeteit vitatja a magát *„Gondolkodónak"* jelző budapesti olvasónk, a következőket állapítja meg: „Az Ön válaszával messze nem értek egyet. Meg kell mondanom, magam hasonló akciót kezdeményeztem. Sajnos ehhez nem kaptam támogatást. Azt hittem, azoknak van igaza, akik nem támogattak, szégyellem, hogy meginogtam. Az ország lakossága (hogy ne hivatkozzam a népre) áldozatvállalásában vetett hitemben. Ezt jóváteendő igyekszem minden tőlem telhetőt megtenni a Csengey úr által kezdeményezett Nemzeti Alapítvány sikeréért. (...) Azok, akik már eddig is felajánlották adományaikat, nem úgy gondolkoznak, mint Ön, Ön ugyanis nem a célt nézi, hanem beleesik abba a politikai acsarkodásba, ami sajnos a Parlamentben és sok helyen az önkormányzatokban folyik — szemben az ország érdekeivel."

Dr. Török Ernő budapesti olvasónk írja, hogy az a tény, hogy Csengey Dénes élére állt a kezdeményezésnek, a józan ítélőképesség teljes hiányáról tanúskodik, és a fő oka annak, hogy az alapítványhoz eddig a képviselőknek alig egyharmada csatlakozott, s a remélt százmilliónak még a töredéke sem folyt be. „Nem kívánom Csengey Dénes politikai pályafutását értékelni, azonban ő is bizonyára egyetért velem abban, hogy személyének megítélése a közvéleményben vegyes. Az 1989-es népszavazás bojkottfelhívásával, a taxisblokád ügyében kifejtett egyéni és irracionális nézeteivel jelentős tömegek előtt kompromittálta magát. Bárkinek, aki egy ilyen össznemzeti kezdeményezés élére kíván állni, mérlegelnie kell személyének megítélését, s így dönteni arról, hogyan áll ez, s ha igen, akkor egyedül teszi vagy mások társaságában. Aki ilyen önkontrollra képtelen, az a legnemesebb kezdeményezést is gátolni fogja.

Az iménti indokaim alapján nem áll módomban a Nemzeti Alapítvány számlájára pénzt utalni. Felajánlom azonban egyhavi nettó fizetésemet 50—50 százalékban megosztva a SZETA, valamint az erdélyi diákok továbbtanulását segítő célalapítvány javára."

A Népszabadság munkatársainak válaszol *Salamon Lajosné* zuglói olvasónk, leszögezve: „Szerencsére vannak még szép számmal jó szándékú emberek, akik sokkal szerényebb zsebből adományoznak, mint Önök. Akik manapság lettek olyan nagyon bátrak, és írásaikkal és kérdésfeltevéseikkel sokkal többet ártanak, mint használnak.

Miért nem tették fel az elmúlt rendszerben egyszer sem e nemes újság hasábjain a kérdést, hova folyik el a nemzet pénze, miért lett ez a magas adósságállomány, miből építi a nemzet elitje a Rózsadombon, Pasaréten, a Balaton-felvidéken vagy a Duna-kanyarban kacsalábon álló házait? Higgyék el, ez sokkal jobban érdekelné az olvasót, mint Csengey Dénes szemei, amelyek csak a Bächer úr számára világítanak rosszul, vagy az a tiszta rossz szándékú és még alapjában is hazug kérdés Miklós úrtól, hogy ez az alapítvány egy újabb békekölcsönjegyzés lenne? Már a kérdés felvetésétől is a bicska kinyílik a tisztességes, becsületes, hazájáért aggódó magyar ember zsebében."

Magát *D. Z.-vel* jelző nyugdíjas olvasónk a Nemzeti Alapítvánnyal kapcsolatban kiegészítő javaslatot tesz: aki jövedelméből ajánl fel, tegyen kötelező nyilatkozatot, hogy azt nem fogja adóalapjából leírni, hiszen ez a felajánlás pénzt von el a költségvetéstől. „Csengey úr megszavazta ugyan az idei költségvetési törvényt, amelyben éles viták után döntöttek el, hogy az adóbevételekből mit mire lehet fordítani. Ám kezdeményezésével tetemes összegeket von el. Nem erkölcsös végül az olyan mozgalom, amely nyugdíjasoktól, kisfizetésűektől teljes, a nagy jövedelmű kezdeményezőktől pedig csak 40—50 százalékos áldozatot vár el. Véleményemet kifejtve szóban megkaptam már azt a kijelentést: ne ugráljon, mert a nyugdíja is bánhatja. Ezért szégyellem ugyan, de kérem, nevemet ne közöljék. A fent kifejtettek azonban tények."

Köztársasági megbízottak a lejtőn

Miből keletkezik a lavina? Megindulásához elgurított hólabda és sok-sok hó sem elég. A lavinának *lejtő* kell. Hegy és völgy, ahonnan nekilendül és ahova alázúdul.

A köztársasági megbízotti intézmény ártalmatlannak tűnő hólabdáját kompromisszumkész kezek gyúrták az önkormányzati törvény tavalyi parlamenti vitájában. A hatpárti egyeztetések során született kényszermegoldás: tizenkilenc feudális emlékezetű főispán helyett fogadjuk el a nyolc polgáribb színezetű köztársasági megbízott kinevezését. Törvényhozásunk nemcsak a szómágiának hitt, amikor ezt a megoldást tudomásul vette. A helyi, települési önkormányzatok törvényességi ellenőrzésére korlátozta a köztársasági megbízottak tevékenységét. A kinevezés körülményeinek meghatározásával és a megyéktől független területi beosztás kialakításával az volt a cél, hogy a mindenkori kormányzattól nem függő, a szakmai ellenőrzési szempontokat érvényesítő új intézmény jöjjön létre.

Azóta beköszöntött a tél, és a kormányzat szorgalmasan építgeti a hólabda alázúdításához szükséges centralizációs lejtőt. Az Országgyűlés egyik határozata a nyolc régió területi beosztását és központját úgy jelölte ki, hogy némely esetben eltorzul az eredeti törvényhozói szándék. A fővárost is megajándékozták egy köztársasági megbízottal. Fejér, Veszprém és Zala megye egy sosem volt középdunántúli régiót alkot, melynek központja régi királynők és nem régi belügyminiszterek városa, Veszprém.

Az önkormányzati törvény betűjét és szellemét súlyosan sérti a — megyétől különálló területi-szervezeti felépítésű köztársasági megbízotti intézményt alapjaiban megváltoztató — megyei hivatalok kötelező létrehozása. Ugyanez a — decemberben hozott — törvény külön rendelkezik a köztársasági megbízott hivatalának vezetőjéről. Ráadásul a hivatalvezetők kinevezéséhez, felmentéséhez a belügyminiszter egyetértését is megköveteli. Ez a rendelkezés a köztársasági megbízott jogkörének elvonását, kormány alá rendelését, vagyis az önkormányzati törvény súlyos megsértését jelenti! A köztársasági megbízottak megyei hivatalainak felállítása gőzerővel folytatódik, vagyis a kormányzat kész helyzet elé fogja állítani a törvényhozást és az önkormányzatokat. Így legfeljebb abban bízhatunk, hogy az Alkotmánybíróság az önkormányzati törvényt sértő intézkedéseket megsemmisíti.

A köztársasági megbízottak új megyei hivatalaik felállítására a költségvetési törvény elfogadása óta busás összeggel, 900 millió forinttal rendelkeznek. A községi, városi és megyei önkormányzatok viszont még régi alkalmazottaik megtartásához is új helyi adók kivetésére kényszerülhetnek. Így épül a lejtő. A hatalom hegyén áll a kormány, a kiszolgáltatottság völgyében lapulnak az önkormányzatok. Ha elindul a hegyről a köztársasági megbízotti hólabda, a völgyben lavinaveszély támad.

Bilecz Endre—Szabó Erika

Sóhajtúra

— Átjárok a szomszédba főzni — mondja kicsit zavartan a pongyolás hölgy az ajtónyílásban.

D. Irma díjbeszedővel állunk az ajtó előtt. A díjbeszedő pénzért jött. De úgyis tudta, hogy hiába. F.-ék immár hetedik hónapja nem fizetnek, és bár a díjbeszedő nem szociológus, és nem kérdez fölöslegesen, arcról megmondja, hogy ki fog fizetni. F.-ék nem ilyenek.

— Lehet villany nélkül élni — mondja a pongyolás asszony, és látszik, hogy azonnal abbahagyná a társalgást.

A szobából egy borús férfihang is erre biztatja. De mintha valami belénevelt illem működnék az ösztöneiben, nem csapja ránk az ajtót.

— Akarnak egyáltalán valamikor is fizetni? — kérdezi a díjbeszedő, mintha naiv politikus volna.

Az asszony nem süti le a szemét, csak rángatja a vállait. Majd bizonytalanul hozzáteszi: *— A férjem kapott munkát az Ecserin. Ha hazaér a keresetével, fizetni fogunk. Mennyivel is tartozunk?*

Ebből a kérdésből pontosan látszik, mennyire lehet előbbi szavait komolyan venni. És a résre nyitott ajtót akkor csukja be az orrunk előtt, amikor meghallja az összeget. A kikapcsolásig tízezer forintos hátralékuk gyűlt össze. A múlt hónap óta nincs fűtésük és világításuk, csak fedél a fejük fölött. Mert a lakbért még valahogy lerótták eddig. De már látszik, hamarosan az arra valót sem fogják tudni összekaparni.

— Jön még velem a sóhajtúrára? — néz rám a díjbeszedő, és mintha ő volna zavarban a szegénység miatt.

Bólintok. Megyünk.

Ferencvárosi házak között járunk.

Három egyforma ház, az egykori kolónia maradványai. Sorban, egymás mellett ugyanazok a szoba-konyhás lakások, mint hetven-nyolcvan évvel ezelőtt. Tán még a lakók gyűrött arca is, karikás szeme, borostás álla, kócos frizurája is ugyanaz.

Csengetünk. Hiába. Sorra lépdelünk az ajtók előtt, a csengetésre nem nyit ajtót senki.

— Már bújnak előlem. Amikor a telek sarkán meglátnak, tudom, hogy egymást riasztják. De mit tegyek, nekem jönni kell, ezért fizetnek.

— Tud még sajnálni? — nézek rá naivan, és nem is várok választ igazán. De ő mondja:

— Némelyiket még igen. Itt például egy asszony egyedül van a két gyerekével. A férje valahol a világot járja — mutat egy zöldre festett öreg ajtóra. — Ott, a szomszédban, ezeréves öregasszony lakik. Szegénynek született, és az is maradt. Özvegyi nyugdíjból tengődik, amíg tudott, pontosan fizetett, inkább napi egyszeri adagra csökkentette az étkezést. De most már a gyomrán sem tud spórolni, legfeljebb, ha kijut a temetőbe.

Ahol fizetni akarnak, ott messziről jelzést láthatunk. Az ajtók üvegén belülre cédula ragasztva, rajta a leolvasott villanyóraállás. Itt tudja a díjbeszedő, hogy este visszajöhet a pénzért.

— Ha milliomos lennék — mondja —, én kifizetném az emberek helyett a tartozásukat. Mert úgy lenne igazságos, hogy nulláról kezdhessék. Ezek az emberek nem tehetnek semmiről, és joguk lenne tiszta lappal indulni.

De a díjbeszedőnő nem milliomos. Nem is lesz. Ha az lehetne, nem lenne díjbeszedő.

Rege Sándor

POLITIKAI HIRDETÉS

Az Egészségügyben Dolgozók Demokratikus Szakszervezete országos vezetőségének közleménye

1990. december 30-án a parlament a XCVI. törvényben döntött az egészségügyi dolgozók központi béremelésének harmadik üteméről, amely az egészségügyi intézményekben foglalkoztatott gazdasági, műszaki, ügyviteli és fizikai dolgozókat érinti. A béremelés, a törvény szerint, 1991. január 1-jétől érvényes.

A harmadik éve indokolt béremelést váró dolgozók körében fokozza az eddigi feszült várakozást az év eleji, folyamatos és drasztikus áremelés.

A béremelés végrehajtása – információink szerint – az új önkormányzati törvény következtében komoly késedelmet szenved. A megyei tanácsok megszűnésével, valamennyi önkormányzattal új adategyeztetés szükséges, ami hosszú időt vesz igénybe.

Az Egészségügyben Dolgozók Demokratikus Szakszervezete, tagsága érdekében, nem fogadhatja el ezt a több hónapos, késedelmes kifizetést.

Az országos vezetőség valamennyi érintett szervezet figyelmét felhívja, hogy technikailag gyors megoldást kell találniuk. Követelik, hogy a rendkívüli béremelés keretszámait úgy kapják meg az egészségügyi intézmények, hogy a dolgozók az áprilisi bérkifizetéskor visszamenőleg megkaphassák a január 1-jétől esedékes bérfejlesztést.

Az Egészségügyben Dolgozók Demokratikus Szakszervezete országos vezetősége ismételten és nyomatékosan felhívja a figyelmet arra, hogy az egészségügyi intézmények működőképessége és a lakosság egészségügyi ellátása kerül veszélybe, ha nem születik azonnal megoldás.

EZ A KÉP NEM AZ A KÉP

Fejti-villa: Pereg a homokóra

(Megyei tudósítónktól.)

A Fejti-villáról napvilágot látott, egymásnak ellentmondó értesülések olyan mértékben elbizonytalanították a közvéleményt, hogy akadnak, akik — kis túlzással — már-már kétségbe vonják a Homokóra utcai ház létét is.

A teljes elbizonytalanodáshoz Borsod-Abaúj-Zemplén megyében hozzájárult az *Északmagyarország* című lapban közölt fénykép is, amelyet *Balás István* képviselő bocsátott a szerkesztőség rendelkezésére azzal, hogy a felvételen *Fejti György* budapesti villája látható. Ám már másnap kiderült: *ez a kép nem az a kép.* A lap következő számában ugyanis az ominózus felvétel mellett, a tervező által megálmodott villa makettje is megjelent, amely egyáltalán nem hasonlított a fotóra. Ezzel bizonyítandó: a képviselő téved.

A cáfolatok és állítások dzsungelében botladozó borsodiaknak viszont már ez sem számít hiteles bizonyítéknak. Többen állítják: az eredeti terveket megváltoztatta a valamikori MSZMP KB-titkár, a fénykép az Ady-ligeti házról készült. Mások azt hangoztatják: ebből a melléfogásból is látszik, hogy a képviselő informátorai minden eszközzel azon vannak, hogy ellehetetlenítsék Fejti Györgyöt. A pletykák szerint bizonyos körök hadjáratot indítottak az MSZMP hajdani megyei első titkára ellen, hogy megakadályozzák további karrierjét, amelyet a Suzuki cég kínált. Állítólag a japán cégóriás a magyar üzem vezérigazgatójának szemelte ki a valamikori politikust. A jólértesültek viszont elvetik ezt a verziót, és ugyanolyan kacsának minősítik, mint a Balás István által közölt feltételezést, a Homokóra utcai villa kivitelezőjéről, a bekecsi téeszről. Az azóta cáfolt hír szerint a Szerencs melletti gazdaság negyedosztályú anyagokat számlázott, és első osztályút épített be a luxusvillába. A téesz elnöke kategorikusan elutasította a vádat azzal, hogy sem Fejti György, sem más korábbi politikai vezető villájának építésében nem vett részt a termelőszövetkezet. Tiltakozott a másik hírbe hozott cég, az Északterv is.

— Kabátlopási ügybe keveredtünk — mondta lapunknak a miskolci vállalat megbízott igazgatója, *Kovács Lehel.* — A házat szabályos szerződés alapján terveztük, és ennek díját szabályosan leszámláztuk. A 23 ezer forintot a megrendelő ki is fizette. Szó sincs tehát arról, hogy társadalmi munkában készültek volna a tervek. Most pedig azt vitatják — folytatta az igazgató —, hogy megfelelő árat kalkuláltunk-e.

Mint megtudtuk, Balás István bejelentését a legfőbb ügyész, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Ügyészséghez továbbította. *Dr. Boholy Zoltán* megyei főügyész kérdésünkre válaszolva elmondta, hogy mivel a feljelentés csupán állításokat tartalmazott, és dokumentumokat nem, elrendelte a szükséges iratok beszerzését. Az Északterv számláit és a tervrajzokat törvényszéki szakértő vizsgálja. A nyomozásra csak akkor kerülhet sor, ha — jogi nyelven szólva — alapos a gyanú, hogy bűncselekmény történt. Ennél többet a főügyésztől nem tudhattunk meg. Magánnyomozásunkból azonban ki-ki levonhatja magának a megfelelő következtetéseket.

Először a bekecsi Hegyalja Termelőszövetkezetben érdeklődtünk. A főkönyvelő-helyettes és munkatársai azonban olyan őszinte csodálkozással és felháborodással cáfoltak minden hírt, hogy ezen a nyomon nem is haladtunk tovább. (Egyébként Fejti György is megerősítette: a kivitelezést nem ez a cég végezte.)

Kérdéses viszont a tervezési díj. Az Északterv igazgatója szerint rajtuk nem kérhetik számon, hogy előnyökhöz juttatták Fejti Györgyöt, mert a törvények szerint az ár megállapodás kérdése. Egy dolog viszont a törvény — ha van ilyen törvény —, és más az igazságérzet. Ezért is kérdeztük az igazgatót:

— *A Fejti-villához hasonló családi házakat ma is 23 ezer forintért tervezik?*

— A magántervezői díjnak megfelelő összeget kalkuláltuk Fejti Györgynek — állította az igazgató.

Nos, csak ott hibádzik a dolog, hogy a vállalat nem magántervezői költségekkel dolgozik. S az sem lehet mentség, amit Kovács Lehel többször is hangsúlyozott: egyik munkatársukat kérte fel Fejti György a tervezésre — mint megtudtuk, az Északterv akkori főmérnökének ajánlása alapján —, és az Ybl-díjas építész, *Ferencz István* ugyan maga kérte, hogy a cég vállalja el a munkát, azt azonban nem követelte, hogy ilyen áron. Miért ragaszkodott ehhez a megoldáshoz?

Ferencz István erre így válaszolt:

— Fejti György akkoriban, 1987-ben még KB-titkár volt. S mint ilyen, lényegesen elfoglaltabb, mint bármely más építtető. Jobbnak tartottam, ha a hivatallal áll szerződéses viszonyban. A tervezőintézet nagyobb műszaki körültekintéssel dolgozik, könnyebb a kapcsolattartás is, vagyis a tárgyalások a részletesebb tervezés miatt egzaktabb alapokon folyhattak.

— *Ha jól értem, ez biztosítékot jelentett önnek?*

— Téved, ha azt hiszi, hogy politikai megfontolásból, félelemből kértem ezt a megoldást. A körülmények ismeretében egyszerűen így tartottam jónak.

Az építész a vitatott számláról nem óhajtott véleményt nyilvánítani. Minden más kérdésben viszont készségesen nyilatkozott. Megtudtuk, Balás István valóban tévedett. Az általa a szerkesztőség rendelkezésére bocsátott felvételen nem Fejti György háza látható. Azok az állítások sem felelnek meg a valóságnak, hogy a villa építészeti változtatásokkal épült fel. Ferencz István végigkísérte az építkezés teljes folyamatát, a két évig tartó művezetőségért az építtetőtől 30 ezer forintot kapott. Tehát hihetünk szavainak, a Homokóra utcában ma is ugyanolyan formában áll a Fejti-villa, mint az az Északmagyarországban közölt *makett*on látható.

A tervező úgy vélte: túlzás a házat luxusvillának nevezni. A két lakás a beépített tetőtérrel együtt összesen 210 négyzetméter. A kisebbikben, amely kétszobás és 70 négyzetméteres, Fejti sógora él. A háromszobás, 140 négyzetméteres lakrész a szűkebb Fejti családé.

Ferencz István szerint nehezen becsülhető, vagy talán lehetetlen munkaórában kifejezni a Fejti-villa tervezési idejét. Magánpraxisából kiindulva egyedül hozzávetőlegesen két hónapig dolgozott volna rajta. Hogy az ominózus 23 ezer forint a tervezésért akkoriban sok volt-e vagy kevés — Ferencz nem bocsátkozott számolgatásba. (Több miskolci magántervezőnél érdeklődtünk, s megtudtuk azt, hogy a villa tervezésének évében, 1987-ben egy átlagos nagyságú családi ház részletes rajzaiért, kiviteli terveiért 50—70 ezer forint közötti összeget kértek.)

— *Ön egy hasonló méretű és bonyolultságú ház tervezését mennyiért vállalja?* — kérdeztük Ferencz Istvántól.

— Rendszerint kisebb házakra kapok megbízást. Az igények viszont nagymértékben befolyásolják az árat. 25—35 ezer forintért vállalom az engedélyezési tervek elkészítését. A kiviteli terveket további 30 ezer forint körüli összegért szállítom.

— *A Fejti-villának csak az engedélyezési tervét készítették el, vagy részletesebb rajzok születtek?*

— Az építészeti terveket kompletten szállította az Északterv, vagyis a legapróbb részletekig megrajzoltuk a házat.

Kovács Lajos

Humán Stúdió

a többszörös túljelentkezésre tekintettel újra megszervezi

kft.-ügyvezetőképzőjét

Újonnan alakuló vagy már működő kft.-k vezetőinek, vezetőjelöltjeinek ajánljuk tíznapos, igen intenzív, bentlakásos képzésünket. Napi 12–14 órában műhelymunka folyik előadásokkal, konzultációkkal, problémafeldolgozásokkal kombinálva. A képzés idején személyre szabott szaktanácsadás.

Tematika

Kommunikációs képesség fejlesztése. Munkaszervezés. Döntési kultúra. Konfliktuskezelő technikák. Marketing- és piaci stratégiák. Aktuális pénzügyi trükkök a vállalkozási szférában. Nemzetközi pénzügyek. A kft.-alakítás és -működtetés jogi vonatkozásai. (Csapdák és ösvények.) Szerződés, átalakulás pénzügyi szemmel. Az ügyvezető gazdasági felelőssége. Amit a számvitelről, a mérlegkészítésről az ügyvezetőnek tudni kell.

A Humán Stúdió tagjain kívül előadóink: dr. Kerekes Anikó, a VOSZ elnökségi tagja, könyvviteli szakember; dr. Sándor Tamás egyetemi docens (MTA Állam- és Jogtudományi Intézet); Molnár Tibor, a Nemzetközi Bankárképző Központ igazgatóhelyettese.

A képzés kétszer 5 napban, 2 egymást követő héten, hétfőtől péntekig tart. Ára szállással, ellátással együtt 43 000 Ft/fő. A következő 1991. február 25-től március 8-ig tartó kurzusra jelentkezni lehet még a Humán Stúdiónál. Levélcím: 1388 Budapest, Pf.: 88, illetve a 149-1186-os telefonon.

Topreklám

Kormánylap születik

Avagy: elmélkedés egy születő napilapról

Megint van egy kísértetünk. Ez történetesen nem Európát, hanem a nagybankok igazgatósági szobáit járja be.

A kísértet egy „lapterv" — egy megindítandó napilap tervezete. Hamarosan ki fog derülni, vevők-e a bankvezérek erre az árura — fejenként mondjuk húszmillióért. Ha öten közülük hajlandók invesztálni, máris együtt van százmillió forint, amelyből már csinos kis lapot lehet alapítani.

Tegyük fel, hogy a pénz, mielőtt lappá alakulna át, alapítványi formát ölt. Ha igen, akkor a beruházás kockázatai — a banknak — minimálisak, hogy azt ne mondjam: elhanyagolhatók.

Üzleti szempontból tehát nincs jó ok arra, hogy a kérés teljesítése megtagadtassék. Ez roppant fontos ismérve a vállalkozásnak, tudniillik nem kell számolni a részvényesek vélhető kukacoskodásával.

A bankár lelke meg könnyű lesz, mert bár tudja, hogy egy fortély áldozata, a főkönyve nem piszkosodik be még a bukástól sem.

Hogy mi volna a fortély?

Nos, kérem, ennek a fortélynak modellje van. Lelőhelye a Keresztapa című klasszikus lektűr, illetve annak egy mondata: „Teszek neki egy olyan ajánlatot, amelyet nem lesz módjában visszautasítani."

A bankárok ilyen ajánlatot kaptak, mivelhogy az ajánlattévő maga a *politikai hatalom,* a bankvezérek pedig ugyanennek a hatalomnak a kinevezettjei. Na nem forma szerint, csak úgy praktice. A kereskedelmi bankok részvénytöbbsége ugyanis szinte mindenütt az államé.

Ha én bankvezér lennék, jól megfontolnám, mit mondjak a lapfinanszírozási ajánlatra, mert egy kicsit úgy érezném, hogy nemleges válaszom beárnyékolhatja a jövőmet. Végül azt mondanám: egye a fene azt a húszmilliót! (Vagy tizenötöt. Lehet ugyanis, hogy ennyivel szállnék be csak; hadd lássák, hogy nem adom könnyen ki a kezemből a rám bízott pénzt.)

Ha azonban én valóban bankvezér lennék, egy kicsit meg is ijednék. A tanácsadóim ugyanis tele vannak cinizmussal. Azt mondják, hogy 1.) a mai magyar napilappiac a biztos halálon kívül semmi jót nem ígér az újonnan induló újságoknak, s hogy 2.) mindennek dacára szálljak be az üzletbe, mert bizonyos pedagógiai haszonnal jár az, ha a szüntelenül kormány- és pártlapokban gondolkodó fők végre megismerkednek a bukás ízével, s fölhagynak a panaszkodással, hogy gondolataik a *saját* napilap hiánya miatt nem jutnak el a tömegekhez.

Ha én még ezután is bankvezér lennék, nem menne ki belőlem a félsz. Kicsit nehéz tudniillik átlátni, hogy miként működhet egy lap — megálmodói akarata szerint — *örökös* kormánylapként. Addig maradéktalanul rendben van a dolog, hogy *nemzeti-liberális* kiadványként indul (vö. az MDF alapszabályának vonatkozó újdonságával). Egyrészt ilyen lapunk még nincs — a nemzeti liberalizmus pedig legitim szellemáramlat. Azzal sincs baj, hogy ugyanez a kiadvány a „keresztény európai" értékek ápolását vállalja föl. Azzal azonban igen, hogy egy ilyen szellemi arculat kiosztassék a jövendő *valamennyi* kormányára. Hátha az MDF—FKgP—KDNP-koalíció utóda egészen másfajta szellemi háttérrel lép fel a kormányzati színpadra. Hátha. És akkor mi lesz? Az lesz, hogy egy szerkesztőség, amely nászt ült a nemzeti liberális és a keresztény gondolattal, a kormányváltozás másnapján válópert indít eddigi szellemisége ellen és új nászra lép, mondjuk, a szociáldemokrata eszmeiséggel?

Fel lehet ilyesmit ép ésszel tételezni?

És én, mint bankvezér, vegyem be azt a horgot is, hogy az általam megfinanszírozott kormánylap *exkluzív* módon jut kormányzati értesülésekhez? Látott már olyat a világ, hogy egy kormány olyképpen informálja a sajtót, hogy „ennek elmondom, annak meg nem"?

Egyszóval azt hiszem, hogy én mint bankvezér, be vagyok itt ugratva. Hacsak a „lapterv" alkotói nem naivabbak még énnálam is.

Abból, különben, ahogyan mifelénk a kormányzati, a kormányhoz „közel álló" lapokat, valamint a pártsajtót (néhányan) eszményítik, és ezenközben fejlett nyugati előképekre hivatkoznak, egyetlen szó sem igaz. Fel nem fogható, hogy miért akar például az MDF napilapot, amikor — a nagy nyugati kommunista pártokat leszámítva — a pártsajtó Nyugaton már réges-rég kimúlt; talán a nyugatnémet szociáldemokraták Vorwärts-e volt az utolsó (meg az osztrák testvérlap, az Arbeiter Zeitung), amely kénytelen volt bedobbni a törülközőt, tudniillik napilapbőrbe bújtatott ideologikus közlönyökre a közönség nem vevő. Azokban túl kevés az olvasnivaló és túl sok a lojalitás.

Ami pedig a kormányokkal baráti viszonyban lévő lapokat illeti, ezeknek a példájában az a perdöntő, hogy nem *általában* szeretik a kormányokat vagy „állnak közel" hozzájuk, hanem azért, mert éppen a velük ideológiailag-szellemileg-politikailag rokon *párt* van kormányon. Ezek a lapok nyomban ellenzékivé válnak, mihelyt az ő barátaik *riválisai* jutnak hatalomra. A londoni The Times nem azért szerette Thatchernét, mert miniszterelnök volt, hanem azért, mert a lapnak van egy jó kétszáz éves konzervatív hagyománya. Amiképpen, mondjuk, a Frankfurter Allgemeine sem Kohl kedvéért áll közel a jelenlegi német kormányhoz. Olvasót egyébként egyikük sem lojális vezércikkeivel szerez, hanem az újságírás *minőségével.*

Persze nincs mindenütt hagyomány. Ezt erőteljesen helyettesítheti a tulajdonos(ok) politikai akarata. (Ha van ilyen.) De a legerősebb akarat, a legerősebb ösztönző a pénzcsinálás; ezért van, hogy Angliában például ugyanaz a tőkéscsoport kiad egy erőteljesen jobboldali (Daily Express) és egy szinte demagóg módon baloldali (Daily Star) lapot, mert mindkettőre van vevő (több millió), s mindkettő — a jólszerkesztettség és a jólmegírtság okán — pompásan, bőségesen tejel.

Egyszóval nyugati előképek éppenséggel senkit sem indíthatnak arra, hogy a politikai és a financiális siker bőven buzgó forrását egy kormány- vagy pártlapban vélje felfedezni, de sebaj. Ki kell próbálni. Mert addig, amíg nem próbálják ki, mindig jogos lesz az ön- és közáltatás, hogy *ez az,* ami hiányzik.

Ki kell tehát próbálni. Ezt mondanám, ha bankár lennék, s ha volna bennem annyi cinizmus, mint a tanácsadóimban.

Aczél Endre

Dezső és a háború

Mostanság gyakran eszembe ötlik egy családi történet, amelyet Gojszi dédmamám jegyzett föl egy fekete kötésű kis füzetbe egyik fiáról, áldott emlékű kicsi nagy-nagybátyámról, vagyis atyai nagyanyám testvéréről, Dezsőről.

1906. tavaszán egy szemlőhegyi villa kertjében homokozott a négy gyerek. Apjuk benn a házban haldoklott éppen.

— Azt olvastam az újságban, hogy a képviselőházban szítják a forradalmat — mondta a legidősebb fiú, az akkor tízéves Lajos.

— Ha forradalom lesz, én is elmegyek katonának — tette hozzá. (Mellesleg nyolc év múlva tényleg elmegy, pedig az nem forradalom lesz.).

— Mi is megyünk — lelkesedtek a lányok.

Csak Dezső pergette a homokot egyik kezéből a másikba némán.

— Hát te, Dezső?

— Mi?

— Nem mész el katonának?

— Minek?

— Hogy harcolj a hazáért.

— Én nem.

— Nem harcolsz a hazáért?

— Nem harcolok, mert akkor meglőnek.

— Hát aztán?

— És akkor meghalok és eltemetnek a földbe.

— De csak a test megy a földbe, a lélek fölszáll az égbe.

— Az nem egészen bizonyos — emelte föl mutatóujját Dezső. — Lehet, hogy csak megölnek, eltemetnek a földbe, aztán por lesz belőlem és játszanak velem a gyerekek — Dezső lassan pörgette a homokot a kezéből —, játszanak velem a gyerekek . . .

1911-ben, tizenhárom éves korában Dezső meghalt középfülgyulladásban, nem a hazáért, hanem föltehetően azért, mert úgy döntött, hogy ő a maga részéről kihagyja ezt a századot.

Egyébként minden visszaemlékező szerint Dezső nagyon okos gyerek volt.

Bächer Iván

Magyar Építőművészet 1977/3

Ferencz István (ÉSZAKTERV)
Vezető építész: Plesz Antal

Ferencz István

1944-ben született Edelényben. Földes Ferenc Gimnáziumban érettségizett, Miskolcon. Magyar Iparművészeti Főiskola Építész Tanszékén szerzett diplomát 1973-ban. Azóta az ÉSZAKTERV-nél és az Iparművészeti Főiskolán dolgozik.

Felelős tervezőként végzett munkái:

Kazincbarcika, OTP fiók bővítése; Miskolc Felsőhámor, gyógyszertár; Miskolc, 600 m²-es ABC Áruház (kivitelezés alatt áll); Miskolc, Egészségügyi Szakközépiskola belsőépítészeti munkái (építész tervező: Bodonyi Csaba).

Bútorpályázat

Nemzetközi textilbútor pályázat (Japán)

Építészeti pályázatok (Bodonyi Csabával)

Nemzetközi építészeti pályázat (Manila);
Több hazai pályázat.

Borsodi Vegyi Kombinát főkapu átalakítási terve

A gyár főkapuján megszűnik a teher- és a gyári személyforgalom.

Feladat: a gyárhoz érkező delegációk számára reprezentatív bejárat kialakítása. A tervezés számára egyértelmű kérdés az volt, hogyan lehet a beépítés ellenére megőrizni a kapuzat lényegét, az átközlekedés egyértelmű pszichikai tényét. A terv ezt a kísérletet ábrázolja.

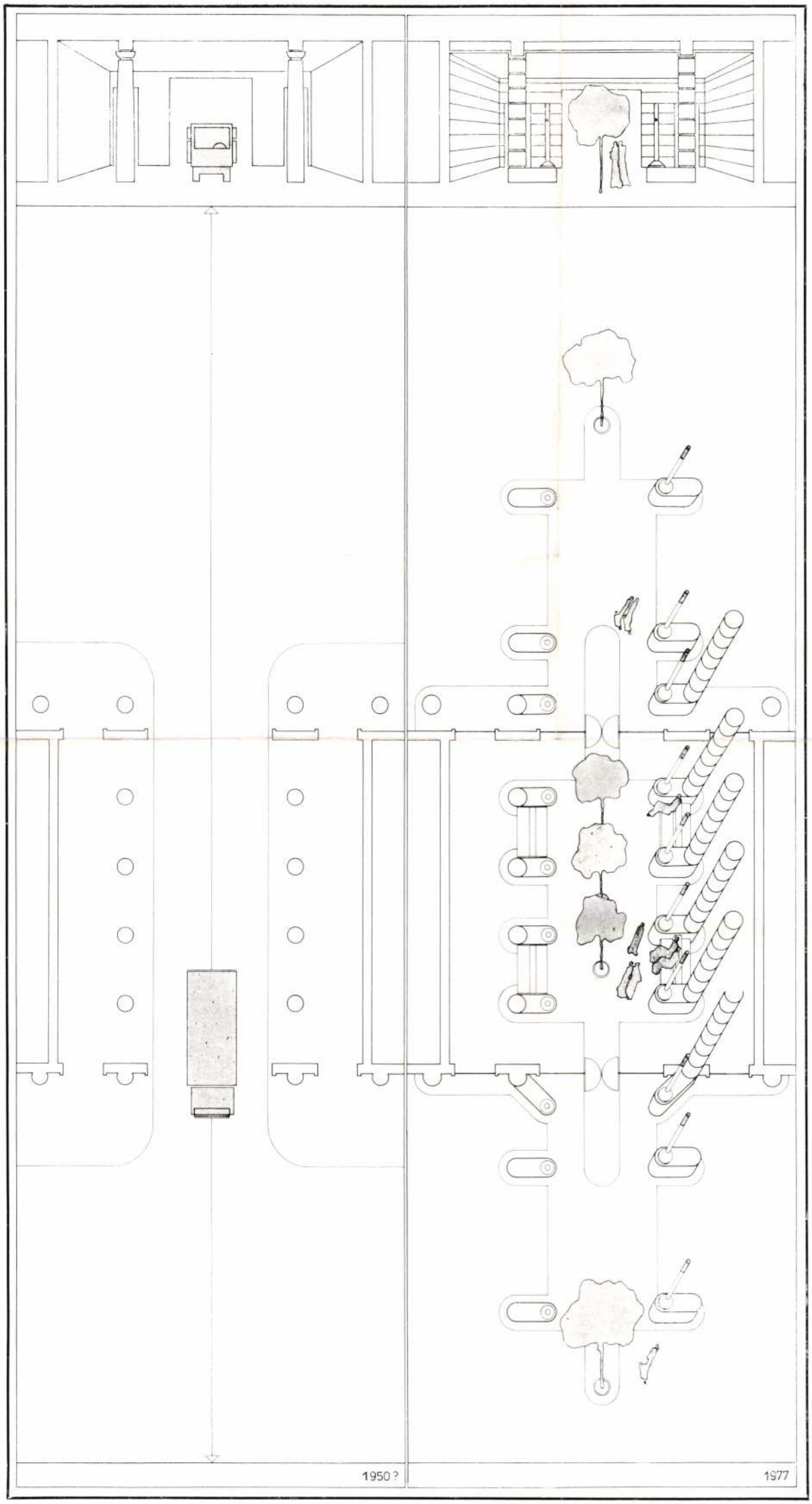

Felcsuti László (LAKÓTERV)
Vezető építész: Magyar Géza

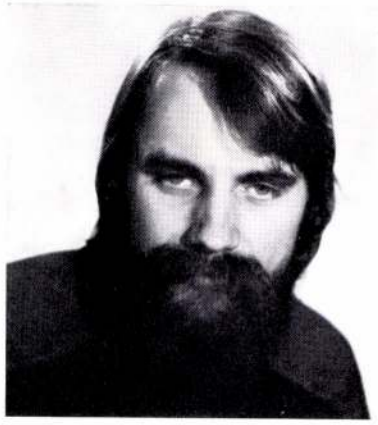

1948-ban született Budapesten. 1972-ben diplomázott a BME Építészmérnöki Kar Rajzi Tanszékén. Azóta a LAKÓTERV-ben dolgozik, kezdetben Károlyi István munkatársaként, majd a ciklus kezdete óta Magyar Géza műtermében. Számos pályázaton résztvett, javarészt eredménnyel.

Önálló munkái

Bükfürdő motel, beruházási program, 1974; Szentgotthárd iskola-kollégium-étterem-együttes, beruházási program, 1974; Bélapátfalva ABC áruház, 500 m², kiviteli terv, 1976; Szombathely ABC Áruház, 600 m², kiviteli terv, 1976; Dunaújváros, Dózsa György úti beépítés (áruház, SZTK rendelő, lakóépület, szolgáltatóház), beruházási terv, 1976; Salgótarján sejtes pavilon kiviteli terv, 1977.

600 m²-es ABC Áruház Szombathely, Joskar Ola lakótelep, Schönherz Zoltán út

(80 lakásos lakóépület és szolgáltatóház épületegyüttesében)

Minden szerkezet kell hogy tükrözze a vele szemben támasztott igények sokféleségét, különben elégtelen vagy költséges megoldáshoz jutunk. Így, egy összetett igényre többnyire vegyes szerkezet válaszol helyesen, melynek minden eleme csak azt tudja, ami a rendeltetése, nem többet és nem mást. Ha bonyolult összetételű igényre homogén szerkezettel válaszolunk, akkor vagy ideális a homogén szerkezetünk (amilyen szerintem még nincs), vagy nem foglalkoztunk az igények egy részével, vagy valamilyen érdeknek felel meg a szerkezetünk.

Szerkezeti rajz

1. BVM 6×12 m-es vasbeton vázszerkezet. 2. Párhuzamos övű EP-12 feszített födémpalló. 3. 10 cm vtg tégla válaszfal. 4. Fehér műkő lábazat. 5. Műanyagkötésű ásványgyapot hőszigetelés. 6. Homlokzati falvázpillér. 7. K-25 barna színű profilüveg. 8. Szellőzőrács. 9. Ragasztott fa homlokzati szelemen. 10. Faszelemen. 11. Acél-bak. 12. Szigetelést tartó hornyolt lécborítás. 13. Dilatáló U-acél. 14. Borsónyomású alufólia bélés. 15. Krómozott védőkorlát. 16. Acéllemez borítás. 17. Előtető acélkeret. 18. 1 réteg orosházi üveg. 19. Kirakati műkő palló. 20. Műkő padlóburkolat. 21. U 25××25×1 szegélyléc. 22. Aszfalt burkolat. 23. Kéthéjú szerkezet belső szellőző részére

Alaprajz

1. Eladótér. 2. Általános raktár. 3. Áru-átvevő. 4. Iroda. 5. Szociális helyiségek. 6. Csemege-, tej-, pékáruraktár. 7. Finomáruraktár. 8. Iparcikk-raktár. 9. Húselőkészítő. 10. Zöldség-, gyümölcs-raktár. 11. Hűtők. 12. Kosármosó. 13 Üzemidőn kívüli áruátvevő. 14. Szerveshulladék-tároló. 15. Papírhulladék-tároló. 16. Göngyölegtároló. 17. Lakótelepi trafó. 18. Gépészeti helyiségek az épületegyüttes közös gépházában kaptak helyet

Részletrajz

1. Válaszfal. 2. Dilatáló U-acél. 3. Vasbeton födémpalló. 4. Hőszigetelés. 5. Gumiprofil keret. 6. Üveg

Helyszínrajz

1. 80 lakásos lakóépület F+10. 2. ABC Áruház 600 m². 3. Szolgáltatóépület 200 m²

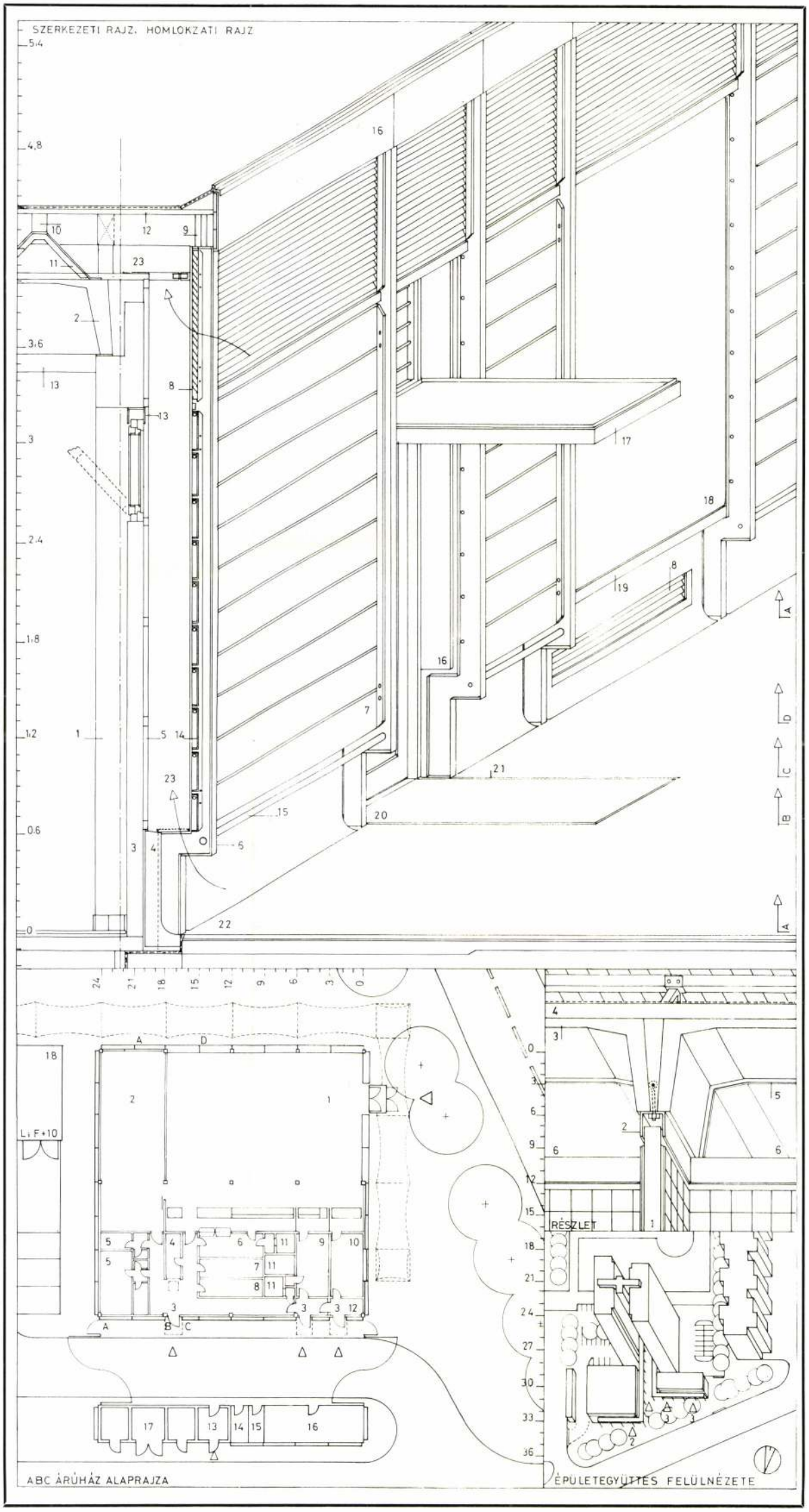

Ferencz István, Ybl-és Nivódíjas Építész 1a) Folytatás

Bodonyi Csaba: Bevezetés az Északtero-nél működő Miskolci Építész Műhely munkáiba.

Ady Művelődési Központ, Budapest. Építész: Ferencz István. Modellfotó, (repr.)

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 5-old.

Ferencz István Ybl-díjas építész 2.) Folytatás 1/1
Bemutatkoznak a Miskolci Építész Mihely tagjai

– Magyar Építőművészet, 1988, 6., 6. old.

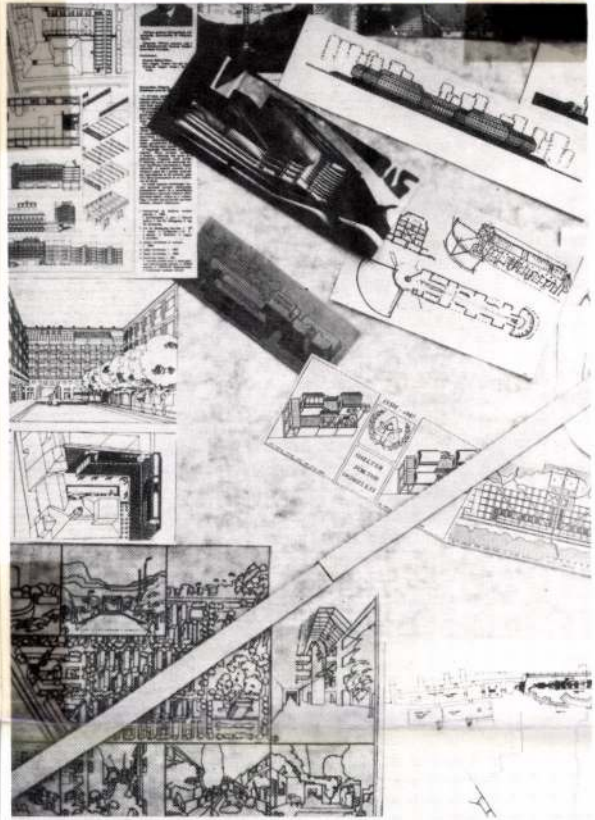

Ferencz István

Született 1944-ben, Edelényben. Iskolái: 1958—62 Földes Ferenc Gimnázium, Miskolc; 1969—73 Magyar Iparművészeti Főiskola, Budapest; 1974—76 MÉSZ Mesteriskola, Budapest. Munkahelyei: 1973-tól ÉSZAKTERV, Miskolc; közben 1973—87 a Magyar Iparművészeti Főiskola építész tanára. 1985-ben Ybl-díjat kapott. 1985-től vállalati főépítész. Fontosabb munkái: Zenei Központ (malomátalakítás) Miskolc, 1981; Művelődési Ház, Újpest, 1984; NME Jogi Karának aulája, Miskolc, 1984; CHEMOLIMPEX -vendégház (kastélyátalakítás) Verseg, 1987; CHEMOLIMPEX-irodaház bővítése, Budapest, 1987.

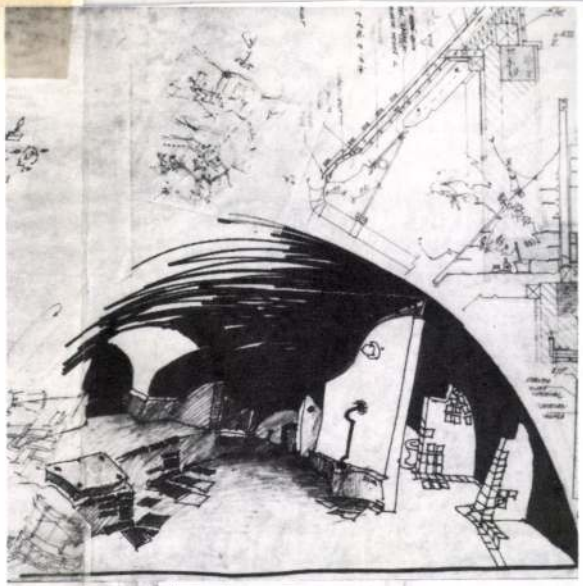

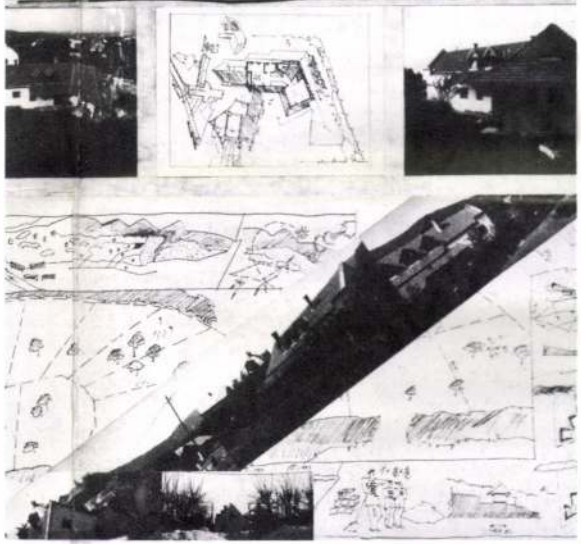

nos — összesen 18 fő. Lazábban kapcsolódnak a Műhelyhez Gyimóthy Zsuzsa, Puskás Péter, Vincze József, Kiss Zsuzsa és Orbán Tibor.

Az úgynevezett rendező elvekről

Mint említettem, nincs előre deklarálható teóriánk. Ilyet nem akarunk, mert nem hiszünk ennek lehetőségében. Úgy gondoljuk, a folyamatosan, feladatról feladatra csiszolt megoldási módszer magasabb rendű, mint egy ideálképből levezetett teóriának a valóságra kényszerített adaptációja. Másképpen: a módszerek, elvek, az építészet immanens, több évezredes törvényei, illetve ezek tettenérése a feladatban, amelyben benne foglaltatnak a még felfedezetlenekkel együtt, s nem a feladattól függetlenül létező önálló szellemi konstrukciók. Ha az így kialakított módszerünket, mint szakmai kódexet értelmezem, úgy az alábbi viszonylatok lehetnek jellemzőek:

Viszonyunk építészeti terekhez

Alapvető axiomatikus fontosságúnak ítéljük mind a belső, mind a külső teret, s a tér-tömeg komplementaritást. A belső tér elsődleges fontosságára *Wright* hívta fel a figyelmet — így sokan organikus gondolatnak értelmezik, elfelejtve, hogy Wright *Lao Ce* több mint 2000 éves gondolatára hivatkozik. Mi pedig mindkettőjükre. A belső tér nemcsak építészeti, de taktikai elem is: az „üresség" csak az építésztől függő arányoknak engedelmeskedő s differenciált, egyszerűbb anyaghasználatot feltételező sajátosságot és rendezettséget ad, bizonyíthatja a szellem magasabbrendűségét az anyag felett. Számunkra az épület elsősorban térbeli valóság, s csak másodsorban „tárgy". De a legérdekesebb szellemi feladat a „tér-tömeg" komplementaritás (külső-belső) — amelyhez úgy gondolom az Újpesti Művelődési Központ és az 1988-ban felépülő MTESZ-székház jó összefoglalást adnak.

Viszonyunk az építési technológiákhoz

Azokat eszköznek tekintjük, s nem érezzük, hogy az építészeti minőség technológia-függő lenne. Téglával rossz és kiváló alkotások építhetők, mint minden más technológiával. Így nem viaskodunk az adottságokkal, nem preferálunk egy technológiát sem, mindenből építünk. Bízunk a szellem magasabbrendűségében, vagyis ha tér, arányok, lépték és szerveződés, színek, atmoszféra kizárólag az építész kezében marad, az építési folyamat kézben tartható.

Részeredményeket értünk el, feleslegesen(?) sok küzdelemmel. A fejlesztés útja a Miskolci Kollektív Házon át (Bodonyi Csaba), a Novák Ágnes Miskolc, Korvin Ottó úti foghíjbeépítésén, Szőke László kazincbarcikai garzonházán, a Novák Ágnes, Golda János, Horváth Zoltán sorházain keresztül vezetett a legfejlettebb együttesekig, melyet Thoma Ágnes sajószentpéteri lakótelepe és Golda János Sátoraljaújhely Somogyi—Bacsó tömbi beépítése jelent. Más technológiákkal jó eredményt ért el Kosdi Attila, Salgótarjánban megépült garzonházával, illetve Sátoraljaújhelyen, a Kossuth tömb tervével.

Városrehabilitáció, műemlék épületek felújítása

Külön műterem jött létre Pirity Attila és Farkas Pál irányításával. Nagy reményekkel várjuk a Pirity Attila

[illegible] zet, a szerepek, a helyszín. Lehetséges, hogy a Miskolci Építész Műhely ebben a formában búcsúzik. De hiszem, hogy valamilyen formában — talán több szellemi ágra bontva — a természetes folytatás nem marad el.

Bodonyi Csaba

Ferencz István, Ybl- és nívódíjas építész 2.) Folytatás.

Ferencz István: Óbudai alkotóközösség – a bútorokról

3. Bútorátépítés. Thonet székek átalakítása. Az Óbudai alkotóközösség munkái. [repr.]

3. Bútorátépítés. Thonet székek átalakítása. Az Óbudai Alkotóközösség munkái

4. Elemző rajzok a bútorátépítéshez. Ferencz István rajza

4

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 47.- old.

Ferencz István, Ybl-nívódíjas építész „Kitatási tapasztalatok" 2.) Folytatás

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 46-old.

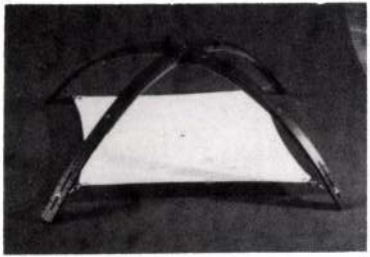

1

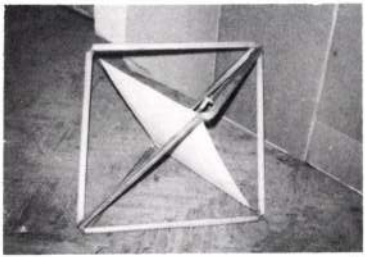

2

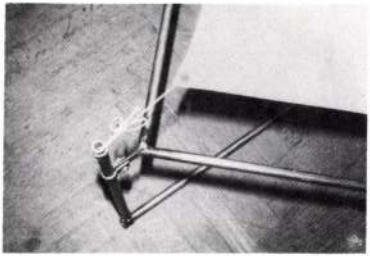

3

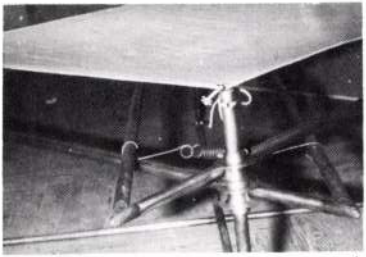

4

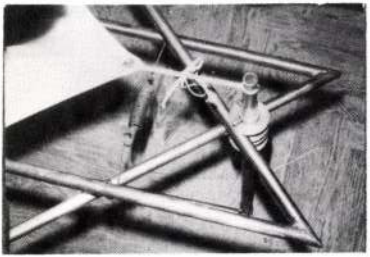

5

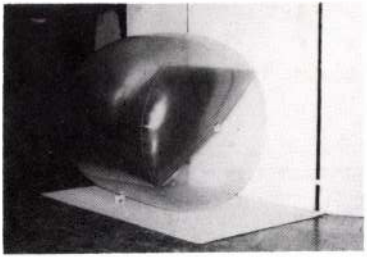

6

1—6. 1 m² vászon kifeszítése, műhelyfeladat. Az Iparművészeti Főiskola belsőépítész hallgatóinak munkái

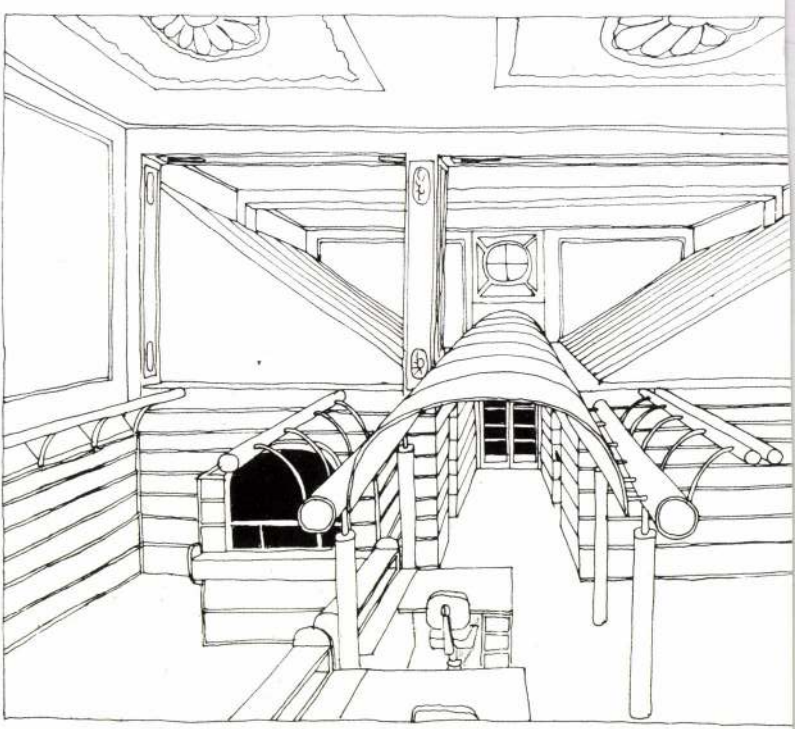

9

Ferencz István, Ybl- és Nyró-díjas építész 3/2) Folytatás (vége)

Bemutatkoznak a Miskolci Építész Műhely tagja.

Óbudai alkotóközösség

Tagjai: Ferencz István, Kokas László, Máté János, Radnóti Tamás. – 1986-ban alakult. Helye: Bpest; Fontosabb munkák: Múzsák Könyvárisztó Pavilon; Házasságkötőterem, Felsőzsolca – Belsőépítészet; „Kós-Ház", Miskolc – Belsőépítészet; Vadászház, Senyő; Chemolimpex Vendégház, Verseg – Belsőépítészet; Nehézipari Műszaki Egyetem, Miskolc – Díszudvar és Kút.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 11-old.

Ferencz István Ybl- és nívódíjas építész

Bodonyi Csaba: Varsói Konfrontációk.

A Lengyel Építőművészek Szövetsége 1981. ápr. 22. és 30. között hirdette meg a „Varsói Konfrontációk" nemzetközi építésztal álkozót és pályázatot az európai fővárosok számára. — A Magyar Építőművészek Szövetsége az Északtenv kollektíváját jelölte ki, mint ~~magy~~ magyar teamet. E teammunkájával elnyerte a Lengyel Építőművészek Szövetségének díját. — A team tagjai: Bodonyi Csaba építész (a team vezetője), Ferencz István, Sári István építészek; munkatársak: Golda János, Noll Tamás, Farkas Pál, Dombi Teodóra, Hidasnémeti János, Gonda Antal, Tompos Lajos.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 58-old.

Ferencz István, Ybl-és nívódíjas építész 1.) Folytatás.

Szirma-Martintelep, tervpályázat 1983.

Várostervek 1978-88. Mottó: Az „alaptérkép" is lehet a tervezés alapja.

Építészek: Szőke László, Rudolf Mihály,
Horváth Zoltán, Ferencz István

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 56-old.

Ferencz István, Ybl- és nívódíjas építész 2.) Folytatás,
Belgrád, tervpályázat 1986.
Városterek, 1978-88. Mottó: Az „alaptérkép" is lehet a tervezés alapja

Építészek: Sári István, Bodonyi Csaba,
Ferencz István, Szőke László,
Horváth Zoltán, Rudolf Mihály.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 57-old.

Ferencz István, Ybl- és nívódíjas építész 1.) Folytatás.

Ferencz István: Óbudai Alkotóközösség – a bútorokról.

1. Vadászház belsőépítészeti terve, Senyő (zemplén megye).
Építész: Ferencz István, Máté János, Radnóti Tamás és Kokas László. |repr.|

2. „Pepita" bisztró (Miskolc, Hunyadi út) belsőépítészeti terve, metszete és alaprajza. Építész: Máté János. |repr.|

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 47-old.

Ferencz István, Ybl-és nívódíjas építész
A Széchenyi utca tárgyai, Miskolc

12–14. Díszletterv Benjamin Britten: Noé bárkája c. operájához, a diósgyőri várban.
Tervezte: Ferencz István. (repr.)

12–14. Díszletterv Benjamin Britten: Noé bárkája c. operájához, a diósgyőri várban.
Tervezte: Ferencz István

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 45-old.

Ferencz István, Ybb Lijas építész 1.) Folytatás

P.A.: Bavarosi tömbök rehabilitációja Miskolcon. Építész: Pirity Attila.

3. a Tulipán-tömb rehabilitációja, Miskolc. a kivitervek készítői: Farkas Pál és Ferencz István, (Széchenyi u. 90. | repr.)

5. a miskolci sétálóutca a Tulipán-KIOSZ-és Centrum-tömb előtti szakasza: →

5

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 43. old.

Ferencz István, Ybl-díjas építész — á.) Folytatás.

P.A.: Behárosi tömbök rehabilitációja, Miskolcon. — Építész: Pirity Attila.

6. a Tulipán-tömb a Tanácsköztársaság lakótelep felől építés közben.

Magyar Építőművészet, 1988. 6., 43-old

kolc
)

1

A Széchenyi utca tárgyai, Miskolc

A miskolci utcabútorcsalád tervezése 1983-ban kezdődött. Két belvárosi tömb rehabilitációjára és a sétálóutca berendezésére kiírt országos tervpályázaton Pirity Attila építész, Balatoni Klára ötvös és Litwin József formatervező iparművészek közös munkája nyert első díjat. Az ezt követő kiviteli tervek készítésénél fontos szempontnak tartottuk, hogy olyan tárgyegyüttes kerüljön a miskolci bevásárlóutcába, amely formáival alkalmazkodik a környezet építészeti arculatához, nem él kölcsönvett formai megoldásokkal, ellenáll a vandál rongálásnak és összetartozó karakterű.

A Centrum Áruház elé kerülő, félhengerpalástú, egybefüggő, áttetsző vízhártyákat létrehozó szökőkút és az ivókút rozsdamentes elemeinek, valamint az utcabútorcsalád tervezését az ARTUNION tervezőiként az ÉSZAKTERV kooperációjával végeztük el. A vízgépészeti és mélyépítési terveket Márkus György, a díszburkolati, kertrendezési terveket T. Karmazsin Klára, az ÉSZAKTERV tervezői készítették.

Eddig elkészült saját tervezésű elemek: hulladékgyűjtő, hulladékgyűjtő villamosmegálló táblával, forgalomterelő korlát, zászlótartó, favédő korlát, faveremrács, telefonfülke kiegészítés, támlás ülőpad, támla nélküli ülőpad, hirdetőtábla, hirdetőoszlop konzolos óra, vitrin, konzolos lámpák, oszlopos lámpa, virágtartóedé-

Ferencz István, Ybl- és nivó-díjas építész 1.) Folytatás.

Nehézipari Műszaki Egyetem, Miskolc. Jogi Kar és Aula. Építész: Ferencz István.

1.) a Jogi Kar épületének belső tere. [repr.]

2–4.) az új díszudvar. (a térrendezés és a díszkút tervét készítette az Óbudai Alkotóközösség. Építész: Ferencz István. [repr.]

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 20–

Ferencz István, Ybl-díjas építész 3.) Folytatás

P.A.: Belvárosi tömbök rehabilitációja Miskolcon. Építész: Pirity Attila.

7. A Tulipán-tömb a Vándor Sándor utca felől építés közben. az átalakított épületek tervezői balról jobbra: Pirity Attila (Széchenyi u. 94); Noll Tamás (92.), Ferencz István – Farkas Pál (90.) |repr.|

8. Tulipán-tömb keleti homlokzata. |repr.|

9. –"– –"– földszinti alaprajza. |–"–|

10. –"– –"– emeleti –"– |–"–|

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 43-old.

Ferencz István, Ybb-és nívó-díjas építész (Északtérv. 6.) Folytatás. (vége).
7.1.1. Nehézipari Műszaki Egyetem aulája, Miskolc. Építész: Ferencz István.

6. Az aula.

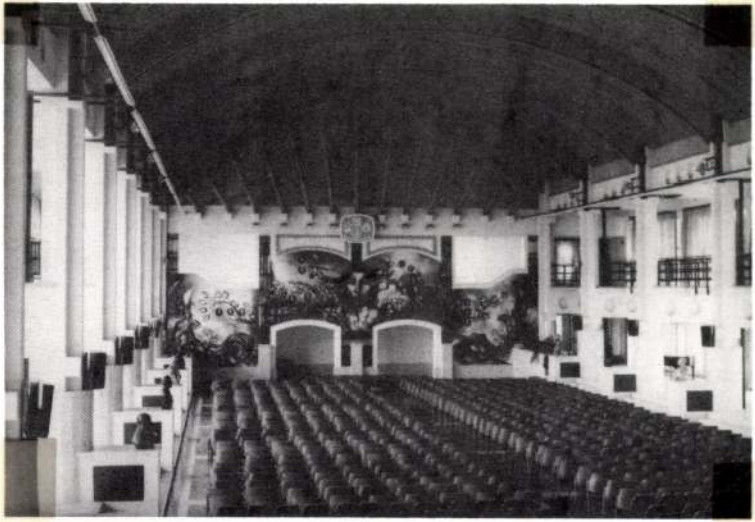

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 19-oldal.

Ferencz István, Ybl- és nívó-díjas építész 2) Folytatás.

Nehéripari Műszaki Egyetem, Miskolc. Jogi Kar és aula. Építész: Ferencz István

5. Az aula (Részl.)

1.- Magyar Építőművészet, 1988, 6, -21-old.

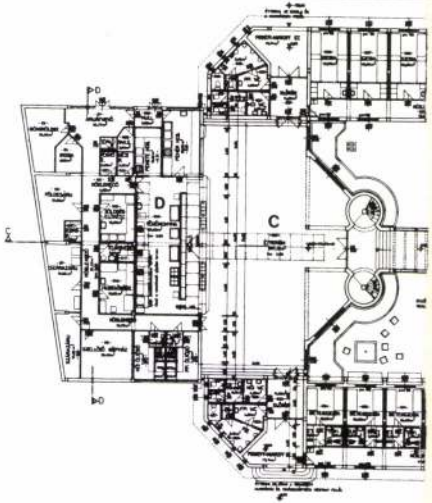

TORNACSARNOK		ÖLTÖZŐSZÁRNY		SPORT KLUB	
1. TORNATEREM	611,05m²	1. KÖZLEKEDŐ	45,20m²	1. ELŐTÉR	
2. SPORTESZKÖZ SZERT	30,00m²	2. NŐI ÖLTÖZŐ MOSDÓ	28,60m²	2. KLUB HELYISÉG	
3. SZERTÁR	15,00m²	3. FÉRFI ÖLTÖZŐ MOSDÓ	24,80m²	3. SPORT BÜFÉ	
4. ERŐNLÉTFEJL TEREM	71,00m²	4. NŐI WC	6,60m²	4. RAKTÁR	
5. PIHENŐ ELŐTÉR	26,00m²	5. FÉRFI WC	6,60m²	5. MOSOGATÓ	4,20m²
ÖSSZES ALAPTERÜLET:	753,05m²	6. RUHATÁR	6,50m²	6. NŐI WC	6,70m²
		7. ELŐCSARNOK	42,80m²	7. FÉRFI WC	6,70m²

ÖSSZES ALAPTERÜLET 59,50m²

fokozatosan felépcsőződő és végül gatban feloldódó, tömegével a Tisza felé fordul, többértékű kapcsolatokra törekedve.

Ferencz István, Ybl-és vívó-díjas építész. 3.) Folytatás. 1

Nehézipari Műszaki Egyetem, Miskolc. Jogi Karés dula Epítészi Ferencz István.

8. az dula részlete.

8

Magyar Epitőművészet, 1988., 6., 21-old.

Ferenczy István, Ybl-érmes-díjas építész. 4.) Folytatás. (vége)
Nehézipari Műszaki Egyetem, Miskolc. Jogi Kar és Aula építői: Ferenczy István.

9. az Aula részlete.

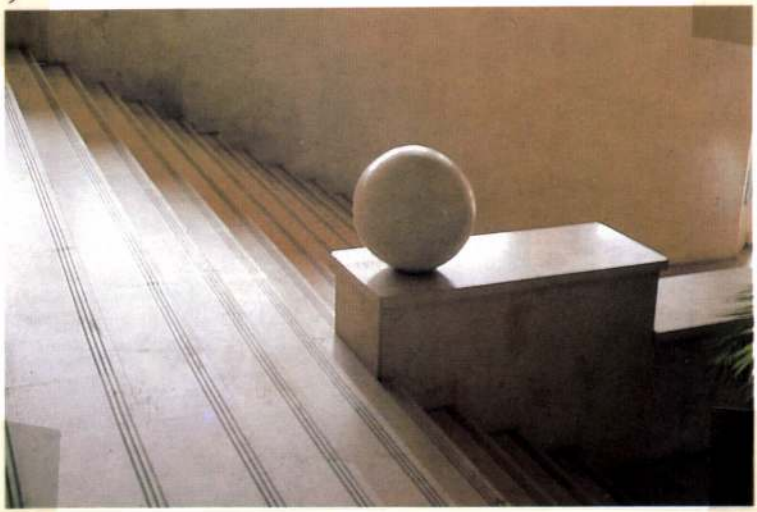

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 21-old.

Ferencz István, Ybl és nívó díjas építész, Északterv. 1. Folytatás.

A Nehézipari Műszaki Egyetem Jogi Karának épülete, Miskolc

Építész: Ferencz István (ÉSZAKTERV)

1. Földszinti alaprajz

Magyar Építőmíniészet, 1988, 6., 18-old.

Szerkezettervező: Kovács Lehel; épületgépész: Várfalvi Géza; elektromos tervező: Gulyás István; mélyépítési tervező: Csorba Jenő; kivitelező: Borsod megyei ÁÉV; a kiviteli dokumentáció készült: 1980-ban; a használatbavétel időpontja: 1982—1984; bruttó építési költség: 67,6 millió Ft; nettó építési költség: 63 millió Ft; 1 m² nettó építési költsége: 13 722,— Ft; 1 m³ nettó építési költsége: 2567,— Ft.

Az Egyetemváros az 1950-es években épült fel Janáky István (KÖZTI) tervei alapján. Az épületcsoporton a felépülés óta folyamatosan történnek építészeti beavatkozások. Ilyen beavatkozás volt az új Jogi Kar elhelyezése is. Keresni kellett azt a helyet az Egyetemváros testén belül, ahol az új funkció és tartalom, az építészeti adottságoktól idegen, új építészeti

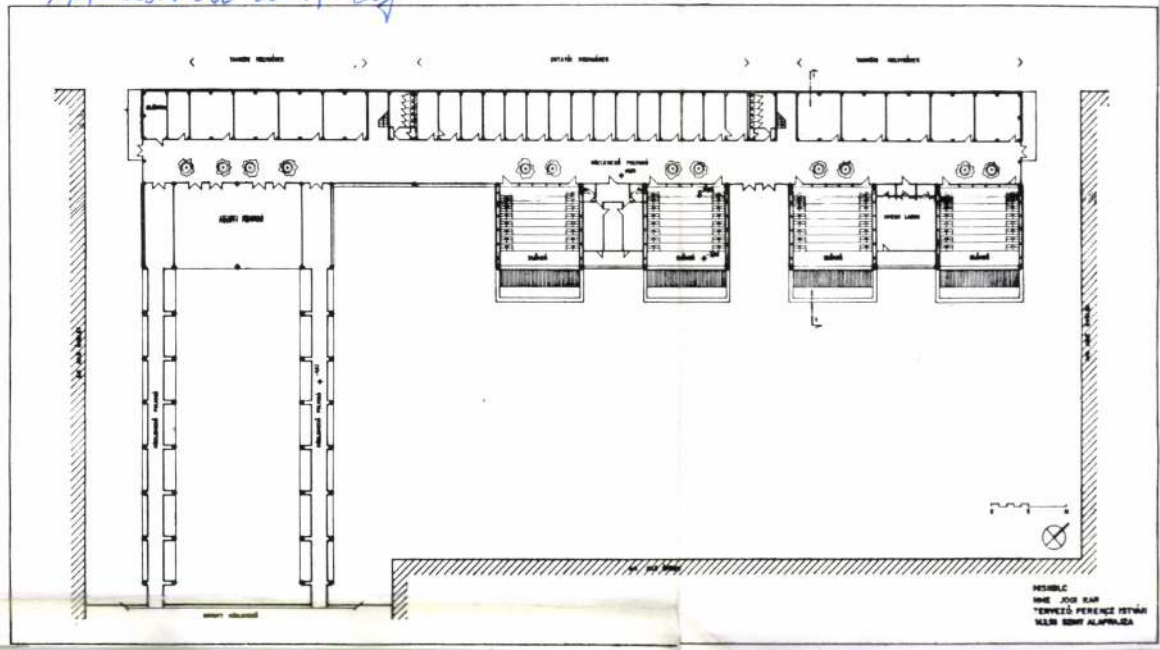

Tokaj
abc

Ferencz István, Ybl- és mívó-díjas építész / Érnakterv. 2.) Folytatás.
F. I.: A Nehézipari Műszaki Egyetem Jogi Karának épülete, Miskolc. Építész: Ferencz István.

2. Részletek (az alula „megelőlegezése")
3. A több szint magas közlekedőtér

2

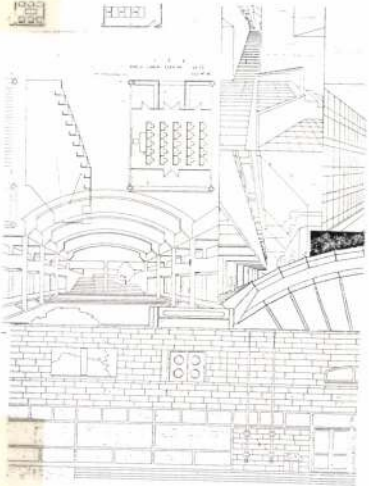

3

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 18-old.

Ferencz István, Ybl-és nívó díjas építész (Észak tag). 3. (Folytatás (vége).
F.I.: A Nehézipari Műszaki Egyetem Jogi Karának épülete, Miskolc.
Építész: Ferencz István.

4. A Jogi Kar épülete az összekötő hidakkal (a későbbi aula tartószerkezetével)

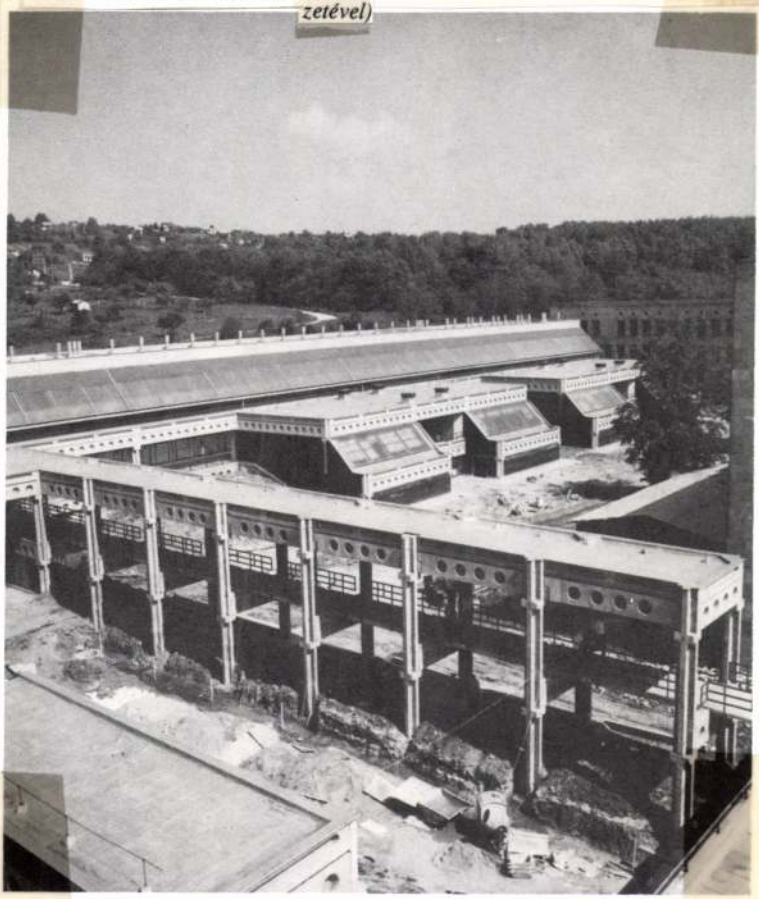

Magyar Építőművészet. 1988, 6., 18-old.

Ferencz István, Ybl- és nivó-díjas építész 1) folytatás.

Malom átalakítása zenei központtá, M

Építész: Ferencz István (ÉSZAKTERV)

1. A malomátalakítás programterve (alaprajz, metszet, axonometrikus és perspektivikus kép)

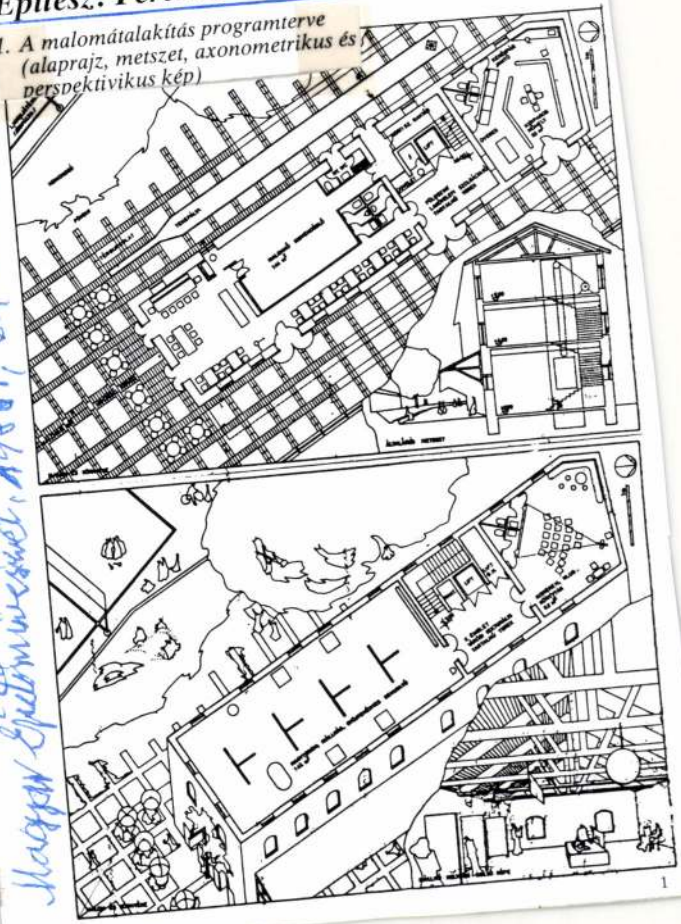

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 16-old.

iskolc

1. *A Kollektív Ház bejárati homlokzata, 1980*
2. *Vitorlás kirándulás a Balatonon, az egyetemi évek alatt*
3. *Légifelvétel a Házról*
4. *A „nagy tér" a galériáról*
5. *A „nagy tér"*
6. *A „nagy tér" az átadáskor*
7. *A bejárat — ma*
8. *Születésnapi bál dekorációja*

élete kissé elszürkült. Bizonyos azonban, hogy ez nem a kollektivitás igényének és lehetőségének évjáratokhoz kötött korlátozott érvényességét jelenti, hanem a rosszul megválasztott tevékenységi keretek és a szűkösség hatását mutatja. A Ház szelleme folyamatos, normális fluktuációt kíván: aki konszolidálódni, terjeszkedni akar, ha megnő a család vagy egyszerűen megunja az egészet, adja át a helyét a fiataloknak. Ehhez három dolog szükséges: 1. legyen hová mennie az elköltözőnek, 2. legyen új jelentkező és 3. közben a többiek szavatolják a folytonosságot.

A tagok mobilitása viszont rendkívül korlátozott. Közben a város fejlődése leállt, és a korábban erőltetett szervetlen növekedésből adódó ellentmondások, problémák gyűjtőhelyévé vált. Nem vonzó a környezet a pályakezdők számára. Ráadásul ittlétünk eddig alig hagyott nyomot a városon (sokkal inkább a környező településeken). Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy a *Kollektív Ház* életében korszakhatárhoz érkezett. Az első tíz évben megtapasztaltuk a közösségi élet nagyszerűségét és keserűségét egyaránt. Az épület eddig jól bírta az életforma-változásokat. A második tíz év alatt elválik, hogy valódi történet részesei voltunk, vagy pusztán átmeneti kísérletről volt szó.

Ferencz István Ybl-és nivó-díjas építész /Érakterv/ 2.) Folytatás.
7. J.: Malom átalakítása zenei központtá, Miskolc. Építész: Ferencz István
a zenei központ külső képe.

4. Alaprajz. /repr./
5. Modellfoto. /-"-/
6. az előadóterem képe. /repr./

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 16-17-old.

Ferencz István, Ybl- és nívó-díjas építész 1.) Folytatás.

Golda János: Építészek kollektív háza, Miskolc. Építész: Bodonyi Csaba, és Ferencz István.

1. Kollektív Ház, díjnyertes mű, 1975. Építész: Ferencz István és Bodonyi Csaba. | repr. |

2. A Kollektív Ház lakói a beköltözéskor. | repr. | 1979.

2. A Kollektív Ház lakói a beköltözéskor, 1979

3. A Ház bemutatása a Borsodi Fiatal Művészek 1980-as kiállítási katalógusában. | repr. |

3. Légifelvétel a Házról | repr. |

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 12–13–14–old.

Ferencz István, Ybb és nívó-díjas építész. 3. Folytatás.

Golda János: Építészek Kollektív Háza, Miskolc. Építész: Bodonyi Csaba és Ferencz István.

2. Vitorlás kirándulás a Balatonon, az egyetemi évek alatt.

2

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 14-old.

...nez István, Y bl-es nívó-díjas építész. 4.) Folytatás.
Golda János: Építészek Kollektív Háza, Miskolc. Építész: Bodonyi Csaba és Ferencz István.

4. a „nagy tér" a galériáról. (Részlet).

4

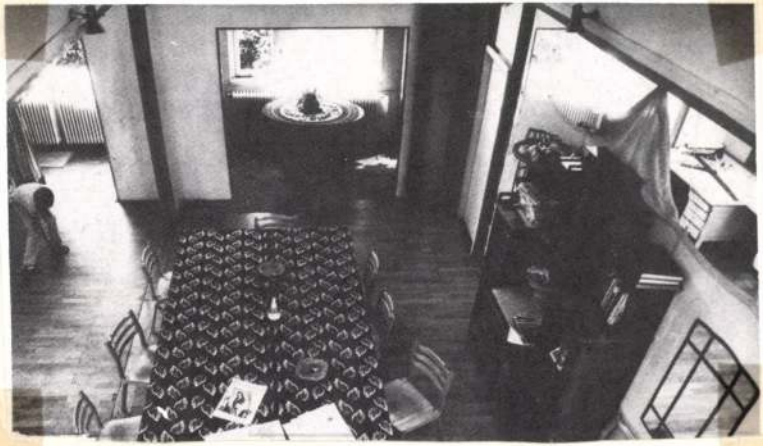

Magyar Építőművészet 1988, 6., 14-old.

Ferencz István, Ybl- és nívó-díjas építész 5.) Folytatás (vége)

Golda János: Építészek Kollektív Háza, Miskolc. Építész: Bodonyi Csaba és Ferencz István.

5. A „nagy tér" (repr.)

6. A „nagy tér" az átadáskor. (repr.)

7. A bejárat – ma. (repr.)

8. Születésnapi bál dekorációja. (repr.)

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 15-old.

Ferencz István, Ybl-és nívó-díjas építész 2.) Folytatás

Golda János: Építészek Kollektív Háza, Miskolc. Építész: Bodonyi Csaba és Ferencz István.

1. A Kollektív Ház bejárati homlokzata, 1980.

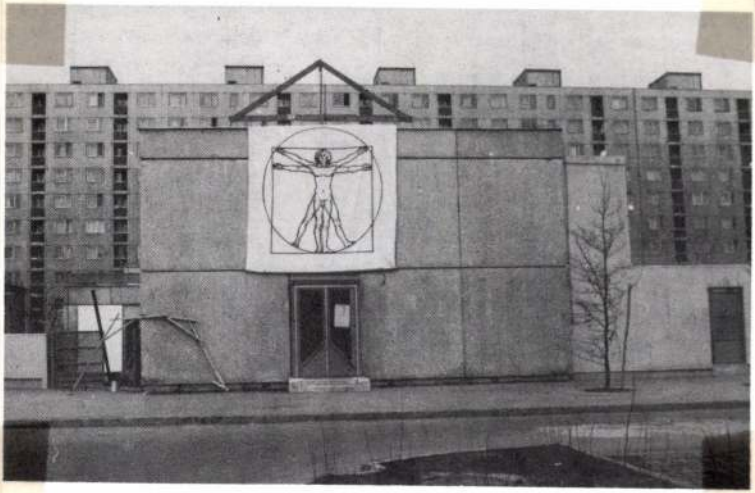

1

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 14-old.

Ferencz István, Ybb-és nívó-díjas építész (Északterv). 1.) Folytatás.
F.Y.: Nehézipari Műszaki Egyetem aulája, Miskolc. Építész: Ferencz István.

Nehézipari Műszaki Egyetem aulája, Miskolc

Építész: Ferencz István (ÉSZAKTERV)

1. Díszudvari (K-i) homlokzat

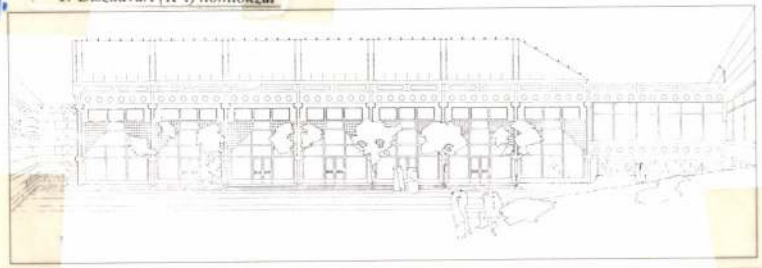

Magyar Építőművészet, 1988, 6., 19-old.

Ferencz István, Ybl-ismívó-díjas építész (Ésaktorv). 2.) Folytatás.
Nehézipari Műszaki Egyetem aulája, Miskolc. Építész: Ferencz István.

2 2. Földszinti alaprajz

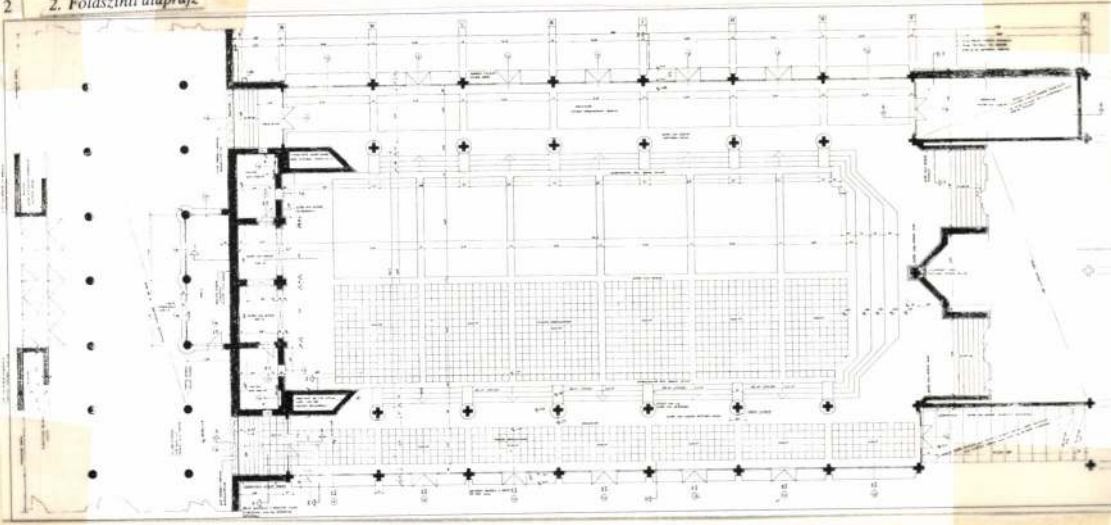

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 19-old.

Ferencz István, Ybl- és nívó-díjas építész (Érvaktorv) 3.) Folytatás.
F.I.: Nehézipari Műszaki Egyetem aulája, Miskolc. Építész: Ferencz István

3 | 3. Metszet

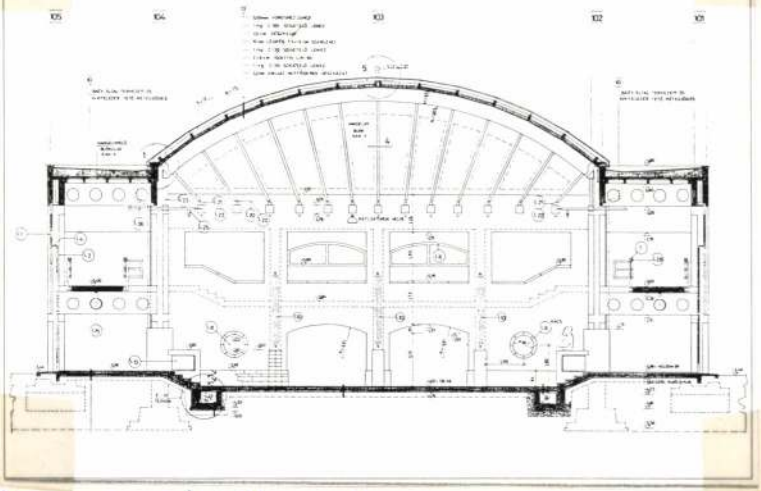

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 19.-old.

Ferencz István, Ybl- és nívó-díjas építész (Ésaktorv) 4.) Folytatás.
F.I.: Nehézipari Műszaki Egyetem aulája, Miskolc. Építész: Ferencz István

4. Aula: Kapcsolat a Főépület és a Jogi Kar épülete között. Fotó: Farkas Ida

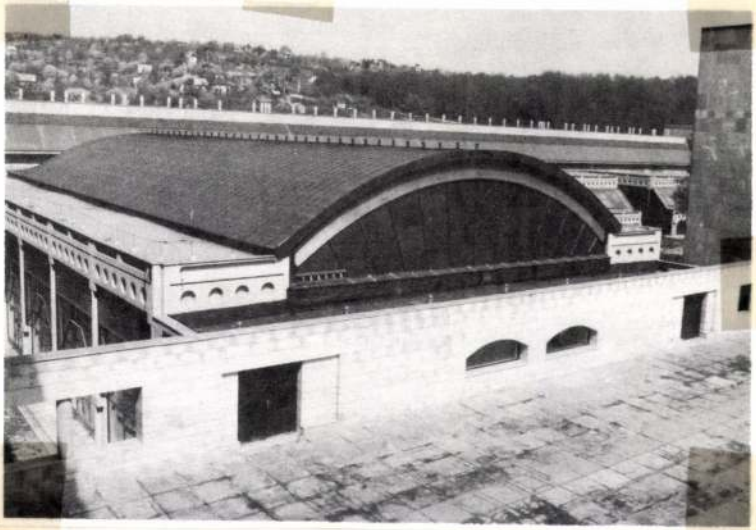

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 19.-old.

Ferencz István, Ybl-éj nivó-díjas építész (Északtervi 5.) Folytatás.
F.I.: Nehézipari Műszaki Egyetem, aulája, Miskolc. Építész: Ferencz István.

5. Az aula.

5.

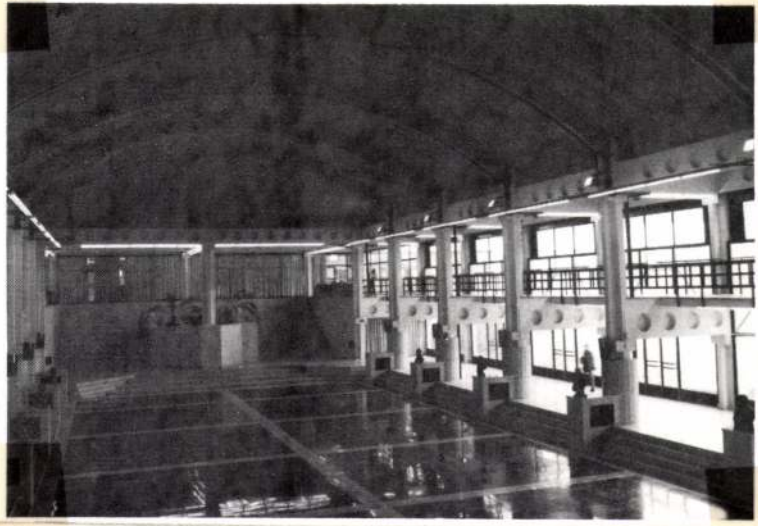

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 19-old.

Ferencz István, belsőépítész

R.M.: Tanácsház bővítés, Felsőzsolva. Építész: Rudolf Mihály (Észa Ktero).

Elektromos tervező: Szalkó Tibor.

Belsőépítész tervezők: Ferencz István, Máté János, Kokas László, Radnóti Tamás.

Magyar Építőművészet, 1988., 6, 33-old.

Ferencz Ishán, építész

L: Kóris János

–: Díjak, kitüntetés ch – 1985

S.

Élet és Irodalám Bp. 1985. ápr. 5. XXIX/14

Ferencz István, belsőépítész

B. Cs.: Egészségügyi Szakközépiskola, Miskolc, Építész: Bodonyi Csaba (Szaktow).

Belsőépítész: Ferencz István.

Statikus: Kovács Lehel.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 23-old.

Ferencz István, Kt. díjas – művészeti építőmunkás, 1988. 6. i. 46 – oldal.

Ferencz István, Kt. díjas-művészeti építőmunkás. 1.) Folytatás. Oktatási tapasztalatokról.

Az Iparművészeti Főiskola és az ott végzett oktatói munka több olyan kísérletre adott lehetőséget, ami a hallgatók épülésén keresztül a saját tervezői habitusomat is alakította.

Éveken keresztül vezettem a kísérleti műhelyt, melynek célja a tervezés mellett a manuális készség fejlesztése volt. Amikor a feladatkört átvettem, az volt a célom, hogy ezt a két dolgot: a tervezést és a kivitelezést egyetlen összefüggő, egymásra ható folyamattá tegyem. Tárgyépítésnél a prototípus szintjén ez nem is képzelhető el másként. Olyan feladatokat kellett kitalálni, amelyeknél a megvalósítás, illetve a kivitelezés indítása nem kívánja a befejezett tervezési állapotot; a kísérleti mozzanatok befolyásolhassák a tervezést, s fordítva. Ezt úgy tudtam megoldani, hogy a feladatról levettem a használhatóság funkcionális értelemben vett tervezői felelősségét. Cél volt ugyanakkor, hogy a végzett munka ne modellépítés legyen. Cél volt az is, hogy a munka kellő „hőfokra" hevítse a hallgatót már az indításnál! Ezek a hallgatók elsőévesek voltak, kellő ismeretek híján, de annál több előképpel, amit, mint ismeretanyagot csak áttételesen használhatták.

Évek során feladat volt: — 1×1 m-es vászon kifeszítése úgy, hogy a feszítőerő a vászon elszakadásának határán legyen. — 2×2 m-es kocka építése rúd elemekkel, ismétlődő csomópontokkal. A kocka egy ember függeszkedő, támaszkodó terhelését bírja el. — Szék magasságú, 50—60 cm kiállású konzol építése, amelynek ki kell bírni a készítő testsúlyát. — Három méter hosszú gerenda építése egy szál collos deszkából, melynek próbája a készítő testsúlya.

Mindegyik feladatot közösen megmodelleztük, s ezen keresztül érzékelhettük a feladat problémakörét, amit mindenki egyénileg továbbvitt, s végezte részkísérleteit. Minden módosító szándéknak helye volt, s a befejezetlenség is eredményt jelentett. A kísérletezés rákényszerítette a hallgatókat a belső törvényszerűségek felfedezésére, és arra, hogy azokat, mint fontos támpontokat beépítsék a feladatba.

Érdekes módon a legtöbb megoldás szép is lett, annak ellenére, hogy megszokott formálási fordulatok nem voltak. Sikerült a hallgatók nagy részét rászoktatni arra, hogy szenvedéllyel végezzék a munkát. A műhelymunka tapasztalatait észrevétlenül vittem át a tervezésbe — korrektori feladatkörömbe. Ez párhuzamosan ment a műhelymunkával.

A hallgatókat a diplomáig kísértem. Itt is az volt a célom, hogy a hallgatók a tervezési feladatokban olyan problémakört lássanak, amelyben a tervező szerepe, személye a programot felelősen szélesítheti, illetve szűkítheti. Tehát mindenkori tudása meghatározza azt a kört, ahonnan elkezdheti felszínre hozni a feladat részeredőit, rész-törvényszerűségeit, hogy egy döntésláncolattal az egyetlen megoldás felé vigye azokat. A későbbi években e két feladatköröm, a műhely és a tervezői korrektori munkám erősítette tervezői gyakorlatomat: a feladat számomra egy indító apropó volt ahhoz, hogy szélesebb valóságkört lássak, kilépjek a végrehajtói szerepből. Oktatói munkám utolsó éveiben (mely egybeesett a főiskolai reformmal) megkíséreltem az építészet szerepét talpontartani. Kellő támogató erő híján ez nem sikerült, s ezzel befejeződött tizenöt éves oktatói gyakorlatom.

Ferencz István

a 127.690 számu csekkszámla terhére

35 évi julius hó 16.-án. A miniszter

ndár s.k. miniszteri tanácsos.

olat hite léül:

szt.

polazione presente in Roma di 1.014.219 abitanti, saliti al 30 giugno '34 a 1.115.300. Volgendo uno sguardo al passato apprendiamo che dagli stati parrocchiali delle anime, alla Pasqua del 1870, risultava una popolazione di 226.022 abitanti. Secondo il primo censimento fatto dal Governo Italiano al 31 dicembre del '71, gli abitanti erano 244.484; cinque anni dopo (31 dicembre '76) si calcolava una popolazione di 272.560 persone, e ancora dopo cinque anni (31 dicembre '81) il censimento dava la cifra di 300.467: un aumento medio annuale, quindi, di 5615 nel primo quinquennio e di 5581 nel secondo.

L'accrescimento si fece più rapido negli anni successivi, a

Ferencz János

udvari farajó

1721. Jegenye.

Bal Hal 129. l

51. l.

megrivá

Ferencz János

udvari faragó

1721. Jegenyén

Szabó Kalotaszeg

192.l

Ferencz Laci

Laci Ferencz, dreams of becoming a chemist one day

Hungarian Review
1962 VII.

DO NOT SHOW

(PHOTOS BY JÓZSEF BAJKOR)

fact is that
was consid
average yie
acre. Now,
ploughed i
cultivated
the use of
twice as hi
even durin

Géza Ke
not measur
of the hors
tors and th
fields. Kr
which he ta
also knows
villagers.

Behind the Graphs

In them he has measured changes that no graph can show. Let us take the lot of those

This year teacher Keme
who has now been chairma
three years—has undertak
great new project with h
operative, the Biztos
(Secure Future). They are
ing the marsh, and recla
the thousands of acres of
Lake Balaton had robbed
farm.

Ø Ferenc Manó (??)

pesti aranymüves

1785.

l.

Váradi Antal =

A végi Pest emlé-
keiből. Bp. 1921.
117. l.

kutatás, hogy a humanista áramlatok kiindulópontja mindenütt a római jog tanulmányozása volt, különösen a XII. századtól kezdve.

A második lendület az ikonoklázis beszüntetését követte. A képrombolók uralma alatt a bizánci művészek java Itáliában talál menedéket. Bár Rómát is elárasztják a bizánci stílusban dolgozó mozaik művészek, ők sem mentesülnek az antik emlékek hatása alól. Az így kialakuló olaszbizánci, vagy rövidebben bizántinizáló stílus tehát újabb antik elemekkel gazdagodik. A IX. sz. közepén újra meginduló bizánci művészi élet máshonnan is vesz fel antik elemeket. A fejlődés törvényét megtagadva a IX. század művészei visszatérnek a VI. század emlékeihez, vagy még inkább az antik mintaképekhez. Csak a bizánci szellem konzervativizmusából érthetjük meg, hogy a IX—X. századi alkotások sokszor közelebb állanak az antik emlékekhez, mintképekhez, mint a VII. századiak.

FERENC János egri ács. A markazi plébánia ház építésénél —+ Császka János építőmesterrel és —+ Bajner kőművessel 17°9-ben működik együtt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

I. Ferenc József

Király ikonograf.

A Király archepe

Ferraris Arturtól

Repr.

Vayer Lajos ifj

Magyar Uralkodók

Bp. 1942. 38.

fábla

vetítve az új technikát. Firenzében is, ahol a quattrocento ragyogó virágzása közepette Hugo van der Goes Portinari-oltára oly nagy feltűnést keltett, az O. is valóságos forradalmat idézett elő (Leonardo da Vinci technikai kísérletei. Velence festészete pedig, amellyel a hagyomány szerint Antonello da Messina közvetítette az O. mesterségét, éppenséggel ettől kezdve indult virágzásnak. A festészet története a XV. sz. 1. felétől a XIX. sz. végéig, a naturalizmus fellépésétől az impresszionizmusig lényegében az O. történetéhez fűződik és figyelemreméltó, hogy azok a legújabb irányok, amelyek törekvéseikben elfordulnak az impresszionizmussal lezáródott nagy korszak céljaitól, az O. mellett sok esetben más eszközöket (tempera, akvarell, pasztell) vesznek igénybe.

Az O. tulajdonsága szinte végtelenül sokféle alkalmazhatósága. Felhasználásában azonban felismerhetünk egyes főbb módszereket, amelyek egyúttal az O. történetének menetét illusztrálják. A régi németalföldi mesterek igen vékony rétegekben rakták fel a festékanyagot és műveik hatása lényegileg a festőalapról visszaverődő fényen alapul. Festményeiken a fénylő részeket csak igen vékonyan színezték, míg az árnyékos részeken a legvastagabb a festékréteg. Ezzel szemben pl. Rubens a fehér alapra barna aláfestést alkalmazott, amely a vékonyan felrakott színek alól az árnyékokat adta, a fénylő részeket pedig vastag fedő festékanyaggal fejezte ki. A régi mesterek módszere, amely főleg korlátozott méretű képekre alkalmas, színeiknek rendkívüli ragyogást és maradandóságot biztosított, úgyhogy műveik csodálatraméltó frisse-

Ferencz László

ötvös-rezim

52 - 57

XXVII. Kegyuri ügyek.

A kegyuri jog megszerzése. Hazai jogszabályaink szerint kegyuri jogot (ius patronatus) csak az szerezhet, a ki az egyházi épitkezés terhét, vagy a lelkész javadalmazását vállalja magára, az azonban nem, a ki az épület számára csak telket ad, vagy a ki a kézi igás munkákat teljesiti. (1799. évi március hó 26-án 6096. sz. kir. rendelet.)

A főváros törvényhatósága több plébánia kegyura s mint ilyennek legfontosabb joga: a kijelölés (praesentatio) joga, mely a megüresedett egyházi javadalom betöltése tekintetében őt megilleti.

A kegyur jogai az egyházi vagyon körül. A magyar törvények szerint a kegyurnak az egyházi vagyon felett felügyeleti joga van. (1732. évi 71. — s 1791. évi 23. t.-c.)

A kegyurnak e joga kiterjed: 1. hogy a gondnok-választásnál jelöltet nevezhet meg; 2. hogy a nagyobb kiadásokhoz a kegyur beleegyezése szükséges; 3. hogy a templom pénztárát bármikor megvizsgálhatja.

A kegyur kötelmei. A kegyuraság kötelezettségeket, terheket ró a kegyurra. Ezen kötelezettsegek részint a lelkész javadalmazására, részint a templom s egyéb épületek (papilak, gazdasági épületek, iskolák stb.) fentartására vonatkoznak.

a) A kegyur kötelességei a lelkészszel szemben. A kegyur tartozik a lelkésznek állandó s megfelelő jövedelmet biztositani. Ez történhetik évi készpénzfizetés alakjában, továbbá szántóföld átengedése, legelő kijelölése utján, — deputátumok cimén megváltott évi pénzösszegben, vagy természetben szolgáltatott évi járadék alakjában. Vagyis a kegyur a plébánia törzsjövedelmét adja s ez által járul a lelkész eltartásához.

b) Kötelmek a javadalmakkal szemben. Az egyházi javadalmak ingó és ingatlan javakból állanak. Ingatlanok a telken kivül: a templom, a papilak, gazdasági épületek és sok helyen az iskola s más épületek. A kegyurnak kötelessége jókarban fentartani az összes épületeket, melyek az egyházi birtokoknak részét képezik s ha netalán elpusztulnának, azokat ujra fel kell épiteni. Ha valamelyes javitás okvetetlenül szükséges, de a kegyur azt eszközölni vonakodik, törvényes uton kényszerithető annak teljesitésére.

sorakoznak, a két oszlopos tornácban pedig fogadalmi oltárkövek. 1911. és 1912. években az uj városi gázgyár épitkezésével kapcsolatban ismét gazdag lelet került felszinre a római agyagmüvességi ipar emlékeiben sarkophagokban, terra sigillatákban és szobrocskákban. Az intézet élénk tudományos kapcsolatot tart fönn a neves külföldi archeologusokkal és részt vesz a nemzetközi szakkiállitásokon, kongresszusokon.

A Székesfővárosi Muzeum, (az 1885. évi fővárosi pavillon) a Városligetben, a Stefánia-uton van. Célja a tisztán fővárosi vonatkozásu emlékek összegyüjtése. Kiállitási anyaga részint az évi dotációból vásárlás utján, részint pedig a különböző fővárosi hivatalokban és intézetekben volt tárgyak elhelyezésével gyült össze. A muzeum 14 berendezett terme, s illetőleg szobája 1907-ben nyilt meg a nagyközönség részére. Van gazdag olajfejstmény- és rajzgyüjteménye, azután tekintélyes messzet- és könyomat gyüjteménye, a XVII—XIX. századokból. A metszet-gyüjtemény alapját a Lanfranconi Enea-féle gyüjtemény képezi mintegy negyedfélszáz metszettel, amely hagyatékképen szállt a fővárosra. Ujabban, 1908-ban a dr. Weiszberger Miksa-féle és a dr. Vajda Adolf-féle gyüjteményeket vásárolta meg a főváros, mi által becses metszet-, könyomat-, aquarel-, szinlap- és nyomtatvány-anyag jutott a muzeum birtokába. 1911-ben ismét tekintélyes anyaggal gyarapodott a muzeum, Blaha Lujza emléktárgyainak megvásárlásával. Nagyértékü térképtára is van, több becses kézirajzu térképpel, a XVIII. század közepéről. Ezeket kiegésziti a tervrajz- és nagyon bő fénykép-gyüjtemény, mely utóbbi az összes, lebontásra került házakat, utcarészeket s általán épitészeti emlékeket örökiti meg. Van továbbá igen tekintélyes fővárosi vonatkozásu érem- és céh-gyüjteménye (céhládák, zászlók, kiváltság-levelek, oklevelek, egyéb céhiratok, vándorkönyvek.) Ez a céhgyüjtemény rendkivül becses darabjaival anyagának teljességével felül mul minden ilyen nemü hazai gyüjteményt. Megemlitendő még a budai, óbudai és pesti készitményü órák nagy gyüjteménye, valamint régi budai és pesti ezüst- és arany mütárgyak gazdag anyaga. Nagyobb müvészettörténeti értékü anyagot kapott a muzeum a gróf Zichy Jenő hagyatékban, amely egyelőre külön bérépületben van elhelyezve (I., Verpeléti-ut 3. sz.) Vannak még a muzeum birtokában középkori kőpillérek, oszlopfejek, cimeres-kövek, sirkövek, amelyek legnagyobbrészt a budai kir. palota ujraépitésekor kerültek felszinre s a budai Halászbástya saroktornyában nyertek elhelyezést.

A muzeum anyaga gyakran szerepelt hazai és külföldi kiállitásokon. Valamennyi tárárol van cédula-katalógusa. Az évi látogatók száma (a megnyitás idejét május elejétől október közepéig számitva), átlag tizenötezer. — Az összes tárak anyaga ezidő szerint átlag 15.000 darabot tesz ki, közel egy millió korona értékben.

5. Képzőmüvészet.

Ezt a tan. XIV. ügyosztály a fővárosi képzőmüvészeti bizottság segitségével gondozza. E bizottság meladata a hazai képzőmüvészetek ügyét állandóan figyelemmel kisérni, a netán szükséges intézkedésekre a törvényhatóság figyelmét felhivni, a képzőmüvészetek gyámolitására megszavazott összeg (jelenleg 55.000 K) felhasználása iránt a tanácscsal egyetértőleg intézkedni, mindennemü müvészeti pályázatoknál, ösztöndijaknál, müvészeti tárgyak vételénél tanácsot és véleményt mondani. A bizottság a felmerülő szükséghez képest állandó szakértőkkel vagy esetről-esetre magát kiegésziteni jogosult.

A székesfőváros által a képzőmüvészetek támogatása céljából vásárolt müvészeti és régészeti becscsel biró tárgyak és müvészeti termékek egyelőre a főváros muzeumaiban s az egyes főbb hivatalokban nyernek elhelyezést, azonban már legközelebb egységes és alkalmasabb, galléria-szerü elhelyezést nyernek.

„Ferencz József koronázási jubilemi-dij" cimén alapitványt tett.

Évenkint 14.000 K-t fordit a főváros ez alapon dijakra ugy, hogy a tudományi, szépirodalmi és müvészeti részére 8000 K-t, az ipari- és kereskedelmi dijakra pedig 6000 K-t.

Az alapitványi dijakat a tanács által kiirt pályázat alapján a székesfőváros törvényhatóságának közgyülése által alakitott biráló bizottságok itélik oda.

Az alapitványi dijakban csak magyar állampolgárok részesithetők.

A biráló bizottságokat minden pályázat kiirása alkalmával alakitják meg. E bizottság határozata végérvényes.

A jutalomdijban részesülnek a korhatárra is van szabva, és pedig: a tudományos és szépirodalmi, a festő- és szobrászmüvészeti szakra a 40-ik életév, a müépitészetire a 35. életév, a zenészeti-, a kereskedelmi- és ipari szakra a 30-ik életév.

A tudományos és szépirodalmi szak alapitványi kettős jutalom-dij összege együtt 4800 K, mely minden harmadik évben adandó ki. A 4800 K-ból 2800 K a magyar tudományos irodalmi ágat, 2000 K a magyar szépirodalmi ágat illeti.

A dijat mindenki csak egyszer kaphatja.

A festő- és szobrászmüvészeti szakban az alapitványi dij minden 5-dik év kihagyásával évenkint kerül kiadásra 4000 K-val.

A 4000 K dijat ugyanaz a müvész csak egy évre kaphatja és pedig váltakozva, festők és szobrászok.

A müépitészeti szakban az alapitványi dij 4800 K, mely minden 3-ik évben adatik ki.

A zenészeti szakban a dij évenkint 1600 K, melyet a nyertes két egymásután következő esztendőben élvez. A dijban elsősorban zeneszerzők részesitendők, előadó zenemüvészek csak abban az esetben, ha a dijra érdemes zeneszerző nem pályázik.

A kereskedelmi- és ipari célokra fenntartott évi 6000 K fele, 3000 K kereskedelmi ösztöndijra, illetőleg utazási segélyekre forditandó. A dij 1000—3000 K-ig terjedhet. A másik fele a 6000 K-ás dijnak, ipari ösztöndijakra, és pedig évenkint négy 600—600 K-ás és minden harmadik évben egy 1800 K-ás ösztöndijat osztanak ki. Ez utóbbit a kir. József müegyetemet végzett gépész-mérnök pályázónak adják ki külföldi tanulmányut céljaira.

A képzőmüvészetek fejlesztésére évenkint tekintélyes összeget fordit a főváros szobrok, képek- és más müvészi- és müipari gyüjtemények, tárgyak megvételével. Az ily vásárlásoknál a képzőmüvészeti bizottság szakvéleménye alapján határoz a tanács. Képzőmüvészeti célokra a költségvetésben évenkint 50.000 K van felvéve, s ezenfelül külön iparmüvészeti tárgyak vételére 4000 K.

A képzőmüvészetek istápolására szolgálnak még a főváros épitkezéseivel kapcsolatban szobrász-müvészi munkák, falfestmények stb. alkalmazására is.

4. Fővárosi muzeumok.

Budapest székesfővárosnak ezidő szerint két muzeuma van: az Aquincumi muzeum és a Székesfővárosi Muzeum. zeum. A két intézet közös vezetés alatt áll. Az aquincumi muzeum Óbuda területén, a Szentendrei-ut mellett terül el; kicsiny, görög stilusu épület, oszlopos tornácokkal; körülötte mintegy félkörben a nagy kiterjedésü, feltárt aquincumi romok: az amphiteatrum, Mithra temploma, nagy fürdő, vásárcsarnok, boltsorozat, lakóházak, fürdőházak. A muzeum termeiben és szobáiban az évtizedek óta rendszeresen vezetett szakszerü ásatásokkal felszinre került római leletek gazdag sorozata nyert elhelyezést. Sirleletek, szobrocskák, érmek, mécsek, agyagedények, fibulák, sphynxek és feliratos domborképes kőemlékek alkotják a kiállitott anyagot; ehhez járul még a Budapest területén itt-ott felszinre került néhány prehistorikus urna és bögre. A muzeumhoz vezető ut mentén sarkophagok

koruság igazolását. Ha a liberális eljárást szembeállitjuk a többi nyilvános közkönyvtár eljárásával, ez egymaga érthetővé teszi a forgalomnak azt a nagyarányu emelkedését, melyet a használati statisztika feltüntet.

	olvasó	kölcsönző	használt mü
1905-ben volt	428	308	1.329
1907-ben volt	3,331	1,465	7,325
1909-ben volt	4,039	4,040	10,618
1911-ben volt	11,647	8,473	19,740

Hozzá kell tenni, hogy ez a tekintélyes forgalom szük, és minden tekintetben a legalkalmatlanabb helyiségben bonyolódik le és hogy nincs beleértve az olvasóteremben felállitott kézikönyvtár és kb. 100 folyóirat használata.

2. Egyesületek segélyezése.

A közmüvelődés előmozditására a főváros egyesületek, társulatok és intézetek anyagi segélyezése utján évenkint sokat áldoz.

Erről teljes képet nyujt a következő kimutatás:

I. A költségvetésben önálló fejezetek alatt felvett évi segélyek:

1. Nemzeti zenede	12000
2. Magyar Iparmüvészeti társulat	4000
3. Szabad lyceum	3000
4. Uránia tudom. szinház egyesület	3000
5. Mária Dorottya Egyesület	1200
6. Budapesti Filharmoniai Társaság	6000
7. Magyar zeneiskola	2000
8. Vakokat gyám. Orsz. Egyesület	1500
9. Budapest Zenekedvelők Egyesülete	2000
10. Magy. Athletikai Szövetség	1000
11. Magyarorsz. Testedző egyes. orsz szöv	1000
12. Magyar Védő egyesület	2000
13. Erzsébet Népakadémia	3000
14. Orsz. Magy. Szövetség	1200
15. Virágos Budapest	2000
16. Izr. Kézmü és földmiv. egyesület	6000
17. Magyar Dalosegyesületek orsz. szövetsége	2000
18. Magy. Történelmi Társulat	2000
19. Népmüvelő Társaság	3000
20. Magyar egyes. a leánykeresk. ellen.	5000
21. Uj Magyar Zeneegyesület	2000
22. Magyar nők karegyesülete	2000
23. Budai Dalárda	1000
24. Budapesti népoktatási kör	6000
Összesen:	73900

II. Több évre meghatározott segélyek:

1. Nemzeti Tornaegylet	3600
2. Kézimunkára nevelő orsz. egyesület	4000
3. Krisztinavárosi irgalmas nővérek	1200
Összesen:	8800

III. Évenkint ujból engedélyezendő segélyek cime alatt:

1. Waldbauer Kerpely vonósnégyes	800
2. dr. Szabó Zoltán Budapest Flórája	1000
3. Angyalföldi Polgári kör könyvt.	400
4. Orsz. Polg. isk. egyesület	500
5. Orsz. Magy. Gyorsiró egyesület	1000
6. Magyar Gyorsiró Társaság	800
7. Orsz. Közmüvelődési Tanács	500
8. Magyar Adria egyesület	500
9. Good Templar Rend	500
10. III. ker. Munkás gimnázium	500
11. V. „ „ „	600
12. VI. „ „ „	1000
13. VII. „ „ „	600
14. VIII. „ „ „	600
15. IX. „ „ „	500
16. X. „ „ „	500
17. III. ker. Zenekonservatorium	400
18. IX. ker. Soroksári-uti népkönyvtár	400
19. III. ker. nép és iskolai könyvtár	200
20. Földrajzi Társaság	500
21. VI. ker. Nép- és iskolai könyvtár (Izabella-utca)	600
22. Budai közmüvelődési kör	200
23. III. ker. Zenekör	500
24. Istenhegyi Népmüvelődési Egyesület	600
25. IX. ker. népkönyvtár	600
26. Izabella Napközi Otthon	400
27. Orsz. közp. kath. legényegyesület	500
28. Budai zeneakadémia	1000
29. X. ker. Népkönyvtár	400
30. Budapesti könyvtár egyesület	500
31. Magyar gyermektanulmányi társaság	1500
32. Magyar tanitók otthona	1000
Összesen:	18900

3. A Ferencz József koronázási jubileumi dij.

Budapest székesfőváros közönsége Ő császári és apostoli királyi Felsége I. Ferencz József uralkodásának negyedszázados ünnepe emlékezetére a magyar tudományos irodalom, szépirodalom, müvészet (festőmüvészet, szobrászat, müépités, zene), valamint a kereskedelem- és ipar fejlesztésének e téren rátermettségük nyilvánvaló jelét adó tehetségek anyagi támogatása után való előmozditására, az 1892. évi április hó 20-án tartott közgyülésén 415. sz. alatt hozott határozatával

Guthi J. Fővárosi almanach 1913–15.

FERENCZ Kornélia M.D.K.

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya..... Bp. 1954. 333.l.

megrova

Ferencz Korucha

rajzoló

egyes illusztrációk

Győrffy István dr

Magyar nepi hím-

zések. I. A cifra-

szűr. Bp. 1930. 4. l.

az ereklyének, a kövön nem látni. Véger
elképzelés,mert a kő könnyen állhatott
f ltételezhető, hogy föléje egy finomab
itt nyert elhelyezést az ereklye is.

Ami az emlék diszitését
közeli analogia, mint a veszprémi kövek
a nyugati román formakicséből került át,
szintén fémmüves eredetünek látszik.
mint az első palmetta sor kiindulási pon
mutat, hogy a kőfaragó szabadon
dott előképéhez oly szorosan. Mig a palm
szerint van kezelve, a csavart oszlopok
ni. De kétségtelen, hogy a kőfaragó az o
fogta fel és azzal, hogy minden különöse

Ferencz Kornélia, grafikus és iparművész; sz.

1909–15. a bresti képzőművészeti főiskolában tanuli s rajztanári oklevelet szerzett. 1915 az iparművészi iskola növendéke volt, mgd a [a régi ~~ujabb~~ majd a népi] himzéstechnikat tanulmanyozásával foglalkozott. Illusztrációkat rajzolt Györffy István Magyar népi himzések. I. A cifra szűr (Bp. 1930) c. művéhez s 1932. Palotay Gertrudal közösen írta és adta ki Himzőmesterség. A mországi népi himzések öltés technikája c. (könyvét.
~~gazdagon~~ illusztrálta

287. Kaserngepalást, 1480 körül

Ferencz Kornélia

Otvös

1915

Éminisk 1930. 83. 1

Egrs Háromszék m. —
Földvár, Brassó m. —
Bolgárszegi g. k. Templom.
1512.

Fernez Kornélia

1909/10 - 1913/14, 1914/15 II.

Ferképzőmfoiskővk
1932-33: 81. l.

Ferencz Kornélia

rajztanárképző növendéke

Képzőmüv. Főisk. Itj.

kiállítása

1913 – 14.

Tájképvázlat I–IV.

ceruzarajz

Tájképvázlat I–II.

rézkarc

Ferencz Kornélia

M. Képrmnök Tues

1915 máre. (N. hal)

Várudvar
Paranthár I-II
Utcarénlet
Tórénlet

rézk

Ceruza-várlat I-III

1916 máre

Ceruza várlat IV-V

Ferencz Cornélia

~~1915. MKE kiáll. Mecsek halon~~
~~5 rézkarc, 3 ceruzavázlat~~
~~1916. márc. MKE kiáll. u.o.~~
~~2 ceruzavázlat.~~

1919. jan. MKE. kiáll. u.o.

S Nagybányai részlet, szines tusrajz 250.–
Diófa, tusrajz 300.–
S Utcarészlet, szines tusrajz 250.–
— A Kükülló délben, tusrajz, 250.–
S Város vége, szines tusrajz 250.–
— Utcarészlet, tusrajz 150.–
S Város vége, szines tusrajz 180.–
S Parasztház, szines tusrajz 200.–
— Nagybányai István torony, tusrajz 200.–

Móka bácsi: Legszebb magyar mesei V. 79.

Ferencz Cornélia

Vrod
z
Bende 1916

J: Témák a
mův-ről

166-l

. Prémes kucsmáját forgó díszíti;
akala rövid. Körtöre álló gallérú s
k szalagja csokorra van körve. Feliro-

oda
alpinae Haereditariq"

etes véve 7.2 : 5.5 cm.

r.
rische Chronica. Zu finden in Nürn-
unsthändlern 1663.

7. 3161

152/93 N° 67

Ferenc Kornélia

Selyemmel hímzett mellesat,
repr.
Magyar Iparművészet
1913. 423 l.

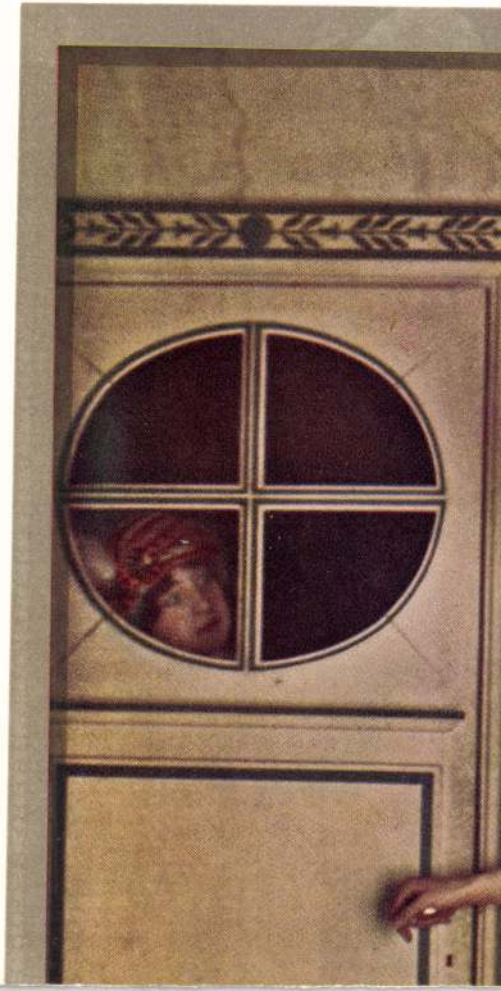

Ferencz Cornélia

Ceruza-vázlat
Ceruza-vázlat

Magy. képzőművésznők egyesülete VIII. kiáll. N.Szal
1916. márc. 12 l.

Ferencz Kornélia
iparmuvész

lásd

MAGYAR IPARMUVESZET

(Muskátli)

1942. 2. m.

Műbarát kiállító helyiség

Bpest.V.Mária Valéria-u-12.

Mélyen tisztelt

Tisztelettel közöljük a
tásunk sajtóbemutatójának i
1944.évi február hó 10-
Amennyiben akadályoztat
tás a többi napokon, a nyil
kezésére áll.

Budapest,1944.évi február hó 5-én

1973 OKT 2
MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

DAILY NEWS

Ferenc Kóka

1021

ON DISPLAY IN BUDAPEST

'Portrait' by Ferenc Kóka

(DN) — *Eighteen oil paintings, ranging in subject from "Winter Evening" through portraits to "The Adriatic", currently displayed at Budapest's Csók picture gallery, give a cross-section of the talent of Ferenc Kóka, a noted figure of contemporary Hungarian painting.*

Born in 1934, Ferenc Kóka studied at the Budapest Art Academy under Aurél Bernáth, doyen of contemporary Hungarian painting. One evidence of Kóka's successful early work was the award of the Derkovits study scholarship, named after one of Hungary's greatest 20th-century painters.

Ferenc Kóka's individual, highly original, approach to subject matter was soon recognized at home and abroad. During the past few years, he has been repeatedly asked to represent Hungary at various international exhibitions. In 1969, his paintings were on display at the 10th Biennale of Sao Paolo, Brazil. In 1970, his works were seen at an exhibition held in Paris under the title "Contemporary Hungarian Painting". Other places where his paintings were on show included Dortmund, Würzburg, Copenhagen, Warsaw and Sofia.

The current show gives a panorama of his latest creative period.

nodifies tion

he French Senate, on the ed, with 162 votes against iodification of the French ndate of the French Pres- ve years from seven.

direct course, and present the matter to the Congress rather than launch a re- ferendum, or give up the modification altogether. Reformist groups, led by Lecanuet and Servan- Schreiber, may decide to give their support to the modification—against some Government concessions for their policy—including a modification of France's Middle East policy for the benefit of Israel, for which the Government has not been showing readiness to date.

T, US NSHIPS

Nixon visits west Europe and also a "West European identity" explaining what

Jun

to private owne

Santiago, Oct. 19 (Reuter) — Chile's military junta sa ownership the "immense majority" of companies placed control by the former Allende government.

An announcent by Eco- nomy Minister Fernando Leniz cited a group of more than 200 large, medium and small companies, but did not touch upon Chile's big

HUSAK GREETS ZHIVKOV IN PRAGUE

Prague, Oct. 19 (MTI) — Todor Zhivkov, the Bulgarian President and Communist Party Leader, arrived here Friday for a two-day unoffical visit during which he will attend the opening of a Bulgarian national exhibition in Prague.

He will also have talks with Czechoslovak Communist Party leader Gustav Husak, who was at the airport to welcome him. Zhivkov last paid an official visit to Czechoslovakia in March 1972.

Heinemann knocked down

becsülés jutott neki osztályrészül. Az előítélet nem a munka, hanem a pénzszerzés ellen mutatkozott. A pénz ellen, ami nélkül eddig sajnos nem lehet megélni, de amit akkoriban nőnek munkával keresni: szégyen volt. A kiállítás rendezői azonban remélték, ha a nők látják, milyen sokan és milyen szépen dolgoznak, kezdik majd természetesnek találni, hogy aki ilyen munkához ért, nyugodtan megfizettetheti ügyességét, hozzáértését. Nem kell rokoni körben kegyelemkenyeret enni, mert attól fél, hogy ha dolgozik, elveszti baráti körének megbecsülését. Ezért láttak az ipar és a nőegyesületek vezetői lelkesen munkához.

A kiállítást eredetileg öt csoportba akarták osztani. Az első csoportban mutatták volna be az iparilag már megszervezett női munkát. Ide tartoznak a szövő- és fonóipar, a kötés, kötszövészet, horgolás, hálómunka, csipke, fehérnemű varrás, hímzés, ruházat, divatáru, pipere, szalma, sás, vesszőfonás, iparművészeti rajzok, festmények.

A második csoportban azokat a kézimunkákat gyüjtötték volna össze, melyeket az asszonyok maguknak, családjuknak, a maguk mulatságára csinálnak, tehát nem pénzért, eladásra készítenek.

A harmadik csoportba leányiskolák kézimunka tanítását, a leányok ilyen irányú tudományát mutatta volna be, a negyedik csoport a magyar kézimunka múzeumokban, magángyüjteményekben őrzött emlékeit, míg az utolsó csoport anyaga a kézimunka hozzávalói, anyagok, gépek, szerszámok bemutatása lett volna. A budapesti anyagot így is csoportosították, de a vidéki kiállítók nem akarták, hogy egy-egy város, járás, egyesület kiállítását így szétszaggassák, így a vidéki csoportok együtt maradtak, együtt mutatták be a kézimunkázó ipart, a hímző, horgoló úridámák, parasztasszonyok, iskolák legkülönbözőbb munkáit.

A beküldött kézimunkákat bíráló bizottság vette át, csak azt fogadták el, ami a megkívánt technikai és művészi színvonalat elérte. A biedermayer időknek sok ízléstelen emlékét a hajból, magokból, fűszerekből és halpikkelyekből összeállított képecskéket például kizárták, mert hiszen ilyesmit nem akartak terjeszteni vagy megkedveltetni. Viszont úgy az előzetes jelentések, mint a kiállításról beszámoló ismertetések örömmel tették szóvá, hogy a kézimunkázás terén egyre erőteljesebben mutatkozik meg a törekvés, régi motívumokat felhasználni, életre kelteni. Remélik, hogy ezen a téren a kiállítás éreztetni fogja üdvös hatását, de azt is érzik a kiállítás szervezői, a művészi és magyaros kézimunka barátai, hogy ezen a téren elsősorban az iskolák nevelő munkájára, de ezenkívül a hatóságok erőteljes támogatására is szükség van.

A kiállítás a Vigadó összes termeit megtöltötte. Hatezer kiállító negyvenezer darab kézimukával vett részt. Miután a kiállítás célja a magyar háziipar, a népipar fejlesztése, a kiállítás másfél évig tartó előkészítő munkájába az országnak talán valamennyi nőegyesülete bekapcsolódott. Anyagot gyüjtöttek, biztatták, támogatták az asszonyokat, hogy minél nagyobb és szebb anyaggal vonuljanak fel. Ugyancsak nagy munkát végeztek a különböző leányiskolák, elsősorban természetesen a nőipariskola, amelynek tanárai és növendékei egyforma lelkesedéssel dolgoztak a kiállítás érdekében. De részt vettek a maguk kezdetleges kis munkáival az elemi iskolák is, mert hiszen az ott tanított anyagon épül fel az ország kézimunka ipara, művészete. Kétszáz iskola állított fel, az ország (Nagymagyarország) leányiskoláinak csak egy töredéke, de amit mutattak: így is nagyban hozzájárult a kiállítás sikeréhez.

A rendezők tudták, hogy Budapesten, a környéken mindenki könnyen eljuthat a kiállításra. De megkérték a vidéki hatóságokat, minden városból, minden faluból küldjenek ki egy-egy kézimunkához értő nőt, nézzenek meg alaposan mindent, hogy otthon előadásokon számolhassanak be tapasztalataikról, hogy legalább ilyenformán minden nőnek alkalma legyen tanulni, mert csak akkor követheti ezt a kiállítást a kívánt eredmény: a magyar kézimunkaművészetnek országos fellendülése.

BENEDEK RÓZSI

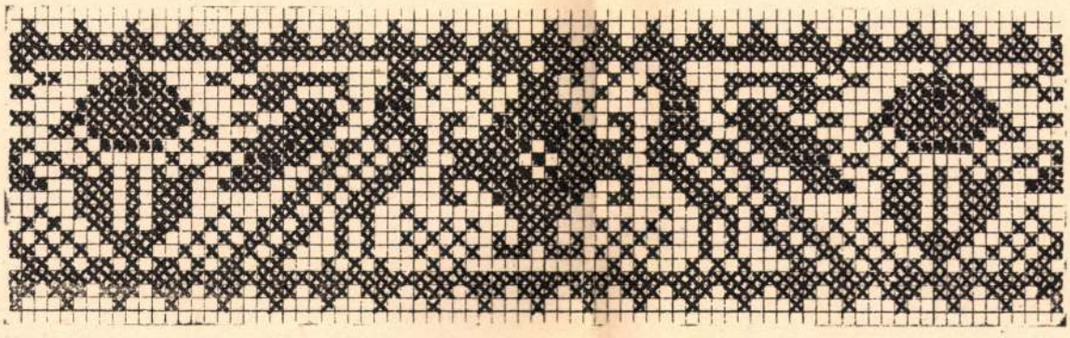

Tardi keresztszemes hímzés. U. Kerékgyártó Adrienne rajza.

• INNEN-ONNAN •

TÉLI SPORT RUHÁK, NÉPI HÍMZÉSSEL. Minden sportnak megvan a kiforrott célszerű divatja. De ez nem jelenti azt, hogy ezeket a ruhatípusokat, érintetlenül hagyja Páris mindig új és frissítő divat szele. Itt is változik, igazodik a vonal. Az idén, a sok tarka színes hímzést diktálja Páris. Ennek mi magyarok szívből örülünk, mert kedvünk szerint tombolhatjuk ki magunkat, duskálva a sok, erre igen alkalmas népihímzések között.

Hogy melyik hímzést hogyan alkalmazzuk, azt képeink szemléltetik a legjobban. Így pld. az egyiknek népi formájú bárányból mellénykéje van. Színes gyapjú szűrhímzéssel díszítjük. Vonalában új, a zubbonnyal ügyesen egybeszabott csuklya. Ennek a tetejét díszítjük hímzéssel. A második lehet egy régebbi egyszerű síruha, ezt az érdekes szabású bőr mellénykével varázsoljuk újjá. A gallérja és a karkivágás fehér báránypréммel szegett. Elől villámzárral csukódik, egyszínű vagy tarkán hímzett bihari szűr hímzés, vagdalásos munka vagy matyóminta való reája. A fülmelegítő, horgolással készül színes gyapjú hímzéssel. Egészen új, modernvonalú síruha, a harmadik különlegesen megoldott csuklyával. Ezt a ruhát fehér vízálló gyapjú szövetből vagy ördögbőrből varrjuk, a nadrág színével egyező zsinór vagy írásos hímzéssel díszítjük. Hogy az alföldi férfiak szűrje milyen elegáns és feltűnően szép sportkabát lehet a sielő dámán, azt a negyedik terv mutatja legjobban. A szabását, díszítési módját szóról-szóra átvehetjük, még az anyagának is azt a fakó fehér nyersszínű posztót használjuk, hogy az eredetit jobban megközelítsük. A ruha, sötét színes szövet, villámzárral elől és a szoknya oldalán végig. Ennek mentén

Farnadi I.: Téli gyermek sportruhák.

fehér rátétes nemez vagy bőrszegély díszeleg finoman.

Ugyanilyen módon díszítjük a gyermekek ruháit is, a sötétkék síöltözetet világos árnyalatú szűrhímzéssel vagy rátéttel ; az apró baba fehér posztóruhácskáját színes matyó gyapjúhímzéssel.

FARNADI ILONA

TERÍTŐ KÉSZÍTÉSE MAGYAR DÍSZVARRÁSSAL. Az ország minden részében találunk díszítő varrásokat lepedőkön, párnahéjakon, ingeken. Hogyan díszíthetjük asztalneműnket ezekkel a varrásokkal vagy amint a nép nevezi őket „kötésekkel"? Az itt ábrázolt terítő (6. old.) készítéséhez közepes vastagságú lenvásznat veszünk és szálkihúzással 36 egyenlő négyzetre osztjuk a vászondarabot. A négyzeteknek egy-egy oldala 20 cm hosszú legyen. Terítőnkön a közepén áthaladó és a szélső négyzetek mellett futó kötések szélesek, a többiek keskenyek. A terítő szélét legutoljára készítjük el. Szálhúzás szerint levágunk egy négyzetet és kezdjük ennek behurkolását. Nem vágjuk egyszerre szét az egész vásznat, hanem két négyzetet körülhurkolva ezeket összekötjük s így a négyzetek úgy kerülnek majd egymás mellé, mind széjjelvágásuk előtt és elkerüljük azt, hogy a négyzetek oldalai nem illenek össze. A sarkon levő négyzeteknek csak két oldalát, a szélsőnek három, s a középsőnek mind a négy oldalát hurkoljuk be. Ez következőképen történik : tetszőleges színű, a vászon vastagságának megfelelő, körülbelül 12-es számú himzőpamuttal sűrűn egymás mellé öltve hurkoljuk be a vászon szélét ; öltéseink növekednek majd kisebbednek, s így ezeknek vége zeg-zugos vonalat képez. (L. képét a 7. old., rajzát a 12. old.) Ugyanezzel a pamuttal a hurkolásba öltve 3 huroköltésből álló csomókból készítjük a következő sort úgy, hogy 2 csomó között kis helyet hagyunk ki. A keskeny kötés úgy készül, hogy fehér vagy nyersszínű pamuttal hol az egyik, hol a másik négyzet hurkolásába öltünk mindig 2 hurkolt csomó közzé egyet varrva. A széles kötést mellékelt rajzunk (L. 12. old.) után készítjük. A hurkolás és első hurkolt csomósor után, fehér vagy nyersszínű pamuttal még két csomósort varrunk a négyzetek megfelelő oldalán. Az egymáshoz illő oldalakat más színű pamuttal varrott „minden ember varrásával" kötjük össze. Ha ily módon terítőnk össze van állítva, szélét egyenesen, de lehet zegzugosan is, behurkoljuk. A hurkolás után 3 huroköltésből álló csomósor következik, úgy mint a négyzetek oldalán (7. old. lent), ezután fehér vagy nyersszínű pamuttal varrva 2 csomósor majd ugyanolyan színű pamuttal mind amilyennel a „minden ember varrását" varrtuk, 3 sor következik. Az első sorban 6 csomó után kettőt kihagyunk a következő sorban ezt a hosszú öltést sűrűn behurkoljuk, 2 csomót készítünk, kettőt kihagyunk újra 2 csomó után megint a hosszú öltés behurkolása következik. A harmadik sorban 5 csomó s a hosszú öltés behurkolása változik egymással. Most megint 2 csomósor következik világos pamutból ezután az ívekben befejeződő utolsó sor következőképen : 3 csomó után visszafordulunk, 2 csomót varrunk a 3 közzé jobbról balra, s ezután újra balról-jobbra dolgozva, sűrű hurkolással fejezzük be a kis ívet.

Farnadi I.: Téli sportruhák.

A terítő középső 4 négyzetét sötétszínű pamuttal varrt vagdalással díszítjük ezek melletti 8 négyzetet kisebb vagdalt csillaggal. A kötések kereszteződését kisebb-nagyobb pókolással varrjuk el. A „minden ember varrását" és a hurkolt csomó készítési módját magyar hímzéstechnikai könyveinkben megtaláljuk. Fent leírt terítőkön sárga, nyersszínű és kék színeket használtunk, de piros-kék, rozsdabarna és zöld egymástól világos színnel elválasztva szintén jó hatású. Csak arra ügyeljünk, hogy erőteljes, telt színeket használjunk.

FERENCZ KORNÉLIA

SZŰRT MINTA SOROZATUNK e szám részére két eredeti mintát nyujt olvasóinak.

I. Eredeti kalotaszegi írásos varrottas. Bokros elrendezésű minta. Ha csak egy bokrot másolunk le, akkor vőféjkendő díszét kapjuk. Mind a két bokor elfér egy párnán. De ha négyet, vagy ötöt másolunk egymás mellé, akkor szép falvédő díszét nyerjük. — Hímezhető nyersvászon alapon piros (448-as számú) Mez Volga fonállal, vagy ugyanolyan gyártmányú kék (545-ös) fonállal. Az eredetiek kékkel, pirossal, feketével készülnek. Hímezhető nyersvászon alapon fehérfonállal is. Jó hatást érünk el, ha színes duretin alapra, — mégpedig barna alapra drapp, vagy mély piros-alapra fekete vékony gyapjú fonállal hímezünk.

II. Eredeti boldogi szegélyminta. — Hímezhető fehér lenvászon alapon Mez cameza 40-es fonállal. Ez eredeti szokás. — De kísérletezhetünk nyersvászon színű, világoskék, vagy rószaszínű vászon alappal. Minden esetben fehér fonalat használjunk.

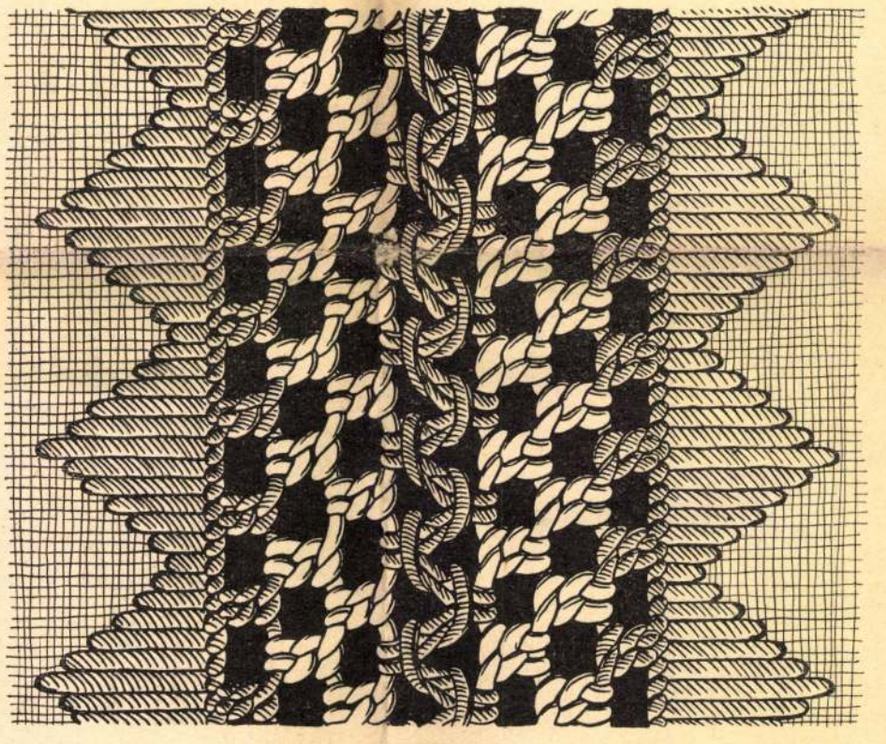

A (7) oldalon látható terítő részeinek összefogása. Ferencz Kornélia rajza.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: vitéz Spolarich László. 29.960. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

MUSKÁTLI

MAGYAR KÉZIMUNKAUJSÁG

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET HÁZIIPARI MELLÉKLETE. SZERKESZTI VITÉZ SPOLARICH LÁSZLÓ, A MAGY. KIR. ÁLL. NŐIPARISKOLA IGAZGATÓJA

MISERUHA-HÍMZÉSEK ALAKJAINAK HÍMZÉSMÓDJA

A múzeumainkban őrzött, főképen a XIV., XV. és XVI. századból való miseruhák nagyrésze figurális díszítésű; régebbieket alig találunk gyüjteményeinkben és a későbbieket többnyire levél- és virágminták díszítik. A miseruha-hímzések vallásos tárgyú festményekhez hasonló kompozíciójúak, de természetesen alkalmazásuk, anyaguk és a technika, amellyel készültek, meghatározzák a lehetőségeket, amelyekhez a hímzőmestereknek alkalmazkodniok kellett. Ha ezeket a határokat túllépik, ez mindig a harmonikus művészi összhatás rovására megy. Pl. túlságosan kidomborodó alakok, szabadon álló oszlopok nem felelnek meg a puha anyagnak, amelyből készültek, sem a brokát vagy bársony alapanyagnak, amelyet díszítenek. Egy kompozícióban nincs nagyon sok alak, sőt többnyire csak kettő-három s ezek monumentálisak, mozdulataik kimértek. Mint ahogy a festészetben a korai középkor művei primitívek, alakjai merevek s csak a fejlődés folyamán lesznek a mozdulatok természetesek s a fejek finomabbak, a miseruhák hímzésein is a koraiak alakjai sematikusak, az arcvonásokat egy-egy öltés jelzi, a szemek kifejezéstelenek. Később a kidolgozás finomabb lesz, apró öltésekből van megmintázva az arc; kifejezőbb is, mint a korábbiak.

Ez alkalommal a miseruha-hímzéseken előforduló alakok fejábrázolásának hímzésmódjait ismertetjük. A tárgyalandó miseruha-hímzések kazulákat díszítő keresztek vagy egyenes sávok, amelyeken a keresztre feszített Krisztus és egy-két szent alakja foglal helyet. Gyakori a díszítendő területnek négyzetes vagy köralakú mezőkre osztása, amelyekben szentek alakjait és bibliai tárgyú jeleneteket ábrázolnak. Az alakok többnyire, néhol a fejek is külön vászondarabra vannak hímezve és aztán a hímzésre illesztve.

Hasznos volna a hímzések készítésének pontos évszámát tudni, de sajnos a megadott dátum csak egy századot jelöl meg és sokszor a miseruha brokátjára vonatkozik s nem a hímzésre. Így előfordul, hogy primitívebb hímzések későbbi dátummal vannak megjelölve, mint finomabb kidolgozásúak; lehet azonban az is, hogy egyes központokban már magasabb fokon állott a hímzésművészet, míg a kultúrközpontoktól távol eső helyeken még a régi módon készültek a miseruhák.

Budapesti múzeumaink hímzései közt a primitívebb kidolgozásúak a XV. századból valók, de vannak olyanok, amelyek a XIV., és olyanok, amelyek a XVI. század elejéről datálódnak. Ezeken a hímzéseken a fejek domborúak, vastag lenfonállal vannak alátöltve vagy nemezdarabkák felrakása adja meg a formát. Ezt az alátöltést fényes fehér selyem fedi. A selyem alatt elhelyezett kis fapálcika formálja az orrot, ez kétoldalt egy-két öltéssel van megerősítve. A száj sodratlan selyemmel varrt két öltés (a hímzőselyem mindig sodratlan), a szem és szemöldök barna selyemmel egy pár öltéssel van jelölve. A haj és szakál csavart drótból van, s ez sűrűn át van csavarva barna selyemmel s így van az arc köré varrva (1. ábra). Nemcsak a fejek, hanem egész alakok vannak ilyenformán kidolgozva. Krisztus teste a keresztfán 2 mm vastag, egymásba rakott nemezdarabokból van megmintázva, a magasabbra emelkedő helyeken több rétegben; ezek a rétegek egymáshoz vannak varrva. A nemezből megmintázott test fehér lenfonállal hosszában át van öltve s az egészet fényes fehér selyem fedi, amely az alak szélein és a formákat követve apró száröltéssel van az alátöltéshez varrva. Az ujjak kézen és lábon

Selyemmel bevont fej magyar miseruha-hímzésről. XV—XVI. század. Eredeti nagyság ¾-e.

szintén így vannak jelölve. Találunk olyan hímzést, amelyen a kézfej hímzése kopott, s így jól látni a hosszában lenfonállal varrt alátöltést, amely keresztben fehér selyemmel van áthímezve s a körmök egy-egy sötétebb színű öltéssel vannak jelölve (2. ábra). Némelyik fej finoman mintázott, a szemek és szemöldökök apró szár öltéssel hímzettek, az ajkak keresztben apró öltésekkel vannak áthímezve és szélüket selyemmel átsodort drót határolja; mivel a fej domború s a szájnyílás mély, az egész arc szoborszerű lesz. Néhol az orrot a selyem alatt pergamentből formálják. Van olyan hímzés, amelyen az arc és a testrészek hosszú öltésekkel fehér selyemmel függőlegesen vannak átvarrva. A keresztre feszített Krisztus homlokán a vércseppek egy-egy, vörös selyemmel varrt hosszú öltés, végén csomóval.

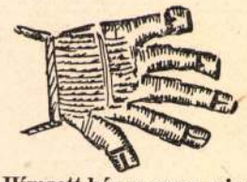

Hímzett kéz magyar miseruha-hímzésről. XV–XVI. század. Eredeti nagyság.

A hímzés fejlődését és finomodását mutatja az öltések kisebbedése; a fejek nincsenek többé domborítva s a hímzőmesterek nem akarják a hímzett alakokat szoborszerűvé formálni, hanem az öltések finomságával, színezésével és irányával érik el az arcok elevenségét és kifejezőképességét. A fej, mint az egész hímzett kép is, előbb pontosan meg van rajzolva, gyakran teljesen kifestve s csak aztán hímezve. Az arcokat fehér selyemmel varrt függőleges öltések borítják, a leggyakrabban használt

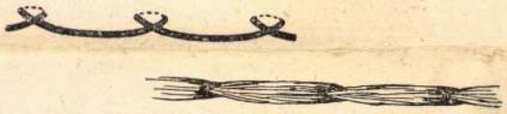

Hasított öltés színe és menete keresztmetszetben, magyar miseruha-hímzésről. XVI. század. Eredeti nagyság háromszorosa.

öltésmód a hasított öltés (3. ábra). Ezt sorokban varrják és sodratlan selymet használva, az öltések kezdete és vége alig látszik s így síma meg nem szakított felületet kapnak. Az öltés úgy készül, hogy a leöltés után, a visszáján kicsit visszafelé az előbbi öltés vége előtt, ezt hasítva öltenek fel és a színen haladnak megint előre. A szemek is ilyen öltéssel készülnek; a szemöldök

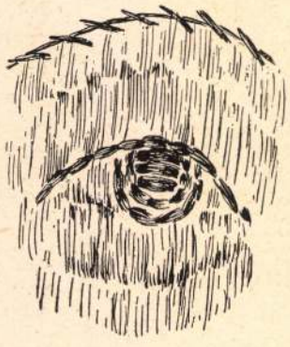

Szem hímzésmódja olasz miseruha-hímzésen. XIV—XV. század. Eredeti nagyság nyolcszorosa.

Szem hímzésmódja magyar miseruha-hímzésen. XV. század. Eredeti nagyság négyszerese.

egy hosszú öltés többször leöltögetve (4. ábra). A formák szerint varrt öltéssorok a szemhéjak hajlását is mutatják (5. ábra). Az orrlyukak finom öltésekkel vannak jelölve, sötét színben, ugyanígy a száj is pirossal.

Más megoldása az arc kivarrásának az a mód, hogy a sorokban varrt hasított öltések forma szerint haladnak. Tehát nemcsak, mint előbb láttuk, a szemhéjak hajlásához idomulnak, hanem a homlok, orr, néhol az áll formáját is követik. A haj fürtök szerint árnyalva, sorokban van varrva, szintén hasított öltéssel. A sorok a hajhullámok irányát

Hímzett fej olasz miseruha-hímzésről. XV. század vége. Eredeti nagyság egy és félszerese.

követik (6. ábra). Az arcok élénk rózsaszínűek, a haj színe sárgás.

Gyakori a gyermek Jézus hajának technikailag igen ötletes módon való kihímzése. Egy olasz miseruha-kereszten a Mária karján ülő gyermeknek rövid, göndör haja van, minden hajfürt külön van varrva. A selyemszál erősen meg van sodorva, és 5—6-szor a tű köré csavarva; ha a tűt a kiöltés helye mellett közvetlenül letűzik, a megsodort selyem, mint egy kis spirális rugó, mereven áll (7. ábra). Hasonlóan van hímezve egy másik miseruhán a keresztfa alatt térdeplő szentnek a haja. Az erősen sodort selyem képezi a fürtöket, csakhogy ezen nem állnak mereven, hanem csigákba csavarodva sűrűn egymás mellé varrva fedik a felületet, amely előzőleg hosszú öltésekkel fehér selyemmel van behímezve (8. ábra).

Haj hímzésmódja olasz miseruha-hímzésen. XV. század vége. Eredeti nagyság hatszorosa.

Haj hímzésmódja olasz miseruha-hímzésen XV. század közepe. Eredeti nagyság kétszerese.

A laposhímzésnek érdekes változatát használják egyes miseruha-hímzéseken a ruhák és fejek kihímzésére. A felületek egyforma függőleges öltésekkel vannak borítva. Az öltés hamis laposöltés ; egy hosszabb függőleges öltés van a színen s egy kisebb vízszintes a visszáján ; vízszintes sorokban készül a hímzés. Az öltések nincsenek egész szorosan egymás mellé varrva, úgyhogy az egymás mellett levő sorok öltései téglakötésszerűen kapcsolódnak egymásba, vagyis az egyik sor öltései a másik sor feléig érnek. Az első sor öltései a harmadik sor

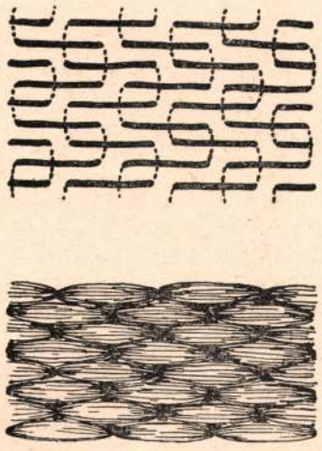

Laposhímzés színe és az öltések menete magyar miseruha-hímzésről. XVI. század. Eredti nagyság háromszorosa.

öltéseivel találkoznak és egy egyenesbe esnek, néha talán hasítják is egymást (9. ábra). Ha ezeknek a hímzéseknek visszáját vizsgáljuk, látjuk,

Hímzett fej német miseruha-hímzésről. XV. század vége. Eredeti nagyság háromnegyede.

hogy a hímzőselyemből ide csak egy kis öltés jut, tehát a hímzőmester kevés fonállal aránylag nagy felületet hímez be s így takarékoskodik az anyaggal. A laposhímzéseknek ez a fajtája ellenkezik a miseruhákon előforduló más hímzésmódokkal, mert a legtöbb hímzés, legyen az selyem- vagy aranyszállal varrt, a hímzés hosszában, vagyis függőleges irányban, sorokban készül, ez pedig széltében.

Több hímzésen így vannak hímezve a fejek, az arc fehér selyemmel egyöntetűen van behímezve, a szemek hasított öltéssel készülnek, az orr és száj apró öltésekkel (10. ábra). Ezen a bemutatott fejen a haj hamis laposöltéssel van varrva, az öltések rézsútosak és ellenkező irányban, hasított öltéssorokkal vannak levarrva, a sorok egymástól ½ cm távolságban.

Az előbbi fejnél finomabb kidolgozású Krisztus feje és alakja egy olasz miseruha-kereszten. A test világos szürkésbarnás árnyalatokban van hímezve, függőleges hamis laposöltéssel, mint azt a 9. ábra mutatja. Valószínű, hogy színe egykor élénk volt, most azonban már fakó. A fejen az öltések a tengely irányát követik s az arc formáját nemcsak árnyalással érik el, hanem a formák hangsúlyozásával is. A szemöldök s a szemnyílás finom hasított öltéssorokkal van jelölve. A felső ajak az arc tengelyére merőleges irányban, az alsó, vele párhuza-

Hímzett fej olasz miseruha-hímzésről. XV. század közepe. Eredeti nagyság.

mosan van hímezve. A haj, a hullámokat jelezve hasított öltéssorokból áll (11. ábra).

Tökéletes megoldása a felületeket befedő laposhímzésnek a következő, amelyet több kiváló renaissance hímzésen láthatunk, pl. a Sárosmegyei Sztropkó templomából származó miseruhán, amelyen a fejek és ruhák vannak ilymódon hímezve. Egy a XV. század végéről datált olasz miseruhakereszten, Krisztus a keresztfán van ábrázolva s az egész alak

apró hasított öltésekkel van behímezve. Függőleges sorokban készül a hímzés, a színen egy öltés körülbelül egy ½ cm hosszú s a leöltés után a visszáján visszafelé haladva az öltés felében öltenek újra fel, az öltést hasítva; tehát a hímzés visszáján az öltés fele akkora lesz, mint a színen. Most megint egy hosszabb öltés következik a hímzés jobb oldalán s megint egy fele akkora a visszáján. Ezek a kisebb öltések is hasítják egymást, kezdő és végpontjuk nem esik egybe, vagyis ha a be- és kitöltések helyeit vizsgáljuk, amit a hímzések egyes kopott részein jól megtehetünk, úgy látjuk, hogy a tűszúrások helye egy vízszintesen haladó szélesebb s egy keskenyebb csíkot mutat, tehát a visszáján a leöltéskor, kicsit az előző öltésbe szúrnak. A függőleges sorok varrásakor, a behímzendő felület szélének érve, a hímzőmester az előző sorral ellenkező irányban halad visszafelé. A sorok szorosan egymás mellett vannak varrva. A hímzés visszáját az öltések éppúgy teljesen befedik, mint a színét (12. ábra). A selyem sodratlan lévén s az öltések hasítottak; egy öltés kettőnek látszik. Természetesen ehhez a hímzéshez sok hímzőfonalat használ el a hímzőmester, de a hímzés a maga nemében elsőrendű lesz. Úgy a sztropkói miseruha, mint más e korból származó munkák kidolgozása tökéletes. Főképen az arcok remekművek, alig látható apró öltésekkel varrva és finoman színezve, a szemgolyók és ajkak vonalai a formákat követő öltéssorokkal vannak jelölve. A haj is így van hímezve.

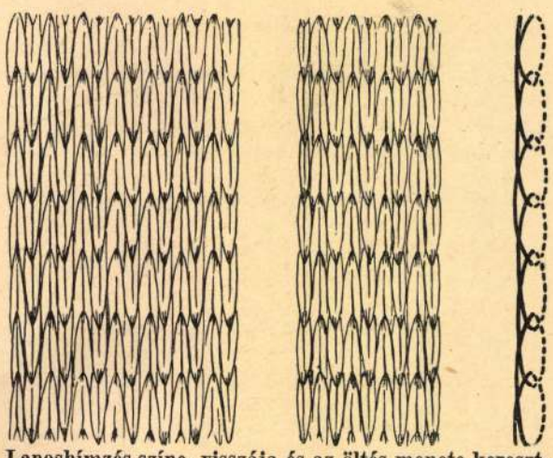

Laposhímzés színe, visszája és az öltés menete keresztmetszetben, olasz miseruha-hímzésről. XV. század vége. Eredeti nagyság háromszorosa.

A korai barokk miseruha hímzések közt megint vannak domborúak; szép ilyen példány a kőszegi kazula: Mária nagyméretű alakja a gyermek Jézussal erősen kidomborodik, majdnem szoborszerű. Az arcok és a kis Jézus alakja fényes fehér selyemmel vannak borítva, a szemek festve és hímezve.

FERENCZ KORNÉLIA

• GONDOLATOK •

KELENGYELÁDÁK. Ennek a gondolatnak a megvalósítása hasonló célt szolgálna, mint az egyik előző számunkban felvetett idea a „magyar keresztelőkészlettel". Különösen lányos mamák szíves figyelmébe ajánlom!

Mikor leányaink már kezdenek kinőni az alvóbaba-, társasjáték korszakból, mind nagyobb fejtörést okoz egy-egy stílusos karácsonyi, vagy születésnapi meglepetés kérdése. Szokásaikban még jóformán gyerekek, igényeik viszont „nagyosak". Ajánlok valami olyant, amit a legszerényebb anyagi képességek mellett is megvalósíthatunk, hasznos és kellemes egyszerre, nagyszerű szolgálatot tesz úgy az ajándékozónak, mint az elfogadójának, fokozatosan kiépíthető s mindemellett egy régi szép magyar szokást elevenít fel.

Csináltassunk egy ú. n. „tulipános ládát", vagy valami régi múzeumi darab után, vagy a Malonyai egyik ábrázolása nyomán. Ha az asztalos lealapozta, a díszítményt akár magunk is ráfesthetjük. Nemesebb fából, pácolva, fémveretekkel is készülhet.

Egy ilyen bútordarab számára mindig lesz megfelelő hely később is, bármilyen berendezésű lakásban. Ezt a kislány megkapja — mondjuk a 14—15. évében — karácsonyra azzal a kommentárral, hogy ez a láda lesz a „kelengyebiztosítás" alapja. Ettől kezdve, minden ajándékozási alkalmat felhasználva, gyarapítsuk a tartalmát. Számos olyan kelengyefelszerelési darab van, ami nincs divatnak alávetve s bátran beszerezhetők 10—12 évvel előbb. (Asztalkészlet, törülközők, hímzett párnák, konyhatörlők, lepedők, ágyneműszán, stb. stb.) Évek során át gyűlik a sok szép holmi, amit az illetékes leányzó maga is gyarapíthat iskolai kézimunkáival, kisebb-nagyobb terítővel, tálcakendővel, miegymással. A fokozatos gyarapodás őt is ösztönözni fogja, hogy megtakarított pénzecskéjéből valami idevaló hasznos dolgot vegyen, a szülőknek meg idők folyamán kiházasítás esetére komoly anyagi megkönnyebbülést jelent, ha a szükséges textilneműek java részére már nem kell gondolni. G. PAPP EMILIA

• INNEN-ONNAN •

MAI SZÁMUNK INGYEN SZÚRT-MINTA-MELLÉKLETE a következő eredeti nagyságú rajzokat hozza:

I. Kerek tányérminta somogyi vagdalásos rátét dísz. Tervezte Schick Izabella. Felhasználható kisebb terítő díszítésére egyedül, vagy nagyobb terítőre, falvédőre elszórtan vagy sorban rakott dísz gyanánt. Alapanyag: házivászon vagy jóminőségű molinó, rátétnek piros rouge (rúzs) anyagot használunk. Jól meg kell nézni, hogy ez a pamutvászon jól festett színtartó legyen!

II. Eredeti rimóci szakácska dísze. Alapanyag: kendervászon. Hímzőfonál: piros, kék Mez Cameza.

III. Mezőkövesdi lepedőszél. A „Borsod-Miskolci" Múzeum tulajdona. Hímezhető piros vagy kék 8-as számú Mez gyöngyfonállal. Alapanyag: rendes, tetszőleges vászon.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: vitéz Spolarich László. 33.718. Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

Ferenczy László

cikke: Le Corbusier útkeresése a jövő építészete felé. - Világ, 1966. 30.évf. 1.sz. 58-60.l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Irt. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 248. l.

Ferencz Lajos

festő

l Képzm Főisk Ifj kiáll

1924 dec - 1925 jan (Ernst)

~~Pécsi Képzőm Társ~~

~~1933. nyár~~

Tan. fej
Benci dombok
Vörös bánya
Bene völge
önarckép
leány fej
Ica
Mátrai hegyek

of

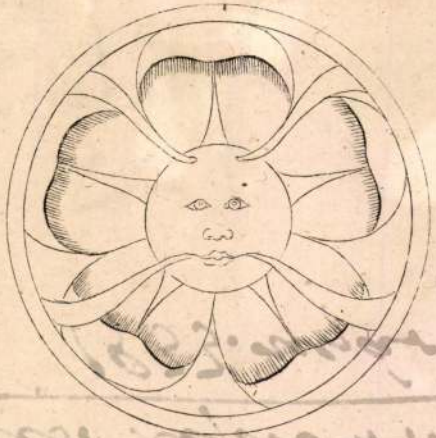

9.

5.

Ferencz Lajos

festő

l.

Pécsi kiáll. 1930. tav.

Koll. kiállítás

t mondotam. ne hiot
mert ere én mielött
ttem a bankba ungag
mit vittem kevésnek
kelet után potolni
ebből a penzből kell
de nem valami rozsás
égis hálás köszönettel
nem volt semi munka
ltál. feletsel minden
. én pedig nyitva
pengős számlát. az én
kára.
inálo tisztelöd és híved
Wolansdiek György

Pécsi Képrem Társ

1930 őszi:

Tó part
Esős táj
Krizantémok
Vihar előtt
Falu végén
Virág Ferenc püspök arcképe
Anya
Sió partie
Feleségem arcképe
Vén cigány
Mély völgi tisztás
Déli csend
Őszi táj a Mecsekben
Mély völgi

Of

Ferencz Lajos

FERENCZ LAJOS

37.	Poros út, olajf.	360 P
38.	Krizantémok, olajf.	200 "
39.	Sikonda völgye, olajf.	160 "
40.	Déli csend, olajf.	120 "
41.	Sió partján, olajf.	100 "
42.	Mélyvölgyi patak, olajf.	60 "

Pécsi kiáll. 1933. nyári

Ferenc Lajos

Szekszárdi témájú olajfestményekkel vett részt az 1927. dec. szekszárdi képzőmünkiállitáson

Dunántúl

1927. dec. 11.

M. Webb.

mellett, 1830 július 16-án.
5 deczember 11-én.

ggott katona, a ki a balról
és figyelmesen hallgatja a
talnál ülő barátjának felolva-
arfájára és baljával, a mely-
aszkodik. Fájós térdeit nehéz
mögé fehér párnát tétetett.
a nyakkendő, barna kabát,
satos czipő. Látogatóba jött
hozott eső-ernyőt, a melynek

andallóhoz támasztotta, hol
rdig érő nadrágot, harisnyát
alon hamu- vagy dohány-
z ágy összehúzott függönyei
C. M. WEBB 1888.«.

— Lelt. sz. 3196. — Értéke
ajándéka 1905 május 18-án
gadta az 1906 május 22-iki
). — Bejelentetett 1906 feb-

416 (3196).
660 (568).

416

A

HIREK

— **A polgármester Budapesten.** Nendvich Andor polgármester ma délután a gyorsvonattal Budapestre utazott, ahol résztvesz a városok kongresszusa állandó bizottságának ülésén és a minisztériumokban jóváhagyás alatt álló több városi ügyben jár el.

— **A husvéti ünnepek.** A husvéti ünnepek a vallásos hit jegyében teltek el. A templomok állandóan zsúfoltak voltak ájtatoskodó hívekkel. Husvét vasárnapján a székesegyházban Virág Ferenc megyéspüspök mondotta az ünnepélyes szentmisét és a szentbeszédet a föltámadásban való hitről. Az időjárás az első ünnepen nem kedvezett. Husvét hétfője azonban meghozta az első napsugaras szép tavaszi napot. Amugy is Mecsek-nap lévén, a délutáni órákban valósággal népvándorlás indult meg a Tettyére és a hegyek közé. A kies tettyei fensíkon körülbelül 5—6000 ember szórakozott a ragyogó napsugárban. A Mecsek távolabbi pontjai is csak úgy hemzsegtek a kirándulóktól. Alaposan kihasználta mindenki az első szép tavaszi napot. Az utcai husvéti locsolást, nagyon helyesen, eltiltotta a rendőrség. Annál nyugalmasabban folyt az öntözés a házakban, amelyeket az élelmes gyermekhad járt sorra. A színház mellett a fiatalság tojásvásárt rendezett. Egész délelőtt szorgalmasan folyt a tojásba ütés és a délutáni órákban ugyancsak volt dolga az utcaseprőnek. Husvét hétfőjén, a Mecsek-napon urnákat állítottak fel a város forgalmasabb pontjain és ezenkívül úgynevezett mozgógyüjtés is folyt a Mecsek kultusz javára.

— **Igazgatói kinevezés.** Virág Ferenc megyéspüspök Pápa György bánosi kántortanítót a tanítás és nevelés terén felmutatott kiváló munkásságáért igazgatóvá nevezte ki. Pápa György a göldrei tanítói körnek egyik legjobb tanítója.

— **Kovács József tábornok búcsúztatása.** Abból az alkalomból, hogy a Pécsett közszeretetben álló Kovács József ny. tábornok, a Zrinyi nevelőintézet volt főigazgatója végleg elhagyja Pécset s a közeli hetekben Budapestre költözik, ismerősei, tisztelői s barátai társasvacsora keretében búcsúznak el tőle. E célra a pécsi katolikus kör rendelkezésre bocsátotta dísztermét, s ekként a búcsúlakomát itt tartják e hó 14-én szombaton este 8 órakor. A résztvenni szándékozók e hó 13-án, délig jelentsék be részvételüket Braun Jácint ciszt. r. tanárnál, a kör igazgatójánál, vagy Garai Lajos dr. kir. járásbírónál, a kör háznagyánál. A rendezőség kéri a szőlőtulajdonos jóbarátokat, hogy esetleg küldendő boraikat a kör vendéglőséhez minél előbb juttassák el.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Dobsa Eleket, a komlói m. kir. kőszénbánya hivatal mellé rendelt műszaki könyvelőséghez, műszaki tisztté nevezte ki.

— **A Stefánia szövetség pécsi fiókja** céljaira a m. kir. belügyminisztériumtól utcai urnagyüjtés engedélyezését kapta május 6-ra. Ezen a vasárnapon tartják a Stefánia szövetség felkérésére az összes pécsi iskolákban az anya és csecsemővédelmi napot, hogy ezzel is demonstrálva legyen a Stefánia szövetség egységes nemzetvédelmi munkája, melyben a magyar tanítóság mindenkori támasza a Stefánia szövetségnek.

— **Iskolafelügyelői kinevezés.** Virág Ferenc megyéspüspök Kálmán Ferenc szekszárdi rk. igazgatótanítót az Egri Béla halálával megüresedett szekszárdi rk. esperesi kerület iskolafelügyelői tisztségre kinevezte.

— **A veszedelmes biciklisták.** Nagyon gyakran megtörténik Pécsett, főkép vasár- és ünnepnapokon, hogy fiatal suhancok kerékpáron vadul száguldoznak végig az utcákon és rohanásukkal sokszor okoznak szerencsétlenséget. Igy husvét hétfőn délelőtt egy fiatalkorú tanonc a Perczel-utcában oly vigyázatlanul hajtott, hogy elütött egy 5 éves kislányt, aki épen akkor lépett ki atyjával az egyik ház kapuján. A rohanó bicikli kiszakította a kislányt kézen fogó atyja kezéből és 4 méternyi távolságra vonszolta magával. A kislányka súlyos zúzódásokat szenvedett. Ebből a szerencsétlenségből kifolyólag felhívjuk a rendőrség figyelmét azokra a suhancokra, akik sportot üznek a belváros utcáin tartott kerékpárversenyekből a járókelők testi épségének rovására. Tiltsa el a rendőrség ezt a gyorsasági versenyt és az őrszemek útján nagyobb figyelemmel ellenőrizzi a tanoncoknak ezt a mulatságát. — Egy másik kerékpár okozta baleset is történt. A Mecsekszabolcsiú-t 8. szám alatt lakó Fehér János kőműves, az Ágoston-utca 29. számú ház előtt kerékpárjával elütötte Blum Ádámné született Steniczki Teréz 76 éves asszonyt. A mentők beszállították a sebészeti klinikára, ahol bekötözték. Az asszony saját lábán tért vissza Katalin-utca 14. szám alatt levő lakására.

— **Eljegyzés.** A Pécsi Takarékpénztár főtisztviselőjének, Fenyössy Zoltán cégjegyzőnek leányát Etelkát, eljegyezte Mosgay Sándor, a pécsi polgári fiúiskola tanára.

Czopf Irénkét eljegyezte Kiss Ernő Károly. (Minden külön értesítés helyett).

Végh Dusyt eljegyezte Loykó Miklós építészmérnök.

— Müllherr-féle szkókói bor kismértékbeni eladása Siklósi-utca 4. szám alatt, házmesternél, literje 1 P. 40 f.

— **Halálozás.** Súlyos csapás érte Jobszt Béla ítélőtáblai tanácselnököt. Neje született Kubovics Gabriella ma este elhunyt Pécsett. Az elhunyt meleg szívű, régebben a társaságban is élénk szerepet vitt matróna általános tiszteletnek és becsülésnek örvendett. Már hosszabb ideje betegeskedett és a halál ma este megváltotta szenvedéseitől. Halálát férje, fiai Jobszt Pál dr. egyetemi tanársegéd, Jobszt Valér dr. ügyvéd, Jobszt Kazimir droguista, leánya, unokái és kiterjedt széleskörű rokonság gyászolják, kik felé az egész város őszinte részvéte fordul. Temetése április 12-én, csütörtökön délután 4 órakor lesz a központi temető ravatalozó termeből.

Latincsics Jánosné pécsi lakós április hó 9-én este, 60 éves korában meghalt Pécsett. Temetése holnap szerdán délután 4 órakor lesz a központi temető halottasházából. Az elhunytat férje, gyermekei és unokái gyászolják a rokonsággal együtt.

Toldy Géza magántisztviselő neje, született báró Horváth-Luczenburger Jolán tegnap 34 éves korában meghalt Pécsett. Temetése szerdán április 11-én, délután fél 5 órakor lesz a központi temető ravatalozó termeből.

— **Felvinczi Takács Zoltán egyetemi magántanár** Korunk művészete és a távol Kelet című előadássorozatának ez idei harmadik előadását április 12-én, csütörtökön délután 6—8 óráig tartja a központi egyetem fizikai nagy előadó termében.

— **A pécsi tiszti vitézek összejövetele.** A tiszti vitézek holnap szerdán este összejövetelt tartanak a Nádor éttermében. Az összejövetelen a nemzetes asszonyok is résztvesznek.

— **Mézfogyasztás Magyarországon.** A magyarországi mézfogyasztás igen csekély, jól lehet a méz egészséges és könnyü táplálék. Fejenként mindössze átlag 8 deka a mézfogyasztás, mig pl. Bulgáriában az átlagos évi mézfogyasztás fejenkint 60 deka gramm.

— **Fehér ördögök.** *Epizód a beduinok pacifikálásából. Az angolok nagy kulturmissziót teljesítettek, mikor a sivatag hozzáférhetősége szempontjából a Nilust szabályozták. Nehéz volt a beduinokat leigázni, mert e fanatikus nomád nép nehezen volt megfékezhető. Ezen epizod keretében játszódik le az Apollo mai és holnapi műsora, melynek főszereplői RICHARD BARTHELMESS és PATSY RUTH MILLER, a hollywoodi filmgárda jelesei.*

Kállay Lilly
mozgásművészeti iskolájának módszerbemutató és klasszikus táncestje szombaton, 4-én este a Pannoniában. Jegyek -4 P-ig Gruber cukorkaüzletében.

— **Céllövészet Patacson.** A pécsi honvéd helyőrség április 11-én, 12-én, 16-án, 17-én, 18-án, 19-én, 23-án, 24-én, 25-én, 26-án és 30-án a patacsi lövészeti lőtéren éles tölténnyel lőgyakorlatokat tart. A gyakorlatok április 17-én és 24-én délután 5 órakor tartanak, máskor a szokott időben kezdődnek. A városi elsőfokú közigazgatási hivatal felhivja a közönséget, hogy a gyakorlatok napjain szerencsétlenségek kikerülése céljából ne közlekedjék a lőtér közelében.

— **Mindig friss Ovomaltin kapható Éden drogériában.**

— **Tyúklopás az árpádi úton.** Krisztovics Sándorné feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, hogy Árpádi-út 5. szám alatt levő udvaráról nagyszombaton éjjel 12 darab fajtyúkot ellopott. A kára 50 pengő. A tolvajt keresi a rendőrség.

— **Órajavító intézet Kossuth L.-u. 4.**

— **Rejtélyes támadás a Haltéren fényes nappal.** Rendkívül érdekes támadási ügyben indított nyomozást a pécsi rendőrkapitányság. Reiger Lajos 18 éves cipésztanonc nagyszombaton délelőtt 10 órakor a Haltéren haladt keresztül. Egyszerre három előtte ismeretlen egyén támadta meg és puszta kézzel úgy összeverték, hogy a tanonc eszméletlenül összecsesett. A téren a kérdéses alkalommal igen kevesen tartózkodtak és így történhetett, hogy a támadók elmenekülhettek. A tanoncot a mentők szállították be a sebészeti klinikára, ahol megállapították, hogy könnyebb természetü agyrázkódást szenvedett. A rendőrség kihallgatta a tanoncot, aki azonban semmi felvilágositást nem tud adni a támadók személyére és a támadás okára vonatkozólag.

— **Megjelent** a Magyar Rádió Amatőr legújabb április 4-iki száma. Ára 1.50 pengő. Kapható a **Dunántúl Egyetemi könyvkereskedésben** Pécs, Széchenyi-tér 9.

Urológia-, vese-, hólyag- és végbélbetegeknél a természetes Ferenc József keserüvíz gyorsan csökkenti a székelési zavarokat. Kórházi bizonyitványok elismerik, hogy a **Ferenc József** víz biztos és kellemes hatása következtében állandó használatra rendkívül alkalmas. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

— **Arcképleleplezés Dombóváron.** Szép ünnepség keretében leplezték le Csery István ny. postafőfelügyelőnek arcképét a Dombóvári Társaskör helyiségében. Csery István a dombóvári társaskörnek egyik alapitó tagja, majd elnöke volt és most díszelnöke. Az arcképet Kenézy László dombóvári főszolgabíró szép beszéd kiséretében leplezte le, majd a Dombóvári Dalkör preciz üdvözlő éneke után Vér Vendel reálgimnáziumi igazgató mondotta el ünnepi beszédét, melyben Csery István 40 évet meghaladó társaskörí tevékenységét hálás szeretettel méltatta. A társaskör tagjai meleg ünneplésben részesitették a közszeretetben álló postafelügyelőt.

— **Elgázolta a vonat.** Szombaton, április 7-én a délelőtti órákban a Barcs—somogyszobi vonalon Barcs és Barcstelep állomások között a Barcsról—Somogyszob felé haladó személyvonat elgázolta Kovács György barcsi 8 éves süketnéma fiút. A fiú ballábát a kerekek lemetszették. A súlyosan sérült fiút a szigetvári kórházba szállitották. Állapota életveszélyes.

— **Singer gépselyem** mindenféle szinben kapható. **Singer** varrógép fióküzlet, Pécs, Széchenyi-tér 16.

— **Husvéti ünnep a pécsi törvényszéki fogházban.** Az idén is a fogházmisszió fáradhatatlan vezetőjének rendezésével szép kis ünnepség keretében ünnepelték meg a foglyok Krisztus feltámadásának ünnepét. Az ünnepség folyó hó 7-én, délután 3 órakor vette kezdetét a fogház kápolnájában és azon a kir. ügyészség elnökének képviseletében Schwanner Károly kir. ügyész, a szociális missziótársulat elnöknője, Martinovich Ernőné, László Géza dr. ref. s. lelkész és számos más vendég jelenlétében. Hajós György dr. teológiai tanár magasszárnyalású szép beszéd kiséretében méltatta a feltámadás fontosságát és jelentőségét. Az ünnepély után a szeretetadományokat osztották ki a foglyok között. A fogházmisszió vezetőjének kezeihez készpénzben adakoztak: Pécsi Takarékpénztár r. t. 20 P, Pannónia sörgyár r. t. 10 P. Természetbeni adományt a következők adtak: Agrár Ipar R. T. 25 kg. liszt, Dunántúli Malomipar 20 kg. liszt, Fehér és társa cég 20 kg. liszt, dr. Kasza Józsefné 12 kg. liszt, 10 kg. dió és mák, Nyáry Pálné sütemény, Trukáné kalács, Izraelita nőegylet 10 kg. liszt, Zápor József liszt, cukor mák, Köves Gusztáv 2 kg. cukor, Római Róbert liszt, mák, cukor, Benkő Mihály 1 liter rum, Wortmann Andor 30 kg. hús, Hoffmann Antal 5 kg. hús, Graumann Gusztáv 10 kg. hús, Schützer szappangyár szappan, Illés Jánosné kalács, cukor, rum, Neumann Sándor 45 liter tej, Kött kertészete cég 4 cserép virág az oltárra, Zsolnay gyár 4 bögre, Szabó György pékmester a 220 drb. kalácshoz való liszt feldolgozását és felsütését teljesen ingyen vállalta. A jó tett önmagát dicséri. Hálás köszönetet mond jóságukért s támogatásukért a fogházmisszió vezetősége.

MŰVÉSZET-ZENE

)-(**A Szekszárdi Dalárda hangversenye.** Április 14-én rendezi a Szekszárdi Dalárda nagy tavaszi hangversenyét, amelyen az immár 56 éves multra visszatekintő dalárda négy hatásos számmal lép fel. Gauser Rezső dr. karnagy vezetése alatt. A műsornak egyik legérdekesebb száma Bezerédy István Hidja pusztai földbirtokosnak fellépte lesz, aki mint zongoravirtuoz mutatkozik be az ősi vármegyeház nagytermében, melyben nagyatyja Bezerédj István a reformkorszakban nagyhatású politikai beszédeit tartotta. A hangverseny keretében lép fel Pirnitzer Ede szekszárdi nagykereskedő felesége is, aki a közvetlenül az operaházi szerződés megkötése előtt cserélte fel a színpadi dícsőséget a családi élet békés boldogságával. A hangverseny iránt nagy érdeklődés mutatkozik a város közönsége körében.

)-(**Képkiállítás Bonyhádon.** Ferencz Lajos szekszárdi festőművész, aki karácsonykor Szekszárdon állított ki sikerült képeket a szekszárdi festőművészek kollektiv kiállításán, husvét vasárnaptól kezdve egy hétig Bonyhádon rendez önálló képkiállítást. A fiatal művész ezúttal közel 100 képet állít ki.

— **Sorozatos lopásért letartóztatott pécsi cselédleány.** Kiss Gyula, akinek a Haltér 1. szám alatt vendéglője van, már régebben észrevette, hogy valaki állandóan megdézsmálja kézipénztárát. Figyelni kezdett, de csak nem akadt a tolvaj nyomára. Végre is feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen. A nyomozás során kiderült, hogy a vendéglős 28 éves cselédje Szrácsnik Mária a tolvaj. A cselédleány két hónappal ezelőtt gondolt arra, hogy megkárosítsa gazdáját. Még eddig ki nem derített úton-módon kulcsot szerzett a kézipénztárhoz és abból kisebb összeget kilopott. Másnap ismét megpróbálkozott. Mikor azután látta, hogy senki nem veszi észre a lopást, annyira neki bátorodott, hogy mindennap felnyitotta a kézipénztárt. A nyomozás adatai szerint két hónap alatt több mint 1500 pengővel károsította meg munkaadóját. A rendőrkapitányság a magáról megfeledkezett cselédleányt őrizetbe vette és átkísértette a kir ügyészségre.

— „Glacin" minden lagyást azonnal megszüntet. Kapható Szigethy F. Remény Patika Pécs, Majláth-tér.

— **Botrányt okozó városi kocsis.** Husvét hétfőjén délután a 4. számú öntözőkocsi a forgalmas Tettye-utcát is felöntözte. Amint a kocsi felfelé haladt a meredek utcán, egy előtte haladó férfi, aki gyermekkocsit tolt, rászólt a kocsisra:

— Nem tudok hová menni a gyermekkocsival, legyen szíves térjen ki.

A kocsis erre éktelen haragra gerjedt és durván káromkodva rivalt rá a családapára a járókelők megbotránkozására.

— **Anyakönyvi hírek.** Az anyakönyvi hivatalban a mai napon a következő haláleseteket jelentették be: Buzás József m. kir. postafelügyelő rk. 52 éves, özv. Löwenstein Miksáné sz. Frankfurter Regina izr. 70 éves, Halmos Ede festő és mázoló rk. 70 éves, Ruzsinszki Irén rk. 4 napos, Sipos György rk. 1 hónapos, Petter Gyuláné sz. Müller Katalin ref. 48 éves Mecsekszabolcs, Kender József rk. 36 éves asztalosmester Kishajmás, Szokol Magdolna ág. ev. 1 hónapos, Andrics Jánosné sz. Istitorisz Julianna ref. 50 éves napszámos.

SZINHÁZ

* **Erkel Gabi nagy sikere a Cigánykirályban.** A pécsi Nemzeti Színház kedves, hangulatos, a régi jó időket visszavarázsló operettújdonságát a pompásan összeválogatott pécsi operettegyüttes mellett a társulat vendégprimadonnája Erkel Gabi viszi estéről-estére forró sikerre. A művésznőben szerencsésen találkoznak össze a nagy primadonnák kivételes kvalitásai. Amellett, hogy kiforrott énekkulturával, ezüstösen csengő hanggal rendelkezik, bájos színpadi jelenség és akinek játéka, mozgása finom és illúziót keltő. Erkel Gabit tegnap este is zsúfolt nézőtér ünnepelte, de a temperamentumos Erényi Böskét is. A sikerből jelentős részt könyvelhet el magának Vértes Lajos is, továbbá Sólyom, Orbán Viola, Bánki, Daka Anna, Danis és a többiek.

—

A színházi iroda közleményei:

* **A Cigánykirály operettújdonság tovább is műsoron.** Uray Dezső és Nagypál Béla operettújdonsága diadalmas sikerrel indult pécsi útjára. A pompás magyar daljáték a társulat elsőrangú operett- és prózai erőinek fellépésével a közóhajt legszebben[illegible] fejező zsúfolt házakra való teki[illegible]tel még e héten is műsoron mara[illegible]

* **Erkel Gabi búcsúfellépése a[illegible]gánykirályban.** Erkel Gabi, a s[illegible] hangú fővárosi primadonna a Cig[illegible] király főszerepét még a csütö[illegible] és pénteki előadáson is j[illegible] Utolsó fellépése pénteken este l[illegible]

* **Uj érdekessége a Cigányk[illegible] operettnek,** hogy a szombat esti előadáson a társulat közszeretetnek [illegible]rvendő kiváló primadonnája Kóbor Irén veszi át a Cigánykirály főszerepét.

* **Hétfőn este Krétakör.** Klabund csodálatos szépséggel megírt különös irodalmi becsű kinai játékát, a Krétakört Harsányi Zsolt fordításában hétfőn este mutatja be a színház. Krétakör a budapesti Kamaraszínház műsorának ma is szenzációs sikerdarabja s a pécsi előadás kiállításban, művészi kivitelben teljesen a városi nívón áll.

* **Medgyaszay Vilma egyetlen művészestje Pécsett.** A főváros ünnepelt művésznője, Medgyaszay Vilma kedden, folyó hó 17-én tartja egyetlen művészestjét. Jegyek már most előjegyezhetők.

—

Színházi hetiműsor:

Szerda: **Cigánykirály,** operett, Erkel Gabi felléptével.

Csütörtök: **Cigánykirály,** Erkel Gabi felléptével.

Pénteken: **Cigánykirály,** Erkel Gabi búcsúfellépésével.

Szombaton: **Cigánykirály,** Kóbor Irén felléptével.

Vasárnap: délután 3 órakor mozihelyárakkal **Templom egere,** vígjáték.

Vasárnap: este 6 órakor délutáni helyárakkal **Mesék az írógépről,** operett.

Vasárnap: este 9 órakor rendes helyárakkal **Cigánykirály,** Kóbor Irén felléptével.

Hétfőn: **Krétakör,** Klabund kinai játéka.

Kedden: **Medgyaszay-est.**

— **Eltűnt hirdi földműves.** Györgő Józsefné hirdi lakós ma délelőtt bejelentette a pécsi rendőrkapitányságon, hogy 48 éves férje, aki földműves, április 3-án nyomtalanul eltűnt. Az ügyben megindult a szokásos eljárás.

SPORT

A Pécs-Baranya kettős veresége a Somogytól

Pécs, április 10. — A balszerencse idén fekete husvétot hozott Pécs futballsportjára, amennyiben a PVSK kivételével az egész fronton vereséget szenvedtek a hazai egyesületek. Legfájóbb a Pécs-Baranya kettős kudarca, de akik az első mérkőzést végignézték és a másodnapi Kaposvárra ránduló csapatot láthatták napirendre térnek a vereség fellett. Husvét vasárnapján Pécsett játszott a Pécs-Baranya riválisával a Somoggyal s 1:1 eldöntetlen állás után egy 11-est csak kétesen tudott erkölcsileg értékesíteni. A bíró nem lévén biztos a dolgában, nem is adhatta meg. Végül sorozatos sérülések után potyagóllal sikerült a mérkőzést elveszteni.

Hétfőn Kaposváron volt a reváns. A Pécs-Baranya sérültekkel spékelt tartalékos csapata az előző napi arányban vesztett, mégis erkölcsileg a pécsi csapat maradt felül kompletten játszó riválisával szemben.

Pécs II. osztályú válogatottja Szekszárd reprezentánsaival mérkőzött. A szerencsétlen összeállítás és főként az összeszokottság hiánya katasztrófális vereséget vont maga után. Egyetlen fehér holló a PVSK volt, mely némi vigaszt hozott az általános balsikerben. Stilusos csatárjáték után impozáns eredményt ért el az északi kerület bajnoka ellen. Győzelme nagyságát még növelhette volna, ha gavalléria ból két tizenegyest nem ajándékoz ellenfelének.

A szimpatikus benyomást keltő Miskolci VSC csak második napon futotta ki formáját, de akkor a PSC-et győzte le megérdemelten. Mit sem von le sikere érdeméből a pirosfeketék abszolut gyatra játéka, mely a gyászos husvéti ünnep záróakordjául szegődött.

A kettős ünnep eredményei:

Kerületbeli eredmények: Vasárnap. Pécs: Somogy—Pécs-Baranya 2:1 (1:1), PVSK—MVSC 4:1 (2:1). Nagykanizsa: Kanizsa—II. ker. FC 2:0 (1:0). Szekszárd: Szekszárd—Pécs II. oszt. 4:0 (1:0). Kaposvár: KAC—KTSE 6:1 (1:0). Baja: Kispesti AC—BTSE 3:2 (1:1). Szigetvár: Pesterzsébeti SC—SzAK 5:4 (1:2). Hétfő: Kaposvár—Pécs-Baranya 2:1 (2:1). Pécs: MVSC—PSC 2:0 (1:0). Baja: KAC—BSE 3:2 (2:0). Nagykanizsa: Kanizsa—Kossuth 3:1 (0:1). Soroksár: Soroksár—Erzsébetváros 4:1 (3:0).

Husvéti serlegmérkőzések: Sabaria—Ferencváros 4:1 (3:0), Hungária—Ujpest 4:3 (1:0), Ferencváros—Hungária 2:1 (2:0), Sabaria—Ujpest 3:3 (1:1).

Magyar Kupa: Attila—III. ker. FC 2:1 (0:1).

Nemzetközi mérkőzések: Jugoszlávia—Törökország 2:1 (2:0), Bocskay—Slovan 7:1 (4:1), Attila—Slovan 1:1 (0:0), Argentina—Madrid 2:0, Kispest—Illiria 8:5 (5:3), Kispest—Illiria 4:3 (2:1), Lugano—Bástya 3:1 (1:0), Como—Bástya 2:1 (1:0), Vasas—Visla (Krakkó) 1:1 (1:0), Vasas—Visla 2:1 (1:0).

(:) **A Pécs-Baranya** vasárnap a II. ker FC csapatával játsza le ligamérkőzését. A mérkőzés Pécsett a PAC—PEAC sporttelepen kerül eldöntésre.

(:) **Cambridge—Budapest 47:43.** Az angol főiskolások európai viszonylatban is elsőrangú futóikkal minimális arányban győztek a pontversenyben a magyar főiskolások ellen.

RÁDIÓ-MŰSOR

Április 12. Csütörtök.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság. 11.45: Hírek, közgazdaság. 12: órakor déli harangszól az Egyetemtéri templomból. Utána: Zongorahangverseny. 1: Időjelzés, időjárásjelentés és vízállásjelentás. 3: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 3.30: Balázs Sándor főgimnáziumi tanár felolvasása: Fazekas Mihály: „Ludas Matyi". 4: Mayer Henrik: „Szőlőink terméshozamának emeléséről." 4.45: Időjelzés, időjárás-, vízállásjelentés. 5: Szórakoztató zenekari hangverseny. Műsor: 1. J. Strauss: A királyné csipkekendője. Megnyitó. 2. Puccini: Pillangókisasszony. Ábránd. 3. J. Strauss: Kék Duna. Keringő. 4. Delibes: Sylvia. Suite. 5. Komzák: Vidám induló. Egyveleg. 6.20: Andor Endre dr. felolvasása: „A közszolgálat problémája." 7: 100 magyar nóta egy óra alatt. (Kaposváry Zsolnay Lajos és cigányzenekara). 8: Angol lecke. 8.45: Tarnay Lajos rádióestje. (Szerzői est.) Műsor: 1. Dalok: a) Haidé (Endrődi S.); b) Végrendelet (Papp Margit); c) Rokokóemlék (I. Draskóczy Ilona), énekli: Báthy-Stampf Anna. 2. Dalok: a) Búcsú (Farkas I.); b) Vers (Falu Tamás); c) Miért oly későn (Kiss J.); d) Postakürt (Falu Tamás), énekli: Szedő Miklós. 3. Hegedűdarabok: a) Ének; b) Barcarola; c) Valse Simple, előadja: Hannover György. 4. Dalok: a) Ősz (Reichard P.); b) Visszaküldött levél (Falu Tamás); c) Jaj, de megnémultál (Szép Ernő); d) Május (Karafiáth Jenő), énekli: Báthy-Stampf Anna. 5. Dalok: a) Mécses (Falu Tamás); b) Csak nézek (Szentessy E.); c) Éj van (hegedűvel) (Petőfi); d) Idők fordulásában való bizakodásunk éneke (Gyula diák), énekli: Szedő Miklós. Az összes számokat a szerző kíséri zongorán. 10: Időjelzés, hírek. Utána: jazzband.

BÉCS 11: Hangverseny. 4.15: Hangverseny. 8.05: Giovanno Battista Pergolese: „A cseléd mint úrnő" című darabja. 9.05: Hangverseny-est.

BERLIN 5: Hangverseny. 6.30: Előadás 8.30: Szimfónikus hangverseny. 10.30: Tánczene.

FRANKFURT 1.30: Hangverseny. 3.30: Ifjúsági előadás. 4.30: Hangverseny. 8: „Holofernes." 10.30: Tánczene.

KÖNIGSBERG 4: Ifjúsági előadás. 4.30: Szórakoztató zene. 8: Varázsfuvola.

LANGENBERG 2.30: Délutáni hangverseny. 4.15: Gyermekversek. 6: Délutáni hangverseny. 8.15: Zenekari hangverseny. 9.45: Dalok gitárkísérettel. Utána tánczene.

MILANÓ 12.30: Rádiókvartett. 5.05: Rádiókvartett. 5.50: Gyermekkar. 9: „Andrea Chenier."

PRÁGA 11: Gramofonzene. 12.05: Hangverseny. 4.30: Hangverseny. 7.30: Hangverseny. 8: Hangverseny.

RÓMA 1.30: Rádiótrió. 5.30: Tánczene. 8.45: Zenekari hangverseny.

ZÜRICH 12.32: Gramofonzene. 3: Hangverseny. 4: Zene. 8: Gitár-kamaratrió. 8.40: Hangverseny. 9.20: Dalest.

— **Mindig friss Ovomaltin kapható Éden drogériában.**

— **Pincebetörés a Tettye-utcában.** Özv. Lovrics Mátyásné feljelentést tett a rendőrségen, hogy nagyszombaton éjjel valaki feltörte a pincéjét. A betörő egy H. S. felírású hordót és 20 liter bort vitt el. A rendőrség az ügyben folyamatba tette az eljárást.

MA Sztiplcsnél
Össztánc
(a Széchenyiben.)

— **Vasárnap tartja közgyülését a pécsi kereskedők testülete.** A pécsi kereskedők testülete rendes közgyülését november 30-án, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja meg a Pannónia szálló dísztermében, amelyre a tagokat és a vendégeket ezúton hívja meg az elnökség. A tárgysorozat: Elnöki megnyitó. Választmány jelentése. Pénztári jelentés. Weisz Zsigmond keresk. alkalmazottnak a kereskedelemügyi miniszter által adományozott elismerő oklevél átadása. Az elnökség, a tisztikar és a választmány leköszönése. Uj elnökség, tisztikar és választmány választása. Inditványok. Az alapszabályok 10. §-ára való utalással felhívjuk mindazokat, akik a közgyülés elé inditványt óhajtanak terjeszteni, hogy inditványaikat a közgyülést megelőzőleg öt nappal bezárólag a titkári hivatalnál irásban jelentsék be, mert ellenkező esetben az tárgyalás alá vehető nem lesz.

— **Fodor Fotószalon**, legújabban berendezve, legszebb müterem Pécsett. Kitünő fényképek. **Kazinczy u. 2. sz.** (Király utca sarok.)

— **Halálozás.** Szeliczky Mihály Alajosné, szül. Jetter Erzsébet 42 éves korában meghalt Pécsett. Temetése november 29-én, szombaton délután 3 órakor lesz a központi temető ravatalozó csarnokából, az evangélikus egyház szertartásai szerint. Az elhunytat férje gyászolja a széleskörü rokonsággal együtt.

— EGY HÉTIG érvényes még a rendkivüli kedvezmény, olcsó ár és szinházjegy a CSIPKE-ÁRUHÁZBAN. Király-utca 17. szám.

— **Frontharcos hirek.** A MOVE Országos Frontharcos Szövetség pécsi csoportjának szervezőbizottsága november 29-én, szombaton este 6—8 óráig Pécsett, Megyeri út 1. sz. alatt Horváth György vendéglőjében, Szigeti országút 29. sz. alatt levő Böröcz István féle vendéglőben, Makár utca 35. sz. alatt levő Wirth István féle vendéglőben és Felső Vámház utca 61. sz. alatt levő Radó István vendéglőben tartózkodnak. A helyi csoport felhivja mindazon harctéri szolgálatot teljesített bajtársakat, akik még nem tagjai a szövetségnek, hogy a fenti helyeken felvételük céljából jelenjenek meg és igazolványaikat vigyék magukkal.

— **Gumiharisnyák** ® világmárka, gyári lerakat, legolcsóbb árban mérték után és raktáron kapható **Heckl**, Pécs, Széchenyi-tér 6. sz.

— **A missziós vásár vezetősége** közli, hogy eladásra szánt tárgyakat szombaton, 29-én, délután 3—½6-ig vesz át a misszió Káptalan utca 2. sz. a. helyiségében. Mint minden évben, úgy ezidén is teával és tombolával egybekötve tartják meg a vásárt. Kérik a tagokat és az egyesület barátait, tombolatárgyak szíves adományozására. A vásár hétfőn, 1-én, délután 4 órakor nyilik meg és egész héten át várja a közönséget. A hét minden napján délelőtt 10—1-ig és délután 3—7-ig van nyitva. Hétfőn, kedden, szerdán és vasárnap teával szolgál. Teajegy ára 60 fillér.

Arcát, kezét LACCUTIS krémmel ápolja!
DEBRECZENI vegy. és kozm. vállalata gyártmányainak képviselete
ÉDEN drogéria.
Foghúsát, fogait PRODENS-szel ápolja!

Művészet és zene.

)-(**A hétfői filharmonikus hangverseny** műsorának két számát: Beethoven hetedik szimfóniáját és Weber Euryanthe nyitányát részletesen ismetrettük már, a harmadik szám Weiner Leó, a Zeneművészeti Főiskola kitünő tanárának és a Coolidge díj világhirü nyertesének Farsang c. humoreszkje. Mint a darab cime is elárulja, program zenéről van itt szó, mely egy vidám és tarka karneváli jelenetet rajzol a nélkül, hogy ultramodern eszközökhöz folyamodna, sőt harmonizálásában és hangszerelésében minden ötletessége dacára, a legszolidabb keretek közt marad. Témáinak színtiszta magyarossága, további nagy erénye ezen a maga nemében tökéletesnek mondható münek, melynek karneváli vidámságot lehelő hangulata a szellemességtől sziporkázó fagót-kadenciában és a hamisitatlan magyar levegőt árasztó, gyönyörü hegedűszólóbn kulminál. A hétfői hangversenyre, mint megbizható forrásból értesültünk, filharmonikusaink oly precizen készültek fel, hogy ez még a multkori matinéjuk után is meglepetést fog kelteni. Jegyek a Vámos drogériában kaphatók.

)-(**Képkiállítás a Vigadóban.** A pécsi képzőművészet vigadói kiállításán a katonazene nagysikerü hangversenyt rendezett. A kiállítás még néhány napig marad nyitva. Belépődij 50 fillér. Minden jegy feljogosit a sorsolásban való részvételre. Sorsolás december 1-én lesz. Az árak mérsékeltek. Fizetési feltételek a tárlat mütárosával beszélhetők meg.

— **Mikulás est a Vigadóban.** Az Evang. Diakónia és az Egyetemi Lutherszövetség december 6-án, este fél 9 órakor rendezi tombolával és tánccal egybekötött Mikulás teaestjét a Vigadóban. A régi tradicióknak megfelelően meg van minden biztositék arra, hogy igen vidám lesz a hangulat. A szegények karácsonyi segélyezését célzó est sikere már most is biztositottnak látszik, annál is inkább, mert az elit közönség teljes számban ott lesz.

— SIESSEN kihasználni a novemberi rendkivüli olcsó árakat és a szinházjegyeta CSIPKE-ÁRUHÁZBAN. Király-utca 17. szám.

— **Napi másfélórai munkára** keresnek megbizható, komoly nőt. Jelentkezni lehet a Dunántúl szerkesztőségében délután 2—3-ig.

— **Lelopták a lámpát a kerékpárról.** Kovács Jenő (Gyula u. 6.) ma feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki a Táltos u. 1. sz. ház előtt hagyott kerékpárjáról tegnap este lelopta a lámpát.

Színház

A SZINHÁZI IRODA HIREI:

* **Kisfaludy Károly emlékezete a szinházban.** Szombaton délután fél 5 órakor ünnepli a pécsi Nemzeti Szinház Kisfaludy Károly, irodalmunk kimagasló nagyja halálának 100 éves emlékét. Az ünnepi előadásán Kisfaludy Károly 1818-ban irott, népszerü vigjátéka, a Pártütők kerül bemutatásra. Az ünnepi előadás előtt Vass Irma, a társulat drámai művésznője mondja el Palasinszky Béla alkalmi költeményét. Helyárak 20 fillértől 1 pengő 50 fillérig. A Pártütők ünnepi előadása nemcsak kegyeletes emlékezésből érdemli meg a közönség legszélesebb köreinek érdeklődését, de azért is, mert a magyar vigjáték megteremtőjének, Kisfaludy Károlynak, olyan értékes vigjátékával ismerkedünk meg, melynek a modern vigjátékok legtöbbje, alig léphet a nyomába. Humor, friss szellemesség, a helyzetkomikumok pazar változataival a Pártütők ma is felveszi a modernekkel a versenyt s bizony-bizony elviszi elölük a pálmát.

* **Alvinci huszárok — a legszebb magyar operett.** Szombaton este lesz a bemutatója Szilágyi László és Eisemann Mihály nagyszerü operettjének, az Alvinci huszároknak. A budapesti Király Szinház e legnagyobb sikere már teljesen betanult müsordarabja, sőt a nyári állomásokon kasszadarabja volt szinházunknak, mégis lázas készülődés, a legapróbb nüanszokig gondos kidolgozás előzte meg a pécsi előadást s igy az Alvinci huszárok előadása éppen olyan hangulatos és pergő lesz, akárcsak a fővárosi. Viola Margit primadonna gyönyörü énekszámai s művészettel teljes játéka mellett külön érdekessége lesz a szombati előadásnak Harczos Irén, a közszeretetnek örvendő szubrettprimadonna első fellépése. Vitéz Jakabffy Dezső, a kivételes talentumú főrendező és Bethlen B. László karnagy érdeme, hogy az Alvinci huszárok bemutatójával, új, erős vérkeringés indul meg a szinház életében, mert ennek a csodálatos szépségü operettnek hatalmas sikerét a szinház köreiben mindenki biztosra veszi. A darab főszerepeit Nagy Gábor, Bihary Nándor, Krémer Ferenc, Egry Berta, Vitéz Bánky Róbert, Darvas Margit, Golda József, Endrődy József, Kellner József játszák. Az Alvinci huszárok egész héten — hétfő és kedd kivételével — müsoron van.

Szinházi hetimüsor:

Szombaton délután fél 5 órakor 20 fillértől 1.50-ig terjedő helyárakkal: **Pártütők.**

Szombaton este: **Alvinci huszárok,** operettbemutató.

Vasárnap délután 3 órakor: **Meluzina.**

Vasárnap délután 6 órakor 20 fillértől 1.50-ig terjedő helyárakkal: **Takáts Alice.**

Vasárnap este: **Alvinci huszárok.**

Hétfő: Gaál Franciska vendégfelléptével — **Fruska.**

Kedd: Gaál Franciska vendégfellépével: **Ibolya — Nagy cipőben, kis fiú.**

SPORT

Az amatőrbajnokság állása:

1. KPAC	11	8	3	—	36: 7	19
2. DVAC	11	7	4	—	23:10	18
3. PVSK	10	5	5	—	37:11	15
4. D. Voge	10	6	2	2	25:17	14
5. PSC	11	4	3	4	17:17	11
6. KTSE	10	3	4	3	17:16	10
7. NTE	10	4	2	4	18:22	10
8. SzAK	9	3	2	4	18:19	8
9. DPAC	11	2	1	8	11:27	5
10. PAC	10	2	1	7	16:32	5
11. KRSC	11	2	—	9	17:33	4
12. PEAC	8	1	1	7	10:34	3

(:) **Ferencváros—Pécsbaranya.** Vasárnap ismét attrakcióban lesz része a Pécsbaranya publikumának, a Ferencváros pécsi szereplésével. A piros-kékek első ligába jutása óta ez a harmadik eset, hogy a két csapat bajnoki pontokért száll síkra egymással. Mult évben kétszer találkoztak s mindkét mérkőzés eldöntetlent hozott. Különösen a pécsi küzdelem volt nagyjelentőségü, miután akkor nem kevesebb, mint négygólos eldöntetlent ért el a pécsi csapat. Négy gólt pedig a legutóbbi Vasas meccsig még egy csapat sem rugott a Ferencváros hálójába a profeszszionalizmus bevezetése óta. A vasárnapi harmadik bajnoki találkozó iránt már azért is szokatlan érdeklődés nyilvánul, mert nyilt kérdés a mérkőzés kimenetele. A favorit ezúttal is a Ferencváros, de utóbbi mérsékelt sikerü szereplése több esélyt ad a Pécs-Baranyának, mint a multban bármikor. A délután fél 2 órakor kezdődő mérkőzésre a Pécs-Baranya multheti összeállításában áll fel. A Ferencváros összeállítása még bizonytalan. Valószinüen Tánczos lesz jobbszélső, mig Kohut helyett Lázár a balszélső. Előzőleg a PAC és PEAC bajnoki mecsúket bonyolitják le ¾12 órai kezdettel. Jegyek elővételben Grubernél kaphatók.

(:) **A PSC I. csapata** a következő összeállításban szerepel a DVAC ellen vasárnap délelőtt 10 órakor a vásártéri sporttelepen: Biswurm, Müller, Fischer, Iván, Kasl, Szikszay, Schlégi, Salamon, Magdó, Nagy Imre, Ferencffy, Wigh, Fenyves, Halas. Jelentkezés délelőtt fél 10 órakor. A PSC ifjúsági a DPAC ellen a következőkép áll fel: Hermann, Walcz, Pázmány, Balogh, Heidt, Schender II., Novák, Bischof, Ardai, Ursprung, Benceleitner II., Reisz és Walc II. Jelentkezés holnap reggel 8 órakor a vásártéri pályán.

(:) **Vasárnapi mérkőzések a PVSK pályán.** A PVSK Hun utcai sporttelepének vasárnapi programja délelőtt fél 9 órakor PVSK ifj.—PAC ifj. Utána PVSK I.—PVSK II. Tréningmérkőzés lesz. A mérkőzéseket 20 filléres jegyekkel lehet megtekinteni, mely a tribünülésre jogosit.

(:) **A PAC** felhivja Domján, Vörös, Maul, Takács, Keszthelyi, Peresits, Rippert, Vajda, Auer, Fischer, Cseri, játékosait, hogy vasárnap délelőtt fél 8 órára a pályán, a szerelés átvétele végett pontosan jelenjenek meg. A kint levő szerelést is hozzák le, mert azt kicserélik. Ezenkivül felhivja Gergely, Vida, Muszthy, Kovács, Papp, Torma, Pfeffer, Kollár, Muszthy, Gadó, Gulyás, Golváth, Mentes játékosokat, hogy vasárnap a PEAC elleni bajnoki mérkőzésre, délelőtt 11 órára jelenjenek meg.

MILASSINNÁL a Kőegyletben MA 8-12-ig FŐISKOLÁS (ÖNKÉNTES) ZÁRÓ-ÖSSZTÁNC

A pécsi inségakció védelme

Az utcai gyűjtések szigorú ellenőrzésére van szükség

Pécs, nov. 28. — Két, három napon át egy idősebb nő vonta magára a figyelmet, aki hol a Széchenyi téren, hol a Király utcában megállította a járókelőket, szó nélkül, német szövegű jelvényt tűzött a kabátjukra és mielőtt azok tiltakozni próbáltak volna, így szólt:

— Ötven fillért kérek a szegény gyermekek részére.

A gyűjtő nő tolakodó fellépése sok panaszra adott alkalmat. A tegnapi nap folyamán maga Nendtvich Andor dr. polgármester is tapasztalta az utcai gyűjtésnek ezt a szokatlan, erőszakos módját. A polgármester igazoltatta is az asszonyt, aki azonban belügyminiszteri rendeletet mutatott fel. A mai nap folyamán, több oldalról történt panasz folytán a rendőrség igazolás céljából az asszonyt előállította, a város hatósága pedig megvonta működési engedélyét.

Ebből az alkalomból felhívják a város hatóságának a figyelmét az inségakció védelmére. Ne engedjük meg, hogy pénzt vigyenek el Pécsről. A belügyminiszter — amint azt a városházán is tudják, — nemrégiben úgy nyilatkozott, hogy amíg az ország területén az inségakció folyik, semmiféle gyüjtési, vagy utcai terjesztési engedélyt nem ad ki. A korábban kiadott engedélyek azonban érvényben maradnak.

A belügyminiszteri rendeletből nyilvánvaló, hogy az védelmet kíván nyujtani az inségakciónak. Nem engedhető meg, hogy a fővárosból a vidéki városokba, így Pécsre is lerándult egyének, az említett tolakodó módon, valósággal beugrassák a közönséget arra, hogy 50 filléreket adjon állítólag a szegény gyermekek részére. Minden pénznek, amelyet jótékony célra ad ki a közönség, Pécsett kell maradni, mert talán sehol nincs annyi rászoruló, nyomorgó gyermek és felnőtt, mint itt. Az asszonyról kiderült, hogy nem is jelvények utcai árusítására volt engedélye, hanem bizonyos sajtótermékekre. Így tehát a legkörültekintőbb éberséggel kell ügyelni, minden olyan engedély kiadására, amely a jótékonyság jeligével nagy összegű pénzeket visz el a városból. Ezt azért hangsúlyozzuk, mert igen sokan vannak, akik a nyilt utcán már csupa restelkedésből is inkább kifizetik a kért összeget, semhogy vitába elegyedjenek az árusítókkal.

Akkor, amikor a város közönsége erejének a teljes megfeszítésével siet az inségesek segítségére, a város hatóságának, de a rendőrségnek is védelemben kell részesíteni az inségakciót azzal, hogy, ha csak arra a legkisebb mód kinálkozik, megtagadja az ilyenfajta utcai gyüjtések engedélyezését.

HIREK

November 29. — Szombat
Szaturnin

D. u. 5: A Foderatio Emericana kisasszonyainak családiakori gyülése.

Este 9: A Pécsi Dalárda müsoros estje a Pannóniában.

Este 9: Előadás a magántisztviselőknél.

— **A Dunántúl előfizetőit** tisztelettel kéri a kiadóhivatal, hogy az előfizetési díjakat, valamint a hátralékot mielőbb befizetni szíveskedjenek. A lap előállításával járó súlyos terhek kényszere alatt a kiadóhivatal kénytelen a hátralékos előfizetőknek a lap további küldését beszüntetni és a hátralékot bírói úton behajtani. E költséges eljárás elkerülése végett a kiadóhivatal ismételten arra kéri az igen tisztelt előfizetőket, hogy úgy a hátralékot, mint az új előfizetési díjakat, december elsejével beküldeni szíveskedjenek.

— **Névmagyarosítás.** A belügyminiszter megengedte, hogy kiskorú Brávácz János pécsi főgimn. tanuló családi nevét Bárdos névre, továbbá Ozanie Gyula Árpád Ferenc pécsi középisk. tanuló családi nevét Vértes névre változtathassa át.

— **Inditvány a Széchenyi téri Szentháromság szobor kőkerítésének eltávolítására.** Borsy Jenő DGT főtisztviselő törvényhatósági bizottsági tag a mai nap folyamán inditványt nyujtott be a város hatóságához, hogy a Széchenyi téri Szentháromság szobor kőkerítését távolitsák el. A mérnöki hivatal már foglalkozott is az inditvánnyal és arra az álláspontra helyezkedett: semmi akadálya nincs annak, hogy a kőkerítést eltávolitsák. A kőkerítés ugyanis semmiféle összefüggésben nincs a tér rendezésével. Miután a teret vastag kőfal veszi körül, nincs is szükség a Szentháromság szobornak olyan magas és vastag kőfallal való megvédésére, mint ahogy azt eredetileg készitették. A Szentháromság szobor tökéletesen védve van, de ezenkivül a kőkerítés stilusa nincs is összhangban a rendezéssel. Ebből a szempontból tehát semmi akadálya nincs a kőfal eltávolításának, sőt az a tér előnyére válna. A mérnöki hivatalnak az a véleménye, hogy ha okvetlen szükség van a Szentháromság szobor körülkerítésére, más, kisebb, könnyed stilusú kerités volna alkalmazható. Az inditvány a legközelebb tartandó épitési szakbizottsági ülés napirendjére kerül.

— **A dályoki plébános halála.** A pécsi egyházmegyéhez tartozó, de elcsatolt Dályok községnk gyásza van. Két heti betegeskedés után, f. hó 24-én meghalt Moyzis Imre plébános 58 éves korában, áldozó papságának 32-ik évében. Az egész egyházmegyében ismert lelkipásztor halála mély részvétet keltett.

— **A magántisztviselők** Megye u. 15. sz. alatti székházában ma este 9 órai kezdettel Gombos Ede dr. ügyvéd tart előadást „Pécs város és közigazgatása tükörképben" címmel. Az előadás után tánc következik. Belépődij nincs.

Egészséges haj titka ELIDA SHAMPOO darabja 30 fillér.

— **Érik a málna a Bálics dülőben.** Ma délután egy kis csomó érett málnát hoztak be a szerkesztőségbe. Höffler Jakab bálicsi szőlőjéből való a finom gyümölcs, amely a természet szeszélyes játékaként most érett meg szép piros, mosolygósra. A novembervégi érő málna újabb bizonyítéka annak, hogy nincs szeszélyesebb a természetnél.

— **A Pannónia szálloda** halljában megnyilt **Klein Imre** cukrászbüfféje.

— **Mikulás-vásár az Asszonyszövetségnél.** Vasárnap 9 óráról este 6 óráig tartja az Asszonyszövetség Mikulás vásárját, hol ez alkalommal szebbnél-szebb apróságok, játékok, kézimunkák, szobadiszek, kosárkák és mindaz, ami a gyermekszivnek kedves, olcsón és izléses kiállításban szerezhető be. El ne mulassza megtekinteni, hisz a megtekintés pénzbe nem kerül. Ágoston köz 6.

— **5 órai tea** a Pannónia szálló halljában.

— **Rajztanitás.** Ferenc Lajos, a Szekszárdról Pécsre származott festőművész, ki a Vigadóban megnyilt kiállitáson nagy elismerést nyert portrékkal és tájképekkel, raiz és festőórákat ad. Érdeklődni lehet a kiállitási napokon délután 5—7-ig és Mátyás Flórián utca 45. szám alatt. Telefon: 10—91.

— **3 deka kávét vegyen próbára** saját pörkölésü különlegességünkből, 1 deka teát uj termésü angol keverékünkből. **Köszl János utódai,** Irgalmas utca 24.

— **Egy árverési hirdetmény** jelent meg a Dunántúl nov. 7-iki számában. Az árverés helyeként Vörösmarty utca 1. volt megjelölve. Meg kell jegyeznünk, hogy a Vörösmarty utca 1. szám két részre van osztva. A vonatkozó hirdetmény Vörösmarty ucta ½. számra vonatkozott, de az árverés nem lett megtartva.

December elsején, hétfőn este fél 9 órakor Filharmonikus Hangverseny a Pannoniában. Jegyek 80 f.-től 4 P.-ig a VÁMOS drogériában.

— **Gombamérgezésben megbetegedett két család.** Miskecz Józsefné pécsi (Timár u. 4.) lakós, ma nagyobb mennyiségü gombát vásárolt és ennek egy részét átadta a házban lakó Fodor Ferencnének. A gombát mindkét család ma ebédre fogyasztotta el. Rövid idővel Miskecznén, férjén, Fodorné és ennek Ferenc nevü fián gombamérgezési tünetek jelentkeztek. A görcsökben fetrengőkhöz azonnal kihivták a mentőket, akik valamennyiöket beszállitották az egyetem belgyógyászati klinikájára. A rögtön alkalmazott nyomormosás óta túl vannak az életveszélyen, de állapotuk még mindig súlyos. A vizsgálat megindult annak kideritésére, hogy Miskeczné hol vásárolta a mérges gombát.

AL CAPONE,
a hirhedt csikagói banditakirály, aki mostanában 2000 munkanélkülinek ad naponta ingyen ebédet Csikagóban.

— **Ipariskolát végzettek jelentkezése.** Felkérik mindazokat, akik bármely állami ipariskolát, szakiskolát végeztek, hogy saját érdekükben december hó 7-én, délelőtt 9 órára a pécsi állami ipariskolában jelenjenek meg.

— MÁR 5 PENGŐS vásárlás után is kap szinház jegyet, ha a CSIPKE-ÁRUHÁZBAN vásárol.

— **El ne mulassza az Asszonyszövetség Mikulás vásárját** megtekinteni, hol mindaz a mi a gyermekeknek kedves, olcsón és izlésesen elkészitve kapható. Ágoston-köz 6. szám.

— **UJ BOR literje 70 fillér, szőkői rizling** 1.20 p, asztali bor 0.70 és 1 pengőért kapható **Müllherrnél,** Siklósi utca 4. szám.

— **Szombaton tartja a Pécsi Dalárda családias estjét a Pannóniában.** A királydijas Pécsi Dalárda november 29-én, szombaton este 9 órai kezdettel a Pannónia dísztermében tartja alapszabályszerü családi dalestjét és v alóban olyan müvészi programmal, amely még a legkényesebb igényeket is kielégiti. Kutor Ferenc zongoraszámokkal, ifj. Graef Jánosné Höfler Mici dalmüvésznő klasszikus áriákkal, Swierkievitz Róbert gordonkával, ifj. Mestrits Jenő szakxofonon szórakoztatja a közönséget. A vegyeskar Haydn: Évszakok cimü müvéből ad elő egy részletet, a férfikar pedig Hopps-Lavotta és Goll egy-egy remekét interpretálja. Külön kiemelkedő része a müsornak Bihari Sándor operaénekes fellépése, aki magyar szerzők nótáit tolmácsolja. A müsorszámokat ifj. Graef János konferálja. Belépődij nincs, de a nemes kultúrcélra önkéntes adományokat köszönettel fogad az egyesület.

90 pengőért mérték szerinti öltönyt készit prima minőségü kamgarnszövetből elsőrendü kidolgozásban Kolozsvár ruha- és maradékáruház Pécs, Irgalmasok-utca 12.

MDK

Ferenc Lajos

A Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. művésztagjai 1938.

MDK

Ferencz Lajos festőmüv. Szekszárd

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll. Pécs,
1936. jun. 1o l.

Paks /Tolna/

Sztálin-tér. Bánsár, földszi
két-két ablak, oromfalán h
Romantikus, 1860 körül.

/Paks V. és MV. Bp. 1954, 45-

Ferencz Lajos MDK

1924-ben ösztöndijat kapott

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22,22-23,23-24, 24-25.
Bp. 1925

MDK

Ferenc Lajos festő

A szekszárdi képzőművészek kiáll. Szekszárdon.
Dunántul, 1927. dec. 6. 4.l.

MDK

Ferenc Lajos festő, Szekszárd

Pécsi Képzőműv. és Műbar. Társ. kiáll. 1957. máj.

Ferenc Lajos

Tájképek

Tolnamegyei képzőművészek kiállítása a
múzeumban (Gráfy László)
Tolnai Napló 1952 jún. 5

MDK

Ferencz Lajos

Ica, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2o. 1.

MDK

Ferencz Lajos

Leányfej, of.

Képzőm. Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2o. 1.

MDK

Ferencz Lajos

Önarckép, of.

Képzőm. Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2o. 1.

MDK

Ferencz Lajos

Bene völgye, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2c. 1.

MDK

Ferencz Lajos

Vörös bánya, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2o. 1.

MDK

Ferencz Lajos

Benei dombok, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Muz.1924.

19. 1.

MDK

Ferencz Lajos

Tanulmányfej, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.
19. l.

MDK

Ferencz Lajos

Mátrai hegyek, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

21 l.

MDK

Ferenc Lajos , Szekszárd, festő

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

Ferencz Lajos
festőművész

Dunántuli Művészszövetség kiállitása - Kaposvárott a Turul-szálló nagytermében - képével szerepel.
Mély tónusu tájképek.

Pesti Hirlap
1930.IV.9.

Ferenc Kajos

Szerepelt a nekszárdi magyarázon nyilt kőrömüvészeti kiállításon

Magyarság 1927 XII-13

MDK

Ferenc Lajos szekszárdi festő

a Társaság tagja

Pécsi Képzm. és Műbar.Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Ferencz Lajos

Sió partja, olaj
Feleségem arcképe, olaj
Vén cigány, olaj
Mélyvölgyi tisztás, olaj
Déli csend, olaj
Őszi táj a Mecseken, olaj
Mélyvölgy, olaj

pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. VII. kiáll.
193o. nov. 3 l.

Ferencz Lajos

Tópart, olaj
Esős táj, "
Krizantémok,"
Vihar előtt,"
Falu végén, "
Virág Ferenc püspök arcképe, olaj
Anya, olaj

Pécsi Képzőművv. és Műbarátok Köre. VII. kiáll.
1930. nov. 3 l.

MDK

Ferencz Lajos
Sikonda völgye, festm.
Vihar előtt, "
Öreg paraszt, "

Nikelszky: Pécsi képzőművészek képkiáll.
Dunántul, 1930. ápr. 20. 9 l.

MDK

Ferencz Lajos festő

Virág Fersnc püspök arcképe, festm.
Anya, festm.

Nikelszky G: Pécsi képzőművészek ...tárlata...
Dunántul, 193o. nov. 23. 8 l.

Ferencz Lajos
Vörös bánya, olaj

O.M.Kir.Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 2o l.

Ferencz Lajos

Benei dombok

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 19 l.

Ferencz Lajos
Tanulmányfej, olaj

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 19 l.

Ferencz Lajos
Önarckép, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 2o l.

Ferencz Lajos
Bene völgye, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 2o 1.

Ferencz Lajos
Leányfej, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 2o 1.

Ferencz Lajos
Ica, olaj

O.M.Kir.Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 2o l.

Ferencz Lajos

Mátrai hgyek, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 21 l.

MDK

Ferenc Lajos

Téli táj

Utolsó sugarak

Képeket vásárol Tolnamegye. Dunántul, 1927.dec.16.
5.l.

MDK

Ferenc Lajos

Párisi tanulmányait s tajképeit mutatja be , a szekszárdi művészek kiallitasan.

-l,l,-: A szekszárdi művészek kiallitasa.

Képzőművészet, 1930. 27.sz. 51.l.

Ferenca Lajos

1920/21 – 1924/25

Ferképzomfoiskèvk
1932-33. 81. l.

Madonnája Michelangelo befolyását
eláruló, kissé modoros, de nem üre-

Ferencz Lajos

szül. Szekszárdon 1901 febr. 18

Rk. 6 folg isk.

1920/21. I–II. ~~[illegible]~~ elsőéves

művésznőv. – Balló Éde.

Ferencz Lajos, festő; sz.

1901. febr. 18 Szekszárdon.

Abpesti képzőművészeti fő-

iskolában 1920–25 Balló Ede-nel

nagy Gyula ~~tanítványa~~ tanult. [

~~volt~~. 1929. Párizsban volt

tanulmányutoni 1928.

[pandereth Bonyhádon és Mohácsen,

művéből 1930. Pécsett [~~volt~~ gyűjt-

kiáll. tárt. A Pécsi Képző-

művészek és Munkaszatok mű-

vészlagja volt.

[Anyám Szekszárdon dolgozok.

Horvát – Szlavonország III. 189.

megvize

Ferencz Sajos
festő

lakik: Szekszárd

Pécsi KMT. művész-
tagja 1933.

Habános tánzér, lv nélkül.

mdk

A volt Ferenc eskolostorban ismerétlen mesterek

műve

Helyezték el Festetics György által alapított zene rajz és vasárnapi iskolát. Festetics Gy. 1799-ben 16 kerdőpontban kért részletes fájékoztatást Stadler a bécsi udvari szintáz zenészétől egy zene iskola felállításához. St. 1800-készítette el a Musik Plaüt-Ferve zetet, ezt meg is valósitották."

Magyar Műremlékek: Keszthely 1962, 56. l.

MDK

Ferences épitkezés

A besztercei és a budai templomban ezen uj rend stilusa kereszteződik a cisztercita gyakorlattal.

A magyarországi művészet története I.
Bpest,196i.II.kiadás. 146.1

Ferencfalva

Mihalik S.

(Ferencfalva története.)

Petrik 1886 – 1900

Ferencz Lénkó grafikus.

Magyar Nemzet.

1949. IV. 3., 4. old.

(:Kér.:)

MDK

Ferenc László rézmetsző-ötvös

Példametszetének (1761) levonata az Iparművészeti Múzeumban.

-ó-: Régi magyar ötvös-rézmetszők.

Magyar Iparművészet, 1903. 221-224.l.Képpel.

Ferencz Mária festő

● Változás történt a Szent László Akadémia (Magyarok Háza, V. ker., Semmelweis u. 1–3.) holnap délutánra meghirdetett Honfoglalás című estjének programjában. A módosítás szerint 17 órától Koltay Gábor Honfoglalás című filmje látható, 19 órakor pedig közönségtalálkozó kezdődik, ahol a rendezőnek, és a filmzene szerzőjének, Koltay Gergelynek tehetik fel kérdéseiket az érdeklődők.

● Budapest Főváros Levéltára, a Nyilvánosság Klub és a Project on Openness in Eastern Europe and the Former Soviet Union Magyarországi Kutatási Programja Levéltári Napokat szervez 8-án, 9-én és 10-én Budapesten. Szerdán Megismerhető-e a közelmúlt története a kutatásra engedélyezett dokumentumok alapján? címmel hangzik el vitaindító előadás, amit kerekasztal-beszélgetés követ Beke Kata, Fodor Gábor, Gálszécsy András, Gergely András, Kálmán Attila, Szent-Iványi István, és Török András részvételével. A program 13,30-kor kezdődik Budapest Főváros Levéltárában (VIII. ker., Leonardo da Vinci köz 2.). Csütörtökön Tisztviselők és tisztogatások összefoglaló címmel hangzanak el előadások 10.30-tól, 13.30-ig, ugyanott. Pénteken, a zárónapon szintén erről a témáról hallhatók fejtegetések 9 és 10.30 között az Új Városháza Dísztermében (V. ker., Váci u. 62–64.).

● Gyárfás Endre Dörmögőék vidám parkja és csodajátéka című könyvét Zsurzs Kati, Walla Ervin és a Rádió Gyermekstúdiója mutatja be a 40. éves Dörmögő Dömötör ünnepi estjén holnap délután 17 órakor a Magyar Írószövetség Klubjában (VI. ker., Bajza u. 18.).

● Pozsgai Zsolt és Victor Máté Emlékpróba – 1956 című, dalokkal tűzdelt történelmi játékát mutatják be ma délelőtt 11 órakor az érdi Művelődési Központ (Alsó u. 9.) Színház felsőtagozatosoknak és középiskolásoknak elnevezésű sorozatában.

● Ferencz Mária festményeiből rendeznek kiállítást az Akkord Domus Kft. Nagy Balogh János Kiállítótermében (XIX. ker., Templom tér). A tárlatot Geröly Tibor nyitja meg ma délután 17 órakor.

A nyílt beszéd ideje?

Jegyzetvázlatok egy vázlatos mitológiához

Évekkel ezelőtt történt.

Román ismerősömmel – magas rangú állami tisztviselő volt – álltunk a Duna partján, a bolgár oldalon, és beszélgettünk. Akkor már vége felé járt a rendezvény, amelyen részt vettünk, és nem túl szellemesen mondtam neki: Maga már szinte itthon van, csak át kell kelnie a Dunán. „Lehetek én még ott eleget" – hangzott a kesernyés válasz, ami egy kicsit meglepett. Igaz, a Ceausescu-éra kellős közepén tartottunk.

Később rászántam magam, hogy elolvassam *Szazonov,* egykori orosz külügyminiszter hírhedt emlékiratait, amelyek *Végzetes évek* címmel magyarul is megjelentek. A bulgáriai történet jutott eszembe, amikor a cári külügyér elmeséli *Bratianu* (akkor román miniszterelnök) meghívását Sinaiába, valamint egy jellegzetes kis kalandot. Innen a szerzőt idézem: „Bratiano (így, oval!), aki meg akarta mutatni a Kárpátok szépségeit és gyönyörű erdőségeit, elvitt egy helységig, amelynek nevét elfelejtettem, és amely közvetlenül a határon feküdt. Egy pillanatnyi megállás után automobilunk a honvédőrszem néma csodálkozására gyorsan áthajtott a határon és néhány versztára behatolt a magyar területre. Amikor ráléptünk Erdély földjére, valószínűleg mindkettőnk fejében egy és ugyanaz a gondolat villant föl, az nevezetesen, hogy oly román földön vagyunk, amely a magyar uralom alól való fölszabadítását és a határon túli testvérnéppel való egyesítését várja. De nem adtunk kifejezést gondolatainknak, mert még nem érkezett el számunkra a nyílt beszéd ideje."

Ennek megértéséhez aligha szükségesek különösebb történeti vagy – uram bocsá' – jogi ismeretek; Szazonov nyíltan beszél. Voltaképpen egy alapszerződés körvonalazódik az eseményben, amelynek a két politikus lelkes híve volt. Ezt az alapszerződést akkor már nem állott módjukban megkötni, Románia azonban Trianonban hozzájutott a jelzett területhez, 1945 után pedig – ha nem is egészen Sazonov szájíze szerint – az orosz barátsághoz, testvériséghez is.

Nem meséltem volna el ezt a históriát, ha nem vélném úgy, hogy bizonyos fokig ez a szemlélet tovább él az utódok egy részében. Ezúttal nem *Funarra,* az ő primitív magyarellenességére gondolok; őt a jó érzésű románok sem tekintik szalonképesnek, és nemhogy Európába, de a Balkánra sem lehet vele elmenni. Általánosabb életérzés, hogy „mind ez ideig nekünk csak a hálátlanság jutott osztályrészül. Jaltában a nyugatiak eladtak bennünket az oroszoknak, és most sem jártunk jobban a NATO-val és az Európai Unióval". Ezt a szomorkás rezümét *Lucian Boia,* román történész Vázlatos román mitológia című írásából idézem, amely eredetileg a Dilema című lapban j[illegible] meg, [illegible]

tulajdonságait ruházza át – a legcsekélyebb megszorítások nélkül – a csoportra, a népre, a nemzetre. Amikor az előnyös tulajdonságokból nimbusz áll össze, a fölsőbbrendűség tudata azokkal szemben, akik merő negatívumokkal rendelkeznek csupán. Ezt a fogást alkalmazzák a legkülönbözőbb fajelméletek, noha nem túlságosan élénk fantáziával színezve. Az egész azt sugallja, létezik valamiféle osztályozás, amely az egyik nációt magasabbra értékeli, mint a másikat, mivel az

Székelykapu Máréfalváról – Olasz Ferenc felvétele

kizárólag jeles tulajdonságokban bővel[illegible] után választott – nép,

níció megfordítása szerint nem az. Ezt viszont nem áll módomban eldönteni. A [illegible] üldöztetések, a börtönök, a [illegible] szerint – a szov-

a hajdani román államnak a föld mélyébe alámerült maradványait. Itt egy kicsit előreszaladnék a dolgozatban, mintegy az iméntieket erősítendő. Ott árulja el a titkot Boia: „A román ember kiválóan *értelmes*". Engem egy kissé zavar ugyan, hogy Boia olyan megállapítást is tesz, miszerint „nálunk (értsd: Romániában) még a kommunizmus is emberséges volt vagy idővel azzá vált", ami azért – valljuk meg – nem vall kiválóan értelmes emberre, de talán Boia nem román, legalább is a defihitűnek lenni". Majd: „A román nép ortodox kereszténynek *született*". Ezen a ponton úgy érzem, a szerzőt cserben hagyja borotvaéles logikája. Ismereteim szerint a kereszténység mindössze kétezer éves, Burebista sem lehetett keresztény, hacsak előbb rá nem érzett erre a hatalmas vallásesszményre, mint Jézus, nem is beszélve az „öröktől fogva" ittlévőkről, ugyanis az az „örök" még régebben lehetett. A szerző is csak a Burebista-anomáliát igazítja helyre azzal, hogy a románság a kereszténységre való „benső késztetést" szintúgy „géta-dák őseitől örökölte". Így egészen más.

Noha a következő passzus első mondatát már idéztem, nem tudok ellenállni az összefüggő citálás szépségének: „A román ember kiválóan *értelmes.* Legalábbis ezt a tulajdonságát senki sem vonja kétségbe. Meglehet, nem túlságosan szorgalmas, mert hát valami hibája csak kell hogy legyen. Lustasága (hogy nevén nevezzük) talán dialektikus összefüggésben lehet rendkívüli intelligenciájával. Mire vihetné, ha még szorgalmas is lenne!" Mielőtt azonban az olvasó elhangolódnék, hogy egy olyan negatívum, mint a lustaság, mennyire lerontja a szépen formálódó képet, a szerző sietve megnyugtat bennünket: „a lustaság bizonyos értelemben erény".

Tudom, hogy tendenciózus az idézet, én azonban mégis megfontolásra érdemesnek tartom *Caragiale* véleményét. Már az első vígjátékában, a Viharos éjszakában olyan hátborzongatóan korlátolt bagázst állít elénk, hogy annak aktualitását még tunya kortársai is fölismerték: a bemutató után botokkal fölfegyverzett csőcselék várta a szerzőt a művészbejáróná[illegible]. Hasonló a szellemi színvonal más Caragiale-hősök esetében is: Leonida „naccsás úr" és környezete épp olyan bornírt, mint Az elveszett levél vagy a Farsang ostoba figurái, aki ráadásul még hihetetlenül korruptak és alamusziak is. Tény, hogy Caragialét nem szerették kortársai, miképpen ő sem azokat; ez vezetett 1904-ben németországi emigrációjához, ahonnan soha többé nem tért haza. (Ugyanakkor kortársa és kis ideig újságíró kollégája, *Eminescu* a mítoszok révületében tétovázó elme volt.)

Van egy pillanata Boia eszmefuttatásának, amikor már-már a józanság és a tárgyilagosság intéseit véljük kihallani. Amikor arról beszél, hogy talán túlságosan is sok ez a megkülönböztető jegy és sokkal inkább elválasztja a románságot másoktól, semmint közelítené. Mintha egy pillanatra belátná, így nem lehet Európába menni, sőt, javasolja is egyes vonások nagyvonalú föladását. Egészen odáig megy az engedékenységben, hogy [illegible] saját logikáját, kijelenti: „Jó len-[illegible]dulni üldözési mánі-

Margó

Hegyibeszéd

Amint azt a távirati iroda is jelentette, vasárnap Tokaj főterén több ezer ember szeme láttára gúzsba kötötték Kuncze Gábor belügyminisztert, a szabaddemokraták elnökét. A villámgyors akciót a politikus testőrei tétlenül nézték, egyikük állítólag még hangosan kuncogott is közben.

Az eset azt követően történt, hogy a belügyminiszter a szüreti ünnepségről jövet fogatával megállt a téren, s éppen beszédéhez készülődött. Elemzők szerint az akció nem keltett különösebb döbbenetet a romló közállapotokhoz szokott tömegben (zömük kapatos volt már rendesen), ráadásul a végén kiderült: tréfa volt az egész. Tokaj-Hegyalján ugyanis a vendégmarasztalás régi hagyománya, hogy kezét-lábát összekötözik a kedves vendégnek, meg ne szökjön az esedékes pincei poharazgatás elől.

No a miniszter nem szökött el, a „terrorista akción" is jót nevetett, s hogy viszontkedveskedjen a vendéglátóknak, beszédében kíméletlen harcot hirdetett a borharamiák ellen, akik – idézem – „különböző pancsolt, hamisított löttyeikkel károsítják, mérgezik a testet, a lelket és a társadalmat, miközben itt a sok jó magyar bor – élén a Tokajival – csupa-csupa gyógyszer..." Márpedig ő, Kuncze Gábor ezt nem fogja hagyni, de nem ám, újabb és újabb bevetésre küldi a nemrég felállított központi borkommandót, azonkívül szorgalmazni fogja a bortörvény módosítását is.

Kampánybeszédének végén Kuncze miniszter újságírók előtt kijelentette: pártja, az SZDSZ egyedül készül a választásokra, nem kell nekik ilyen vagy olyan szövetséges, haver meg koma. Ez a koalíció, élén a szabaddemokratákkal, különben is már bizonyított elégszer, tessék csak körülnézni mindjárt most itt, Tokajban. Csupa derű, vidámság meg nóta az egész hegyoldal. Na, egészségünkre...

Pilhál György

Ősbemutató a madridi operaházban

Nyitás Domingóval

Nyolcéves munkálatok után szombaton újra megnyílik a madridi operaház, a Teatro Real. Az első bemutatásra kerülő mű – amelynek főszerepét *Plácido Domingo* énekli – ősbemutató. Címe: Divinas palabras, vagyis „Isteni szavak".

Az újjáépítés öt évvel az eredetileg tervezett időpont előtt, rekordidő alatt fejeződött be. Domingo ennek kapcsán elmondta, nagyon meghatódott, mert azt hitte, nem fog időben megnyílni ahhoz, hogy ott énekesként fellépjen: „Be kell vallanom, meg voltam győződve róla, hogy soha többé nem fogok énekelni a Teatro Realban. Azt hittem, csak karmesterként tudok majd fellépni, tenorként nem. Most ez mégis valóra vált, és nagyon boldog vagyok mint madridi, mint spanyol és mint énekes..."

Sissi Barbie babérjaira tör

Erzsébet (1837–1898) osztrák császárné és magyar királyné halálának jövőre esedékes 100. évfordulója kapcsán a máig igen népszerű *Sissi* vetélytársként jelenik majd meg az „amerikai születésű" Barbie babával szemben. A ringbe lépés előhírnöke jövő tavasztól kezdve az ARD osztrák televízió által sugárzásra kerülő gyermekrajzfilm-sorozat, a „Prinzessin Sissi" (Sissi hercegnő) lesz, amelynek bemutatója a napokban volt – stílszerűen – a schönbrunni kastélyban.

Az egyenként félórás epizódokból álló, 52 részes rajzfilm az amerikai Saban Entertainment/Los Angeles és a Westdeutscher Rundfunk koprodukciója. A film párizsi stúdiókban készült és a szokásos húszezer helyett 40 ezer szólóképből áll egy-egy epizód. A mi Sissink sötétszőke, mivel a gyerekek a szőke hajat részesítik előnyben. A korabeli bő és hosszú lovaglószoknya helyett Sissi a filmen modern lovaglónadrágot visel majd – ugyancsak a mai gyerekeknek tett engedményként" – magyarázta a Saban képviseletében *Thomas Kubeile.*

A televíziós rajzfilmsorozattal kezdődik csak igazán a „Sissi-hullám". Sissi estélyi ruhában, Sissi hintóban, Sissi lóháton, Sissi a férjével, „Sissi-palota" és „Sissi-korona, titkos kulccsal" – mind komoly konkurenciát jelent majd a Barbie-kollekciónak. Ez azonban csak kezdete a „Sissi-divatnak". Háromszáznál jóval több szabadalmi kérelmet nyújtottak be: cipők, ágyneműk, blúzok, táskák, bútorok, könyvek, sportszerek, textíliák – amelyek mind-mind a „Sissi-láz" felkeltését szolgálják, természetesen a busás üzleti haszon reményében.

Utószó a Trabanthoz

A nemrég még Trabantot készítő sachsenringi autógyár a minap kétmillió – egyenként 21-25 márka névértékű – részvénnyel jelent meg a frankfurti tőzsdén. A felszámolásra ítélt gyárat két üzletember, Ulf és Ernst Wilhelm Rittingshaus vásárolta meg 1993-ban, s három év alatt sikerült egy teljesen új üzemet beindítaniuk, igaz, ehhez tízezerrel csökkenteniük kellett a munkások létszámát. S természetesen nem Trabantot, hanem Mercedes- és BMW-alkatrészeket gyártanak. Az idén már 8,8 millió márka nyereséget remélnek, elérkezettnek látták, hogy a börzén is megjelenjenek. A Trabant gyártását a zwickaui gyárban 1991-ben fejezték be, 34 évvel ezután, hogy az első kocsi legördült a futószalagról. Németországban ma már muzeális tárgy.

Újabb sikergyanús Disney-film

Pavarotti rajzfilmen

Luciano Pavarotti, a világhírű olasz tenor hangja lesz a legújabb Walt Disney-rajzfilm, az Aida „főszereplője". Az énekes nem árulta el, hogy mennyi fizetnek ezért, ám a kiszivárgott hírek szerint egy jól fizetett filmsztár gázsiját kapja. A Disney stúdió néhány éve kezdte el az egész estét betöltő rajzfilmek készítését óriási sikerrel. Az Oroszlánkorály, a Pocahontas, a Notre Dame-i toronyőr videokazettái világszerte sokmilliós példányban keltek el, mesés nyereséget hoztak készítőiknek. Érthető, hogy a Disney egyre merészebb tervek készítik: az ezredfordulón kívánja piacra dobni például az Atlantisz legendájáról szóló kaland rajzfilmjét, amelytől minden korábbinál nagyobb sikert remél.

Árkedvezmény a bordélyban

A hollandiai Maastricht egyik bordélyháza 40 százalékos árkedvezményt ad a közeli pszichiátriai klinika hosszabb ideje ápolt betegeinek: a szokásos 125 gulden helyett csupán 75-öt kell fizetniök a szolgáltatás igénybevételéért – adta hírül a DPA.

„Pácienseink kispénzűek, ezért kötöttük ezt a megállapodást a nyilvánosházzal" – indokolta meg az árkedvezményt *Cecile Aan de Stegge*, a klinika vezetőinek egyike, a pszichiátriai gyógykezelésben részesülők hollandiai egyesületének elnök asszonya. De Stegge ezzel a kezdeményezéssel át akarja törni a tabut, amely a szexualitást zárt intézetekben körülveszi. Mint mondja, az ilyen helyeken többnyire nem történik említés a szexről, aminek következménye lehet, hogy a férfi páciensek molesztálják a női betegeket. A női páciensekkel szembeni szexuális erőszak elkerülése végett a klinika ápolói ezentúl a férfi betegeket, kívánságukra, átkísérik a bordélyházba.

Malit mellőzték

Egy 139 és egy 137 esztendős aggastyán, valamint egy 127 éves asszony a legidősebb lakosa Malinak, s ha születési adataik valósak, feltehetően ők az emberiség doyenjei. A nyugat-afrikai ország legöregebb polgárait a helyi szociális ügyek minisztériuma kutatta fel – adta hírül a mali televízió.

A legidősebb közülük *Fodé Uatara*, aki 1858-ban született a déli Sikasso városában, jelenleg a bamakói vadásztársaság elnöke, legfiatalabb gyermeke 56 esztendős. A 137 éves *El Hadzs Szidi Ja ja*, hármójuk közül az egyetlen, akinek anyakönyvi kivonata pontos születési adatokat tartalmaz: eszerint 1860. május 5-én jött a világra az északi Timbuktu városában. A legidősebb mali asszony a 127 éves *Koné Mariam Szuko*, akiről egyéb adatokat nem közölt a helyi média. Idén augusztusban a Guinness Rekordok Könyvébe a „mindösszesze" 116 esztendős kanadai *Marie-Louise Febronie Meilleur* került be mint a földkerekség legidősebb lakója – jegyzi meg az AFP.

NAP-KELTE szerdán reggel is 6–9 óra között az MTV1-en hírekkel, információkkal, hazai és külföldi jelentésekkel. A tervezett témák: Egy diktátor naplójából – a Rákosi-emlékiratok az ősz könyvszenzációja; Műhold-kór; Kinn-padon: Máté István, az Antenna Hungária vezérigazgatója; A román kapcsolat – Keresztűzben: Kovács László külügyminiszter; Búcsú a fegyverektől? a Szaunában: vita a fegyverviselési engedélyről; Sport plusz foci: a labdarúgó-válogatott készül a finnek elleni meccsre; Magánszám – Csákányi Eszter egyszemélyes premierre készül. A NAP TV Kft. műsora. Producer: Gyárfás Tamás. Főszerkesztő: Siki László. Felelős szerkesztő: Bárdos András. Műsorvezető: Bárdos András. Telefonszám a műsor ideje alatt: 251-0519.

Havel megfontolja a kegyelemgyakorlást

Csökkenőben *Václav Havel* kegyelemosztási kedve. Míg 1994-ben a cseh államfő hivatali jogkörénél fogva 407 elítélt személynek adott kegyelmet, addig 1996-ban már csak 77-nek, s az idei év szeptember végéig pedig csupán [illegible] vélemé-met. A kegyelemosztás a cseh (volt csehszlovák) államfők hagyományos jogköre. A döntés teljesen az elnökre tartozik és elhatározását nem köteles megindokolni. Havel egy korábbi interjújában kijelentette, hogy minden esetben kikéri a minisztérinyét. A cseh sajtó azonban több esetben is élesen bírálta Havelt, mert olyanoknak is megkegyelmezett, akik személyes ismeretségi köréhez tartoztak.

Az elnöki iroda jogászai szerint az esetek több mint 90 százalékában családi tragédiákról van szó, amikor az elítélt jogilag

Ø Ferencz Mária
festő

Alkotás suház.
1949. febr.-márc. i
Szekeres, A régi Ta-
ban, Békásmegyer,
vízf.

MDK

Ferencz Mária

Szekeres, vf.
A régi tabán, vf.
Békásmegye, vf.

Alkotás Művészház 39. kiáll. 1949. febr.

M.D.K.

Ferenoz Mátyás, Mikebudáról /Molnár Máté ?/

1553 nyarán Hevesből ácsok és molnárok jönnek. Alighanem azonos a később említett Molnár Mátéval.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 193.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. I. Eger, 1963

MDK

Ferencz Márton

Magyarság, plakát

N.M: Müncheni nemzetközi plakátkiáll.
Grafikai Szemle, 1929. szept. 248 l.

MDK.

Ferenczi Károly
grafikus

Magyarság c. plakátja a kiállításon

V. M. A müncheni nemzetközi plakát-
kiállítás
Grafikai Szemle 1929 évf. 6-7 sz 248 l

Ferencz Márta

Napos erdő, akv.

Bárkák, akv.

Miskolc 1960. Képző- és Iparművészeti Körök kiáll.

Ferencz Mátyás M.D.K.

1553. nyarán érkezik Egerbe

Mikebudáról

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Evkönyve 1964. I. Eger. 1964. 193.1.

. . . .

M.D.K.

Ferenez Mátyás, mikebudai
ács

1553-ban dolgozik az
egri várban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

324. old.

melk.

ifj Ferenc Miklosné

tulajdona: Övkendő Lenvzése piros fejtővel varrva, Felső Rákoson udvarhely m.

Huszka József: Teremtsünk igazán magyar műipart
Sepsiszentgyörgy 1890. 25.

M. D. K.

FERENCZ Pál testő

1906-ban Nagybányán a hadad. iskola növendéke

Réti Bk. 1954. 327. l.

MDK

Ferencz Pál,

1906-ban az iskolában dolgozott

A gazdasági iskola ideje./1902-1912./ 82.l.

Ő Ferenc Pál

Nagybányai kiáll. kat. 1912

82

Sümegiideki tükrösök VI. 179

Ø Ferencz Sándor

szobrász

1943-ban 20 éves

szül Csiksomlyó (?)

lásd

Vizy Elemér

Levente művészek.

79. l. képpel

88. l. »

Satrinci h.n. VIII.235.

FERENC Tamás

1989.okt. 13-tól volt kiállitása a Vilati egri gyára kiállitótermében Csonka Erzsébet és Ferenc tamás fiatal müvészeknek.

ld. Hevesi Szemle 198914.sz. 86.p.

6/84

ACTA BIOLOGICA DEBRECINA
Bp. - Debrecen. - 24 cm.

Egységár: köt. 50.--

7/19

ACTA BOTANICA ACADEMIAE SCIENTIA
HUNGARICAE Bp. - 24 cm.

Egységár: köt. 160.--
szorv. 60.--

Ferencné

, népművész

Kalocsai hímző iparművész

Megemlítve a cikkben: ... „egy egészen különleges terítőt látunk — négy szívtől van összeállítva — alatta ez a szöveg áll: írta Tamás Andrásné, a népművészet mestere, hímesték: Ferencné s' Baksáné népművészek."

Szabadi Sándor: Három éjjel megálmodta — három nap kigondolta ...

Népszabadság, Bp. 1959. júl. 30.

8-l

Mak

A volt ferences kolostor ismeretlen mesterektől

barokk tornlokzata

64. kép

Magyar Műemlékek: Keszthely Műemlékei 1962

83. l.

Indk

A ferences templom diadalíveie 1748 ban
ismeretlen mester műve
négy latin nyelvű kronosztikonos felirat került
mely szerint a végvárná átépítése a templomnak
1534 ben történt. Ezt a feliratot Romer Floris
1860 körül még látta és leírta, de az 1896 os res-
taurálás eltüntette.

Magyar Műemlékek. Keszthely Műemlékei 1962
28. és 84. l.

mdk.

a volt ferences mai plébániatemplom

ismeretlen mesterektől

Keletett 5 boltsz akaszos lajó és keskenyebb 3 szakaszos a nyolcszög 3 oldalával záruló szentély. Északi oldalon csatlakozik a négyzetes zárt udvart képező kolostor. Alaprajzilag a hazai ferences kolostorok típusa. Kassai, gyöngyösi, marosvásárhelyi majd kolozsvári, szegedi és löcsei kolostorokkal rokon.

60 kép a volt ferences t. és k. a restaurálás után (1896.)

Magyar Műemlékek: Keszthelyi Műemlékek 1962, 78. l.

mdk

A ferences kolostort ismeretlen mesterek műve

a török veszély miatt átépítették végvárra akkori megnevezés szerint Kastéllyá; mikor történt az átépítés bizonytalan, de 1550-ben már állott.
Lehet, hogy az első megerősítés a délvidékről menekült horvát nemesség talán Bakics Pál és Keglevics nevéhez fűződik

Magyar Műemlékek: Keszthely 1962, 28 L

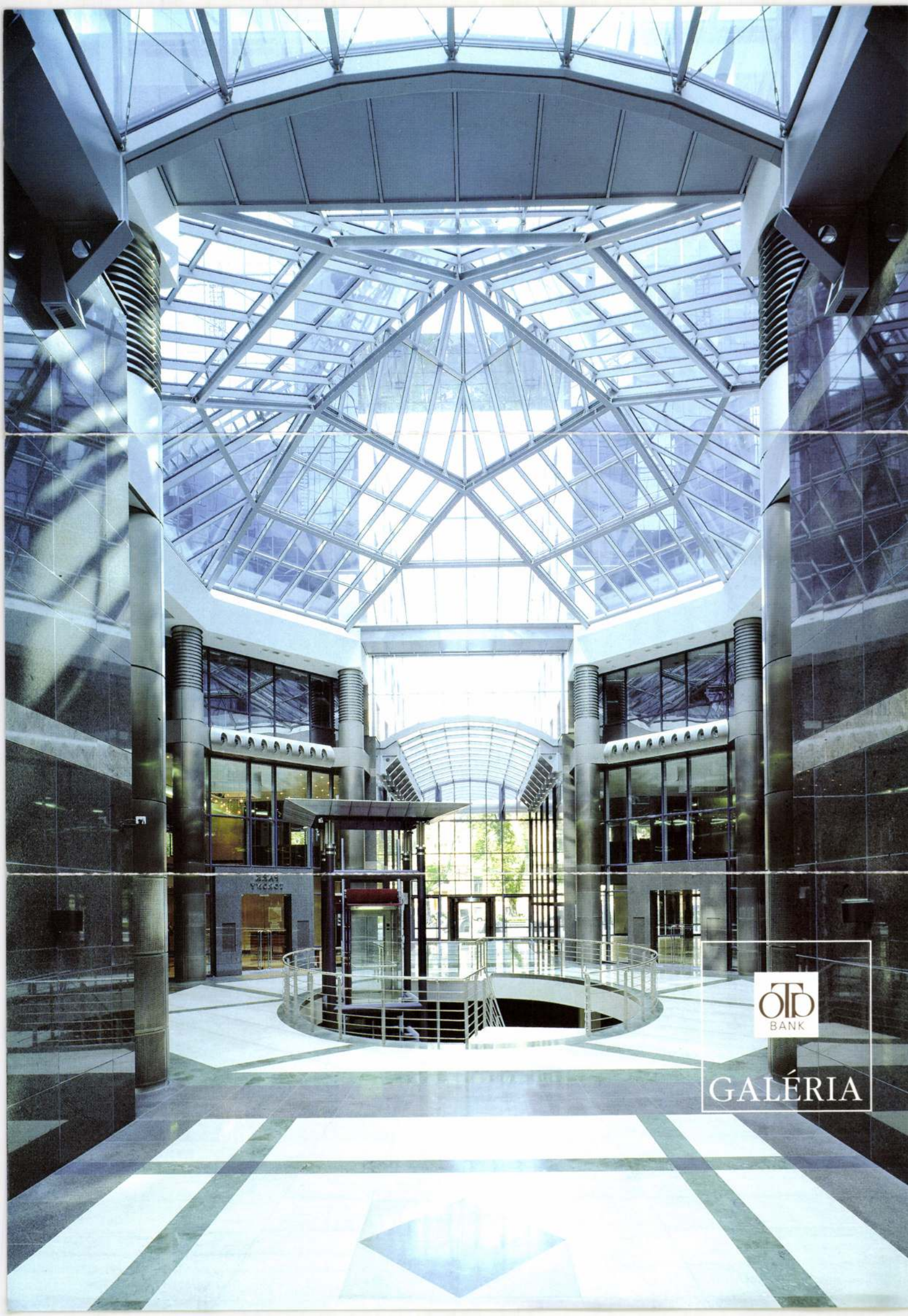
OTP
BANK
GALÉRIA

Az OTP Bank Rt. tisztelettel meghívja Önt
1997. október 15-én 16 órára az OTP Bank Galériába
(Budapest, Szabadság tér 7–9. Bank Center épület)

A Ferencvárosi Képzőművészek Egyesületének II. kiállítására

A kiállítást megnyitja:
Dr. Gegesy Ferenc, Ferencváros polgármestere
dr. Lovretity Zsigmond, az OTP Bank Rt. igazgatója

A kiállítás megtekinthető:
október 15-től október 26-ig, naponta 10-től 18 óráig

Kiállító művészek

Alexa Ferenc
Ábrahám Rafael
Baky Péter
Bencs Gábor
Berecz András
Bolyki István
Csákvári Nagy Lajos
Decsi Ilona
Gulácsy-Horváth Zsolt
Heritesz Gábor
Iványi Katalin
Kaubek Péter
Kelemen Kristóf
Kéri Imre
Kiss Zoltán László
Laluk György
Magyar Gábor
Marosi Ilona
Olajos György
Paulikovits Iván
Pásztor Gábor
Remsey Iván
Serényi H. Zsigmond
Vásárhelyi Antal

A Ferencvárosi Képzőművészek Egyesülete (1093 Budapest, Lónyai utca 60.) 1997 áprilisában alakult meg azzal a céllal, hogy a főváros IX. kerületében élő és dolgozó, illetve a Ferencvároshoz kötődő hivatásos képzőművészeket összefogva elősegítse egymás megismerését, számukra kiállítási lehetőségeket, szakmai érdekvédelmet nyújtson, s a Ferencváros művészeti életét gazdagítsa, hírnevét növelje, kerületen belül és kívül, az önkormányzat együttműködésével.

Az egyesület első bemutatkozó kiállítása után, melyet a Ferencvárosi Pincetárlatban rendezett, ezúttal az OTP Bank Galéria felkérésére szélesebb körben is megismerteti az alkotók munkásságát, akik rendszeres kiállítói a hazai és nemzetközi képzőművészeti életnek.

1956 tanulságairól; Vértesal- László folytatja a magyarországbéliekhez írott leveleit; Czakó Gábortól pedig megtudhatjuk: Isten kötelező. A lap megrendelhető a szerkesztőség címén: 1126 Budapest, Nagy Jenő u. 5., tel.: 175-0333/104

KÉZIRATOKAT NEM ÖRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA

Új Ember

KATOLIKUS HETILAP

Főszerkesztő: Rónay László
Főszerkesztő-helyettes: Kipke Tamás
Főmunkatárs: Parancs János
Szerkesztőség: Bókay László, Elmer István, Feszler Magdolna, Giczy György, Szerdahelyi Csongor Tóth Sándor
Felelős szerkesztő és kiadó: Lukács László

Készítette: a Vörösmarty Nyomda Rt. Székesfehérvár rotációs ofszeteljárással.
Felelős vezető: Papp Károly elnök-igazgató
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Kossuth L. u. 1., I. 1. 1053
Postacím: Budapest, Pf. 111. 1364
Telefon:
Szerkesztőségi ügyek: 117-3438
Előfizetés, terjesztés: 117-3661
Egyéb kiadóhivatali ügyek: 117-3933
Csekkszámla:
OTP VII. 218-98316/512-016820-3. sz
Templomi árusítás és előfizetés az Új Ember Kiadóhivatal útján
Előfizetési díjak negyedévre 250 forint, fél évre 500 forint, egész évre 1000 forint.
Terjeszti a Magyar Posta Rt., HÍRKER Rt., NH Rt. és alternatív terjesztők
ISSN 0133—1205

302-677.

TEMPLOMTORNYOK, tetők javítása, festése, korrózióvédelme, villámhárítók javítása, építése és egyéb, karbantartási munkák, alpinista technikával, az egész ország területén. Kívánságára referencia-listát küld: BEDE László kisiparos, 6000 Kecskemét, Győzelem u. 6. Telefon: (76) 492-158.

EZÜST, fém kegytárgyak, dísztárgyak javítása, vésése. RIEMER 1027 Bp. Margit krt. 62. Telefon: 201-5560.

TEMPLOMOK padfűtését továbbra is vállalom a már ismert kivitelben és minőségben. Garancia idő 5 év. Özv. SZABÓ Sándorné, 7634 Pécs, Magyarűrögi út 152. Telefon: (72) 318-372.

TEMPLOM-RESTAURÁTOROKNAK, FESTŐKNEK minőségi, amerikai, színes üvegfesték eladó. Cím: RETRONIC Kft 3300 Eger, Deák Ferenc u. 32. Tel./fax/üzenetrögzítő: (36) 326-222.

FAKIVÁGÁST, gallyazást vállalunk — tízéves gyakorlattal — rövid határidővel. Telefon: 114-6069 TARPATAKI Bt.

SZOBAFESTŐ kisiparos festést, mázolást, tapétázást bútormozgatással és fóliatakarással, takarítást is vállal rövid határidőre, szolid áron, megbízható, jó minőségben. Telefon: 113-4378.

GÁZBEVEZETÉS házba, lakásba tervezéssel. Cirkófűtés létesítése készülékbeszerzéssel. RÓZSA Péter gázszerelő-mester, telefon: 112-7759, (20) 340-899.

PARKETTALERAKÁST, csiszolást, lakkozást, átrakást, PVC-szőnyegragasztást, falradírozást vállal kisiparos. Örök garanciával, közületeknek is. Telefon: 201-4442.

MEGBÍZHATÓ iparos mindennemű parkettásmunkát vállal, azonnalra is. Telefon: 142-9668, 149-0822.

fon: 153-1683.

TIMÓ SZOLGÁLTATÁS! Üzemek, csarnokok, külső homlokzatok gépi festékszórása. Teljes körű szobafestő, mázoló, tapétázó munka. Telefon: 276-9805 egész nap, 282-4461 17 óra után.

RÉGISÉG

NAGY ANDRÁS vesz bútort, képet, porcelánt, hibásat is. 1086 Bp. Szerdahelyi u. 11. Telefon: 184-4441.

BIZALOM NÉLKÜL NINCS ÜZLET! Korrekt kereskedő vásárol készpénzért antik bútorokat, festményeket, órákat, mindennemű régi tárgyakat, régi pianínót és hagyatékot. Kiszállás vidékre is, egész nap: 186-8650, 218-3785 telefonszámon.

ANTIK BÚTORBOLT Budán, készpénzért vásárol régi bútorokat, festményt, szőnyeget, teljes hagyatékot. Bp. II., Frankel L. u. 14. Telefon: 136-2169, 115-8045.

BUDAI várban lévő régiség üzletünkben vásárolunk antik bútorokat, antik és modern festményeket, ezüst tárgyakat, asztali és fali órákat. KOVÁCS Gábor 163-6037 telefonon.

VÁROSMAJOR GALÉRIA festményt, antik bútort készpénzért vásárol. Telefon: 212-3156, Bp. II., Szilágyi E. fasor 3. Moszkva tértől a 3. ház.

MOST megnyílt antikvitás üzletünkben vásárolunk háború előtti bútort, hangszert, festményt, órákat, dísztárgyakat, játékot, hagyatékot. Vidékre is megyünk, azonnal, készpénzzel fizetünk. Telefon, egésznap: 217-4368 vagy Bp. IX., Lónyay u. 25. KATA Antikvitás.

VÁCI utca 66. szám alatti régiség bolt, megvételre keres régi bútorokat, festményeket, szőnyegeket és egyéb antik tárgyakat. Hagyatékok értékbecslését vállaljuk. Telefon: 266-4110, 10—18 óráig, hétköznap.

Ajándék Magyarországnak — ajándék a pálos rendnek

Ferencz Béla, az Egyesült Államokban élő díszítő-faszobrászművész a budapesti Sziklatemplom Szent István kápolnáját nagy értékű, liturgikus berendezéssel ajándékozta meg. Az oltárt, az ambót a gyertyatartót magyaros — ősavar motívumokat is tartalmazó — fafaragásokkal díszítette a művész. Az elkészült kápolna megáldása szeptember 11-én volt.